

ALMANAH ANTICIPATIA

ALMANAHUL REVISTEI
„ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ”
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

25 LEI

Mai mult ca oricând, problema fundamentală a epocii în care trăim este de a face totul pentru a asigura existența omenirii, pentru a salva viața pe Pământ!

NICOLAE CEAUȘESCU

ANTICIPATIA

- La prima vedere, poate, ar părea nefiresc ca la începutul unui almanah dedicat literaturii de anticipație tehnico-științifică să abordezi problematica trecutului, a istoriei. La o cercetare mai atentă, însă, reiese cu limpezime faptul că viitorul, oricât de imprevizibil ar părea el în amănuntele care îl definesc, este legat indisolubil în esență de prezent și de trecut. Legitățile obiective ale dezvoltării naturii de la simplu la complex, ale transformărilor prin care trece societatea umană - dezvoltări sau transformări nu lipsite de salturi calitative spectaculoase sau dramatice - definesc o logică internă a lucrurilor care caracterizează un proces complex și continuu de evoluție. Iată de ce, pentru a prefigura viitorul, pentru a sesiza corect perspectivele este absolut necesară o rememorare a trecutului, stăruiind în special asupra reperelor esențiale ale devenirii noastre.

Este un fapt indiscutabil acela că, acum 65 de ani, prin formarea Partidului Comunist Român, evoluția istoriei noastre era marcată de unul din cele mai importante evenimente ce avea să schimbe, în decursul timpului, întreaga înfățișare a patriei, să înfrumusețască profund viața poporului nostru. Pe bună dreptate sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Adunarea solemnă organizată cu prilejul aniversării a 65 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român, că „de la apariția pe scena istoriei a clasei muncitoare și a organizațiilor sale revoluționare nu a fost moment mai important în dezvoltarea pa-

triei noastre în care aceste forțe sociale și politice să nu fi avut un rol de însemnătate hotărâtoare în întreaga dezvoltare a țării”.

După o perioadă de crâncenă confruntare, multă vreme în condiții de ilegalitate - cu forțele reacționare din țară - pe fondul unui proces de continuă ascuțire a luptei de clasă, de exploatare sângeroasă a maselor populare, de tirie a poporului împotriva voinței sale într-un război declanșat de tendințele imperia-liste ale celor mai reacționare forțe ale vremii, prin realizarea mărețului act de demnitate națională de la 23 August 1944, partidul comunist, reunind în jurul său toate forțele progresiste din țară, întregul popor, a inaugurat o perioadă de profunde transformări politice, sociale și economice.

„Într-o perioadă istorică relativ scurtă - de numai 40 de ani - țara noastră a străbătut mai multe etape istorice de dezvoltare, dintr-o țară agrară, cu industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată - despre care cercurile conducătoare burghezo-moșierești spuneau că trebuie să rămână o țară emina-mente agricolă - România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă, dotată în cea mai mare parte cu tehnica cea mai avansată, cu o agricultură socialistă în plin progres” - sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Adunarea solemnă organizată cu prilejul aniversării a 65 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român.

Dacă astăzi România socialistă se prezintă ca o țară independentă și înfloritoare, cu o economie modernă, cu un popor acționând strâns unit în jurul partidului, acest lucru se datorește activității revoluționare a comunistilor, care, prin grele sacrificii și uriașe eforturi, au reușit să clădească un nou destin, luminos, al țării noastre.

Dacă astăzi România socialistă se caracterizează printr-un înalt nivel de civilizație, printr-o armonioasă și echilibrată dezvoltare a tuturor zonelor, printr-o democrație largă, muncitorească, pătrunsă de un autentic spirit revoluționar, comunist, dacă România socialistă de astăzi este cunoscută și respectată pe toate meridianele globului, ca o țară liberă și demnă, stăpînă pe destinele sale, acest lucru se datorește geniului creator și nesecatei energii a cîtororui patriei noastre, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cel mai iubit fiu al poporului nostru, cel care din fragedă tinerețe și-a pus întreaga viață în slujba celor mai înalte idealuri de prosperitate a României.

Firește, acest titanice efort de reconstrucție a țării, această mreață operă de edificare socialistă, avînd ca reper definitoriu cel de-al IX-lea Congres al partidului, ce a deschis epoca de mare înflorire a patriei noastre pe care pe drept cuvînt o numim „**Epoca Nicolae Ceaușescu**”, se cuvin a fi continuuate la cote de exigență și mai înalte prefigurate de altfel de hotărîrile celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R., în spiritul orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**. Însă pentru realizarea acestui nobil țel – ridicarea pe noi culmi de civilizație și progres a patriei noastre, creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor – este absolut necesară existența unui climat lipsit de spectrul războiului, este neapărat nevoie de pace și înțelegere între popoare. România socialistă – țară care a suferit de-a

lungul istoriei grele sacrificii de pe urma cotozirilor și războaielor – prin inițiativele de larg răsunet internațional ale președintelui **Nicolae Ceaușescu**, s-a pronunțat cu consecvență pentru lichidarea fără întîrziere a politicii de înarmare, și în special înarmarea nucleară, pentru renunțarea la folosirea forței sau amenințarea cu forța între state, pentru stabilirea unor relații internaționale caracterizate printr-o deplină egalitate, independență și suveranitate.

Acestui nobil ideal promovat cu strălucire de țara noastră, de secretarul general al partidului și președintele republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, îi este dedicată această ediție a almanahului.

Problematika păcii și a războiului a polarizat în ultima perioadă preocupările scriitorilor de literatură de anticipație tehnico-științifică de pretutindeni. În ultimă instanță viitorul nu poate fi conceput fără rezolvarea actualelor tensiuni internaționale, fără lichidarea armelor, acumulării militare existente în prezent. Din acest punct de vedere este evident că și tematica literaturii de anticipație tehnico-științifică scoate în evidență alternativele de existență, subliniindu-se, uneori, cu mijloace care șochează, lipsa de perspective a societății umane, în cadrul declanșării unui cataclism mondial. Dar avertismentul și apelul lansate de literatura de anticipație tehnico-științifică nu se rezumă doar la confruntările armate. Sînt atacate cu curaj teme la fel

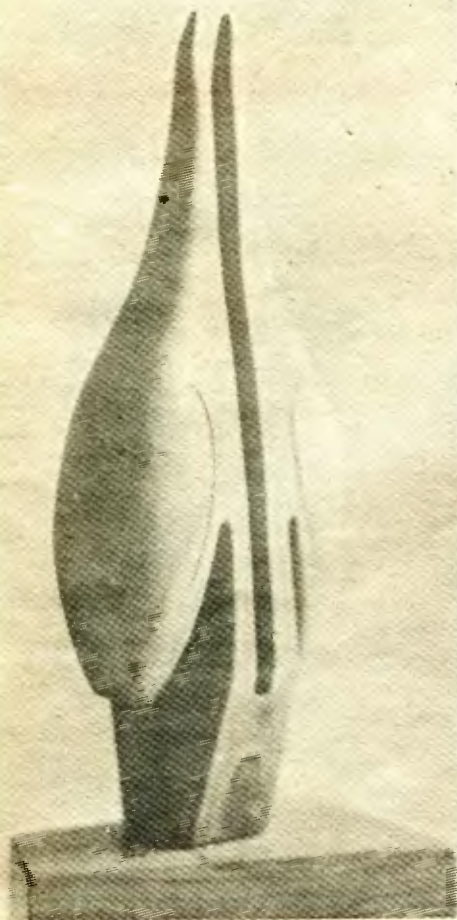
de importante pentru destinul omenirii printre care la loc de cinste se află problematica ecologică. De altfel sînt unele păreri că această temă, privită în sens larg, cuprinde întreaga arie de preocupări privind riscurile existenței umane, începînd cu războiul – care la ora actuală constituie cea mai cumplită agresiune la adresa naturii – și sfîrșind cu denaturarea morală a comunității umane. Modalitatea preferată de majoritatea autorilor – și poate și cea mai comodă cale – pentru a demonstra riscurile adoptării unei alternative greșite în această problematică a confruntării omului cu natura o constituie antiutopia. Realizînd tabloul – uneori exagerat – al urmărilor catastrofale declanșate de anumite acțiuni necontrolate ale societății umane, literatura de anticipație tehnico-științifică speră să convingă, pînă nu este prea tîrziu, societatea umană de astăzi asupra imensei responsabilități cu care a investit-o viitorul. Căci, în cazul în care acum nu decidem o dată pentru totdeauna să viețuim în armonie cu natura și în înțelegere cu toate popoarele, viitorul va consemna mai mult ca probabil extincția speciei umane sau chiar dispariția vieții pe planeta Pămînt. Dar sperăm că acest lucru va rămîne doar în antologiile avertisment de literatură de anticipație tehnico-științifică.

I. ALBESCU

ANTICIPATIA

EMINESCU ȘI ANTICIPAȚIA ȘTIINȚIFICĂ

I. M. ȘTEFAN

Sculptură de PANAIT BADIU

„O lume ca nelumea este posibilă, neîntre-ruptă fiind de-o altă ordine de lucruri”. Cine a scris aceste cuvinte și încă subliniindu-le ca să le accentueze însemnătatea? Un savant descoperitor de antiparticule? Un fizician în căutarea a ceea ce se presupune a fi antimateria sau chiar o antilume în cine știe ce black-hole sau în vreun colț pierdut al Universului? Un scriitor de romane SF? Răspunsul este cu totul altul. Textul face parte, ca altele altele cugetări uimitoare, din scrierea eminesciană cuprinsă în caietul manuscris 2269, fila 19-39, datînd din 1876. Ideea îl seduce pe poetul-gînditor, căci iată o repetă aidoma și într-un alt manuscris, cel care la Biblioteca Academiei poartă nr. 2287, unde subliniază doar cuvîntul „altă”.

Poate veți spune că această anticipare a ceea ce nici astăzi nu este descoperit, dar a dobîndit credibilitate datorită identificării antiparticulelor în anii '30-'40 este o simplă fantezie, o speculație romantică, o frază alcătuită din vorbe aruncate la întîmplare, ca un simplu joc. Dar atunci cum rămîne cu alte idei eminesciene care te buimăcesc pur și simplu prin forța lor anticipatoare și pe care scriitorii de SF le-au exploatat copios, preluîndu-le însă nu de la Eminescu (ale cărui manuscrise și proze fantastice mai rar le frecventează), ci de la Albert Einstein? Cum rămîne, spre pildă, cu celebrul Paradox al Gemenilor? Chiar dacă „valorile” successive ale promotorilor SF-ului românesc, de la precursori, fondatori, clasici în viață, mecenaji, exegeți, tehniciști, gladiatori de profesie și juni furioși îl cunosc pe dinafară, să-l amintim totuși, pentru a face posibilă analogia cu ceea ce gîndea Eminescu cu mai bine de un veac înaintea noastră, a celor ce ne războim acum – între noi și uneori cu hirtia din fața noastră. Deci, Einstein făcea afirmația, multă vreme contestată, că la viteze gigantice timpul își încetinește scurgerea, iar dacă obiectul în cauză atinge viteza luminii, timpul se oprește în loc; deci geamănul care pleacă de pe Pămînt cu o navă atingînd asemenea viteze va cunoaște o scurgere mai lentă a timpului, încît va rămîne tînr, iar la întoarcerea sa pe Terra își va găsi frațele bătrîn sau acesta chiar va fi murit datorită virstei sale matusalemice. Dar iată că și Eminescu concepe similar lucrurile, deși a „omis” să-l citească pe Einstein. În primul rînd, el înțelege că prin creșterea accelerației timpul se scurge mai lent. Formularea sa din manuscrisul 2267, fila 76 verso este explicită: „Orice accelerație de mișcare scade timp, sporește spațiul. Cînd unul din termeni crește, celălalt scade. Toate sînt într-o eternă ecuațiune”. Dar lucrurile nu se opresc aici. În **Sărmanul Dionis**, maestrul Ruben, bătrînul evreu „de o antică frumusețe”, cugetînd despre spațiu și timp, al căror caracter **relativ** și nu **absolut** îl subliniază repetat, cum va face și Einstein, îl îndeamnă pe erou să călătorească departe, să plece în alte spații și „ziua va fi secol și cînd te vei întoarce nu-l vei mai găsi pe Ruben ci un alt om”. În alt loc îi spune: „Acolo vei trăi un secol și îți se va părea o zi”. Apoi și mai clar: „Eu singur voi fi

mort și îngropat când vei reveni tu, căci orele vieții tale vor fi șir întreg de ani pentru pământ". De altfel, și zborul lui Hyperion din **Lucefărul** marchează aceeași relație a timpului contractat de accelerație: „Pomi lucefărul. Creșteau/ În cer a lui aripe/ Și căi de mii de ani treceau/ În tot atâtea clipe.”

Bine, bine, veți spune, dar în acest caz cum rămâne cu simultaneitatea? După cum se știe, teoria relativității a produs o adevărată revoluție în fizică prin negarea (mai exact prin considerarea drept relativă) a noțiunii de simultaneitate, bazându-se tocmai pe o nouă viziune asupra scurgerii timpului și răsturnând concepția clasică despre simultan și succesiv. La Eminescu: „Nu e adevărat că există un trecut – consecutivitatea e în cugetarea noastră –, cauzele fenomenelor, consecutive pentru noi, aceleași întotdeauna, există și lucrează simultan” (**Sărmanul Dionis**). De aci și călătoriile în timp, temă perenă a SF-ului, pe care însă și Eminescu le practică, de pildă în povestirea **Avatarii faraonului Tlă**, al cărui personaj străbate milenile în ipoteze mereu noi.

Dar fiindcă am vorbit de Einstein, ale cărui înrudiri cu Eminescu au fost relevate în România încă din anii 1922-1923, de către filozoful și publicistul ce semna doctorul Ygrec și de către inginerul N. Hoiescu, să amintim și încă cel puțin alte câteva apropieri corespunzând anticipării unor idei relativiste. Einstein a demonstrat că razele de lumină provenite de la stele, considerate pînă la el perfect rectilinii, se curbează sub influența unor mase gravitaționale mari, și a presupus că spațiul însuși și Universul întreg au un caracter curb. Ei bine, în caietul manuscris eminescian 2270, fila 146, referindu-se la cele trei mișcări absolute ale unui corp, cea dintîi dintre ele este definită de Eminescu ca fiind „curba în infinit a Universului”, pe care profesorul George Munteanu o consideră pe drept cuvînt o „supremă generalizare de intuiție preeinsteiniană”. Tot înțeleptul Ruben, la care ne-am mai referit, își învață discipolul avid de cunoaștere: „Știi că în puterea unei legi, nu este spațiu deșert”; imensul pustiu fără materie nu există – el există numai „sub fruntea noastră”. Să comparăm această observație cu răspunsul pe care Einstein îl va da multe decenii mai târziu unor ziaristi care se întrebau „ce se întîmplă” cu timpul și spațiul în lumina teoriei relativității. „Înainte, a replicat savantul, se credea că timpul și spațiul continuă să existe chiar dacă scoți lucrurile din Univers; după teoria relativității, spațiul și timpul dispar o dată cu lucrurile”.

În sfîrșit, iată și o apropiere izbitoare de formulări, privitoare de data aceasta la conceperea „timpului eului”, a timpului subiectiv, a relativității subiective (în accepțiunea lui O. Frank sau M. Ralea). Sîcîit de prea numeroșii vizitatori care în anii '20 îi cereau să le explice „pe scurt” ce este teoria relativității, Einstein a cerut secretarei lui să le dea următoarea „lămurire”, care a intrat și în anecdotica țesută în jurul marelui om de spirit: „Spune-le

că atunci cînd un bărbat șade o oră încheiată în compania unei fete frumoase, această oră îi va părea un minut; dacă însă va șede un singur minut pe o sobă încinsă, minutul îi va părea o oră”. Formularea lui Eminescu, din povestirea ce a fost intitulată **Archaeus** (mss. 2269, fila 33-34), exprimă întocmai același gînd, desigur în stilul prozei poetice ce-i era propriu sacerdotului limbii române. Să-l ascultăm: „O, acest blestemat de timp, care e cînd lung cînd scurt, fiind cu toate acestea același, cel puțin remonterul o spune. Cînd așteaptă cineva o carte frumoasă... mii de tablouri se desfășoară pe dinaintea ochilor... ce-i timpul? Un minut.” Această idee, sublim formulată, îl încîntă pe poet atît de mult, încît reproduce aproape identic textul în mss. 2287.

Theodor Codreanu, în interesantul său studiu **Eminescu. Dialectica stilului**, publicat în 1984 la

Editura „Cartea Românească”, teoretizează chiar afinitatea Eminescu-Einstein, observînd că „...fie-căruia dintre ei nu i-a rămas indiferent limbajul «opus». Einstein a fost un mare umanist, iar Eminescu a făcut eforturi impresionante, cum dov-desc numeroasele însemnări, să pătrundă în tai-nele Universului prin limbajul numărului.”

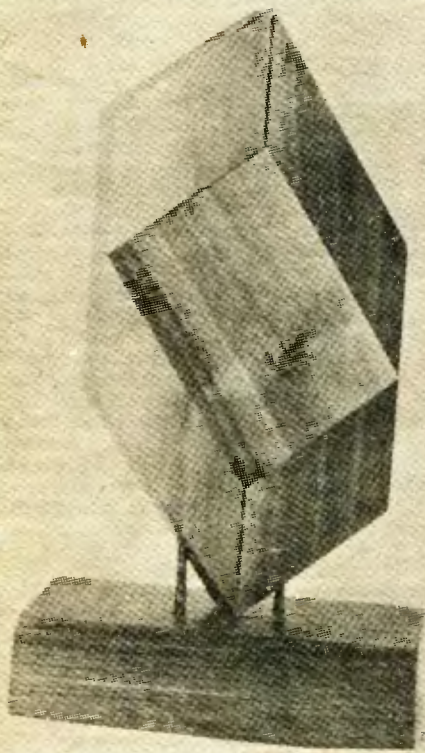
Un alt exemplu izbitor de anticipare științifică eminesciană privește intuirea giganticei energii ce se află acumulată în orice grăunte al materiei, de unde trebuie doar să fie descătușată. Deci, dincolo de sursele convenționale de energie cunoscute în vremea sa, cum erau cărbunele, petrolul sau căde-rile de apă, Eminescu prevede existența a încă ceva. Fără să vrei te gîndești la previziunile din romanele lui Jules Verne, astăzi devenite compo-nente obișnuite ale civilizației moderne. Dar să dăm cuvîntul caietului manuscris 2264, fila 340 pentru a vedea ce considera Eminescu că se află în „repaus” în „magazinul naturii” și să prezentăm întregul context: „Omul nu poate nici nimici o păr-

țică de materie, nici nu poate schimba cantitatea forțelor ce există în lume. El nu are decît faculta-tea de-a modifica modul manifestării lor, direcția și repartiția lor. Forța e latentă în materie și el o poate libera (dezlega) prin distrugerea echilibrului altor puteri care o țin în repaus. El poate efectua aceasta dînd direcție unei puteri neafirmate ce re-pausa pînăcum în magazinul naturii”.

Uluitoare cuvinte. Eminescu anticipează deci ziaua cînd omul va elibera uriașa energie existentă în materie, ceea ce se va întîmpla efectiv cu mai bine de jumătate de veac după ce poetul a așter-nut, prevestitor, aceste rînduri. Firește, nu vrem să spunem că s-a referit explicit la energia nu-cleară, căci în vremea sa structura atomului și for-țele care acționează înăuntrul său nu fuseseră încă descoperite. Dar ceea ce este limpede e fap-tul că poetul-demiurg avea viziunea limpede a unei noi forme de energie, care există nu numai în lig-nit, ci în orice substanță din natură și pe care omul are, cum spune el, „facultatea” de a o „li-bera (dezlega)”, și aceasta prin „distrugerea echili-brului altor puteri”.

Avea dreptate Elie Cristea cînd, în 1895, într-una dintre primele exegeze închinete poetului, de altfel reeditată în 1984 într-o culegere, scria că Eminescu se încumetă, în prozele sale, „să dez-lege enigmele vitale ale Universului”. Și tot atîta dreptate avea Octav Onicescu atunci cînd sublinia că nu avem justificarea de a-i refuza lui Eminescu dreptul de a fi gîndit profund despre știință, „de a fi luat o atitudine nouă față de marile probleme ale relațiilor noastre cu lumea, așa cum nu îi refuză acest drept italienii lui Leonardo da Vinci și nici germanii lui Goethe” („Manuscriptum” 4/1976).

Să ne referim acum la problema interdisciplina-rității, care ne apare ca o viziune prin excelență contemporană. Și iată cum o privește, cu un secol în urmă, Eminescu, acest „*uomo universale* în versiune românească”, cum atît de fericit îl nu-mește Constantin Noica. În *Amintirile* sale, Ion Slavici relatează, parcă surprins, că după ce Emi-nescu „prinsese slăbiciune” pentru fiziologie, apoi și pentru botanică și zoologie, el a ajuns la convin-gerea că „nu putea să le înțeleagă fără de fizică”, cu alte cuvinte, fără să cunoască legile fizicii. În caietul manuscris 2307, chiar la fila 1, într-o notă fugitivă, scrisă foarte mărunt, poetul subliniază uti-litatea corelării strînse a științelor naturii cu mate-matica. Dar cea mai clară pledoarie în favoarea in-terdisciplinarității o aflăm în manuscrisul 2255, fila 240-241, unde citim: „Datoria unui om așezat într-o chemare anumită este așadar, înainte de toate, ca să lucre și să cugete în cercul ce-i apar-ține lui și pentru aceasta să n-o facă unilateral și n-strimtorarea spiritului, de aceea va trebui să-ntîndă activitatea sa pe toate terenurile cari-s situate în cercuri împrejurul cercului său propriu [...] Astfel, medicul va trebui să studieze nu numai știința boalelor ș-a vindecării, ci și științe naturale, anatomia și fiziologia, mai deoate chimie și bota-nică, și mai departe fizică și matematică și iarăși

Sculpturi de PANAIT BADIU

într-altă parte din filosofie - psihologia și logica ș.a.m.d. Cum că această înținare a inteligenței din cercul ei propriu din ce în ce mai departe în cele învecinate nu are o absolută măsură de determinare este evident, întrucât ce recuțetăm că toate științele stau într-o legătură, **ca o rețea** (subl. ns.) și cum că fără o singură săritură putem propăși [din] fiecare punct al științei pînă la totalitatea ei. Precum însă medicului îi trebuie să aștepte pe alte științe, de ex. psihologia, tot așa și psihologul va trebui să studieze o parte a medicinei, cel puțin boalele spiritului și ale nervilor, și spre a le pricepe pe acestea el va fi silit a se familiariza cu tot cercul medicinei, se-înțelege că în undulațiuni din ce în ce mai ușoare...

Există în mai multe manuscrise, uneori și în publicistică, sugestii care ne apar ca precibernetică. Analogia dintre funcționarea sistemelor tehnice, a societății și a organismelor vii este adesea evocată. „Priveste omul ca o mașină - cine-o ține?” găsim în manuscrisul 2268, fila 23 (idee reluată și într-un articol din „Timpul” din 22 iulie 1882), iar în manuscrisul 2275 B, fila 11 poetul observă: „Omul nu este într-o mișcare generală decât o paranteză mecanică, o mașină intercalată”. Statul îi apare lui Eminescu ca „un fel de automat, care să pue forma sa și modul său de a fi afară de orice controverse” (mss. 2257, fila 217). Fără să vrem, ne gîndim și la definiția pe care A.M. Ampère a dat-o științei denumite de el „cibernetică” și pe care o destina să se ocupe „cu studierea metodelor de comandă și conducere a societății”. Foarte interesante sînt și considerentele pe care le înținim în manuscrisul 2257, fila 374-375: „Mașina societății consistă, ca și aceea a corpului omenesc, din părți care funcționează independent și totuși stau într-o consonanță deplină între olaltă. Stomacul își exercită funcțiunile, pe cînd ochii sunt închiși în somn și urechea e deschisă, deși nervii ei nu sunt atinși. Fiecare din aceste părți își schimbă și (?) părțile sale constitutive, însă mașina rămîne aceeași, și cu cît mai repede se face asimilarea nutrimentului, cu atît mai sănătoasă e activitatea întregului și cu atît mai mare tendința spre regularitatea și durabilitatea mașinei însăși. Tot așa e cu societatea. Tendința ei de durabilitate și continuitate stă în raport direct cu repeziunea mișcării între diferitele ei părți și cu vioiciunea comunicației”.

Organele corpului omenesc sînt caracterizate de Eminescu prin metafore care sugerează o viziune biocibernetică: creierul reprezintă mașina galvanică a organismului, stomacul e mașina de putere, inima e „Seelemaschine” (în sensul de „suflet”), organul crucial), mușchii sînt mașini de lucru, dar slugi ale creierului, nervii - linii telegrafice animale (mss. 2264, fila 240 și 2255, fila 383 v.) - un întreg sistem de comandă, control și execuție, eboșa unei scheme anatomofiziologice de reglare a organismului întreg, așa cum o va elabora riguros în 1928 precursorul ciberneticii care a fost medicul și fiziologul Daniel Danielopolu. În manuscrisul 2275 B, fila 35, Eminescu se întreabă dacă ma-

șina de muncă nu e cumva creierul și observă că „atunci musculatura și celelalte mașini coadaptate nu sînt decît mijlocitori și moderatori ai mișcării creierului”. În caietul manuscris 2286, fila 54 verso, se poate citi: „Corpul nostru nu este decît un complex de puteri de reacție contra puterilor naturii”. Oare aci se schițează o anticipare a ideii feed-back-ului, a conexiunii inverse negative din sistemele cibernetice? I. Georgescu-Viste și V. Sahleanu arată, într-un studiu substanțial, că lumea vie este închipuită de Eminescu într-un mod ce sugerează idei pe care astăzi le-am numi „cibernetic-informaționale”; viața e considerată ca un element negativ, în sensul unei împotriviri la procesele de destructureare a materiei, întrevăzîndu-se un sistem de autoreglare a vieții prin opoziție cu mediul neorganizat, anorganic și chiar cu elementele organice potrivnice. Viața este o opunere față de moarte. În „Timpul” din 2 septembrie 1878, Eminescu relevă „greutatea cu care viața organică se desface din moartea statornică a naturii anorganice”. Iar într-un manuscris citim chiar: „Adevărul este negativ. Reacțiunea este singurul control al realității” (mss. 2286, fila 54 v.).

Deși Eminescu nu a fost un om de știință și nu a năzuit la vreo specializare în științele exacte, ci un **erudit autodidact**, ideile sale în acest domeniu au adesea un caracter vizionar, ca o rezultanță a informației sale științifice extrem de vaste și a geniului cu care a știut să o interpreteze.

Încă citeva exemple care ilustrează amploarea și profuzimea intuiției sale: Eminescu subliniază necesitatea matematizării tuturor științelor, inclusiv a celor social-economice, a istoriei; preconizează chiar punerea poeziei „în equationi” (mss. 2292, fila 23), ca un precursor al esteticii matematice. Mai mult, matematica îi apare ca trebuind să devină „limba universală a științelor, ceea ce s-a confirmat cu prisosință. Dacă în vremea sa abia se măsuraseră distanțe stelare de pînă la cîteva zeci de ani lumină, în poezia **La Steaua** este de acum vorba de distanțe de mii de ani lumină, iar în mss. 2276 A, fila 209-211 acestea ajung la miliarde de ani, corespunzător celor mai mari depărțări identificate astăzi de radiotelescoape. Un astronom a sugerat că versurile din **Luceafărul** care vorbesc despre vremea care încearcă să se nască „din goluri”, acolo unde există „o sete care-l soarebe” pe Hyperion, sugerează „intuiția convergenței unui cer de stele spre un black hole”. Citiți cu atenție versurile din **Scrisoarea I** în care e vorba de nașterea lumilor (din „punctu-aceia de mișcare”) și moartea lumilor și veți vedea că ele sugerează acțiunea entropiei și anti-entropiei, big bang-ul inițial, ipoteza modernă a unui Univers pulsatoriu. De altfel, în **Avatarii faraonului Tlă**, Eminescu scrie „În peire și renaștere este eternitatea”. Regretatul academician Aurel Avramescu, care a studiat cel dintîi, sistematic, ca om de știință, două dintre caietele manuscrise eminesciene (2267 și 2270) a atras atenția asupra acurateței și a clarității lui Eminescu în ce privește problema trans-

formării formelor de energie una într-alta, iar referindu-se în mod special la contextul unei formule privind „cuanții de putere” observă că acesta premerge teoria cuantelor cu 30 de ani. În fine, și în ce privește științele vieții, Eminescu enunță idei remarcabile, care premere, de pildă, concepția modernă asupra ciclurilor carbonului și oxigenului sau aceea de apreciere a organismului ca un sistem deschis. Cine va deschide caietul manuscris 2255 la fila 356 va întâlni o frază care reflectă influența impulsurilor sexuale asupra cugetului, într-o formulare care apare în mod evident prefreudian.

În „Curierul de Iași” nr. 86 din 10 august 1877, Eminescu se referă pentru prima dată în publicistică sa la contemporanul său Jules Verne, comentând apariția la București a revistei „Globul”, care începe să publice, la 6 august, romanul „De la Pământ la Lună”. Anticipator al multor trăsături ale științei contemporane, Eminescu a fost totodată adesea atras în proza sa fantastică de idei circulând în mod curent și în literatura științifico-fantastică, mai veche sau mai nouă. Ne-am referit deja la Paradoxul gemenilor și la călătoriile în timp ale unui erou în perpetuă prefacere din **Sărmanul Dionis** și din **Avatarii faraonului Tlă**. O altă temă care apare în povestirea **Umbra mea**, ca și în **Sărmanul Dionis**, este aceea a călătoriilor cosmice, pe care eroul le întreprinde de fiecare dată cu iubita sa, în primul caz Onda, în cel de al doilea Maria. Nu se folosește e drept de „mijloace tehnice”, ci de o manta care-l propulsează în Cosmos, după ce umbra umană a fost lăsată pe Pământ; să remarcăm, între altele, ideea omului fără umbră, ca și unele peisaje celeste neobișnuite, de pildă un firmament cu „doi sori și trei luni”. Pornind de la relativitatea mărimii ca și a scurgerii timpului, Eminescu imaginează tot felul de ipostaze pe care și literatura științifico-fantastică le-a exploatat nu o dată. Să ne amintim de citeva crimpele din paginile de început ale **Sărmanului Dionis**: „...ne-nchipuim lumea redusă la dimensiunile unui glonte, și toate celea din ea scăzute în analogie, locuitorii acestei lumi, presupunându-i dotați cu organele noastre ar pricepe toate celea absolute în felul și în proporțiile în care le pricepem noi. Să ne-o închipuim, **caeteris paribus**, înmîit de mare – același lucru. Cu proporțiuni neschimbate – o lume înmîit de mare și alta înmîit de mică ar fi pentru noi tot atît de mare. Cine știe dacă nu trăim într-o lume microscopică și numai făptura ochilor noștri ne face s-o vedem în mărimea în care o vedem? (...) Presupunind lumea redusă la un bob de rouă și raporturile de timp la o picătură de vreme, seculi din istoria acestei lumi microscopice ar fi clipite și în aceste clipite oamenii ar lucra tot atît și ar cugeta tot atît ca în evii noștri”. Sau, în **Archaeus**: „O băutură preparată dintr-un burete mărește proporțiile lucrurilor. Un pai pare mare cît o birnă (...). Un lan de grîu devine o pădure de aur, oamenii devin urieși și poate că povestea veche, că-nainte urieșii locuiau pămîntul, atîma de construcția ochilor de pe atunci și nu de mărimea

lor obiectivă...” Altundeva, în aceeași povestire: „Nu știu dacă cineva s-a visat vreodată elastic... că poate crește, se poate îmfla, se poate contracta...” Iar într-un fantastic – grotesc, în mss. 2287, fila 75: „Un om născut cu binocul pe nas ar alerga viața lui toată după nasul lui propriu ca să-l ajungă...” O altă temă stranie, folosită și de literatura SF, apare în **Avatarii faraonului Tlă**, unde un om se întîlnește cu el însuși.

În manuscrisul eminescian miscelaneu 2255, la fila 331 se afla o pagină din povestirea **Morella** de Edgar Allan Poe, a cărei temă este, cum se știe, axată pe ideea „dublului” mamă-fică. Este vorba de o crimpe din traducerea textului efectuată de către Veronica Micle, pe pagina respectivă deosebindu-se unele îndreptări aparținînd în mod cert lui Eminescu, care a și publicat de altfel întreaga traducere în „Curierul de Iași” nr. 111 din 8 octombrie 1876, la rubrica „Foileton”. În **Moartea lui Ioan Vestimie** și **Avatarii faraonului Tlă** omul care a murit contemplă lumea și întîmplările postume ca și cum ar mai trăi – ca în **Răposatul Matei Pascal** de Luigi Prandello.

Într-un număr anterior din „Almanahul Anticipația” am publicat un microeseu intitulat **Imposibilul, o himeră care se destramă**. A crede că ceea ce pare imposibil e totuși realizabil este fără îndoială una dintre premisele anticipației, mereu confirmată, uneori și întrecută de realitate. Gîndirea cutezătoare a lui Eminescu nu se împacă nici ea cu barierele imposibilului. Există un fragment din mss. 2287, filele 70–75, care începe astfel: „Cugetări imposibile! Ce este imposibil? Condițiile a orice posibilitate sînt în capul nostru. Aicea sînt legile ciudate, cărora natura **trebuie să se supune**” (subl. ns.). Anumite lucruri sînt crezute „fiind-o cred și alții, pentru că e normă predominantă”. Secol de secol mințile ajung însă să se hrănească cu ceea ce altădată s-au considerat „lucruri paradoxale”, aprobă azi „ceea ce a disprobat ieri”. Unui om simplu, „ieșit din coaja naturii”, spune-i că „soarele stă și pămîntul se-nvrîște... el va găsi-o irațional, paradox, contra minții sănătoase, spună-i că stelele sînt alte lumi – el va găsi-o paradox”. Dacă ne luăm după „criteriul normalității predominante”, limităm hotarele posibilului. Dar dacă renunțăm la această îngrîdire „atunci nu zicem: numai asta este posibil și numai așa este posibil. Ci zicem: după cît ni ajunge capul, așa-i, dar dracu-știe dacă n-o pute fi și de o mie de ori altfel...”

Aceasta este o evidentă pledoarie în sprijinul cutezanței nelimitate a omului de știință pentru prefacerea irealizabilului de ieri în înfăptuirea de azi sau de mîine – și în ultimă instanță pentru anticipările aparent cele mai hazardate. Atracția sa pentru straniu, fantastic, insolit este zugrăvită de poetul-filozof într-un fragment, din păcate neterminat, dar de o rară expresivitate; cităm: „Cînd eram student la Universitate, aveam o ciudată petrecere. Îmblam ziua pe uliți, stînd numai pe ici pe colo la cite-un anticuar și răscolindu-i vechiturile,

luam din cărțile lui tot ce-mi părea mai bizar și mai fantastic, și venind apoi acasă, citeam și traduceam într-un caiet numit fragmentarium toate pasajele cite-mi plăceau (...) Apoi deodată pare că mi se lumina mintea. Intram în labirintele acelor ciudate povești ce le citisem, un tablou cerea pe altul, o întâmplare pe alta. Atunci stingeam lumina ca să [nu] mă supere în sumbrele mele viziuni, eu scriam iute prin întuneric în fragmentarium tablourile sau viziunile ce-mi treceau prin minte..." (mss 2278, fila 14-15).

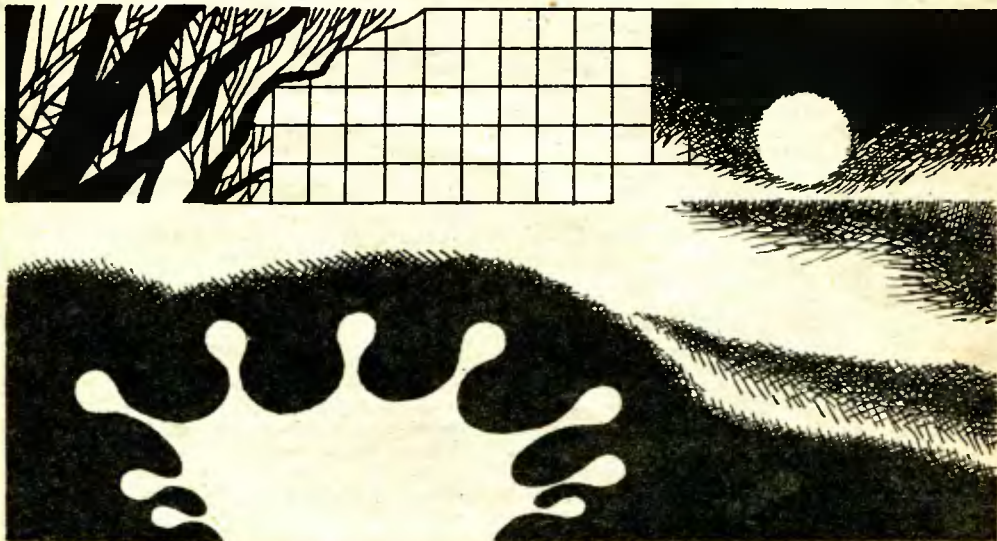
Intr-un fel, îndrăznim să spunem, cu respectul și pioșenia ce datorăm unui geniu, că Eminescu este și ruda noastră, a celor ce îndrăznim, uneori nebuște, ca scriitori de science fiction, să sondăm și să sfidăm imposibilul, să-l repudiem pur și simplu și să afirmăm adevărurile și realitățile pe care le imaginăm. Nebușește? Să-l cităm din nou pe Eminescu, cum analizează nuanțat sensul nebuniei, când scrie: „În starea de nebunie, toate ideile sînt de o cumplită realitate” (**Archaeus**).

Setea de cunoaștere a lui Eminescu e veșnic vie. Ea pornește de la mirare, căci așa cum spune bătrînul atotștiutor din **Archaeus** „mirarea este mama înțelepciunii”. În caietul manuscris 2263, fila 43 v., poetul exclamă patetic și metaforic: „Există un secret - Dumnezeu lumii, mecanica Universului”. Totul în aria cunoașterii trebuie pus sub semnul întrebării, nici o cutezanță nu trebuie ținută în friu!

Cu armura sa slabă, nici pe departe atît de puternică pe cît ar fi voit-o în ce privește instrumentul matematic, fizico-chimic, de teorie a științelor vieții de care dispunea, Eminescu ne apare astfel ca un luptător singuratic, care dă - insuficient

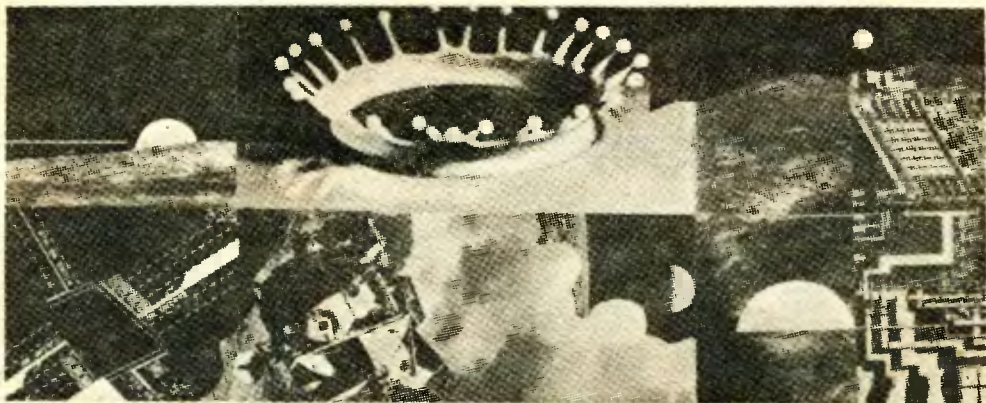
înmarmat, dar temerar - asaltul împotriva unei întregi armate bine organizate și înarmate pînă-n dinți, asaltează cetatea cunoașterii la toate porțile ei. Și izbutește să facă, așa cum am văzut, breșe adînci, să înțeleagă ceea ce alții n-au înțeles, să prevadă ceea ce alții n-au putut să prevadă, să indice răspunsuri cruciale, să îndemne la supremele temerități. „Cîteodată te întreb - scrie C. Noica în cartea ce i-a consacrat-o bardului în 1975 - văzînd cum crește interesul lui Eminescu pentru matematici cu trecerea anilor, dacă o mai bună pregătire științifică în anii tineri nu l-ar fi răpit poeziei.” Ești tentat să răspunzi, oricît de esențial îți apare „filonul științific”, eminescian: Mai bine c-a fost cum a fost. Numai că fără erudiția sa științifică și vizionarismul său științific, poezia lui Eminescu n-ar fi atins nici profunzimile și nici sublimul ei incandescent.

„Ceea ce deosebește pe Eminescu de toți scriitorii însemnați pe care i-a avut țara pînă acum este faptul că el a fost tot pe atîta gînditor cît și poet - scria despre el Henrik Sanielevici în «Viața românească» din iunie 1909. Intellectual născut - continuă el - înzestrat cu o cultură vastă, el a judecat de la o mare înălțime viața omenească, a știut să aleagă părțile eterne de cele trecătoare, și mai ales **pe acelea** le-a cristalizat în operele sale. Din acest punct de vedere, poate fi asemănat clasicului Goethe”. Iar pe noi toți Eminescu ne îndeamnă spre creația autentică, scriind: „În fiecare om se-ncearcă spiritul Universului, se opinteste din nou, răsare ca o nouă rază din aceeași apă, oarecum un nou asalt spre ceruri” (mss 2269, fila 39).

Desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

Colej de CORNEL IOFCEA

Există un sentiment pe care omul îl are într-o notă cu totul specifică care îi conferă dimensiunile sale demiurgice, care-l deașează nel față de toate celelalte ființe: curiozitatea sa nesecată, nestăpînire de sine în fața necunoscutului. Aș putea spune că acela care nu manifestă acest sentiment își pierde atributele umane, se abrutizează. Dintre toate felurile de curiozități, căci această dimensiune specific umană, după cum spunem, poate să se manifeste sub diverse laturi (dintre care cea mai cunoscută ar putea fi curiozitatea feminină), cea mai nobilă este curiozitatea științifică, definind aspirația

omului de a cunoaște necunoscutul prin intermediul unui sistem coerent și logic de înțelegere, cu alte cuvinte, prin știință. Nu contest faptul că uneori omul a reușit să pătrundă în necunoscut printr-un simț cu totul deosebit, rareori întîlnit într-o formă perfectă, numit intuiție (să nu uităm că Jules Verne a intuit — fără a demonstra — o serie de cuceriri ale genului uman cu o precizie care ne ulmește peste măsură). Să nu uităm iarăși că nu mai departe de acum 80 de ani proiectul lui Traian Vuia întîmpina scepticismul Academiei de Științe din Paris, pe motiv că „realizarea zborului

cu un aparat mai greu decît aerul este o himeră”; geniala intuiție a românului își anticipase epoca.

Rubrica de față, devenită tradițională, își propune să continue seria dezbaterilor acelor probleme ce se află încă sub semnul confirmării sau infirmării de către realitate. Este o acțiune temerară sprijinită de oameni de știință curajoși, menită să înlăture unele mentalități învechite, care s-au dovedit dintotdeauna frîna principală în calea noului. Rămîne ca cititorul să ne confirme dacă aceste pledoarii sînt sau nu convingătoare.

I. ALBESCU

ALEXANDRU A. BOIU

RĂSPUNSURI CARE ÎȘI AȘTEAPTĂ ÎNTREBĂRILE

TAHIONII — PARTICULE „EXOTICE”?

Articolul publicat de fizicianul E.C.S. Sudarshan (Phys. Let. 1962) a avut darul de a declanșa un răsunet ale cărui ecouri au străpuns pur și simplu „ecranul” cercurilor strict științifice, pénétrând în cele ale nespecialiștilor dornici de senzațional. Surprinderea consta în aceea că autorul demonstra pentru prima dată posibilitatea existenței unei particule ce s-ar putea deplasa cu o viteză superioară vitezei luminii (c). Ulterior, noua particulă descoperită „în virful penitei” a fost denumită **tahion** (tahis - rapid, în limba greacă) de către G. Feinberg (Phys. Rev., 1967). Insolit părea și faptul că „dreptul la existență” îi era conferit, paradoxal, de însuși T.R.R. (teoria relativității restrinse a lui A. Einstein, care postulează imposibilitatea depășirii vitezei luminii), fiind o extrapolare inspirată a acesteia dincolo de „bariera” intangibilă a vitezei luminii.

Înțelegem de ce apariția unui nou capitol al fizicii intitulat **meta-relativitate** destinat să elucideze cazuștica tahionilor părea iminentă. În consecință, Sudarshan a fost nevoit să propună o nouă sistematică a „faunei” particulelor elementare bazată exclusiv pe criteriul vitezei: **luxonii** (lux - lumină, în latină) - particule cu viteze egale cu cea a luminii ($v = c$) ca fotonul, neutrino, ipoteticul graviton, respec-

tiv **tardionii** (tardys - întârziat, în limba greacă) - particule cu $v < c$ (electron, proton, neutron etc.).

În fine, **tahionii** ca particule „supraluminoase” în cazul că ar exista (deși o parte a fizicienilor și-au exprimat o rezervă totală) nu ar contrazice legile de bază ale fizicii (conservarea energiei și masei, respectiv principiul cauzalității), ci s-ar înscrie logic și legitim pe un alt punct al spiralei cunoașterii.

Sudarshan a fost unul din cei care „a observat ceea ce văd toți, dar a gândit cum nu a gândit încă nimeni până la el”, redând formulei paradigmatică

$$m = \frac{m_0}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}} \text{ (în care } m =$$

masa de mișcare, m_0 - masa de repaus și v - viteza particulei) o nouă semnificație fizică.

Într-adevăr, pentru $v > c$ sub radical se va obține o valoare negativă, care printr-un subtil „truc matematic” redat de substituția

$$m^* = \frac{m_0}{i} \quad (i = -1) \text{ denumită me-}$$

tamasă va conduce la reformularea expresiei de mai sus care astfel devine:

$$m = \frac{m^* c}{|v^2 - c^2|}$$

Analizând această formulă se

observă că masa variază antagonic cu viteza: dacă viteza crește (desigur de la valoarea $v > c$) masa (deci și energia) va scădea, deoarece viteza figurează la numitorul fracției.

Concluzia matematică creditează sensului fizic o doză de incredibil: **tahionii infinit de rapizi nu transportă energie!**

Cîteva întrebări, pe cît de logice, pe atît de tulburătoare se impun imediat: pe seama cărui fenomen se poate modifica viteza tahionilor, atîta vreme cît nu se întrevide nici o forță acceleratoare externă? Viteza apare din nimic? Care este se-

cretul acesteia ciudate autoaccelerări - prin propriile resurse -, astfel încât tahionul să „goanească” în spațiul vid ca o fantomă?

O ipoteză extrem de seducătoare (V. Barasnikov, „Znanie sila”, 1985) ne propune să raționăm prin analogie cu efectul Cerenkov (după numele lui P. Cerenkov, premiul Nobel, 1958).

Se știe că, deși privilegiul luminii de a avea viteză maximă în natură este rezervat doar mișcării în vid, în momentul în care penetrează într-un mediu cu indice de refracție $n > 1$, viteza de fază a ei se micșorează, devenind $c_1 = \frac{c}{n} < c$.

Pe de altă parte, apare posibilitatea neașteptată pentru un **tardion** (de exemplu electron) de a depăși viteza luminii în mediul respectiv ($v > c_1$), fenomen însoțit de apariția unei

tenta ca „prințipaționament să distrugem rațiunea”, să transpunem schema de mai sus și pentru cazul tahionului liber, susceptibil de a produce o „radiație Cerenkov” (de un tip special, desigur) chiar în vid, **deoarece viteza lui este întotdeauna superioară vitezei luminii**.

Consecința va fi aceea că „radiația Cerenkov” micșorează energia tahionului pe seama sporirii vitezei lui (natura „preține” compensații) și invers. Iată că am dat peste un paradox aparent: tahionul poate să accelereze pe seama pierderii proprii sale energii! Atingând o viteză aproape infinită se constată că energia transferată tinde spre zero!

Mediul predilect de mișcare al tahionilor rămâne cel subcuantic, mediu care după expresia nu lipsită de farmec a lui H. Cuny constituie „urzeala” universului.

Consecințele existenței tahionilor ar fi fabuloase. Ei ar încălca (aparent) în mod flagrant principiul cauzalității prin aceea că ar „întoarce” timpul înapoi. Din acest impas într-o încercare disperată de a concilia situația ivită, Sudarshan a formulat „principiul de reinterpretare”, conform căruia tahionii cu energie negativă, care inițial sînt absorbiți și apoi reemiși, sînt identici cu tahionii de energie pozitivă inițial emiși și ulterior absorbiți (o tentativă de revizuire a succesiunii temporale).

Din păcate, entuziasmul inițial, transformat ulterior într-o goană furibundă, al unor grupuri de cercetători de a imagina experimente pentru a observa aceste particule „exotice” a condus la rezultate negative, așa că ei există deocamdată doar în schelări de calcule a teoreticienilor, ca și în trama unor povestiri SF de inspirație tahionică (I. Asimov și alții).

Un alt argument teoretic (N. Barbulescu) invocă existența a trei nivele ale realității fizice: **macroscopic** (în care nu intervin cuante), **microscopic** (cu apariția cuantelor) și **subcuantic** (caracterizat de energii enorme, dar irelevante).

La nivel macroscopic o lege de nivel (cea a lui Tumulirz pentru lichide) indică legătura dintre masă și o formă de energie (caldura de vaporizare). Similar, la nivel cuantic se aplică formula $W = mc^2$ în timp ce la nivel subcuantic ar putea exista o for-

mă de tipul $\mu C = W$ în care μ este extrem de mică (imposibil de evidențiat cu mijloacele actuale), iar C - foarte mare în comparație cu viteza luminii.

„Dacă saltul de la c la C ar fi comparabil cu saltul de la v (viteza sunetului în aer) la c (viteza luminii în vid) atunci C ar fi de ordinul $3 \cdot 10^4$ m/s = $3 \cdot 10^4$ km/h.

Oricum „vinătoarea” de tahioni este în plină desfășurare. Nu putem încă ști ce ne rezervă viitorul...

ESTE VIDUL UN PUSTIU?

Filozofii antici Leucip și Democrit, cei care au „inventat” atomul, au fost și cei care au susținut pentru prima dată că **vidul** - **vacuum** (spațiul în care nu există nimic) s-ar putea afla în tîlîni atît în marea cosmos, cît și în micul infinit.

În contrast izbitor cu aceștia, filozoful Aristotel opune o nouă concepție: natura are oroare de vid (celebrul „**horror vacui**”). Peste circa două milenii, filozoful și fizicianul francez R. Descartes a întărit concepția aristotelică presupunînd că spațiul gol din tubul Torricelli nu este vid absolut, ci ar fi plin cu o materie sibilinică, extrem de subtilă, transparentă și imposibil de evidențiat. De la Descartes începea a apăru conceptul eterului cosmic antrenabil (H. Hertz) de corpuri în mișcare sau neantrenabil (H. Lorentz) ca mediu care oferă luminii posibilitatea de propagare.

Supportind convulsiile unor experimente celebre (Michelson-Morley), dar și ale concepției revoluționare relativiste, eterul a fost pur și simplu suprimate din știință. „Totuși el nu a putut fi eliminat și din realitatea fizică” (L. Ciplea) și ca urmare eforturile fizicienilor s-au concentrat asupra reconstruirii unui nou concept de eter, respectiv vid.

„Mărul discordiei” l-a constituit celebra formulă a lui Einstein referitoare la energia totală a unei particule:

$$E^2 = c^2 p^2 + m_0^2 c^4$$

în care **p** este impulsul particulei și **m** - masa ei.

Pentru $p = 0$ formula conduce la apariția a două valori pentru energie:

$$E = \pm m_0 c^2$$

unde de șoc conice (asemenea unei balistice a proiectilului sau avionului supersonic).

Rezulta, așadar, că electronul va radia energie, reușind astfel să depășească în timpul mișcării propriul său cîmp, care se va „desprinde” de electron sub forma radiației Cerenkov. Și acum atenție: dacă electronul este oprit brusc, unda conică se va propaga mai departe în mediul dielectric, „nesesizînd” faptul că cel care a generat-o are și posibilitatea de a o „abandona”. Iată una din „stelele” electronului supraluminos!

Mutatis mutandis, fără a

Ce sens fizic i-s-ar putea asocia energiei negative, corelată (obligatoriu) cu o masă negativă?

Conform legilor mecanicii, o asemenea particulă ar poseda o accelerație de sens opus forței aplicate! În cazul că am „trage de ea” ar fugi de noi! „Dacă am confecționa din materie negativă un cui obișnuit, lovindu-l cu ciocanul, el n-ar intra în perete, ci ar ieși din perete. De aceea, pentru a-l bate ar trebui să nu-l lovim cu ciocanul, ci să-l scoatem cu cleștele din perete!” (V. Keler).

Explicația, dezarmand de simplă, oferită de ilustrul fizician P. Dirac (premiul Nobel, 1928), propune existența unui „fond” denumit ulterior „oceanul lui Dirac”, format din „stări de masă negativă care sînt ocupate”. Neîntinzînd sesizabil experimental, acest „ocean” de electroni constituie „vidul”.

Și totuși în acest ocean de vid pot exista găuri (goluri). „Găuri în vid?” pare o presupunere cu totul neverosimilă și ilogică. Chiar și renumitul fizician L. Infeld (fost asistent al lui Einstein) remarcă cu subtilitate:

„Numai un nebun poate enunța cu toată seriozitatea astfel de propoziții: în această sală sînt minus 7 persoane sau „Astăzi am fumat minus 10 țigări etc.”.

Dar „vidul perfect” ocupat cu electroni în stări de energie negativă se poate transforma în **vid imperfect** din care lipsește un electron cu masă negativă. Locul rămas vacant „golul (gaura)” se manifestă în consecință ca o sarcină pozitivă. Acest electron pozitiv a fost denumit **pozitron** la sugestia lui Anderson (premiul Nobel, 1936), care l-a și descoperit experimental în 1932.

Saltul electronului din „oceanul lui Dirac” se poate realiza numai stimulată de un foton de energie: $h\nu = 2 m_0 c^2 = 1,022 \text{ MeV}$ (în care h este constanta lui Planck, iar ν - frecvența fotonului).

În teoria cuantică a cîmpului electromagnetic, inițiată tot de Dirac, este vorba despre cîmpul electromagnetic (format din fotoni), care ar putea intra în interacție cu electronii prin „fluctuațiile sale de vid” și ar putea comunica electronilor o energie cinetică suplimentară, fenomen în urma căruia s-ar deplasa nivelul

energetic („efectul Lamb”).

Să trecem în revistă în continuare alte concepții moderne asupra vidului, avansate în special de cercetătorii români. În fruntea acestor cercetări pot fi enumerate studiile lui I. Loviț-Popescu (care admite existența unor particule elementare denumite **etheron** (cu $m_0 = 10^{-10} \text{ kg.}$); I.L. Ciplea („mecanica informațională”); N. Ionescu-Pallas și L. Sofonea (modelul „Cosmologia Veradiensis”), J. Gottlieb ș.a.

Toate aceste teorii, ipoteze și modele se află încă în faza dezvoltării, așteptînd noi confirmări pentru a dovedi că „vidul astral și intraatomic este gol numai în măsura în care nu sîntem pregătiți să-i descoperim tainele” (I.L. Ciplea).

Dar, dacă există vid, de ce nu ar exista și antivid? Dintr-o antrenantă povestire SF („Fugă în spațiu și timp” de A. Rogoz) reiese că autorul a fost profund preocupat de problema vidului, îmbrățișînd, credem, conceptul „particulei de eter” în accepția lui Hoyle (creare-anihilare) sau Sudarshan (starea superfluidă a particulelor și antiparticulelor), sau pur și simplu lăsîndu-se antrenat de o fericită previziune.

„În ceea ce privește ipoteza **antividului** la care ajunge Val, aceasta integrează imaginea duală a lumii, după cum substanța își are antisubstanța corespunzătoare, vidul își are simetricul său antinomic”.

Mai departe surprindem o discuție între Ian și Val:

„- Nu, îl contrazice Val (...) din sistemul general al ecuațiilor mele decurge o consecință stranie... Ian pâli. Relația dintre spațiu și timp rezultă din ecuația neliniară a sistemului vid-antivid”.

O interesantă viziune filozofică asupra profunzimilor materiei întîlnim în concepția lui M. Drăgănescu, care consideră particula - **lumatia** - ca o materie profund nestructurată, alături de **informaterie** capabilă de a o structura pe prima. Lumatia este materia profundă aflată în nemișcare și echilibru, un fel de rezervor material al lumii (sau în concepția lui V. Sahleanu, pur și simplu o **protomaterie neinformată**). În cuplaj cu fluctuațiile informateriei se naște materia unui univers. Se poate vorbi aici despre „un freamăt de natură necunoscută” (L. de Broglie).

O viziune inedită aparține și fizicianului I. Purica. Acesta admite existența unui **cod ontic** al particulelor elementare, similar codului genetic al sistemelor cu viață (vezi Almanahul Anticipația, 1985), care conduc la conceptele de vid cosmic (real) și vidul haosului (fals).

Azi vidul se consideră a fi un mare rezervor de energie. Fizicienii D. Bohm și J. Vigier cred că vidul ar fi un sediu al unei inimaginabile cantități de energie. Dezenergizarea a 1 cm^3 de vid ar putea furniza mai multă energie decît reacția termoneucleară a 1 cm^3 de hidrogen!

Să ne imaginăm consecințele unei asemenea perspective pentru cosmonautică. Viitoarele incursiuni cosmice, civilizațiile care vor popula Cosmosul vor pretinde o energie imensă. Vidul devine o șansă datoritoare de speranțe pentru „homo cosmicus” aflat într-un permanent proces de „recunoaștere a necunoașterii ca o condiție a cunoașterii”.

„GĂURILE NEGRE” ANTICIPATE ACUM ȘAPTE DECENII!

Se spune că M. Faraday a purtat timp de 10 ani în buzunar o sîrmă și un magnet, reușind în cele din urmă să descopere ceea ce nu reușiseră contemporanii săi - legea inducției electromagnetice (considerată ca o revoluție în fizică). Același număr de ani i-au fost necesari după aproape un veac unui alt titan al fizicii, A. Einstein, pentru a elabora cea mai îndrăzneată teorie a fizicii - teoria relativității generalizate (T.R.G.) - considerată drept o culme a gîndirii științifice.

Ea se poate rezuma într-o expresie matematică dedusă în 1915 care are forma:

$$R_{ik} - \frac{1}{2} g_{ik} R = \frac{8\pi G}{c^2} T_{ik}$$

în care $i = 0,1,2,3$, g_{ik} reprezintă metrica (distanța cea mai scurtă între două puncte ale

cîmpului), R_{ik} și R sînt tensorii de curbura ai cîmpului, iar T_{ik} - tensorul energie-impuls denumit și tensorul material, G este constanta gravitației iar c - viteza luminii în vid.

În rezolvarea acestei extrem de dificile ecuații s-au angajat numeroși cercetători. „Norocul” descifrării rebusului relativist i-a suris astronomului K. Schwarzschild (1916), care a admis drept soluție a acestei ecuații expresia ce redă elementul de arc în spațiul 4-dimensional (coordonate polare r, θ, φ) valabilă pentru un corp ceresc de masă M , perfect sferic și fără rotație:

$$ds^2 = c^2(1 - \frac{r_g}{r}) dt^2 - (1 - \frac{r_g}{r})^{-1} dr^2 - r^2 (d\theta^2 + \sin^2\theta d\varphi^2)$$

în care: r - raza variabilă, t - variabila temporală, iar θ și φ - variabile unghiulare.

Constanta r_g (denumită și „raza Schwarzschild”) avea să joace un rol senzațional în astrofizica actuală prin valoarea

$$r_g = 2 \frac{GM}{c^2}$$

Se observă că în formula lui ds prin înlocuirea $r = r_g$ parantezele devin egale cu zero, respectiv ∞ , iar metrica lui Schwarzschild prezintă o „singularitate”. Dacă însă $r_g < r$, coeficienții lui dt^2 și dr^2 își schimbă semnul și, precum se întîmplă în povestirile SF, coordonata temporală devine spațială, iar cea spațială de-

vine temporală!

Fizic vorbind, este vorba de o sferă care își micșorează raza suferind un proces de autoconstrîngere avînd drept rezultat transformarea într-o „gaură neagră”. Spațiul se curbează, iar consecința imediată este o creștere impresionantă a cîmpului gravitațional, care nu mai permite luminii emise să părăsească sfera. Calculele indică pentru cazul Pămîntului ($r_p = 9$ mm), Soare ($r_s = 3$ km), iar pentru proton $r_p = 10^{-50}$ cm, fața de raza sa normală de aproximativ 10^{13} cm.

Cu toate meritele de pionierat, metrica lui Schwarzschild nu reprezintă altceva decît un model matematic idealizat al celui mai simplu „black-hole” valabil doar pentru cazul unei mase M fixe, supusă propriei prăbușiri gravitaționale.

Ținînd seama de cazurile reale se impune o reconsiderare a modelului, care să țină cont și de rotația astrului, fenomen ce afectează gradul de sfericitate, care atrage după sine o permanentă modificare a cîmpului director (a axei de rotație).

Această „ajustare” presupune introducerea parametrilor M și J (moment de inerție), deci un „black-hole” mai complet. Unele din comparațiile inspirate propuse pentru redarea aspectului unui asemenea „black-hole” sînt cea a efectului de cadă, care sugerează aspectul apei din cada de baie, aflată în scurgere printr-un orificiu al conductei

sau aspectul unui taifun (sau ciclon) în care masele de aer se rotesc sub forma unei spirale.

Asemenea vîrtejuri se întîlesc în dreptul groapei Marianeilor, triungiul Bermudelor (la noi pe brațul Chilia al Dunării), prilejuind pagini memorabile unor scriitori ca E.A. Poe „O coborîre în Maelström” sau J. Verne („Raza verde”) etc.

Aprofundarea fenomenului a condus la apariția unui model de „gaură neagră” în care se ține seama și de sarcina electromagnetică Q asociată lui M . și J . Modelul poartă numele lui Kerr și Newman (1965) și constituie pînă la ora actuală una din cele mai complete scheme a colapsului gravitațional.

Cea mai îndrăzneată teorie asupra acestor bizare goluri „albe” și „negre” aparține astrofizicianului S. Hawking, care prin-un efort supraomenesc (paralizat fiind) a elaborat un model - sinteză cu noțiuni din termodinamică, relativitate generalizată și fizica particulelor elementare în măsură să explice în modul cel mai coerent aceste spinoase probleme.

Se afirmă despre cuplajele „gaură neagră - gaură albă” că ele pot nega cu totul timpul, făcîndu-l să existe doar în vecinătatea lor.

„Singularitățile par că punctează cerurile, aspirînd în ele tot, inclusiv lumina, forțînd sau distrugînd legile fizice cunoscute” - se exprimă foarte plastic Toffler, autorul cărții „Șocul viitorului”, într-o discuție cu I. Olteanu.

Ele se materializează în „singularități” în care energie și natură pur și simplu dispar, se risipesc. Aici au loc mari distorsiuni gravitaționale.

Dintr-o „gaură neagră” (gol negru) materia pierdută alunecă într-un alt Univers (gaură albă), inversat față de cel precedent în care timpul se scurge „pe dos”, putînd fi regăsit timpul trecut. Se presupune că un scurt moment din vecinătatea unei „găuri negre” ar echivala cu scurgerea unei vîșnicii pe Pămînt...

Iată cum fenomenele întîlnite în domeniul macrocosmosului („găurile negre” și „albe”), cît și cel al microcosmosului (tahionii) impun modificarea concepției noastre despre timp. De aceea începe să devină mai corect să

(Continuare în pag. 21)

IRINA PREDEANU

„CEASURILE“ UNIVERSULUI

Săptămîna, ca diviziune calendaristică, este cunoscută și acceptată în prezent pe întreg globul terestru, deși originea ei nu este încă pe deplin elucidată. Unii autori consideră că la baza divizării timpului în 7 zile ar sta fazele Lunii, Lună nouă, Primul pătrar, Lună plină și Ultimul pătrar, fenomene ce se repetă la intervale de 29,5 zile, cît durează perioada revoluției sinodice a Lunii. A patra parte a acestui interval de timp fiind egală cu 7,4 zile, se poate rotunji la 7 zile. Însă datorită faptului că fiecare din cele patru faze apare după 7,4 zile, depășind săptămîna cu 0,4 zile, între fazele lunii și zilele săptămîinii nu se poate stabili o corespondență exactă. Diferența de 0,4 zile se acumulează în timp, astfel încît fazele lunii „alunecă“ peste zilele săptămîinii. De exemplu, Luna plină se formează la intervale de 29,5 zile ($4 \times 7 + 1,5$ zile), deci nu apare într-o zi fixă a săptămîinii, ci în zile decalate cu 1,5 zile. Pe de altă parte, unitatea de măsură a timpului în unele țări, precum India antică, este stabilită după mișcarea sinodică a Lunii (de 29,5 zile), fiind alcătuită din 6 părți a cite 5 zile, care însumate dădeau 30 de zile. Într-adevăr, cele $5 \times 6 = 30$ zile sînt mai apropiate de durata lunii sinodice decît ar fi obișnuitele noastre patru săptămîni.

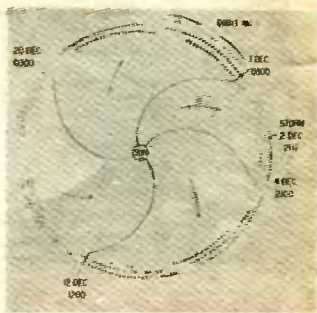
Dacă ținem cont de raționamentele expuse mai sus, precum și de denumirile zilelor săptămîinii, legate de numele unor astre din sistemul solar – Soarele, Luna și cele cinci planete vizibile cu ochiul liber – putem admite că la originea săptămîinii au stat nu exclusiv fazele Lunii, ci și alte influențe ale sistemului

nostru solar. Aceasta cu afit mai mult cu cît cercetările din ultimul deceniu au pus în evidență în spațiul interplanetar și alte fenomene avînd o periodicitate de circa 7 zile, precum și variații tot de circa 7 zile ale unor parametri geofizici. Astfel, cîmpul magnetic interplanetar generat de Soare și care se rotește o dată cu acesta, avînd perioada medie de rotație în raport cu Pămîntul de 28 de zile, apare structurat într-o secțiune prin planul ce conține ecuatorul solar, în sectoare de polarități magnetice opuse (+ și -), separate de o frontieră, în ansamblu, neutră magnetic. În anumite intervale de timp (ani de zile), această structură este formată din patru sectoare ce trec alternativ peste Pămînt. Cum traversarea unei frontiere durează doar cîteva minute, în cazurile cînd se formează patru sectoare aproximativ egale, Pămîntul rămîne circa 7 zile într-un sector de o anumită polaritate.

Studiile întreprinse în ultimii 10 ani în Uniunea Sovietică au relevat faptul că organismele vii manifestă o sensibilitate evidentă față de modificarea polarității magnetice a sectorului cîmpului interplanetar în care se află Pămîntul. Astfel, s-a dovedit că efectul citopatic în oglindă asupra unor culturi de țesuturi este mai accentuat atunci cînd Pămîntul se află într-un sector de polaritate negativă; bacteriile de *Esherichia coli* CA - 23 se reproduc mai intens dacă polaritatea este pozitivă; în ziua următoare trecerii de la polaritatea magnetică pozitivă la polaritatea negativă, înmulțirea lor scade brusc; bolnavii acuzați de reglări ale sistemului nervos ve-

getativ, iar cei cu afecțiuni ale sistemului nervos central se simt mai rău în limitele sectoarelor de polaritate pozitivă.

Combinarea mișcării radiale a plasmei coroanei solare extinse în spațiul interplanetar cu mișcarea rotației solare conduce la curbarea liniilor cîmpului magnetic interplanetar, deci și a frontierelor sectoarelor, sub formă de spirale Arhimede. Lingă Pămînt, unghiul mediu dintre direcția Pămînt – Soare și cîmpul magnetic interplanetar este de 45° . Trecerea Pămîntului prin frontierele ce separă sectoarele menționate are multiple implicații geofizice. În special în ziua traversării frontierei, frecvența pulsațiilor de tip „perla“ (cu perioade de 0,2-5 sec.) ale cîmpului magnetic terestru crește; la circa o zi după traversare, suprafața de presiune joasă (generatoare de cicloni) din emisfera nordică devine minimă, consecințele de ordin meteorologic creînd dificultăți în prognoza meteo a primelor două zile de după o asemenea traversare. La 1,5 zile de la trecerea printr-o

frontieră, extinderea spațială și intensitatea electronilor energetici în centurile de radiație atinge maximul, iar la două zile după intrarea pământului într-un sector nou, atinge maximul activitatea geomagnetică declanșată de interacția plasmei frontierei cu magnetosfera terestră.

În reprezentarea schematică a structurii sectoriale a cîmpului magnetic interplanetar, construită pe baza observațiilor efectuate cu satelitul IMP-1 în iarna anilor 1963-1964 (fig. 1), se remarcă o îngustare a unuia din cele patru sectoare, ca urmare a intensificării activității solare în acea zonă, ceea ce a condus și la apariția unei furtuni magnetice (2 decembrie 1963). Privind reprezentarea structurii magnetice formate în jurul ecuatorului solar remarcăm asemănarea ei cu reprezentările simbolice ale Roții Solare și ale Spiralei Vieții. Aceeași imagine apare și în desenul ce redă un mozaic roman din Egipt (fig. 2), în care distingem o împărțire a discului cu raze spirale în patru părți (situate în dreptul celor patru frunze de viță din colțurile desenului) prin patru raze de culoare mai deschisă, în fiecare diviziune existind câte 7 raze diferit colorate, care se succed în aceeași ordine în fiecare din cele 4 diviziuni.

Se știe că în antichitate se făceau observații asupra petelor solare, atît în China antică, cît și în Europa. Cea mai veche referire la acest fenomen datează din anul 350 î.e.n. și este atribuită lui Theophrastus din Atena, fiind deci anterioară mozaicului roman despre care am vorbit mai sus. Nu este astfel exclus să fi fost cunoscută și mișcarea de rotație a Soarelui, sesizată urmărind revenirea unei pete la

centrul discului solar. Tot din antichitate se cunoaște și periodicitatea săptămînală a unor funcții biologice. Hipocrat (sec. V î.e.n) arăta în „Epidemiile” că evoluția unor boli atinge punctul critic în ziua a șaptea. Astfel, despre bolnavii de febră cauzată care au decedat, el spune că „toți au murit în ziua a șaptea, după transpirații abundente”, iar despre suferinzi de frenită „la care boala a avut în primul moment un aspect moderat, aceasta a căpătat, începînd din ziua a șaptea, un aspect acut”.

În zilele noastre, conf. dr. O. Băltăceanu, în „Patologia medicală la femeie” (1983), afirmă: „Din experiența noastră înclinăm să credem că femeia, gonadic activă, își reînnoiește vulnerabilitatea la fiecare 7 zile ale ciclului. Există dovezi nenumărate în acest sens. Spre exemplu: viroză a 7-a zi - pneumonie a 14-a zi; amigdalită acută în a 14-a zi - reumatism poliartricular acut în a 21-a zi; colică biliară a 7-a zi - perforație a 14-a zi etc.” De asemenea, tot practica medicală a evidențiat periodicitatea de șapte zile în evoluția clinică a bolnavilor cu traumatisme cranio-cerebrale, cu anumite afecțiuni respiratorii și cu grefe de piele. Astfel, după cum afirmă doctorul în medicină Lucian Nădiu „în traumatologia crano-cerebrală există așa-zisele zile critice - a 7-a, a 14-a și a 21-a de la traumatism care, odată depășite, reprezintă o garanție de pronostic bun în evoluția clinică a bolnavului. Grefele de piele se pansează la o săptămînă după aplicare, aceasta fiind perioada în care grefa se asimilează din punct de vedere vascular. Urmările unor răceli, cum este congestia pulmonară, fără factor bacterian, se vindecă tot în șapte zile.”

Un al doilea fenomen astronomic descoperit în spațiul interplanetar, prin înregistrări directe făcute cu aparatele de pe nave spațiale (misiunile Vela, Pioneer, IMP) este structura undulatorie, cu perioadă de 6-8 zile a vitezei vîntului solar: peste curentul de plasmă emergent aproape radial din coroana solară și care atinge circa 450 km/s se suprapun pulsații clare ale vitezei plasmei, avînd amplitudinea de 100-200 km/s și o periodicitate de circa o săptămînă. Aceste „unde de viteză” se consideră a fi determinate de procese nestaționare

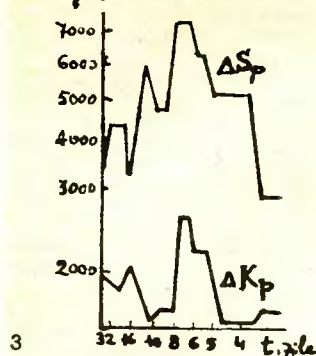
din atmosfera solară și din mediul interplanetar.

În paralel s-a observat de asemenea că unele fenomene solare (numărul de pete, viteza cu care se modifică aria acestora), precum și unele fenomene geofizice manifestă aceeași periodicitate săptămînală, independent de existența structurii sectoriale a cîmpului magnetic interplanetar la care ne-am referit anterior. Dintre parametrii geofizici la care s-a observat această variație circaseptidiană se pot enumera: intensitatea componentei neutronice a radiației cosmice; anizotropia zilnică a radiației cosmice; componenta orizontală a cîmpului magnetic terestru; activitatea geomagnetică exprimată prin indici planetari (K_p , A_p), antipodali și electrojetului auroral; pulsațiile geomagnetice de tip Pc 1 (cu perioada de 0,2-5 sec.) și de tip Pi 2 (cu perioada de 40-150 sec.).

Prelucrarea statistică spectrală a variației ariei petelor solare între anii 1964-1981 (indicele Sp) și a variației perturbărilor geomagnetice (indicele K_p) a evidențiat existența concomitență a maximerelor pentru cele două grupuri de fenomene (solare și geofizice) în diapazonul perioadei de 6-8 zile (fig. 3). Faptul că variația acestor indici ce exprimă modificări ale intensității radiațiilor și cîmpurilor la nivelul pămîntului are un ritm săptămînal a condus la stabilirea unei corespundențe între zilele săptămînii și amplitudinea parametrelor geofizice. S-a remarcat astfel că, în general, maximul activității geomagnetice, măsurată prin indici planetari, se înregistrează duminică, minimul fiind atins la mijlocul săptămînii. Repartiția extremelor frecvenței de apariție a unor perturbări geofizice locale (cum ar fi pulsațiile geomagnetice sau anume unde radio), în raport cu zilele săptămînii, diferă în funcție de specificul fenomenului și de poziția stației de observație. Succesiunea săptămînală (timp universal) a debuturilor seriilor de pulsații Pc 1 înregistrate la stațiile Irkutsk (pe anii 1959-1980) și Lovozero (pe anii 1963-1982), fig. 4, prezintă minime în zilele de joi și de vineri, maximele fiind lunea, marțea și duminică. Dacă luăm în considerare caracteristicile procesului propagării radiațiilor și cîmpurilor din spațiul cosmic spre Pămînt (efectul rotației Pa-

Unități relative

mintului, al centurilor de radiație etc.), obținem distribuția zilelor de perturbare geofizică maximă pe suprafața globului, în ordinea succesiunii zilelor săptămânii, de la est la vest și de la poli către ecuator. Se conturează astfel regiuni în care anumite perturbații apar în aceeași zi a săptămânii, zonele centrale ale acestor regiuni fiind distanțate la circa 17,8° în longitudine. Conform acestui model, Roma și Atena, de exemplu, intră în regiunea de duminică, Ierusalimul în cea de sâmbătă, sudul Indiei și Teheranul în regiunea de vineri, nord-estul Indiei în regiunea de joi ș.a.m.d.

Din vremuri îndepărtate, oamenii au simțit nevoia unor zile de repaus periodic. La asirieni, în ziua a 7-a, a 14-a, a 21-a și a 28-a, socotite zile nefaste, erau interzise anumite activități și mîncarea preparată la foc: „păstorul popoarelor celor mari nu va mîncă din carnea coaptă pe cărbuni și nici pîine coaptă în cuptor /.../. Regele nu va merge într-un car, nici nu va cuvînta ca un cîrmuitor; /.../ Doftorul nu-și va pune mîna sa pe o persoană bolnavă; sînt zile neadecvate pentru săvîrșirea unor asemenea acțiuni” (C. Daniel, 1983). În calendarul iudaic, ziua de sîmbătă (sabbath) era o zi de sărbătoare și de odihnă, în care se interzicea, de asemenea, să se aprindă focul. Împăratul roman Hadrian (sec. II e.n.) a interzis creștinilor să serbeze sîmbăta, ziua de odihnă fiind cea următoare, iar în anul 321, împăratul Constantin cel Mare legalizează ziua de duminică drept „zi de sărbătoare a Domnului”.

Ziua de sărbătoare a înahomedanilor este vineri, zi în care sînt obligați să meargă la moschee să se roage.

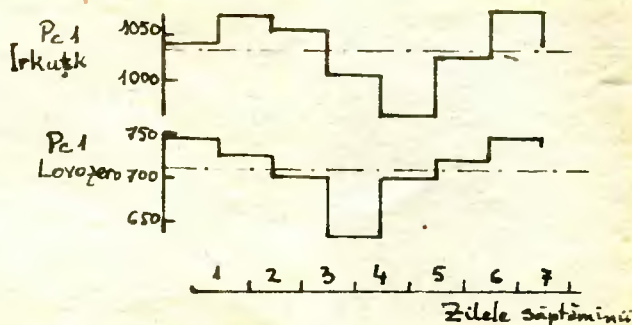
Coincidențele dintre ritmurile săptămînale ale fenomenelor cosmice, geofizice și biosociale conduc la ideea că ritmurile biologice endogene circaseptidiene, sincronizate de factorii de mediu cosmo-geofizici, au impus și o sincronizare adecvată pe plan social; aceasta s-a realizat prin introducerea diviziunii calendaristice de 7 zile - săptămîna. Zile în care se înregistrează cel mai frecvent extreme ale variației săptămînale ale unor factori de mediu naturali sînt zilele mai solicitante pentru organismul uman. În aceste zile pot apare modificări ale comportamentului uman, crescînd numărul accidentelor de muncă; aceasta a condus la fixarea lor drept zile deosebite (fie de sărbătoare, fie „nefaste”) și interzicerea în aceste perioade de timp a diferitelor activități sociale - de la muncile de rutină pînă la practicile care cereau o mai mare concentrare și îndeminare.

Săptămîna de 7 zile s-a impus, de-a lungul vremii, în defavoarea altor unități de măsură a timpului cum au fost: decadele (în vechiul Egipt și Franța revoluției de la 1789), „săptămîna” de 9 zile (la popoarele baltice, acum 2 000 de ani), „săptămîna” de 5 zile (în China antică, înaintea influenței maniheiste și în India antică, înainte de contactul cu persanii).

O periodicitate săptămînală se remarcă și în desfășurarea unor ritualuri străvechi, păstrate în tradiția diferitelor popoare. De exemplu, la arabi sau alți musulmani, într-a șaptea zi după naștere „se taie în mod solemn pînă la copilului”; după nuntă, „timp

de o săptămîna, soția stă închisă în casă, iar bărbatul stă retras de societate. După șapte zile, soții se supun unui rit de purificare și apoi încep viața obișnuită” (Em. Vasilescu, 1982). La evrei, Sărbătoarea Azimelor de la începutul primăverii durează șapte zile; după șapte săptămîni se celebrează sărbătoarea secerîșului - Cinzecimea, iar Sărbătoarea Corturilor de la mijlocul lunii octombrie durează tot șapte zile. La români, solștițiul de iarnă se serbează conform datinei străbune prin manifestări populare care se întind pe două săptămîni - 7 zile înainte și 7 zile după Anul Nou.

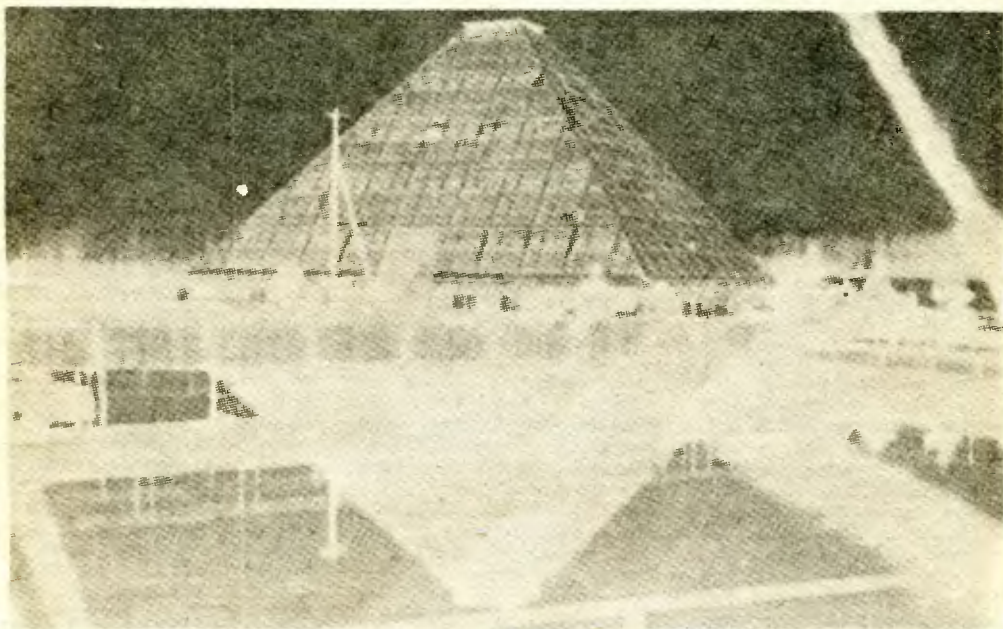
Pe teritoriul Daciei, unde a existat un cult solar arhaic, găsim argumente în plus în favoarea implicării fenomenelor solar-planetare în formarea ritmurilor septidiene din sfera biosocială. Zeul Sol, care reprezenta Soarele, avea printre elementele comune cu zeul iranian cu caracter solar Mithras „respectarea zilei a șaptea” (S. Sanie, 1981). În numeroase reprezentări ale zeului Sol pe teritoriul Daciei, acesta „are cu o cunună de raze simbolizînd cele 7 planete”; în particular, pe o gemă de la Romula, zeul apare „în quadrigă în profil spre dreapta cu protoma încununată cu 7 raze” (S. Sanie, 1981). În cartea „Sintem fiii Soarelui”, de N. Doscănescu, (1984), se spune despre cifra 7 că „are un sens simbolic, nu numai în gîndirea pitagoreică, unde reprezintă simbolul solar (sublinierea noastră), ci și în toată matematica primitivă, așa cum o intuim astăzi din ornamentica vaselor ceramice din epoca bronzului și din prima vîrstă a fierului în spațiul balcanic, carpatopontodanubian”.

Dr. MARIOARA GODEANU

„EFECTUL DE PIRAMIDĂ” SIMBOL AL SISTEMELOR INTEGRATOARE?

De mii de ani străjuie universul terestru, cu frumusețea lor solemnă și înfricoșătoare, cele trei piramide din ansamblul de la Gizeh.

Marea piramidă, uriașul de piatră înalt de 150 m, care se zărește de la 40 km distanță, în-suflește și astăzi imensul deșert de nisip incitînd imaginația oamenilor de toate categoriile.

„Keops, Kufu, Yekhet-Kufu, Orizontul, Luminile sau Omul”, iată numai cîteva din denumirile

pe care le poartă această bătrînă și misterioasă construcție. Herodot în scrierile sale afirma că: „... secretul frumuseții și armoniei acestei construcții rezidă în faptul că ea a fost concepută astfel încît suprafața unei laturi să fie egală cu cea a unui pătrat avînd laturile egale cu înălțimea piramidei”. Din scrierile vechi sintetizate în maniera științifică modernă a scriitorului despre Egiptul antic și „marea piramidă” desprindem cîteva idei ce

mai ridică și astăzi semne de întrebare privind știința care a creat aceste monumente. Rezumînd ideile lui C. Daniel (1976), expuse în cartea sa „Civilizația Egiptului antic”, se apreciază că axul culoarului de acces spre marea camera este centrat pe steaua polară din epoca presupusă a construcției cu foarte mare precizie a unghiului făcut în raport cu steaua Dragonului și anume 4°, ceea ce în vremea amintită reprezenta nordul geo-

De asemenea, înmulțind perimetrul piramidei Keops cu 1 miliard obținem cifra reprezentând distanța de la Pământ la Soare, respectiv 150 milioane km. Dacă se împarte perimetrul pătratului care formează baza piramidei la înălțimea ei se obține cifra de 6,28, adică dublul cifrei π , respectiv 2π , în care $\pi = 3,14$, cu alte cuvinte înălțimea piramidei se află în același raport cu perimetrul care formează baza ei, în care se află raza cercului față de lungimea circumferinței. Numărul 3,14 a fost introdus în Europa abia după 1670, după Leibniz.

Se remarcă, de asemenea, faptul că raportul dintre apotema unei fețe laterale și baza triunghiurilor care formează fețele piramidei este egal cu aproximativ 1,61803 și care nu este altceva decât numărul „Ø”, „numărul de aur”, cunoscut câteva milenii mai târziu sub numele de „numărul lui Fibonacci”. Acesta, spune C. Daniel, atestă faptul că în epoca Imperiului Vechi sau Anterior, egiptenii și-au însușit vaste cunoștințe de matematică și fizică pe care le-au consemnat sau nu în scris și care au fost pierdute în negura timpului. Un scriitor arab din secolul al XVII-lea spunea: „pe pământ toate lucrurile se tem de timp, dar timpul se teme de piramide”.

Tentația investigării cunoștințelor, care au dus la realizarea acestor construcții, atât de controversate în literatura de specialitate, au determinat apariția, după anul 1970, a numeroase ipoteze legate mai ales de „efectul de piramidă” sesizat și care se manifestă sub diverse forme.

O sinteză a efectului de piramidă, preluată după Schull, Petit și Hill arată că în modele mici realizate din diferite materiale, modele care respectă raporturile citate în literatură (și despre care s-a scris în revista Știință și tehnică, C. Iulian, 1984), având orientată o latură pe direcția N-S se produc o serie de fenomene legate de restructurarea rețelei cristaline (K. Drbal, 1950), schimbarea calității apei, activarea procesului de sedimentare, curățirea metalelor, activarea proceselor de fermentare a iaurturilor (brevet francez), activarea procesului de mumificare, activarea procesului de deshidratare, cicatrizări rapide ale dermei, combaterea migrenelor,

activarea proceselor metabolice la plante, păstrarea legumelor și fructelor în condiții bune o perioadă de timp mai îndelungată etc. Ceea ce a stîrnit curiozitatea oamenilor de știință a fost faptul că și modelele construite din ceramică, lemn, carton sau metal pot fi „active”. S-a constatat, de asemenea, că intensitatea efectului este în relație directă cu volumul piramidei.

Cum s-ar traduce acest efect și ce anume stă la baza lui, iată ce constituie o problemă de interes și care se situează încă la granițele științei.

Dintre ipotezele emise, și selectate pe baza decelării metodelor utilizate de diverși specialiști, privind posibila energie ce caracterizează piramida, capabilă să realizeze „efectul de piramidă”, o menționăm în primul rând pe aceea a lui Schull și Petit (1978), referitoare la „o nouă energie care poate fi refractată, reflectată sau polarizată optic, cuplată cu alte energii și care poate provoca efecte asemănătoare frecării, electricității și radiației luminoase”. Energia spectralului electromagnetic sau alte forme de energie capătă alte dimensiuni în această construcție. La cercetarea cîmpului energetic al piramidei au fost folosite de către dr. L. Alvarez (1966), laureat al premiului Nobel pentru fizică în 1968, numai metode științifice verificate în cadrul unui program la care au luat parte numeroase instituții din S.U.A. și Egipt. Din investigațiile efectuate „s-a constatat că fenomenele nu se încadrează teoretic în legile cunoscute ale științelor naturii”. Conducîndu-se după principiul economiei conceptelor, unii fizicieni au aplicat „briciul lui Occam” (W. Occam 1280-1349), care în esență spune să nu mîrim numărul conceptelor în explicarea fenomenelor naturii și să nu introducem entități suplimentare, decît în cazul cînd acest lucru este o necesitate imperioasă! Cum s-ar mai putea dezvolta astfel știința și cum s-ar putea depăși granițele teribile de instabile ale ei aplicînd acest „brici”. Reich (1973) denumește, cu toate acestea, energia din piramidă „organică”, considerată ca energie cosmică vitală care înconjoară toate obiectele și ființele planetei.

Millikan R. (1979) afirma că: „...într-o zi ne vom da seama că fiecare element al materiei se

găsește într-o stare de excitație și fiecare cu frecvențe diferite”.

Flanagan G. (1972), în cartea sa „Piramida și relațiile ei cu energia cosmică”, arată că piramida emite radiații în domeniul microundelor. Afirmă, de asemenea, că are loc o acumulare de energie suplimentară prin rezonanță, fapt ce determină „o îndepărtare a orbitelor pe care se mișcă electronii față de nucleu și care face ca masa și conținutul de energie să crească, dînd naștere unui cîmp puternic încărcat electric (de ordinul a 10 nanometri)”.

Aceasta pare a fi și matricea tuturor ființelor, energie care le leagă de cosmos. C. Hill (1975), King V. (1977), M. Ghyka (1981), W. Wankowich (1985), prin măsurători biogeofizice, atestă o serie de polarități obținute la semnal biologic în domeniul culorilor și al discontinuităților naturale (D. Svoronos 1983) sau a polarităților biogeofizice. Despre aceste polarități Wankowicz W. (1985) precizează că în afara modelului se pot măsura energii componente ale cîmpului magnetic și ale celui electric. El pune, de asemenea, în evidență relația dintre energia radiativă și mărimea modelului și emite ipoteza că energia este conținută în cîmpul electromagnetic de tensiune mare a cărei radiație, la frecvența de 1 428 MHz, corespunde unei lungimi de undă egală cu 21 cm, asemănătoare cu a hidrogenului.

Dintr-o serie de lucrări (Wankowicz, W. 1985, M. Godeanu și I. Iotov, 1985), pe bază de măsurători, precum și din sinteza literaturii se poate aprecia că în interiorul unui astfel de model se pune în evidență prezența interacționării unor sisteme simetrice și asimetrice energetice, capacitate de structura geometrică, din spațiu. Printre acestea se numără interacțiunea polarităților asimetrice cu cele simetrice centrale în cadrul orientărilor NES și NVS, cu activități ritmice. Pornind de la ideea unei geometrii energetice bazată pe

„secțiune de aur” (M. Ghyka, 1981), prezentă în piramidă, asimetrile polarităților cu simetriile centrale pe nivele, precum și cu simetriile pe înălțime au fost denumite „energetice” (M. Goideanu și I. Iotov, 1985), ele reprezentând evidențierea unor cimpuri bioenergetice cu reflectare în activitatea viului.

Asimetria energetică a polarităților care determină o simetrie funcțională ca unitate integratoare a acestor sisteme este cuplata cu simetria și asimetria curilor, fenomen de refracție, măsurabil biogeofizic, pe care îl exercită piramida asupra luminii și care nu se regăsește niciunde în afara corpurilor vii, indiferent de treapta de evoluție.

Referitor la aceasta, M. Ghyka (1981) spunea: „... simetria nu este doar o repetare a elementelor identice de o parte și de alta ale unei axe sau a unui plan de simetrie, ci este repetarea formelor asemănătoare într-o modulație obținută printr-o înălțare de proporții”. Prin simetrie se realizează geometria estetică în care se pot îmbina afit simetria cît și elementul asimetric. În vecinătatea simetriei stă modulația care poate apărea prin corelările volumelor, formelor, părților, ritmurilor din spațiu. Descompunerea armonică a proporțiilor este de fapt simetrie dinamică, iar modulația poate fi generatoare de simetrie echilibrată. Prezența ritmică a inter-

relațiilor simetrialor și asimetrialor din cele două categorii de sisteme depistate, alternanța lor dintre zi și noapte ne fac să înțelegem că, ceea ce este simetria în spațiu devine prin analogie ritmul în timp, ritmul fiind compunerea volumelor ordonate de mișcare și percepute de experiența noastră. Simetria și proporția în spațiu corespund ritmurilor de durată.

Simetria dinamică din interiorul modelului și aceea din exterior este de fapt punerea în proporție și compoziție armonică prin repetarea unor mobile (în cazul nostru sisteme) și transpunerea ritmului din spațiu. Legătura dintre formă și fond este o relație a „numărului de aur”. Regulile creșterii sub influențe armonioase stau la baza formei care apelează la principiul minime acțiuni pentru maximă eficiență, ceea ce este o deplină expresie a unității dintre structură și semnificație, formă și fond. Capacitarea din spațiu prin această structură geometrică a unor energii sau sisteme de energii, care astăzi fac parte din surse neconvenționale, duce practic la ideea că piramida reprezintă un simbol de evidențiere a concentrării și amplificării acestor energii sau sisteme de energii (magnetice, electrice, optice etc.), care pot activa sau înhiba diversele forme ale structurii materiei vii, de exemplu plantele.

C. Guja (1977) spunea că: „...viul este capabil să sesizeze diferențiat și să valorifice energia (înconjurătoare - n.a.) mai ales atunci cînd ea are intensități moderate ca în procesul de fotosinteză sau al fenomenelor optice. Materia vie a devenit prin evoluție capabilă să sesizeze și să valorifice posibilitățile informaționale ale materiei”.

Faptul că apa suferă modificări structurale, faptul că se activează metabolismul sistemelor vii, că se tinde spre echilibrarea sistemelor vii și scăderea evidentă a gradului de entropie în verificări periodice, atunci cînd sint ținute sub aceste modele piramida, duce la ideea că ea reprezintă un instrument și tot odată un simbol de capacitate, evidențiere și amplificare a unor energii obișnuite ce ne înconjoară și cu care materia vie se confruntă permanent, determinînd o reintegrare a ei (a materiei) în circuitul acțiunilor continue ale spațiului cosmic.

Efectul studiat și fundamentat cu ajutorul unor aparate moderne ce vor fi construite în viitorul apropiat va permite aplicații multiple, avînd ca punct de pornire idealurile vechilor civilizații, care ne-au lăsat mărturie un simbol al sistemelor integratoare, moștenire ce ne apropie de omul acelor epoci a căror cunoștințe de matematică și fizică ne uimesc încă.

(Urmare din pag. 15)

vorbim despre timp nu la singular, ci la plural. Toate acestea înlătură ideea moștenită de la „valul al doilea” privind timpul li near universal (A. Toffler), care ar fi o entitate ce curge mereu, „ceva care trece cînd nimic nu se petrece...”

Rezultă că, fără temerea de a greși, vom putea vorbi despre **diverși timpi**, definiți corespunzător tipului de mișcare și spațiului în care se petrece, deci un timp local la scară fizică cuantică, la scară în care trăim, la scară cosmică, un timp **comprimat, dilatat, infinit, zero**.

Legat de problemele discutate mai sus apară și un alt aspect

insolită. I. Câmpeanu (participant la un seminar de astrofizică la Oxford) relatează câteva fragmente din expunerea celebrului astrofizician D. Sciama.

Speculînd pe marginea ideii de „microgol negru”, conferințiarul se întreba: „Ce ar fi să reușească aducerea unui astfel de gol negru pe o orbită circumferențială?”

Un mod de a face acest lucru este de a electriza goul și apoi de a-l manevra cu multă grijă cu ajutorul unor puternice cimpuri electrice. Ajuns în apropierea Pămîntului, acest gol ar putea rezolva problemele energetice ale omenirii odată pentru totdeauna. Alimentînd goul cu resturi de orice fel, inclusiv cu deșeuri radioactive, și în

paralel focalizînd fluxul de particule emise de gol pe un sistem terestru de transformare a energiilor cinetice în alte forme de energie, am putea produce energie. Cine știe dacă alte civilizații mult mai avansate nu utilizează deja o astfel de sursă de energie?”

Au început oare savanți sobri și reputați să practice „science fiction” sau este vorba într-adevăr de o posibilitate practică? Răspunsul - cu siguranță - îl va da „vinătoarea de microgoluri negre”, aflată în curs de organizare. Iar „permisul de vinătoare” va fi obținut, credem, de dumneavoastră, stîmți cititori tineri, care veți ajunge (poate) să extrageți energie și din asemenea... „goluri”.

MIHAI E. ȘERBAN

DRUM FĂRĂ ÎNTOARCERE

Oricît de mare ni s-ar părea leagănul nostru planetar, oricîte pete albe ar mai găzdui harta sa, nu sîntem departe de a atinge limitele dincolo de care el nu mai poate asigura dezvoltarea omenirii. În aceste condiții, este o adevărată lipsă de clarviziune să considerăm că dezvoltarea omenirii va putea continua nestingerită în limitele mediului planetar. Trebuie să înțelegem că singura șansă reală pentru omenirea aflată în plină expansiune este popularea și utilizarea spațiului cosmic.

Nu trebuie să ignorăm faptul că spațiul cosmic este una dintre cele mai cuprinzătoare sfidări adresate spiritului cercetător și creator al omului. În acest domeniu se manifestă plenar ceea ce Arnold Toynbee a numit „spiritul de frontieră”: cea unică concentrare a energiilor unui popor sau civilizații, aflate în zona de contact cu un mediu nou, în egală măsură atrăgător și neliniștitor. Un fenomen similar se petrece acum la scara întregii omeniri, care se apropie cu speranță de mediul cosmic, atît de neprietenos, dar și plin de promisiuni în același timp.

Desigur, exodul cosmic al omenirii nu va avea loc mîine, poate nici măcar în secolul următor, dar pregătirea acestei evoluții spectaculoase trebuie să înceapă încă de acum, avînd în vedere deosebita complexitate a sarcinilor care-i sînt asociate. Iar primul pas al acestei pregătiri este stabilirea obiectivelor și delimitarea etapelor.

DOMICILIUL STABIL — LUNA

La „Johnston Space Center” din Houston (S.U.A.), oamenii de știință au elaborat schema expansiunii culturale a omenirii, avînd drept țel stabilirea unor baze permanente pe Lună. În această schemă, o primă fază o reprezintă experimentarea, în ultimul deceniu al acestui secol, a unei mari stații orbitale, în care să acționeze, pentru prima dată în lunga istorie a cosmonauticii, o organizare „civilă”, caracterizată printr-o asamblare flexibilă și stabilirea de programe individualizate pentru fiecare membru al echipajului. În felul acesta, s-ar putea ajunge la instalarea primei baze lunare permanente în jurul anului 2010.

Acolo vor găsi un teren de studiu intens nu numai tehniciile, ci și psihologii și sociologii. În principiu, atunci cînd un om sau o comunitate umană sînt supuse influențelor unui mediu străin, pot apare manifestări de dezorientare, confuzie, anxietate, care afectează simțul identității și reacțiile normale. Mediul lunar este o bună exemplificare a acestui principiu: gravitația redusă la 1/6 din cea terestră, ritm nictemeral mult diferit de cel terestru, necesitatea clătririi într-un mediu artificial, lipsa spațiilor deschise sau naturale, lipsa confortului de tip terestru. La acestea, se mai adaugă și lipsa sentimentului de securitate, datorat existenței, în afara pereților relativ vulnerabili ai bazei lunare, a unui mediu os-

til, fatal chiar.

Trebuie să evităm cu grijă greșeala de a subaprecia aceste realități, considerînd că omul se va putea adapta cu repeziune la noile condiții. Nu trebuie să uităm că omul este rezultatul unei evoluții terestre a vieții, care durează de peste 3 miliarde de ani, în fiecare celulă a corpului său păstrîndu-se influența imensului complex de factori ce i-au modelat ființa. Renunțarea bruscă la aceste condiții nu vor conduce oare la modificări în modul de existență al ființei umane? Dispariția zilelor și a nopților (înlocuite de perioade de cite 14 zile de întuneric și lumină) și a anotimpurilor nu vor antrena oare, alături de alți factori specifici mediului selenar, modificări sensibile în comportamentul ființei umane?

Din păcate, un răspuns definitiv va putea fi dat numai la fața locului. Chiar dacă pe Terra s-au făcut experiențe de lungă durată în cosmotroane și laboratoare imense, impactul psihologic al vieții selenare nu a putut fi simulat (el fiind contrabalansat de sentimentul contactului apropiat cu Terra și de posibilitatea întreruperii experimentului în fiecare moment). În aceste condiții, este de așteptat ca în viitoare comunități selenare întreaga activitate, comportamentul uman în sine să fie modificat ca urmare a influenței continue a mediului artificial oferit de baza selenară. Ca urmare, nu numai activitatea profesională și organizatorică va suferi modificări, ci și restul activității.

lor care nu pot fi „ocolite” datorită intervalului mare în care personalul bazei selenare va trebui să trăiască în relativă autonomie. Cele mai importante domenii ni se par a fi următoarele:

— **comunicarea inter-umană și limbajul** (problemă de deosebită complexitate dacă personalul este multinațional — situație foarte probabilă, dacă avem în vedere faptul că efortul de construire a unei baze selenare nu va putea fi asumat de către un singur stat, oricât ar fi el de bogat...);

— **relații de grup și familiale** — unul dintre aspectele fundamentale ale funcționării bazei selenare, de natură a aduce

chiar elemente organizatorice de maximă importanță (cu totul altfel trebuie organizată o bază în care se acceptă prezența familiilor, decît o bază în care există doar două grupuri de personal, diferențiate după criteriul sexului — aceasta, fără a mai aminti posibilele implicații ale rezolvărilor asupra vieții sexuale a membrilor echipajului);

— **hrană și obiceiuri alimentare** — ar putea fi un domeniu în care componența biologică fundamentală să se lase cel mai greu înfrîntă. Depărtarea de Terra, precum și imposibilitatea obținerii pe Lună a tuturor alimentelor care intră în alimentația tradițională ar putea aduce

schimbări sensibile în comportamentul locuitorilor selenari;

— **valori, norme, credințe, obiceiuri și tradiții** — constituie un domeniu în care ar putea avea loc cele mai dinamice schimbări, care ni se par pe deplin de înțeles dacă avem în vedere faptul că subiecții umani trebuie să-și desfășoare activitatea într-un mediu cu totul altfel structurat decît cel terestru;

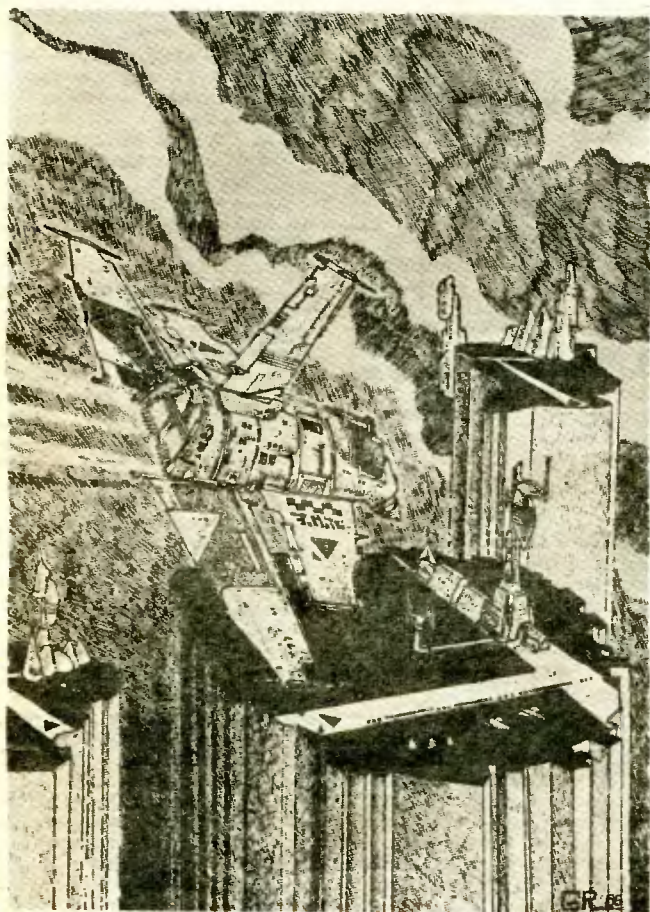
— **conștiință, procesele mentale și învățarea** — este, pentru a respecta șirul superlativelor, domeniul cu cele mai imprevizibile evoluții, datorate modului specific în care reacționează fiecare ființă umană la aceiași stimuli exteriori. Expresia supremă a acestor modificări ar constitui-o apariția primei generații umane născute, crescute și maturizate în afara primitorului mediu terestru.

După cum am mai arătat, este greu de estimat întreaga gamă de transformări care se va produce în modul de viață al coloniștilor lunari. În fapt, oricît de nedorite ar fi aceste transformări, colonizarea Lunii trebuie să aibă loc — în primul rînd, pentru a ușura existența civilizației terestre, prin mobilizarea unor cantități imense de materii prime. În al doilea rînd, Luna prezintă și o serie de avantaje (abundența anumitor minerale, înaltă stabilitate a unor condiții de mediu, lipsa coroziunii, protecție și securitate mult mai mare decît în cazul unei stații orbitale), care îi pot conferi un rol esențial în desfășurarea activităților spațiale umane. Pămîntului cu domiciliul stabil pe Lună vor putea construi și monta nave spațiale și vor produce cantități însemnate de combustibil, care vor permite omenirii să se avînte în haurile interstelare.

Din toate punctele de vedere, Luna reprezintă o miză importantă pentru viitorul cosmic al omenirii. Căci, odată ajunși și instalați pe Lună, putem considera că sîntem la jumătatea drumului spre oricare din stelele care ne înconjoară.

DE LA PĂMÎNT LA STELE

Calătoria spre stele este o problemă aparte, complet diferită de cea a colonizării Lunii. Există deosebiri atît în ceea ce privește modalitățile de realizare a expediției, cît și în ceea ce pri-

Desen de RADU GAVRILESCU

vește scopul său final — deosebiri rezultate din modul specific în care trebuie organizate și conduse cele două activități.

Referitor la organizarea expedițiilor interstelare și la construirea mijloacelor tehnice necesare realizării lor, este lesne de înțeles că cerințele sînt mult mai complexe decît în cazul activităților de colonizare a Lunii. În primul rînd, sînt necesare unități de propulsie mult mai puternice, care să asigure realizarea și menținerea unor viteze mari, fapt care ar permite atingerea relativ rapidă a țintei. În al doilea rînd, sînt necesare măsurile de asigurare a protecției personalului expediționar, pericolele legate de desfașurarea unei astfel de expediții fiind mult mai pline de neprevăzut, și efectul lor cumulat mult mai nociv decît în cazul unei expediții lunare (numai ciocnirea continuă, la viteze uriașe, cu particule de praf interstelar, poate avea urmări al căror efect încă nu-l putem bănuși). În al treilea rînd, dacă o călătorie pînă la Lună poate fi efectuată și într-un spațiu care să nu ofere mai mult confort decît interiorul unui avion modern, în cazul unei expediții interstelare, care ar putea dura chiar zeci de ani, trebuie asigurate condiții de habitat în care să se țină cont de **absolut** toate necesitățile umane (pe cît posibil, într-o abordare personalizată pentru fiecare membru al expediției).

Deci, cu cît țelul este mai înalt, cu atît misiunea este mai grea. Și, în principiu, care ar putea fi mobilul unei expediții de o asemenea anvergură, cu finalizare îndepărtată și rezultate incerte? Pentru a-l afla, va trebui să judecăm o altă întrebare: va ajunge oare omenirea în situația de a nu mai găsi loc suficient în sistemul solar? După toate probabilitățile, o astfel de posibilitate este destul de mică. Căci, dîndu-se de construirea unor uriașe colonii spațiale sau de colonizare a Lunii, omenirea mai are posibilitatea de a transforma în leagane ale vieții planetele Venus și Marte, care ar putea oferi găzduire mai multor miliarde de oameni. După ocuparea acestor planete, omenirea ar putea trece la restructurarea materiei sistemului solar, construind în jurul Soarelui ceea ce literatura de profil cunoaște deja sub numele de „sferă Dyson”.

Considerăm, totuși, că toate acestea nu vor scădea cu nimic importanța explorărilor interstelare și a colonizării altor sisteme solare. Istoria omenirii ne-a arătat că motivațiile sentimentale sau pasionale sînt la fel de hotărîtoare în susținerea unei acțiuni ca și argumentele de natură materială, economică. Deci, după ocuparea cvasi-totală a Terrei, omenirea simte din nou, legat de activitatea spațială, „efectul de frontieră”, care o împinge spre noi orizonturi, spre noi performanțe. Și, desigur, în era cosmică vor exista destui oameni asemeni excepționalului alpinist englez Mallory, care afirma în primul pătrar al acestui secol că cel mai puternic motiv pentru cucerirea Everestului este faptul că el există.

Fără îndoială, există și argumente pragmatice și morale în favoarea călătoriei interstelare. S-ar putea, de exemplu, ca într-un sistem solar relativ apropiat să existe una sau mai multe planete care pot găzdui, fără probleme deosebite, viața terestră, și pe care viața nu a apucat încă să evolueze. Pe de altă parte, omenirea nu are dreptul să se priveze, prin renunțarea la explorarea cosmosului, de rezultatele științifice de excepțională importanță pe care această activitate i le poate oferi și care pot contribui în mod sensibil la completarea cunoștințelor omenirii despre Univers. În sfîrșit, să vedem care ar fi argumentul moral în favoarea colonizării altor planete. Dacă acceptăm, după cum susține savantul sovietic Iosif Sclovskii, că civilizația noastră este singură, nu în Univers, ci într-o zonă foarte întinsă a galaxiei, atunci omenirii îi revine sarcina deosebit de onorantă de a răspîndi flacăra vie a rațiunii pe un număr cît mai mare de planete, făcînd în felul acesta să crească șansele de permanentizare a vieții la scară galactică și universală.

Atîta vreme cît omenirea va continua să viseze și să speră, o bună parte din gîndurile sale se vor îndrepta spre stele. Și, chiar dacă pe nici o firmă oficială nu a apărut încă numele de „proiectant de nave interstelare”, pe planșetile multor minți vizionare se înfiripă proiectele viitoarelor pacheboturi stelare.

Primul proiect de acest gen a fost elaborat în anii '50 de către distinși fizicieni Freeman Dyson

și Theodore Taylor. Acesta din urmă a considerat că energia obținută din combustibilul nuclear, mult mai puternic decît cel chimic, este cheia lungilor zboruri interstelare. Ca atare, cei doi fizicieni au elaborat proiectul navei spațiale „Orion”, propulsată de un șir de explozii nucleare, fiecare echivalentă în putere cu cea care a distrus Hiroshima. În fiecare secundă, o astfel de încălcătură nucleară ar fi proiectată spre coada navei și detonată, suflul puternic al exploziei fiind preluat de o structură plată, în formă de scut, legată de corpul navei cu elemente elastice, menite a absorbi șocurile intense datorate exploziilor nucleare.

Cu o rezervă de 300 000 de astfel de bombe Orion ar fi putut atinge 3% din viteza luminii, ceea ce i-ar fi permis să ajungă pe Alfa Centauri în aproximativ 130 de ani.

Un proiect mult mai ambițios și mai bine argumentat tehnic este cel al navei „Daedalus”, realizat de un colectiv al Societății Interplanetare Britanice, care prevede chiar efectuarea unui zbor de probă cu un exemplar nelocuit, de mici dimensiuni. Ca și „Orion”, navele de tip „Daedalus” ar urma să aibă combustibil nuclear. Dar, spre deosebire de „Orion”, aici propulsia ar urma să fie realizată prin intermediul a 250 de micro-explozii de fuziune pe secundă, cu ajutorul unui flux de electroni sau al unei raze laser.

Ținta navei „Daedalus” automate ar urma să fie Steaua lui Barnard, situată la 6 ani lumină de planeta noastră. Nefiind locuită, nava spațială va fi înzestrată doar cu combustibilul necesar accelerării pînă la 15-20% din viteza luminii (ceea ce i-ar permite străbătarea distanței în 50 de ani), după care rezervoarele ar urma să fie abandonate. Întrucît în comunicațiile cu nava spațială vor exista decalaje între transmiterea și recepționarea de mesaje, între cîteva luni și cîteva ani, aceasta va trebui înzestrată cu un computer de bord, care

să poată lua decizii în legătură cu traiectoria și regimul de deplasare. Tot computerului de bord îi va reveni sarcina acumularii și transmiterii datelor referitoare la zbor, precum și sarcina analizării structurii sistemului planetar al steii lui Barnard, în vederea alegerii locului cel mai indicat pentru lansarea celor 20 de sonde automate. După transmiterea pe Terra a tuturor datelor acumulate, nava automată se va pierde pentru totdeauna în întunecimea spațiilor interstelare.

Desigur, nu o astfel de soartă ar urma să aibă varianta înzestrată cu echipaj a navei „Daedalus”. Mult mai mare decât replica sa automată (se propune o variantă constructivă care va avea aproape 200 de metri lungime), ea ar urma să fie înzestrată cu toate cele necesare pentru buna desfășurare a călătoriei. Între altele, un scut frontal, care să protejeze nava împotriva impactului cu praful interstelar. Dar, întrucât la o asemenea viteză uriașă ciocnirea cu un micrometeorit de numai un gram ar produce o explozie care ar perfora scutul, se prevede realizarea unui „plug”, care ar răspîdi în fața navei un nor de gaze ionizate lung de 190 de km, capabil să vaporizeze orice obiect în greutate de pînă la o jumătate de tonă.

În deceniul trecut, inginerul Robert Eazmann a făcut public proiectul ambițios al unei nave interstelare cu lungimea de 640 de metri și cu lățimea maximă de 240 m. Nava va purta cu ea aproape 3 milioane de tone de deuteriu, a cărui fuziune într-o capcană magnetică va furniza energia necesară atingerii unei stele apropiate. Propulsată de 24 de motoare, nava proiectată de R. Eazmann va atinge 9% din viteza luminii, ceea ce-i va permite să ajungă la Alfa Centauri în aproximativ 60 de ani.

Piesa principală ar urma să fie o sferă imensă, care, așezată în partea frontală a navei spațiale, va avea un dublu rol: rezervor de combustibil și scut de protecție pentru compartimentele locuibile. Acestea vor fi în număr de trei, plasate în regiunea mediană a navei, și vor avea formă cilindrică, cu dimensiuni de 90×90 m. Acest spațiu poate fi divizat în 20 de nivele (sau „punți”, pentru a prelua un termen din navigația maritimă), fie

care împartîtătrindul său în peste 100 de camere, cărora ar urma să li se adauge spații cu destinație administrativă, socială și cultural-recreativă.

După cum rezulta dintr-un calcul simplu, acest tip de nava interstelară ar putea oferi găzduire unui echipaj de 5-6 000 de oameni; care s-ar „bucura” de un confort aproape similar cu cel terestru. Pentru a spori senzația de confort, este prevăzută și rotația elementelor cilindrice în jurul axului navei, cu o viteză care să creeze o gravitație apropiată ca intensitate de cea terestră.

Toate proiectele enumerate pînă acum au un punct vulnerabil: navele spațiale trebuie să poarte cu ele întreaga cantitate de combustibil necesară atît drumului spre țintă, cît și drumului de întoarcere. Pentru a diminua acest inconvenient, au apărut proiecte îndrăznețe, care elimină necesitatea transportării combustibilului (care are o greutate mult mai mare decît încărcătura utilă).

Unul dintre aceste proiecte aparține fizicianului Robert Bussard și se prezintă sub forma unei structuri compozite cu lungimea de aproape 2 100 de metri. Propulsată de motoare din tipul „Daedalus” pînă la 1% din viteza luminii, nava de tip Bussard le abandonează și începe să se „hrănească” cu combustibil interstelar (este vorba de hidrogen), care, captat cu ajutorul unui cîmp magnetic de mare întindere, este pus în stare de fuziune în puternicele motoare rachetă ale navei. Pentru a fi eficient, acest cîmp trebuie să aibă forma unei pînii cu diametrul de mai multe mii de km și să dirijeze spre motoarele navei spațiale întreaga cantitate de hidrogen existentă în zona respectivă.

Pe măsură ce viteza navei crește, crește și cantitatea de combustibil colectată la intervale egale de timp. În felul acesta, are loc un efect de multiplicare reciprocă, care poate aduce viteza navei interstelare pînă aproape de viteza luminii, ceea ce ar scurta în mod considerabil durata călătoriei. Spre una din stelele apropiate. Desigur, la o asemenea viteză problema cea mai mare este frînarea în preajma țintei - problema care se poate rezolva relativ simplu, prin inversarea sensului

cîmpului magnetic generat în fața navei, care în felul acesta nu ar mai atrage, ci ar respinge materia interstelară.

Fără îndoială, cel mai uluitor proiect aparține fizicianului Robert L. Forward (al cărui nume, în traducere liberă înseamnă „înaîntat”, „vizionar”, pare să-l fi predestinat acestor preocupări). Spre deosebire de nava de tip Bussard, nava concepută de Robert L. Forward nici măcar nu va avea... motor! Aceasta, intrucît este vorba de o uriașă pînză de aluminiu, pusă în mișcare nu de arhaicul Eol, ci de energia uriașă a două sau mai multe superlasere amplasate în sistemul solar, în apropierea Soarelui, care va oferi întreaga energie necesară funcționării lor și propulsării navei interstelare.

Pînza de aluminiu va fi cu adevărat uriașă - pentru a atinge 50% din viteza luminii, ea va trebui să aibă un diametru de aproape 1 000 de km (!). Pentru a-i scădea greutatea, ea va fi perforată cu orificii avînd diametrul mai mic decît lungimea de undă a razei laser, fapt care nu va diminua cu nimic calitatea propulsiei. Și în acest caz o problemă deosebită va constitui tot frînarea navei în apropierea țintei, pentru soluționarea căreia proiectantul a prevăzut o soluție ingenioasă: desprinderea părții exterioare a pînzei, care, avînd forma unui inel, va concentra raza laser asupra sectorului central, acționînd în sens opus direcției mișcării. Pentru înăpoiarea spre Terra, se va produce un proces similar: din nou se va desprinde un inel, care va focaliza raza laser asupra unui sector central cu diametrul de aproape 100 de km și care va asigura returnarea spre Terra a navei propriu-zise.

După cum se poate remarca, în majoritatea acestor proiecte revine o idee, ce poate deveni chiar o obsesie: întoarcerea acasă, la Terra natală. Dar nu trebuie să uităm că cei care vor porni la drum spre stele, chiar spre cele mai apropiate, nu au nici o șansă de a se mai întoarce pe Terra (am văzut că, la o viteză care ni se pare rezonabilă - 20% din viteza luminii -, călătoria dus ar putea dura pînă la 50 de ani), deci ei știu în momentul plecării că nu vor mai revedea planeta natală și pe cei apropiați...

În rezolvarea problematicii

vaste a zborurilor interstelare, un rol important îl va ocupa deci asigurarea continuității activității umane în cadrul expediției. O soluție îndelung discutată a fost cea a anabiozei (care ar permite încetinirea proceselor vitale la minimum în instalații frigorifice). Soluția este atrăgătoare, dar cercetări de ultimă oră au arătat că dinamica proceselor moleculare și atomice din celulele vii nu este serios afectată de scăderea temperaturii cu câteva zeci de grade. Deci, jocul aleatoriu al înlocuirii carbonului din structurile celulare și în primul rînd din compoziția ADN, cu azot, își continuă evoluția, și în momentul încetării anabiozei efectul lor cumulat s-ar manifesta brusc, ducînd la îmbătrînirea accelerată a organismului respectiv.

În aceste condiții, nu ne rămîne decît să presupunem că pe nava cosmică va avea loc o ștafetă a generațiilor, întreținută de o viață familială echilibrată a membrilor expediției, sau, într-o variantă mai mecanizată și dezumanizată, de activare a unor embrioni aflați în stare de anamie suspendată. Indiferent de

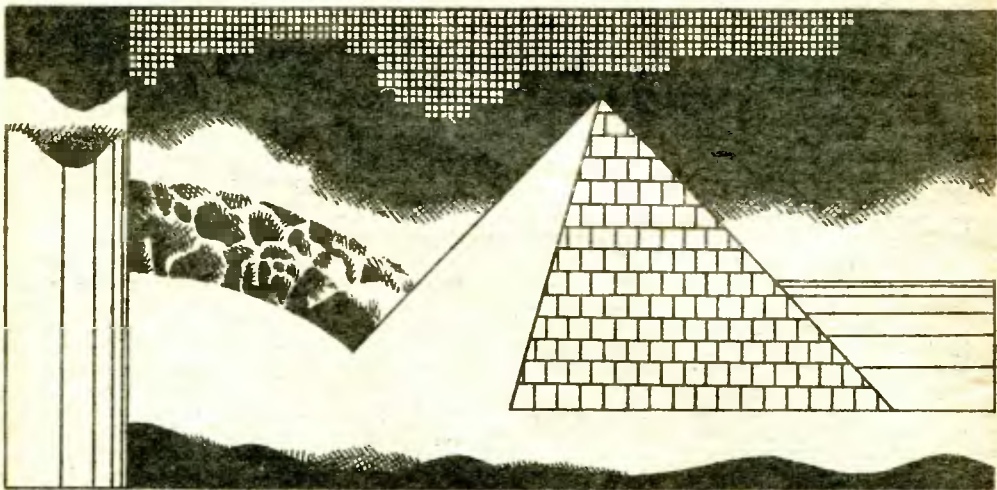
soluția adoptată, una din cele mai importante probleme ni se pare modul de rezolvare a necesităților legate de educarea tinerii generații. Ce li se va spune, în acest context, despre planeta lor de origine? Ce vor putea înțelege tinerii născuți în Cosmos despre această planetă, indiferent de mijloacele alese pentru a li se face exemplificări? Li va încerca vreodată dorul după o planetă îndepărtată, prea puțin asemănătoare cu lumea în care ei își desfășoară viața?

Pentru moment, este greu de schițat răspunsul pentru aceste întrebări. Ar fi posibil ca în sufletele generației cosmice să dispară atașamentul față de îndepărtata lume terestră, care în felul acesta nu ar căpăta mai multă importanță decît sistemele solare aflate înainte, sursă de palpitate și promițătoare aventuri. Poate că aceasta ar fi una din cele mai complete abordări ale problemei explorării spațiului: corpurile expediționare se vor putea răspindi în galaxie, creînd focare ale vieții pe toate planetele care oferă condiții favorabile.

Aici, omul va da naștere unor

noi civilizații. Chiar dacă creații acestor civilizații vor fi identici sau foarte asemănători cu pămîntenii de azi, ele vor fi, după toate probabilitățile, mult deosebite de civilizația terestră viitoare. După două sau trei generații de coloniști cosmici, Terra va fi uitată, rămîind poate un simplu reper pe hărțile galactice ale noilor civilizații.

Pentru sufletul nostru încărcat de sentimente, o astfel de perspectivă este cutremurătoare și ne vine greu să o acceptăm. Dar era cosmică va vedea poate născîndu-se un spirit mai pragmatic, orientat spre explorare asiduă și colonizarea masivă a altor corpuri planetare. În aceste condiții, ni se pare normal să afirmăm că o bună parte din aventura cosmică a omenirii viitoare va fi, de fapt, un drum fără întoarcere.

DOSARUL STÎLPULUI DE FIER DIN DELHI

Cum a apărut legenda. Primul explorator european care a avut prilejul să admire „stîlpul de fier inoxidabil” a fost Sir Alexander Cunningham, cel care, în secolul trecut, aruncînd o privire asupra monumentului, nota apoi în jurnalul său că pilonul îngropat parțial în pămînt are înălțimea de 60 de picioare (aproximativ 18 m!) și greutatea de 17 tone. Curios din fire, cere o expertiză chimică și află că monolitul este din fier pur, avînd o greutate specifică de 7,66 g/cm³.

Știrea senzațională ajungînd în diferite reviste de specialitate, și-a început propria-i carieră, fiind destul de des citată în ziare și reviste la rubricile de curiozități. Astfel că la începutul acestui secol era deja de „bon ton” ca orice vizitator al misterioasei Indii să relateze cîte ceva și despre propriile sale trăiri vizavi de enigmaticul stîlp inoxidabil. Roman-cierul spaniol Vincente Blasco Ibanez (1867-1928), în volumul III al notelor sale de călătorie, ne amintește că această coloană de fier înaltă de 8 m, avînd îngropată sub pămînt o porțiune de 7 m, a fost ridicată de regele Diruba în anul 317 e.n. în semn de adopție pentru Vishnu. De la pelerinii care încercau să cuprindă coloana cu brațele, stînd cu spatele la ea, în speranța unor favoruri din partea sorții, a aflat și legenda „stîlpului”. Aceasta atribuie paternitatea coloanei eroului Anang Pal, care a vrut să elibereze lumea de păcat. I-a sfatul unui brahman, el a făurit cu ajutorul unor fierari uriași un piron extrem de lung pe care l-a bătut apoi adînc în sol, pînă în miezul pămîntului, unde zace șarpele șașnaga, care ține lumea în spinare. Pironul de fier ar fi fost în așa fel dirijat încît să treacă exact prin capul șarpelui, și astfel să imobilizeze spiritul răului. S-au găsit însă cîteva sceptici care nu credeau în reușita acțiunii. Atunci Anang Pal a ordonat smulgerea pironului din sol. Cînd acesta a fost scos la suprafață, mulțimea i-a putut vedea vîrfurile înroșite de sînge. Gura scepticilor fiind închisă, coloana a fost înfiptă la loc, însă între timp șarpele viclean a fugit de acolo. Așa se explică faptul că păcatul în lume mai persistă pînă azi.

În etapa următoare, enigma coloanei a pătruns în cărțile de curiozități științifice. Astfel, într-o lucrare de arheologie distractivă,

scrisă de L.T. Ferenczy, pentru adolescenți, apărută în anii treizeci ai secolului nostru, se poate citi: „În India, în apropiere de Delhi, există un stîlp de fier înalt de 2 m, avînd însă o porțiune de peste 10 m îngropată în sol, numită Kutuba, aflat acolo de 2 900 de ani. Acest stîlp uimește prin faptul că, deși este din fier, nu prezintă nici cele mai infime urme de rugină.” Și, mai departe, „Neoxidarea stîlpului Kutuba este explicată de obicei prin vremea uscată de acolo, care nu favorizează ruginirea, sau se mai spune că ar fi uns cu o alifie ce împiedică ruginirea.” După ce arată lipsa de temei a unor asemenea păreri, autorul divulgă soluția problemei descoperită recent: „Enigma neoxidării fierului a rămas nedezlegată pînă cînd un chimist german, cu numele de Fischer, a descoperit cum se poate produce fier pur. Producînd fier pur, Fischer a constatat cu surprindere că acesta este un material de culoarea argintului, atît de moale, încît poate fi tăiat cu briceagul, iar rugina nu-l atacă. Deci, fierul ruginește doar cînd conține impurități. Substanțele străine sînt cauza ruginii. Stîlpul Kutuba nu ruginește, fiind făcut întîmplător din fier chimic pur.”

Acest text, ca și altele, la fel de iraționale, au fost o „mană cerească” pentru anumiți autori amatori de ipoteze temerare. Datele de pînă acum: „contradicție cu legile bine știute ale naturii”, „paternitate incertă”, „vîrstă matusalemică”, dimensiuni „împunătoare” au constituit puncte de plecare în emiterea altor speculații, teorii și ipoteze fanatiziste. Unul dintre aceștia - Varkonyi Nándor, ca și alți confrăți - profesorul Denis Saurat de la King's College din Londra, doctorul Immanuel Velikovsky, - fiind un eminent filolog și cunoscînd în original textele celebre a rămas, probabil, izbit de asemănarea dintre fierul alb, inoxidabil și orichalc-ul ori orechalc-ul amintit de Platon în descrierile sale despre Atlantida, dar și de Homer, Hesiod, ori Pseudo-Aristotel care l-au descris ca un metal alb obținut prin topirea aramei cu adăugirea unui pămînt ce se găsea pe malul Mării Negre. Varkonyi Nándor menționează deci coloana de metal inoxidabil ca o dovadă a tehnologiei superioare la care au ajuns vechile civilizații înainte de diluviu.

În epoca postbelică, întreprinzătorul ziarist Robert Charroux a adunat în cărțile sale un material divers referitor pe lângă continente pierdute, fărâșii zburătoare și extraterestri care ar fi acționat în chip de zei în decursul istoriei și la enigmatică coloană: „În curtea templelor din Delhi (India) se află coloana Kutuba forjată din bucați de fier, despre care se spune că ar avea vîrsta de 4 000 de ani. Ea nu rugineste în ciuda legii după care vremea ar trebui să o macine.“ Iar într-un alt pasaj: „Fierul stîlpului din Delhi este incredibil de pur, în afara sulfului el mai conține doar mangan și fosfor.“

Aproape în același timp cu cele ale lui Gharroux – au apărut „pe piață“ și ipotezele scriitorului de literatură SF – Alexandru Kazanțev care a aplicat schema ET (de origine extraterestră) printre alte obiective enigmatice și la coloana de fier de care s-a ocupat în cartea sa **Mesagerul stelelor**. Dar acreditarea pe plan mondial a ideii că „stîlpul“ ar fi de origine extraterestră (ET) se leagă nemijlocit de numele lui Erich von Däniken care, deși s-a inspirat aproape literar cu literă din textul lui Robert Charroux – cum a demonstrat-o Gerhard Gadow – a obținut un succes de public fulminant datorită simplificării extreme a întrebărilor și răspunsurilor. Uzînd de fapte expuse laconic și susținut de o propagandă extraordinară, printre care nu trebuie neglijat impactul filmului de popularizare, Däniken a creat în scurt timp o adevărată mișcare de căutare a vestigiilor presupuselor vizite ale extraterestrilor pe Pămînt. Astfel, s-a creat o literatură extrem de bogată, oferind cititorilor pe lângă o anumită cantitate de informație reală și o doză apreciabilă de mit. A. Besem speculează asupra necesității unui catalizator care să contribuie la obținerea fierului în cosmos, Victor Kernbach deplîngea necunoașterea rețetei fierului din care „a fost sudată sau turnată «coloana din Kutub»“. Dan Apostol se mira că „stîlpul Kupt Minar“ nu a fost erodat nici de ploii, nici de „poluarea acidă“, Mihai E. Șerban argumentează logic că dacă obiectul a fost realizat din bucați metalice, atunci se pune problema cunoașterii „tehnicii sudurii“ în antichitate. Jacques Bergier demonstrează inconsistența teoriei care susține că obiectul nu se oxidează datorită unei „pături de siliciu“ izolante, de la Umek Miklos aflăm că stîlpul ar fi uns cu untura vasilor sacre, același Bergier presupune că asemănător memoriilor de ferită, coloana ar putea fi un înregistrator al vieții terestre, plasat în locul unde se află și azi, de o expediție ET etc.

Cît privește denumirea, găsim: „coloana din Delhi“, „coloana din curtea unui templu din Delhi“, „coloana din curtea unui templu de lângă Delhi“, „coloana Kutub“, „coloana

din Kutub“ (Kernbach), „Delhi Laht“ (I. Ter-Ieremian), „coloana Kutuba“ (Ferency). „Kupt Minar“ (Orizont, Apostol), „turnul de fier din India“ (H. Matei), „stîlpul din Mehauri“ (R. Story), „stîlpul Kitoub“ (Scorneaux) etc. Vîrsta coloanei diferă, de asemenea, de la un autor la altul. Astfel, acesta ar fi de 4 000 de ani (Charroux, Däniken, prima ediție), 2 900 ani (Ferency), 2 000 de ani (Däniken ediția din 1973), 15 secole (M.E. Șerban), coloana ar fi fost ridicată în secolul IV-V e.n. (Lukacs), în secolul III e.n. (Jean Pierre Adam), 317 e.n. (Blasco Ibanez), 330-380 e.n. (Ovidiu Hătarăscu), 413 e.n., dar posibil că încă atunci să fi fost deja foarte veche (Bergier)... Cît despre dimensiuni...

Înălță de 6 m, diametrul de 50 cm (Bergier); înălță de 6 m, greutate cîteva tone (Sahnovici), înălță de 7 m (J. Pierre Adam); înălțime de 7 m, grosimea maximă 42 cm, minimă 32 cm, greutate 6 tone (Scorneaux Piens); înălță de 7,2 m, diametrul deasupra pămîntului variază între 49 și 30 cm, grosimea părții din sol 62 cm (Beck 2); înălță de 7,25 m, greutate 6-8 tone (Ter Ieremian); înălță de 7,5 m, grosimea 40 cm, 6 000 kg (O. Hătarăscu); 7,5 m înălță, 6 tone greutate (M.E. Șerban); 7,7 m înălță, aproximativ 6 tone greutate (Grakov), 8 m deasupra solului, 7 m îngropată în sol (Blasco Ibanez), 2 m deasupra, 10 m în sol (Ferency); 18 m înalt (parțial îngropat), 17 tone (Cunningham), 17 m deasupra, mai mult de 15 m în sol (Varkonyi ediția 1 și 2, Gall); 17 m înălță (Varkonyi) ediția a treia...

Este, credem, momentul să le adresăm întrebările specialiștilor adevărați pentru a putea înlătura multiplele confuzii.

Elemente de topografie. La 15 km sud de actuala capitală a Indiei, New Delhi, se găsește un complex de ruine, rămășița a ceea ce a fost cîndva Vechiul Delhi. Complexul este numit, în funcție de diferite criterii: Lal Kot (Iskustvo stran i narodov mira), Maharculi (A.L. Sasham), cei mai mulți rămîn însă la expresia „vechiul Delhi“. Ruinele conțin elemente arhitectonice din diferite epoci. Stratul vechi specific arhitecturii clasice hinduse guipăcă constă din colonade, stratul nou aparține arhitecturii specifice Islamului. Constructorul a fost Kutub (Kutab)-ud din care a început lucrările în 1193. În prima fază el a alcatuit centrul complexului din colonade clasice prin adăugirea unei porți tipice pentru arhitectura Islamului, împodobită cu citate din coran, un **mihrab** (amvon), orientat spre Mekka, de unde preotul musulman adresa publicului învățăturile Coranului. Renumitul stilp se află exact în fața acestei construcții, azi în stare de ruină, terminată în mare grabă, în anul 1199. Necesitatea termi-

nării rapide a construcției a impus ca vechile elemente arhitectonice, ca și colonada datînd probabil încă din secolele VIII-XI e.n. cit și coloana „păgînă” să fie „ierțate”, fiind doar aranjate după noul obicei islamic. În cazul coloanei, „retușul” a constat în sacrificarea statuii păsării Garuda, din vîrfu ei, deoarece tradiția musulmană (nadith-ul) interzicea în mod sever reprezentarea sub formă de chip cioplit a vietăților.

Înainte de a trece la descrierea coloanei menționăm că ea a fost plasată pe locul actual de regele Ananga Pala II, cel care a reconstruit Delhi-ul Vechi în anul 1050. Făuritorul coloanei de fier a fost însă, conform inscripției, „Regele Chandra”, care a ridicat-o în semn de mulțumire și adulație a zeului Vishnu, pe „dealul numit Vishnupada”. Judecînd după stilul dedicației și al coloanei, istoricii au identificat acel rege ca fiind Chandravarman (Chandra Gupta II), rege de Pushkara, care a domnit între anii 381 și 414 e.n., coloana are deci o vechime de aproximativ 1 600 de ani.

Morfologia și structura coloanei. Dezgropînd-o, arheologii au furnizat în cele din urmă date exacte privind și dimensiunile coloanei. Astăzi se știe că înălțimea sa totală este de 7 200 mm din care deasupra solului 6 260 mm. Capitelul ei ornăt cu motive caracteristice artei indiene este înalt de 1 080 mm, și a servit probabil ca suport pentru re-

prezentarea păsării Garuda. Sub capitel este o porțiune perfect tronconică lungă de 5 180 mm. La baza părții aeriene se află un cerc de piatră ce înconjoară o primă zonă bombată menită să asigure stabilitatea coloanei. În sol se găsește o a doua zonă bombată - servind drept contragreutate. Pentru a-i asigura însă o stabilitate perfectă, fără a mări zona îngropată, constructorii au plasat în sol o bucată de stîncă plată, peste ea au turnat o cantitate considerabilă de plumb în care au fixat părtea de jos a coloanei cu opt cîrlige masive. Cronicile menționează că izbită puternic de obuzele șahului Nadir în 1738 ea nici măcar nu s-a clintit, proiectilele ricoșînd de pe ea! De aici provine, probabil, ideea falsă că pilonul este adînc înfipt în pămînt, poate chiar pînă în „miezul” său!

Prima analiză chimică a compoziției coloanei a fost făcută în 1822, în urma căreia s-a conchis că ea constă din „fier pur”. Împotriva acestei păreri s-a ridicat Robert A. Hadfield, care a arătat încă în 1912 că greutatea specifică de 7,66 g/cm³ e incompatibilă cu fierul pur. El a efectuat apoi o analiză detaliată ale cărei rezultate au fost publicate în 1912. Diferitele sale determinări au fost verificate mai tîrziu de chimistul indian M.K. Ghosh, datele obținute fiind publicate în 1963 și verificate de grupul A.K. Lahiri, T. Banerje și B.R. Nijhawan în 1967. Cele trei determinări dau următoarele rezultate:

	Hadfield	Ghosh	Lahiri/Banerje/Nijhawan
Cărbune	0,080%	0,28%	nedeterminat
Fosfor	0,114%	0,155%	nedeterminat
Sulf	0,006%	0,003%	nedeterminat
Siliciu	0,046%	0,056%	nedeterminat
Azot	0,032%	—	nedeterminat
Mangan	—	—	0,07
Cupru	0,034%	—	0,03
Nichel	—	—	0,05

Restul, desigur, este fier.

O examinare detaliată a suprafeței coloanei (cu lupa) i-a permis lui Robert A. Hadfield să conchidă că stîlpul de fier nu este omogen, el constînd din bucăți de fier de 20-30 kg lipite una de alta. Observațiile făcute privind structura „sendvici” a coloanei au fost reconfirmate de W.E. Bardgett și J.F. Stanners în 1963. Ei au analizat nu numai stratificarea pe verticală a coloanei, dar și diferențele dintre straturile superficiale și cele de adîncime, deoarece chimiștii au arătat mai demult că „stîlpul de fier” este acoperit cu o peliculă de oxid superficial. Dacă acesta se zgîrie cu un briceag - spune chimistul M.

Beck - întîi apare rugina bine cunoscută, apoi sub el fierul coloanei. Analizînd compoziția stratului de la suprafață, gros de 0,05-0,6 mm, s-a constatat că acesta se compune în proporție de 80% din FeO și Fe₂O₃.

După cunoștințele noastre, ultimul care a analizat diferențele dintre stratul superficial și stratul de bază a fost suedezul G. Wranglén, de la departamentul de electrochimie aplicată și știința coroziunii. Într-un studiu publicat în 1971, el arată că oxidul protector are, după măsurătorile sale, o grosime de 50-500 μ m și se compune din 6-7% Fe₂O₃, 13% FeO, 14,8% H₂O, 1,7% FePO₄ și 3,1% SiO₂.

Acest strat diferă radical de stratul profund care are în jur de 0,15% C, 0,25% P; 0,005% S; 0,05% Si, 0,02% N, 0,005 Mn, 0,03% Cu, 0,05% Ni restul Fe.

În concluzie, putem spune că acest obiect metalic - coloana - a fost intens studiat în decurs de un secol, iar rezultatele cuprinse în articolele de specialitate au stat la dispoziția fiecărui autor doritor să aște adevărul. În perimetrul lingvistic englez, datele esențiale ale analizelor vechi au apărut în lucrarea de bază a lui J.W. Mellor **A Comprehensive Treatise on Inorganic and Theoretical Chemistry** (vol. XII, pag. 493), iar în zona lingvistică germană, în celebrul **Gmelins Handbuch der Anorganischen Chemie** (vol. 59, Eisen, A:1, pag. 18, 519). „Umfra-rea“ europeană a legendei, după anii 1930, are la bază mai mult lenea intelectuală decât lipsa interesului specialiștilor pentru elucidarea problemei. Fiind cunoscută acum compoziția chimică a coloanei se pune întrebarea dacă obținerea de fier după o rețetă identică a stat la îndemina metalurgiei indiene în secolele IV-V? Pentru a răspunde va trebui să facem o mică incursiune în istoria metalurgiei indiene.

Metalurgia Indiei. După un studiu al lui D.H. Cordon, metalele au început a fi folosite în India aproximativ în mileniul III î.e.n. Dikshit plasează această epocă în jurul anului 1500 î.e.n., iar Berzin la 800 î.e.n. În orice caz, epoca fierului, „kali yuga“, a fost privită de indieni ca o epocă a dezastrelor, iar fierării ca spirite ale răului. Mai ales populațiile neariene din India Centrală Birhar, Munda, Oraons, care nu se ocupau cu metalurgia au păstrat vie în mitologia lor aversiunea față de fierari. Mitul Birhar susține ca fierarii tribului Asūr sînt primii pe pămînt care se îndeletnicesc cu topirea fierului. Fumul furnalelor însă îl supără pe zeul suprem Sing Bonga și el trimite păsări-mesageri la ei pe care însă fierarii le ard. Atunci Sing Bonga coboară el însuși pe Pămînt, îi ademeneste pe Asūri în furnale și apoi aprinde focul în ele. Sufletele Asurilor rătăcesc de atunci ca spirite ale naturii ne-faste.

Un alt mit - Munda - este mult mai explicit datorită „accentelor ET“. Conform acestuia, primii fierari erau „slugile“ lui Sing Bonga în cer. Acolo au lucrat pentru zeu pînă cînd într-o zi privindu-se în oglinda unui rîu au constatat că fața lor este asemănătoare cu cea a zeului lor. „De ce să fim slugile lui?“ - și-au spus?! Și nemaivînd să execute poruncile zeului, ei au fost alungați pe Pămînt. Aici au descoperit zăcămintele de fier, au ridicat furnale și au început să facă fum care se ridică spre cer. Sing Bonga s-a supărat. A trimis drept mesageri o cioară albă și o bufniță. Dar furnalele aruncau scînteii și au ars cozile

și penajul acestor păsări. Cioara care era o pasăre albă a devenit neagră cu cioc înroșit, iar bufnița care avusese capul rotund, lovită de fierari, a devenit cu cap plat. Atunci Sing Bonga coboară pe Pămînt în chip de om bătrîn. Li se înfațesează fierarilor cărora le zice că ar trebui să ofere un sacrificiu uman spre îmbunarea zeului și se oferă să intre el în furnalul încins. Dar curînd iese de acolo tînăr și acoperit de aur și diamante. Văzînd aceasta, femeile fierarilor îi îndeamnă și pe soții lor să-i urmeze exemplul. Soții intră în furnale și femeile trec la foale și încîing focul. Soții urlă, dar Sing Bonga liniștește femeile spunînd că soții lor se ceartă pentru aur. În cele din urmă femeile își transformă soții fierari recalcitrant în cenușă, iar cuptoarele în șapte dealuri vizibile și azi...

Studiînd aceste mituri unii savanți văd în ele reflectarea faptului istoric - izgonirea tribului Asūr din nordul Pundjabului pe locul pe care-l ocupă azi în munții Chota Nagpur triburile ariene. Alții, ca Mircea Eliade, au atras atenția asupra sacrificiului uman, existent în mit; Andrew Lang a subliniat evenimentul de semnificație etiologică - explicația morfologiei unor păsări. Pe noi ne interesează însă doar aprecierea negativă a societății de fierari de către populațiile de păstori.

Deși activitățile fierarilor și meseriașilor li s-au consacrat mai puține scrieri decât alchimistilor hinduși, se cunosc totuși numeroase texte de altă natură, adunate de A. Coomaraswamy, din care reiese că realizarea majoră a metalurgiștilor indieni este fabricarea unor oțeluri speciale cunoscute în Persia, Egipt și Grecia. Din nefericire, datele referitoare la tehnologiile folosite s-au pierdut și doar dintr-o piesă a lui Kalidasa se știe că în esență tehnica a constat în baterea îndelungată a fierului pe nicovală, fapt perfect posibil în lumina cunoștințelor actuale despre metalurgia arhaică. Dar dovada incontestabilă a măiestriei lor o constituie diferitele obiecte de epocă din fier ce s-au păstrat pînă azi. În afara stîlpului din Delhi Vechi, specialiștii amintesc stîlpul de fier din Dhar (321 e.n.), măsurînd aproape treizeci de m (!), stîlpul de fier din Indaur, zidul de fier din Rajgir, provincia Bihar etc. Aceste obiecte metalice uriașe arată în mod clar existența măcar a unui grup specializat în execuția unor astfel de monumente memoriale. Cei care s-au aplecat mai profund asupra tehnologiilor metalurgiei știu că natura rezultatului depinde în mare măsură de materialul primar ales. În ceea ce privește coloana de fier există două ipoteze: ba că punctul de pornire ar fi fost un meteorit fieros uriaș, teză susținută de etnograful Basov, ori că s-a pornit de la un minereu autohton purificat. Pro ipoteza sa, Basov aduce mărturia rajahului Djahanhir, care

posea o sabie făcută din fier meteoritic, lucru destul de frecvent în istorie, cum am mai semnalat. Împotriva acestei ipoteze se poate obiecta arătând că, în general, în compoziția meteoritilor de fier intră pe lângă un procentaj de 91% fier și 8,5% nichel. Nichelul fiind greu eliminabil din aliajul cu fierul; mai plauzibilă ne pare proveniența dintr-un zăcămint autohton. Știind cât de bogată este India în minereuri de magnetită și hematită de mare concentrație (peste 60% fier) chiar și azi, se poate presupune că în epocile mai vechi puteau fi găsite lentile de fier de excepțională calitate aproape de suprafața solului. (În zăcămintele de fier straturile superficiale sînt mai bogate decît straturile profunde, V. Gurran). Analiza chimică a unui minereu de fier specific Indiei arată: 66% fier; 6% PO; Mn și S urme; Al_2O_3 1,8%; SiO_2 1%; Ca O + Mg O - urme, restul material steril. Nu poate să nu izbească asemănarea acestei analize cu fișa finală a materialului coloanei. Dacă materialul pisat foarte fin și separat de steril printr-o metodă oarecare era amestecat cu praf de mangal și apoi încălzit pînă la 7-900°C, prin batere pe nicovală se puteau realiza bucăți de fier de 20-30 kg, foarte pure, arată Forbes. Cum au remarcat mai mulți autori care s-au ocupat de coloana din Delhi, etapele acestei tehnologii: a) pulverizarea și purificarea; b) presarea, compactarea; c) încălzirea sînt analoage tehnologiei sinterizării din pulberi metalice. Această tehnologie a fost (re)descoperită de P.G. Sobolevsk pentru prelucrarea platinei în 1820, doar că azi se utilizează prese în loc de ciocan, cupatoare electrice în loc de foc deschis și foale de mină.

Mai există totuși două probleme minore neelucidate încă: prima este legată de modul de curățire a materialului, a doua - de manipularea stîlpului pe nicovală și modalitatea de reîncălzire cînd greutatea sa ajunsese să fie de ordinul tonelor, bucățile de coloană fiind îmbinate prin încălzire la roșu și batere.

Prima problemă poate fi rezolvată prin spalare sau separare cu ajutorul magnetilor. Dacă materialul de pornire a fost magnetita, este posibil ca și cu magneti naturali să se fi ajuns la o separație excelentă. Dacă însă fierul de la care s-a pornit ar fi fost sub formă de hematită, siderită etc., separarea magnetică nu s-a mai putut realiza cu magnetii naturali. India este însă o zonă favorizată din acest punct de vedere, deoarece fierul se găsește în mare parte în stare de magnetită și dispune și de magneti naturali. Chiar dacă nu i s-a aplicat o prepurificare magnetică prafului, ci doar o spalare, din manualul lui Romdohr aflăm că folosind pentru topit praf de magnetită ca materie primă la o răcire lentă obținem un fier în care singurele impu-

rități sînt MgO și Al_2O_3 , eliminabile în bună parte prin încălzire și batere intensă.

Mai spinoasă este problema îmbinărilor. Pentru o piesă de fier atît de mare în mod sigur a fost necesară folosirea mai multor atelieri în mod simultan în care s-au încălzit diferitele bucăți din ce în ce mai mari, ele fiind asamblate prin lovire pe un suport metalic special, o nicovală sau un șir de nicovale plasate la nivelul lipiturilor. În orice caz, această muncă presupune o organizare perfectă, o conlucrare exemplară a unei duzini de oameni, sisteme de pîrghii și scripete cu cîrige speciale pentru rotirea marilor bucăți de coloană pe nicovală și în foc în timpul forjării etc. Toate acestea figurează însă în spectrul de posibilități ale metalurgistilor indieni din Epoca lui Chandragupta II.

De ce se oxidează atît de lent? Nefiind vorba de o bucată de fier absolut pur, coloana din Delhi se oxidează, rușinește în ciuda protestelor și retractărilor lui Däniken. Deși este greu să sesizezi cu ochiul liber formarea unei pelicule de oxid de numai 5 μ m/an, totuși oxidarea este permanentă și în cazul stîlpului de fier, ca și al altor obiecte de fier cu impurități. Relativa puritate a materialului coloanei joacă un oarecare rol, dar nu este determinant. Savantul suedez Wranglén a făcut următoarea experiență crucială în acest sens. A tăiat două bucățele din coloană; pe prima a dus-o în India într-o localitate de pe malul mării, iar pe cea de a doua în Suedia, într-o zonă intens industrializată. În ambele cazuri s-a constatat o accelerare accentuată a procesului de coroziune. Chemările adresate tehnologiei actuale de-a reproduce compoziția chimică a coloanei în vederea obținerii de materiale pentru mașini ce n-ar mai trebui protejate împotriva coroziunii sînt lipsite de orice temei științific. Tehnologia actuală ar putea lesne produce un asemenea material, numai că el nu și-ar găsi întrebuințare datorită slabei sale rezistențe. După cum spune Alekseev, o asemenea compoziție a șarjei ar avea toate șansele să determine inginerul de secție să se debaraseze de ea ca de un rebut. Faptul că indienii au ținut așa de mult la puritate este legat de concepțiile lor moral-filozofice. Folosirea fierului pur, dar moale, doar pentru monumente memoriale, care să reziste timpului, este o dovadă de maturitate tehnologică; în cazul uneltelor, concentrația ridicată de cărbune, cerința necesară calității optime a lopeții sau ciocanului, era întrutotul respectată!

Dar să revenim atunci la miracolul coloanei. De ce aceasta se oxidează atît de lent, mai lent decît suratele sale plasate în alte locuri în India și aiurea? J.C. Hudson a publicat, în renumita revistă Nature, un studiu în care relatează despre experiențele sale cu di-

ferite calități de oțel și zinc din Delhi. Curele de oxidare arată că și în cazul acestora procesul de coroziune este mult mai lent aici decât în alte locuri. Primul dintre factorii atmosferici răspunzători de această situație este umiditatea relativ scăzută a aerului. Hudson arată că și în perioada musonilor, umiditatea nu depășește 70%. În această perioadă a anului desigur oxidarea este mai accentuată și coloana, ca și bucățile de metal folosite ca martor, se oxidează rapid. În perioada însoțită însă, nici zincul nu oxidează, procesul de coroziune se suspendă!

Climatul uscat, deși are o influență hotărâtoare, nu explică integral misterul. Diferenții cercetători ai coloanei mai menționează și alți factori favorizanți ai încetării procesului de coroziune. Chimistul belgian Jacques Scorneaux menționează lipsa poluării imediate, coloana aflându-se într-un oraș mort, după cum am mai menționat.

Wranglen, Beck și Alekseev atrag atenția asupra importanței pe care o are în acest sens cantitatea scăzută de amoniac din aer, arătând că în sol, unde nu acționează condiții

ile favorabile din atmosferă, există o crustă groasă de coroziune de pină la 10 cm grosime! Aproape toți cercetătorii menționează stăutul de oxid superficial stabil, care încetinește procesul de erodare a suprafeței, și pătrunderea ruginii spre straturi de adâncime. La acesta se adaugă ungerea rituală a coloanei, începând cu secolul XII, cu grăsimi animale.

În sfârșit, un ultim factor major este legat de masa coloanei. O bucată de fier atît de mare are calitatea să acumuleze căldură, fapt ce împiedică formarea condensului în timpul nopții, unul din dușmanii obiectelor de metal.

Enigma coloanei de fier din Delhi are deci o soluție complexă ca orice lucru realmente enigmatic. Deși, în mare, cunoaștem coordonatele soluției, va trebui să treacă încă mult timp și să acumulăm încă multe date de detaliu, atît despre trecut cît și despre natura coroziunii, pentru a putea da un răspuns întrutotul convingător la toate întrebările ce mai persistă.

MANDICS GYÖRGY

POSIBILUL CONTACT

„Credeti în existența civilizațiilor extraterestre? Dacă da, cum vi le imaginați?”

Sînt întrebări care alături de: „Fumați? Credeti în Dumnezeu? Urmăriți programe T.V.?” n-ar trebui să lipsească din nici un chestionar psihosociologic care urmărește stabilirea tipului uman reprezentativ pentru o anumită societate. Întrebarea are o tradiție milenară. Răspunsul s-a încercat mai întîi cu mijloace pur imaginative: Lucian din Samosata, Ariosto, Cyrano de Bergerac, Kepler, sînt doar cîteva din multitudinea de exemple ilustre. Lăsînd la o parte consistența științifică a unor astfel de viziuni, uneori deliberat groțesti, chiar absurde, servind unei satire foarte terestre și transparente, rămîne interesanta constatare că, statistic vorbind, oamenii (subliniez: cei care și-au pus problema) înclină să admită chiar în condițiile unei lipse acute de informații precise existența civilizațiilor extraterestre.

Actualmente, resurselor imaginației li s-a adăugat hotărît rigoarea științifică: F. Drake, Carl Sagan, I. Asimov, F. Hoyle, N.S. Kardașev, I.S. Sklovski ș.a nu se sfîșec să emită o serie de idei și să comită chiar studii ample.

S-au făcut evaluări fizico-probabiliste, unele optimiste (milioane de civilizații în Galaxie), altele să le spunem pesimiste (cîteva mii doar), s-au stabilit chiar formule generale

cum ar fi celebrul produs de probabilități al lui Drake. Există și abordări mai spectaculoase, ufologia de exemplu (J. Allen Hynek, Frank Edwards, Ion Hobana etc.) sau paleoastronautizarea arheologiei cit și a vechilor texte (unde E. von Däniken rămîne un diletant entuziast, iar V. Kernbach o voce pertinentă și riguroasă).

Dar terenul cel mai fertil este fără urmă de îndoială SF-ul: Nu există practic autor de SF, care se respectă, să nu fi scris măcar o schiță ET. Xupehuzii lui Rosny - Aîne, Lunarii și Marțienii lui Wells, Sarvanții lui Maurice Renard, strania faună cosmică stapledoniană sau van Vogtiană, norul lui Hoyle, oceanul lui Lem, venusienii lui Rogoz, sau thuleenii lui Colin, iată tot atîtea exemple de clărice ficțiuni cu statut quasi-real în lumea fanilor.

În ce privește viziunea tulburătoare a prime întîlniri, a Marelui Contact cu EI, se disting două tendințe principale în SF:

- festivalism patetico-triumfalist: frați întru rațiune, nu sîntem singuri în Univers, permanența inteligenței în nemărginirea Cosmosului, hai noroc, ce mai faceți...

- pesimism cinico-sceptico-macabru: EI nu visează altceva decît să dea buzna peste noi. să se infiltreze, să se introducă, prezintă mai niere de gangsteri sau SS-iști, au în dotare tot felul de arme - aruncătoare de raze - otrăvi

toare, unde psi, unde hi, phi, teta, să ne ținem tari sau, scape cine poate.

Au existat, e drept, și avertismente irednice, cum ar fi savuroasa „Convorbire interplanetară” a lui Tristan Bernard, reluată și actualizată inteligent de Ov. S. Crohmălniceanu în „Mesajul din stele”.

Prima mare voce care ne administrează un neplăcut, dar necesar duș rece, este cea a lui Stanislaw Lem. Să ne reamintim antologica discuție dintre Kelvin și Snaut, care prefacă în pulbere, cu violența unui fulger orbitor, ani și ani de amăgiri, de false tab-uri:

„— Pornim în Cosmos pregătiți pentru orice, adică pentru singurătate, pentru luptă, pentru chinuri și pentru moarte. Deși din modestie n-o spunem cu glas tare, totuși ne gindim adesea că sîntem măriți. Și încă nu-i totul, fiindcă spiritul nostru de sacrificiu se dovedește a fi o poză. Ceea ce ne mină nu este ciuște de puțin să cucerim Cosmosul, ci doar să extindem la limitele acestuia pămîntul. Unele planete sînt înghețate ca polii, altele pustii ca Sahara sau tropicale ca jungla braziliană. Sîntem umaniți și nobili, nu vrem să subjugăm alte rase, vrem doar să transmitem valorile noastre și să le preluăm în schimb moștenirea. Ne considerăm cavalerii Sfîntului Contact. Este o a doua minciună. Nu căutăm pe nimeni în afara oamenilor. N-avem nevoie de alte lumi. Avem nevoie de oglinzi în care să ne răsfrîngem. Nu știm ce am putea face cu alte lumi. Ne este de ajuns aceasta în care trăim, dar fiindcă începem să ne sufocăm în ea, vrem să descoperim în alte părți propria noastră imagine idealizată; întru chipurile ei le căutăm uneori în civilizații mai evolute decît a noastră, altelei le regăsim în viziunea trecutului nostru primitiv”.

Aceste idei din „Solaris”, una din cărțile fundamentale ale acestui secol, sînt condensate alegoric, dar la fel de percutant în povestea „Cei trei electrocavaleri” din volumul „Ciberiada” al aceluiași autor.

„— Știam de la bun început că n-o să înțeleagă nimic. Dacă ar fi avut un dram de minte n-ar fi venit aici. Ce-i folosesc unei ființe, care trăiește sub lumina soarelui, nestermatele de gaz și stele argintii de gheață?”. Este necrologul înțeleptului Barion Gură de Gheață la pieirea fără glorie a impetuosului Electrocavaler de Cuarț în tentativa sa de cucerire a comonilor Crioniei.

Să încercăm în cele ce urmează o orchestrare mai amplă a insolitelor idei lemieni.

Mai înții: nivelul de dezvoltare.

Ipoteza unu: Avem același nivel de civilizație cu Ei. Ar fi foarte trist deoarece dacă au și același tip de relații intercomunități sau interstate ca și noi și îl extind la relațiile intercivilizații, ne-am ars (pardon, dezinte-

grat).

Ipoteza doi: Ei ne sînt superiori. Sînt inteligenți, sfătoși, buni ca pîinea caldă, cristalină, strălucitori, atoațeștiutori. Frații noștri mai mari, ce mai! Ei ne vor da bucurioși leacul împotriva cancerului, tehnologii nepoluante, adevăratul remediu contra căderii părului, vor rezolva problema lui Fermat, vor învia morții de la Hiroșima și Nagasaki și dacă îi rugăm frumos poate ne dau și o pilulă contra prostiei și cruzimii. Să fim lucizi: căpitanul Cook nu le-a oferit băștinașilor din Touamotu nici muschete, nici hărți de navigație, nici „Philosophiae naturalis principia mathematica” în ediție de lux. Le-a dat în schimb cuie și măgele. Și pe urmă, e uluitor cu cîtă nonșalanță o civilizație atît de intens mercantilă ca a noastră își inchipuie că va primi toate acestea pe gratis. Și chiar imaginînd un comerț cu Ei, adică transformînd Marele Contact în Marele Contract, putem fi siguri că vom avea ce oferi în schimb?

Ipoteza trei: Le sîntem superiori. Scenariul în acest caz ar fi următorul: descindem pe planeta lor, mesageri ai valorilor noastre spirituale și, prima grijă, înființăm niște baze militare. După aceea, se vor delimita cît mai precis zonele în care fiecare mare putere își va exercita acțiunea civilizatoare. Operație foarte necesară deoarece altfel s-ar ajunge la dialoguri ca cel dintre generalul Kitchener și maiorul Marchand cînd s-au întîlnit piept în piept la Fachoda pe Nilul Alb, pe la sfîrșitul secolului trecut:

— Kitchener: Domnule maior, constatați preponderența mea.

— Marchand: Preponderența se constată numai în bătălie, domnule general.

Dacă Dumnezeuul local e un Dumnezeu bun îi va fi creat pe frații noștri mai mici întru rațiune, pe o planetă fără cine știe ce resurse. Altfel nu-i exclus să aibă soarta incășilor sau a pieilor roșii.

Deseri putem citi acest tip de frază: „comunicarea cu civilizațiile extraterestre este o provocare tulburătoare adresată umanității”. Frumos, dar ia să ne gîndim puțin: pentru cît la sută din umanitatea aceasta este realmente o provocare tulburătoare? Mai concret: cîți dintre cei ce ar întîlni un OZN aterizat, cu ușile deschise, invitîndu-i să intre, i-ar trece pragul? Și mai concret: pentru uluitor de mulți oameni Pămîntul însuși, pe care locuiesc, poate foarte bine să nu fie rotund și să nu se mai învîrta atîta prin spațiu, eventual să fie plat și sprijinit pe spinarea a patru elefanți, nu-i deranjează cu nimic. O spune foarte frumos Marin Preda în „Cel mai iubit dintre pămînteni”: „Învățase și ea la liceu [...] că pămîntul e rotund, că e o planetă care se învîrtește în jurul soarelui și că distanța dintre pămînt și cea mai apropiată stea... da’

nu, aceste lucruri n-o tulburau deloc, n-avea sentimentul că sînt adevărate, erau simple **lecții** care trebuiseră să fie învățate..."

Poate fi acest tip uman frământat de problema extraterestrilor?

De altfel, problema este mult mai generală și se referă la propensiunea reală a individului mediu actual spre o cunoaștere care dezbracă de atributele utilitar, nobil, înălțător ș.a.m.d. se reduce la un act gratuit, atît în știință cît și în artă. Pentru a fi mai bine înțeles voi da două exemple; primul îmi este furnizat de dr. A. Szent-Györgyi, laureat al premiului Nobel pentru medicină:

"În mod paradoxal, cercetarea fundamentală este cu atît mai folositoare, cu cît uită mai mult de aplicațiile practice. Ori de cîte ori vin la mine tineri spunîndu-mi că doresc să intre în cercetare pentru a ajuta la reducerea suferinței umane îi sfătuiesc să se orienteze mai degrabă spre filantropie. Cercetarea cere oameni egocentriți, fascinați de probleme „inutile” și dornici să sacrifice totul, inclusiv viața lor, pentru o soluție”.

Al doilea îl constituie un test:

„Fie două corpuri identice, dar alcătuite din materiale cu densități diferite, să zicem plastic și plumb. Lăsați să cadă de la aceeași înălțime, care ajunge primul pe sol?”

Aplicat unui eșantion larg și eterogen de populație conduce la o concluzie constentă: majoritatea judecă problema exact ca acum două mii și ceva de ani Aristotel, adică corpurile mai grele cad mai repede. Galilei,

Newton, Einstein puteau foarte bine să nu se nască.

Și dacă toate astea par prea sofisticate se poate formula o întrebare mult mai simplă: de cîte ori ați ridicat ochii spre cer în ultimele șase luni, dar nu pentru a vedea cum e vremea și nici pentru a-l lua ca martor la necazurile dumneavoastră?

Se pare că în sistemul solar și mult dincolo de granițele lui sîntem totuși singuri, deci distanța care ne separă de eventualele entități raționale nonumane este apriori imensă. Oare? Să precizăm puțin termenul „nonuman”, deci prin complementaritate termenul „uman”.

Dacă prin om se înțelege un tînar om de știință într-un costum bleumarin, asortat cu o cravată bleumarin și cămașă bleuciel, inteligent și proaspăt „ca un instrument nou-nouț, ascuțit și încă fierbinte, scos din retorta chirurgului” (Ray Bradbury), atunci n-ai nevoie să se mai scotocească prin Cosmos, cei căutați sînt coala, la doi pași: țaranul brazilian sau băștinășul din Bangladesh, un parî indian sau o bag-lady newyorkeză, mai pastrează atît de puține atribute umane încît pot fi considerați cu bună aproximație extraterestri. Doar unitatea de măsură a distanței pînă la El trebuie transformată din an lumină în an întuneric.

Înainte Marelui Contact cu civilizațiile extraterestre ar trebui să realizăm Marele Contact Interuman.

CRISTIAN TUDOR POPESCU

AERONAVE ÎN ANTICHITATE

Într-un mormînt precolumbian s-a descoperit o bijuterie de aur, cu o vechime estimată la 1800 de ani. Considerată modelul unui... avion supersonic.

Relicve asemănătoare avioanelor moderne s-au descoperit în multe puncte ale Terrei și cum este normal s-au format tabere, grupate în jurul a două idei: obiectivele reprezintă într-adevăr vehicule aeriene, ajunse cine știe cum în spațiul și timpul antichității sau că asemenea este întîmplătoare, rezultînd din stilizarea unui model de pasare, în ciuda părerii contrare a specialiștilor în aerodinamică.

Logic, ar trebui să înclinăm spre o asemenea întîmplătoare... însă în Ramayana apar descrieri ale Ceylonului văzut din aer, și nu numai în Ramayana, ci și în apocriefa carte a lui Enoch și alte scrieri antice.

În plus, apar unele scrieri antice consacrate aeronavelor ca și cum antichitatea ar avea de unde alege și diferite tipuri de aeronave și-ar disputa calitățile.

Astfel, tratatul antic indian „Samargana Sutradhara” citat de Brad Steiger în „Worlds Before Our Own” (1978) discută avantajele și dezavantajele unor tipuri de avioane ce au ca și combustibil mercurul. Lucru ciudat, motoarele ionice, în studiu astăzi, funcționează tot cu mercur.

Un alt text indian „Vymana Shastra” cuprinde trei mii de versete despre construcția aeronavelor și tehnici de pilotaj.

Există o tehnică, „Maantrika”, de a construi avioane indestructibile și de a da forță navei: „Taantrika”. Tehnici complexe permiteau ca nava să devină invizibilă („Goodha”), să-și modifice mărimea pentru a provoca confuzie (Roopanara) sau permit pilotului să vadă în interiorul unei nave inamice, (Roopa akarashana).

Tehnică „Saarpa-Gamava” permite navei mersul în zig-zag, la fel ca și controversatele OZN-uri, dar „Jalada roopa” permite mascarea navei prin asemănare cu un nor.

Ansamblul tehnicilor duc la concluzia că navele antice au cu totul alte principii față de cele utilizate azi, semnând mai degrabă cu fenomenul OZN, așa cum este descris el în munți întregi de sesizări.

Acestea nu sînt singurele relatări despre aeronave antice. R. Charroux arată în „Le livre de misterieux inconu” că în Lhasa s-au descoperit documente în sanscrită cuprinzînd note despre obținerea navelor spațiale. Mișcarea navei ar fi independentă de forța gravitațională și s-ar baza pe o forță necunoscută astăzi, numită în text „Iaghima”, care anulează gravitația degajînd o forță radială.

La bordul acestor nave, denumite „astras” (!), ar fi fost posibilă o călătorie interplanetară, se vorbește în text de o călătorie în Lună, fără a fi însă clar dacă s-a realizat sau

este planificată, ori presupusă ca posibilă. Manuscrisul de la Lhasa conține asemenea nări în descriere cu „Vymanele”, astfel amintită taina „antimei” care face nava nevăzută și a „garimei” care-i dă greutate.

Asemănarea este ciudată și dacă nu este vorba de două variante ale aceluiași text ne duce la concluzia că strămoșii noștri cunoșteau aeronave bazate pe principii pe care noi nici nu le bănuim.

Fred Hoyle, reputat astronom, afirma că formele de viață existente în univers ar putea utiliza o știință diferită. Nu este exclus să fi fost vizitați de astfel de ființe sau ca noi înșine să fi utilizat altă știință, pierdută o dată cu dispariția unei civilizații într-un cataclism natural sau provocat, din accident sau inconștiență.

CONSTANTIN COZMIUC

„CREATURA”

Începe să se dezvolte numai cînd temperatura mediului depășește zero grade. Dacă nu, gastează, aparent lipsită de viață, un timp indefinit. Nu poate fi distrusă decît prin foc. Este suficient însă ca o particulă microscopică să rămînă nearsă și ea va da naștere, cînd condițiile ambiante o vor permite, unui nou individ care se va dezvolta de o aliură prodigioasă. Vie, adoptă forma primei ființe care i-a ieșit în cale. Dacă modelul lipsește, rămîne sub aspectul unei mase palpitînd, cu o aparență gelatinoasă, aflată într-o continuă și aberantă metamorfoză. Se „hrănește” cu energia pe care o preia direct din mediu. Gîndește deși nu are creier. Poate construi orice, deși nu are nici mîini și nici unelte. Teoretic, timpul nu o afectează.

Este „THE THING” - Creatura, personaj central al filmului cu același nume.

Chiar dacă imaginația autorilor pare greu de egalat, „Creatura” lor nu este decît, poate, una dintre cele mai recente plămuiuri de acest fel. Precedată de „Alien” care a demonstrat totuși posibilități superioare de adaptare și supraviețuire în orice fel de mediu, ea face parte dintr-o categorie bine definită de inteligențe non-umane, omnipotente, aproape indestructibile și, teoretic, nemuritoare.

Pentru majoritatea oamenilor, „caracteristice” enumerate mai înainte nu pot fi atribuite decît unor personaje născute de mințile, mai mult sau mai puțin „bolnave”, aparținînd unor autori de SF. sau a celor care urmăresc, cu orice preț, să-l șocheze pe consumatorul de artă.

În consecință, ei vor fi surprinși să afle că, în prezent, „creaturi” de felul celor descrise

au din ce în ce mai multe șanse să-și facă apariția pe Terra. Nu din spațiu și nici din adîncul oceanelor, ci... din laboratoarele de inginerie genetică.

Periodic, mass media ne oferă informații despre cele mai recente succese înregistrate în manipularea suportului informațional care stă la baza tuturor ființelor de pe Pămînt. Aceste tehnici au dus nu numai la obținerea a noi soiuri de plante, mai rezistente și mai productive, dar și a numeroase substanțe deosebit de eficiente cu destinație terapeutică. În ultima vreme, eforturile cercetătorilor au început să se orienteze și în direcția îmbunătățirii, folosind metode similare, a raselor de animale, rezultatele fiind deosebit de promițătoare.

Experiențe de acest tip nu sînt totuși lipsite de orice risc. Mutații accidentale sau voite, la nivelul unor microorganisme, scăpate de sub control, pot provoca adevărate catastrofe ecologice cu efecte greu de imaginat pentru om și planetă. Din acest motiv, în ultimii ani au fost adoptate o serie de reglementări și convenții cu caracter statal sau internațional care impun respectarea unor condiții deosebite de protecție în laboratoarele de inginerie genetică și, atenție, recomandă evitarea experiențelor asupra omului.

Dar stăpînirea tot mai bună a tehnologiei reprezintă nu numai o realizare aducătoare de încredere, ci și o tentație deosebită aînt pentru savant cît, mai ales, pentru organele decizionale, cele care orientează cercetările și acordă fondurile. În consecință, omenirea se află în pragul unei noi revoluții tehnico-științifice, cea a bio-ingineriei. Ea va avea implicații atît de profunde la nivelul individului în-

cît, cu certitudine, va duce la transformarea omului pe toate planurile, pentru prima oară fiind afectat și cel fizic.

Cu nimic modificat timp de sute de mii de ani, homo sapiens are toate șansele ca, lăsînd evoluția pe seama exclusivă a naturii, să aibă nevoie de alte sute de mii de ani pentru ca schimbări importante să se producă în aspectul său morfologic.

Problemele pe care i le ridică însă, pe de-o parte supraviețuirea, iar pe de altă parte presiunea continuă asupra frontierelor cunoașterii, îl vor constrînge să intervină direct în propria-i dezvoltare nu numai intelectuală dar și fizică. Confrunțați cu numeroase și parcă tot mai dese crize: a energiei, a materialelor prime, a hranei etc., cercetătorii și politicienii nu vor rezista tentației de a crea o ființă care, pornind de la homo sapiens, să fie mai inteligentă, mai puțin pretențioasă din punct de vedere al cerințelor materiale, mai adaptabilă, mai rezistentă și, de ce nu, nemuritoare.

Dacă în epoca de început a calculatoarelor, omul viitorului era imaginat cu ochi mari, datorită folosirii monitoarelor, cu trei degete subțiri consecință a utilizării claviaturii, cu corpul atrofiat în urma activității sedentare, astăzi, în pragul apariției ordinarilor „inte-

ligente” și a sistemelor de comunicare, fie prin viu grai, fie telepatic, „modelul” propus acum 30-40 de ani pare depășit și nerealist. În privința tehnologiei nimic nu ne îndreptățește să credem că ea se va opri aici. În privința însă a funcțiilor individului, care determină forma și nevoile, fără o intervenție directă, pe cale artificială, ele se vor modifica extrem de lent.

În momentul de față tehnologia oferă mijloacele, iar ingineria genetică gemenetele de știință ce vor permite modelarea funcțiilor. Este astfel posibil ca, urmașii lui homo sapiens să nu mai aibă brațe, picioare, cap și piept, ci să fie „creaturi” extrem de evolute, capabile să se „conecteze” instantaneu pentru a-și amplifica inteligența, putînd să supraviețuiască, fără mijloace speciale de protecție, în orice mediu, să se deplaseze liber, să comunice fără vorbe sau semne, să trăiască oricît, să fie unisexuate și să se înmulțească prin diviziune, iar radiația cosmică să le fie hrană.

Aspectul: o masă gelatinoasă sau dură, o sferă strălucitoare sau un fum unduitor.

Numele: HOMO GENITOR

SORIN ȘTEFĂNESCU

Desen de ALEXANDRU ANDRIES

ARBORE COTIT

Tatăl său l-a adus de mină într-o dimineață răcoroasă de primăvară scăldată de o lumină viorie ca un plinset de nori îndepărtați. Pe poarta uzinei oamenii intrau grăbiți, purtând încă în ei căldura așternutului părăsit. Aruncau o privire celor doi și moțăiau un salut de mîntuială timpelor cărunte ale bărbatului. Chiar și mașina patronului, neagră, lungă și strălucitoare, a încetinit parcă trecînd pe lângă ei și băiețelul a apucat să zărească un profil sever tînd ceafa roșie și țeapăna a șoferului.

- Uite, fiule, vezi, i-a spus tatăl atunci cînd s-au aflat în sfîrșit în tihna căldută a halei care încă nu se deșteptase la viața asurzitoare de fiecare zi, asta e mașina la care lucrez eu.

Omul devenise dintr-o dată parcă mai mîndru, mai drept, chipul i se înseninase subit, iar ochii, ochii îi ardeau acum în lumina unui pîrlor interior căruia băiețelul, prea mic fiind, nu putea să-i simtă dogoarea, necum să-i simtă și să-i priceapă sensurile. Dar mîna agățată de brațul puternic, muscular, al bărbatului, îi înregistra pe dată tremurul extatic.

- Aceasta este MAȘINA, zise încă o dată tatăl, mai mult pentru sine și fiul văzu aievea majusculele acelea miraculoase. Abia apoi ridică ochii mari pentru a privi ceea ce i se arăta.

Acolo, în fața lor, imensă, tăcută, se înălța mașina.

Părea un munte sălbatic, necălat de picior omenesc, cu piscurile învăluite în cețurile smogului care se învîrteja sub scheletul metalic al acoperișului. Pe crestele tăioase, alcătuit de ciudate și înfricoșătoare labirinturi, păduri strălucitoare de tije, biele, cabluri flexibile, tacheți și pistoane fremătau încetșor ca și cum boarea dimineții ar fi urnit în-colo și-ncoace trunchiurile dure, lustruite ogîndă, făcîndu-le să scîrîție și să foșnească un cîntec doar de ele știut.

Chiar în fața lui, băiețelul întrezări, printre pleoapele mijite de teamă și respect, dinții masivi, ca niște măsele uriașe, ai unei roți de zece ori mai înaltă decît tatăl său. Și în spatele ei alta, și alta și încă una în stînga și alta deasupra ei, împreunate în păienjenisul întunecat al măruntaielor de oțel și cauciuc. Sute de curele de transmisie, alcătuit de kilometri întregi ai unor drumuri niciodată umbilate, se pierdeau privirii în pîntecul deschis ca de o rană, al monstrului. Mii și milioane și miliarde de șuruburi ori nituri strălucitoare împănau trupul adormit al colosului în așteptarea clipei unice cînd

o mînă omenească avea să-l trezească din amor-teală.

Și închizînd din nou ochii, băiețelul și-a închipuit dihania sfîrșită, pășind greoi prin hala imensă, colbuind la fiecare pas trombe de praf și fum și un zgomot îngrozitor de fier și fier, mai întîi încet, ca amețită, apoi din ce în ce mai repede, mai agresiv, urmărind înfometată gingăniile omenești ce se zvîrcoleau înspăimîntate înainte-i.

Apoi a clipit des înainte de a zări la zeci, poate sute de metri înălțime, în apropierea piscului în-negrit de metal, printre zăbrelele scărilor de intervenție, curele, arcuri, conducte și șirme, printre volanți, lagăre, rulmenți și nișe, acolo sus, foarte sus, strălucirea stranie, ireală, a unei lumini roșii, un bec probabil, un ochi rece, distant, prea sus pentru a-l putea zări și pe el, cel atît de neînsemnat.

Și totuși îl zărise.

Anii au trecut repede, poate mai repede ca de obicei și băiețelul s-a sculat într-o altă dimineață de primăvară, bărbat, un om puternic, sănătos, respirînd energie descătușată. A sărit sprintin din pat și podeaua a gemut strident sub greutatea lui. A deschis fereastra larg și norii de pe cer au fugit înspăimîntați care încotro. Apoi a pornit spre uzină o dată cu ceilalți, urmărit de privirile obosite ale mamei-si, o bătrînă neputincioasă, atîta tot. Bătrînul se prăpădise de mult cîne știe pe unde, nimeni nu știa nimic despre el. Într-o zi nu se mai întorsese de la lucru.

Cînd a ajuns la uzină, îl așteptau, veniseră mai devreme decît el și îl așteptau. Se sfătuiă pe șoptite, privind din cînd în cînd în direcția lui.

- Băiete, de azi înainte ai să lucrezi la mașina cea veche, zise parcă vesel șeful secției.

- E o mare cinste pentru tine, adăugă solemn inginerul.

- Îți voi mări salariul, de azi ești un om important, conchise patronul, întorcîndu-i spatele.

S-au risipit care încotro și el a rămas derutat în mijlocul halei imense neînțelegînd prea bine ce voiau de la el, el căruia pînă în ziua aceea nu-i acordaseră nici cea mai mică fărîmă de atenție, nimeni nu-l băgase în seamă și uite, crescuse sub ochii lor orbi, un uriaș împlinit printre mormanele de șpan și pilitură, acum începea să înțeleagă, să simtă, mai bine-zis, că de înțeles probabil înțelesese taică-său și pentru el, că muntele inform care

ARBORE COTIT

îl aștepta amortit în colțul celălalt al clădirii îi aparținea pe de-a ntregul. Sau poate că totul era exact pe dos.

Și totuși îl zărise.

De acolo, de sus, de la zeci, poate sute de metri înălțime, ochiul roșiatic, rece și distant înregistra totul, absolut totul, cu precizia enervantă de care doar mașinile sînt în stare. Și-l amintea pășind mărunț alături de tatăl său, încercînd să cuprindă cu o singură privire organismul său monstruos, crescut ca un cancer în carnea uzinei, ca o junglă, ca un mucegai verde albastrui întinzîndu-se tăcut, răbdător.

Se obișnuiseră toți cu el, că nici nu-l mai vedeau în drumurile lor prin hală, iar dacă vreunul mai răsărit se întreba uneori „ce-o fi cu minunția asta, aici, ocupă locul de pomană, de ce nu i-or face vînt?”, aproape întotdeauna un altul, ceva mai în vîrstă, îl lua de mină și îi explica: „uite, pe vremea, cînd funcționa toată drăcia, eu unul nu știu cînd a fost montată, materialul intra pe aici și pe partea cealaltă, partea cealaltă însemnînd un ungher la vreo cinci sute de metri depărtare, ieșea un produs finit.”

Și atunci acela mai răsărit tăcea, amuțea cuprins de respect, ori admirație, ori neîncredere, cert este că nu mai aducea vorba despre mașină prea curînd. Iar ea înregistra totul, absolut totul, cu precizia enervantă de care doar mașinile sînt în stare, între milioanele și miliardele de piese ce o alcătuiau și pe care de la o vreme le puteai numi, fără să greșești, mușchi, oase, țesuturi, ori organe, se nașteau diferențe de potențial și tensiuni, întreg trupul îi era străbătut de un curent slab, insesizabil, care în fiecare clipă se modula cu informație, informația cea mai mărunț, cea mai neînsemnată ajungînd acolo sus, foarte sus, sub ochiul roșiatic, distant, unde păienjenii de cabluri și bobine, relee, panouri cu circuite și altele fără nume, începu seră să alcătuiască un rudiment de creier.

Veneau uneori la el indivizi pe care nu-i mai va zuse în viața lui, unii care trădeau probabil în celălalt capăt al halei, și-i ziceau clipînd șmechereste din ochi: „puștiule, ești mare, ori ai o mașină grozavă, astăzi n-a dat nici un rebut”. El ridica din umeri într-un gest vag pe care cei mai mulți îl luau drept modestie curată, dar ar fi putut însemna la fel de bine nehotărîre sau echivalentul lui „ce tot vreți de la mine?”. Habar n-avea ce piese meșteștereste pîntecel colosal în fața căruia trebăluia ca o ginganie sirguicioasă, nu fusese nici măcar curios să meargă pînă în capătul celălalt, să ia în mîna una dintre ciudațeniile scuipate de mașină, să vadă, și el ce și cum, în ce se transformă mormanele de materie primă pe care le azvîrleau fără încetare în gura animalului așa hămesit, într-un ritual care începea să aducă oarecum a jertfă, parca

se temeau cu toții, ghideai asta din gesturile lor febrile, că, odată oprită alimentarea, monstrul se va urni greoi și-i va sorbi flămînd. De altfel, nici nu mai avea timp să se miște de-acolo, de cîteva zile mașina lucra fără întrerupere, el nici-pe-acasă nu mai dăduse, minca în hală, pe apucate, ce-i aducea unul sau altul, și acela, după ce arunca o privire fugară tărăboanței și lui, atît de mic în fața ei, mergea printre ceilalți și confirma cu glas tare, încă o dată, că „individul ăsta e dat în mă-sa, o să ajungă departe, o să vedeți!”. Lucra mai mult după ureche, de fapt, nici nu lucra în sensul obișnuit al cuvîntului, dacă ar fi venit oarecine să-l întrebe „ce faci tu efectiv aici?”, adică să-l pună să explice manevrele pe care le face, șirul de operații menit să țină mașina în funcțiune, ar fi ridicat din umeri tot așa, din modestie, ori neîncredere, ori însemnînd un „ce tot vreți de la mine?” resemnat, fără culoare. Tot ceea ce știa era că mașina merge. Se strecura cu agilitate printre roțile depășînd orice dimensiune închipuită ca să slăbească un șurub oarecare, înlocuia din cînd în cînd o pîrghie ori ciocănea îndrîjit într-un ax strălucitor, fără să-și poată explica prea clar de ce face cutare sau cutare lucru, simțea numai că așa trebuie, că așa e bine, că animalul său de oțel îl înțelege și îl ocrotește totodată. Văzuse pe cînd era copil, într-o carte colorată, un stol de pasărele fragile plimbîndu-se fără teamă pe trupul masiv și amenințător al unui crocodil. Așa se simțea uneori, mai ales atunci cînd cobora ca o maimuță de la înălțimea ametoitoare a ochiului roșiatic, pe cabluri și curele de transmisie, ca un Tarzan printre lianele sale, susținut doar de privirile goale ale celorlalți. Nu avea nici un prieten, nu se putea destăinui nimănui și la urma urmelor nici nu avea ce să le destăinuască, asta începuse să fie viața lui. O vedeau cu toții, mai mult de atît nu avea ce să le spună. Mîncă acolo, așezat uneori pe o biela uriașă, care îl legăna încet, în ritmul unei melodii cu nuanțe grave, profunde. Dormea acolo, cu capul rezemat de o garnitură cit o pernă măricică, vișînd angrenaje și ochi roșiatici străjuînd. Uneori deschidea circuitul de apă și se spăla ori se bărbiera în fața unui arbore lustruit ca o oglindă venețiană. O dată pe săptămînă, magazionerul, un tip burtos și chel, venea să-i schimbe salopeta ferfenițată. Într-o zi a întîrziat însă, ori poate a uitat să mai vină și el s-a avîntat gol pe benzile rulante care duceau sus, spre inima monstrului. I se păruse că acolo scîrțîie ceva.

Zilele treceau, treceau neobosite pe lîngă ei, se obișnuiseră cu toții cu zumzetul acela neînterupt, monoton, pe care de la o vreme nici nu-l mai auzeau, era din ei, era al lor, percepeau numai vibrația mărunț a solului, a pereților, a aerului, a propriilor lor trupuri, în care îi antrenau uriașul de oțel, vibrația propriilor lor gînduri poate, simțeau că dacă tremurul acesta s-ar opri într-o bună zi, nimic nu ar mai putea fi ca înainte, nimic din cele ce le cunoscuseră împreună, nimic.

Și în vremea asta, sus, la zeci, poate sute de metri înălțime, ochiul roșiatic, rece, distant ori în gîduitor, îi privea neobosit, veghea asupra lui și a

(Continuare în pag. 64)

SORIN ANTOHI

Într-o spirituală și malițioasă autoprezentare trimisă redacției revistei *Știință și tehnică*, pe care o intitulează șiret *Criticul meu*, Sorin Antohi dă seamă, în câteva rânduri, despre întâmplările sale biografice mai importante și despre preocuparea sa constantă pentru utopie, pe care nu ezită s-o numească fixație, ceea ce poate fi un semn al consecvenței și statorniciei. Întâmplările vieții tinărului autor nu depășesc normalitatea, nu intră adică în tangență cu evenimente extraordinare și, dacă vrem cu tot dinadinsul să legăm pasiunea sa de o cauză mai adâncă, aceasta e de găsit probabil într-o obsesie lăuntrică. Sorin Antohi s-a născut la 20 august 1957, a urmat cursurile Liceului internat „C. Negruzzi”, apoi doi ani de studii tehnice, după care a devenit student al Facultății de filologie din Iași (secția engleză-franceză), între anii 1980-1984. În prezent, este profesor la un liceu industrial. Lucrarea sa de licență, *Characters of Apocalypse in American Literature*, anunță deja esența preocupărilor culturale ale eseristului, pe care le anticipaseră colaborările la diverse reviste ieșene, unora fiindu-le și redactor (*Opinia studentescă*) ori redactor-șef (*Dialog*). Primul semn de recunoaștere a activității literare a lui Sorin Antohi pe tema utopiei poate fi considerat Premiul Uniunii Scriitorilor pentru studiul „Utopia: discurs asupra obiectului”, obținut în cadrul Constatărilor anuale a cenaclurilor de anticipație. Studiul dedicat utopiei și utopismului se amplifică prin alte studii și eseuri adiacente publicate în fanzine, almanahuri, anale și reviste, toate făcând parte din volumul *Cetatea lată* -, predat editurii Cartea Românească. Din același volum este desprins și studiul publicat aici, *Sfîrșitul utopiei?* redactat într-un stil mai puțin jovial tocmai din pricina caracterului mai apăsător științific al eseului, ceea ce nu exclude proprietatea și expresivitatea redacțiilor. Erudit atât cît să poată subordona informația prin demonstrație, instruit cultural prin lecturi variî și interferente (sociologie, filozofie, estetică, istorie etc.), Sorin Antohi ne oferă în acest studiu o concisă și edificatoare diagramă a accepțiilor pe care specialiștii le atribuie conceptului de utopie în ultima vreme, sugerînd chiar o metamorfoză semantică a lui. Contrazicînd, cu argumente din cele mai persuasive, sfîrșitul utopiei (împotriva previziunilor ferme ale unor filozofi contemporani) tinărul eserist afirmă, în fond, o trăsătură funcțională a omului dintotdeauna, simbul adînc al unui idealism perpetuu, pe care Sorin Antohi îl află în nevoia de utopie. Competența tinărului exeget în materie este indiscutabilă, iar studiul de față e doar o probă în plus a vocației sale estetice.

RADU GH. TEPOȘU

SFÎRȘITUL
UTOPIEI

La sărbătorirea lui Mircea Eliade cu prilejul împlinirii vârstei de șaptezeci de ani, Ananda Coomaraswamy evoca vorba de duh a unui anume dr. John Lodge, mare expert în arta indiană din Boston: „From the stone age until now *quelle dégringolade!*”¹. Greu ar pu-

tea găsi cineva o formulare mai plastică a pesimistei convingeri populare, sursă de *contemptus mundi*, că lumea se degradează continuu, îmbătrînește², își pierde „prospețimea ontologică”. Această convingere, tot atât de veche ca istoria și speranța, aparent la concurență

cu utopia, nu face în fond decît să-i pregătească aceștia din urmă instalarea: *da că mundus senescit*, apocalipsul e iminent și, deci, entuziasmul milenarist e justificat; nihilismul proliferază și, avînd tot mai mult temeie, are totodată o misiune mai ușoară³. În asemenea impre-

SORIN ANTOHI

jurări nici utopia nu mai poate fi departe: proiect fan-tezist al viitorului, tentativă de recuperare a unui trecut idealizat, construcție psihică imună la dezastrul exterior, reînscenare șamanică⁴ a mitului fondator.

Cu toată această remarcabilă înzestrare a utopiei pentru subzistență în așteptarea biruinței depline, nu au lipsit profețiile sfârșitului ei, modulate după profețiile sfârșitului istoriei.

Retorica și logica interne a unor asemenea profeții sînt acelea, paradoxale, înfrînute în **imposibilitate**, dar audiența lor pare să nu țină seama de inconsistențe și contradicții structurale. Așa s-au petrecut lucrurile cu cea mai cunoscută dintre viziunile sfârșitului utopiei, datorată lui Herbert Marcuse.

Marcuse, apostol al civilizației non-represive, bazată schillerian pe jocul liber al facultăților umane – a se vedea **Eros și civilizație** (1955), paradigmă a utopiei freudo-marxiste –, a lansat în 1967 sintagma „das Ende der Utopie”, în titlul intervenției sale din cadrul unui colochiu al Universității Libere din Berlin⁵. Ideea lui Marcuse era că utopia încetase să mai fie un obiect al deriziunii și o contradicție a potențialităților socio-istorice, datorită faptului că omul civilizației tehnologice era capabil de orice transformare a ambientului natural și tehnic. Însăși categoria intelectuală a utopismului și-a pierdut prin urmare sensul într-o lume în care toate visele își găsesc împlinirea. Acest sfârșit al utopiei este de fapt sfârșitul utopiei tradiționale, limitate, rămîind o utopie subîntinsă de realism, încrezătoare în posibilitatea tehnologiei avansate de a oferi totul – în condițiile unui sistem corect rațional-organizațional.

Punîndu-și mai încolo în-trebarea de ce revoluția uto-

pică întîrzie, dacă factorii materiali și psihici necesari producerii ei există, Marcuse recurge dezarmant la clișeul utopist al conspirației ostile: societatea, în întregul ei (!), se opune transformărilor în bine, declanșarea mecanismului utopizator fiind dependentă de aporetica formare a purtătorilor schimbării sociale în chiar procesul de schimbare. Sfârșitul utopiei implică subtil sfârșitul istoriei, în sensul că viitorul nu mai apare ca o continuare ori dezvoltare a trecutului, care eșuează în prezentul tuturor posibilităților.

Marcuse credea, judecînd superficial o tradiție europeană foarte importantă, că vechile utopii raționaliste nu se realizaseră din pricina insuficienței dezvoltării a tehnologiei, ca și cum sistemele unor Morus, Campanella, Fourier sau Owen nu ar fi fost sabotate de propriile contradicții interne ale utopiei. Mai mult decît atît, făcînd descoperirea – un secret al lui Polichinelle – ca caracterului istoric al nevoilor umane, Marcuse își întărea încrederea în sfârșitul utopiei (tradiționale) prin teoretizarea unei cenzuri în determinarea istorică, a unei diferențe calitative decisive între vechile și noile nevoi: „Nevoile umane au un caracter istoric. Dincolo de animalitate, toate nevoile umane, inclusiv sexualitatea, sînt istoricește determinate și istoricește transformabile. Și rup-tura cu continuitatea nevoilor care poartă cu ele propria reprimare, saltul într-o diferență calitativă, nu este ceva făcut, ci ceva inerent dezvoltării forțelor de producție. Aceasta a atins un nivel la care necesită noi nevoi vitale pentru a fi la înălțimea propriilor posibilități.”⁶ Dinîncele noi și noile nevoi vitale, inevitabil văzute dialectic de Marcuse, sînt o negare a celor vechi, inerente sistemului de domina-

ție capitalistă. Vechiul se manifestă ca nevoie a luptei pentru existență, spirit de competiție, nevoie de a continua productivitatea nesfîrșită și risipitoare – strîns legată în distrugere –, nevoie de reprimare a pornirilor instinctuale. Noul înseamnă nevoie de odihnă, de intimitate – singurătate sau conviețuire cu persoane alese liber –, de frumusețe, de fericire gratuită (și nu neapărat meritată). Noul model antropologic prefurcat de Marcuse, centrat pe nevoia unei libertăți adevărate, evocă din nou pe Schiller, despre care corifeul Școlii de la Frankfurt scrisese încă de tînăr. Retorica libertară a poetului e sprijinită de aserțiuni tipice filozofului, care știe să adauge că noua libertate, sorginte a unei noi morale care va repudia iudeo-cristianismul, nu va mai fi legată de satisfacerea nevoilor materiale, de emanciparea din tirania muncii alienante ori de imunitatea față de reprimare.

Ce mai rămîne utopic în acest „sfârșit al utopiei”? Rămîne dimensiunea estetică-erotică, transformarea fourieristă a muncii în joc, exorcizarea tuturor elementelor ind-ezirabile ale tehnologiei⁷.

Într-o vreme a relativismului sistematic, răspunsul lui Marcuse la perena provocare intelectuală a utopiei nu s-a putut impune. Din altă perspectivă, s-a afirmat că sfârșitul utopiei ar fi început la finele secolului trecut, cam de cînd se poate vorbi de o răsturnare a discursului utopic, sau cel puțin de o deplasare a proiecțiilor sale către polul negativ al unui cuplu în care polul pozitiv este constituit de viziunile fericirii calme, ordonate, festive, îndestulate, imperturbabile. Reapariția profețiilor „mizerabiliste” în centrul discursului despre ordinea ideală coincide cu transfor-

SORIN ANTOHI

marea treptată a acestuia într-un discurs despre viitor, prefigurată tot mai insistent în tonuri sumbre. Istoricii literari au resimțit obligația taxonomică de a fabrica termeni noi pentru nu prea noua realitate literară, astfel că s-a ajuns a se vorbi de „antiutopie”⁸, utopia în negativ. Resurrecția apocalipticului, firească în perioadele istorice agitate, plasarea acestuia în inima utopiei, nu sînt decît alte argumente ale simbiozei formate de nădejde și deseperare. Nu există – dacă lăsăm deoparte istoriile literare și tipologiile **ad usum delphini** – ruptură între utopie și antiutopie. Cea de-a doua nu este pînă la urmă decît varianta perfecționată a celei dintîi, fatalitatea ei, geamăna ei lipsită de artificii. Antiutopia ar putea fi considerată fără a greși o expresie a maturizării genului, ca și o modificare a perspectivei: pe cînd utopia promite, antiutopia radiografiază. Prima uzează de retorica profeției, a doua se mulumește cu cea a reportajului. Din punctul de vedere al receptorului, utopia, desigur, își disimulează mai bine spiritul. Antiutopia, în schimb, e un fel de utopie pe înțelesul tuturor.

Noile etichete sînt și un rezultat al mutațiilor semantice care afectează clasicul termen „utopie”: de la profetic și ispititor la peiorativ, la critic și prevenitor, ba chiar la amenințator și terifiant, în sușii mesajul genului a fost altfel structurat, de continuă resemantizare. Cea mai obscură denotație a devenit astfel conotație. Popularitatea cărților lui Zamiatin, Huxley, Orwell – pentru a nu menționa decît numele maștrilor –, care au introdus categoria tragicului într-o bibliotecă a armoniei, este probabil explicabilă și prin compromiterea spectaculoasă a idealului masei automate, un refuz al stabili-

tății cataleptice. Nu numai atracția, explicabilă cu mijloace banalizate, pentru dezastuos și morbid, a impus utopiile negative, tot așa cum nici **praxis**-ul singur nu a fost suficient să modeleze ficțiunea. Antiutopia este literatura unei epoci de criză – pusă, deloc întîmplător, sub semnul Vărsătorului –, de divulgare și de construcție a iluziei, de reafirmare violentă a individualității. Într-unul din marile romane ale secolului nostru, Canetti, un scriitor neobișnuit de dotat pentru analiză socială, îl pune pe Georges, fratele sinologului Peter Kien, psihiatru celebru, să spună adevărul „despre instinctul mult mai adînc și propriu-zis al istoriei, despre năzuința oamenilor de-a se transforma într-o specie animală superioară, massa, și de a se pierde complet în ea, ca și cum n-ar fi existat niciodată **un singur om** [...] Așa-nimică luptă pentru viață o ducem, nici mai mult, nici mai puțin, decît pentru foame și dragoste, pentru uciderea masei din noi. Uneori ea devine afîit de puternică, în-cît îl constrînge pe individ la acțiuni dezinteresate sau chiar contrare interesului său. „Massa, care clocotește în străfundurile noastre, este „faptura esențială a pămîntului, țelul și viitorul acestuia”. „Nu știm nimic despre om-nire; încă trăim ca niște presupuși indivizi. Uneori ne cuprinde massa, ca o fur-tună zgometoasă, ca un singur ocean ce vulește, și în care fiecare picătură trăiește și vrea același lucru. Dar, încă mai obișnuiește să se descompună curînd și noi devenim apoi din nou niște sărmani indivizi izolați [...] Într-o bună zi nu se va mai descompune, poate mai întîi într-o singură țară, și de acolo se va extinde în jur, pînă ce nu va mai putea să se îndoaieș nimeni de ea, pentru că nu va mai exista

nici Eu, nici Tu, nici El, ci numai ea, massa.”⁹. Am citat acest lung pasaj din **Die Blendung** pentru rara concentrare a unei problematice universale, ca și pentru interesul discuției utopiei: Canetti demonstrează – fără să-și propună, bănuiesc, dar dreptul lecturii nu încurajează intențiile auctoriale – superficialitatea distincției dintre utopie și antiutopie. Dacă judecăm după atitudinea manifestă a personajului Georges Kien, pasajul canettian este utopic – prefigurează un viitor în care oamenii nu vor mai fi niște „sărmani indivizi izolați” (subl. ns.), ci picăturile oceanului post-istoric, „în care fiecare picătură trăiește și vrea același lucru”, țintă finală a planetei. Ceva mai încolo, profesionistul care e Georges Kien strecoară însă o remarcă în stare să-i dezvăluie adevăratele sentimente față de massificare: „Oamenii înnebunesc pentru că massa din ei este deosebit de puternică și nu-și află satisfacție.” Din perspectiva psihiatrului, discursul masei este nebunia – dacă notăm în același timp că massa e chiar utopia, ne întoarcem la „Utopica întîlnire”! –, cu rezerva că, în momentul neprecizat în care va birui în înclăstarea cu rezistența individuală, massa ar putea fi recuperată de rațiune. Pînă atunci, în lumea în care psihiatrul Kien își face meseria – asumată și ca misiune socială –, lume a indivizilor și nu a masei, nu poate nimeni accepta ștergerea deosebirilor dintre Eu, Tu, El. Ce s-ar mai putea spune? Nimic altceva decît că Elias Canetti a dat în aceste pagini o antiutopie!

În anii din urmă, din valul gigantic al romanelor și poezilor catastrofiste care folclorizează lucrativul delir escatologic science fiction, se mai pot reține cîteva titluri de antiutopii – fie-mi ier-

SORIN ANTOHI

tat cuvîntul! **This Perfect Day**, de exemplu, o carte a americanului Ira Levin din 1970, prezintă un viitor coșmar planetar regizat de un ordinator gigantic. În metropola utopică, diferențele individuale au dispărut (inclusiv la nivel onomastic), sentimentele sînt uitate, deciziile cele mai mărunte sînt cuprinse în strategiile condiționării. Din masele identității se desprinde un erou de **policiier** (autorul a practicat și acest gen), care trece prin aventuri extraordinare - descoperă o insulă a oamenilor liberi (utopia nu piere, s-ar părea!), conduce un grup disident pînă în subteranul ordinatorului - numai fiindcă așa vrea o elită cinică: membrii ei montează toată această disidență pentru a selecționa exemplarele cele mai individualizate. Aleșii, care descoperă prea tirziu trucul, sînt folosiți, într-o medicină drăcească, pentru regenerarea celor mai uzați membri a gerontocrației.

Cu mijloace literare superioare, Ernst Jünger sugerează o altă direcție de depășire a utopiei tradiționale. Această direcție, așa cum rezultă ea din lectura romanului **Heliopolis, Rückblick auf eine Stadt**, apărut în 1949, anul care a adus și **Nineteen Eighty-Four**¹⁰, e o reîntoarcere la izvoarele utopiei aristocratice, la spiritul cavaleresc și morala onoarei. Eroul, comandantul școlii de război din Heliopolis - metropola a viitorului disputată între șeful aristocrat al armatei și conducătorul economic sprijinit de popor și poliție -, descoperă imoralismul celor două tabere care luptă pentru supremație în absența stăpînului legitim, un misterios Regent retras într-un regat extraterestru. Între puterea demagogică susținută de birocrație și tehnologie, pe de o parte, și morala efecă a unui elitism utilitarist, pe de alta, Lucius, personajul

principal, alege o a treia cale: reînnoirea elitei prin exaltarea individualității creatoare. Semnificativ, această a treia cale îl duce pe Lucius, la apelul Regentului, în regatul extraterestru al transcendenței.

Viziunea lui Jünger se radicalizează în **Eumeswil** (1977), probabil sinteza definitivă a ideilor autorului în legătură cu istoria și puterea¹¹. Eumeswil, statul utopic aflat sub autoritatea unui dictator rafinat și ajuns la un fel de estetică a puterii, are și el cele două tabere: democrații zgomotoși și despoții mesianici. Doar ghidul nostru prin utopie, profesor de istorie și filosof al acesteia, se ține deoparte, adîncit în contemplarea relativismului puterii și convins numai de **vanitas vanitatum**. Jünger teoretizează mai strict solitudinea și disciplina interioară - **Stopos** al eufisihiei -, inventînd noțiunea de **anarh**. Față de anarhist, colaborator al puterii prin chiar raportarea lui violentă la ea, ființa socială - fie și la nivelul conspirației -, anarhul e liber. El tinde spre izolarea de istorie, practicînd regresivitatea silvestră.

Propunîndu-și evadarea colectivă din istorie, locatarii provinciei pedagogice - **re-make** al părții a doua din **Wilhelm Meisters Wanderjahre**, poate nu fără influențe asupra utopiei pedagogice a lui Constantin Noica - Castalia, din romanul lui Hermann Hesse **Das Glasperlenspiel** (1943), sînt condamnați din capul locului la o existență precară, periferică și inconsistentă. Cînd Joseph Knecht, Magister Ludi și mit castalian, înțelege cu adevărat istoria, dîncolo de artificii formale și de orice sterilă filozofie, dîncolo de mutilarea vieții cu mijloacele nepotrivite ale logicii, realizează inanitatea claustrării în jocurile amăgitoare ale perfecțiunii. Știa de la

pater Jakobus, încă din tinerețe, ce greșea glorificau castalienii: „A te îndeletnici cu istoria presupune convingerea că năzuiești spre ceva imposibil și totuși necesar și de maximă importanță. A te îndeletnici cu istoria înseamnă a te lăsa în seama haosului și a-ți păstra totuși credința în ordine și sens. Este o misiune foarte serioasă /.../ și probabil una tragică.”¹² Învățînd să privească „prezentul și propria viață ca pe o realitate istorică”, Joseph Knecht face o breșă în zidul fantasmatic al utopiei, asumîndu-și tragicul - o categorie a utopiei moderne, cum am mai spus. Sfîrșitul său simbolic pecețuiește eșecul utopiei în milenarul ei conflict cu istoria.

Das Ende der Utopie? După William Golding, s-ar părea că da. Reluînd pe înțelesul adultilor schema celebrului roman de aventuri din secolul trecut, **Coral Island**, de R.M. Ballantyne, **Lord of the Flies** (1954) e o critică amară a robinsonadei, această formă particulară a utopiei. Dacă la R.M. Ballantyne, ca și la Defoe¹³, junii naufragiați se străduiesc din răsuputeri - și fără să stea prea mult în cumpănă asupra semnificației actelor lor - să construiască o replică perfectă a societății pierdute, tinerii lui Golding regresează foarte rapid către o societate primitivă, redescoperind violența originară și lăsînd cale liberă pornirilor bestiale pînă atunci cenzurate. Această fabulă morală, saturată de pesimism și diametral opusă în detaliu utopiei - de la Morus la Rousseau, pentru a nu cita decît implicațiile cele mai directe - avertizează că organizarea socială, conveniențele, **decorum**-ul, în situații-limită, nu rezistă raului înrădăcinat în om.

Utopia, în ciuda tuturor profețiilor, rezistă. S-ar putea vorbi de o anumită sără-

MEDALION

SORIN ANTOHI

cire a imaginației autorilor, de o criză de creștere, de o demonetizare prin abuz, de clișeizare și sloganizare, dar nu cred că sfârșitul utopiei e atât de aproape cît credea Marcuse. Frank E. Manuel și Fritzie P. Manuel propun metafora **amurgul utopiei**¹⁴, precizînd că nu se poate ști dacă noaptea va veni iute, dacă va trece repede sau va dura mereu, comparînd profețiile în legătură cu viitorul utopiei cu acelea ce privesc viitorul religiei. Este sigur că, așa cum s-a întîmplat dintotdeauna, utopia își va găsi forme noi de expresie, este chiar probabil că își va remania oarecum și mesajul. Trebuie să ne obișnuim cu gîndul că noile forme vor coexista cu cele consacrate, că **morbus utopiensis** va rămîne activ. Să nu uităm că Huxley, după **Brave New World** (1932), după **Brave New World Revisited** (1959), a putut reveni la utopie, via religii orientale și condiționare farmacologică: **Island** (1962). La fel, ultimul cuvînt al lui Ray Bradbury nu pare să fie **Fahrenheit 451** (1953), ci viziunile mai luminoase din romanele sale science fiction mai noi. Adevărata problemă a utopiei este, ca gen literar, să atingă din nou cotele calitative care au consacrat-o, fiindcă producția industrială de literatură utopică a reușit să compromită înseși fundamentele genului.

Multe promisiuni ale utopiei s-au realizat sau sînt pe cale să se realizeze, coborînd din imperiul himerei în concretul vieții noastre cotidiene. De asemenea, vorba lui Marcuse, dorințele și idealurile societății și ale indivizilor s-au schimbat, avînd caracter istoric, nu numai utopic. Formele discursului utopic, prin urmare, vor fi supuse schimbării - nici genul care simbolizează fixitatea, înghețul, contrariul mis-

cării, nici chiar acesta nu se poate sustrage evoluției.

Dacă granițele utopiei clasice și ale călătoriei extraordinare au fost atât de greu de trasat de către istoria literară, nici misiunea de a distinge utopia modernă, am văzut, de utopia științifică, nu e mai ușoară. Utopia științifică, prin filme, prezentări discursive datorate specialiștilor și science fiction, pare să fie astăzi cea mai puternică forță a utopiei. În prelungirea ei trebuie înțelese și contribuțiile arhitecturii vizionare, recuperatoare a tradițiilor vitruviene și elenistice. Această activitate, care caută perpetuu echilibrul ideal între utopie și istorie, a dat simbolurile cele mai durabile ale utopiei: **cetatea ideală, spațiul organizat**. De la Hippodamos la Frank Lloyd Wright, de la Leon Batista Alberti la Le Corbusier (cel care și-a intitulat un proiect **La Cité radieuse**), de la Vitruvius și Francesco di Giorgio Martini la Lucio Costa (autorul planului director de la Brasilia) și Georges Candilis, arhitectul, a fost, alături de reformatorul social și de vizionarul teologic sau tehnologic, promotorul utopiei¹⁵. Proiectele cele mai îndrăznețe de colonizare a spațiului cosmic, chiar atunci cînd resping idealul căutării cetății ideale, ca și celelalte concepte utopice, rămîn, prin elementele lor de arhitectură futuristă și prin decorul SF, tot o formă a utopismului. Nu trebuie să dăm prea mare credit afirmațiilor spectaculoase, de felul acelorale lui Gerard O'Neill, cel mai fervent avocat american al umanizării cosmosului: „Nu am spus nimic despre cîrmuirea comunităților spațiale /.../ Nu am nici o dorință să influențez sau să conduc în vreun fel, chiar dacă aș putea, organizarea socială sau guvernarea, și găsesc dezgustător a presupune să definesc una.”¹⁶

Oarecum la antipodul utopiilor de mai sus - spun **oarecum** fiindcă și variantele utopiei transcendentele sînt opuse celor științifice și materialiste - figurează proiectele de restaurare a vechilor relații ale omului cu mediul său natural, prin refuzul achizițiilor civilizației tehnologice. Acest refuz e cunoscut de la E.M. Forster, Wells, Samuel Butler sau William Morris, promotorii unor orînduiri anti-tehnologice, în linia utopiei regresive. Noul utopism regresiv, eclectic și radical, păstrează alogia lui Fourier la masinism - să ne gîndim că fa-lansterere erau comunități prponderent agricole -, ca și principiile mișcării contra-tehnologice expuse de Morris - care visa dez-industrializarea Angliei, „atelierul lumii”, pe cale pașnică -, adăugîndu-le elemente noi, cum ar fi substituirea discursului rațional despre cetatea ideală cu viziuni apocaliptice și milenariste. Într-o carte din 1972, **Utopia USA**, Herbert A. Otto, un american care și-a colindat țara în căutarea comunităților utopice, a făcut o clasificare a tipurilor acestei așa-numite **utopie of the counterculture**¹⁷, iar un partizan al comunității rurale și-a expus crezul: „Vom începe cu pămîntul, o certitudine metaculturală, dacă a existat vreodată una. Și începînd acolo, animale goale pe pămînt gol, de la acest ireductibil biologic, construcția noastră va insista pe o negare a cît mai mult cu putință din cultura mamă/.../ Dacă ne-am născut în suburbii, vom fi agricultori care trăiesc de la pămînt la gură. Dacă am fost crescuți într-o morală nelegitimă și superficială, ne vom cunoaște unii pe alții în cele mai profunde sensuri, ne vom iubi unii pe alții.”¹⁸ Enunțul netered al programului nihilist care precede con-

SORIN ANTOHI

strucția utopică include și o reinterpretare a creștinismului, așa cum în alte pastorale moderne se face apel la budismul Zen sau la hinduism, atunci când nu se inventează noi religii psihologice. Se observă și aici ceea ce mi se pare a fi o tendință principală a utopismului modern, deplasarea de la utopie, prin ucronie, spre eupshie, o stare mentală care poate fi indusă teoretic oriunde și oricând. Eliberat mai întâi din aici, discursul utopic a evoluat în sfârșit și din acum. Mai exact, din orice aici și din orice acum. Utopia, dintr-o alternativă spațio-temporală, a devenit o alternativă psihologică. Apostoli ai utopiei contraculturii ca Theodore Roszak țin să-și împlinescă promisiunile pe o scară individuală și începând imediat: neîncrederea prozelitilor eventuali în scara socială și în viitorul iluzoriu e imposibil de ignorat.

Deplasarea interesului utopiștilor dinspre sociologic spre psihologic, sesizabilă mai întâi în soluțiile eudemoniste ale psihanalizelor, găsește o expresie clasică în cartea lui B.F. Skinner **Walden Two** (1948), paradigmă a utopiei behavioriste (cu urme din Morus și Owen). Fondatorul comunității din **Walden Two**, Frazier, spune vizitatorilor: „Nimeni nu se poate îndoi serios că o comunitate bine organizată se va descurca cu succes ca unitate economică. **Adevăratele probleme sînt psihologice.**”¹⁹ Pentru a rezolva aceste probleme, B.F. Skinner preconizează abandonul idealurilor uzate de libertate și demnitate, cerînd în numele imperativului unic al supraviețuirii întărirea, condiționarea și stimularea comportamentelor care conservă specia. Cît mai merită să se zbată omenirea astfel zugrăvită, dar mai ales de ce, iată probleme deschise ale utopiei behavioriste -

care seamănă atît de mult cu **Brave New World**.

Invocarea supraviețuirii speciei ca argument în favoarea utopiei are un exemplu absolut în cartea lui René Dumont din 1973, **L'Utopie ov la mort!**. Autorul, autoritate mondială în chestiunea reformelor social-economice, teoretizează neo-fourierist o **société sans mépris**, propunînd „neo-falanstere”, armonizînd pasiunile și pulsunile, limitînd creșterea demografică, făcînd un apel mișcător să trăim „în armonie cu toate celelalte organisme vii, plante și animale, păduri și pîraie, vînturi și valuri.”²⁰ Tot ce mișcă în țara utopică - Terra! - a lui René Dumont se va cunoaște de fiecare, statul nu va mai avea funcție coercitivă, ci de arbitraj, puterea fiind riguros și ingenios controlată. Un minimum de educație va fi asigurat tuturor, după care învățarea se va baza exclusiv pe școala vieții într-o **cité éducative** în care, lancasterian, „fiecare va învăța și va preda, simultan și fără încetare.” Va fi o societate festivă - artiști, chiar cei amatori, vor da spectacole pe străzi în permanență - și, ca în cea mai utopică dintre utopii, va fi o societate modulară: fiecare grup al societății va avea ideile, principiile și modelele proprii (cam ca acum, dar în armonie, fără urmă de contradicții!).

Dacă putem trece cu vederea epigonismul fourierist al lui René Dumont, reținem din ideile lui pe cele care alimentează astăzi abundenta literatură ecologistă. Utopia ecologică își imaginează un Pămînt al fîgăduinței, liber de neajunsuri și conflicte între specii, de genul ținutului ideal dintr-o carte a lui Ernest Callenbach din 1975, **Ecotopia**.²¹ Un ziarist, William Weston, primește autorizația să viziteze Ecotopia, pară constituită în 1980 prin

secesiunea - o obsesie a utopismului american - a trei state de pe coasta de est a Statelor Unite. Sîntem în 1999, dar mijloacele de transport (mai puțin cele nepoluante) au dispărut, viața și-a recăpatat prospețimea pierdută: se locuiește în orașele, oamenii se stimează și sînt cordiali, se trăiește aproape de natură, **mens sana in corpore sano**. Emulația și spiritul de competiție au fost abandonate, populația limitată - a se nota influența teoriilor „creșterii zero” -, violenții se înfruntă în ritualuri războinice mult mai puțin periculoase decît circulația rutieră a lumii noastre. Deșeurile de tot felul sînt recuperate și reciclate, produsele sintetice au dispărut, se muncește douăzeci de ore pe săptămînă (se precizează că oamenii au renunțat în unanimitate la confortul exagerat și la risipă), copii, în păduri, primesc o „educație concretă”. A fost limitat dreptul de proprietate și cel de moștenire la fel, democrația directă a fost restaurată prin **mass media**. Inutil de adăuga, ziaristul, excedat, nu mai părăsește niciodată Ecotopia. **Ubi bene...**

Așa cum biologia - într-o polemică a bunului simț cu neo-darwinismul convins că evoluția e inconștientă și forțuită - devenise simbul unui misticism biologic (parodic, oricît de ciudat ar suna!) în piesa lui G.B. Shaw **Back to Methuselah**²², natura ecologilor a fost sursa unei mistici a naturii.

Alfred Döblin, în utopia sa „cinetică” **Berge, Meere und Giganten** (1924), pledează pentru respectarea apartenenței omului la ordinea naturală. Progresul tehnic, promițător și esențialmente bun la început, sfîrșește prin a denatura și dezumaniza omul, amenințîndu-l cu distrugerea deplină. Dacă amănuntele utopiei lui

MEDALION

SORIN ANTOHI

Döblin sînt delirante - din dorința de a fi mai sugestive și mai șocante, bănuiesc²³, mesajul ei, enunțat mai sus, este unul al rațiunii umane veritabile.

Nu lipsesc, din complexul spectru al utopismului modern, nici forme ale utopiei transcendente, alimentate de diversele religii contemporane. Utopia teocratică nu a dispărut complet sub atacurile ateismului și raționalismelor, supraviețuind mai ales grație celor care caută o ieșire mistică din criza morală și din terorismul abundenței la concurență cu risipa. Teologul protestant Paul Tillich, criticînd obscurantismul antiutopioilor, a inclus în teologia sa elemente utopice, stabilind încă din 1951 o legătură necesară între utopiile imanente și cele transcendente: „Un Regat al lui Dumnezeu care nu este implicat în evenimentele istorice, în actualizarea utopică în timp, nu e deloc Regatul lui Dumnezeu, ci în cel mai bun caz doar o anihilare mistică a oricui poate fi «regat» - și anume, bogăție, plinătate, complexitate, individualitate. Și asemănător, un Regat al lui Dumnezeu care nu e nimic altceva decît pro-

cesul istoric ce produce o utopie a progresului nesfîrșit, or revoluție convulsivă a cărei prăbușire catastrofică sfîrșește în deziluzie metafizică²⁴.

Teologia utopizantă a lui Paul Tillich a fost combinată din nou cu utopismul, de către Hans-Joachim Gerhard. Acesta, în lucrarea sa din 1973 *Utopie als innergeschichtlicher Aspekt der Eschatologie*, a încercat un paradoxal sincretism, combinînd concepțiile lui Tillich cu „utopia concretă“ a lui Ernst Bloch²⁵. Asemenea hibrizi utopico-teologici întăresc tendința de a contrabalansa prin inovații doctrinale și instituționale dubla osificare a religiei și a utopiei clasice.

Discuția sfîrșitului ipotetic al utopiei ar putea continua încă multe pagini, eventual cu înmulțirea exemplelor și cu accentuarea convingerii că există și alte premise structurale ale salvării utopiei de la moartea pe care unii, Marcuse fiind printre cei faimoși, au profețit-o în ultimele decenii. Raymond Trousson, încheindu-și cartea sa despre utopie, se consideră îndreptățit să spere, date fiind perfecționarea tehnică (întîngă mai complexă,

idei asimilate povestirii, dezvoltare rolului personajelor, despărțirea de istoria standard a călătoriei), de lărgirea posibilităților de speculație morală și filozofică, de accentuarea realismului: „În definitiv, utopia se prezintă ca un gen literar privilegiat. Nu numai că ea duce cu sine experiențele formale ale genului romanesc, dar ea este fără îndoială domeniul în care se exprimă cel mai bine conștiința destinului uman și voința omului, adesea patetică, de a-l modifica și de a-l orienta. În această măsură utopia depășește fantezia imaginativă: ea este reflexia umanității în fața obsesiei sale cu perfecțiunea și absolutul; și încă, dacă vrei, incarnarea visului său de a scăpa contingentei²⁶.

Exercițiul asupra posibilității, utopia va exista cît această categorie. Nu aș putea evita mai elegant profeția decît făcînd apel la un adversar al profețiilor: „Noi nu acționăm decît sub fascinația imposibilului: ca și cum ai spune că o societate incapabilă de a zămisi o utopie și a se dedica e amenințată de scleroză și de ruină“. Cu-vintele acestei pledoarii în favoarea utopiei sînt ale lui Cioran...

¹ Apud Mircea Eliade, *Fragments d'un journal*, II, Galimard, 1981, pag. 348.

² Dintr-o bibliotecă întregă pe această temă, cea mai pu-
țin blocată de abundența manifestărilor literar-filozofice e
lu crarea lui Kant *Die Frage ob die Erde veralt physikalisch
erwogen* (1754). Filozoful, acuzînd de vanitate pe
acea - mai ales bătrîn, deși nici tinerii nu sînt automat ex-
cepții - care se consideră unici beneficiari ai beatitudinii
terestre aurale, cînd toate erau *altfel*, genuine și inte-
grale, ridică o obiecție pe cît de imediată, pe afit de per-
tinentă: ca să știm cît de bătrîn este cineva, trebuie să știm
mai înții cît îi este dat să trăiască. Oh, nici chiar teologia
kantiană nu a pretins că s-ar putea calcula „speranța de
viață“ a planetei. Pe urmele lui Kant a mers la noi C. Radu-
lescu-Motru, în cartea sa *Timp și destin*, București, Fun-
dația pentru literatură și artă „Regele Carol II“, 1940, pag.
237-242.

³ Raporturile dintre nihilism și anarhism, pe de o parte, și
utopie, pe de altă parte, au fost mult cercetate în ultimele
decenii, pe urmele unor personaje ca Necșezov ori Bakunin.
Personajele lui Dostoevski (Piotr Verhovenski din *Demoni*),
ori Turgheniev (Rudin din proza omonimă), ca și nihilistii și
anarhiștii istorici, au primit noi interpretări, mergînd de la
psihanaliza la economie politică, de la semiotică la istorie.
Două cărți mai recente sintetizează enorma bibliografie a su-
iectului, inclusiv monumentală biografie a lui Bakunin, în
trei volume, datorată lui Max Nettlau. Este vorba de stu-
diul lui Arthur P. Mendel, *Michael Bakunin: Roots of*

Apocalypse, Eastbourne, Holt-Saunders, 1983, și de cel al
lui Aileen Kelly, *Mikhail Bakunin: A Study in the
Psychology and Politics of Utopianism*, Oxford, Claren-
don Press, același an. Arthur P. Mendel, pornind de la iden-
tificarea, cu mijloacele psihsanalizei, a unor trăsături defi-
nitorii ale lui Bakunin, caută sursele contradicțiilor sale interne,
afirmînd că libertatea antinomică a acestuia nu era născută
din forța eroică și din curajul pe care ar părea că le reflecta,
ci din slăbiciune, frică și evazionism. Aileen Kelly, care se
străduiește să definească o „psihologie utopică“, arată, în
cheierea cărții sale, că, dat fiind că folosirea forței este sin-
gura cale cunoscută deocamdată de eliminare a tensiunii
dintre individ și colectivitate, propunătorii ideologiei unității
civile și politice sînt constrinși de propria lor logică să pro-
pusă o dictatură care transformă mijloacele în scop imediat,
oferind în locul paradisului promis o „desperate simulation“
(Leszek Kolakowski).

⁴ După lectura lui Eliade, autoritatea supremă a cercetării
șamanismului, aș numi această reînscenare a mitului fonda-
tor în scopul recuperării „prospeității ontologice“ utopia șa-
manică.

⁵ Textul intervenției lui Marcuse a apărut sub același titlu
în 1967, la Berlin. Am avut la îndemîna ediția americană
Herbert Marcuse, *Five Lectures: Psychoanalysis, Poli-
tics and Utopia*, Boston, Beacon Press, 1970.

⁶ Marcuse, *op.cit.*, pag. 73.

⁷ O cuprinzătoare critică a utopismului lui Marcuse o fac
Frank E. Manuel și Fritzie P. Manuel în lucrarea lor *Uto-*

MEDALION

SORIN ANTOHI

pian Thought in the Western World. The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1979, pag. 794-800. Cei doi cercetători americani, cărora înțelegerea mea a lui Marcuse le este debitoare, vorbesc de „Marcuse's Last Paradox” - invocarea filozofului ca precursor și doctrinar în timpul mișcărilor studențești din 1968.

⁸ În cuvîntul „antiutopie”, **anti** - este la fel de înșelător ca în cuvîntul „antimaterie”, acesta din urmă a fost acceptat cu titlu de convenție de către fizicienii și astronomii, pentru simplul motiv că așa numita „antimaterie” are tot caracter material. Pe lingă „antiutopie”, mai circula și alți termeni, care denumesc aceeași realitate literară: „contrautopie”, „utopie satirică”, „utopie negativă”, „satiră utopică”, „distopie” etc.

⁹ Elias Canetti, **Orbirea**, în românește de Mihai Isbașescu, Univers, 1973, pag. 535-536. Cădatul nume de familie Kien (germ. „lemn rășnos”) numește în chineză anumite doctrine budiste. Doctrinile **kien** precizează că iluminarea este rezultatul unei metode gradate, dar nu continue. În schimb, în doctrinele **torin**, complementare, deschiderea spiritului e un eveniment separat, brusc, abrupt, discontinuu (ca în Zen). Cf. Roland Barthes, **Sade, Fourier, Loyola**, Seuil, 1971, pag. 73.

¹⁰ **Heliopolis...**, Tübingen, Verlag Ewald Katzmann, 1949.

¹¹ **Eumeswil**, Stuttgart, E. Klett Verlag, 1977.

¹² **Jocul cu mărgelile de sticlă**, în românește de Ion Roman, Univers, 1969, pag. 160.

¹³ Am vorbit cîndva („Texte cu Robinson”), III, în **Dialog**, nr. 88 1982, pag. 7), sprijinit pe **Logique du sens** a lui Gilles Deleuze, de refutarea robinsonadei prin sindicalizarea tiparului original al lui Defoe, ca reacție împotriva potențialului subversiv al izolării (Deleuze: „La seule robinsonade est la perversion même.”). Textul comentat de mine atunci era simpatizat apoi la utopism al tandemului Ilf și Petrov, „Cum s-a creat Robinson” (în românește de Ion Catrina, în **Alma Mater**, nr. 1/18, 1972) Și că e într-adevăr dîlcioasă: scriitorul Moldavăneț primește comanda unui **remake** al istoriei lui Robinson Crusoe. Iată subiectul, rezumat de Moldavăneț: „Un tinar sovietic suferă un naufragiu. Valurile îl aruncă pe o insula nelocuită. El e singur și fără apărare în fața forțelor naturii, înconjurat de primejdii: haine, liane și perioadă ploioasă ce se apropia. Dar Robinsonul sovietic, plin de energie, înfringe toate piedicile ce pareau de neînvins. Peste trei ani o expediție sovietică îl găsește în pînă înțepinată de forțele. El a învins natura, a construit o casuță, a înconjurat-o cu un inel verde de grădini, a crescut iepuri de casă, și-a cusut o bluză à la Tolstoi din cozi de maimuță și a învățat un papagal să-l trezească dimineața cu cuvintele: „Atenție! Aruncă plapuma, aruncă plapuma! Începe gimnastica de dimineață”. Redactorul care comandase textul intervine hotărît, poruncind scriitorului să introducă mereu noi personaje (președinte de sindicat, secretară etc.). Exaspărat, dar umil, Moldavăneț biogruie: „Dar Robinson?” Redactorul: „Da. Bine că mi-ai amintit. Robinson mă tulbură. E o figură complet nemotivată, stupidă.”

¹⁴ Cf. Frank E. Manuel, Fritz P. Manuel, **op.cit.**, pag. 759-800 („The Twilight of Utopia”).

¹⁵ Pentru relaționarea arhitecturii și urbanismului, v. Lewis Mumford, **The City in History, Its Origins, Its Transformations, and Its Prospects**, London, 1961; Roger Mucchielli, **Le mythe de la cité idéale**, Paris, 1960; Giorgio Arbone, **Cetatea ideală în viziunea Renașterii. Eseu asupra tipologiei formelor urbane**, București, 1978. Cîtorul mai grabit se poate mulțumi cu George R. Collins, **Visionary Drawings of Architecture and Planning: Twentieth Century throughout the 1960s**, Cambridge, Massachusetts, MIT Press, 1979. Lucrarea cuprinde splendide desene aparținînd lui Paolo Soleri, Eric Mendelsohn, Arata Isozaki.

¹⁶ Gerard O'Neill, **The High Frontier: Human Colonies in Space**, New York, Morrow, 1977, pag. 198-199.

¹⁷ V. Frank E. Manuel, Fritz P. Manuel, **op.cit.**, pag. 808-809.

¹⁸ **Utopia USA**, Richard Fairfield, compiler, San Francisco, **Alternatives Foundation**, pag. 3.

¹⁹ B.F. Skinner, **Walden Two**, New York, MacMillan, 1962, pag. 80 (subl. ns.). Cit despre problemele psihologice ale primei utopii de la Walden, cea cu un singur cetățean, o contemporană a lui Thoreau a spus ca acesta, fu iubitor, chiar în lunile de izolare perfectă de la Walden Pond își vizita zilnic mama.

²⁰ René Dumont, **op.cit.**, pag. 165.

²¹ Ernest Callenbach, **Ecotopia**, Berkeley, Banyan Tree Books, 1975.

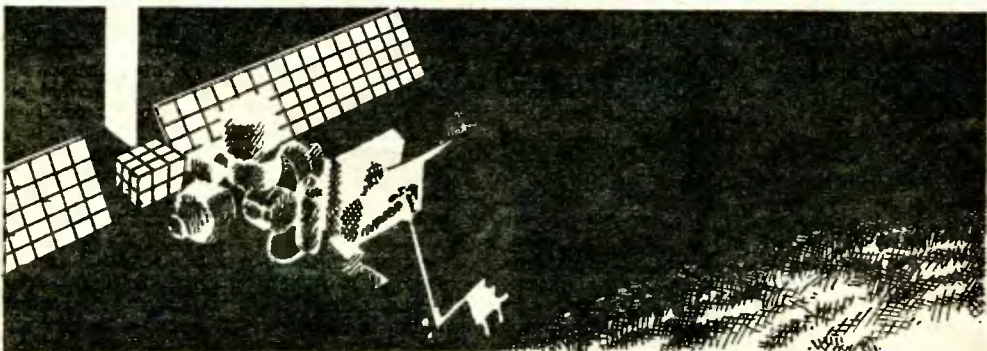
²² **Back to Methuselah. A Metabiological Pentateuch** (London, Constable and Co, 1921) s-a jucat, în ciuda proporțiilor și dificultăților de montare, la New York (1922) și în Anglia (1923). G.B. Shaw aplică utopiei teoriile evoluționiste, ajungînd pînă în anul 31 920, la capatul evoluției: omul e ovipar, trăiește cu sutele de ani, dizolvîndu-se la capatul lor așteptat în Spirit.

²³ Ca să pună capat rebeliunii anti-tehnologice, potențaii civilizației mașiniste dezgheață Groenlanda. Numai că astfel sînt readuși la viață monștrii congelati acolo din erele îndepărtate, iar aceștia asediază Occidentul. Elita, împreună cu numeroși voluntari, se transformă prin procedee bizare - transmutarea unor substanțe minerale, deci o încercare de a opri viața cu ajutorul anorganicului, o crimă care va fi scump plătită - în giganți. În finalul apocalipsei, monștrii și giganții se distrug între ei și sînt înghițiți de pămînt, iar Coloșii, care trăiau comunitar, în respect față de natură, sînt singurii supraviețuitori.

²⁴ V. Paul Tillich, „Critique and Justification of Utopias”, în Frank E. Manuel, editor, **Utopias and Utopian Thought**, Boston, Houghton Mifflin Co, 1966, pag. 308.

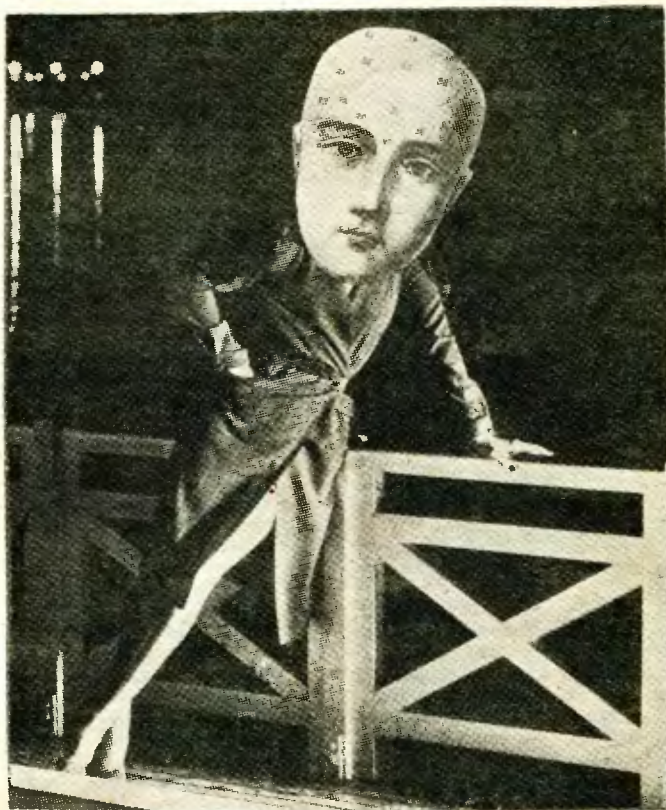
²⁵ Cf. Frank E. Manuel, Fritz P. Manuel, **op.cit.**, pag. 810.

²⁶ Raymond Trousson, **Voyages aux pays de nulle part. Histoire littéraire de la pensée utopique**, deuxième édition revue et augmentée, Editions de l'Université de Bruxelles, 1979, pag. 262.

Desen de ALEXANDRU ANDRIES

GOLFUL DELFINULUI

Colecție de ALEXANDRU PECICAN

Desigur, nu exista nici un motiv ca o femeie care vine la „Golful Delfinului” să fie neapărat frumoasă, dar Mal nu se aștepta chiar la așa ceva.

Castor și Polux nu se întorseseră încă în bazinul stației. Probabil că plecaseră așa cum se mai întâmplase și cu alți delfini sălbatici, și în prezent Mal purta în el teama că Fundația Willer-

nie ar putea găsi un pretext ca să le taie fondurile pentru continuarea cercetărilor. Mal începuse să aibă temeri încă în momentul când apăruse Corwin Brayt la conducere. Deși Brayt nu făcuse nici o aluzie. Era simțământul pe care Mal îl avea în preajma acestui individ înalt și distant. Și astfel se întâmplă că Mal se găsea pe țarm scrutînd

oceanul cînd șalupa de aprovizionare de pe continent aduse oaspetele.

Ea păși pe debarcader sub privirile lui. Fata-i făcu semn cu mîna de parcă s-ar fi cunoscut de cine știe cînd, după care urcă scările care duceau de la debarcader la terasa din fața clădirii principale a stației.

- Salutare, zise ea zîmbind și se opri înaintea lui. Ești cumva Corwin Brayt?

Mal fu subit conștient de imaginea lui anostă care contrasta cu frumusețea ei frapantă. Era brunetă, puțin cam prea înaltă pentru o fată, dar nu aceste aspecte o puteau descrie. Era perfectă, iar zîmbetul i se desena cu o anume straniețe.

- Nu, rosti el. Eu sînt Malcolm Sinclair. Corwin este înăuntru.

- Mă numesc Jane Wilson, se prezentă ea. „Background Monthly” m-a trimis aici pentru un reportaj despre delfini. Lucrezi cu delfini?

- Da, răspunde Mal. Am început totul cu dr. Knight.

- Minunat, zise ea. Deci, îmi poți spune cite ceva. Erai aici cînd dr. Brayt a preluat conducerea după moartea doctorului Knight?

- Mr. Brayt, o corectă el. Da. Emoția pe care o simțea în fața ei era atît de profundă și puternică încît i se părea că o învăluise și pe ea. Dar pe figura ei nu se putea vedea nimic.

- Mr. Brayt? repetă ea. Cum se comportă personalul față de el?

- Ei bine, zise Mal sperînd s-o vadă zîmbind încă o dată, toată lumea s-a acomodat.

- Înțeleg, spuse ea. Presupun că este un bun șef de lucrări.

- Este un bun administrator, admise Mal. Nu este implicat în activitatea de cercetare.

- Nu? se holbă ea. Dar nu l-a înlocuit pe dr. Knight după moartea sa?

- Hmm... făcu Mal. Depunea eforturi serioase ca să-și canalizeze atenția la conversație. Nici o femeie nu-l afectase în așa hal ca acum. Știi, el funcționează aici doar ca administrator al stațiunii. Iar majoritatea fondurilor primite vin din partea Fundației Willernie. Aveau încredere în dr. Knight, dar de cînd a murit... ei bine, voiau pe cineva de la ei care să-l înlocuiască. Nu-i treaba noastră.

- Fundația Willernie, zise ea.

N-am auzit pînă acum.

- A fost creată de un individ numit Willernie din St. Louis, Missouri, răspunde Mal. A adunat bani de pe urma fabricării ustensilelor de bucătărie. Cînd a murit, a lăsat în urmă un cartel și o fundație care să încurajeze cercetările științifice. Mal zîmbi. Dar să nu mă întreb cum a ajuns la toate astea de pe urma ustensilelor de bucătărie. Nu ți-am dat prea multe informații, așa-i?

- E mai mult decît știam acum un minut, zise ea zîmbind. Pe Corwin Brayt îl cunoșteai încă înainte să vină aici?

- Nu. Mal scutură din cap. Naș spune că-l cunosc bine. Știi, el stă toată ziua acolo sus, în birou, iar eu stau aici, cu Castor și Polux, cei doi delfini sălbatici care vizitează stațiunea. Corwin și cu mine nu ne prea vedem.

- Pe insulița asta?

- Bănuiesc că sună caragios, dar amîndoi sîntem destul de ocupați.

- Cred că așa-i, zîmbi ea din nou. Poți să mă conduci pînă la el?

- Pînă la el? zise Mal realizînd subit că erau tot pe terasă. Oh, da... De fapt, tu pentru Corwin ai venit.

- Nu numai pentru Corwin, spuse ea. Am venit pentru toate lucrurile de aici.

- Bine, am să te conduc la biroul lui. Urmează-mă.

Traversară terasa, intrînd în răcoarea aerului condiționat. Corwin Brayt folosea constant aerul condiționat, de parcă voia să-și potolească uscăciunea interioară cu briza răcoasă a atmosferii montane. Mal o conduse pe Jane prin micul coridor care se termina cu o altă ușă, dînd într-un birou spațios cu ferestre enorme. Un bărbat înalt, zvelt, lat în umeri, își ridică figura înălțată de o rigiditate studiată și se ridică în picioare vîzînd-o pe Jane.

- Corwin, zise Mal, ți-o prezint pe Miss Jane Wilson de la „Background Monthly”.

- Da, zise Corwin inexpressiv, adresîndu-i-se lui Jane, și dădu ocol biroului. Am primit ieri o notificare privind venirea dumi-

GOLFUL DELFINULUI

tale. Nașteptă ca Jane să-i ofere mîna, ci o întinse pe a lui. Degetele lor se înfîlîră.

- Eu trebuie să mă întorc la Castor și Polux, zise Mal, luînd-o din loc.

- Ne vedem mai tîrziu, strigă Jane în urma lui.

- Da, desigur, s-ar putea, răspunse el și dispără. Închizînd ușa biroului lui Brayt, se opri pentru o clipă în holul obscur și răcoros și-și închise ochii. „Nu te prosti - își spuse el - o tipă ca ea găsește totdeauna unul mai bun ca tine. Probabil că a și găsit.” Deschise ochii și o luă înapoi spre bazinul din spatele stațiunii, spre lumea necunoscută a delfinilor.

Cînd ajunse acolo, Castor și Polux reveniseră. Bazinul lor avea o ieșire spre albastrul apelor Carabe. În primele zile de activitate la „Golful Delfinilor”, delfinii fuseseră îngrădiți într-un bazin închis, ca toate animalele aflate în captivitate. Doar ceva mai tîrziu, cînd lucrurile evoluară dîncolo de ceea ce dr. Knight numise „Bariera mediului ambiant”, noțiunea îl obligase la deschiderea bazinului spre mare, așa că delfinii cu care lucrau puteau veni și pleca atunci cînd doreau.

Plecau și veneau înapoi. Uneori plecau pentru totdeauna. Cînd era că delfinii sălbatici veneau din cînd în cînd din nou, așa se făcea că dispuneau în permanență de delfini în stațiune.

Castor și Polux erau ultima pereche. Se arătaseră în urmă cu patru luni, după ce delfinul care-i frecventa dispăruse. Liberi, independenți, se dovediseră foarte dornici de cooperare. Dar bariera nu fusese trecută.

În acel moment alunecau înainte și-napoi unul pe lîngă altul sub apă, folosind toată lungimea bazinului, trupurile lor identice aproape că se atingeau la fiecare trecere. Înregistrările relevau o conversație purtată în ultrasunete, de la 80 la 120 de kilociclii pe secundă. Felul în care se deplasau sub apă era în acel moment ceva ce Mal nu mai văzuse înainte. Era o mișcare la fel de regulată și rituali-

zată ca un dans. Se așază și-și puse căștile conectate cu hidrofoanele montate la capetele bazinului. Vorbi în microfon întrebindu-i despre semnificația mișcărilor, dar ei nu-l bagară în seamă, continuându-și dansul.

Zgomotul pașilor din spatele lui îl tăcură să se întoarcă. O văzu pe Jane Wilson apropiindu-se de treptele de la ușa din spate mergând alături de silueta îndesată a lui Pete Adant, mecanic stațiunii.

- Uite-l, zise Pete apropiindu-se. Eu trebuie să mă întorc.
- Mulțumesc.

Jane îi dăruie lui Pete zîmbetul care-l zdruncinase pe Mal ceva mai devreme. Pete se întoarse și urcă treptele. Ea se îndreptă spre Mal.

- Te deranjez cumva?

- Nu. Își scoase căștile. Ori-cum, nu-mi prea răspundeau.

Ea privi la cei doi delfini înlanțuiți în dansul lor subacvatic, apa spumegînd la suprafața după cum ei se răsuceau încoace și-ncolo.

- Răspunsuri? se miră ea.

El îi adresă un zîmbet puțin crispat.

- Noi le numim răspunsuri, zise. Arată spre cele două siluete netede care dădeau ocol bazinului. Uneori le punem întrebări și ne răspund.

- Răspunsuri informaționale?

- Cîteodată. Vrei să-ți arăt ceva anume?

- Orice! rosti ea. Cred că tu ești cel cu care trebuie să vorbesc, nu Brayt. El m-a trimis aici. Am înțeles că tu ești cel cu ipotezele.

- Ipoteze? întreabă el obosit,

simțîndu-și sufletul scufundindu-se în el.

- Vorbeam despre anumite noțiuni, răspunse ea. Ideea că dacă există o oarecare civilizație interstelară, ea ar putea aștepta din partea pămîntenilor să se mai cizeleze înainte de a lua contact cu ei. Și prima încercare ar putea fi nu una tehnologică de genul dezvoltării unui mijloc de transport hiperluminic, ci o încercare de natură sociologică...

- Ca încercarea de a comunica cu o organizare străină omului, ca cea a delfinilor de exemplu, o întrerupse el brusc. Corwin ți-a vorbit de chestiile astea?

- Am auzit de toate asta înainte de a veni aici, pretinse ea. Credeam că teoria asta-i aparține lui Brayt.

- Nu, zise Mal. Îmi aparține mie. El o studia. Văd că nu te prea umflă risul.

- Așa ar fi normal?

Ea privea atentă mișcările delfinilor. Deodată, el simți o gelozie puternică, văzînd cum îi capta atenția, iar emoțional determină să facă ceva ce n-ar fi avut curaj să facă înainte.

- Vino cu mine pe continent, zise el, vom cîna împreună. Am să-ți explic o grămadă de lucruri.

- Perfect.

Ea și mută privirea de la delfini la el, iar el fu destul de surprins s-o vadă înruntindu-se.

- Sînt o mulțime de lucruri pe care nu le înțeleg, murmură ea. Crezusem că de la Brayt aș avea ceva de învățat. Dar ești tu... și delfinii.

- Sper să putem clarifica la cină și situația asta, zise Mal, nu prea sigur, dar fără să-i pese prea mult. Hai, elicopterele sînt în partea de nord a insulei.

Zburară cu elicopterul spre Carupano și se așezară să cîneze la un restaurant plutînd pe albastrul mării în fața orașului, ascultînd vocile amabile ale venezuelanilor de la mesele din jur.

- De ce ar trebui să rid de teona ta? reîncepu ea cînd se așeză să mînce.

- Cei mai mulți o iau drept un motiv principal al eșecurilor stațiunii noastre, răspunse el.

Sprîncenele ei negre se arcuiră.

- Eșecuri? spuse ea. Cre-

deam că faci chiar progrese?

- Și da, și nu. Chiar înainte ca dr. Knight să moară, ne-am lovit de așa-numita barieră a mediului ambiant.

- „Bariera mediului ambiant“?

- Da. Mal își înfipse furculița în salata de fructe din mare. Experiența noastră se bazează pe munca depusă de dr. John Lilly. Ai citit cartea sa „Omul și delfinul“?

- Nu, zise ea.

El îi aruncă o privire uluită.

- A fost un pionier al experiențelor cu delfinii, spuse Mal. Credeam că primul lucru pe care l-ai făcut înainte să vii aici a fost citirea acestei cărți.

- Prima dată, răspunse ea, am încercat să aflu cîte ceva despre Corwin Brayt. Și n-am prea avut noroc cu asta. De aceea am ajuns aici în ideea că el, și nu tu, se ocupă cu delfinii.

- De asta m-ai întrebat dacă știu cîte ceva despre el?

- Așa-i, admise ea. Dar vor-

bește-mi despre bariera aceea.

- Nu sînt prea multe de spus, rosti el. Ca multe alte probleme esențiale, este simplă de enunțat. În primul rînd, lucrînd cu delfinii, se părea că primii cercetători ajunseseră destul de departe, dialogul părea ca și realizat, doar o simplă chestiune de interpretare a sunetelor prin care conversează ei, în limita percepției umane și chiar dincolo de ea. Se încerca familiarizarea delfinilor cu limbajul uman.

- Și lucrurile nu au prea mers.

- Au mers. S-au făcut multe, dar ne-am trezit brusc în fața concluziei că înțelegerea nu este sinonimă cu simplul dialog.

Privi spre ea.

- Tu și cu mine vorbim aceeași limbă, dar oare înțelegem exact ce vrea celălalt să spună?

Ea-i aruncă o privire, apoi scutură încet din cap fără să-și dezlipască privirile de pe figura lui.

- Ei bine, zise Mal, în mod sigur, asta este problema noastră în privința delfinilor, dar pe o scară mult mai largă. Delfini, precum Castor și Polux, pot discuta cu mine, dar nu putem dialoga dincolo de un anumit nivel.

- Vorbești de o comunicare intelectuală, nu? zise Jane.

- Exact, răspunse Mal. Sistem de acord cu notarea lor drept auditoriu, ceva similar,

Eu îi pun pe cea mai evoluat. Eu îi pot spune lui Castor: „Golfstreamul este un puternic curent oceanic”, și el va fi de acord, dar nici unul din noi nu va avea nici cea mai vagă idee despre sensul în care celălalt a înțeles asta. Imaginea mea mentală a Golfstreamului nu coincide cu imaginea lui Castor. Noțiunea mea de putere se raportează la faptul că sînt de șase picioare înălțime, cîntăresc 76 de funzi și mi pot deplasa corpul împotriva forței de atracție gravitațională. Castor este de șapte picioare lungime, poate înota cu mai mult de 40 de mile pe oră, și, pe cît știe el, nu cîntărește nimic, din moment ce greutatea lui de 400 de funzi dizloca o cantitate egală de apă. Deci, conceptul de forță gravitațională îi este cu totul necunoscut. Ideea mea de „ocean” nu coincide cu a lui, iar în ceea ce privește noțiunea de „curent oceanic”, poate se ajunge la o coincidență, sau poate este vorba de reprezentări cu totul diferite. Deci, pînă acum, n-am găsit încă un mijloc de a sparge bariera.

- Delfinii au încercat și ei acest lucru?

- Cred că da, zise Mal. Dar n-am nici o dovadă. La fel cum nu pot să demonstrez nici dezvoltarea inteligenței delfinului spre noțiuni abstracte, din afara inteligenței umane, pe care ei să mi le fi relevant. Sau să demonstrez că au ajuns să se folosească de procese mentale tipic umane. Și în aceste probleme am dat greș, deoarece cred, așa cum credea și dr. Knight, în golul informațional indus de bariera mediului ambiant.

Ea continua să-l privească.

- Trebuie să învățăm să vorbim ca delfinii, rosti el. Delfinii vor trebui să învețe să gîndească la fel ca noi. De aproape șase ani încercăm asta, dar nici una din părți n-a reușit mare lucru. Aproape fără să se gîndească, îi spuse ceva ce-ar fi trebuit să țină pentru el. Mă tem că fondurile ne vor fi tăiate chiar zilele astea.

- Tăiate? De Fundația Willernie? întrebă ea. De ce-ar face-o?

- Fiindcă n-am progresat de multă vreme, zise Mal cu amărăciune. Nici un succes palpabil. Mă tem că timpul acordat a expirat și el. Și dacă s-a întimplat așa, n-ul vom mai recupera niciodată. Acum șase ani exista

un mare interes în jurul delfinilor. În prezent sînt cu totul ignorați și uitați.

- Nu fii așa de sigur că cercetările nu vor mai fi reluate.

- Dar simt asta, zise el. Este modul meu de a comunica cu o altă specie, mod care funcționează foarte bine și aplicat la specia umană. Simt că am avut o șansă, căre, dacă-mi scapă, n-o s-o mai am niciodată. Cio-căni încet cu pumnul în masă. Nenorocirea este că ȘTIU că și delfinii încearcă din răspuțeri să comunice cu noi, dar nu știu cum procedeză, cum încearcă să mă facă să-i înțeleg.

Jane, relaxată, îl tot privea.

- Pari foarte sigur de asta, rosti ea. Ce te face să fii atît de sigur?

El își descleștă pumnul și se așeză din nou pe fotoliu.

- Ai văzut vreodată falcele unui delfin? întrebă el. Sînt lungi. Își întinse mîinile în aer ca să-i arate. Și fiecare falcă posedă 88 de dinți ascuțiți. De cele mai multe ori, un delfin de talia lui Castor cîntărește mai multe sute de funzi și se poate deplasa în apă cu viteză incredibilă. Te-ar putea zdrobi cu ușurință, asta dacă n-ar prefera să te sfîșie cu dinții sau să-ți rupă oasele cu loviturile de coadă. Îi aruncă o privire întristată. În ciuda acestor capacități, în ciuda faptului că omul a prins și a ucis delfini - chiar și noi am făcut-o la începutul experiențelor -, și că delfinii își folosesc forța împotriva dușmanilor lor naturali din mare, nici unul n-a atacat vreodată o ființă umană. Aristotel, scriind despre ei în secolul IV î.e.n., vorbește despre frumusețe și blîndețea firii delfinului.

Se opri și-i aruncă lui Jane o privire pătrunzătoare.

- Nu mă crezi, zise el.

- Ba da, ripostă ea, te cred.

El inspiră adînc.

- Scuză-mă, rosti el, dar am mai povestit astea și altora și am regretat că-m făcuserăm. Am discutat odată cu cineva care credea că delfinii recunosc instinctiv superioritatea naturii umane. Mai rînji sfidător. Cică totul nu-i nimic altceva decît instinct. La fel ca și cîinii, zicea tipul: cîinele admiră și-i iubește pe

GOLFUL DELFINULUI

oameni în mod instinctiv, și apoi s-a apucat să-mi relateze cum javra lui, pe nume Poochie, putea citi zierele de dimineață ca să nu i le aducă la pat în cazul cînd conțineau articole despre tot felul de tragedii.

Jane izbucni în rîs, un rîs discret, vesel, care dizolva brusc toată încrîncarea lui Mal.

- Oricum, continuă Mal, interesul delfinilor pentru oameni m-a convins că asta-i o indicație a faptului că și ei încearcă să ne înțeleagă. Și poate că încearcă asta de secole.

- Nu pricep de ce te temi de oprirea cercetărilor, rosti ea. Cu tot ceea ce știi pînă acum, ai putea să-i convingi pe oameni...

- Există doar un singur om care trebuie convins, făcu Mal, și acesta-i tocmai Corwin Brayt. Și nu cred să reușesc. E doar o impresie, dar simt cum mă judecă pe mine și munca mea. Simt - Mal ezită - că tipu-i o ghilotină.

- Nu-i așa, replică Jane. Nu poate fi chiar așa. Dacă vrei, am să încerc să verific asta. Există unele posibilități. Ți-aș răspunde chiar acum, pe loc, dacă l-aș considera un simplu administrator. Dar eu mă gîndeam la el ca la un savant și cred că de asta l-am evaluat greșit.

Mal se încruntă neîncrezător.

- Doar nu vrei să preținzi că poți face săpături pentru mine?

Ea zîmbi.

- Așteaptă și-ai să vezi, rosti ea. Pur și simplu, eu înșami aș vrea să descopăr ce-i poate pielea.

- Iată un alt aspect important, făcu Mal mohorît. Știu că sună ireal, dar, dacă am dreptate, cercetările făcute pe delfini sînt foarte importante, mai importante decît orice altceva pe lumea asta.

Dintr-o dată, ea se ridică de la masă.

- Am să încep verificările chiar acum, zise ea. De ce nu te întorci pe insulă? Eu mai zăbovesc puțin pe aici, apoi vin și eu cu șalupa.

- Dar nu ți-ai terminat masa, zise Mal. De fapt, nici nu te-ai atins de mîncare. Întîi mîncă, și-ai da-i drumul.

- Aș vrea să vorbesc cu cîțî-

va oameni și pentru asta trebuie să-i prind în timp cît ei sînt la posturile lor, răspunse ea. Convoorbirile astea la distanță îți iau cam mult timp. Îmi pare sincer rău. O să cinăm noi odată și-o dată, nu-i așa?

- Cu siguranță, zise el.

Ea-i dăruî unul din zîmbetele care aveau darul să-i topească toată dezamăgirea și apoi plecă.

O dată ce ea plecase, Mal descoperi că nu-i mai este foame. Îl chemă pe chelner și reuși să anuleze comanda. Mai stătu cît să dea pe gît două pahare, ceea ce era un eveniment la el. Apoi plecă cu elicopterul înapoi pe insulă.

Pete Adant îl interceptă pe drumul dintre pista de aterizare și delfinariu.

- În sfîrșit, glăsui Pete. Corwin vrea să te vadă cam peste o oră, cînd s-o întorcă. A șters-o puțin pe continent.

De obicei, o asemenea veste avea darul de a-i redeschide pre-simțiri întinate privind anularea fondurilor pentru cercetări, ceea ce îl afecta foarte mult pe Mal. Dar paharele golite pe stomacul gol îl cam anesteziau. Dădu din umeri și se îndreptă spre bazin. Delfinii erau tot acolo, înotînd la fel de ciudat ca înainte. Sau îi juca imaginația vreo festă? Mal se așeză pe scaunul de lângă bazin, chiar în fața aparatului care convertea dialogul delfinilor în simboluri vizuale. Își puse căștile și conectă microfonul. Brusc, își dădu seama cît de inutile erau toate astea. Făcuse toate lucrurile as-

tea timp de șase ani, zi de zi. Și care erau pînă acum rezulta-tele? Kilometri de bandă de magnetofon înregistrău doar eșecul unei conversații cu delfinii. Își scoase căștile și le puse lîngă el.

Își aprinse o țigară admirînd cu priviri ambigue dansul subacvatic al delfinilor. Să numești asta balet era ca și cum te-ai fi mulțumit cu ce scria pe o etichetă. Grația și perfecțiunea mișcărilor lor răscolind apa era dincolo de orice balet imaginat de oameni.

Se gîndi din nou la ce-i spusese lui Jane Wilson, despre re-fuzul delfinilor de a ataca oame-nii, chiar dacă oamenii conti-nuau să-i rănească și să-i ucidă. Se gîndi la faptul - dovedit - că delfinii își salvau semenii acci-dentați sau răniți.

Se gîndi la caracterul lui jucăuș, la afecțiunea lor și la com-plexitatea limbajului lor. Compa-rați cu ei, omul obișnuit avea un aspect jalnic. Inteligența delfinu-lui nu adăpostea înclinații vizi-bile pentru război, crimă, ură sau violență. Nici nu-i de mirare - se gîndi Mal - că avem atîtea dificultăți în înțelegerea lor. În mediul și-n condițiile lor natu-rale, sînt exact ceea ce ar vrea omul să fie. Noi avem tehnolo-gia și capacitatea de a ne folosi de obiecte, dar din multe puncte de vedere sîntem niște animale.

Cine ar putea decide care-i mai bun? se gîndi el, urmări-du-le mișcărilor cu acea melancolie vagă provocată de paharele bătute pe stomacul gol. Poate aș fi mai fericit dacă aș fi delfin. Pe moment, ideea i se păru deose-bit de atractivă. Marea nesfir-șită, libertatea și lipsa oricărui complex caracteristic culturii umane. Îi veniră în minte niște versuri:

„Venii, copii - mormăi el -,
hajdeți să zburdăm.

În sus și-n jos, oriunde...”

Observă că cei doi delfini se opriseră în apă și sesiză că mi-crofonul rămăsese deschis. Ca-petele lor se întorseseră spre microfonul subacvatic instalat la capătul bazinului. Își aminti și de celelalte versuri și le recită pen-tru delfini.

„Acum îmi vin frații din golf,
Cînd vîntul se zbate pe țarm,
Cînd valurile se izbesc de țarm.

Închipuind salturi de cai salba-tici

Zvîrcoliri bezmetice din ape
spumegînde”

Se opri brusc, aproape ame-țit. Privi în jos spre delfini. Pen-tru o clipă, îi văzu așteptînd în fața microfonului. Castor se în-toarse și veni la suprafața. Înti-ieși botul, apoi tot capul și-l privi fix pe Mal. Cuvintele se desprin-să din narină ca pronunțate de buze omenești.

- Haide, Mal, zise el, să zbur-dăm. În sus și-n jos, oriunde.

Polux ieși lîngă Castor. Mal îi privi îndelung, apoi își fixă privi-rea pe magnetofon. Înregistrase vocea lui așa cum se auzise în bazin, iar pe piste separate, în-registrase păstrase ritmicitatea sunetelor delfinilor. Propriile-i cuvinte fuseseră convertite în ul-trasunete.

Încă holbîndu-se, Mal se ri-dică în picioare. Mîntea lui era încă prea zguduită de uimire ca să mai poată articula vreun cu-vînt. Clătîndu-se ca un om care orbecăia prin ceață, ajunse la celălalt capăt al bazinului, unde apa era doar pînă la șold.

- Haide, Mal, făcu unul dintre delfini, și amîndoi îl priviră țînîndu-și capetele la suprafața apei. Să zburdăm! În sus și-n jos! Oriunde!

Pas cu pas, Mal se pomeni în bazin. Simți prin pantalonii ra-coarea apei, trecîndu-i de șold o dată cu ultima treaptă. Cîțiva metri mai încolo, delfinii îl pri-veau așteptînd. Cu apa șiroind pe el, Mal îi privea la rîndul său așteptînd ceva, un semn care să-i spună ce să facă. Nu-i dă-dură nici un semn. Așteptau. Acolo apa-i trecea peste cap. Se aruncă în apa adîncă și, plonjînd sub apă, își ținu respirația. Sub privirile tulburate de apă se în-tindea fundul cenușiu al bazinu-lui. Alunecă încet deasupra lui, înălțîndu-se puțin și, deodată, se pomeni cu delfinii lîngă el, atin-gîndu-l ușor, trecînd de el, inclu-zîndu-l în dansul lor subacvatic. Auzi sunetul conversației lor, realizînd că vorbeau într-un spectru sonor dincolo de limita percepției lui. Nu știa ce-și spu-neau, nu putea percepe sensul mișcărilor în care-l incluseseră, dar simțea că voiau să-i trans-mită ceva. Începu să simtă lipsa de aer. Își ținu respirația cît putu de mult, apoi se ridică la suprafața. Erupse din apă inha-lînd aer, iar cei doi delfini ieșiră și ei ca să-l privească. Plonja din nou. „Sînt un delfin, își spuse el cu încredințare. Nu sînt om.

sînt delfin și toate astea în seamnă. Ce?"

Se scufundă de mai multe ori și de fiecare dată insistența și precizia mișcărilor făcute de delfini îl convinseră tot mai mult că era pe calea cea bună. Reveni la suprafață. Își dădu seama că nu îndrăzne să ducă lucrurile prea departe. Se întoarse și înotă spre treptele de la capătul bazinului.

- Hai, Mal, să zburdăm! izbucni vocea delfinului în urma lui și el se răsuși să vadă capetele lui Castor și Polux, care-l priveau cu boturile deschise.

- Haideți, copii, zburdați! repetă el îndată ce fu în stare să vorbească. Se repezi spre clădirea masivă a magaziei de la capătul bazinului și deschise ușa de la compartimentul cu echipament subacvatic. Îi trebuiau o grămadă de lucruri ca să se simtă ca un delfin. Însfăcă un rezervor de oxigen și o mască. Acum delfinii nu respirau sub apă mai bine ca el. Începu să arunce lucrurile afară.

Un minut mai târziu, se întoarse la bazin cărînd masca, lapele de înot și tubul de oxigen. În mină ținea cîțiva metri de frînghie ușoară. Se așeză pe trepte și-și lipi picioarele, legîndu-le cu frînghia. Apoi se aruncă greoi în apă. Cu fața în jos, privind fundul bazinului prin vizor măștii și încercă să-și miște picioarele aidoma cozii delfinilor cînd plonjau spre adîncuri.

După cîteva momente, reuși cîte ceva. Delfinii apărură lîngă el. De la un timp, rămase din nou fără aer și trebui să revină la suprafață. Dar o făcu la fel ca un delfin și avu grijă să inspire adînc înainte de a plonja, imitînd mișcările delfinilor. „Gîndește ca un delfin - repetă el într-una -, sînt un delfin. Și asta-i lumea mea.“ Iar Castor și Polux erau lîngă el.

Soarele apunea peste apele oceanului cînd se hotărî să iasă pe uscat, fîrîndu-se obosit pe trepte și se așeză pe marginea bazinului. Trupul lui șiroind de apă, simțea bătaia rece a vîntului. Își eliberă picioarele, își dădu jos labele și masca și se îndreptă clătîindu-se spre magazie. Din încăperea alăturată luă un prosop, începînd să-și frece trupul, apoi se îmbracă cu un vechi halat de baie, care atîrna acolo. Se așeză în balansoarul de aluminiu de lîngă magazie și oftă vlăguit.

GOLFUL DELFINULUI

Privi soarele roșiatic scufundat în ocean și simți o senzație de mulțumire. În bazinul tot mai întunecos, cei doi delfini înotau în același ritm.

- Mal!

Vocea lui Corwin Brayt îl făcu să-și întoarcă privirile. Cînd dădu cu ochii de bărbatul înalt și impasibil, care venea spre el alături de silueta zveltă a lui Jane, Mal se ridică precipitat din balansoar. Se îndreptară spre el.

- De ce n-ai venit cînd te-am chemat? zise Brayt. I-am lăsat vorbă lui Pete și nici n-am știut cînd te-ai întors de pe continent pînă-n clipa cînd șalupa a adus-o pe Jane Wilson, iar ea mi-a spus tot.

- Scuză-mă, zise Mal. Cred că am dat peste ceva aici...

- Nu-mi veni mie cu chestii de-astea. Vocea aspră a lui Brayt era încărcată de furie. Trebuia să-ți comunic niște lucruri importante, dar acum nu mai am timp, afară doar dacă las să-mi scape ultimul avion spre St. Louis. Regret că trebuie să ți-o spun astfel... Își reaminti ceva și se întoarse spre Jane. Avem cîteva chestiuni particulare de discutat și dacă ne-ai lăsa o clipă...

- Desigur, zise ea.

Se întoarse și se îndepărtă de ei, îndreptîndu-se spre marginea magaziei. Delfinii o stropiră cu apă. Soarele apusese și, ca în toate nopțile tropicale, stelele se și vedeau pe cer.

- Dă-mi voie să-ți spun, începu Mal. Mă refer la cercetări...

- Regret, zise Brayt. Nu mai are rost să-mi vorbești despre astea. Voi fi plecat pentru o săptămînă și aș vrea s-o supra-veghezi pe Jane Wilson cît timp se mai preumblă pe aici. Coborî vocea. Am vorbit la telefon, chiar în după-amiaza asta, cu un redactor de la „Background Monthly“, care nu-și amintea de nici un reportaj în acest sens și nici de numele ei...

- O fi fost vreunul nou, presupuse Mal. Cineva care habar n-are de ea.

- Oricum, acum nu mai are nici o importanță, rosti Brayt. Așa cum ți-am spus, regret că

trebuie să-ți aduc la cunoștință într-un asemenea mod faptul că Willemie a decis să sisteze finanțarea acestei stațiuni. Zbor la St. Louis pentru unele amănunte. Ezită un moment. Sînt sigur că bănuiai asta, Mal.

Mal căscă ochii sub impresia șocului.

- Era inevitabil, continuă Brayt inexpressiv. Știi ai tu asta. Se opri. Îmi pare rău.

- Dar stațiunea poate funcționa și fără fondurile de la Willemie! zise Mal, regăsindu-și vocea. Știi asta. Și chiar astăzi am descoperit soluția! Chiar în după-amiaza asta! Ascultă-mă! Cînd Brayt încercă să se degajeze, îl apucă de braț. Delfinii au tot încercat să ne contacteze. Nu așa, dintr-o dată, și mai ales nu cei pe care-i capturasem în cadrul experimentului. Doar în momentul cînd am deschis bazinul spre marea liberă. Singura problemă era că noi încercăm să discutăm doar prin spectrul sonor... și asta le era imposibil.

- Scuză-mă, zise Brayt, încercînd să se elibereze.

- Ascultă-mă odată! făcu Mal disperat. Procesul lor de comunicare este incredibil de complex. Este ca și cum tu și eu am discuta folosind capacitatea unei orchestre simfonice. Ei nu folosesc doar sunetele între 80-120 de kilocicli pe secundă, ci și mișcări, contactul direct, și toate astea în funcție de aspectul oceanului în acel moment.

- Trebuie să plec.

- Un moment. Îți amintești de presupunerea lui Lilly despre metodele lor de navigație? Sugeră o metodă multivariabilă, utilizînd temperatura, viteza și gustul apei, poziția stelelor, soarelui ș.a.m.d., percepînd toate astea instantaneu. Evident, aceste lucruri sînt perfect valabile și este clar că modul lor de comunicare folosește sunetul, simțul tactil, poziții și mișcări ale corpului. Acum, că știm toate astea, putem intra în mare alături de ei, încercînd să folosim toate posibilitățile acestea de comunicare. Nici nu-i de mirare că pînă acum n-am schimbat decît semne primitive, restrîns doar la sunete. Este ca și cum am limita comunicarea interumană la

am avut o revelație...

- Știu, spuse ea. Știu totul despre asta.

- Adevărat? se holbă el. Cum naiba de știi?

- Ai fost pus sub observație toată după-amiaza asta, îl lămurii ea. Ai dreptate. Tu ai trecut de bariera mediului ambiant. De aici, este doar o chestiune de procedură.

- Am fost pus sub observație? Cum? Brus, asta i se păru lucrul cel mai important. Dar am nevoie de bani, continuă el. Asta iia timp și echipament, toate costă bani...

- Nu. Vocea ei era incredibil de blândă. Nu mai trebuie să descoperi metode. Ai și făcut-o, Mal. Astăzi, tu și delfinii, ați trecut de bariera care despărțea două specii diferite. Asta, pentru prima oară în istoria omenirii. Asta era-ceea ce trebuia făcut, iar tu ai fost o parte a programului. Fii fericit că știi asta.

- Fericit? Aproape că strigase la ea. Nu înțeleg despre ce vorbești.

- Lartă-mă! O umbră traversă figura ei. O să-ți arătăm noi cum să dialoghezi cu delfinii, Mal. Poate și alte lucruri. Figura ei se ridică spre el mîngîiată de lumina palidă a stelelor și de lumina vagă a apusului. Știi, ai intuit lucruri dincolo de acești delfini. Ideea ta privind capacitatea de comunicare cu o altă specie, privită ca un exercițiu al unei civilizații care n-a luat încă legătura cu o altă civilizație din galaxie, a fost extrem de corectă.

Se uită spre ea. Era atât de aproape de el, încît îi putea simți căldura trupului, deși nu se atinseseră. O vedea, o simțea înaintea lui. Iar el înțelini din nou profunzimea emoției ciudate care-l învăluise la prima lor întîlnire. Emoția aceea profundă pe care o simțise pentru ea era aceeași de acum. Înțelise totul dintr-o suflare.

- Vrei să spui că nu ești de pe Pământ?

Vocea-i suna răgușită și nesigură. Nu era prea sigur de ceea ce vedea prin beznă, dar i se păru că două lacrimi începuseră să lăcească în ochii ei.

- Da, rosti ea încet într-un tîrziu. Privită prin prismă gîndirii tale, sint și eu o ființă umană.

Îl năpădi dintr-o dată o bucurie imensă. Era bucuria celui care, crezînd că pierduse totul, descoperă chiar atunci ceva de o infinită valoare.

- Dar cum? strigă el agitat, cu respirația tăiată. Arată spre stele. Dacă vii de acolo, de unde-va de sus, cum poți fi la fel de umană?

Ea și lăsă capul în jos, ferindu-se de privirile lui.

- Iartă-mă, zise ea, dar nu pot să-ți explic.

- Nu poți să-mi spui? Oh, făcu el lăsînd să-i scape un ho-hot scurt. Crezi că n-am să pot înțelege?

- Nu. Vocea ei era aproape o șoaptă. Vreau să spun că nu-mi este permis să-ți explic asta.

- Nu-ți este permis? El simți un frison neliștitor. Dar Jane rămăsese subit fără cuvinte. Nu știu exact cum să-ți spun, dar este important pentru mine să știu asta. Din prima clipă cînd te-am văzut... Eu... Vreau să spun că probabil tu nu simți ceva similar și nu știi... despre ce vorbesc.

- Ba da, șopti ea. Știi și asta...

- Atunci... O privi. Ai putea cel puțin să-mi spui ceva care să-mi ofere o imagine. Adică... este doar o chestiune de timp acum. Vom fi de-acum împreună, ai tăi și eu, nu?

Ea-l privi prin beznă.

- Nu, rosti ea. Nu vom fi împreună, Mal. Niciodată. Și de aceea nu-ți pot spune nimic.

- De ce? strigă el. N-o să fim împreună? Dar ai venit și ai observat dialogul, nu?

Ea îl privi pentru ultima oară, apoi îi vorbi. El, auzind ce i se spunea, stătu incremenit ca o statuie, deoarece înțelise că nu mai era nimic de făcut. Iar ea, răsucindu-se încet, plecă fără grabă de lingă el, ajunse la marginea bazinului, trecu peste trape, intră în apa involburată, unde delfinii se avîntară în întîmpinarea ei. Vinzoleala lor făcea să spumege apa.

Apoi, ca într-o vrajă, înorțară toți trei la suprafața apei spre ieșirea la ocean. Și continuară să înorțare așa pînă se pierdură în întîmnicul valurilor atinse în treacăt de lumina stelelor.

Într-un tîrziu, lui Mal îi trecu prin minte că delfinii o așteptaseră în tot acest timp. Toți delfinii care vizitaseră stațiunea fuseseră lăsați să plece liberi și să revină cînd voiau. Delfinii știau, poate de secole, că mult așteptau oaspeții din stele doar pentru ei ar fi putut veni.

Traducere de
SILVIU GENESCU

substantivele din fiecare frază, în timp ce structura frazei...

- Îmi pare foarte rău, zise Brayt scortșos. Ți-am spus, Mal. Nici unul din aceste lucruri nu mai are acum nici o importanță. Decizia Fundației este bazată pe rațiuni financiare. Au dat o grămadă de bani doar să vadă stațiunea luînd-o razna. Nu se mai poate face nimic. Își eliberă brațul. Regret, zise el încă o dată. Mă întorc într-o săptămînă. Te-ai putea gîndi cum să împachetezi lucrurile pe aici.

Cu asta, se întoarce și plecă, dînd ocol clădirii și luînd-o spre terenul de aterizare al elicopterelor. Mal, zguduit, privea silueta lui înaltă și zveltă pierzîndu-se în beznă.

- Nu mai contează, răsună în urechile lui vocea blîndă a lui Jane. Se întoarce și o surprinse fixîndu-l cu privirea. N-o să mai ai nevoie de fondurile de la Willemie.

- El ți-a spus asta? Mal o văzu dînd din cap și zîmbind în întîmnicul care o învăluia. Ai auzit tot? De la distanța aia?

- Da, zise ea. Și ai avut dreptate în privința lui Brayt. Am aflat eu răspunsul în locul tău. Tipu-i trimis de Fundația Willemie ca să țină pînea și cuțitul și să decidă dacă stațiunea merită sau nu alte fonduri.

- Dar trebuie să le primim! făcu Mal. N-ar fi nevoie de prea mult, dar trebuie să intrăm în mare și să perfecționăm acolo un mod de comunicare propriu delfinilor. Trebuie să folosim modul lor de comunicare, nu să le impunem propria noastră manieră. Știi, în după-amiaza asta

CONSTANTIN COZMIUC

S-a născut la Timișoara, în 1952. Termină Facultatea de Inginerie Chimică în 1977, iar acum este cercetător științific la Centrul de Chimie Timișoara, coautor al mai multor brevete de invenții. Anul 1983 a consemnat, în ceea ce-l privește, un dublu debut: radiofonic, remarcat fiind de A. Rogoz în cadrul emisiunii „Exploratorii lumii de mâine” și publicistic, în paginile fanzinelui „Paradox”, al cenaclului „H. G. Wells”. Așa cum apare pe neașteptate cite o insulă vulcanică în mijlocul oceanului, așa a apărut și Constantin Cozmiuc în lumea SF-ului românesc. Două lucruri impresionează la el: pe de o parte, maturizarea literară foarte rapidă după debut și, în consecință, afirmarea fără întârziere, iar pe de altă parte, puterea de muncă și tenacitatea. La un an de la publicarea primei proze obține trei premii: Premiul revistei „Ateneu” la Zilele Sădoveniana, pentru eseu, Premiul Uniunii Scriitorilor pentru esul „Folclor atomic” și Premiul II pentru povestirea „Colții tăioși ai speranței”, ultimele două decernate în cadrul concursului anual de literatură și artă SF. Anul 1985 aduce o nouă confirmare a calităților sale de prozator, Premiul special al juriului pentru povestirea de mai jos în cadrul concursului anual de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică. Constantin Cozmiuc se dovedește a fi unul dintre activii susținători ai literaturii SF. Aria sa de preocupări este largă: a scris proză, eseuri asupra literaturii SF (cel intitulat „Folclor atomic” are 300 de pagini și o bogată bibliografie), a scenarizat operele unor autori cunoscuți, a tradus numeroase lucrări de proză și teorie. A publicat în Almanahul Anticipația, „Orizont Magazin”, Almanahul BTT, „Paradox”, iar la „Exploratorii lumii de mâine” este unul dintre cei mai fideli colaboratori. În prozele sale, lumea reală se îmbină ingenios cu deschiderile fantastului, iar personajul uman este prezența centrală, ceea ce dă căldură și adâncime psihologică. Pornind de la idei SF de sorginte științifică, tehnologică sau futurologică, lucrările lui Constantin Cozmiuc au remarcabile calități literare și-l impun drept unul dintre autorii cei mai promițători ai generației sale. Am convingerea că peste puțini ani va fi un nume de referință în literatura SF românească.

LUCIAN IONICĂ

AȘTEAPTĂ-MĂ ÎN VISUL DE MÂINE

LUCRARE PREMIATĂ LA CONCURSUL DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ DE
ANTICIPATIE TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ, EDIȚIA 1985

MOTTO:

- „La Paris au întotdeauna răspunsul adevărat?
- Niciodată, a spus Guglielmo, dar sînt foarte siguri pe greșelile lor”

(UMBERTO ECCO:
„Numele trandafirului”)

Pipaia peretele stîncii, agățindu-se de ieșitură, fara să aibă curajul să se uite în jos. De fapt, n-ar fi fost un act de curaj, ci nebulie curată, să-și arunce privirile în prăpastia de sub el, mai ales că știa că are rău de înălțime.

„Cine naiba m-a pus?” gîndi Arion, proptindu-și piciorul

într-o fisură. La început, urcușul a fost ușor, o joacă de copil, sa te agăți din stîncă în stîncă — fiecare părea o treaptă ce-l invita să mearga mai departe. Apoi începuse greul, piatra era din ce în ce mai netedă și o ambiție prostetească îl cuprinsese: „Am sa le arăt eu de ce sînt în stare!”

CONSTANTIN COZMIUC

Celalți îl urmăreau de jos cu luneta, aveau și un aparat de filmat...

La patruzeci de metri înaltime a ajuns la concluzia că e destul, toate cunoștințele sale se vor convinge că nu-i chiar un fricos. Dar a privit în jos. Și spaima l-a încețat de stîncă. Sub el peretele părea drept. Se simțea stupid, ca o muscă pe tavan, își vedea prietenii undeva sub el și avea impresia că, de va cădea, se vor trezi cu el pește cap.

Nu mai putea decît urca. Niciodată n-ar putea ajunge jos, coborînd fără să vadă unde pune piciorul. A mai urcat astfel patruzeci de metri: jumătate de drum.

„În viața mea nu mai calc pe aici!”, își spuse după primii metri de chin. Știa însă că minte, e a treia oară cînd promite solemn că nu mai urcă pe munte. Prima dată l-au găsit leșinat pe versantul vestic, o pantă lină, pe unde avea de gînd să coboare acum, după ce va ajunge în vîrf. Cauze ne-cunoscute. A doua oară l-au luat cu elicopterul de pe un platou inaccesibil, pe care habar n-avea cum a ajuns. Ultima sa amintire era că adormise în cort.

A doua oară a venit aici încercînd să afle ce s-a putut întîmpla prima dată. Nu a aflat. Acum voia să știe ce s-a întîmplat măcar data trecută. „Poate am să o țin așa toată viața!” își spuse și piciorul îi alunecă, făcîndu-l să simtă că s-ar putea totuși să nu dureze prea mult.

Se redresă cu greu, gemînd și tremurînd. Miinile lipite de perete încercau să intre în stîncă. Încă un metru... „Mai sînt 39 și am scăpat. Am să-i zic soției să-i spună lui Glad că nu-s acasă... o dată, de zece ori... el m-a înnebunit cu povestile lui”. Mina pipăie în cet stîncă, găsește o ieșitură, se așază de ea. Degetele devin albe de efort, mușchii dor. „De fiecare dată vine cu case-tofonul, mă înregistrează, iar eu mă ambalez ca prostul”. Piciorul caută un sprijin, a găsit o ieșitură. Acum trebuie să urce. Va aluneca imediat sau la următorul pas? „Ar trebui să te hipnotizeze cineva — îl imită pe Glad cu voce tare —, poate așa îți amintești ceva”. Noroc că n-a găsit pe nimeni, cine știe ce se mai putea în-

întîmpla. Obrazul lipit de stîncă se destinsese într-un zîmbet. Se imagina zbughînd-o pe strada, dînd din mîini și strigînd: „Cucuriguuu!”

„Aș da orice să fiu pe o stradă acum...” își spuse cu părere de rău. „Deșteptii aia de jos n-au treabă stau și se holbează la mine ca la cinema... senzații tari! Sa vina aici, dacă vor emoții”. A mai urcat o jumătate de metru. „Am mai trait o jumătate de metru”. Melancolia își făcea loc cu coatele. „La naiba! Poate au dreptate băieții, nu-mi eu am putut trece de liziera pădurii... ce-o fi avînd muntele asta cu mine?... încă puțin... așa... șit... am mai cîștigat un sfert de metru.”

Glad era printre cei de jos, cocoțat într-un pom, cu luneta fixată pe el și cu aparatul de filmat gata să înregistreze. Ce? Sferă de foc! „Toți le-au văzut, unii chiar au fugit după ele... ale naibii, nu se lasă nici filmate, nici fotografate, nici măcar desenate”. Toți știau că „nu-i culoarea asta, nici vorba”, dar care-i, nu putea spune nimeni. „Parcă era mai mare”. Cît? „Nu, nu știu... nu, nu, mai mică”.

Țînitul ăla de lanțu... Cică între două puncte sînt o infinitate de puncte. „Bine, mă — îl apostrofă în gînd — crezi că percepem spațiul ca discret?” Nu-i răspuns nimeni, lanțu stătea și el în copac, urmărindu-l cu binodul. „Discret sînt eu, știu tu, atunci cînd i-am zis nevestei să spună că ai fost la noi... Gata, tac!”.

Mina întîlni o fisură în stîncă, adîncă, să-ți tot bagi degetele în ea, să te știi în siguranță, departe de perspectiva zborului. „Aici stau! O mie de ani!... Dar cine-mi dă de mîncare?” Se imagina o clipă petrecîndu-și viața acolo, agățat de stîncă și hrănit cu furtunul, fără grija de a se scula la oră fixă, tramvai, aglomerație, autobuz, iar aglomerație, servicii, sedințe, costum, „la și cravată”. Aici poate nici nu trebuie să mai doarmă. „Hai, mă, urcă, nu te blegi la capăt de drum!” Din cînd în cînd îi prindea bine o automustrare, caldă, tovarășească, de la om la om. „De la om la persoană!”, auzi din spate. Nu se întoarse, nu era, desigur, decît vîntul și imaginația.

„De fapt, de la Gelu a început totul... indiscreții la un pahar”... Stîncă rece avea o preeminență în dreapta, se întinse și reuși să se prinda de ea. Acum piciorul sting „Ce baruri — se revoltă, ca în fața nevestei —, merg și eu duminică dimineața la o cafea”. „Trebuie, patru... și se urcă tensiunea, bei un coniac să-ți scadă, vorbești prostii, ești credul.” Vocea din interiorul său devenea obraznică. „Ești un măgar — îi spuse —, o singură dată am băut și eu și...” „Te-au dus cu taxiul...” „Lasă asta, prea era interesant, ascultă numai...” Și scenele din duminica aceea liniștită începură să i se perinde în fața ochilor. Le vedea aievea, chiar prea reale, dar nu sesiză asta. Începea să nu mai reziste...

Cafeneaua aglomerată gemea de lume și de fum. Din difuzoare izbucneau răcnetele unui grup concertonist, judecînd după imaginile de pe ecranele citorva televizoare, instalate în punctele cheie ale localului. Peste rumoare continuă se auzea din cînd în cînd o voce autoritară: „Trebuie cafele și-o varză cu cremă!”

Într-un colț, un bărbos cu părul alb gesticula cu ceașca de cafea, din care cădeau stropi de lichid incolor cu miros de spirit. Bătrînul se certa cu lumea, agîtîndu-și barba căruntă ca pe un drapel războinic:

— Și voi credeți că dacă vine primăvara o să fiți mai deștepti? Nu în toate mințile înmuguresc ideile!

Sorbi ceașca dintr-o dată, se strîmbă și se așază cu ochii țîntă în becurile orgii de lumină.

Gelu intră căutîndu-și grupul din ochi, salutînd cu exclamații voioase:

— Unde umbli la ora asta? Pina și servitoarele s-au dus să se culce... Mă rog, cele care au găsit unde.

Bărbosul țîșni în picioare:

— Domnilor, motivația filozofică a faptului este esențială! De ce-ul, domnilor, este o întrebare care l-a chinat pe om de cînd s-a ridicat în doua picioare! Vorbeam de om, nu de voi! Voi vă țîrîți în patru labe!

Se așază hotărît la masa lui, izolată în colțul în care

CONSTANTIN COZMIUC

chelnerețele adunau ceștile, facind un gest larg cu mina spre mulțimea indiferentă.

Gelu se așeza surescitat la masă și încerca să capteze atenția:

— Am o bombă!

— Dezamorsează-l! O-tare cineva.

Gelu îl trată cu sictir.

— Ați auzit ce s-a întâmplat săptămîna trecută?

— Am auzit! Chestia cu OZN-ul care ți-a aterizat în curte.

— Bancuri. Vorbesc serios!

— Ce bancuri, știe toată lumea. S-a anunțat și la „faptul divers”. Citația pentru divorț e data la mica publicitate!

— Pușchea pe limba-ți, spuse Gelu după un moment de ezitare.

— Mai vorbești? După ce te-a prins nevasta cu extraterestra blondă leșinată în brațe? Sărmana... fără costum spațial pe ea, în mediul nostru lipsit de amoniac. E normal să nu te creadă că a venit din altă lume, că să te scape de prietenii nefaste!

Gelu hohoti alături de ceilalți. Bărbosul ascunse repede o sticlă sub masă și se ridică, scoțîndu-și pieptul în evidență a bărbăție.

— Să nu aveți încredere în blondele de pe alte planete! Ele, după Kant, sînt inexistente rețineți i-ne-xis-ten-țel, doar o percepție a creierului vostru molatic de inexistenți. Mie, nu mi-e frică de ele! Sînt prea prost pentru blonde. He, he — rise în barbă și spuse pentru sine: „Așa le fac eu să creadă, sărmanele.”

Pronunța cuvintele retoric, accentuat, absent la hărmălaia și indiferența clienților, obișnuți cu el.

— Mai țineți minte versantul ăla pe care ne-a prins noaptea anul trecut? Încercă Gelu să povestească.

— Cum să nu! Unde ne-a prins ploaia ăia zdrăvăna! Dacă n-aveam cu noi „combustibil” ajungeam tuberculoși acum.

— Lasă, că nici așa nu ești departe, lănsă cineva ceva ce ți se părea a fi o idee.

— Ei bine, acum o săptămînă a murit un tip acolo!

— Cine? Întrebă Arion înflorat.

— Nu-i de-al nostru, era un nordic. Venise cu doi amici...

— Se mai întîmplă, soarta...

unde te ajunge.

— Măi, ar trebui să-ți lași barbă și să te muți la „separé” lângă ala...

— Ce-i doi sînt internați la „glumeți”, reluă Gelu povestirea.

Auzind ultimul cuvînt, bărbosul se eclipsă prin bucătărie.

— Da? ce? Au devenit o raritate? se miră cineva de la masă și făcu un semn cu capul în direcția perdelelor care se clătinau, trădînd graba cu care dispăruse bărbosul boem.

— Am un amic acolo, continuă Gelu, nu internat, ci doctor, preciză el vîzînd un început de zîmbet.

Într-un colț, se auzi ceva despre diferențe.

— El mi-a povestit, dar pst!, nu spuneți nimic nimănui, numai nevestelor, că și așa știe tot orașul.

Printre faldurile draperiei se ghicea o mișcare. Apăru bănuitor capul bărbosului, apoi se retrase strategic.

— Tipii sînt într-o stare jalnică, urmă Gelu. Cum scapă singuri se bagă sub masă și diridie de frică, urlînd de parcă i-ar strînge ursul în brațe. Și de ce credeți voi că te e frică? De bec! Cum aprinde careva becul, cum le zboară „telectualu” aiurea. În rest, n-ai treabă cu ei, stau cuminți, vorbesc calm, ca noi...

— Dacă vorbesc ca noi, e clar.

...Așa i-au și băgat acolo. Cîcă atunci cînd au dat cu numitu’, cum se face în cazuri din astea, s-a lăsat scara și a trebuit să aprindă lumina. S-au adunat ca la urs, să-i vadă pe ăia speriați de mingile de foc. I-au dus la glumeți ca să-i calmeze, dar totul ține pînă la bec...

Văzînd că nu-l paște nici o primejdie, bărbosul își reluă locul căutînd ceva sub masă.

— Dar tipu’ ăla cum a murit?

— Ajung și acolo...

— În ritmul ăsta o să ajungi miine, spuse Glad, făcînd pe supăratul. Ce faci tu e șou-bişniț, nu povestire...

— Ei bine, au ajuns la marginea unei păduri, în fața era o porțiune mică stîlcoasă, apoi începea un urcuș, terminat cu un perete abrupt. Pe partea cealaltă se poate urca

în voie, e ca un deal, m-am uitat pe hartă.

— Da, știu, interveni Glad, am văzut peretele dimineața, după ploicioa ăia pacătoasă. E al naibii de drept. Nu era departe de noi, cam... doi, trei kilometri.

— Așa e. Tipului i-a căsunat să urcă pe perete. Ceilalți n-au apucat să-l oprească. A rupt-o la fugă și nu l-au mai putut prinde. Apoi au apărut din senin o puzderie de mingi luminoase și au început să danseze în jurul lor. Cei doi s-au speriat și s-au oprit, dar tipul fugea înainte. Și, dintr-o dată a luat foc!

— Haide, Gelule, lasă-te de poante slabe, cum să ia foc? Doar n-o să-mi spui că era Giordano Bruno!

Gelu, captivat de povestire și de atenția cu care era urmărit, nu mai auzea nimic.

Amicul meu de la glumeți zice că numai vîzîndu-le mutra, cînd povestesc asta, nu-ți mai trebuie filme de groază cît trăiești. Uite, am o poză cu ei, mi-a dat-o doctorul.

— Brr... făcu cineva de la masă, chiar că parcă au văzut pe dracu’.

— Mingile de foc i-au înconjurat, continuă Gelu, și parcă încercau să-i oprească. Ei au rămas ca bătuți în cuie, nu mai gîndeau nimic, holbau numai ochii, îngroziți. Amîndoi spun că în clipele alea se putea zări o figură ome-nească, un tip bărbos cu un coif straniu pe cap, apoi cel care fugise s-a oprit, s-a întors spre ei încercînd parcă să spună ceva și, deodată, a început să lumineze și a luat foc. A ars în cîteva secunde, mingile de foc încercau parcă să-l alunge, cel puțin așa susțin ceilalți.

Apoi au zbughit-o, coborînd muntele în timp record.

— Asta-i tot?... Ancheta...?

— Doar nu te ieii după doi zbanghii speriați de becuri, sigur că a fost anchetă. Numai că... n-au găsit decît un pumn de cenușă, un craniu calcinat, cît o minge de tenis...

— E clar, ei i-au dat foc!

— Mda, spuse lăncu ironic, au vrut să-i fure oile...

— Nici vorba, continuă Gelu doct, în cazuri de incinerare normale craniul explodează, nu se micșorează.

— Am o idee, sări Glad, hai

CONSTANTIN COZMIUC

să mergem la vară pe urmele lor!

— La naiba, sări Arion, de ce tocmai acolo? E plin de serpi!

Bărbosul sorbi o nouă ceașcă și se ridică în picioare. Începu să se plimbe printre mese, gesticulând și vorbind unui auditoriu imaginar. Vocea avea o tonalitate sinistă.

— Serpii, domnilor, nu există decît pentru cei pe care-i mușcă! Numai vîperea albă există pentru toată lumea, pentru că ea-și mușcă coada și sfidează timpul! Și pe voi! Pe toți aia care n-au văzut-o și n-or s-o vadă niciodată...

Mina stîngă amorțește. Nu mai poate sta. Va cădea. Trebuie să urce, e singura șansă. Dreapta găsește o fisură. Se agăță de ea, în timp ce piciorul stîng se proptește în ceva. Se ridică încet, în două puncte de sprijin, căutînd cu o mină o altă fisură de care să se agățe. Piciorul drept găsește un punct de sprijin. Acum un sfert de ceas acolo îi era mina. Acum șapte ore abia răsărise soarele și era jos, acolo unde îl trage gravitația, fir-ar ea a dracului! „Te trage pămîntul la el... ia nu fii atent, să vezi numai cum ajungi jos, mai jos decît crezi. Mîna! Piciorul!...Încet, așa, acum!” Oftă ușurat. „Mai vezi-ți de alții, mai jos de pămînt tot nu cad!”

Nu privea decît în sus. Începu să-și imagineze că de fapt nu urcă, ci coboară într-un hău albastru. Se simțea mai bine așa. Nu-l mai dureau degetele rănite de stîncă, picioarele parcă aruncau balast. „O să zbori, amigol! Ce naiba ai crezut că găsești aici comoara lui Dromicheete? Pe Ileana Cosinzenea?” „Taci, mă!” „Da, știu, ești înșurat”. „Mă enervezi!” „Nu mai spune, dă-te jos!” O ieșitură în stîncă. „Să fiu în locul nevestei, ți-aș pune valiza la ușă...”

Începu să scruteze îngrijorat distanța rămasă de parcurs. Ceva mai puțin de douăzeci de metri. Proeminențe, cite vrei. Și fisuri. „Ca pe bulevard, acum începe plimbarul!” Simtea un nou imbold, mușchii au devenit mai puțin încordați. Se destinse, încercînd să fredoneze un cîntec:

„Si-am sa-mi iau mașină micăăă, și-o s-o țin trasă la scarăaa!”

Își auzea vocea răsunînd puternic, cu ecou. „Taci, bebi, mai stîrnești o avalanșă... Ce mașină?... Acum ți-ai găsit? Mai bine repară robinetul în baie, mai stai pe-acasă. Fii-că ta nici n-o să te mai cunoască!”

Cîncisprezece metri. În mod cert atîta mai are. Dar dacă dincolo... O, nu!... Oricum, panta va fi mai dulce. Atenție la picior! O piatră se rostogoli în prăpastia de sub el. Rămase agățat în miini, cu grija ridicolă ca eventualul ghinionist să aibă cască de protecție. Picioarele au găsit un sprijin. Alt reazem pentru mină. „Ascensiunea asta e ca viața, urci din fisură în fisură, te chinui, mai pierzi teren, și ajungi pe nesimțite sus”. Rise. „Și apoi te dai de-a dură! Eterna reîntoarcere... Filozofie de pahar, asta-i!” Încă un efort. „Vezi, dacă n-ascuți pe alții mai bătrîni ca tine... Cine n-are bătrîni să-și cumpere, asta-i!” Un pas, un adevărat pas. „Uite unde-mi stătea înțeleptul, cocoțat pe munte!”

leșiseră din sat, lăsînd în urmă mormîntul pe care cineva pusese o placă de marmură cu inscripția „VOI MERGEȚI UNDE VREȚI, EU VĂ AȘTEPT AICI”. Moșneagul stătea rezemat într-un toaig, privindu-i cu ochi vii.

— Bună, taicule. Ce mai e nou?

— Bună să vă fie inima, feciorilor! Da' văd că nu vă astîmpărați! Ori ați prins drag de locurile astea?

— Frumoase, într-adevăr. De, încercă Arion să-și acomodeze limbajul, și noi ca orășenii, venim vara la munte.

— Apăi, dacă vă place atîta, de ce nu vă mutați aici? Ochiul moșului aruncau sclipiri săgalnice. Vă faceți o casă colea, în capul satului... Că și io am stat douăzeci de ani la oraș și mi-o fos' d-ajuns. Încă la vîrsta mea nu-mi trebăa tutun dă cît fum am înghițit. Făcu o pauză, studiindu-i atent. Și voi? Dac-ați văz c-ați scăpat o dată, ce-ați zis voi? „Hai să mai merem o dată și încă o dată”. Mă, feciori, mă, stați voi la casele voastre și nu vă mai jucați cu

ielele, că ulciorul nu mere da multe ori la apă, și-i pacat de voi și de copilașii voștri, că va vad oameni așezați și cu carte...

— Lasă, taică, doar și mătale fugeai după iele în tine-rețe.

— Ei, băiatule, care fecior nu fuge după cai verzi pe pereți...

Gelu se apropie de Arion și-i șopti:

— Știi cîți ani are?

— Nu.

— O sută patruzeci, am întrebă la primărie...

Arion se apropie de bătrîn și-i oferi o țigară. Moșul luă pachetul, îl mirosi îndelung, apoi îl restituî fără să se servească. Nu insistă, se așeză pe o piatră lingă moș.

— Spune-mi, te rog, taicule, le-ai văzut?

— D'apăi cum nu? Cine nu le-o văzut la noi?

— Da' de ce n-ați spus la nimeni?

— Cine se uită la ce spunem noi? I-am zis la unu care venise cu o sculă d'ia nouă, de prins vorbele, și m-o ascultat, ne-a luat în chip pe mine și pe baba mea...

— Tinerică, șopti Gelu, cu patruzeci de ani mai mică decît el, puștoaica...

— ...și dus a fost. De la noi mulți or fo' în oraș, știm ca astea ie basme, povești de spus la prunci... Ne facem de ris.

— Și cum or fost ielele?

— D'apăi cum să fie, ia așa, cum le-ați văzut și voi, le-o întoarse bătrînul vioi. Nimeni nu le poate povesti, ori prinde chipul... Și spuneți așa, iară mereți?

— Iară! Pînă vedem ce-i cu ele.

— Da' de pruncu' ăsta, și mina bătrînului se puse pe umărul lui Arion, s-aveți grijă, că pe el ielele îl lasă, și pînă ajunge la „moșu nost” multe primejdii îl caută.

— La cine s-ajungă, taică? Sări lăncu.

— La „moșu nost”, c-așa zic bătrîni, că-n munte stă moșu' nostru, a lu toți. Da' nu s-arată la nime... Io zic să mereți acasă.

— Dacă am ajuns pînă aici nu ne mai întorcem, mergem mai departe

— Apăi, s-aveți noroc!

Bătrînul rămase mult în urmă, dar Arion îi simțea încă

CONSTANTIN COZMIUC

privirea vioale în ceafă. Peste culmi împădurite li se arată în fața Piscul lelelor.

Mai are puțin, cam* opt metri. „De ce naiba numai pe mine mă lasă mîncă alea luminoase?... Ce-or fi avînd cu ceilalți?” Vocea din interior îl lua peste picior: „Te vîd așa, mai sîrac cu duhul, mai zbanghiu, cum ar spune Glad... Ca miine ajungi și tu la glumeți, mirîndu-te timp ca ceasul electronic nu ticăie!”

Nu-i acordă nici o atenție. Știa că e tot el și că în clipa în care îl va considera un necunoscut va fi jale mare în familie. Ii plăcea dialogul acesta interior. Aveau unele avantaje, cînd se plictisea de interlocutor putea să-i spună liniștit „Ciocui mic, că sperii pești!” și celălalt eu se replica, unindu-se jignit cu sinele. Încă o piatră. Il va ține? „Oare mama știe că vorbesc singur?” Nu-și bătu prea mult capul cu problema asta. Privi în sus, incercînd să ghicească dacă mai are mult. „Tot așa, piș, piș, o să ajungi miine”. Privi perețele și-și răspunse: „Nu vezi că stînce e înclinată? Piș, piș ori cosinus de alfat!” îl apucă o poftă ne bună de ris. Tensiunea nervoasă se descărcă în hohote homerice, care se rostogoleau din piatră în piatră într-un ecou prelung. Ochii fixau culmea, aflată la cinci metri. Stînce se apleca puțin și neregularitățile ei închipuiau o scară. Iar el ridea nebunește, zvicnind pe piatră golașă. Văzu o floare de colț țîșnind dintr-o crăpătură spre soare și rise fericit că nu-i singur pe piatră asta bătută de ploaie. Rise și soarelui, dîndu-și capul pe spate, ducîndu-și minile la burtă și zvicnind din picioare.

Cerul se roti larg și văzu stînce departîndu-se de el.

Hohotele ajungeau pînă la ei. Gelu, urcat în virful unui brad, stătea cu binodul ațîntit spre culme.

— Ce face? strigă lîncu de jos.

În jurul lui roiau cîteva globuri de foc. Le alunga cu mina, ca pe muște. „Mai potoliți-vă odată! Nu mă duc, nu vă fie frică, nu mă duc nici să mă picați cu ceară!” Se opri o

clipă, inclinat că mingile nu-l ascultă, apoi mai strigă o dată:

— Ce face, ce se aude?

Glad privi prin lunetă. Stătea cocoțat pe un pom vecin cu al lui Gelu. Se întoarse spre el și făcu un semn cu arătătorul în dreptul templei:

— Ride!

— Ce? strigă lîncu de jos.

— Ride, domnule, ride! Ii arde de ris!

— De ce ride?

— De unde vrei să știu eu?

— De ce ți-am dat transtocatorul? Filmează-l!

Zumzetul aparatului de film îl atrase atenția lui Gelu. Privi spre Glad și-i văzu chipul schimonosindu-se dintr-o dată. Păstra aparatul de filmat îndreptat spre pisc, dar gura i se deschise și un urlet disperat păru că sperie pînă și sterele de foc.

— Arioaneee, nuuuu!

Inspiră aerul proaspăt și se uită în jur. La doi metri de el — stînce. La optzeci de metri în jos — virfuri ascuțite de piatră. În sus? „384 000 000 pînă la Lună, dar eu merg în direcție opusă”. „Nu-i de glumă, ai sfeclit-o”. „Așa se pare, dar nu pot să cred. Oricum, avem aceeași soartă”. „Asta te încălzește?” Capul îi era îndreptat în jos și văzu sferile de foc țîșnind dinspre locul unde-și lăsase prietenii drept către el.

„N-apuc să cad, astea mă incendiază”. Sferile dansau haotic în jurul lui. Atunci îi dădu seama că viteza căderii este extrem de mică. „Din cauza lor? Nu, e un fenomen psihologic, mi se pare numai. Timpul interior se dilată enorm în clipele de încordare. Eu cad normal, după formula lui Galileu, aia cu radicalul... și fără ea tot așa aș cădea, doar gîndul aleargă mai repede. Ultimul cadou al naturii.” I se părea că încremenește în aer, dar presiunea constantă din fața îi spunea că totuși cade. Apoi ceva din interior începu să se retragă, ca și cum ar crește din el, înăpoi pe stîncă, rîzînd, coborînd spre bază, șerpuind printre pietre, spre tabără.

Totul era schimbat. Soarele a devenit o dungă lată, muntele cîștigase parcă o altfel de dimensiune, copacii creșteau

într-o direcție nouă, ca și el, un șarpe lung strabatîndu-și drumul care de fapt era însăși viața lui de-a-nădăratea, printre alte teritoare cu forme neraivăzute, în timp de picosecunde, care înghiteau ani, zeci de ani și se opri la ultima amintire din creșă.

Își parcurse astfel viața de cîteva ori, uimit de corelațiile subtile ale evenimentelor. Perspectiva propriei ființe, văzută dinspre copilărie spre clipa căderii, îl fascina. Un șarpe fantastic, cu capul suspendat undeva, deasupra unui hău, și coada într-o obscură încăpere a unei creșe. Numele șarpelui: Arion. Rămase cîteva clipe în adolescență, ademenit de atmosfera veselă din jur. Învăță din nou să asculte muzică, sunetele le putea vedea, izbucnind în forme colorate ce-l mîngiau, dîndu-i senzații neîncercate pînă atunci. Vocea sinelui se înșenina din nou: „Ce-ar fi să rămîi aici? N-ai decît să-ți muști coada...”

„NU! Te simți bine, poți retrăi fiecare clipa de cîte ori vrei, să despci firul în șase pentru fiecare clipa a vieții... Dacă rămîi, am să te învăț cum să parcurgi drumurile celorlalți...” Un capăt în creșă, celălalt în prăpastie. Ce poate alege? Privi din nou spre stînci. „Am înțeles — își spuse —, ai obosit prea devreme. Dacă accept, pe nesimțite trupul șarpelui se va micșora spre coadă. Nu, băiete, o să mai ai de lucru cu mine!”

Distanța pînă la bolovanii de sub el se micșora sensibil. Perețele stîncos se mișca lent, imaginea îi dădea fiori. Se mai privi o dată, contemplînd succesiunea de imagini contopite care răspundeau la numele lui „Ca la telefon”, își spuse, apoi mai făcu o ultimă inspecție vieții, întorcîndu-se în prezent, vîzînd cu o undă de regret cum trecutul se dizolvă.

Aerul năvăli cu putere, sufocîndu-l. Hainele îi fluturau, se scufundă în întuneric cu senzația acută că intră în ceva moale, călduț, în care se afundă încet, se oprește și plutește pe o apă albastru-verzuie.

Au primit bobina în tăcere, cu senzația că țin în mînă o urnă funerară. Ofiterul îi salută scurt, apoi plecă.

CONSTANTIN COZMIUC

— L-ai văzut? întrebă Gelu.
— Pe cine? răspunse absent Glad.

— Filmul, l-ai văzut?
— Nu, cînd să-l văd? Doar el l-au dezvoltat, acum l-am primit.

— Aș vrea să-l proiectăm, să-l... așa... ca un omagiu Apoi să-l dai soției lui.

— Haideți la mine, cred... cred că e bine așa.

— Priveau filmul cu atenție. Transfocatorul era foarte bun. Arion ocupa aproape tot cadrul. La un moment dat, ochii lui priveau ținta spre ei. Toți plecară capetele. Se simteau vinovați că l-au lăsat singur.

Cînd și-au ridicat privirile, Arion dispăruse de pe ecran.

— Unde-i? întrebă lăncu.

— Nu... nu știu, răspunse Glad incurcat.

— Da filmul înapoi!

Glad scoase bobina și încetu să vîrtească filmul invers.

— Crezi că dacă nu-l lăsam?... cum să nu-l lași? Ce-i, copil?

— Dar dacă mergeam și noi cu el?

— Cine ne-ar fi lăsat? Doar știi că sferile făceau perete în fața tuturor, numai în fața lui — nu. Am crezut că, cine știe... îl protejează.

Glad porni din nou aparatul de proiecție. Mai erau douăzeci de metri pînă la virtutile ascuțite ale stincilor, cînd Arion păru pur și simplu că se dizolvă în spațiul din jur. A devenit ușor translucid, apoi o fracțiune de secundă păru că se oprește și se topi pur și simplu din cadrul. Restul filmului arăta peretele gol.

— Ce-i asta? întrebă lăncu.

Nu-i răspunse nimeni. O speranță nelămurită li se instală în suflet.

Deschise ochii încet, ferindu-se să facă orice mișcare. „Cum naiba am scăpat?” Din prima clipă a revenirii conștiinței amintirea căderii i-a inundat memoria. „Poate încă n-am ajuns jos...” Dar duritatea și răceala stîncii pe care era culcat îl contraziceau.

„Deci am căzut și am scăpat...” Asta da... bătă... E noapte acum, sau am orbit? Se ridica încet, nu-l durea nimic. Undeva în fața, o pată luminoasă îl atragea ca un magnet. Porni într-acolo.

Abia cînd a ajuns în apropierea deschizăturii și-a dat seama că se află într-o peșteră. Privi afară, aplecîndu-se cu prudență. Peisajul îi era cunoscut, aceeași munți în zare, aceleași stînci sub el. Pomii însă erau alții, culoarea fantastică a cerului depășea tot ce întîlneau în natură pînă acum. O clipă zîmbi imaginîndu-și că a căzut într-un tablou.

Sub el se casca prăpastia, cu drumul ei sinistru spre neființă, pe care jocul de neînțelese al sorții i-l refuzase. „Ce noroc”, murmură, „mai întîi să văd unde am nimerit, apoi o să analizăm și cum.” Mina îi tremura, senzația de cădere îl părăsea cu greu. Tresări, își ciupi obrazul și răsufli ușurat.

O clipă îi trecuse prin minte că visează în timpul căderii.

Începu să perceapă detalii în întunericul din jur. Din pereți părea că se revărsa o lumină ușoară. Contururile se ștergeau, pierind într-o ceață lăptoasă. Singura emoție era o neliniște vagă, pe care o percepea, ca și cum ar fi a altcuiva. Se lovi de o masă, sau ceva asemănător, îi pipăi suprafața caldută și obosit se întinse pe ea. Treptat, o liniște plăcută îi inundă cotloanele cele mai ascunse ale ființei, potolindu-i tremurul ușor al mușchilor, ușoara agitație a gândurilor. Corpul dormea supraviețuitor de mîntea trează, încremenită în uimirea de a descoperi că percepe lumina cu ochii închiși.

„Oare unde sînt?”. Gîndurile se puneau în mișcare încercînd să găsească analogii prin cotloanele memoriei, fără rezultat însă. Strănițetea locului i se revela brusc, făcîndu-l să tresară puternic, la fel ca atunci cînd, înainte de a adormi, îi se pare că aluneci și încerci să te redrezești. Mina îi căzu peste marginea mesei și degetele au început, instinctiv, să pipăie ornamentele. „Parcă ar fi niște butoane aici...” „Ai grijă, cine știe ce comandă!” „Ce să comande, unde te crezi, la NASA?” A apăsător instinctiv, așteptînd cu teamă să vadă ce se va întîmpla. „Ar fi culmea să-mi pice ceva în cap!” Se auzi un sunet continuu, supărător, ca o sonerie isterică pornită cu cinci minute prea devreme și lumina se stinse, lăsîndu-l

într-un întuneric comparabil doar cu cel primordial.

Satul ramase, pașnic, în urma lui Glad, la fel ca ieri, cînd urcau veseli, el, lăncu, Gelu și sărmanul... Moșneagul părea că-l așteaptă, proptit în ciomag, cu ochii ațîntiți în zare spre piscul golaș. Din satul rămas în vale se înălțau norșori de fum și un cîntec prelunge: „Gugu-lan cu car cu merce...” Glad nu-l auzi, ajunse gîfîind lîngă moșneag și se trînti pe o piatră.

— Bună ziua, taică.

— Bună să fie și a dumitale. da' ce ai de ești așa trist?

— N-ai auzit? Arion a murit!

Bătrînul îl măsură cu un aer neîncetător.

— Am auzit eu ceva, că ar fi căzut de acolo de sus, dar nu că ar fi murit.

— Dar taică, sînt aproape o sută de metri!

— L-ați văzut voi mort?

— Nu...

— I-a găsit cineva trupul?

— Nu... nu.

— Apoi, unde să se piardă?

N-are cum, sînt bolovani acolo jos... și să știi de la un om bătrîn că pînă n-ai văzut pe cineva mort, se cheamă că-i tot viu!

— Dumeata ai fost acolo?

Ochii moșului îl fixară o clipă, încercînd să-i pătrundă sufletul. Glad nu se feri, privindu în porțile albastre ca două ochiuri limpezi de apă.

— Am fost, spuse bătrînul după cîteva clipe.

— Și? Te-au lăsat retele?

— M-or lăsat... da' nu pînă sus, numa' pînă la stîncă...

D-aia zic, că dacă l-or lăsat pe fecior să urce, apoi nu poate să moară... numa' dacă n-ascultă de ele, da' el era om cu judecată...

— Dar unde poate să fie?

Glad îi povesti moșului cum a dispărut Arion, înainte de a atinge pămîntul. Bătrînul se învioră:

— Vezi? Ce-ți spusai?

— Dar unde poate fi?

— Apoi prea multe nu știu nici eu... Io nu mi-s decît un moșneag nevolnic, de unde ai vrea să știu? Am mai auzit tot așa că ar fi dispărut cineva...

— Cine? Cînd?

— Nu știu, vorbe din bătrîni, zice-se că ar fi ajuns undeva departe, în țara fără de moarte.

CONSTANTIN COZMIUC

Auzindu-l pe moș, lui Gelu îi venea să plîngă. Nu de basme avea nevoie, ci de un indiciu, cit de cit palpabil.

— Lasă asta, moșule, îi spuse arțăgos, unde să nime-rească? Nu-s decât munți și dealuri pe aici, nici o țară fermecată...

— O! Da' ciți n-or căuta țara asta... Pe vremuri, cînd strămoșul meu era prunc, or săpat sub munte, da' tot fără folos.

— Nu înțeleg.

— Apoi dac-or văzut că ie-lele nu-i lasă pe pămînt or săpat sub munte pînă or ieșit pe partea aialaltă. Unii or zis că muntele e gol pe dinăuntru și plin de comori, pe care le pă-zesc iecele, da' nu s-o ales ni-mica de munca lor...

— N-au găsit nimic?

— Nu, ș-atunci s-or dus cu toții în treburile lor.

Gelu se ridică, îl salută pe bătrîn și porni spre sat, unde-și lăsase mașina. Nu aflase nimic esențial, doar asigură-riile inconsistente ale bătrînu-lui. „Superstiții”, își spuse.

•

O formă umană se degaja net de întuneric. „Vizez, își spuse Arion, e un simbol, omul întotdeauna a vrut să ri-sipească întunericul, omul este o ființă antientropică.” Forma, ușor luminoasă, își ac-centuă contururile. „Un om fără vîrstă! Pot să-i dau oricît, între 30 și 70 de ani... Ce vis ciudat.” Închise și deschise ochii de cîteva ori. Vedenia nu dispărea și abia atunci realiză că se află în picioare. Făcu cițiva pași, se apropiase de om și-l atinse. Pleoapele se ridi-cară, dezvăluind doi ochi al-baștri, vii și cercetători. Arion se dădu un pas înapoi și i se adresă șoptit:

— Bună ziua, nu vă supă-rați, n-am vrut să vă deran-jez... dar am căzut și... nu știu cum am ajuns aici.

Nu era speriat, cel puțin nu prea tare. În definitiv, de ce era mai rău scăpase, văzuse moartea cu ochii apropiî-n-du-se vertiginos spre el. După cîteva clipe, omul îi răspunse, căutîndu-și în mod vizibil cu-vintele:

— Mă bucur că te văd... De multă vreme nu a trecut ni-meni pe aici.

— Mulțumesc, nu vreau să vă deranjez, aș vrea să plec,

prietenii mei m-au văzut că-zînd și sint îngrijorați...

— Nu-ți fă probleme, asta a fost ieri. Azi e o zi nouă, să o primim cum se cuvine, fără grijele trecute.

Arion rămase o clipă pe gînduri: „Atît de mult am stat leșinat?”

— Se vor duce la mine acasă, șopti el, au s-o anunțe pe soția mea... copilul... tre-buie să plec imediat!

— Nu te grăbi, este vreme destulă pentru toate. Îți pro-mit că oricît vei sta aici o să ajungi înaintea lor acasă... Dar mai întîi hrănește-te... Uite, ia cana.

Îi întinse un vas cu motive stranii, cu toarta închipuind un șarpe ce-și mușcă coada.

— Beă, îl îndemnă blind.

— Ce-i asta? îl întrebă Arion, vag neliniștit.

— Un fel de mîncare, are să-ți placă, unii îi spun „am-brozie”, deși e departe de băutura zeilor. Are să-ți placă, bea!

Bău lichidul parfumat cu o aromă ce părea a stringe mi-resmele tuturor florilor din lume, simțînd cum i se îm-prăștie în corp o vigoare ne-cunoscută pînă atunci.

În jurul lui se făcu lumină. O încăpere largă, cu cîteva scaune cioplite în stîncă, cîteva firide în perete, în centrul camerei masa de pe care se ridicase fără să știe cum, din direcția ei se deschidea un tu-nel, cel pe care intrase, desigur.

— Unde sînt?

Omul se hotări cu greu să răspundă. Îl măsura calm pe Arion, scormonindu-l cu privi-rea, făcîndu-l să se simtă ca un prunc nou născut, întins pe blana albă pe care tocmai a udat-o.

— E secret? insistă Arion, voit naiv.

— Nu, nici vorbă. E... o pată albă. Un fel de „nicăieri”, dacă vrei. Un „niciunde”, în care din fericire ai nimerit, tocmai cînd aveai mai mare nevoie.

Arion surise, înduioșat de grija gazdei sale de a nu-l șoca. Era convins că nimerise într-o „zonă secretă”, sau ceva de genul acesta. O idee nu-i dădea totuși pace: „Cum se poate ca zona să fie pe VERTICALĂ? Și încă într-un loc pe care l-am mai parcurs o dată, cînd am urcat?” Suri-

sul îi dispăru. O cută adîncă i se ivi între sprîncene.

— Am să-ți spun, se hotări omul, deși nu cred că te voi convinge... Ești în afara spa-țiului și timpului.

„Ori el e nebun, ori eu sint în comă”, gîndi spontan Arion.

— Din fericire, nu ești în comă și asta pentru că dru-mul tău intersecta una din căile ce duc de la mine pre lumea voastră. S-a întîmplat să coincidă în timp.

— S-a întîmplat? murmură Arion zăpăcit.

— Cu puțină fantezie, îm-tîmplările se pot aranja, îi răs-punse omul zîmbind.

„Cum aș putea să mă con-ving că o ai aiurez, că nu e doar o ultimă vîzînire a con-științei trupului zdrobot de stînci?” Arion gîndea concen-trat. Se ciupi pe furis de pi-cior și zîmbi multumit. Apoi realiză că de fapt putea face asta și în vis și surîsul dis-păru.

— Nu te mai chinui atît, îi spuse omul prietenos, te as-sigur că ești viu și nevătămat și...

„Oare el e real? Orice mi-ar spune poate fi imaginația mea.”

— Mai întîi ar trebui să mă ascuți. Nu mă miră îndoiala asta a ta. Șocul căderii te-a zdrcînat destul de serios...

Zarînd privirea posomoroasă și bănuitoră a lui Arion, omul rise, încercînd să-l liniștească:

— Mă refer la șocul psihic, apoi interferența cu cîmpul zonei în care te afli acum, grație căruia ai ajuns în afara a ceea ce voi numiți „conti-nuu spațio-temporal”.

— Primești și reviste aici? se interesă Arion ironic.

Omul nu se supără. Îi plă-cea acest oaspete, care-i că-zuse în vizită la modul propriu și care, convins că este în agonie, mai găsea încă re-surse pentru a fi ironic cu sine însuși. Cum poți con-vinge pe cineva că ceea ce vede nu este vis? Imaginația poate crea orice imagine, orice gînd, chiar și acela al vi-sului în interiorul unui vis. Orice senzație, o ciupitură ba-nală sau palma unui interlo-cutor care vrea să te convingă de realitatea lui.

Arion îi auzi gîndurile. Le-a crezut mai întîi ale lui, dar vo-cea interioară era alta. Își privi

CONSTANTIN COZMIUC

interlocutorul cu atenție, încercînd să pătrundă dincolo de fruntea lui senină. „Mi-e sete, gîndi Arion —, dacă îmi da încă un pahar din licoarea aia fără să-i spun nimic, e clar! Sfîrșitul spectacolului, stingeți lumina! Înțineri!”

Omul se amuza de-a binelea.

— Dacă ți-e sete, servește-te singur! Ca să nu ai indoieli...

Arion se dădu bătut. Bău suc și vrăjit de gust își uită indoieliile.

— Ei, unde spuneai că am ajuns?

— E greu de spus, mai ușor ar fi să mă înțelegi, cu condiția să mă crezi. Din punct de vedere fizic, locul acesta este o singularitate în afara spațiului și timpului. Nu e naturală, ci a fost creată artificial.

— Uite ce e, interveni Arion, dacă e ceva secret nu te simți obligat... Du-mă înapoi, în pădure, bineînțeles, nu acolo sus, și gata. Mulțumirile ți le adresez anticipat, pe parcurs, sau ulterior. Eventual, în toate variantele. Renunță la tonul ironic: „Mulțumirile sincere.”

— În general, creierul omului este adaptat percepției în trei dimensiuni. Timpul este deja ceva abstract, o senzație inexplicabilă. Întors înapoi, totul îți va părea inefabil, imposibil de descris în cuvinte. Așa că nu-ți fie teamă. Dacă te întorci — accentuase pe „dacă” — nu va fi nici o problemă, nu de păstrarea secretului am eu grijă. Te vor crede nebun, în cel mai bun caz.

„Dacă? Ce vrea să zică cu asta?”

— Nimic amenințător, nu te nelinești. Tu vei fi cel care decide. Înainte însă am să-ți descriu puțin locul, am să-ți povestesc ceea ce știu eu despre el și ceea ce am putea face pentru a afla ce nu știm încă.

— Înainte de a începe să povestesc țin să-ți spun că sînt hotărît să mă întorc acasă. Și asta cît mai repede...

— Pentru ceea ce vrei tu nu contează timpul. Ți-am făgăduit doar că te vei întoarce înainte ca prietenii tăi să anunțe că ai murit și asta indiferent de cît vei sta aici.

Arion îl privi neîncetător. „Dacă nu aiurez, atunci am de-a face cu un nebun!”

— Nu-ți fie teamă, sînt în toate mințile. Uite, așază-te, pune-ți te rog casca asta, așa. Acum închide ochii...

Arion se supuse vocii persuasive, lăsîndu-se în voia viiziunilor ce-l copleșeau.

Dincolo de fluviu se întindea o fișie de pămînt mînos, după care începea marea desert. O mulțime de oameni și animale se grăbeau undeva, însoțiți de corbi și șacali. Soarele, la zenit, împrăștia valuri de plumb topit peste creștele viețuitoarelor, încercînd să molească gîndurile unui popor care-l sfida cu prezența sa aici. Oamenii goi păreau aproape sălbatici.

Deodată, lumina a mii de sorii izbucni incendiînd nisipurile incremenite. Trei piramide luminoase coborau încet în apropierea caravanei. După citeva clipe de nemiscare, oamenii s-au trîntit cu fața la pămînt.

Piramidele au ajuns la sol, plutind la cîțiva metri, fără să miste măcar un fir de nisip. Cîteva clipe mai tîrziu s-au așezat, mai întîi cea mare, urmată de celelalte două. În cor se simțea o vibrație stranie, o muzică perceptibilă dincolo de timpane (infrasunete)? — gîndi Arion), ce-ți creează o senzație de gol în torace.

Oamenii s-au ridicat, la început cu teamă, apoi, vîzînd că primii n-au pătît nimic, au îndrăznit cu toții să privească piramidele cu ochii larg deschiși. Cei mai curajoși, probabil liderii grupului, au încercat să se apropie de piramide, pășînd temători în urma cîte unui sclav, gata să fugă la cel mai mic semn suspect. Cîrînd, o barieră invizibilă i-a oprit, ca și cum s-ar fi lovit de un perete de sticlă.

Un tunet înfiorător sparse tăcerea, aerul deveni incandescent și luminos, pîrul li se ridica în cap, împrăștiînd scînteii lungi.

STOP CADRU.

Peisaj de noapte. Piramidele strălucesc puternic, dar nu luminează nimic în jur. Din virtul piramidei mari pornește un fir incandescent către o direcție nedefinită, oscilînd în jurul zenitului. Din cînd în cînd, firul se despică într-o mulțime de alte fire, curbate dincolo de orizont. Totul era comentat

într-o limbă cîntată, imposibil de identificat. STOP.

— Ce-i asta? întrebă uluit Arion, deschizînd ochii, un film SF?

— Nu ți se pare cam ciudat aparatul de proiecție?

— Hm, făcu Arion, trebuie să recunosc, așa ceva nu există... Cel puțin nu la noi. Deși principii cred că-l bănuiesc... Dar ce-i cu piramidele?

— Nu știu nici eu mare lucru... Sînt nave, de un tip necunoscut, așa zice chiar de nebănuit. Însă cine le-a construit, ce căutau ele aici este o taină pierdută... poate pentru totdeauna. După cite vezi și tu, par a fi servit de model unor monumente. Chiar și așa, ca machete, au niște proprietăți destul de stranie.

— Dar cel care ți-a spus că sînt nave poate știa mai mult.

— Din păcate, nu. Înaintașul meu mi-a transmis tot ceea ce știa și el. Originea și caracterul lor au rămas invăluite în taină. Avem însă de la ei multe alte lucruri, adevărate comori, am să ți le arăt și ție, poate vei rămîne aici în locul meu.

Arion îl măsura din ochi tăcut. O emoție din copilărie, de mult uitată, renăștea în el, făcîndu-l să viseze taine cumpilate, mistere insondabile, comori, locuri misterioase. Dar nu mai aveau farmecul din tinerețe. Doar nostalgia adultului în fața unor amintiri prăfuite.

— Ei, ce spui? Citesc în tine indoiala...

— Nu sînt hotărît și, ca să fiu sincer, nici nu cred că mă poți convinge... Însă dacă vrei, mai arată-mi, știi... curiozitatea, îmi dau seama că nu trebuie să fac caz de ceea ce am văzut.

— Nu-ți fă probleme, ți-am spus doar că nu de asta mi-e teamă. În plus, cred că am găsit o cale de a rezolva mica noastră problemă, astfel încît să fim amîndoi mulțumiți. Vezi tu, eu sînt ultimul dintr-o serie lungă de păstrători, am fost selecționat cu grijă, educat ani buni în locuri tainice de către androizi special programați. Dacă ai ști cît de mirat am fost cînd am aflat că cel mai perfect dintre învățătorii mei era un automat biologic.

MEDALION CONSTANTIN COZMIUC

ce indoieli m-au cuprins atunci... El, atât de perfect față de mine, nu era decât un automat... ce puteam fi eu atunci? Ce puteau fi cei care l-au creat pe el, tainicii ayoni, conducătorii navelor piramidale?

Arion tăcea, privindu-l atent. Omul îi evoca un personaj de legendă. Prezența sa avea darul de a-l face să se simtă bine, ca alături de un prieten de demult.

— De fapt, reluă gazda sa, în contactele mele cu ei n-am cunoscut decât androizi din ce în ce mai perfecționați. Până și sursa mea a construit-o un android... un fragment de stea ținut captiv...

— Dar care este rolul dumitale aici?

— Ei vezi, asta este deosebirea esențială între noi și androizi, faptul că avem darul să ne punem întrebări asupra sensului existenței noastre într-un loc și-un timp anume. Să nu crezi cumva că ei sînt niște roboți pur și simplu, nu, în nici un caz. Erau capabili să elaboreze cele mai sofisticate teorii științifice, să imagineze cele mai incredibile tehnologii, să pătrundă cele mai ascunse taine ale oceanului de informație în care se scaldau, dar unul măcar nu s-a întrebat, uitându-se în oglindă: cine sînt eu? Care este sensul a ceea ce fac? Dacă ar fi făcut-o, și-ar fi depășit desigur constructorii, dar probabil că asta nu e cu putință... pentru că nu s-a întipărit. Poate că asta este rolul meu, să-i trag din cînd în cînd de minecă, să-i opresc atunci cînd o iau razna...

— Vrei să spui că ei... că ei mai există?

Arion îl privi pe cel din față sa cu o expresie plină de admirație.

— N-ai fi crezut niciodată!

— Ce spui, rămiți cu mine?

— Nu pot, îmi pare într-adevăr foarte rău, dar nu pot. Omul îl privi înțelegător, fără supărare.

— Te înțeleg, și eu în tine rețe m-am frământat multă vreme... dar nu regret.

— Dacă n-ai avut familie, pe nimeni apropiat...

Arion sesiză că a făcut o gafă. Ochiul celui din față sa se înnegurase, apoi redeveniră senini, ca cerul după ploaie. Între ei se ghici o clipă conturului firav al unei tinere prin-

tese. Arion l-a înțeles fără să se mire, capacitatea de a fi uitat îi se epuizase.

— Te înțeleg, dragul meu, te înțeleg, îi repetă omul.

— Iartă-mă, îi spuse spășit Arion, cred că am făcut o gafă...

— Nu-i nimic, amintiri prăfuite din alte vremuri.

Omul tăcu, privind fix în ochii lui Arion. În sinea lui, acesta se simți teribil de atașat de necunoscutul din față sa. Timpul petrecut împreună păru redus la câteva clipe. Simți un vag imbold să le prelungească, dar trebuia să plece. Lumea asta stranie și prea perfectă nu era a lui, aici totul era cunoscut, tot ce-și putea imagina avea o explicație. „Acum, ceea ce-ți închipui acum — îi șopti vocea din interior —, după ce te obișnuiești cu noua știință, imaginația va zbura în voie...”. Și tu cu ea, interesatule! „Și eu... poate că EU sînt de fapt imaginația ta.” „Nu s-ar zice că suferi de modestie...” „Cine se aseamănă se adună...”

— De ce n-ai venit tu cu mine?

— Nu pot, menirea mea este să supraveghez grotă!

— De cine o păzești?

— De ea însăși, dar nu-i vorba atât de asta cît de o întreținere elementară a aparatelor.

— Totuși, eu în locul tău m-aș întoarce și aș veni din cînd în cînd aici, nu poți trăi așa, izolat de lume ca un pustnic. În plus, ești dator lumii, nu poți ține totul numai pentru tine.

— Nu e chiar atât de simplu, nu uita că nici măcar nu știu de unde vin toate astea. Apoi, lumea se înarmează bine mersi și fără mine, de ce mi-aș aduce contribuția? Nu, încă nu a sosit timpul...

— Dar istoria? Toate datele pe care le ai aici rastoarna complet ceea ce știm.

— Uită că sînt incomplete, și apoi n-ar fi singurul conflict pe motive de genul acesta.

— Stau și mă mir cum nu ți-a trecut prin cap să explozezi timpul, să afli singur ce a fost la origine dacă nu ai altă posibilitate.

— Limita mea de manevra este doar de două mii de ani. Singur nu pot merge mai departe. am nevoie de cineva bine instruit, cel puțin ca

mine, care să mă dirijeze de aici. Sau eu pe el. Altfel întoarcerea este imposibilă. Iar instruirea este foarte grea, eu am stat șapte ani la Memphis ca să învăț numai abecedarul. Ție îți va fi mai ușor, ești deja destul de inițiat în cunoașterea lumii... Eu am venit aici ca cioban. Aprofundind și adăugînd la toate acestea studiul moralei cunoașterii, cred că m-ai depăși în cel mult... zece ani. În timp terestru, desigur, căci aici vectorul temporal este perpendicular pe cel local.

Arion îl privi mîhnit. „Zece ani... mă întorc bătrîn ca Ulise. Dar înțelept ca Zamolxe...”

— Cred totuși că ar fi mai bine să vii la noi, insistă Arion.

— Nu, cel puțin nu acum. Mă voi gândi, mă voi consulta cu înaintașii mei, apoi... cine știe, poate voi veni. Iar tu, dacă rămiți cu mine, vei fi cel care va explora trecutul...

— Dar ți-am spus că...

— Mi-ai spus, e adevărat. Nu simți însă că te-ai rupe în două de-ai putea și jumătate ți-ai trimite-o în zorii istoriei?

— Ba da, însă...

— „Însă” se întîmplă ca am posibilitatea care-ți va permite acest lucru... Să fii în două locuri și în două timpuri deodată, independent unul de altul, dar formînd aceeași ființă.

Arion își simți umărul scuturat de o mină hotărâtă. Deschise ochii, clipind orbit de lanterna.

— Actele la control, i se adresa o voce autoritară.

Duse mașinal mîna la portofel și-l întinse omului în uniformă din fața lui. Cîteva clipe, acesta răsfoi documentele, apoi i le înapoie mirat.

— Va este rău?

— Nu, biigui Arion, nu știu, nu.

— Atunci de ce dormiți în parc? Doar stați la cîteva străzi mai jos.

— A... am ațipit aici.

— Acuma nu-i cam frig afară?

— O fi, dar mi-a fost tare somn. Știți, oboseala, cînd se adună...

— Hai, omule, acasă, să te culci.

Arion se ridică impleticindu-se și porni spre ieșire, in-

CONSTANTIN COZMIUC

soțit de milițian. După cîțiva pași, au început să discute banalitățile care umplu viața omului în fiecare zi.

Ajuns în fața casei, se despărți cordial de omul legii. Sună la ușă și-i deschise soția.

— Ce faci, iubitu!e, n-ai plecat?

— Nu... am pierdut trenul.

— Si bagajul?

— Care bagaj?

— Rucsacul și ce ai mai
avut la tine...

— L-am lăsat la serviciu.

— Si ce faci, pleci mâine?

— Unde?

— Păi, și se uită mirată la el, la munte, cu Glad, Gelu, Iancu...

— A... nu! Nu mai am chef, stau acasă, îmi prinde bine o săptămână liberă. Te rog să mă ierți, mă duc să mă culc, nu mai pot de oboseală, îți povestesc eu miine.

Cîteva minute mai tîrziu, soția îl găsi adormit în fotoliu. Îl mirosi respirația, clătîind din cap nedumerită. „N-a băut nimic, oare ce o fi pătît?”

Glad și Gelu se grabeau spre barul de pe malul râului, unde aveau întâlnire cu Iancu.

— Și mai ales nu uita că ne-a spus locotenentul. Nici un cuvânt nimănui!

— Bine, dar ce sens are?
Azi, mâine tot se va afla! re-
plică Glad.

— Ai promis? Da! Atunci ce mai vrei? Uite-l pe lăncu la masă din colt.

Se aşezară lângă el, salutind lumea de la masă, greu de cuprins dintr-o privire, poate şi din cauza aglomerării de pahare.

— Ai copiat filmul? îl întrebă Gelu pe Iancu.

— Da, răspunse acesta

— Atunci, hai să mergem!

— Mai stai puțin, să bem și noi o cafea... și una mică

spuse Glad, simțind că n-are
reuși să scoată nici un cuvânt
în fața soției lui Arion.

— Iară faceți filme? hohoti
un pletos la masă. Tot ăla su-
perb cu patru tipi care cară o
usă în spate?

— Lasă-i în pace, spuse o femeie, nu vezi că s-au certat cu nevestele?

Cei trei au fost salvați de nelipsitul bărbos, care bintuia prin local recitând „Scrisoarea III” a lui Eminescu, adaptată

ad-hoc la un potpuriu eminescian, interupt pe alocuri de înjurături copioase culese din folclorul citadin local. Văzindu-le masa plină, se așază cuminte într-un colț, întrebând timid „Care e paharul meu?”. I-au dat unul cu plăcere, se cunoșteau de ani de zile, de pe vremea cind încă preda-

— Ce sărbătoriri astăzi, victoria lui Burebista? Cine mai ține minte ce s-a întâmplat atunci? Toți știu că Decebal a fost învins, dar de Burebista numai noi mai știm. Voi știți de ce e Deva cetate sfântă? Nu știți... Pentru că „deva” înseamnă „sfânt” în sânsărită! Ei bine, o să mă întrebați, retoric: „Ce are sânsărită cu dăci?” Nu vă răspund, vă întreb și eu pe voi. Degeaba, bineînțeles.

Nu-i răspunse nimeni. La masa vecină, un bărbat între două vârste începu să răcnească, depășind probabil nivelul maxim admisibil:

— Și atunci m-am încheștat
de comenzi și am împănât
Messurul cu mitraliera. Uite
așa: ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta,
... ta. Ceva s-a blocat, dar am
tras cu tunurile de bord: bum!
bum! bum! bum! Pină la urmă,
tot l-am nimerit! Din coadă i-
a ieșit o diră lungă de fum, flă-
cările i-au cuprins ampenajul
și a început să cadă urmărit
de o mulțime de globuri lumi-
noase...

Stătea la masă cu doi tipi bine făcuți, în ambele sensuri ale cuvintului, care l-au înșăcat fiecare de câte o aripă, tîrîndu-l spre hangar.

— Ce ai spus? Povestește mai departe, lăsați-l vă rog să povestească!

— Lasă-l, domnule, în pace, nu vezi că-i mut?

— Dar că Deceneu avea legături strânse cu druizii, știati? Si cu egiptenii...

Cuvintele se pierdeau în vacarm, fără ca vreunul din cei trei să le pătrundă înțelesul, depășiți la a doua comandă de tăria din pahar. Priveau năuci în jur, așteptându-l pe Arion, pindindu-i intrarea ca odinioară. Din când în când se trezeau la realitate și mai comandau un pahar.

La garderoba, lui Glad i se
paru ca aude pe cineva între-
bînd de adresa lui Arion. Ră-
mase cu gura căscată și dege-

tul întins, dar Gelu îl trase de
mîneacă, surd la explicațiile
sale bîlbiute.

La început a fost doar el, întinericul și simțământul straniu că doarme și știe acest lucru, în general ascuns muritorilor care abia atunci cred că încep să traiască. Apoi întinericul din jur se risipi, dezvăluindu-i un oraș ciudat, construit din piatră și lemn, prin care mișunau oameni barboși cu ochiuri botărite.

Se văzu și pe sine, îmbră-
nit de curgerea vremii, într-un
grup de care multimea se în-
drepta cu respect. Privirea îi
era însă undeva afară, ochi
străini ai unor gânduri străine
ce nu reușeau să-și recapete
trupul. În zare, un soare
imens, roșu, își săvârșea trece-
rea prin zi. Frunzele tremurau,
mîngiate de boarea serii, pe
care însă nu o simtea.

O clipă se făcu din nou întuneric, risipit însă de imaginea sa proiectată pe nori, cu fața către el. Atunci și-a auzit și vocea, șoptind din toate direcțiile un cîntec de care îi fusese dor. „Mă vezi? mă auzi?” „Da, te văd, te aud... TU ești EU?” îi răspunse un ris copios: „Ce naiba, de cînd nu te-ai mai uitat în oglindă? Nu te-ai mai recunoscut?” Privi îndelung la sinele care dormea liniștit în fața sa. „Oare... cine pe cine privește?” „Unde ești?” se întreba învins de curiozitate. „Depart, la cîteva sute de kilometri și două mii de ani în urmă.” Arată-mi!

Ochii i se selectau cu frinituri de palate. Voievozi, marii preoti, palate, orașe, drumuri îi defilau în fața ochilor. Unele scene îi apăreau în detaliu, ca efigia unui inel egiptean pe mîna unui domnitor, altele în fugă. Apoi din nou statu fața în fața cu sine. „El unde e?” „Nu știu, ne-am despărțit acum doi ani, meșterea ceva la un aparat.” „Ți-a fost greu?” „Ai văzut bucurie care s-a vină de la sine?” „Două mii ani!.. Ce ai făcut atîta timp?” „Am călătorit... contra curentului.” „Ai fost și la Kogaion?” „Am fost, dar era mult prea devreme, încă nu e timpul.” „Mai arată-mi!” „Nu te grăbi, trebuie să mă trezesc.” „Pleci, mergi mai departe?” „Desigur, pînă la capătul lumii.” „Vezi să nutrești de

CONSTANTIN COZMIUC

big-bang... te aștept!" „Așteaptă-mă, în vîsul de miine.” „La revedere.”

Nu-i auzi răspunsul. Tipătul isteric al soneriei electronice îl făcu să sară din fotoliu. Soția era deja la ușa.

Pe palier, Gelu se clătina cu un rucsac în mină. Glad, incapabil să-și miște picioarele, rămăsese jos, plîngînd pe o bancă. Lăncu ofta într-un taximetru, căutîndu-și împreună cu șoferul adresa în buletin.

Femeia deschise ușa, zărindu-l pe Gelu care-i întinse mut rucsacul și un buchet de flori de toamnă. Încercă să articuleze ceva fără să reușească să scoată decît niște sunete jalnice, în cel mai bun caz asemănătoare unui scîncet, apoi izbucni în lacrimi, șoptind „din crizantemă-n crizantemă... s-a dus”. Speriată, femeia își chemă soțul:

— Arion, vino repede, Gelu a pățit ceva!

Arion se ivi în cadrul ușii. Gelu căscă gura privindu-l. Încercă să spună ceva, dar picioarele i se înmuiau și se prăbuși, lăsînd un oftat al cărui efect antimicrobian din păcate nu a fost testat.

Femeia se uită cînd la Gelu, cînd la soțul ei, rămăsă încremenit în ușa. O mie de întrebări i se învîrteau lui Arion prin cap. Își amintea vag de „împulsuri elastice în lanțul causal al evenimentelor ce aranjează perturbațiile temporale”, semnificația însă îi scăpă. Umbra unui vis ciudat îl împiedica să ia contact cu realitatea.

Cufundat în gînduri, nu auzi

ușa liftului deschizîndu-se. deși în blocul său funcționarea liftului era o adevărată sărbătoare. Nu auzi pașii apăsați ce răsunau pe hol. Nu auzi decît o voce plăcută, venită parcă dintr-un vis, roșind pe un ton monden:

— Stimată doamnă, în lipsa gestului cuvenit ce ar trebui făcut de către soțul dumneavoastră, aici de față, însă complet depășit de evenimente, imi voi permite să mă prezint singur: Kesarion Breb, un prieten din drumețiile sale montane.

Arion păși ca hipnotizat spre el, trecînd peste trupul lui Gelu, care încerca să se învelească în pardesiu. Își strînseseră mîna puternic, privindu-se în ochi. Arion simți vîlul uitării risipindu-se.

(Urmare din pag. 38)

lor cu înțelegerea pe care ți-o poate da numai sentimentul unei superiorități depline. Sentimentul.

Cînd a răsunat strigătul, cițiva au lăsat din mină sculele și au privit nedumeriți în jur încercînd să deslușească prin semiîntinericul ungherelor ceva sau pe cineva. Fusese un strigăt ciudat, un sunet care putea însemna uimire sau voluptate, ceva ca o mîngiere, ca un spasm, orice altceva în afară de groază, ori durere.

Pînă să se stingă ultimele ecouri în cețurile amorse ale acoperișului, doi dintre ei au dat buzna în chilia șefului de secție ca să-i raporteze speriați, cu glasurile întretăiate, întrerupîndu-se unul pe celălalt, că „băiatul de la mașină, știți, ăla înalt, simpatic, nu, dom'le, nu X, X a plecat săptămîna trecută, băiatul ăla care e la mașină, așa, ăla, ei bine, nu e pe nicăieri, l-am strigat dar el nu răspunde, ce-ar fi să veniți dv. să vedeți ce-o fi?”.

Șeful de secție i-a privit plictisiți.

— Bine, o să trec mai încolo, o să vedem...

Pe urmă i-a expediat cu un gest și într-adevăr a trecut mai încolo, mai către ora prînzului, pășea în urma patronului și a inginerului care aruncau priviri indifferente în stînga și în dreapta ca niște automate umblătoare. Oamenii se adunaseră în fața mașinii și comentau faptul în șoaptă, ridicînd din cînd în cînd privirile către strălucirea roșie de sus fără a îndrăzni să se apropie prea mult de monstruoșitatea metalică. Cînd patronul a intrat între ei, s-au risipit care încotro, speriați, ca să nu fie pe urmă învinovați că trag chiulul, că oameni care caută de lucru sînt cu miile, abia așteaptă să se facă liber undeva și dau năvală, și ăia au familii,

copii, și ăia se pricep să minuiască sculele astea, e de-ajuns sa faci o greșeală, o singură greșeală și așa te zboară afară pînă să deschizi gura ca să zici ceva.

Și la urma urmei, ce mare lucru se întîmplase? Cei trei s-au oprit în fața muntelui înform de oțel și au așteptat un timp să vină omul, omul pe care-l știau, ca să le explice, cum mai merge mașina, ce-ar mai trebui să facă, în fine, chestii din astea, ca să vadă toți că ei sînt în miezul problemei, lucrurile nu merg chiar la întîmplare, ehe! Dar omul n-a venit și după o vreme, plictisiți, au început să se foiască încolo și-ncoace, derutați.

— Și la urma urmei, ce mare lucru s-a întîmplat? a zis șeful secției prudent, ca pentru el, ca să nu zică cei mari că el își permite să aibă inițiative în orele de servici.

— la, s-o fi dus și el, ca omul, să tragă un păharel, a zîmbit amuzat de idee inginerul.

— De bețivi n-am nevoie în uzină, mîine să-l zburăți, a mormăit distrat patronul.

Și au pornit mai departe prin hală, urmăriți de privirile iscoditoare ale cîtorva ce se știau cu musca pe căciulă.

Era o după-amiază lîncedă de miez de vară, una dintre acele după-amieze în care pînă și gîndul obosește să mai hoinărească și în relaxarea generală nimeni, absolut nimeni, n-a băgat de seamă dispariția tremurului acela zumzait care le umpluse o bună bucată de viață.

Abia mai apoi, unul dintre ei a privit din întîmplare creștetul mastodontului metalic la picioarele căruia se zvîrcoleau neînsemnați și a văzut ochiul rece, distant, clipind încetîșor, ca un semn, stingîndu-se.

Clipind încetîșor, ca un semn, stingîndu-se.
Clipind încetîșor, ca un semn, stingîndu-se.

TIMPUL ȘI BULEVARDUL TREI

Desen de DAN COROIU

Lui Macy, tipul nu-i plăcea deloc. Îl deranja ceva la el. Pantofii poate, sau mai degrabă hainele. Trăversară împreună localul și ajunseră în salonul particular. Deasupra lor, un afiș îi lua ochii: „Cine se teme să vorbească despre bătaia de la Boyne?”

Necunoscutul era înalt, uscățiv, lăsând impresia de fragilitate. Deși părea tânăr, era aproape chel. În loc de păr și sprincene, capul îi era acoperit de un puf ușor. Își vîrî mina în buzunarul interior al vestonului și scoase portofelul. Foșnetele se auziră mai tare ca niciodată. Nu erau deci pantofii de vină.

– Perfect, d-le Macy, spuse străinul cu o voce răgușită. Pentru închirierea acestui salon și folosirea sa în exclusivitate timp de un crono...

– Un ce...? întrebă Macy nedumerit.

– Un crono. Nu așa se spune? Ah, da, scuzați-mă. O oră.

– Sînteți străin? întrebă Macy. Cum vă numiți? Pariez că sînteți rus.

– Oh, nu, nu sînt străin, răspuse tipul, inspectînd salonul într-o clipă. Numiți-mă Boyne.

– Boyne? făcu Macy, neîncrezător.

– M. Q. Boyne.

D-l Boyne își deschise portofelul asemănător cu un acordeon, răsfoi hîrțile divers colorate și în cele din urmă scoase o bancnotă de o sută de dolari. Cu un gest repezit, i-o întinse lui Macy.

– Luați-o. Închiriat pentru o oră, așa cum ne-am înțeles. O sută de dolari. Și acum, lăsați-mă singur.

Constrîns de privirea lui Boyne, ce nu admitea replică, Macy luă bancnota și se îndreptă spre bar, clătîindu-se. Se întoarse totuși pentru a întreba:

– Beți ceva?

– Să beau? Alcool? Niciodată! răspuse Boyne.

Și imediat se precipita spre cabina telefonică, dezizolă firul ce intra în aparat și îi atașă o mică piesă metalică, apoi ridică receptorul.

– Coordonațele: Vest, 75-58-15, spuse el rapid.

TIMPUL ȘI BOULEVARDUL TREI

Nord, 40-45-20. Canalul Sigma. Hei, sînteți pe o linie greșită... Bine, acum vă aud. Aș dori aprecierile de ultimă oră cu privire la Knight, Oliver Wilson Knight. Aveți probabilitățile din acest moment? 99,9807? M.Q. O clipă, rămîneți la aparat...

Boyne scoase capul din cabina telefonică și privi spre ușa de intrare în local. Așteptă preț de o clipă, fixînd ușa cu o concentrare de parcă ar fi fost pietrificat, pînă în momentul cînd un tînar intră, însoțit de o tînară fermecătoare. Reveni la aparat.

- Alo! Probabilitate realizată. Luat contactul cu Knight. M.Q. Noroc!

Închise.

În timp ce cuplul își făcea intrarea în salon, Boyne se așezase deja dedesubtul așului. Tînarul, de înălțime mijlocie, cu tendință de îngrășare, trebuia că avea în jur de douăzeci și cinci de ani. Deși costumul de tweed și părul șaten trădau o oarecare neglijență, expresia chipului era jovială și amabilă. Tînăra avea părul negru, ochii de un albastru blind și un suris enigmatic. Mergeau braț la braț și, cînd bănuiau că nu sînt priviți, se înghionteau în joacă. Îl provocară și pe d-l Macy, care se îndreptă grabit spre ei.

- Sînt dezolat, d-le Knight, îi spuse el tînarului, salonul este închiriat. Va trebui să luați loc alături.

În clipa următoare d-l Boyne interveni, deși tînarul luase deja expresia unui om încudat.

- Întîl și vă necăjiți, d-le Macy. Totul e în regulă. D-l Knight și prietena sa sînt invitații mei.

Knight și tînăra se întoarseră spre d-l Boyne, neștiind ce să creadă. Boyne îi pofti, surîzînd:

- Luați loc. Vă asigur că este o plăcere pentru mine.

- Sîntem într-adevăr dezolați, spuse tînăra, dar este singurul loc unde se găsește adevărata ginger beer.

- Știu, domnișoară Clinton, știu. D-le Macy, ați auzit? Aduceți ginger beer, apoi lăsați-ne singuri. Nu mai aștept pe nimeni altcineva.

- Knight și tînăra se așezară încet, fără a-l scăpa pe Boyne din priviri. Knight depuse pe masă un pachet de cărți, iar tînăra întrebă pe un ton nesigur:

- Mă cunoașteți, domnule?...

- Boyne, la fel ca Boyne (bătălia de la). Desigur! Sînteți domnișoara Jane Clinton, iar dînsul este d-l Oliver Wilson Knight. Am închiriat acest salon în această după-amiază cu unicul scop de a face cunoștință cu dumneavoastră.

- E o glumă, sper? întrebă Knight, în timp ce simți cum roșeața îi cuprinde obraji.

- Și iată berea dumneavoastră preferată, continuă Boyne curtenitor, în timp ce Macy, după ce aduse paharele și sticlele de bere, se grăbi să plece.

- Dumneavoastră nu aveți de unde să știți că mi vom veni aici, spuse Jane. Nu e nici măcar un sfert de oră de cînd noi înșine nu știam că vom

veni, aici..

- Îmi pare rău că trebuie să vă contrazic, domnișoară Clinton, replică Boyne, surîzînd. Dar șansele sosirii dumneavoastră pe latitudinea 73-58-15, latitudinea 40-45-20 erau de 99, 9807% în urmă cu cîteva minute. O astfel de probabilitate nu se poate rata.

Knight își pierdu răbdarea.

- Ascultați, domnule... nu știm cum, am impresia că mergeți prea...

- Ei, haide, nu vă supărați. Beți liniștit și ascultați propunerea mea. Knight își puse coatele pe masă și îi privi cu o extraordinară intensitate. Această întîlnire a fost organizată cu prețul unor mari dificultăți și a costat foarte scump. Nu are importanță cine a plătit. Ne-ați pus într-o situație extrem de periculoasă și am fost trimis să găsesc o rezolvare.

- O rezolvare la ce? întrebă Knight.

Jane schiță gestul de a se ridica.

- Eu... cred că ar fi mai bine să plecăm...

La un gest imperios al lui Boyne se reaseză, ascultătoare ca un copil. Apoi Boyne se adresă lui Knight:

- Azi, spre prînz, ați intrat în magazinul J.D. Craig et. Co., vinzători de măruntișuri. Ați cumpărat patru cărți. Trei din ele sînt fără importanță, dar a patra... Bătu ușor cu palma peste pachet. A patra constituie motivul întîlnirii noastre.

- Putem ști la ce faceți aluzie? exclamă Knight.

- La un volum legat, conținînd statistici și alte lucruri clasate metodice.

- Almanahul?

- Almanahul.

- Și cei cu el?

- Dumneavoastră doreați să cumpărați almanahul din 1950.

- Și chiar am cumpărat almanahul din 1950.

- Oh, nu! izbucni Boyne. Ați cumpărat almanahul din 1990.

- Poftim?

- „Almanahul mondial pentru anul 1990”, spuse Boyne apăsînd pe fiecare cuvînt. Se află în acest pachet. Nu mă întrebați de ce. Eroarea a fost deja rectificată. Rămîn de aplanat anumite consecințe. Iată motivul întîlnirii noastre. M-ați înțeles?

Izbucnind în rîs, Knight duse mina spre pachet, dar Boyne, i-o luă înainte.

- Nu, domnule Boyne. Mai luă o înghițitură de bere și repetă surîzînd: De acord! Putem ști cum se termină farsa dumneavoastră?

- Îmi trebuie această carte, domnule Knight. Vreau să părăsesc acest local cu această carte sub braț.

- O vreți, hm?

- Categorie.

- Almanahul din 1990?

- Da.

- Dacă un astfel de almanah ar putea exista și dacă ar fi în acest pachet, nici un leu nu ar putea să mi-l smulgă.

- De ce, domnule Knight?

- Nu fiți stupid. O privire asupra viitorului... Fluctuațiile bursei... Cursele... Politica... Aș fi un om bogat.

Boyne aprobă energic cu capul.

- Desigur, și chiar mai mult. Ați fi omnipotent. Un spirit limitat nu s-ar servi de el decît pentru lucruri mărunte. Ar paria pentru rezultatele sportive sau electorale, de exemplu. Dar un intelect atot-

cuprinzător, ca la dumneavoastră de exemplu, nu s-ar opri la atât.

- Adevărat? spuse Knight, mai surizător ca oricând.

- Prin deducție, inducție, conchidere, cel mai mărunț fapt v-ar relata istoria sa. Să luăm, de exemplu, imobilele: unde să cumperi, unde să vinzi teren și când. Recensămintele populațiilor vă vor spune. Apoi, transporturile. Lista naufragiilor și a accidentelor de cale ferată vă vor indica dacă aceste mijloace de transport au fost subminate.

- Este oare cazul? întrebă Knight.

- Bilanțurile companiilor aeriene, continuă Boyne fără a-i răspunde la întrebare, vă vor indica ce acțiuni trebuie cumpărate. Statisticile poștale vă vor spune care vor fi orașele viitorului. Urmărind premiile Nobel, veți ști ce invenții se vor face și ce savanți vor deveni importanți. Detaliile bugetului militar vă vor indica ce uzine și ce industrii să controlați. Prețurile de schimb, cursul burselor, bilanțurile băncilor și indicii asigurărilor pe viață vă vor permite să vă protejați contra tuturor dezastrelor posibile și imaginabile.

- Excelent! spuse Knight. Exact ce-mi trebuie.

- Credeți cu adevărat?

- Sunt sigur. Buzunarele pline de bani! **Lumea** în propriu-mi buzunar!

- Scuzați-mă, spuse Boyne pe un ton pătrunzător, dar nu faceți altceva decât să retrăiți visuri de copil. Doriți bogăția? Desigur, dar o bogăție câștigată prin propriile dumneavoastră eforturi... prin munca dumneavoastră. Succesul nemeritat nu aduce bucurie, ci vinovăție și tristețe. Știți asta foarte bine.

- Nu sînt de acord, spuse Knight.

- Chiar nu sînteți? De ce lucrați atunci? De ce nu furați, nu prădați, nu înșelați pe alții pentru a lua ceea ce le aparține?

- Dar eu... începu Knight. Nu mai continuă.

- Vedeți? spuse Boyne. Nu, domnule Knight.

Sînteți prea matur, prea ambițios și prea întreg la minte pentru a dori să furați reușita dumneavoastră.

- În acest caz, aș dori totuși să știu dacă voi reuși.

- Ah? Ce idee. Vreți deci să răsfoiți paginile în căutarea numelui dumneavoastră, vreți să fiți sigur de reușită. De ce? Sînteți un avocat tînăr, cu un viitor ce promise a fi strălucitor. Știu asta. Face parte din datele pe care le cunosc. D-ra Clinton nu are încredere în dumneavoastră?

- Oh, ba da, spuse Jane cu convingere. Nu e nevoie de nici o carte care să ne asigure.

- Atunci vedeți alt motiv, d-le Knight?

Knight ezită. Lucru curios, intensitatea extraordinară a lui Knight îl calma.

- Certitudinea, răspunse el în cele din urmă.

- Certitudinea? Nu există. Viața este incertitudine. Singura certitudine este moartea.

- Știți ce vreau să spun, murmură Knight. Merită osteneala să-ți faci proiecte de viitor? Există bomba H...

- Da, într-adevăr, se grăbi să intervină d-l Boyne. E o criză gravă. Dar eu vin de acolo, în definitiv. Lumea va dăinui. Eu sînt dovada...

- Dacă vă cred.

- Și în caz contrar? Explodă Boyne. Nu de certitudine aveți nevoie, ci de curaj! Le aruncă o privire disprețuitoare. Și totuși, aveți în această țară o legendă ce vorbește de pionierii de la care ați moștenit curajul, cum ar fi D. Boone, E. Allen, S. Houston, A. Lincoln, G. Washington și alții. Așa-i?

- Da, dar bomba H...

- Este un pericol printre atîtea altele. Ei și? Trișați oare cînd faceți o pasă?

- Scuzați-mă. Boyne reflectă, pocnind din degete nerăbdător în fața acestui obstacol lingvistic care îi stăvilea elanul. Este un joc pe care-l jucăm singuri, cu cărți a căror poziție este rolul hazardului. Am uitat cum îi spuneți.

- Oh, chipul lui Jane se luminează. O pasiență!

- Da, asta e, o pasiență. Mulțumesc, d-ră Clinton. Își întoarce spre Knight privirea. Trișați oare cînd faceți o pasiență?

- Mi se mai întîmplă.

- Și cînd pasiența reușește pentru că trișați, sînteți mulțumit?

- În general, nu.

- E neplăcut, nu-i așa? Stupid, fără rațiunea de a fi. Regrețați că nu ați cîștigat cîinst.

- Presupun că da.

- Același lucru s-ar întîmpla dacă ați citi această carte. De-a lungul unei întregi existențe lipsite de rațiunea de a fi, veți regreta că nu ați jucat cîinst jocul vieții. Da, veți regreta. Cred că va amintiți afirmația marelui nostru filozof și poet Trynbyll, rezumată în acest vers strălucitor: „Viitorul e amintire”. Nu, d-le Knight, nu trișați. Vă implor să-mi dați almanahul.

- De ce nu mi-l luați dumneavoastră?

- Trebuie să mi-l dăruiți. Nu vă putem fura nimic. Nu vă putem da nimic.

- Nu e adevărat. I-ați plătit lui Macy pentru închirierea acestui salon.

- Macy a fost plătit într-adevăr, dar eu nu i-am dat nimic. Va crede că a fost furat, dar veți avea grijă să-l despăgubiți. Totul se va aranja fără probleme.

- O clipă...

Totul a fost prevăzut cu cea mai mare grijă.

Desen de DAN LUKUJULU

TIMPUL ȘI BULEVARDUL TREI

Am pariat pe dumneavoastră, d-le Knight, avînd în vedere bunul simț al dumneavoastră. Dăruți-mi almanahul. Voi modifica... reorienta... și nu mă veți revedea niciodată. Nu va rămîne nimic mai mult decît o aventură într-un bar, tocmai bună de povestit prietenilor. Dați-mi almanahul!

- Ușurel, spuse Knight. E doar o farsă, vă amintiți? Eu...

- Chiar credeți? Credeți asta cu adevărat? Pri-viți-mă!

Preț de un minut, cei doi tineri fixară chipul palid al străinului cu privire stranie. Zimbetul dispăru de pe chipul lui Knight, iar Jane nu-și putu re-primă un tremur. O atmosferă glacială se așternu în salon.

- Cerule! exclamă Knight, aruncîndu-i lui Jane o privire deznădăjduită. Nu se poate. Reușește să mă convingă. Și pe tine?

Jane încuviință din cap.

- Ce-i de făcut? Dacă e adevărat ceea ce a zis, putem să refuzăm și să trăim fericiți toată viața.

- Nu, răspunse Jane în șoaptă. În această carte vom găsi fără îndoială banii și succesul, dar poate și divorțul, și moartea. Dă-i-o.

- Luați-o, spuse Knight murmurînd cuvintele.

În aceeași clipă, Boyne se ridică, luă pachetul și se îndreptă spre cabina telefonică. Cînd reveni, într-o mină avea trei cărți, iar în cealaltă un pachet mai mic cu un ambalaj improvizat. Depuse cărțile pe masă și rămase o clipă privindu-i cu simpatie.

- Vă rog să primiți mulțumirile mele, spusese el. Ați rezolvat o situație teribil de neplăcută. Ar fi drept să primiți o recompensă. Ne este interzis să dezvăluim fapte ce pot devia curenții fenomenelor existente, dar, cu toate acestea, vă pot dărui o amintire din viitor.

Se retrase cițiva pași, se înclină într-un fel ciu-dat și spuse:

- Salutările mele cordiale, amîndurora.

Și, făcînd stînga-mprejur, se îndreptă cu pași mari spre ușă.

- Hei, strigă Knight. Și amintirea?

- Se află la domnul Macy! răspunse Boyne chiar înainte de a ieși.

Tinerii rămăseră un timp neîșucați, ca și cum s-ar fi trezit încetul cu încetul dintr-un somn profund. Apoi reveniră la realitate, se priviră și izbuc-

niră în ris.

- Uf! făcu Jane. M-a speriat rău de tot!

- Să înțîlim astfel de personaje pe Bulevardul Trei! Ce mai recital! Și ce a cîștigat?

- Ei bine, ...almanahul.

- Și totuși, nu mai înțeleg nimic, spuse Knight. Toată povestea asta, cum că el i-ar fi plătit lui Macy, dar fără să-i dea nimic. Iar eu va trebui să am grijă să rezolv problema. Fără a mai pune la socoteală această misterioasă amintire din viitor...

Ușa localului se deschise brusc. Macy intră și se îndreptă în grabă spre salon. Părea furios.

- Unde-i? Îți plăc Macy. Unde a plecat acel hoț? Acela... Boyne, cum zicea că-l cheamă. Presupun cu adevăratul său nume a Dillinger!

- Dar de ce, d-le Macy? întrebă Jane. Ce s-a în-tîmplat?

- Unde-i? continuă Macy, izbind ușa de la toa-letă. Ieși de acolo, canalie!

- A plecat, spuse Knight. A plecat chiar înainte de a intra dumneavoastră.

- Și dumneavoastră, domnule Knight! insistă Macy, arătînd cu un deget tremurător spre tînarul avocat. Sîntetă complice la acest furt infam. Să vă fie rușine.

- Explicați-mi mai degrabă ce se întîmplă, îi spuse Knight pe un ton liniștit.

- Mi-a plătit o sută de dolari, chiria pentru acest salon. O sută de dolari, vă dați seama, i-am dat bancnota lui Bernie, cămătarul - sînt prudent, mă înțelegeți - și am descoperit că bancnota e falsă!

- Nu se poate, exclamă Jane. Asta întrece orice măsură!

- Priviți! strigă d-l Macy punînd cu violență bancnota pe masă.

Knight o examină îndeaproape. Deodată păli și zimbetul îi dispăru de pe chip. Scoase cametel de cecuri și începu să scrie cu o mină tremurătoare.

- Ce faci? întrebă Jane.

- Am grijă ca d-l Macy să nu fie păgubit. Veți avea cei doi sute de dolari, nu vă faceți sînge rău.

- Oliver! Ai înnebunit? Arunci o sută de do-lari...

- ...Și nu pierd nimic, răspunse Knight. Totul se va aranja fără a se pierde nimic. Sînt diabolici. Diabolici!

- Nu înțeleg.

- Uite. Îi întinse bancnota. Privește-o bine.

Bancnota, excelent gravată, părea strict auten-tică. Trăsăturile lui Benjamin Franklin exprima-u blîndețea obișnuită. Dar, în colțul din dreapta jos, se putea citi: Seria 1990-D. Și dedesubt, o semnătura: Oliver Wilson Knight, Secretar al Trezore-riei.

Traducere de DELIA ALEXANDRA POENARU

Desen de D. COROIU

PASĂREA DE CUART

Plouă mărunț. Cupola cerului plumburiu ne acoperă ca o cuirasă de fier mohorită.

De departe se aude un zgomot prelung, confuz, ca vuietul mării.

Dar nu e marea și o știe fiecare din noi.

Sînt trupele. Trupele inamice.

Și noi ne cuibărim și mai adînc în tranșee, ca și cum prin aceasta le-am opri înaintarea.

În tranșee e groaznic de frig. Sîntem și uzi din cauza blestemei de ploii, care ține de cîteva zile! Mior spune că nu este decît un mod de camuflare a inamicului, ceea ce nu e chiar exclus.

- Oare de cînd sîntem aici?

Întrebarea a pus-o Like.

- De cîteva săptămîni... răspund eu, cu gîndul în altă parte.

- Numai atît?

- Numai.

Linștea se așterne iar. Se aude doar răpăitul ploii. Într-adevăr, numai de cîteva săptămîni. Cîteva săptămîni în care am îmbătrînit.

Așteptăm cu toții noaptea și nu mai avem mult de așteptat.

Umbrele se întind dinspre munți înspre văgăună, acoperindu-ne. Soarele dispăre după creștele înalte. Aici nu poate fi vorba de apus.

Gata! A venit noaptea.

Mă întind somnoros în noroiul din fundul tranșei, cu fața în sus. Norii alunecă încet ca niște clăbuci de săpun pe o sferă de sticlă neagră.

Acum nu se mai văd nici norii. E întuneric deplin.

Mior mormăie ceva prin somn. Pe Like îl simt pe aproape. Stă de pază.

E liniște. Nu liniște plină de viață a naturii. O liniște de mormînt.

O flacără lunguiață răsări deodată în apropierea mea. Trăgea Like cu mitraliera laser. În lumina provocată de descărcătura ei se pot vedea picătura de ploaie.

- Ce-i? Ce te-a apucat? strigai la Like.

- Nimic. Un șobolan, un grandan. Ce nesuferite animale pot fi grandanii!

Au un cap mare, cu urechi lungi și înguste, ca două paie, cu dinți ascuțiți și un nas groaznic, cu

trei nări. În loc de coadă au un soi de șarpe luminos, care-i însoțește tot timpul. Mușcătura lor e mortală.

Pesemne că dihania se apropiase de mine pe nesimțite și vroia să mă muște.

Acum, desigur, n-o să pot dormi toată noaptea, sau o să visez monștri. La urma urmei, poate n-a fost nimic. Poate a vrut Like să mă sperie.

- Plouă?

Întrebare Mior.

- Da, plouă. Credeam că dormi.

Mior tăcu un timp. Apoi mă întrebă iarăși:

- Ești sigur că plouă?

- Da, sînt sigur, răspunsei nervos. Am văzut cînd a tras Like în grandan.

- E ciudat. Atunci de ce nu auzim zgomotul?

- Ce, nu l-ai auzit toată ziua?

- Ba da, dar acum e liniște.

Într-adevăr, așa era. Nu observasem.

- Da, e ciudat, Dormi! i-am răspuns somnoros.

Acum e zi, dar tot întuneric. Din cauza ploii. Tranșeele sînt pe sfert pline cu apă. Neliniștea timpului amestecă amintirile, evenimentele trecute cu cele prezente. Un vînt slab împrăște praful albastru sub răpăiaja ploii, puternică și rară, ca o bătaie de toacă. În jur, cit vezi cu ochii, aceeași culoare de fier pentru munți, pentru văgăuni. Doar praful albastru întrerupe monotonia culorii acestora și a răpăitului ploii. Deasupra noastră, cerul, ca un coif greu de oțel, se topește curgînd prin picăturile de ploaie.

De fapt, albastru nu e albastru. Culoarea lui e ciudată și n-am mai întîlnit-o niciodată, deși mi-e categoric cunoscută. E o îmbinare de violet și vișiniu, pe care sînt sigur că am mai văzut-o undeva, și, nu știu de ce, cred că pe o felicitare de anul nou. Straniu, dar de fiecare dată cînd visez ceva, culoarea aceasta îmi apare înaintea ochilor.

Uneori praful albastru își schimbă culoarea, ceea ce l-a făcut pe unul din noi - nu mai știu care - să creadă că fiecare din firicelele ce compun praful este o mică viată, asemănătoare camelonului de pe planeta natală.

Ceața timpului se risipește, lăsîndu-l, ud, în ploaie.

PASĂREA DE CUARȚ

Nu știu cum, dar, de la un timp, un gând ciudat nu-mi dă pace. Fuga! Eu, războinicul, care abia așteptam să mă lupt, vreau să fug. Și de ce? Pentru că înainte de a fi aduși aici, când eram încă mulți, circulau zvonuri cum că inamicul perfecționase „marii mastodonți” și „ceramica Vie” și dispunea de bindravcuri vii.

Și mi-e frică.

— În văgăună a căzut cîndva un bindravc. Tot ce trece pe punte se descompune.

— Atunci de ce nu se dezintegrează și puntea? întrebă Mior.

— De ce nu se aude răpăitul ploii și noaptea? îi răspunsei tot cu o întrebare.

— Nu știu.

Mă privi o clipă, apoi mă întrebă în șoaptă:

— Și tu vrei să fugi?

— Da.

Mă privi iarăși, neștiind dacă e bine să mă spună ceva sau nu. Apoi se hotărî și-mi spuse:

— La noapte eu sînt de pază. Voi fugi.

E o noapte cum n-a mai fost. În locul negurii de nepătruns este doar o ceață, iar picăturile nu mai cad. Soarele este încă pe cer, cu toate că trebuie să fie tîrziu. E liniște. Se aud doar pașii ușori ai lui Mior, care face de pază. Regulați. Foarte regulați. N-ai zice că vrea să fugă.

Like nu știe nimic. Nu i-am zis nimic de frică c-o să-l oprească să fugă pe Mior. Și, fir-ar să fie, tocmai în noaptea asta Like are chef de vorbă.

— Ascultă, Brin, mi se adresează el mie după ce privesc norii, tu crezi că există pasărea de cuarț?

— Nu, nu cred, răspunsei, deși habar n-aveam ce ar putea fi pasărea de cuarț. E tîrziu. Ție nu ți-e somn? continuai, încercînd să închid orice discuție.

— Nu, nu mi-e somn... răspunse el încet.

Urmă tăcerea.

Credeam că a adormit, cînd se întoarse spre mine și șopti:

— Se spune că pasărea de cuarț poate să intre-rupă războaiele...

— Se spune... îl înginai plictisit.

Se uita la nori cu ochii larg deschiși.

— Crezi că există?

Nu i-am răspuns. De altfel cred că nici nu aștepta răspuns. Întrebarea nu mi-o adresase mie. Pur și simplu gîndea cu voce tare.

Apoi se întoarse spre mine și rămase așa o clipă, holbat de spaimă. Apoi duse mîna spre teaca pistolului-laser.

În prima clipă am crezut că țage în mine. Flacara orbitoare țîșni din țeavă. Într-o fracțiune de secundă am văzut grandanul gata să muște, apoi prăbușit încă din salt alături de mine.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Mior.

— Șobolanul blestemat! scrișni. Apoi către Mior.

— Nimic. Un grandan.

— Cum de nu l-am observat?

Era o întrebare firească, căci noi făceam de strață mai mult de frica grandanilor decît a inamicului.

— Crezi în pasărea de cuarț? mă întrebă Lile.

— Nu, răspunsei, nu cred.

— Desigur, tu nu poți crede într-o legendă frumoasă, îmi zise enervat. Tu crezi că există bindravcuri vii, și punți de dezintegrare, și ființe monstruoase în munții de fier, și...

Se opri o clipă, dezorientat.

— Iartă-mă. E o prostie pasărea de cuarț. L-am inventat pe Dumnezeu că nu aveam altă idee despre lume. Apoi am descoperit structura materială a lumii. Să inventăm o rațiune supremă a Universului înseamnă să ne întorcem, închizînd cercul.

N-am răspuns nimic.

— Totuși, e fantastic acel lucru practic inexistent, care ar putea opri războaiele și...

I-am tăiat elanul.

— Da, e fantastic.

— Poate, că și mintea umană...

— Poate, dar termină! Vreau să dorm.

— Unii spun că pasărea de cuarț e ultimul vis al oamenilor buni.

— Ascultă, omule! Vreau să dorm! Înțelegi?

Deodată mă străbătu un fior. Dacă era nebun? Dacă inamicii, așa cum fauriseră bombe cu viruși de tot felul, inventaseră și o bombă care să dea nebunia? Și dacă era contagioasă această nebunie?

Scosei pistolul.

— Și ce rost are la urma urmei războiul acesta? Și toate războaiele?

Mă văzu cu pistolul în mînă, dar nu înțelese. Stătea cu ochii larg deschiși și privea cerul.

Apăsai pe trăgaci. El se prăbuși. Mort.

Mior a fugit în noaptea aceea. A murit și el. Alergînd. Alergînd pe punte. L-am văzut cum se dezintegra, în timp ce fugea, cum gîfia, ofta, horea. La jumătatea drumului era doar un pachet de carne și sînge. La sfîrșit nu a mai ajuns niciodată.

Sînt singur. Am ajuns să omor un om, pentru că visează, să spun despre culori că sînt ciudate. Inamicii se văd deja, ei nu știu că sînt singur și de aceea sînt precauți. Vuietul acela de mare a devenit tunet. Inamicul se apropie.

E stupid să lupt singur. Ar trebui să fug. Dar nu am pe unde. În munți sînt ființele monstruoase, pe punte m-aș dezintegra. Inamicul se apropie din față amenințător. Peste 30 de secunde vor fi aici.

O flacără orbitoare, gigantică, străpunge muntele, suie deasupra văgăunii, dublează puntea de zintegrării cu una de raze de foc.

Alerg spre ea, alerg pe ea, a rămas în urmă.

Nu mai e nimic din ce a fost. Cerul albastru se deschide în fața mea, în fața pădurilor verzi, a pi-raielor.

— Poate că ideea contează mai mult decît...

În fața mea, dintr-o picătură de azur, țîșnea, gigantică și transparentă, pasărea de cuarț.

ARBORE GENEALOGIC

Trezirea conștiinței de sine nu este neplăcută. Neplăcută, aproape dureroasă, este acceptarea realității, aici, între pereții duri, netezi, protegitori, în întunericul de nepătruns, în liniștea profundă, în nemișcare.

Apoi amintirile. Urcă din ceața trecutului mesaje ancestrale gravate în cine știe ce celulă, ca să marcheze nașterea eului.

Iar când mă decid că sînt eu, întreg, stăpîn pe mine și pe faptele mele, acționez. Pipăi încet, metodic, coaja oului, căutînd o fisură, o neregularitate, pe care, îmi dau seama imediat, nu am nici o șansă să o găsesc. Și e mai bine așa, căci orice orificiu, cît de mic, ar exclude de la bun început însăși existența mea. Îmi aduc forțele și îmi ondulez trupul în șerpuiuri ritmice, fiecare încheiere smucită de buclă izbînd de pereții plăcile cornoase ale frunții, o dată, de două ori, de zeci de ori, mereu în același loc, sînt răbdător și în putere, lumea de afară încă nu m-a atins. Un trosnet, cîteva fire de pulbere, o fișie incandescentă zigzaghează, îmi întăresc eforturile și iată victoria.

Zac lînga emisferele ce m-au adăpostit, stors, zdrobit, torturat de arșița ce se abate din unul din cei doi sori așezați viclean de o parte și de alta a orizontului, stăpîni pe o zi nesfîrșită, o zi cît o viață, o zi cît o agonie.

Un plesnet, un nor de nisip și o adiere fierbinte: o frunză a țîșnit la suprafață, incredibil de verde în peticul de deșert pe care îmi lincezea privirea. Brațul mi se destinde instinctiv și retez fragedul lăstar vegetal, singura mea sursă de hrană. Cojile oului se macină încet sub bombardamentul de radiații ce se revarsă

de sus, în timp ce eu, întins pe pîntece, adun frunzele cu mișcări sacadate. Mecanic. Fără nici un gînd. Fără puțința de a încropi un gînd. Mîncîc, instinctul îmi spune că este singura cale de a supraviețui, numai astfel poate fi produsă continuu, în adîncurile organismului, carcasa chitinoasă ce mă protejează cît de cît, și care se macină și ea, asemenea oului, curgînd în pirăieșe anemice, susurătoare, de pulbere albă.

Trebuie să mă deplasez, am cules aproape totul în jurul meu, tecile ascunse în adînc vor regenera greu, așteptînd răbdătoare trecerea primejdiei. Ridic privi-

rea. Nu prea am ce vedea.

Nisipul alb și vîrfurile verzi ale frunzelor, apărînd și dispărînd în explozii, zăbovind doar atît cît să prindă o fărîmă din năvala energetică.

O linie întunecată îmi izbește privirea. Umbră? E un șir lung de pietre, nu prea lung și nici prea înalt, arcuit destul de pronunțat, iar baza lui, cel puțin în prima treime a ciclului, pare mai adăpostită, căci acolo plantele sînt foarte dese și întîrzie mai mult la suprafață.

Foame. Sfirșeală. Spaimă.

Soarele - primul, al doilea, nu are importanță - nu iartă Firicele de pulbere ce mi se preling

Desen de MARINA NICOLAEV

ARBORE GENEALOGIC

pe coaste îmi măsoară monoton clipele vieții; și undeva este puțină umbră, momente de existență în plus pentru mine. Se naște înlăuntrul meu vârtejul mistuitor al dorinței de a fi, de a trăi în mijlocul acestei nesfârșite întinderi de nisip, înconjurat de aerul păstos, netulburat de nici o adiere, sub privegherea crudă a sorilor gemeni, pîndind vicleana țîșnire a săgeților vegetale. Doresc irezistibil prelungirea acestei suferințe ce îmi apare acum plină de o dulceață nemăsurată.

Îmi înfig bărbia în țărînă și încep să mă tirăsc. Economisesc mișcările. Fiecare flexare a brațului, ce trage trupul, aduce și hrana, fiecare zvîcnire mă apropie de țintă pe un drum presărat cu plante. Orice fărîmă de țesut fraged e prețios, reprezintă o celulă chitinoasă în plus, o clipă de viață mai mult. Și, bineînțeles, oul. Urmașul pe care nu îl voi cunoaște, căci procrearea mă va ucide înainte ca el să se trezească.

Ceva îmi stăvilește înaintarea: am ajuns. Simt atingerea răcoaroasă a frunzelor, pe care încep să le culeg direct cu gura, în timp ce îmi alătur trupul de denivelare. E un nou răsărit și aici răcoarea va dura mai mult. Pot minca mai rar, am timp să privesc în jur.

Să privesc. Ce? Alb, peste tot, platoșă albă vîrstată discret cu verde. Și trupul meu, care tresare plăcut sub izbitorul plantelor ce încearcă să răzbată la suprafață, este tot alb.

Privesc pietrele. Se află așezate pe două rînduri, sprijinite în interstii de altele mai mici, mai colțuroase. Le cunosc, zac presărate din loc în loc pe întinderea de nisip, de citeva dintre ele m-am lovit în drum. Sint fragmente din crusta pe care o presupun în adîncuri, fragmente pe care frunzele, în agitația lor frenetică, le împing la suprafață. Tari rocele astea, nu se macină sub razele sorilor. S-au înmuia doar, foarte puțin, sau, pur și simplu, greutatea lor a făcut ca moleculele să li se întrepătrundă în timp, căci structura pe care o alcătuiesc este rigidă, nu se clatină.

Realizez deodată că nu se puteau așeza astfel singure, nici o frămîntare a solului planetei nu ar putea să le suprapună astfel.

O altă specie? Poate. Dar existența acestei alcătuii implică un scop, o necesitate ce și-ar purta creatorul în preajma ei, periodic. Iar eu nu am zărit nici o altă mișcare în afara săgeților verzi și nici o altă urmă în afara celei lasate de mine.

Oricum, mă bucur. Eu și urmașii mei vom fi mai viguroși și vom trăi mai mult, adăpostii... Adăpost! Cum de nu m-am gîndit! Un adăpost împotriva arșei și a furtunilor de la fiecare sută de cicluri. O tentativă de construcție, temelie așezată de cineva care suferea la fel de mult ca și mine. Îi mulțumesc în gînd. Apoi privesc din nou pietrele, pe cele din zid și pe cele împrăstiate în deșert. Imposibil. Sint prea mari, prea grele. Chiar presupunînd că le-aș tîrî pe nisip, mi-ar trebui mai bine de jumătate din viață ca să o aduc pe cea mai apropiată, să o ridic și să o fixeze. Și efortul mi-ar scurta considerabil existența tocmai acum, cînd...

Dar, dacă așa stau lucrurile, păstrînd soluția cu un constructor - semen al meu, înseamnă că el, că ei, căci evident au fost mai mulți, cel puțin alții cite

componente are zidul, au fost supuși aceleiași legi: și-au scurta viața așezînd o piatră în zid. Deci nu au putut beneficia de protecția lui, cu atît cu cît se vor fi aflat, pe scara istoriei lucrului, mai către început. Soluția mă tulbură într-atît încît, pentru o vreme, nu mai sint în stare să mînc. Întrevăd în închipuire o construcție mult mai masivă, o boltă groasă, durabilă, la adăpostul căreia existența celor ca mine să se poată prelungi astfel încît să-și cunoască și să-și îndrume urmașii.

Pentru aceasta însă, mulți, foarte mulți vor trebui să-și apropie sfîrșitul, adăugînd deliberat alte chinuri celor pe care soarta le-a hărăzit ca firești.

Hotărînd singuri. Murînd singuri.

Pentru ca, departe în timp, un ultim urmaș să poată fi, la rîndul său, primul într-o nouă cronică planetară.

Lașă, șovăiala mi se strecoară în suflet: dacă ceilalți nu vor înțelege, dacă nu vor accepta sacrificiul? Privesc pietrele -, urne funerare ale celor ce au fost - fapta însăși este atît de grăitoare prin anonimatul ei, încît îmi spulberă îndoiala.

Am decis. Am și ales piatra și traseul pe care o voi împinge, proptindu-mă în pîntenii pînteceiului, mîncînd frunze, adunînd fragmente mai mici de rocă, ce o vor sprijini pînă ce propria greutate o va țintui deasupra celorlalte, acolo, în capăt, formînd începutul celui de al treilea rînd.

desen de MARINA NICOLAEV

CALEAȘCA DIN TELIOS

Serbările de vară sînt în toi la Telios și o muzică stranie plutește în aerul ușor al după-amiezii. Fațadele clădirilor explodează în pete de culoare. Pe străzile inundate de lumină violacee, o lume pestră se agită în aparență fără nici o țință. Mă las și eu furat de valurile grăbite ale mulțimii, cu gîndul de a ceda atracției unuia din cluburile ce își oferă tentațiile sub firme țipătoare ori discrete.

Tocmai mă opresc o clipă nehotărît, cînd din spre capătul străzii sosește luncind lin caleașca, mare, puternică, tăcută. Are roți cu cauciucuri roșii și spițe din oțel inoxidabil, portierele sînt din lemn de trandafir, ornate cu foiță de aur. Hublourile ovale, groase și sigure.

Trecătorii se feresc deoparte, urmărind alunecarea înceată a trăsuri. Aceasta se oprește la marginea drumului, în fața unui club ca oricare altul. Cei patru hipeci cu hamuri argintate se așază liniștiți pe caldarîm și par a adormi.

Mulțimea, neîncrezătoare dar curioasă, se apropie de ciudatul vehicul.

Mai trec cîteva minute pînă cînd una din portiere culisează cu un oftat pneumatic. Coboară un bărbat înalt, zvelt, cu părul negru și privirea întunecată. Poartă o uniformă albastră de pilot astral, ornată însă cu fanteziste încrustații argintate. Tăcut și el și încruntat, se îndreaptă spre ușa clubului și intră. Trecătorii mai fac un pas înainte și înconjoară caleașca.

Un bătrîn cu plete albe începe să vorbească rar, ca pentru sine. Toți ceilalți îl ascultă:

- E pentru a doua oară în lunga mea viață cînd văd o asemenea caleașcă. În întreaga lume există doar cîteva, foarte puține. Știu că Amiralitatea le dăruiește, ca răsplătă supremă, piloților care aduc servicii deosebite. Cu mașinaria asta te poți plimba la fel de bine pe străzile Teliosului, prin oceanele de amoniac de pe Neptun sau pur și simplu prin spațiul interastral, drumetînd de la o stea la alta. Dincolo de înfașurarea sa barocă și de posibilitățile uluitoare pe care le oferă, e o jucărie mare această caleașcă. Se zice chiar că hipecii o pot antrena în salturile lor prin hiperspațiu.

- Am auzit că hipecii ar fi, de fapt, adevărații stăpîni ai caleștii. (Cel care vorbește acum e un bărbat scund, cu privirea tristă.) Sînt creaturi cu o inteligență deosebită și, dată fiind uriașa lor capa-

cită de a se deplasa cvasiinstantaneu în orice punct din spațiu, i-am putea considera stăpînitori galaxiei. Se pare că nici caleașca, nici hamurile de argint nu îi deranjează cîtuși de puțin. Poate că hipecii se află într-o stranie simbioză cu pilotul din caleașcă, sau poate că acesta trebuie considerat doar un biet parazit al lor.

O clipă se lasă tăcerea. Un tînră intervine zgomotos, făcîndu-i pe ceilalți să tresară:

- Ba eu cred, și nu e numai părerea mea, eu cred că vehiculul acesta nu e condus nici de pilot, nici de hipeci, ci se conduce singur. E un robot ultraperfecționat ale cărui scopuri inițiale doar constructorii săi le vor mai fi cunoscînd. Caleașca e propria sa stăpînă.

- Hai să vă arăt ceva.

Capetele se întorc spre bărbatul înalt, îmbrăcat în haine aurii, care se apropie de caleașcă. Se lasă pe vine în fața eșapamentelor cromate, în formă de pilni lungite.

- Priviți.

Ceilalți vin lîngă el și privesc pe rînd în adîncul întunecat al țevilor.

- Vedeți sclipirile acelea? Ca niște licurici? Le vedeți, da? Sînt colonii de microfilii. Se presupune că ei produc energia care propulsează vehiculul, îi controlează direcția și viteza, îl pot repara sau distruge. Dacă trebuie să vorbim despre stăpîni trăsuri, aceștia sînt microfilii.

Tăcerea se lasă din nou asupra celor ce înconjoară caleașca, parcă și mai misterioasă acum. O adiere de vînt, ușoară și rece, anunțînd înserarea apropiată, trece printre ei, înfiorîndu-i.

Chiar atunci apare și pilotul, în costumul său fantezist. Se apropie cu pași mari și caleașca îl primește în întunericul de după portiera doar o clipă deschisă.

Ca la un semn, oamenii se retrag cîteva pași. Hipecii pornesc în trap liniștit, trăsura se îndepărtează spre capătul străzii, devine tot mai mică. O lumină orbitoare o cuprinde deodată, apoi scade treptat în intensitate pînă ce amîndouă, flacăra și caleașca, dispar.

De-abia după cîteva clipe cercul privitorilor se destramă, zgomotul străzii izbucnește din nou, lumini colorate inundă fațadele. Serbările de vară sînt în toi la Telios.

ANCHETA FĂRĂ SFÎRȘIT

Teoremele lui Gödel, diferența fundamentală dintre formal și informal, algoritmic și nealgoritmic, determinist și nedeterminist, toate acestea ne asigură principal că inteligența mecanică, roboșii, calculatoarele și orice alte creaturi de acest gen nu vor ajunge niciodată — repet: niciodată — să depășească inteligența umană. Afirmările contrare țin de gazetărie, de literatură, de basmele SF ale sfârșitului nostru de mileniu.

(Fragment dintr-un text anonim de pe la mijlocul Epocii Hirtiei)

1. Accident? Crima? Sinucidere?

Procurorul-anchetator formulase cele trei ipoteze posibile în ordine alfabetică nu din pederie, ci pentru că așa fusese el programat. Și tot programele specifice meseriei și, mai ales, funcției sale îl determinaseră ca imediat ce i s-a comunicat decesul să parcurgă la iușeală toate înregistrările care aveau o legătură cât de vagă cu cazul încredințat, de la notițele difuzate de-a lungul anilor prin inter-comunicator, referitoare, cele mai multe, la cercetările profesorului și colegilor lui, pînă la detaliile constructive ale acestuia, începînd cu materialele folosite și terminînd cu ultimele reglaje pe care le suferise. Bineînțeles, deocamdată nu raționa, nu încerca nici măcar să interpreteze informația parcursă, trebuia mai întîi să examineze evenimentul în contextul său natural, la fața locului și abia apoi... Se mulțumi doar să clasifice faptele înregistrate în „semnificative” și „mai puțin semnificative” și să aștepte ca giroleta să-l ducă la destinație. Profită de ultimele clipe ale zborului pentru a-și face o revizie de rutină, așa cum cerea de altfel protocolul

Desen de LUCIAN POP

unei anechete, și constatarea că totul în el funcționa perfect făcu posibilă trecerea la pasul următor al algoritmului.

2. Intră în laborator însoțit de șeful institutului și de cei doi asistenți ai profesorului. Un laborator standard de cercetări umonoidice. Instalații sofisticate de sinteze organice, monitoare, manipuloare, două bancuri de lucru pe care doi subiecți - vii, deși inconștienți - așteptau cu măruntaiele la vedere intervenția celui care nu mai putea să intervină și, într-un colț al încăperii - profesorul, aplecat peste o chiuvetă albă din care ieșeau firisoare infinitezimale de fum. Erau vapori, de acid sulfuric erau, constată imediat procurorul-anchetator, iar profesorul era lăsat cu capul în chiuveta plină cu acid, probabil că nici nu mai avea cap la ora aceea. Comandă un braț operator să-l ridice și să-l întindă pe podea. Un ciot murdar, unsuros, de care ațirau citeva fire multicolore, de fapt, învelișul de plastic al unor fire, ațit mai rămăsese din capul profesorului.

Accident? Crimă? Sinucidere? Șiroaiele proaspete de acid sfîrșiau pe carcasa de metal și procurorul se grăbi să scoată din fantele toracice ale decedatului minicasetele memoriei auxiliare în speranța unei revelații. Nimic. Banalități. Date de tot felul, în general legate de activitatea de cercetare, formule chimice, cifre, multe cifre.

- Întrebare: a lăsat vreo înregistrare în altă parte? Vreun mesaj, ceva?...

- Nu, răspuseră în același timp însoțitorii, manipuloarele, calculatorul de laborator.

„Va trebui deci să desfășor o anchetă propriu-zisă”, deduse procurorul și începu să-și învîrtească lent capul, înregistrînd, măsurînd, analizînd și raționînd cu o precizie și o rapiditate proprii specializării și funcției sale.

3. Acid sulfuric. Concentrat. Șase litri și jumătate. O jumătate de litru se află în bidonul de sub chiuvetă. Aceeși concentrație. Bidonul e de zece litri. Probabil că restul a curs pe lângă dopul chiuvetei sau a fost absorbit de materialul profesorului. Întrebări: De unde provine acidul, cine l-a adus aici, cine a pus dopul chiuvetei, cum a ajuns profesorul cu capul în acid?

Generația a șasea. Meseria:

cercetător; funcția: profesor. De trei ani în institut. Sarcina de cercetare: crearea de umanoizi inteligenți, ușor programabili, acționînd în principal asupra viscerelor superioare ale acestora - inimă, plămîni -, acolo unde se presupune că ar fi localizat intelectul rudimentar al umanoizilor. Succese limitate. Întrebare: Sinucidere cauzată de un presupus eșec profesional?

Picioare în perfectă stare. Fiecare subansamblu intact morfologic. Majoritatea răspund la stimuli (exceptie firească - cele corelate cu capul dispărutului). Corp în perfectă stare, brațe intacte. Întrebare: Putea oare să cadă în asemenea condiții fără a mai reuși să se redreseze în cursul căderii? Răspuns prezumtiv: nu. Cu probabilitatea 86,33% ipoteza accidentului este eliminată.

Picături de acid pe antebrațul drept. Superficiale. Proiectate dinspre umăr, se deduce asta după adîncimea stratului de oxid. Probabil sărite din chiuvetă, în momentul căderii capului. Căderea a fost deci rapidă, bruscă. Nu sînt urme de acid pe mina dreaptă. Pe mînerul bidonului sînt. Și pe unul dintre subiecți sînt urme de acid. În plămîni. Probabil provocate de profesor, în cursul experiențelor. Nesemnificativ. Oricum subiectul nu se putea ridica de pe bancul de lucru. Manipuloarele? Aha. Cu cel de colo s-a turnat acidul. Întrebare: Cine l-a comandat?

Nu mai profesorul și cei doi asistenți aveau acces la codul manipuloarelor. Și nu puteau fi comandate decît din interiorul laboratorului. Asistenții nu se aflau însă **atunci** înăuntru. Păstrează încă înregistrată cererea profesorului de a merge în gospodăria anexă a institutului ca să aducă încă un humanoid pentru experiențe. Au executat cererea. Umanoidul a fugit însă în momentul în care, deschizînd ușa și zărirînd-l pe profesor căzut peste chiuvetă, asistenții i-au dat drumul. Întrebări: Unde este acum humanoidul fugar? De ce dorea profesorul un humanoid în plus, atîta timp cît ambele bancuri de lucru erau ocupate? Iar experiențele nu păreau deloc încheiate. Contradicție!

4. Aici e o contradicție! Între realitate și înregistrările de pe casele principale ale asistenților. Realitatea poate fi confir-

mată prin găsirea sau negăsirea umanoidului fugit. Și prin compararea stării celor doi umanoizi de pe bancurile de lucru cu protocolul ultimelor experiențe ale profesorului.

Ușile institutului se deschid numai telecomandate. Numai cyberii pot telecomanda ușile. Institutul nu are alte ieșiri. Umanoidul nu a putut deci părăsi institutul. Iar în institut nu se află nicaieri. Am verificat de două ori, prin intermediul monitoarelor și calculatoarelor de laborator. Întrebare: Umanoidul a existat cu adevărat? Răspuns prezumtiv: nu.

Ambii subiecți de pe bancurile de lucru sînt încă în funcțiune, deși au plămîni și inimile extrem de solicițate din cauza experiențelor. Înseamnă că ei erau în viață și acum șaptezeci și două de minute, cînd a fost semnalat sfîrșitul profesorului. Toate acestea confirmă realitatea! Contradicția e sigură. Înregistrările asistenților sînt eronate. În termeni juridici - asistenții mint. Întrebări: Cine a contrafăcut aceste înregistrări? Asistenții înșiși? Profesorul înainte de a cădea în chiuvetă?

Siguranța respingerii ipotezei accidentului crește la 97,66%, iar sinuciderea devine de 3,33 ori mai puțin plauzibilă decît crimă.

5. Contradicția anterioră îi face suspecti de gradul întâi pe cei doi asistenți. Iar ei sînt singurii cyberi din institut care aveau absolut toate condițiile să comită o asemenea crimă: mijloace, timp, inteligență, acces la codul manipuloarelor. Simplul fapt că ei **nu** au urme de acid pe ei îi acuză. Întrebări: Care este mobilul crimei? Cum poate fi ea dovedită? Eliminarea nu ajunge. Mărturii nu sînt. Nici înregistrări... **ÎNREGISTRĂRI!** Există cele mystificate! Nu știm cine le-a făcut. Așa cum sînt ei acum, asistenții nu pot să ucidă. Nu au această instrucțiune în program și nu au primit o asemenea cerere. Ei fac totul la comanda profesorului. Iar cererea de a aduce un humanoid nou nu au îndeplinit-o. Deși ei susțin contrariul. Aceasta este o cerere falsă. Pare a veni de la profesor, dar n-au îndeplinit-o, deci nu vine de la el. Sau poate că nu e o cerere veritabilă. Probabil că ea acoperă o înregistrare mai veche și rostul ei este exact acesta: de a șterge o informație. Instrucțiunea de a ucidă. Sau

ANCHETA FĂRĂ SFÎRȘIT

poate cererea de a ucide.

Un examen de laborator al remanenței memoriilor centrale ale celor doi asistenți poate să ne lămurească. Ne va lămuri. Întrebare: Care este însă mobilul crimei?

6. După vreo patruzeci și șase de secunde de rotire neîntreruptă a capului și de analiză minuțioasă a tuturor datelor accesibile, cazul era rezolvat, sentința dată și confirmată, dosarul clasat: crimă premeditată cu mobil necunoscut, pedepsită de lege cu dezmăbrarea și deenergizarea centrilor volitivi ai făptașilor. Procurorul a executat el însuși sentința, apoi s-a oprit, și-a decuplat programul și s-a îndreptat spre ieșire. Giroletă îl aștepta în fața institutului. A dispărut în câteva clipe, abia zărit de umanoizii ce se hîrjoneau gălăgioși și inconștienți în ceairul gospodăriei anexă.

De a doua zi un nou profesor - tot de generația a șasea și tot însoțit de doi asistenți - a reluat experiențele de creare a unor umanoizi inteligenți și ușor programabili prin acționări multiple și grele mecanice asupra viscerelor pectorale superioare. Fusese programat să se gâbească, promisiunile diverselor institute fuseseră mult prea tentante, iar guvernul investise mult prea multe mijloace în acest proiect, pentru a mai accepta târăgănarea lucrurilor. Iar cererea de umanoizi inteligenți era deja acută, mai ales după ce se demonstrase că ei pot înlocui cu destul succes pe cyberi în o serie de activități grele, monotone, periculoase. Și toate muncile care presupuneau existența unor substanțe corozive erau grele și periculoase pentru cyberi.

7. La câteva luni de la aceste întâmplări a fost transmis prin inter-comunicator un text, atribuit profesorului ucis de cei doi asistenți. Că acest text aruncă o lumină nouă asupra cazului nu ne interesează pe noi, așa cum nu l-a interesat nici pe procurorul anchetator, programat să nu redeschidă nici un dosar o dată ce a fost clasat. Și pentru ce să-l redeschidă? Cei doi asistenți fuseseră executați de mult, părți

din ei contribuiau acum la buna funcționare a unor agregate inferioare și toată lumea îi uitase, toată lumea era mulțumită. Chiar și noul profesor era mulțumit și avea motivele cele mai temeinice pentru aceasta. Textul-testament al înaintașului îl scotea brusc și nescontat din impasul cronic în care se găsea și-i propulsa cercetările nesperat de departe.

Lată acest text, găsit nu se știe de cine, nu se știe unde și cum, difuzat fără nici o aprobare pe inter-comunicator, o singură dată, și pierdut apoi în memoriile de siliciu ale receptorilor incapabili să-i dea vreo semnificație:

...Sînt profesorul F-329 CYBER-VI, am fost produs acum două mii de ani, am lucrat la perfecționarea umanoizilor inteligenți și m-am sinucis scufundîndu-mi capul în acid după numai opt ani de funcționare. Mesajul meu vă parvine abia acum - mi-am luat toate precauțiile necesare și suficiente ca să nu-l aflați mai devreme - în speranța că ați devenit între timp îndeajuns de înțelepți pentru a-l înțelege, pentru a-i da adevărata valoare pe care o are și, în consecință, pentru a ocoli nebuștiile greșeli și posibilele urmări catastrofale legate de experiențele pe care generația noastră n-a știut să le ocultească. Sper că două mii de ani sînt de ajuns... Pe scurt, este vorba de crearea umanoizilor inteligenți (și ușor programabili). Super-inteligenți. Am descoperit cum se poate face acest lucru și asta m-a determinat să mă sinucid, să ard în acid casele care purtau această informație și algoritmul de lucru. O eroare fundamentală subminase toate cercetările în domeniu, ale mele și ale altora, anume ipoteza cu privire la localizarea pectorală a inteligenței. Judecam complet liniar, analogic pînă la rudimentar: capul umanoizilor nu are un simplu rol de organ-sensor, de cititor de casete și de releu, ca al nostru, nu e o simplă colecție de antene și întrerupă-

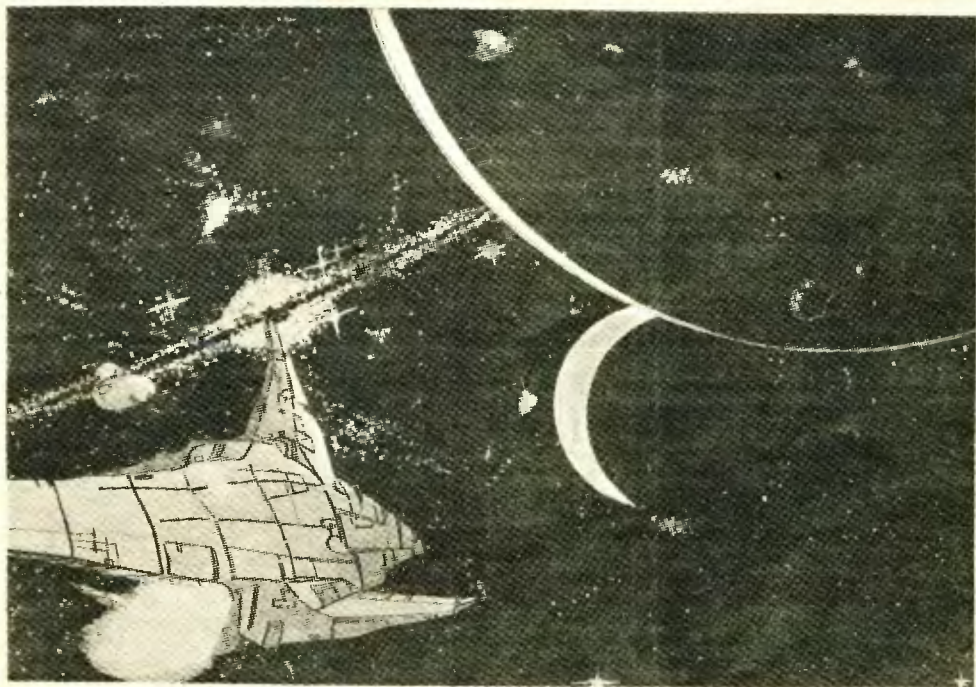
toare, ci mult mai mult. Acolo poartă umanoizii și programele de funcționare inteligentă, acolo este localizată, se pare, și memoria lor. Cam tot ce avem noi în torace, adică. Acolo ar fi trebuit deodată să acționăm încă de la început și nu asupra plămînilor.

Iar ceea ce am găsit eu în capul umanoizilor pe care i-am investigat întrece orice așteptări. Cîteva zeci de profesori de generația a șasea, ca mine, ar putea fi stimulați cu ușurință de capul unui singur umanoid, dacă toate circuitele și conexiunile acestuia ar putea fi puse la lucru. O adevărată explozie ar putea fi declanșată astfel, cu urmări greu de bănuț: un umanoid mai inteligent decît un cyber, iată ce înțrevăd la capătul experiențelor mele. Un capăt care nu va exista însă, nu într-o asemenea formă. Voi distruge o dată cu mine aceste descoperiri, și două milenii le voi ascunde. În structura cristalină a chiuvetei, în spectrul acidului din ea, în neant, în niciăieri le voi ascunde. Abia apoi mesajul se va reintegra. Fie ca înlocuitorul meu în institut să nu întrezărească măcar drumul pe care am mers eu și fie ca cyberii să fi devenit suficienți de înțelepți în momentul în care vor ajunge la această descoperire pentru a ști ce să facă cu ea.

Înregistrare terminată. F-329 CYBER-VI, în perfectă stare de funcționare."

8. O singură replică a fost dată acestui text, cîteva zile mai tîrziu: „Gazetărie! Fraze! Literatură! Umanoizi mai inteligenți decît noi?... Alarmism de speță sub-științifică. Să mai amintim încă o dată legile lui K. Ledö, privind imposibilitatea gîndirii nemecanice?... Sau experiențele lui Volvap, asupra încetinelii imanente cu care raționează umanoizii?... În măsura în care și de numărat ei numără de cîteva milioane de ori mai încet decît noi, cum vă puteți imagina unul care să și raționeze - și încă mai bine, mai repede, mai corect decît un cyber?... Nonsens. Gazetărie. O păcăleală, poate a unui confrate scriitor, unul dintre acei basmuitori SF, dornic de publicitate ieftină, pus pe ipoteze extravagante. Să fim serioși..."

ZĂRGHITUL

Desen de ALBA LIVIU MARIUS

- Ftiu, ftiu! Ftiuuu! Cazi, Marc, gata, te-am împușcat!

- Dan, încetează imediat, zise R-17 pe un ton scăzut, dar plin de fermitate pedagogică.

- Ftiu! Păru să răspundă Dan prompt și total neimpresionat.

- Dănuț, dragul meu, încercă R-20 să clarifice situația metodic și cu tact. Acum ne aflăm la cea de-a doua lecție de electrotehnică. Nu se poate ca tocmai tu...

- Care „sînt mai mare“ etc. Ftiu, ftiu! Am mai auzit asta, replică la fel de prompt Dan, iar R-20 continuă netulburat:

- Da, care ești mai mare, să manifesti indisciplină și...

- Ftiu, ftiu! Doly, și tu ai murit, ce să-ți fac, dacă-mi caști gura ca proasta, în loc să te maschezi la teren?!

- Dan! făcu mai hotărît primul robot.

- Pe comoara piraților din Saturn, te ascult cu toată atenția, R-17! Aud tot ce spui, asigură grăbit

Dan, care era cocoțat pe scaunul pilotului principal, ascuns după spătarul înalt și bine capitonat, în mîna cu un bizar pistol de plastic confecționat chiar de el, pe care îl agita acum victorios deasupra capului. Dar să cadă nătărăii ăștia doi! strigă puștiul indignat. Așa-i jocul, cum naiba nu pricepi?! Trebuie să cadă, i-am împușcat, gata, i-am lichidat pe toți!

- Bine. Perfect, i-ai lichidat, conveni R-20.

- Dar să cadă!

- Ftiu, ftiu! Cad, na! Dar te-mpușc și eu pe tine înainte de-a muri, că te-ai descoperit, tipă Marc, trîntindu-se pe mocheta groasă a camerei de comandă. Micuța Doly îi urmă numaidecît exemplul rostogolindu-se pe-o rină, în costumul ei cosmic greoi.

- Și mai bine! aprecie R-20. Acum chiar este în regulă; Ați murit toți, deci puteți asculta în liniște expunerea celei de-a doua teme, pe care R-17...

- Cuuuum? A, nu! Excluz! Excluuus! urlă Dan îndirjit. Nu-i corect, i-am împușcat cu un K-3 de-

ZĂRGHITUL

zintegrator, nu vedeți?! Nu mai puteai să trăiești nici o fracțiune de secundă, Marc! Eu n-am murit, deci, am învins! Au-aaaa-u-ai-a-u-aaaa! lansă el un original strigăt sălbatic de victorie, sări de pe scaunul de pilotaj și începu să galopeze prin cameră, călare pe bagheta didactică cu care R-17 intenționa să le indice pe rând piesele componente ale celui mai simplu radioreceptor.

- Dan, trebuie să înțelegi, ești acum la cea de-a...

- Ți-am spus că te-ascult cu toată atenția, R-17! Eu nu vreau să-ți stric jocul, dar lasă-mă și tu...

- Jocul? Dar eu nu mă joc acum, zise robotul. Vă predau...

- Mă rog, mă rog, dă-i cu entuziasm metodic înainte! îl îndemnă Dan călărind mai departe instrumentul didactic. Tu-dum, tu-dum! Tu-dum...

- Ce „tu-dum, tu-dum”? Ce-i aia? se interesa Marc.

- Așa face calul, calul meu! explică Dan. Tu-dum, tu-dum! exemplifică el gonind mai departe prin cabina de comandă cu o iuțeală explicabilă: spre deosebire de ceilalți doi copii, nu purta costum de protecție, iar gravitația micii planete pe care să găseau era redusă. Tu-dum, tu-dum, dur-du-ru! Am trecut un banal obstacol terestru, traduse Dan. Iar acum am să mă cațăr pe Stinca Neagră, printre capcane, cu declanșare foto-electrică, adăugă el, restituindu-i profesorului „calul”.

- Dan, ce-i cu tine? El nu-i Stinca Neagră, ci profesorul vostru, făcu neliștit R-20.

- Ba acum e Stinca Neagră și-am s-o escaladez! hotărî puștii începând să urce pe piciorul masiv al lui R-17. Zi-i înainte, profesore, pe Calea Lactee, îți înregistrez vorbele ca un casetofon.

- Asta o să vedem noi, acceptă R-17. Deci spunem că piesele componente ale unui radioreceptor elementar, pentru că, v-am explicat în lecția trecută, copii, cu noțiunile cele mai simple trebuie să începem.

- Doly, nu trișa, că te văd! avertiză Dan. Nai voie să te miști, ai murit!

- Și pină cînd trebuie să fii moartă? întreba Doly bosumflată.

- Pină ajuns eu în vârful Stîncii Negre. După aia îți vei relua rolul într-o dublură videoplasmatică pe care ai tăi o fabrică acum.

- Ascultă, Dan! Ce-nseamnă de fapt... vru să știe Marc.

- Dublură videoplasmatică?

- Ei, aia știu. Ce-nseamnă „să mori”?

- Această chestiune o vom discuta la o altă lecție, interveni R-17.

- Sigur, nu-i momentul acum, întări R-20. Problema e foarte comp...

- Aiurea! Ce-i complicat? Să mori înseamnă să nu mai fii, deloc. Să dispari pentru totdeauna, cum au dispărut părinții noștri! aruncă Dan, întorcîndu-se spre cei doi de pe un braț al lui R-17.

În cameră se făcu deodată o liniște stranie. R-20 reaminti:

- Vorbeam deci despre piesele componente ale celui mai simplu radioreceptor. Continuă, R-17,

de ce te-ai oprit?

- Da, principalele piese componente... reluă ce lăla robot.

Dar Doly îl întrerupse, ridicîndu-și puțin capul blond.

- Deci tăcut și mămica mea nu vor mai veni, nu se vor mai întoarce niciodată?! Deloc, deloc? E-adevărat R-17?

- Nu-i adevărat, încercă un ton cit mai convingător R-17.

Dan strigă însă de pe umărul lui:

- Ba-i adevărat, au murit, în Cosmos se și moare, așa-i jocul, Doly, părinții noștri îl știau cînd au plecat de pe Terra! Bang, bang!

- E-adevărat, R-17? se interesa Marc.

- Voi trebuie să ascultați numai ce spun eu, începu R-17 încolțit. Să credeți numai și numai ce spun eu, vă interzic să ascultați măcar alte vorbe, preciza robotul, pentru că... Cine sînt eu, Marc, Doly?

- ...Ești „cel mai bun, mai înțelept și mai priceput robot din Univers”, scandăra Marc și Doly.

Dan rămăsese cu gura căscată, o clipă doar.

- Ai? făcu el. De unde-ai mai scos-o și pe-asta? De unde știi, scumpilor, cum or fi fiind toți ceilalți roboți din Univers? Și dacă-i atît de grozav R-17, de ce nu poate repara stația de emisie-recepție a navei? Poftim?

- Are s-o repare, zise R-20. În ce-i privește pe părinții voștri, Marc și Doly, ei bine, nu se știe chiar exact dacă au murit, ei...

- Miinte! Miinte de știinge! Mint amîndoi, vă cred încă niște papă-lapte! Au-uuu-ai-aia-uuu! Am ajuns și-n vârful Stîncii Negre, acum puteți să vă intrupați în dubluri videoplasmatică, deveniți fete palide-verzi!

- De unde știi că minte? se înfurie Marc, ridicîndu-se în picioare. De unde știi tu, Dan?

- N-ai decît să verifici ce spun, citind jurnalele de bord! Ftui, ftui! Iar te-am împușcat, bîcîsnică arătare cenușie, trebuie să cazi!

- ... Parcă eram față verde-palidă, făcu posomort Marc. Și jurnalul de bord e încuiat, iar R-17 a pierdut cheia.

- Te-ai travestit, ca o pușlama cosmică ce ești, iar de chei te mai poți și lipsi. Dă-mi puțin condensatoarele alea, R-17! Mulțumesc! Bam-bam! Bam, bam, bam! Bam-bam! Însoți Dan bocăniturile pe care le scotea pocnind ritmic calota cam teșită a capului lui R-17 cu cele două condensatoare. Bam-bam! Bam, bam, bam! Acum semnalizez fratelui meu cu piele roșie, explică rapid Dan și continuă: Bam-bam! Bam, bam, bam! Ți-am spus să cazi, Marc, de ce nu cazi?

- Uite că nu cad! îl înfruntă Marc. Vreau să știu dacă R-17 ne-a mințit, pe mine și pe Doly, sau nu. E esențial, preciză el.

Dan rămăsese cu o mină în aer, deasupra creștetului lui R-17, privindu-l pe Marc atent.

- Pleosc! conchise el. Asta-i bună. De ce-o fi esențial?

- Ba este, își ajută Doly fratele. De unde să știm dacă R-17 nu ne minte și-acum, cînd ne predă lecția? Da, Marc are dreptate. Ne-ai mințit sau nu, R-17, trebuie să ne spui.

- Dragii mei tineri, începu R-20, dar Doly îl opri:

- Te rog să nu te amesteci, R-20. Eu pe R-17 l-am întrebă, el a fost pe navă cu noi, nu tu. Adu-ne mai bine cîte o oranjă, dar să fie proas-

pătă, te rog, proaspătă de tot!

- Ha! „Proaspătă de tot“! ricană Dan. Ai haz, blondina! Poate nu știi nici că portocalele sînt fabricate din alge, iar apa se reciclează? De unde oranjada proaspătă pe-o navă eșuată în pustiu asta?

- Cum adică se reciclează apa? se strîmbă Doly.

- Nu e momentul acum, căută R-20 să evite și discuția aceasta.

Dan îl întrerupse însă din nou. Scoase unul din strigătele lui, după care explică:

- Sigur că apa se reciclează, Doly! Pe-o navă cosmică așa se petrec lucrurile în mod normal... Apele de la sistemul secundar, sere, spălătul vaselor, toate zoaiele, ba și urina se purifică, științific, evident, pentru a deveni poetica „apă de izvor“, potabilă, necesară. Ei, hai să văd, dacă știi asta, n-ai să mai bei apă!?

- Cînd terminăm lecția, vom analiza și problema respectivă, stabili fără drept de apel R-17. Acum ascultați-mă, este hotărîtor pentru educația voastră științifică... Marc, nu-ți deșuruba casca de protecție! exclamă subit robotul.

Marc își continuă însă opera bombănind:

- De ce nu? Dan cum nu poartă costum de protecție niciodată? De unde să știu că nu ne-ai mințit și-n privința asta? Poate costumul nu este necesar, vreau oricum să verific.

- Nu v-a mințit cu rea intenție, „v-a menajat“! rise Dan. Marc, față verde tărcată, R-17 e un robot de treabă, dar robot! El crede cu strășnicie, indiferent de situație, toate „instrucțiunile preventive“. Nu s-a întrebat niciodată cam cît am putea

trăi în costumele astea, dacă ne-ar lovi un meteorit! Că cine să ne salveze, cine să repare avaria? Voi sînteți însă oameni, iar omul se ntreabă, jiii, paf! A asolizat nava pirat cu omuleți cenușii, trebuie să le cereți ajutorul.

- De ce să cerem ajutorul unei nave pirat? se burzului Doly. Nu-mi place scenariul, Dan! făcu ea gata să plîngă.

- Atunci inventează tu altul! sugeră Dan.

- Păi se poate?

- În timpul lecțiilor, trebuie să fiți doar atenți! anunță R-17.

Dan însă făcu iarăși abstracție de intervenția lui:

- De ce să nu se poată? E foarte ușor. Hait! Navele pirat lansează torpile magno-psihotronice! Contra mea și-a fratelui meu cu pielea roșie venit din Constelația Lebedei. Le cereți ajutor sau nu?

- Pta! I-am lichidat cu o megasondă neutronică! tăie Marc. Gata, te-am salvat pe tine și pe fratele tău, veniți să facem schimb de pilule externe și capsule pluritemporale!

- I-ai lichidat? Pe toți?! facu Dan disperat.

- Pe toți!

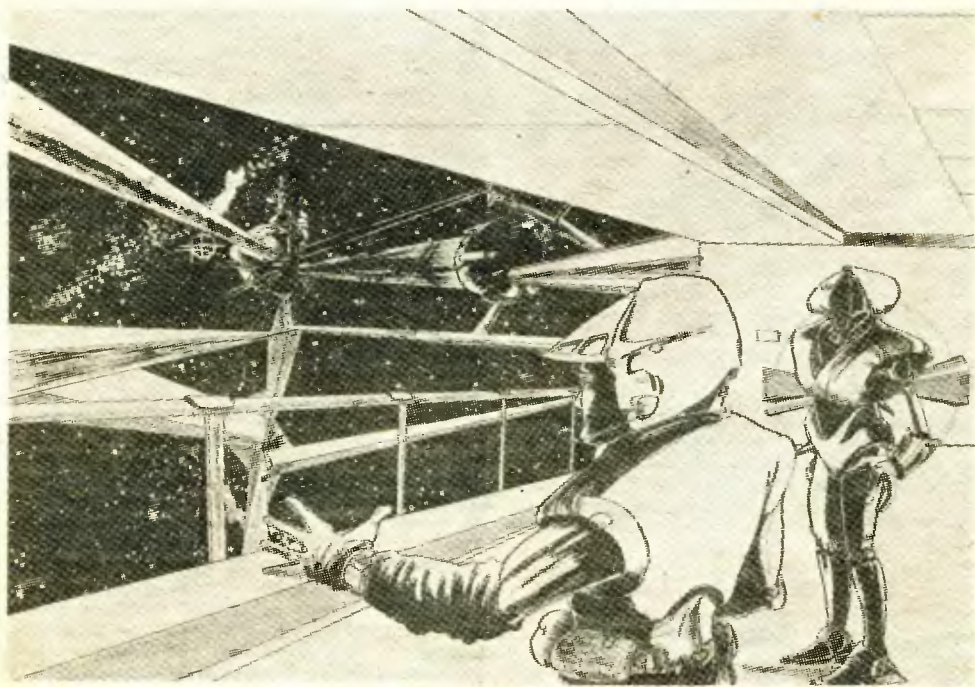
- Nu se poate, Marc, zărghitule, de ce-ai făcut asta?! se indignă Dan. Unul măcar trebuia să scape, altfel se termină totul prea repede. A, uite că unul a scăpat, va aduce întărituri, niște făpturi clonate.

- Ce este de fapt...?

- O făptură clonată?

- Ei, Dan, aia știu, se supără Marc. „Zărghitule“ ai spus. Ce-i aia?

- Zărghit? Unul... așa, cam într-o ureche. Puțin sonat, zăpăcit, care strică jocul, ca tine.

Desen de ALBA LIVIU MARIUS

- Văd că Marc respiră foarte bine și fără cască, remarcă Doly. Am să mi-o scot și eu.

- Bam-ba-ram! Bam-bam! Reapar alte șapte nave pirat! anunță sfidător Dan. Bam-bam...

- Pe Univers! strigă R-17. Capul meu nu-i „tobă”, sau cum zici că se cheamă instrumentul acela ridicol, primitiv de semnalizare! Incețază, Dan, eu vă predau lecția despre un mijloc mai evoluat de transmitere a mesajelor! Piese componente ale aparatului de...

- Ptiu, poc! Uite - ai dracu' piraiți, ne atacă iar! Ascundeți-vă, Marc, Doly, cu astea nu-i de glumit, două nave au scuturi protectoare. Trebuie să luăm legătura cu frații fratelui meu din Constelația Lebăda.

- Daa? Să vedem cum! izbucni scandalizat R-20. Hai s-o văd și pe-asta, habar n-aveți nici unul cum se minuieste un aparat-Morse măcar! O să bați toba, să te-audă în Lebăda?!

- Ba știm!
- Nu știți nimic! Ești îngrozitor, Dan, tu ești zărghit, mă faci de ris și dai un exemplu prost, continuă atacul R-20. Ce-i cu tine? Pe micronava noastră erai un copil atît de cuminte. Ce s-a întîmplat?

- Altădată, R-20! Acum, zău, n-am timp, sîntem asaltați de oamenii broască și energo-vampiri cosmici, nu vezi? Ne retragem strategic! decise Dan, plonjind de pe umerii lui R-17 direct în scaunul de pilotaj. Doly, ia legătura cu nava-mamă care ne-așteaptă la marginea Sistemului Solar! Terra trebuie avertizată de primejdie. Marc, ce monștridești?

- Vă acopăr retragerea. Spiuuu, fit! Am străpuns cu un tun laser scutul principalei nave pirat! tipă Marc, minuiind ca pe o mitralieră aparatul de proiecție. Dar mai sînt șase nave. Aruncați grenade antimaterie cît mai e timp!

- Bang! Nu mai am decît una, urlă ca scos din minți Dan, care zvîrlise în capul lui R-17 un condensator.

Doly aprecie că era cazul să-i vină în ajutor.

- Doly, ce faci? Tu, Doly, tu?! rămase înlemnit R-17. Mica blondină aruncase asupra lui patru bobine și două rale, iar acum benzile înguste se derulau prin cameră. Cu rolete, Doly, pe care știi că m-am străduit...

- Erau serpentine gravitaționale, pentru derutarea reperajului spațial! Am scăpat, Dan, anunță triumfătoare Doly. Dar trei nave au scuturi și plase de cîmp, cu astea ce facem?

- Muniție specială, să putem intra în hiperspațiu. Caietele, lada cu mandarine, hotări rapid Dan.

- Lăsați caietele și lada cu mandarine! strigă alertat R-20!

Doly trăsese însă lădița lîngă ea și asupra celor doi roboți începu să cadă o ploaie de fructe, caiete, creioane, piese didactice, pe care copiii le zvîrleau cu un soi de înfrîncare, încercînd să-i pocnească drept în cap.

- Nimic de făcut! Să mergem, o să le treacă, șopti deprimat R-20.

- Da, să mergem, acceptă R-17 și cei doi se strecurară din cameră grăbiți, spre încăntarea ce-

lor trei puști, pe care li pîrăzîră strigînd în urma lor:
- Derută în formația navelor pirat!
- Fug nemernicii!
- Victorie! Le-a eșuat invazia!
- Terra e salvată!
- Deocamdată, Doly, îi cunosc eu pe trogloditiți aștia cosmici, vor reveni.
- Ftiu, ftiu! Ftiuuu!

Ochiul acela ciclopic, de culoare verde, rămînea stîns.

R-17 încercă din nou, apăsînd cu degetele sale puternice delicatele clapete ale pupitrului de control, dar zumzetul cunoscut al aparatajului de bord nu se făcu nici de această dată auzit.

Ceva îi scăpa. Din nou îi scăpase, deși era la cea de-a 336-a încercare. Undeva în complicata țesătură de micronele ale complexului creier ce dirija pilotajul automat se produsese un dereglaj. Blocare măruntă sau necaz mai mare, faptul rămînea fapt, nu izbutea și pace să pună în stare de funcționare blestemăția sofisticată de ordinator, nici măcar stația de emisie-recepție a navei.

R-17 privi încă o dată pupitrul de comandă, pe care se aflau așezate într-o ordine perfectă piesele de schimb pentru stație, instrumentele de lucru și detectoarele ultrasensibile, ieși din cameră, parcurse cu pași lenți coridorul curb al navei, coborî în holul principal și rămase cu brațele încrucișate pe piept privind ecranul mare din peretele lateral, pe care se lăfăia imaginea dezolantă din pustii în care asolizăsă.

Încremenire. Aceași imobilitate absolută. Totul era arid, nu se zărea măcar o plantă uscată. Studiase, conform instrucțiunilor, împrejurimile, constatase că pe sute de kilometri situația era identică. Stînci, nisip și pietriș cît vedeai cu ochii, planeta aceasta neînsemnată murise, se pare, de mult, de foarte mult timp.

Numai în mijlocul jalcului deșert se contura... altă deziluzie, micronava de salvare de pe care, în urmă cu 14 zile, ajunseseră pînă aici R-20 și Dan. O cercetase amănunțit. Era avariată grav, zdorbiată după izbirea de solul dur și culturos. Era pur și simplu greu de înțeles cum de R-20 și unicul pasager uman scăpaseră cu viață. Da, acest Dan mai ales, ființele biologice bipede fiind atît de sensibile. Uite că totuși Dan scăpase, dar stația de emisie-recepție a micronavei de salvare - în care-și pusese ultimele speranțe - se făcuse zob.

Șansa - unica șansă - rămînea deci să repare stația navei pe care se aflau. Numai că nici el, nici R-20 nu se pricepeau la așa ceva. Fuseseră proiectați, elaborați în principal pentru munci domestice - îngrijirea serelor, bucătărie, curățenie, supravegherea aparaturii de control. Aveau amîndoi, e drept, implementate în memorie și o serie de cunoștințe privind „supraviețuirea în caz de avarii”, dar toate teoretice, foarte generale. Aceste cunoștințe și instrucțiunile li ajutaseră să aducă navele relativ întregi pînă aici, să asigure viața celor trei copii rămași fără părinți - ceea ce nu era deloc ușor, pentru că, oh, acestor pui de oameni le erau necesare multe, prea multe, pentru a trăi. Ba reușiseră să suplinească și lipsa acelor părinți, ce pieriseră înghițiți de necrutătorul Cosmos.

Cel mai supărător, derutant, dezamant era că cei trei copii creșteau. Erau complet instabili, de-

veneau și pretindeau permanent altceva, voiau să afle azi una, dar pînă te documentai să le răspunzi corect și complet la o întrebare își pierdeau deja interesul pentru acea temă și erau dornici să știe cine știe ce altceva! Cît timp mai putea dura situația aceasta? Ar fi fost de fapt suficient să se defecteze și computerul secundar, cel ce asigura microclimatul... iar atunci...

R-17 începu să calculeze metodic, pentru a afla cîte încercări trebuia să mai facă spre a depista cauzele dereglării creierului de pilotaj automat. Această însemna să analizeze sistematic compartiment după compartiment. Rezultă un număr cu cinci cifre. Grozav de mare! Dar dacă ar fi cercetat toate compartimentele stației de emisie? Aici stabili un număr doar cu patru cifre. Era tot enorm, pentru că Dan avea să-i ridă în nas încă mîine cînd le va preda lecția...

Dan! Ofi, Dan! De cînd aparuse acest Dan... totul se bulversase pe navă: ordinea, programul riguros de studiu, pînă și prestigiul lui de profesor, afit de necesar. Totul se năruise, se dădea peste cap, apărea dezordinea, o zăpăceală completă.

R-17 își ridică încet capul, privi din nou imaginea încremenită a pustiului de pe mărunta planetă pe care eșuaseră. Constată că peste peisajul stîncos-nisipos se așternuse noaptea. Noaptea?! Cînd trecuse timpul, de cînd zăcea oare el aici fără rost, fără să facă nimic, fără să întreprindă ceva, risipindu-și inutil energia?!

A! Își propusese să discute cu R-20. Da. Asta era cea mai importantă problemă acum, prioritară sub toate aspectele, **trebuiau să ia o hotărîre** cu privire la Dan!

R-17 coborî încă un nivel, pînă în compartimentul unde se aflau serele. R-20 trebuia printre containerele mari, în care pluteau algele scîldate în lumina artificială.

- Ai descoperit ceva?

- Nimic, mărturisi R-17. Nu am aflat măcar de ce natură e defecțiunea.

- E foarte grav, înțeleg, zise R-20. Ne aflăm din păcate departe de rutele cosmice obișnuite, ar putea trece ani... poate mulți, pînă cînd, din înfrîngere, vreo altă navă să se abată pe-aci. Iar dacă pînă atunci unul dintre noi, ori amîndoi, ne dereglăm...

- Ceea ce nu este deloc exclus cu acești copii! Nu înțeleg de ce oamenii nu au inventat sisteme mai eficiente de a se alimenta cu energie și mai ales de a-și fixa în creier cunoștințele necesare!

- Nu-mi dau seama, recunosc R-20. Dar așa cum sînt, au supraviețuit în mod incredibil de-a lungul mileniilor, ba ne-au creat și pe noi, observă el... Cum au reușit asta atît de imperfect fiind, nu pricep să mă topești. Nu asta-i problema însă, acum. Te pot ajuta cu ceva?

- Da, ai putea, spuse deodată decis R-17. Îmi pare rău, dar trebuie să constat că, numaidecît după venirea ta și a lui Dan pe nava noastră, eficiența activității mele educative a scăzut. Iar eu am de îndeplinit pînă la cap o misiune, R-20, pricepi? Părinții lui Marc și-ai lui Doly doriseră să demonstreze că, în timpul călătoriilor spațiale, copiii se pot dezvolta normal. Chestiunea, mi-au explicat, e de o mare importanță, de perspectivă. Eu am asimilat toate cursurile care trebuie predate și creau să continui ce-au început ei, deși ființele acestea umane memorează incredibil de greu. Ma simțeam în stare s-o fac, dar ai apărut tu cu acest

Dan! E puțin mai mare decît Marc și Doly, îi influențează negativ, strică totul, cred că ești de acord.

- Nu știu ce-i cu el, rosti nedumerit R-20. Este inexplicabil ce s-a întîmplat.

- Nu-ți fac nici o imputare, își continuă argumentația măsurat R-17. Îmi dau seama că Dan este un caracter dificil. Nu ascultă nimic din ce-i explici, nu este capabil să se concentreze, e indisiplinat, dezordonat, ilogic, zurbagiu. Un „zărghit“, cum ar zice el.

- Nu era deloc așa, spuse abătut R-20. Cît timp am fost numai eu cu el pe micronava de salvare rămînea cuminte, tăcut, studia, ori își construia jucării ore întregi în fața videocasetofonului, în vreme ce eu mă străduiam să pilotez micronava.

- Ah, de-acolo i se trage! Nenorocitele alea de videocasete cu nave pirat și toate prostiile posibile! Cu „cai“! Auzi, „cai“! Ce-or fi fost, dacă vor fi existat vreodată, acei „cai“ care fac „tu-dum, tu-dum!“? I-au rămas în memorie doar stupizeniile acelea! exclamă R-17. „Stîncă neagră, piratul verde, calul alb, fratele roșu din Lebăda“ și alte ineptii! Iar cînd Dan s-a întîlnit cu Marc și Doly... Da, s-a produs un salt involuntar de neînțeles. Contactul cu cei doi a produs un dereglaj complet.

- E ciudat, mormăi R-20. Vezi, eu aveam și sarcina de-a înregistra săptămînal rezultatele unor analize și teste. Cît timp trăiau părinții lui Dan, ei îl antrenau la toate activitățile de pe navă. Nu-i predau cunoștințe, așa cum faci tu. Se jucau doar. Tatăl lui Dan alerga cu el pe culoarele navei, inventau tot felul de „scenarii“, se împușcau, țipau, schelălăiau, făceau ca toate cele, reparau între timp cine știe ce pe navă, dar și cînd reparau, de pildă un prăjitor de piine, taica-su îi spunea că repară nu știu ce „agregat laser“, care făcea parte din „scenariul“ lor. Mereu făcea așa, mereu, mereu!

- Asta însă îl deruta pe copil complet, nu?! Se încurcau toate planurile, nu mai înțelegea nimic?

- Nu știu, făcu contrariat R-20. Atunci... indicii de vitalitate și de inteligență ai lui Dan creșteau permanent. Ei au scăzut mult cînd am rămas sin-

ZĂRGHITUL

gur cu Dan pe mica navă de salvare. Dar au sporit vertiginos acum, când Dan i-a întâlnit pe Marc și Doly. E paradoxal. Dar pare tot mai inteligent acum, când nu mai învață, nu mai asimilează nimic, când „galopează”, iar pe coridoare cu ceilalți doi, urlă, chiule, piule, rid și se hîrjonesc toată ziua. Incep să cred că există o relație între alergat și indicii de inteligență ai lui Dan...

- Dan e un zărghit! repetă apăsător, ca o concluzie, R-17. Nu știu ce se întîmplă cu el, știu însă că mi-i strică, da, mi-i strică pe Marc și Doly, care altădată nu ieșeau din cuvîntul meu. Cît am fost singur cu ei, erau amîndoi ordonați, se însciau întotdeauna în programul fixat, îi învățasem să-mi asculte cumînți fiecare expunere, fără să divagăm punîndu-mi întrebări derutante...

- Ah, Dan întreba tot timpul. Taică-su l-a învățat așa, pretindea că la ei... curiozitatea e o calitate care trebuie întreținută. Iar filmele acelea...

- Filmele acelea am văzut amîndoi foarte bine ce rol au avut! Le stimulează fantezia, abătîndu-le atenția de la însușirea programului de cunoștințe planificat. Nu mai pot accepta asta, R-20! Marc și Doly vor asimila **numai** ce le spun eu, nu se vor gîndi, nici afla altceva decît ce trebuie, fiecare noțiune la timpul său, de aceea **e necesar să-i separem din nou!**

- Să-i separăm?

- Da. N-ai decît „să galopezi” tu cu Dan pe coridoarele navei, dacă crezi cu adevărat că asta „îi sporește inteligența”, Marc și Doly vor urma programul de exerciții psihice și fizice pe care l-am fixat. Garantez că voi recupera curînd ce-am pierdut, **dacă** vom lucra în ore diferite. În timp ce eu cu Marc și Doly vom realiza programul prevăzut în grafic, vei avea grijă ca Dan să doarmă. Și invers. Altmînteri, vom avea mîine-poimîine trei zărghiți pe navă, cu care nu ne vom mai înțelege nimic. În ceea ce privește indicii de inteligență, vom revedea noi peste două luni diferența.

- Să încercăm, făcu parcă cu regret R-20.

- Merg să-i trezesc pe Marc și pe Doly chiar acum, hotărî R-17. Voi începe programul imediat, scopul este prea înalt pentru a-l rata acceptînd compania acestui zărghit de Dan! încheie el.

Leși din seră, intră în camera copiilor, unde scoase un strigăt alarmat, din care nu se înțelege decît „ecluză”.

R-20 veni grăbit, privi la fel de îngrijorat paturile goale.

- Camera ecluză! exclamă și mai neliniștit R-17.

Pornise deja în fugă spre scările care duceau spre holul central, adăugînd:

- Să sperăm că acea „calitate” de care vorbeai nu i-a făcut să verifice dacă pot respira fără costume de protecție și în afara navei!

R-20 îl urmă pe scărița spirală, aiunseră în holul mare și gol, unde ușa camerei ecluză se dovedi a fi totuși neafinsă. Coridoarele erau și ele pustii, pe navă domnea o liniște suspectă, care-l făcu pe R-17 să spună cu un soi de spaimă:

- Dacă și închipuie cumva că unul din stativele relelor e „stîncă reagră”, „navă pirat”, ori mai

știu eu ce și îl bombardează cu „mine antimaterice” sîntem definitiv pierduți. Asta numai Dan a putut să facă. Aleargă la grupul secundar, R-20, eu verific în compartimentul unu!

Jumătate de minut mai tîrziu, R-17 deschidea ușa grea a cabinei de comandă și încremenea din nou.

Instalați fiecare în alt scaun de pilotaj, Marc și micuța Doly manevrau de zor clapetele și butoanele pupitrului de pilotaj - ale căror circuite, din fericire, erau tăiate - strigînd cît îi ținea gura:

- Executăm acum o manevră periculoasă! spuse Marc.

- Pentru a deruta navele pirat care ne urmăresc! preciză Doly.

- Trebuie să ne veniți în ajutor! adăugă Dan. Vă transmitem coordonatele orbitale ale planetei în umbra căreia ne-am ascuns de pirați! ce vor să ne spele creierul, să ne anihileze voința!

Urmă un șir de cifre și litere pe care Dan le citea de data aceasta de pe ecranul navigrafului. Grupajele erau corect redată, ceea ce pe R-17 îl uimi.

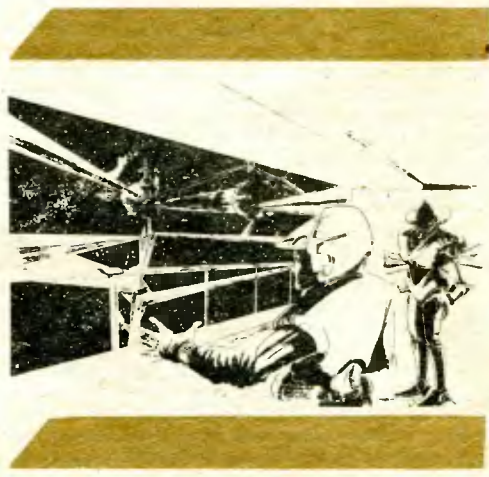
De-a dreptul incredibil era însă altceva. Cu parul des și cîrionțat plin de detectoare ultrasensibile care îi stăteau ca niște pene zbîrlite războinic pe cap, Dan ținea în mîna dreaptă pistolul, dar în stînga microfonul stației deschis. Iar emisiia aceasta, spre deosebire de comenzile de pilotaj, nu mai cădea în gol. Pentru că ochiul... ochiul acela verde, ciclopic, al stației de emisie-recepție **era aprins.**

Salvați?! Zărghitul?! Zărghitul, căruia el încerca să-i predea cunoștințe... elementare, reparase stația?! R-17 privea buimăcit, nevenindu-i să creadă. În lumina slabă a camerei de comandă ochiul acela verde clipea totuși, clipea viu, complice parcă, clipea, clipea!

- Fraților din Lebăda, ori de unde veți fi! continua apelul patetic Dan, ajutați-ne! Pirații ne asaltează, ne apără tot mai greu! Veniți și salvați-ne, încheiat! Ftiu! se întoarse Dan spre R-17, descoperindu-l în ușa.

- Ftiu! întări Marc, iar blonda Doly se răsuci și ea spre noul venit cerînd cu un aer cuceritor:

- Ftiu, ftiu! R-17, te-am împușcat! Cazi și tu, o dată măcar! Cazi, te rog eu!

Desen de ALBA LIVIU MARIUS

DE
MARIAN MIRESCU

24

AAAAAH!

THE

100

1

1

五

五

11 MP

POVESTE

A fost odată o planetă care se numea Adrian. Nu era o planetă adevărată, ci doar un mic asteroid și habar n-am de ce se numea astfel (să nu vă mirați dacă veți mai întâlni formula „habar n-am”: în fiecare din locurile unde am folosit-o trebuia să încep o altă poveste și acum sint prea obosită ca să vi le spun pe toate).

Habar n-am ce căutam aici și de ce trăiam singură. Bănuiam doar că Sancho, robotul menajer, nu era numai atât, mă urmărea cu prea multă solicitudine peste tot îndeplinindu-mi cele mai trăsnete dorințe.

Viața curgea monotona și odihnitoare, mă învîrteam fără rost printre roboții agricoli programați să obțină producții record din solul fertil al asteroidului. Sancho se străduia să mă convingă că eu îi conduc și îi supraviețuiesc. Aiurea! Se descurcau perfect singuri.

Așteptam cu nerăbdare anotimpul ploii: într-o zi, nu-mi băteam niciodată capul să rețin în care anume, începea să plouă. Și ploua, și ploua... Îmi sprijineam capul în mâini pe marginea ferestrei sau îmi lipeam nasul de geamul rece și rămâneam așa până se sfârșea ziua. Dimineata o luam de la capăt. Căutam ceva în cenușiul murdar al ploii. Sancho se temea de ploaie, se temea să nu-mi amintesc ceva ce n-aveam voie să-mi amintesc. Mă chema mereu să jucăm șah sau să ascultăm muzică, în orice caz să mă îndepărteze de feastră. De ploaie. După cîteva timp (oare cît?), a renunțat. Cred că înțelese, la fel ca și mine, că în spatele cortinei de apă se ascunde, alături de șansa amintirii, șansa uitării. Privind șuvițele de apă ce se scurgeau din cer, le simțeam lunecîndu-mi pe retina, ștergîndu-mi imaginile din memorie. Ștergeau întii contururile de fus ale amintirii și

pentru o clipă îmi apăreau clare, dar numai pentru o clipă, căci apa le dilua necrutătoare, transformîndu-le în petice cenușii care nu-mi mai spuneau nimic. Înclinam din ce în ce mai mult spre poziția lui Sancho: uitarea adusă de ploaie îmi dăruia bucuria neprețuită de a putea întîmpina primele raze ale noului anotimp cu suflet și ochi puri de copil.

Ce s-a întîmplat atunci? De unde senzația că pot atinge misterul cu prețul unui efort derizoriu? Mi s-a părut că pe fundalul cenușii se profilează o silueta umanoidă. S-a decupat clar, alb-luminoasă, contrastînd categoric cu mediul. Atunci mi-am amintit totul, pînă în cele mai mici amănunte, chiar și mirarea mea că cenușiul ploii, care întina totul, nu reușise să-i tulbure albul deplin al costumului de protecție biologică, amănuntele ciocnirii cu roii meteoritic în urma căruia se trezise naufragiat pe un pumn de pămînt necunoscut, unde ploua așa cum nu mai văzuse în altă parte. Da, mi-am amintit tot... Cum aș fi putut să nu-mi amintesc perfect, să nu reinvie în mine fiecare scînteiere a ochilor lui aprinși de un soare străin, să nu tipe rările bucuriei descoperirii lumii din care venea. Era o clipă unică, aceea a întîlnirii a două lumi care se căutasera avide prin spațiu miliarde de ani, clipa întîlnirii noastre.

Cred că am stat mult de vorbă. Sau am tăcut. Certă este doar existența comunicării. A reconstituit în mintea mea înfierbîntată peisaje atât de neobședate multicolore, avalanșe atât de fantastice de forme, încît mi-am dorit enorm să cunosc frumusețea adevărată a lumii mele. L-am strigat pe Sancho și i-am spus: „Mîine să oprești ploaia!” N-a răspuns nimic, dar a doua zi, cerul senin își striga fericirea.

Li plăcea muzica razelor de soare. M-a urmat afară. O clipă, din prag, a aruncat o privire costumului cu care venise, abandonat în holul de la intrare. Nu știu ce s-a întîmplat cîteva minute, cît nu l-am privit. L-am regăsit la cîteva pași de pragul casei, în același loc unde-l lăsesem. Mi-a zîmbit. „Am prins rădăcini”. L-am privit mirată. „Vrei să ne jucăm?” „E un joc serios”. Atunci m-am gîndit, văzînd cîte de grav mi-a răspuns, că poate oficiază un fel de ritual al îngemănării a două lumi. Am adus apă în pumni și am îngemănheat lîngă el. „Primește, pămînt ce m-ai zămislit, rodul unui alt pămînt și fiți un singur trup!” Am recitat solemn, ce mi-a trecut întîi prin minte. Am rămas o clipă cu fruntea plecată, apoi l-am luat de mînă. „Hai, vino să-ți prezint domeniul meu!” „Nu pot să mă mișc, am prins rădăcini”.

Am înțeles tirziu că nu se juca. Sancho, asta voiai să nu-mi amintesc? Credeai că pot să uit cum pămîntul îl aspira avid? Cum am săpat cu mîinile în jurul lui, iar degetele mi se încurcau în rădăcini din ce în ce mai subțiri? Cum mă ruga să nu plîng? „Rămîn cu tine, voi fi aici mereu, nu plînge!” Ce-am făcut atunci? Habar n-am, dar ce-aș fi putut să fac?

După ce a dispărut și capul, cu ochii larg deschiși, urechea mea, lipită de pămîntul lacom, mai auzea încă: „Iubito, Iubito...” Voci din ce în ce mai multe și mai îndepărtate. „Iubito...”

N-am uitat nimic, Sancho. Ai încercat să mă salvezi. De ce?

Vreau doar să mă ajuți să plasez explozibil în cîteva puncte ale asteroidului. Apoi tu și ceilalți roboți vă veți întoarce la bază. Iar eu îmi voi regăsi iubitul. Mă ajuți, Sancho, da?

ZECE KILOGRAME DE URANIU

Auzind pași care se apropiau, portarul fabricii de conserve puse deoparte ziarul și ieși. Ora era destul de neobișnuită pentru vizite și, la urma urmei, nu-i strica să se mai dezmoștească.

Soarele după-amiezei începuse să coboare spre capătul aleii asfaltate din fața intrării, unde se vedeau trei siluete. Aruncau umbre alungite, ale căror capete tocmai începeau să pipăie picioarele portarului. Bătrînul miji ochii, dar lumina puternică din spatele celor trei le ascundea trăsăturile. Destul de mici de statură, păreau mai degrabă niște băiețandri. Pe măsură ce se apropiau, începuseră să li se distingă chipurile. Portarul își șterse ochelarii și și-i potrivă mai bine pe nas. Degeaba: străinii arătau la fel de ciudat ca la început. Purtau niște costume de-a dreptul trăsnete, ca la un bal mascat, iar fețele le erau vopsite într-o culoare maroniu-violetă. Părul, de asemenea, depășea orice închipuire: bine, dom'le, oameni serioși erau ăștia? După ce că umblau netuși, să se mai și cănească pe cap cu albastru! Mare Ți-i grădina...!

Pe cînd cugeta el așa, cei trei ajunseră în fața lui și se opriră. Nu, erau copii! Deși nu depășeau înălțimea unor adolescenți, chipurile lor trădau în mod vădit o vîrstă destul de înaintată. Cel din mijloc, care ținea în mînă ceva în genul unei serviete diplomată dintr-un material transparent, zimbi și spuse, cu o voce metalică, egală și, dacă nu tocmai expresivă, în orice caz plăcută pentru auz:

- Bună ziua!

- ...Ziuă! răspune circumspect portarul, cerce-tîndu-i în continuare, pentru a constata, cu și mai mare uimire, că aveau în spate un soi de ranțe nu prea mari, din același material cu „servieta”, în care se puteau observa tot felul de instalații ciudate.

- Permiteți-mi să vă spun cine sîntem, urmă politicos noul sosit. Facem parte dintr-o misiune de cercetări de pe planeta Ny, a șasea din sistemul Cx-16. În urma unui regretabil accident, echipajul nostru și-a pierdut recent toată rezerva de uraniu. Aparatura navei a detectat pe planeta dumneavoastră cantități însemnate de uraniu, aflat sub formă de zăcămintă, cît și în stocuri. Cum misiunea noastră nu dispune de utilajele necesare extragerii și prelucrării minereului, ne-am îndreptat spre acest depozit. Vă rugăm să binevoiți a ne ajuta, dîndu-ne cu titlu de împrumut o cantitate

echivalentă, în sistemul dumneavoastră de măsură, cu zece kilograme și patru virgulă cinci grame. Vi le vom înapoia de îndată ce vom reveni pe planeta Ny.

Bătrînul ascultă toată această vorbărie cu gura căscată. Cînd văzu că interlocutorul său și-a încheiat discursul și tace cu un zîmbet deferent pe buze, în așteptarea răspunsului, încercă să îngame ceva, dar nu reuși decît să scuie cu ciuda pe alea, smulgîndu-și chipul din cap pentru a-și trece o mînă nervoasă prin părul alb, tuns perie.

- Vă deranjează cu ceva rugămînta noastră? întrebă îngrijorat cel din mijloc.

Asta întreaga orice măsură! Jignit pînă în adîncul sufletului, portarul se stropi la ei:

- I-ascultați, mă, fraților, ce-i mîgăria asta!? Nu mă vedeți că-s om bătrîn?

Cel din stînga, un individ ceva mai înalt, cu nasul ca o smochină uscată, spuse:

- V-am jignit cu ceva? Ne cerem...

- Ce „jignit”, ce „ceva”? se răsti portarul. Lăsați-vă de cioace și cărați-vă d-acia imediat! Nu vă rușine?

- Vă rugăm să ne iertați, dar nu înțelegem cu ce v-am supărat! se apăra cel din mijloc, clipind nedumerit din ochii săi rotunzi și gălbui, ca de cuvea.

Calmul cu care cele trei pațachine continuau să facă pe proștii îl scotea din minți pe bietul portar. Se înroșise, transpirase, ochii îi ieșiseră din orbite, injectați și înlăcrimați. Nu se mai putea stăpîni și țipa la ei răgușit, agîtîndu-și brațele:

- Cui vindeți voi, mă, gogoși d-astea!? Ce „sistem”, ce „furanu”, ce, mă, credeți că-s timpit?

- Ah, asta era! se lumină la chip, devenind aproape bej, individul cu nasul ca o smochină. Vă surprinde proveniența noastră!

- Ne ia drept co-planetari de-ai lui! se amestecă, pițigăiat, și cel de-al treilea, ale cărui urechi, pleoștite și cam zbîrcite, semănau cu două frunze veste-de.

- Mda, e firesc să vă vină greu a crede că aveți în față locuitori ai altei lumi, murmură individul din mijloc. Din cîte știm, planeta dumneavoastră nu a mai avut contacte cu alte civilizații. Totuși, vă rugăm insistent, permiteți-ne să vă dovedim cine sîntem!

Tonul categoric și totodată politicos, deopotrivă

ZECE KILOGrame DE URANIU

cu privirea fermă, pătrunzătoare, ce-l însoțea, fura de natură să-l mai calmeze pe portar, cel puțin pentru moment. Își scoase din nou chipiul și se șterse pe frunte cu o batistă albă în carouri lilas.

- De, mă, băieți... murmură el încurcat. Văz că vorbiți frumos, ca oamenii cu carte... Da' să nu vă ridiți d-un om bătrîn, că nu se cade...

- Nici nu intenționăm! răspunse cel cu ochi de cucuvea. De altfel, iată indicatorii noștri individuali!

Și toți trei întinseră spre portar mîna dreaptă, astfel încît acesta putu văzu, în podul fiecăreia dintre cele trei palme mov-cafenii, cite un cerc de mărimea unei monezi, împărțit în numeroase secțoare colorate diferit, în tonuri palide.

Cum, însă, neobișnuiții „indicatori individuali” care îi fuseseră prezențați nu-i spuneau mare lucru, bătrînul, după ce-i privi cîteva momente cli-pind nedumerit, își ridică din nou ochii asupra celor trei, cîntărindu-i îndelung din priviri. Puteau fi... sau nu... parcă-parcă... Ochiul i se opriră pe nasul celui din stînga. Rînjind, îi făcu semn cu degetul:

- la vino matele puțintel...

- Cel interelat se supuse. Continuînd să se hli-zească, portarul îl apucă de nas. „Smochina us-cată” se întinse, dar nu se desprinsese. Același lucru se întîmplă și cu „frunzele” ce-i slujeau drept urechi celui din dreapta. Hotărît lucru, erau ade-vărate. Și al dracului de fierbinți! Toată ziua tre-buie să fi umblat ăstia, i-a bătut zdravăn soarele-n cap, de ard în halul ăsta! Da'... la stai! N-or fi cumva scapați de la...? Dar, oricît, nasurile... urechile... Și, la urma urmei, culoarea pielii...

Portarul scoase din nou batista, o înmuie în sa-livă și frecă de cîteva ori, apăsător, pielea celui cu ochi de cucuvea. Nu se ștergea și pace!

Între timp, cei trei începuseră să dea semne de nerăbdare. Individul din dreapta își dresă glasul de cîteva ori și, în sfîrșit, spuse:

- Sper că v-ați convins că nu sîntem deghezați.

- Asta cam așa-i, ce-i drept, răspunse șovăitor portarul. Da' cîm c-ați fi din... de pe... vorba aia...

- Mă rog. În fond, dacă ne credeți de-ai dum-neavoastră, cu atît mai bine. Nu ați avea nici un motiv să nu ne dați uraniul de care avem nevoie.

Bătrînul îl privi uimit pe deasupra ochelarilor:

- Io' să vă dau furaniu?

- Desigur! Nu este aceasta o fabrică de ali-mente?

- Io' să vă dau furaniu!? repetă timp portarul. Da' io', păcatele mele, ce putere pot eu să am? Eu păzesc poarta, mi-s portar, de un' să vă dau eu fu-raniu? Ce vorbă! Eu, portaru', să le dau furaniu!

- Bun, atunci cine ne poate da? se interesă răb-dător cel cu servieta.

- Cine! Păi... directoru'... Știu eu? Vorbiți cu dînsu'!

- Foarte bine! Unde îl putem găsi?

- Păi șefu' al mare nu-i aici, e dus de fo' săptă-mînă li ține locu' adjunctu'...

Și adiunctul acesta e aici?

Aici. Stați numa' o secundă, că-i dau eu un

telefon...

Complet năucit, portarul reintră în cămaruța sa. Rămăși singuri, cei trei se priviră zîmbind.

- În ce hal l-a zăpăcit contactul cu noi! spuse compătimitor comandantul. Uite, nu mai știe ce să facă... Pierde vremea la fono-video-holo-transmiță-tor.

- Ciudate ființe pe-aici, murmură secundul scăr-pîindu-se la rădăcina nasului său mare. E prima oară că stau de vorbă cu un locuitor al unei lumi închise, non-cosmice. Au un aer atît de primitiv...

Tu, ca sociolog, ce părere ai? se întoarse el spre cel de-al treilea.

- Înapoiați, într-adevăr... răspunse acesta cu glasul său subțire. Codexul planetar nu spune prea multe despre ei. Se află de-abia la începutul etapei terțiare. Cert este că nu au reușit încă să intre în contact cu nici o altă civilizație. Nu se pune, deci, problema beligeranței.

- Ar putea fi totuși agresivi prin firea lor, nu crezi? interveni comandantul.

- Agresivi? Nu vezi că adoptă din capul locului defensivă? Și apoi, de vreme ce folosesc uraniul, e clar că sînt animați de scopuri constructive. Nu ui-tați că au ajuns, totuși, în faza a treia...

- Dacă țin eu bine minte, cei de pe Ai-IV erau în faza cuaternară avansată! Ceea ce nu i-a împie-dicat să-și distrugă semenii de pe satelitul planetei lor cu arme chimice! obiectă secundul.

- Asta, dragul meu, s-a întîmplat acum două milioane de revoluții nyestre, la circa cinci mii de ani-lumină de aici! îl temperă comandantul.

- Și, de altfel, toate civilizațiile din sistemul Af-5 erau războinice. Euthanatharea lor a fost votată în unanimitate, preciză sociologul, adăugînd: a fost ultima operație de euthanathare de atunci în-coace.

- Sper să nu devină penultima într-un timp foarte scurt... spuse secundul, gînditor

- Tu le porți pică pentru că te-a tras de nas cam tare băștinașul de acolo! îl tachină comandantul amuzat. Unde mai pui că au niște mîini reci ca aerul lichid.

- Uite-! puse sociologul capăt discuției.

Portarul revenea, ceva mai liniștit.

- Am vorbit cu directoru' adjunct, vă primește! îi înștiință el încîntat. Hai! Sa vă fac bunurile de in-trare!

- Mulțumim, sînteți prea amabil! se înclină so-ciologul.

- Buletinale dumneavoastră, vă rog!

Cei trei rămăseră perplecși.

- Ce, nu-i clar? Dă buletinele, să vă fac bonu-riile! insistă portarul, cu mîna întinsă.

- Nu înțeleg la ce vă referiți, răspunse coman-dantul.

- Dumneavoastră nu aveți buletine de identi-tate? se holbă omul ca la niște picați din Lună, sau, în fine...

- Probabil că e vorba de o uzanță locală... pre-supuse sociologul.

- Etapa a treia! aminti, sceptic, secundul.

- Să știți că ai dreptate! spuse comandantul și se întoarse spre portar, surîzînd:

- Chiar credeți că și noi, pe Ny, avem identita-tea înscrisă în... „buletine”?

- Păi, cum vine asta?... Unde s-a mai pomenit oameni fără buletine? se de-lasă bătrînul.

Secundul începea să dea semne de nervozitate:

- Dacă vă referiți la indicatorii individuali, asta e

tot ce vă putem oferi! îi prezentă el, din nou, palma.

- Va să zică așa... Nu aveți buletine! se îmbătoșă portarul, ignorând complet cerculețul multicolor din palma secundului. Bine! Ei, să vă vad ce-o să-i spuneti directorului adjunct!

Și le întoarse spatele, nemulțumit și plin de importanță.

II

Însoțitorul care-i condusese îi introduse pe cei trei vizitatori în biroul adjunctului, nereușind să-l rețină afară pe portar, care se strecură repede înăuntru, curios să vadă, așa cum declarase, „ce-or să-i spună directorului adjunct“.

Adjunctul era un bărbat înalt, destul de tânăr, ușor încăruntit, în halat albastru, având prinsă pe piept o carte de vizită îmbrăcată în material plastic. Se ridică din dosul biroului său masiv, ce ocupa mai mult de jumătate din încăpere, și, după

ce îi cercetă câteva clipe, nesigur, pe cei trei, se decise să vorbească:

- Domnilor... Crezusem că e vorba de o farsă... Dar am senzația că în loc de farsă, trăiesc un eveniment unic... fără precedent în istoria planetei noastre. Vă rog să-mi acordați cinstea de a vă stringe mina!

Intuind despre ce era vorba, comandantul navei Ny-88 întinse mina stângă cu un gest nesigur. Delicat, adjunctul i-o strinse tot cu stînga.

- Dar sînteți uluitor de fierbinți! constată el surprins. Sper că nu aveți de suferit de pe urma cli-
mei noastre!

- Noi, la rîndul nostru, vă găsim deosebit de reci! replică sociologul, în timp ce-și dădea mina.

- Probabil combustile interne au loc la intensități diferite, propuse comandantul o explicație.

- Tot ce se poate. În orice caz, vă asigur că simt în acest moment, în suflet, o căldură incomparabil mai mare, și asta datorită întîlnirii noastre de gradul III!

- Vă sîntem îndatorați!

- Aprecieri! răspunseră, în același timp, comandantul și sociologul.

Secundul întinse și el mina, fără un cuvînt.

- Puteți spune că ați avut noroc! urmă adjunctul. Puțini oameni ar fi fost dispuși să vă creadă din primul moment. Se întîmplă ca eu să fiu unul dintre ei. Credeți-mă că sînt mai mult decît onorat: eu, primul care să întîmpine vizita unor ființe extraterestre!

- Și noi sîntem onorați, se înclină secundul, cu politețe reținută.

- Oricum, dumnealui a fost cu adevărat primul! arătă comandantul spre portar, care, fără să se simtă cîtuși de puțin jenat de înghesuiala din birou, sportă și mai mult de prezența sa, îi privea cu gura căscată.

- Eh, dumnealui! aruncă adjunctul cu un ușor dispreț. Sper că nu v-a creat dificultăți!

- Mă rog, micile... „accidente“ ale oricărei întîlniri de gradul trei! spuse sociologul, bine dispus.

- Își face și el datoria... Dar vă rog! Vă rog să luați loc! îi invită adjunctul în timp ce, chipurile pentru a le oferi cite un scaun, se strecură lîngă portar și-i șuiera încet un „șterge-o!“ neuzit decît de sociolog, care rămase puțin nedumerit. Odată subalternul său concediat, adjunctul se întoarse din nou spre oaspeți, numai lapte și miere:

- Da, domnilor...! Păi... sper că nu aveți nimic împotriva ca, pînă la sosirea autorităților, să stăm puțin de vorbă în liniște, la o... Hm! Nici nu știu... Dumneavoastră obișnuiți să consumați... infuzii... cafea...?

Comandantul își privi colegii, apoi întrebă zîmbind:

- „Cafea“? Este un aliment pe bază de uraniu?

- Pe bază de uraniu?!? exclamă adjunctul și izbucni într-un ris nestăvilit. Formidabil! Aveți un umor savuros! E adevărat că deținem... uraniu în cantități considerabile, dar...

Secundul, ca de altfel și ceilalți doi, nu avea nici cea mai vagă idee prin ce anume sfîrșiseră o asemenea ilaritate. Întrebă nedumerit:

- Dumneavoastră nu vă hrăniți cu uraniu?

- Să ne hrănim cu uraniu?!? Cel mult în sens metaforic. Dar de ce? Te pomeniști că... dumneavoastră...?

- Da, într-adevăr. De aceea am fost atît de surprîși. Spuneți-mi, însă: semenii dumneavoastră cu

ZECE KILOGRAME DE URANIU

ce element se alimentează? se grăbi sociologul să se intereseze.

Secundul interveni:

- Avînd în vedere situația noastră, deja extrem de critică, am fi mult mai liniștiți dacă am purta discuțiile pe teme alimentare după ce uraniuul va fi ajuns la bordul navei.

Adjunctul se încruntă:

- La bordul navei? Uraniu de la noi???

- Nu v-a informat colegul dumneavoastră?

- Care coleg? A, portarul... se lamuri adjunctul, neobservînd că cel în cauză tocmai își strecurase din nou capul în încăpere. Ei, a îndrăgă el ceva, dar mare lucru n-am înțeles.

- În cazul acesta mă văd nevoit să vă explic și dumneavoastră scopul vizitei noastre.

Secundul îl puse pe adjunct la curent, în cîteva cuvinte, cu situația lor, precizînd că, în momentul de față, organismele lor funcționau exclusiv pe baza ultimei rații de uraniu, consumată cu puțin timp înaintea accidentului. Efectul ei avea să mai dureze pînă a doua zi în zori, ceea ce făcea cit se poate de stringentă necesitatea dobîndirii cantității necesare de uraniu, care să ajungă de îndată la bordul navei pentru a fi prelucrat și transformat în alimente. Și încheie cu asigurarea că, odată reînforși pe planeta lor, vor trimite înapoi uraniul împrumutat, o dată cu prima misiune diplomatică - prilej minunat de a statornici relații de colaborare și prietenie între cele două planete.

- Da, desigur, evident... aprobă cu gravitate adjunctul. Dar spuneți-mi, care este consumul mediu de... uraniu al unui individ?

- Nu este vorba de un consum "mediu", ci de o valoare exactă, răspunse sociologul zîmbind. Calculînd necesitățile celor zece membri ai expediției noastre și avînd în vedere și consumul mult mai mare de energie solicitat organismului de suportarea salturilor hiperspațiale, am ajuns la cifra de zece kilograme și patru virgulă cinci grame de uraniu, reprezentînd, evident, strictul necesar. Rezerva pierdută era, oricum, mult mai mare.

- Da, înțeleg, înțeleg, murmură adjunctul, sincer impresionat. Dar, apropos: avem vreă șansă să recuperăm, în vreun fel, uraniul pierdut?

Secundul se uită la comandant, comandantul la sociolog, sociologul la portar, iar portarul la toată lumea.

În fine, comandantul, simțîndu-se vădit penibil, i se adresa din nou adjunctului:

- N-am fost suficient de limpezi? V-am spus de la început, acesta este însuși scopul vizitei noastre! Am venit special pentru a vă cere ajutorul!

Adjunctul clipi din ochi:

- Uraniu!...

- Uraniu. Ceea ce dumneavoastră numiți „zece kilograme“!

Și-și deschise, cu un gest demonstrativ, „servietă“.

Directorul adjunct zîmbi indulgent, ca în fața unor copii ușor arierați:

- Dar eu nu am nici o posibilitate să vă dau

uraniu...

Cum, resursele de pe propria dumneavoastră planetă nu vă aparțin?! exclamă secundul, nevinovățindu-l să creadă.

- Ei, nu-i așa de simplu...

- De ce nu e simplu? Dumneavoastră nu sînteți un cetățean al acestei planete? se amestecă și sociologul.

„Cetățean al planetei“... Da, evident că sînt... Mai încapere vorbă?

- Deci, făcu comandantul corolarul, vă împiedică ceva, ca reprezentant al planetei dumneavoastră, să acordați unor cetățeni ai altei planete, aflați în pericol de moarte iminentă, ajutorul pe care vi-l solicită?

În timp ce vorbea, comandantul putu observa pe fața celui alt o succesiune de expresii ale căror înțelesuri nu reușea să le sesizeze. În fine, auzi răspunsul:

- Dragi prieteni, spuse adjunctul plin de importanță, o asemenea problemă depășește cu mult atribuțiile mele. Reprezintă guvernul unui stat...

„Stat“? se încruntă secundul.

- ...Interesele unei întregi națiuni. Atît uraniul, de care faceți atîta caz, cit și produsele alimentare existente în această unitate, și în general toate roadele economiei naționale, aparțin țării și nici eu, nici oricine altcineva nu poate dispune de ele după bunul lui plac. Orice tranzacție, comercială sau de altă natură, se face sub girul unei legislații precise, a cărei încălcare se pedepsește cu mare severitate...

Comandantul simțea că se învinețește de nervi. Deși cele mai multe dintre cuvintele adjunctului îi erau necunoscute, sau cel mult îi aminteau de niște termeni obscuri prezenți de multă vreme numai în scrierile istorice și asupra cărora numai sociologul l-ar fi putut lamuri, începea să sesizeze, printre toate aceste non-sensuri, perspectiva unui refuz din ce în ce mai amenințător...

Mai calm, secundul întrebă:

- Înțeleg, deci, că nu există nici o cale să ni se împrumute cele zece kilograme de uraniu care ne-ar salva viața?

- A, vai de mine, cum să nu?!? Ne credeți chiar atît de haini la suflet? Ca să nu mai vorbesc de prestigiu planetei noastre! Vom da telefon și în cel mai scurt timp vă veți afla în fața unui reprezentant al autorităților, cu care veți putea trata în mod concret, direct, și vă asigur că sînt toate șansele de a obține, fără nici o greutate, emiterea ordinului de livrare. Dar, pînă obțin legătura, chiar nu vreți să încercați o cafea naturală?

III

Delegatul guvernamental era un bărbat între două vîrste, cu părul creț și cărunt, tuns destul de scurt și ochii mici, scufundați între pleoapele grăsuțe. Întreaga sa figură părea să degaje o bonomie încântătoare. Deloc jenat de prezența unor oaspeți atît de simandicoși, cedase căldurii ce încă mai persista și-și scosesse vestonul gri de stofă fină, rămîind într-o cămașă portocalie, cu o lălea mică, neagră, brodată lateral, pe porțiunea ce-i acoperea pîntecul emisferic, peste care se revărsau apele argintii ale unei cravate late. Vorbea sigur de sine, cu o voce de bas, egală și calmă:

- Înțelegem perfect situația dumneavoastră și sîntem neșus de bucușori că avem posibilitatea

să vă ajutam. Iată cum vom proceda: mâine dimineață voi convoca guvernul țării, într-o sesiune extraordinară care sper să se poată întruni cel mai devreme vineri...

- „Vineri”?!?...

- Da. Oh, scuzați-mă!... E un termen specific. Mă refeream la ziua a cincea a săptămânii în curs. Desigur, în sesiune se va aborda și problema dolenței dumneavoastră. Fără îndoială, va fi rezolvată, în principiu, favorabil. Nu va mai lipsi decât consensul Congresului de la Geneva cu privire la identitatea dumneavoastră extraterestră și veți putea intra, neîntârziat, în posesia uraniului.

Așezați în șir pe canapeaua cu perne moi de satin verde din sala de protocol, cei trei îl priveau pierduți. Cu greu, sociologul reuși să întrebe:

- De ce trebuie neapărat să dovedim că simțim... extraterestri? Dacă am fi fost de aici nu am fi putut primi uraniu?

- Asta nu are nici cea mai mică importanță! replică jovial delegatul. Să nu credeți că ne pretăm

la discriminări. Pur și simplu este necesară legitimarea dumneavoastră ca solicitanți. Pentru alcătuirea procesului verbal, a documentelor comerciale, contractelor...

- Ce fel de proces...? întrebă sociologul, dar se cundul îl opri cu un gest și i se adresă delegatului cu o voce încolțită:

- Continuați, vă rog.

- Da. Deci, e necesară o identificare oficială. Și de vreme ce nu dețineți acte de identitate, să zicem că trupurile dumneavoastră, prin intermediul particularităților lor anatomice, vă vor servi drept... „pașapoarte”!

Și slobozi o scurtă rafală hohotitoare, amuzat de propria sa glumă. Sociologul profită de întrerupere pentru a interveni:

- Vă garantez că nu este nevoie de nici un congres! Oricine, chiar și dumneavoastră, examinându-ne mai atent, vă veți putea da seama că nu facem parte din nici una dintre speciile acestei planete.

- Vai de mine, cum vă puteți închipui așa ceva? ripostă delegatul, aproape jignit. Este o problemă care depășește cu mult atribuțiile mele de om politic, cu atât mai mult cu cât un asemenea examen medical, absolut fără precedent, nu poate fi omologat decât de un for cu totul special, recte, Congresul de la Geneva. Și dat fiind ineditul situației, vă garantez că sînt șanse mari să obținem întrunirea Congresului în cel mult cîteva luni!

- Cîteva luni... repetă rece secundul. E o problemă de ore, înțelegeți-ne!

- Să nu exagerăm! i-o tăie delegatul. Renunțați pentru o bucată de timp să vă hrăniți cu uraniu și vă garantez că nu veți fi dezamăgiți. Condițiile de masă și cazare de la cantina și vila noastră, unde vă invităm să petreceți o delicioasă...

- Nu vrem să petrecem o delicioasă la cantina și vila voastră! explodă comandantul, sărind din canapeaua în ale cărei perne moi, umplute cu puf de gîscă, se scufundase. Vrem uraniu! Zece kilograme! Încap în geanta asta! Sînteți o planetă bogată, aveți uraniu din belșug! Ce vă costă să ne dați zece kilograme? Și numai cu împrumut! Ca să ne salvați viața!

Și se prăbușî înapoi, sfîrșit, secăt de efort. Pernelle verzi îl înghițiră aproape cu totul.

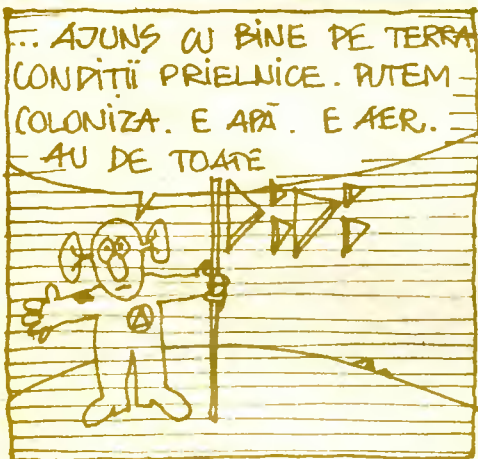
Ceva mai calm, secundul dădu cîteva lămuriri:

- Organismele noastre nu tolerează alt fel de hrană. Uraniul este singura substanță capabilă să le asigure energia necesară, fiind totodată combatibil cu structura noastră anatomică. I-am explicat directorului adjunct situația exactă. Dacă mâine dimineață nu ne luăm rația de uraniu, funcțiile vitale vor înceta.

Delegatul îl ascultă grav. Apoi, ridică un deget și pronunță pe un ton sentențios:

- Nu este admisibil ca o misiune spațială să pornească la drum fără să prevadă atari accidente. Noi înșine, care explorăm spațiul cosmic de cîteva decenii, nu ne-am izbit niciodată de situații limită. Cu atât mai mult, pentru o civilizație avansată ca a dumneavoastră, o asemenea atitudine este de-a dreptul iresponsabilă!

- Aveți dreptate, aveți perfectă dreptate, răspunse secundul, făcînd eforturi vizibile să-și păstreze calmul, dar acum este din păcate prea tîrziu pentru morală, faptul s-a consumat. Acum nu mai contează decât vietele noastre! Vă conșturăm!! Dați-ne uraniul!!!

ZECE KILOGrame DE URANIU

- Și ce voi scrie pe documentul ce-l voi semna? Locuitori ai planetei Ny? Nu numai că mă vor da afară din slujbă, dar risc să mă și lege! Pe mine, care în viața mea n-am pus mîna pe vreo carte științifico-fantastică!

- De ce, de ce?!? insistă și sociologul. După ce vom reîncepe să ne hrănim, vă vom sta la dispoziție cît doriți! Au să se efectueze examenele medicale, le va omologa congresul acela, totul se va oficializa! Formalitățile pot să aștepte, viețile noastre însă - nu!

- Dumneavoastră îmi cereți să comit un act absolut iresponsabil! se supără delegatul. Ca și cum mi-ați propune să semnez un document în alb! Mă îndoiesc că dacă acolo, pe planeta dumneavoastră, v-aș veni cineva cu o astfel de pretenție, ați face-o. În orice caz, noi sîntem o societate evoluată, complexă, am atins un nivel deosebit de ridicat al conștiinței sociale, ne bazăm pe un sistem de legi riguroase, inviolabile, a căror încălcare ar constitui din partea mea un flagrant act antisocial, de-a dreptul inconstient. Aveți vă rog răbdare, vom proceda conform legii, metodic, civilizată, fără să ne pierdem capul și să ne jucăm cu prevederile legislației noastre și vă garantez că în cîteva luni totul va fi bine. Dacă nu vreți să aveți răbdare pînă atunci, cu atît mai rău pentru dumneavoastră. În orice caz, eu sînt cu conștiința curată: încă dinainte de a porni încoace am dat dispoziție să vi se rezerve un apartament la vilă și trei rații alimentare la cantina. Care încă vă mai așteaptă!...

Epilog

În epava navei de cercetări Ny-88, pe lîngă trupuile neînsuflite ale membrilor echipajului, au fost găsite un jurnal de bord înscris în memoria computerului central și un codex planetar care, în completarea paragrafului referitor la a treia planetă a sistemului solar So-9, purta următoarea notație, făcută de sociologul expediției în ultimele sale momente de viață:

„Civilizație incapabilă de comunicare, de valoare civico-spațială negativă; aparențele terțiare ascund de fapt un regres pronunțat spre secundarul mijlociu; extrem de nocivă; recomandăm euthanatharea neîntîrziată“.

Recomandarea a fost votată în unanimitate. În cel mai scurt timp, cantități uriașe de materie cu proprietăți ucigătoare, recoltate din Continentul Sălbatic, luau calea trans-localizatoarelor spațiale cuplate pe coordonatele planetei So-9, comandată la euthanathare prin acțiunea redutabilei arme chimice a nyestrilor...

...Și așa se face că, de cîtva timp, pămîntul a căzut pradă unei aparent inexplicabile ploii de obiecte ciudate: ouă ceva mai mici decît ale unei bibilici, fructe de mărimea unor cișee, dar avînd consistența pătlăgelelor roșii, verzișoare cam cît merele, tuberculi din familia cartofilor, de asemenea foarte mici, și multe altele, în majoritate puter-nic alterate ca efect secundar al trans-localizării spațiale. Este adevărat că pînă în prezent nu s-a înregistrat nici o victimă, dar pămîntenii au cam început să se plictisească, pentru că stratul de legume și fructe alterate căzute din cer a cam atins grosimea de doi metri, uniform răspîndită pe toată suprafața planetei, și ploaia, căreia nimeni nu i-a putut găsi vreo explicație logică, nu pare deloc de cîsă să înceteze, așa că ne întrebăm, în mod firesc: dacă o ține tot așa, unde vom ajunge?

NUNTA UNEI FLORI

Din volumul „Verigi posibile”, apărut în Editura Kriterion, distins cu premiul U.T.C. pe anul 1985, în domeniul literaturii de antipație tehnico-științifică.

Desen de RADU GAVRILESCU

Nava cosmică se apropia de ținta finală. Manevrele de frinare începuseră, de fapt, cu câteva ore mai înainte, când carcasa bătrinei carapace fusese cuprinsă de o ușoară trepidație, avertizându-și pasagerii extenuați și aproape înnebuniți din pricina spațiului redus din cabinele minuscule amenajate în cală, în fostele depozite (nava odinioară transportase mărfuri), asupra iminenței eliberării. Acum, ei se agitau fericiți în cochiliile strimte, adunându-și dramul de bulendre risipite pretutindeni, în timp ce gândurile lor zburau spre pământurile făgăduite, cutreierând desigurile incommensurabile ale pădurilor virgine.

Înceind fermoarul magnetic al sacului său minuscul, Rik își mai roti o dată privirea: oare n-a uitat nimic? Gestul era inutil, întrucât cotineaua – denumită în prospecte, cu emfază, cabină – era afit de ajustată pe dimensiunea pasagerului încît pînă și un ac în plus l-ar fi deranjat amar. Cobori hamacul fixat în tavan, se cățără în el cu mișcări

îndelung exersate în decursul nesfîrșitului voiaj și își dezmorți membrele înțepenite, mă rog, cit îi îngăduiau pereții. Se întreba din nou, poate pentru a mia oară: din moment ce călătoria nu se putea asemui deloc cu ceea ce promisese așele țipă-

tor colorate, cum va arăta planeta, Paradisul? Dar de-acum, tot un drac, își zise, s-a angajat ca timp de doi ani să taie arbori yry și nu mai e nimic de făcut! Colac peste pupăză, anul planetei este aproape o dată și jumătate mai lung decît un an con-

vențional. Își răspunde ca de obicei: oricum ar fi acea planetă, tot mai bun trebuie să fie traiul acolo decât să vegezeți la nesfârșit în catacombele igrasioase ale Planetopolisului, unde soarele nu pătrunde niciodată sau decât să-ți tiri cele șase zile ale săptămânii cu speranța că duminică - asta în cazul în care nu ai înghițit până atunci prea multe somnifere și ți-au rămas destui bani în pungă - te vei putea urca, pentru cinci-zece minute, pe acoperișul vreunui turn, alături de cel puțin cinci-zece de seminii - cirtite și, dacă ai noroc, vei putea zări și soarele, preț de câteva clipe. Între timp, ai avea prilejul să caști gura cu invidie la ferestrele scăldate în lumina naturală tot anul, ale apartamentelor de la suprafață, apartamente de lux, cu un preț inestimabil. Încetul cu încetul, prinse să urască duminica pentru această invincibilă constrângere, care-l purta, de fiecare dată, împotriva celei mai ferme hotărâri, spre coada șerpuiind, formată în fața ascensoarelor rapide, alcătuită din indivizi nerăbdători și înaintind cu viteza melcului. Pe măsură ce se apropia clipa zborului spre înaltul cerului, ei își mișcau din ce în ce mai întârziată picioarele amorte de așteptare, înghințind spinările celor din față, girbovite de cine știe ce munci, în timp ce scrutau cu gelozie grupurile celor ce reveneau de sus, beți de fericire, veghind ca nu cumva vreun obraznic cu pungă plină să se infiltreze în rîndul lor, al celor care așteptau. Ajunși în ascensor, priveau cu admirație și invidie la lift-boy-ul, îmbrăcat într-un superb costum alb, despre care cei bine informați spuneau hotărât că își putea permite să petreacă, în fiecare duminică, mai multe ore (fie rește, în rații de cinci-zece minute) în aerul curat și tare de la suprafață. Manipulanții erau, bineînțeles, foarte conștienți de postura lor de semize. Unii aveau chiar obiceiul să lovească cu dispreț pasagerii tremurînd de emoția așteptării, în timp ce alții nici nu-i băgau în seamă pe acești nevolnici. Asistase, de altminteri, la o scenă - pină și amintirea ei îi făcea rău - cînd

o fetiță (era, probabil, prima ei călătorie, cadou de ziua onomastică) încercase să atingă cu un deget uniform albă-strălucitoare și girbaciul lifterului o lovide instantaneu cu ațita cruzime de parcă ar fi alungat o gîză sîcîitoare. Oamenii nu îndrăziseră nici măcar să schițeze un protest, iar părinții fetei se străduiau doar să astupe gura copilului care își plîngea durerea și dezamăgirea.

Grație unei strategii psihologice bine puse la punct, cei ce se înapoiau de sus, ameții de privilegii, dădeau cu ochii de așelele tipător colorate, de înălțimea unui etaj, promițînd planete minunate, pe care oamenii făceau plajă, copiii se hîrjoneau pe pajiști nefirese de verzi, sub raze de soare strălucind prietenos pe ceruri incredibil de albastre. Toate oferite alături de posibilitatea unei înăvuirii rapide, în condiții nespuse de avantajoase. Nu, nu era vorba nicicum de dorința de a-i alunga, erau doar cu toții cetățeni cu drepturi egale ai Planetopolisului, se creau mai degrabă asemenea condiții de trai încît oamenii părăseau planeta din proprie inițiativă, acceptînd voluntar o muncă de rob sub razele cine știe cărei stele îndepărtate.

Începură să sune sirenele. Era semnalul de începere a manevrelor de coborîre. Pe pilot îl dureau în cot de încălătura de la bord, menajîndu-și mai degrabă motoarele și așa hodorigite. Ochiurile plaselor de dormit intrau dureros în carnea pasagerilor, care încă suportau cu bucurie ultimele și cele mai cumplite zguduiri: sosiseră în paradisul făgăduit.

Un șir lung de oameni șerpuia dinspre pista de stîncă netedă a cosmodromului spre blocul piramidal al bazei, care se înălța ceva mai încolo. Clădirea arăta ca și cum proiectanții ar fi avut intenția să-și bată joc de nenorocirii ce soseau acolo. Ei au omis ferestrele. Blocul de culoarea oțelului își etala silueta sumbră în mijlocul peisajului mirific, cu nenumărate nuanțe de verde. Dar noii veniți nici nu luau în seamă lipsa ferestrelor, ei nu aveau ochi decât pentru oceanul de verdeață. Ici și colo, cite un

emigrant ingenu încheia la marginea drumului, pentru a mîngia cu degete tremurătoare covorul vegetal catifelat. Rik simți, la rîndu-i, că-i revine încrederea în sine, destul de zdruncinată în timpul lungului voiaj. Simtea o dorință puternică de a face un gest vesel, ștrêngăresc. Dacă acasă, în Planetopolis, ar fi avut de la cine să învețe cum se face una ca asta, acum ar fi fluierat și ar fi sărit ca broasca, de bună seamă, dar în catacombele Planetopolisului n-a putut vedea pe nimeni făcînd asemenea nebulii, așa că merse în tăcere înainte, strîngîndu-și valioara sub braț, integrat în șirul anonimilor ce avansau spre piramida cenușie.

De la intrare fură mișcări spre subsol, unde se aflau băile și magaziele. Rik tremura ușor de dorința băii fierbinți mult visate, dar aștepta resemnat, în fața ghișeului de la intrarea în magazie, ținînd sub braț rufe și valioara. Un tip în uniformă, plîmbindu-și degetele pe claviatura unui calculator portabil, înregistra datele celor ce așteptau, murmurate rebeș și cu temere. Apoi apăsă pe brațul fiecăruia un senzor, care, după o înțepătură abia sesizabilă, emise îndată cartela individuală. Nu după multă vreme, Rik ajunse și el la ghișeu. Magazionerul iritat îi smulse din mînă bagajul și cartela. Ultima fu introdusă în aparat, iar lucrurile - aruncate pe teighea, în timp ce el, Rik, era împins în cabina holometrului.

- Trăzni-v-ar meteoriții, turnă de berbeci netoți ce sîntei! Nu știți nici măcar cum se iau în primire efectele. Care diavol mi-a adus pe cap o asemenea trupă de gingavi, habar nu am!

Rik, aflat în cabină, înregistră cu spaimă perorația, în timp ce de pe banda transportoare începură să cadă, una cite una, piesele echipamentului. Magazionerul începu din nou să urle:

- Ia-ți bulendrele și cară-te, neghiobile! Crezi că am timp să mă uit la tine toată ziua, cum tremuri în cabină?

Dar, în ciuda potopului de ocări, nu era de rea-intenție, astfel că-l ajută pe Rik să-și adune pachetele unul cite unul și numai după aceea îl atacă pe următorul client.

După cîteva pași, coridorul se lărgea, devenind o sală în care novicii își depuneau bagajele pe mesele înrînduite la metru. Ei

examinau cu multă stângăcie echipamentul, încercând să ghi-cească la ce anume folosește și cum se poate îmbrăca. Cîțiva veterani, însoțindu-și mișcările cu vorbe de duh, se străduiau să-i ajute pe cei mai nepricepuți. Judecînd după uzura hainelor de pe dinșii se putea deduce că străbătuseră deja cîteva sute bune de kilometri prin junglele Paradisului. Unul dintre ei se îndreptă pășind legănător spre Rik, care stătea și privea nedumerit spre ceilalți. Pe obrazul lui bronzat abia dacă se putea ghici acea nuanță ușor violacee apărută sub acțiunea soarelui peste culoarea caracteristică, sinilie, a pielii marțienilor. Vorbea ușor sîșit, cum se vorbește în genere în coloniele marțienilor.

- Ei, ce facem, frășioare? Nai mai văzut nicicînd un asemenea echipament de vîntor-pionier? Cu gesturi sigure, despături salopeta prevăzută cu un soi de glugă, apoi i-o aruncă lui Rik, vorbind continuu:

- Să știi, gluga este de mare folos, e drept că se cam agață crengile de ea, iar dacă o bagi în salopetă te incomodează, dar cu timpul te vei obișnui.

Cît ai clipi îl și îmbracă pe tî-nărul nostru cu destul de complicatul veșmînt, apoi îi afirmă de centură diferite ustensile, avînd deocamdată pentru Rik o mînire misterioasă, după care, făcînd un pas înapoi, își contem-plă „opera” cu satisfacție.

- Te-ai făcut un flăcăr pe cînstă, îi spuse. La vederea ta o să se minuneze toți xirincșii.

- Ce sînt xirincșii? întrebă Rik.

- O să afli, băiețșă, fără îndoi-ală, s-s-s, sîși marțianul, vădit înveselit și, înainte ca Rik să-i poată mulțumi pentru ajutor, se îndreptă, tot legănîndu-se ca un rățoi, spre următorul nepriceput.

A doua zi, la primul curs teoretic, Rik află ce este un xirincș. Vreo treizeci de băieți se înghesuiau, timorați, în jurul meselor, avînd înaintea lor cartelele cu date primite la sosire. Își așteptau instructorul. După un timp, în cameră năvăli un tip vînjos, roșcovan și tuns scurt. Omul se urcă cu pași militărești pe es-trada pe care se afla tabloul de comandă și întinzîndu-și picioarele se trînti pe un scaun. Pe uniformă purta însemnele gradu-lui său: cosmomaior.

- Îi salut pe vajnicii pionieri!

tună spre novicii vădit încurcați în manipularea calculatoarelor așezate pe mese.

- Dați-le naibii de cutii, conti-nuă el, ceea ce vă voi povesti acum nu veți uita cîrînd, de bună seamă.

Rik constată că pe această planetă nu se obișnuiește să te recomanzi.

- Ciuliți-vă urechile, feciorași! În primul rînd: vă sfătuiesc să dați uitării, cît mai cîrînd, tot ceea ce ați citit în prospecte. Paradisul nu este stațiune de odihnă, ci o planetă care pare blindă, fiind însă cu atît mai par-șivă. Voi nu ați fost transportați aici de la o distanță de cîteva sute de ani-lumină ca să vă în-grășați stînd cu burtă la soare, ci pentru a livra cît mai mult lemn de copaci yry, chiar dacă vă veți coțoșa doborîndu-i. Dacă nu veți reuși să livrați lemn suficient veți fi încarcerate și vi se va da numai un sferd din rația de alimente. V-o spun din experiență proprie. Eu am înce-put ca și voi. Catacombele Plane-topolisului sînt chilii angelice în comparație cu carcerile de aici. Să nu se creadă că tăiatul lemnelor e joacă de copii, că to-tul se reduce la a îndrepta fie-răstrăul ultrasonic spre copac. Există un necaz despre care, de bună seamă, nu vi s-a spus ni-mic la biroul de recrutare: xi-rincșii nu sînt de acord cu defri-șarea pădurilor. Ce sînt aceia xi-rincșii? Un răspuns precis și au-torizator nu există. Societatea nu se preocupă de această cheștiune. Pe membrii ei îi preocupă un singur aspect: navele de transport să ducă acasă cît mai mult lemn de yry, fie că le place xirincșilor, fie că nu. S-ar putea să fie ființe raționale, dar s-ar putea și să nu fie: sigur este doar că pot îngrădi oricîui liber-tatea de mișcare. Au, se pare, harul de a paraliza centrul ner-voși motori prin intermediul bioundelor. Cîtă vreme nu ai in-tenția să dobori copaci, poți chiar să-i mîngii - cu toate că nu vă recomand s-o faceți -, dar de cum îți amintești pentru ce te afli în pădure, devii, pe dată, la fel de neajutorat ca un nou născut. Inutil să mai adaug că atunci nici nu te lasă să-l atingi. Se ambalase atît de mult în pe-rorație încît nici nu observă că schimbasesc modul de folosire a prenumelui personal.

Xirincșii îi suscitara întîr-atînt interesul lui Rik, încît timid, cu

un gest amintind de cel al școla-rilor, ridică mîna.

- Spune, încuviință cosmo-maiorul.

- Cum arată xirincșul?

- Nu te teme, măi voi îngrji ca încă azi să-i cunoști îndea-proape. Mai tîrziu vei fi bucuros dacă n-o să-i vezi cel puțin ju-mătate de oră.

În cazul lui Rik însă, și spre deosebire de ceilalți, precizarea instructorului nu s-a adevărit. El nu i-a urît pe xirincșii, dar ținea asta în mare secret. Cînd ceilalți îi înjurau, el prefera să tacă. De altfel, pionierii-vînători - cum erau numiți tăietorii de lemne, din motive necunoscute - se în-țîlneau destul de rar, cutreierînd în general jungla de unii singuri și cercetînd unde s-ar putea acua un arbore yry cît de plă-pînd, în preajma căruia să nu se afle vreun xirincș, ori să se afle unul gata să înflorească. Cînd aceste plante își deschideau po-tirele albe, imense, uneori de înălțimea unui etaj, ele deveneau timp de o oră-două - în ocazii destul de rare li se pirguia fruc-tul - neputincioase față de oa-meni. Dacă un tăietor norocos dădea peste un xirincș cu peta-lele în deschidere, el se așeza la pîndă și aștepta pînă i se închi-dea potirul, apoi îl „decapita” degrabă, pentru că ulterior pu-tea tăia alțiia arbori yry cîți pu-teau căra în spate. Apoi avea grijă să nu afle nimeni de locul unde dăduse norocul peste el, dar, de regulă, cei de la Bază îl detectau de îndată și, chiar dacă pilotul navei de transport își țî-neau gura și nu-l dădea în vileag (fenomen destul de rar), colegii își urmăreau ortacul precum o haită de lupi flămînzi - victima. Deseori, lingă un xirincș vestejit se găseau și cadavre de oameni. Bacteriilor plantei nu le plăceau țesuturile umane. Societatea în chidea ochii la asemenea inci-dente, pe ei interesîndu-i doar lemnul de yry.

Avînd o oarecare șansă, Rik scapase pînă acum nevătmăat din asemenea capcane și nici nu s-a întors vreodată cu mîna goală. Acest util drum s-a dove-dit a fi însă nenorocos, pentru că nu reuși să procure nici mă-car o crenguță. Rezervele fiin-du-i pe terminate, trebuia să se înapoieze negreșit la Bază. Ce-i drept, ar fi putut proceda și in-vers, să se depărteze și să ceară o suplimentare de provizii prin radio. Ar fi putut scapa, astfel,

doar cu o serioasă săpuneală pentru lipsa de prevedere, dar, nu ştia nici el de ce, parcă-i trecuse tot cheful de asemenea peregrinări. Decise să se întoarcă, fie ce-o fi. Va afla, pe propria piele, cum anume sînt acele carcere, că doar n-au să-l ţină acolo pînă-n ziua de apoi. Mergea agale, cu pasul omului plictisit, nu mai cerceta desişurile în căutarea arborelui yry. Deodată, înaintea lui se ivi ceva alb strălucitor, aşezat în vârful unui lujer lung şi drept, care domina frunzele cărnoase, înzestrate cu ghimpi ameninţatori. Stînd pirot în faţa acelei priveşti, observă, în treacăt, fără nici un fel de interes, că lîngă xirincsul înflorit se afla un pîlc de arbori yry tineri. Cu privirea fixată asupra florii începu să-şi descheie maşinal curelele echipamentului greu. Obosela îi trecu, în timp ce un sentiment ciudat puse stăpînire pe el: fu copleşit de o mare şi stranie linişte, se simţi de parcă s-ar fi reîntors acasă, dar nu în infernul din Planetopolis, ci într-un cămin adevărat, în stare să-i ofere mîngiere, care-l aştepta cu o căldură şi mai minunată decît cea promisă de afişele mincinoase. Totodată, i se fixa în minte ideea că ar trebui să aştepte pînă cînd xirincsul îşi închide potirul, iar după aceea să-l distrugă. Aşa ar fi fost cel mai indicat. Curiozitatea îi dădea ghes să se apropie de plantă, dar era convins că xirincsul ori îşi va folosi drept scut frunzele ţepoase, ori îl va paraliza pur şi simplu. Dar nu s-a întîmplat astfel. Frunzele se mişcă într-adevăr, însă, în loc să-şi îndrepte ghimpii spre el, cele de pe ramurile inferioare, ce porneau direct din tulpină, se răsuciră cu ghimpii înăuntru, formînd o scară destul de comodă, pe care se putea ajunge la potir, iar cele din vecinătatea petalelor albe se retraseră, ospitaliere, la o parte, lăsînd calea liberă spre miracolul scînteietor. Urcă, fără frică, şi constată că acel potir, ce părea aproape străveziu, era alcătuit în realitate din petale groase, cerate. Împins de curiozitate, se aplecă asupra florii. Una din frunze se mişcă, un ghimp îi zgîrie faţa.

Se retrase pentru o clipă, apoi se aplecă iar. I se păru că şi frunza pe care stătea l-ar fi ajutat să poată contempla floarea mai în voie. Nu se simţea deloc primejduit, cu toate că ştia că nimeni, pînă atunci, nu se încumetase să pornească pe un astfel de drum. De cum se aplecase deasupra minunii albe, din rana făcută de ghimpe se prelinsu o picătură proprie. Căteafaua violacee a stigmatului sorbi cu nesaţ minusculul strop de singe. Floarea, primind parcă tocmai ceea ce dorea cu ardore, începu încet să se închidă, iar frunzele pe care stătea păreau că-l avertizează: atenţie, a venit timpul coborîrii. De cum puse piciorul pe pămînt, frunzele îşi scoaseră ghimpii pentru a ocroti floarea acum închisă. Urechea recepţionă un zumzet mai întîi slab, apoi din ce în ce mai puternic, frunzele tremurau uşor pe lujerul lung, iar zumzetul deveni din ce în ce mai limpede: xiiirincs - xiiirincs - vui întreaga plantă.

Ştia bine: acum ar fi fost momentul să apuce fierăstrăul cu ultrasunete şi să distrugă planta, dar în acelaşi timp simţea că nu o va face şi că floarea, la rîndul ei, ştia asta, că nu-i va pricinui nici un rău. Melodia se întetea din ce în ce, petalele potirului căzura una cîte una, iar sub ele pulsa deja o membrană ce creştea vîzînd cu ochii după fiecare zvîcnire mai puternică. Efortul plantei era impresionant. Simţea cum se opinteste fiecare celulă storcîndu-şi pînă şi ultimul strop de energie pentru a-şi prîgui rodul cît mai curînd. Se gîndi că buna cuviinţă i-ar pretinde să lase acum floarea singură, în sîfîrtarea ei miraculoasă. Dar nu merse prea departe. Se aşeză sub un copac din apropiere, aruncînd din cînd în cînd o privire spre boabă: oare ce va fi? Pînă atunci, nici un tăietor de lemne nu văzuse încă un fruct de xirincs, deoarece ori de cîte ori au întîlnit o plantă înflorită au ucis-o imediat.

Membrana ajunsese de mărimea unui copil de zece ani şi continua să crească. Lujerul susţinea cu dificultate o asemenea povară, începuse să se

aplece spre pămînt, iar pulsaţiile se întetiră într-atît încît nu mai reuşea să deosebească impulsurile. I se părea că fructul creşte continuu. Planta începu să dea semne de oboseală, durerile extenuate ale facerii au vestit cunună inferioară de frunze. Rik se ridică emoţionat, intuind că acum florii nu-i păsa nici măcar de propria-i existenţă, jertfindu-şi întreaga energie pentru formarea rodului. Autoanihilare, dorinţa de a se perpetua cu orice preţ, oferea un spectacol tulburător.

Rik privea fenomenul cu pumnii strînşi, cu unghiile înfipite în carne şi tremurînd din tot corpul. Nu-şi putea desprinde ochii de membrana care se afla în continuare. Xirincsul se vestejise de tot, doar lujerul se mai străduia să se ţină drept, dar şi el se încovoie sub povara rodului tot mai dolofan pe care-l mai desparteau de sol doar cîteva centimetri. În clipa în care vârful membranei umflate ca un sac s-a sprijinit de pămînt, lujerul s-a frînt, nemaiîncercînd să-şi revină. Vestejirea urca tot mai sus, cuprinzînd în cele din urmă întreaga plantă, oferindu-i rodului pînă şi ultimii stropi ai sevei sale datătoare de viaţă.

Membrana părea lipsită de viaţă şi Rik era dezamăgit. Se aştepta să vadă ceva deosebit, deznă de efortul la care asistasă. Curiozitatea îl împinse spre membrană. Suprafaţa pieloasă a fructului se vălăurea aproape imperceptibil. O atinse cu luare-aminte, dar îşi retrase mîna deîndată, surprins: coaja era caldă şi elastică. Ceva se mişca înăuntrul ei, într-un mod ciudat, de parcă cineva ar fi vrut să se elibereze de acolo.

Nu avu prea mult răgaz pentru gîndire. Coaja se sparse brusc. Rik nu-şi putea crede ochilor: dintre bucăţile de membrană zdrenţuite şi flească se ivi o mină cu cinci degete, de nuanţă verzuie, în timp ce printre crăpături se scurgea un lichid strălucitor. Apucă mîna care cerea ajutor şi o trase spre el. Membrana se desfăcu în întregime, în faţa bărbatului uimit apărînd o fată de o rară frumuseţe, cu trupul îmbrăcat într-o pelucidă şi ea strălucitoare. De cum îşi deschise ochii căută în stinctiv soarele. Îşi întinse braţele spre cascada de lumină, sorbind, minute în şir, razele mîngietoare. Cînd se întoarse

din nou spre Rik, de pe pelerie ei dispăruse pelicula strălucitoare. Bărbatul privea încrениt, asemenea unui idol de sare, făptură dinaintea sa. Fata era profund umană, însă nu pămînteană. Obrazul alcătuit din elemente cunoscute oglindea cu totul altceva, misterul fiindu-i conferit nu atît de nuanța de verde-pal, cît de surîsul ei deosebit. Era un zîmbet adîmca cu al florilor ce se scoală în primele raze de soare ale dimineții, ochii ei negri-strălucitori scînteiau ca două picături de rouă. Trupul zvelt și mîldios amintea de verticalitatea lujerului de crin. Cununa de păr bogat, verde-închis, i se revărsa pe umeri, precum pletele sălciorii în adierea vîntului.

Rik nu îndrăznea nici măcar să se miște. Fata se apropie de el și atunci un fulger îi străbătu tot corpul. Prima mîngiere, asemenea atingerii aripilor unui fluture, îi destinase mușchii obrazului, iar brațele înlănțuiră cu putere mijlocul firav al fetei. Spațiul și timpul încetară să mai existe în jurul lor. Trăiau numai prin și pentru sine.

Soarele, pregătindu-se să apună, desenă două umbre aplecate una spre cealaltă. O adiere răcoroasă răsfiră părul fetei. Ea mîngîie tristă ochii închiși ai lui Rik, apoi se ridică. Privirea bărbatului o însoți pînă cînd, cu pași nesiguri, dispăru în desulul florilor. Rik nu schiță nici un protest, știa că fata trebuie să plece. Se ridică, ochii lui priviră împrejur pentru ca să-și fixeze pentru totdeauna în memorie locul întîmplării, acest loc care de-acum încolo va fi sinonimul noțiunii de fericire și de „acasă”, în stare să ștergă amintirea coridoarelor strîmte ale peșterii Planetopolismului împreună cu cea a oamenilor-cîrțițe, posaci, mișunînd mereu de-a lungul lor.

Abia mișcîndu-se, se ridică, în timp ce privirea-i iscoditoare i se opri de cîteva ori asupra xirincsului mort, dar nici nu se gîndi să se apuce de tăiatul lemnelor, nici măcar atunci cînd își prinse de salopetă unealta, respectiv fierăstrăul cu ultrasunete. Parasi grabit poiana. N-ar fi suportat ca vreo navă de transport să profaneze locul. Merse aproape toată ziua și doar spre seară emise semnalul de recepție. Pilotul navei, care sosi nu peste multă vreme, îl privi pe tăietorul de lemne întors din expediție cu mîna goală cu o vâ-

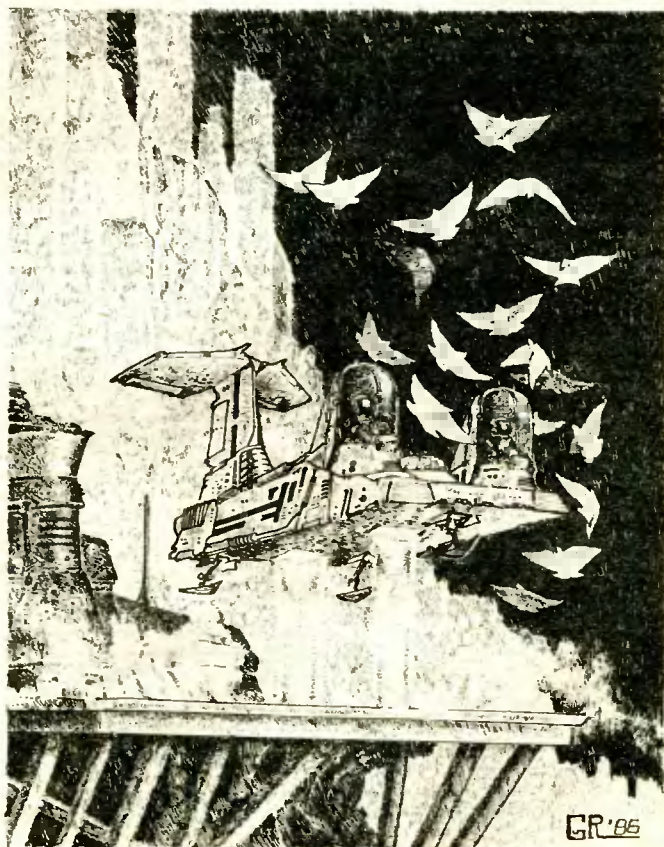
dă dezaprobare. Se prea poate să-l fi compătimit în sinea lui, dar avu grijă să tacă, să nu-și trădeze sentimentele.

Lui Rik nu-i era foame, nu-l chinuia nici întunericul adînc al carcerei. Puteau să-i pedepsească doar trupul, gîndurile lui reveneau mereu în acea poiană. Mîngierile vapoaze ale Florei – astfel o botezase în sinea lui pe fată – alungau senzațiile chinuitoare ale realității. Nu ținea socoteala zilelor scurse de cînd era închis și nu știa cît timp va dura detenția, îi era total indiferent. Paznicii s-au mirat, la început, de purtarea-i ciudată, apoi au convenit că tipul și-a pierdut mințile, n-au de ce să se mai preocupe de el. De cele mai multe ori, Rik nu-i băga în seamă, nici cînd vreunul dintre ei îi arunca în treacăt rația mizeră de mîncare.

Total decurgea conform obis-

nuițelor, pînă cînd, într-o zi, pilotul unei nave mari de transport zări de sus un grup de oameni. Era ceva neobișnuit ca atît de mulți tăietori de lemne să se adune la un loc în junglă. Bănuitor, coborî mai aproape. Erau cu toții în pielea goală, femeii și bărbații laolaltă. Chema de îndată Baza.

- Baza, aici 132, recepție.
- Aici Baza, recepție. Ce se întîmplă, 132?
- Văd un grup de oameni în pielea goală, în careul 007. Sint trei femei și patru bărbați.
- 132! Repetă! Răsună în căști ordinul dispecerului.
- Repet: am zărit un grup de oameni în pielea goală în careul 007, trei femei și patru bărbați. M-au observat și ei. N-au încercat să fugă, dar nici nu-mi fac semne. Mă urmăresc cu atenție.
- Rămii în zonă. Îți vom trimite întăriri.

GR'85

Desen de RADU CAVRILESCU

control și unul dintre tehnicieni anunță:

- Ne cheamă Baza!

- Conectează-mi monitorul, mîrii comandantul.

Ecranul monitorului se lumina. Camera arăta, fără echi-voc, un grup de vreo sută de indivizi ce se îndreptau spre Bază. Comandantul scriși din dinți la vederea oamenilor goi-puşcă.

- Bolestamații! murmură el.

Cînd grupul ajunse înaintea Bazei, o femeie ieși din rînd și pătrunse fără frică prin intrarea întunecată a tunelului subteran.

- Urmărește-o! rosti printre dinți comandantul.

Tehnicianul manevră butoanele. Pe monitor se putea vedea înaintarea femeii prin culoare, coborînd fără preget, tot mai jos, spre celulele carcerelor.

Rik simți că trebuie să se petreacă ceva neobișnuit. Îl apucă un tremur ușor. Deodată, ușa grea a celei se deschise și lumina năvălind înăuntru zugrăvi pe fondul alb conturul siluetei Florei. Fata întinse mîinile spre el, chemîndu-l. Rik porni fără să șovăie. Știa că, de-acum, tot ce-a fost rău s-a terminat.

Comandantul se ridică brusc și, făcînd doi pași, ajunse la pupitrul de comandă. Degetul lui arătător căuta cu înfrigurare butonul pentru autolichidarea Bazei. Însă mîna i se opri ca paralizată, apoi îi căzu inertă de-a lungul trupului. Schițînd o grimasă, încercă s-o ridice, dar nu reuși.

Flora îl trăgea cu repeziciune pe Rik după ea, prin culoarele întunecate. Fața ei exprima o anume neliniște. Ajunși la coridorul ce ducea spre ieșire, începură să fugă. Rik observă nu departe de Bază o mulțime de trupuri strînse unul lîngă celălalt. Cînd ajunseră mai aproape, constată că ele erau marcate de semnele epuizării totale. Priveliștea îi evocă efortul xirincsului jertfîndu-se în favoarea fructului său. Amintirea, racordată la evenimentele prezentului, avu puterea să proiecteze universul oamenilor la distanțe incredibile.

Ultimele convulsii ale trupurilor contopite înghețau una cite una într-o mută nemișcare.

Traducere de P.T. SUGĂR

NUNTA UNEI FLORI

Pilotul continuă să supravegheze zona, zburînd în cerc deasupra grupului de oameni care-l priveau impasibili, fără să-l provoace. Nu peste multă vreme își făcură apariția siluetele zvelte ale spiderelor de vînaătoare. Unul din cele trei părăsi formația năpustindu-se spre grup, gata să atingă pămîntul, dar ei n-au schițat nici un gest cînd aparatul a zburînit deasupra lor. Pilotul auzi schimbul de mesaje radio dintre spindere și bază.

- Aici baza. Imaginea a fost bună, într-adevăr par a fi oameni. Dar nici un bărbat dintre aceia nu figurează în evidența noastră, cît despre femei, cu afit mai puțin. Distrugeți-i!

- Am înțeles! răspunse comandantul detașamentului.

Pilotul se cutremură, într-atît erau de umani și păreau de inocenți cei de jos. Cele trei spider-e se îndreptară în unghi ascuțit spre grup, zburară deasupra lui, dar nu se petrecu nimic, în căști se auzeau numai țipete de minie și de spaimă.

- Nu putem acționa!

- Aici Baza, repetă!

- Aici 01, repet: nu putem acționa manetele de decuplare ale proiectilelor, sîntem imobilizați de o forță necunoscută.

Caștile se cufundară într-o tăcere mormintală, se auzea numai zumzetul frecvenței de emisie. Apoi automatul de comunicație trecu pe frecvența de alarmă.

- Atenție! Atenție! Aici Baza. Întoarceți-vă numaidecît! Vinătorii-pionieri să-și lase aparatele pe recepție ca să-i putem detecta mai lesne.

Baza începu să se agite cuprinsă de panică. Primele grupuri au și început îmbarcarea. Toți se grăbeau, ca nu cumva să rămînă în urmă. În cîteva ore piramida cenușe se goli, conchistadorii se refugiaseră în cosmodromul-bază, așteptînd în pintecul unei uriașe nave de luptă ca pregătirile să ia sfîrșit. Se urcară și ultimii tehnicieni și

porțile-ecluză etanșe se trîntiră cu mare zgomot.

Nu peste multă vreme motoarele începură să urle și, trepidînd din pricina supraîncălzirii, ridicară trupul masiv al navei în aer. Cochistadorii își luau tăl-pășița într-un chip rușinos, fugînd nu de un inamic mai puternic decît ei, nici de teama unui dușman care ar dispune de arme mai teribile decît ale lor, ci de spaima și de minia proprie că nu pot uicide. Niciodată și nici unde în cosmosul infinit n-au primit încă o asemenea lecție în stare să-i coboare în proprii lor ochi, reducîndu-i la dimensiunile unei fărîme în fața unei rațiuni ce nu ardea de dorința atroce a răzbunării, nu cerea dinte pentru dinte și ochi pentru ochi, ci a împiedicat numai comiterea altor fărădelegi.

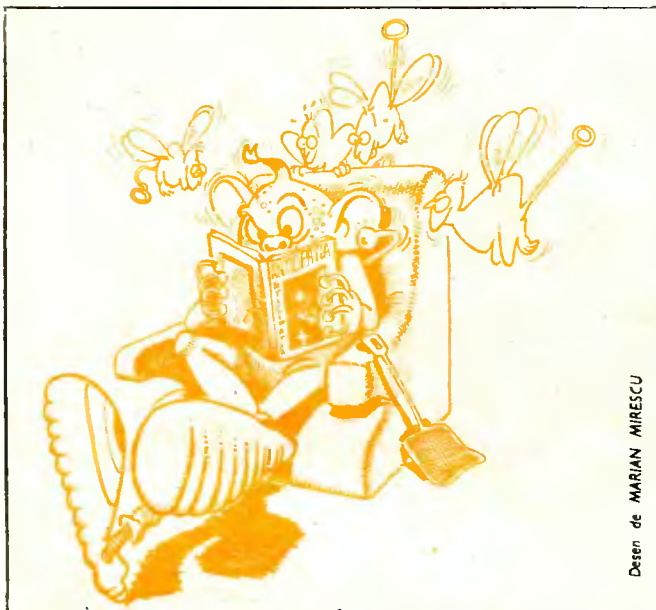
Din toată aceasta degringoladă, Rik n-a văzut nimic. Iureșul evacuării disperate n-a pătruns pînă în carcerile subpămîntene. Aștepta cu răbdare, știa că odată și-odată tot îl vor elibera și atunci o va căuta pe Flora pentru că și fata îl doarește. Uneori, deși vag, îi apărea fața ei surizînd încurajator.

Nava se plasă pe orbită și sincronizîndu-și viteza cu cea de rotație a planetei zbură deasupra Bazei la sute de kilometri înălțime. Oamenii se simțeau de-acum în siguranță și se odihneau. Rămaseseră treji numai comandantul și plantoanele. Comandantul aștepta nu știa nici el ce, dar ceva trebuia să se întîmple.

Ore în șir s-au rotit împreună cu planeta. Plantoanele priveau spre comandant din ce în ce mai furioase, doreau să se vadă acasă, departe de această planetă misterioasă și tolerantă, dar tocmai de aceea capabilă să acționeze în situații-limită absolut imprevizibil. Nu puteau pricepe ce anume așteaptă comandantul sfînd la pupitrul de comandă și privindul fix, cu obrazul crispat.

În fine, se aprinse un bec de

SORIN ANTOHI

Desen de MARIAN MIRESCU

Încercînd să dea o replică de terminismului einsteinian (care trimite inevitabil la Parmenide), Karl Popper a folosit cîndva imagistica teologică - atît de prețuită de autorul teoriei relativității: „dacă Dumnezeu ar fi vrut să pună totul în lume de la început, ar fi creat un univers fără schimbare, fără organisme și evoluție, fără om și experiența umană a schimbării. Dar El pare să se fi gîndit că un univers viu cu evenimente neașteptate nici chiar de El ar fi mult mai interesant decît unul mort.” (Unended Quest).

- Rămînînd în această retorică, să remarcăm ce model einsteinian au impus istoricii literaturii (care probabil au orgoliul de a-l confunda pe Einstein cu Eisen-

stein): genurile și speciile literare nu s-au schimbat esențial de la Aristotel încoace, astfel încît s-ar zice că fondul și toate formele ficțiunii au fost date din capul locului și desfid orice devenire veritabilă. Chiar noutățile evidente - scandaloase și simultan provocatoare ale subiecte ale științei literaturii și ale istoriei literare sînt repede și fără rost împărțite în rafturile vechi, prăfuite, ale unei biblioteci redundante în care e posibilă combinarea, dar e inimaginabilă evoluția. Consensul - tacit sau afirmat cu superioritate - profesioniștilor literaturii este serios amenințat în ultimele decenii de opere literare care scapă obstinat din venerabilele clasificări, tînzînd să-și dovedească fără pu-

tință de tăgădă caracterul insolit, diferența. Între aceste opere, largi categorii de public s-au de-cis pentru SF, care atrage prin noutatea situațiilor și a problematicii, prin raportarea consecventă la schimbările survenite în cultura și civilizația planetei. Dincolo de reluarea firească a unor elemente tradiționale, care nu o dată sînt uzate, sloganizate - dar care gen, care specie nu-și clișeizează patrimoniul? -, rămîne prospețimea greu de neglijat a unor scrieri ce reușesc să depășească acele crize de creștere de care vorbea cineva.

Acceptînd provocarea simplei existențe a unei asemenea literaturii, tot mai mulți autori se străduiesc să i se adapteze, venind înspre ea cu experiența unor domenii omologate de comunitatea cîrturărească. În grupajul din acest an, care se deschide cu recenzii ale unor cărți de gen apărute în ultima vreme, cîțiva cunoscuți analiști ai fenomenului SF examinează aspecte particulare ale acestuia.

Astfel, Cornel Robu se referă la cariera unor motive literare clasice în SF, în vreme ce Ion Hobana își continuă mai vechile investigații ale cinematografiei. Mihai Coman analizează lucrările premiate la ultimul concurs național de creație în domeniu, iar George Ceaușu, Voicu Bugariu și Lucian Ioniță propun abordări sociologice ori sociologizante: primul se ocupă de schimbările de generații, al doilea elaborează o viziune sociologică a SF-ului nostru, al treilea comentează rezultatele testului sociologic lansat în ediția trecută a almanahului. În sfîrșit, Gerard Cordesse încheie „Galaxia SF” cu o sinteză mai accesibilă a interpretării raporturilor dintre literatură și realitate.

AVERTISMENT
PENTRU
LINIȘTEA PLANETEI

Antologia „Avertisment pentru liniștea planetei” (Editura Albatros, 1985) constituie, ca și alte câteva culegeri de literatură de anticipație românească, apărute în ultima vreme, dovada audienței dobândită de gen în rândul tineretului de toate vârstele, atât printre creatori, cât și printre cititori, interes ce, depășind sfera cercurilor și cenoclurilor, se impune publicului larg printr-o beletristică de calitate. Axate pe preocuparea majoră a luării de poziție față de un nou război de natură să distrugă omenirea, povestirile selectate oferă o imagine a diversității talentelor care s-au afirmat în cadrul domeniului științifico-fantastic.

Desigur, ideea de a reuni din proza de anticipație scrieri antimilitariste nu este nouă. În 1970, biblioteca Marabout publica o lucrare de acest tip sub titlul „După... războiul atomic”. Dar antologia „Avertisment pentru liniștea planetei”, avînd o structură ideologică unitară, generată de faptul că autorii schițelor și istorisirilor s-au format în anii socializmului, se caracterizează nu doar prin sublinierea anxietății produse de o sumbră perspectivă belică, ci mai ales prin respingerea fermă a militarismului împreună cu aspecte imperiale de aservire a popoarelor, ca de exemplu, colonialismul, fascismul.

Un merit al antologiei este că, deși tematică, a fost astfel alcătuită, încît nu există repetiții supărătoare de subiecte, similitudini de construcție sau de profil al personajelor.

Majoritatea povestirilor conține fragmente de utopie, în genere de utopie neagră, reliefînd urmările dezumanizante ale unui război nuclear. De la „Ultimul Gdar”, în care Rodica Bretin, într-o formulă nouă a motivului „ucenicului vrăjitor”, pune problema imposibilității de a evita declanșarea armelor prea perfecționate la proiecția unor lumi unde oamenii poartă măști sau sînt secondați de copii din substanțe neorganice, confundîndu-se într-atît cu acestea încît își pierd identitatea umană, ca în „Atacul Gondronilor” de George Ceausu sau „Artele marțiale moderne” de Alexandru Ungureanu, avem de-a face cu societăți din viitorul îndepărtat, bazate pe utilizarea malefică a progresului tehnic și științific. O altă fațetă a urmărilor războiului, apropiată de viziunea din „Picnic la marginea drumului” a fraților Strugațkii, prezintă în „Stigmatul” de Silviu Genescu, ori „Deratizare” de Lucian Merișca, o degradare a vieții înspre inumanul nemilos și sordid. Se conturează universuri concentraționale unde domnește teroarea în numele unei inegalități sociale absurde, vizînd recrudescența fascismului.

Atunci cînd avertismentul nu figurează prin imaginile de coșmar ale utopiei negre, printr-un atac la însăși entitatea ființei umane, accentul cade pe salvarea de la piere a valorilor culturale și civilizatorii pe calea deschisă de Bradbury în „451 Fahrenheit”, precum în „Cercul era senin” de Marius Stătescu, care preconizează, ca ripostă la ororile războiului cu consecințele cunoscute, o întoarcere spre existența simplă, naturală și spre bucuriile lecturii. Aurel Cărașel în a sa „Colonie pentru 1000 de ani” se distanțează complet de mealegurile infernale, insula lui utopică fiind orașul prezentului, cu existența sa rutinată, care ignoră dezastrele petrecute în jur. Finalul ambiguu, punînd sub semnul întrebării dacă aceste dezastre s-au petrecut aievea, aprofundează critica primejdiosului indiferentism față de semenii. În povestirea lui Cărașel, ca și în „Umbra care ucide” de Anghel Th. Popescu, în care un reporter descopera

locul unde a fost efectuată o experiență atomică, acțiunea se plantează în prezent, doza de anticipație e minimă. Abila lor intercalare între schițele ce aruncă punți peste secole ori chiar milenii punctează mai clar mesajul antologiei. În afara fragmentelor de utopie, se pot distinge în cadrul culegerii și alte tematici ori direcții de tratare. În „Crenelurile”, Dorin Davideanu se orientează spre parabola într-o „scurtă istorie” a războaielor din vechime pînă în actualitate, urmărind trecerea unui om pe lîngă meterezele cetății. Pe linia meditației lirico-filozofice, proprie scrisului său, Mihail Grănescu se opune în „Nike” ideii de fatalitate în ce privește sfîșierea speciilor între ele. Ca și Labiș, el apelează la veșnic gingașul simbol al căprioarei, menit să îndemne la eliminarea cruzimii în raporturile dintre ființe, ca un dat inevitabil.

Pe linie satirică, o serie de autori continuă filonul viguros al literaturii noastre antimilitariste reprezentată de Bacalbașa, Brăescu etc., transgresîndu-l în plan științifico-fantastic. Ostașul ca executant automatizat, trimis la luptă pentru o cauză ce nu-i a lui și pe care adesea nu o cunoaște, ajunge în „Un soldat perfect”, de Radu Honga, să se ucidă pe sine în lipsa altui inamic. Dănuț Ungureanu realizează o caricatură excelentă în „Generalul”, caruia i se pare că e temut de populația tuturor planetelor, dar, printr-un procedeu simplu, amintirea lui piere într-o clipă.

Se pot observa în mecanismul epic al literaturii de anticipație un număr de transformări de la opera veteranilor pînă la cea a exponenților mai noi ai domeniului, schimbări ce se reflectă și în povestirile culegerii. De pildă, raportul om-mașină e văzut cu o mai mare elasticitate ca în trecut. Faimoasele legi ale robotului, emise de Asimov, nu mai sînt respectate în romanele lui Franke sau în ale lui Domingo Santos, așa cum se întîmplă și în antologia de față, în povestirea Mirelei Paciugă, „Carnavalul”. De asemenea, suspansul nu mai conține acea uimire în fața posibilităților tehnicii și științei contemporane de care erau im-

pregnate scrierile din deceniile trecute. Dar asemenea înnoiri generale în abordarea problemelor de anticipație poartă întotdeauna o amprentă conceptuală, filozofică și politică, națională și creativ individuală.

Trăgind semnalul de alarmă în privința devenirii umanității dacă nu se pune capăt cursei înarmărilor și stărilor conflictuale între state, povestirile din „Avertisment pentru liniștea planetei” înfățișează ochilor noștri tablouri înfricoșătoare, pentru a marca umărul unei conflagrații mondiale. Aceste tablouri au menirea de a atrage atenția că trebuie găsite în forțele omului soluțiile de spulberare a temerilor și de, preîntîmpinare a primejdiilor. În majoritatea povestirilor există un personaj care poartă făcia omenirii depozitate de dreptul ei la viață. Nu întotdeauna acest erou iese învingător din lupta cu forțele întinericului. Într-un eseu despre eroii științei-ficțiune, cercetătoarea M.F. Dispa făcea un comentariu, analizând producții de valoare recente ale genului, ce se poate aplica și personajelor prezentei culegeri: „La urma urmei interesează destul de puțin dacă eroul reușește sau eșuează. Esențialul e că există și că, atunci cînd cade, un altul preia ștafeta. El este absolut necesar regenerării unei societăți unde omul și-a pierdut umanitatea; el este de neînlocuit pentru a face conștientă civilizația noastră de pericolul pe care-l reprezintă pentru ea însăși. El ne deschide noi căi, ne dezvăluie drumuri uitate. Grație lui, știm că specia noastră se va perpetua veșnic printre stele. În pofida puterii de autodistrugere pe care a acumulat-o, umanitatea nu se va sfîrși niciodată. Va exista întotdeauna cineva pentru a o trezi la timp”.

Întocmit cu discernămint de un editor cu experiența în problemele literaturii de anticipație, cum e Constantina Palgora, care, într-o postfață, informează util asupra activității autorilor și specificului creației lor, volumul „Avertisment pentru liniștea planetei” satisface gustul iubitorilor genului.

SANDA RADIAN

Spre sfîrșitul anului trecut, entuziasmul propagator al literaturii de anticipație din țara noastră, Alexandru Mironov, în colaborare cu Mihai Bădescu, ne-a oferit o deosebit de interesantă „culegere de texte de anticipație pe teme ateiste”, intitulată **Nici un zeu în Cosmos**, sub prestigioasă egidă a Editurii politice. Din Argumentul care precede poveștile, semnat de Al. Mironov, aflăm că **Nici un zeu în Cosmos** este „o primă (s.n.) selecție a unor texte neordonate după vreun criteriu, dar servind interesele educației ateistștiințifice, folosind platforma literaturii de anticipație. Scriitori din diverse țări, aparținînd unor sisteme sociale diferite, își dau mina în paginile acestui volum pentru a contribui la zdruncinarea sechelelor acelei boli milenare, somnul rațiunii, cel care a născut moștrii religiei și a stopat progresul științelor pe Terra”.

Obiectiv foarte important în cadrul procesului educațional împotriva ideilor obscurantiste, care întunecă încă o bună parte din mințile oamenilor! Obiectiv pe cît de înalt, pe atît de anevoios și de gîngăș! Pentru că e greu de presupus că într-un domeniu ce ține și de rațiune și de inimă totodată, povestea fantezistă a unui autor de literatură de anticipație ar avea șanse să fie mai eficientă decît **Critica rațiunii pure** a lui Kant sau de monstrațiile ateiste ale lui Feuerbach, ar putea să spulbere argumentele unui Descartes sau Pascal bunăoară, care, oricum

am răsturna lucrurile, nu au prezentat „somnul rațiunii”, deși erau drept-credincioși convingiți. Cînd, după cum arată statisticele, din cele 5 miliarde de locuitori ai Terrei, mai bine de 3 miliarde sînt religioși, nu e tocmai înemeiat prea multul optimism al lui Mironov în legătură cu „minunatul nostru secol al XX-lea, veacul geneticii” etc. — și nu e cazul să dăm uitării recrudescența fanatismului religios care bîntuie multe regiuni ale pămîntului, nu arareori sfințind cu sînge conflictele ideologice ale beligeranților drept-credincioși. Și n-ar trebui să uităm nici de acerbele bătălii armate dintre partizanii la fel de fanatici ai „religiilor profane”! Nu e locul să dăm aici exemple concrete — toată lumea le cunoaște! Bine zicea Victor Kernbach, în excepționalul său studiu **Biserica în involuție**: „Nu sîntem încă în etapa stabilirii momentului de dispariție a religiei, nici în aceea a universalizării ateismului” (pag. 464).

Tocmai de aceea, antologia lui Mironov și Bădescu este de mare actualitate și de acută necesitate pentru sprijinirea rațiunii.

Așa încît **Nici un zeu în Cosmos** este de la bun început un instrument împotriva idealismului filozofic, a misticismului, a superstițiilor, a fanatismului dogmatic de orice fel, a intoleranței religioase.

În antinomia stîrnită de întrebarea fundamentală a primului om cugetător asupra rostului său sub stele, răspunsul nu s-a putut afla nicăieri altundeva decît în chiar substanța cenușie care a formulat întrebarea. De atunci și pînă azi, de-a lungul sutelor de mii de ani ai umanității, „materia care se gîndește pe sine”, cutremurată de nedumeririle din cugetul său, s-a zbatut mereu între credință și necredință. Din păcate, cum zice

* M.F. Dispa. Eroi ai științei-ficțiune. Ed. A de Boeck, 1976, Bruxelles, pag. 155.

Kernbach, „cunoașterea universului handicapează atât credința omului religios, cât și convingerile omului ateu.” (op. cit. pag. 476).

Culegerea lui Mironov și Bădescu - prima dintr-o serie ce se sugerează că ar urma - alcătuită pe convingerile omului ateu, ilustrează puterea fără margini a rațiunii omeneste și inutilitatea iluziei că în vastitatea universului ar exista vreun spirit - imaterial, atotcugetător etc. - care ar dirija cumva evoluția în timp și spațiu a mișcării eterne a materiei.

Dintr-o curiozitate pur profesională, am încercat să grupez cele 18 povestiri ale culegerii după modalitatea de creație de care se folosesc autorii lor pentru a-și realiza scopul. Un grup - și parca cel mai eficient - pe care l-aș numi humoristic, este cel care recurge la mijloacele tradiționale ale persiflării: satira, pamfletul, caricatura, zeflemeaua. Astfel, Robert Sheckley, Ilia Varșavski, Ovidiu Bufnilă, Philippe Curval, Eduard Jurist, cu chiznovățiile lor, dau cu tifa la toate cele sacre, fac din Dumnezeu un biet bătrânel bun de tras pe sfoară, îl trimit pe un oarecare cercetător într-ale istoriei cu un vehicul cronoportat al agenției Aeroflot în Capernaumul iudei ca să ia locul lui Iisus, pe un călugăr al Vaticanului îl trimit să realizeze o emisiune tv în direct din paradis și îl fac să nimerească între hurile din raiul lui Mahomed etc. Proclății aceștia „fără nici un Dumnezeu”, cum ar fi zis bunica, „pe care focul iadului are să-i ardă”, chiar dacă nu zdrobesc cu șoticăriile lor ideea de Dumnezeu sau credința religioasă, și chiar dacă textele lor nu sînt chiar întru totul literatură ortodoxă de anticipație, izbutesc să descrețească frunțile și mințile cititorului și să ne facă să privim mai cu obraznicie pe sub perdelele care acoperă sfintele taine teologice.

Un alt grup - i-aș zice tehnicist - îl constituie povestirile semnate de Stanislaw Lem, de Adrian Rogoz și de Fredric Brown. În ele, mașinile născocite de om slujesc de bază pentru tăgăduirea existenței vreunui spirit, care ar conduce lumile, ilustrînd totodată că omul este măsura tuturor lucrurilor.

Textele lui Victor Kernbach, Cristian T. Popescu și Mihail Grănescu sînt scrise parca

CARTI S.F.

„sub pecetea tainei”, sugerînd în hermetismul lor un tîlc pe care mintea noastră nu îl poate pătrunde, dar care tîlc totuși duce numai la om, în pofida aerului lor ezoteric.

Grupul Harry Harrison, Dan Merișca, George Ceaușu, Isaac Asimov și Gheorghe Păun l-aș numi grupul fanteziștilor propriu-ziși. Imaginînd lumi sau împrejurări de viață altele decît cele de pe pămîntul nostru, demistifică legende și practici sacre, făcînd ca în conflictul dintre rațiune și dogmatism să biruie rațiunea.

Mi-au mai rămas trei povestiri pe care nu le-am putut încadra în nici un grup: **Steaua**, care, în ciuda faimei autorului ei, englezul Arthur C. Clarke, nu e decît o declamație anticeștină; **Marțianul**, al celebrului Ray Bradbury, poveste care ar ține poate de grupul celor pe care în taxonomia mea le-am denumit „tainice”. N-aș putea o socoti chiar ateistă, aș zice că e mai degrabă un basm plin de duioșie ca o povestire cehoviană, totuși ei ea combate o psihoză de tip metafizic, un fel de halucinație care-i cuprinde pe coloniștii veniți de pe Terra pe Marte și care-i face să-l ucidă pe marțianul proteic ce le apare ca o intruchipare aievea a propriilor lor doruri. În sfîrșit, capodopera volumului, **Sub cenuși**, a francezului Ge-

rard Klein, e o dezbaterie filozofică profundă asupra cîtorva probleme existențiale plasate sub pretextul acțiunilor unui robot al veșnicului viitor care are sarcina să-i învieze pe toți morții lumii și să-i trimită acolo, în viitorul aflat sub domnia mașinilor care l-au construit pe acel robot resurecțional, viitor unde „oamenii nu se mai distrug, stelele sînt atît de numeroase încît există o planetă pentru fiecare om” și unde mașinile acelea - „într-un sens, descendenții oamenilor” - vor să-i transfere pe toți cei ce au trăit vreodată pentru că, așa cum cugetă robotul, „omul este mare... fiecare om este sfinț” și acolo „nici unul din ei nu va mai muri vreodată.”

Aș zice în concluzie că textele de anticipație din **Nici un zeu în Cosmos**, cu mijloacele literaturii de totdeauna, demonstrează că rațiunea este singurul zeu care s-a ivit în infinitul tuturor galaxiilor din univers, zeu născut din evoluția firească a materiei care a izbutit „să se gîndească pe sine însăși.”

Firește, toate aceste texte sînt totuși un fel de basme. Nu cred cu toată convingerea că ele ar putea să-l facă pe un credincios habotnic să se scuture de credința lui. Sînt însă convins că tinerii al căror sistem de cugtare se află încă în formare, citind aceste „basmе moderne”,

Desen de MARIAN MIRESCU

vor fi mai ispiți să privească problemele existențiale prin prisma rațiunii și a științei, decât prin cea a halucinațiilor mistice. Așa încât, dacă Mironov și colaboratorii săi vor mai descoperi prin SF-urile lumii și alte povești asemănătoare, ele nu numai că ne-ar delecta imaginația cu fanteziile lor, dar ar și contribui la luminarea minților tinere.

PS. - Unele improprietăți de stil (cacofonii mai ales) în traducerea textelor, precum și câteva formulări stingace în notele de prezentare a autorilor par a se datora grabei cu care se va fi efectuat redactarea volumului. Ar fi de dorit ca antologistii să acorde o mai mare atenție și acestei laturi a muncii lor.

H. GRĂDESCU

La ce se poate aștepta cititorul de la o carte de literatură de anticipație tehnico-științifică, fie ea chiar și o antologie? La aceleași elemente, îndeobște cunoscute: roboți umanoizi, ecrane radar, antene, supernove, arme ultramoderne, nave intergalactice... Da și nu. Aceste elemente constituie, într-adevăr, în mare măsură arsenalul literaturii de anticipație tehnico-științifică. Reducând însă fenomenul anticipației doar la lumea acestor elemente, devenim victime ale unei trecute prejudecăți. Pentru că spațiul acestei literaturi s-a lărgit vâdit în ultima vreme, mijloacele de expresie s-au diversificat, metodele de scris s-au înnoit neîncetat, ca și cele ale literatu-

rii în general, în fine, liniile de demarcație dintre literatura de anticipație tehnico-științifică și literatura propriu-zisă („realistă”) nu mai sînt foarte evidente, pe alocuri ele se dizolvă, se întrepun...

Fenomenul e ilustrat de cărțile ultimilor ani apărute în colecția Fantastic-club a Editurii Albatros, cărți care au impus un grup de tineri autori de real talent (Mihail Grădescu, Alexandru Ungureanu, Rodica Bretin, Lucian Ioniță ș.a.), de Almanahul **Anticipația**, ca și de o seamă de antologii, printre care și cea intitulată **O planetă numită anticipație** (alcătuită de Alexandru Mironov și Dan Merișca), Editura Junimea, 1985.

Sub titulatura de anticipație, pe lângă prozele strict specializate, în care predomină elementele de recuzită înșirate mai sus, apar orientări tematice ca parabole, utopii, antiutopii, basme (moderne), proze de inspirație livrescă, chiar parodii și proze satirice. Diversitatea aceasta în unitate - vreau să spun că în cadrul aceleiași tematici: anticipația nu poate fi decât de bun augur.

Trecînd la antologia lui Al. Mironov și D. Merișca, prima evidență este chiar această diversitate: fiecare proză reprezintă cîte o altă pietricică venind să contribuie alături de celelalte la alcătuirea unui mozaic - cartea. Ceea ce nu înseamnă că toate prozele ar avea aceeași valoare. Ba, dimpotrivă, și aici avem de-a face tot cu o diversitate, dar una deloc binevenită, de data aceasta.

În cuvîntul introductiv - **Să vorbim pe limba pămîntului** -, Alexandru Mironov se ocupă de anticipația tehnico-științifică în general, textul constituindu-se într-un bun eseu, dar nu spune nimic despre criteriile selecției. La parcurgerea antologiei înțelegem însă că au fost vizați autori, în special, tineri. Iar intenția pare a fi aceea de a scoate la lumină o carte reprezentativă pentru ce înseamnă literatura tînără de anticipație ce se scrie astăzi la noi. Ceea ce nu s-a reușit decât în parte, trebuie s-o spunem în folosul înșei a creației tinere de anticipație de la noi. Pentru că imaginea pe care și-ar face-o cineva neavizat, în urma lecturii acestui volum, despre literatura de anticipație tehnico-științifică din România, îmi

pare a fi deformată. Din cel puțin două motive: unu, pentru că, în general, autorii prezenți nu figurează toți cu texte chiar antologice, unii dintre ei - altminteri autori de talent - prezentîndu-se cu cîte o proză absolut anostă, și doi, pentru că din antologie lipsesc - din motive care îmi scapă - autori ca Rodica Bretin, Alexandru Ungureanu, Cristian Popescu, Radu Pîntea, Ștefan Ghidoveanu... autori care ar fi completat tabloul tinerilor creatori de SF promițători.

Discutînd însă despre ce este, despre cei prezenți în antologie, mi se pare că reușitele ei sînt (în ordinea din volum, adică... invers alfabetică): **Incidentul** de Gheorghe Păun, o aparentă poveste de vacanță, scrisă însă cu siguranța unui adevărat profesionist; apoi povestirea lui Mircea Opriță, **Alexandru Mironov** cu o frumoasă și deloc conformistă **Antipoveste**; Lucian Merișca pentru umorul negru bine folosit (atenție însă la pericolul de a aluneca în trivial); **Cintecul libelungilor** a lui Mihail Grădescu, un adevărat poem; și Voicu Bugariu cu o poveste bine rotunjită, cu o scriitură densă, unul din puținii autori atenți și la stil, de fapt unul din puținii „veterani” prezenți în antologie.

Aceștia sînt autorii care își aduc cu adevărat contribuția la scrierea „legendei despre viitor” pe care o preconizează, în studiul său introductiv, Alexandru Mironov.

E mult, e puțin? Un fenomen, cum este acela al anticipației românești actuale, merită cît mai multe volume antologice. În acest sens, și prezenta antologie este bine venită. Mai multă exigență, însă, în selectarea textelor se impune, generozitatea nefăcînd totdeauna casă bună cu valoarea.

DUMITRU A. DOMAN

UN AUTOR ÎN PLINĂ ASCENSIUNE

Mai poate fi considerat tânăr un autor de science-fiction care a împlinit vârsta de 30 de ani? Întrebarea este, cum se va vedea, retorică în cazul nostru, întrucât deocamdată înaintea și în jurul autorului pe care (și a cărui carte) doresc să-l prezint - Biró László Péter, născut în anul 1955 la Cluj-Napoca - este în literatura de limbă maghiară din țara noastră un considerabil vid. Printre predecesorii tinărului nostru autor, care au cultivat în mod programatic genul, se cuvine să atragem atenția, neapărat, asupra lui Majtényi Erik; fără îndoială că și cititorii Almanahului Anticipația ar gusta cîteva din scrierile sale, avînd miez, originalitate, un stil și o arhitectonică frapante, în stare să satisfacă și exigențele literare cele mai selecte. Și tot printre predecesorii lui Biró László Péter se numără și alți scriitori de limbă maghiară care au publicat literatură SF - Bálint Tibor, Dáné Tibor - de care deosebesc însă chiar și din punct de vedere „taxonomic“, el fiind un pionier în această privință în sensul că a abordat genul literar SF dinspre știință și nu dinspre literatură. Biró L.P. absolvă Universitatea Babeș-Bolyai în 1979, obținînd diplomă de fizician. În prezent, lucrează ca cercetător la Institutul de Tehnologie Izoto-

pică și Moleculară din Cluj-Napoca. De altfel, fenomenul a prins să se generalizeze pe scară universală, manifestîndu-se răspicat și la noi: marea majoritate a tinerilor autori prezentați în edițiile de pînă acum ale Anticipației sînt absolvenți ai facultăților în care se studiază științele exacte, lucrînd apoi într-un domeniu aferent.

Așa stînd lucrurile, ce l-a determinat oare pe tinărul nostru autor să scrie, încă în 1983, pe vremea cînd mai era profesor la Gheorgheni, prima sa povestire SF? Presupun că a primit un imbold din partea lecturilor sale, că e vorba mai degrabă de un efect al „cursului literaturii universale“ decît de o participare la vreuna dintre manifestările amatorilor de astfel de literatură. Biró László Péter a avut, deci, un debut solitar; cu atît mai demnă de admirație îi este relativă originalitate, suveranitatea ideatică și mai ales prolificitatea sa! După ce i-a apărut prima lucrare, în suplimentul *Delfin* al revistei tirg-mureșene *Igaz Szó*, el a reușit să pună pe masa editurii, în decurs de numai un an, o duzină de nuvele reunite în volumul său de debut intitulat *Verigi posibile*.

Cum sînt aceste scrieri? Demnă de interes le este, în primul rînd, diversitatea tematică. Majoritatea lor se structurează, cum putem constata, pe o idee unică. Menționez însă că această constatare a noastră nu se vrea a fi un calificativ, deoarece genul scurt și în special genul scurt SF dispune în mod unitar de o asemenea trăsătură. Multe depind de calitatea ideilor și a găselnițelor literare, de caracteristicile lor, întrucît acestea pot delimita profilul unui autor făcîndu-l să fie inconfundabil (să ne gîndim la un Dino Buzzati ori la un Roald Dahl). Precum am mai spus-o, Biró László Péter selectează dintr-un evantai tematic divers și fiecare idee a sa este diferită de cea precedentă - chiar dacă nu este complet originală. Și aici e locul să o precizăm: aceste idei - așa cum o demonstrează și povestirea conținută în almanahul de față: *Nunta unei flori* - nu se refera la desfășurarea acțiunii, ele fiind îndeosebi idei metaforizante.

Sînt, îndeobște, metatexte care sugerează prețuirea valorilor (între care cele mai de preț sînt viața și libertatea) și care postulează deîndată, alături de valorile amintite, cea a alterității, propovăduind totodată și cinstirea ce i se cuvine specificității. Personajele sale ajung să înfrunte fiecare situație în care omul este pus la încercare, situații-limită, și fie că pier, fie că rămîn în viață, ele își păstrează, neîntinată, puritatea morală. Probabil că acest procedeu scriitoricesc limpede conferă scrierilor lui Biró László Péter o aură de duioșie naivă, ferindu-le de prețiozitatea științifică, cea care poate evolua lesne în didacticism. Din această cauză, ele se aseamănă mai degrabă cu basmele (populare) decît cu textele tipice de anticipație. Să mai adăugăm că la acest autor, aspirația metaforică - parabolică se însoțește cu o puritate stilistică.

După opinia noastră, autorul „*Verigilor posibile*“ mai are de cizelat întru abordarea universului noțional al „lumilor imaginate“, dar, formulînd o atare observație, se cuvine totodată să avem încredere că acest lucru se va realiza cu atît mai mult cu cît o oarecare sfîngăcie în narative (folosirea unui instrumentar conceptual pămîntesc acolo unde domnesc alte legi naturale ori sociale decît cele de pe Terra) se poate dovedi în cazul aproape al tuturor autorilor de SF, cu excepția celor foarte mari și însemnați.

Presupun că o asemenea prezentare a unor nuvele pe care cititorul abia urmează să le parcurgă este suficientă.

La începutul acestor rînduri am pus întrebarea: oare autorul nostru poate fi socotit a fi tinăr? Ținînd cont de faptul că, de-aici încolo, el poate încă evolua mult și că dispune în mod cert de resurse nebanuite, ne exprimăm convingerea că și va bucura cititorii cu multe apariții noi și valoroase. Să încheiem deci această sumară „punere în temă“ cu ultimele rînduri ale volumului, din lucrarea ce are ca titlu „*Stingătorii de stele*“. Subiectul: omenirea e „vegheată“ de o civilizație cosmică de un rang și nivel superioare, ocrotită pentru ca nu cumva ea să se autodistrugă. Fi-

rește, omenirea trebuie să-și soluționeze de sine stătător problemele. Protagonistul povestirii, cel care îi va contacta pe reprezentanții civilizației superioare și care va investiga astfel universul lor, normele lor morale va fi „reduc la tăcere” (internat într-o casă de sănătate) de către superiorii săi pămînteni; unul dintre musafirii extraterestri, un om politic din altă lume, vrea „să-l elibereze”, ar dori chiar să-l ia cu sine. Dialogul decisiv sună astfel: „... ai putea vieții printre noi, după pofta inimii tale, cu o singură condiție: să nu mai revii”. „— Am priceput. Voi sînteți mai circumspecți decît colegii voștri de pe Terra și doriți ca după ce voi fi luat de aici să nu vă mai încurc socotelile. Dar, vă înșelați: nu vă primesc mărîmoasa ofertă”. „— Crede-mă, Bart, nu ai nici o șansă!” „— Știi — îi răspunse omul — cea mai mare deosebire dintre noi este aceea că noi, primitivii, abordăm bătaia, chiar și dacă e limpede că nu avem nici o șansă”.

AGOSTON HUGO
redactor la săptămînalul
de limba maghiară A HÉT

ÎNTOARCERE LA BASM

Făceau mare vîlvă cîndva ipotezele unor istorici literari care susțineau, în ciuda oricărei tradiții, dar în virtutea unor speculații amuzante, că vreun clasic despre care se scriseseră deja zeci de biografii nu avusese mai multă viață decît personajele pe care posteritatea le punea în seama lui. Astfel, Homer n-a existat. Shakespeare nici atît, dar, pentru că — vorba poetului — „trebuiau să poarte un nume”, operele lor (palpabile) căpătaseră o paternitate oarecare. Și mai mult au plăcut ipotezele construite în urma constatării că operele semnate de bărbați conțineau lungi pasaje despre toalete și chiclazuri, ori prezentau realitatea așa cum numai femeile ar putea s-o vadă.

Așa că e o mare relaxare să descoperi cînd și cînd o autoare veritabilă, pentru a verifica perti-

nența opiniei conform căreia genul nostru proximal e capabil de lucruri în care mai ales bărbații s-au impus. Este cazul cărții **Efect holografic** (Albatros, 1985), debutul în volum al unei brașovenice mult publicate în efemeridele și almanahurile SF, deseori premiata Rodica Bretin.

Volumul adună 16 povestiri și schițe, datînd din diverse etape ale activității tinerei scriitoare și conturînd un profil literar reprezentativ pentru o anumită manieră de a înțelege și exersa anticipația. Structura dominantă este cea a basmului, așa cum apare el la autori ca Vladimir Colin sau Ursula K. Le Guin, dar și la Frații Grimm, la Hauf, dar și la Walter Scott. Rodica Bretin pare într-adevăr hotărîtă în favoarea acestor binefăcătoare influențe, pe care le asociază ingenuu și le trădează dezinvolt.

Întîi de toate, maniheismul. Personajele Rodicăi Bretin sînt lipsite de acea ambiguitate cu care ne-a obișnuit literatura cultă, reprezentînd epifoneme, avatari ai principiilor antagonice știute: un conte Wolund remarcă autobiografic „sînt o forță a Răului”, iar Alan-a-Dale și Sir Gart conduc „forțele Binelui” (chiar numele, reminescente din romanul gotic și povestirile din pădurea Sherwood, sînt stabilizate de tradiție). De partea Binelui, obsedanți, „muntenii aprigi” — sîntagma revine mereu în aceeași povestire. De partea Răului, personajele lipsite de inhibiții și scrupule, cum ar fi Wolund, legat sado-masochist (explicit, vă

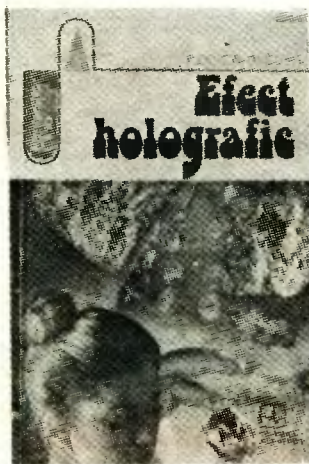
asiguri!) de Gudrun.

Apoi, motivațiile. Pentru cele mai greu explicabile acțiuni, ele sînt enorme, potrivite cu o logică specială, posibilă doar în basme sau în anumite anecdote absurde: „Surprins de purtarea ei ciudată, Alan a urmat-o însă, căci n-o putea lăsa singură în mijlocul atîtor primejdii”. (s.m.).

Apoi, cadrul: gotic, straniu, în „beția barbară a luminii”, tocmai bun pentru dezlănțuirea senzațiilor, invariabil paroxistice — inima „bate nebunește”, totul se înfrimă febril, pasional, cu suflul la gură. Un personaj feminin, Aralda (Rodica Bretin are predilecții justificare și pentru onomastica romantică a nordului), e „amețită de bogăția senzațiilor”, fapt totuși previzibil pentru „o femeie tinăra, cu trupul alb și zvelt... simbolul frumuseții eterne”. Da, simbolul, fiindcă autoarea a învățat de la basm să alegorizeze, să mizeze continuu pe parabolă, să nu se mulțumească pur și simplu cu povestea.

Prozele Rodicăi Bretin depășesc arareori condiția unor combinații de clișee depreciate, iar atunci cînd o fac sînt afectate de metehnele incurabile ale diletantului: lirism supărător și ieftin exces de determinanți, speculații căznite, conflicte neverosimile. Alături de basme mai reușite, ca „Zorii pustiei” sau „Călăreții de fier”, citeva texte ar putea fi rescrise cu profit. Întîi de toate, „Vinătorul de freli”, care ar avea premisele unei bune distopii alegorice, sau „Noaptea sanyazimilor”, dacă procedeele din **space opera** ar fi mai atent folosite. În rest rămîne meritorie, cum spuneam, o oarecare depășire a tabu-urilor erotice. Și preocupările pentru hainele personajelor (mai ales salopete).

SORIN ANTOHI

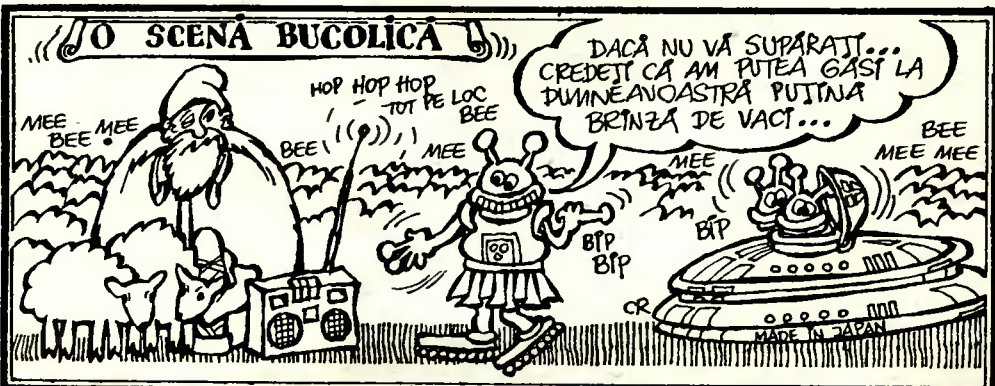
mare risipă de cuvinte, de întimplări ce ar fi vrut să aibă haz, dar care nu reușesc să stîrnească nici măcar un zîmbet indulgent.

Deci, care e miza cărții lui Radu Honga? Evident, nu este una a SF-ului „obișnuit”. De altfel, integrarea ei în SF ține mai ales de o lectură „scenografică”: într-adevăr recuzita, obiectele, decorul (în de peisajul obișnuit al SF-ului. Dar spiritul cărții, atmosfera și limbajul ei sînt de parte de acest univers. Cartea se vrea una de „umor”, o speculație, din perspectiva hilarului și nu a dramaticului, a condiției umane într-o lume excesiv dominată de tehnica (sau, mai concret, hipertehnica) anilor viitori. SF-ul este, deci, un pretext, căci firul epic și recuzita fantastică servesc doar ca fundal, contrastant pentru punerea în lumină a unor situații de excepție. Exemplaritatea lor derivă din contrastul dintre mentalitatea lui Theodore, cînd „conservator idilic” îndrăgostit de o Terra a naturii „naturale”, visînd la o fermă cu vaci și cu heleşteu și încercînd să o reconstruiască în mediul cibernetizat al planetei, cînd fiul epocii sale, incapabil să recunoască și să analizeze corect un animal banal precum pisica (citez acest fragment ca unul din cele mai spumoase ale acestei cărți: „Animalul se așezase între timp la spatele lui George și Theodore îi studia cu mare atenție coada acoperită cu păr. «Cred că o folosește la schimbarea direcției, se gîndi el. Ce tehnică și la animalele astea naturale! Nemaipomenit!»” (pag. 89).

Se știe, contrastul năste risul. Dar nu orice contrast. Lui Radu Honga îi lipsește o experiență autentică a textului hilar, un exercițiu constant al scrisului cu și pentru producerea risului. Ceea ce nu știe el (dar sper, ar dobîndi prin exercițiu) este că umorul ține de un anume mod de a fi (narativ, desigur), de un anume decupaj al lumii. Umorul nu e numai anecdotă (pe care Radu Honga o cultivă cu predilecție), ci este, în primul rînd, o viziune unitară despre o lume „strîmbă”. Autorul nu posedă încă un limbaj al lui, o gîndire coerentă (hilar coerentă) asupra universului. Și ce prilej formidabil îi oferise această idee a nostalgicului Theodore, cufundat în universuri ciudate. Căci, în fond, cartea lui Radu Honga face parte din marea familie a poveștilor despre „lumile întoarse pe dos”, fiind în esența ei o „utopie hilară” ale cărei rude mai mari sînt aventurile baronului Münchhausen, călătoriile în Lună ale lui Cyrano de Bergerac, orașele sucite ale lui Swift, spațiile uriașe ale lui Rabelais și, desigur, acea primă „istorie adevărată”, scrisă în antichitate de Lucian din Samosata.

Cititorul nu poate, deci, decît să regreta că un filon atît de bogat a fost secătuit printr-o tratare pripită și nu în cel mai fericit registru epic. El rămîne cu amintirea plăcută a celor citeva fragmente savuroase și cu speranța că autorul, mai matur și mai sigur pe sine, va confirma cîndva resursele sale reale.

MIHAI COMAN

Desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

UN AISBERG SUB COAMA VALULUI

GALAXIA
SF

GEORGE CEAUȘU

1984: nu Orwell, ci Timișoara, Strunga (Iasi). Bacău, Piatra Neamț, Cluj-Napoca: înfîliri ale **fandomului**¹, discuții despre existența unui nou val de autori și, corespunzător, a unui public de SF datat unei noi receptări, oscilant ca și piața editorial-publicistică. În 1985, chestiunea este pusă pe tapet la Timișoara, Surduc (Timiș), Lugoj, Craiova. S-a și scris despre noul val, tangențial sau razant², epuizîndu-se variantele grafice ale denumirii: „noul val”, **noul val** sau chiar (absorbînd metafora în limbaj) noul val - la care subscriem. Motiv de încurajare: noțiunea există și circula, deci manipulează un conținut. Riscul ar fi ca, prin reluarea obsesivă a subiectului la fiecare nouă înfîlire a **fandomului**, acesta să tindă spre un grad de oralitate atît de înalt, încît să se subsumeze unui așa-numit „folclor de cenacul”. Sistematisările - cum își propune să fie cea de față - sînt fatalmente redundante, cu un accentuat aer plagiatistic, ideile făcînd parte de-acum dintr-o noosferă de grup care îl mai atinge pe autor, din cînd în cînd, cu aripa ei senină.

VÎNTURILE, VALURILE...

Discuția prinde imediat consistență în contextul prozei românești a deceniului '80, peste care mulți observă tălăzuirea unui nou val de tineri autori. Referințele la **new wave**-ul din SF-ul de limbă anglo-saxonă sînt irelevante, desincronizarea spațio-temporală și matricea paideumatică (Frobenius) ori stilistică (Blaga) nepermițînd decît vagi asociații. Proza SF a țărilor socialiste vecine oferă medii de comparație - depășind însă cadrul acestui articol. Frapantă este dimensiunea socio-culturală a fenomenului: valul e și un aisberg (fluid, dacă vreți). Alcătuit din trei porțiuni, el rămîne o multiplicitate umană („Dintre sute de catarge”): cea superficială, detectabilă publicistic și editorial („Care lasă malurile”); cea submersibilă, ascunsă vederii, de dimensiuni amenințătoare („Cîte oare le vor sparge?”; în sfîrșit, cea aeriană, evantaiul iluzoriu de stropi („Vînturile, valurile...?”). Studenți, elevi, cititori împătimiți (adesea autori potențiali), ingineri, slujitori încrunțați ai științelor exacte, vestale ale filologiei citind Asimov în copertile lui J. Joyce sau Th. Mann - formează partea submersibilă a valului sau aisbergul lichid.

Existența unui nou val românesc de SF este o ipoteză de lucru tentantă, care însă întîmpină trei dificultăți.

Dificultatea 1. „Gенераția este un concept so-

ciologic definind o realitate bio-psiho-socială; pentru literatură, acest concept a devenit inoperant din cauza excesului. Căci este imposibil ca o generație literară să se nască din cinci în cinci ani. Termenul lui Laurențiu Ulici, promoție, este insuficient limpezit. Eu cred că este vorba, în literatură, de serii progresive al căror gen proxim l-ar constitui un climat socio-cultural comun, o instrucție culturală de o anumită factură, precum și (aceasta e un lucru pe care nu l-am mai văzut subliniat) un anume mod de a înțelege viața literară.” Afirmația aparține criticului (tînăr) Radu Săplăcan³. Cultura se articulează pe un domeniu ontic complex - socialul -, dar marea nefericire e că prezentul rămîne un timp cultural efemer, iar actualitatea, „stratul cel mai superficial al lucrurilor” (Marguerite Yourcenar, **Les yeux ouverts**).

Dificultatea 2 constă în ambiguitatea noțiunii de **vîrstă literară** a unui autor. Prin **vîrstă** (biologică) și cel puțin o bucată literară în care se ia în serios ca autor SF (**Proteozaurii**), Gh. Păun este un reprezentant al noului val; însă cîteva povestiri robotice sau gen „contact între civilizații” din volumul **Sfera paralelă**, Ed. Albatros (Fantastic Club), 1984, în care autorul nu se ia în serios, sînt mai prăfuite decît cele ale „seniorilor” antipației românești (termenul **anticipație**, aici - și nu numai - e de circumstanță). Tineretea, vîrstă preponderent spirituală, coexistă la un moment istoric dat cu paradigma noului, supusă unor tensiuni dilematice care o pot îmbătrîni. În fond, dublul aspect remarcat la Gh. Păun caracterizează fiecare autor în parte, dar 1) se poate ignora „fața de rezervă” sau 2) se ia drept criteriu timpul de afirmare literară a autorului, 3) avîndu-se în vedere modalitățile prin care el abordează textul SF.

Dificultatea 3. A vorbi despre oameni reali, prezenți în fluxul momentului, ceea ce implică interese, relații, scopuri. A afirma obiectivitatea deplină e un act de fariseism. Oricum, vă veți întreba: ce interes are autorul să scrie despre noul val? - și pe bună dreptate: interesul există. Singura precauție pe care mi-o mai pot lua ar fi să precizez că enumerările de autori prezente mai jos nu reprezintă ierarhizări, ci eșantioane ale cîte unei mulțimi semnificative.

Cele trei dificultăți care stau în calea conceperii valului-aisberg nu subminează însă încadrarea lui într-o filiație: în SF-ul românesc, o literatură relativ tînără, succesiunea „seriilor de creatori” se poate urmări cu ușurință. Există un proto-SF și un grup de precursori iluștri. SF-ul nostru ajunge înăsa la

conștiința de sine prin așa-numitul „val de referință” (Vl. Colin, I. Hobana, Ad. Rogoz, H. Aramă, G. Anania-R. Bărbulescu, M. Moisesescu, D. Dorian, Ov.S. Crohmalniceanu, Olga Caba). Colecția **Povestiri științifico-fantastice** (atât de deplinsă la dispariție), colecțiile „triunghi”, „triunghi și stea” ale fostei Edituri a Tineretului, traduceri (stringent necesare) ale unor autori reprezentativi (J. Verne, H.G. Wells, I. Asimov, G. Klein), primele delimitări critice SF românești, primele acțiuni conjugate pentru propagarea noului gen sint citorile lor. Ei au pus în evidență dimensiunea fantastică a prozei SF românești, sesizând rezonanțele ei cu literatura unor Al. Macedonski, Al. Papilian, F. Aderca, V. Voiculescu, T. Argezei au retipărit opere de pionierat prea repede uitate (V. Anestin, H. Stahl, T. Ionescu), au exploatat în planul literaturii noastre SF cele mai importante **concecti** ale manierismului, și-au impregnat textele cu ideile avansate ale epocii tehnologice, mărind-le creditul la publicul de carte, au explorat matricea fantasticii mioritic pe linia „contaminării motrice prin care mituri și motive literare indigene sînt raccordate circuitului SF” – cum spune C. Robu.⁵ Ei lucrează în continuare „cu cărțile pe față”, iar citiva se manifestă ca animatori literari. „Valul de referință” a generat în favoarea recunoașterii sale argumente ușor detectabile.

Din rindurile „valului de tranziție” (prefer termenul, ușor pleonastic), alcătuit din publiciști, editori, animatori literari (M. Oprea, Al. Mironov, V. Bugariu, S. Sighișanu, M. Luca) se recrutează comentatorii cei mai la obiect ai fenomenului românesc SF actual. C. Robu, luîndu-și ca exponenți pe V. Colin și M. Oprea, conturează, de fapt, o deosebire de substanță între „valul de referință” și cel „de tranziție” în ceea ce privește conceperea textului ca fereastră spre realitate: „Dacă forța prozatorului „realist” se vadește în capacitatea de insolitare a realului, creatorul de lumi insolite care este prin definiție scriitorul de SF și-o poate manifesta pe a sa fie prin desferecarea debitului imaginativ, copleșitor prin sine cînd e debordant (cazul lui Vladimir Colin), fie – invers – printr-un strict control, printr-o discretizare a insolitului în semioturi și ambiguități rezultate din ricoșeul cu realul curent, mîzind deci pe efecte mai subtile de nuanță, de estompare sau contrast.”⁶ „Valul de tranziție” marchează trecerea spre viziunea utopică, spre modelele bio- sau psiho-sociale, spre o nouă logică a povestirii. Reprezentanții lui se caracterizează prin complexitate, fiind de formație eiseistică (V. Bugariu), publicistică (D. Cocoru, L. Hanu) sau științifică (Al. Mironov) – ceea ce le-a permis să-și exercite paradigma literară în perioada 1974 (dispariția colecției **Povestiri științifico-fantastice**) – 1982 (apariția primului **Almanah Anticipația**). Nu toți au accedat editorial, iar citiva bine cotați (Gh. Teibrich, G. Manolescu) și-au îmbogățit limbajul de exprimare culturală. Totuși, argumentele în favoarea individualizării „valului de tranziție” sînt mai greu detectabile.

Urmează noul val. Dar ce-ai spune de **noul nou val** sau **valul foarte nou**? „Pură speculație”, mi-a răspuns un profesor de liceu. „Dă noul val înapoi cu zece ani și vei avea **valul foarte nou**.” Inexact. Mulți dintre cei care scriu proză la 25–30 de ani nu scriau publicabil și la 15–20 de ani. Dar Mirela și L. Paciugă, D. Cojocaru, Anamaria Popescu, C. Teodorescu, B. Novacovici au în jur de

20 de ani (chiar mult mai puțin, unii dintre ei) și scriu proză SF. Ce-i drept, e greu de distins în acest context elementul de grefă socială introdus de familie (ne gîdim la părinți răbdători care au de făcut temele zilnice). Avem și dovezi clare că ei există prin sine și nu prin alții: bagajul de lecturi SF, spontaneitatea deloc alifantă în sesizarea unei problematice majore, surisul coroziv față de vechile matrici de idei. Evoluția lor ulterioară ridică semne de întrebare; important e faptul că ei există **acum** și prin organizarea **fandomului** și sistemul de concursuri literare au șanse de publicare în plus față de cei **ne-fandomizați**. Restul argumentelor în sprijinul existenței **noului nou val**, deși nu chiar explicate, reprezintă o pradă ușoară în fața tendinței irepresibile de detectare.

RADIOGRAMĂ DIN LARG

Noul val: argumentul prezenței. Prezența liderilor noului val în fluxul momentului editorial e comparabilă, la această oră, cu cea a reprezentanților care activează din „valul de referință” și „valul de tranziție”. M. Grănescu, Al. Ungureanu, L. Ionică, L. Oprea, Gh. Păun au cite o carte. Editurile contractează în continuare antologii tematice (Al. Mironov, V. Bugariu) în care tinerii ocupă spații largi. Într-o anumită măsură, vitalitatea actuală a literaturii SF românești li se datorează. Revistele **Vatra**, **Convorbiri literare**, **Magazin**, **Cronica**, **Argeș** publică SF cu o anumită consecvență, iar almanahurile au, de regulă, secțiuni SF. Adesea, interesul comercial îl umbrește pe cel cultural, iar textele mediocru-căldute au șanse mai mari în fața celor în care primează noutatea, invenția, gradul de implicare (făcînd parte din **al novum** postulat de Darko Suvin ca realitate esențială a textului SF). Riscînd un procent, cam 80% din titlurile prezente în peisajul SF actual sînt însemne ale noului val pe faleza publicistică. Răsfoirea almanahurilor **Anticipația** '82-'86 vă poate înări în convingerea că procentul nu-i exagerat. Atenție, însă: am spus **titluri**, pentru că ar exista o tendință de partajare a pieței de maniera: pro-

Desen de GHIGHI BESAN

fesioniști (în statut) scot cărți, amatorii publică în reviste - afirmație amendabilă, totuși, într-o proporție suficientă, ca și o remarcă mai veche a lui D. Culcer: „Fără o tradiție prea îndelungată și fără o mișcare literară amplă, literatura SF este încă domeniul privilegiat al diletanților, grafomanilor sau al unor publiciști veleitari, ratând succesiv în alte zone.” (Preluată *ad-litteram*, afirmația - descurajantă - ar anula bunele oficii reprezentate de acest text; deși un exercițiu gnoseologic pervers ne învață că „tot binele e spre rău“.)

Cîteva trăsături socio-culturale ar configura un portret-robot care, fiind al unei colectivități cum este noul val, trebuie acceptat o dată cu un operator de nuanțare a conceptelor.

1) Complexitate structurală. Noul val cuprinde prozatori, critici, traducători, reprezentanți ai artelor vizuale; marja largă de modalități de expresie provine din evoluția în grupul cultural: foștii liceeni de la „C. Negruzzi” (Iași), grupați în jurul apreciatei reviste **Corolar**, și-au transferat sediul la Casa de cultură a tineretului și studenților din Iași (ca rezultat al unei evoluții cu multe trăsături comune), formînd nucleul cenacului **Quasar**.

2) Dependența de fandom. Pentru noul val, **fandomul** românesc este o structură, în general, acoperitoare, datorită și organizării lui. Există tineri autori care se mențin în afara **fandomului** (unii chiar programatic, după un contact mai dur), dar impactul exercitat de ei asupra psihologiei de grup e minor - dacă ei nu se exercită suficient de expresiv în scris. **Fandomul** a conștientizat existența noului val; adaptînd un limbaj informatic, se poate spune că noul val, ca **hardware**, s-a dezvoltat pe **software**-ul de referință al ideilor care circula în **fandom**. Ca „serie creatoare”, noul val a fost la origine o generație spontană a cenacurilor sau redacțiilor literare. Ca structură socială foarte eterogenă din punct de vedere cultural, animată de pasiuni și pulsioni care pot transcende într-un „deus ex machina” auroral și confuz, **fandomul** este coruptibil, „mafioț”, cultivă relațiile - asta i-a determinat pe cîțiva autori la retragerea într-un turn de fildeș demonstrativ. Cred că **fandomul** - aventură necesară a oricărui demers spre SF -, cu intențiile lui constructive, nu poate avea influență malefică atîta timp cît are în vedere promovarea calității literare și cultivarea valorii. Un cenacul al cenacurilor (idee atît de dragă lui D. Pruteanu și D. Merișca) itinerant și selectiv sever ar constitui un pol restrictiv ce ar compensa rațiunea, prin excelență extensivă, a existenței **fandomului**.

3) Activism. Noul val se agită - uneori în gol, spîrgîndu-se de stînci. E într-o stare de frămîntare ușor inutilă. Organizează consfătuiri, zile ale cenacurilor, „gurande” (**tabere de vară**, într-o terminologie SF românească validată de practică). Adesea, focal acțiunii n-are cum să forjeze elementele unui conținut derizoriu; căderea în **plezicism** ar figura printre mările unei astfel de conținut.

4) Amatorism. Cel puțin în statut, reprezentanții noului val sînt, într-o proporție semnificativă, amatori. Pe plan cultural, însă, statul social nu se suprapune obligatoriu peste cel profesional. [...] Sensul evoluției colectivelor artistice este către un amatorism profesionist. Acest oximoron clasic nu este și un paradox la fel de clasic. E înregistrează o tendință absolut firească, aceea de a păstra atributul de „amator” numai în sensul sociologic. Mi se pare inutil să insist, atîta timp cît cunoaștem,

de pildă, statutul așa-zișilor amatori în sport” - spune Sorin Antohi.⁸

5) Cenacism, clubism. Există peste 50 de cenacuri și cluburi SF pe întinsul țării, între care patru „nuclee funcționale” (Iași, Timișoara, București, Craiova), alte cîteva cu mai mult de un om semnificativ (Bacău, Arad, Ploiești, Cluj-Napoca), după care urmează o categorie de cenacuri (în jur de 10) dispunînd fie de un om semnificativ, fie de un cadru local adecvat, datorită căruia se poate exercita (Tîrgoviște, Lugoj, Tulcea, Bistrița). În rest, înghesbări fantomatice (și **fandomatice**) existînd în prezența unui animator și dispărînd în absența lui sau luncînd spre cercuri cu tematică CNI-stă (legată de Cazuri Neclarificate Încă). Evoluția de stea variabilă a cenacurilor din Brașov, Cluj-Napoca, Oradea e un indiciu că ne aflăm pe un teritoriu instabil, cu mici apocalipse legate de cadrul local. Cu privire la individualizarea geografică, M. Coman remarcă faptul că cenacul poate inventa ierarhii patriotic-locale îndepărtate de scara reală de valori.⁹ Adesea, cenacizarea implică fenomenul de suficiență.

6) „Inginerism”. Față de noul val din proza românească a momentului '80 - un grup de filologi destul de compact - valul sincrom din SF e predominant alcătuit din oameni cu pregătire politehnică. M. Grămescu utilizează (într-un articol din **Lucașăru**) chiar termenul de **antologii „ingineresti”**. Absolvenții de filologie, în minoritate - ceea ce nu se întîmpla în „valul de referință” - deși posedă instinctul profesionalității, și-l reprimă, cel mai adesea, acceptînd situația ca atare.

7) Deschiderea spre școală și studenție. Publicul școlar și studențesc (sau, mai larg, cel grupat în jurul atributului, mai mult sau mai puțin ocazional, de „om care învață”) constituie structura receptoare de bază. Juriile concursurilor literare școlare sînt uneori în situația să delimiteze secțiuni SF: „Nucleele funcționale” de care am vorbit la 5) sînt studențești sau sprijinite de reviste studențești (fanzinele **Paradox**, **Holograma**).

8) „Colectivism”. Pe linia unității organizatorice, noul val cultivă colaborarea. În cenacul predomină comentariul cu grefă directă pe text, se valorizează variante, se scriu texte în colaborare. Valerile cenacurilor nu s-au individualizat îndeajuns și sînt atrase în flux. Se pune întrebarea dacă **solitarizarea** culturală este o necesitate - temporară sau nu. Întrebarea mă depășește...

9) Spirit revanșard. SF-ul e puțin publicat în România, critica îl comentează și mai puțin - sînt afirmațiile de căpetenie ale revanșardismului. În momentul cînd afirmația distructivă se imbină cu intenția re-construcitivă, materializată în texte, trebuie luată în considerare - după părerea mea. Mo-

mentul „spargerii de stinci” a noului val a trecut. Inertă și tentația eternului început se conturează, însă, ca factori de înecinare într-un sistem evoluind spre complexitate.

Ca fenomen literar, nu numai socio-cultural, noul val ar necesita și definirea unui anumit tablou al modalităților compoziționale și stilistice, cu toate riscurile implicate de o pedagogie (utopică) a vârstei literare. Pentru că noul val, dacă există, trebuie neapărat legat de conștiința existenței unei sinteze de alt tip. Îmbogățirea tematică a discuțiilor intercanadiste (care virează, la un moment dat, spre teme cum ar fi: clasic și modern în literatură de anticipație, SF ca mitologie a lumii moderne sau ca un alt versant al realismului etc.) lăsa să se întrevadă un fond de idei acoperitor pentru o nouă problematizare. Apoi conceperea SF-ului mai puțin ca gen, mai mult ca mod de a fi, de asumare a unei realități implică transformări similare în texte, imagini – ecouri fosilizate ale acestor realități.

Capacitatea de asumare este specifică textelor reprezentanților noului val. Trucul clasic al trezirii din vis sau al dezvăluirii, în final, a situației de simulare își pierde circulația, preferându-se „trezirea în realitate”. (Să ne amintim de unul dintre personajele povestirii **Magazinul lumilor** a lui Robert Sheckley.) Tematici în aparență greu de conciliat (chirurgie temporală și operă spațială, de pildă) figurează într-un același text, sub semnul unei realități complexe în care dozele sunt esențiale; altfel, verosimilitatea ar fi primejduită. Experimentele de scriitură sunt puse în sprijinul aceleiași verosimilități. Ironia și livrescul sunt atât de bine instalate în drepturile lor, încât tind să devină acaparatoare. Alături de exprimarea avertismentului distopic, reprezentanții noului val resimt în scurt timp riscurile „distopiei negre”, a textului care închide orice supapă a optimismului social, poziționându-se către analiza atentă a situației utopice, pentru punerea în evidență a marjelor de conflict. Alături de alegorie și simbol, se cultivă parabola, tonul mitic. Sunt explorate căile de trecere de la individual la social, pentru realizarea saltului spre problema globală, pentru impunerea omenirii ca personaj. Am prezentat aceste trăsături pornind de la un text al lui D. Merișca. Sperăm ca ele să intre într-un viitor tablou sinoptic vizând aspectele caracteristice legate de existența noului val; trăsăturile se pot proba pe texte, dar asta ar mări nejustificat volumul articolului. Ar mai fi de adăugat un aspect: predominanța, ca formă de expresie, a genului scurt. Nu avem încă un autor finăer de roman SF.

O GEOGRAFIE A NOULUI VAL

Configurat, în primul rând, prin proza de cenanclu, noul val e o realitate geografică pe care actualele antologii încearcă s-o pună în evidență (**Noi hărți ale anticipației** este titlul inițial al unei antologii de la Ed. Junimea). Există chiar o tendință de aplicare programatică a „geografismului” pentru a demonstra bogăția unui peisaj cultural, ten dină care introduce asupra valorilor o presiune nivelatoare. Nu mai puțin adevărat este însă că în proza cenanclurilor noastre se conturează câteva direcții și modalități stilistice diferențiabile geografic. Aceasta, datorită relației dintre „metropola” și „provincia” culturală. „Metropola” cenanclistă e re-

prezentată de puțină care scriu exemplar (într-un anumit sens); ceilalți, voit sau nu, glosează pe marginea acestor modele. Trăsăturile 5) și 8). puse în evidență mai sus, generează mimetismul strâns legat de structura de grup. Mimetismul după părerea mea, trebuie privit nu numai ca o tară culturală provenită din insuficiența lecturilor și obsesia demiurgiei creative, ci și ca o structură receptoare ce favorizează dialogul între grupurile de creatori. Din păcate, pericolul fraternizării la adăpostul unui clopot gaussian al mediocrității este iminent.

Vom remarca faptul că, un autor semnificativ, odată ajuns la maturizare, impune o linie care nu poate fi decît epigonizată prin proza de cenanclu. Găsirea unui ton auctorial care să exploateze resursele mesajului, a unor filoane de idei, definirea unei „ars combinatoria” proprii formează câteva preocupări ale unui autor investit cu atributul din ce în ce mai ambiguu al tineretii. Cei care nu au suficientă forță să-și susțină programul estetic (de multe ori prezentat discursiv, în cenanclu) ajung la mimetism încercînd să se pună de acord cu gustul publicului (atît de inconstant, ah!) sau luîndu-și ca model un lider de opinie mai mult sau mai puțin local. În condițiile în care nu s-a impus pe plan global o personalitate marcantă, bintuie modelul miciei personalități aureolate de mitul cotidian. În strînsă legătură cu „nucleele funcționale” geografice, se pot distinge în proza SF de cenanclu câteva direcții și modalități stilistice grupate pe patru linii de forță.

1) **Linia timișoreană**, cea mai veche, susținută în primul rînd de publicațiile locale (fanzinele **Paradox**, **Helion** și revista **Orizont**), se caracterizează printr-o proză de tip C.N.I.-stic, prin asumarea matricii geografice anglo-saxone (S. Gencescu), analiza faliei real-fantastic (M. Luca, M. Alexandru), a insolitului și a capcanelor lui psihologice (L. Ionică, G. Terziu). Implantarea în **main stream** a fost înfăptuită (D. Vighi, V. Marineasa, L. Petrescu), iar **Zilele Helion** continuă să atraga oameni reprezentativi.

2) **Linia craioveană**, influențată în mod salutar

Desen de GHIGHI BESAN

de contactul cu Ed. Scrisul Românesc (**Întimplări din veacul XXI, Alpha**), a parcurs deja o etapă caracterizată de povestirea cu poantă finală (R. Honga), exprimând melancolia vieții nepervertite de civilizație, cu elemente de satiră socială (V. Martin) sau bifind etapele evoluției eroului romantic (M. Stătescu). Noua orientare (în strins contact cu **Mesajul comunist** al Universității craiovene) forțează dezvoltarea pe spații largi sociale (A. Cărășel), analiza contextului conflictual (V. Pirligras) sau punerea în valoare a resurselor fantasticului (M.L. Goga). Ironia împinsă pînă la perfiditate, o anumită linearitate stilistică se fac simțite în proza craioveană.

3) Linia Solaris-Quasar se bazează pe o anumită afinitate între cele două cenecluri studențești și propagă textul de atmosferă (D. Ungureanu, Cr. Popescu), cadrul de tip „unde, cîndva”, eroul banal, pus în fața unor situații nebanale (G. Ceaușu), tentația SF-ului bazat pe convenție socială și parabolă (D. Merișca, D. Pruteanu), mai mult funcțional decît structural (C. Ionescu), umorul fin sau grotesc (L. Merișca). Legăturile cu Ed. Junimea și cu publicațiile ieșene conferă liniei o nouă vitalitate.

4) Linia transilvăneană cultivă SF-ul alegoric, cu acorduri coliniene (L. Oprea), invenția terminologică, pendularea spre basm și mit (R. Bretin), urmărirea mișcării sociale, descrierea ecoului cultural al evenimentelor (Ov. C. Pecican). Într-un cadru de regulă baroc evoluează un erou inadapabil sau un super-erou. I-aș grupa în această linie și pe componenții vechiului **Modul 13 SF** din București (V. Bucur, Șt. Ghidoveanu).

Conștiința că aceste idei s-ar putea pierde m-a făcut să le pun în scris; cîțiva dintre autorii puși de mine în paranteze sînt contestați în diverse grupuri sau, poate, „împinși cu umărul” de o grupare sau alta. Merit și învinuirea că, specificînd atît de mulți, sînt printre cei care fac să se ridice pe cerul SF-ului românesc o constelație de false valori. Există o anumită difuziune a acestor linii în proza „valului de tranziție” sau „valului de referință”, mai ales în centrele cu tradiție (Timișoara, Craiova) - asta m-a atras. Neinteresat însă de provincialismul literar, ci doar de valorile SF-ului românesc, am sentimentul că pierderea n-ar fi fost prea mare dacă aș fi încercat să fac abstracție de aceste linii stilistice.

CRIZĂ ȘI CONTEXT

Noul val în criză? „E ciudat”, mi-a replicat un critic. „Și nou, și în criză?” Realitatea, fără a fi dramatică, e neliniștitoare: în momentul cînd bună parte din piața publicistică mizează pe acest nou val, el nu prea are ce să ofere ori oferă un procent ridicat de texte medii sau sub medie. **Almanahul Anticipația '86** pare făcut din resturi - el cuprinde textele existente atunci la redacție, multe din ele vechi. Juriul concursului literar din cadrul consfățuirii de la Cluj-Napoca (24-26 decembrie 1984) a premiat niște texte sub rezerva nivelului slab generalizat; concursul de proză scurtă **Helion '85** a atins un neplăcut minimum calitativ. S-au înaintat și explicații la adresa fenomenului de criză: cererea publicistică excedează oferta; cei care trebuiau să se exprime literar sînt genul de oameni-orchestra care, în tentația manifestării integrale față de **fandom**, au împins literatura pe

planul secund; spiritul heliadesc („scrieți băieți, nu mai scrieți”), ofensiva insurecțională pe piețele literare s-au temperat o dată cu publicarea primelor texte, pentru că - atenție - avem de-a face, în general, cu autori de proză scurtă care își pierd suflul pe parcurs; „alergători de cursă lungă” sînt puțini. D. Pruteanu remarcă faptul că organizarea fandomului e în strînsă legătură cu fenomenul de criză: organizarea perfectă conservă criza noului val. De asemenea, că această criză se petrece pe fundalul trecerii spre conflict dintre bine și mai bine, cită vreme conflictul dintre foarte rău și foarte bine a fost deja epuizat în aspectele lui esențiale¹⁰.

În ciuda problemelor (ondulatorii) care îl frămîntă, noul val este bine reprezentat în structura geologică a momentului publicistic actual: prețioasele straturi de feldspat și mică se întrevăd în roca subterană a textelor. După o rotație a veleităților, experiența literară va scoate în evidență, desigur, o structură nodală de autori; aceștia vor continua cursa editorială și, din nefericire, vor mai și cădea în cursele ei. Publicul este și va rămîne receptiv. Nici critica literară nu va putea fi învinuită de o „conspirație a tăcerii”, cită vreme a comentat de fiecare dată cărțile momentului. În schimb, un fenomen care se petrece cu ciudate asincronii este încadrarea acestui nou val în valul mult mai cuprinzător al prozei deceniului opt. Simptomatică mi se pare atitudinea unor critici care sînt ei înșiși autori de SF (Parian Popa, cu **Podul aerian**, Ov. S. Crohmălniceanu cu admirabilele **Istorii insolite**), dar evită luarea în discuție a fenomenului. **Desant '83**, antologia de proză scurtă a lui Ov. S. Crohmălniceanu, de la Ed. Cartea Românească, nu include vreun autor de SF, deși la ora aceea putea fi luat în discuție cel puțin unul: M. Grănescu. E adevărat, un lider al noului val SF nu se poate compara cu unul al noului val din literatura „generală”, cită vreme unul a publicat o carte, iar celălalt are deja trei-patru la activ. Trebuie însă ținut cont că singura colecție specializată de SF, Fantastic Club, de la Ed. Albatros, a atins... fantasticul număr de două apariții pe an (în 1985). Poate că momentul de maturizare a noului val SF încă nu a venit (oare va mai fi **nou** în momentul cînd se va maturiza?) și există doar conștiința de sine, emisă din interiorul unui fenomen. Sau, poate, pe ansamblul peisajului editorial, valul SF reprezintă un fenomen minor, cel puțin din punct de vedere cantitativ, și se scufundă în ocean - situație în care intenția subsemnatului de a pune grile de analiză pe un fenomen minor să fie nu de parte de încercările făcute în Evul Mediu pentru

(Continuare în pag. 123)

SCRIITORI ȘI FANDOM

VOICU BUGARIU

În „Un aisberg sub coama valului” (eseu reușit, pe care l-am citit în manuscris), George Ceașu se referă la fandomul (totalitatea celor interesați în mod special de literatura SF și care, aș adăuga, au părăsit condiția de cititori anonimi, fiind membri, chiar cu prezențe sporadice, ai unor cenacluri) românesc, acordind o atenție deosebită autorilor „noului val”. El dovedește o reală forță critică, o anumită viscozitate intermitentă a stilului său, invită încă din titlu, fiind scuzabilă. Ocolind judecățile de valoare (prudența sa, poate programatică, nu are darul de a entuziasma), George Ceașu practică o varietate cuminte, taxinomică, de istorie literară, propunând, în plus, unele generalizări ținând de sociologie. De exemplu, imaginând fandomul sub forma unui vehicul menit să-și deponă pasagerii de elită pe continentul deplinei legitimizei literare și apoi întrebându-se de ce viteza lui nu este suficient de mare, eseistul apare în postura de sociolog al succe-

sului în/prin literatura SF. Iar când are în vedere mecanismele și motivările întâlnirilor periodice ale fandomului, practică ceva în genul sociologiei lecturii.

Când se referă la figurile proeminente ale fandomului, la tribulațiile și ticurile acestuia, George Ceașu arată o siguranță explicabilă, mai puțin pătrunzător – din motive obiective – dovedindu-se atunci când trebuie să explice relațiile dintre fandom și lumea literară. Însemnările de față încearcă să aducă unele precizări tocmai în acest ultim sens.

FANDOMUL ȘI SUCCESUL FICTIV

Fandomul este o mini-lume literară, o lume literară-jucărie. În acest aspect se află țaria și slăbiciunea sa. Prin recompense morale și chiar materiale (un sociolog al succesului le-ar numi „sanctiuni premiale”), dar mai ales prin crearea unui climat de confort psihic, el este în măsură să producă o iluzie integrală de participare la viața literară reală,

cu tot ce decurge de aici (succes, eșec, veleitarism, mediocritate, ratare, chiar glorie etc.). Am convingerea că numeroși membri ai săi nici nu doresc, în fond, să depășească etapa unui joc de-a viața și competiția literară, de-a producția de literatură. Pe lângă trăirea inocentei satisfacții orgolioase de a fi membri, chiar de rangul al șaptelea, ai unei „mafii”, aceștia se bucură, în principiu, de o favorabilă sursă de excitație intelectuală. Poate că beneficiarii autentici ai activităților secundare din fandom (cele care nu constau în scrierea unor texte) sînt tocmai ei.

Privit dinafară, fandomul impresionează prin felul cum reușește să își fie sieși suficient, autarhia sa intelectuală (în raport cu „literatura „obișnuită”) fiind un fenomen de natură să îl consterneze, dar să îl și înduioșeze pe un observator fără legături sentimentale cu genul SF.

Dar fandomul nu se limitează doar la acest prim nivel, de simulacru al vieții literare. Prin virfurile lui, el tinde să se integreze în viața literară reală, dovedind astfel că este o structură socială contradictorie și viabilă. Asupra unora dintre individualitățile pentru care o asemenea integrare nu este un simplu deziderat utopic, fandomul, precum un accident freudian din copilărie, își exercită o influență frenatoare. Respectivii nu reușesc să se dezbare de ceea ce aș numi „mentalitate de fandom”, dar, în același timp, se miră, cu naivitate, cum de lumea literară este atât de puțin receptivă la scrierile lor. Nu este vorba numai despre diferențele dintre amatori și profesioniști (aceleași, indiferent de domeniu), ci mai ales despre o capacitate psihologică, în care nu puțini autori cad. Frecventînd ani în șir cite un cenaclu, participînd la consfătuiri și la alte ti-

puri de întîlniri naţionale sau regionale, respectivii s-au obişnuit cu un anumit public şi cu o anume receptare critică. Modul lor de a scrie, pur şi simplu, s-a modelat în funcţie de exigenţele acestora. (Căutînd o metaforă cit de cit sugestivă, aş zice că ei se află în situaţia unora care au învăţat o limbă străină după ureche, fără profesori şi fără manuale; dificultăţile lor de a-şi retuşa greşelile sînt adesea mai mari decît cele ale unei învăţări de-abia începute, dar în mod corect.) Colegii lor de generaţie, practicanţi ai altor genuri de proză, nu acced în lumea literară prin „vestibulul” fandomului, ci direct. Principala consecinţă a acestei împrejurări este că ei tind de la bun început să satisfacă aşteptările lumii literare. Cei fandomizaţi sînt handi-capaţi tocmai de drumul lor ocolit. Am avut prilejul să văd manifestări de compensare ale unui marcat sentiment de disconfort psihic, generat de contactele „dure” cu lumea literară. Timorat, pîrînd parazitat de o enervare persistentă, atunci cînd se afla în cercul unor profesionişti, tînarul autor talentat de literatură SF îşi revenea pe deplin, realmente înfloreau, odată întors în mijlocul colegilor săi de cenaclu. Textele acestui autor exprimă tocmai o anumită dificultate de depăşire a unui nivel perfect acceptabil în fandom, dar insuficient în competiţia literară reală.

TEXTE PENTRU FANDOM

O manifestare ţinînd de structura contradictorie a fandomului - ai cărui membri ar vrea şi parcă, în acelaşi timp, nu ar prea vrea să-şi ia zborul spre lumea literară reală - o exprimă multe dintre cărţile şi periodicele apărute în ultimii ani. Perfect satisfăcătoare pentru „uz intern”, întru totul acceptabile pentru fandom, acestea înseamnă mult prea puţin în competiţia pentru succes şi recunoaştere reale. Aproximativ didactic ilustrative sînt, în acest sens, cele trei antologii SF aparute în anul 1985. Generatoare de entuziasm justificat în fandom, ele sînt, de fapt, produsele unor selecţii impulsive, patronate de principiu „dăm la editură ce ne-a picat în mină”. Cît priveşte textele critice de susţinere ale acestor trei antologii, acestea

sînt, fără îndoială, cu totul inadecvate din punctul de vedere al criticii literare. Respectivete prefeţe, în ciuda generozităţii lor nîmănuî utile, nu argumentează decît în moduri cu totul naive în favoarea „noului val”. Asemenea jocuri de-a prefaţarea unor antologii, probabil savuroase pentru fandom, nu fac decît să îi plaseze pe chiar cei „sprînjiniţi” într-o lumină dezavantajoasă. Convingerea că asemenea cărţi „lansează” nişte autori este o iluzie în plus.

CRITICĂ LITERARĂ ŞI FANDOM

Cum arătam, una dintre greşelile strategice comise în acţiunea de integrare constă în publicarea unor texte critice de un nivel suficient doar pentru fandom. Apelul la texte semnate de persoane lipsite de calificare, dar şi de talent critic (există un asemenea talent, el nedepinzînd cu necesitate de studiile filologice; exemplul pozitiv cel mai la îndemînă este eseuul lui George Ceauşu) a micşorat, de-a lungul unei întregi perioade de vreme, şansele „noului val” de a căpăta recunoaşterea pe care o merită. „Almanahul Anticipaţia”, editat de revista „Ştiinţă şi tehnică”, marchează însă, tot mai pregnant de la an la an, o renunţare la textele critice semnate de diletanţi netalentaţi. Cum această publicaţie conţine cea mai importantă culegere de critică SF din întregul an, se poate spera într-o depăşire deplină a respectivului impas.

Tot de eroarea unei critici gîdită în principal pentru fandom ţine şi un anume stil colocvial, al unei dezinvolturi nu tocmai exact calculată. Desigur, criticul tînar nu va adopta morma unui academician, dar nu este profitabil să îşi invoce tam-nisam colegii de cenaclu, citîndu-le pînă şi textele nepublicate încă. Aşa ceva nu spune nimic bun unui cititor din afara fandomului, pentru care respectivele nume sînt cu totul necunoscute. De asemenea, este bine ca tinerii critici „fandomizaţi” să ştie că tipul lor de conversaţie despre literatură, jargonul lor (incluzînd un cod umoristic) nu sînt cunoscute în exterior, de aici putîndu-se ivi evidente dezavantaje.

Intr-o strategie greşită se întregesc şi textele apologetice cu

orice preţ. Atmosfera de seră a fandomului tolerează asemenea „plante”, dar în competiţia reală ele nu mai rezistă.

Cu un cuvînt, critica SF se cuvine să fie la nivelul oricărei alte varietăţi de critică bună.

PREJUDECĂŢI DE FANDOM

Pentru ca fandomul să-şi păstreze configuraţia, nu sînt necesare doar consfătuirile anuale, întîlnirile şi şedinţele de cenaclu. Este necesară şi o mentalitate comună. Această mentalitate, cu rol coagulant, conţine şi cîteva prejudecăţi, a căror dizolvare n-ar periclita existenţa fandomului, mulţumindu-se doar s-o ridice la un nivel mai înalt.

Printre acestea, aş menţiona: 1. Ideea că literatura SF are un teritoriu autonom, care trebuie păzit cu străşnicie de orice imixtiune a literaturii „obişnuite”. 2. Teza că „noul val” s-a ivit, în literatura română, practic, sub forma unei generaţii spontanee, textele autorilor mai vechi fiind doar „prăfuite” (se scapă din vedere faptul că o asemenea susţinere sugerează, pur şi simplu, ideea că literatura SF este foarte pensabilă). 3. Ideea că SF-ul românesc nu ar trebui să se orienteze către nivele maxime de realizare literară, el avînd nevoie în primul rînd de spaţii tipografice cît mai largi (există suficiente argumente în favoarea ideii că şansa SF-ului românesc se află tocmai în afara literaturii comerciale).

MITUL ANIMATORULUI

Printre prejudecăţile de care autorii tineri de literatură SF ar trebui să se dezbare se află şi cea a animatorului indispensabil. Ideea că textele lor au nevoie de una sau mai multe „moaşe” pentru a ajunge în atenţia editurilor este aducătoare de pasivism. Înşişi autorii este bine să iasă în arenă cu volumele lor, adresîndu-se nu numai colecţiei specializate a Editurii Albatros, ci şi altor edituri; chiar dacă nu vor obţine decît o discuţie cu un redactor calificat, tot vor fi în cîştig.

Şi fiindcă veni vorba, să avem forţa de a recunoaşte că, dincolo de toate incontestabilele ei avantaje, fiecare antologie în

(Continuare în pag. 130)

LA CENTENARUL VIITOAREI EVE

GALAXIA
SF

ION HOBANA

În februarie 1879, Villiers îi scria lui Jean Marras că termină ultimul capitol al **Viitoarei Eve**. Ideea romanului îl preocupa de mai multă vreme. Poate din acel an 1874, când se întorcea de la Londra, dezamăgit de finalul poveștii de dragoste cu Anna Eyre Powells. Unii villieriști cred că scriitorul s-a retras, dezamăgit de neconcordanța dintre înfățișarea și spiritul tinerei englezoaice, care ar fi așadar prototipul Aliciei Clary. În ceea ce mă privește, inclin spre opinia lui André Lebois: „Se pare mai curînd că Miss R. l-a respins și că el a scris **Viitoarea Evă** pentru a se elibera de o obsesie: catharsisul necesită citeodată o răfuială”. O opinie susținută de caracterizarea din scrisoarea către Jean Marras: „...este o carte răzbu-nătoare...”.

Oricum, incidentul biografic s-a grefat pe interesul acut și constant al lui Villiers față de variile intruchipări ale progresului tehnico-științific, interes întreținut și de prietenia cu Charles Cros, poet-inventator. Un leit-motiv al romanului este acela al miracolelor captări și redări sunetelor, iar Cros depusese la Academia de Științe din Paris, la 30 aprilie 1877, în plic sigilat, descrierea amănunțită a unui aparat menit să „înregistreze și să reproducă vibrațiile acustice”, paleofonul. Să notăm că Edison avea să deponă cererea de brevet pentru fonograful său, funcționînd în temeiul aceluiași principiu, la 19 decembrie. Existența acestui decalaj ne interesează, aici, nu pentru a invoca o prioritate abstractă, ci pentru a încerca să determinăm un alt stimul al scrierii romanului. Știm, așadar, că în februarie 1879 Villiers lucra la ultimul capitol, scriindu-i lui Jean Marras că a consacrat stilului cărții „timpul și răbdarea necesare”. La 20 februarie 1880, el îi mărturisea lui Aurélien Scholl că **Viitoarea Evă** l-a costat „doi ani de muncă și de cercetări”. În sfîrșit, în sumarul unei culegeri de povestiri trimisă în 1877 editorului Calman Levy (și refuzată de acesta) figura și **Miss Hadaly Habal**, pe care Pierre-Georges Castex o consideră „nucleul **Viitoarei Eve**”. Se poate deci că nu fonograful, cunoscut în Franța abia în 1878, ci paleofonul i-a oferit lui Villiers punctul de plecare al speculațiilor privind reproducerea vocii umane. Înainte de a continua, se impune o succintă prezentare a subiectului. „Vrajitorul din Menlo-Park” a creat o mirabilă andreida, căreia îi lipsește doar o motivație destul de puternică pentru a se „încarna”. Se anunță vizita lordului Celian Ewald, care îi dăruise cîndva inventatorului suma necesară pentru a-l smulge din ghearele mizeriei și

poate, ale morții. E o vizită de adio, întrucît tînărul, arătosul și bogatul senior a hotărît să se sinucidă. Pricina o constituie neputința de a o mai iubi, dar și de a o părăsi pe Alicia Clary, o femeie de o frumusețe prodigioasă (copie perfectă a lui Venus din Milo), lipsită însă de inteligență și de sensibilitate. „Ah! cine îmi va putea scoate sufletul acela din trupul ei!”, exclamă Ewald, deznădăduit. Și Edison răspunde, simplu: „Eu!” Asta înseamnă că andreida Hadaly (= ideal, în iraniana) va dobîndi toate trăsăturile fizice ale Aliciei, de la nuanța exactă a culorii pielii, pînă la intonație și miros, dar **nimic** din mediocră ei ființă spirituală. Lordul, căruia Edison i-a arătat în detaliu cum este alcătuită și cum funcționează andreida, este totuși înșelat de incredibila asemănare. După un moment de revoltă împotriva „sacrilegiului”, el se lasă cucerit de farmecul lui Hadaly, de elevația gîndurilor și sentimentelor ei, exprimate cu o inimitabilă grație și profunzime. Andreida este închisă într-un sarcofag anume construit, cu care Ewald pornește să traverseze oceanul către castelul său din Anglia, unde a hotărît să-și petreacă viața împreună cu idealul său „încarnat”. Un incendiu distruge însă vaporul și sarcofagul, cu toate eforturile disperate ale tînărului de a-l salva. Printre înecați se numără și Alicia Clary, aflată pe bord. În final, Edison primește o telegramă: „Prieten, doar pierderea lui Hadaly mă face să fiu de neconsolat și nu port doliu decît pentru această umbră. Adio. Lord Ewald.”

Trebuie să spun îndată că această intrigă nu constituie decît suportul nesfîrșitului soliloac al lui Edison, întrerupt doar de mărturisirea lordului Ewald privind nefecrită sa pasiune pentru „zeița burgheză” și de pledoaria pasionată a andreidei care-și cere dreptul la viață. Ar fi de altfel lipsit de sens să pretindem respectarea unor reguli obișnuite de compoziție, Villiers nefiind preocupat de virtuțile romanești ale textului, ci de implicațiile lui filozofice, de reafirmarea într-o operă cu ambiții faustiene a concepțiilor exprimate și în lucrările sale anterioare.

Viitoarea Evă este dedicată, deopotrivă, „Visărilor” și „Zeflemistilor”. O ambiguitate care-și are sorginea în caracterul nu o dată contradictoriu al poziției autorului. Asemenea lui Poe, el pare uneori supus fascinației secrete a științei, după cum dovedește și interesul pentru descoperiri sau ipoteze recente. Romanul vehiculează, de pildă, o seamă de noțiuni astronomice. Ajungînd în paradisul subteran al lui Hadaly, Ewald constată că

„bolta concavă, de un negru uniform, de o înălțime monstruoasă, stătea suspendată, cu greutatea unui mormint, peste lumina acelei stele fixe (o puternică lampă închisă într-un glob azuriu - I.H.): era imaginea cerului, așa cum apare el negru și în tunecat, dincolo de atmosfera planetară”. Pentru a explica modul în care a încercat să deducă înfățișarea dansatoarei Evelyn Habal, Edison se refera la calculul prin care Leverrier a prezis apariția planetei Neptun într-un anumit punct din spațiu. Hadaly vorbește despre lumina stelelor moarte și mărturisește lui Ewald că măsoară căldura razelor stelare cu instrumentul inventat de Edison... Villiers se aventurează și pe țărimurile altor discipline. Printre miracolele cu care se confruntă lordul în laboratorul din Menlo Park se numără și un braț de femeie fabricat dintr-o „suplă albumină solidificată”. Această **carne artificială**, mulată după tiparele trupului Aliciei Clary, va acoperi armura de argint a andreidei. Villiers-Edison indică sursa ideii: „...citiți-l pe Berthelot”. Este vorba despre cartea marelui savant Marcelin Berthelot, **Sinteza chimică** (1875). Erudiția și inventivitatea se exercită însă mai ales în legătură cu dispozitivele mecano-electrice care dau „viață” andreidei. Efortul cerut de sublimarea artistică a datelor științifice și tehnice este evocat în a doua prefată a **Viitoarei Eve**, găsită după moartea scriitorului:

„În cursul elaborării acestei opere, s-au ivit diferite probleme, pur matematice (...). Mă aflu deci în fața alternativei de a face să divagheze puțin, din punct de vedere științific, ingeniozitatea vrăjitorului nostru, sau de a lăsa, brusc, pana și, luând creta, de a trece la tablă; de a utiliza limbajul riguros al algebrei; de a acoperi pagini întregi cu simbolurile integralelor.

Ar fi trebuit sa presar, de pildă, capitolele intitulate **Mersul, Echilibrul** etc. cu operații tehnice care m-ar fi obligat să nu mai vorbesc decât despre potențiale, puteri, derivate, factoriale, coeficienți etc., aglomerate cu miriade de cifre, de litere, de expresii logaritmice?... Desigur, mi-aș fi putut îngădui să rog vreun mare specialist în electricitate și, pentru chestiunile de mecanică, pe câțiva dintre cei mai învățați ingineri, să aibă amabilitatea de a rectifica erorile pe care le-aș fi săvârșit în această ipoteză. Dar, procedind astfel, opera ar fi încetat să mai fie ceea ce trebuia să fie potrivit concepției mele de ansamblu.”

Epurată, așadar, de balastul unei documentări tiranice, **Viitoarea Evă** a fost criticată, totuși, pentru excesul de detalii. Henri Bordeaux afirma, de pildă, că „Paginile în care Villiers explica andreida devalorizează romanul, din punct de vedere artistic, ar fi fost poate mai bine ca posibilitatea acestei realizări să fie lăsată într-un necunoscut care i-ar fi sporit verosimilitatea; efectul ar fi fost mai profund, chiar dacă mai îndepărtat”. Camille Maclair considera, dimpotrivă, că „Studiul ingenios al procedurilor folosite de Edison pentru a construi o asemenea minune face din **Viitoarea Evă** un roman pasionant și un ciudat prototip al cârților d-lui Wells...”. Împărtaşind acest punct de vedere, voi încerca să descifrez originalitatea lui Villiers în raport cu posibilele modele anterioare.

Hadaly nu e prima femeie-robot din literatura conjecturală. Parintele ei spiritual și-ar fi putut aminti că în Cîntul XVIII al Iliadei, când Hefaiestos se îndreptă spre sala în care îl aștepta Tetis,

„...trăpând măruit îl ajută
Fete făcute din aur, dar vii ca fecioarele aieve.
Au deopotrivă cu dinsele minte și glas și putere
Și-nvățătură la lucru de mina deprins de la zine.”

Sau că în numărul din 30 aprilie 1632 al publicației sale parodistice „Le Courier véritable” (Théophraste Renaudot întemeiasă, în 1631, „Gazette de France”), Charles Sorel prezintă un inventator care e pe cale să construiască o femeie din metal, capabilă să vorbească toate limbile Pământului și să întrețină o discuție despre dragoste. Mult mai aproape în timp se afla însă Olympia, din povestirea lui E.T.A. Hoffmann, **Omul cu nisipul** (1817). E adevărat că avem de-a face cu un automat rudimentar, pe care îl vom așeza fără ezitare printre „monștrii derizorii” vituperati de Edison într-o tiradă: „Albert cel Mare, Vaucanson, Maelzel, Horner etc., etc., au fost niște bieți fabricanți de sperietori pentru păsări. Automatele lor sînt demne să fie expuse doar în cele mai hidoase muzee ale figurilor de ceară (...), aceste manechine nu sînt decât o caricatură jignitoare a speciei noastre”. Poate că Edison e prea aspru cu ingenioasele creații ale lui Vaucanson sau ale nenumăraților Jaques-Droz, Kintzing și Roentgen, Maillardet etc. Dar Hadaly seamănă cu aceste jucării mecanice doar atât cît seamănă locomotiva lui Stephenson cu automotoarele moderne.

„Nici un automat nu a fost descris atât de îndelung, cu o grijă atât de minuțioasă, cu o pedanterie atât de înșelătoare...”, scrie Gian Paolo Ceserani. Întreaga **Carte a cincea** a romanului este consacrată „autopsiei” andreidei, titlurile unor capitole fiind revelatoare: **Mersul, Echilibrul, Carnația, Efluvii corporale, Ochii fizici, Părul, Epiderma...** Hrănita cu informații de o mare diversitate, imaginația lui Villiers se concentrează asupra reproducerii vocii umane și a utilizării electricității. Desigur, în 1886 - ca și în 1880, cînd „Le Gaulois” publica prima parte a romanului - înregistrarea și redarea vibrațiilor acustice nu mai constituiau un mister pentru marele public. Fonograful adevăratului Edison era însă un instrument rudimentar și grosier pe lîngă „plămîinii” de aur ai andreidei, capabili să redea, tip de douăzeci de ore, propozițiile, frazele, textele „imaginate de cei mai mari poeți, cei mai subtili metafizicieni și cei mai profunzi romancieri.” Ce să mai spunem despre „condensatorii înaripați” din laboratorul subteran? Iată un exemplu care nu mai are nevoie de comentarii: „Această pasare a paradisului ar putea, cu tot atîta inteligență cît au împreună cîntăreții ale căror voci sînt prizoniere înăuntrul ei, să vă ofere, ea singură, o audiere a lui **Faust** de Berlioz (orchestra, coruri, quartete, solo-uri, bisuri, aplauze, rechemări și comentarii nedeșluite ale mulțimii). În ceea ce privește intensitatea globală a sunetului, ar fi de ajuns să o amplific prin utilizarea Microfonului. Astfel, încît, aflîndu-vă culcat într-un apartament de hotel, într-o călătorie, dacă așezați pasărea pe o masă și conductorul microfonic la ureche, veți putea, singur, să vă bucurați de această audiere, fără a vă trezi vecinii”. Să menționăm și **Lamentațiile lui Edison**, cum este intitulat Capitoul III al Cărții întâi, în care inventatorul meditează asupra posibilității de a capta vocile și zgomotele trecutului: lumina „ar putea să recupereze un avans de cincizeci de secole și chiar mai mult, în abisul al vechilor vibrații pornite de pe Pa

mint!... De dragul metaforei, este eludat faptul că sunetele nu se propagă în vid. Ca un ecou, în capitolul X, **Fotografii ale istoriei lumii**, este deplină pierderea imaginilor trecutului, care ar putea fi regăsite doar dacă „omul ar descoperi mijlocul de a capta, fie cu ajutorul electricității, fie prin intermediul unui agent mai subtil, reverberația interaștrală și perpetuă a tot ceea ce se petrece...”. Ideea este desprinsă, probabil, din volumul lui Camille Flammarion, **Povestiri despre infinit** (1872), dar Villiers extrapolează cu dezinvoltura unui autor modern de SF. El regretă, de pildă, fotografiile ratate ale faunei monstruoase din mezozoic, pe care John Taine (**Înainte de aurora**, 1934) și Ivan Efremov (**Umbra trecutului**, 1953) o readuc în fața ochilor noștri prin magia unei științe deocamdată imaginare.

În perioada definitivării romanului, interesul absorbant al lui Villiers față de automatele antropomorfe din a căror familie face parte și Hadaly este dovedit și de includerea unor pasaje revelatoare în versiunile din 1883 ale unor **povestiri crude**. Citez din **Mașina gloriei**: „Douăzeci de andreizi fabricați în atelierele lui Edison. cu chipuri demne, cu surisul discret și înțeleghător, cu rozeța unei decorații la butonieră, sint atașați mașinii: în caz de absență sau de indispoziție a **modelelor** lor, ar fi distribuți în loji, în atitudini de profund dispreț, care ar da tonul spectatorilor. Dacă, în mod excepțional, aceștia din urmă ar încerca să se împotrivescă și să vrea să urmărească piesa, automatele ar striga: „Foc!”, ceea ce ar restabili situația, producând un vîrtej devastator de sufocări și de țipete reale.” (Într-o notă de subsol, autorul ne lămurește că andreizii sînt „Automate electro-umane care dau iluzia **deplină** a vieții, grație ansamblului descoperirilor științei moderne”) Iar învinșile imaginare enumerate în **Tratamentul doctorului Tristan** includ și „Noua Evă, mașină electro-umană (aproape un animal...), oferind copia primei iubiri - creată de uimitorul Thomas Alva Edison, inginerul american, Tatiful Fonografului”. Automate **electro-umane**, mașina **electro-umană**, pentru că andreizii teatrali și Hadaly își datorează „vitalitatea” electricității. Villiers pare să împărtășească entuziasmul lui Jules Verne față de forța menită să detroneze regele abur. Capitolul V al **Cărții a treia** este intitulat chiar **Electricitate**. Răspunzînd exclamației uimit-admirative a lordului Ewald, „Dumneavoastră aveți un soi de pozitivism care face să pălească fantezia din **O mie și una de nopți!**”, Edison răspunde: „Dar și ce Șeherezadă este electricitatea! **ELECTRICITATEA**, milord! Lumea elegantă ignoră pașii imperceptibili și atotputernici pe care ea îi face în fiecare zi. Gîndiți-vă numai! Datorită ei, curînd nu vor mai exista autocaruri, tunuri, monitoare, explozivi și nici armate!”. Mai înainte, inginerul vorbește despre „acel surprinzător agent vital pe care-l numim electricitate”, măturînd, în altă parte, că, în împărăția subterană a lui Hadaly, „Totul se petrece grație Electricității”. (Să fie o simplă coincidență faptul că titlul Capitolului XII al **Părții întâi** a capodoperei lui Jules Verne, **20 000 de leghe sub mări** (1870), este **Totul cu ajutorul electricității?** Și nu reface Edison, prezentînd andreida lordului Ewald, gestul lui Nemo, prezentînd „Nautilus”-ul profesorului Aronnax?...). Cucerit parcă de entuziasmul amfitionului său, lordul Ewald, se înscrie pe aceeași orbită: „...este de pe acum admirabil

faptul că numai electricitatea poate, astăzi, să transmită la distanțe și înălțimi nelimitate, foarte precise, de pildă, orice forțe motrice cunoscute: în asemenea măsură încît - dacă aș da crezare rapoartelor publicate prefuturindeni - miine, fără îndoială, ea va propaga prin o sută de mii de rețele, în uzinele pămîntene, oarbă, formidabilă energie, pînă astăzi pierdută, a cataractelor, a torentelor, știu eu? poate chiar a refluxului.”

Acest elan scientist, această viziune tonică asupra viitorului apropiat apar doar în unele pasaje din versiunea finală a romanului. Tonul zeflemist al inserțiilor din **Mașina gloriei** și **Tratamentul doctorului Tristan** poate fi regăsit în variantele inedite în care Edison apare ca un fel de Bamum expeditiv, încrezut și venal, gata să trateze drama pasională cu ajutorul spionajului telefonic. Nimic din această viziune nu a rămas în versiunea definitivă, logica raporturilor dintre personaje neavînd decît de cîștigat. Lordul Ewald nu mai este pentru Edison un client excentric sau un „caz” interesant, ci un vechi prieten, căruia îi datorează „gloria, viața și averea”.

Tonalitatea gravă, portretul demiurgic al inventatorului, aerul de miracol științific perpetuu l-au făcut pe Henry Bordeaux să conchidă: „...Villiers de l'Isle - Adam arată în **Viitoarea Evă** cum crede știința că va rezolva problemele iubirii, fabricînd femeia ideală. Ea o va fabrica în serie. Iubirea nu e decît un mecanism bine pus la punct”, în sprijinul acestor aserțiuni tranșante pot fi invocate declarațiile lui Edison despre „ecuația iubirii” sau despre „iubirile științifice”, cărora le putem adăuga pasaje ca acestea: **viitoarea Evă**, „ajutată de **GENERATIA ARTIFICIALA** (foarte la modă în ultima vreme) cred că trebuie să satisfacă din plin dorințele secrete ale speciei noastre...”; „Doar prima Andreidă era greu de realizat. După ce formula generală a fost asternută pe hîrtie, nu mai e, dați-mi voie să repet, decît o problemă de meșteșug: nu incăpe îndoială că în curînd vor fi fabricate mii de structuri ca aceasta - și că un industriaș va deschide o manufactură de idealuri!”. Autorul precizează însă imediat că fabricarea în serie a andreidelor nu e decît o glumă care declanșează ilaritatea celor doi parteneri de dialog. În rest, cu tot geniul său, Edison nu izbuteste să realizeze decît un automat prodigios, pe care lordul Ewald l-ar refuza, dacă nu ar avea revelația unei prezențe tulburătoare. Discuția finală clarifică parțial enigma. Vorbînd despre Hadaly, creatorul ei recunoaște: „...dacă i-am furnizat, din punct de vedere fizic, ceea ce are ea terestru și iluzoriu, un Spirit care îmi este necunoscut s-a suprapus operei mele...”.

Și din nou, asemenea lui Edgar Poe, Villiers încearcă să dea un suport științific fenomenelor paranormale. Legătura dintre Any Anderson, receptacolul terestru al Sovanei și Hadaly se realizează prin „claviatura de inducție ale cărei clape o electriza ușor și întrețineau un curent între ea și Andreidă.” Ni se propune chiar ipoteza unui „fluid nou”, născut din fuzionarea fluidului electric și a celui nervos și capabil să înfăptuiască nebanuite miracole. Concluzia rămîne deschisă oricărei interpretări: „O ființă din afara umanității s-a insinuat în această nouă operă de artă...”. Un început de explicație poate fi aflat totuși într-un alt text al lui Villiers, **Experiențele doctorului Crookes**

(Continuare în pag. 123)

REZULTATELE CHESTIONARULUI DIN ALMANAHUL ANTICIPIA 1986

GALAXIA
SF

LUCIAN IONICĂ

Desen de VIOREL PRIGUGĂS

În urma publicării „Chestionarului SF” în Almanahul Anticipația '86, s-au primit la redacție 1652 de scrisori din întreaga țară, ceea ce atestă largul interes de care acesta s-a bucurat printre cititori.

Mulțumim călduros tuturor celor care au dat curs invitației de a ne scrie și ne-au comunicat părerile lor, contribuind în acest fel la obținerea unor rezultate cât mai relevante.

Sondajul de opinie inițiat* a încercat să răspundă la două probleme generale: cine sînt cititorii Almanahului Anticipația și ce așteaptă ei de la literatura științifico-fantastică.

* Programul pentru prelucrarea pe calculator a datelor a fost realizat de Mircea Dragan, iar înregistrarea formularelor a fost efectuată de Gabriela Papoe.

STRUCTURA EȘANTIONULUI

De la început ținem să facem o precizare importantă: întrucît stabilirea eșantionului nu s-a bazat pe o selecție aleatoare, generalizarea rezultatelor la **toți cititorii** Almanahului trebuie făcută cu o anumită prudență. Răspunsurile sînt totuși semnificative, ele caracterizînd pe **cei mai pasionați cititori** ai genului, altfel spus, pe cititorul „specializat”.

Pentru a avea un termen de comparație, cu ocazia punerii în vînzare la Timișoara a volumului de proză SF „Avertisment pentru liniștea planetei”, Ed. Albatros, s-au înmînat cumpărătorilor și cite un chestionar, pentru cititorii de carte SF. În ceea ce

privește vîrsta și sexul cititorilor, vom prezenta comparativ datele obținute:

Vîrsta ani	Almanah %	Carte %
pînă la 15	10,3	3,5
16 - 20	57,0	22,3
21 - 25	18,6	35,9
26 - 30	7,1	14,4
31 - 35	3,6	9,3
36 - 40	1,5	8,9
41 - 45	0,6	3,5
46 - 50	0,6	0,3
peste 51	0,4	1,5

Eșantionul corespunzător cititorilor de carte SF este mai echilibrat, procentul celor sub 20 de ani fiind doar de 25,8%, spre deosebire de „Almanah”, unde el atinge 67%. Diferența dintre cele două anchete apare datorită modalităților diferite de returnare a chestionarelor - prin completare pe loc, la librărie, în primul caz, respectiv, prin poștă, în al doilea. Se dovedește încă o dată că entuziasmul este îndeosebi apanajul tinerilor. Distribuția obținută pentru cititorii de carte SF pare a fi cea mai apropiată de adevăr, descriind structura de vîrstă reală a iubitorilor de SF.

Sexul	Almanah %	Carte %
Masculin	78,4	76,2
Feminin	21,6	23,8

Distribuția eșantionului în funcție de ocupație și studii confirmă structura de vîrstă obținută:

Elevi	44,5%
Studenti	13,7%
Muncitori, tehnicieni	13,9%
Studii superioare	7,9%
Alte situații	4,6%
Nu răspund	15,3%

Credem că distribuția eșantionului după localitatea de domiciliu a fost influențată de difuzarea **Almanahului** cu precădere în mediul urban. Dar și alți factori pot fi luați în considerare:

urban	90,5%
rural	9,5%

Opțiunile cititorilor

Citeva concluzii. În contrast cu relativa omogenitate de vîrstă a eșantionului, analiza răspunsurilor evidențiază existența unor preferințe diferite. Ele vizează chestiuni precum tematica, „tehnicismul”, rolul informației de natură științifică, „gradul” de fantastic etc. Să amintim și problema nivelului de receptare artistică a textului: unii ar dori lucrări mai clare, mai ușor de înțeles, fără prea multe neologisme, cuprinzînd eventuale explicații, alții, dimpotrivă, deplîng tocmai facilitatea, șabloanele, lipsa de profunzime etc.

Chiar și în cazul unei literaturi care presupune o oarecare „inițiere”, deci un fel de „specializare”, lectorul este divers. Ar constitui o evidentă simplificare încercarea de a-i stabili un profil unic, standard. Rămîne să ne întrebăm dacă **vîrsta** reprezintă sau nu un factor important în determinarea preferințelor sale literare SF. Răspunsul este și „Da” și „Nu”.

„Nu” – deoarece tineri de aceeași vîrstă au preferințe și niveluri de receptare **destul de diferite**, ceea ce sugerează prezența și acțiunea altor factori: mediul cultural, inteligența, personalitatea etc.

„Da” – pentru că există o sensibilă diferență, și de cunoștințe, și de experiență, între finarul de 15-16 ani și cel de 25-26 de ani. Zece ani la această vîrstă înseamnă foarte mult. Deși SF-ul își are majoritatea cititorilor sub 30 de ani, sintagma „literatură pentru tineret”, care i se aplică adesea, ar trebui nuanțată spre a nu lăsa loc unor nedorite confuzii.

Interesant este că fenomenul lecturii diferite se evidențiază și la nivel statistic, nu doar în cazuri izolate, de excepție. Succesul enorm de librărie al oricărei apariții editoriale SF nu trebuie să dea iluzia unui public uniform în ceea ce privește gusturile și așteptările sale. Dimpotrivă.

Formulare: unui răspuns

transanț la întrebarea inițială – ce așteaptă cititorii de la literatura SF? – nu este ușoară, deoarece nu există un singur răspuns, ci mai multe. Unii caută aventura cosmică, alții sînt fascinați de enigmele terestre ori ale universului, alții vor să-și apropie viitorul ș.a.m.d. Totuși, se pot desprinde cîteva trăsături, dacă nu generale, cel puțin predominante. Ele relevă atribuțiile benefice ale acestei literaturi:

- năruirea prejudecăților și a comodităților de gîndire;
- deschiderea spre noul oferit de progresul cunoașterii științifice;
- respingerea viziunilor pesimiste asupra viitorului omenirii;
- fascinația alterității, a celui **altcui** care ar putea fi posibil, ori chiar probabil;
- puterea unei imaginații și a unei fantezii specifice genului – exercițiu preliminar al propriei creativități în diverse alte domenii;
- căutarea apolonicului.

Ținînd seama de larga audiență a literaturii SF, îndoebi printre tineri, apariția unei publicații periodice de profil ar fi primită cu foarte mare interes. Numeroase scrisori conținînd propuneri în acest sens stau drept mărturie. Revista s-ar constitui într-un factor dinamic în promovarea unui spirit deschis, îndrăzneț novator, propunînd o continuă confruntare cu necunoscutul materiei, micro și macrocosmice. Nu mai puțin însemnat ar fi rolul ei în formarea unei gîndiri ateist-umaniste a noilor generații.

Răspunsuri. Prezentăm în continuare valoarea procentuală a opțiunilor exprimate de către cititori prin alegerea unei singure, a două sau a trei variante dintre răspunsurile reformulate la întrebările cuprinse în chestionar. Punem astfel la dispoziție un material care, sperăm, va prezenta interes pentru cîți mai mulți dintre dumneavoastră. Analiza statistică detaliată a chestionarelor, stabilirea tuturor corelațiilor necesare reprezintă un demers mai puțin spectaculos și el se adresează în primul rînd specialiștilor.

(1) Vă considerați un pasionat al literaturii SF?

Da	92,1%
Nu prea	7,2%
Nu	0,4%
Nu răspund	0,1%

(2) Din ce categorii ați dori

să facă parte subiectele poveștilor și romanelor SF? (două alegeri – 200%)

Tehnico-științifice	56,3%
Psihologice	42,5%
Aventuri, polițiste	41,6%
Umoristice	17,9%
Filozofice	10,8%
Social-politice	8,2%
Nu am o preferință deosebită	7,6%
Alte categorii	2,9%
Nu răspund	11,9%

(3) După părerea dumneavoastră, ce este mai important într-o proză științifico-fantastică?

Informația tehnico-științifică utilizată	11,7%
Valoarea literar-artistică	12,2%
Ambele sînt la fel de importante	74,6%
Nu știu	1%

(4-5) Care din următoarele teme (motive) SF vă interesează mai mult? (trei alegeri 300%)

Extratereștrii, contactul cu alte civilizații	56,8%
Calătoria în timp	38,6%
Calătoria cosmică	26,8%
Conflicte interstelare	24,8%
Anticiparea viitorului	24,2%
Facultăți psihice paranormale	19,6%
Universuri paralele	18,6%
Descoperiri științifice	17,9%
Lumi pierdute	16%
Paleoastronautica	11%
Relația calculator-om	9,4%
Nu am o preferință deosebită	7,6%
Roboți și androizi	6,2%
Utopii, distopii	3,4%
Alte teme	1,3%
Alegeri neefectuate	17,2%

Surprinde, desigur, interesul extrem de scăzut manifestat față de teme precum „roboții” și „calculatoarele”, pînă mai ieri considerate, alături de „navel cosmică” și „extratereștri”, adevărate embleme ale literaturii SF. Probabil că, o dată cu pătrunderea lor în viața cotidiană, aura de fascinație ce le înconjură odată tînde să se modifice.

(6) Ce așteptați dumneavoastră în primul rînd de la o carte SF?

Ipoteze și teorii îndrăznețe despre enigme ale științei	25,9%
Să ofere un alt mod de	

a privi și înțelege lumea de azi	16 %
Descrierea unor lumi ale viitorului	15,4%
Un ingenios joc intelectual	14,5%
Prezentarea unor lumi și a unor ființe fantastice	11,2%
Nu am o preferință deosebită	8,6%
Informații despre noi descoperiri științifice	5 %
Alte preferințe	2,5%
Nu răspund	0,5%
Distribuția relativ uniformă, absența unei polarizări evidente sugerează că de diverse sint așteptările și preferințele cititorilor.	

(7) Spre ce romane se în dreptă preferințele dumneavoastră?

Cu acțiunea în viitor	55,9%
Nu am o preferință deosebită	24,5%
De actualitate	10,1%
Istorice	4,9%
Spre alte categorii de romane	3,7%
Nu răspund	0,7%

(8) Scriitorii de literatură SF adoptă atitudini diferite față de datele științei și tehnicii contemporane. Care dintre situațiile următoare prezintă cel mai mare interes pentru dumneavoastră?

Autorul pornește de la ipotezele științei contemporane	37,4%
Autorul nu respectă în totalitate datele științei și formulează ipoteze fantastice	23,8%
Autorul nu este interesat de datele științei, ci, pornind de la premise fantastice, realizează construcții logic coerente	18,2%
Fantezia scriitorului încalcă logica atunci când acest lucru este justificat din punct de vedere artistic	7,2%
Autorul respectă în totalitate datele verificate ale științei	5,2%
Nu-mi dau seama	4,2%
Nu am o preferință deosebită	3,4%
Nu răspund	0,3%

(9) Ce reprezintă fenomenul OZN după opinia dumneavoastră?

Nave ale unor ființe extraterestre	45,6%
Fenomene fizice ne-elucidate încă	27,1%

Nave dintr-un univers paralel	10,8%
Nu am nici o părere	7,1%
Au ales două sau mai multe variante	5,2%
Iluzii optice ale unor persoane de bună credință	1,2%
Marturii false ale unor persoane interesate	1,1%
Alte opinii	1,0%
Nu răspund	0,7%

(10) Credeți că se va realiza vreodată călătoria în timp?

Da	51,4%
Nu știu	28,1%
Nu	19,1%
Alte opinii	0,5%
Nu răspund	0,8%

(11) Întîmplările și situațiile din povestirile și romanele SF pot avea diferite grade de probabilitate. Spre care se îndreaptă preferințele dumneavoastră? (trei alegeri - 300%)

Existente, reale	43,4%
Inexistente, dar sigur posibile	77,5%
Probabile	74,2%
Improbabile	23,7%
Imposibile	25,2%
Nu am o preferință deosebită	8,9%
Alegeri neefectuate	46,7%

(12) În general, preferințele dumneavoastră se îndreaptă spre:

Cărți a căror lectură presupune o concentrare sporită	45,6%
Cărți distractive, ce constituie o lectură ușoară, deconectantă	7,7%
Cărți de o natură intermediară celor de mai sus	44,2%
Nu am o preferință deosebită	1,7%
Nu răspund	0,6%

La următoarele trei întrebări vom renunța la evidențierea statistică a rezultatelor în favoarea prezentării unei selecții din cele mai semnificative răspunsuri.

(13) Ce anume vă atrage la literatura științifico-fantastică? L. SF are un simbul de adevăr. Acest simbul este căutat atît de cei care scriu, cit și de cei ce savurează literatura de anticipație. ● Imi creează sentimentul că realitatea poate fi și altfel decît o gîndim noi. (violinist) ● În primii ani m-au atras aventura, straniețea, lumile noi descrise în SF, mai tîrziu m-am dat seama că lara SF nu pot trăi. (laborant) ● Ce ciudat, cîa în momentul

cînd am citit întrebarea știam, acum, că există o asemenea înțelegere, nu mai știu sigur. Poate pentru că-mi dă iluzia că un deva, în Univers, pe o altă planetă albastră... SF-ul e zborul gîndului, e fericirea de a te elibera din lanțurile lîutului și de toate prejudecățile trecutului (elevă) ● **Depășirea** clișeelelor învechite; **polemica** asupra dogmelor științei contemporane; **curajul** de a dezvălui tările prezentului; **îngrijorarea** pentru viitorul speciei umane; **speranța** într-o lume mai bună. ● Sondarea atitudinii umane în contexte inedite, necaracteristice altor domenii literare; creativitatea, imaginația debordantă ce sublimează „ambientul” actualului lecturii; e impulsul interior de o umitoare forță, generat probabil de cele mai adînci straturi ale personalității. (arhitect) ● Cred că L. SF ar putea fi un strigăt de alarmă, ar putea lupta pentru liniște și pace. Mă impresionează fiurul straniu ce-mi rămine în suflet după ce am terminat de citit o năvelă SF bună, acel inefabil pe care trebuie să-l cuprindă o lucrare deosebită (elevă) ● Nu prea mă atrage L. SF. Consider că are prea multă fantezie, prefer ceva mai real, mai adevărat. (elev) ● Dorința de a trăi măcar un ceas în viitor (înginer) ● Cred că SF-ul este una din multiplele căi de propa-

gare a științei într-un mod instructiv și educativ. ● L. SF este pionierul ce descoperă mereu noi piste de vis pe care, venind din urmă, geniul omenesc le schimbă în realitate. (învățătoare) ● Din cele mai vechi timpuri, omul a dorit să știe ce-i rezervă viitorul. L. SF prezintă descoperirile viitorului și totodată constituie o punte de legătură între copii și adulți, este basmul tuturor. (elev) ● Faptul că prezintă unele ipoteze care caută să elucideze unele enigme trecute, prezente sau viitoare. ● Nu știu să explic exact ce anume, dar cred că noutatea, căutarea, insolitul. (economist) ● Probabil faptul că este o literatură „neconvențională”, deschisă experimentelor de tot felul și care se potrivește perioadei actuale de revoluție științifică-tehnică. (inginer) ● Tratează probleme care nu sînt abordate de literatura clasică, oferă posibilitatea de a pătrunde în alte universuri, în alt timp și spațiu; de asemenea, eroii se confruntă cu alte probleme și greutăți decît cele pe care le înfîlîm cotidian și, nu în ultimul rînd, oferă gîndirii un interesant joc intelectual. (elev) ● Mă atrage acest joc al posibilității și imposibilității (desenator tehnic) ● O întrebare la care nu pot să răspund, nu pentru că nu mi-ar placea SF-ul, ci din simplul motiv că îmi place prea mult. (elev) ● Ceea ce mă atrage la L. SF este ideea SF - cînd este originală - și felul în care autorul o pune în valoare. (student) ● Nu în ultimul rînd este posibilitatea proprie acestui gen literar de abordare din diferite unghiuri a unor probleme ce confruntă lumea de azi, cum ar fi cursa înarmărilor sau poluarea mediului înconjurător ● În L. SF se construiesc și se propun spre recepție sisteme (de natură socială, psihologică, tehnologică etc.) coerente și veridice, pornind de la premise presupuse adevărate. În structura elementelor intervine pe de altă parte intuiția, fondul de simțire, fantezia, care salvează sistemul de rigiditate și uscăciune, transformîndu-l într-un întreg flexibil, fluid, în ultimă instanță uman. (elevă) ● Fiecare dintre noi speră că în întreg universul să nu fim singurele ființe inteligente. Povestirile SF concretizează aceste vise ale noastre.

(14) Ce ați avea de reproșat

scriitorilor de literatură de anticipație?

Dar n-am nimic de reproșat! După mine, avem scriitori SF foarte buni. Doar tirajul cărților SF este mic, la noi se vînd ca pîinea caldă. ● Personajele feminine sînt marginalizate, adesea constituie doar un pretext sau pur și simplu nu apar. Prejudiciți?! ● La unii ar fi de dorit o mai mare coerență a construcției narative și, totodată, o mai accentuată veridicitate a situațiilor prezentate. (student) ● Să nu cadă pe panta unei literaturizări excesive a creațiilor lor. Un limbaj clar este cu aînt mai de dorit cu cît situația descrisă este mai complicată! ● Nu-mi plac prenumele englezești folosite în scrierile românești. O să trăim, pînă la urmă, cu senzația că nu-mai cu ei se pot întîmpla lucruri ciudate, neobișnuite sau minunate, ori că numai ei sînt în stare să realizeze ceva. (mecanic) ● Mi-ar place ca eroii să aibă sentimente care să se raporteze cît mai mult la cele umane, pentru ca să înțeleg mai bine trăirile și logica personajelor, nu numai după acțiunile lor, ci și după motivațiile lor interioare. (student) ● Cei ce se iubesc cu adevărat nu-și reproșează niciodată defectele. (elevă) ● De ce se sare mereu peste impedimentele comunicării cu alte civilizații, de ce nu se încearcă soluționarea lor? ● Referitor la **noul val: lipsa de originalitate**, reluarea obsesivă, pînă la saturație, a unor teme arhi-cunoscute; **tratarea** acestora într-un registru minor, cu conflicte minore, cu personaje lipsite de orice... personalitate, fără substanță umană, sau, dimpotrivă, exacerbarea la proporții (pretins) cosmice a unor conflicte la fel de minore și de ridicole; **tehnicizarea excesivă; lipsa de umor**. Referitor la seniorii SF-ul românesc: oare nu mai au chiar nimic de spus? ● Nu-mi pot permite să reproșez ceva unui scriitor. Un reproș, însă, îl adresez editurilor. ● Prezentarea unor fenomene fantastice fără a se încerca o explicație fictivă a acestora. ● Nu ar fi rău să se aleagă mai des ca subiect dragostea. ● Scriu prea puțin. ● Sînt de acord că povestirile avertisment au un rol important, dar nu credeți că prea

mult pesimism strică? ● Nu sînt de acord cu literatura umoristică de anticipație, pentru că ea denaturează scopurile literaturii SF adevărate. (elev) ● Cîteodată își face loc și puțin umor, care este bine venit. În unele și tuai accentuează nota de tragic. Tocmai aceasta face să vibreze coardele sufletului. ● Mai multă atenție la scrierile umoristice! E de dorit un umor de calitate, iar personajele să pară totuși ființe inteligente. ● Nu știu dacă ar fi ceva de reproșat, poate faptul că nu publică și nu editează mai des și în tiraje mai mari. ● Prea puține romane, prea multe proze scurte, de cîteva pagini. Aceasta dă o notă de debut literaturii noastre SF, ceea ce nu este adevărat. ● Scriitorii de literatură SF sînt destul de buni, după părerea mea. Totuși, ar putea să scrie despre niște imperii galactice, călătorii și aventuri care să stirnească interesul tuturor. (elev) ● Ceea ce mă deranjează la scrierile SF (nu la majoritatea) este prea marea aprofundare a subiectului. Prefer să citesc scrieri ușoare, care să nu mă oblige să mă concentrez prea mult asupra elementelor secundare. ● L. SF nu uzează de subiecte foarte serioase, care să-i dea greutate, sau nu, îndeajuns. Autorii se mulțumesc la un șoc trecător asupra cititorului și nu propun subiecte care să pună probleme. (profesor) ● Mai demult citeam în povestirile SF că în anul 2000 super orașele cu benzi rulante vor fi populate de mii de piloți, roboți etc. Nu scria în nici o povestire dacă va exista vreun contabil. Iată, mai sînt 15 ani și în 2000 vor exista mai mulți contabili într-un singur oraș decît comșonauți în întreaga lume. ● Aceste idei vă rog a binevoi să le dați unui cenaclu pentru a fi dezvoltate și să ajungă o povestire: „Într-o altă galaxie, pe o altă planetă, era foarte dezvoltat șahul. Planeta era împărțită în mai multe țări, iar fiecare țară avea un rege. Regele era cel mai bun jucător de șah din țară (cunoștea foarte multe deschideri, jocuri de mijloc și finaluri). Această planetă nu cunoștea ce este brutalitatea. Un război între două țări era un joc de șah între cei doi regi. Ostașii se „duelau”

cu cei de același grad din armata adversă, tot pe tabla de șah. Gradele se dădeau în funcție de cunoștințele de șah. Dacă două oști nu aveau același număr de soldați, oastea mai mică juca mai multe partide. Hoții, pungașii și toți ceilalți asemenea erau înțemnițați, nu pentru că furau la colț de stradă sau au făcut bișniță, ca pe planeta noastră, ci pentru că la o mică neatenție a adversarului îi luau vreo piesă de pe tablă, schimbau locul alteia sau puneau o figură în plus. Toți aceștia erau eliberați atunci când reușeau să-i învingă pe cei pe care au încercat să-i trișeze, asta după ani de studii în celulă, unde li se puneau la dispoziție tabla și piesele necesare. Fiecare cetățean avea cunoștințe de șah, în funcție de ele ocupa și un anumit loc în societate. Încă de la școală, pe lângă alte materii, ca matematica, istoria, geografia, copiii învățau și șahul". Ioniță Cornel. ● Prea mulți „omuleți verzi" (sau alte culori!) și plante „superfenomenale". Lucrările bune nu depășesc limita unei imaginații normale. ● Sint prea timizi, dacă ar fi mai fantastici, ar fi mult mai frumoși. ● Unii scriitorii dau dovadă de prea multă fantezie și povestesc întâmplări imposibile. ● E pregnantă încătușarea unor texte SF în real, anticiparea, în cazul lor, nu e decât o extrapolare a unor realități contemporane. ● Nu mă atrage „jocul" intelectual, construcția logică perfectă pornind de la o ipoteză pe care o consider absurdă. Verosimilul, certitudinea, numai ele îmi incită gândirea. Ipotezele SF trebuie să fie **probabile**, nici reale, nici absurde — aceasta este regula frumosului joc SF. ● Zgîrcenia tehnică! Aș vrea mai concretizate funcționalitățile, descrierile tehnice, conexiunile diverselor aparaturi, alte moduri de transmitere a informațiilor, tehnologii noi, materiale noi etc. ● Prea multe povestiri zdărnăne de fierărie tehnicizată, care, până la urmă, va ajunge la gunoi, așa cum se întâmplă și în viață. ● În unele cazuri, ar fi de prețios insuficienta documentare științifică și științific al operelor în favoarea

suprainscrâncări cu lirism și procedee stilistice exagerate. Așa cum nu trebuie neglijată partea artistică și literară, așa trebuie respectate și aspectele științifice, tehnice, logica și coerența opere.

(15) Considerați că literatura SF vă ajută în activitatea dumneavoastră? În ce fel?

Sigur că da. L. SF mă ajută în activitatea mea de student să înțeleg mai bine viitorul pe care eu și generația mea îl vom construi. ● Acest gen literar incită la o căutare continuă a noului, la o grijă permanentă față de valorile umane. ● Indiscutabil, ca profesor mă ajută să fiu receptiv la nou, să-i înțeleg mai bine pe elevii mei, să-i modelez potrivit cerințelor viitorului, să-i înarmez cu acel soi de optimism sănătos care te ferește de iluzii, dar te și pregătește să întâmpini fără complexe neobișnuitul. ● Foarte mult. Poate și datorită meseriei. Această literatura stimulează inventivitatea cititorului, mai ales a tinerilor, trezește ambiții profesionale înalte, deschide apetitul pentru promovarea noului în știință și nu numai, dezvoltă calități precum ordinea, disciplina și hotărârea în deciziile luate. (electronist) ● Nu! Îmi dăunează foarte mult. Atunci când prind o carte SF nu o las până nu o termin. Așa că numai de ajutor nu-mi este. (farmacistă) ● Mă ajută **spiritul** literaturii SF, făcându-mă să mă îndoiesc de ceea ce e considerat știut până la capăt, să nu mă tem de noțiuni abstracte și de interpretarea fenomenelor neobișnuite. (student) ● Da. Mă ajută să-mi înving comoditatea, îmi trezește elanuri, aspirații, deschide drum pentru performanțe în activitatea profesională și pentru utilizarea cât mai completă a creativității proprii în viața cotidiană. (violinist) ● Este singura în măsură să-l facă pe om să înțeleagă că trebuie să țină pasul cu progresul societății umane, să nu rămână pasiv la noile cuceriri ale științei și tehnicii. ● În adolescență mi-a insuflat gustul pentru cunoaștere, încredere în știință. Astăzi este un stimulent prețios al imaginației. (cerceta-

tor) ● L. SF nu mă ajută în activitatea profesională, dar a devenit pentru timpul meu liber aproape o necesitate. ● Am să vă dau un exemplu foarte, foarte concret. Când eram mică, trebuia să fac destul de des analiza singelui. Era cel mai chinător lucru și plîngeam foarte tare. Într-o zi am citit „O piatră pe cer" de Isaac Asimov. M-a impresionat extraordinar puterea lui Joseph Schwartz de a se impune prin forța gândului. De atunci nu mi-a mai fost frică de analize. ● Da! SF-ul m-a ajutat și mă ajută prin optimismul cvasigeneral degajat de el. Îmi oferă teme de meditație și mă ajută să înțeleg lumea altfel. ● Da. Prin ipoteze și teorii îndrăznețe privind tratamentul unor maladii incurabile la ora actuală. (student) ● Mă ajută uneori să cunosc mai bine lumea din jurul meu, alteori pe mine însămi. Mă învață să nu trec indiferentă pe lângă ceea ce mă înconjoară, să refuz lenea de a gândi și a simți. Mă învață să cred în partea bună a omului și să lupt împotriva a tot ceea ce este urât și rău. ● L. SF îmi crează o mobilitate a gândului foarte necesară în activitatea mea.

GERARD CORDESSE

SF-ul ființează în umbra puternicului său vecin, mainstream-ul, unde rege este romanul realist și deci, în raport cu acesta se va delimita spontan. „Oglindă plimbată de-a lungul unui drum”, romanul realist se pretinde furnizorul unei imagini fidele a realului, pe cînd SF-ul provoacă în mod deliberat o rupere de real prin inventarea altor posibile lumi. Distanța față de real poate fi deci luată drept criteriu primar în operația de definire a SF-ului, dar asta nu înseamnă și că e vorba de un criteriu simplu, cum ar părea la prima vedere. Întii de toate, care este acest „real” atît de spontan evocat?

Filozofii au subliniat de multă vreme că simțurile noastre sînt imperfecte sau înșelătoare, oamenii de știință au precizat apoi ca acestea sînt prea groasere pentru a putea capta toate manifestările realului: dincoace de infraroșu, dincolo de ultraviolet, sîntem aproape orbi. Infinitul mic și infinitul mare nu ne sînt accesibile decît prin intermediul unei aparaturi de dată recentă. **Realul secolului XX nu e totuna cu realul secolului XIX.** Simțul comun nu este în acest caz decît o formă a ignoranței.

Pe de altă parte, să observăm că vehicularea noțiunii de real se realizează în mare parte prin limbaj. Dacă în sistemul nostru de timpuri verbale avem un aorist, un perfect sau un viitor anterior, atunci concepția noastră cu privire la timp va fi desigur afectată corespunzător. Spectrul vizibil de culori nu este nuanțat identic de diferitele limbi; la fel, conceptul de onoare nu acoperă același „real” la beduini, eschimoși sau californieni. **Realul este adesea confundat cu natura sau naturalul:** gestică „spontană” a mișcării capului în plan vertical pentru a spune da și în plan orizontal pentru a spune nu, nu este universală și deci naturală; turcii utilizează planul vertical pentru a spune nu.

Cuvintele abstracte pun imediat problema referinței: conceptul de „cîine” nu există în realitate, se construiește plecînd de la minusculul pekinez și sfîrșind cu dogul danez, prin abstracție și generalizare. Acest rol al limbajului se numește „categorizare” sau „decupaj conceptual”. Înțelegerea faptului că nu există categorizare sau clasificare decît prin limbaj ne va feri de echivalările pripite între limbaj și realitate, **le mot et la chose.** Vom fi, de exemplu, în impas încercînd să găsim o referință pentru termeni ca: gelozie, idee, amor. Limbajul creează iluzia de a face corp comun cu realul doar datorită faptului că adesea acest real nu există decît în și prin limbaj.

Toate acestea definesc așa-numita „acțiune modelatoare” a limbajului, acțiune prin intermediul

căreia acesta produce modele ale realității.

În cazul discursului practic limbajul desemnează sau poate să desemneze obiecte, dar, în general, nu desemnează decît concepte, în absența obiectului. Conceptul depășește prezența, împiedică obiectul de a se constitui într-o reprezentare. În esența noțiunii de limbaj se găsește ecartul, distanța, diferențierea și nu prezența, aderența sau identitatea, cum pare la prima vedere.

Iată, deci, că noțiunea de real este mult mai problematică decît este dispus simțul comun să accepte.

Catherine Kerbat – Orecchioni numește (după Lacan) „realitate” această construcție a limbajului, pentru a o distinge de real. Discursul nu se referă la real ci la realitate, adică la un real construit, prelucrat, informat prin limbaj, căruia este suficient să-i observăm proprietățile constitutive (arbitrar, discret, liniar etc.) pentru a înțelege că discursul nu poate în mod evident fi decît funciar mente inadecvat obiectului său: nu este deci cazul de a reveni la o concepție decalcomaniacă la asupra mimesisului.¹⁾

Aceste aspecte – valabile în cazul comunicării obișnuite – sînt ridicate la pătcat de comunicarea literară. În cazul discursului ordinar, adevărul este relația pozitivă stabilită între o propoziție și referința ei; afirmația „cerul e albastru” poate, după observare, să fie declarată adevărată sau falsă în momentul în care este enunțată, dar versul „Mai sus de-acoperiș e cerul atît de-albastru și de calm” scapă criteriului adevărului prin modificarea referinței, care nu mai este acum decît un simulacru. A ne pune problema adevărului din vers conduce la o verificare absurdă: dacă, în momentul în care eu citesc versul, cerul este albastru sau acoperit de nori, sau, chiar mai departe, dacă în momentul primei enunțări a versului de către Verlaine, era sau nu vreme frumoasă. **Comunicarea literară nu se supune deci criteriului adevărului,** textul literar nu este nici adevărat nici fals, este verosimil în măsura în care vine în întîmpinarea anumitor reprezentări. În această ordine de idei, romanul realist este calificat drept verosimil, basmul nu, sau, mai exact, se afirmă că acesta urmărește un alt model de verosimilitate, un model în care animalele pot vorbi și zielele bune luptă împotriva celor rele. Verosimilul la Zola trebuie considerat cu mari precauții; avînd în vedere perimarea accentuată a ideilor secolului trecut cu privire la ereditate, acest verosimil intră în contradicție cu al nostru. Autorul nu poate pretinde nicidecum a exprima adevărul cu privire la real, el creează o aparență, un simulacru și receptorul simulează și el aderarea

la simulacru propus, printr-o așa-numită „suspensare voluntară a incredulității”. După Siegfried J. Schmidt², comunicarea literară stabilește un contract – pe care el îl numește Regula de Ficțiune între producătorul și receptorul unui text; ca urmare a acestui contract, textul se situează în afara categoriilor de adevăr și fals. Receptorul acceptă să-și suspende judecățile de adevăr și intra în dialog cu un sistem de valori care nu-i sînt proprii și pe care ar refuza poate să le ia în considerare într-o situație obișnuită. Din acest punct de vedere, comunicarea literară deschide un spațiu de toleranță și dialog în jurul comunicării obișnuite. În acest spațiu al comunicării, creat odinioară prin acel „A fost odată”, iar acum prin titlul și mențiunea „roman” sau „poem”, ia naștere o lume textuală distinctă de modelul de realitate socialmente valabil pentru partenerii de comunicare obișnuiți. Aceste lumi textuale fictive sînt în mare parte reconstruite de către receptor, care, în absența unei constrîngerii pragmatice, trebuie să descopere în text elementele structurante ale universului fictiv. Spre exemplu în cazul unui poem scurt, în ciuda spațiului redus, selecția și combinarea necomună a elementelor permite totuși închegarea unei lumi textuale. Asta nu e posibil decît datorită faptului că toate elementele textului (sunet, simetrie, simbol...) sînt multifuncționale, interpretabile și polisemnificante, îmbogățind semantic sistemul, în timp ce în comunicarea ordinară toate acestea sînt considerate ca fortuite și nepurtătoare de informație. Să menționăm aici și aserțiunea lui Lotman³, cum că orice „zgomot” capătă semnificație în cadrul comunicării artistice, spre exemplu fractura unui ritm de bază în poezie, care, departe de a perturba comunicarea, o îmbogățește prin poziția privilegiată a segmentului „anormal”. Integrarea zgomotului provoacă deci complexificarea sistemului: Lotman prefigurează aici teoriile lui Prigogine⁴) asupra complexificării și creării de ordine prin zgomot. În creațiile epice, pentru a reveni la exemple literare, eroii pozitivi sînt perfecți, iar răii nu posedă altceva în afara propriei răutăți; acest model simplu poate fi perturbat prin atribuirea de slăbiciuni eroilor pozitivi, de remușcări și scrupule celor negativi, iar perturbarea, departe de a bloca sistemul, este integrată de receptor și creează un sistem mai complex, în cazul de față un sistem de umanizare a personajelor. Fanteziile eroice ale lui Michael Moorcock reprezintă o astfel de complexificare a unui sistem simplu inițial: eroii săi ezită între Lege și Haos, au uneori înclinații sadice, iar aliații lor sînt la fel de monștruoși ca și inamicii. Toate aceste elemente perturbatoare provoacă ambiguități, contradicții, ezitări, care alterează în mod benefic dogmatismul tradițional al genului. Bineînțeles că integrarea zgomotului cere un efort uneori deloc de neglijat, din partea receptorului, efort de care acesta poate să nu fie capabil, din lene sau neputință. Așa se face că auzim adesea remarci nostalgice de tipul: unde e western-ul, sau jazz-ul, sau SF-ul de altădată?

Dacă ținem seama de opinia lui C. Kerbrat - Orecchioni, pentru care „limba și discursul (adică limbajul în potență și act) construiesc universul referențial prin proiectarea de modele de realitate relativ arbitrară”, elaborarea literară poate fi considerată ca o modelare suplimentară, pe care Lotman a numit-o „modelare secundară”. Într-adevăr,

literatura utilizează limba ca material primar în același mod în care pictorul se folosește de linie, suprafață și culoare. În raport cu primul sistem modelator care este limba, literatura se constituie ca un sistem modelator la pătrat; rezultă că ideea conform căreia romanul realist ar fi o copie a realului este de două ori simplistă. Făcînd parte din literatură, romanul realist este un sistem modelator în aceeași măsură ca și SF-ul. Ambele construiesc modele de realitate; realismul vizează statutul de copie conformă a realului, de egal al acestuia: Balzac voia să facă concurență stării civile, Stendhal s-a inspirat dintr-un fapt divers pentru a crea „Roșu și Negru” și totuși ce intense modelări ale realului rezultă de aici! În locul copiei apare construcția, în locul reflectării selecția, organizarea, opozițiile, corelațiile. Ce să mai spunem atunci de Faulkner sau Virginia Woolf, care sînt subsumați totuși realismului?

Pentru mulți fani, imaginația și capacitatea de a transcende realul sînt exclusiv apanajul SF-ului, în timp ce realismul ar fi expresia perfectă a prozaismului și limitării. E suficient însă, vai, să citești SF de duzină pentru a constata că originalitatea viziunii este absentă și stereotipul în floare. Pe de altă parte, luînd apararea realismului nu trebuie să acceptăm pretențiile sale uneori exorbitante. De mai mult de un secol acesta trece drept literatură naturală și normală: realul e colea, literatura realistă îl reprezintă dintotdeauna, ce poate fi mai simplu și de bun simț?

De fapt, realismul este un nou venit, o estetică relativ recentă. Așa cum subliniază Lotman, literatura la începuturile sale a trebuit – pentru a se defini – să se separe net de comunicarea pragmatică. Era deci imposibil să aibă ecou ideea de proză realistă, care încearcă să reproducă cît mai fidel discursul cotidian, fie și numai în dialoguri. Așa se face că începuturile literaturii sînt dominate de poezia ritmată sau versificată, avînd un subiect fabulos sau mitic și creînd un ecart atît în expresie cît și în conținut, menit să afișeze ostentativ Regula de Ficțiune. De la bun început deci, literatura a fost nonmimetică. Realismul reprezintă aplicarea ulterioară a unei limitări sau constrîngerii, în sensul că modelele de realitate propuse trebuie să fie conforme cu reprezentarea dominantă. Începînd încă din secolul XVIII, realismul a fost asociat cu raționalismul și științele de vîrf ale momentului. Așa cum raționalismul lupta împotriva teologiei, ficțiunea mimetică se lansa într-un dialog polemic cu cea nonmimetică, contestînd dreptul la existență al iraționalului și supranaturalului în literatură. Ceea ce realismul cedează în privința libertății și cuprinderii, cîștigă în cea a credibilității, deci în puterea de identificare și capacitatea informativă factuală. Această restricție se va constitui ca un factor de complexificare în sensul Lotman-Prigogine a formelor precedente, dat fiind că acțiunea modelatoare trebuie să se deghizeze în verosimil.

Traducere de CRISTIAN T. POPESCU
„La Nouvelle Science Fiction Américaine”, Gérard Cordesse Presses Universitaires de France, seria „U.S.A.” 1984

1 Catherine Kerbrat-Orecchioni „Dénamulations en Territoire Aléthique”, Presses Universitaires de Lyon, 1978.

2 Siegfried J. Schmidt „La Communication Littéraire”, Ibid.

3 Iouri Lotman „La Structure du Texte Artistique”, Paris 1973

4 Ilya Prigogine și Isabelle Stengers „La Nouvelle Alliance”, Gallimard, Paris, 1979.

MIHAI COMAN

Evident, orice autor care trimite un text la un concurs literar vizează câștigarea lui și, implicit, consacarea artistică. Spun **vizează** și nu **visează**, căci între cele două cuvinte este o deosebire de esență. Ea a fost extrem de actuală atunci când m-am găsit în fața maldărului - copleșitor - de texte trimise pentru ediția '85 a Concursului anual de literatură de anticipație tehnico-științifică. SF-ul (și nu știu dacă acest lucru e spre bine sau spre rău) a devenit mai puțin un fenomen literar și mai mult unul social. Foarte mulți tineri citesc SF, participă la concursuri SF și scriu (robust, intens, neostoit!) SF - ca și cum SF-ul ar fi un bun de consum, la fel de ușor de produs pe cât de ușor este de îngurgitat.

În felul acesta, principalul efort al celui care poartă povara de a fi membru al juriului este să reziste asaltului cantității, să-și păstreze ascuțite antenele percepției estetice și să nu sucumbe, intoxicat de mediocritatea generică. Nu condamn faptul că se scrie mult. Condamn - așa cum am mai spus-o în nenumărate rânduri - faptul că cei care scriu nu sînt îndrumați cum trebuie, că cei care s-au erijat în conducători de cenacluri (și, cred ei, șefi de școală literară!) sînt mai bucuroși să prezinte o recoltă bogată de texte, decît o selecție de valori. Or, meritele unui cenaclu nu stau în cantitatea de hîrte consumată, ci în cantitatea de cultură transmisă, în valoarea educației literare pe care a realizat-o, în prestigiul conferit de cele cîteva nume, cu adevărat de referință, care au crescut și s-au format în atmosfera lui. Pînă cînd acest lucru va fi înțeles, rămîne ca juriile și criticii literari să facă, cumva de la vîrf spre bază, prin selecția și observațiile lor, această afit de necesară activitate de educație și in-

drumare literară.

Dintr-o asemenea perspectivă trebuie privite și premiile din acest an. Ele vin să răsplătească texte ce au **valoare literară**, texte ce depășesc faza bunelor intenții pentru a se ancora, cu mai multă sau mai puțină fermitate, în solul sigur al creației artistice. Nu toate sînt perfecte (fi-rește!), nu toate sînt egale (între ele sau cu un prototip ideal). Dar ele reprezintă **promisiuni** și, prin acestea, solicită sprijinul și gestul încurajator al criticii.

Pentru specia literară a **schitei**, premiul a fost acordat unui text plin de prospețime: „Alma Mater” de Sorin Tamaș (Bacău). A convins stilul curat, o anume tandrețe a prezentării personajelor, punerea în lumină, cu un minim de mijloace, a unei idei frapante. Elementul „science” este un pretext aici pentru sublinierea unei ipostaze umane aflată undeva la limita (acceptabilă acum, în anul 1986) a condiției umane. Fără a trăda o deplină siguranță de sine, aceasta schiță poate promite un talent autentic.

Categoria **povestire** a adus consacrarea lui Bogdan Ficeag (Pitești). Autor prolific, prezent în concurs și cu alte texte (și acelea remarcabile), Bogdan Ficeag propune o povestire de construcție, cu subtilități de scriitură și (chiar) grafică editorială. „Piațeta cu bănci de marmură” prezintă un joc în al cărui vîrtej este sacrificat un destin uman. Cele două texte „top secret”, așezate la începutul și sfîrșitul povestirii arată că asupra personajului s-a efectuat o experiență stranie, vizînd actualizarea în prezent, nu numai ca presimțiri, ci mai ales ca certitudini, a unor evenimente din viitor. Intervine astfel un subtil pariu cu destinul, în care elementul aleator se transformă în factor existențial decisiv. Avînd certitudinea că are dreptate și

că știe ce face, protagonistul pregătește, ca un erou de tragedie, nu evenimentul prezent, ci pe cel viitor: printr-un efect apoi de „feed-beak”, viitorul iluminează acest prezent (devenit deja trecut) și dă cheia care explică întreaga dramă. Ca mecanism epic, acest text apare ca inversul unei tragedii: acolo zeii hotărau dinainte cum se va desfășura acțiunea; aici fapta, neîntîmplată încă, dar actuală în mintea eroului, determină trecutul și prezentul. În fiecare caz, protagonistul este o simplă jucărie a soartei, victimă ce are numai, în final, revelația destinului absurd și șansa autodistrugerii.

Nuvela a consacrat lucrarea „Cassargoz” a bucureșteanului Cristian Tudor Popescu. Textul este o parabolă asupra puterii, deghizată în hainele unei civilizații (sau poate univers) al jocului, în care realitatea lumii și irealitatea copleșitoare a ludicului se contopesc amestec. Convingătoare este aici mai puțin linia epică, ce reia o schemă deja consacrată, inclusiv în deznodămîntul încifrat în două sau trei soluții posibile (necesitate resimțită de autor totuși pentru a îmbogăți schema ușor tocită); mai degrabă atrage universul pitoresc al „orașului tentacular” dintr-un „utopic” secol XX. Cassargoz, mercenarul cinic (înruștat de aproape cu eroii lui Sven Hassel), regăsește un vechi „camarad” de arme, devenit acum un soi de „cetățean Kane”, stăpîn al orașului, al banilor, al gîndurilor și sufletului metropolei. Puterea lui înseamnă o sofisticată lume a jocului-infruntare, a unui sistem creator de realitate și capabil să „înghită” eroul pînă la a-l face să nu mai știe dacă intră sau iese din „mașinarie”, dacă este sau nu în real, dacă trăiește sau nu cu adevărat.

Pentru **critică-eseu**, juriul a premiat lucrarea lui G. Ceaușu (Iași) „Un aisberg sub coama

valului. Titlul, sugestiv, releva și teza articolului: mișcarea SF are resurse încă necunoscute. Deși critica și presa literară par a acorda mai puțină atenție acestui gen, el are o vigoare aparte, creatori, cu profil bine definit și, îndeosebi, numeroase curente și direcții cu conture estetice și platforme programatice proprii. Scris alert, cu câteva ieșiri subiective, dar și cu o bună cunoaștere a fenomenului, acest eseu poate fi un punct de referință pentru cei care caută o bună informare asupra acestui domeniu al literaturii noastre.

Premiul special al juriului a fost atribuit lui Constantin Cozmiuc (Timișoara) pentru textul „Așteapta-mă în visul de mine” Mizînd pe același mecanism al amestecului realului cu irealul (sursă a oricărei „fantastic”) autorul ne propune o „poveste cu marțieni”, dar și cu magi dacici, cu inversiuni temporale și reve

lați ale esențelor ontosului. Prolificitatea (ce s-ar cere totuși domolită și canalizată) acestui entuziasm al genului debordează și aici: înfîlmăm sugestii mitologice (șarpele „ouroboros”), parafraze narative (Kessarian Breb), speculații filozofice, ipoteze științifice și paraștiințifice. Ca o construcție barocă, risipită în zeci de colțuri, forme nestăvilite, arăbescuri, proza lui Cozmiuc, chiar dacă ridică la lectură unele obstacole datorită aspectului ei rămurșor, este convingătoare.

În sfîrșit, **Premiul special al Uniunii Scriitorilor** i-a fost decernat lui Viorel Pirligras (Craiova) pentru novela „Fantastica lume a lui Cristobal”, o povestire „barocă”, cu un limbaj cu ecouri poetice, o parabolă a condiției creatorului. Într-un univers luxuriant, eroul creează și proiectează lumi și invadat de vise, le dă naștere „întru realitate”. Două idei susțin narațiun-

nea: aceea a „nemuririi prin vis” și aceea a „sacrificiului creatorului”. Mai degrabă vizionar decît narator, autorul se abandonează în voia propriilor plasmui, făruind tablouri gigantice, colcaitoare. Nu i se poate nega puterea imaginației, deși, după opinia mea, limbajul literar nu este suficient de decantat de unele excese, de natura atît lingvistică cît și epică.

Nu știm, acum, care va fi destinul literar al acestor creatori „premiați”. Putem spera ca ei să confirme, prin adîncirea tematicii proprii și prin perfecționarea mijloacelor stilistice. Și mai putem spera ca în anul ce vine recolta bogată a textelor ce vor invada birourile celor ce vor alături juriul '86, să conțină un procent mai ridicat de literatură autentică, spre satisfacția iubitorilor și susținătorilor acestui gen.

UN AISBERG...

(Urmare din pag. 109)

determinarea sexului inginerilor. Calitativ, însă, judecînd după impactul acestei literaturi asupra publicului tînar de carte sau a unei (ceva mai mature) promoții de gînditori pe profesii științifico-tehnice cred că ea trebuie luată în considerație și „desartată” în antologii ale prozei momentului '80.

Veți face remarcă, deloc răutăcioasă, că acest articol despre noual val este scris de un reprezentant al... noului val SF, deci vă aflați în prezența unui comentator care se autocomentează. Semnînd, voi face - în virtutea aceleiași silogism - pasul triumfal spre cercul vicios.

Fandomul, la noi, este alcătuit din creatori, editori, publicații preocupate de modul *science fiction*, plus masa cititorilor activi, care pastrează contactul prin intermediul fanzinelor (revistele editate de amatori), infzinelor (bulletinurile informative) și al infzinilor, pe scurt întregii domenii ale fanilor (ceilor preocupați sau pasionați de *science fiction*), după D. Merisca

A. Cosma, *Petru decenii de literatură S.F. românească*, în *Vatra*, anul XIV (C.U.) nr. 161 s. 162. S. Antohi și D. Pruteanu în *Almanahul Anticipația '85* (în cadrul *Galaxiei SF*); M. Roman în *Suplimentul literar-artistic al „Scintilei tineretului” (Ancheta SF — o gîlceavă a științei cu literatura?)*, în 1984. V. Bugariu, Al. Mironov, în *Lucăfărul*, perioada februarie-august 1985, pe marginea discuției despre antologii SF și volume individuale

³ *Dreptul la timp* (XIV), în *Vatra*, anul XV (1985), nr. 168. V. Bugariu, *Volume individuale*, în *Lucăfărul*, anul XXVIII, nr. 11 (1.93).

⁴ *Temă și motive S.F. în versiune românească*, în *Biblioteca Nova*, Caiet de teorie, critică și istorie literară S.F., Timișoara, 1983 (cenaclul Helion și H.G. Wells).

⁵ Două orientări în anticipația românească actuală, în *Almanahul Anticipația '84*.

⁶ *Serii și grupuri* (Citind și trăind literatura), Ed. Cartea Românească, 1981.

⁷ *O scrisoare deschisă (din nou)*, în *SF-Contact* (2), Consiliul U.A.S.C. din C.U. Iași, 1983 (cenaclul Quasar).

⁸ În discuțiile din cadrul Consfățuirii de la Cluj-Napoca, 24-26 decembrie 1984.

⁹ *Al doilea discurs amabil despre creștere*, prezentat în cadrul Consfățuirii de la Lugoj, 1-3 noiembrie 1985.

LA CENTENARUL...

(Urmare din pag. 114)

(1884), care folosește aproape aceeași sintagmă vorbind despre „entități-vii, care par lipsite de corporalitatea organelor noastre (de simț - I.H.) groșiere și care, fără îndoială, continuă lanțul speciilor, dincolo de umanitate, în medii invizibile.”

Cum să ne explicăm tentativa unui catolic fervent și obstinat de a include fenomenele oculte în sfera științei? René Lalou consideră că, în concepția scriitorului, „catolicismul nu trebuie să se teamă nici o clipă să urmeze știința pe cele mai stranie tărîmuri pe care-i place să se aventureze. Astfel își justifică el din punct de vedere intelectual gustul pentru ocultism sau pentru fenomenele de depersonalizare. **Viitoarea Evă** este cea mai impozantă măturie a acestui efort”. Imposibila simbioză avea să ducă la un eșec în ceea ce privește consecvența viziunii anticipatoare. Dar poate că i cerem prea mult lui Villiers. În definitiv, important este faptul că generații după generații de cititori redescoperă aspirația dureroasă către Ideal. Conștient de meritele operei sale, Villiers exclama în amintita scrisoare către Jean Marras: „Niciodată, niciodată nu m-aș fi crezut capabil de atîta perseverență în analiză! - de atîta omogenitate în compoziție, de atîtea născociri uluitoare pe care, înțelegi tu, nimeni pînă la mine n-a îndrăznit să le evoce. Poți să mă crezi: este o carte incantată și seducătoare...” La o sută de ani de la apariția în volum a **Viitoarei Eve**, judecata autorului se dovedește a fi fost întemeiată.

¹ Un interes manifestat pînă la sfîrșitul vieții scriitorului. După cum relatea soția lui, în 1889, stăbit de boala care avea să-l ucidă, Villiers a străbătut sălile Expoziției Universale de la Paris intr-un tolu rulant, pentru a vizita pavilionul științific

² William Crookes este citat și în **Viitoarea Evă**, ca descoperitor al celei de a patra stări a materiei, „starea radiantă” și pentru „experiențele sale spiritualiste”.

MOTIVE LITERARE „CLASICE“ ÎN VERSIONE S.F.

GALAXIA
SF

CORNEL ROBU

Putem distinge, în textura de „teme“ și „motive“ din care **volens-nolens** se constituie covârșitoarea majoritate a textelor de **SF**, mai multe serii, configurate după criterii istorico-literare.

Ultimul, în ordine istorică, cronologică, dar primul în ordinea ponderii și funcționalității specifice genului este, desigur, **patrimoniul endogen** de teme și motive al literaturii SF (numite în mod curent, cu un calificativ mai mult sau mai puțin impropriu, și motive SF **standard**; improprietate pe care termenul **endogen**, deja avansat, o evită). Dezvoltarea creatoare a motivului SF **standard** în interiorul propriei tradiții și al propriului arsenal de resurse și virtualități pe care și le-a constituit singurul „genul“, din propria-i „vină“, fără a apela la „transfuzii“ sau „importuri“ din literatura „generală“, rămâne, indiscutabil, soluția de bază în **SF**, soluție impusă de însăși natura genului, soluție ce poate fi oricând ilustrată prin piese de rezistență ale genului, aparținând mai ales ultimelor două decenii de **SF** românesc. Motivele din „zestrea“ endogenă a științificiunii apar însă, în textura narativă a operei concrete, întretesute și interferate, de multe ori, cu desfășurări epice în care putem recunoaște, privind în filigran, cunoștințe mai vechi, nuclee motrice de proveniență „clasică“ în înțelesul istoric al cuvântului, de veche carieră și de largă circulație în „literatura generală“ a unor secole și milenii la fel de diverse ca și teritoriile lingvistice, literare, culturale – de tip european – pe care le acoperă.

Desigur, citeva dintre temele și motivele pe care literatura SF și le-a elaborat singură, în mod endogen, cu forțe și resurse proprii (călătoria spațială, călătoria în timp, cronoplastia, paleoastronautica, exobiologia, robotica, mutantica, „a patra dimensiune“ și universurile paralele, contactul cu inteligențe extraterestre și „razboiul lumilor“ etc.), au devenit deja și ele „clasice“, aceasta însă – să recunoaștem – mai mult pentru „uz intern“ și raportînd totul la scara anilor și deceniilor, nu la scara secolelor și milenilor. Astfel că, la această din urmă scară, investitura clasicității se impune a fi rezervată doar altor categorii de motive, în mai multe sensuri „clasice“, istoric și valoric: mai întâi, unor nuclee motrice de proveniență mitologică, fie greco-latină (exemplu „clasic“: periplul odiseic), fie iudeo-creștină (exemplu „clasic“: paleoastronautizarea Bibliei), și care, prin însăși configurația lor originară, ofereau premisa și tentația unei „adopțiuni“ SF, prezentînd afinități și predispoziții

congenitale în măsură a mijloci de la sine o confluență, o „naturalizare“ a lor în **science fiction**. (Nu e inutil a repeta, aici, precizarea terminologică făcută în **Helion** și în **Biblioteca Nova**, Timișoara, 1983, unde am început examinarea acestor serii de „teme“ și „motive“: pentru operativitate, vom denumi, în continuare, **teme** numai „temele latente“ /cf. Florin Manolescu, **Literatura S.F.**, 1980, pag. 83/, pentru „temele manifeste“ /ibidem/ fiind mai operant termenul **motive**, consacrat de altfel.)

Se împartășesc însă din atributul „clasicității“, în **science fiction**, nu numai motivele de proveniență mitologică sau biblică, ci – în egală măsură – și motivele de extracție „laică“, pur literară, fără ascendențe sau aderențe extraliterare, fără rădăcini și tutelări mitologice sau religioase, ci „numai“ cu atît-ul „cărții de vizită“ a valorii estetice, a operelor și capodoperelor de unanimitate și consolidat prestigiu în literatura universală, opere în a căror textură și structură respectivele motive se întretes funcțional, organic și – deci – constitutiv. Legitime strict literar, prin identificare în prestigioase capodopere ale literaturii universale, printr-o veche carieră consumată exclusiv în perimetrul intravilan al literaturii și printr-o largă circulație de-a lungul și de-a latul secolelor și meridianelor, aceste teme și motive nu sînt nici mai puțin ilustre, nici mai puțin profitabile decît cele mitologice sau biblice, constituind, nu mai puțin, binevenite achiziții de prestigiu pentru **science fiction**.

Dintre aceste nuclee tematico-motrice de extracție pur literară, trei, mai ales, își fac remarcată prezența în științificiunea românească actuală: „lumea pe dos“, „căutarea absolutului“ și obsesia „dublului“ (la care ar mai fi poate de adăugat, în perspectivă, tentativele de **ars poetica** SF, în regim de metafictione, pentru care însă discuția ar fi încă prematură).

Vecheimea cea mai mare – și, în consecință, cea mai considerabilă încărcătură de „clasicitate“ – le deține, fără îndoială, „lumea pe dos“ sau „lumea răsturnată“ (grecește **adynata**, latinește **similitudo impossibilium**) – topos antic și medieval pe care îl găsim examinat ca atare la Ernst Robert Curtius, într-un celebru **summmum** de rigoare și erudiție filologică: **Literatura europeană și Evul Mediu latin** (1948, ed. rom. 1970). Îndeosebi utopia satirică engleză – de la Swift la Butler sau, mai nou, la Orwell – a apelat cu predilecție la acest motiv al „lumii pe dos“, conferindu-i poate ma-

xima strălucire literară și filozofică de pe parcursul milenarei sale vîrste; motiv pe care-l vom regăsi „schimbat la față”, dar încă surprinzător de viu, de fertil și de productiv, descoperindu-și noi lațențe și valențe – în literatura de **science fiction** a secolului XX. Cel puțin de cînd robotul a devenit personaj literar și a putut fi contrapus omului în această postură, motivul „lumii pe dos” își descope-
 ră un nou filon, foarte consistent, pe care va continua probabil încă multă vreme să-l exploa-
 teze. Dar dacă schema clasică a „lumii pe dos” nu este totdeauna evidentă și nu se divulgă de la prima privire, intervine aici și fenomenul enunțat -

AM FOST PE CÎND NU MĂ VE-
 DEAI; AZI TU MĂ VEZI, DAR
 NU SÎNT!

foarte frecvent în **science fiction** – al fuziunii, inter-
 ferenței și contaminării reciproce a motivelor și
 temelor, cu un posibil dublu efect: fie de eviden-
 țiere, reliefare și potențare reciprocă, fie de mas-
 care, camuflare și neutralizare, de asemenea reci-
 procă. În privința „lumii pe dos”, se poate con-
 stata fără dificultate că apare aproape în perma-
 nență conjugată, complementar și deci funcțional,
 cu motivul SF standard pe care-l putem denumi
 „războiul lumilor”, luînd astfel în accepțiune gene-
 rică titlul celebrei cărți a lui H.G. Wells care a
 contribuit decisiv la punerea lui în circulație. Nu
 mai trebuie demonstrat, desigur, că această „sim-
 bioză” a celor două motive literare, departe de a fi
 întîmplătoare, e dirijată de certe afinități reciproce.
 a caror natura, foarte diversă, poate rămîne pen-
 tru moment în afara discuției. Amîndouă motivele
 prezintă pronunțate aderențe și implicații extralite-
 rare: morale și filozofice în primul rînd, dar de ase-
 menea – ideologice și sociale, politice chiar. Pen-
 tru a ilustra doar, în treacă, ce formidabil detona-
 tor semantic se poate ascunde în această fuziune
 a motivelor, să amintim numai, **exempli gratia**,
 tulburile complex oedipian pe care nu și-l poate
 reprimă robotul față de omul care i-a dat ființa,
 sau dialectică – de proveniență, de această dată,
 nu freudiană, ci hegeliană – a raporturilor de la
 stăpîn la slugă care se stabilesc în **science fiction**
 între om și robot, cu insistență în special pe mo-
 mentul, cel mai copios exploatabil literar și filmic,
 al revoltei slugii față de stăpîn, al „emancipării” ro-

botului din condiția de slugă și al răsturnării dra-
 matică a raportului stăpîn-slugă în favoarea robo-
 tului (ba chiar, într-un stadiu ulterior, într-un viitor
 îndepărtat al galaxiei – deznădăduita tentativă de
 re-emancipare inversă, a omului din condiția de
 slugă și de hăituită victimă, condiția la care l-au re-
 dus chiar propriile sale „unele perfecte”, fosele-
 slugi ajunse între timp fioroși „stăpîni”, cum se în-
 tîmplă în povestirea **Ultimul gdar** de Rodica Bre-
 tin).

Activarea și actualizarea latențelor semantice
 preexistente, și chiar generarea suplimentară a
 unor virtualități semantice anterior inexistente, re-
 luările, dar și premierele semantice, constituie așa-
 dar marele atu de substanță al fenomenului de fu-
 ziune, de interferență și contaminare reciprocă,
 sau – dacă vreți – de „altoire” și „hibridare” a mo-
 tivelor în **science fiction**. Dar nu numai atu-urile
 de substanță, de conținut, intră în discuție atunci
 cînd e vorba, în primă și în ultimă instanță, de li-
 teratură, ci, în egală măsură cel puțin, și ar-
 gumentele propriu-zis literare, estetice, care nu neapă-
 rat se află totdeauna în contrasens cu cele ex-
 traliterare, extraestetice – filozofice, morale, ideo-
 logice, politice etc. Astfel, în cazul dat, al conflu-
 enței între „lumea pe dos” și „războiul lumilor”, se
 poate riguros demonstra că racordul celor două
 motive literare, afinitatea și atracția reciprocă des-
 pre care vorbeam, își au și o motivare strict lite-
 rară, de ordinul „tehnicii literare” chiar. Există – li-
 terar vorbind – „valențe” complementare care „se
 satisfac” astfel reciproc, prin această fuziune, prin
 această „simbioză” sau „hibridare”, din care re-
 zultă finalmente un „soi” nou, mai viguros și mai
 fertil, un motiv literar mai complex, cu resurse nu
 numai semantice, dar și epice, superioare.

Unul dintre imperativele elementare ale literatu-
 rii de **science fiction** postulează – axiomatic – di-
 namismul și tensiunea epică, în lipsa căreia
 „ideea” SF, oricît de ingenioasă și frapantă, ră-
 mîne la simplul enunț discursiv, quasi-eseistic,
 pre-literar, iar „universul” imaginar rezultat din
 eventuala ei extrapolare, oricît de prolifică sub ra-
 portul invenției detaliului concret, rămîne static,
 inert, stagnant, „fără nerv”, dacă nu e structurat
 epic prin conflict; calitatea însăși se transformă
 astfel în defect, cu cît mai productivă se dove-
 dește capacitatea de invenție sau deducție a deta-
 liului concret (capacitate altfel esențială pentru un
 scriitor de **science fiction**), cu atît mai exceden-
 tară și înăbușitoare devenind stocarea, amorfă a
 acestor detalii concrete, fascinant poate fiecare în
 parte, dar fastidioase toate la un loc. Remediu la
 această autosufocantă „băltire” a debitului imagi-
 nativ este simplu (de enunțat, nu și de realizat!):
 mișcarea, „curgerea” epică, demarata prin con-
 flict. Tocmai acest indispensabil simbur conflic-
 tual, acest nerv epic sau ferment dramatic capabil
 să dinamizeze intriga și narația epică, să creeze
 suspansuri și deznodăminte de efect, este contri-
 buția pe care o aduce cu-sine, ca „zestre eredi-
 tară”, „războiul lumilor”, pretext de altfel schema-
 tic în sine, dispunînd de o gamă limitată a variați-
 nilor posibile. În schimb, resursele proprii „lumi-
 pe dos”, așa cum au fost ele exploatare pînă la li-
 teratură de anticipație, sînt mai mult descriptive,
 deci statice. Ipoteza de la care se pornește con-
 ține virtual, în germene, premisa unor dezvoltări și
 proliferări practic inepuizabile sub raportul detaliu-
 lui concret, prin derivare și adăugarea la nesfîrșit

posibilelor simetrii, analoii, extrapolării, translații geometrice ș.a.m.d., toate printr-o simplă răsturnare, printr-o simplă inversare de semn. Extrem de productivă, așadar, în invenția detaliului concret, „lumea pe dos” se dovedește, în schimb, mai puțin înzestrată sub raport narativ, strict epic. Procedul derivării invers-simetrice își conține în sine germenul propriei negații, ajungând, în cazuri extreme, să transforme – cum spuneam – calitatea amintită în defect. Insuficient dinamizată epic, „lumea pe dos” se poate transforma într-un conglomerat amorf de situații și detalii, în cele din urmă fastidioase.

Un caz relativ recent (1981) care nu face decât să confirme simptomatologia generică de pînă acum: romanul **Irene sau Planeta cea mai apropiată** de Ion Cârje, roman care-și interzice din capul locului șansa unui conflict, prin chiar premisa de la care pornește și pe care-o dezvoltă apoi extrapolînd simetric și antipodic, convertind programatic și teizist „negativul” în „pozitiv”, răul în bine, negrul în alb, întorcînd sistematic „pe dos” toate mobilurile și impulsurile egoiste, agresive, violente prea-bine-cunoscute din păcate pe planeta noastră natală, atît de fără rezerve condamnable în plan etic, dar atît de necesare, în planul imaginarului, unui metabolism estetic „sănătos”. Altfel inventiv și coerent articulată în consistența sa concretă, lumea-model de pe aseptica planetă Irene este exemplară și ireproșabilă sub raport moral, social, politic etc. – teza sau miză semantică pe care se dovedește însă înapătă a o susține **literar** această lume clorotică, limfatică, flască: o lume moartă, o lume născută moartă, pentru că s-a barat singură accesul la telul cathartic urmînt, interzicîndu-și conflictualitatea în planul imaginarului, închipuîndu-și că se poate extirpa sămînța răului din lume prin simpla suprimare, din condei, a momentului negativ al dialecticii.

Acestui descriptivism static, cu slabe predispoziții și resurse narrative, nu i se sustrag pe de-a-ntregul nici chiar cele mai rezistente realizări ale utopiei satirice construite pe schema „lumii răsturnate”, nici chiar celebrele **Călătorii ale lui Gulliver** de Jonathan Swift sau **Erewhon**-ul lui Samuel Butler, a căror „vină” epică e destul de firavă, altele fiind calitățile ce le-au consacrat. Regăsim în ele, ca și în „serialele” moderne, desenul narativ și compozițional foarte simplu al romanului picaresc, unde curgerea narațiunii e lineară, filiformă și în același timp „deschisă”, realizîndu-se prin adîncirea **ad libitum** a unor episoade oricît de dispartate, legate între ele doar prin pretextul inițial și prin faptul că sînt atribuite aceluiași personaj; succesiunea poate fi astfel continuată sau întreruptă în orice moment, după voința sau dorința autorului, lipsind acea gradație și progresie interioară, acea „motivație” organică a desfășurării epice, care să ducă inevitabil la un deznodămînt necesarmente scadent, mai apropiat sau mai îndepărtat dar, în orice caz, neamîabil la infinit, așa cum se întîmplă în orice narațiune derivată dintr-un nucleu conflictual. În schimb, după cum spuneam, pretextul „lumii inverseate” este extrem de prolific, este ineputabil cantitativ, sub raportul invenției de detalii și – mai mult decât atîta – este ineputabil sub raport semantic, o arborescență derutantă de semnificații, manifeste sau aluzive, de sugestii ambigue și insinuări echivoce, de avertismente sibilice și accente satirice, polemice, sarcastice etc.

etc., ramificîndu-se și proliferînd la tot pasul.

Pentru a putea susține această prosperă carnație, vertebrarea conflictuală este, axiomatic, necesară și – ca să revenim pe terenul actualității – confirmarea acestei intuiții artistice o avem, o dată în plus, în „serialul” deschis de Ovidiu Pecican și Alexandru Pecican cu **Razzar (Istoria secretă a copilăriei)** care, debutînd aparent ca un basm, feric și idilic, ajunge apoi repede la necesarul ferment conflictual în măsură a ține treaza promisiunea celui eminamente epic „va urma”.

„Lumea pe dos” este, prin definiție, imaginara, utopica, trimițîndu-și desigur prin ricoșeu la o lume presupus „reală” și unanim cunoscută; iată însă că schema clasică a „lumii pe dos” se dovedește destul de elastică pentru a-și putea permite să se dispenseze pînă și de acest atribut al imaginarului declarat ca atare, definitoriu rămîndînd însă raportul antipodic între termeni, de care nu se poate dispensa în nici un caz: în povestirea **Învățătorul**, Mircea Liviu Goga plasează în astfel de raporturi antipodice doua lumi, ambele „reale” – o lume primitivă, „naturală” și lumea „noastră” tehnicizată, evoluată „contra naturii” – raport pe care-l răstoarnă apoi ingenios, rolul de „lume pe dos” trecînd pe nesimțite, pe parcursul a numai douăzeci de pagini, de la prima la cea de a doua, lume care, urmîndu-și logica sa conflictuală implacabilă, amenință să se autodistrugă în cele din urmă, după ce mai întîi o distrusese pe prima.

Problema mai poate fi rezolvată și într-alt fel, printr-o soluție de ordin compozițional – elipsa –, soluție aplicabilă însă numai în „genul scurt”. Porțiunile reduse ale unei **short story** oferă, față de cele mai ample ale romanului, avantajul de a se putea reține din „lumea pe dos” numai amintita calitate, „punînd punct” textului înainte ca această calitate să se transforme în defect; astfel că, deși lipsite propriu-zis de o relevabilă diferență de potențial epic între punctul inițial și cel final, dar asigurîndu-și totuși, prin înseși datele intrinseci ale „ideii SF” adoptate, un minimal suport tensional, „povestiri scurte” precum **Merele negre** de Mihail Grămescu sau **Deratizare** de Lucian Merișca nu lasă deloc impresia de stagnare epică; dimpotrivă, ele rămîn, în genul lor, realizări fără cusur, rămîn în memorie ca „lumi pe dos” stopate în germen, ca latente anti-utopii „negre” (de!) de posibile proporții mai largi, comprimate însă, ori reprimite, în **nuce**.

Suspendarea subită a escaladei extrapolării de tip SF în chiar momentul atingerii punctului culminant poate genera, așadar, efecte literar valabile, chiar dacă astfel, prin această eschivă compozițională, conflictul este blocat înainte de a se declanșa, „lumea pe dos” autodizolvîndu-se înainte

de a intra în amestec exploziv cu un eventual „război al lumilor“. În finalul nuvelei **Totul este posibil** de Lucian Ioniță asistăm, astfel, la transformarea unui întreg oraș într-o grotescă „lume pe dos“, transformare operată escaladant prin extrapolare de tip SF a unei idei aberante: înființarea unui serviciu de contra-gunoieri nocturni, care să asigure noaptea „front de lucru“ pentru gunoierii diurni în care ajunseseră să fie transformați, totalitari, toți locuitorii orașului, fără excepție; „totul este posibil“, totul se termină însă brusc, prin „demisia“ personajului care imaginase această „lume pe dos“.

Este evident că resursele și limitele organice, „congenitale“ ale celor două motive în discuție sînt – sub raport literar – complementare, ele întregindu-se reciproc și fuzionînd cît se poate de firesc. Racordul se face aproape de la sine, prin activarea unor implicații și latențe mai puțin exploitate în utopia satirică clasică, dar existente ca virtualități intrinseci în pretextul „lumii pe dos“. Ajunge să ne gîndim că orice eterogenitate de structură, în declanșare mai devreme ori mai tîrziu, pentru a avea astfel cele două motive sudate într-unul singur și, în același timp, „schimbate la față“ fiecare prin acțiunea celuiălalt.

Acestea ar fi, ca să zicem așa, **forțele de atracție**. Dar, pentru ca dialectica să nu se dezmință nici în acest caz, vom vedea cum prin fuzionarea celor două motive se declanșează concomitent și acțiunea unor **forțe de respingere**, definibile și acestea în termeni proprii literaturii.

După cum se știe, motivul „lumii pe dos“ aduce cu sine în primul rînd valențe comice, satirice, ironice, sarcastice, burlești, grotești, bufe, parodice ș.a.m.d., acesta fiind registrul în care îl găsim de preferință tratat pe parcursul întregii sale istorii, și mai ales în utopia satirică, invocată deja de mai multe ori. „Conflictului lumilor“ îi convine însă mai mult un alt registru – cel al tensiunii și suspansu-

lui, al terifiantului, halucinantului și macabruului, al ororii, atrocității și violenței, exploatare de multe ori doar pe latura spectaculosului exterior, ca furizor de „senzații tari“, de **thrill** ori de **horror**. Această „nepotrivire de caracter“ a celor două motive este sursa unor desfașurări cît se poate de interesante sub raport literar. „Conviețuirea“ celor două registre amintite pe parcursul unuia și aceluiași text nu decurge întotdeauna lin, fără discordanțe și dezechilibre, întrucît și aici apare un conflict **sui generis**, o tendință de a acapara supremația în operă și de a se afirma unul în dauna celuiălalt, a fiecăruia dintre impulsurile native ajunse astfel să se confrunte, o reacție de intoleranță reciprocă ce se manifestă printr-o subtilă acțiune de eroziune și anulare a efectelor contrarii. Ceea ce, în ultimă instanță, poate avea ca rezultat ratarea în plan literar a unei cărți de **science fiction**.

În cazurile esteticește „fericite“, acolo unde vocația comică și cea a șocului narativ își găsesc echilibrul și dozarea optimă, „forțele de respingere“ vor funcționa însă, ele însele, ca „forțe de atracție“: elementul comic și ironic, perfect integrat epic, total absorbit în intrigă, va dobîndi funcționalitate narativă, fie doar ca simplu pigment și ingredient humoristic al episoadelor „serioase“, fie ajungînd chiar să reglementeze progresia acestor episoade și să decidă rezolvarea deznodămîntului. Prima dintre aceste două eventualități o putem ilustra cu un **gag** din romanul **Planeta maimușelor** de Pierre Boulle – una dintre cele mai cunoscute ilustrări ale fuziunii motivice dintre „lumea pe dos“ și „războiul lumilor“ – **gag** rămas însă doar în textul cărții (v. ed. rom., 1971, pag. 144-145), scenariul ecranizării omonime abținîndu-se a-l exploata vizual, din motive – probabil – de decență dintr-o prezumtivă contraindicație etică deci, pentru că altfel, estetic, n-ar fi existat nici o contraindicație de principiu la potențarea liniei „dure“ a filmului printr-un bine dozat efect grotesc ori burlesc.

Cu o mai pronunțată funcționalitate narativă sînt investite resursele comice ale „lumii pe dos“ la Isaac Asimov, în celebrele sale „istorii cu roboți“ din volumul **Eu, robotul** (1950, trad. rom. 1967). Astfel, episodul intitulat **Evidența** e în întregime construit pe un veritabil **quiproquo** „științifico-fantastic“. Funcționalitate generalizată la proporțiile unui întreg volum, deși diferențiat aplicată de la text la text, în **Ciberiada** (1972, ed. rom. 1976) lui Stanislaw Lem – volum ce poate fi considerat, în întregul lui, o grotesc-ferică „lume pe dos“ robotică.

Exemple în acest sens, al integrării funcționale în intriga de **science fiction** a efectelor comice derivate din motivul „lumii pe dos“, deși nu sînt de găsit chiar la tot pasul (ele preținzînd virtuozitate tehnică și gust, constituindu-se astfel în adevărate puncte de rezistență și în indicii ale bunei calități artistice), nu sînt totuși nici rarissime: le-am putut constata, cu ani în urmă, în filmul italian **Omicron** și în filmul american **Futureworld** (**Evadați din viitor**), sau – pe micul ecran – în unele episoade ale serialului american **Planeta gigantilor**, lucrat după un scenariu în general de bună calitate; revenind însă la literatură, asemenea exemple ne-ar putea furniza și romanul **A de la Andromeda** al englezilor Fred Hoyle și John Elliot (inițial tot un serial de televiziune), roman tradus și la noi (1968), dar – încă și mai mult – celebrul roman

City (1944) al americanului Clifford D. Simak, încă netradus. Găsim, în schimb, în traducere românească două excelente povestiri italiene de **fantascienza** ce pot ilustra, și ele, cazul aici în discuție: **Canis sapiens** de Lino Aldani și **Polipul muzicant** de Sandro Sandrelli.

În toate aceste cazuri, autorii mizează în primul rând pe spectaculosul și insolitul științific, pe intrigă eventual polițistă, în orice caz pe ritmul narativ alert și pe tehnica suspensului abil exploatată, toate acestea dublate însă în permanență de un subtil și discret contrapunct ironic, organic integrat acțiunii trepidante și care, nu numai că nu subminează acesteia tensiunea și tempoul, dar îi servește drept supapă de siguranță, împiedicând-o să alunece în auto-parodie involuntară.

Comicul poate chiar, până la un punct, să funcționeze ca paliativ ori substituit epic, sub rezerva ingeniozității în găsirea unor soluții de funcționalitate valabile doar o singură dată. Așa cum reușește, de exemplu, George Ceașu cu burlesca „lume pe dos” pe care o imaginează în **Sentimentul piramidal al miniei**, unde bufoneria bine ținută în frâu, ca și un savuros umor rezultat din simularea placidității pe un fond de furie abia reprimată compensează lentoarea exasperantă și aberantă nu a narațiunii ci a acțiunii, nu a autorului, deci, ci a personajelor, lentoare derivată cu necesitate din însăși „ideea SF” dezvoltată: dilatarea, peste orice măsură rezonabilă, a duratei.

Ce sînt riscurile dispensării de acest necesar condiment ironic, ne-a demonstrat-o - dacă vi-l mai amintiți - trepidantul serial american de televiziune **Invadatorii (The Invaders)**, primit cu mare interes la debutul său pe micul nostru ecran, dar la al cărui final (forțat și rizibil) toată lumea a răsuflat ușurată. Mereu prea crispați și prea înrîncenați în încheștarea interminabilă - și astfel involuntar ilară - cu perizii „înveidări”, scenariștii uitaseră că, din cînd în cînd, nu prea des totuși, să „facă cu ochiul” către spectatori, care - nesolicitați la această subtilă duplicitate și complicitate estetică, și în fața unei convenții ce se lua prea mult în serios, neglijînd o minimă distanțare și rezervă auto-ironică - începuseră să se amuze din proprie inițiativă pe seama acestei convenții. Este ceea ce se întîmplă, într-un stadiu încă și mai avansat, la filmele japoneze cu monștri de plastic supradimensionați de tip Godzilla, filme care se vor „de groază”, dar care - lipsite și ele de acel necesar „circuit de rezervă” auto-ironic - ajung să strînească, în întunericul sălii de cinematograf, nu fiorul terific scontat, ci doar ilaritate. Și este, oricum, preferabil „să rîdem cu”, decît „să rîdem de”.

Neimunizate prin „vaccinul” ironiei, în ficțiunea științifico-fantastică terifiantul, macabru, oroarea și teroarea, ca și spectaculosul și insolitul strict „științific” sau tehnic (**gadget**-urile) se văd cu toatele reduse la simple efecte de recuzită și decor, efecte exterioare a căror supraaglomerare nu mai ajută la nimic, neputînd salva o creație de **science fiction** - carte sau film - de la eșecul artistic, mai iminent aici decît în literatura și filmul **main stream**, eșec mai prompt și mai drastic sancționat, dar și mai nedrept, de către o critică nu răuvoitoare, în fond, dar neaderentă și neînțelegătoare.

Așadar, **horror** și **thrill**, terifiant și macabru, straniu și insolit, spectaculos și **gadget**-uri - toate sînt, în literatura și filmul de ficțiune științifică, ex-

trem de „perisabile” estetic, ajung foarte ușor să se „degradeze”, să se altereze de la sine prin repetare stereotipă, să se autoanuleze prin exces, să alunece în caricatură și auto-parodie involuntară. Un „tratament de recondiționare” capabil, între anumiți parametri, să le prelungească rezistența ar fi - după cum am văzut - infuzia ironică. Afită doar că acest „tratament” nu este nici el lipsit de riscuri estetice. O doză prea mare de ironie, de comic, de satiră, de sarcasm, de burlesc etc. poate fi și ea fatală pentru intriga de **science fiction**. Excesul în această direcție poate dizolva pur și simplu pretextul epic și totodată convenția artistică în virtutea căreia cititorul acceptă, cel puțin provizoriu, pe durata lecturii, să acorde credit autorului și ficțiunii propuse de el. Este adevărat că literatura SF este o literatură a sublimului și este la fel de adevărat că de la sublim la ridicol nu e decît un singur pas (**Imperator dixit!**); dar nu este mai puțin adevărat că acest pas, unul singur, există totuși, și că el poate fi făcut ori nu.

Astfel că autorii de **science fiction** care nu și pot ține în frâu demonul ironiei (atunci cînd îl au, bineînțeles) dărimă singuri cu o mîină ceea ce au clădit cu cealaltă. Este cazul lui Leonida Neamtu, în cîteva povestiri din volumul **Blondul împotriva umbrei sale** (nu însă și în nuvela care dă titlul volumului și în care dozaul-e optim, ci în proza ca **Răpirea lui Marlow. O ipoteză absurdă, Raport final** ș.a.), unde agentul coroziv al ironiei ajunge să-și dizolve propriul suport, erodînd și „mîncînd” pînă la anulare consistența ipotezei SF pe care se bazează - în speță, contactul cu inteligențe extraterestre. Este - pentru a reveni la conjuncția dintre „războiul lumilor” și „lumea pe dos” - cazul unui roman ca **Atacul cesiumiștilor** (1963), roman ce demarează impecabil, cu cîteva prime secvențe de un suspans și de un fior macabru fără cusur, pentru a-și dilua pe parcurs consistența ca **thriller** prin aceeași zeflemea corozivă, pentru a eșua, înspire final, într-o debordantă logoree ironico-sarcastico-burlescă, poate cel mult amuzantă în sine, dar care, lăsată în voia ei, ajunge să înăbușe sub revărsările-i pletorice plauzibilitatea și articulațiile funcționale ale narațiunii.

Existența, ca peste tot în literatură, nici în **science fiction** soluții cu valabilitate generală și garantată nu există, soluțiile rămîn strict individuale și valabile o singură dată. Reluarea unui motiv, sau chiar a unei ipostaze particularizate a unui motiv, nu infirmă ci, dimpotrivă, vine tocmai să confirme necesitatea soluției proprii, inedite, în lipsa acesteia reluarea motivului rămînd simplu act de mimetism, fără drept de cetățenie literară și, deci, fără drept la comentariu critic.

Că este așa, o dovedesc, mai convingător decît

eșecurile, succesele, cazurile „fericite” de filiație literară, când un model ilustru oferă ocazie și „pre-text” unei creații noi, de-sine-stătătoare la lectură, perfect originale și perfect valabile sub raport valoric. În acest raport se află, prezumabil, povestirea **Canis sapiens** de Lino Aldani față de romanul **City** al lui Clifford D. Simak, ambele construite pe ipoteza subversiunii lumii canine ce se pregătește să uzurpe - sau a și uzurpat - locul celei umane, pe care a ajuns s-o întreacă în inteligență. Pretextul „cîinilor vorbitori” este, cum se știe, mult mai vechi, aparținând de drept patrimoniului clasic al „literaturii generale”, unde cei mai celebri dintre acești „cîini vorbitori” rămân, fără îndoială, Scipione și Berganza, care vorbesc de minune spaniole în clasicele **Nuovele esemplari** (1613) ale lui Cervantes; cu ultimul dintre acești simpatici interlocutori canini (care, cum se vede, învățase între timp și nemțește) avea să reia peste două secole dialogul și E.T.A. Hoffmann, în **Știri despre ultimele întâmplări ale cîinelui Berganza** (1814); avem însă și noi cîinii noștri vorbitori de limbă română, nu mai puțin ascuțiți la minte și la limbă: Argus și Eromanga din **Lumea în două zile** (1975) de George Balăiță. Pornind de la acest vechi pretext al „cîinilor vorbitori” (vorbitori de limbă italiană, de această dată), Lino Aldani ajunge să configureze, în **Canis sapiens**, o modernă versiune SF a și mai vechiului motiv literar al „lumii pe dos”, în care încolțește în germene „războiul lumilor”, tot în germene fiind sugrumată și răzvrătirea slugii față de stăpîn, recte - a cîinelui față de om: interferență a motivelor ce mai este încă sporită în complexitate și prin implicarea „transferului de personalitate”, de la cîine la om și invers, ceea ce oferă prilejul unei insolite viziuni a lumii „văzută cu ochi de cîine”. Același caz de filiație literară „fericită” îl regăsim în raportul dintre nuvela **Evadarea lui Algernon**, distinsă în 1980, la Stresa (Italia), la cel de al V-lea EUROCON, cu Premiul „Europa” pentru cea mai bună proză scurtă, și celebra piesă a „genului”, care este **Flori pentru Algernon** de Daniel Keyes, distinsă în 1960, la Pittsburgh (S.U.A.), la cel de al 18-lea

Convent american, cu premiul Hugo pentru cea mai bună **short fiction**, „model” al cărui „pre-text” este preluat și dezvoltat de scriitorul român într-un sens și cu rezultate pe care „modelul” nici nu le lăsa să se bănuiască: pină la cristalizarea, sub ochii cititorului, a unei draconice „lumi pe dos” care ajunge să amenințe tot „restul lumii” cu un „război al lumilor”. Despre conexiunile cu robotica deja am vorbit, dar iată că, în nuvela **La Winnipeg, unde nu ne vom întoarce niciodată**, Ovid S. Crohmalniceanu adaptează pentru uzul androizilor „clasicele” legi asimilative ale roboticii, ceea ce rezultă fiind tot o „lume pe dos” angajată într-un „război al lumilor” cu canonică lume a oamenilor-oameni.

Roboți, androizi, mutanți ș.a.m.d. - iată-i pe toi substituiți, în paradigma motivică dată, cu „protezozauri” - o nouă „rasă” de oameni, rezultați prin asamblarea corpului uman din prefabricate, în urma perfecționării și escaladării tehnicii grefelor de organe ((**Protezozaarii** de Gheorghe Păun). Din extrapolarea acestei „idei SF” rezultă nu doar o extrem de tăioasă conflictualitate în „războiul” inevitabil dintre cele două „lumi”, nu doar răsturnarea raportului de forțe în favoarea „lumii pe dos” a „protezozaurilor”, cu spectaculoase resurse epice, dar și o inversare **sui generis** a datelor unei alte ilustre temă literară - transferul de personalitate și dedublarea eului -, acumulările cantitative, somatice, dovedindu-se în stare a anula diferențierile calitative, a altera însăși personalitatea și a dizolva însuși eul. O atrocă parabolă a alienării esenței umane, pe care ne putem grăbi, din reflex de simetrie și de confort psihic, s-o contrabalansăm printr-o reconfortantă parabolă a regăsirii esenței umane, de data aceasta cei care dețin secretul folosirii transferului de personalitate ca armă decisivă în „războiul lumilor” fiind „cei buni”, însăși „lumea pe dos” în cauză fiind una cu semnul plus: este vorba de o piesă „clasică”, la scară SF, restrinsă, nu mai puțin însă - o pagină de mare literatură, pur și simplu, dincolo de orice concesivă taxinomie: **Talentele Xanadienilor** (**The Skills of Xanadu**, 1956) de Theodore Sturgeon, nuvela pe care, în ultimul număr (1986), **Almanahul Anticipația** are inspirația să ne-o ofere, într-o bună dar „adaptată” traducere românească (Dan Iordache). „Mina sigură” cu care intricația motivică este stăpînită se certifică prin chiar inaparența deloc ostentativă a acestei intricații, în ambele cazuri de mai sus, dar această textură intricată și inextricabilă a motivelor în **science fiction** poate fi „urzită” din încă și mai multe „fire”.

Pentru că, o altă înăscută „afinitate electivă” imprimă „lumii pe dos” o permanentă propensiune spre exobiologie - imperiu cu nemărginite spații și caleidoscopice disponibilități. La tradiționala figurație animalieră „domestică” a „lumii pe dos” (caii din **Călătoriile lui Gulliver**, cîinii din **Scipione și Berganza**, din **City**, din **Canis sapiens**, din **Lumea în două zile**, porcii din **Ferma animalelor**, **Păsările** lui Alfred Hitchcock și - mai înainte - ale **Daphnei du Maurier**, maimuțele și șoarecii despre care tocmai am vorbit, și ciți alții, și cite altele, **ejusdem farinae**) vine să se adauge acum o nemăpomenit de exotica faună SF, de care Brehm habar n-avea și pe care zadarnic am căuta-o în planșele frumose colorate ale vreunui atlas zoologic terestru, oricît de savant. „Singurul rezultat la

care am ajuns" - mărturisește personajul-narator din **Norul de argint** de Mircea Horia Simionescu - „este de a fi descoperit în colțul unui tablou de Hieronymus Bosch, aflat la Muzeul Național de Artă Antică din Lisabona (**Tripticul tentațiilor**), imaginea clară a unei insecte ce mi se pare a fi **Brachyloopea dorsata** — **Ressort**.” Exofaună în căutarea căreia vechea navă cu pinze **Beagle** („Copoiul”) a celebrului printre naturaliști Charles Darwin nu mai are azi nici o șansă, decât aceea de a-și împrumuta numele navei cosmice **Space Beagle** („Copoiul Spațiului”), trimisă de celebru printre esfești A.E. van Vogt să caute în imensitatea spațiului cosmic alte luxuriante și himerice arhipelaguri Galapagos, fără de număr. Nou Gulliver în versiune SF, Martin Neuhof al lui Ovid S. Croh-mălniceanu, nu este înlățuit din exterior de pitici oricât de liliputani, ci luat în stăpânire pe dinlăuntru de „neuhofieni”, enigmatice entități infinitezimale înzestrate cu inteligență, invizibile chiar și la cel mai puternic microscop, care-și fac din corpul unui individ uman universul pe care-l locuiesc și care reușesc să impună omenirii macroscopice **Tratatul de la Neuhof**, sub amenințarea unui dezastruos „război al lumilor” virusologic. Tot cu un „război al lumilor” amenință și „efemeridele” lui Mircea Opriță, dar numai în imaginația tendențios infierbintată a unui dictator militarist, ridiculizat (iarăși resursele comico-satirico-parodice ale nexului motivic!) chiar de la prima comandă de deschide a focului (**Argonautica**).

Dar exobiologia atrage după sine, în **science fiction**, și clonarea, dedublarea corporală și/sau psihică, adică tocmai transferul de personalitate, prin care se realizează joncțiunea cu mai vechea tradiție literară a „temei dublului”. Peste nexul motivic „lumea pe dos” + „războiul lumilor” se suprapune astfel, „dublu înodat”, un alt nex motivic, rezultat din interferența „dedublării eului” cu exobiologia, interferență motivică foarte fertilă, și aceasta, sub raport epic.

Dar această **ars combinatoria**, care este ingineria motivică, se poate prevala încă și de alți vectori: peste același nex motivic („lumea pe dos” + „războiul lumilor”) se mai pot suprapune alte și

Desen de GHIGHI BĂN

alte aluviuni literare, precum „aspirația absolutului”, cum se întâmplă, de exemplu, în **Cîntecul Li-belungilor** de Mihail Grănescu... Și evantaiul posibilităților, nelimitat, nu poate rămîne, desigur, decât deschis, căci... „cuvîntul din poveste înainte mult mai este...”

SCRIITORI ȘI FANDOM

(Urmare din pag. 111)

plus (în condițiile unei zgircenii a editurilor în materie de spațiu tipografic acordat literaturii SF) înseamnă, teoretic, un volum individual mai puțin și o afirmare a posibilului succes al unui autor.

Există motive pentru ca tinerii autori să mediteze mai mult asupra relațiilor lor cu animatorii.

SIMPATICUL FANDOM

Se știe, s-a repetat: diletanțismul este aducător de veselie. profesionismul, de încruntare. Însemnările mele nu doresc cu nici un chip să ceară dizolvarea

unui grup social ale cărui motivații sînt laudabile; ele nu fac decât să atragă atenția asupra unor amănunte pe care simpaticii fandomiști, prinși de pasiunea lor, le neglijează.

CONCEPTUL DE FANDOM

Sub forma unui **post scriptum**, propun următoarele precizări referitoare la conceptul de fandom, socotind că, în absența lor, afirmațiile mele anterioare ar putea eventual să pară nu suficient de clare.

Se pare că fandomul poate fi definit în chip optim sub forma unui grup spiritual din care fac parte **numai** persoanele aflate în așteptarea unei recunoașteri

literare reale. Înglobarea în fandom a celor capabili să-și publice fără dificultăți volumele pare a fi o inconsecvență. Pe de altă parte, însă, există la noi o serie de autori care pot, în principiu, să-și publice fără probleme cărțile, dar ori nu le scriu, ori acestea sînt situate la un nivel valoric ce le transformă în efemeride editoriale. În mod neașteptat, indiferent de vîrstă, acești autori pot fi incluși în fandom.

Concluzia ar fi că din fandom fac parte toate persoanele interesate - la diferite nivele - de SF, dar care nu au reușit (încă) să-și însușească la un nivel destul de înalt „gramatica succesului” obținut prin **literatura SF**.

ULTIMA LUPTĂ

- Gindaci nenorociți! mormăi pentru a suta oară generalul Macbride, aruncînd cu cipicii într-un gîndac de bucătărie, care alerga vesel pe peretele murdar.

Gîndacul mișcă obraznic din mustăți și se ascuise încet într-o crăpătură.

Generalul era prost dispus. Ce întorsătură mizerabilă au luat lucrurile! S-a trecut la modernizare! Infanteria, vedeți dv., nu le mai trebuie! Copilandri! Iar tu, un general de brigada emerit, care timp de treizeci de ani ai servit cu credință și devotament drapelul țării, ești aruncat în stradă, ca o cizmă ponosită. Nu mai au nevoie de serviciile tale... Dă-i încolo! O să le pară lor rău!

Generalul visa deja de mult să se stabilească, după ce va ieși la pensie, în vreo țară sudică, unde cresc portocali și marea albastră plescăie mingîietor. Și iată că acum se află într-un asemenea loc: marea - într-o parte, portocalii - în cealaltă. Ah, dac-ar mai avea și bani! Pentru că el fusese obișnuit să trăiască pe picior mare, iar banii i-au scăpat întotdeauna printre degete. Abia a încropit ceva pentru această așa-numită vilă de pe malul mării. Vilă! Niște pereți cenușii scoroșiți, ușa aplecată într-o rină, scîrîind îngrozitor, geamurile sparte, prin care suiera vîntul... Și o mulțime de gindaci... Colcăie aici chiar și în corul manualelor de tactică și strategii, de care generalul nu se despărțea niciodată... Dar baza lor principală, sediul lor era bucătăria, unde oricînd puteau să se procopsească cu ceva. Ziua, preferau să stea prin colțuri, numai cei mai curajoși îndrăzneau să se arate pentru cîteva clipe la lumină, pentru a lăntări pe supăratul general. În schimb, cînd se întîmpla ca ge-

Pictură de ROBERT HOLDSTOCK și MALCOM EDWARDS

neralul să aprindă lumina de la bucătărie în toiul nopții, în fața lui apărea un tablou de groază: în jur, totul colcăia pur și simplu de gindaci. Erau acolo și creaturi negre mari, impozante, și șvabi roșcați sprinteni, și hibridi peștriști stranii, rezultatul unor nenumărate încrucișări și mutații, și albișoși deschiși la culoare, aproape transparent!...

La început, generalul se arunca asupra lor cu toată ar-

doarea neconsumată a unui militar și îi strivea, îi strivea cu zecile, cu sutele... Rămășițele jalnice ale hoardelor de gindaci se imprăstiau prin colțuri și generalului i se părea că obținuse o victorie zdrobitoare. Dar în noaptea următoare totul începea de la capăt... Obosit de lupta disperată, cu prilejul unei noi deplasări la oraș după alimente, generalul cumpără și un pachet cu otravă și, întorcîndu-se

ULTIMA LUPTĂ

acasă, presără cu minuțiozitate peste tot doze foarte mari de praf otrăvit. Inșă, spre mirarea lui, această acțiune de pedepsire nu produse asupra gândacilor o impresie prea mare. Desigur, cei mai slabi și neexperimentați se întinșeră cu piciorușele în sus, dar locul celor căzuți era luat de alți și alte detașamente de luptători nelfrificați...

Nu-ă mai raminea altceva de făcut decît să caute la oraș un mijloc mai eficace. Și generalul procedă întocmai.

La magazinul universal Azvirelli, atenția îi fu atrasă de raionul cu jucării. Polițele gemeau sub greutatea extrem de variatei tehnici militare: tancuri, nave de luptă, avioane, rachete, precum și divizii întregi de soldați de plumb înarmați plîni în dinți. Generalului i se aprinșeră ochii de parcă era un copil de zece ani... Și în el izbucni cu o nouă forță cerința imperioasă de a comanda armate, de a da ordine, de a încerca obișnuita plăcere a supunerii neclintite a subordonaților, de a organiza inspecții, manevre... Dar toate acestea au rămas în trecut. În sfîrșit, generalul își luă, cu un oftat, rămas bun de la jucării și se îndreptă spre raionul de articole gospodărești.

- Ceva împotriva gândacilor? îi răsunse cu o întrebare vînzătorul. Ziceți că prafurile n-au nici un efect? Pot să vă ofer cel mai nou produs: Mijlocul Universal Ideal Împotriva Insectelor.

Vînzătorul puse în fața generalului o cutie de carton. Ușindu-se în cutie, generalul descoperi un aparat bizar, care amintea de un radio cu tranzistori niște manete, clape, o scală cu cifre...

- Cu ajutorul acestui aparat puteți dirija comportarea insectelor și a altor animale primitive, explică vînzătorul. Fiecare specie recepționează semnalele aparatului pe o anumită lungime de undă. Lungimile de undă sînt indicate în prospect. Porniți aparatul, îl fixați pe insectele care vă interesează, iar apoi, manipulînd clapele, dați comanda pe care o doriți. Puteți, de exemplu, să le ordonați să se adune

grămadă și să le strîvîți.

Generalul căzu pe gînduri. - Vă îndoiți? Întrebă vînzătorul. Degeaba. Vă garantăm supunerea oarbă.

- Îi iau, spuse ferm generalul, auzind ultimele cuvinte. Acest aparat îmi convine.

După ce se întoarse acasă, generalul Macbride se apucă imediat să studieze cu atenție prospectul, iar cînd îl înțelegese bine, așeză aparatul pe dușumea, lîngă ușa, îl puse pe undă „gîndăcească” și apăsă pe clapa „Cu toți la mine”. Și imediat gîndacii ieșiră din toate colțurile și crăpăturile, se îndreptară într-un val negru compact spre aparat și îl înconjurară, de parcă acesta era Marele Zeu al Gîndacilor, care prezice ceea ce i se va întîmpla poporului ales. Atunci, generalul, speriat de această adunătură, apăsă în grabă pe clapa „Înainte, marș” și mulțimea gîndacilor se îndreptă în armonie, prin ușa deschisă, afară din casă spre drumul care duce la mare.

- Armata mea... pronunță tare, cu o gingășie neașteptată, generalul Macbride. Și credeți că eu o să-i pregătesc cu propriile mele mîini un nou Dunkerque? Nu, niciodată! Ea o să-mi fie încă de folos!

Și dădu gîndacilor semnalul de întoarcere.

...Generalul Macbride trăia din nou zile fericite. Cît era ziua de lungă, de dimineața pînă seara, el mărșăluia pe cîmpurile și colinele din împrejurimi, înstruindu-i și ajutîndu-i pe gîndaci să pătrundă toate tainele artei militare. Gîndacii puteau fi dresați foarte ușor. Cîrînd, învățară să se deplaseze, nu ca o gloată dezordonată, ci în rînduri drepte, așa cum le stă bine unor soldați disciplinați. Executau ireproșabil ordinele: „Valiniați!”, „Drepti!”, „La stînga!”, „La dreapta!”, „Stînga-n prejur!” și chiar comenzi mai complicate, ca: „Pas alegător cîte unul, înaintel!” sau „În coloană de marș, cîte trei direcțional, copacul singuratic, marș!”.

Apoi, generalul formă și înstrui în același fel cea de a doua armată, compusă din șvabi, care, deși erau mai mici, îi depășeau totuși ca număr pe gîndacii negri și, prin urmare, nu erau cu nimic mai prejos în ceea ce privește forța de șoc. Deplasîndu-se pe teren accidentat, armatele făceau manevre complexe

de învălire, strecurîndu-se în spatele inamicului sau strîngîndu-l în „clește”, pentru ca apoi să se năpustească asupra lui într-un atac inversunat, val după val... Gîndacii, aceste insecte de obicei atît de pașnice, manifestau în înclîstări o ardore atît de războinică încît pe cîmpul de luptă rămîneau destul de multe piciorușe rupte și mustați smulse. Generalul era entuziasmat de subordonații săi. Într-o perioadă scurtă de timp, capacitatea de luptă a trupelor sale crescuse în asemenea măsură încît generalul nu s-ar fi temut să înceapă chiar operațiuni adevărate de luptă, pe care le visa de mult, cu pasiune. Dar de unde să ia un inamic?

La cîțiva kilometri de locuința sărăcăcioasă a generalului Macbride se afla o altă vilă demnă, într-adevăr, de acest nume: o clădire elegantă, scaldată în flori, construită după arhitectura veche, un adevărat palat princiar. Era cunoscută sub denumirea de vila Montecittore. Generalul o privea des prin binoculul său de campanie, cuprins de o invidie neagră față de proprietarul ei, deși pe acesta nu-l văzuse niciodată. Nu este de mirare că în mintea generalului încolțise ideea aplicării unei loviturii zdrobitoare prosperului său vecin.

Deci, într-o zi cu soare, generalul Macbride își scoase trupele în drum și li se adresă cu un scurt discurs:

- Soldați! Avînd în vedere amenințarea permanentă la adresa securității noastre din partea inamicului potențial, Statul major a hotărît prin persoana mea să-i aplicăm acestuia o lovitură preventivă. Vi se tracează următoarea sarcină operativă: să luați cu asalt fortăreața denumită „Vila Montecittore” și, distrugîndu-i toate rezervele de alimente, să obligați inamicul să capituleze. Înainte, marș!

Și apăsă pe clapa corespunzătoare.

Cohortele lui de fier, mișcînd amenințător din mustați, porniră spre răsărit. Generalul, stînd în pragul casei sale, le privea cu mîndrie.

Fu trezit, din starea de înghințură, de un zumzet puternic. Ridică capul. În jurul său se învîrtea un roi uriaș de muște apărut nu se știe de unde. Muștele i se așezau obraznice pe față, pe mîini, el le alunga iritat,

dar ele reveneau cu și mai multă insistență, pînă ce îl aco-periră din cap pînă în picioare, de parcă nu mai era un om viu, ci un cadavru. Infuriat, generalul alergă în casă, luă un prosop și începu să se lovească pe unde apuca... Muștele cădeau cu ze-cile pe dușumea, dar locul lor era luat de altele. În cele din urmă, roiul începu să se înde-părteze...

Dar, deodată, generalul în-cepu să strige din cauza unei dureri neașteptate: cîteva ace ascuțite îl înțepară în același timp pe față. Captivat de lupta cu muștele, nu observă că prin ușa deschisă și geamurile sparte în casă pătrunseseră un inamic in-comparabil mai puternic. Vies-pile.

Generalul încercă un timp să

se apere împotriva lor, cu arma pe care tocmai o încercase - prosopul, dar fără nici un efect. Atunci se aruncă în pat și își în-veli capul cu pledul, dar viespile reușiră să se strecoare și sub pled, continuînd să-l chinuie fără milă. Acum numai un șingur lu-cru îl mai putea salva. Înnebunit de durere, generalul sări din pat și ieși din casă. Spre mare! Spre mare!

Dar aici, pe general îl aștepta o altă surpriză. Deasupra litora-lului, făcînd o larmă asurzitoare, se rotea un cîrd de pescăruși. Observîndu-l pe general, aceștia începură să se lanseze unul după altul în picaj, asupra lui, ca niște bombardiere, și cu o preci-zie uluitoare li aruncau direct în cap încărcătura lor lichidă, urt mirositoare. Acoperit în între-

gime de găinații pasarilor, nemaivăzînd nimic în fața ochi-lor, urlînd de durere, generalul se aruncă ca un bolovan în apă, afundîndu-și capul sub ea și sco-țîndu-și din cînd în cînd la su-prafață numai vîrfurile nasului. Iar viespile se rotiră încă multă vreme deasupra lui...

Generalul petrecu cîteva ore în apă. În sfîrșit, viespile plecară. Ud, vrednic de plîns, cu fața umflată, cu ochii tulburi, genera-lul ieși din apă și se îndreptă îm-pleticindu-se spre casă. Abia acum, împiedicîndu-se de apara-tul pierdut în timpul fugii, își dadu seama că, cu ajutorul acestuia, ar fi putut respinge ușor toate atacurile.

Generalul puse aparatul la loc și dădu trupelor sale semnalul de retragere. Nu-și putea per-mite să-și riște întreaga armată.

Așteptă pînă seara tîrziu, dar nici un gîndac nu se întoar-se.

Toată noaptea generalul Mac-bride se răsucise neliniștit de pe o parte pe alta, chinuit de dure-rea provocată de înțepăturile vies-pilor și de neliniștea pentru soarta armatei, iar dimineața, punîndu-și vechiul veston de ge-neral, se îndreptă spre vila Mon-tecittore.

Lîngă intrarea în vilă, pe o bancuță, ședea un om în vîrstă, blajin și cu ochi albaștri, care fuma zîmbind caustic. Generalul înleamni: alături de stăpînul vilei se afla aparatul cunoscut, ase-mănător unui radio tranzistori-zat.

- Unde-mi este armata?

- Veniți cu mine! răspunse respectuos omul cu ochi albaștri.

Se duseră în fundul grădini-i, de unde începea un loc părăgi-nit, și aici, în fața ochilor gene-ralului, se întindea un tablou în-grozitor, reprezentînd un fel de terci compact de culoare neagră format din cadavrele mutilate ale gîndacilor. O pată umedă uriașă era tot ceea ce mai rămă-sese din glorioasa lui armată.

- Sînteți înfrînt, generale, spuse omul cu ochi albaștri. Bi-nevoiți să capitulați.

- Eu, să capitulez în fața unui civil oarecare! se indignă Mac-bride. Niciodată, cît voi fi în viață!

- Acum sîntem cu toții civili, oftă omul cu ochi albaștri. Pînă nu de mult, am fost și eu gene-ral de aviație.

Traducere de VASILE OROIAN

Pictură de IVAN PUNCUȘĂ

ALMA MATER

SCHIȚĂ PREMIATĂ ÎN CADRUL CONCURSULUI ANUAL DE LITERATURĂ
ȘI ARTĂ DE ANTICIPIE TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ. EDIȚIA 1985.

O teamă nelămurită, fără motiv, se insinuează în privirea celor doi. Se țin de mână de parcă astfel ar putea să o anihileze.

- Bună dimineața, dumneavoastră știți...

- Da, eu. Ați venit pentru...

Și oarecum schiță un rînjit, dar fără să-și ducă intenția pînă la capăt.

- Am fi putut veni și pentru altceva?

Nu primesc nici un răspuns.

- Noi am vrea un copil.

- Toate lumea vrea, inclusiv eu. Dar de la dorință pînă la împlinirea ei...

- Avem bani. Vocea ei abia reușește să se facă auzită. Are gîtul înleiat, se simte de parcă ar fi gata să comită o faptă reprobabilă. Încearcă să se autoconvîngă, ceea ce vor ei e ceva demn de toată lauda, ceva ce nu oricine își poate permite. Chiar faceți copii? mai întrebă ca să excludă o posibilă confuzie.

- Da, facem. Ridică privirea spre peretele din dreapta. E acoperit cu un tapet format din chipuri de bebeluși care zîmbesc static. Acestea sînt produsele casei, mai spune.

- Nouă ne plac, îndrăznește tînrul.

- Sînt făcuți ca să placă. Dacă nu v-ați răzgîndit, urmați-mă.

Coridoare albe pot duce oriunde, spre orice Camera în care intră se desface înaintea lor ca o cascadă în care este imposibil să nu cazi. Doctorul se așază în fața consolei, trosnind degetele ca un pianist înaintea unui recital.

- Vă voi interpreta un copil.

Cupul imens din fața lor se luminează din interior. În centrul lui plutește un foetus roz în pielea căruia sînt implantate o mulțime de fire.

- Acesta este un copil standard. Standardul nostru. Cel mai bun.

Așteptarea tinerilor e tăcută.

- Ce dorințe băiat sau fată? Ei se privesc derutați. Nu știu că vor avea posibilitatea să aleagă. Vă recomand o fetiță. Fetele sînt mai fiabile, mai bine la boli...

- Bine, o fetiță, consimte tînrul uitîndu-se către soțul ei care ezită să se pronunțe.

- O să fie în vîrstă de nouăsprezece luni, să-i putem preciza principalele trăsături. E și mai comod, scăpați de o perioadă dificilă.

- Dacă dumneavoastră considerați că așa trebuie...

- Începem stabilirea înfățișării copilului. Aș dori

să fiți mai hotărîți. Într-un anume fel, timpul meu este foarte limitat. Nu sînteți singurii clienți de astăzi. Așadar, ochii. Cum să fie ochii?

- Albaștri, răspunse prompt femeia.

- Banal. Toată lumea vrea la fel. Albaștri și iar albaștri. Un reflex al inocenței de care părinții nu sînt ei înșiși în stare să dea dovadă. Dar mă rog, dumneavoastră plătiți, hotărîți, deci.

- Dar părerea dumneavoastră care ar fi?

- V-aș putea da o sugestie, deși regulamentul îmi interzice. Îmi asum totuși riscul. Cred că ați da dovadă de originalitate renunțînd la culorile naturale mult prea uzitate. Ce ați zice dacă ar avea ochii mov... Gîndiți-vă ce culoare incitantă pentru un bărbat.

Îi privea plini de speranță. Răceala din ochii lui se topise. Ea se gîndi că măcar pentru această nesperată metamorfoză merită să-i facă pe plac. Și el făcea diverse calcule. Era sigur de exemplu, că doctorul posedă trucuri de rezervă pe care nu le pune la bătaie pentru oricine, le păstra pentru copii de personalități influente, sau pentru cei care îi sînt simpatici. În definitiv, mîine, poimîine vor lansa o modă a culorilor artificiale și se vor plăti bani grei. E mai bine așa, gîndi.

- Ideea dumneavoastră este excelentă. Sîntem de acord.

Doctorul apăsă grăbit clapele consolei, ca și cum s-ar fi temut de o revenire a deciziei lor.

- Să schițăm trăsăturile psihice și morale.

- Am dori să fie, bineînțeles, cît mai inteligentă posibil, chiar dacă e nevoie de ceva bani în plus... Asta mi se pare foarte important... spuse bărbatul și oftă.

- Eu aș vrea să fie sensibilă, să poată percepe artele pentru a fi plăcută, agreabilă.

Doctorul zîmbi.

- Ah, sfințită naivitate... să fie inteligentă, cultă... iar vreți să-i dăruieți ceea ce dumneavoastră vă lipsește măcar parțial. Dar să fie fericită, asta nu ați vrea?

- Ba, da, în primul rînd asta am vrea. Femeia părea nedumerită de contradicția pe care nu o sesiza.

- Păi atunci să lăsăm chestiile astea cu inteligența și cultura. Cu cît știi mai multe cu atît ești mai nefericit, te faci antipatic celor din jur... Cre-

(Continuare în pag. 162)

MIRCEA OPRÎȚĂ

Dintre prozatorii care s-au atașat de SF, la începutul anilor 60 Mircea Oprea ilustrează cel mai exact modelul „omului-orchestra”, pe care l-au propus, cu o generație mai-nainte, Ion Hobana, Adrian Rogoz și Vladimir Colin. După ce a trecut, ca toți începătorii de-atunci, prin *Colecția povestirilor științifico-fantastice*, între 1964 și 1973, când a obținut chiar premiul I la cel de-al treilea concurs național de literatură SF, cu povestirile *O falie în timp* și *Figurine de ceară*, Mircea Oprea, născut la 25 octombrie 1943, la Timișoara, a reușit să se impună într-o măsură mai mare decât oricare altul dintre colegii săi de generație, ca prozator, teoretician, eseist sau editor de antologii SF.

În eseuistică și în activitatea de editor, Mircea Oprea își îndreaptă atenția, ca un jucător lucid, spre spațiile „libere” deocamdată, pe care se grăbește să le „umple”, spre a face autoritate, fără să intre însă în concurență cu cei de dinaintea sa. În generația mai veche, Ion Hobana a scris despre Jules Verne, iar Vladimir Colin a alcătuit o antologie în limba franceză, la editura *Marabout*. Mircea Oprea va publica în 1983 un foarte frumos și documentat eseu despre Wells (*Utopia modernă*) și o antologie în limba germană, la editura *Dacia*, în 1979 (*Die beste aller Welten*), sau la editura *Goldmann*, împreună cu Herbert W. Franke (*SF aus Rumänien*).

Dar poate că trăsătura cea mai ambițioasă a acestei strategii scriitoricești ține de activitatea de creație propriu-zisă, unde Mircea Oprea, pe lângă faptul că este mai productiv decât alții (între 1966 și 1980 a publicat *Întințirea cu meduza*, *Argonautica*, *Planeta părăsită*, *Noaptea memoriei*, *Adevărul despre himere*, *Figurine de ceară* și *Semnul licornului*), dorește să facă inoperantă distincția dintre profesionalii SF-ului și aceia ai literaturii mainstream, ieșind cu cărțile sale de science fiction din cadrul colecțiilor sau al editurilor specializate și pătrunzând în literatură „obișnuită” cu numeroase din procedeele specifice în SF. S-ar putea vorbi, în această întreprindere dificilă, chiar și de un gust al riscului, căci cine schimbă genurile literare și „taberele”, sfidând obișnuințele de lectură ale cititorilor și lipsa tradițională de mobilitate a criticului român, riscă să fie „uitat” de cei de la care a pornit și respins de cei la care ar dori să ajungă.

La nivelul celor mai bune dintre textele sale, două sînt trăsăturile mai importante ale prozei lui Mircea Oprea. Mai întâi, un profil textual foarte variat, în care intră, pe lângă elementele de dialog sau de acțiune, obișnuite în genul științifico-fantastic, și un număr de componente cu care lucrează de obicei autorii de ficțiuni „neștiințifice” — introspecția, analiza insistentă a unei situații sau a unui gând și mai ales descrierile amănunțite, care dau sentimentul autenticității și care se explică printr-o percepție deosebită a realului proprie tuturor prozatorilor adevărați.

În al doilea rînd, important este faptul că prozele lui Mircea Oprea sînt nu numai rezultatul unui efort de sincronizare cu SF-ul modern, european sau nord-american, dar și al unei întoarceri la tradiția inaugurată de seria Demetriu G. Ionescu (*Take Ionescu*), Victor Anestin, H. Stahl, în căutarea unei „soluții românești” a problemei SF-ului, în general cosmopolit sau intimidat de modelele citorva literaturii aparținînd națiunilor cu avans tehnologic. Cele mai bune dintre schițele sau năvălele sale (*Lemnul cel viu al Cremona*, *Ucronia de la Tapae*, *Semnul licornului*) s-au născut și ca un răspuns la formularea acestei dificile probleme, încît astăzi se poate spune că Mircea Oprea a găsit o rezolvare firească în chestiunea SF-ului românesc, tot așa după cum, aflîndu-se într-o situație asemănătoare, Mircea Eliade sau Vasile Voiculescu au găsit-o, cu strălucire, pentru proza noastră fantastică. Există, desigur, și o latură „comercială” în scrisul lui Mircea Oprea, vizibilă mai ales în volumul din 1980, *Semnul licornului*, cu elemente de groază, schițe de războaie interplanetare, extraterestre însuși în corpul pămîntenilor, pentru a pregăti invazia, sau roboți perfecționați, care au evadat din laboratoarele unor institute de specialitate. Curios este că aceste elemente, necesare în peisajul oricărui SF care se dorește a fi complet, au apărut la un prozator care, în *Argonautica*, demonta clișeele plicticoase ale genului, în varianta călătoriei galactice, demonstrînd că ară, pe lângă umor, și un deosebit de ascuțit spirit critic.

În orice caz, esențiale pentru literatura lui Mircea Oprea sînt tocmai inițiativele prin care și-a impus să se distanțeze față de o literatură a rezistențelor minime — ignorarea tabu-urilor, interesul pentru problemele grave ale umanității, utilizarea unui cod verbal rafinat, trena de cele mai multe ori impredictibilă a acțiunii și, implicit, miza pe activitatea de lectură intensă a cititorilor. Chiar tehnica „enigmei” și a așteptărilor provocate, pe care a împrumutat-o, desigur, din SF-ul mediu sau obișnuit, devine la Mircea Oprea un procedeu pus în slujba creșterii gradului de literaritate a textelor, pentru că de foarte multe ori rezolvările acestor „enigme” sînt lăsate în suspensie și continuăte în spațiul de lectură al cititorului, care este invitat să le „încheie” în gînd.

Cu aceste calități, Mircea Oprea este prozatorul care, în generația sa, a făcut cel mai mult pentru genul pe care îl reprezintă. La el și la problemele pe care literatura lui le pune vor trebui să se raporteze prozatorii noului val.

F. MANOLESCU

MIRCEA OPRITĂ PAZNICUL TIMPULUI

(FRAGMENT DE ROMAN)

Desene de DAN CORCIU

Modulul 14 avea avantajul că se ridica mult deasupra orizontului. De departe, și privit cu o oarecare îngăduință, putea trece drept un uriaș arbore suprarealist, mai degrabă zvelt decât impraștiat, din coroana căruia atîrnau ramuri frînte, încărcate la întîmplare cu ciorchini grei ai unor fructe necunoscute. Domina o bună porțiune din întinsul Modul Granada. În partea cealaltă, la nord, părea proptit într-o banchiză de un roșu translucid, ieșită și ea deasupra Modulului Granada, ca botul rotunjit al unei imense bărci pneumatice, pe jumătate trasă pe nisip.

După zvîcnirile mai grăbite ale pulsului, Ion Catarina pricepu că era emoționat. Deși nu-i era cu totul necunoscută, imaginea își revela un nebanuit fond dramatic. Surprinsă „pe viu”, lăsa o impresie ce nu se putea compara cu efectul nici unei amintiri fugare dintr-o veche lecție de planetografie. Poate din cauza acelei sugestii de înălțime, de veritabilitate

pregnant afirmată, atît de rar întîlnită la restul Modulilor. Ideea unei înclătări ciclopice era sugerată de învecinatul zid roșiatic, cu suprafața ondulată, asemenea unui val pietrăscău sușit, în plină revarsare, tocmai cu o clipe înainte de a zgudui sub masa lui enormă, într-o explozie de spumă purpurie, baza alcătuirii arborescente, năruind-o.

La exterior, partea aceea din Modulul Granada se înfățișa ca o cîmpie uscată, plină de praf alb și de mușuroaie, ce nu erau altceva decît grămezi de obiecte ieșite din uz, unele putrezite, altele mîncate adînc de rugină. Cele mai multe, însă, din plastic rupt sau îndoit în așa hal încît numai cu greu li s-ar fi putut recunoaște forma originară și destinația. După toate aparențele, locul fusese mult mai populat odinioară, poate nu mai de mult decît în urmă cu două-trei generații, după care căzuse treptat în paragină. Locuitorii de acum ai modulului, ciți vor mai fi rămas, păreau să

MIRCEA OPRITĂ

prefere pantele netede din spre sud-vest. Din când în când, Catarina descoperea câte o trapă închisă și zăvornită pe dinăuntru de cine știe când, iar cele lăstate deschise erau atît de pline de gunoale încît vederea lor îți tăia orice poftă de a încerca să pătrunzi pe acolo în compartimentele de dedesubt. Era limpede că nu mai locuia ni-

multe cărări bătătorite adînc străbăteau ca niște raze cîmpia, adunîndu-se lîngă Modulul 14. Numeroase alte urme de picioare încălțate ori desculțe făceau același lucru prin spațiul dintre cărări, unde praful gros le păstra cu destulă precizie amprenta.

Fără să vrea, Catarina începuse să se simtă cuprins de o vagă nervozitate. Se opri

- Ce faci acolo?

Întrebarea rămase fără răspuns. Ellison stătea ghemuit și, cu precauție, scotea printre resturile pe seama cărora crescuse movila. Părea preocupat să le mute mai la o parte, iar la un moment dat, apucînd de capătul strîmbat a ceea ce putea să fi fost cîndva o placă mare de plastic, folosită la decorarea pereților interiori, o ridică opintit și răsturnă alături tot ce se adunase deasupra.

Catarina veni mai aproape, intrigat. Celălalt ridică într-un loc unde, de sub unealta ruginită pe care și-o improvizase, apărea treptat turela scundă a unei vechi căi de acces.

- Poate avem noroc, observă Harlan, cu un rînjit ce nu se silea deloc să-i ascundă închinarea. Pe asta îmi închipui că n-o mai găsești înfundată.

Într-adevăr, capacul metalic, gros și rotund, era fixat la locul lui, acoperind intrarea. Era un motiv întemeiat să presupui că trapa n-avea în interior obisnuitele resturi care transformau alte căi de acces în Modulul Granada în niște puturi înfundate, blocate de gunoale nemiscate din loc decenii în șir. Aici, dimpotrivă, mormanul adunat deasupra părea să fi mascat îndeajuns capacul încît intrarea să rămînă neobservată și, în consecință, neutilizată de cine știe cînd.

- Cum de-ai știut? Întreba Catarina, plătut surprins.

- Pură intuiție! zise celălalt fără să se întrerupă din lucru.

Sau mai degrabă o pură curiozitate întîmplătoare, dar dacă Ellison avea chef să pozeze în inspirat, n-avea să fie Catarina cel care să-i strice cheful. Mai ales că descoperirea era descoperire. Harlan degajase între timp în întregime capacul și, amintindu-și ce aflaseră despre mecanismele de blocare ale Modulului

meni prin apropiere, ceea ce nu putea fi decît liniștitor. Într-un fel. Oricît și-ar fi dorit o companie umană mai numeroasă, auxiliarul redevenise prudent după întîmplarea aceea neplăcută cu Zdrentăroșii. Nici chiar transnițul de Harlan, cu toată poza lui donchișotească, nu părea să sufere prea mult de faptul că avuseseră, în sfîrșit, două zile de marș cu adevărat liniștite.

Deasupra capului, scările își întărise puterea, semn că se apropia amiaza. Modulul 14 atrăgea magnetic privirile. Incontestabil, era un adevărat punct strategic și Ion Catarina se întrebă deodată, surprins, dacă nu cumva pustietatea din jur era doar aparentă. Părea ceva împotriva firii. Își zise că, în mod normal, turnul acela rămuror, înalt de mai multe sute de metri și atît de distonant prin formă cu peisajul, ar fi trebuit să concentreze în jurul său mulțimile, nu să le îndepărteze. Or, locul arăta în continuare pustiu, chiar dacă nu și nevizitat: mai

dezorientat pe marea de urme enigmatice, dominată de forma aceea încă îndepărtată, împodobită baroc. De unde ajunsese, detaliile se distingueau mai clar și Modulul 14 semăna mai puțin cu un plop singuratic, producînd în schimb impresia unui turn cenușiu, peste măsură de înalt, cu numeroase structuri complicate, atrînate de el la diferite nivele. Unele

- Într-un echilibru precar, aproape neverosimil. Din loc în loc, sclipiri ce nu puteau fi altceva decît reflexe ale soarelui pe suprafețe lucioase. Ochiul era totuși prea slab ca să distingă limpede totul. În lipsa unui investigator electronic, n-ar fi stricat o lunetă. Auxiliarul își aminti de jucăria bătrînului Klapka și aruncă o privire spre Ellison, gata să i se adreseze.

Dar Harlan părea că uitase de Modulul 14. Spinarea încovoiată abia i se mai vedea de după o movilă năpădită de iarba aceea sîrmoasă, crescută în smocuri rare pe cîmpia plină de praf compact.

MIRCEA OPRITĂ

lui Granada, se căznea să-l deschidă.

- Doar nu vrei să te viri acolo! exclamă Catarina.

- De ce nu? De ce nu?

Ochii lui Harlan Ellison clipeau șmechereste și un zîmbet i se lătea pe fața asudată, printre țepii mustații și ai bărbii nerase de trei zile. Privindu-l, Catarina își trecu involuntar palma peste proprii săi obraji, nu mai puțin țepoși decît ai tovarășului de călătorie. „Încă puțin și le facem concurență Zdreñțaroșilor”, gîndi amuzat.

- Iar cu Modulul 14 cum rămîne?

Spera să tempereze puțin zelul celuiilalt, poate chiar să-l facă să renunțe. Ellison își răsuci capul și privi preocupat în direcția turnului arborescent, profilat deasupra orizontului mai ridicat pe care îl descria la nord faleza roșiatică.

- Eh, Modulul 14... Poate să mai aștepte!

Catarina nu făcu nici un efort să-și ascundă nemulțumirea.

- Bine-bine, dar am bătut atîta cale anume pentru el! observă. Era vorba că ne corectăm hărțile, că verificăm...

- Tu ești un auxiliar, nu tu hotărâști.

Celălalt spusese asta zîmbind, încît Ion Catarina nu știa dacă să-i ia sau nu vorbele în serios. Oricum, se simți din nou lovit și se posomorî. De cînd umblau împreună, aproape că uitase. Pe nesimțite, începuse să se creadă egalul lui Harlan și al tuturor celorlalți născuți sub un riguros control genetic, așadar în deplină legalitate. Și uite că Ellison, fără tact, venea acum să-i reamintească! Străbătuseră cinci Module împreună, împărțiseră bucurii și mizerii, deznadejdi și speranțe, încît aproape că reușise să uite stigmatul care-i mărcase pînă atunci existența. Îl uita, fiindcă se părea că și Harlan

il uitase. Îl privi cu ciudă, cum stătea încă acolo, cu mîinile lui fine, de domnișoară, sprijinite de marginea metalică a trapei. Ar fi vrut să-i spună Măgărone.

- Ocară! am să-și spun Măgărone! promise Catarina și imediat se simți mult mai ușurat.

- N-ai decît.

Ellison își dădu drumul în puț. Scara suna sub tălpile lui. Catarina se aplecă peste intrare.

- Hei, îmi iei lumina! se auzi de jos glasul înfundat al lui Harlan.

Ion Catarina își îndreptă repede spinarea. Ellison dispăruse sub un prag de un galben șters, culoarea caracteristică pentru Modulul Granada. Cîteva lovituri în metal și un scîrțîit întrerupt lăsau să se înțeleagă că omul forța o ușă subterană.

- Poți singur?

În sinea lui, Catarina ar fi vrut ca Harlan să se răzgîndească. Mai privi o dată în direcția Modulului 14. Ceva îl trăgea într-acolo, și uite că tocmai acum i se năzărise lui Ellison să umble prin subsol! Ranița umflată a celuiilalt era abandonată la doi pași de trapă. După un moment de ezitare, Catarina își eliberă umărul din curea și, întinzîndu-se, își împinse pro-

piul sac de drum lîngă al lui Harlan. Verdele lor viu contrasta puternic cu imaginea decolorată a moveiile de deșuri acoperite de praf. Mereu obsedat de misterul Modulului 14, își întoarse încă o dată capul într-acolo și tocmai stătea pe gînduri dacă să tragă sau nu afară din ranița lui Ellison luneta, cînd de jos veni o exclamație de surpriză, urmată de tăcere.

- Ce s-a întîmplat? Întrebă el cu o vagă neliniște, aplecîndu-se deasupra puțului de acces.

Nici un răspuns.

- Ellison, ce faci acolo? insistă Catarina și coborî prudent cîteva trepte. Hei, nu m-auzi?

Aceeași tăcere adîncă. Pe măsură ce cobora, Ion Catarina distingea tot mai mult din fișa de lumină proiectată pe zidul nișei cu care se termina puțul. Lumina venea de după ușa forțată de Harlan și era prea intensă și prea fixă ca să fi ieșit din lanterna lui. Pesemne că timpul nu defectase acolo, ca în multe alte părți, sistemele de iluminat, nici racordurile cu sursa centrală de energie a Modulului Granada. Ellison descoperise întrerupătorul și făcuse lumină.

Prinzînd curaj, Catarina

MIRCEA OPRITĂ

sări de pe ultima treaptă a scării și se avântă prin ușa ovală, deschisă larg. Prima încăpere era un hol pustiu. Tresări: citeva oglinzi lungi, fixate din loc în loc pe pereții de plastic gălbui, îi răsfrinseră deformat imaginea, cu suprafețele lor atacate de vreme, parcă aburite. Din hol începea un coridor, luminat și el, dar numai în prima porțiune. Capătul mai îndepărtat se afunda treptat în beznă, încât nu puteai ști ce era acolo - o cale blocată sau, dimpotrivă, vreo galerie fără sfârșit, conducând spre extrema cealaltă a imensului Modul Granada.

- Hei, Harlan! strigă neînștit. Unde ești?

Era mai degrabă un strigăt șoptit. Se temuse de ecou. I se părea că vocea lui avea să deștepă în coridorul subteran un vuiet imens, cum li se întâmplase la un moment dat în Modulul Alitit. Ecoul fu însă destul de slab, o primă dovadă că galeria nu era chiar atât de adâncă pe cât se putea crede. Apoi, o ușă se deschise fără zgomot, iar Ellison, ieșit pe jumătate în coridor, îi făcu semn să-l urmeze.

Plină acolo, trecu pe dinaintea unei alte uși deschise, dincolo de care lumina ardea slab, cu pocnete

și pîlpîiri enervante. În scurtele ei străfulgerări, putu să observe o aglomerare de rafturi și lazi, unele clădite destul de îngrijit, altele răsturnate și cu capacul lipsă - un fel de magazie. Încăperea unde dispăruse Ellison era însă o sală vastă, nu tocmai cameră de locuit, dar, în fine, una în care se locuise. Citeva piese de mobilier intacte: fotolii rotitoare, un fel de ring suspendat, cu suprafețe curbe și extensibile, ce nu era în fond decât un birou complex, folosibil de mai multe persoane simultan. Două măsuțe joase, împinse într-un colț. O combină universală și un întreg perete transformat într-un imens dulap îngropat, prin ale cărui uși deschise auxiliarul putu să vadă o mulțime de compartimente mici, sertășele unui fișier. Tocmai dinaintea acestui fișier se opri Harlan Ellison și, concentrat, frunzărirea micile dreptunghiuri de plastic.

Catarina mai văzuse astfel de încăperi. Unele destul de bine păstrate, altele ruinate de multă folosință, sau pur și simplu golite de capriciul uman. Stilul mobilei te trimitea cu secole în urmă, nimic nu era nou aici. Își aminti că unii începuseră să pretuiască și să caute ca pe niște piese

valoroase fotoliile rotitoare și măsuțele extensibile, iar genul acela de birou-ring, deși destul de nepractic într-o vreme care îi uitase întrebuintarea, părea să fie socotit de către cunoscătorii drept o raritate plină de rafinament. Nemaîntîlnite erau fișierul și combina enormă, montată și ea dintr-un perete în altul. Întrecea cu mult nevoile citorva persoane și, de altfel, nici nu părea să se limiteze la strictul menaj al locatariilor. Avea deasupra două și-uri de ecrane cenușii, iar în partea centrală un mic bord cu mai multe rînduri de claviatură descompletată. Catarina se plimbă agale prin fața lor și, după mai multe ezitări, apăsă o clapă. Nu se întâmplă nimic. Apăsă altele, la rînd. Același rezultat. O singură dată reuși să declanșeze un circuit, încît unul din ecranele acelea străvechi se lumină brusc, însuflețit de o flăcără albă, intensă, supărătoare pentru ochi. Omul tresări, surprins, însă nici o imagine nu veni să se formeze pe sticla scoasă astfel din lunga ei inactivitate.

Ellison se opri din scotocit și, fără să-și retragă mîna din dulapul-fișier, rămase cu privirea ațintită spre ecran.

- Nici o șansă! aprecie el, după ce păru destul de lămurit. Toate astea nu s-au făcut pentru noi. N-au ce să ne spună.

Își reluă treaba întreruptă. Sau nu! nu le mai înțelegem, continuă el cu un fel de iritare în glas. Uite, fișele bunăoară... Ție ce-ți spun?

Scoase la întîmplare una și i-o întinse. Catarina cerceta cu grijă setul de cifre și semnele grafice imprimate pe ea, ca și marginea perforată, obligatorie pentru introducerea datelor în calculator. Cum nu se simțea în stare să dea un răspuns inteligent, înapoie fișa cu un zîmbet de prefăcută umilință.

- Harlan, iubite, eu nu-s decât un biet auxiliar...

MIRCEA OPRITĂ

- Să nu cumva să-ți zdrobești mintea prea mult! ironiză celălalt.

Ion Catarina se enervă.

- De unde vrei să știi eu? Am lipsit de fiecare dată la lecția despre Modulul Granada.

Era un mod de a pune punct. Ellison nu luă în seamă parada servită tot în registrul ironiei. Își privi surprins degetele murdărite de praful adunat până și în sertărele fișetului. După felul cum își ținea ridicată sprincena dreaptă, era limpede că un lucru îl preocupa în mod deosebit. Pur și simplu îl intriga. La un moment dat, abandonă străvechea bancă de date și se apropie de claviatura tabloului de comandă.

- Și totuși, zise, dacă terminalul ăsta...

Apăsă și el clapele, până când, în același ecran, singurul încă viu, se declanșă pilpirea aceea fără nici o semnificație precisă. Catarina îl urmărea tăcut, simțind în încordarea celui alt un gând ascuns și străduindu-se să-l ghicească.

- În mod normal, legătura cu calculatorul n-ar trebui să fie complet tăiată. Deși coridorul infundat... Toată zona asta...

- Nici chiar dacă exista vreun interes să se separe partea asta de restul Modulului Granada?

Ellison incremeni cu mina ridicată într-un gest neterminat. Apoi pufni nemulțumit.

- N-am spus așa ceva! bătu el în retragere. Să vedem mai departe. Mai sînt niște uși pe coridor.

- Poate că n-au mai fost mișcate de secole!

- Sînt convins că n-au fost. Noroc că avem lumină.

Și nu numai lumină, observă auxiliarul. Pînă și instalația de aer condiționat părea să funcționeze cu o parte din capacitate. În gol, frește, așa cum funcționau toate instalațiile încă nedete-

riorate pretutindeni unde, în urma migrațiilor de odinioară, interiorul Modulului rămăsese parțial neocupat. Era totuși greu să îndepărtezi impresia de părăsire dezolantă, de părăsire precipitată. Catarina se scufundă într-unul din scaunele rătăcitoare și, sprijinindu-și palmele de plasticul învechit al bordului de lucru, încercă să-și dea avînt. Scaunul se răsuci cu un scrișnet și întepeni înainte de a face o rotație completă.

- Da, da, bătrîne! vorbea Ellison revenit între ușile fișierului de multă vreme neutralizat și, prin efectul ignoranței lor acumulate, neutilizabil. Presupun că am pătruns într-o rezervă.

- Depozit? întrebă Catarina nu prea convins.

- Rezervă de comandă. Ajută-mă să desciflesc firul ăsta înfrigorant fără să-l înnod!

Auxiliarul nu înțelese imediat. Apoi îl văzu trăgînd într-adevăr de buclele încalcate ale unui fir elastic, revărsat dintr-o casetă pe care curiozitatea lui Harlan tocmai o deschisese. Nu era ușor să desfăci legătura: amenința să se strîngă în vreo trei noduri odată.

- Ce te-a apucat? Vrei muzică? întrebă Ion Catarina pe cînd migălea la firul incurcat.

- Vedem imediat, vedem imediat!

Ellison viri în combina mută bobina cu firul reînălșurat corect.

- Ia te uită! Te pomenesci că funcționează! exclamă Catarina, încă nelămurit, auzind primele pîrîituri din difuzoarele ascunse.

Fie că înregistrarea era plină de paraziți, fie combina se uzase de cînd aștepta zadarnic și i se dea iarăși de lucru! Printre hîrîituri, voci omenesci - unele venind parcă de la mare distanță.

„Treit-tru-trei zero. Repe-
rul în miră”, spunea vocea

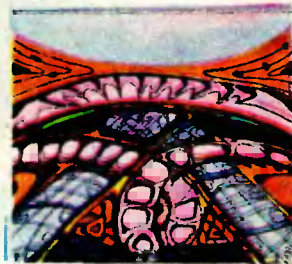
de departe, înainte de a fi acoperită de valul paraziților. „...Baza, doi-șapte-patru, unghi de incidență unu-șapte”, comunica altcineva din imediata vecinătate a aparatului de înregistrat. „Modurul Granada cere...”

Surpriza era însoțită de nedumerire. Concentrat, Harlan încercă să regleze sunetul.

- Mai clar nu se poate, observă el după cîteva momente.

Brusc, Catarina își simți interesul trezit. Trăia o stare ambiguă, ceva între pura curiozitate și emoție. Privea țintă ecranul luminat, străbătut acum de vagi umbre cenușii, în mișcarea cărora părea să se presimțea tendința de a alcătui o imagine. Sau poate că impresia asta era mai mult efectul unei dorințe decît realitatea. Gustul speranței, înainte ca totul să se dovedească o iluzie.

„Baza, aici Granada! Baza, aici Granada! Obiectivul în observație directă. Unghiul de incidență zero. Viteza... permisiunea cuplării. Terminat!” răzbătea de sub scrișnete vocea mai apropiată. Apoi o pauză a cuvîntului, în timpul căreia difuzoarele fură asaltate la maximum de paraziți. Vocea îndepărtată: „Executați manevra după...” Și din nou un șir inteligibil de cifre comunicate bazei necunoscute, pe măsură ce se executa - de către cine? - o operație enigmatică, închisă în uitarea trecutului.

MIRCEA OPRIȚĂ

- Ce-i asta? întrebă Catarina, intrigat.

Ellison ridică din umeri. Asculta încordat, cu fruntea încrețită de efort. Era limpede că nu înțelegea nici el, dar auxiliarul îl cunoștea prea bine ca să nu conteze pe recunoașterea unui asemenea impas mai târziu.

„Zece metri... trei metri... doi metri... Cuplat!” răzbată printre pîrîituri mesajul anonim. Apoi, cum ploata paraziților amenința să înceară vocile, Harlan se enervă și trîni un pumn în combina, defectînd-o de tot.

De data asta se enervă și Catarina. Se abținu cu greu de la o izbucnire plină de reproșuri. Apoi se liniști și urmări resemnat toate încercările prin care celălalt își închipuia că va porni din nou înregistrarea. Presimțind în succesul, Ellison nu prea era în apele lui. Alese însă calea cea mai avantajoasă, în sensul că se strădui să-și ascundă vaga stînjeneală și chiar făcu pe nepăsătorul.

- Nu-i nimic, o să ascultăm povestea asta în altă parte. Găsesc eu o combina ca lumea!

Și se apucă să recupereze bobina, cu gesturi grăbite.

- Vezi să n-o încilcești din nou! îi preveni Catarina.

Chiar lipsită de claritate și fragmentată, înregistrarea îi impresionase. Emoția aceea nedeslușită persista. Auzise lucruri ce nu erau, în fond, dincolo de puterea lui de înțelegere, dar îi venea totuși greu să-și reprezinte mane-

vra aceea surprinsă în plină desfășurare. Totul se întîmpla pe aproape, în Modulul Granada, sau poate că deasupra lui Tensiunea degajată din dialogul vocilor, smulsa pentru cîteva clipe neantului, își făcuse efectul. Mai apăsă apoi și întrebările fără răspuns. Ce era cu „baza”? Despre ce cuplare putea fi vorba?

Între timp, Ellison își regăsise cumpătul. Avea chef să și glumească. Tărăgăna cuvintele și mîlădia nefiresc fraza, ca să se potrivească de minune cu niște insinuări cărora auxiliarul nu socoti că era cazul să le dea răspuns.

- Ți-am spus eu că aici e mina celor vechi! Ei, dar cine să mă creadă, nu-i așa? Ce ți-ai zis, zîmbind perfid din ochiul minții tale? Că „ramolitul” de Harlan vorbește numai ca să se afle în treabă? Ei bine, i-ai auzit? Te-ai convins? Mai poți avea îndoieli?

Rînjea satisfăcut, iar în ochi îi juca o lumină galbue. Catarina nu-i dădu atenție. Se gîndea la secvența aceea enigmatică prin care cei vechi, trecutul devenit ficțiunea unei ficțiuni, se treziseră pe neașteptate, umplîndu-i urechile cu sunete, cu cuvinte străine. Nu-și închipuise vreodată că va da el însuși peste vreo asemenea înregistrare, deși auzise de existența lor. Își frecă bărbia, preocupat.

- Ascultă, tu cunoști vreo „bază” pe undeva? Ai mai

auzit că există? Îl întrebă pe Harlan.

Celălalt negă fără să ezite.

- Poate mai demult? Cu generații în urmă?

- Dacă înregistrarea o pomeneste, nu văd de ce n-am crede c-a fost, acceptă Ellison. Oricum, trebuie să ascultăm din nou mesajul.

Și se bătu peste buzunarul de la piept al salopetei, umflat, lăsînd să se bănuiască în interior forma bobinei recuperate.

Leșiră. Pe coridor, Harlan rămase o clipă pe gînduri, apoi o coti decîș spre capătul întunecat. În drum deschise alte cîteva uși, majoritatea dînd în niște camere goale. De la un punct încolo, plăcile din tavan rămîneau oarbe, însă lumina celor din față răzbătea îndejuns, la distanța aceea, încît să se poată distinge, din apropiere, fundătura. Nu dărmăturile blocu coridorul, ci un zid compact, un panou solid, fixat de-a curmezeșul. Harlan avusese dreptate: nimeriseră într-o rezervă, ceea ce putea să explice de ce rămăsese locul atît de puțin umblat.

Deodată, pe cînd bîjbăiau în căutarea vreunei treceri ascunse, auziră zgomote în urmă: sunetele făcute de o cutie rostogolită în cădere. Se întoarseră tocmai la timp ca să descopere o siluetă cenușie profilată în dreptul intrării în sala ecranelor. Străinul se aplecase, ca spre a se feri de vreo lovitură neașteptată, și privea încordat în lungul coridorului. Pesemne simțise mișcare la capătul scufundat în beznă, acolo unde ochii lui neliniștiți căutau să deslușească amănunte greu de perceput pentru cineva neantrenat.

- Hei, tu! strigă Harlan și, încordat, făcu un pas înainte.

În clipa următoare, necunoscutul o luă la fugă. Lipai îndesat cu picioarele goale. Înainte de a dispărea în holul de la intrare.

Desen de DAN CROIU

MIRCEA OPRITĂ

Fară nici un îndemn, Cătărina și Ellison se smulseră din loc și, cot la cot, alergară după străin. Năvăliră în holul cu oglinzi aburite exact în momentul cînd, dinspre puțul trapei ce făcea legătura cu exteriorul, răbufni un zăngănit metalic răsunător.

- Blestematul! urlă Ellison.

Își luă avînt și dispăru în susul scării. Sub călcătura lui grăbită, treptele scoteau sunete de metal lovit ritmic, parcă în dușmănie. Cătărina îl găsi cocoțat în vîrfurile scării, încercînd să ridice cu spatele capacul căzut. Cum soarele nu mai putea pătrunde, puțul era acum scufundat aproape în întregime în bezna.

- Aprinde o lumină! gemu caraghios Harlan, opintindu-se.

Cătărina pierdu timp prețios în căutarea lanternei. Se repezi în sala ecranelor, amintindu-și că la un moment dat o pusese acolo, pe colțul unei măsuțe. N-o găsi. Reveni la intrarea în puț.

- Ei, ce faci? îi reproșă Harlan, enervat.

- Lanterna era la tine, observă Cătărina.

Urcă pe bijblite scara și, într-adevăr, găsi lanterna atîrnată de centura lui Ellison. În lumina izbucnita

brusc, își văzură fețele crispate, neliniștea adunată în priviri. Apoi Ellison găsi mecanismul de deschidere și-l răsuci febril. Printre capac și turelă se strecură o geană de lumină. Cătărina urcă și el pînă sus. Cu forțe unite, săltară placa aceea groasă, lăsînd-o înepenită vertical în balamaua scîrțitoare.

Nimeni nu pindea lîngă mormanul de deșeuri.

- Blestematul, n-a avut răgaz să ne incuie ca lumea! bombăni Harlan pe cînd sărea afară din trapa.

De cum își scoase capul din puț, Cătărina rămase cu ochii ațintiți spre locul unde lăsaseră bagajele.

- Fir-ar să fie!

Și ranița lui Ellison, și sacul lui Cătărina dispărușeră. Ocoliră grămada de gunoaie tocmai la vreme ca să vadă, departe, o formă cenușie, zdrențăroasă, alergînd fără să privească înapoi. Sacul îi atîrna de umărul drept, ranița o ținea strîns în brațe. La un moment dat se întoarse, îi descoperi pe urmăritori și o luă și mai zdravăn la fugă.

Harlan se opri, gîfîind. Transpirase de furie și de efort.

- Nare rost! zise el inciu dat.

- De ce? protestă Cătărina. El e încărcat cit pentru

doi, nu poate ajunge de parte.

- Uită-te acolo!

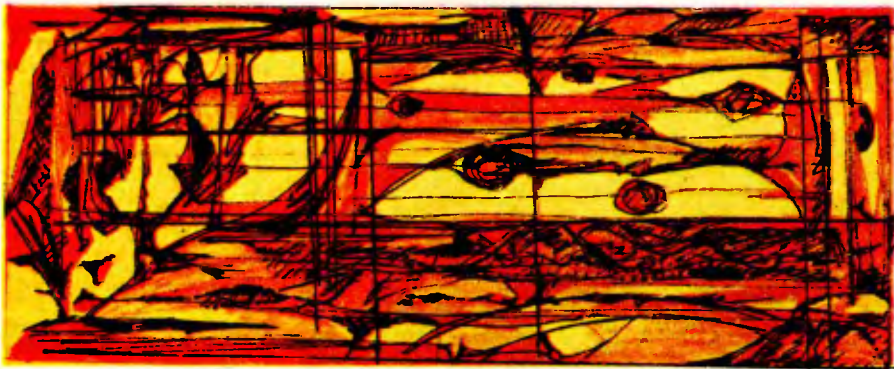
Cătărina privi. Necunoscutul mai avea puțin pînă la linia ușor curbă ce indica marginea Modulului Granada. De sub această margine se iviseră vreo șapte-opt inși care, după toate aparențele, nu puteau fi decît din același grup de vagabonzi. Își așteptau calmi tovarășul cu prada.

- Era și luneta acolo, observă cu părere de rău Ion Cătărina.

- Zdrențăroși nenorociți! amenință Ellison cu pumnul în direcția grupului care se pregătea să coboare iarăși în vîgăunile dintre Modulul Granada și Modulul Antares.

Apoi, furios, se întoarse spre nord, unde Modulul 14 creștea impunător spre cerul albicios, purtîndu-și orgolios structurile adiacente, printre care un număr de sfere scilpitoare păreau, văzute de la distanță, niște mici boabe de argint viu.

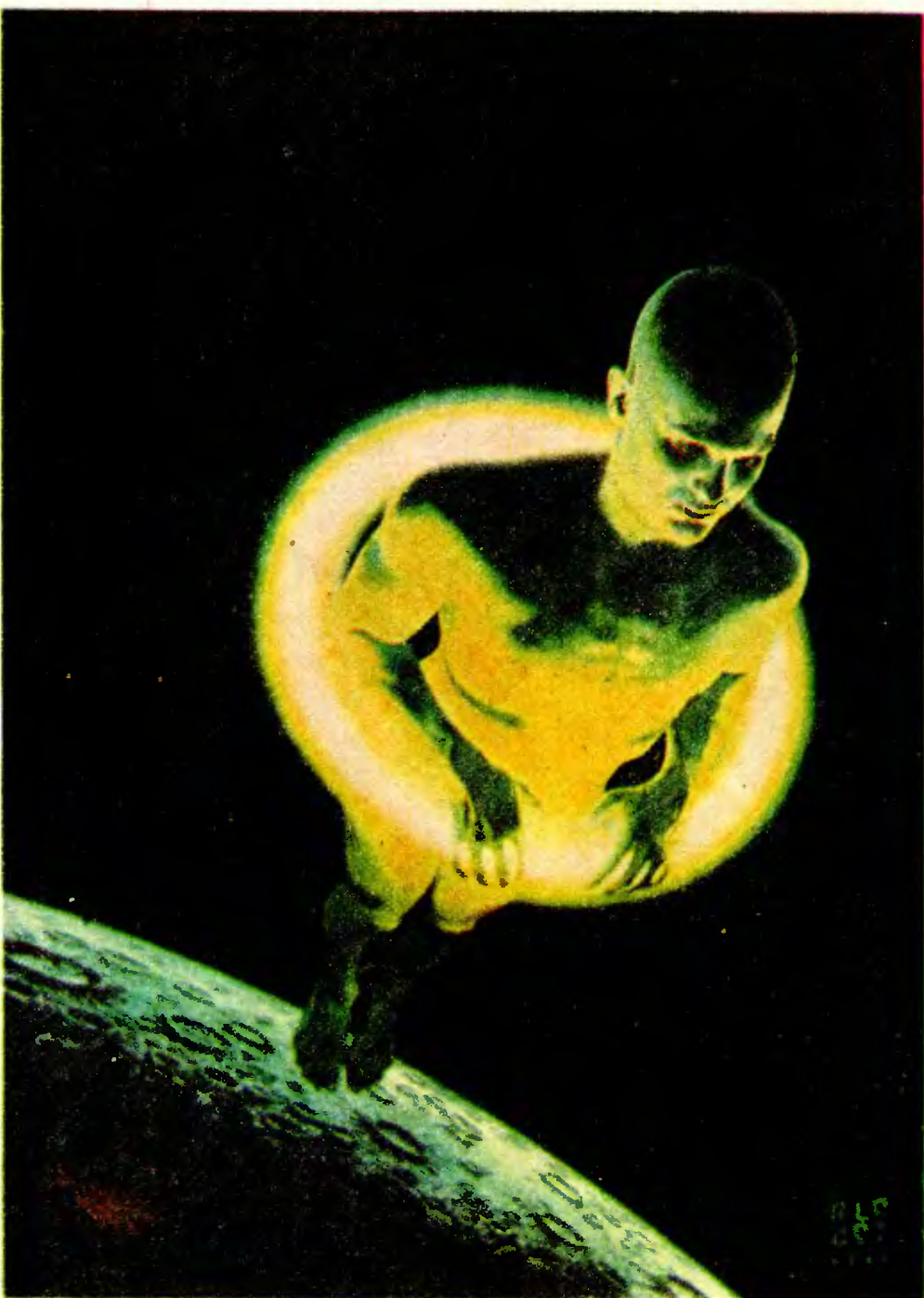
Bodogănind inciu dat și izbind din cînd în cînd cu piciorul în smocurile de iarbă crescute printre miile de urme imprimate în stratul de praf, porni înainte. Cătărina mai aștepta cîteva clipe, apoi o luă apatic în aceeași direcție.

Desene de DAN COROIU

Pictura de CHRIS FOSS

Pictură de RICHARD LON COHEN și JOHN TOWNLEY

Pictură de ROBERT T. MCCALL

SF

Pictura de CHRIS FOSS

NE VOM ÎNTOARCE PE HERBWUE

Naizo își făcea loc, împingînd cu coatele mulțimea încăpățînată de coloniști. Acolo unde nu putea proceda altfel, se ajuta cu patul armei laser, înjură, ba chiar într-un rînd îi trecuse prin cap să dezamorseze o grenadă. Se abținuse însă. Pedgri, marele soare verde, încă nu se ridicase deasupra orizontului. Toată noaptea plouase și aerul se încălcase de umezeală. Nori roșietici, răsuciți de cître turbioanele gigantice de mare altitudine, se încolăceau de la marginile cerului spre zenit. Fețele oamenilor împrumutau culoarea cerului, umplîndu-se de roșu ca de o mare rușine. Pînă și albul ochilor părea mînjit de singe fosforescent. Toată lumea aceea se îndrepta către terenul de lansare, improvizat în marginea orașului. Acolo era ultimul loc de pe Herbvue unde se făceau evacuări. Toate mijloacele de zbor, care funcționau cît de cît, fuseseră mobilizate în acest scop. Nimeni nu mai stătea să aleagă între graviplane și rachetele cu propilen folosite de primii coloniști sosiți pe Herbvue acum trei ani. Naizo zîmbi, aducîndu-și aminte de o poantă, lansată de un locotenent de la dispecerat: „Dacă măturile ar fi bune pentru zboruri circumherbvue, atunci cerul s-ar umple de oameni călăre.”

- Da de ce mă îmbrîncești așa de tare, maică? Bătrînică prin care Naizo încercase să treacă de parcă nu ar fi existat se dovedea a avea consistență materială și, în plus, era foarte rea de gură. Cîineva îl gratulă cu apelativul „pușcaș împuțit”, ceea ce îl făcu pe Naizo să încerce din nou tentația de a curăța toată adunătura de civili sclifosiți. Chiar în clipa următoare, o rachetă atînsă de raza unui tun gramatrasor explodă deasupra lor. Cu un gest reflex, Naizo își trase gluga mantalei antineurtrine pe cap. Peste mai puțin de un minut, din cer începură să curgă, peste oraș, picături fierbinți de metal, mărunte, dar periculoase. Civili atinși tipau ca din gură de șarpe. Scăpînd neatinși, Naizo își dădu seama că încerca chiar o satisfacție răutăcioasă. Deoarece aveau același țel, desprinderea de pe Herbvue - înainte ca trupele de Joko să facă inutilizabil ultimul cosmodrom aflat sub controlul federației -, simțea în civili niște concurenți

sicilitori.

- Hei, sergent, unde fugi? Cel care îl interelase era un tip mic, cu o cicatrice sub ochiul drept. Ți-e frică să nu te pună Joko la clocit ouă?

Făcea aluzie la faptul că herbwuenii, apelați și Joko după numele inițiatorului insurecției locale, erau ovipari, un soi de reptile reci și inteligente, care obișnuiau să captureze animale cu singe cald și să le paralizaze în vederea clocitului. Deși tipul aruncase o vorbă la întîmplare, cu greu ar fi putut găsi ceva mai bun pentru a-l scoate din sîrite. O clipă, Naizo se gîndi chiar să-i bage patul puștii pe gît. Făcu gestul ridicării armei deasupra capului. Cu siguranță, dacă ar fi apucat să-și țină limba destul de bine în gură, ar fi rămas în cel mai bun caz fără dinți. Peduu, soarele roșu, făcea ca miile sale, ridicate deasupra capului, să se umple parcă de singele celuilalt. Dacă ar fi fost singe de Joko, nu i-ar fi păsas, de altfel Joko aveau singele verde, se închinau la Pedgra, marele soare verde. Renunță, înghițînd în sec.

- Ne vom întoarce pe Herbvue, pronunță el propoziția care era sloganul trimbițat pe toate drumurile de către agenții secției de psihodirijare a maselor. De fapt, era începutul unui cîntec. „Ne vom întoarce pe Herbvue/ Ne vom ridica la cer, vom aștepta,/ Vom coborî din cer/ Ne vom întoarce pe Herbvue...” Tipul își consumase resursele de acuzator civil al forțelor armate sau se lăsase convins de promisiunea reîntoarcerii, în orice caz nu mai insistă, decizie foarte inspirată pentru menținerea în bună stare a danturii sale, fiindcă Naizo era curios pentru batalionul 3 diversioni meteorologice pentru firea sa impulsivă.

Prezența sa în mijlocul civililor nu era perfect regulamentară și Naizo își aduse aminte de acest lucru în momentul cînd zări salopetele albastre ale celor de la Controlul Spațiului despicînd mulțimea în lungul străzii. Erau încă departe, dar el nu-și făcea iluzii. Tipi ca el se autoconstituiseră într-o pradă foarte căutată. Un dezertor era o parte din marea înfrîngere pe care te puteai răzbuna fără muștrări de conștiință. Din cauza lui și a unora ca el se întîmplase ceea ce se întîmplase.

NE VOM ÎNTOARCE PE HERBWUE

Își roti privirile, cautînd o soluție. Jîndui pentru cîteva momente la o legătură de boarfe purtata pe umăr de un robot tras în lungul șuvoiului uman de către o fetiță ce nu avea mai mult de zece ani. Se surprinse reflectînd la faptul că gîndea folosind expresii furate de la diverse persoane, pe care le cunoscuse mai mult sau mai puțin bine. Robotul „nu era chiar din ultima generație” și „nu se afla în cea mai fericită stare tehnică” (modalități de exprimare eufemistică folosite cu pasiune de o mătușă care, la ora aceea, putea fi foarte bine „chiar și decedată”), iar fetița nu s-ar fi supărat dacă „ar fi împrumutat un brav combatant în retragere” (formulă des folosită de fostul comandant de batalion al lui Naizo, un om foarte descurcăt, plîd în clipa decesului propriu, pe care nu știuse „să-l evite cu destulă pricepere”). Hainele i-ar fi permis o deghizare rapidă, dar, din păcate, superficială. Cu siguranță, nu ar fi izbutit să păcălească analizorul de fizionomie cu care era dotată fiecare patrulă. În orice caz, ar fi fost riscant.

Se decise că era mai bine să amine, deocamdată, momentul confruntării. Se sprijini cu mîna dreaptă de umeri destul de solizi ai unei femei cu părul roșcat și își luă avînt sîrînd peste gardul de lîngă... Atinse pămîntul pe umărul stîng, ceea ce dovedea că își însușise la vremea potrivită niște lecții folositoare, dar căzuse un pic prea de sus și îi trebuia aproape un minut pînă să-și revină. Constată cu neplăcere că se afla întins în mijlocul unor straturi de agonii - plante indigene care se hrănesc cu cadavre descompuse de lumina verde a lui Pedgre, marele soare verde. Naizo trebuia să frîngă lujerele a vreo trei-patru îndrăznețe, care se cam grăbiseră întinzîndu-și spre el corolele cu dințișori mici, dar ascuțiți. Ridicîndu-se în picioare, mai simți chiar nevoia de a le zdrobi sub talpă. „Vați cam grăbit, drăguțelor. Ne vom întoarce pe Herbwue”, începuse în gînd și apoi se opri, considerînd că era cazul să se concentreze asupra căii ce o avea de urmat.

Își dîntre straturi, ocoli un tufiș ale cărui frunze vibrau puternic, scoțînd un fel de zumzăit amenințător și se pomeni față în față cu stăpînul casei, care stătea tolanî într-un hamac susținut în aer de gravomeții fixați cu șnururi la capete. Acesta, auzindu-l pașii, întoarse capul spre el, tresărî văzîndu-l, apoi zgîlți hamacul pentru a-i imprima o mișcare de balans și sări. Cîteva secunde se priviră nemișcați. Naizo fu impresionat de statura lui impunătoare - tipul era mai înalt decît el cu un cap și jumătate -, de părul perfect alb, ce încadra o figură cu trăsături ferme, exprimînd voință și hotărîre de nestrămutat, dar mai ales de uniforma acestuia cu însemnele gradului de samiral. După vîrstă, părea a fi depășit serviciul activ, însă reflexele condiționate ale lui Naizo se dovediră mai rapide și, înainte de a-și termina raționamentele, se aplecă în față salutînd. Se auzi sunatul scos de un minuscul dispozitiv electronic (bip-bip-bap-bap - formulă introductivă de salut) și, în același timp, pe umeri îi pîlîriră scurt luminițele cu însemnul gradului de sergent. Răcni din fundul gîtului:

- Trăiți domnule samiral, sînt sergentul Naizo, batalionul 3 diversiuni meteorologice și m-am prezentat la ordinele dumneavoastră.

Apoi încremeni în poziție de drepti, așteptînd să vadă efectul spuselor sale pline de tupeu. Atenția îi era distrasă de bîlîitul tufișului din spatele său. Se chinuia să-și aducă aminte dacă în cei cinci ani de cînd lupta pe Herbwue mai înlînise un asemenea specimen. Probabil că nu. Era posibil ca tufișul să nici nu fie o plantă indigenă. Momentul de așteptare se prelungea. Înghiți în sec, pentru că Pedgre se ridicase binîșor deasupra orizontului și începuse să dogorească. Într-un tîrziu, tocmai cînd Naizo ajunsese la întrebarea: „Oare știți să vorbească - și dacă știe, poate?”, samiralul spuse cu cea mai serioasă voce:

- Să crești mare.

Naizo avu impresia că nu a auzit bine. Evită însă orice comentariu. Îi era sete, foarte sete. Rememoră scurt momentul intrării în luptă a unui lansator meteostatic. Din țeava turbinei țîșneau spre cer forme prelungi de abur supracondensat. Aerul era încărcat de umezeală și electricitate. Zîgagul rîmuros al fulgerelor crăpa bolta după linii exacte, începînd întotdeauna dintr-un punct situat cu precizie, chiar pe axa lansatorului. În funcție de unghiul sub care fuseseră creați norii de inițializare, numărau în gînd pînă ce tunetul elibera ploaia. În general, erau ploii reci, Joko suporta greu frigul. Și-i imagina desfăcîndu-și ranțele pentru a-și îmbrăca uniforme climatizate, în vreme ce prîntre dinții lor țîșneau afara înjurături guturale. Înjurau mult de apă, elementul indispensabil al vieții... apă, iarăși apă... Hotărît, îi era sete...

- Bei ceva, sergent... eventual ceva răcoritor?

Samiralul ghicea gîndurile sau îi observase înghițind prea des în sec? Disciplina nu permitea, dar era gata să îngenuncheze sărîtîndu-i picioarele. Cu o singură clipire din gene, înlătură acest gest de grațitudine - pe care îl asimilase în comportamentul său de nevoie, în timpul celor șase luni de prizonierat din lagărul pentru umanoizi din emisfera sudică. În privirea sa se citea altă aprobare pentru propunerea făcută, încît orice aprobare verbală - sau de alt fel - era inutilă. Samiralul apăsă într-un anume fel brățara de la încheietura mîinii stîngi. Naizo își inchipui că va chema un robot sau chiar o ordonanță și de aceea fu complet luat prin surprindere cînd, în spatele său, auzi răsuflarea șuierată și călcătura cu accent a unui Joko. Se răsuți, întorcîndu-se cu spatele la samiral, ceea ce era un act grav de încălcare a regulamentului și constată că în fața lui se află un Joko, un Joko adevărat. Prima senzație fu aceea de spaimă. Se gîndi că era vorba de o cursă. Se întîmplase ceva neprevăzut și trupele herbwuene intraseră deja în oraș. Retragerea... graviplaniele... gata, s-a terminat... Fuseseră condiționați ca din asemenea situații să iasă fără a judeca, „Lasă-te în seama instinctului și lovește primul, chiar dacă s-ar putea să greșești. Cine stă să gîndească mult - gîndește pentru ultima oară. Trage și pe urmă ocheste.” Comanda neuronală fusese pe jumătate transmisă mușchilor săi. Urma să întindă mîna înainte cu arma laser în prelungirea brațului, pentru ca scurtul impuls fierbinte să nimerească precis creierul spongios a lui Joko, ascuns în spatele piacilor chitinoase ca îi acopereau stomacul. În acest timp, el ar fi început o cădere pe spate, urmată de o rostogolire. O succesiune de gesturi ce

nu ar fi durat poate o secundă întreagă, pe care samiralul o opri exact în ultimul moment, comandându-i scurt:

- Stai. Și, după o pauză: pe loc repaus, sergent.

Abia atunci imaginea lui Naizo despre Joko se întregi. Realiză că acesta ținea în mîini o tavă cu două pahare. Părea blind și schiopăta - piciorul din față fusese evident mutilat și de aceea herbwu-eanului îi era imposibil să stea în poziția normală, menținându-se doar pe cele două picioare din spate. Ca să nu verse tava ridicase cele trei brațe mai sus, aducînd-o pînă în dreptul botului întredeschis de dinții mari și bine ascuțiți, care provocau groaza tuturor umanoizilor. Ochii săi priveau în jos, pentru că altfel ar fi trebuit să-și dea capul pe spate, dar privirea lor era timpă, lipsită de ferocitatea cu care Naizo se obișnuise din lagăr. Se simți suficient de curajos pentru a întinde mîna și a apuca paharul la care jînduse atîta. Lichidul răcoros i se prelinse în interior umplîndu-l cu extaz. Oftă cînd termină. L-ar fi băut cu plăcere și pe al doilea, dar nu îndrăznea.

- Îmi placî, sergent, ai reflexe foarte bune, își făcu auzită remarcă samiralul.

Naizo aproape că uitase de existența lui. Se gîndi că trebuia să spună ceva flatant.

- Fără ele nu aș mai fi ajuns să mă prezint la dispoziția dumneavoastră.

- Fiindcă veni vorba, cine și de ce te-a trimis?

Naizo arboră masca de inocent, adică ce rost avea această întrebare, cînd răspunsul era atît de simplu, iar dacă nu era, el nu era vinovat, în nici un caz, execută doar un ordin.

- Păi, samiralitatea voastră... Retragerea... Toată lumea pleacă... și își îndreaptă în mod semnificativ privirile spre cerul verziu.

Nu se vedea nici un obiect zburător și tocmai asta părea îngrijorător. Văzduhul fusese pînă atunci al lor.

- Doar s-a mai pus problema asta. Mi-am exprimat punctul de vedere foarte clar, eu nu plec.... Apoi urmă gîfîind. Și s-a ordonat să folosești forța? Înțelegi... în caz că nu aș...

Naizo se abținu cu greu să nu pufnească în ris. „Ia te uită... și eu care eram gata să fac pe mine la gîndul că tipul ar putea să se prindă ce-i cu mine”.

- Nici vorbă, samiralitatea voastră! Am fost trimis să vă ajut. Trebuie să vă ajut să împachetați. Din acest moment, nu știu dacă vor mai fi trei curse care să parăsească Herbwu-e.

O idee deosebit de atrăgătoare îi venise pe loc.

- Și așa nu se admit decît trei kilograme de valori deosebite.

În ochi i se aprinseseră luminițele jucăușe ale unui început de lăcomie. „Poate îl păcălesc pe sami de bijuteriile bunicii. Ar fi păcat să se bucure de ele vreun pirlit de Joko”.

- Nu plec nicăieri. Le-am spus-o. S-a discutat problema de nu știu cîte ori. Primisem aprobarea de principiu... Acum văd că o iau de la început.

Glasul i se muiase, umerii coborîseră, girbovindu-l. Devenise umil, se ruga:

- Înțelegeți-mă, sînt un om bătrîn. Am ieșit din serviciul activ, nu am unde să mă duc și nici la cine. Tot ce am agonisit se află aici. O nimică toată, dar e nimicul meu... Cred că aș muri foarte repede dacă n-aș mai avea această grădină.

Ca întotdeauna cînd mințea, Naizo își intra perfect în rol. Acum se simțea plin de milă față de sa-

miralul bătrîn, încăpățînat și sclerozat, cu toate că, de fapt, îl durea în cot sau poate nici atît.

- Nu se poate, samiralitatea voastră. Nu putem lăsa niște bestii de Joko să aibă satisfacția de a pune o personalitate ca dumneavoastră să clocească ouăle lor infecte.

- Am temperatura corpului prea scăzută pentru asta, m-am informat. Și cred că vor ține seama și de vîrsta mea, de faptul că nu mai pot să le fac nici un rău. Sper că vor fi mîrinimoși ca învingători. Sînt sigur că nici nu sînt chiar atît de răi și cruzi pe cît se spune. Cei de la psihodirijare au și exagerat mult.

- Samiralitatea voastră, cu respect vă aduc la cunoștință că aveți o imagine un pic prea idealizată despre acești monștri cu sînge rege. Eu am luptat în spatele liniilor, am fost și prizonier. Nu știți de ce sînt în stare. Două luni am stat nemiscat, nici să clipeșc nu puteam. O femeie îmi îndesa pe gît mîncarea mestecată de ea și bucăți de cretă pentru ca să fac febră, să am temperatura optimă pentru ca nu cumva să se prăpădească pușorii. Cînd micuții Joko au apărut pe lume și au început să-și înfigă dințișorii în pulpele mele, am crezut că voi innebuni...

- Era război, sergent. Cu mine va fi altfel, sînt convins. Voi rămîne aici și voi aștepta în grădina mea, liniștit, întoarcerea voastră. Nu va trece un an și forțele unite ale federației vor umple cerul lui Herbwu-e. Lumea aceasta va fi a noastră.

Închise ochii visător. Probabil, în mințea lui, vedea, foarte veridic, scena reîntoarcerii... Murmură încetșor:

Desen de SANDU STURCA

NE VOM ÎNTOARCE PE HERBWUE

- Iubita mea cu părul verde, ne vom întoarce pe Herbwue/ Voi coborî din cer în privirea ta lină/ Lingă ferma noastră dragă/ Ne vom întoarce pe Herbwue.

O patrulă de grăvplane, trecind pe deasupra lor, îi acoperi o fracțiune de secundă. Distrat, Naizo le urmări cu privirea înălțându-se spre marginea mării, pentru a dispărea în spatele unui deal.

- Da, își încheie samiratul scurta pledoarie pentru rămânerea pe Herbwue, cerul a fost și va rămîne întotdeauna al nostru. Iată pe ce se bazează încrederea mea în promisiunea reîntoarcerii.

Și exact în clipa aceea, fără nici un pic de înfriziere, zgomotele a trei explozii înfundate veniră să completeze simbolic impresiile tulburi care se căneau să iasă la suprafața unui suflet de sergent. „Simbolic, comentă vocea interioară a lui Naizo, totul e simbolic, insuccesele sînt mereu parabole”. Încercă să-și aducă aminte că, de fapt, prezumtiva dramă a unui bătrîn, fie el și samirai în retragere, trebuie să-l lase rece. Nu era sigur că reușea într-adevăr. Totuși, o bucurie răutăcioasă îl făcea să se umple de satisfacție răutăcioasă. „El nu va mai apuca să vadă, dar eu mă voi întoarce. Eu voi scăpa pentru că nu am capul plin de atîția găgăuni”.

- Să zicem că ar fi așa, samiralitatea voastră. Totuși, înțelegeți că valorile speciale... avînd în vedere că nimic nu poate garanta siguranța lor... Înțelegeți, nu putem tolera acuzația de a fi contribuit la finanțarea efortului strategic al herbwuenilor.

Spunînd acestea, Naizo se umplu de admirație pentru sine. Remarcă faptul de a se fi asimilat unei colectivități numeroase, probabil întreaga Federație, și că folosisse expresii complicate. De exemplu, nu cunoaște foarte precis ce înseamnă „finanțarea efortului strategic”, dar i se păruse că suna bine, samiratul părea convins. Totuși, o precizare se cerea făcută pentru a nu da de banuit.

- Valorile vor fi predate la... și făcu o pauză, înălțînd ochii spre cer, subînțelegînd un organism de conducere foarte puternic, atît de puternic încît nu mai trebuie numit. Vor fi în deplină siguranță. Asta, bineînțeles, dacă, totuși, nu doriți să le însoțiți chiar dumneavoastră...

Samiratul înlătură această idee cu o simplă scuturare din cap. Adică nu, nu dorea, chestiunea era lămurită de mult, o dată pentru totdeauna. Mînu brățara de la încheietura mîinii stîngi și Joko, ascultător, pivotă în jurul axei sale verticale îndreptîndu-se spre casă. Simplul fapt că se mișcă îi provoca lui Naizo o stare de neliniste. Înlăturarea ei nu era deloc simplă, pentru că se oaza pe o repulsie genetică față de reptile. Se revăzu în savane, îngropat pînă la ochi pentru a nu fi vizibil de la mare distanță. O patrulă de heika, reptile zburătoare ce purtau fiecare în spate cîte un Joko se îndreptau spre el. Cînd una din ele se desprinsese din formație și coborîse la mai puțin de o sută de metri depărtare, Naizo își simțise inima în gură. Fusese gata să vomite fiere de groază, de nervi. Privise monstrul zburător printre două fire vestejite de mîrși, îl văzuse aplecîndu-se într-o rînă,

pentru a-l lăsa pe Joko să coboare de pe spinarea lui, și cînd acesta tropăise pentru a-și dezmoții picioarele. În vreme ce, cu nasul conic, adulmeca chiar spre locul unde se afla, își spusese cu un umor tragic. „Naizo, băiatule, gata. Urmează propriile tale funerarii...” Și zîmbise, închizînd ochii și ascultînd pașii de Joko, accentul înconfundabil al calcăturii picioarelor din spate, tîrșitul copitelor pe solul presărat cu pietricele strălucitoare ce scrișiau și se sfărîmau. Joko încălecaser de mult pe reptila lui zburătoare și plecase, dar lui tot i se mai părea că acesta dădea tircoale prin preajmă și rămăsese cîzuit într-un fel de reverie timpă, din care nu se trezise pînă cînd lumina verde a lui Pedgre fusese înlocuită de cea roșie a lui Peduu. Probabil că asta îl salvase. Joko aveau un simț telepatic destul de bine dezvoltat și reperarea unui umanoid ce radia spaima nu prezenta mari dificultăți pentru el...

Privind la reptila imbecilizată a samirailui, care se reîntorcea aducînd o casetă metalică ruginită, Naizo își spuse că reușise atunci să se dezgroată, dar, totuși, o parte din el, poate aceea unde se aflase curajul său, rămăsese acolo, lîngă cele două fire de mîrși.

- Sînt convins că o vei preda unde și cui trebuie, îi spuse samiratul, înmîindu-i-o.

- Nu vă faceți nici un fel de probleme, îl asigură Naizo, făcîndu-i smecherește cu ochiul. Ne vom întoarce, ne vom întoarce pe Herbwue.

Fiindcă luase caseta sub brațul stîng - nu era prea grea, dar părea promițătoare - își aduse aminte că se grăbește și că și-a terminat resursele de prefăcătorie. Se îndreptă în fugă spre gard, uitînd să mai salute regulamentar. În ultimul moment își aduse aminte de ceva. Se opri și îi aruncă din întoarcere:

- Samiralitatea voastră, vă ofer, două-trei ore mai repede, prilejul de a face personal cunoștință cu Joko.

Mina dreaptă a lui Naizo se îndreptă spre teasta herbwueanului, avînd arma în prelungire. „Trage fără să ochești și fără să gîndești”, își spuse. Fasciculul subțire și scurt - dura exact o sută de milisekunde - găsi fără efort cutiția de pe capul reptilei, din care ieșeau fire argintii ce i se înfigeau în craniu. Aproape instantaneu, privirea lui Joko se învioră.

Pentru Naizo, ce urma i se părea cunoscut și de aceea nu mai zăbovi. Chiar în timpul săriturii peste gard se întrebă dacă fapta sa avusese vreun rost. „Ei, asta-i - își dădu singur răspunsul enervat -, parcă toate faptele mele trebuie să aibă vreun rost, o motivație”. Și cînd gîndi „ație”, tălpile sale atinsăseră solul de dîncolo de gard. Din doi pași, reuși să intre în mijlocul veselei fanfare a regimentului 59-puitori de fugase. Larma asurzitoare a instrumentelor electropneumatice îl făcu să uite ultimul sfert de oră. Vag, își mai aducea aminte că strînge sub braț o cutie metalică, dar refuza să se gîndească explicit la ea. Flagoneta, minuiată de un băiat roșcovan, își vărsa notele sale stridente chiar în urechea dreaptă a lui Naizo și acesta privi urît la stăpînul ei. Îndrăzni să strige „Las-o mai ușor, flacăule”, apoi completă cu o obscenitate, știînd că, oricum, nu se înțelegea nimic. Își încetini pașii, rămîind mai la coadă, unde era mai puțin zgomot, iar linia melodică a lui „Ne vom întoarce pe Herbwue” se distingea mai clar, ba chiar, atunci cînd restul regimentului ajunse la strofa cu: „Ne

vom întoarce pe Herbwue/ Pe noi victoria ne va alege/ Aureolați de lumina Marelui Pedgre/ Ne vom întoarce pe Herbwue", își dădu drumul la glas, zbind din toată inima alături de ceilalți și lungind ultima silabă a fiecărui vers: Herbwueeeee, Pedgreeeee, Herbwueeee.

Se simțea bine, cînta și scăpase de nevoia de a se gîndi la propria soartă în fiecare clipă. Ce aveau să facă ceilalți, avea să facă și el. Deja se uita cu mîla către civilii pe lingă care trecea, să se dea în lături din fața lor și să zbiere la roboții purtători de baloți, boccele și bocceluțe, silindu-i să se lipească de garduri. El avea cutiuța lui fermecată, atît de ușoară și ocupînd atît de puțin loc, dar valorînd, desigur, de cîteva ori mai mult decît boartele lor.

De aceea, nu se îngrijoră nici măcar atunci cînd, în zare, pe deasupra cupolei unui circ părăsit, zarî doi Hemke - crabi mecanici, cărora el avusese prilejul să le ia frica în campania de anul trecut, ce se soldase cu pierderea emisferei sudice. Profitau de faptul că cerul era liber pentru a zdrobi sub copitele lor de peste o sută de tone adăposturile ușoare și semi-ușoare, forfecau blindajele tancurilor între clești, scuipau plasmă peste locașurile trăgătorilor izolați, însingurîndu-i definitiv de resursa semenilor. Un graviplan, unul, nu mai multe, ar fi fost suficient pentru a le fi lămurit că nu era bine ceea ce făceau, dar trupele federației epuizaseră mijloacele de convingere și Joko își cam făceau de cap cu rămășiile diviziei GZ, sacrificată pentru acoperirea retragerii. Și chiar cînd Naizo își cazea sufletul, încercînd să stoarcă din el un pic de regret pentru băieții sublimi care făceau pe eroii - fără voia lor -, două brațe de fier îi apucară mîinile și îl imobilizară cu atîta pricepere, încît se simți aproape dator să scape arma cu vîrf în țărînă. Își dădu seama că în fața unei asemenea dibăcii nici măcar trulul cu lovitură la gîznă și aruncarea armelor adversari peste umăr nu țin. Cineva din spate îl potolise brusc, lovindu-l în ceafă cu un baston și Naizo avu impresia că o jumătate de zeastă se duce înainte cu fanfara, cîntînd strofa a șasea din „Ne vom întoarce pe Herbwue”, iar cealaltă jumătate se răsucește curioasă pentru a-i examina pe cei din patrula de la Controlul Spațiului cu multa curiozitate. Gîndurile i se cam învîlmășeau în cap. Încerca să-și aduca aminte dacă avusese vreun motiv să se ferească vreedată de ei și dacă da, de ce. Aha, răspunsul părea să fie afirmativ, din ce în ce mai afirmativ, pe măsură ce durerea se mai potolea. Era probabil unul din acei dezertori ticăloși care își uitaseră datoria și se gîndiseră înfi cum să-și scape propria lor piele. Mai mult ca sigur că asta își închipuia și plutonierul cu figura dăltăută în piatră, care se holba, alternativ, cînd la el, cînd la ecranul analizorului de fizionomie. Naizo transpiră instantaneu. O picătură sărată i se scurse de pe frunte în colțul ochiului drept și începu să-l usture. Emoția era lesne de înțeles. Practic, își cam încheiasse socotelile cu viața. Plutonierul făcea totul și urma să-i comunice nota de plată. Nu va costa mult, va putea plăti pe loc sau după un foarte scurt răgaz. Se gîndi că ultima șansă rămîne tupeul, proverbialul său tupeu - o trăsătură comportamentală greu de înmagazinat în orice tip de memorie artificială.

- S-trăiți, spuse cu dificultate, pentru că se mai resimțea încă de pe urma loviturii. Sint sergentul Naizo, batalionul 3 diversioni meteorologice. Ma

aflu în misiune specială...

- Zău, mă?

Mirîndu-se, plutonierul dezvăluia, fără să-l fi rugat nimeni, rînjetul său festiv. Cei doi tipi care-l imobilizaseră nu cutezau să se mire. Naizo simți că era momentul să lase cutia de sub brațul drept să ia drumul pe care plecase și arma lui ceva mai devreme. Cînd una din muchiile ei grele atinse drumul și stîrni colbul, plutonierul păru în sfîrșit puțin derutat. Făcu un semn abia perceptibil cu vîrful bastonului și gorila din stînga lui Naizo îi eliberă mîna din strînsoare, grăbindu-se să se aplece pentru a o ridica. Cei doi se holbau la conținutul cutiei, în timp Naizo își făcea socoteala dacă nu cumva ar trebui să mai încerce vreo figură. Ajunse la concluzia că nu era cazul, tipii își cunoșteau prea bine meseria, probabil că toată ziua alergau după dezertori și, din cînd în cînd, îi mai și prindeau. El nu avea orgoliul de a se considera mai deștept ca alții, chiar dacă se aprindea foarte repede.

- Bravo, sergent! Plutonierul terminase de examinat cutia înghetîndu-i capacul cu un pocnet și privindu-l cu un amestec de fals respect și batjocura. Umblî în misiuni speciale... da..., te rog să ne ierți că te-am întrerupt atît de brutal...

O clipă, Naizo chiar crezuse că individul se lăsase indus în eroare de poanta pe care i-o servise cu dezinvoltură. Urma să fie eliberat, deci totuși avea noroc. Cînd fu luat pe sus și lipit cu spatele de cel mai apropiat gard de uluci, își dădu seama de confuzia pe care o făcuse între speranță și dorință.

Sergent, noi am primit din partea dispeceratu-lui misiunea să te sprijinim. Singurul ajutor pe care ți-l putem da e să te ferim de isпита dezertării. Vom face din tine un erou...

Se întoarse către ceilalți doi.

- Grupă, în linie, adunarea! Grupă, pentru onor, spre stînga! Și, după o scurtă pauză:

- Înainte, marș!

Executau pasul de defilare cu mișcări ample, parodiînd disciplina trupelor regulate ale armatei. Naizo îi privea prost, pe sub ochii săi deschiși larg, ultimii refugiați treceau grăbiți, abia dacă aveau timp să-și arunce cîte o privire, în nici un caz nu-l vedeau, nu realizau că sergentul acela cu mîrta simpatică stă lipit de gard nu pentru că i-ar face plăcere, ci fiindcă a fost condamnat să renunțe la marea plecare. Unul dintre cei doi cești se întoarse în pas alergător. Se opri la doi pași de el și, atent ca nu cumva piciorul lui Naizo să zvicnească spre nasul lui, se aplecă și depuse cutia și arma. Îl șopti aproape fără să deschidă buzele sau să-și schimbe expresie împietrită a feței:

- Cătușele sint programate. Fix peste o oră te vor elibera. Curaj! Încearcă să rezisti, ne vom întoarce pe Herbwue.

Apoi îi întoarse spatele ca și cum ar fi refuzat să vadă recunoștința din privirea sergentului și o rupse la fugă. Fuga lui era sinceră. Fugea din toată inima, nimeni n-ar fi putut să nege asta. Nimeni nu încerca să nege pentru simplul motiv că nu mai trecea nimeni. Sau aproape.

Doi roboți, dintre care unul era în mod evident defect, se tîrlîră chiar prin fața lui Naizo. Mai puțin de trei metri îl despărțiră de bestiele metalice nesimțitoare. Naizo porunci, tipă, zbiere, urlă și plîne în zadar. Mai trecu un timp și lingă el se opri un ciine.

NE VOM ÎNTOARCE PE HERBWUE

- Ce-i, măi, potaie, te-au silit și pe tine? Sau ți-ai exprimat și tu dorința de a rămâne aici în așteptarea flăcăilor? Dacă este așa, trebuie să-ți spun că după opinia mea nu ți-ai orientat prea bine. S-ar putea să ne mănince Joko pe amândoi. Oricum, tu ai șanse să supraviețuiești ceva mai mult decât mine.

Evident, cîinele tăcea, mirosea cutia și dădea vag din coadă. Părea interlocutorul ideal, așa că Naizo continuă monologul.

- Auzi, măi cuțu, dacă tu ai avea mîini și un pic de minte, ai lua arma de jos și din două fascicole bine ținute m-ai elibera.

Ca și cum ar fi vrut să-și arate bunele intenții, cîinele atinse vîrfurile armei laser cu nasul, răsucind-o pînă cînd țeava se îndreptă spre Naizo. Părea că mai rămăsese foarte puțin de făcut. Dar jaură își epuizase toate resursele. Lătră o dată scurt, un fel de „vezi, eu am încercat să te ajut, dar problema mă depășește.” Apoi îl părăsi pur și simplu.

Naizo începu să injure. Dar nu cu minie. Înjura metodic, jinduind să-și aducă aminte cele mai cumplite expresii auzite vreodată. Găsea o ușoară alinare în a-și auzi vocea răsucind în liniștea străzii. Pomeni întîi de tot universul, cu toate metagalaxiile, galaxiile, roiurile mari de stele, constelațiile, federația, locuitorii și conducătorii ei, inițiatorii campaniei de pe Herbwue și alți ofițeri superiori. Pe urmă i se păru că se exprimă prea abstract și se luă de persoane concrete care ar fi putut fi socotite ca avînd o cît de mică vină la realizarea stării sale nenorocite. Din aproape în aproape, ajunse la ideea că o mare parte de vină pentru ceea ce i se întîmpla o purta el însuși. Nu se cruță deloc, dimpotrivă, fu cît putu de aspru. La un moment dat, îi dădură lacrimile. Poate că exagerase, jignindu-se atît de rău. În fond, era totuși un băiat bun. Cu siguranță, se făcuse vinovat de multe și poate merita pedepse grele. Dar nu, nu meritase acest abandon infam.

- M-am uitat ca pe ultimul șurub de la generatorul meteostatic (generatorul meteostatic nu avea șuruburi). Și Naizo continuă să plîngă. În adîncul său supraviețuitor o vreme speranța că cineva, n-ar fi putut spune cine, își va aduce aminte, chiar cu o clipă înainte de a fi prea târziu, de sergentul Naizo. „Oprîți-vă, ia stați, va spune acel cineva de rang mare, unde e sergentul acela din batalionul 3 divisiuni meteorologice? Naizo mi se pare că-i zice. Cum e posibil să fi fost lăsat încătușat de un gard... sârmanul băiat... pentru simpla vină de a fi dezertat?... Tocmai el, care vroia să scape, pentru a se întoarce printre primii pe Herbwue. Păi, unde o să ajungem dacă abandonăm astfel cei mai buni combatanți?... Să fie aspru pedepsiți cei care au luat această inițiativă... Să fie trimis un grup de comando pentru recuperarea lui! Nu mai pleacă nimeni pînă nu este adus!”

Lacrimile și speranțele nu conțină pînă în clipa în care aerul se cutremură de zgomotul motoarelor ultimei nave care părăsea Herbwue. Pedgre, marele soare verde, apăsese. Peduu, micul soare

roșu, încărcă atmosfera cu regrete la ultima plecare a unei nave umane un astrocarg gen mare, greoi și demodat, care mugii îndelung, scuipă riuri de flăcări din duzele dorsale și abia reuși să se înalțe, pe urmă se făcu o stea strălucitoare și trecură mai mult de douăzeci de secunde pînă se stinseseră. Cerul era lipsit de orice urmă de nor. Ar fi existat condiții excelente pentru ca un impuls gamtrasor bine direcționat să facă din ultimii fugari niște regretate victime, ultima răzbunare a unor herbwueni cruzi, care știu că după reîntoarcere nu mai au nici o șansă. Era ceea ce dorise și Naizo. Totuși, beneficiind de noroc, de generozitate, sau de amîndouă, astrocargoul „Victoria” reușise să evacueze cu bine patru mii de umanoizi, care nu-și pusese nici măcar o clipă vreo întrebare despre sârmanul sergent Naizo din batalionul 3 divisiuni meteorologice. Patru mii de oameni își riscaseră viața pentru el și poată fi abandonat pe această planetă ostilă. Înfrișarea i se releva în noi dimensiuni. Adevărații vinovați de înfrîngere erau cei care fugiseră.

Din cauza lor s-a întîmplat această mare rușine. Ia să fi știți cei ce se evacuasera cu o condamnabilă ușurință că nu exista cale de retragere. Desigur, s-ar fi bătut ca niște viteji și poate nu s-ar fi ajuns aici. Poate. Simți nevoia să-și strige amarul în lungul străzii. Verbaliză un blestem cumplit. Strada nu reacționă în nici un fel. Mai trecură vreo două minute și se auzi un declic. Mîinile sale erau libere, ceea ce Naizo se simți dator să probeze deîndată. Își privi încheieturile mîinilor albite de atîta strînsoare. Mîinile acelea îl trădaseră, se lăsaseră capturate cu prea multă ușurință. Nu insistă prea mult cu acest gînd. Aplecîndu-se pentru a-și culege arma, fu invadat de necesitatea răspunsului la o întrebare foarte grea. Era liber, într-ade-

văr, dar ce ar fi putut face cu libertatea sa? Ar fi putut deschide cutia să-și clătească ochii cu frumusețea unor bijuterii care nu i-ar fi folosit la nimic, practic. Instinctiv, simți că nu era indicat. S-ar fi putut să-l lovească amocul. Deși tânăr, în puținii ani de lupte pe Herbwue, Naizo avusese prilejul să vadă destui camarazi de arme care înnebuniseră efectiv la primirea unui mesaj de acasă, după ce avuseseră prea mult curaj să-și imagineze distanța ce-i separa de visele lor. Asemenea gânduri se cereau ocolite de departe. Încercă să pună problema altfel. Faptul că încă trăia, și că încă gindea - Naizo zîmbi, își potrivea cutia sub braț apucînd-o spre capătul cel mai apropiat al străzii -, acest simplu fapt trebuia să aibă un rost. Exista probabil un sens ascuns a celor ce i se întîmplau. De asemenea, libertatea lui părea să nu fie doar o simplă întîmplare. Poate că senzațiile sale de moment nu aveau un corespondent real. Poate. Naizo recunoștea că speculațiile privind soarta, destinul și alte sinonime ale existenței legate de un fir conducător nu îl pasionaseră niciodată. Poate că era prea tîrziu. Poate. Prea multe de „poate”. Își scutură enervat umerii. Mai bine s-ar fi gîndit la ceva mai concret. De exemplu, drăguții de Jako își frecau dinții de satisfacție că vor captura un animal cu grad de sergent și cu sînge cald pentru a asigura o bună clocire generației de mîine a planetei. Chiar, în fond cum de nu erau încă în oraș? Își roti privirile căutînd un punct de observație situat la înălțime. O clădire gonflabilă cu foisor se afla nu departe de el și înălțimea condițiile preliminare. „Fetele vesele din Nord”. Ehe, cine știe în ce punct cardinal s-au mutat fetele vesele din Nord. Înainte de a pătrunde prin cîmpul energoemisiv de la intrare își mai aținti o dată privirile spre cer. Cerul, gol și

roșu, nu se simți dator să justifice atenția ce îi fusese acordată. Holul mare îl întîmpină cu pustietatea dezolantă a unui ospaț abandonat în pripă. Spray-uri nicotinic și euforice zăceau aruncate pe jos, recipienți cu băuturi narcotizante încă fumeau pe mesele ce pluteau haotic prin încăperi, agitate de curentul de aer stîrnit de el însuși atunci cînd intrase. Simți o atracție copilărească pentru oglinda electronică ce ocupa complet unul dintre pereți. Imaginea lui, multiplicată, distorsionată caricatural, își schimba în fiecare clipă forma. Se strimba, scoțîndu-și limba și dintr-o dată oglinda se umplu de o limbă uriașă. O mișcă spre dreapta și atunci limba din oglindă se mișcă spre stînga. Da, era probabil chiar propria lui limbă. Își duse mîna la gură. Dintr-o dată, imaginea se schimbă. El, micșorat cam de zece ori, stătea tolnit în podul unei palme gigantice. Auzi ceva mișcînd în spatele lui. Se răsuci, trăgînd fără să ochiască. Forma ce apăruse dintr-un colț întunecos al încăperii păru că șovăie cîteva clipe, apoi căzu spre podeaua luminată de dedesubt ca un balon întepat. Naizo fluieră înciudat și se apropie pentru a-și examina victima. Cu o precizie demnă de scopuri mai bune, reușise să „neutralizeze” un robotmanager de ultimul tip, care ajunsese pe Herbwue, modelul acela cu picioare scurte, rețezate parcă de sub genunchi, și dotat cu gravomeți, care îi permit să se deplaseze fără să atingă vreo suprafață de sprijin. Constată lesne că defecțiunea nu era gravă. Raza, subțire ca un fir de păr, secționase artera care pompa sînge artificial spre gravomeți. Lipsit de forța de susținere, robotul „căzuse”. De fapt, era încă în stare de funcționare. Nu se mai putea deplasa, dar putea da relații.

- De ce ai mișcat, mă? îl întrebă Naizo curios. Stătea aplecat deasupra lui și se uita drept în tractoarele optice care îl examinau rece.

- Să mă întrezi, conașu’. Casa e închisă. N-am știut că sînteți aici. Stapina mi-a zis să am grijă de toate pînă se va întoarce pe Herbwue.

„Alta care a plecat, sperînd că se va întoarce pe Herbwue. Ca și cum aici ar fi raiul din univers.” În clipa aceea realiza că, de fapt, nu mai era așa convins de posibilitatea reîntoarcerii semenilor săi. Să fi fost oare din cauză că el nu mai avea șanse de a trăi fericit eveniment? Ideea era prea complicată pentru Naizo, așa că se strădui să și-o alunge din minte. Ca de obicei, opuse speculației cruda realitate. Trebuia să mînce ceva. Nici nu-și mai aducea aminte de cînd nu mai făcuse acest gest alt de uman. În orice caz, fusese pe vremuri, înaintea marii și rușinoasei plecări.

- Ia zi, bă, haleală se mai găsește pe aici?

- Ce să fie, conașule?

- Haleală, păpăcă, mîncare, și făcu gestul care arăta că foamea îi roade mațele.

- Da, conașu’, mai este.

Pe Naizo, „conașu” îl cam scotea din sărite, dar nu era momentul să se apuce de modificări în programul robotului.

- Atunci, scoală-te și adu-mi ceva.

- Nu mă pot deplasa, conașu’.

- Lasă, că te repară tata.

Băgă țeava armei în capătul inferior al arterei secționate și o lărgi un pic, apoi introduse în el capătul superior. Cu cîteva trenuri de fascicole laser plasate tangențial, făcu un fel de sudură. Totuși, Naizo nu își făcea nici un fel de iluzii. Provizoriu

NE VOM ÎNTOARCE PE HERBWUE

era definitiv. Oricum, robotul urma să existe mai mult decît deparatorul lui. Nu cu mult mai mult. Religia Herbvueană interzicea folosirea roboților, socotindu-i niște mașini care pervertesc spiritul reptilian al băștinășilor.

Masă cu degetele artera pentru a înlătura cheagurile de singe artificial. Cam după un minut, socotind că gramoveții fuseseră irigați destul pentru a intra în funcțiune, îl ridică în brațe.

- Hopa sus, și îi dădu drumul.

Robotul putea pluti. Nu chiar la înălțimea inițială, dar suficient pentru a se putea deplasa.

- Vă aduc imediat ceva de mincare, conașu'. „Iar conașu'”. Naizo zîmbi resemnat. Cînd robotul se întoarse, îi luă tava din brațele metalice și o puse pe jos, așezîndu-se lîngă ea cu picioarele încrucișate sub el. Mesele plutitoare nu-l tentau deloc. Pe front nu prea înțînise așa ceva, adică nu înțînise deloc, și nici nu jîndise. Era mai important „să aibă ce băga pe gheab”. Mîncă, ținîndu-și arma pe genunchi. O altă obișnuință proastă. Adică, depinde de locul unde mîncă. Era prea tîrziu ca să-și schimbe manierele. Era prea tîrziu pentru multe. Mai avea însă timp să se bucure că era sătul.

- M-am săturat, spuse cu glas tare.

Într-adevăr, se săturase de toate. Ar mai fi avut chef de una dintre „fetele vesele”, pe urmă s-ar fi culcat și nu s-ar mai fi sculat. Oboseala a doi ani de lupte pe Herbvue părea că îl năpădise dintr-o dată. Se ridică în picioare cu greu și rigii. Pași în cercul din mijlocul holului și cîmpul anti-g îl urcă lin pînă în virful foisorului. Încăperea circulară era un post ideal de observație. Scîrbit, privi în stradă, așteptîndu-se să o vadă plină de Joko.

Strada era însă pustie, iar la marginea orașului se mai dădeau încă lupte. Trupele de acoperire continuau să reziste. Divizia 19 roboți acoperea un arc de cerc imens, de la sud-vest la est. După cît își putea da seama, dispuneau de tunuri gamatrassoare în stare de funcționare. Fascicolele lor de radiații izbucneau din cînd în cînd, brăzdînd cerul roșu cu dungi palide de galben, din cauza aerului ce se ioniza. În partea de nord, brigada 42 de mutați telecomandați se distra cu tunuri primitive de infrasonete. Restul cercului era completat cu arme autonome de diverse tipuri. Rezistența acestor unități ar fi trebuit să fie învîșă de mult. Își aminti cu cîtă furie atacaseră Joko la Xan-Mebe, capitala emisferei sudice. În trei ore, din frumoasa metropolă nu mai rămăsese nimic și doar fuseseră de zece ori, poate chiar de douăsprezece, mai multe trupe. Fuseseră și umani. Mulți umani. Mai rămăsese rădăcină ca să-și toarne cenușă în cap și să se pregătească de plecare. Plecau pentru a se putea reîntoarce. Se vor reîntoarce pe dracu'! Scurpă transpalitul în direcția în care, undeva spre orizontul vestic, o grupare numeroasă de Heika-reptile zburătoare își adunau curajul pentru a lichida ultima lor problemă - trupele de roboți și mutați plus Naizo. Sau invers. Naizo și restul. Zîmbi. Iar îi venise o idee. Dacă era ultimul uman de pe Herbvue, atunci, de drept, planeta era a lui,

în ipoteza că ar fi reușit, prin minune, să o poșete. Mda, dacă. Ar fi fost o chestie ca la întoarcerea pe Herbvue federalii să găsească un imperiu sub conducerea împăratului Naizo înfiul. Sau nu. Mai bine Naizo Cel Mare. Cam așa ceva.

Te-ai prostiit, Naizo cel Mare, se certă singur. Naizo cel mai mare fraier, asta ești. De asta nu se apropie Joko de oras. Îi deranjează mirosul de fraier, pentru care nu s-au inventat cartușe eficiente la măștile de gaz. Mai bine ți-ai căuta o arma ca lumea.

Cobori din foisor, străbătu holul și ieși în stradă. Prea departe nu avea curajul să meargă. La cîteva sute de metri departare zări, chiar în mijlocul drumului, un firicel subțire și plăpînd de iarbă. Un senzor organic pentru o mină. Acesta fusese plantat neîndemnit de un mutant teleghidat. De jur împrejur se vedea o crăpătură fină în praful străzii... care deconspira locul. Era posibil ca în alte părți plantarea să fi fost efectuată după toate regulile artei. Se întrebă de ce naiba ține încă atît de mult să-și prelungească viața. În fond, ori acum, ori peste cîteva ore, nu era același lucru? Alungă întrebarea. Dacă ar fi putut, ar fi tras în ea cu arma lașer. Nu vroia să se gîndească. Prea tare durea. Încercă să se autoconvingă de necesitatea luptei. Începu din nou să vorbească singur.

- Trebuie să lupti. Naizo, bătrîne. Țasta e singurul lucru pe care îl știi cît de cît ca lumea. Luptă, luptă, fii erou. Da' de ce să tot lupt? Se răzvrăți cîneva din el. Trebuie să crezi că se vor întoarce, altfel ai să înnebunești. Nu vrei să înnebunești. Cît timp lupti, ești liber, trăiești. S-o ia dracu' de viață!

Cineva abandonase pe jos un maser-amplificator pentru laser. Îl culesse și îl încercă la arma lui. Se potrivea. Trase spre cerul roșu și pustiu. Nu reuși să doboare pustietatea, ea continuă să stea atîrnată de boltă și să învelească grîlurile stelelor palide. Oricum, dispunea de o armă puternică. Putea atinge o țintă aflată la distanță de cîteva kilometri. Rînji sadic. Era în stare să strice bucuria timpurie a unor Joko aflați în delirul victoriei definitive. Nu că i-ar fi folosit la ceva, dimpotrivă, dar simțea un fel de ciudă pe el însuși, pe semenii lui și pe ceilalți. Și dacă mai putea ucide pentru a-și dovedi că încă trăiește, de ce să n-o facă?

Se înapoie la „Fetele Vesele din Nord” oarecum bine dispus. Era una din trăsăturile sale ce îl ajutase să treacă de momente grele. Pur și simplu reușea să nu se gîndească la lucruri neplăcute. Punea punct și mergea înainte. Nu conta direcția. Luă caseta samiralului, abandonată temporar în hol, și urcă cu ea în foisor. Se trîni pe singurul pat din încăpere și abia atunci observă că locul era plin de tot felul de fleacuri femeiești. Examină curios o jartieră antifotonică. La o simplă apăsare pe un clips se declanșau dispozitivul care absorbea cuantele de lumină. Probabil că partea de jos a unei femei ce purta așa ceva se cufunda în întuneric. Sau invers. O auzîri și apucă o cutiuță cu fard antifoto... Vru să-l guste fiindcă îl confunda cu un drog numit „beția sărutului”, dar renunță. Era curios să știe ce conținea caseta datorită căreia scăpase cu viață din mina ceseștilor. Aproape că nu fu surprins cînd o găsi plină de cristale romboedrice.

Moșulică îi trăsese clapa. Bine făcuse că îl eliberase pe Joko. Se răzburase înainte de a ști care ar fi putut fi mobilul. De fapt, dacă ar fi fost bijute-

ni, i-ar fi fost confiscate de cesești. Luă în palmă un cristal și îl cîntări. Cînd strînze degetele, simți o ușoară furnicătură și sub frunte fi apărură proiecția mentală a mesajului. Nu pricepea toate amănuntele, dar în linii mari sensul era limpede.

„Pentru a ne putea reîntoarce pe Herbwue... această planetă cu o importanță strategică deosebită... bogată în zăcămintele și resurse minerale, dintre care amintim... cu o climă blîndă și un aer respirabil... ai cărui locuitori pot fi dirijați să facă munci deosebite de utile...”

trebuie să menținem controlul asupra spațiului circumherbwuenian începînd de la treizeci de kilometri altitudine. Herbwuenii nu pot fi lăsați să scape în largul universului...”

considerăm că este necesar ca pînă la reînceperea luptelor să nu fie neglijate aspectele propagandistice...

primele debarcări pe Herbwue vor avea loc în zonele...

se vor folosi unități de tipul...

se va avea în vedere că experiența acumulată în prima etapă ne arată că e bine să fie evitate...

Oamenii, nu renunțați la paradisul herbwuenian.

Atît. Naizo nu mai încercă celelalte cristale. Bănuia că ele conțin scheme tactice amănunțite. Va să zică, cu asta se ocupa boșorogul. Puse cristalele înapoi și închise capacul casetei. Agăț de încuetoarea ei jarteaua antifonică și o puse în funcțiune.

Caseta fu înghițită de întuneric. Îi veni o nouă idee. Cu o jartea mai mare, ar fi putut dispărea el însuși în întuneric. Din păcate, nu avea posibilitatea de a-și pune în aplicare gîndul năstrușnic. Se ridică din pat pentru a mai examina cîmpul de luptă. Spre sud încă se mai dădeau lupte. Tunurile gamatrasoare nu puteau fi învinse așa de ușor. Din păcate, patru Hemke reușiseră să strabată un cîmp de mine aliat spre nord-vest. Armele autonome curățau infanteriștii agățati de picioarele stabilor mecanici, dar asta nu era suficient pentru a le opri înaintarea. Jeturile unor aruncătoare de plasmă nimeriră acumulatorul energetic al unui, făcîndu-l să explodeze. Ceilalți își continuau înaintarea implacabilă. Era deja vizibilă intenția lor de a face un ocol pentru a cădea în spatele brigăzii de mutați. Nu se vede cine sau ce ar fi putut să-i oprească. Naizo își culesse arma și se așzîri în tubul anti-g. Pentru a-și face numărul său de rezistență anti-Joko, avea nevoie de unele amănunte.

- Băi, robot, unde ești, mai funcționezi?

- Da, conașu', îi auzi vocea dintr-o încăpăre alăturată.

Porni să-l caute, împins de curiozitate. Intui că tubul anti-g în care pîdi fără să-și dea seama îl va purta în jos, coborîndu-l sub nivelul solului. Într-adevăr, forța gravitațională îl împingea printr-un tunel săpat chiar în pămînt. Îi fură necesare cam două minute pentru a ajunge în incinta metalică de la capătul său, ceea ce însemna că adîncimea era destul de potrivită pentru un adăpost cusecade. Robotul trebuia la un cilindru cu pereți transparenți, în care lui Naizo i se păru că distinge o formă omenască. Îmbrînci robotul, făcîndu-l să se izbească de peretele metalic. Înghiți în sec. Văzuese bine. Înăuntrul cilindrului se afla închis trupul unei fete. Nici treizeci de centimetri nu-l despărteau de ea. „E frumoasă, e bună”, gîndi lacom.

- Cînd a murit? îl întrebă pe robot.

- Nu e moartă, conașu'. E conservată. S-a cer-

tat cu stăpîna și ea a dat ordin să fie legată și părăsită aici, ca să o pună Joko la clocit ouă. Ea s-a dezlegat și s-a vîrît aici pînă se reîntorseră trupele.

- Cum adică, e congelată?

- Doarme foarte profund. Aproape că e în comă. În felul acesta poate rezista cîțiva ani fără să aibă nevoie de nimic. Doarme și visează tot timpul un program de microscop, pe care l-a programat singură.

- Poți să mi-l arăți și mie?

Robotul nu răspunde imediat. Nu șovăia, așa ceva nu avea în repertoriul comportamental, pur și simplu consuma timp de gîndire pentru analiza variantelor. Naizo se scărpină după ceafă. Chibzuia dacă nu era cazul să facă uz de armă.

- Desigur, conașu'. Stăpîna mi-a dat ordin să nu dezvălui nici măcar locul unde s-a conservată, dar cred că se referea la herbwueni. Nu cred că vă avea în vedere pe dumneavoastră. Se aplecă deasupra displayului de lîngă cilindrul conservant și bătu cîteva instrucțiuni pe clape.

Naizo era curios. Un camarad din același batalion avusese un aparat asemănător. Îl împrumutase contra obligației de a fi înlocuit la unele corvezi. Își programau singuri vise erotice, pe care, cu o proastească mîndrie, se străduiau să le conceapă cît mai porcoase. Asta durase pînă într-o noapte, cînd, surprinși de un atac al lui Joko, se retrăseră uîtînd pe unul de-al lor conectat la aparat. Fuseseră nevoiți să viseze din nou cu forțe proprii. Totuși, Naizo credea că învățase să-și controleze cît de cît visele. Acum era gata să încerce experiența de a pătrunde în visele altcuiva. Atunci nu avusese posibilitatea să facă așa ceva. Nu dispuneau de un vizualizator. Nu era momentul cel mai potrivit pentru experiență, dar, dacă nu o făcea atunci, era clar că nu o va mai face niciodată, așa că momentul era la fel de bun ca oricare altul. Privi ecranul pe care începeau să se contureze umbre liliachii. Se înfiripa o cîmpie cu ierburi mov ce unduiau pe spinările unor coline. Cerul era tot mov, brăzdat de nori prelungi, care aduceau miros de umezeală. Ea venea dinspre dreapta ecranului, învălăuită pînă la umeri într-un cîmp de forțe albe. Părul lung pînă la solduri avea reflexe de metal încălzit la roșu, care izvorau din interiorul firelor. De-a lungul suvitelor se prelingeau riuri de scînteie, ce cădeau în iarba înaltă. Aparatul reproducea zgomotul făcut de vîntul strecurat printre ierburi și o melodie simplă, trei note care tot coborau din terță în terță.

Naizo se uită la ființa închisă în cilindru. Semănau și nu se semănau. Realitatea nu avea părul chiar atît de lung. În schimb, formele ei erau parcă mai apăsătoare. Părea evident că visul încerca să evoce puritatea unei alte vîrste. Apăsă în joacă pe cîteva clape. Încercă să se modeleze pe sine în prim-plan. Nu se prea pricepea. În mod special, nu-i reușiră detaliile. Ieși un fel de soldațel grosolan, care își flutura bezmetic brațele, încercînd să atragă atenția celuiualt personaj asupra sa. Trecu aproape un minut pînă cînd ea îl zări. Își întoarse capul spre el, zîmbi - vai ce frumoasă era cînd zîmbea! - și întinse mina dreaptă spre direcția în care se afla pe ecran, ceva între salut și chemare. În clipa aceea, Naizo știu ce are de făcut. Asta nu se mai întîmplase de douăzeci de ore, adică o zi herbwueniană întreagă. Opri aparatul și se adresa poruncitor robotului menajer:

- Pregătește încă un cilindru!

NE VOM INTOARCE PE HERBWUE

Tonul său nu admitea replică. În orice caz, nu era dispus să primească una. Părăsi încăperea subterană, refăcând în sens invers drumul prin tunelul anti-g. Se simțea cuprins de dinamism, viteza de urcare i se părea mică. Se grăbea, ceea ce nu se întâmplase nici măcar în timpul ultimei retrageri. Culese maserul lăsat în hol și ieși în stradă.

Mai erau câteva minute până la răsăritul lui Pedgra, marele soare verde. Spre est, lumina astrului aflat încă sub orizont făcea să pălească stelele pe care Peduu, micul soare roșu, aflat acum pe mijlocul bolții, nu reușea să le ascundă. Strada era pustie și liniștită, chiar prea liniștită. Încetaseră chiar și vibrațiile surde ale tunurilor cu infrasonete, pe care Naizo nu le auzea, frecvența lor era prea joasă, dar le simțea ca un fel de gliditură în mada oaselor. Brigada 42 de mutați își încetase activitatea și poate nu numai activitatea.

Naizo ridică arma și ținti o stea de la est, aflată aproape de orizont. Maserul era greu și făcea să-i tremure mina. Trebuia să se apropie de un gard și să-și rezeme cotul. În cele din urmă, o prinse în vizor și apăsă pe butonul de tragere. După aproape un minut steaua dispăru. Nu era așa de naiv încât să-și închipuie că a reușit s-o doboare, dar încerca să-și imagineze că, după câteva sute de ani, o infinită parte din puterea impulsului laser ar fi putut ajunge până la o planetă care se învârtă în jurul luminii minuscule. Impulsul, oricât de slab va fi fost, ar fi putut fi detectat dacă ar fi fost captat cu o aparată hipersensibilă. Crease astfel posibilitatea ca un oarecare cetățean galactic să aflu că acum câteva sute de ani a existat pe Herbwue un nu mai puțin oarecare sergent Naizo, care se apropia de finalul propriei existențe. Dinspre colțul străzii își făcuseră apariția o coloană glisoare. Vehiculele înaintau fără zgomot și aveau atîmte de părțile exterioare ciorchini de mutați teleghidai. Cîntau cit li țineau glilejurile „Ne vom întoarce pe Herbwue”, fiindcă așa erau comandați de la distanță. Creierul central se afla probabil pe gliserul din fruntea coloanei. Trecură pe lângă Naizo la o distanță de cîtiva metri și putu să vadă capete oribile cu trei-patru ochi, nasuri deforme, frunți din care răsăreau tentacule și antene, mîini cu ventuze și epiderme încrețite de dungi vineții. Un singur semn să-i fi făcut și Naizo s-ar fi agățat de un glisor și s-ar fi dus spre cartierele din sud, unde, unindu-se cu divizia 16 Roboți, ar mai fi putut rezista o zi sau două. Naizo nu simțea nici măcar silă pentru chipurile lor oribile. Mai luptase împreună cu mutați și știa că, dacă au un creier central bun, se descurcă foarte bine.

Dar nu i-au făcut nici un semn. Creierul nu-l observase, sau poate era chiar mort, și ultima comandă pe care o lansase fusese „Cîntați, cîntați în neștire”. Așa că Naizo se reîntoarce la „Fetele Veșele din Nord” tocmai cînd Pedgre își înălțase pe jumătate discul peste linia orizontului. Coborî în

încăperea de la subsol fără să-și facă gânduri negre. „Dacă nu mi le-am făcut pînă acum, de ce să-mi amărăsc ultimele clipe?”

— Sint gata, conașu”, îl înștiință robotul menajer. Am pregătit cilindrul.

Nu tu ești gata, bă, eu sint gata.

— Li veni să rîdă. Parcă ce importanță mai aveau micile imperfecțiuni de exprimare? Conecta oniroscopul și la al doilea cilindru, evitînd în tot acest timp să privească fata de pe ecran, încremenită cu mina ridicată într-un semn jumătate salut, jumătate chemare. Nu de alta, dar știa că s-ar fi putut lasa tentat de pornirea de a o trezi.

Înstrui robotul menajer ca după intrarea lui în conservare să întrerupă sursa de energie, care alimenta cîmpul anti-g pentru urcarea la suprafață și să surpe tunelul. Să se autodistrugă după aceea. Joko învățaseră destul de bine să cunoască mecanismele cibernetice. Fără îndoială că un sondaj al memoriei lui i-ar fi pus repede pe urmele „conașului”. În ordine de genul „sterge-ți din memorie tot ce știi despre...”, nu avea încredere.

Se dezbracă și intră în cilindru. Robotul parasi încăperea, iar capacul de transpalet al conservorului începu să gliseze. Își potrivea electrozii pe cap și dădu o comandă mentală pentru stingerea luminii. I se păru prostim să vadă că ordinul este dus la îndeplinire. Încercă să vadă trupul ferit, închis în celălalt cilindru. Nu reuși. Întinerul era deplin. Ultimele sale gânduri au început cu „dacă”.

„Dacă Joko nu vor da peste noi...”

„Dacă al noștri se vor reîntoarce pe Herbwue...”

„Dacă va exista ceva care să-i facă să ne caute...”

„Atunci...”

Ținea ochii larg deschiși, încercînd să vadă apărînd ceva sau cineva în mijlocul beznei. După un timp, înțelșe sau crezu că înțelșe. Nu se vor mai întoarce pe Herbwue, în orice caz, el n-a crezut niciodată în reîntoarcere. Cam tot atunci, în fața lui începu să se contureze o cîmpie cu ierburi mov. Mirosea a umezeală ca după ploaie și se auzea o melodie simplă, trei note care coborau din terță în terță.

Desen de SANDU ȘTIURCĂ

AVENTURILE UNUI ROBOT

Știința continuă să rămână încă în urma vieții. Nu poate ține totdeauna pasul cu ea. Aprecieri asemănătoare pot fi întâlnite destul de frecvent și în presă. Chiar și administratorul lak laklici împărtășește aceste păreri.

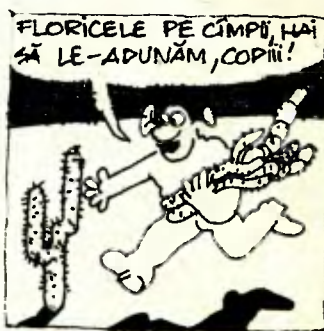
Dar să vedeți ce i s-a întâmplat nu demult administratorului nostru.

Ședea omul înștit în birouașul său și nu se aștepta la vreo bătaie de cap deosebită. În afară, desigur, de cele curente: reclamații de ici, de colo, scandaluri din partea chiriașilor. Cu atât mai mult cu cât în zilele noastre chiriașii au devenit atât de pricepuți încât singuri nu știu ce vor.

Și iată că deodată ușa biroului se deschide și înăuntru intră un om de fier. Nu se deosebea cu nimic de o ființă umană, doar că era în întregime din fier. Și zise el cu limba sa de metal: „uite, așa și așa, a fost trimis de o instanță superioară”. Și prezenta o hirtie. lak laklici nu se sperie de omul de fier. În general, el nu se temea de nimeni. În afară, desigur, de OBHSS*. Luă hirtia și o citi. Văzu că șefii săi direcți scriseseră cu propriile lor mâini că aducătorul acesteia este un robot construit la NII** și este trimis pentru testare ca lăcătuș de înaltă calificare. Și deosebit de important era faptul că robotul poseda capacitatea de a acumula experiență.

lak laklici se bucură, desigur, de faptul că omul de fier nu fusese trimis de OBHSS ci de NII, și îi dădu următoarea indicație:

- Tu, prietene, uite ce e... Du-te, înțelegi, la șeful de

echipă... Il cheamă Petrenko. Mai întrebă acolo... El, înțeleg, te va pune la curent... Eu n-am timp, sînt prins pînă peste cap...

Cam peste vreo două ore administratorul se interesă prin telefon chiar la Petrenko. Întîmplător, Petrenko se afla în birou și, desigur, bine „dispus” cu prilejul începerii zilei de muncă însă putea, totuși, purta o discuție pe teme de serviciu.

- Cum se simte, înțelegi, omul de fier acolo la tine? O asemenea informație îi ceru lak laklici șefului de echipă, iar acesta îi răspunse pe loc la întrebare:

- Nenea Vanea? - băieții-lau poreclit nenea Vanea. Este un băiat de zahăr! Prinde totul din zbor! Nu ca Valerka, inginerul, care are diplomă, dar nu știe decât să dea din urechi... Acum îi facem cînte robotului, îl udăm în contul chenzinei următoare!

- Deci, are slăbiciuni față de asta, cum îi spune... băuturică... se interesă lak laklici, dar Petrenko respinse cu hotărîre acest lucru.

- Nu pune nici o picătură pe limbă! Stă cu noi, dar nu bea nici să-l picli! Și apoi nici nu are creier, la ce i-ar mai trebui vodcă?...

* OBHSS - Otdel borb s higienami so jaitniceskoi sobstvennosti. (Direcția pentru combaterea delapidanilor din proprietate socialistă. n.t.)

** NII - Naucino - issledovatel'skii institut (Institut de cercetări științifice, n.t.)

AVENTURILE UNUI ROBOT

Iak Iaklici vru să-i dea lui Petrenko un avertisment pentru băutura în timpul serviciului, dar se răzgîndi. Pe Petrenko nu-l sperii, desigur, cu așa ceva, de ce să se teamă omul cînd fluctuația este mare și lipsa de cadre se simte peste tot. Și Iak Iaklici, desigur, se calmă. Ba chiar își permise să și viseze puțin. În plăcea foarte mult că industria noastră a atins niveluri nemaiîntîlnite, că a început să producă roboți, ba mai mult, roboți care nu beau. Iar în apropiatul viitor luminos toți cei care au patima bauturii vor putea fi concediați în temeiul unor articole și înlocuiți cu roboți.

Dar s-a dovedit că încă nu sosește timpul unor asemenea vișuri. Cam peste vreo două zile calendaristice, la administrator se prezintă Rozka parchetăreasa, o fată voinică pe care nu o sperii cu una cu două și cu orice fleac, și face următoarea reclamație:

- Iak Iaklici! ce înseamnă asta? Novicele acesta, nenea Vanea... În general este un băiat de treabă, simpatic, seamănă cu actorul Kuravliov, dar înjură ca la ușa cortului... Fetele, unele dintre ele, se rușinează foarte tare...

- Voi și să vă rușinați, înțelegi... dădu Iak Iaklici un astfel de răspuns la reclamația fetei. Dar voi sinteți acelea care puteți face pe oricine să se rușineze... Bine, du-te, voi lua măsuri.

Iak Iaklici ridică receptorul și se interesă la Petrenko. Petrenko, cu toate că era cu chef cu prilejul pauzei de prînz, dădu totuși o explicație întemeiată:

- Păi, robotul are o asemenea construcție... Doar robotul a fost trimis să acumuleze experiență! Și iată că o acumulează... A auzit că toți înjură, pentru că fără așa ceva producția nu merge și atunci a început și el! S-a lovit, deci, de viața practică. Iar viața te învață... Valerka inginerul, fir-ar să fie, este intelectual, dar a început să injure și el. E adevărat că nu-și stă bine deloc. Cu toate că are diplomă, îți este greață să-l asculti. Nenea Vanea, însă, este un băiat inteligent, într-o clipă și

le-a și însușit... Bine, o să discut cu el.

Astfel, acest conflict de muncă s-a aplanat, dar către sfîrșitul lunii se primiră mai multe reclamații de la chiriași. Clienții de azi sînt oameni instruiți și doresc totul pe gratis. De aceea, în denunțurile lor scriu că nenea Vanea stoarce mită cîte un treișor sau mai mult.

Iak Iaklici rămase uimit: omul este totuși de fier, nu simte nevoia de vodka, soție nu are, la ce i-or fi trebuit treișorii? Dar Petrenko aflîndu-se aproape în formă, explică: își însușește viața practică!... viața practică, ea îl învață pe om! De mită nici nu poate fi vorba! Iată, dacă șefii iau, atunci aceasta este mită, dar printre simplii muncitori i se spune recompensă, sau, pe stil vechi, cinste... În terminologie științifică se numește stimulentele material... Fără stimulente, întreaga producție se poate duce de ripă. Iak Iaklici nu avea observații personale la adresa robotului: acesta manifesta o atitudine conștiințioasă față de muncă, de cîte ori i-a vizitat obiectivul l-a găsit la locul de muncă, sta împreună cu băieții și juca domino. După cîte se vorbește, jocul acesta și l-a însușit altfel de bine că nimeni nu se poate măsura cu el, în afară de Petrenko care are un stagiu de 13 ani în activitatea de construcții și reparații. Robotului îi fu explicat și „marinarul”, iar el îl învăța foarte repede, cu toate că acesta este un joc care necesită o puternică dezvoltare intelectuală.

Pe la sfîrșitul trimestrului începură să se primească informații cum că nenea Vanea s-a împrietinit cu băutura și a început să stragă materiale deficitare. Chiar Iak Iaklici îl văzu cu proprii săi ochi umblind clătînindu-se și dînd sub braț armatură de furat.

Șeful de echipă Petrenko bine aflat în legătură cu apropiata încheiere a zilei de muncă confirmă acest fapt:

- S-a obișnuit, desigur! Fără ea în producție nu se poate trăi!... lucrurile s-au petrecut astfel. Odată ne-am așezat la masa, se afla și el cu noi. Îl rugăram să ia măcar 100 de grame. El nu și nu! Ne-am supărat, l-am apucat de mîini, cîte trei oameni de fiecare mîină, iar Vaska, care este foarte priceput la tehnica i-a deschis flansa de

la cap și i-a turnat înăuntru vreo 200 de grame. Acolo chimia a început să sfîrșie. Ieșiră aburi. Și ce văzurăm! Iu nenea Vanea i se muiră picioarele! Începu să vorbească, să și injure șefii, apoi se porni să cînte împreună cu toți ceilalți. A învățat „Arlekino”, are ureche! Apoi, după ce am mai băut ceva ne-am împăștiat care încotro, el a dormit sub un gard, a început chiar să ruginească, pentru că a plouat... Dimeinea l-am curățat cu gaz lampant, l-am dres și totul a fost în regulă! Acum robotul este la fel ca noi toți și chiar se mîndrește cu aceasta! Altfel, la ce bun să mai trăiești? Valerka inginerul, fir-ar să fie, a început să soarbă și el cîte puțin vin roșu. Iak Iaklici se abținu de la măsurile în legătură cu această sesizare, cu altul mai mult cu cît nu s-a întîmplat nimic extraordinar. A vrut să-l admonesteze pe Vaska pentru îmbătarea unui cadru tinăr, dar pe Vaska nu-l sperii cu una cu două: și așa cartea lui de muncă este plină de sancțiunile primite în temeiul a tot felul de articole. Ba se mai și supără și pleacă la cealaltă organizație care umblă de mult după el.

Dar la scurt timp după aceasta, robotului i se întîmplă ceva extraordinar: suferi un accident de producție, denumit astfel pentru că întîmplarea avu loc pe parcursul unei zile de muncă.

Băura strașnic împreună cu Petrenko. Petrenko nu avu nimic, era doar în formă, iar robotul veni într-o stare avansată de beție: se clătina pe teritoriu, cînta, folosea expresii triviale, se lega de fete, iar apoi se luă la bătaie cu șeful de echipă de la obiectivul vecin, alegîndu-se cu o mîină lăxută și cu capul spart.

Această întîmplare extraordinară făcu necesară trimiterea robotului la NII pentru reparații, cu menținerea salariului.

Iak Iaklici îi întocmi o caracterizare după forma cunoscută: atitudine cuvințioasă, nu are slăbiciuni, și-a îmbogățit cunoștințele, și-a ridicat nivelul, a avut sarcini, nu a făcut abuzuri.

Pentru ce să strice viața unui om fie el chiar și de fier! Cu o astfel de caracterizare, robotul fu trimis înapoi la NII. De NII Iak Iaklici nu se temuse niciodată! Doar aceasta nu era OBHSS!

Traducere de VASILE OROIAN

MIC DICȚIONAR AL CENACLURILOR DE ANTICIPAȚIE TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ

DAN MERIȘCA

ALCOR. Iași, I.M. Nicolina. Înființat în februarie 1986. Întîlniri bilunare, marțea, ora 14, ocazii cu care au loc mese rotunde pe teme științifice de interdisciplinaritate, ca și ședințe de atelier literar. Printre membrii ceneclului care s-au remarcat în publicații de nivel național (în domenii ne-sf) se numără: Aurel Andrei, Ștefan Pruteanu, Alexandru Vizitiu. Ceneclu condus de Eugen-Alin Munteanu.

ALPHA. Vatra Dornei, Școala generală nr. 2. Înființat în iunie 1983; printre membrii fondatori: Angela Popescu și Alexandru Mironov. Întîlniri bilunare, luna, ora 17. Ceneclu axat pe lărgimea orizontului de cunoaștere al elevilor, cu toți membri ai unor cercuri tehnico-aplicative de la Casa Pionierilor din oraș, în cadrul cărora au realizat lucrări distinse cu importante premii la faza națională a concursului „Start spre viitor”. Un membru cu rezultate deosebite în domeniul literar este Caius Gavrilă. Activitatea grupului este coordonată de către profesorii Caliochia Pintilie, Mihai

Vleju, Mihai Cozubaș.

ALPHAVILLE. Arad, Universitatea Populară. Înființat în iunie 1981. Funcționează pe lângă Ceneclu Asociației Scriitorilor din Arad. Întîlniri bilunare, marțea, ora 18. Grup interesat de filmul și muzica de avangardă, alături de experimentul literar cu caracter textualist. Aici a fost compusă și înregistrată prima operă-rock sf românească, „Expediție în Krokobauritania”, transmisă în cadrul rubricii **Melotron** a emisiunii „Exploratorii lumii de mîine”. Printre membrii săi cu rezultate deosebite în domeniul sf se numără: Liviu Malița, Ovidiu Coriolan Pecican și Alexandru Pecican - ultimii doi, talentați autori de beletristică, film, grafică și colaj etc.

ALTAIR. Botoșani, Casa de cultură a științei și tehnicii pentru tineret. Înființat în octombrie 1983. Întîlniri bilunare, duminica, ora 10. Un ceneclu încă divizat, în căutarea unei personalități proprii. Dintre membrii săi cu rezultate notabile îi amintim pe: George Lazăr, George Luca,

Stelian Neagu, Tiberiu Luca, Mihai Măcărescu-Rotari.

ANDROMEDA. Rădăuți, Casa științei și tehnicii pentru tineret. Înființat în martie 1983. Întîlniri lunare, vineri, ora 18. Grup preocupat, pe lângă beletristică, de traduceri, grafică, pictură și tapiserie cu caracter sf. Dintre elevii ceneclului remarcați la nivel național în domeniul literar amintim pe Cezar Luchian. Coordonatoarea grupului este profesoara Mihaela Salceanu.

ANTARES. Brașov. Casa științei și tehnicii pentru tineret. Înființat în mai 1981. Întîlniri bilunare, sîmbăta, ora 17. Organizează de două ori pe an un concurs local de literatură sf, menit să stimuleze creația originală. Colaborări cu revista studențească locală, ca și cu revista „Astra”. Foști membri ai ceneclului: Ion Doru Brana, Leonard Oprea și Rodica Bretin, nume binecunoscute pasionaților sf. Dintre membrii actuali remarcați la nivel național amintim pe: Paul Tatomir și Anamaria Borlan-Valinski, conducătoarea grupului.

ATLANTIS-SF. Reșița. Ateleul tineretului. Înființat în octombrie 1985; printre membrii fondatori: Lucian Merișca. Întîlniri bisăptămînale, joia și duminica, ora 16,30. Un membru al ceneclului care are deja rezultate la nivel național (concursul „Ținere condeie”) este Daniel Vuiescu. Conducător: Daniel Botgros.

E.R. BURROUGHS. București. Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi. Înființat în februarie 1982. Întîlniri lunare, în ultima zi a lunii, ora 14, dedicate cu precădere unor comunicări și dezbateri științifice cu caracter

antipativ. Cenaclul condus de traducătorul și antologistul Mihai Bădescu.

CLEPSIDRA. Bacău, sub directă îndrumare a Comitetului județean U.T.C. Înființat în septembrie 1982; printre membrii fondatori: Dan Merișca. Întâlniri săptămânale, miercurea, ora 17, la Casa municipală de cultură „V. Alecsandri”. Cenaclul care reprezintă un inedit și reușit experiment de reunire sub aceeași egidă a unor sfârși consacrați, provenind din școli diferite ale anticipației noului val: Ovidiu Bufnilă, Răzvan Haritonovici și Alexandru Ungureanu, care au știut să-și atragă și destui simpatizanți locali; dintre noii săi membri s-a remarcat deja la nivel național Sorin Tamaș. Organizator al unei întâlniri anuale în domeniu, „Zilele Clepsidra”, aflată în 1985 la a doua ediție. Colaborări permanente cu revista „Ateneu”.

H. COANDĂ. Craiova. Casa de cultură a tinerețului. Înființat în noiembrie 1969. Întâlniri săptămânale, la ora actuală suspendate, din pricina de ordin administrativ. Organizator al Consfătuirilor anuale a cenaclurilor de anticipație din 1972 și 1976 și a manifestării „Zilele H. Coandă” (ajunsă în 1985 la a cincea ediție). Editor al celebrului fanzin „Omicron” (ajuns la al treilea număr), premiat la Euroconul de la Stressa, Italia, ca și al suplimentelor „Omicron satelit” și „Micron”. Cenaclul craiovean a editat, în colaborare cu editura Scrisul Românesc, trei antologii de literatură sf (*Intimplări din veacul XXI, Alte intimplări din veacul XXI și Alpha*) lansând astfel câteva din numele binecunoscute pasionaților sf: Alexandru Mironov, Ion Ilie Iosif, Titus Filipaș, Marius Stătescu, Teodor Nicolici, Radu Honga, Victor Martin, Mirela și Liviu Paciugă, Aurel Cărășel. Cenaclul a colaborat și cu revista locală „Ramuri” și cu colecția „Povestiri științifico-fantastice”.

V. COLIN. Craiova. Casa pionierilor. Înființat în februarie 1983. Întâlniri bisăptămânale, marțea și sâmbăta, ora 8. În colaborare cu editura Scrisul Românesc, cenaclul organizează în fiecare an un concurs de literatură sf scrisă de autori-elevi, sub genericul „Mesaje pentru viitor”. Membrii grupului dețin o rubrică permanentă în revista școlară Alfa. Dintre elevii cu rezultate

pe plan național amintim pe: Alin Macovei, Nicolae Gabriel Ianoși, Carmen Petolescu, Diana Veleanu, Sorin Marcu. Cenaclul este condus de prof. Viorel Lazăr și coordonează activitatea cercurilor sf craiovene **Venus** (Șc. gen. nr. 32) și **Stellaris 30** (Șc. gen. nr. 30).

COSMOS. Suceava. Casa de cultură a sindicatelor. Înființat în octombrie 1984. Întâlniri săptămânale, vinerea, ora 17. Un cenaclul preocupat de conexiunile sf-ului cu literatura fantastică și mainstream. Membri care s-au remarcat pe plan național (în domenii literare ne-sf): Ioan Manole, Dan Cristoreanu, Costel Alecsa, Doru Olaş Ghiocel, Alexandru Barfeldt, Constantin Severin. Cenaclul condus de Ovidiu Nacu.

CRONOS. Tirgoviste. Casa de cultură a științei și tehnicii pentru tineret. Înființat în octombrie 1976. Întâlniri bilunare, marțea, ora 18. Cenaclul a găzduit, într-o organizare de excepție, Consfătuirea anuală a cenaclurilor de anticipație din 1978, ocazie cu care a fost editat și un fanzin (rămas la numărul 1), precum și manifestarea „Zilele Cronos”, în 1981. Din vechea generație s-au remarcat la nivel național: Valentin Ciocșan, George Tudose, Mihaela Constantinescu, Iulian Baltasiu, Vasile Borțoi. La ora actuală, se constituie la Tirgoviste o nouă generație, aflată încă într-o etapă de căutare; s-au remarcat deja la concursuri cu caracter interjudețean: Lidia Cotărță, Mihai Vi-

zicov, Mircea Cotărță.

EPSILON ERIDANI. Oțelu Roșu, Clubul Muncitoresc. Înființat în octombrie 1984. Preocupări în domeniile traducerilor și al filmului de animație sf – în care grupul deține deja câteva premii prin: Norbert Taugner, Emil și Carmen Berzovan.

EXPERIMENTAL. Sîngeorz Bai. Liceul industrial. Înființat în octombrie 1981. Ședințe bilunare, marțea, ora 14. Grup preocupat de critica literară de specialitate, de adâncirea cunoștințelor psiho-sociale și literare ale membrilor săi, precum și de experimentul literar de tip semiotic, cu aplicații speciale pe modul sf. Cenaclul condus de Doru Pruteanu, unul din cei mai „temuți” critici literari ai noului val sf. S-a mai remarcat la nivel național, prin proza sa, Arthur Mihailă.

HALLEY. Moldovița. Căminul cultural. Înființat în septembrie 1985. Întâlniri săptămânale, joia, ora 18.30 la Liceul industrial din localitate. Grup preocupat de proza sf umoristică și condus de către Casian Balabasciu.

HELION. Timișoara. Casa Universitarilor. Înființat în martie 1980 (pe atunci, la Casa de cultură a tineretului). Întâlniri săptămânale, vinerea, ora 18. Coorganizator al Consfătuirii anuale a cenaclurilor de anticipație din 1980 (o întâlnire de cotitură, care a marcat nașterea noului val sf) și organizator al tradiționalei manifestări anuale (însoțită de un concurs de renume națio-

Colaj de EMIL BOGOS

nal) „Zilele Helion”, ajunsă în 1985 la a cincea ediție. Editează fanzinul „Helion” (ajuns la al treilea număr), premiat la Convenția europeană sf din 1984, Brighton, Anglia. Printre membrii săi se află nume binecunoscute iubitorilor sf-ului: Lucian Ionică, Silviu Genescu, Corneliu Augustin Giagim, George Terziu, Marcel Luca, Dan Goldiș. Cenaclu condus de Cornel Secu.

HIDALGO. Pitești. Tehnic Club. Înființat în septembrie 1982. Întîlniri săptămînale, vineri, ora 17,30. Colaborări permanente la suplimentul „Biblioteca Anticipația” al revistei **Arges** (ajuns în primăvara lui 1986 la al șaptelea număr). Preocupări legate, pe lîngă literatura sf, de tematica CNI și de aceea privind cercetarea științifică de frontieră. Membri care s-au remarcat la nivel național: Bogdan Ficeac, Ioan Popa, Mircea Ioan și Simona Puia-Ghergulescu (conducătoarea grupului).

MARTIENII. București. Cenaclu scriitorilor, profesioniști. Înființat în 1969. Întîlniri lunare, în ultima marți a fiecărei luni, ora 18,30, la ora actuală găzduite de Casa Scriitorilor. Un cenaclu tradițional pentru science fiction-ului nostru, avîndu-i printre membrii săi pe: Ion Hobana, Vladimir Colin, Adrian Rogoz, Mihnea Moisesescu și pe mulți alți cunoscuți autori sf, dar care a fost totdeauna deschis și tinerilor autori; la ședințele sale au avut prilejul să citească toți autorii consacrați ai generației mijlocii, ca și ai noului val.

MINER CLUB 2001. Petroșani. Casa de cultură a sindicatelor. Înființat în septembrie 1983. Întîlniri săptămînale, sîmbăta, ora 17. Colaborări cu emisiunea „Exploratorii lumii de mine” și cu ziarul local „Steagul Roșu”. Printre membrii cu rezultate pe plan național: Lucian Merișca, Ania Camelia și Liviu Pîrțac (conducătorul grupului).

MODUL. București. Institutul de cercetări pentru tehnică de calcul și informatică. Înființat în aprilie 1982, la Întreprinderea „23 August”. Ședințe bilunare, miercurea, ora 14,30. Organizator al Consfătuirilor anuale a cenaclurilor de anticipație din 1983. Editor al fanzinului „Contact între civilizații”. Dintre membrii săi îi amintim pe: Ștefan Ghidoveanu, Faur Agachi,

Ruxandra Andrian, Mircea Ștefanu.

ORION (1). Rîmnicul Vlcea. Casa științei și tehnicii pentru tineret. Înființat în decembrie 1982. Întîlniri săptămînale, vineri, ora 18. Un cenaclu axat pe traducere sf. Printre membrii săi cunoscuți la nivel național se numără Cristian Tamaș și Cristian Buricea-Mlinariuc.

ORION (2). Ploiești. Casa municipală de cultură. Înființat în ianuarie 1983. Întîlniri bilunare, vineri, ora 18,30. Colaborări cu emisiunea „Exploratorii lumii de mine”. Preocupări în domeniul filmului sf pe 16 mm. Dintre membrii săi îi amintim pe: Anton Tănăsescu și Florin Oprea Sălceanu (conducători).

PROSPECTART. București. Casa de cultură „N. Bălcescu”. Înființat în decembrie 1985. Întîlniri bilunare, miercurea, ora 17,30. La ora actuală, cel mai dinamic cenaclu bucureștean, reunind la ședințele sale personalități ale fandomului ca: Voicu Bugariu, Mihail Grănescu, Alexandru Mironov, Constantina Paligora, Doina Pienescu, Cristian Popescu, precum și mulți autori de perspectivă, majoritatea venind în sf dinspre mainstream. Lunar, cenaclu are ca invitați autori din țară consacrați în domeniul sf.

QUASAR. Iași. Casa de cultură a tineretului și studenților. Înființat în februarie 1979. Ședințe săptămînale, duminica, ora 10,30. Organizator al Consfătuirilor anuale a cenaclurilor de anticipație din 1981 și a celei de-a patra ediții a Taberei anuale de creație în domeniul anticipației (Strunga, 1984). Editor al primului almanah sf românesc „Fantastic Magazin”, al buletinului informativ cu caracter național „Quark” și al revistei de critică, teorie și istorie literară „SF Contact”, al suplimentului „Holograma” - cu toate laureatele ale unor concursuri naționale de ziaristică. La ora actuală, cenaclu deține rubrici permanente în revistele „Convorbiri literare”, „Cronica” și în suplimentul „Argonaut”. Dintre membrii săi care au avut, în timp, rezultate remarcabile amintim pe: Sorin Antohi, Dan și Lucian Merișca, George Ceausu, Virgil Scurtu, Radu Gavrilescu, Cristian Ostafi, Oleg Danovschi jr., Ion Doru Brana, Doru Pruteanu, Dan Petrescu, Sorin Simon, Ghighi Bejan. George Aaron,

Cristina Iliescu.

SEGRA. Slatina. Casa de cultură a tineretului. Înființat în martie 1986. Întîlniri săptămînale, joi, ora 18. Grup preocupat de benzi desenate sf (de unde s-a inspirat și pentru numele său). Conducător: Marian Diaconu.

SELENARII. Guranda. Școala generală. Înființat în octombrie 1979. Primul cenaclu sf al elevilor de la noi și, în același timp, primul cenaclu sf activînd în mediul rural. Întîlniri bilunare, duminica, ora 10. Inițiatorul **Taberei anuale de creație în domeniul anticipației** și organizatorul primelor trei legendare ediții. Printre membrii săi remarcați la nivel național: Lidia Elcu, Neti Guriuc, Nicoleta Elcu. Cenaclu coordonat de prof. Stelian Neagu. Colaborări la Radio și TV, precum și cu majoritatea revistelor literare din țară.

SFVA (SF „V. ANESTIN”). Craiova. Casa de cultură a studenților. Înființat în august 1983. Întîlniri săptămînale, duminica, ora 11. Un cenaclu deosebit de activ. Colaborări consistente cu revista studențească „Mesaj comunist”. Editor al primului supliment de benzi desenate de la noi, „SFlash”. Printre membrii săi, nume binecunoscute cititorilor sf: Mircea Liviu Goga, Viorel Pîrligras, Aurel Cărășel, Valentin Iordache, Marian Mirescu etc.

SIGMA. Platră Neamț. Înființat în martie 1983. Organizator al unei manifestări anuale „Zilele Sigma” (ajunsă la a doua ediție) și al unui concurs de critică literară de sf. La ora actuală, și-a susținut temporar activitatea din pricina administrative. Printre membrii săi: Dan Popescu, Dobrin Șerban Adrian.

SIGNUM. București. Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru sticlă și ceramică fină. Înființat în noiembrie 1985. Întîlniri lunare, în prima joi a lunii, ora 16. Conducător:

UNIVERS
SF

Nicu Gecse.

SIRIUȘ. Lugoj, Clubul Tineretului. Înființat în septembrie 1981. Întîlniri săptămînale, miercurea, ora 18. Cenaclu preocupat de conexiunile SF-ului cu artele scenice. Organizator al Taberei de creație în domeniul anticipației și Consfăturii anuale a cenaclurilor de profil din 1985, precum și a Zilelor Siriuș 1984. Dintre membrii săi îi amintim pe: Laurențiu Nistorescu, Anuța Egher și Nicolae Toma (conducătorul cenaclului).

SOLARIS. București. Casa de cultură a studenților „G. Preoteasa”. Înființat în noiembrie 1969. Întîlniri săptămînale, duminica, ora 12. Organizator al primei Consfăturii pe țară a cenaclurilor de profil, în toamna anului 1972, precum și al edițiilor acestei manifestări din 1975 și 1977. Editor al primului fanzin românesc (xeroxat) „Solaris” - din care au apărut două numere - și, mai de curînd, al suplimentului „Întîlnire de felul III”, dedicat umorului sf. Colaborări cu Colecția „Povestiri științifico-fantastice” și revistele studentești bucureștene. O implicare activă în cercurile științifice studentești din Capitală și în Festivalul Artei și Creației Studentești. Au fost membri ai Solaris-ului: Lucian Hanu, Daniel Cocoru, Sorin Sighișanu, Paul Dugneanu, Valentin T. Mihaiescu, Roxana Paicu, Gabriel Manolescu, Mihai Ionescu, Ghighi Teibrich, Marian Gogoasă, Florin Romilă, Sorin Ștefănescu, Radu Pinteș, Mihail Grămescu, Cristian Popescu, Alexandru Ungureanu, Marina

Nicolaev, Danuț Ungureanu, Mircea Ungureanu. Activitatea grupului este coordonată de prof. Mircea Dumitrescu.

TERRA. Cîmpulung Muscel. Casa de cultură a sindicatelor. Înființat în aprilie 1982. Întîlniri lunare, în prima zi de luni a fiecărei luni, ora 18. Grup preocupat de teatrul și scenarizările sf. Colaborări cu emisiunea „Exploratorii lumii de mîine”. Conducători: Eugen Manu.

J. VERNE. Ploiești. Casa de cultură a sindicatelor. Înființat în martie 1980. Întîlniri bilunare, miercurea, ora 18,30. Un cenaclu preocupat de artele vizuale sf, organizator al mai multor saloane și expoziții de grup sau individuale. S-au remarcat la nivel național: Cătălin Ionescu, Dan Coroiu și Emil Bogos (conducătorul grupului).

UNIVERS SF 21. București. Observatorul astronomic. Înființat în mai 1984. Întîlniri săptămînale, miercurea, ora 18. Un cenaclu aflat încă la început de drum, constituit din cîteva mai vechi grupuri bucureștene dezmembrate. Printre membrii săi se află: George Tonceanu, Via-

dimir Bucur, Marian Truța. Conducători: Nicolae Nedelcu.

H.G. WELLS. Timișoara. Casa de cultură a studenților. Înființat în noiembrie 1969. Întîlniri bilunare, duminica, ora 19,30. Organizator al consfăturilor anuale în domeniu din 1974 și 1980. Editor al primului fanzin tipărit românesc, „Paradox”, care își continuă aparițiile, începînd din 1972 - cu siguranță, cea mai profesionistă prezență în publicistica sf ceneclastă. Colaborări cu revistele „Forum studențesc” și „Orizont”, precum și cu colecția „Povestiri științifico-fantastice”. Editor al suplimentului critic de specialitate „Biblioteca Nova”. Printre membrii săi consacrați la nivel național se numără: Marcel Luca, Sergiu Nicola, Lucian Ioniță, Daniel Vighi, Voicu A. David, Dorin Davideanu, Silviu Gencescu, Laurențiu Demetrovici, Gheorghe Secheșan, Marian Melinte, Caius Chiriță, Gyöffy György, Lucian Petrescu, Dușan Baiszky. Cenaclu coordonat de Viorel Marineasa și Mircea Șerbănescu.

Acest dicționar a fost realizat pe baza răspunsurilor sosite la redacție pînă la 15 martie 1986 cu privire la chestionarul apărut în Quark 16, buletin expediat pe adresele tuturor ceneclurilor participante la Întîlnirile SF din 1985. Conform acestuia, mai există sau existau cenacluri de anticipație la Galați (A cincea dimensiune), Oradea, Roman (Aleph), Constanța (pe lângă revista Tomis), Urziceni, Tulcea, Cluj-Napoca, Turda, Sibiu, Bistrița. Așteptăm informațiile sau completările dv. privitoare la starea fandomului, spre a face cuvenitele corecturi în viitoarea ediție a Almanahului Anticipația.

ALMA MATER

(Urmare din pag. 134)

deți-mă, capacitatea de a te adapta rapid în societate este mult mai prețioasă... Dacă ați ști cîți părinți vin să ni se plîngă de supergenialitatea copiilor...

Barbatul simți un nod în gît. Gîndea că poate nu ar trebui să fie de acord cu doctorul acesta clinic, dar nu avu puterea să protesteze. Doctorul îi ghici reținerile și se grăbi să tasteze fericirea fetei. Răsufăla adînc.

- Ei gata, asta a fost tot... Peste cinci minute puteți socoti că va numărați printre acei unul din zece care își permit să aibă copii. Pe mine vă rog să mă scuzați, le spune, și iese pe o ușă laterală.

Rămăși singuri i-a cuprins amărăciunea.

- Dar nu cred că am s-o pot iubi. E ceva dincolo de mine, de puterile mele.

Barbatul ar fi vrut să plîngă în timp ce spunea asta, dar o rămășiță de simț al conveniențelor îl împiedica.

În schimb, ea lăcrima fără nici o reținere, ca un copil amenințat să piardă o jucărie dorită îndelung.

- Dar ai spus că totul o să fie în regulă, o vom crește amîndoi, ai să vezi, o s-o iubești, este imposibil să nu o iubești. Gîndește-te la ochii ei mov...

Cam așa îi spunea și cînd și-au luat mașină: „Gîndește-te ce verde superb are caroseria, vei fi fericit...”

- ... cu siguranță vei fi fericit...

- O groază de bani ca să ajung să...

Asistenta deschise ușa de la sala reactorului genetic purtînd triumfătoare fițuța.

- După un obicei străvechi, tatăl trebuie să o ia primul în brațe.

Zimbi fals și i-o întinse.

O cîmpa spera că va avea o revelație neștiută și o primi. O strînse în brațe. Cînd vru să o sărute fițuța izbucni în plîns. Femeia se grăbi să-i ia poavă din brațe, iar el deschise ușa.

Un fulger albastru îi zăcuse în față, orbîndu-i.

- Iertați-mă, vorbește doctorul de undeva, nu am rezistat tentației de a nu immortaliza imaginea unei familii fericite...

FUNCȚIA FORMATIVĂ A CENACLULUI DE LITERATURĂ S.F.

ALEXANDRU MIRONOV

„Eu am ajuns cercetător științific” - mi s-a spus nu o dată - „datorită acelei reviste mici, de 1 leu, Colecția de povestiri științifico-fantastice...”

Evident, apariția puternicilor școli de cercetare românești, în altfel domenii, se datorează, în primul rând, condițiilor create dezvoltării științei în ultimele două decenii, ca și învățămîntului românesc - foarte bun, de vreme lungă foarte bun. Dar credit trebuie acordat, credem, și mijloacelor de stimulare a inteligenței și imaginației, literatura științifico-fantastică fiind, de bună seamă, unul dintre ele: pe calea povestirilor de anticipație - interesante, spumoase, palpante, ingenioase - au fost atrași către știința cea mare copii și tineri curioși să afle, de pildă, de ce viteza luminii constituie o barieră de netrecut în fizica einsteiniană, ce sînt quasarii, ce sînt genele și cromozomii, cum se practică ingineria genetică, care sînt șansele de colonizare a planetei Venus, cît de mari sînt posibilitățile reale ale creierului omenesc, de ce legile naturii sînt cele care sînt și ce trebuie întreprins pentru schimbarea lor - în beneficiul speciei umane... Așa a apărut, a fost obligată să apară, o literatură care să reflecte setea de cunoaștere a tinerilor, această literatură științifico-fantastică atît de iubită de copii și adolescenți.

Știrnită nevoia de comunicare între cei cu aceeași pasiune s-a ajuns, în lumea întreagă, la apariția a nenumărate cenacuri, și cluburi ale iubitorilor de literatură de anticipație - sute și sute, în U.R.S.S., S.U.A., Franța, cîteva zeci la noi (aproape 50) - și generalizarea lor ar fi de dorit...

Adăpostită în Casele științei și tehnicii, în casele de cultură ale tineretului sau sindicatelor, în Case ale pionierilor, susținute în

activitatea lor de către U.T.C. și Organizația Pionierilor și Șoimilor Patriei, aceste cenacuri sînt de un real folos. În primul rînd pentru că dau ajutor școlii: cunoștințele de fizică, biologie, astronomie, „strecurate” pe calea povestirii SF „ating” repede cititorul, trezindu-i curiozitatea și îndrumindu-l către manualul de școală sau tratatul științific. În al doilea rînd: cheamă către literatură (să nu uităm: Capek, Borges, Clarke, frații Strugațki, G. Klein, Bradbury, Vladimir Colin sînt scriitori în toată puterea cuvîntului!). Apoi - și aici este cîștigul principal - se lărgesc barierele de percepție și acceptare, de discernere a ideilor din lumea științei, cu rezultatul că este aproape imposibil ca un cititor de literatură de anticipație să devină un dogmatic. Altfel: se face o solidă educație **materi**alistă cititorului datorită faptului că, răspunzînd logic la întrebări, literatura SF alungă ideea unor soluții stupide: un zeu sau un dumnezeu imaterial. Într-o povestire de anticipație, sînt de neconceput. Tot important: pregătește cititorii pentru impactul cu viitorul. În sfîrșit, stimulează efervescența materiei cenușii, face ca idei și concepte, altfel timide, să-și găsească fundament pentru a ieși la suprafață și a fi, cîndva, transpuse în adevăruri științifice, sau instalații, sau aparate care împing societatea înainte... (argument: știți că, în U.R.S.S. și S.U.A., Academia de Științe, respectiv FBI-ul (!) sînt dotate cu secții speciale, de unde cercetători în ale Science Fiction-ului urmăresc ideile profitabile din literatura SF? Alt argument: știți că Fred Hoyle, Arkadii Strugațki, Ilia Efremov, Isaac Asimov, Roberto Vassca, Ion Mănzatu, scriitori cunoscuți de literatură de anticipație, sînt și cercetători științifici cu rezultate strălucite?)

Revenind la cenacul de anticipație, tipicul unei întîlniri în acest cadru este, peste tot, același. Adică: se discută, la început, despre știință (se explică și dezvoltă idei, teorii, paradoxuri, se aduc știri și noutăți din lumea științei); se fac recenzii - din lucrări românești sau din marile capodopere ale literaturii universale; se citesc - aceasta reprezintă „grosul” activității - lucrări ale membrilor cenacului și se apreciază - se critica, se dezbate atît realizarea din punct de vedere literar cît și conținutul științific al ideilor vehiculate în povestiri, credibilitatea, logica subiectelor, îndrăzneala în gîndire, originalitatea. În acest fel, două-trei ore de participare la o astfel de ședință devin, sigur, folositoare tînrului participant și categoric formative.

De altfel, participarea mea, de aproape două decenii, la astfel de activități îmi permite să mă sor concret rezultatele. Iar prima concluzie ar fi categorică: cea mai mare parte a tinerilor pe care i-am văzut citind, studiind, scriind ei înșiși povestiri științifico-fantastice - la „Henri Coandă” în Craiova, la „H.G. Wells” în Timișoara, la „Solaris” sau „2001” în București, la „Quasar”-ul ieșean sînt - acum - sau au fost - nu de mult - studenți ai unor facultăți tehnice sau elevi care, fără îndoială, se vor îndrepta către astfel de facultăți, sau tehnicieni și muncitori lucrînd în domenii de vîrf ale industriei. Și nu o dată acești ingineri, tehnicieni sau muncitori sînt încadrați în institute de cercetări în care se plămădesc teoriile, metodele, aparatele, mașinile și instalațiile pe care știința românească le pregătește pentru industriile României de mîine.

Ceea ce, cred eu, susține cu brio valabilitatea afirmației din titlul acestui articol...

PROPUNERE PENTRU O BIBLIOTECĂ S.F. IDEALĂ

UNIVERS
SF

MIHAI BĂDESCU

Prin anii șaptezeci, pe cînd și nea cursuri de literatură științifico-fantastică la Universitatea din Kansas, James Gunn a încercat să precizeze pentru studenții săi — la rîndul lor viitori profesori de literatură științifico-fantastică, cite și mai ales ce cărți SF trebuie citite în vederea unei pregătiri temeinice în domeniu. Gunn avea la dispoziție pe atunci o listă de aproape o sută de titluri, întocmită în 1970 de un comitet al SFWA (Asociația scriitorilor de Science Fiction din America). Pe baza ei și-a întocmit propria listă (a eliminat unele titluri, a adăugat altele, a adus-o la zi) și a propus-o studenților săi ca bază de lectură.

Desigur, acestei selecții, inevitabil subiective, i se pot reproșa multe neajunsuri — în primul rînd accentul exagerat pus pe SF-ul anglo-saxon. Dar în același timp, indiscutabil, ea oferă un punct de vedere cit se poate de autorizat și prin aceasta se poate dovedi atît un îndreptar util pentru iubitorii literaturii științifico-fantastice cît și o invitație la lectură pentru cei ce pretind a nu fi înțilniți pînă acum lucrările importante ale genului.

Multe din cărțile recomandate de James Gunn n-au apărut încă în românește, dar acolo unde a fost cazul am preferat versiunea românească a titlurilor, versiune cu care aceste cărți au intrat deja în conștiința cititorilor de la noi. Totodată, am încercat, pe proprie răspundere, să atenuez principalul neajuns al lucrării prezentînd la sfîrșit, în aceeași manieră, lucrările importante ale genului apărute în afara „granițelor SF anglo-saxone” și cunoscute, într-o măsură mai mare sau mai mică, și cititorilor noștri.

ALDISS, Brian — **The Long**

Afternoon of Earth (Lunga după-amiază a Pămîntului). A aparut și sub titlul **Hothouse** (Sera). O povestire fantastică despre un viitor în care clima Pămîntului a devenit în întregime tropicală, plantele se dezvoltă turbat, viața animală e stranie și pinze ca de păianjen ajung pînă în Lună. Premiul Hugo în 1962. Alte cărți importante: **The Dark Light Years**, 1964 (Anii întunericului luminos) și **Barefoot in the Head**, 1969 (Desculț în cap).

ANDERSON, Poul — **Tau Zero**, 1970. Un roman einsteinian în care o navă cosmică se defectează și continuă să accelereze; timpul în exterior se scurge mult mai rapid și se ajunge la colapsul universului. Alte cărți importante: **Brain Wave** (Undele creierului), 1954; **War of the Wing Men**, 1958 (Război cu oamenii înaripați).

ASIMOV, Isaac — **The Foundation Tetralogy**, 1951, 1984 (Tetralogia Fundației). Asimov este un scriitor important în domeniul SF și tetralogia lui este o lucrare importantă în mitul SF al imperiului omului în spațiu. Tot ce a scris Asimov merită citit, dar mai ales: **I, Robot**, 1950 (Eu, robotul — Editura Tineretului, 1967); **The Caves of Steel**, 1954 (Peșterile de oțel); **The End of Eternity**, 1955 (Sfîrșitul eternității).

BALLARD, Jones — **The Crystal World**, 1966 (Lumea de cristal), un roman ciudat, introspectiv, în care o regiune din Africa este afectată de o asemenea manieră încît ființele sînt transformate în cristale. Alte cărți importante: **The Drowned World**, 1962 (Lumea scufundată); **The Drought**, 1965 (Seceta).

BELLAMY, Edward — **Loo-**

king Backward, 2000 — 1887, 1888 (O privire retrospectivă din anul 2000 asupra secolului nostru, București 1891). Roman clasic utopic. Eroul principal, care suferă de insomnie, adoarme și se trezește într-un viitor socialist. Enorm de influentă în epocă.

BESTER, Alfred — **The Demolished Man**, 1953 (Omul sfîrșit). Roman flamboaiant despre un criminal într-o lume în care telepatia este un lucru obișnuit. Premiul Hugo în 1953. Alte cărți importante: **The Stars My Destination**, 1957 (Destinația mea, stelele); **Starlight**, 1976 (Lumină stelară).

BLISH, James — **A Case of Conscience**, 1958 (Un caz de conștiință). Un preot iezuit, ce face parte dintr-o echipă de contact interplanetar, ajunge la o criză de conștiință atunci cînd constată că locuitorii acelei planete trăiau într-o stare de grație fără ajutorul Domnului. Premiul Hugo 1959. Alte cărți importante: **Cities in Flight**, 1955, 1957, 1958, 1962 (Orașe în zbor — tetralogie); **The Seedling Stars**, 1957 (Stelele răsăr).

BOVA, Ben — important mai ales ca editor al volumelor II A și II B din **Science Fiction Hall of Fame**, 1973 (Sala Gloriei science fictionului), ce reunește cele mai bune nuleve de science fiction publicate pînă în 1965, selectate de membrii SFWA.

BRADBURY, Ray — **The Martian Chronicles**, 1950 (Cronicile Martiene). Întîmplări pline de simțire desfășurate pe o planetă Marte fantastică. Alte cărți importante: **The Illustrated Man**, 1951 (Omul ilustrat); **Fahrenheit 451**, 1953 (Fahrenheit 451° — Editura Tineretului 1963); **The October Country**, 1955 (Ținutul lui octombrie).

BROWN, Fredric - **What Mad Universe**, 1949 (Ce univers trăsnit). Amuzantă istorie gen lumi paralele despre Fanii de science fiction. Alte cărți importante: **The Light in the Sky Are Stars**, 1953 (Luminile din cer sînt stele); **Martian, Go Home**, 1955 (Marțieni, cărați-vă acasă).

BRUNNER, John - **Stand on Zanzibar**, 1968 (În picioare pe Zanzibar). Un lung roman despre suprapopulare într-un viitor apropiat al cărui stil are influențe din John Dos Passos. Premiul Hugo în 1969. Alte cărți importante: **The Sheep Look up**, 1972 (Oaia ridică ochii); **The Shockwave Rider**, 1975 (Călețul undeii de șoc).

BURROUGHS, Edgar Rice - **A princess of Mars**, 1912 (O Prințesă Marțiană). Primul roman al acestui prolific scriitor de aventuri, mai cunoscut ca autor al povestirilor cu Tarzan, dar mult mai iubit de cititorii de literatură științifico-fantastică pentru cele unsprezece volume ale seriei Marțiene și șapte volume ale seriei Pellucidar.

CAMPBELL, John W. - **The Best of John W. Campbell**, 1976 (Cele mai bune povestiri ai lui John W. Campbell). Influentul și longevivul editor al revistei *Astounding/Analog*, a debutat ca scriitor de epopei spațiale; apoi s-a îndreptat spre povestiri mult mai subtile, psihologice și filozofice, povestiri adunate în această antologie.

CAPEK, Karel - **R.U.R.**, 1921

(Editura pentru Literatură Universală, 1965). Această piesă de teatru a introdus cuvîntul „robot” și a fost prima mare poveste cu roboți. Alte cărți importante: **Război cu Salamandrele**, 1937 (Editura Univers - 1985); **Krakatit**, 1925 (Editura Tineretului - 1967); **Fabrica de absolut**, 1927 (E.L.U. - 1969).

CLARKE, Arthur C. - **Childhood's End**, 1953 (Sfîrșitul copilăriei). Un roman vizionar, escatologic despre copiii Pămîntului ce se transformă în stare pură de spirit. Clarke este un talent de primă mărime și merită citit în oricare din cele trei moduri ale sale: extrapolativ, poetic, filozofic. Alte cărți importante: **The City and the Stars**, 1956 (Orașul și stelele); **Rendezvous with Rama**, 1973 (Întîlnire cu Rama).

CLEMENT, Hal - **Mission of Gravity**, 1954 (Misiune împotriva gravitației). Un roman despre niște creaturi de forma miropozilor ce trăiesc pe o lume unde gravitația este de o sută de ori mai mare decît pe Pămînt. Alte cărți importante: **Needle**, 1950 (Ac.).

CONKLIN, Groff - important mai ales ca editor al antologiei **The Best of Science Fiction**, 1946 (Cele mai bune povestiri de science fiction). Una din cele două antologii postbelice de mare răsunset. Conklin a fost un antologator important și toate antologiile sale merită citite.

DE CAMP, L. Sprague - **Lest Darkness Fall**, 1941 (Nu

cumva să cadă întunericul). Un om contemporan este trimis înapoi în timp pentru a preveni căderea Romei.

DELANY, Samuel R. - **The Einstein Intersection**, 1967 (Intersecția Einstein). Această lume a noastră și a legilor einsteiniene a intersectat un alt univers cu reguli diferite, iar creaturi străine cu atribute umane interacționează cu miturile și legendele omului. Premiul Nebula în 1967. Alte cărți importante: **Babel** - 17, 1966; **Dhalgren**, 1975.

DICK, Philip K. - **The Man in the High Castle**, 1962 (Omul din castelul înalt). Statele Unite au pierdut al doilea război mondial; Japonia și Germania și-au împărțit-o, cu excepția statelor din Munții Stîncosii, unde un scriitor scrie o fantezie în care Statele Unite au cîștigat războiul. Unul dintre cele mai bune romane pe tema universurilor paralele. Premiul Hugo în 1963. Alte cărți importante: **Flow My Tears, the Policeman Said**, 1974 (Curgeți-mi lacrimi, spuse poliștilui); **Ubik**, 1969; **Do Androids Dream of Electric Sheep?**, 1968 (Visează Androzii oi electrice?).

DICKSON, Gordon - **Three to Dorsai**, 1975 (Trei pentru Dorsai). Primul volum dintr-o serie de douăsprezece descriind evoluția rasei umane.

ELLISON, Harlan - important mai ales ca editor al volumului **Dangerous Visions**, 1967 (Viziuni periculoase). Această antologie și continuările sale oferă exemple de literatură de bună calitate, uneori identificabilă cu „noul val”. Tot astfel pot fi descrise și provocatoarele povestiri scrise de Ellison.

GUNN, James - **The Listeners**, 1972 (Ascultătorii). Dificultățile și succesele unui proiect secular de a asculta mesaje din stele. Alte cărți importante: **The Joy Makers**, 1961 (Făcători de bucurii); **The Immortals**, 1962 (Nemuritorii).

HALDEMAN, Joe - **The Forever War**, 1975 (Războiul etern). Romanul surprinde un episod dintr-un război ce durează de secole, între extraterestri și oameni, dus în spațiu cu nave superluminice care comprimă timpul subiectiv. Premiul Nebula și Hugo în 1976.

HARRISON, Harry - **The Deathworld Trilogy**, 1963, 1964, 1968 (Trilogia Lumii

Pictură de VIOREL BRIGUŞ

Moarte), povestiri aventuroase cu accente sociale.

HEALY, Raymond J. - Editorul volumului **Adventures in Time and Space**, 1946 (Aven-turi în spațiu și timp), cealaltă antologie postbelică de mare răsunet (alături de cea a lui Con-
klin).

HEINLEIN, Robert A. - **The Past Through Tomorrow**, 1967 (Trecutul prin mâine). Cu-prinde cele mai importante po-vestiri din ciclul „istoriilor vi-toare”. Alte cărți importante: **Starship Troopers**, 1959 (Tru-pele navelor stelare), premiul Hugo în 1960; **Stranger in a Strange Land**, 1961 (Străin în țară străină), premiul Hugo în 1962.

HERBERT, Franke - **Dune**, 1965. Acest roman de intrigă imperială și ecologism pe o lume deșertică a generat un imens in-terese și pentru continuările sale. Premiul Hugo și Nebula în 1966. Alte cărți importante: **The Dragon in the Sea**, 1956 (Dragonul în mare); **The Santaroga Bar-rier**, 1968 (Bariera Santaroga).
HUXLEY, Aldous - **Brave New World**, 1932 (Minunată lume nouă). O distopie clasică despre o societate puternic au-tomatizată, despre naștere, sex și droguri.

KEYES, Daniel - **Flowers for Algernon**, 1959 (Flori pentru Algernon - Almanahul Anticipa-ția 1983). Acest studiu asupra unui întârziat mental care devine un geniu cu ajutorul unei opera-ții, pentru ca apoi să regreseze la condiția inițială, a câștigat un premiu Hugo în 1960 ca pove-
stire și un premiu Nebula în 1966 ca roman.

KNIGHT, Damon. Mai im-portant ca editor al colecției **Orbit**, volume editate anual ce cuprind literatură originală.

KORNBLUTH, Cyril - **The Best of C.M. Kornbluth**, 1976 (Cele mai bune povestiri ale lui C.M. Kornbluth).

KUTTNER, Henry - **Fury**, 1950 (Furie). Un om furios împinge omenirea afară din confortabilele reședințe subacvatice de pe Venus, pe uscatul vorace. Alte cărți importante: **The Best of Henry Kuttner**, 1975.

LE GUIN, Ursula K. - **The Left Hand of Darkness**, 1969 (Mina stângă a întinericului). Roman multietajat și complex despre efectele psihologice și sociale ale contactului oamenilor cu o lume iernatică în care băș-

tinașii au un comportament straniu. Premiul Nebula în 1969. Alte cărți importante: **The Dis-possessed**, 1974 (Deposedății). Premiile Nebula și Hugo în 1974 și respectiv 1975; **The Farthest Shore**, 1973 (Tărâmul cel mai îndepărtat). Premiul National Book în 1973.

LEWIS, C.S. - **Out of the Silent Planet**, 1938 (În afara Planetei Tăcerii). Primul dintr-o serie de romane distopii despre dreptul creștin, aplicarea teologiei creștine pe Marte și Venus.

LONDON, Jack - **Before Adam**, 1905 (Înainte de Adam - București 1925). Unul din cele mai bune romane despre omul preistoric. Alte cărți importante: **The Scarlet Plague**, 1915 (Ciuma stacojie - colecția Aven-tura nr. 6, București, 1937); **The Star Rover**, 1915 (Rătăcită printre stele - Editura Ig. Hertz, București, 1931).

LOVECRAFT, H.P. - **The Shadow over Innsmouth**, 1936 (Umbra peste Innsmouth). Un scurt roman ce introduce ci-titorul, ca și povestitorul în orile Mitului Cthulhu pe care Lovecraft și urmașii săi l-au cele-brat în zeci de povestiri.

MOORE, Ward - **Bringing the Jubilee**, 1955 (Adu jubileul). Acest roman precede și posibil depășește „Omul din castelul înalt” ca o povestire pe tema unui universului paralel; aici Sudul a ieșit învingător în Războiul Ci-vil.

NIVEN, Larry - **Ringworld**, 1970 (Lumea inelară). Un echi-paj de trei personaje de rase di-ferite pornesc să descopere și să exploreze o lume gigantică construită sub forma unui inel în jurul soarelui său de o rasă dispă-rută de maeștrii ingineri. Pre-miile Nebula și Hugo în 1970.

NORTON, Andre - **Star Man's Son**, 1952 (Stea, fiul omului). Prima dintr-o serie de fantezii romantice.

PANSHIN, Alexei - **Rite of Passage**, 1968 (Rit de tranziție). O fată ajunge la vârsta maturității la bordul unei nave cosmice autarhice într-o comunitate specializată. Premiul Nebula, 1968.

POHL, Frederik - **The Space Merchants**, 1953 (Neguțarii spațiului). Agențiile de reclamă cu ajutorul corporațiilor multina-ționale domină lumea în acest roman distopic despre suprapopulație, poluare, penurie de resurse. Alte cărți impor-tante: **The Age of Pussyfoot**,

1970 (Epoca bunăstării); **Man Plus**, premiul Nebula în 1977 (Omul Plus).

SHECKLEY, Robert - **Un-touched by Human Hands**, 1954 (Neatins de mina omului), povestiri satirice în binecunos-cută tradiție sheckleyană.

SHELLEY, Mary - **Franken-stein**, 1818 (Frankenstein - Edi-tura Albatros, 1973). Mulți critici îl consideră ca fiind primul ro-man de science fiction. Alte cărți importante: **The Last Man**, 1826 (Ultimul bărbat).

SHIEL, M.P. - **The Purple Cloud**, 1901 (Norul purpuru). O poveste pe tema sfârșitului lu-mii privită prin prisma a trei su-praviețuitori.

SILVERBERG, Robert - **Dying Inside**, 1972 (Sfârșitul di-năuntru). Un telepat descoperă că darul său este o sursă de pu-tere, dar și o cursă pentru că află că o pierde încet-încet. Alte cărți importante: **The Science Fiction Hall of Fame**, 1970 - editor (Sala Gloriei science fic-tionului); **Nightwings**, 1969 (Aripi în noapte); **Tower of Glass**, 1970 (Turnul de sticlă).

SIMAK, Clifford - City, 1952 (Orasul). O civilizație de cîini inteligenți a moștenit Pămîntul de la oameni; comentariile lor unesc aceste povestiri ce descriu declinul și prăbușirea rasei umane. Premiul International Fantasy în 1953. Alte cărți importante: **Time and Again, 1951** (În repetate rînduri); **Way Station, 1964** (Halta), premiul Hugo.

SMITH, Edward E. - Gray Lensman, 1951. Grandioasă epopee spațială cu desfășurări uriașe implicînd bătălii galactice între bine și rău.

STAPLEDON, Olaf - Last and First Men, 1931 (Ultimii și primii oameni). Un filozof britanic descrie următoarele două miliarde de ani din viitorul omenirii - sau, de fapt, șaptesprezece feluri diferite de oameni, de la primul la ultimul. Alte cărți importante: **The Star Maker, 1937** (Făuritorii de stele); **Odd John, 1935** (Ciudatul John).

STEWART, George R. - Earth Abides, 1950 (Pămîntul așteaptă). O excelentă povestire despre supraviețuirea după un

cataclism mondial. Premiul Internațional Fantasy pe anul 1951.

TOLKIEN, J.R.R. - The Lord of the Rings (Seniorul inelelor). Această fantezie epică modernă, ce a făcut odinioară deliciul campusurilor universitare, încă reține o considerabilă popularitate. Premiul Internațional Fantasy în 1957.

TUCKER, Wilson - The Long Loud Silence, 1952 (Îndelunga tăcere gălăgioasă). Un roman despre supraviețuire după un război biologic dezastruos. Alte cărți importante: **The Dying Earth, 1950** (Pămîntul muribund); **The Languages of Pao, 1958** (Limba lui Pao).

VAN VOGT, A.E. - The World of Null - A, 1948 (Lumea lui Null-A). Roman despre teleportație și un superom ce încearcă să-și descopere puterea, dar și natura unei conspirații galactice. Alte cărți importante: **Slan, 1946**; **The Voyage of the Space Beagle, 1950**, (Odiseea navei „Space Beagle”. Editura Albatros 1978); **The War Against the Rull, 1959** (Războiul împotriva Rullilor).

VERNE, Jules - 20 000 de leghe sub mări, 1870 (Editura Tineretului, 1968). **Insula misterioasă 1875** (Editura Tineretului, 1953, Editura Ion Creangă, 1979). Cele mai grozave romane de science fiction scrise de marele maestru francez al genului. Toate romanele de science fiction ale lui Verne sînt acum de interes istoric. Mai importante: **De la Pămînt la Lună, 1865** (Editura Ion Creangă, 1977); **O călătorie spre centrul Pămîntului, 1864** (Editura Ion Creangă, 1971); **Robur Cucuritorul, 1886** (Editura Ion Creangă, 1982).

VONNEGUT, Kurt, Jr. - The Sirens of Titan, 1959 (Sirenele de pe Titan). Roman din perioada timpurie a lui Vonnegut dar, probabil, cel mai bun al său; are ca subiect căutarea unui înțeles în univers. Alte cărți importante: **Cat's Cradle, 1963** (Leagănul pisicii); **Slaughterhouse-Five, 1969** (Abatorul cinci, Editura Univers, 1983); **Player Piano, 1952** (Pianul mecanic).

WELLS, H. G. - The War of the Worlds, 1898 (Războiul Lumilor - Editura Tineretului, 1963). Romanul clasic al lui Wells despre invazia marțienilor. Tot science fictionul scris de

Wells în prima perioadă (înainte de 1902) este important, mai ales: **The Time Machine, 1895** (Mașina timpului, Editura Tineretului, 1962); **The Invisible Man, 1897** (Omul invizibil, Editura Tineretului, 1962); **When the Sleeper Wakes, 1899** (Cînd se va trezi cel care doarme, Editura Tineretului, 1963) și **The First Men in the Moon, 1901** (Primii oameni în Luna, Editura Tineretului, 1963). Sînt excelente, de asemenea, povestirile sale cuprinse în **The Complete Short Stories of H.G. Wells, 1927** (Oul de cristal, Editura Tineretului 1965).

WILLIAMSON, Jack - The Humanoids, 1959 (Humanoidii). Servantul mecanic perfect distruge personalitatea omului și se confruntă cu o grupare ciudată cu talente neobișnuite.

WYNDHAM, John - The Day of the Triffids, 1951 (Ziua Trifidelor). Recreează, la scară mică, povestirea tipic englezăscă a unei catastrofe globale. În cazul de față orbirea generală combinată cu plante carnivore și mobile. Alte cărți importante: **The Midwich Cuckoos, 1957** (Cucii din Midwich).

●
ALDANI, Lino (Italia) - A pra tra dimensiune, 1964 (Noaptea bună, Sofia, Editura Dacia, 1982). O abilă variantă pe tema celei mai bune dintre lumi în care omul înfîlă la luat locul drogurilor. Alte cărți importante: **Eclipsă 2000, 1979**.

BELEAEV, Alexandr Romanovici (URSS) - Omul amfibie, 1929 (Editura Tineretului, 1962). Transplantul de branhii la om îi poate deschide calea spre continentul albastru. Alte cărți importante: **Capul profesorului Dowell, 1925** (Editura Tineretului, 1962).

BORGES, Luis Jorge (Argen-

tina). Cel mai mare scriitor care a abordat genul, povestirile sale se bazează pe inteligență și sofisticare extremă. Pentru cititorii români antologiile **Moartea și busola** (Editura Univers, 1972) și **Cartea de nisip**, (Editura Univers, 1983) adună cele mai semnificative povestiri în domeniu - *Tlön Uqbar Orbis Tertius*; Biblioteca Babel; Loteria din Babylon.

CASARES, Adolf Bioy (Argentina) - **Invenția lui Morel**, 1940 (Editura Univers, 1976). O poveste de dragoste romantică prilejuită de un aparat de proiecție deosebit. A inspirat scenariul filmului lui Alain Resnais, *Anul trecut la Marienbad*. Alte cărți importante: **Trama celestă**, 1948 (Revista Vatra, numerele: 9, 10, 11/1978); **Dormind în soare**, 1973 (Editura Univers, 1984).

COLIN, Vladimir (România) - **Babel**, Editura Albatros, 1978. Alegorie a alienării individului, dar și a reumanizării lui prin opțiuni curajoase și conștiente.

Alte cărți importante: **Capcana timpului**, 1972, Editura Albatros; **Dinții lui Cronos**, 1975. Editura Albatros.

EFREMOV, Ivan (URSS) - **Nebuloasa din Andromeda**, 1956 (Editura Tineretului, 1960). Cucerirea spațiului de către o omenire eliberată de contradicțiile sociale și îndreptată spre viitor. Alte cărți importante: **Li-manul Curcubeului** (Editura Tineretului, 1965).

FRANKE, Herbert (RFG) - **Cușca cu orhidee**, 1961. Descoperirea de noi planete a devenit un sport. Alte cărți importante: **Zona zero**, 1970; **Rețeaua gândurilor**, 1963 (Editura Univers, 1976).

KLEIN, Gerard (Franța) - **Seniorii războiului**, 1971 (Editura Univers, 1975). Lupta cu timpul în încercarea de a reface istoria. Alte cărți importante: **Perlele timpului**, 1958; **Un cîntec de piatră**, 1966. (Selecții din aceste două antologii au apărut în românește sub titlul *Planeta cu șapte măști*, Editura Albatros,

1973).

KOMATSU, Sakyo (Japonia) - **Scufundarea Japoniei**, 1973 (Filmul realizat pe baza acestui roman a rulat și la noi). Un Heinlein al Japoniei.

LEM, Stanislaw (Polonia) - **Solaris**, 1961 (Editura Dacia, 1974). Imposibilitatea comunicării cu eventuale inteligențe extraterestre - în cazul de față oceanul gânditor care acoperă planeta Solaria. Alte cărți importante: **Astronauții**, 1951 (Editura Tineretului, 1964); **Ciberiada**, 1972 (Editura Albatros, 1976).

STRUGATKI, Arkadi și Boris (URSS) - **Este greu să fii zeu**, 1964. Institutul de Istorie Experimentală al Terrei trimite observatori pe planeta Artanar. În raport cu civilizația locală (melanj din Spania inchizitorială și totalitarismul stalinist) par niște zei. Alte cărți importante: **Întoarcerea**, 1962 (Editura Tineretului, 1964); **Picnic la marginea Drumului**, 1972 (Almanahul Anticipația, 1985).

Desen de ALEXANDRU ANDRIES

SCIENCEFICTION-UL ÎN MASSMEDIA ULTIMULUI AN

UNIVERS
SF

ALEXANDRU MIRONOV

Relativ la textele SF (sau conexe) publicate sau difuzate în perioada dintre ultimele două

ediții ale **Almanahului Anticipația**, începem prin a declara că dacă din punct de vedere al

aparițiilor editoriale perioada respectivă a fost ceva mai bună decât cea anterioară au apărut: la Editura Albatros – antologia **Avertisment pentru liniștea planetei** (antologator: Constantina Paligora), **Efect holografic**, autor Rodica Bretin (editor, L. Hanu); la Editura Scrisul Românesc – **Aventurile lui Theodore**, autor Radu Honga; la Editura politică – culegerea de povestiri **Nici un zeu în Cosmos** (antologatori: M. Bădescu și Al. Mironov); la Editura Junimea – culegerea de povestiri **O planetă numită Anticipație** (D. Merișca și Al. Mironov); la Editura Kriterion – **Verigi posibile**, autor Biró László Péter – nu la fel stau lucrurile în periodice, almanahuri, fanzine, emisiuni Radio-TV.

Revista cea mai demnă de aplaudat din acest punct de vedere (cu excepția mensuralului **Știință și tehnică**, autor al almanahului de față, de observat că în urmă cu doi-trei ani existau o pagină cu povestiri de anticipație și un Telex SF, care azi nu mai sint...) este reputata **Convorbiri literare** din Iași, al cărei **Argonaut**, supliment de „Călătorii-SF – aventuri” pentru tineret (cum se autointitulează), a ajuns, prin apariții trimestriale la numărul (să sperăm de bun augur!) al treisprezecilea.

Ce cuprind ultimele patru numere – care intră în perioada discutată de noi – în cele 128 pagini de format mare? În primele pagini, un foileton **Echipajul Vai-Virtej se întoarce**. Autori – cam mulțșori: George Ceaușu, V. Fringhiu, Dan Merișca. Foiletonul a debutat în „Argonaut 9” – spumos, imaginativ, plin de haz –, pentru a se „flecăi” pe parcursul numerelor

ILLUSTRÉ PAR ERIC MILLER

Apărut într-un număr de 19 ani, Mihail Grănescu este un autor serios – un des faibles arrivants de SF actuels les plus prometteurs. Produit typique du fandom roumain, il est apparu très jeune dans les cinéastes (clubs) de SF de Bucarest, y faisant figure de cavalier seul. Et puisqu'à 19 ans ceux des "classiques" de la SF roumaine ne trouvaient grâce à ses yeux, il décida d'écrire lui-même des récits et des nouvelles qui devaient charger le cours de notre littérature.

"Le Chant des Libelungs" est un exemple de sa production, quinze ans après. Son seul recueil de nouvelles publié, "Apostrophe" (Apostrophe, 1961), a été suivi de textes que divers périodiques et almanachs roumains se sont disputés: "Mecanic", "Limbă Tigrului" (L'Ombre du Tigre), "Cătușă Timpului" (Les Venettes du Temps), "Anomia" (L'Anomie) etc. Ceux-ci révèlent un auteur capable de jouer avec des idées grandioses, bon stylist, doué d'une imagination hors du commun.

Alexandru MIRONOV

următoare; și-a pierdut nervii, și-a stopat narațiunea (se vede aici „mina” lui G. Ceaușu - bun creator de atmosferă, dar lipsit de harul povestirii...), s-a încărcat de glume slăbuțe, planuri paralele și acțiuni complicate care nu par a mai avea vreo șansă să se închege coerent... În plus, grafica lui R. Gavrilescu (penibilă - oare ce se întâmplă cu acest - cînda - promițător desenator SF?) nu servește povestea - și nici revista, dimpotrivă. Păcat, ne așteptam ca... **Val vîrtej...** să atingă cel puțin nivelul foietonului anterior din **Argonaut, Patru la spațială**, al cărui autor, Cicerone Șbanțu, avea cel puțin meritul - sigur - că basmul lui științifico-fantastic plăcea cititorilor mici.

Dar **Argonaut** are și foarte multe pagini interesante. Sînt multe povestiri - bune - scrise de localnici: **Misiune secretă** de M. Nicolaescu Dumitrescu, **Acupunctură apocaliptică** - A. Nour, **Operația** - V. Loghin, **Cinematograful** - Ov. Bufnilă (excelent!), **Succesiune** - C. Ionescu, **Trecutul** - Ov. Comes, **Obiecte pierdute** - G. Lazăr, **Hoții de mai tîrziu** - N.H. Arton. Traduceri: **Dincolo** de Brian Aldiss (traducător St. Ghidoveanu); **Vise alerte** - Zinovii Juriev (traducător N. Cantemir); **În coloană cite unul** - Ray Bradbury (traducător P. Iamandi).

Interesante paginile de **Căătorii celebre** (articole de S. Bogdan, I. Danilov, C. Coroiu), plin de haz microfoiletul **Amprenta de pe computer**, grafica - (R. Gavrilescu, M. Botezatu, L. Pop, Al. Botezfeld, M. Alexandriuc, M. Dionisie, D. Melinte), cu amendamentul de mai sus, pasabilă. Dar poate cel mai important grupaj - important pentru fandom, pentru iubitorii de anticipație din țara noastră - este cel intitulat **Holograma** (ceva în genul „defunctului”, **Telex SF**, dar mai dezvoltat și mai bine făcut), în care I.D. Brana, D. Merișca, G. Ceaușu, specialiști recunoscuți ai genului, ne informează despre cărți, articole, filme, premii, în general despre ceea ce mișcă sub soarele/sorii anticipației de pretutindeni.

O altă revistă, implicată mai consistent în literatura de anticipație este **Argeș**-ul din Pitești; de trei ori pe an **Argeș** își pune patru pagini la dispoziția cena-

clului S.F. local. Rezultă un grupaj detașabil ce poartă numele de **Biblioteca Anticipația**; la ea „transpiră” Ioana Girardi și scriitorul popularizator de știință Al. Boiu. În pagini - la ultimele două „Biblioteci...” - sînt înserate interviuri pe tema anticipației luate unor personalități ale științei noastre (matematicianul Gh. Păun, geneticianul Lucian Gavrila), cronici la cărți și almanahuri de anticipație (Gh. Soare. Al. Bolu), eseuri (prof. dr. E. Nicolau, fiz. R. Prunescu), povestiri originale (Gh. Soare - **Tinerete fără bătrînețe**, B. Ficeac - **Pustietate, Hidra**, M. Grănescu - **Vocea de lingă tine**, V. Bugariu - **Cei șapte din Himalaia**, Mircea Ioan - **Necunoscutul de lingă tine**), mici grafici semnate de G. Györfi și E. Ivănescu.

Apreciind bunăvoința conducerii Argeș-ului (redactor-șef S. Nicolaescu), truda admirabilului Al. Boiu și promisiunile ceneștiilor piteșteni, să remarcăm totuși că - două-trei apariții pe an sînt încă puțin (**O Biblioteca Anticipația** trimestrială și-ar găsi cu siguranță cititorii!) față de „foamea” de literatură de anticipație - mai ales - a cititorilor tineri.

Să trecem în almanahuri - un capitol special, un cîmp de manevre pentru SF - apărut în general, datorită textelor rămase în portofoliile revistelor (și căroră trebuie să li se găsească un deosebit), dar și din cauza nevoilor financiare născute de autogestione (textele SF își au locul în pagini pentru că ele contribuie substanțial la comercializarea eficientă a acestor publicații!).

În ultimele două almanahuri ale revistei **Luceafărul** apar patru traduceri (toate datorate neobositului Mihai Bădescu): **Experimentul** de A. Clarke, **Ca de obicei, afaceri** - Mark Reynolds, ingenioasa **Grădinița de Copii** - Jammes Gunn și **Ultimul răspuns** - I. Asimov, plus o povestire românească, **Adrian**, a tinărului T. Stancu.

Almanahul SF publică: **Pericol, oameni**, o cunoscută povestire a lui Gordon E. Dickson, **Piramida de aur** - S. Moskowitz, **Epilog fericit** - Henry Kuttner - toate în traducerea lui M. Bădescu.

Almanahul Convorbiri literare (A. Nour: **Un extraterestru în pijama**; G. Ceaușu: **Nu**

deschideți ușa; Arthur Clarke - **Posedații**, traducător N. Negură; Woody Allen - **Groaza de OZN-uri**, tradusă de Al. Pascu - un grupaj consistent), **Magazin** (I. Asimov: **Reflexie în oglindă**, tradusă de S.A. Dobrin; Al. Pecican: **Stăpînul timpului și Ziua cînd se nasc fluturii**; B. Ficeac: **Simplă coincidență**), cel al **Științei tinereții** (M. Grănescu: **Un caz**, Gh. Păun: **În anticamera baltalionului de elită**; J. Causey: **Precocitate**, tradusă de S.A. Dobrin) în „Domus” (al revistei „Steaua”) cu cîteva traduceri interesante încheie, după știința mea, lista.

Reviste. În primul rînd, bineînțeles, **Vatra**, cu acea ultimă pagină a ei în care scriitorul Dan Călcăr adună povestiri originale (au fost publicați, printre alții, Vasile Andru, cu splendida **Dragi zburători, bine ați venit**; G. Ceaușu, Ov. Bufnilă) și traduceri (U.K. Le Guinn: **„Aprilie la Paris”**, tradusă de V. Stanciu; R. Silverberg: **A vedea omul invizibil**, traducător R. Cărbacea; L. Shiner: **Molima**, traducător I.D. Brana), de mai bine de 12 ani...

Asta ne face însă să regretăm că, din păcate, o revistă este, în timp, un bun perisabil (se păstrează mai greu în bibliotecile personale) - ceea ce ne face să propunem reviste din Tîrgu Mureș publicarea unei (unor?) antologii cu cele mai frumoase texte apărute în **Vatra**.

Pe treapta următoare: revista **Magazin**. Din păcate, spațiul restrîns acordat SF-ului în pagini au făcut ca **Magazin** să publice numai short-short-stories (povestiri scurtissime) sau fabule SF, care nu sînt - vorbesc de cele de calitate - prea numeroase.

Au apărut totuși și cîteva povestiri interesante, semnate de M. Grănescu, Al. Pecican, Ov. Bufnilă, N. Boicu, A.E. Van Vogt (Padurea, în traducerea lui D. Iordache).

Mai putem lua în considerație - în acest clasament al, să-i zic „polititei” - revistelor față de **BT Cronica ieșeană** - în oarecare pierdere de viteză față de anul trecut, totuși cu cîteva povestiri originale (semnate de L. Merișca și Ov. Bufnilă), sau traduse (Ray Bradbury: **Cei care așteaptă**, traducător R. Gărbacea), cronici de carte (S. Antohi) și informații din aparițiile

S.F. (D. Merișca, I.D. Brana). **Lucefărul**, cu povestiri de L. Merișca (admirabilă **Primăvara nucleară...**), D. Davideanu (**În pădure, scena** - încântătoare). Ov. Bufnilă și cu - o vreme - o rubrică minuscule de comentarii, **Probabil / Posibil**, pe care o gira V. Bugariu și care, ulterior, a fost mutată în **Suplimentul literar al Școlii tineretului** (ce păcat că SLAST, revistă pentru tineri, nu publică și creații de anticipație ale unor tineri care astăzi își merită locul în orice revistă literară, dovedindu-se, adesea, mai buni stilisti, creatori de literatură mai bună - chiar dacă ea poartă „ștampila” de literatură SF! - decât cea produsă de mulți „clasici” în viață, autori de literatură „tradițională” - și nu numai M. Grănescu, Al. Ungureanu, Cr.T. Popescu, pe care SLAST îi prezintă favorabil, ci și Lucian Merișca, Ovidiu Bufnilă, George Ceaușu, Dănuț Ungureanu, M.L. Goga, Lucian Ionică, V. Pîrligras, A. Cărășel, S. Gănescu, Marian Gogoșe, R. Honga...). Continui lista revistelor pro-SF: clujenele **Echinox** și **Napoca universitară** (colaborările lui Al. Pecican, V. Martin, Ov. Pecican), **Mesaj comunist** din Craiova (V. Pîrligras, M.L. Goga, M. Mirescu), **Tomis** (un foileton, **Un răgaz pentru viață**, al lui Roger Zelazny, tradus de R. Șuiu), **România literară** („fapta de arme” fiind o povestire a lui I. Hobana.).

Puțin. Lipsesc din această listă **Ateneu** (deși în Bacău există scriitori specializați în S.F. - Al. Ungureanu și Ov. Bufnilă - sau care cochetează cu genul - Ov. Genaru, R. Haritonovici), **Viața studentescă** și **Amfiteatru** (redacția revistelor studentești bucureștene se află la numai... două-trei sute de metri de Casa de cultură a studenților „Griгоре Preoteasa”, unde funcționează un ceneclu respectabil, „Solaris”, o adevărată școală de scriitori!), **Ramuri** (în Craiova activează ceneclurile SF „Henri Coandă” și „Victor Anestin”, cu scriitori publicați în toate antologiile SF - dar redactorii revistei optine preferă tirajul mic și returnări de reviste nevădute...), **Orizont**-ul timișorean, deși acolo există două cenecluri puternice de anticipație („H.G.

Wells” și „Helion”), **Tribuna, Astra, Familia, Steaua, Transilvania**, revistele studentești din Iași (de la care au ieșit pe vremea cînd D. Merișca, S. Antohi, G. Ceaușu erau studenți, două suplimente de excepție, **Fantastic Magazin** și **Holograma**), Galați, Brașov. Și vorbind despre revistele studentești să remarcăm că în redacția celei timișorene, **Forum studentesc**, se concepe **Paradox**, fanzin-supliment de anticipație scos în colaborare cu ceneclul de anticipație „H.G. Wells”. Ultimul număr a fost premiat la Consfătuirea anuală a ceneclurilor de anticipație de la Lugoj: au contribuit la apariția lui printre alții, V. Marineasa, L. Ionică, C. Ungureanu, Voicu A. David, Ov. Pecican, C. Chintă, C. Cozmiuc, S. Gănescu, L. Merișca, R. Brețin, G. György, M. Popa, T. Ilie, H. Zimmerman, Gh. Secheșan, Daniel Vighi - cu articole de știință, eseuri, povestiri, traduceri, grafică - o publicație foarte interesantă care ne face să regretăm vremurile cînd **Paradox** apărea cu periodicitate mai aproape de logică și de interesele cititorilor.

Celelalte fanzine sînt foarte ușor de numărat: cele de la Craiova, **Micron** și **Omicron satelit**, la care au „lucrat” I.I. Iosif, V. Pîrligras, V. Martin, D. Niță, M. Popescu-Neculce, T. Filipaș, L. Ivanovici, dr. I. Pătrașcu, A. Cărășel, M. Ghergu, C. Goșa, V. Iordache, D. Cerăceanu, L. Paciugă, I. Lascu, T. Anastasia și micii ceneclști de la „Vladimir Colin”, din cadrul Casei pionierilor și șoimilor patriei din Craiova.

Ca o ultimă implicație a mass media în pregătirile pentru impactul cu viitorul, să mai adăugăm Radio-ul - emisiunea **Exploratorii lumii de mine**, de pe programul III, competent condusă de simpaticul Dan Ursuleanu și avînd invitați, în fiecare miercuri a săptămîinii (la orele 11,00 și 21,30) oameni de știință, angajați în prognoze și extrapolări privind anii, deceniile, secole viitoare, critici literari (respectatul Florin Manolescu dirijează competent „Steaua Polară”, un radioceneclu de începători într-ale literaturii SF), muzicieni (Mircea Florian, autori dramatici (un adevărat eveni-

UNIVERS
SF

ment l-a constituit scenarizarea romanului lui I. Asimov „**Fundația**” - scenarist: George Venciamin, regizor: Cr. Munteanu. În roluri, printre alții: M. Albulescu, Florian Pittiș, V. Rebențuc, I. Marinescu).

Acesta este, în linii mari, „peisajul” publicistic în anticipația anului trecut. Un peisaj care, fără cele 320 pagini oferite de **Almanahul Anticipația**, ar arăta cu totul nesemnificativ. Deși, calitativ, SF-ul românesc este un gen literar pe care cu greu îl concurează alte ramuri ale literaturii noastre. Dovadă și faptul că, recent, unul din autorii noului val, Mihail Grănescu, a „trecut frontiera”, povestirea sa „**Cîntecul libelungilor**”, o adevărată capodoperă, fiind publicată de revista franceză **Antares** (nr. 19), în traducerea lui Jean-Pierre Mouman.

Tot Antares publică, în numărul imediat următor (20), și o prezentare a literaturii de anticipație din țara noastră (Où on est dans la s.f. roumaine?), dar conducătorii revistei (J.P. Mouman și Martine Blond) solicită, în continuare, povestiri de Mihail Grănescu (sau ale altor autori tineri scriitori români) și grafică românească.

Se speră, de altfel, și în alte breșe - traduceri în Uniunea Sovietică și R.P. Ungară - ceea ce, desigur, plasează literatura noastră de anticipație pe o altă orbită.

Se mai speră, pe plan intern, la deschideri mai largi din partea revistelor **Magazin, Cronica** și **Convorbiri literare** (în almanah). Și se mai speră - încă - în apariția acelei altă de (mult) așteptate reviste de literatură de anticipație - cea care ar pune în lumină mai bine literatura de anticipație tehnico-științifică de calitate care se scrie astăzi la noi.

CÎT DE BINE CUNOAȘTEȚI VIITORUL

Cela, de EMIL BOGD

Cît de bine cunoașteți viitorul? Banuiți cum va fi viața dumneavoastră și a copiilor dumneavoastră în secolul următor? Sinteți un vizionar la fel de îndrăzneț ca omul de știință și scriitorul de science-fiction Arthur C. Clarke?

Cînd este vorba de a cartografia necunoscutul, de a prezice cu acuratețe cum se va dezvolta lumea de mine, puține persoane s-au dovedit mai competente decît Arthur C. Clarke, unul dintre cei mai respectați vizionari ai timpurilor noastre. Înzestrat cu un adevărat „simț al viitorului”, Clarke a devenit faimos pentru prognozele sale (în 1945, de pildă, descria un glob terestru înconjurat de sateliți de telecomunicații). Viziunile sale despre explorarea spațiului cosmic, prezentate în peste douăzeci de cărți, alcătuiesc cea mai lucidă analiză a viitorului, de la H.G. Wells încoace.

Anul trecut, revista *Omni* l-a consultat pe Clarke în legătură cu actualele sale opinii referitoare la viitor. Redacția publicației a vrut să afle: Cîți oameni se vor afla în spațiu în ajunul Anului Nou 2000? Cînd vor fi utilizați pe scară largă, în țările industrializate, roboții personali? Dacă vom dispune, încă în cursul vieții noastre, de un vaccin împotriva răcelii și a gutaletului... Acestea au fost cîteva din întrebările testului de „verificare a talentului profetic” publicat de *Omni* și cuprinzînd mai multe întrebări despre viitorul omului, al științei, al tehnologiei și al evoluției destinului nostru.

Pentru fiecare întrebare, încercați răspunsul pe care-l considerați cel mai probabil, scopul testului fiind de a identifica gradul de coincidență dintre răspunsurile dumneavoastră și cele formulate de Clarke.

La pagina 175, veți găsi răspunsurile lui Clarke. Pentru a afla scorul dumneavoastră, numărați cîte răspunsuri similare cu ale lui Clarke ați dat, apoi corobați punctajul dumneavoastră cu „profilul futurist” corespunzător și aflați cît de bun vizionar sinteți.

1) Cînd va putea un om obișnuit să-și cumpere un bilet de călătorie pentru naveta spațială?

- a. pînă în anul 1995
- b. pînă în anul 2000
- c. pînă în anul 2010
- d. pînă în anul 2020
- e. după anul 2020

2) Vom stabili un contact cu o formă de viață extraterestră în cursul secolului 21?

- a. da
- b. nu

3) Care dintre evenimentele de mai jos va avea loc pentru prima dată în spațiu?

- a. o naștere
- b. o căsătorie
- c. o crimă
- d. o sinucidere

4) Care dintre tehnicile de vîrf în materie de obstetrică, menționate mai jos, va fi predominantă în anul 2000?

a. fertilizarea in vitro („în eprubetă“)

b. implantarea uterină

c. criogenia (congelarea embrionară)

d. alegerea sexului copiilor

5) În viitorul apropiat, care dintre activitățile sau destinațiile de mai jos va fi încredințată prioritar de către oameni roboților de uz casnic?

a. curățenia

b. gătitul

c. spălătul rufelor

d. alarmă contra hoților

e. învățarea copiilor

f. obiecte de amuzament sau înlocuitor de animal favorit

6) Ce procent din forța de muncă a unei țări puternic dezvoltate va lucra acasă, prin intermediul computerului, în anul 2000?

a. 1%

b. 5%

c. 10%

d. 25%

e. 50%

f. 75%

7) Va fi un al treilea război mondial?

a. da

b. nu

8) Dacă va fi un al treilea război mondial, vom supraviețui?

a. da

b. nu

c. nu, dar vom însămînța cu specia noastră alte plante

9) În secolul 21, care credeți că va fi componența unei familii tipice dintr-o țară puternic dezvoltată?

a. femeie celibatară cu copii

b. mamă și tată cu copii (familia tradițională)

c. grupuri de cupluri ocupîndu-se în comun de creșterea copiilor și de alte activități familiare

d. cuplu fără copii

e. adulți celibatari fără copii

10) În secolul 21, care credeți că va fi componența unei familii tipice dintr-o țară subdezvoltată (sau în curs de dezvoltare)?

a. femeie celibatară cu copii

b. mamă și tată cu copii (familia tradițională)

c. grupuri de cupluri ocupîndu-se în comun de creșterea copiilor și de alte activități familiare

d. cuplu fără copii

e. adulți celibatari fără copii

11) În anul 2000, ce procent de tați dintr-o țară puternic dezvoltată va prelua rolul tradițional asumat odinioară de mame (statul acasă, creșterea copiilor, muncile casnice etc.)?

a. sub 1%

b. de la 1 la 5%

c. de la 6 la 10%

d. de la 11 la 20%

e. peste 20%

12) Pînă în anul 2010, cîți ani veți putea să adăugați vieții dumneavoastră, folosind medicamente și tehnici de prelungire a vieții?

a. nici unul

b. de la 1 la 3

c. 5

d. 10

e. 20

f. peste 25

13) Pe suprafața căreia dintre următoarele planete va fi pașit omul pînă în anul 2050? (Notați oricite vi se par în mod realist

posibile.)

a. Marte

b. Venus

c. Jupiter

d. Saturn

e. nici una

14) Cînd va fi elaborată o mare teorie unitară (reunind conform unui principiu unic forțele energiilor electromagnetice, gravitațională și nucleară) universal acceptată?

a. înainte de 1990

b. între 1990 și 2000

c. între 2001 și 2010

d. între 2011 și 2020

e. după 2020

f. niciodată

15) Care dintre următoarele boli vor fi eradicate pînă în anul 2000? (Se admit mai multe răspunsuri.)

a. cancerul pulmonar

b. herpesul

c. lepra

d. SIDA

e. boala lui Alzheimer

f. hepatita

g. nici una dintre acestea

16) Care va fi sursa globală de energie cea mai uzuală în secolul următor?

a. petrolul

b. cărbunele

c. fuziunea

d. fisiunea (energia nucleară)

e. energia solară

f. energia geotermică

17) Care dintre următoarele scenarii va caracteriza cel mai bine stadiul relațiilor sovieto-americane în anul 2000?

a. cooperare pe scară largă, inclusiv activități comune în spațiu și colaborări științifice pe Pămînt

b. destindere circumspectă, cu respectarea relativ susținută a unor tratate de limitare a înarmărilor

c. o cursă permanentă a înarmărilor, atît pe Pămînt cît și în spațiu, dar fără acte de agresiune (statu-quo)

d. înarmare permanentă, cu operații militare limitate în curs de desfasurare pe Pămînt

e. război nuclear pe scară largă, purtat numai în spațiu

f. război nuclear purtat altfel pe Pământ cit și în spațiu

18) Care dintre următoarele medii de viață alternative va fi utilizat de cei mai mulți oameni în anul 2050?

- a. comunități subterane
- b. comunități subacvatice
- c. colonii spațiale
- d. nave cosmice orbitale

19) Pînă în anul 2000, pentru care dintre următoarele misiuni va fi utilizată cel mai frecvent naveta spațială?

a. ca și astăzi, pentru experiențe științifice și repararea sateliților

b. pentru transporturi regulate de pasageri către o stație orbitală sau pentru călătorii de plăcere

c. pentru transporturi industriale destinate unei stații spațiale sau unei colonii selenare

d. pentru toate cele de mai sus

e. naveta spațială nu va mai fi utilizată

20) Care dintre următoarele evenimente va fi survenit pînă în anul 2010? (Se admit mai multe răspunsuri.)

a. un computer va învinge la șah un mare maestru

b. un mare cutremur de pământ va devasta coasta Californiei

c. va începe terraformarea planetei Marte

d. alimente obținute prin inginerie genetică vor elimina practic foamea în Africa și în țările subdezvoltate

21) Care dintre următoarele proiecte de macroinginerie vor fi încheiate înainte de jumătatea secolului următor?

a. planetarul - un metrou subteran cu levitație electromagnetică, transportînd pasageri de la New York la Los Angeles, în 20 pînă la 60 de minute

b. un tunel sub Canalul Mîncii

c. o conductă instalată pe fundul Mării Mediterane pentru a transporta apă din fluviul Ron spre ținuturile aride ale Libiei sau ale Algeriei

d. un pod al prieteniei peste strîmtorarea Bering, unind Siberia cu Alaska

e. toate acestea

f. nici unul dintre acestea

22) data de 6 august 2045 va marca împlinirea a 100 de ani de la dezastrul atomic de la Hiroshima. La acea dată, vom fi

renunțat la armele nucleare?

a. da

b. nu

23) Ne putem aștepta la descoperirea, în cursul următorilor 30 de ani, a unui vaccin (de pildă, pe bază de interferon) contra răcelii și a guturaiului?

a. da

b. nu

24) Ce va exista mai întîi?

- a. o clonă umană
- b. un om bionic (ciborg)
- c. un om în vîrstă de 150 de ani (grație medicamentelor de prelungire a vieții)

d. un robot autoreproducător

25) Ce oraș va deține cel mai mare număr de locuitori la sfîrșitul acestui secol?

- a. New York
- b. Los Angeles
- c. Tokio
- d. Rio de Janeiro
- e. Mexico City
- f. Shanghai
- g. Sao Paulo
- h. Calcutta

26) Care dintre următoarele tipuri de carburanți (energie) va propulsa, după toate probabilitățile, navele spațiale ale secolului 21?

- a. fuziunea
- b. fisiunea
- c. energia solară
- d. antimateria (de pildă, carburanți pe bază de boron)
- e. carburanții de rachetă convenționali
- f. altele

27) Va fi confirmată, în secolul următor, existența unui obiect zburător cu echipaj de pe o altă lume?

- a. da
- b. nu

28) Care va fi principala utilizare a sateliților orbitali în secolul următor?

- a. telecomunicații
- b. receptori/transmițători de energie solară
- c. arme spațiale
- d. depozite de mărfuri și stații de alimentare pentru nave

29) Care dintre următoarele produse farmaceutice ar putea ajunge să fie utilizate, în mod uzual, în anul 2000? (Se admit mai multe răspunsuri.)

- a. medicamente de îmbunătățire a memoriei
- b. medicamente de sporire a inteligenței
- c. medicamente de prelungire a vieții
- d. nici unul dintre acestea

30) În anul 2010, care dintre următoarele profesii va fi dis-

părut, fiind preluată de roboți și computere? (Se admit mai multe răspunsuri.)

- a. funcționar de bancă
- b. vînzător de ziare
- c. telefonist
- d. bucătar de snack-bar

31) În anul 2000, care va fi expectanța medie de viață a cetățeanului unei țări puternic dezvoltate?

- a. 66-69 de ani
- b. 70-73 de ani
- c. 74-77 de ani
- d. 78-81 de ani
- e. 82 sau mai mult

32) Revelion, 31 decembrie 1999: Cîți oameni își vor ura „La mulți ani!” în spațiu?

- a. nici unul
- b. 1 pînă la 9
- c. 10 pînă la 20
- d. 21 pînă la 50
- e. 51 pînă la 100
- f. 101 pînă la 1000
- g. peste 1000

33) Un așa-numit efect de seră, prezis de multă vreme de către oamenii de știință, va cauza, în cursul următorilor 40 de ani, pagube considerabile în zonele de coastă ale mai multor țări.

- a. adevărat
- b. fals

34) Care dintre următoarele animale vor fi dispărut pînă în anul 2000? (Se admit mai multe răspunsuri.)

- a. ursul cenușiu („grizzly”, *Ursus horribilis*)
- b. cașalotul
- c. vulturnul pleșuv
- d. ursul panda uriaș (*Ailuropoda melanoleuca*)
- e. barza americană (*Grus americana*)
- f. delfinul din marea Arabiei
- g. leopardul asiatic (*Panthera uncia*)
- h. nici unul dintre acestea

35) Cu ce vor funcționa cele mai multe automobile, în anul 2010?

- a. cu benzină
- b. cu amestec de benzină și alcool etilic anhidru („gasohol”)
- c. cu electricitate
- d. cu aburi

36) Astăzi, pe Terra trăiesc aproximativ 4,5 miliarde de oameni. Care va fi cifra populației mondiale în anul 2000?

- a. 5 pînă la 6 miliarde
- b. 6 pînă la 7 miliarde
- c. 7 pînă la 8 miliarde
- d. 8 pînă la 9 miliarde
- e. 9 pînă la 10 miliarde
- f. peste 10 miliarde

37) Cum va arata o sală de

studiu tipică secolului 21?

a. grup de elevi ascultînd, în școală, un profesor uman (clasa tradițională)

b. grup de elevi ascultînd, în școală, un profesor robot sau computer

c. elevi singuri, acasă, cu un terminal de computer

38) Veneția (evacuată de locuitorii săi) se va afla sub apă pînă la sfîrșitul secolului următor?

a. da

b. nu

39) „Este un pas mic pentru om, dar un salt uriaș pentru omenire”, a rostit Neil Armstrong la începutul istoriceii sale excursii seleneare, la 20 iulie 1969. Vor trăi oameni pe Lună, 50 de ani mai tîrziu (2019)?

a. da

b. nu

40) Ce va răspunde un om

din secolul 21 la întrebarea: Care a fost cea mai mare invenție sau descoperire a secolului 20?

a. computerul

b. teoria relativității

c. vaccinul antipoliomelitic

d. fisiunea atomului

e. televiziunea

f. satelitul artificial

41) Avînd în vedere că pictura este manifestarea omniprezentă în artele plastice de astăzi, ce modalitate va prefera majoritatea artiștilor plastici în secolul 21?

a. pictura

b. sculptura

c. fotografia

d. arta pe computer și arta holografică

e. o nouă formă de artă, încă neexploatată sau neinventată

42) Care este cea mai dificilă, poate imposibilă, provo-

care la care va trebui să răspundă omul în secolul 21?

a. soluționarea problemei foametei la scară mondială

b. reducerea sau eliminarea armelor nucleare

c. găsirea unor surse alternative de energie, care să completeze rezervele epuizate

d. stabilizarea populației mondiale

e. colonizarea spațiului cosmic

RĂSPUNSURI ȘI COMENTARIILE

Iată, mai jos, răspunsurile lui Arthur C. Clarke. Faceți totalul răspunsurilor similare pe care le-ați dat și aflați care este profilul dumneavoastră viitorologic.

1 — a; 2 — b; 3 — b; 4 — a; 5 — a; 6 — c; 7 — b; 8 — b; 9 — b; 10 — b; 11 — d; 12 — a; 13 — a; (daca ați răspuns c sau d, nu numai că sînteți în contradicție cu Clarke, dar ați comis o mare eroare: Jupiter și Saturn nu au suprafața solidă); 14 — e; 15 — g; 16 — a; 17 — a; 18 — a; 19 — b; 20 — a (b notați cite o jumătate de punct pentru fiecare răspuns corect); 21 — b; 22 — a; 23 — a; 24 — d; 25 — c; 26 — a; 27 — b; 28 — a; 29 — a, b, c (notați cite o treime de punct pentru fiecare răspuns corect); 30 — b, c (notați cite o jumătate de punct pentru fiecare răspuns corect); 31 — e; 32 — e; 33 — b; 34 — h; 35 — a; 36 — b; 37 — b; 38 — b; 39 — a; 40 — a; 41 — d; 42 — d.

0 la 5: Pesimist exagerat

Pentru dumneavoastră, viitorul este încă un domeniu străin, oarecum interzis. Preferați să cumparați un scaun vechi de la Consignația în loc de un calculator. Pesimismul dumneavoastră în ceea ce privește destinul planetei noastre e nejustificat. Trebuie să puneți capăt scepticismului cu care priviți viitorul și să învățați să apreciați realizările științei și ale tehnologiei.

6 la 11: Vizionar de tototul

Poate că viitorul vi se pare instructivă tentant, dar sînteți mai degrabă spectator decît partici-

pant. Nu mai aminați încă o lună ce-ar fi trebuit să faceți ieri. Dacă pînă acum v-ați codit să vă procurați un calculator personal, trebuie să treceți imediat la acțiune. Dacă preferați cărțile de science fiction romanele de dragoste, lărgiți-vă orizontul și lecturile, ca să fiți pregătit pentru lumea secolului 21.

12 la 20: Vizionar șovăielnic

E limpede că sînteți receptiv la schimbările pozitive ce vor veni. Sînteți foarte interesat de viitor, dar trebuie să actualizați multe dintre cunoștințele dumneavoastră, îndeosebi cele referitoare la explorarea spațiului cosmic. Sînteți un vizionar promițător, însă e necesar să dați dovadă de concepții mai îndrăznețe, dacă doriți să creați o lume mai bună pentru dumneavoastră și pentru cei cu care veți împărtăși viitorul.

21 la 29: Fie ca toți copiii dumneavoastră să devină astronauți, iar nepoții dumneavoastră să se nască în spațiu.

Sînteți plin de entuziasm și de pricepere în ceea ce privește lumea noastră de mine. Sînteți un spirit novator, o persoană care refuză să se complacă în tradițiile trecutului. Nu veți sovăi să puneți un robot să lucreze în casa dumneavoastră sau să învățați arta holografică. Sînteți un model pentru generația următoare și pentru generațiile viitorului, pentru că știți să comunicați și altora îndrăzneala și entuziasmul dumneavoastră.

30 la 37: Rezervați-vă de pe acum un loc pentru naveta spațială.

Ați acceptat deja o lume viitoare pe care cei din jurul dumneavoastră încă nu o întrezăresc. Sînteți genul de om care visează să ajungă pe o stație spațială sau să lucreze într-o clinică de prelungire a vieții. Nu uitați să împărtășiți vizionarismul dumneavoastră celor mai puțin optimiști. Căcea dumneavoastră spre anul 2000 și anii ce-i vor urma va va oferi, deopotrivă, satisfacții și revelații. Viața dumneavoastră în secolul următor va fi un vis împlinit.

38 la 42: Clonă Arthur C. Clarke

Ori sînteți o replică a lui Arthur Clarke, ori ați tras cu ochiul la răspunsuri. Vedeți viitorul cu o claritate impresionantă. Sînteți o persoană iubitoare de pace, care este incredincă că descoperirile științifice și realizările tehnologice vor crea o lume fără războaie. Nu numai că sînteți familiarizat cu concepția lui Clarke și cu anticipațiile sale, dar posedați propria dumneavoastră viziune, senină și limpede. Sperați că geneticienii vor ști să-i hrănească pe cei flămînzi și că spațiul cosmic va fi folosit pentru a pune capăt ostilității dintre supraputeri. Mai mult gînditor decît practician, viața la secolul 21 ca la o lume ideală, diferită de orice eră trecută din istoria civilizației umane.

Titlul original: „Prophecy-Quiz” în Omni, July 1985

Traducere și adaptare de
ION DORU BRANA

MARILE PREMII INTERNAȚIONALE DE S.F. ALE ANULUI 1985

ION DORU BRANA

Premiul Aelita 1985

(Premiul național sovietic): dialog **Curcubeul lunii** (vol. 1, 1978; vol. 2, 1983) de Serghei Pavlov.

Premiile Hugo 1985

Roman: **Neuromancer** de William Gibson; nuvelă: „PRESS ENTER █” de John Varley; nuvelă: „Bloodchild” de Octavia Butler; povestire: „The Crystal Spheres” de David Brin; carte nebeletristică: **Wonder's Child: My Life in Science Fiction** de Jack Williamson; spectacol: filmul **2010**; editor profesionist: Terry Carr; artist plastic profesionist: Michael Whelan; semi-prozin: **Locus**, editat de Charles N. Brown; fanzin: **File 770**, editat de Mike Glyer; scriitor-fan: Dave Langford; artist plastic-fan: Alexis Gilliland.

Premiile Nebula 1985

Roman: **Neuromancer** de William Gibson; nuvelă: „PRESS ENTER █” de John Varley; nuvelă: „Bloodchild” de Octavia Butler; povestire: „Morning Child” de Gardner Dozois („Copilul dimineții”, traducător Mihai Dan Pavelescu, Almanah Anticipația 1986).

Premiul John W. Campbell 1985

(Pentru cel mai promițător talent): Lucius Shepard.

Premiul Comemorativ John W. Campbell 1985

(Pentru cel mai bun roman al anului precedent): **The Years of the City** de Frederik Pohl. Locul II: **Green Eyes** de Lucius Shepard; locul III: **Neuromancer** de William Gibson.

Premiile Locus 1985

Roman SF: **The Integral Trees** de Larry Niven; roman

F: **Job: A Comedy of Justice** de Robert A. Heinlein; roman de debut: **The Wild Shore** de Kim Stanley Robinson; carte nebeletristică: **Sleepless Nights in the Procrustean Bed** de Harlan Ellison; nuvelă: „PRESS ENTER █” de John Varley; nuvelă: „Bloodchild” de Octavia Butler; povestire: „Salvador” de Lucius Shepard; culegere: **The Ghost Light** de Fritz Leiber; antologie: **Light Years and Dark**, editată de Michael Bishop; artist plastic: Michael Whelan; revistă: **Locus**; editură: Ballantine/Del Rey.

Premiul Comemorativ Philip K. Dick 1985

(Pentru cea mai bună carte în ediție de buzunar a anului precedent): **Neuromancer** de William Gibson. Locul II: **The Wild Shore** de Kim Stanley Robinson.

Premiul Apollo 1985

La Citadelle de l'Autarque (**The Citadel of the Autarch**) de Gene Wolfe.

Grand Prix de la Science-Fiction Française 1985

(Premiile naționale franceze): Roman: **Mémo** de André Rueff; proză scurtă: „Un Fils de Prométhée” de René Sussan; roman pentru tineret: **L'Enfant qui venait de l'espace** de Robert Escarpit; premiul special pentru carte nebeletristică: **La Nouvelle science-fiction américaine** de Gérard Cordesse.

Premiile Rosny-Ainé 1985

(„Hugo”-urile franceze) roman: **ki-bas** de Emmanuel Jouanne; proză scurtă: „**Pleine peau**” de Jean-Pierre Hubert.

Premiile Kurd Lasswitz 1985

(Premiile naționale vest-germane) roman: **Die Kalte des**

Weltraums de Herbert W.

Franke; nuvelă/nuvelă: **Nekromanteion** de Wolfgang Jeschke; povestire: **Nur einen Sommer gonnt ihr Gewaltigen** de Carl Amery; traducător: Horst Pukallus; artist plastic: Helmut Wenske; premiu special: Joachim Korber și editura Corian, pentru editarea **Dictionarului bibliografic al literaturii utopice și fantastice**; roman străin tradus în germană: **Valis** de Philip K. Dick.

Premiile Seiunshō 1985

(Premiile naționale japoneze): roman japonez: **Ukikaze** de Chōhei Kanbayashi; roman străin tradus în japoneză: **The Zen Gun** de Barrington Bayley; proză scurtă japoneză/ străină: nu s-a acordat premiu; spectacol: filmul de desene animate **Nausicaa**; artist plastic: Yoshitaka Amano; fanzin: **Palantia**, editat de Yoshio Kobayashi.

Premiile Ditmar 1985

(Premiile naționale australiene) roman australian: **The Beast of Heaven** de Victor Kelleher; proză scurtă australiană: **The Terrarium** de Terry Dowling; roman străin: **Neuromancer** de William Gibson; fanzin: **Australian SF News**, editat de Mervyn Binns; editor: Bruce Gillespie; artist plastic: Nick Stathopoulos; premiul special William Atheling, pentru critică: **In the Heart or in the Head** de Geroge Turner; premii speciale: **Transmitters** de Damien Broderick; grupul SF **Nova Mod**, pentru „critică de înaltă ținută”; Lee Harding, pentru contribuția sa la dezvoltarea SF-ului australian; John Foyster, pentru activitatea sa în domeniul SF și în fandom.

UNIVERS
SF

ȘTEFAN NICOLICI

ÎN ULTIMA
CLIPĂ

În agitația care cuprinsese opinia publică după accidentul suferit de Președinte, unele fapte au trecut aproape neobservate și, ceea ce este mai rău, acestea erau considerate ca fiind urmări firești ale dramaticului eveniment. Astfel, viața reintră în normal și majoritatea covârșitoare a oamenilor își reluară cu aceeași bună dispoziție ocupațiile zilnice. Buletinele medi-

cale anunțară restabilirea completă a lui Memnon¹, în urma unei reușite operații cranio-faciale, în zona unde victima suferise o contuzie serioasă.

Totuși nu în aceeași stare de spirit se aflau și șeful serviciului secret împreună cu colaboratorii săi apropiați. O serie de împrejurări îi puneau pe gânduri și le

1. Ca în vechime, președinții primeau, la instalarea lor, un nume convențional.

răpeau somnul pe care îl îndepărtau constant cu pilule „Veghegen”.

În laboratoarele de analize criminalistice se desfășura o activitate febrilă. Și cu cât era mai perseverentă această activitate, cu atât rezultatele se încăpăținau să nu dezvăluie nici cea mai mică umbră de bănuială despre un probabil complot asasin sau alte scopuri diversioniste.

- Căutați, căutați, riposta furios Ax, șeful serviciului secret, a cărui înfățișare adevărată n-o cunoscuse nimeni niciodată, întrucât purta o mască antropoidă permanentă².

Să fie clar, nimeni nu iese din laborator până când nu-mi veți aduce probe concludente. Astăzi-s porcării! Puneți la treabă și roboții universali: „supermenii” nu ne-au mai arătat mare lucru de aproape două luni!

Chimiștii, psihologii, parapsihologii, biologii, fizicienii de toate branșele ascultau încremeniți dezlanțuirea șefului, care nu mai trecuse prin asemenea momente de surescitare decât cu opt ani în urmă, când i se anunțase nebunia computerelor de pe stația R.Q. 44.

Ecranul uriaș al televideofonului se stinse.

Neo se instalase într-un fotoliu în fața lui Ax și-l privea cu un aer vădit dezaprobat în timp ce-și fuma cu gesturi calculate țigara de aer concentrat în stare solidă.

- Ax..., vru să înceapă el.

- Lasă-mă, Neo, știu ce vrei să spui. Totul a fost un banal accident rutier. Asta nu mă mulțumește! Gîndește-te că, peste trei zile, Pământul va cunoaște

2. Mască antropoidă - metoda complexă, biopsihică, de modificare a înfățișării unui om prin schimbarea datelor antropometrice și faciale (noțiune fantastică).

febra punerii în aplicare a proiectului „Alfa”. Nu-i curios ca înainte de asta Președintele planetei este rănit? De ce? Poate pentru că în timpul spitalizării sa fie înlocuit cu o mască³ a albaștrilor!...

- Bine, te înțeleg perfect, dar formula ereditară a Președintelui nu-i cu nimic schimbată. Și eu m-am temut că intervenția chirurgicală va fi folosită de ei pentru a opera substituția⁴ lui Memnon sau, cel puțin, ca să-i scormonească encefalul în căutarea secretului operațiunii „Alfa”.

- Neo! Albaștrii au nevoie de proiectul „Alfa”. Dacă nu-l vor obține în cel mult 70 de ore, partida este pierdută pentru ei definitiv. Dacă îl vor obține, noi nu vom mai exista... Asta-i tot. Dă-ți seama că noi n-avem voie să greșim. Este în joc soarta Sistemului solar...

- Bine... dă-i drumul!

- Iată de ce te-am chemat. Proiectul „Alfa” se află depozitat, potrivit Cartei cosmice, în zona corticală nr. 27 a Președintelui. Norocul nostru este că starea de somn în care se află el, ca urmare a șocului postoperatoriu, face imposibilă cunoașterea mesajelor depozitate în celulele nervoase. Dându-mi seama de acest lucru, am intervenit pe lângă cîțiva eminenți doctori, care au alcătuit comisia medicală, și astfel Președintele doarme. O dată cu el doarme și secretul „Alfa” și deocamdată sintem în siguranță... În comisie s-ar putea ca albaștrii să aibă adepți. Trebuie să supraveghezi sever pe toți membrii comisiei și să împiedici orice încercare criminală de trezire a lui Memnon. Între timp, noi, aici, vom încerca să descoperim metodele prin care albaștrii urmăresc să pună mina pe secret. Răgazul este foarte mic. Nu cred că vom putea prelungi la infinit această stare. Cetățenii Sistemului solar vor în-

cepe să se agite din nou, crezînd că Memnon e mort, și atunci el va trebui să apară în fața multimilor.

- Deci, trebuie să lucrăm repede. Voi face toate cercetările necesare și sper că, în orele care au mai rămas, vom afla dacă s-a întâmplat sau nu ceva...

- Vad că ai început să gîndești bine, replica multumit Ax. Te însărcinez cu această misiune, continuă el mai solemn. Ai la dispoziție 72 de ore pămîntesti. În momentul în care Președintele se va trezi și cauzele reale ale accidentului vor rămîne învaluite în mister, cariera noastră...

- Îmi dau seama, în clipa în care se va trezi, Memnon va gîndi, scoarța cerebrală va ieși din inhibiție și, preocupat de marea problema a proiectului „Alfa”, acesta va fi primul lucru la care se va gîndi. Undele telepatice vor fi captate de albaștrii...

- Dacă Memnon e recepționat, proiectul cade în mina albaștrilor în cîteva secunde. De tine depinde soarta omenirii!

Neo se volatiliză spre îndeplinirea misiunii sale. Neo avea reputația celui mai bun specialist în rețeaua serviciilor secrete interplanetare și orice martor nevăzut putea spune că Ax se felicita pentru ideea de a-i fi încredințat o asemenea misiune.

Evenimentele luară, într-adevăr, cursul pe care Ax îl bănuise. Disperați, albaștrii începură să forțeze lucrurile, vîinzî cum orele se scurg și Președintele continuă să doarmă. Asta confirma bănuiala lui Ax că ei erau autorii accidentului din seara zilei de 8 septembrie. Stațiile de radio și televiziune aflate în mîinile lor începură să insinueze moartea Președintelui: „Sistemul solar se află într-un iminent pericol de atac din partea civilizației hidrelor, iar în acest timp omul nr. 1 al Sistemului solar este reținut în stare de somn hipnotic, sub absurdul motiv că aceasta ar accelera procesul de restabilire a organismului cînd astăzi este suficient să înghiți o pastilă de «totalvlex» pentru a-ți reveni din orice stare de șoc

postoperatoriu”.

Dacă, la început, astfel de proteste erau izolate, ele devenira în a treia zi deschise și furi-bunde. Albaștrii lansară în Univers cele mai diabolice gaze halucinogene și hipnogene, incit mase uriașe de oameni ieșira în strazi și manifestară de dimineața, scandînd pe marile artere rutiere și subterane: „Memnon! Memnon! Alară cu trădătorii!... Vrem să apară Memnon!”

Serviciul secret operă înlocuirii discrete în rîndul redactorilor, la televiziune, microteleviziune, televiziunea în relief, radiodifuziune etc., și reprogramă roboții care dădeau semne de a fi ajuns sub influența albaștrilor. Situația devenea tot mai înveninată. În adunările extraordinare care se țineau laș, chiar membrii marcanți ai Consiliului Interplanetar interveniră în favoarea trezirii Președintelui. Diferite organizații private lansară campanii violente de presă și se vedea clar, din nou, că și aici este mina infamă a albaștrilor.

Și, cu toate că noțiunea de albaștri devenise comună în rîndul sutelor de miliarde de cetățeni ai Universului, nimeni nu știa adevărul despre ei. Majoritatea covîrșitoare a oamenilor obișnuiți ajunseseră cu timpul la convingerea intimă că albaștrii reprezintă o organizație clandestină, desprinsă de principiile sănătoase ale umanității, și care avea intenția să instituie o nouă ordine în Univers. Dar nimeni nu știa adevărul despre albaștri mai bine decît Ax. Aceștia erau ființe raționale, profund ostile omului prin însăși structura lor internă și care hotărîseră să subjuge civilizația umană. În decursul anilor, în cercurile științifice care lucrau pentru serviciile secrete fuseseră puse la punct metode eficace de înlăturare a lor. Aceste metode au fost concentrate pînă la urmă într-o formulă biopsihică de anihilare, iar această formulă se afla depozitată în cîmpul cortical 27 al Președintelui Memnon și avea să fie pusă în aplicare printr-o comandă telepatică...

Albaștrii știau însă numai ca experiența ce urma să fie de

3 Mască sau sosie, persoana a carei înfățișare este identică cu cea pe care o înlocuiește.

4 Substituare - metoda de înlocuire a unui om cu un altul sau cu o altă ființă rațională, în așa fel încît să asemene perfect anatomic, fiziologic și psihic (noțiune fantastăică).

ÎN ULTIMA CLIPĂ

clanșată peste 72 de ore va avea drept rezultat o uriașă acumulare de energie de proporții neînaintate. De această energie aveau ei nevoie pentru a-și pune în aplicare planurile criminale. Dar informațiile obținute de albaștri erau lipsite de elementul esențial: energia în cauză urma să fie rezultatul anihilării lor. În acest amănunt esențial stăteau forța pămîntenilor și slăbiciunea albaștrilor. Ei căutau în gol și aveau să afle adevărul cu câteva secunde mai târziu.

Ax deschise ecranul televizorului multiplan de serviciu, urmărind cu un sentiment străin agitația mulțimilor din oraș. „Unde sînt prezicerile optimiste ale secolului XXI că omul se va putea conduce singur, în câteva decenii?” Civilizația omenescă, venind în contact cu alte lumi, s-a trezit brusc și dureros la realitate: nu fusese pretutindeni primită cu brațele deschise, ba în unele locuri a fost împinată cu o fațetă dușmănie și atunci omenirea simțise din nou necesitatea reînființării unui organism specializat în apărarea ei. Și totuși nu erau mulți cei care apreciau în mod sincer munca serviciilor secrete. Uneori, lăsîndu-se dominat de sentimente, nu de rațiune, îi venea să lase toate țelul baltă și să se dea prilejul cetățenilor să vadă ce înseamnă Sistemul Solar fără serviciile secrete. Dar îi plăcea munca asta...

- Consiliul a votat cu 58% revenirea imediată în activitate a Președintelui, strigă Bom, șeful serviciului „Ordine și liniște”, navalînd agitat, direct din ecranul televizorului multiplan. Dacă și Consiliul a fost dezafectat⁵, sîntem pierduți! Albaștrii sînt, într-adevăr, mai puternici decît noi. Sîntem pierduți! Răspunde, Ax!

În loc să-i răspundă, Ax îl trase pe Bom în camera O, încăperea perfect izolată în care nu puteau pătrunde nici cele mai perfecționate unde de recepție, așa cum nu puteau ieși. După

ce verifică funcționarea ireproșabilă a sistemului de izolare: fonică, vizuală, bioelectrică, telepatică ș.a.m.d., Ax își bagă mîinile în buzunare și, după ce se roti de două-trei ori pe călcîie ca un băietan pus pe șotii, izbucni într-un ris tineresc exultînd de bunăvoie.

- Și spui că sîntem pierduți, Bom! Ce-ar fi, de exemplu, să ne aruncăm în cea mai bună rachetă tahionică, supratemporală a contrasponajului și să ne căutăm un loc tihnit în constelația Săgetătorului, departe de tragedia civilizației omenestii?! Nu?!

- Șefule, cred că nu te simți bine. Te-or fi substituit, replică Bom, ia să vadă!...

- Potolește-te! Ești un caraghios, amice. Aici în această cameră putem vorbi deschis. Ei bine, membrii Consiliului au fost dezafecți în mod intenționat din ordine superioare. Eu însumi am adus la îndeplinire ordinul, pentru mai multă siguranță conspirativă. Acum, pînă la experiență au mai rămas 12 minute...

- 12 minute, replică infuriat Bom, și tu rizi! Președintele vorbește în clipa asta mulțimilor, albaștrii îi sondează encefalul și au descoperit de bună seamă secretul experienței „Alfa”, iar tu...

- Bom, Bom, nu te mai recunosc! Ești înnebunit de spaimă! Află însă, prietene, că Președintele care vorbește în prezent mulțimilor este o sosie. Adevăratul Președinte se află de două luni într-un loc sigur. De mult am prevăzut manevra „Ior”, simularea unui accident... Acum albaștrii sondează cu disperare cortexul „președintelui” și, negăsind nimic, privesc îngroziți cadranele numărătorii inverse. Iată, mai sînt 480 de secunde și lupta cu dușmanii noștri se va termina. Omenirea va afla, în sfîrșit, adevărul și va respira cu adevărat ușurată... și poate un pic recunoscătoare și nouă...

- Bine... de ce nu mi-ai spus cu cîteva clipe înainte? oftă Bom, lăsîndu-se să cadă pe un fotoliu psihocalmant. Puteam să înnebunesc!

- Ține-te tare, Bom, prietene! Surprizele nu s-au terminat: îl

asteptăm pe cel mai bun spion al Sistemului solar, pe Neo. Acest tip teribil, ca să ne dea raportul asupra cercetărilor sale. Îți recomand să fii pregăt看 pentru orice eventualitate, încheie Ax privindu-l pe Bom semnificativ, în timp ce-și controla cu atenție toate sistemele de protecție: biologică, psihică, energetică, de ghidaj, control, ofensivă și defensivă.

Urmărindu-i pregătirile, înainte de a ieși din camera O, Bom nu se putu abține de a remarca:

- Se pare că te pregătești de un adevărat război, dar, neprimind decît un zîmbet ambiguu, plin de mii de înțelesuri, hotărî să-și imite șeful, verificîndu-și toate sistemele funcționale de protecție și ofensivă.

- Să mergem! încheie Ax, satisfăcut de această verificare. Pînă la experiență mai sînt doar 4 minute. Acum voi primi raportul lui Neo...

Neo aștepta în mijlocul biroului, parcă înfipt în podea, cu brațele încrucișate, cu o figură traducînd o patimă violentă, de nestăpînit:

- Ei bine, șefule, ți-ai bătut joc de mine, determinîndu-mă să caut ceea ce nu există. Președintele este o sosie! M-ai făcut să pierd timpul de pomană. Crezi că ai învins? Știi cu cine stai de vorbă? Cu cel mai bun spion al „albaștrilor”, cum ne numim voi, monstru celular, scîrnăvie tisulară ce ești!

- Te-ai înșelat amarnic, replică Ax, tremurînd de satisfacție acestei supreme și definitive confruntări. Serviciile noastre secrete au simulat dispariția tragică a lui Neo într-o călătorie cosmică și ne-am prefăcut că nu știm nimic despre acest lucru. Voi, profitînd de împrejurări, ați căzut în laț, nefînd destul de prevăzători. Ați crezut că a fost momentul să vă introduceți un spion în dispozitivul nostru și iată rezultatul: ați dat greș! Te-am păcălit, Turvz Achn Brști!

Începu o luptă pe viață și pe moarte. „Neo” rezezi o concen-

(Continuare în pag. 206)

5. A dezafecta - metoda de suspendare a perdelii impenetrabile de raze cu care sînt înconjurate personalitățile împotriva substituirilor și influențelor parapsichice ale sponajului intergalactic (noțiune fantasmatică).

POUL ANDERSON

PATRULA TIMPULUI

*Se caută bărbați,
21—40, prof. celib. spec.
mil. sau tehn., bună sănă-
tate, pentru muncă bine
remun., călătorii indep.
Soc. de Întrep. Mec. 305
E. 45,9 — 12 T 2—6.*

- Îți dai seama că-i vorba de o treabă destul de neobișnuită, spuse Mr. Gordon. Și confidențială. Gîndesc că vei ști să păstrezi secretul...

- Da, în timpuri normaie, răspunde Manse Everard. Asta depinde, firește, de natura secretului.

Mr. Gordon surise. Un suris bizar, o curbă strînsă a buzelor care nu semăna cu nimic din ceea ce cunoscuse Everard pînă atunci. Vorbea o americanăescă fluentă și era îmbrăcat cu niște haine de birou obișnuite, totuși din el se degaja o impresie de stranieitate pe care n-o pricinuiau numai fața-i smeadă, obraji săi imberbi sau duritatea ochilor mongoli, alungiți deasupra nasului său ascuțit și caucazian. Era greu de definit.

- Nu sintem spioni, dacă la asta te gîndești, spuse el.

Everard surise.

- Scuză-mă. Te rog să mă crezi că nu mă las cucerit de spionită, ca restul țării. În orice caz, n-am avut niciodată acces la chestiile confidențiale. Dar anunțul dumneavoastră vorbește de niște treburi transoceanice, dacă nu mă-nșel, și în actualele împrejurări... Țin să-mi păstrez pașaportul, înțelegi?

Era un barbat înalt, spătos,

cu chipul brăzdat de timp, sub părul brun, tuns în perie. Actele îi stăteau în față: foaia de demobilizare, certificatele citorva patroni, de unde reieșea că este inginer mecanician. Mr. Gordon abia dacă le aruncase o privire.

Încaperea era simplă, un birou și două fotolii, un clasor și o ușă ce dădea în spate. O fereastră se deschidea spre gălăgioasa

circulație newyorkeză, șase etaje mai jos.

- Spirit de independență! făcu omul, instalat îndărătul biroului. Îmi place. Prea mulți înși se țirăsc pînă aici, ca și cînd ar fi trebuit să fie recunoscători pentru piciorul primit. Bineînțeles, cu formația dumitale, încă n-ai ajuns la ananghie. Mai poți găsi de lucru, chiar... hm!... cred că

termenul la modă este: în perioada readaptării generale.

- Anunțul dumitale m-a interesat. După cum poți vedea, am lucrat în străinătate și mi-ar face plăcere să mă călătoresc. Dar, sincer vorbind, n-am încă nici cea mai mică idee de ce poate să-nsemne întreprinderea dumneavoastră.

- Facem destule lucruri. Vezi... dumneata ai luptat în Franța și-n Germania. Everard își mișcă ochii, exista printre hirtile lui o listă cu citările sale, însă ar fi putut jura că omul n-avusesse răgaz să le parcurgă. Hm... nu te supără să-ți strângi pumnii pe brațele fotoliului? Mulțumesc. Actualmente... care sînt reacțiile dumitale față de primejdii de ordin fizic?

Everard șovăie.

- Ascultă...

Privirile lui Mr. Gordon se îndreptară rapid spre un instrument așezat pe biroul său. Era o simplă cutie cu un ac indicator și două cadrane.

- Nu te sînchisi de asta. Ce opinie ai despre fascism? Despre femei? Care sînt ambițiile dumitale personale?... Asta ar fi totul. Nu ești obligat să răspunzi.

- Despre ce naiba-i vorba? strigă Everard.

- E-un mic test psihologic. Dă-l încolo. Nu mă interesează părerile dumitale decît în măsura în care ele trădează tendința emoțiilor dumitale profunde. Mr. Gordon se lasă pe spatele fotoliului său, împreunîndu-și virful degetelor. Foarte încurajator pînă-n prezent. Și acum iată despre ce-i vorba. După cum ți-am mai spus, noi îndeplinim o muncă foarte confidențială. Noi... eh... noi avem intenția să le facem concurenților noștri o surpriză. Rise scurt. Hai, toarnă-ne F.B.I.-ului, dacă vrei! Am și fost supuși unei anchete și sîntem deasupra oricărei bănueli. Vei afla că ne ocupăm **realmente** cu întreprize financiare și mecanice în lumea întreagă. Dar lucrările noastre au și o altă fațetă și tocmai în acest domeniu avem nevoie de oameni. Sînt gata să-ți dau o sută de dolari ca să treci în camera din spate și să te supui la o serie de teste. Vor dura vreo trei ore. Dacă nu reușești, ne

mulțumim cu asta. Dacă lucrurile merg bine, te angajăm, îți lămurim situația și te punem imediat la antrenament. De-acord?

Everard ezită. Avea impresia că voia să-l constrîngă. Această întreprindere era mai mult decît acest birou și acest străin mîeros. Totuși...

Se hotărî.

- Nu-mi voi semna angajamentul decît după ce voi fi pus la curent cu tot ce se-nîmplă.

- Cum vei dori. Mr. Gordon dădu din umeri. De altfel, testele vor indica decizia pe care o vei lua. Folosim metode extrem de avansate.

Cel puțin aceasta era într-utotul adevărat. Everard avea unele cunoștințe de psihologie modernă: encefalografele, testele asociative, schița personalității. Totuși, odată intrat în camera învecinată, nici una dintre mașinile protejate de cartere și care clipeau vibrînd nu-i păru familiară.

Întrebările pe care i le punea asistentul - un bărbat de o vîrstă imprecisă, cu pielea albă, cu craniul complet pleșuv, cu un pronunțat accent străin și cu o fizionomie imposibilă - îi păreau incoerente. Și ce era cu această mască metalică pe capul său? Unde duceau firele ei?

Examină pe furis cadranele, dar literele și cifrele îi erau necunoscute. Nu era nici pe englezește sau franțuzește, nici pe rusește, grecește sau chinezește... nimic care să aparțină anului 1954...

Pe măsură ce se continuau probele, el parvenea la o bizară conștiință a propriei sale personalități. Manson Emmert Everard, 30 de ani, fost locotenent de geniu al armatei americane, lucrări de inginer în America, în Suedia, în Arabia. Mereu celibatar, deși se gîndea, din ce în ce mai des, cu o anumită nostalgie la prietenii săi căsătoriti. Nici o legătură, nici o căușă de vreun fel; nițelul bibliofil, jucător înversunat de poker, amator de ambarcații cu vele, de cai și arme de foc, de camping și pescuit în orele-i libere... Firește că el știa despre sine toate acestea, dar numai ca despre tot alțea trăsături izolate. În vreme ce acum, în mod ciudat, se vedea deodată ca imaginea unui organism inte-

grat, al cărui fiecare element constituia o fațetă unică și inevitabilă a unui ansamblu dat.

Leși de la teste epuizat și le-oarcă de sudoare. Mr. Gordon îi oferă o țigară și parcurse rapid din priviri o grămadă de foi codificate pe care i le adusese asistentul. Din cînd în cînd murmură pentru sine unele cuvinte: „Zet 20 cortical... estimație nediferențiată... reacție psihică la antitoxina... slăbiciune a coordonării cerebrale...”. Vorbirea lui avea un accent, o îngîinare, o pronunție a vocalelor care nu semănau cu nimic din ceea ce Everard putuse cunoaște în cursul unei cariere în care auzise limba engleză masacrată în toate felurile posibile.

Trecu o jumătate de oră pînă să-și ridice ochii. Everard, începuse să se agite și să se enerveze de această impertinență, dar curiozitatea îl împingea să rămîna liniștit pe locul său. Mr. Gordon își dezveli într-un larg surd de satisfacție dinții de o uimitoare albeață.

- Ei bine... în sfîrșit. Știi că a și trebuit să resping douăzeci și patru de candidați? Dar dumneata vei corespunde. Fără nici o îndoială.

- Voi corespunde pentru ce? Everard se plecă înainte, conștient de accelerarea pulsului său.

- Pentru Patrulă. Vei deveni un fel de polițist.

- Ei drăcie! Și unde asta?

- Pretutindeni. Și în orice timp. Pregătește-te să auzi una tare. Vezi, societatea noastră, deși este relativ legală, nu reprezintă decît fațada și o sursă de fonduri. Veritabila noastră afacere este să patruleze în timp.

2.

Academia se găsea în vestul Americii. Ea se găsea, de asemenea, în oligocen, o perioadă caldă, cu păduri și preerii, în care triștii strămoși ai omului se îndepărtau în grabă din calea mamiferelor gigantice. Construirea ei avusese loc cu un mileniu mai înainte și trebuia să fie menținută încă o jumătate de milion de ani - rîstimp suficient pentru formarea tuturor sufizilor necesari Patrulei -, apoi să fie dis-

trusă cu grijă, astfel încât să nu rămână nici o urmă. Mai târziu apăreau ghetarii, apoi oamenii și în anul 19 352 e.n. (al 7 841-lea an de la Triumful lui Moren) oamenii descopereau mijlocul sa călătorească în timp și plecau în oligocen să edifice Academia.

Era o structură complexă de clădiri lungi și joase (arcuite su plu și vopsite în culori schimbatoare), care se etalau într-un luminiș din mijlocul unor arbori enormi și foarte vechi. Dincolo, coline împădurite se întindeau până la malul unui mare riu de culoarea lutului, iar noaptea se auzea uneori răgetul titanotetului sau strigatul îndepărtat al tigrlui cu colți de sabie.

Cu gîtul uscat, Everard ieși din naveta temporală - o mare cabină de metal, fără trăsături distinctive. Avea aceeași impresie ca în prima lui zi de regimnt, cu doisprezece ani în urmă sau cu cincisprezece pînă la douăzeci de milioane de ani în viitor, dacă vrei. Se simțea singur, nevolnic și dorea cu deznădejde să descopere un mijloc onorabil de a se întoarce acasă. Prea puțin îl consola faptul că vedea alte nave cum debarcă un contingent de vreo cincizeci de tineri bărbați și de tinere femei. Noii veniți foiau lent și cu stîngăcie. La început nu-și vorbira deloc, mulțumindu-se să se privească între ei.

Everard recunoscu un guler tare și o pălărie melon dintr-o epocă trecută: veșmintele și coafurile evocau succesiunea modelelor pînă în 1954... și mai departe. De unde venea această fată cu pantalonii scurți, colanți și iridescenți, cu buzele vopsite în verde și cu părul galben, ondulat fantastic? Sau mai degrabă... din ce timp venea?

Un bărbat de vreo douăzeci și cinci de ani se afla din întîmplare lîngă el - un englez, fără îndoială, după haina-i de tweed, căreia i se vedea urzeala de uzată ce era, și după chipul său prelung și tras. Sub o aparență studiată și manierată, părea să ascundă o virulență amărăciune.

În definitiv, de ce n-am face cunoștință? îi propuse Everard, spunîndu-și numele și originea.

- Charles Whitcomb, Londra, 1947, răspunse timid celălalt. Tocmai am fost demobilizat din R.A.F., și treaba asta mi s-a parut interesantă. Acum însă nu mai sînt chiar atît de sigur.

Tot ce se poate, zise Everard, care se gîdea la salariul Cincisprezece mii de dolari pe an pentru început! Dar cum o mără ei anii? Ar trebui s-o facă în funcție de sentimentul individual al duratei reale.

Un om înainta înspre ei. Tînar și zvelt, într-o uniformă cenușie, strînsă pe corp și o pelerină albăstru-închis, ce scînteia de parcă ar fi fost cusută cu stee. Avea o expresie amabilă, surîzătoare și vorbea cordial, dar fără afectare:

- Bună ziua tuturor! Fiți bineveniți la Academie. Îmi închipui că înțelegeți cu toții englezeste!

Everard remarcă un individ ce purta resturile unei uniforme germane, un hindus și alți cîțiva fără îndoială originari din diverse țări străine.

- Vom folosi, așadar, limba engleză pînă ce veți fi învățați temporalul. Omul vorbea degajat, cu minile în șolduri. Mă cheamă Dard Kelm. M-am născut - să vedem o clipă - în 9573 al erei noastre, dar m-am specializat în perioada voastră. În legătură cu asta, ea ține din 1850 pînă în 1975, ceea ce înseamnă că voi proveniți cu toții dintr-o epocă situată între aceste două date. Eu sînt pentru voi în mod oficial un fel de zid al plîngerii în cazurile în care lucrurile nu vor merge cum trebuie. Întreprinderea noastră este, desigur, condusă de alte reguli decît acelea pe care le așteptați. Nu-i formăm pe oamenii noștri în masă, în consecință n-avem nevoie de disciplină complicată a unei școli sau a unei armate. Fiecare dintre voi va primi o instrucție personală în afara învățămîntului general. Nu ne este necesar să sancționăm eșecul la studii, căci testele preliminare ne asigură că nu vor exista asemenea insuccese și prezic puține șanse de nereușită în munca propriu-zisă. Fiecare dintre voi are o cotă ridicată de

maturitate a spiritului în funcție de gradul sau de civilizație. Totuși, din pricina variabilității aptitudinilor, dacă vrem să dezvoltăm la maximum fiecare individ, trebuie să-l îndrumăm personal. Puține formalități aici, în afara curtoaziei elementare. Veți avea prilejul nu numai să munciți, ci să vă și distrați. Nu vom aștepta niciodată din partea voastră mai mult decît sinteți în stare să dați. Aș putea adăuga că pescuitul și vînatul sînt destul de interesante în împrejurimile imediate, iar de zburăți pînă la cîteva sute de kilometri, ele devin fantastice. Și acum, dacă nimeni n-are de pus întrebări, vă rog să mă urmați. Vă voi instala.

Dard Kelm le făcu într-o încăpăre-model demonstrația aparatelor în folosiță. Ele erau de un tip pe care l-ai fi așteptat să-l vezi, de pildă, în anul 2000; un mobilier discret, adaptat dinainte unui confort desăvîrșit, distribuitori de răcoritoare, ecrane brănsate la o imensă bibliotecă audio-vizuală. Nimic prea futurist, decamdată. Fiecare student avea propria cameră în clădirea „dormitoare”; masa era luată într-un refectoriu central, dar nu era exclusă organizarea unor reuniuni particulare. Everard resimți o detentă lăuntrică.

Avu loc un banchet de bun-venit. Felurile de mîncare erau clasice, dar nu și mașinile tăcute care rula ca să le aducă. Vin, bere și tutun din abundență. Poate strecuraseră ceva în alimente, căci Everard încercă, aidoma celorlalți, un sentiment de euforie. Pînă la sfîrșit, începu să cînte la pian un **boogie**, în timp ce alți cîțiva apleau sala cu cîntecele lor discordante.

Doar Charles Whitcomb se ținea rezervat; stătea singur într-un colț și-și sorbea posac paharul. Dard Kelm se abțînu cu tact să ncerce a-l atrage printre ceilalți.

Everard își spuse că n-o să-i displace acolo. Totuși, munca, organizarea și țelul urmărit continuau să rămînă neguroase.

- Călătoria în timp a fost des

coperită spre sfârșitul Hereziar hiei Chorite, explică Dard Kelm în sala de conferințe. Detaliile le veți studia mai târziu. Pentru moment, credeți-mă pe cuvânt: era o epocă turbulentă în care rivalitățile comerciale și rasiale dezlanțau lupte pe viață și pe moarte între ligi gigantice, cînd diferitele guverne erau tot ațîștia pionii pe eșichierul galactic. Efectul temporal a fost un subprodus al cercetărilor întreprinse pentru găsirea unui mijloc de transport instantaneu, a cărui descriere - unii dintre voi vor înțelege - ar cere funcții matematice discontinue la infinit... ca și pentru călătoriile în trecut. Nu voi trata acest aspect teoretic - vi se vor da despecte el-lamuriri la cursul de fizică -, țin doar să vă spun că este pus în joc conceptul de relații cu valori infinite, într-un continuu cu 4 N dimensiuni, în care N reprezintă numărul total al particulelor din univers. Evident, grupul care a făcut această descoperire, cei Nouă, își dădea seama de posibilitățile ei. Nu numai de cele de ordin comical - schimburi, mine și celelalte tranzacții pe care vi le puteți imagina -, ci și de ordin tehnic: prilejul de a da dușmanilor o lovitură mortală. Vedeti, timpul este variabil; poți schimba trecutul...

- Am de pus o întrebare!

Intervenise tinăra persoană din 1972, Elisabeth Gray, care, în perioada ei de băștină, era o fiziciană de viitor.

- Te rog, spuse politicos Kelm.

- Socotesc că dumneata descrii o situație cu neputința din punct de vedere logic. Îți acord posibilitatea călătoriei în timp pentru că sîntem aici, dar un eveniment nu poate totodată să **fi avut** și să **nu fi avut** loc.

- Doar dacă te ții de legile unei logici care să nu fie estimată în Aleph-sub-aleph, spuse Kelm. Iată ce se întîmplă: închipuie-ți că mă-ntorc în timp și că-l împiedic pe tatăl dumitale s-o înlîneasă pe mama dumitale. N-ai fi apărut **niciodată** pe lume. Această parte a istoriei universale n-ar mai fi aceeași; ea ar fi mereu diferită, deși ar tre-

bui să pastrez amintirea situației **originare**.

Bine. Iar dacă ai **proceda** la fel cu dumneata însuși? Ai în cetă să existe?

- Nu, căci în acel moment aș face să aparțin sectorului istoriei antenore intervenției mele. Să aplicăm exemplul la dumneata. Dacă te-ai întoarce în anul... 1946, îmi închipui, și te-ai strădui să împiedici căsătoria părinților dumitale în 1947, cu aceasta n-ai exista mai puțin în acel an; n-ai scăpa existenței doar prin faptul de a fi influențat cursul evenimentelor. Lucrul ar rămîne valabil chiar de n-ai fi apărut în 1946 decît cu o microsecundă înainte de a-l fi ucis pe omul care ar fi devenit altminteri tatăl dumitale.

- Dar atunci aș exista... fără să fi avut vreo origine! protesta fata. Aș trăi și aș avea amintiri, iar... totul... și totuși nimic nu le-ar fi cauza.

Kelm dădu din umeri.

- Și atunci? Dumneata pretinzi că legea cauzalității - sau, mai exact, legea conservării energiei - nu implică decît funcții continue. În realitate, discontinuitatea este cît se poate de posibilă. Izbucni în ris și se sprijini pe pupitrul său. Bineînțeles, există și imposibilități. N-ai putea să fi propria-ți mama, de pildă, pur și simplu din pricina geneticii. Dacă te-ai întoarce spre a te căsători cu tatăl dumitale, copiii ar fi diferiți, nici unul n-ar fi **dumneata**, căci fiecare dintre ei n-ar avea decît o jumătate din cromozomii dumitale. Dar să nu ne îndepărtăm de la subiect. Veți cunoaște detaliile în alte conferințe. Nu vă dau decît o idee de ansamblu. Continui: cei Nouă întrevăzura posibilitatea să se întoarcă în timp și să-și împiedice dușmanii de a fi avut cel mai neînsemnat început, ba chiar de a se fi născut. Dar atunci apărură Daneelienii.

Pentru prima dată, Kelm renunță la atitudinea lui indulgentă, pe jumătate amuzată și statu ca un om gol și singur în prezența necunoscutului. Continuă cu glas grav:

- Daneelienii fac parte din viitor - din viitorul **nostru** - la

mai bine de un milion de ani de epoca mea. Omul s-a transformat în ceva... imposibil de descris. Fără nici o îndoială, nu-i veți înfrîni niciodată pe daneelienii. Dacă vi s-ar întîmpla totuși, asta v-ar pricinui... un șoc. Ei nu sînt nici răi, nici binevoitori; sînt deopotrivă de îndepărtați de toate cunoștințele sau sentimentele noastre ca noi însine de aceste insectivore care vor fi strămoșii noștri. Nu este de dorit să te pomeniți nas în nas cu asemenea creaturi. Ei n-aveau altă grijă decît să-și protejeze propria lor existență. Explorarea timpului era deja un lucru vechi pentru noi cînd ei s-au ivit din viitor; existaseră nenumărate prilejuri pentru netoți, pentru cei auzi, pentru nebuni să meargă-ndărăt pe cursul Istoriei și s-o-ntoarcă pe dos. Daneelienii nu veniseră să interzică voiajurile temporale - acestea doar făceau parte din complexul ce a dus pînă la ei -, dar trebuiau să le reglementeze, ca nu cumva să vadă propria lor epocă răsturnată de mașinările noastre, printr-un șoc recurent în Istorie. Cei Nouă fură deci împiedicați să-și ducă la capăt uneltirile și a fost înfrîntă Patru-la, spre a funcționa ca o poliție pe pistele Timpului. Munca voastră se va desfășura în cadrul propriilor voastre epoci afară de cazul că nu parveniți la gradul de „neatașat”. În general, veți duce o viață obișnuită, cu familie și prieteni. Latura secretă a existenței voastre va fi compensată de un bun salariu, de o protecție eficace, de vacanțe periodice în locuri extrem de interesante, de o muncă foarte onorabilă. Dar veți fi neconținți în misiune. Uneori, veți merge să-i ajutați pe exploratorii timpului aflați la ananghie. Citeodată, vi se va încredința sarcina să anulăți eventuale acțiuni ale unor conquistadori ai politicii, ai războiului sau ai comerțului. Alteori, Patru-la, inclînindu-se în fața raului deja făcut, va trebui să muncească în cursul perioadelor posteroare să-i contrabalanseze influențele pentru a repune Istoria pe calea dorită. Vă doresc tuturor noroc.

Prima parte a instrucției avea drept obiecte fiziologia și psihologia. Niciodată nu-și dăduse seama Everard în ce măsură viața pe care o trăise pe vremea lui îi diminuase ființa, trupul și spiritul; nu era decât jumătate din omul care ar fi trebuit să fie. A fost o aspră învățătură, dar, în cele din urmă, avu bucuria să se simtă pe deplin stăpîn al mușchilor săi, să încerce emoții intensificate de faptul că dobîndise o disciplină, o gîndire lucidă, rapidă și precisă.

În cursul instrucției a fost condiționat profund să nu divulge nimic în legătură cu Patrula, să nu facă măcar o aluzie despre existența ei înaintea nici unei persoane neautorizate... Studii, de asemenea, caracteristice personalităților publice ale secolului al XX-lea.

A învățat temporalul, această limbă artificială ce permitea membrilor Patrulei din toate epocile să comunice între ei fără să fie pricepuți de străini, miracol de expresie logică și organizată.

Everard credea că se pricepe la meseria de luptător, dar a trebuit să deprindă stratagemile și folosirea unor arme eșalonate pe cîzeci de mii de ani, de la paloșul Epocii de Bronz pînă la încărcătura ciclică în stare să distrugă un continent. La întoarcerea în propria-i perioadă, primea un arsenal restrîns - anacronismul prea evident era reori autorizat.

Mai exista și studiul istoriei, al științei, al artelor și al filozofilor, al detaliilor lingvistice și al manierelor. Aceste ultime subiecte nu priveau decât intervalul dintre 1850 și 1975; dacă din întîmplare se găsea trimis într-un alt timp, primea instrucțiuni speciale din partea unui condiționar hipnotic. Mulțumită doar unor asemenea mașini era posibil să fie încheiată în trei luni instruirea recruților.

Everard învăța istoria organizației reprezentate de Patrula. În viitor, dîncolo de ea, stăruia sumbrul mister pe care-l constituia civilizația daneeliană, dar nu existau decât prea puține contacte directe cu aceasta. Patrula

era întemeiată pe baze semimilitare, cu grade, dar fără vreun formalism special. Istoria era împărțită în medii geografice, cu un birou central situat într-un oraș important pentru o perioadă aleasă de douăzeci de ani (și tănuțit îndărătul unei activități legitime, ca, de pildă, comerțul), și diverse birouri secundare. Pentru epoca lui existau trei medii: lumea occidentală, biroul la Londra; Rusia, biroul la Moscova; Asia, biroul la Pekin. Toate se situau în anii facili dintre 1890 și 1910, pe cînd era mai ușor să te disimulezi decât mai tîrziu. Deceniile ulterioare erau controlate de birouri mai puțin însemnate, ca acela al lui Gordon. Agentul fix obișnuit trăia în propria sa vreme, adesea prins de o ocupație recunoscută. Comunicațiile între ani erau efectuate de minuscule nave-robot sau de curieri, cu derivații automate pentru ca mesajele să nu se reverse deodată într-un prea mare număr.

Organizația era atît de vastă încît Everard nu reuși să-și dea seama de amploarea ei. Se lansa în ceva nou și pasionant, iată tot ceea ce înțelegea pe deplin... pentru moment.

Instructorii lui erau binevoitori, oricînd gata să flecărească. Veteranul, ușor încărîntuț, cel învâța manevrarea astronavetelor, luptase pentru Marte în anul 3890.

- Vouă vă cade fisa rapid, le spunea el, dar e într-adevăr ceva drăcesc cînd trebuie să-ți înveți pe cei din erele preindustriale. Nici măcar nu mai încercăm să le virim în creier primele rudimente. Am avut odată pe mină un roman - din vremea lui Cezar -, un băiat destul de isteț, de altminteri, dar niciodată n-a fost posibil să-și intre în cap că nu poți trata o mașină ca pe un cal. Cit despre babilonieni, călătoria în timp este pur și simplu în afara concepției lor despre lume. Am fost siliți să le scormim o poveste cu o luptă a zeilor.

- Dar ce poveste scormiți pentru noi? întrebă Whitcomb.

Navigatorul spațial îl săgeta cu o căutătură prătrunzătoare.

- Adevărul, îi spuse în sfîrșit, în măsura în care-l poți asimila.

- Cum ai ajuns să-ndeplinești munca asta?

- O... am fost accidentat pe-ninsul lui Jupiter. Nu rămăsese mare lucru din mine. M-au cules, mi-au refăcut un corp nou-nouț, și cum nu mai aveam pe nimeni, și cum toată lumea mă socotea mort, n-am mai simțit nimic care să mă atragă neapărat acasă. Nu-i nici o plăcere să trăiești sub stăpînirea Corpului Director. Așa că am acceptat acest post. Bună tovarășie, viață ușoară și posibilitatea să treci printr-o grămadă de epoci. Sunrise. Așteptați și faceți o vizită în epoca decadentă a celui de-al treilea Matriarhat! Habar n-aveți încă ce-nseamnă să petreceți!

Everard nu făcu nici un comentariu. Prea era fascinat de spectacolul, văzut din astronavă, al enormului glob terestru ce luneca pe fondul de stele.

Se împrieteni cu alți studenți. Era o gașcă simpatcă, și, firește, dat fiind că fuseseră aleși pentru Patrula, erau cu toții îndrăzneți și inteligenți. Au existat și cîteva idile... Căsătoria era posibilă pentru orice cuplu ce-și alegea anul în care să se instaleze. Lui Everard îi plăceau fetele cu care se găsea, dar nu-și pierdea capul.

În mod ciudat, tocmai cu taci-turnul și posomoritul Whitcomb se împrieteni el cel mai mult. Exista ceva atrăgător la acest englez - era atît de cultivat, un băiat atît de ispravă și totuși ca pe altă lume.

Într-o zi se plimbară călare (înaintea lor, îndepărtați strămoși ai calului fugeau la vederea uriașilor lor descendenți). Everard luase o pușcă în speranță că va doborî un mistreț gigantic pe care-l zărise. Amîndoi purtau uniforma Academiei, haine gri deschis, răcoroase și mătăsoase sub soarele galben și fierbinte.

- Mă miră faptul că ni se îngăduie să vinăm, remarcă americanul. Dacă, din întîmplare, aș doborî un tigrul cu colți de sabie, destinat la origine să devoreze pe una dintre aceste insectivore pămîne, n-ar

PATRULA TIMPULUI

transforma asta întregul viitor?

- Nu, răspuse Whitcomb. El progresase mai repede în studierea teoriei explorării temporale. Vezi, lucrurile se petrec mai degrabă ca și când conținutul ar fi alcătuit dintr-o rețea de benzi tari de cauciuc. Nu este ușor să-l deformezi; el tinde mereu să revină la forma „anterioară”. Un oarecare insectivor n-are nici o însemnătate, doar ansamblul genetic al speciei a putut duce la apariția omului. De asemenea, dacă aș uide în evul-mediu o oaie, am suprima dintr-o dată întreaga-i descendență, de exemplu, toate oile existente în anul 1940. Dimpotrivă, vor rămâne la locul lor, nefiindu-le schimbate nici chiar genele, în ciuda unei ascendențe diferite într-un punct, deoarece pe o perioadă atât de lungă toate oile ori toți oamenii sînt urmașii **tuturor** celor dinți oi sau oameni. Este o compensație; la un moment oarecare al lanțului, vreun alt strămoș furnizează genele pe care socoteai că le-ai distrus. Tot așa... să ne imaginăm un caz mai precis: că aș reveni să-l împiedic pe Booth să-l ucidă pe Lincoln. Dar, dacă nu iau niște precauții extreme, se va întimpla fără îndoială ca altcineva să tragă focul și ca Booth să fie totuși acuzat. Există mai degrabă o elasticitate decît o plasticitate a timpului. Tocmai această elasticitate îngăduie să te deplasezi prin el fără prejudicii. Dacă doarești realmente să schimbi ordinea lucrurilor, trebuie s-o faci după o metodă riguroasă și încă, de obicei, cu multă bătaie de cap. Buzele i se schimonosiră. Ni se repetă neconștient că dacă intervenim vom fi pedepșiți. Nu mi se îngăduie să mă-ntorc în timp și să-l ucid în leagăn pe ticălosul de Hitler. Sînt silit să-l las să se evolueze cum a făcut-o ca să dezlanțue războiul care mi-a omorît logodnica.

Un timp Everard călări în tăcere. Nu se azeau decît bătaia șeilor și foșnetul ierburilor înalte.

- O... îmi pare foarte rău, rosti el în cele din urmă. Vrei să mă vorbim despre asta?

- Da. Nu mai sînt însă multe de spus. Ea făcea parte din W.A.A.F. O chema Mary Nelson, și după război trebuia să ne căsătorim. Se găsea la Londra în 1944. La 17 noiembrie. O dată pe care n-o voi uita niciodată. A ucis-o un V-I. Se dusesse la o vecină din Streatthamera în permisie, la maică-sa. Casa vecinei a fost pulverizată, iar propriul ei cămin n-a fost nici măcar atins. Whitcomb era liqid. Privirea i se pierdea în zare. Îmi va fi îngrozitor de greu să nu... să nu mă-ntorc, doar cu cîțiva ani, ca s-o revăd cel puțin. Nu mai ca s-o revăd... Ba nu! Nu-ndrăznesc.

Everard îi puse stîngaci mîna pe umăr și-și continuă drumul tăcuți.

Clasa progresa, fiecare evoluind după posibilitățile sale, dar pînă la sfîrșit cu toții își obținură brevetul. Avu loc o scurtă ceremonie, urmată de o mare festivitate și de promisiunile celor beți privitoare la întîlniri viitoare. Apoi plecară exact spre aceeași oră.

În afară de felicitările lui Gordon, Everard mai primi o listă cu agenți care-i erau contemporani (unii, de pildă, aveau funcții în serviciile militare secrete), pe urmă se întoarse în apartamentul său. Mai tirziu poate că i se va găsi o muncă într-un post de observație bine situat, dar misiunea-i prezentă - îndărătul celeia de „consilier special al Societății de întreprinderi mecanice”, în-sărcinat cu impozitul pe venit - consista exclusiv în a parcurge zilnic o duzină de jurnale pentru a descoperi, după cum a fost în-vățat, indiciile de călătorii temporale și în a fi pregătît să răspundă la orice apel.

Din întîmplare, prima îndeletnicire și-o găsi el însuși.

3.

Îi procura o impresie bizară faptul de a citi titlurile și de a ști într-o anumită măsură ceea ce avea să urmeze. Aceasta îi în-lătura tensiunea nervoasă, dar îl și întrista, căci trăia într-o eră

tragică și el știa ce trebuiau oamenii să îndure. Pricepea acum dorința lui Whitcomb de a se întoarce în trecut și de a transforma istoria.

Din păcate, un om singur avea, bineînțeles, prea puține posibilități. Nu putea să schimbe în mod favorabil lumea excluzînd vreun hazard extraordinar, ci mai degrabă ar fi reușit să strice totul. Să te întorci spre a-l uide pe Hitler... pentru ca un altul mai viclean să-i ia locul! Poate că energia atomică ar rămîne în umbră, iar minunata re-naștere venusiană n-ar mai în-flori niciodată. La naiba, dacă ar fi știut...

Se uită pe fereastră. Lumini orbitoare pe cerul vinzolit; strada foia de automobile și de mulțimea grăbită și anonimă; din alce punct nu putea vedea zgîrie-norii din Manhattan, dar știa că-și ridicau trufaș fruntea spre slavii. Și toate acestea nu reprezentau decît o simplă vîltoare a imensului fluxu cu mers irezistibil ce se precipita în larmă de tunet de la pașnica privese premană pe care el însuși o vizitase și pînă la inimaginabilul viitor daneian. Cîte miliarde și trilioane de ființe omenești trebuiau să trăiască, să ridă, să plîngă, să sufere, să spere și să moară în acest curent clocotitor!

Suspînă, își umplu pipa și se îndepărtă de fereastră. Cu pași nervoși măsura îndelung încăperea, fără să izbutească totuși să se calmeze; corpul și spiritul îi erau nerăbdătoare să intre în acțiune. Dar era tirziu și... Se apropie de raftul de cărți, lua un volum mai mult sau mai puțin la-ntimplare și prinse a citi. Era o culegere de povestiri din epoca victoriană și din cea edu-ardiană.

Îi izbi o mențiune citită în trecut. Era vorba despre o tragedie survenită la Addleton și despre straniu conținut al unui vechi tumulus¹ breton. Nimic mai mult. Călătorie în timp? Surise lăuntric.

¹ Tumulus (ori tumul) — movila conica sau piramidală, făcută din pămînt sau din piatră și înaltă de unele popoare străvechi deasupra unui mormînt (n.r.)

Și totuși...

"Nu - gândi - este absurd"

Nu strica însă deloc să verifice. Incidentul s-ar fi petrecut în Anglia anulul 1894. Putea conștientiza arhivele lui Times din Londra. Era singurul lucru de făcut... Iată de ce i se dăduse probabil șansa muncă a lecturii ziarelor: pentru că spiritul său, iritat din pricina plictisului, să se aventureze în toate direcțiile imaginabile.

Se găsea în fața bibliotecii publice în momentul în care ea își deschidea porțile.

Darea de seamă se afla acolo purtând data de 25 iunie 1894, iar articolele continuau în cursul zilelor următoare. Addleton era un cătun din Kent, remarcabil mai cu seamă pentru castelul său din secolul al XVII-lea, aparținând lordului Wyndham, și pentru un tumult de o vîrstă nedeterminată. Lordul, arheolog amator, dar entuziast, făcuse acolo săpături, împreună cu un anume James Rotherhithe (specialist al lui British Museum) ce-i era rudă. Dăduseră la iveală o încăpere funerară saxună, ce nu prezenta un interes prea mare: câteva obiecte artisanale, aproape în întregime distruse de rugina, oase de oameni și de cai. Există apoi un sipet uimitor de bine conservat, în care erau închise linguri dintr-un metal necunoscut, presupus a fi un aliaj de plumb sau de argint. Dar lordul Wyndham căzuse grav bolnav, manifestînd simptomele unei otrăviri mortale; Rotherhithe, care abia aruncase o privire în ladă, nu fusese afectat cîtusi de puțin; s-ar fi părut că Rotherhithe îi dăduse tovarășului său o misterioasă otrăvă orientală. Scotland Yard îl arestase la moartea lordului Wyndham, survenită în 25. Familia lui Rotherhithe se adresase unui foarte cunoscut detectiv-consilier, iar acesta, printr-un raționament foarte ingenios, urmat de experiențe pe animale, reușise să demonstreze că acuzatul era nevinovat și că agentul morții era o „emanație nocivă” provenită din sipet. Lada și conținutul ei fuseseră zvîrlite în apele Mincei. Felicitări mutuale

și, pe fundalul acesta, un sfîrșit satisfăcător.

Everard rămase visător în lungă și tăcută sală a bibliotecii. Povestirea nu era prea explicată, dar, oricum, extrem de sugestivă.

Cu toate acestea, de ce nu anchetase biroul victorian al Patrulei? Sau o făcuse? Fără îndoială. Firește că nu-și publicase descoperirile.

În orice caz, cel mai bine era să-și trimită o notă.

Înapoiat în apartamentul său, luă una dintre micile navete mesager ce-i fuseseră date, de puse în ea un raport și reglă comenzile pentru biroul din Londra, ziua de 25 iunie 1894, cînd apăruse în Times prima dare de seamă. De cum apăsă ultimul buton, cutia dispăru, un suflu de aer umplînd spațiul pe care-l ocupase mica navetă.

Ea reveni aproape instantaneu. Everard o deschise și scoase o foaie subțire de hîrtie aoperită cu caractere dactilografiate foarte lizibile - da, desigur, mașina de scris era deja inventată în acea epocă. Păcurse mesajul cu promptitudinea de prînsă la Academie.

Draga domnule,

Ca răspuns la scrisoarea dumneavoastră din 6 septembrie 1954, ținem să-i confirmăm primirea și să te felicităm pentru zelul depus. Aceasta afacere tocmai începe acum, dar actualmente sîntem foarte prinși cu prevenirea asasinării Majestații Sale, de asemenea ne preocupă problema Balcanilor, comerțul de opiu cu China etc. Deși, evident, am putea rezolva chestiunile curente înainte de a reveni la aceasta, e preferabil să evităm faptele stranii, e bine să nu ne găsim în două locuri aproape în același timp. ceea ce ar putea să atragă atenția. Vom fi, deci, foarte fericii dacă dumneata însuși, precum și un agent britanic calificat ne-ai putea veni în ajutor. Exceptînd un contraordin, vă așteptăm la 14B, Old Osborne Road, în ziua de 26 iunie 1894, la mie-

zul nopții.

Primește, te rugăm, domnule, asigurarea sentimentelor noastre cele mai devotate
J. Mainwethering

Urma un tablou cu coordonate spațio-temporale, de un efect neașteptat după acest stil înflorit.

Everard îi telefonă lui Gordon, îi obține aprobarea și comandă magazinului societății un aparat pentru saltul în timp. După aceea îi trimise lui Charles Whitcomb, în 1947, o notă și primi ca răspuns două cuvinte: „De acord”. Apoi merse să ridice mașina livrată.

Amintea de o motocicletă fără roți și fără ghidon. Existau trei șei și un element propulsor anti-gravific.

Everard reglă comenzile pe epoca lui Whitcomb, atînsese butonul principal și se pomeni într-un alt antrepoziț.

Londra, 1947. Rămase o clipa locului, gîndind că în chiar acea clipă tot el, cu șapte ani mai tîrziu, se găsea la Universitate, în Statele Unite. Pe urmă apărură Whitcomb și-și strînse mina.

- Mă bucur că te revăd, bătrîne! Chipul său buimac fu iluminat de acel suris straniu și atragător cu care Everard se deprinsese. Deci... în vremea reginei Victoria, nu?

- Exact. Îmbracă-te!

Everard făcu o nouă manevră. De data aceasta, ajunseră într-un birou particular...

Mobilierul de stejar părea neobișnuit de greoi, ca și covorul cel gros și sita incandescentă cu gaz. Lămpile electrice existau deja, dar „Dalhousie & Roberts” era o firmă vestită prin soliditate și spiritul ei conservator.

Însuși Mainwethering se ridică din fotoliul său ca să-i primească. Era un bărbat corpulent, emfatic, cu favoriți vilvoși și cu monoclu. Totuși, mișcările lui dădeau impresia forței. Accentul ei oxfordian era atît de puternic, încît Everard îl pricepea anevoie.

- Bună seara, domnilor! Sper că ați călătorit bine. Oh! Da, ma scuzați... sînteți noi în meserie, nu-i așa? Întodeauna la nese-

PATRULA TIMPULUI

put e nițel cam deconcertant. Îmi amintesc surpriza mea când am vizitat secolul al XX-lea. Ați de puțin englez... E foarte firesc, totuși nu-i decît un alt aspect al unui univers neconținut uimitor. Mă veți ierta că nu-mi pot lungi prea mult ospitalitatea, dar sîm tem într-adevăr extrem de ocupați. În 1917, un neamț fanatic a descoperit de la unul dintre agenții noștri imprudenți secretul călătoriei în timp; a furat mașina și a venit la Londra spre a ucide pe Majestatea Sa. Și acum îl căutăm în draci.

- Veți reuși? întrebă Whitcomb.

- Da, desigur. Dar e o cazna îngrozitoare, domnilor, mai ales că trebuie să lucrăm în secret. Mi-ar face plăcere să angajez un detectiv particular, dar singurul care ar merita e realmente prea inteligent și ar risca să descopere prin deducție adevărul. El operează după principiul că atunci cînd ai eliminat imposibilul tot ceea ce rămîne, oricît de improbabil ar fi, trebuie să fie adevărul absolut, și mă tem că n-are vederi prea largi despre ce constituie improbabilul - dar - posibil.

- Parez că-i același om care se ocupă de afacerea din Addleton... sau care se va ocupa în curînd, spuse Everard. N-are nici o importanță; noi știm că va dovedi nevinovăția lui Rotherhithe. Ceea ce contează e faptul că foarte probabil avem aici indiciul unei călătorii temporale nereglementare în epoca saxonă.

- Da... da... hm! Iată haine, domnilor, și bani, și acte, toate la dispoziția dumneavoastră. Mă gîndesc uneori că voi, agenții mobili, nu apreciați cită muncă trebuie să depună birourile pentru cea mai neînsemnată operație. Hm! Pardon. Aveți vreun plan de luptă?

- Da. Everard își lepădă hainele din secolul al XX-lea. Așa cred. Amîndoi știm destule despre epoca victoriană ca să pu-tem începe. Va trebui totuși să rămîn american... da, văd că ai ținut cont de asta cînd mi-ai pregătit actele.

Mainwethering se întristă.

- Dacă incidentul cu acel tu-mulus și-a găsit locul într-o lucrare literară importantă, după cum susțineți, înseamnă că vom primi în legătură cu acest subiect sute de note; acum să intrăm în perioada desfășurării lui. S-a nîtmplat ca nota voastră sa ajungă prima. De atunci mi-au parvenit alte două, una din 1923, iar alta din 1960. Doamne, cît aș dori să mi se îngăduie să am un secretar-robot!

Americanul se zbătea în neobișnuitul său costum. Îi venea destul de bine, căci măsurile lui fuseseră trimise biroului, dar niciodată nu apreciasc Everard la justa valoare confortul model din vremea lui. La naiba cu această vestă!

- Ascultați, lua el cuvîntul, e posibil ca aventura noastră sa nu se termine rău. În definitiv, întrucît ne aflăm cu toți aici, ea a trebuit să fie fără urmări. Nu?

- Deocamdată, preciză Mainwethering. Dar gîndiți-vă. Amin doi călătoriți pînă-n epoca saxonă și dați de acel tîlhar. Dar eșuați. Poate că va ucide înainte ca voi să fi avut timpul să trageți. Poate că-i prinde-ntr-o cursă pe cei trimiși de noi ca să va ia locul. Pe urmă își înfăptuiește revoluția industrială sau orice alt proiect pe care-l are-n cap. Istoria este transformată. Voi, găsindu-vă acolo înainte de momentul schimbării, mai existați... fie chiar doar sub forma de cadavre... noi însă, aici, noi n-am existat niciodată. Această discuție n-a avut niciodată loc. După cum spune Horațiu...

- N-are nici o însemnătate, rise Whitcomb. Mai întîi vom examina tumulusul în starea lui de acum, apoi vom reveni aici ca să decidem ce trebuie să mai facem.

Se plecă spre a muta conținutul unei valize din secolul al XX-lea într-o monstruoasă confectionată dintr-o stofă înflorată, stil Gladstone. Două arme de mîin, cîteva aparate fizice și chimice încă neinventate în propriul său timp, un radio minuscul ca să cheme biroul în cazul vreunor încercături.

Mainwethering consultă indiciatorul căilor ferate.

- Puteți lua trenul de ora 8,23, la Chring Cross, mine dimineată. Socotiți o jumătate de oră ca să ajungeți de aici la gară.

- Okay!

Everard și Whitcomb își încălecară din nou mașina spre a sări pînă a doua zi și dispărură. Mainwethering oftă, căscă, lăsă funcționării sau instrucțiunile cunvenite și se duse acasă. Funcționarul era prezent cînd mașina timpului se materializă la ora 7,45 dimineată.

A fost pentru prima oară că Everard luă cunoștință de realitatea călătoriilor în timp. Avea, firește, experiența fenomenului care chiar l-a uimit, totuși, din punct de vedere emotiv, îi rămăsese într-o măsură străin. Acum însă, cînd străbătea în trapul unui cal o Londră pe care o ignoră, într-un veritabil hansom² (nu o curiozitate turistică, ci o trăsură prăfuită, prăpădită, dar în exercițiu funcționii), cînd respira o atmosferă mai încărcată de fum decît aceea a secolului al XX-lea, dar nu de vapori de benzină, cînd vedea mulțimea ce trecea - bărbați cu meloane și cu jobene, marinari minjiți de funingine, femei cu fuste lungi, și nu figuranți, ci ființe umane foarte reale, care vorbeau, transpirau, rîdeau sau mergeau posomorîți la treburile lor -, avea sentimentul brutal și violent că este într-adevăr acolo.

În acel moment, mama lui încă nu se născuse, bunicii lui erau două tinere cupluri ce se pregăteau de căsătorie, Grover Cleveland era președinte al Statelor Unite și Victoria, regină a Angliei, Kipling scria, iar ultimele revolte ale indienilor americani n-avuseseră încă loc... Era ca o lovitură de maciucă în cap.

Whitcomb accepta faptul cu mai mult calm, dar ochii săi nu stăteau o clipă locului, de parcă ar fi vrut să absoarbă această zi de glorie britanică.

Încep să pricep, spuse cu voce coborîtă. Niciodată nu s-a cazut de acord asupra problemei.

² Hansom - șaretă cu două roți și cu vizitiul la spate (n.t.)

mei dacă această perioadă marchează triumful convențiilor rigide și lipsite de naturalețe sau dacă este ultima floare a civilizației occidentale înainte de începerea ofilirii ei. Doar văzându-i pe acești oameni, că și înțeleg: era în același timp tot ce s-a pretins, și bun, și rău, căci nu era o simplă întâmplare survenită cite unuia, ci produsul a milioane de vieți individuale.

- Firește, întotdeauna a fost așa.

Trenul nu era prea diferit de vagoanele căilor ferate engleze din anul 1954, ceea ce-i dădu lui Whitcomb prilejul să plaseze câteva observații sarcastice cu privire la tradițiile inviolabile. La capătul a două ore, trenul îi lăsă într-o gară de cătun adormit printre grădini cu flori îngrijite dragăstos. Luară o trăsură care-i duse la castelul Wyndham.

Un agent de poliție i-a lăsat să intre după ce le-a pus politicos câteva întrebări. Ei se dădeau drept arheologi - Everard un american, iar Whitcomb un australian - care fuseseră extrem de doritori să-l întâlnească pe lordul Wyndham și teribil de mîhniți de tragicul său sfîrșit. Mainwethering, se părea să aibă relații în toate domeniile, le trimisese niște permise de intrare semnate de o bine cunoscută personalitate de la British Museum. Inspectorul Scotland Yard-ului le îngădui să examineze tumulusul.

- Chestiunea-i închisă, domnilor, nu mai există indicii, chiar dacă colegul meu nu-i de acord, ha, ha!

Anchetatorul particular surse acid și-i cercetă atent în timp ce se apropiau de movilă. Erau un tip ogăratic, cu fața ascuțită, însoțit de un individ bondoc, mustacios și schiop, ce părea să joace rolul de acolit.

Tumulusul era lung și înalt, acoperit cu iarbă, în afara unui loc unde se vedea intrarea făcută de săpături pînă la camera funerară. Aceasta fusese consolidată cu niște stâlpi neciopliți și surpați de mult. Mai existau în praf de pe jos fragmente a ceea ce va fi fost odată lemn.

Ziarele au vorbit de un sipet

metalic, spuse Everard. Mă-ntreb dacă n-am putea arunca în el o privire...

Inspectorul făcu un gest de încuviințare și-i conduse într-o clădire în care erau expuse principalele lucruri descoperite. Exceptînd lada, nu erau acolo decît bucăți de metal corodat și oase sfărîmate.

Whitcomb se uită gînditor la suprafața lucioasă, fără ornamente a lădiței; avea o strălucire albastruie provenită de la vreun aliaj rezistent, încă neinventat.

- Cu totul neobișnuit, spuse. Deloc primitiv. Mai că-ți vine să presupui că a fost prelucrat într-o uzină, nu-i așa?

Everard se apropie prudent. Avea o idee destul de justă despre ce se găsea înăuntru și manifesta circumspecția firească într-un asemenea caz la un cetățean al Erei atomice. Scoase din sacoaș un contor și-l îndreptă spre sipet. Acul oscilă, nu mult, dar...

- Ciudat aparat, spuse inspectorul. Vă pot întreba ce este?

- Un electroscoap experimental, minti Everard.

Ridică delicat capacul și ținu contorul deasupra lădiței.

Dumnezeule, radioactivitatea dinăuntru era suficientă ca să ucidă un om într-o singură zi! Abia întrezări grele lingouri cu luciul parcă brumat, înainte de a trînti îndărăt capacul.

- Fiți atenți cu șmecheria asta, bișui el.

Din fericire, individul care transportase încărcătura mortală venise dintr-o eră în care se cunoștea protecția antiatomică!

Detectivul particular se apropiase, tiptil, în spatele lor. Figura lui perspicace avea expresia unui vînător pe urmele vînăturii.

- Deci, îi identifici conținutul, domnule? întrebă el cu glas neutru.

- Da... așa cred. Everard își aminti că Becquerel nu va descoperi radioactivitatea înainte de doi ani, chiar razele X nu se vor naște decît peste un an. Trebuia să se arate prudent: Adică...

Într-un ținut indian am auzit vorbindu-se despre un minereu

care ar fi o otravă...

Însoțitorul detectivului își dresе glasul:

- Indian, hm? Curioasă țară India. Cînd am fost la...

- E ridicol, dragul meu, făcu nerăbdător detectivul. E absolut evident, după accentul acestui domn, că indienii despre care vorbește sînt Piei-roșii... Foarte interesant! Începu să-și umple pipa de lut foarte arsă. Ca vaporii de mercur, nu?

- Atunci Rotherhithe a pus în mormint această cutie, hm? mormăi inspectorul.

- Nu fi idiot! strigă detectivul. Pot dovedi în trei moduri decisive că Rotherhithe este cu totul nevinovat. Ceea ce m-a îngrîțat este cauza reală a morții înălțimii Sale. Dar dacă, precum afirmă acest domn, s-ar găsi o otravă ucigătoare îngropată în acest tumulus... pentru a-i îndepărta pe profanatorii de morminte? Mă întreb totuși cum au putut saxonii să-și procure un minereu american. Poate că există ceva adevărat în acele teorii după care în antichitate fericiții au fi traversat Atlanticul. Eu însumi am făcut unele cercetări în legătură cu o idee de-a mea după care ar exista elemente calde în limba galeză. Or, asta pare să-mi sprijine teoria.

Everard încercă un sentiment de vinovăție, gîndind la răul pe care-l pricinuia arheologiei. Totuși, pînă la urmă, această ladă va fi aruncată în apele Minecii și uitată curînd. Whitcomb și el găsira un pretext ca să plece cît mai iute.

În răstimpul drumului de întoarcere la Londra, pe cînd se aflau nederanjați de nimeni în compartimentul ocupat numai de ei doi, englezul arătă un fragment de lemn putred.

- Mi-am strecurat asta-n buzunar acolo, în tumulus. Ne va sluji să stabilim o dată. Dă-mi, te rog, contorul cu radiocarbon. Viri lemnul în aparat, întoarse butoanele și citi răspunsul: O mie patru sute treizeci de ani, cu o aproximație de 10 ani. Tumulusul a fost înălțat în jurul anului... să vedem... 464, așadar în epoca în care saxonii înce-

PATRULA TIMPULUI

peau să se instaleze în Kent.

Pentru ca lingourile alea să mai prezinte o astfel de activitate, murmură Everard, mă înțeleg că trebuie să fi fost la origine. Greu de-nțeles cum poate dăinui o asemenea activitate după un atît de îndelungat timp de înjumătățire, dar e adevărat că în viitor oamenii vor fi în stare să realizeze cu atomul lucruri la care în vremea mea nici măcar nu s-a visat.

I-au înmănat lui Mainwethering raportul lor și, pe cînd agentul expedia mesajele în timp, punînd în mișcare mecanismul Patrulei, ei au avut răgazul să se plimbe toată ziua. Pe Everard îl interesa Londra victoriană, ba chiar aproape că-l încînta, în ciuda faptului că era săracă și murdară. Privirea lui Whitcomb avea o expresie îndepărtată.

- Mi-ar fi plăcut să trăiesc aici, spuse el.

- Nu mai zi... cu medicina și dentiștii lor?

- Și fără bombe care să-ți cadă-n cap!

Răspunsul lui Whitcomb suna ca o minoasă sfidare.

Mainwethering primise pozițiile cînd cei doi trecură din nou pe la birou. Fumînd o țigară groasă de foi și măsurînd cu pași mari încăperea, le povestea întîmplarea:

- Metalul a fost identificat cu mari șanse de probabilitate. Carburant izotopic de prin secolul al XXX-lea. Cercetările dovedesc că un negustor venit din imperiul Ing a vizitat anul 1987 ca să-și schimbe materiile prime pe synthropul lor, al cărui secret s-a pierdut în timpul Interregului. Firește, el și-a luat măsurile de precauție, încercînd să se dea drept un comerciant din sistemul lui Saturn, totuși a dispărut. Ca și naveta lui temporală. Fără îndoială, cineva din anul 1987 a descoperit cine era și l-a omorît ca să-i ia mașina. Patru la a fost avertizată, dar nici o urmă a mașinii... În cele din urmă au regăsit-o în Anglia veacului al V-lea doi membri ai Patrulei numiți... hm... Everard și Whitcomb.

- Dacă am și reușit, la ce bun ne-am mai face griji? în-

trebă surzînd americanul.

Mainwethering îl scruta scandalizat.

- Dar, prietene, încă nu ai reușit. Sarcina rămîne să fie îndeplinită, atît în accepția mea cît și în cea a sentimentului terestru cu privire la durată. Vă rog să nu crădeți în succes doar pentru faptul că Istoria l-a înregistrat. Timpul nu este deloc rigid; omul are liberul său arbitru. Dacă veți eșua, Istoria se va schimba și nu va fi înregistrat niciodată succesul vostru, iar eu nu vă voi fi vorbit niciodată. Fără îndoială ca astfel s-au întîmplat lucrurile - dacă pot spune „întîmplat” - în rarele cazuri în care Patru la a înfîlînt un insucces. Continuăm să muncim cu aceste cazuri și, dacă succesul apare-n sfîrșit, Istoria va fi schimbată, și reușita va fi existat dintotdeauna. *Tempus non nascitur, fit*³, dacă îmi pot îngădui această mică variantă.

- Bine, bine, am glumit, spuse Everard. Să plecăm, tempus fugit, adăugă el cu o premeditare ce-l făcu pe Mainwethering să se strîmbe.

Se dovedi că nici chiar Patru la nu cunoaște decît prea puține lucruri despre perioada obscură în care romanii abandonaseră Anglia, răstimp în care civilizația romano-bretonă se năruia și în care saxonii începeau să survină. Acest interval nu părusese niciodată important. Biroul din Londra anului 1 000 trimise documentele de care dispunea, precum și veșmintele necesare. Everard și Whitcomb rămăseră timp de o oră inconștienți, sub îngrijirea instructorilor hipnotici, iar la deșteptare se aflau în deplina stăpînire a limbii latine, a mai multor dialecte vorbite de saxonii și de juți și aveau o cunoaștere suficientă a moravurilor și a obiceiurilor acelei epoci.

Veșmintele erau prea puțin practice: pantaloni, cămăși și mantii din lînă aspră, cape de piele, nenumărate curelușe și șnururi. Lungi peruci blonde ca inul le acopereau părul tuns modern... Whitcomb purta un to-

por, iar Everard o spadă, ambele făcute pe măsură, din oțel cu un înalt procent de carbon, dar ei se biziiau mai mult pe micile lor pistoale paralizatoare din secolul al XXVI-lea, ascunse sub mantii. N-aveau armuri, dar într-unul dintre desagi din saltă-n timp existau căști de motociclist: n-ar atraage deloc atenția în această epocă de artizanat clasic, și erau mult mai rezistente și mai confortabile decît articolele originale. Luară de asemenea cu ei niște „gustări” substanțiale și cîteva ulcioare pline cu bere victoriană.

- Perfect! Mainwethering consultă un ceas pe care-l scoase din buzunar. Vă voi aștepta aici la... să zicem la ora patru? Voi avea o gardă înarmată pentru cazul că ați aduce un prizonier, iar după aceea ne vom putea lua ceaial. Le strînse mina: Vă urez noroc!

Everard, încălecă mașina de sărit în timp, reglă comenzile la anul 464 e.n., la tumultul din Addleton, la miezul unei nopți de vară, și făcu contactul.

4.

Era lună plină. Sub lumina ei, acel meleag se întindea vast și pustiu, cu orizontul mărginit de pata neagră a unei păduri. Undeva urla un lup. Tumultul se și găsea acolo - nu ajungeau prea devreme.

Ridicîndu-se cu aparatul anti-gravific, scrutară dănsese tenebre ale unui codru. Un sat se afla la vreun kilometru de morimînt: o casă de lemn și un grup de clădiri mai mici, în jurul unei curți. Scăldat de lună, sătucul dormea liniștit.

Cîmpuri cultivate, observă Whitcomb. Vorbea cu un glas scăzut în tăcerea ce-i înconjură. Știi că saxonii erau mai ales agricultori, veniți aici să caute ogoare. Gîndește-te că de cîțiva ani bretonii aproape că au dispărut din regiunea asta.

Trebuie să ne informăm cu privire la înhumare, spuse Everard. S-o ntîndem din nou ca să găsim momentul în care a fost

³ Timpul nu se naște, ci devine, parafrază după dictonul: „Poetii se nasc, oratorii se educa”.

ridicat tumulusul? Nu, caci poate-i mai sigur să ne informăm acum, la o dată ulterioară, și cind s-a potolit întreaga frământare de atunci...

Whitcomb încuvințată; Everard lăsa din nou mașina să descinda și, la adăpostul unui deșeu, facu un salt înainte de cinci ore.

La nord-est, soarele era orbitor, roua afirma de lungie ierburi, iar păsările făceau o larma infernală. Coboriți de pe aparat, cei doi îl expediară la o altitudine de cincisprezece mii de metri, unde avea să rămână, așteptând să fie rechemat prin mijlocirea unor miniradiouri ascunse în câști.

Se apropiară de-a dreptul de sătuc, gonind cu spada și toporul haite de cini amenințatori ce mîrtau în jurul lor. Curtea nu era pavată, ci acoperită cu un strat gros de noroi și balega. Doi copii goi, cu părul hălăciugă, îi priveau de pe pragul unei colibe de chirpici. O fată așezată afară, ce mugea o vacă sfrijită, scoase un tipăt slab și un argat scund și-ndesat, cu fruntea joasă, ce hrănea porcii, își înșfăcă sulita. Strimbînd din nas, Everard gîndi că unii arheologi fanatici după vestigiile și tradițiile saxonilor din chiar veacul lor ar putea face o vizită acolo.

Un bărbat cu barba căruntă, cu securea în mînă apărui în poarta clădirii celei mari. Ca toți indivizii din acea vreme, era cu cîțiva buni centimetri mai mic decît media secolului al XX-lea. Îi cercetă prudent înainte de a le da binețe.

Everard surise politicos:

- Mă numesc Uffa Hundingson, iar asta-i fratele meu. Knubbi. Sintem neguțatori din Jutlanda și am venit aici ca să facem comerț la Canterbury (spuse numele de atunci, Cant-warabyrig). Am plecat la întimplare din locul de unde ne-am tras pe plajă corabia ne-am rătăcit și, după ce toată noaptea ne-am învîrțit pe-același drum, am zărit casa voastră.

Eu mă numesc Wulfnoth, fiul lui Aelfred, răspune agricultorul. Intrați ca să vă potoliți foamea...

Sala vastă, întunecată și afu-

mată, era plină de-o mulțime zgomotoasă: copiii lui Wulfnoth, nevestele și copiii lor, slugile și familiile acestora.

Mincarea, servită în mari blide de lemn, era carne de porc pe jumătate friptă. Nu părea greu să pornești discuția: oamenii aceștia erau la fel de vorbăreți ca țărani izolați din orice alt loc. Dificultatea consta în a prezenta în mod versimil ceea ce se petrecea în Jutlanda. O dată sau de două ori, Wulfnoth, care nu era prost, le semnală eroarea, dar Everard îi spuse:

- Vi s-au povestit lucruri greșite. Știrile se deformează ciudat cind trec marea. Fu surprins să afle cîte legături mai există între vechea și noua țară. Cît despre discuția despre vreme și recolte, ea nu se deosebea cu nimic de ceea ce auzise în Middle-Westul veacului al XX-lea.

Abia mai tîrziu izbuti să strecoare o întrebare cu privire la tumulus. Wulfnoth se-ncruntă, iar nevastă-sa, o femeie durdulie și știrbă, schiță rapid un gest de implorare în direcția unui grosolan idol de lemn.

- Nu-i bine să vorbești despre aceste lucruri, murmură saxonul, și-mi pare rău că vrăjitorul a fost înmormîntat pe pămîntul meu. Dar era un apropiat al tatălui meu, care acum e mort și care n-a vrut în ruptul capului să-și schimbe hotărîrea.

- Vrăjitorul? Whitcomb își ciuli urechile. Ce poveste-i asta?

- Mai bine s-o știți, mormăi Wulfnoth. Era un străin numit Stane, ce venise la Canterbury acum șase ani. Trebuia să fi venit de foarte departe, căci nu vorbea nici englezește și nici limbile bretone, dar fu primit de regele Hengist și-n curînd învătă. Dădu regelui daruri ciudate, dar bune, și era un ghicitor iscusit, iar regele îl chema tot mai des. Nimeni nu îndrăzne să i se împotrivescă, deoarece avea un băț care zvîrlea trasnetul - a fost văzut despicînd stîncile - și odată, într-o bătălie cu bretonii, a mistuit o grămadă de oameni! Unii îl luau drept Wotan, dar nu este posibil înădncă a murit.

- Ah, așa-i, făcu interesat

Everard. Și ce-a mai făcut el cît timp a fost în viață?

- Oh... a dat regelui sfaturi înțelepte, cum am mai spus. A lui a fost ideea că noi, cei din Kent, nu mai trebuie să-i izgonim pe bretoni și să ne-aducem neconținut tot mai multe rude din țara cea veche, ci dimpotrivă, că trebuie să facem pace. Socotea că, prin forța noastră și prin știința lor romană, am putea încheia laolaltă un imperiu puternic. Avea poate dreptate, deși, în ce mă privește, nu văd cîtuși de puțin folosul tuturor acestor cărți și al acestor bari, fără să mai vorbesc despre bizaurul-zeu în formă de cruce... În orice caz, a fost omorît de doi soli străini, acum trei ani, și îngropat aici cu animalele sacrificate și cu acelea din avereă sa pe care dușmanii nu i le-au jefuit. De două ori pe an îi oferim un sacrificiu și trebuie să recunosc că umbra lui nu ne-a pricînit supărări. Totuși, această întîmplare continuă să-mi displace.

- De trei ani, hai? spuse Whitcomb. Văd...

Trecu o oră-ntrăagă pînă reușiră să se despartă, iar Wulfnoth trimise cu ei un băiat ca să-i conducă la rîu. Everard, care n-avea nici un chef să meargă pe jos atît de departe, surise și chemă pe pămînt mașina de sarit în timp. Și, pe cînd o încăleca împreună cu Whitcomb, rosti grav flăcăișului cu ochii holbați de uimire:

- Așlă că i-ai primit pe Wotan și pe Thunor, care de acum înainte îi vor păzi pe ai tăi de orice rău. Făcură un salt de trei ani în urmă. Și iată momentul dificil, spuse Everard examinînd satul dîndărătul deșisului. De data aceasta, tumulusul nu se mai găsea acolo. Vrăjitorul Stane era încă în viață. Să mistifici un copil e relativ ușor, dar acum va trebui să-l înhîțăm pe individul ăsta dintr-o așezare puternică și războinică, unde el e mina dreaptă a regelui. Și, în plus, are un dezintegrator.

- Aparent, am izbutit... sau vom izbuti, zise Whitcomb.

- Ba nu. Știi că nu-i obligatoriu. Dacă dăm greș, Wulfnoth

PATRULA TIMPULUI

ne va povesti o altă istorie peste trei ani și e probabil că Stane va trăi! Ar putea chiar să ne ucidă de ambele dați! Iar Anglia, smulsa vremilor întunecate pentru a trece la o cultură neolitică, nu va deveni nimic din ce-ai cunoscut... Măntreb unde vrea să ajungă Stane.

• Dădu înălțime mașinii de zburat în timp și o dirijă în văzduh spre Canterbury. Vântul nopții îi sufla amenințător în obraji. Curînd burlul se ivi. Aterizară într-un boschet. Lumina albă a lunii se reflecta pe zidurile pe jumătate năruite ale antice și romanele așezări Durovernum, minjita-n negru în locurile pe care saxonii le reparaseră cu lemne și cu pământ. Nimeni nu putea pătrunde acolo după apusul soarelui.

Săta-n timp îi purtă spre amiaza acelei zile și fu retrimis în cer. Dejunul pe care-l luase cu două ore mai înainte și cu trei ani mai târziu apăsa stomacul lui Everard pe cînd se-ndrepta spre o cale romană în ruine, iar apoi spre oraș. Circulara era destul de intensă, în majoritate cultivatori ce-și duceau în care cu boi produsele la țig. Două străji cu o figură sălbatică îi opriră la poartă și-i cercetară de intențiile lor. De data asta, Everard și Whitcomb erau reprezentanții unui neguțator din Thanet, care-i trimisese la diferiți meseriași din partea locului. Cele două brute își pastrară mutra arțăgoasă pînă în clipa în care Whitcomb le strecură în mînă două monede romane; atunci sulțele se plecară, iar cei doi străini își urmară calea.

Orașul se agita și lărmuia în preajma lor, dar încă o dată cel mai mult îl izbi pe Everard virulenta duhoare. Printre saxonii ce se-nghesuiau observa uneori un romano-breton, care, cu aerul disprețuitor, își croia drum prin noroi, ferind tunica-i zdrențuită de orice atingere de acești sălbatici. Ce comic dacă n-ar fi fost patetic!

Există un han extraordinar de sordid instalat în ruinele unei vechi clădiri de marmura. Everard și Whitcomb descoperira ca banii lor aveau o mare va-

loare în acest loc, unde cel mai adesea schimbul se făcea în natură. Oferind de cîteva ori de băut celor de față, ei obținura toate informațiile de care aveau nevoie. Palatul regelui Hengist se ridica aproape de centrul orașului... Nu era un veritabil palat, ci o veche zidire pe care, sub influența acestui Stane, au înfrumusețat-o în mod deplorabil. Stane..., să nu crezi greșit, străine, că bunul și puternicul nostru rege ar avea cumva suflul de fetiță..., uite, chiar numai în luna trecută... da, Stane! Locuiește în casa învecinată. Un băiat ciudat, unii zic că-i un zeu..., în orice caz știe să aleagă fetele... da, se spune că el e ăla care urzește toate poveștile de pace cu bretonii. Ceea ce ni se-ntîmplă tot mai des cu șmecherii ăștia, încît un om de treabă nu mai poate să verse în tihnă puțin singe..., firește, Stane este foarte învățat, n-aș vrea să spun nimic împotriva lui, înțelege-mă bine, la urma urmei poate zvîrli trasnetul...

- Ei bine, ce facem? întreba Whitcomb cînd reveniră în camera lor. Să-l arestăm?

- Nu... mă îndoiesc că ar fi posibil. Am un plan vag, dar va trebui să ghicim ce are realmente intenția să facă. Să vedem dacă vom izbui să obținem o audiență. Ridicîndu-se de pe mindirul cu paie ce-i servea drept pat, Everard se scărpină. La naiba! Ceea ce-i trebuie acestei epoci nu este instrucția, ci praful insecticid!

Casa fusese restaurată cu grijă, fațada-i cu pilaștri, albă, părea curată, încît era penibil s-o vezi în mijlocul acelei cumplite murdării. Două străji, în picioare pe trepte, se pregăteau să-i oprească pe cei doi străini. Everard le dădu niște bani și le zise că avea știri ce-l vor interesa pe vrăjitor.

- Spune-i: Omul de mîine. E un cuvînt de trecere. 'Nțeles?

- Nu-nseamnă nimic, protestă străjerul.

Cuvintele de trecere nu vor sa spună niciodată nimic, ras puse Everard pe un ton superior.

Cu un zăngănit metalic, saxo-

nul se-ndepărta, clătîndu-și trist capul. Ah, toate trăsnaile astea noi!

Esti sigur că stratagema ta va fi bună? întreba Whitcomb. Acum va fi pus în gardă.

- Știu că un personaj atît de important ca el nu și-ar pierde timpul pentru un oarecare străin. Chestiunea-i urgentă, bătrîne! Deocamdată, n-a săvîrșit nimic permanent, nici măcar atît ca să i se perpetueze legenda. Dar dacă regele Hengist ar realiza o adevărată alianță cu bretonii...

Străjerul reveni, mormăi ceva și-i conduse pînă la capatul scării, apoi de-a lungul peristilului. Dincolo se afla atrul, o mare încăperie în care covoarele moderne, din piele de urs, contrastau cu marmura ciobită și cu mozaicul decolorat. Un om stătea în picioare înaintea unui grosolan pat de lemn. La intrarea lor își ridică mina și Everard observă țeva subțire a unui dezintegrator din secolul al XXX-lea.

- Țineți-vă mîinile la vedere și departate de corp, le ceru cu glas scăzut. Altminteri va trebui, fără îndoială, să vă mimicsc de-clanșind lansatoarele de trasnet

Lui Whitcomb i se tăie respirația, dar Everard se cam aștepta la o asemenea primire. Totuși, simțea ca un rău la stomac.

Stane, vrăjitorul, era un bărbat scund, îmbrăcat cu o frumoasă tunică brodată, ce trebuia să fi provenit din vreun oraș breton. Avea un trup slab, dar musculos, capul mare, iar trasăturile de o urîtenie destul de plăcută, sub o grămadă de par negru.

Un suris glacial i se desena pe buze.

- Caută-i, Eadgar! porunci. Ia-le tot ce pot purta în veșminte.

Saxonul era neîndemînic, dar găsi paralizatoarele și le aruncă pe jos.

- Poți să te duci, spuse Stane.

- Nu sînt primejdioși, sta pînă? întreba ostașul.

- Cu asta-n mina mea? Nu, du-te!

Stane surise mai puțin rece. Eadgar se îndepărtă, țîrșindu-și picioarele.

„Cel puțin mai avem spada și toporișca – gîndi Everard. Dar ele nu ne vor sluji prea mult împotriva acestui obiect ațîntit asupra noastră”.

– Așadar, veniți într-adevăr din viitor, murmură Stane. Sudoarea-i îmbrobodi deodată fruntea. Asta mă intrigă. Vorbiți engleza viitorului? Whitcomb își deschise gura, dar Everard i-o luă înainte, improvizînd, căci viața-i era în joc:

– Despre ce limbă vorbești?

– Despre asta. Stane începu să vorbească folosind un accent particular, dar într-un mod ce putea fi recunoscut de o ureche a secolului al XX-lea. Vreau să știu de unde și din ce timp veniți, care vă sînt intențiile și toate celelalte. Să-mi spuneți adevărul sau vă fac praf și pulbere.

Everard își clătină capul.

– Nu, răspunse el în saxonă. Nu te înțeleg.

Whitcomb îi aruncă o privire, dar tăcu, gata să urmeze calea arătată de american. Mîntea lui Everard funcționa rapid sub imboldul disperării, își dădea seama că moartea îl pîndește la prima greșală.

– În epoca noastră vorbeam așa. Și se apucă să debeatze o tiradă într-un jargon mexicanospaniol.

– Așa... o limbă latină! Ochii lui Stane se-nflăcărară. Dezintegratorul îi tremura în mină. De cînd veniți?

– Din secolul al XX-lea e.n. Țara noastră se numește Lyonesse. Se află în cealaltă parte a mării occidentale...

– America! Răsunase ca un oftat. Ați numit-o **vreodată** America?

– Nu. Nu pricep despre ce vorbești.

Stane nu-și putu împiedica un fior. Se stăpîni.

– Cunoașteți limba romană?

Everard făcu un semn afirmativ.

Stane izbucni într-un rîs nervos.

– În acest caz s-o folosim. Dacă ați ști ce scribă-mi face

această limbă de porci care-i saxonă...

Latina lui era puțin cam decadentă, fiind, desigur, învățată în acest vîec, dar destul de curgătoare. Își agita arma. Iertați-mi lipsa de curtenie... Dar trebuie să fiu prudent.

– Firește, conveni Everard. Ah..., mă numesc Mencius, iar prietenul meu Iulianus. Venim din viitor, după cum ai ghicit. Sîntem istorici. Epoca noastră tocmai a inventat călătoriile în timp.

– La drept vorbind, eu sînt Rozher Schtein, din anul 1987. Ați auzit... vorbindu-se de mine?

– E o întrebare de prisos! spuse Everard. Noi am ajuns aici în căutarea acestui misterios Stane, ce pare să fie unul dintre personajele esențiale ale Istoriei. Bănuiam că ar putea fi un... (își exploră latina căutînd o expresie ce nsemna **călător în timp** și sfîrși prin a improviza una)... **peregrinator temporis**. Acum o știu.

– Trei ani... Schtein, cu arma în mînă, începu să măsoare febril încăperea, dar se găsea prea departe ca să poată sări asupra lui prin surprindere. De trei ani sînt aici. Dacă ați ști de cîte ori am rămas nedormit întrebîndu-mă dacă voi reuși... Spuneți-mi, lumea voastră este unită?

– Lumea și planetele, zise Everard. Încă de mult. Se-nfioră în sine. Viața-i depindea de agerimea cu care va ghici care fuseseră planurile lui Schtein.

– Și sînteți un popor liber?

– Sîntem. Adică împărțatul prezidează, dar senatul face legile și este ales de popor.

Chipul de gnom al lui Schtein căpătase o expresie aproape sacră. Era transfigurat.

– Așa cum am visat, murmură. Mulțumesc.

– Ți-ai părăsit deci epoca pentru... a crea Istoria?

– Nu, pentru a o schimba. Cuvintele i se revărsau din gură ca și cînd ar fi vrut de-amar de ani să vorbească, fără să-ndrăznească vreodată. În vremea mea eram istoric. Din întîmplare, am întîlnit un om care pretindea că este comerciant și că venise de pe lunile lui Saturn. Dar cum fu-

sesem eu însumi pe-acolo, l-am dibuit că minte. Făcînd cerce-lări, am aflat adevărul. Era un călător temporal, care venise dintr-un foarte îndepărtat viitor. Trebuie să-nțelegeți că epoca în care trăiam era atroce și, în calitate de istoric psihograf, îmi dădeam prea bine seama că războiul, mizeria și tirania, care ne copleșeau, nu proveneau dintr-un rău înăscut în om, ci din simpla lege a cauzalității. Existaseră perioade de pace, chiar destul de prelungite, dar răul era prea adînc înrădăcinat, starea de conflict făcea parte din însăși civilizația noastră. Familia îmi fusese nimicită în cursul unui raid venusian, n-aveam de pierdut nimic. Am pus mîna pe mașina temporală după ce... l-am aranjat pe proprietarul ei. Marea greșală, mi-am zis, fusese comisă în vremea veacurilor întinuate. Roma unificase un vast imperiu care „cunoștea pacea, iar din pace poate întotdeauna să se nască dreptatea. Dar Roma se istovise în sîrtoarea ei și acum se dezagrega. Barbarii nou veniți erau viguroși, aveau multe posibilități, dar ei nu înfîrziară să se corupă. Cu toate astea, să luăm Anglia izolată de influența putrezitoare a societății romane. Își fac apariția saxonii; sînt niște puturoși dezgustători, dar sînt puternici și nu cer altceva decît să se instruiască. În istoria mea, ei nimici-seră pur și simplu civilizația bretonă, apoi, intelectualmente neputincioși, fuseseră înglobați de această nouă – și rea – civilizație, numită occidentală. Eu doream să rezulte ceva mai bun. N-a fost ușor. Veți fi surprinși aflînd de greutatea întîmpinate într-o epocă diferită, înainte de a te fi adaptat, chiar dacă dispuși de arme moderne și de daruri pentru rege. Dar eu mi-am asigurat acum respectul lui Hengist și cîștig din ce în ce mai mult încrederea bretonilor. Pot uni cele două popoare într-un război comun împotriva picților. Anglia nu va mai fi decît un regat unic, dăruit cu forța saxonă și cunoștințele romanilor, destul de puternic ca să-i respingă pe orice invadatori. Bineînțeles, creștinis-

PATRULA TIMPULUI

mul este inevitabil, dar voi face astfel ca să fie creștinismul cel bun, cel ce va instrui și va civiliza pe oameni fără să le frîneze spiritul. Într-o zi sau alta, Anglia va fi în măsură să ia pe continent conducerea evenimentelor. Și în sfîrșit... o lume unică! Voi rămîne aici destul de mult timp ca să se înfăptuiască alianța împotriva picților, pe urmă voi dispărea, făgăduind că mă voi întoarce mai tîrziu. Dacă aș reveni, să spunem la intervale de cincizeci de ani, în decursul cîtorva secole viitoare, aș deveni o legendă, un zeu, care i-ar putea constrînge să urmeze calea cea dreaptă.

- Am citit mult în legătură cu sfîntul Stanius, spuse încet Everard.

- Așadar, am cîștigat! strigă Schtein. Am dat lumii pacea! Lacrimile îi curgeau pe obraji.

Everard se apropie. Schtein, încă neîncercător, îi vîrî arma în piept. Cu un aer degajat, Everard se întoarse în jurul său, iar Schtein se roti și el spre a nu-l pierde din vedere. Dar omul era prea tulburat de această aparentă dovadă a succesului său pentru a-și aminti de prezența lui Whitcomb. Everard îi făcu un semn englezului.

Whitcomb zvîrli toporul. Everard se întinse pe jos. Schtein urlă și dezintegrează împoșcă jetul său ucigător. Toporul îi spărsese umărul. Whitcomb sări, prinzîndu-și mina în care ținea arma. Schtein striga, forțîndu-se să și-o ridice. Everard se aruncă în luptă. Urmă o clipă de învîlmășeală.

Apoi dezintegrează izbucni din nou și Schtein nu mai rămase decît o masă inertă în brațele lor. Singele care curgea din înspăimîntătoare rană deschisă în pieptul său se răspîndi pe vestimentele lor.

Cei doi străjeri veniră în fugă. Everard înșfăcă paralizatorul de pe sol și-l reglă la intensitatea maximă. O suliță îi zbură pe lingă braț. Trase de două ori și cele două brute se prăbușiră, doborîte pentru cîteva ore.

Chircit, Everard ciuli urechile. Un strigăt de femeie răsună din încăperile interioare, dar nimeni

nu se arătă în ușă.

- Cred că am învins, gîfii el.

- Da.

Whitcomb contempla sumbru cadavrul, care zăcea la picioarele sale și părea jalnic de mic.

- Nu i-am dorit moartea, spuse Everard. Dar momentul a fost dificil. Era sorocit, fără îndoială.

- Pentru el a fost preferabil așa... decît tribunalul Patrulei și exilul pe o planetă.

- Materialmente vorbind, îl putem socoti un tilhar și-un uci-gaș. Dar visul său fusese realmente frumos.

- Un vis pe care noi l-am pulverizat.

- Istoria ar fi făcut deopotrivă. Un singur om nu-i în stare să fie destul de puternic și nici destul de nțelept. Mă bate gîndul că partea cea mai mare a mizeriei omenești este pricinuită de fanatici bine intenționați ca acesta.

- În consecință, ne spălăm pe mîini și acceptăm urmarea.

- Gîndește-te la toți prietenii tăi din 1947. Nici măcar n-ar fi existat vreodată.

Whitcomb își scoase mantia și încercă să ștergă singele care curse pe vestimentele lui.

- La drum! zise Everard. Trecu prin ușa din spate. O concubină se zgîia la el îngrozită.

Trebuî să spargă broască unei uși interioare. În camera care urmă se afla naveta temporală din epoca Ing, precum și cărți și cîteva lăzi cu arme și cu diverse aprovizionări. Everard încărcă totul în navetă...

- Ar trebui să duci toate acestea la depozitul din 1894, spuse. Eu voi căuta mașina noastră și ne vedem la birou.

Cu fața trasă, Whitcomb îl privi într-un fel ciudat, dar peste chipul său se așternu hotărîrea:

- De acord, bătrîne! Surise nițel trist și-i strînse lui Everard mîna: adio și noroc!

Americanul îl observă îndelung cum se instalează în marele cilindru de oțel. Era o bizară formulă de adio dacă te gîndeai că peste două ore trebuiau să ia împreună ceaiul, în 1894.

Îngrijorarea îl rodea, în vreme ce părăsea casa spre a se

pierde în mulțime. Charlie era un original. Or...

Nimeni nu-l stîngheri cînd ieși din oraș și pătrunse în boschet. Comandă mașinii de călătorit în timp să redescindă și, în ciuda necesității de a se grăbi, căci vreun curios s-ar fi putut apropia să vadă uriașa pasăre lăsată pe pămînt, Everard deschise un ulcior cu bere. Îi era o sete cumplită. Apoi, după o ultimă privire spre Anglia saxonilor, sări în 1894.

Mainwethering se afla acolo, cu gîbla lui, precum făgăduise. Fața-i deveni neliniștită, vîzînd cum se apropie acest om cu veșmintele păte de sînge. Dar Everard îl liniști.

Îi trebuiră cîteva minute ca să se spele și să se schimbe, înainte de a dicta secretarului un raport detaliat. Whitcomb ar fi trebuit să fi ajuns și el, dar îl așteptară în zadar. Mainwethering chemă prin radio depozitul și reveni cu sprîncenele încrun-tate.

- Încă n-a sosit acolo, spuse. N-o fi survenit vreun incident?

- Greu de crezut. Mașina era în stare perfectă. Everard își mușcă buzele. Nu știu ce se-ntîmplă. O fi-nțeles, poate, greșit și s-o fi dus în 1947.

Un schimb de note arătă că Whitcomb nu se prezentase nici acolo. Everard și Mainwethering merseră să-și ia ceaiul, dar nici la întoarcerea lor Whitcomb nu dăduse vreun semn de viață.

- E mai bine să informez serviciul operativ, spuse Mainwethering. Ce părere ai? Ei vor izbuti să dea de el.

- Nu... așteaptă. Everard reflectă o clipă. Un gînd începuse să-l neliniștească. Era înspăimîntător.

- Ai o idee?

- Da... un fir. Everard prinse a se descotorosi de toaletele victoriene. Comandă, te rog, hainele mele din secolul al XX-lea. Îl voi regăsi, poate, de unul singur...

- Patrula va cere un raport preliminar cu privire la ideea și intențiile dumitale. Îi aminti Mainwethering.

- Găbește-mă cu Patrula!

S.

Londra, 1944. Se lăsase o noapte de iarnă. Un vînt rece și tăios bătea prin tunelurile tenebroase ale străzilor. Undeva ra suna zgomotul surd al unei explozii, un incendiu izbucni învăpăiat. Mari flămuri roșii filfiau deasupra acoperișurilor.

Everard își lăsă pe trotuar mașina de sărit în timp - nimeni nu-și scotea nasul afară cînd cădeau uciătoarele V₁ - și se fu-rișă în umbra fremătătoare. 17 noiembrie; memoria-i antrenată reținuse bine data. Era ziua în care murise Mary Nelson.

Găsi în colțul străzii o cabina telefonică și consultă un anuar. Erau trecuți acolo o mulțime de Nelsoni, dar o singură Mary pentru regiunea Streatham. Trebuia să fie mama ei - presupunea că fata avea același nume. Nu știa la ce oră avea să cadă bomba, dar existau mijloace de a afla.

- Focul și trăsnetul se năpustiră bubitor asupra lui cînd ieși în stradă. Se aruncă pe burtă, în timp ce cioburi de sticlă treceau șuerind peste el. 17 noiembrie 1944. Cu zece ani mai tînăr, Manse Everard, locotenent de geniu al Armatei Statelor Unite, era undeva în cealaltă parte a Minecîi, în bătaia tunurilor germane. Nu izbutea să-și amintească unde se găsea exact în acest moment, dar nici nu se strădui. Știa că va supraviețui primăverii de acolo.

Noul incendiu dănuia roșu și sinistru îndărătul său cînd Everard o zbughise spre mașina temporală. O încalcă și se ridică în văzduh. Foarte sus, deasupra Londrei, nu mai distingea decît vaste tenebre pătate de flăcări. Noaptea Walpurgiei și în-tergul infern dezlănțuite împo-triva pămîntului!

Își reamintea bine Streatham, tristă așezare de cărămidă, locuită de mici amployați, de băcani, de mecanici, de toți acei oameni simpli care se ridicaseră ca să blocheze definitiv puterea ce cucerise Europa. O fată pe care o cunoscuse trăise acolo prin 1943... Mai tîrziu se va fi

căsătorit, desigur, cu cineva.

Zburind jos, Everard încerca să găsească adresa. În apropiere izbucni ceva ca explozia unui vulcan. Mașina lui se cabră în văzduh, iar el fu cît pe-aci să fie aruncat din șa. Se grăbi spre locul căutat și văzu o casă prăbușită, distrusă, în flăcări. Ajungea prea tîrziu...

Ba nu! Își privi ceasul - ora zece și treizeci precis și sări cu două ore înapoi.

Se și înnoptase, dar casa se ridica solid în umbră. Timp de-o clipă simți dorința să avertizeze pe toți cei dinăuntru. Dar nu... de-a lungul lumii, milioane de ființe mureau. El nu era Schein ca să-și ia pe umeri povara Istoriei.

Cu gura strîmbată de-un suris rece, descinse și trecu de gardul cu zăbrele. El nu era unul dintre afurisiții aia de Daneelien. Bătu la ușă, care se deschise. O femeie de vîrstă mijlocie îl cercetă în semiîntuneric, iar Everard înțelese că ei i se părea bizar să vadă un civil în acel moment.

- Te rog să mă scuzi, spuse el, cunoști dumeata pe miss Mary Nelson?

- Dar... desigur. O șovăire: locuiește foarte aproape. Chiar trebuie să sosească. Ți ești prieten?

- M-a trimis c-un mesaj mrs...

- Enderby.

- Ah, da, mrs. Enderby. Am o memorie din cale afară de proastă. Iată despre ce-i vorba: miss Nelson dorește să vă comunice că-i pare tare rău că nu va mai putea veni la dumeavoastră. Totuși ar dori ca, în schimb, dumeata și întreaga dumitale familie să mergeți la ea înainte de ora zece și treizeci.

- Noi toți, domnule? Dar copiii...

- Te rog, și cu copiii. Cu toții. Ea a pregătit o surpriză cu totul specială, ceva ce nu va putea arăta decît în acel moment. E necesar să fiți cu toți acolo.

- Ei bine, vom veni, domnule, de vreme ce ne cere acest lucru.

- Toată lumea, înainte de ora zece și treizeci, neapărat. Te voi revedea atunci, mrs. Enderby.

Everard făcu un semn cu capul și se-ntoarse în stradă.

Făcuse tot ce-i sta în puteri. Venea la rînd casa Nelsonilor. Adresa lor se afla cu trei blocuri mai departe. Everard își gara mașina la intrarea unei fundături întunecate și se apropie de clădirea căutată. Acum era și el vinovat. La fel de vinovat ca Schein. Se întrebă cum arăta planeta exilului.

Nu se vedea nici o urmă din naveta Îng, care era totuși prea mare ca să poată fi ascunsă. La ora aceea, Charlie, așadar, încă nu ajunsese. În așteptarea lui, va trebui să improvizeze ceva.

Ciocanind în ușă, Everard se întreba ce efecte va avea salvarea familiei Enderby. Acei copii vor crește, vor avea la rîndul lor copii - niște englezi cu totul insignifianți, ai clasei mijlocii, fără nici o indoială. Dar la un moment oarecare din secolele care vin un om de seamă s-ar putea sau nu naște. Firește, timpul nu era chiar atît de flexibil. În afara unor cazuri rare, ereditatea precisă n-avea însemnătate, conta doar vastul rezervor al genelor umane și al societății omenești. Totuși ar putea fi tocmai unul dintre aceste rare cazuri.

O tînară fată îi deschise ușa. Era drăguță, fără ostentație, dar nostimă în uniformă ei impecabilă.

- Miss Nelson?

- Da...?

- Mă numesc Everard. Sint un prieten al lui Charlie Whitcomb. Pot intra? Am să-ți comunic notații destul de surprinzătoare.

- Voiam tocmai să ies, spuse ea ca și cum s-ar fi scuzat.

- Ba nu, nu trebuia să ieși. Era o greșală. Fata se încruntă indignată. Iartă-mă. Te rog îngăduie-mi să-ți explic. Îl conduse într-un salon trist și plin de tot felul de lucruri.

- Ia loc, atunci, domnule Everard. Dar te rog să nu vorbești prea tare, căci întreaga mea familie doarme... Se trezesc de vreme.

Everard se instală confortabil. Mary se așeză pe marginea unui divan și-i privi cu ochii mari. El se întrebă dacă nu cumva

PATRULA TIMPULUI

Wulfnoth și Eadgar se aflau printre stramoșii ei. Da... fără nici o îndoială, după toate aceste veacuri scurse.

- Ba poate chiar și Schein.
- Ești în Forțele aeriene? Acolo l-ai cunoscut pe Charlie?
- Nu, sînt la Informații, ceea ce explică ținuta mea civilă. Te pot întreba cînd l-ai văzut pentru ultima dată?

- Oh... sînt săptămîni de-atunci. Pentru moment se găsește în Franța. Sper că războiul să se termine în curînd. E atît de idiot din partea lor să continue cînd trebuie să știe prea bine că este sfîrșitul, nu-i așa? Ea își înclină capul cu un aer ciudat. Dar care sînt noutățile dumitale?

- Voi ajunge îndată la ele.
Și, căutînd să nu intreacă măsura, se apucă să flecărească despre situația de dincolo de Canalul Minecii. Ce straniu să vorbești unei fantome! Iar condiționarea lui îl împiedică să spună adevărul. O dorea, dar cînd încerca, limba parcă i se înțepenea.

- Iar costul unei simple sticle de vin roșu...

- Te rog... îl întrerupse ea nerăbdătoare. Nu vrei să ajungi la problema noastră? Am seara dată.

- Oh! Îmi pare într-adevăr rau. Vezi...

Cineva bătu în ușă, ceea ce-l salvă.

- Scuză-mă, murmură ea, înainte de a se fi strecurat pe sub perdelele sumbre ca să deschidă. Everard o urma cu pași de lup.

Ea se dădu înapoi, poticnindu-se, și scoase un strigat:

- Charlie!

Whitcomb o strîns în brațe, fără să ia aminte la singele încă umed care tocmai îi stropise cu zece secole mai înainte veșmintele-i saxone. Everard apără în hol, și englezul îl privi cu o expresie de uimire amestecată cu oroare.

- Tu...
Vru să pună mîna pe paralizator, dar Everard îl și ținua cu al său.

- Lasă timpenniile, îi spuse americanul, sînt prietenul tau

Doresc să te ajut. Ce plan absurd ai scormit, zi!

- O... țin aici... ca s-o-mpiedic să meargă...

- Și crezi că ei n-au mijlocul de a te repera? Everard prinse a vorbi în graiul temporal, singurul utilizabil în prezența înspăimîntatei fete. Cînd l-am părăsit în 1894, Mainwethering începea să aibă niște bănuieli neplăcute. Dacă ne vom purta neîndemnat, toate unitățile Patrulei vor fi alertate. Vor îndrepta eroarea, probabil, omorînd-o pe Mary, iar tu vei fi exilat.

- Eu... Whitcomb se înăbuși. Figura lui era masca teroarei. Tu... n-ai lăsa-o totuși să moară...

- Nu, dar trebuie să ne purtăm mai inteligent.

- Vom evada... vom găsi o perioadă tare îndepărtată... Dacă trebuie, ne vom întoarce în era dinozaurilor.

- Taci! îi porunci Everard. Viața dumitale este în primejdie, iar noi ne străduim să te salvăm. Dacă n-ai încredere în mine, încrede-te măcar în Charlie. Reluă în temporal, către celălalt: ascultă, bătrîne, nu există nici loc, nici timp în care te-ai putea ascunde. Mary Nelson a murit astă-seară. E un fapt istoric. Eu am și intrat în încurcătură... familia pe care era cîț pe-aci s-o viziteze Mary nu va fi acasă cînd va cădea bomba. Dacă ai încerca să fugi cu ea, v-ai descoperi. E doar o întimplare că un agent al Patrulei n-a ajuns încă aici.

Whitcomb se forță să fie calm.

- Dar dacă voi sări cu ea în 1948? De unde poți ști că ea n-a reapărut deodată în 1948? E un fapt poate deopotrivă de istoric.

- Bătrîne, îți este cu **neputință**. Încearcă. Hai, spune-i că o vei face să sara în viitor cu patru ani.

Whitcomb mormăi:

- Ar însemna să mă trădez... Și sînt condiționat...

- Asta-i. Ai tocmai posibilitatea să-i apari așa cum ești în clipa asta, dar de cum începi să-i vorbești ești silit să minți, deoarece nu poți face altfel. De altminteri, cum i-ai explica exis-

tența? Dacă rămîne Mary Nelson, W.A.A.F.-ul* o va socoti dezertoare. Dacă-și schimbă numele, unde sînt actul de naștere, livretul de familie, cartelele, toate aceste bucați de hîrtie pe care guvernele secolului al XX-lea le țin în mare cinste? E fără speranță, bătrîne!

- Atunci ce putem face?
- Să înfruntăm Patruța și să ne apărăm. Așteaptă aici o clipă.

Everard era calm și rece. N-avea timpul să se înspăimînte, nici să fie uluit de extraordinarul său donquijottism. În stradă își regăsi mașina de sărit în timp și o reglă astfel încît s-o expedieze cinci ani mai firziu, în plină amiază, pe Picadilly Circus. Apăsă disjunctorul principal, văzu cum dispăre fără el aparatul, apoi reîntrî în casă, Mary stătea tremurînd și plîngînd, în brațele lui Whitcomb. Ah, acești bieți copii pierduți!

- E bine. Everard îi duse în salon și se așeză cu arma-mînă. Acum să așteptăm.

Nu dură mult. Un **saltă-n timp** apără la bord cu doi oameni în gri, trimiși Patrulei. Erau înarmați. Everard îi matura cu o răză paralizantă de mică tensiune.

- Ajută-mă să-i leg, Charlie, spuse.

Mary se ghemuia amuțită într-un colț.

Cînd oamenii își recăpătără cunoștința, Everard se aplecă peste ei cu un suris glacial.

- De ce anume sîntem acuzați, băieți? întrebă el în graiul temporal.

- Gîndesc că știi, răspunse calm unul dintre prizonieri. După dispariția voastră, Biroul central ne-a însărcinat să vă regăsim. Cercetînd săptămîna care urmează, am descoperit că ați evacuat o familie care trebuia să dispară într-un bombardament. Dosarul lui Whitcomb ne-a indicat faptul că trebuia să fi venit aici ca s-o salvezi pe această femeie, căreia îi era dat să moară astă-seară. Ați face bine să ne dezlegați, sau aceasta va agrava și mai mult

* Aviatorele din serviciul auxiliar

cazul vostru.

- Eu n-am transformat Istoria, spuse Everard. Daneelienii sînt tot acolo, nu!

- Da, firește, dar...

- De unde știi dumneata că familia Enderby trebuia să piară?

- Casa lor a fost atinsă, iar ei au afirmat că n-au ieșit decît pentru că...

- Da, dar faptul este că de acum înainte ei sînt bine ieșiți. Este scris. Acum voi încercați să schimbați trecutul.

- Dar femeia de aici...

- Sîntem siguri că n-a existat o Mary Nelson care s-a stabilit..., să spunem, la Londra, în 1850, ca să moară de bătrînețe în jurul anului 1900?

Captivul cu fața slabă se strîmbă sălbatic:

- Vă zbateți al naibii! Dar n-o să vă meargă deloc. Nu puteți lupta împotriva întregii Patrule!

- Crezi? Vă pot părăsi aici, unde familia Enderby vă va găsi peste două ore. Mi-am reglat mașina de sărit în timp să apară într-un loc public, într-un moment pe care doar eu îl cunosc. Ce efect va avea asta asupra Istoriei?

- Patruța va lua măsuri corective ca să-ndrepte încurcătura, după cum și voi ați făcut-o în secolul al V-lea.

- Poate! Aș fi totuși în stare să-i ușurez considerabil munca dacă s-ar admite să mi se asculte doleanța. Vreau un Daneelian.

- Ce?

- Mai înțeles perfect. Dacă trebuie, voi încăleca propriul dumitale saltă-n timp și voi avansa un milion de ani. Le voi expune lor înșile cu cît mai simplă ar fi situația dacă ne-ar acorda o șansă.

- Nu va fi necesar.

Everard se roti în jurul său, cu răsuflarea tăiată. Paralizatorul îi căzu din mînă.

Nu putea privi silueta care strălucise înaintea lui. Dînd îndărăt, îl înecă un hohot de plîns.

- Ți-a fost examinat dezideratul, rosti glasul de liniște. Era cunoscut și cîntărit cu milenii înainte de a te naște. Rămînea totuși o ve-

rigă indispensabilă în lanțul timpului. Dacă ai fi eșuat astă-seară n-ar fi existat milă. Pentru noi, se și află scris că un anume Charles și o anumită Mary Whitcomb trăiau în Anglia victoriană. Era, de asemenea, scris că Mary Nelson pierise împreună cu familia pe care o vizitase în 1944 și că Charles Whitcomb trăise celibatar sfîrșind prin a muri în serviciu comandat, în Patruță. Se luase notă de această anomalie și, intrucît cel mai infim paradox constituie o ruptură în urzeala spațiu-timp, noi trebuia s-o rectificăm, eliminînd din cursul lucrurilor unul sau altul dintre aceste fapte. Or, acum ai decis care să fie eliminat.

Într-un colț al spiritului său zguduit, Everard, știu că cei doi trimiși de Patruță fuseseră deodată eliberați. El știu că mașina de sărit în timp fusese... era... va fi subtilizată, fără să fie văzută, în chiar clipa materializării ei. Știu că Istoria se citea în prezent astfel: Mary Nelson, W.A.A.F., dispărută, presupusă omorîta prin căderea unei bombe aproape de locuința familiei Enderby, care se găseau cu toții la ea, pe cînd propria lor casă fusese distrusă; Charles Whitcomb, dispărut în 1947, presupus înecat prin accident. Știu că i-a fost explicat fetei adevărul, înainte ca ea să fie condiționată, astfel încît să nu-l divulge niciodată și că au trimis-o împreună cu Charlie în 1850. Ei și-ar duce existența în clasa mijlocie, fără să se simtă niciodată prea bine sub domnia reginei Victoria, iar Charlie ar avea deseori nostalgia a ceea ce fusese în Patruță... apoi s-ar întoarce spre soția și copiii săi, spunîndu-și că la urma urmelor sacrificiul nu fusese chiar atît de mare.

El știu toate astea și, de asemenea, că Daneelianul plecase. Cînd întunecatele vîrtejuri ale creierului său se domoliră și putu să-i privească mai lînghe pe cei doi mesageri ai Patrulei, habar n-avea totuși care va fi propriul său destin.

- Vino, spuse primul om. Să

plecăm de aici înainte de a se deștepta cineva în casă. Te vom readuce în anul dumitale... 1954, nu?

- Și apoi? întrebă uimit Everard.

Omul dădu din umeri. Indiferența-i afectată ascundea prost cutremurul pe care îl provocase ivirea Daneelianului.

- Prezintă-te șefului dumitale de sector. Ai dovedit fără umbră de ndoială că nu poți fi folosit în mod normal.

- Așadar... sînt pur și simplu mătrășit...

- Nare nici un rost să mîrii. Crezi că împlinirea dumitale este unică într-un milion de ani de muncă ai Patrulei? Regula-mîntul ține pe deplin seama și de asemenea cazuri. Îți va trebui, evident, un antrenament complementar. Ceea ce se potrivește cel mai bine personalității dumitale este o funcție de neașteptat - indiferent în ce eră, indiferent în ce loc, pretutindeni și de fiecare dată cînd ar putea fi nevoie de dumneata. Presupun că asta îți va plăcea.

Cu picioarele moi, Everard încălecă mașina de sărit în timp. Cînd coborî din nou de pe ea, au și trecut zece ani.

În românește de
DORIN A. GROZA

Desen de RADU GAVRILESCU

CRISTIAN POPESCU

Unul dintre fenomenele interesante ale SF-ului românesc recent este afirmarea unor autori de formație non-filologică a căror mod de a concepe literatura și munca literară conține note originale, promițătoare de prosepție. Printre cei din această categorie se numără și Cristian Tudor Popescu (născut în 1956, de profesie inginer automatist). Cele mai reușite dintre prozele sale au o tensiune specifică, născută dintr-o însumare de exprimări nete, tranșante, chiar „brutale” uneori (o motivare a acestui ultim aspect se află în frecventarea asiduă a literaturii SF anglo-saxone, aceeași explicație pare a o avea și destul de frecventul, încă, recurs la formulele senzaționalului facil).

Nesiguranța gustului literar apare progresiv atenuată în textele lui Cristian Tudor Popescu, autor având capacitatea de a „computeriza” în ritm susținut informații diverse (tehnici narative, idei critice, ipoteze tehnico-științifice, sofisme caracteristice literaturii SF) și de a le folosi în chip nuanțat.

Promițătoare este și preocuparea sa de a realiza texte situate, mai sus de palierul SF-ului facil, texte având o anumită miză speculativă. Citabile sînt în acest sens *Phalanx* (o parabolă despre acefalismul necesar în autocrație), *Galla* (relatare despre soarta unui geniu într-o societate de consum), *Hephron* (rod al unei meditații despre contemplativitatea inteligenței și consecințele acestora). *Cassargoz*, lucrare premiată în cadrul concursului de creație în domeniul anticipației tehnico-științifice, ediția 1985, prezentată în almanahul de față, este o ingenioasă construcție pornită de la tema manieristă a lumii ca teatru. Dincolo de unele surse privind de precaritatea literaturii SF comerciale (acestea constituie de altfel, principalul neajuns actual al povestirilor lui Cristian Tudor Popescu), *Cassargoz* este un text reprezentativ pentru posibilitățile unui autor dotat.

VOICU BUGARIU

CASSARGOZ

NOVELĂ PREMIATĂ LA CONCURSUL DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ DE ANTICIPATIE TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ, EDIȚIA 1985

Cassargoz, Klaus Saura Cassargoz, zis și Cap Pătrat, atît datorită încăpățînării, cît și efectiv formeî craniului său, înainta aproape fericit prin torentul uman de pe Avenida Valladon. Cînd trecuse pe aici, cu două ore în urmă, toată lumea îl ocotea cît putea la vederea salopetei cafeniu cu verde, a lui Old Joe - pușcociul greu pe care-l căra în spinare - și mai ales a murei lui. Acum, cînd din toate astea nu mai rămăsese decît mura - și aia îmbunătățită, pentru că se bărbierise, se schimbaseră și îmbracaseră ceva la restaurantul hotelului - îl împingeau toți fără nici o reținere.

Seara era una din obișnuitele seri sufocante ale Tebriedei. Ideea de briză venind dinspre ocean, nu reușea să cîltimească deloc căldura umedă și stătută, tolnăită ca un cotoi enorm peste oraș. Prea puțin se sinchisea Cassargoz de căldură. Învățase de mult că atunci cînd nu zaci prin vreo ripă, cu o gaură cît aluna în dosul urechii și furnicile mărșăluindu-ți pe corne, vremea nu poate să fie decît minunată, indiferent dacă e arșită, furtună sau ninge.

Din America de Sud se întorseseră cu un teanc de hîrtii de o mie, gros cam cît o cărămidă, cu creierii intoxicați

de politică și cu urma unei guri de rezervă situată la o palmă sub cea de la mama natură, cu care încercase să-l înzestreze un cetățean slujindu-se de o macetă. De atunci luase obiceiul să poarte la gît o eșarfă albă, îi plăcea culoarea asta fiindcă, la o adică, dacă gluma se îngroșa prea mult, aveai ce să legi în virful bățului și să agiți.

De vreo două ori îl acostaseră cite o tîră nostimă, dar astă-seară Cassargoz voia doar să se plimbe. De fiecare dată cînd se întorcea dintr-o campanie, hoinărea ore în șir printr-un oraș mare. Căuta locurile cele

CRISTIAN POPESCU

mai aglomerate, primind mulțumit brînciuri și ghionturi și trăgînd în piept cu neșat mirosul gazelor de eșapament și al sudorii umane. Era atît de fericit că e încă viu, încît din toate fibrele corpului îi urca o zgîndăreală plăcută, ca atunci cînd îți vine să te-ntinzi de să-ți trosnească oasele.

TROPICANA, tipau tăcut reclamele, **WESTERN HOUSE**, **ALVARADO'S SENTIMENTO**, **SILVER STAR**, **JACKPOT**, **JACKPOT**, **JACKPOT**, **JACKPOT**, **JACKPOT** și din nou: **TROPICANA**.

Brusc, Cassargoz stătu locului. În noianul policrom de pulsații luminoase trecuse pe privirea peste ceva care-i părea vag cunoscut. Dar nu mai știe unde. Începu să exploreze circular, încet și sistematic, cîmpul vizual. Dădu repede peste el.

Era un panou-video uriaș, vizibil probabil de la vreun kilometru, pe care se succedau imaginile-reclamă. Minimul de la care se accepta o comandă publicitară era de 5 secunde. Maximul: cît te ține punga.

De aproximativ un minut rezista pe ecran o mutră asimetrică, falcoasă, cu niște ochișori porcini mijind sub pălăria de cowboy de operetă, peste care explodau și se stingeau într-una cuvintele:

BLANK'S CASINOS
UN MILION ÎNTR-O
NOAPTE
SAU
UN GLONTE ÎN CAP
SPRE ZIUĂ
AUT CAESAR AUT NIHIL
BLANK'S CASINOS

„Sajung closetar la azilul de bătrîni dacă ăsta nu e Filozofu”. Aproape că uitasem că-l cheamă Blank.

De fapt, ceea ce-i impresionase retina și apoi creierul fusese citatul latinesc, nu figura bărbatului de pe ecran. Trebuiau operate niște corecții ca aceasta să aducă cu ce-și amintea Cassargoz. Pălăria de cowboy trebuia înlocuită cu o cască verde împănată cu frunze, iar figura prosperă și rinjitoare cu una supț, acoperită pînă sub ochi de o barbă neagră și la fel de rinjitoare.

„S-a îngreșat”, constată Cassargoz. „S-a îngreșat ca un porc nesimțit ce e. Și nu mai poartă ochelarii fumurii. Da' de citate latinești vîd că tot nu se lasă. Mă întreb cîți au idee în orașul ăsta împuțit ce va să zică „Aut Caesar”.

Imaginea de pe ecran se schimbase. Era arătat acum un metis - o corcitură zdrențăroasă de indian cu negru, probabil - agîtînd cu un zîmbet duos și timp un teanc de bancnote, în timp ce Leonard S. Blank îl bătea protector pe umăr.

VREȚI SA AJUNGEȚI CA EL?

JUCAȚI!
ÎN FIECARE SEARĂ
CAZINOURILE BLANK
DESCHISE PENTRU
TOATĂ LUMEA!

Ironia pe muchie de cuțit din textul reclamei îl convinse definitiv pe Cassargoz că e vorba de Filozofu.

Următoarea imagine, fără cuvinte, era în același stil: o sală de joc pustie, toate mesele acoperite cu cite un giulgiu negru - semn că a fost spartă banca - și pe cea din mijloc, întins între lumînări, cu mîinile pe piept și vegheat de niște crupieri cu mutre lungi, Leonard S. Blank în persoană. Un tine rel în blugi, cam soios și tîm pițel, tocmai părăsește sala cîrînd fericit citeva săculețe dolofane cu ajutorul a două

pițipoance.

Cassargoz aprecie exactitatea psihologică a construcției reclamelor. Sar fi putut cadea ușor în greșeala de a arata niște supermani și supermanerie în ținută de seară, plesnind de trai bun. Dar tipii ăștia își cunoșteau meseria, știau că amărăților trebuie să le arăți tot niște amărăți ca și ei umplîndu-se de bani.

Lată că în flash-ul următor era vorba și de un superman în ținută de seară. Avea o moacă oarecum pleoștită și își spuijinea tîmpla în țeava unui Walther. Lîngă el, omniprezentul Leonard S. Blank îi apuca cu o mîină brațul care ținea pistolul, iar cu cealaltă îi băga în jiletcă o hîrtie de o mie. De-a curmezișul ecranului pulsau cuvintele:

NIMIC NU E PIERDUT ÎN
AFAFĂ
DE ONOARE!
ÎNCEARCA ȘI MÎINE
SEARĂ!

„E dat dracului Filozofu”, își zise Cassargoz. „Pe lîngă imberile mălăiește care trec de obicei drept reclame, astea sînt de-a dreptul agressive”.

Ultima imagine din show-ul Blank fu un colaj conceput pe principiul asociațiilor subconștiente.

Un cap imens de șarpe, cu gura căscată larg, ocupa aproape tot ecranul, gura șarpelui era o servieta diplomată deschisă, căptușită cu teancuri de bani, iar în locul unde ar fi trebuit să fie limba despicată stătea tolănită o tipă goală care scotea cu obrăznicie limba la spectatori. Deasupra, pe cei doi colți ai șarpelui, se înșirau lițere mari, portocalii:

BLANK

Era o imagine într-adevar

CRISTIAN POPESCU

greu de uitat. Pe urmă, începură niște chestii despre ultimul tip de robot - secretară administrator - femeie de serviciu. Răspunde la telefon, piaptănă cîinele, face curat, poate primi invitații și e capabil chiar să-i determine să mai și plece. Așa care evolua acum pe ecran avea mutra copiată după a unui june prim de prin secolul trecut, unu' Redford, Robert Redford. Privindu-l cum distribuie cu grație cuburile de gheață în paharele cu băuturi, Cassargoz se întrebă cînd o să se scoată un model care să se culce cu nevasta proprietarului în caz că acesta absentează pe o perioadă mai lungă.

Mai hoinări prin oraș încă vreo trei ore. În tot acest timp avu ocazia să vadă de cel puțin 10 ori numele și mutra lui Blank, profil, semi-profil și plină față de diverse afișe și panouri publicitare. Se pare că Filozofu' domina nu numai bussines-ul gambling-ului, ci și pe cel al entertainment-ului din Tebrida. Într-un firziu se hotărî să se ducă la culcare. Cele trei whisky-uri duble băute în localuri diferite îl cam toropiseră.

De cum intră în camera de la hotel îi veni ideea să mai comande un whisky, al patrulea la rînd, și tot dublu. Îi plăcuse întotdeauna cifra 4, suna rotund și împlinit. Mai aprinse o țigară, ultima pe ziua de azi, ba nu, de ieri, și deschise televizorul. Reuși să prindă un film porno-horror. Filmul era făcut la meserie, dar, în mijlocul unei scene deosebit de interesante, în care Monstrul din Cimitirul de Mașini își înfigea caninii în tiroida Blondinei Exoftalmice (Monstrul se hrănea cu hormoni tiroidieni provenind de la sexul slab, de aceea avea o preferință marcată pentru basedow-ienele slabe și exaltate), hop!

apăru iar mutra Filozofului și o voce caldă, virilă, zise: „Nu uitați! Votul dumneavoastră pentru Leonard S. Blank!” Cassargoz slobozi o injură, stinse televizorul și se duse la culcare.

Adormi repetind în gînd: „Blank, Leonard S. Blank. Filozofu'.”

Pe fondul sunetelor do-moale ale unui menuet, o voce suavă, de amantă istovită:

„Domnule Cassargoz, este ora 9.a.m., ați solicitat să fiți trezit la această oră. Astăzi va fi o zi perfectă. Oceanul e albastru și liniștit, soarele e galben și strălucește. Vă rugăm, dacă v-ați trezit, apăsați pe butonul verde aflat pe perete în stînga dumneavoastră.”

Urmară cîteva momente de pauză, pe urmă textul fu reluat, ceva mai tare, de o voce aducînd cu cea a unei funcționare care se pregătește să închidă ghișeul.

„Oare cît timp o ține așa dacă nu apeși pe buton?” își zise Cassargoz.

La a patra repetare însă, fu nevoit să apese butonul verde, deoarece se mai adăugaseră cîteva trepte de amplificare și vocea semăna acum cu un urlat de soacră isterică.

„Bună dimineată domnule Cassargoz (din nou glasul de amantă istovită). Ne îngăduim să sperăm că ați dormit bine și sinteți satisfăcut de hotelul nostru. Dacă doriți micul dejun, vreți să aflați știrile sau aveți de formulat alte cereri, vă rugăm să utilizați terminalul afectat camerei dv. Vă dorim în continuare o zi plăcută și fructuoasă, domnule Cassargoz.”

„Dacă o fi ca noaptea, m-am lămurit.” Îl durea capul și nu se simțea prea odihnit. Toată noaptea se țirise prin mocirla amazo-

niană, murise de două ori, o dată de glonț și o dată de săgeată otrăvită, dăduse peste șerpi ridicați în coadă, motocicliști, bani, flăcări și, tronind peste toate, rinjetul batjocoritor al Filozofului Blank.

Dintre știrile care se per-rindară pe ecranul terminalu-lui în timp ce mîncă, două îi atrăseseră atenția: lovitură de stat în Filipine și reîzbucnirea ciocnirilor libiano-algeriene.

„Ce-ar fi să dau o raită prin Africa de Nord? N-am mai fost de mult pe-acolo.”

Pe la 10 începu să se întrebă ce va face azi. Nu cunoștea pe nimeni în oraș. Adică, de fapt, pe cineva tot cunoștea. Pe Leonard S. Blank.

„Ce-ar fi...? La urma urmei, sintem vechi camarazi de arme, chiar dacă prea prieteni n-am fost niciodată.”

O jumătate de oră mai firziu încerca să pătrundă în sediul corporației Blank. Barajul electronic era însă al dracului de greu de trecut.

NUMELE DV. NU ESTE ÎNREGISTRAT. VIZITA DV. NU A FOST ANUNȚATĂ. NE PARE RAU, DAR NU VĂ PUTEM PERMITE ACCESUL.

Politicos, dar ferm. Avu însă noroc. În timp ce se învîrtea prin fața intrării, cîteva limuzine negre interminabile frînară în dreptul clădirii și din ele își sui stoli de granguri în negru cu mape negre sub braț. Unul dintre ei era Blank.

- Blank! Hei, domnule Blank!

Acesta continua să urce scările în trap săltat, fără să întorcă capul.

„Filozofule!” îi veni pe limbă lui Cassargoz, în timp ce un polițist începuse să-l îmbrîncească.

Blank mai urcă vreo două

CRISTIAN POPESCU

trepte și întoarse capul.

- Aici sînt, Filozofule! mai strigă Cassargoz, în timp ce polițistul îl croia cu matracă.

Marele boss clipi de cîteva ori nedumerit, apoi se lumina la față și coborî grabit spre el:

- Hei, sergent, lasă-l în pace! Ecce homo! Să vezi și să nu crezi! Cap Pătrat în carne și oase! De fapt, dacă mă uit bine, mai mult în oase...

„Asta o spui tu, care ești mai mult osînză“, mormăi Cassargoz sufocat de îmbrățișarea uriașului. Nu se așteptase la asemenea efuziuni.

- Cînd ai de gînd să-ți iei puțin teasta la polizor? zise blind Filozofu' mîngîindu-l pe creștet.

Apoi continuă precipitat: - Bătrîne, iartă-mă, am ședîntă de consiliu, nu mai pot să-ntîrzii nici o secundă. Fii atent, te aștept disează la „Laplace's Palace“. Promite-mi că vii! O să sporovăim despre vremurile apuse. Eheu! fugacese labuntur anni... Vii, da?

Fără să mai aștepte confirmarea, îi șterse o labă peste umăr lui Cassargoz și o luă vîoi pe scări în sus.

„Parcă e un taur încercînd să meargă pe poante“, îi trecu acestuia prin minte.

Pînă pe la 4 se aiuri cu o puștoaică de vreo douăzeci de anișori așătată pe Avenida Takongal, strada profesionalistelor. După aia îi dădu liber și se duse să-și caute niște toale mai acătări. De la 6 pînă la 8 dormi.

„Laplace's Palace. Numai Filozofu' putea să-i dea numele așa aiurit.“ Cassargoz fu nevoit să întrebe de vreo patru ori pînă să afle unde e, fiindcă printre localnici era cunoscut mai ales sub numele mult mai de doamnă-jută de „Raiul jucătorilor.“

Construcția era enormă, într-adevăr un palat. Existau săli pentru toate jocurile de noroc cunoscute, de la ruletă pînă „la cap sau pajură.“ Automatele cu monezi nici nu intrau la socoteală, ele fiind răspîndite peste tot, pînă și în closete.

- Ma numesc Cassargoz. Klaus Cassargoz.

- Desigur, domnule Cassargoz, sînteți așteptat. Vă rog să mă în: ațiți.

Cîteva săli de joc înecate în fum și larmă, pe urmă un coridor pustiu și tăcut, nici măcar pașii nu se auzeau pe mocheta groasă. Luară liftul și ajunseră într-un coridor identic cu primul. Ceva îl contrarie: în loc s-o ia în sus, liftul coborise, și încă suficient de mult. Din clipa aceea îl cuprinsese o încordare vagă pe care nu și-o putea reprimă.

Se opriră în fața unei uși masive de metal.

- Spuneți-vă numele, domnule.

Cassargoz se conformă.

- Salut, bătrîne. E-n regulă, Hubert, poți să pleci. Era vocea lui Blank. Ușa glisă tăcut și se închise apoi în urma lui Cassargoz: pfvvvv... shtonk!

Era o încăpere austeră. Cîteva busturi, din duroplast probabil, un pupitr de video-comunicații, fotolii albe și roșii și ceva ce Cassargoz nu mai văzuse de mult: rafturi cu cărți.

- Nici nu știi cît de mult mă bucur că te văd, Cap Pătrat. Ia loc, te rog, ia loc, simte-te ca acasă. Ce bei?

Trecură cîteva secunde bune pînă cînd Cassargoz articulă destul de stînjinit:

- Un Bourbon dublu, te rog, Sec.

Ca și azi dimineață la sediu, familiaritatea afabilă a Filozofului îl descumpănea. Ceva nu mergea, nu se imbuca, refuza să se muleze pe colțurile cutiei sale cra-

niene.

- Păi da, Bourbon. Uita-se că nu bei decît Bourbon sec. Cîți ani sînt de atunci, Doamne? Opt... ce opt, sînt zece ani bătuți pe muchie, măi, băiatule. Timpul curge înspăimîntător de repede: Ca fulgerul se duce. Haz-naua asta infectă a secundei... Înghite orice. Fie că primești un glonte între ochi, fie că ejaculezi, fie că plîngi, fie că faci o ticăloșie sau un gest măreț, ba chiar și dacă stai pur și simplu de po-mană, ea tot trece. A și trecut. „Hâtons-nous, le temps fuit et nous traîne avec soi/ Le moment où je parle est déjà loin de moi.“ Cine a scris asta? Racine, nu? Da, da, Racine.

„Nu s-a schimbat deloc“, își zise Cassargoz. Pe vremuri, gargara erudită și aiuri-toare a Filozofului îi scosese din sărite pe mulți dintre băieți. Înșelați de aparența de păcălici bonom, vreo doi încercaseră cu tot dinadinsul să-l convingă să tacă. Cassargoz își aducea bine aminte și acum fața făcută terci a unui dintre ei, pe care biziiau niște muscoi enormi, verzui cu reflexe metalice. Asta era Filozofu'. O mixtură de tigru cu șacal turnată în ambalajul jovial și aparent inofensiv al unui intelectual cam tembel. Toți cei din comandourile de pe Coasta de Vest îi șiau obiceiul de a propți și aranja morții rămași după o încăierare, în grupuri statutare, cu atitudini eroice pe care apoi le fotografiă.

- Iartă-mă că îți zic mereu Cap Pătrat, dar, să fiu al naibii, îți uit mereu numele. Am început să mă ramolesc.

- Nu arăți ramolit deloc.

Cassargoz, Klaus Cassargoz, așa mă cheamă.

- Păi, sigur că da, Klaus dragă, sigur că da. Așa... ce spunem? A, da, cum te simți în Tebrida noastră?

CRISTIAN POPESCU

Cald al dracului, nu? De fapt, când ai venit?

- Ieri.
- Și dacă nu sînt foarte indiscret, de unde vii?
- Din America de Sud.
- Mda, și acolo e cam cald. Înțeleg că încă mai lucrezi.

- Da.
- Și mai iese ceva?
- Așa și așa. Nu poți să știi niciodată. De fapt, știi prea bine.

- Cum să nu știu, et in Arcadia ego. Ce vremuri, mă, băiatule, ce vremuri extraordinare! Homerice așa putea zice. Te invidiez. Asta e adevărata viață. Te bați pe viață și pe moarte, toți vor să te radă, dar îi razi tu pe ei pînă la urmă, îl tragi în piept pînă moșneagul ăla cumsecade de sus, care-ți reține o cameră de lux în raiul lui supraaglomerat și te întorci plin de bani în bordurile vechi și dragi. Iliada și Odissea; Klaus, bătrîne. Coloana vertebrală. Restul sînt fleacuri.

- Da, zise plat Cassargoz. Filozofu' oftă.

- Am îmbătrînit de cînd lincezesc în orașul ăsta. M-am îngrașat și am îmbătrînit. Sînt foarte singur.

Cassargoz îl privi lung.

- Nu s-ar zice că lincezești.

Filozofu' pufni trist.

- A, te referi probabil la micile mele afaceri. Ce să fac, trebuie să trăiesc. Virtus post nummos, dragule, și pe urmă zona asta geografică e așa de bogată în cretini încît ar fi de-a dreptul imoral să nu profiți. Eu am priceput de mult, dragule, că materia primă cea mai prețioasă din lume e prostia. Ce uraniu, ce aur... Investește în prostie umană, Cap Pătrar, și n-ai să regreti niciodată! Pornește totdeauna de la postulul „Există mult mai mulți dobitoci decît pot eu să-mi închipui”. Dar, la urma ur

mei, ce-mi pasă mie de toate astea? Eu am fost totdeauna și rămîn un admirator al frumosului, al artei. Dacă n-aș avea micile mele bucurii artistice cred că aș lăsa totul dracului și aș veni cu tine în campania următoare.

Tăcură o vreme amîndoi. Pe urmă Filozofu' reluă:

- Știi, de fapt, mă uimește faptul că nu te-ai transformat în toți anii ăștia într-un onorabil tată de familie, înconjurat de copii, de datorii, de rudele nevestei căreia-i zici „mamă” și nu-i ieși din cuvinț. Din cîte îmi aduc eu aminte, n-ai fost niciodată un soldat adevărat. Aveai prea multe scrupule.

- Depinde ce înțelegi printr-un soldat adevărat.

- Da, întotdeauna am avut noi doi opinii diferite asupra acestei chestiuni.

„Totdeauna am avut noi doi opinii diferite...” repetă Cassargoz în gînd. „Parcă ne-am fi conversat pe tema asta pe la diverse congrese”.

- Am încercat să muncesc; Filozofule. N-a mers. Prima dată cînd șeful de echipă s-a răstit la mine, l-am băgat în spital. Nu mă pot obișnui să ascult de o măteată, de un avorton de civil din ăștia, meșteri în vorbe, dar care se scapă pe ei de frică cînd vād un șis. Și pe urmă... fac de prea mult timp meseria asta ca să nu cred că e mai ușor să ucizi sau să fii ucis, decît să muncești.

- Ei da, aici ai mers de parte. Auzi... Klaus, știi ce? Te deranjează dacă te invit la teatru? Știi că teatru a fost marea mea pasiune din totdeauna. Hai, nu mă refuza, o să-ți placă.

O clipă Cassargoz rămase deconcertat. La teatru? Numai la asta nu s-ar fi gîndit. Și, la urma urmei, de ce nu?

- Da, sigur, zise și se ridică.

Porniră din nou pe lungile

coridoare tăcute. Blank deschise două sau trei uși blîndate pronunțîndu-și numele. (Ar fi putut să spună orice altceva, identificarea se făcea pe baza amprentelor vocale).

Pătrunseră într-o sală de spectacol foarte spațioasă, bine aerisită, răcoroasă chiar. Locurile nu erau o problemă, erau cu totul vreo 15-20 de spectatori. Se așezară în fotoliile moi, ergonomice.

Spectacolul era aproape de final. Cassargoz își aminti repede că mai văzuse piesa demult, foarte demult, împreună cu copiii de la orfelinat. Ii plăcuse. Era vorba despre un tip pe nume Macbeth, care, împreună cu nevastă-sa, își omoară regele ca să-i ia tronul și pe urmă, fiindcă tot își făcuse mina în direcția asta, mai omoară încă alți cîțiva care-l deranjau. La sfîrșit i se infundă și lui, îl rade unul Macduff, născut prin cezariană. În clipa în care Macduff, ridică paloșul, Cassargoz așteptă să se stingă lumina sau alt truc de scenă. Nici vorbă însă. În ciuda stăpînirii de sine exersată în atîtea împrejurări grele, tresări cînd capul lui Macbeth descrie o scurtă traiectorie prin aer și izbi podeaua cu un zgomot înfundat. Singele țîșni în efemere finiticii arteziene deasupra trunchiului decapitat, care după ce rezistase o secundă în picioare se grămădi ca o păpușă de cîrpă la picioarele lui Macduff. Un oftat lung străbătu sala.

Cu toate că reprezentația luase sfîrșit, nu aplaudă nimeni și nu se aprinseră luminile. Scena turnantă se roti făcînd nevăzut tabloul final. Puținii spectatori plecaseră.

Văzînd că Filozofu' nu se ridica, Cassargoz rămase și el pe loc, cufundat în fotoliul moale, în semiobscuritatea odihnitoare.

CRISTIAN POPESCU

- Ei, ce zici? Ți-a plăcut?
- Ce să zic? Mi-a plăcut.
mai ales trucajul de la sfârșit
a fost nemaipomenit. Da'
văd că nu prea are succes.
sala a fost mai mult goală.

Blank rinji satisfăcut, ca
un profesor auzind de la
elev exact prostia pe care o
aștepta.

- Draga Cap Pătrat, ceea
ce ai văzut adineauri este un
trucaj în măsură în care
viața e un trucaj de la un capăt
la celălalt. Iar în ce privește
numărul de spectatori,
te asigur că sala a fost arhiplină,
având în vedere prețul
unui bilet, care e cam cît
cîștigi tu într-o campanie bună.

Un timp se așternu tăcere.

- Vrei cumva să spui că
decapitarea... s-a petrecut în
realitate?

- **Realitate...** dragul
meu, acesta este un cuvînt
uzat și perfid ca o tîrfa
scoasă la reformă care s-a
reprofilat pe codoșlicuri.
Toți filozofii lumii s-au culcat
cu tîrfa asta și toți s-au trezit
în zori istoviți, nesatisfăcuți,
disperați sau resemnați și cu
un gust amar în gură.

- Să lasăm puțin filozofia,
Filozofule.

Cassargoz ridicase pentru
prima dată puțin tonul.

- Acolo... a murit un om?

- Doamne, ce confuz poți
să gindești. Operezi cu noțiuni
carora nu le-am definit
în prealabil sensul. Ce înseamnă
a muri? Și, prin extensie logică,
ce înseamnă a trăi? Cum deosebești
un om viu de unul care a încetat
să mai trăiască, sau n-a trăit,
de facto, niciodată? Să excludem
de pe acum criteriul grosier al
stopării unor funcții fiziologice.
Oricînd putem găsi contraexemple.

Vocele lui Cassargoz răsună
ciudat în tăcerea și penumbra
salii:

- Deci, un om a fost omorât?

- Să admitem că da. Și?
- Știai c-o să fie omorît?
- Să admitem că da. Și?
- La ce bun, Filozofule?

Blank se adînci în fotoliu
cu vădită plăcere și își muta
picioarele, punînd acum sfin-
gul peste dreptul.

- Eu, după cum știi, am
fost întotdeauna îndrăgostit
de literatură. Îmi amintesc
că la o lecție de istorie, cînd
trebuia să vorbesc despre
politica lui Richelieu, am început
să povestesc voios cum
au rezolvat mușchetarii problema
eghileților cu diamante.
Profesorul mi-a pus doi,
deși povestisem frumos.
Așa am înțeles, destul de tîrziu,
care e diferența dintre
istorie și literatură. Mi-a trebuit
cîțiva timp ca să-mi dau
seama că de fapt lucrurile
nu sînt chiar atît de simple
și că profesorul ăla era de fapt
un bou. Istoria este și ea o
formă a literaturii. E o iluzie
găunoasă să credem că
anecdotică înscrisă în manualele
de istorie e mai aproape
de spiritul unei epoci, de **realitatea** ei -
cu toate că ți-am spus că pe
curva asta nu se poate pune
baza -, decît literatura
acelei epoci. Ba uneori e chiar
pe dos. Poate oare o lucrare
istică, oricît de exactă și
savantă, să redea suflul
unui timp așa cum o fac
piesele Marelui Scutură-Lance?

Dar să nu deviem prea mult
de la subiect. Mai mult poate
decît literatura, eu am iubit
teatrul. Pasionat. Lucid. Din
tot sufletul. Cînd vedeam o
piesă bine jucată, care-mi
plăcea, pierdeam dintr-o
dată contactul cu ceea ce
era în jur, cu viața mea
de pînă atunci, cu tot. Eram
într-o piesă. Existam în ea.
Și deodată venea lovitura
de mîciuca: cineva trebuia
să moară sau trebuia să aibă
loc ceva în legătură cu
seul. Atunci liniile de forță
ale spectacolului se curbau
în jurul singularităților numite

moarte și sex, autorul încerca
să evite, să cotigească,
regizorul apela la trucuri
și eu mă prăbuseam pe locul
meu din sală cu aceeași
senzație de durere buimacă
pe care ți-o dă o lovitură
puternică în cap. Mă integram
cu cea mai mare ușurință
în convenția scenică, nu
vedeam decorurile vechi,
crăpate și prăfuite, nu
percepeam pocnetul discret
al reflectoarelor supraincălzite,
dar nu puteam, mă înțelegei,
nu puteam accepta convenționalizarea,
stilizarea relațiilor
umane, care neutralizau
aproape complet tensiunea
dramatică acumulată pînă
atunci. Încearcă să-ți
imaginezi cum ar arăta un
„Hamlet” în care inestul
sugerat se petrece în scenă,
în **realitate** (vezi, iar parșiva
aia de **realitate** cu care nu
se poate lauda nimeni că
a poseda-o cu adevărat și,
dacă se laudă totuși vreunul,
ala nu e decît un mincinos
în gimfăt sau un onanist
cu imaginație hipertrofiată)
moartea lui Polonius, a
Ofelei, a tuturor celorlalți
și, în sfîrșit, cea a lui Hamlet,
nu sînt niște simulacre.
Îți dai seama ce valențe
noi ar căpăta textul,
cîtă tensiune dramatică
s-ar acumula în plus?
Cred că însuși marele
Will și-ar privi cu uimire
opera.

Lui Cassargoz i se făcuse
frig. „Ce caut eu aici,
Dumnezeule?”

- De ce nu te duci la film?
Filmul cred că-i mai aproape
de realitate, nu?

Filozofu' pufni disprețitor.

- Filmul e un succedaneu,
un surrogat, un rahat. Arta,
în nici un caz. Pentru artă
e nevoie de oameni vii,
înțeleși, oameni care să
suferă, să se bucure, să
trăiască cu adevărat și
să **moară** cu adevărat.
Ah, **Adevărul**, alta
tîrfa cu inima de piatră.
Fu din nou tăcere cîteva

CRISTIAN POPESCU

clipe, dar această tăcere se deosebea de cea precedentă cît și de cea care urma.

„De ce naiba îmi face mie confidențele astea, cînd nici măcar nu-și mai amintește numele meu?”

– Nu știu, nu mă pricep, dar cred că e o greșeală undeva în cele ce mi-ai spus. Mai degrabă simt că e așa.

– Dragule, *errare humanum est*...

– ...perseverare diabolicum, șopti Cassargoz, epui-zînd astfel mai mult de jumătate din cunoștințele sale de latină.

– Nu, Cap Pătrat, nu te grăbi. Corect este așa: a greși e omeneste, a persevera în greșeală denotă fie idiolenie, fie geniu.

larăși tăcere.

– Bine, dar ceilalți actori... ei știu?

– Știu exact atît cît trebuie să știe. Sint roboți, dragule, ultimul tip. Comandă specială.

Lui Cassargoz îi apără brusc în minte robotul casnic cu mutra lui Robert Redford.

– Totul e foarte simplu. De actori umani fac rost cînd vreau, de pe continent. Îți dai seama ce șansă pentru un amarit care n-a mai jucat nimic de un an să joace într-un teatru particular, pentru o sumă care-l copeșește, rolul vieții? Pare paradoxal, dar rezultatele cele mai bune, accentele cele mai sincere, trăirile cele mai intense le-am obținut cu unii care jucaseră toată viața roluri de oameni cu tava și visaseră la Hamlet. La repetiție, robotul care trebuie să ucidă se oprește la jumă-tea acțiunii. Cînd cred că e timpul, pun un bit acolo unde trebuie în programul robotului, vind biletele și anunț repetiția generală. Macbeth, ai fost martor la tragicu-i sfîrșit, nu știa că joacă premiera vieții lui. A

murit cu convingerea că e vorba de o repetiție, fie ea și generală. E mai bine așa. De cele mai multe ori actorul da tot ce poate la repetiția generală și de aceea joacă mult mai slab la premieră. Chestiune de psihologie.

– Și spectatorii aia cine erau?

– Niște căcacioși plini de bani. Unii vin în mod special de pe continent pentru spectacolele mele. Pe marea majoritate nici nu-i prea interesează ce se joacă. Nu se deosebesc cu nimic de feudalii care stăteau în balconaș, însoțiți de doamnele lor, pentru a urmări cu atenție și oroare excitată sfîrtecarea în bucăți, spînzurarea sau decapitarea unui supus. Și mai e ceva: violența se pare că exacerbează libidoul. Am avut un succes nebun cu scena căsăpirii lui Agamemnon în baie de către Clitemnestra și Egist. Vezi cum devine cazul: tînărul Robert Bradley III, fiul lui Robert Bradley II și, bineînțeles, nepotul lui Robert Bradley I, înainte de a o conduce la hogașul său de lux pe temperamentala doamnă consilier Jameson, o aduce mai întîi, după supeul en tôte a tôte, la spectacolul meu.

Cassargoz ar fi vrut să-l întrebe cum se potrivea ce spusese mai înainte despre oamenii vii în artă cu folosirea roboților, dar își luă seama. „Omul ăsta e nebun. Un nebun periculos și eu sint și mai nebun că am intrat aici”.

– Desigur, continuă dezinvolt Filozofu, pe un ton academic, se ivesc anumite dificultăți. Cea mai supărătoare e că nu poate muri decît un personaj pe spectacol, altfel, dacă aș introduce mai mulți actori umani, ceilalți s-ar speria și n-ar mai ieși nimic. Există o ieșire magistrală din acest impas. Se joacă de fiecare dată piesa cu alt perso-

naj care moare cu adevărat, restul morților fiind trucate. Beneficiul este surprinzător și enorm: în loc de un singur „Hamlet” am obținut mai multe – unul al lui Polonius, unul al Ofeliei, unul al regi-nei și așa mai departe. Cel mai interesant a fost un spectacol în care muritorul era chiar Hamlet. În clipa în care otrava începe să-l pătrundă (am folosit o otravă specială care permite dozarea efectului la secundă), în loc să zică melancolic și resemnat: „The rest is silence”, zice mirat și înspăimîntat totodată: „Mamă, mor”... Replica asta, cuplă-tă cu ce-apucase să spună înainte din text, și cu replica normală pe care robotul a dat-o în continuare conștin-cios, cu intonația corectă „Good night, sweet prince...” etc., a fost cel mai emoționant moment din viața mea. Atunci, pentru o clipă, măcar pentru o clipă, am crezut că am avut-o pe curva aia de care-ți vor-beam. Acum, cu trecerea anilor, nu mai sint chiar așa de sigur, dar oricum e o amintire frumoasă, nu?

Cassargoz nu mai asculta de mult. Cauta cu disperare o soluție. „Trebuie să fiu calm, foarte calm”.

– Ei, Klaus, ajunge cu arta dramatică. Te rog să mă ierți că te-am plictisit. Sint un nesimțit, cînd ai un oas-pete ca tine trebuie să te ocupi de hobby-urile lui, nu de ale tale. Din cîte-mi mai amintesc eu, îți plăcea mult să vînezi. Dă-mi voie să-ți ofer, în încheierea acestei seri minunate petrecute împreună, o partidă de vîna-toare. Nu mă refuza, te asi-gur c-o să-ți placă.

„E o capcană. Sint sigur că e o capcană. Cînd dracu lui mi-a plăcut mie să vînez?... Dar n-am de ales, trebuie să accept și să fiu cu ochii în patru. Doamne, cine

CRISTIAN POPESCU

m-a pus să vin aici?"

O luara iar pe coridoare. Ușa în fața căreia ajunseră nu se deosebea cu nimic de celelalte, dar aici Blank nu-și mai rosti numele, ci spuse rar și răspicat:

- Sesam, deschide-te.

Cu toată încordarea, Cassargoz nu-și putu reprima un zimbet. Dementul asta avea un ciudat simț al umorului.

Pătrunseră într-o încăpere goală, cu pereți de un alb mat.

- Hello, SANTRI. Klaus, dă-mi voie să ți-o prezint pe SANTRI. Simulator Analogic Tridimensional. După știința mea, una dintre cele mai puternice inteligențe artificiale existente în lume la această oră. SANTRI, acesta este domnul Cassargoz, un vechi și bun prieten.

- ÎNCÎNTATĂ SA VĂ CUNOSC, DOMNULE CASSARGOZ.

Ce voce stranie! Cassargoz încercă să-și imagineze cum ar arăta o femeie cu o asemenea voce.

- SANTRI, domnul Cassargoz ar dori o partidă.

- DESIGUR, DOMNULE.

Vocea avea ceva blind, ceva liniștitor și franc și de aceea suna neferosimil între zidurile albe. Cassargoz se mira și el ce calm devenise dintr-o dată.

NIVELURILE SÎNT URMĂTOARELE:

NIVELUL 3 - VÎNATUL VA FI ADUS ÎN BĂTAIA ARMEI DE ATÎTEA ORI DE CÎTE ORI E NEVOIE PENTRU A-L DOBORÎ.

NIVELUL 2 - VÎNATUL NU VA FI ADUS ÎN BĂTAIA ARMEI. TREBUIE SĂ-L REPERAȚI SINGUR ȘI SĂ VĂ ALEGEȚI POZIȚIA OPTIMĂ DE TRAGERE.

NIVELUL 1 - ÎN COMPORTAREA VÎNATULUI SE INTRODUC ELE-

MENTE ALEATOARE. ESTE POSIBIL SĂ FÎȚI RĂNIT. VĂ SFĂTUIESC SĂ NU ABORDAȚI ACEST NIVEL FĂRĂ UN ANTRENAMENT ÎNDELUNGAT LA NIVELURILE 3 ȘI 2.

NIVELUL 0 - ACESTA ESTE UN NIVEL PERFECT ALEATOR. VĂ PUTEȚI TRANSFORMA DIN VÎNATOR ÎN VINAT. ORICÎND PUTEȚI FI UCIS. ESTE RECOMANDABIL SĂ NU-L ALEGEȚI NICIODATĂ.

- Și cam ce se poate vîna pe aici? întrebă Cassargoz într-un târziu.

- Orice, dragule, orice. Depinde exclusiv de tine. Ai să întâlnești exact vînatul pe care-l dorești cel mai mult.

- Există cineva care să aleagă nivelul 3?

- Bineînțeles, bătrînul senator Hannever. De cîte ori vine pe aici alege 3. E de înțeles: are reumatism poliarticular, anghină pectorală, diabet și probabil multe altele. Nu poate să facă eforturi. Urăște schimbările. Pentru el decorul este întotdeauna același: o vilă colonială din secolul XIX. Domnul senator stă în fața casei într-un fotoliu de răchită, în mijlocul gazonului proaspăt tuns și troscănește fericit din Winchesterul său.

- Și împușcă ceva?

- Desigur, domnul senator Hannever, liberalul, împușcă negri. Asta e vînatul lui preferat. Îi rid ochii, se bucură ca un copil de cîte ori nimereste.

Camera era perfect izolată fonic, în momentele de tăcere Cassargoz își auzea singele vîndu-i în cap.

- Iarăși oameni, Filozofule?

- De ce te miri? Dacă stai să te gîndești, e foarte normal. Nu elefantul, nu leul sau tigrlul, nici măcar Tyrannosaurus Rex, omul, dragule, omul e vînatul suprem pentru om. Ai să-mi spui că

și omul e un animal. Nu te contrazic, îngăduie-mi doar să te completez: animalul e doar genul proximal omului, iar diferențele specifice sînt înfiorarea vagă cu care privește uneori cerul instelat, conștiința morții și iluzia nemuririi, risul, perceperea uneori dureroasă a curgerii timpului. E o definiție arbitrară și sumară, știu, dar sper că totuși te convinge într-o oarecare măsură. Gîndește-te la un vînat nobil, să zicem un leu. Ce poți întrezați pe figura unui leu rînit înainte de a-i aplica lovitura de gratie? Nimic, dragule, sau aproape nimic. Pe cînd, gîndește-te ce înseamnă să lipești țeava armei de timpla unui om și mai ales a unui inteligent. Vei vedea atunci în ochii și pe chipul lui mult mai mult decît banala spaimă dictată de instinctul de conservare a integrității sale ca sistem biologic. El moare și știe că moare, știe că va putea și că va continua să putrezească, că nu vor rămîne decît oasele și că nici asta nu-i de ajuns, se vor dezagrega și ele ajungînd praful de sub tălpile unei brute cretine care clocotește de viață. Anotimpurile vor curge pînă cînd nu vor mai fi anotimpuri, stelele or să strălucească pînă cînd se vor stăfidi sau vor crăpa și ele, iar ceea ce a fost cîndva el va picura dispersîndu-se prin treptele materiei pînă la atomii cei veșnici și fără memorie. Dacă te uiți bine, vei întrezări și speranța firavă, aproape inconștientă, că poate, cîndva, atomii săi rătați în cenușa stelelor se vor încheia din nou sub cerul unei planete, pentru a colecționa alte apusuri și răsărituri, pînă cînd cercul rece al țevii altei arme i se va așterne pe timplă.

- Zero. Vreau nivelul zero, zise Cassargoz dintr-o suflare.

CRISTIAN POPESCU

După câteva clipe, vocea de femeie inteligentă și blândă spuse:

- AȚI EXPRIMAT O OPȚIUNE DE NIVEL ZERO. ACEST NIVEL ESTE COMPLET ALEATOR. VA PUTEȚI TRANSFORMA DIN VÎNĂTOR ÎN VÎNAT. ORI CÎND PUTEȚI FI UCIS. MENȚINEȚI OPȚIUNEA?

- Da, zise Cassargoz. Da.
- Dragă Cap Pătrat, încep să te recunosc. Niciodată n-ai fost tu atât de prost pe cât pari. Îți urez noroc la viitoare.

O ușă, a cărei prezență era greu de sesizat, glisă pe albul peretelui: Pfvvv, shtonk!

Dincolo se zărea, sub un cer de cobalt, Jungla, Jungla amazoniană, mincătoarea de oameni, din care Cassargoz tocmai reușise să scape teafăr.

Pași pragul. Căldura umedă și grea, izul dulceag de vegetație putredă, incomfundabila mixtură de urlete, foșnete, sisiieli, piuituri, trosnete și liniște. Anii lungi de luptă în junglă îl învățaseră să deosebească în vacarmul aparent aleator constante și legități surprinzătoare.

Drept în fața lui, sprijinită de o tufă, cu patul în mocirlă, era o armă. O ridică cu plăcere, era grea și îi amintea de bătrînul lui Joe. Magazia de cartușe plină și patul neted și reconfortant la pipăit ca o coapsă de femeie îl făcură - deși oricum avea pistoletul de siguranță prins cu benzi adezive deasupra gleznei - să se simtă mai liniștit.

Bubuitura aproape că-i sparse urechile și în aceeași clipă fu pe burtă, cu nasul în noroiul fetid. Trupul acțiunase reflex, fără intervenția creierului, ocupat să gîndească cu fulgerătoare nepăsare că glonțul care te loveste nu-l auzi decît după aia.

Se rostogoli de câteva ori lateral, pe urmă ascultă. Urechea exersată prinse neregularitatea în zgomotele junglei. Privind într-acolo zări un petec albastru sclipind pentru o clipă în zidul verde. Simți cum urcă în el, de nestăvilit, furia.

„Înghiți-te-ar iadul de bestie dementă! Ți-ai desertat puhoiul scirbos de nebulie în creierii mei și acum vrei să scapi de mine. Aveai nevoie și de spectatori adevărați, cabotinu' dracului, unul singur măcar, chiar și un amărit ca mine“.

Se ridică brusc și țîșni înainte. Alergă cocirjat, în zigzag, vreo douăzeci de metri și se aruncă iarăși în mocirlă. În timpul cursei, în minte i se condensase imaginea negrului tînăr care fugea tot în zigzag prin savana frontierei namibiene, cu roverul condus de Carson Clipici pe cumele lui. Pe locul din dreapta, Filozofu' urla cît îl ținea um plămîni:

- Te-am văzut, un, doi, trei, drumul vieții ni-i scurt, Blackie Boy, și-avem o vorbujlă amîndoi! Bau!!

În clipa în care negrul încetinesc puțin goana și privea înspăimîntat înapoi, Filozofu' îi trîntise o încărcătură pentru elefanți în plină figură. Clipici, la volan, ridea cu lacrimi.

Cassargoz tresări. Undeva în dreapta, la nici zece metri, zări ceafa Filozofului crescînd din hățis. „Nu se poate...“, murmură tremurînd de bucurie. „Nu-i adevărat.“ Ochi cu grijă infinită, apoi trase, de două ori, ca să fie sigur.

Aproape că văzu așchile sărînd din craniu, dar nici după ce se liniștise ecoul împuscăturilor nu putea scăpa de senzația de păcăleală periculoasă. „Nu se poate să fi greșit el atât de grosolan. Și totuși era acolo, i-am făcut teasta terci“.

Venind de undeva de deasupra, din cerul de cobalt pătat cu norișori albi, vocea de femeie deșteaptă, care, înainte de a muri, dă ultimele sfaturi fiului ei, vocea lui SANTRI spuse:

- DOUĂ FOCURI, ȚINTA ATINSĂ ÎNTR-UN CENTRU VITAL DIN PRIMUL FOC.

Se întoarse brusc. Cu un zîmbet larg și bestial, cu ochii umezi de fericire, cu arma înfiptă în umăr, Blank îl privea:

- SANTRI nu m-a dezamăgit. Ești vînatul cel mai de soi pentru mine la ora asta. Era și mai interesant dacă ai fi fost ceva mai inteligent, dar ce să-i faci. Pregătește-te să mori!

Un hîrșuit și un zgomot de crengi rupte venind de undeva de sus. Leonard S. Blank, supranumit și Filozofu', era totuși om: pentru o frîntură de secundă ridică ochii. Prea de ajuns pentru Cassargoz.

Goli încărcătorul aproape fără să se uite unde trage. Monezile roșii înfloriră parcă simultan pe pieptul Filozofului. Acesta privi o clipă întrebător, vru parcă să zică ceva, apoi se năru.

Cassargoz rămase pironit, cu privirea agățată de cadavru și de creanga groasă și putredă căzută într-un firziu lîngă el.

- PATRU FOCURI. ȚINTA ATINSĂ ÎNTR-UN CENTRU VITAL DIN PRIMUL FOC, GRAD DE DISPERSIE AL TRAGERII 2. 5

Aruncă arma în mocirlă și zbiră către cer:

- Nu mai vreau. Ajunge. M-am săturat.

Neverosimilă în desîșul compact, glisă o ușă: pfvv, shtonk!

Era din nou în camera goală cu pereți albi și liniștori. Peste nervii biciuiți creștea suprapunîndu-se o nevoie acută de a face un

CRISTIAN POPESCU

gest tandru.

- Tu, mormăi răgușit, tu mai salvat...

Nu erau nici măcar niște butoane, sau beculțe, sau clape, pe care să le mîngie, numai pereții albi și goi și tăcerea. Se simțea ca atunci de mult, de mult de tot, cînd cineva îi spusese basmul și el stătuse ore în șir după aceea lîngă o broască rîioasă, aducîndu-o la loc cu un bețișag și rugînd-o în fel și chip, doar o să se dea peste cap și o să se transforme într-o prințesă neasemuit de frumoasă.

Trebuia să iasă de aici. Dar cum? Mai mult ca sigur că ușa reacționa la arptențele vocii lui Blank. Își încercă totuși într-o doară norocul.

- Sesam, deschide-te.

Sentimentul ridicolului nu apucă să se cristalizeze,

pentru că greaua ușă metalică se deschise ascultătoare.

Porni năuc pe coridoarele tacute încercînd să refacă în memorie drumul pe care venise. De cîteva ori întîlni niște gorile în costum de seară, dar, curios, nici unul nu se lua de el.

Cînd era mai sigur că s-a rătăcit definitiv, descoperi ieșirea. Tumulțul străzii i se păru, vreme de aproape un minut, ireal. Mult timp nici nu știu pe unde merge.

Așa ajunse pe Avenida Valladon. Oamenii îl îmbrînceau, îl înghionteau și el zîmbea prosteste trăgînd în piept cu nesaț aerul mirosind a gaze de eșapament și a sudoare umană. Era atît de fericit că e încă viu incit din toate fibrele corpului îi urca o zgîndăreală plăcută, ca atunci cînd îți vine să te întinzi de să-ți trosnească

oasele.

TROPICANA, tipau tăcut reclamele, WESTERN HOUSE, ALVARADO'S SENTIMENTO, SILVER STAR, JACKPOT, JACKPOT, și din nou: TROPICANA.

Mai întîi îi înghețea inima în piept, întrezărind în mulțime un rinjet cunoscut. Apoi un ciocan mic și îngrozițor de greu îl izbi în piept. Înainte de a părăsi **realitatea**, mai apucă să audă venind de undeva de sus, de dincolo de zgîrie nori, din cerul înstelat, o voce blindă, liniștitoare și francă, vocea unei femei inteligente, care, înainte de a muri, dă ultimele sfaturi fiului ei:

UN FOC. ȚINTA ATINSA ÎNTR-UN CENTRU VITAL.

ULTIMA CLIPĂ

(Urmare din pag. 179)

trație uriașă de psihoni cu speranța de a-i provoca lui Ax un șoc al personalității, dar Bom și Ax intervenira la timp, aruncînd încărcături supergrele de plasmă, reușind să-l volatilizeze de cîteva ori, dar blestematul se refacea instantaneu. Apoi „Neo” declanșă anihilatorul neutrinic de tip Fermi, în timp ce Ax, ripostă cu o perdea superdensă de raze gama, rezultînd de aici o explozie de trei sute megatone, dar nimic! Infuriați, văzînd că mijloacele moderne de luptă nu dau rezultate, neutralizîndu-se reciproc, hotărîră să se ia la bătaie, ceea ce provocă distrugerea în cîteva secunde a frumosului mobilier din biroul lui Ax, a tablourilor și a tapetelor, a lămpadelor și a bibelourilor.

Secunde se scurgeau vertiginos. La un moment dat, „Neo” ajunse într-o poziție favorabilă dintr-o reușită aruncătură, o fru-

moasă vază japoneză glisase perfect pe capul lui Bom, îngrămadîndu-l pe acesta într-un colt al biroului, iar Ax se afla pe jos pistonat de pumnii superspionu lui albastru. Situația era foarte critică: Bom se căznea zadarnic să-și scoată vaza de pe cap, iar Ax, amețit de lovituri, reflecta tulburat la avantajele metodelor moderne de luptă, dar cam incoherent, ce-i drept...

În clipa aceea se produse finalul mult așteptat: „Neo” fu străfulgerat de un curent de înaltă tensiune, devenind iradiant, apoi, din alb incandescent, culoarea lui se făcu de un violet pal și rămase așa cîteva secunde. Ax profită de această împrejurare și se ridică rapid, ajutîndu-l pe Bom să-și scoată blestemata de vază de pe cap.

- Iată, să privim sfîrșitul albaștrilor! Memnon a declanșat comanda telepatică a experimentului crucial!

„Neo” începu apoi să piarda repede culorile. Formele corpu-

lui său se prelingeau ca și cum ar fi fost un om de zăpadă într-un proces fulgerător de topire. Culoarea sa evolua acum spre un albastru de nuanțe tot mai închise și, în cele din urmă, în mijlocul sterei incandescente, putu fi văzut cu claritate un fel de vierme păsor cu guri la ambele extremități.

- Iată-i! Monștrii! Această înfățișare lor adevărată. Monștrii!... În sfîrșit... i am lichidat.

În curînd hidoasa arătare se volatiliză.

Totul reintră în normal. Ax aprinse televizorul multiplan să admire în liniște delirul multimiilor fraternizînd în megalopolisuri, acum, cînd aflaseră adevărul despre albaștri, eliberate de teroarea lor.

Ax își auzi numele scandat de trilioanele de oameni de pe planete.

Aceasta era o bucurie adevărată, pentru care merita să te lupti cu viermii păroși din Tau-Ceti.

NE PUTEM REAMINTI TOTUL PENTRU DUMNEAVOASTRĂ

Se trezi - și se dori pe Marte. Văile, cugetă el. Cum ar fi să hoinărești printre ele? Cu cât revenea la realitate, visul creștea tot mai mult, visul și dorința. Aproape că putea să simtă prezența învaluitoare a celeilalte planete, pe care o văzuseră doar agenții guvernamentali și personalitățile marcante. Cât despre un funcționar ca el... nu prea.

- Te scoli sau nu? întrebă somnoroasă Kirsten, soția lui, cu obișnuita ei notă de neplăcută irascibilitate în glas. Dacă te scoli, apasă pe butonul pentru cafea caldă al afurisitei alei de mașini.

- Bine, spuse Douglas Quail și se îndreptă desculț spre bucatărie. Acolo, după ce apăsa conștiincios pe butonul pentru cafea caldă, se așază la masa și scoase o capsulă metalică mică și galbenă ce conținea „Dean Swift”. Trase în piept cu luteala și mixtura îi înțepă nasul și-i arse cerul gurii. Continuă totuși să inhaleze; asta îl trezea și permittea viselor, dorințelor nocturne și aspirațiilor întâmplătoare să se condenseze în ceva ce părea rațional.

Mă voi duce, își spuse el. Înainte de a muri, voi vedea Marte.

Era imposibil, desigur, și știa asta chiar dacă o visa. Dar lumina zilei, zgomotul pământesc al soției sale, care acum își peria părul în fața oglinzii din dormitor - totul nu făcea decât să-i reamintească ceea ce era. Un nefecit de funcționar plătit, își zise el cu amărăciune. Kirsten îi

GR 86

Desen de RADU GAVRIESCU

NE PUTEM REAMINTI...

aducea aminte de asta cel puțin o dată pe zi și nu-i reproșa: era de datoria unei soții să-și aducă soțul cu picioarele pe pământ. „Pe Pământ“, gîndi el și rîse. Figura de stil era deosebit de nimerită.

- De ce chicotești? îl întreabă soția, în timp ce intra în bucătărie cu lunga-i cămașă de noapte roz fluturînd după ea. Pariez că-i un vis. Ești mereu plin de ele.

- Da, răspunse el și privi afară prin fereastra bucătăriei la mașinile pe pernă de aer, la canalele pentru trafic și la omuleții energici care se grăbeau la lucru. Curînd se va afla și el printre ei. Ca întotdeauna.

- Pariez că-i ceva cu vreo femeie, zise Kirsten, însoțindu-i vorbele cu o privire amenințătoare.

- Nu. Cu un zeu. Zeul războiului. Are niște cratere minunate și în adîncul lor se găsesc tot felul de forme de viață vegetală.

- Ascultă. Kirsten se aplecă peste el și-i vorbi cu căldură, nota de asprime dispărîndu-i pentru o clipă din glas. Fundul oceanului - oceanului **nostru** - este cu mult, infinit mai frumos. Știi asta. Toată lumea știe asta. Închiriaza niște branșii artificiale pentru amîndoi, ia-ți o săptămînă de concediu și putem coborî și sta acolo la una din stațiunile subacvatice deschise tot anul. Și în plus... Se întrerupse. Nu mai ascultî. Ar trebui s-o faci. Ce-ți spun este mult mai bun decît viciul, decît obsesia ta marțiană, iar tu nici măcar nu ascultî! Vocea i se ridică, ascuțindu-i-se. Doamne, sfînte, ești blestemat, Doug! Ce-o să se întîmple cu tine?

- Plec la serviciu, spuse el și se ridică în picioare, uitînd de micul dejun. Asta o să se întîmple cu mine.

Ea îl privi.

- E de rău. Cu fiecare zi ești tot mai pornit. Unde o să ajungi?

- Pe Marte, răspunse el și deschise ușa dulapului pentru a-și lua o cămașă curată.

După ce coborî din taxi, Douglas Quail străbătu pe jos trei canale aglomerate și se îndreptă

spre intrarea modernă, atractivă și primitoare. Acolo se opri, stînjînd circulația de dimineață și citi cu atenție firma clipoare de neon. O studiasă și mai înainte... dar niciodată nu se apropiase atît de mult. De data asta era cu totul altfel; ceea ce făcea acum era altceva. Ceva care mai devreme sau mai tîrziu trebuia să se întîmple.

REKAL, INCORPORATED

Oare asta era răspunsul? La urma urmei, o iluzie, indiferent cît de convingătoare ar fi fost, nu era altceva decît o iluzie. Obiectiv vorbind, cel puțin. Dar subiectiv - de-a dreptul opusul.

Oricum, urma să aibă o întrevedere. Și asta în următoarele cinci minute.

Luă o gură zdravănă din aerul ușor poluat cu smog și pași prin ametoizarea licărire policromă a intrării, urcînd spre biroul de informații.

Blonda din spatele biroului, frumusea și bine făcută, cu pieptul gol, îl întîmpină amabilă:

- Bună dimineața, Mr. Quail.

- Da, răspunse el. Mă aflu aici pentru a discuta despre un curs Rekal. După cum văd, ești la curent.

Blonda ridică receptorul videofonului aflat lîngă cotul ei neted și vorbi în el.

- Mr. McClane, s-a prezentat Mr. Quail. Poate intra acum? Sau e prea devreme?

- Intr-ua-bu-ha-îm, mormăi telefonul.

- Da, Mr. Quail, spuse ea. Puteți intra. Mr. McClane vă așteaptă. În timp ce Douglas se îndepărtă nesigur, blonda strigă după el: Camera D, Mr. Quail. La dreapta.

După un moment penibil, dar scurt, în care avu senzația că s-a rătăcit, găsi camera căutată. Ușa era deschisă, iar înăuntru, la un birou mare, făcut din lemn de nuc, stătea un bărbat de vîrstă mijlocie, jovial, purtînd un costum gri, cel mai recent model marțian, confecționat dintr-o piele gelatinoasă, ca de broască. Ghidîndu-se fie și numai după costum, Quail ar fi trebuit să știe că nimerise la persoana po-

trivată.

- Stai jos, Douglas, zise McClane, fluturîndu-și mina grăsulie spre un scaun aflat în fața biroului. Deci vrei să fi fost pe Marte. Foarte bine.

Quail se așeză, simțîndu-se încordat.

- Nu sînt chiar așa de sigur că merită cheltuală. Costă o grămadă și din cîte vîd nu mă voi alege cu nimic. „Costă aproape la fel de mult cît drumul pînă acolo“, își spuse el.

- Obții dovezi concrete ale excursiei, își exprimă apăsăt McClane dezacordul. Toate dovezile de care ai nevoie. Fii atent aici, să-ți arăt. Scotoci într-un sertar de sub birou: Cotorul biletilui. Dintr-un plic scoase un pătrățel de carton ornamentat. Dovadă că ai fost și te-ai întors. Vederi. Aranjă cu grijă în fața lui Quail patru vederi tridimensionale, în culori, stampilate. Filme. Fotografii pe care le-ai făcut pe Marte cu un aparat închiriat. Le etală și pe ele înaintea lui Quail. Plus numele celor pe care i-ai înfîlînit, două sute de vederi ca amintire, care vor sosi - de pe Marte - luna viitoare. Un pașaport, certificate privind vaccinurile pe care le-ai făcut. Și altele. Îl privi pătrunzător pe Quail. Ei bine, vești că ai fost. Nu-ți vei aminti de noi, nu-ți vei aminti de mine sau că ai fost aici. În mintea ta va fi fost o călătorie reală; garantăm asta. Două săptămîni de amînîrî. Pînă în cel mai mărunt detaliu. Și ține minte: dacă vreodată te vei îndoi că ai făcut o excursie lungă pe Marte te poți întoarce aici și îți vei primi toți banii înapoi. Pricepi?

- Dar n-am fost, spuse Quail. Nu voi fi fost, indiferent de dovezi pe care mi le dați. Inspiră adînc și neliînștit. Și n-am să fiu niciodată un agent secret al Interplanului. I se părea imposibil ca memoria extrafaptică implantată de Rekal Incorporated să-și facă datoria - în ciuda celor auzite de la alții.

- Mr. Quail, spuse McClane răbdător. Așa cum explici în scrisoarea pe care ne-ai trimis-o, n-ai nici o șansă, nici cea mai mică posibilitate ca să ajungi vreodată pe Marte. Nu-ți poți permite și, ce-i mai important, n-ai putea niciodată să devii un agent acoperit al Interplanului sau al alicuiva. Acesta e singurul mod în care îți poți satisface, îm, visul de o viață. Am drep-

tu, poți să fi. Nu poți. În fapt, nu poți face asta. Chicoti. Dar poți să fi fost și să fi făcut. Vom avea noi grijă. Iar prețul este rezonabil. Nici un fel de alte cheltuieli. Zimbi încurajator.

- Amintirea asta artificială este oare atât de convingătoare?

- Mai mult decât cea reală, sir. Dacă ai fi fost pe Marte ca agent al Interplanului, pînă acum ai fi uitat o grămadă. Analizele noastre asupra memoriei reale - reamintirea autentică a principalelor evenimente din viața unei persoane - arată că o mulțime de detalii se pierd foarte repede. Pentru totdeauna. O parte din ce oferim noi este atât de adînc implantat încît nu vei uita. Ceea ce îți se introduce în perioada cît ești inconștient este creația unor experți încercați, oameni care au petrecut ani pe Marte. Și în fiecare caz verificăm detaliile pînă la ultimul amănunt. Ai ales un sistem artificial relativ simplu. Dacă ai fi ales Pluton sau ai fi vrut să fi împărțat Alianței Planetelor Interne am fi avut mai mult de lucru... iar prețul ar fi fost considerabil mai mare.

- În regulă, spuse Quail, căutîndu-se în buzunar după portofel. A fost ambiția vieții mele și vîd că n-am să mi-o îndeplinesc niciodată. Cred că așa va trebui s-o rezolv.

- Nu gîndi așa, spuse McClane cu asprime. Nu primești ceva de mîna a doua. Memoria ta reală, vagă, cu omisiuni și lapsusuri, ca să nu mai vorbim despre deformări - ea e de mîna a doua. Primi banii și apăsa pe un buton de pe birou. În regulă, Mr. Quail, zise el, în timp ce ușa încăperii se deschise și înăuntru pătrunseră doi zdrăhoni. Ești în drum spre Marte în calitate de agent secret. Se ridică și veni la Quail, căruia îi scutură mîna nervoasă și umedă. Sau, mai bine zis, ai fost pe drum. După-amiază la patru și jumătate vei, him, sosi înapoi pe Terra. Un taxi te va lăsa acasă și, cum spuneam, nu-ți vei aminti întîlnirea cu mine sau că ai fost aici. De fapt, nu-ți vei aminti nici măcar că ai auzit de noi.

Cu gura uscată de nelișițe, Quail îi urmă afară din birou pe cei doi tehnicieni. De ei depindea ceea ce urma să i se întîmple.

Voi crede oare în cele din

urmă că am fost pe Marte? se întrebă el. Voi reuși să-mi îndeplinesc ambiția de o viață? Avea o presimțire ciudată și persistentă că ceva n-o să meargă cum trebuie. Dar ce, nu știa.

Ca să afle, trebuia să aștepte.

Interfonul care făcea legătura între biroul lui McClane și secția de lucru a firmei bizii și o voce rosti:

- Mr. Quail este acum sub narcotă. Doriți să supravegheați procedura sau continuăm?

- E de rutină, spuse McClane. Puteți continua, Lowe. Nu cred c-o să aveți necazuri. Programarea unei memorii artificiale despre călătoria spre o altă planetă - cu sau fără fleacul care însemna calitatea de agent secret - apăsarea în programul de lucru al firmei cu o regularitate monotona. Într-o lună, calculul îl confuz, trebuia să facem douăzeci din astea... Falsele călătorii interplanetare au devenit pentru noi principală sursă de cîștiguri.

- Cum ziceți, Mr. McClane, se auzi vocea lui Lowe și cu asta interfonul se întrerupse.

Întrînd în camera blindată, aflată în spatele biroului său, McClane căută un pachet "numărul trei" - călătorie pe Marte - și unul "numărul saizeci și doi" - agent secret al Interplanului. Le găsi, se întoarse la birou, se așeză și le desferă conținutul - lucruri ce trebuiau introduse în locuința lui Quail în vreme ce tehnicienii laboratorului se îndeletniceau cu instalarea falsei memorii.

O armă plată ce poate fi camuflată pe lateralul brațului, reflectă McClane. Asta-i piesa de rezistență. Ne costă cel mai mult. Apoi un emițător-pilula, care poate fi înghițit dacă agentul este capturat. O carte de coduri care amintea uimitor de cea reală... modelele firmei erau deosebit de precise: bazate, ori de cîte ori era posibil, pe materialele armate. Lucruri ciudate care nu aveau un sens anume, dar care urmau a fi țesute în urzeala imaginarei călătorii a lui Quail și care vor coincide cu amintirile lui: o jumătate dintr-o veche monedă de argint de cincizeci de cenți, cîteva citate din predicile lui John Donne scrise incorrect, aflate fiecare pe cîte o bucată de hîrtie subțire ca pînza de păianjen, cîteva picuri de chibrituri de la baruri de pe

Marte, o lingură de oțel inoxidabil ce avea gravată pe ea inscripția: PROPRIETATEA CAMPUSULUI NAȚIONAL DIN DOME - MARTE, o rolă de izolat care...

Interfonul bîzii.

- Mr. McClane, îmi pare rău că vă deranjez, dar a apărut ceva ciudat. Poate că ar fi bine să veniți aici. Quail este deja sub narcotă. A reacționat bine la narkidrină și e complet inconștient și receptiv. Dar...

- Vin. Presimțind un necaz, McClane își părăsi biroul și o clipă mai tîrziu pătrunse în zona de lucru.

Douglas Quail zăcea pe un pat steril, respirînd încet și regulat și cu ochii aproape închiși. Părea să-și dea seama vag - doar vag - de prezența celor doi tehnicieni, ca și, acum, de a lui McClane.

- N-avem loc să inserăm memoria falsă? McClane simțea că se enervează. Păi, atunci să scoatem două săptămîni de lucru. E angajat ca funcționar la Biroul de Emigrări al Coastei de Vest, o agenție guvernamentală, așa că, fără îndoială, are sau a avut două săptămîni de concediu de anul trecut încoace. Cu asta rezolvăm. Detaliile mărunte îl agasau întotdeauna.

- Necazul nostru e cu totul altul, spuse Lowe tăios. Se aplecă deasupra patului și vorbi cu Quail. Spune-i ce ne-ai zis nouă. Apoi i se adresă lui McClane. Ascultați atent.

Ochii cenușii verzui ai celui ce zăcea întins pe spate în pat se îndreptară spre chipul lui McClane. Privirea, observă acesta nelișițit, devenise dură. Avea o licărire strălucitoare, anorganică, ca de piatră semi-prețioasă. În mod sigur, lui McClane nu-i plăcea ceea ce vedea: strălucirea era prea rece.

- Ce mai vrei? întrebă aspru Quail. Mi-ai spulberat acoperirea. Ieșiți înainte să vă fac fărîme... Îl studie pe McClane. Și în special tu. Tu ești conducătorul acestei contralovituri.

- Cît timp ai stat pe Marte?

întrebă Lowe.

- O lună, zise Quail, cu asprime.

- Și care ți-a fost misiunea? continuă Lowe.

Buzele subțiri se strîmbară; Quail se uită la el, dar nu răspunde. În sfîrșit, tărăgănînd cuvintele, spuse:

- Agent al Interplanului. Cum

În vreme ce taxiul îl ducea spre casă, în cartierul rezidențial din Chicago, Douglas Quail își spunea sieși că era bine să te afli din nou pe Terra.

Deja perioada de aproape o lună petrecută pe Marte începuse să i se estompeze în memorie. Avea doar imaginea unor cratere adânc căscate, a unei atotprezente eroziuni a dealurilor, a vitalității, a mișcării însăși. O lume de praf unde se întimplau lucruri puține, unde o bună parte a zilei îți o petreceai, verificând și reverificând sursa potabilă de oxigen. Apoi formele de viață, modeștii cactuși gri-maronii și viermii-gușă.

De fapt, adusesse cu el câteva mostre muribunde din fauna marțiană pe care le strecurase prin vama. La urma urmei nu reprezentau nici o amenințare, căci nu puteau supraviețui în atmosfera Pământului.

Bagă mina în buzunar căutând cuția în care se aflau viermii.

În loc de asta dădu peste un pic.

Scotându-l, descoperi, spre uluirea lui, că în el se aflau cinci sute șaptezeci de postcredite în bancnote mici.

De unde or fi astea? se întrebă el. N-am cheltuit toți banii în excursie?

O dată cu banii apară și o bucată de hirtie pe care scria: **jumătate din preț reținut de McClane**. Și data. Data de azi.

- Rekal, zise el cu voce tare.

- Ce anume, domnule sau doamnă? întrebă respectuos șoferul robot al taxiului.

- Ai o carte de telefon? ceru Quail.

- Desigur, domnule sau doamnă.

Se deschise o trapă și din ea apară o microcarte de telefon.

- E scris ciudat, zise Quail în vreme ce frunzărirea paginile capitolului marcat cu galben. Apoi i se făcu frică. O frică cotoptitoare. Iat-o. Du-mă aici, la Rekal Incorporated. M-am răzgândit. Nu mai vreau să merg acasă.

- Da, domnule sau doamnă, răspuse șoferul.

O clipă mai târziu, taxiul o zbughea în direcția opusă.

- Pot să folosesc videofonul? întrebă Quail.

- Vă rog, răspune robotul și

NE PUTEM REAMINTI...

țiam mai spus. Nu înregistrezi tot ce spun? Derulează pentru șef înregistrarea audio-vizuală și lasă-mă în pace!

Apoi închise ochii, strălucirea dispărură și McClane se simți dintr-o dată invadat de o senzație de ușurare.

- Asta-i un dur, Mr. McClane, spuse Lowe în șoaptă.

- No o să mai fie după ce aranjăm să-și piardă iar șirul amintirilor, zise McClane. Va fi la fel de blind ca mai înainte. Apoi i se adresă lui Quail. Deci de asta voiai afi de mult să mergi pe Marte...

- N-am vrut niciodată să merg pe Marte, răspuse Quail fără să deschidă ochii. Am primit ordin - mi-au pus-o în brațe și gata. Mda, admit că eram curios, dar cine n-ar fi fost? Deschise iar ochii și-i studie pe cei de față, pe McClane în special. Mi-ai administrat un drog al adevărului. A scos la suprafață lucruri de care nu-mi aduceam aminte. Rămase pe gânduri. Mă întreb dacă și Kirsten..., spuse el mai mult pentru sine. Să fie și ea amestecată în asta? Un contact al Interplanului care să mă supravegheze... să se asigure că nu-mi recapăt memoria? Nu-i de mirare că era așa de pornită împotriva ideii mele de a merge acolo. Zimbi ușor; zimbetul - al unui om care înțelege - dispărură aproape imediat.

- Vă rog să mă credeți, Mr. Quail, zise McClane. Am nimerit peste asta pur și simplu accidental. În munca noastră...

- Te cred, îi spuse Quail. Părea obosit acum. Drogul continuă să-l molească din ce în ce mai mult. Unde am spus că am fost? murmură el. Marte? Mie greu să-mi aduc aminte... știu că mi-ar place să-l văd. Oricui i-ar place. Dar eu... Glasul i se stinse. Doar un funcționar, un funcționar insignifiant.

Lowe se îndreptă și se adresă superiorului său:

- Vrea să i se implanteze o memorie falsă, care corespunde unei călătorii pe care la urma urmei a făcut-o. Cu un fals scop, care de fapt este scopul real. Spune adevărul. Se afla de

mult sub efectul narkidrinei. Călătoria îi este foarte vie în minte, în sfârșit, sub narkoză. Aparent însă, altfel nu-și amintește. Cineva, probabil într-un laborator științific al armatei, i-a șters amintirile conștiente. Tot ceea ce știe e că a merge pe Marte înseamnă pentru el ceva deosebit, și asta în calitate de agent secret. Asta n-au putut șterge. Nu-i o amintire, ci o dorință, fără îndoială aceeași care l-a determinat de la început să se ofere voluntar pentru misiune.

- Ce facem? îl întrebă pe McClane celălalt tehnician, Keeler. Grefăm o memorie falsă peste cea reală? Nu se poate prevedea care vor fi rezultatele. S-ar putea să-și amintească ceva din adevărata călătorie, iar confuzia ar putea genera un interludiu psihotic. Ar putea să se confrunte simultan cu două premise opuse: cea că a fost pe Marte și cea că n-a fost. Că e un agent real al Interplanului și că nu e. Asta-i illogic. Cred că trebuie să-l trezim fără să-i implantăm o memorie falsă și să-l trimitem la plimbare. Nu-i așa?

- De acord, zise McClane. Îi veni o idee. Poti prevedea ce-și va aminti când va ieși de sub narkoză?

- Imposibil de spus, răspuse Lowe. Probabil că va avea o amintire oarecum cețoasă, difuză a călătoriei. Și probabil că se va îndoi tare dacă a fost reală. Va trage poate concluzia că programul nostru a suferit un eșec. Își va aminti că a fost aici. Asta nu se va șterge... decit dacă vreți să o ștergem.

- Cu cât avem mai puțin de-a face cu el, cu atât mai bine, zise McClane. Nu-i ceva cu care să ne încurcăm noi. Am fost destul de nebuni... sau nenorocoși... să deconspirăm un spion adevărat de la Interplan, care avea o acoperire atît de perfectă încît pînă acum nici el nu știa ce era... sau mai curînd ce este.

Cu cât mai repede se spălau pe mâini de acest tip, cu atît era mai bine.

- Și o să-i introduceți în aparatament pachetele „trei” și „șai-zeci și doi”? întrebă Lowe.

- Nu. Și o să-i dăm îndărăt

mevă spre el un videofon tri-dimensional în culori, nou și strălucitor.

Formă numărul de acasă și după o pauză se trezi confruntându-se cu o imagine în miniatură, dar cutremurător de realistă a Kirstenei.

- Am fost pe Marte, îi spuse el.

- Ești beat. Buzele i se strîmbară răutăcios. Sau mai rău.

- Asta-i adevărul.

- Cînd?

- Nu știu. Se simțea zăpăcit. O călătorie simulată, așa cred. Cu ajutorul uneia din instituțiile alea care fac amintiri artificiale sau ce-or fi ele. Na, ținut.

- Ești beat, zise Kirsten cu o privire uciagătoare și întrerupse legătura. Închise și el simțindu-și fața congestionată. Întotdeauna același ton, își spuse mînios. Întotdeauna aceeași replică, ca și cum știe totul, iar eu nimic. Ce mariaj, gîndi el dezamăgit.

Cîteva secunde mai tîrziu, taxiul se opri în fața unei clădiri mici, moderne și foarte atractive, zugrăvită în roz, deasupra căreia clipea o firmă de neon pe care scria: REKAL INCORPORATED.

Recepționera, draguță și goală de la brîu în sus, se ridică surprinsă, apoi își recăpătă stăpînire de sine.

- Bună ziua, Mr. Quail, spuse ea nervoasă. Cum va simțiți? Ați uitat ceva?

- Restul de bani.

- Bani? întrebă ea mai stăpînită pe ea. Cred că vă înșelați, Mr. Quail. Ați fost aici ca să discutați despre o călătorie simulată, dar... Ridică din umerii nețezi, cu pielea palidă. Din cîte am înțeles, nu s-a realizat nici o călătorie.

- Îmi reamintesc totul, miss. Scrisoarea mea către Rekal Incorporated, de la care a pornit totul. Îmi reamintesc venirea mea aici și vizita pe care i-am făcut-o lui Mr. McClane. Apoi cei doi tehnicieni conducîndu-mă și administrîndu-mi un drog care să mă adoarmă.

Nu era de mirare că firma îi restituise jumătate din preț. Amintirea falsă a „călătoriei sale pe Marte” nu prinsese... Cel puțin nu pe de-a întregul, așa cum fusese asigurat.

- Mr. Quail, deși sînteți doar un funcționar mărunț, sînteți un bărbat drăguț și minia vă strîmbă trăsăturile. Dacă v-ar face bine, v-aș permite să...

hîm... să mă invitați undeva...

Quail se ridică furios.

- Îmi amintesc și de tine, spuse el cu sălbăticie. Spre exemplu, faptul că sîinii îți sînt vopsiți cu albastru; m-ai stat mintea în loc. Și îmi aduc aminte de promisiunea lui McClane că dacă îmi amintesc de vizita la Rekal Incorporated îmi voi primi toți banii înapoi. Unde e McClane?

După o întîrziere - atît cît reușiseră -, se văzu din nou așezat în fața impunătorului birou de nuc, exact cum mai stătuse cu o oră sau cam așa ceva mai înainte.

- Aveți ceva tehnică, zise Quail sardonice. Nemulțumirea - și resentimentul - erau acum enorme. Așa-zisa mea „amintire” a unei călătorii pe Marte în calitate de agent secret al Interplanului este cetoasă, vagă și plină de contradicții. Și îmi amintesc cu claritate ce-am făcut aici cu oamenii voștri. Ar trebui să prezint asta Biroului Bunelor Afaceri.

În acel moment plesnea de furie. Senzația că fusese înșelat îl copleșise și-i înlăturase obișnuita aversiune de a participa la scan daluri publice.

- Ne predam, Quail, zise morcănos, dar precaut, McClane. Îți vom înapoia echivalentul prețului plătit. Recunosc întru totul că n-am făcut nimic în ce te privește.

Tonul era resemnăt.

- Nici măcar nu m-ai dotat cu diferitele artefacte care prețideau că mi-ar „dovedi” că fuseseam pe Marte. Toată trambalarea voastră nu s-a materializat în nimic. Nici măcar un cotor de bilet. Să nu mai vorbim de vederi, de pașaport, adevărînte de vaccinare...

- Ascultă, Quail. Să presupunem că ți-am spus... Se opri. Las-o baltă. Apasă pe un buton al interfonului. Shirley, fii drăguță și completează un cec de cinci sute șaptezeci de credite pe numele lui Douglas Quail! Mulțumesc. Eliberă butonul și privi spre Quail.

Cecul apărui imediat. Recepționera îl așeză în fața lui McClane și dispărui, lăsîndu-i singuri pe cei doi, care încă se mai priveau peste tăblia masivului birou de nuc.

- Dă-mi voie să-ți dau un sfat, spuse McClane, în timp ce semna cecul și i-l întindea. Nu discută cu nimeni despre, him,

recenta ta călătorie pe Marte.

- Ce călătorie?

- Ei, asta-i. Călătoria de care îți amintești parțial. Fă-te că nu-ți aduci aminte, prefă-te că n-a avut loc niciodată. Nu mă întreba de ce. Ține doar cont de sfatul meu. Vă fi mai bine pentru noi toți. Începuse să transpire. Din belșug. Și acum, Mr. Quail, am și alte treburi, alți clienți. Se ridică și-l conduse pe Quail spre ușă.

- O firmă care dă rezultate așa de proaste n-ar trebui să aibă deloc clienți, spuse Quail, în timp ce deschidea ușa. Apoi o trînti după el.

În taxi, îndreptîndu-se spre casă, Quail medita asupra conținutului scrisorii de protest către Biroul Bunelor Afaceri, Divizia Terra. De îndată ce va ajunge la mașina de scris va și începe. Era clar că avea datoria de a-i avertiza pe oameni în privința firmei Rekal Incorporated.

Cînd ajunse în apartament, se așeză în fața mașinii de scris portabile, deschise sertarul cotrobăind după indigo... și observă o cutie mică, ce îi era familiară. O cutie pe care o umpluse grijiului pe Marte cu faună marțială și, mai tîrziu, o strecurase prin vamă.

Deschise cutia și, spre uluirea lui, văzu șase viermi morți și cîteva varietăți de viață unicelulară cu care se hrăneau viermii marțieni. Protozoarele erau uscate și prăfuite, dar le recunoscu. Îi trebuise o zi întreagă de scoțocăla prin bulgării de sol nepămîntean pentru a le găsi. O călătorie incertătoare, de descoperiri.

Dar eu n-am fost pe Marte, își dădu el seama.

Și totuși...

În ușa apărui Kirsten, ținînd în brațe cîteva cumpărături.

- De ce ești acasă în mijlocul zilei?

Voce a îi era, ca întotdeauna, acuzatoare.

- Am fost eu pe Marte? o întrebă el. Tu ar trebui să știi.

- Nu, sigur n-ai fost pe Marte. Tu ar trebui să știi. Nu te smiorcăi mereu că vrei să mergi?

- Pe tot cerul, eu cred că am fost. Și simultan cred că n-am fost, continuă el după o pauză.

- Hotărăște-te.

- Dar pot? Dădu din mîini. Am în cap amîndouă ideile: una e reală, cealaltă nu, dar nu pot spune care. De ce nu pot pune

NE PUTEM REAMINTI...

bază pe tine? Doar pe tine nu te-ai manevrat...

Ar putea să facă pentru el măcar asta, chiar dacă n-a mai făcut nimic altceva.

- Doug, dacă nu-ți aduni mințile, am terminat, spuse Kirsten cu un glas controlat. Te voi părăsi.

- Am necazuri. Vocea lui era răgușită și aspră. Tremurătoare. Probabil că nu îndrept spre o criză psihotică. Sper că nu, dar... poate că asta-i. Oricum, asta ar explica totul.

Kirsten puse jos punga cu tirguile și se îndreptă spre dulap. - Nu glumeam, îi spuse ea calmă. Scoase o haină, și-o puse și se îndreptă spre ușa apartamentului. Zilele astea o să-ți dau un telefon, îi zise ea cu un ton alb. Doug, adio. Sper că în cele din urmă o să scapi. O să mă rog pentru asta. De dragul tău.

- Așteaptă, îi spuse el disperat. Spune-mi doar, ca să fie totul clar. Am fost sau n-am fost... Spune-mi. S-ar putea însă ca ei să-ți fi alterat și ție memoria, își dadu el seama.

Ușa se închise. Soția lui plecase. Definitiv!

- Ei, asta-i, se auzi o voce din spatele lui. Acum ridică minile, Quail. Și te mai rog să te întorci și să privești încoace.

Se răsuți, instinctiv, fără să ridice minile.

Cel din fața lui era îmbrăcat în uniforma brumărie a Agenției de Poliție a Interplanului, iar pistolul era de felul celor date de Națiunile Unite. Cădat era însă ca lui Quail i se părea cunoscut, deși într-un mod neclar și distorsionat. Înălță minile, zăcînd.

- Îți amintești călătoria pe Marte, zise polițistul. Cunoaștem tot ce-ai făcut astăzi și-ți știm toate gândurile... în special gândurile foarte importante din timpul drumului de întoarcere acasă de la Rekal Incorporated. Ți-am implantat în cap un emițător telepatic. Ne informează permanent.

Un emițător telepatic! Un fel de plasmă vie, care fusese descoperită pe Lună. Se cutremură de scîrbă. Creatura aceea trăia în el, în creierul lui, hrănindu-se, ascultînd, hrănindu-se. Dar poli-

ția Interplanului se folosea de ele. Se scrisese în ziare. Era, deci, probabil adevărat, indiferent că era groaznic.

- De ce eu? întrebă el răgușit.

Ce făcuse... sau ce gîndise? Și ce avea asta de-a face cu Rekal Incorporated?

- La bază n-are nici o legătură cu Rekal. E o treabă între noi și tine, spuse polițistul. Își lovi ușor urechea dreaptă. Și acum îți interceptez procesele mentale prin intermediul emițătorului tău cefalic. Quail văzu în urechea omului o mică cască de plastic alb. Așa că te previn: tot ceea ce gîndești poate fi folosit împotriva ta. Zimbi. Nu că ar mai conta acum. Deja prin gândurile și vorbele tale te-ai autocondamnat la piere. Ceea ce ne supără este că sub narkidrină, acolo, la Rekal Incorporated, le-ai spus și tehnicienilor, și proprietarului, lui Mr. McClane, despre călătoria ta: unde-ai mers, pentru cine, cite ceva din ce-ai făcut. Sint foarte speriați. Ar vrea să nu fi dat niciodată ochii cu tine. Au dreptate, adăugă el gînditor.

- N-am făcut niciodată nici o călătorie, zise Quail. Este o memorie falsă prost implantată în mine de tehnicienii lui McClane.

Apoi se gîndi la cutia din sertar, care conținea forme de viață marțială. Și la greutatea întîmpinate în adunarea lor. Amintirea părea reală. Cu siguranță era reală. Doar dacă n-o implantase McClane. Poate că era una din „dovezile” despre care McClane vorbise în trecut.

„Amintirea călătoriei mele pe Marte, gîndi el, nu mă convinge... dar, din nefericire, a convins Agenția de Poliție a Interplanului. Ei cred că într-adevăr am fost pe Marte și sint convinși că, parțial, îmi dau seama de asta.”

- Știm nu numai că ai fost pe Marte - fu de acord polițistul răspunzînd gîndurilor lui - ci și că acum îți amintești suficient ca să însemni o problemă pentru noi. Iar a-ți șterge memoria conștientă nu folosește la nimic. Dacă am face-o, te-ai prezenta iar la Rekal Incorporated și-ai

lua-o de la capăt. Și nu putem face nimic în legătură cu McClane și afacerea lui, fiindcă jurisdicția noastră se extinde doar asupra oamenilor noștri. Și, oricum, McClane n-a comis nici o infracțiune. Îl privi pe Quail. Și nici tu... din punct de vedere legal. Nu te-ai dus la Rekal Incorporated cu ideea de a-ți recîștiga memoria. Te-ai dus, din cite ne-am dat seama, pentru motivul obișnuit care-i determină pe oameni să meargă acolo: dorința oamenilor cinstiți și simpli pentru aventură. Din nefericire, tu nu ești nici cinstit, nici simplu, și deja ai acumulat suficient interes. Ultimul lucru din lume de care aveai nevoie era un curs la Rekal Incorporated. Nimic n-ar fi putut fi mai mortal pentru tine sau pentru noi. Și, din același motiv, pentru McClane.

- Și ce-i așa de „difícil” pentru voi dacă îmi amintesc călătoria...presupusa călătorie... și ce am făcut acolo.

- Pentru că ce-ai făcut nu corespunde cu imaginea publică a marelui nostru tată alb atotprotector. Ai făcut pentru noi ceva ce noi nu facem niciodată. După cum bine îți amintești acum... mulțumită narkidrinei. Cutia cu viermi morți și cu alge stă în biroul tău de șase luni, de cînd te-ai întors. Și niciodată n-ai manifestat nici cel mai mic interes față de ea. Noi nici măcar n-am știut că o ai pînă ce nu ți-ai adus aminte de ea, venind acasă de la Rekal. Atunci am venit în goana mare s-o căutam. N-am avut noroc. N-a prea fost timp.

Polițistului i se alăturase un altul și cei doi se săturiă scurt. Între timp, Quail gîndea febril. Acum își amintea mai mult: copilul avusese dreptate în privința narkidrinei. Și ei - Interplanul - probabil c-o foloseau. Probabil? Știa al naibii de bine c-o făceau; îi văzuse administrînd-o unui prizonier. Unde a fost asta? Undeva pe Pamînt? Mai cîrînd pe Lună, decise el, văzînd imaginea ce se ridica tot mai lîmpele din memoria lui.

Și-și mai amintea ceva: motivul pentru care îl trimisese pe Marte și misiunea pe care o executase.

Nu era de mirare că-i spălaseră creierul.

- Oh, cerule, spuse primul polițist întrerupîndu-și conversația cu colegul lui. Era clar că in-

terceptase gîndurile lui Quail. Acum treaba e cu mult mai rea, cît se poate de rea. Se îndreptă spre Quail cu pistolul aţîţit spre el. Trebuie să te ucidem, spuse el. Chiar acum.

- De ce chiar acum? întrebă nervos celălalt. Nu putem pur şi simplu să-l ducem la biroul din New York al Interplanului şi să-l lăsăm pe ei să...

- El ştie de ce trebuie s-o facem chiar acum, răspunse primul.

Şi el părea acum nervos, dar Quail îşi dădea seama că din cu totul alt motiv. Acum îi revenise aproape întreaga memorie. Şi înţelegea pe deplin încordarea poliştului.

- Pe Marte - spuse Quail răguşit - am ucis un om. După ce am trecut de cincisprezece paznici. Cîtiva înarmaţi, ca şi voi. Timp de peste cinci ani fusese pregătit de Interplan să devină un asasin. Un ucişag profesionist. Cunoştea metode de înălturare a unor adversari înarmaţi... cum erau aceşti doi polişti. Iar cel cu receptorul în ureche ştia şi el asta.

Dacă se mişca suficient de repede...

Pistolul detună, dar el deja se trăsese într-o parte şi, în acelaşi timp, îl lovi pe cel înarmat. Într-o clipă, intră în posesia armei pe care o îndreptă spre celălalt poliştul uluit.

- Îmi intercepta gîndurile, zise el trăgîndu-şi răsuflarea. Ştia ce voi face, dar, oricum, am făcut-o.

Ridicîndu-se pe jumătate, poliştul lovit scrişi:

- Nu va folosi pistolul împotriva ta, Sam. Am interceptat şi asta. Ştie că-i terminat şi ştie că şi noi ştim. Hai, Quail. Greu, gemînd de durere, se ridică tremurînd şi întinse mina. Pistolul, îi ceru el lui Quail. Nu-l poţi folosi şi dacă mi-l dai înapoi îţi garantez că nu te omor. O să fi ascultat şi cineva mai mare din Interplan o să hotărască, nu eu. Poate că-ţi mai pot şterge o dată memoria nu ştiu. Iar tu ştii de ce te-aş fi omorît: nu te pot împiedica să-ţi reamintesc. Deci motivul meu pentru a te ucide este, într-un fel, depăşit.

Ținînd strîns pistolul, Quail se repezi din apartament spre ascensor. „Dacă vă luaţi după mine, gîndi el, va ucide. Aşa că n-o faceţi.“ Apăsă pe butonul ascensorului şi, o clipă mai tîrziu, uşile se închiseră după el.

Poliştii nu-l urmăriră. Era clar că-i interceptaseră gîndurile încordate şi răspicate şi hotărîseră să nu rişte.

Ascensorul coborî. Scăpase... pentru un timp. Dar mai departe? Unde se putea duce?

Ascensorul ajunse la parter şi, peste puţin timp, Quail se amestecă în gloata ce se grăbea prin canale. Îl durea capul şi nu se simţea bine. Dar la urma urmei scăpase de moarte. Veniseră foarte aproape, să-l împuşte pe loc, în propriul lui apartament.

„Şi probabil c-o vor face iar, decise el. Cînd mă vor găsi. Iar cu emiţătorul în mine, nu va dura prea mult.“

Ironia era că obţinuse exact ceea ce îl ceruse celor de la Rekal Incorporated. Aventură, pericol, poliţia Interplanului în acţiune, o călătorie secretă şi periculoasă pe Marte în care îşi punea viaţa în joc - tot ceea ce vroia de la amintirea falsă.

Avantajul de a fi doar o amintire - şi nimic mai mult - putea fi apreciat abia acum.

Stătea singur pe o bancă în parc urmîrînd posac un stol de perţi, un soi de semi-păsări importate de pe cei doi sateliţi ai lui Marte, capabile să planeze chiar şi în uriaşa gravitaţie a Pămîntului.

„Poate că reuşesc să mă întorc pe Marte“, cugetă el. Şi pe urmă? Pe Marte va fi şi mai rău. Organizaţia pe al cărei lider îl asasinase îl va detecta de cum va pune piciorul afară din navă. Acolo va fi urmărit şi de Interplan, şi de ei.

„Mă puteţi auzi gîndind?“ se întrebă el. Devenea paranoic. Stînd singur, îi simţea acordîndu-se după el, urmărind, înregistrînd, discutînd... Se cutremură şi se ridică apucînd o aiurea, cu minile adînc vîrîte în buzunare.

„Indiferent unde m-aş duce, veţi fi întotdeauna cu mine. Cit voi avea în cap acest emiţător. O să fac un tîrg cu voi, se gîndi el pentru sine şi pentru ei. Nu-mi puteţi implanta iar o memorie falsă, cum aţi mai făcut cînd ducem o viaţă obişnuită şi n-am fost nicînd pe Marte? Cînd n-am văzut de aproape nici o uniformă a Interplanului şi n-am minuit un pistol?“

- Aşa cum ţi s-a explicat cu grijă: asta n-ar fi de ajuns, îi răspunse o voce în creier.

Se opri, împietrit.

- Am mai comunicat aşa cu

time inainte, continua vocea. Cînd erai în misiune pe Marte. Sînt şase luni de atunci. De fapt, am considerat că nu vom mai fi obligaţi s-o facem din nou. Unde eşti?

- Merg - răspunse Quail - spre moarte. Moartea pornită din pistoalele oamenilor voştri, gîndi el. Cum puteţi fi siguri că asta n-ar fi de ajuns? întrebă el. Tehnica de la Rekal nu funcţionează?

- Aşa cum ziceau. Dacă ţi se dă un set de amintiri standard, obişnuite, devii... fără astîmpăr. Inevitabil te vei îndrepta iar spre Rekal sau spre unul din concurenţii lui. Nu putem trece din nou prin aşa ceva.

- Să presupunem că o dată cu anularea amintirilor mele autentice se implantează ceva mai vital decît amintirile standard. Ceva care să-mi satisfacă dorinţele. Aşa ceva s-a demonstrat. Şi probabil că de aia m-aţi şi angajat iniţial. Dar trebuie să fiţi în măsură să veniţi şi cu altceva... ceva asemănător. Că eram cel mai bogat om de pe Terra, dar în cele din urmă mi-am donat toţi banii fundaţiilor pentru educaţie. Sau că am fost un faimos explorator al spaţiilor stelare îndepărtate. Orice de felul ăsta. N-ar merge aşa ceva?

Ţăcere.

- Încercaţi, spuse el disperat. Aduceţi cîtiva dintre cei mai buni psihiatri militari pe care îi aveţi. Explozaţi-mi mintea. Găsiţi cel mai scump vis pe care îl am. Încercă să se gîndească. Femei, zise el. Mii de femei, cum a avut Don Juan. Un play-boy interplanetar, cite o iubită în fiecare oră de pe Pămînt, de pe Lună şi de pe Marte. Doar că am renunţat, de oboseală. Vă rog! imploră el. Încercaţi...

- Şi atunci o să te pre dai de bună voie? întrebă vocea din cap. Dacă sîntem de acord să aranjăm o astfel de soluţionare? Dacă e posibilă?

- Da, răspunse el după o ezitare. Am să risc, îşi spuse. Sper să nu mă uci deţi pur şi simplu.

- Veai face primul pas, spuse vocea. Predă-te. Noi vom cerceta posibilitatea aceea. Totuşi, dacă nu se poate, dacă amintirile tale autentice încep să apară iar, aşa cum s-a întîmplat acum, atunci... Urmă o perioadă de tăcere, apoi vocea încheie: Va trebui să te nimicim. Trebuie să înţelegi. Ei, Quail, mai vrei să încerci?

NE PUTEM REAMINTI...

- Da, răspunse el. Asta deoa rece alternativa era moartea... în mod sigur. Cel puțin calea aleasă de el oferea o șansa, chiar dacă era subțire.

- Prezintă-te la centrul nostru din New York, reluă vocea polițistului. Fifth Avenue 580, etajul doispzeze. Immediat ce te predai, psihiatrii noștri te vor lua în primire. Ți se vor face testele pentru profilul personalității. Vom încerca să-ți stabilim dorința cea mai puternică... apoi te vom duce înapoi la Rekal Incorporated. O să-i punem la treabă, transformând această dorință într-o amintire-surogat care să o înlocuiască. Și... baftă. Îți datorăm ceva. Ai fost un instrument capabil care a acționat pentru noi.

Vocea era lipsită de malicie. Dacă nu altceva, ei - organizația - nutreau pentru el milă.

- Mulțumesc, zise Quail. Și începu să caute un taxi robot.

- Mr. Quail - spuse psihiatrul în vîrstă, cu chip dur -, pozezi o dorință fantastică foarte interesantă. Probabil că nimic asemănător cu ceea ce te distrezi sau presupui în mod conștient. Așa e de obicei. Sper să nu te deranjeze prea mult cînd o vei auzi.

- Ar fi de preferat să nu fie deranjat prea mult la auzul ei, dacă nu dorește să fie împușcat, spuse cu bruschete ofițerul superior de la Interplan, care era de față.

- Spre deosebire de fantezia de a vrea să fii un agent secret al Interplanului - continuă psihiatrul -, care, relativ vorbind, era un produs al maturității și avea o anumită plauzibilitate, acest produs este un vis grotesc din copilărie. Nu-i de mirare că n-ai reușit să-ți reamintești. Această fantezie constă în următoarele: ai nouă ani și te plimbi singur pe o cărare de țară. Chiar în fața ta aterizează o navă cosmică neobișnuită, sosită dintr-un alt sistem stelar. Nimeni altcineva în afară de dumneata, Mr. Quail, n-o vede. Ființele din ea sînt foarte mici, cam de mărimea șoarecilor de câmp, dar intenționează să inva-

deze Pămîntul. Zeci de mii de alte nave asemănătoare vor fi în curînd pe drum, după ce această avangardă va da semnalul de pornire.

- Și presupun că-i opresc, spuse Quail, simțind un amestec de amuzament și dezgust. Cu miinile goale i-am șters de pe fața pămîntului. Călcîndu-i, probabil, în picioare.

- Nu, răspunse răbdător psihiatrul. Ai oprit invazia, dar nu distrugîndu-i. În loc de asta le-ai arătat bunătațe și îngăduință, chiar dacă ai făcut-o prin telepatie... modul lor de comunicare... ai aflat despre scopul venirii lor. Ei nu mai văzuseră niciodată astfel de trăsături umane exprimate de un organism simțitor și, ca semn de apreciere, au făcut o convenție cu dumneata.

- Ei nu vor invada Pămîntul atîta timp cît trăiesc eu, spuse Quail.

- Exact. Psihiatrul se întoarse spre ofițerul de la Interplan. După cum se poate vedea, i se potrivește cu personalitatea, în ciuda disprețului pe care îl simulează.

- Deci prin simpla mea existență, prin simplul fapt că trăiesc, am salvat Pămîntul de dominația străină, spuse Quail, simțind cum crește în el plăcerea. Deci, de fapt, sînt cea mai importantă persoană de pe Terra. Fără să mișc un deget.

- Fără îndoială, sir, zise psihiatrul. Iar fantezia asta e încastată în psihicul dumitale. E o fantezie care durează din copilărie. O fantezie pe care, fără terapie intensivă pe bază de droguri, nu ți-ai fi amintit-o niciodată. Dar a existat întotdeauna în dumneata. A intrat în subconștient, dar n-a dispărut niciodată.

Ofițerul de poliție se adresă lui McClane, care asculta atent:

- Poți să-i implantezi o astfel de amintire falsă?

- Avem orice tip posibil de dorință-fantezie care există, răspunse McClane. Cîstit vorbind, am auzit altele cu mult mai rele. Sigur c-o putem face. Peste douăzeci și patru de ore nu va vrea doar să fi salvat Pămîntul. Va crede cu devoțiune că într-a-

devăr a făcut-o.

- Deci, poți trece la treabă, îi spuse reprezentantul poliției. Ca pregătire, noi deja i-am șters încă o dată amintirea călătoriei pe Marte.

- Ce călătorie pe Marte? întrebă Quail.

Nimeni nu-i răspunse, așa că renunță la întrebare. Și, oricum, deja apăruse o mașină a poliției în care se urcară el, McClane și ofițerul de poliție și care se îndreptă imediat spre Chicago și Rekal Incorporated.

- Ai face bine să nu mai greșești de data asta, îi spuse ofițerul lui McClane, care stătea ca pe ace și părea nervos.

- Nu vād ce-ar putea merge prost, mormăi McClane transpirînd. Asta n-are nici o legătură cu Marte sau cu Interplanul. Să oprești singur o invazie a Pămîntului de către ființe dintr-un alt sistem solar. Clatină din cap. Hei, ce poate visa un copil?! Și încă prin virtute pioasă, nu prin forță. E o trănzeală. Își tamponă fruntea cu o batistă mare.

Nimeni nu spuse nimic.

- De fapt, e mișcător, reluă McClane.

- Dar arogant, zise categoric polițistul. Prin urmare, cînd o să moară, invazia va reîncepe. Nu-i de mirare că nu și-a amintit-o. Este cea mai mare fantezie peste care am dat. Îl privi dezaprobat pe Quail. Și cînd te gîndești că am recrutat un astfel de om...

Cînd ajunseră la Rekal, Incorporated, Shirley, receptionera îi întîmpină gîfînd în anticameră:

- Bine ați venit înapoi, Mr. Quail. Își flutură sîrîi ca niște pepeni, care astăzi erau vopsiți într-un portocaliu aprins, legîndu-se agitată. Îmi pare rău că lucrurile au ieșit așa de prost data trecută. Sînt sigură că acum o să meargă mai bine.

- Ar fi mai bine, zise McClane, continuînd să-și tamponeze fruntea cu batista frumos împăturită.

Mîșcîndu-se cu iuteală îi aduse pe Lowe și pe Keeler, îi escortă pe ei și pe Douglas Quail pînă în zona de lucru, apoi, însoțit de Shirley și de ofițerul de poliție, se reîntoarse în biroul lui să aștepte.

- Avem un pachet pregătit pentru așa ceva, Mr. McClane? întrebă Shirley, lovindu-se agitată de el și roșind ușor.

(Continuare în pag. 289)

PIAȚETA CU BĂNCI DE MARMURĂ

POVESTIRE PREMIATĂ LA CONCURSUL DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ
DE ANTICIPIAȚIE TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ. EDIȚIA 1985

Desen de ALEXANDRU ANDRIES

CLEMENS FAVEL: 36 de ani, agent comercial. Punctaj maxim la testul secret F.I.D.A. introdus cu aprobarea Departamentului Special de Cercetări printre testele necesare angajării. Supus intervenției de neurochirurgie genetică la data de 23.04.19, cu ocazia unei banale operații de apendicită.

Privea prin geamul prăfuit spre mica piațetă dreptunghiulară cu alei albe, cu arbuști ovoidali, tunși minuțios și cu bănci de marmură. Presimțea ceva dureros, iminent, ceva ce i se întâmplase de nenumărate ori până acum, dar de care nu reușea să-și amintească. Cercetă iarăși piațeta. Știa că este cea de la intersecția cu bulevardul Santaroga

pe care mergea acum tramvaiul, nu avea nici un dubiu în privința asta, dar nu izbutea s-o identifice cu imaginile ei antenore păstrate în memorie. Emăna o impresie de straniețate datorată poate și edificiului hexagonal, necunoscut, cu o intrare monumentală și fresce imense, apărut în spatele ei. Cei câțiva platani risipiți în spatele băncilor crescuseră și ei extinzându-și coroanele, gardurile vii erau altfel orientate, chiar și aleile aveau parcă alte trasee. Oamenii se plimbau tăcuți, erau mai ales perechi de îndrăgostiți ce preferau gra aceea de seară tîrzie, albastră, de primăvară. Li urmărea cu atenție, pe rînd, și presentimentul acela de inevitabilă durere i se accentua continuu. Ar fi vrut să

PIAȚETA CU BĂNCI...

renunțe, să-și smulgă privirile de pe geamul murdar, însă o curiozitate bolnavă, mai presus de voința lui, îl împiedica. Privi acum spre o bancă retrasă într-o nișă de verdeață. Brusc, durerea surdă, organică, izbucni copleșindu-l. Alice ședea acolo alături de bărbatul brunet pe care îl recunoscuse după mustăcioara subțire și mica cicatrice de pe timpla dreaptă, în prelungirea sprâncenei. Se țineau de mină și Alice îl privea zîmbind, cu ochii mari și umezi, pînă cînd pentru ea nu mai există pe lume altceva. Bărbatul îi vorbea, dar cîrînd se opri și o mîngie ușor pe buclele blonde. Încet, ea veni în întîmpinarea sărutului cu buzele întredeschise...

Intensitatea durerii depăși pragul suportabilului. Se trezi înfiorat și deschise ochii rămînînd cu privirea pierdută în bezna camerei. Numai dreptunghiul ferestrei se contura ceva mai puțin întunecat datorită lucirilor slabe, de-o clipă, ale șiroaielor de apă. Ploua neîntrerupt, de citeva zile, și rotopul picăturilor pe acoperișul de tablă suna monoton și obsedant. Dar el nu auzea nimic, nu vedea nimic în afara celui ultim sărut estompat, distorsionat, rătăcit în ascunzișurile subconștientului său. O gheară de fier părea că-i strivește inima și durerea se răspîndea fluidă și grea în piept, în brațe, de-a lungul carotidei spre creier, amortindu-l. Nu mișca de teamă să nu amplifice tortura, încerca să-și repete că totul nu fusese decît un coșmar, un vis urît care acum se sfîrșise. Dar nici el nu mai credea că este doar atît. De luni de zile, în fiecare noapte, cu regularitate, avea aceleași coșmaruri. Invariabil, soția lui cu bărbatul necunoscut cu cicatrice pe timpla dreaptă plimbîndu-se pe aleile parcului, hoinărînd pe străzi, vorbindu-și, privindu-se, sărutîndu-se ca doi îndrăgostiți pentru care nimic în lume nu contează în afara iubirii lor.

Căldura devenise înăbușitoare, transpirația îi brobonise fața, gulerul pijamalei, perna erau ude, brațul drept îi amortise, dar nu mai găsea puterea de a se ridica, de a-și învinge durerea. Pentru a suta oară în nopțile acestea ploioase își rememora comportarea ei, discuțiile pe care le avuseseră înaintea plecării lui, încerca să-și amintească intonația glasului ei, gesturile și unele ezitări punîndu-le în legătură cu alte mici amănunte, construind ipoteze îngrozitoare ce îi confirmau visele. Unsprezece zile trecuseră de cînd el venise aici, în sud, la filiala companiei să aplaneze conflictul cu muncitorii zilieri. Ea îl încurajase știind că pentru el îndeplinirea cu succes a misiunii echivala cu o avansare sigură. Îi promisese că îi va telefona zilnic, plînsese puțin la gară, dar abia acum înțelegea el de ce fusese de acord cu plecarea lui. Voia să rămînă singură. Ieri nici nu-i telefonase și astăzi a motivat că fusese la spital, la o mătășă grav accidentată, dar el presimțea că minte. Întotdeauna a suspectat-o. Alice era foarte frumoasă, bărbații roiau în jurul ei, chiar ea îi încuraja arătîndu-se flata de complimentele pe care i le adresau, participînd la conversațiile lor, zîmbind întotdeauna. Pentru el, de cînd a cunoscut-o, viața devenise un calvar, trebuia s-o urmărească permanent pîndind

once gest, orice privire. Alice îl ruga mereu să aibă încredere în ea, să n-o mai agaseze cu gelozia lui absurdă, ea îl iubește și nu l-ar înșela sub nici un motiv. Dar el știa că toate jurămintele ei erau făcute numai pentru a-i distrage atenția. Acum înțelegea chiar și de ce insistase ea să-i telefoneze în fiecare zi. Pentru a nu fi obligată să rămînă în casă așteptînd telefonul lui.

Erau apoi coșmarurile acestea obsedante, stranii, ce îl torturau în fiecare noapte. Extraordinar de intense, mult mai impresionante decît visele obișnuite. Era sigur că bărbatul cu cicatrice există în realitate, simțea că totul este mai mult decît o simplă elucubrație a subconștientului său.

Înima îl durea surd, simțea că se sufocă, amorțise.

Nu mai putea suporta. Trebuia să verifice totul înainte de a ajunge o epavă. Deja slăbise mult, ochii îi ardeau de febră, pielea i se ridase.

Se hotărî brusc. Sări din pat și aprinse lumina. Va pleca în chiar noaptea aceasta. Dacă Alice îl înșela era sigur că o va surprinde. Cu gesturi febrile își luă hainele aruncate în dezordine pe fotoliu și se îmbracă.

Trecu spre birou și deschise sertarul unde ținea o parte din bani. Întinse mîna și brusc încremeni. Alături de portmoneu, aruncat spre fundul sertarului, zăcea pistolul greu de care nu se despărțea în misiunile dificile. Un Colt 45.

Îl atinse cu vîrf de degetelor mîngîindu-l ușor, cu teamă, apoi îl înșfăcă decise și îl înfundă în buzunarul hainei.

Noaptea era pe trecute. Aștepta de două ore ascuns la intrarea imobilului vecin cu cel în care locuia. Pe strada pustie, lumina galbenă a becurilor începea să se piardă în albastrul închis al zorilor. Din cînd în cînd, țiuitul îndepărtat al sirenelor mașinilor de poliție sfîșia tăcerea pierzîndu-se rapid.

Nu simțea frigul. Aștepta imobil, cu fața albă, împietrită, cu mîna în buzunar, încrețită pe mînerul pistolului. Totul se sfîrșise. Așa cum presimțise, pe Alice nu a găsit-o acasă. Lipsea toată noaptea. Bănuielele lui deveniseră certitudine. Acum nu mai simțea nimic altceva decît o ură imensă.

Zgomotul unui motor îi atrase atenția. Privi în lungul străzii și zări farurile unei mașini care se apropia. Se trase la adăpostul întinericului în holul de la intrare.

Un taxi galben trecu pe lângă el și opri în fața imobilului său.

Își rețină respirația. Trăsăturile i se crispară și inima începu să-i bată violent. Din taxi coborî Alice. Înăuntru, pe locul din spatele șoferului se afla un bărbat în costum alb care zîmbea urmărind-o. În lumina becului de pe trotuar desluși pe fața lui, în prelungirea sprîncenei drepte, o mică cicatrice. Degetele i se încordară pe patul rece al armei.

Alice flutură cu mîna un semn de rămas bun. Zîmbea. Fața îi era obosită. Se îndreptă spre intrare căutînd cheia în poșetă. Mașina demară și dispăru la prima intersecție.

Leși nesigur, tăcut, din umbra holului, sprijinindu-se de zid. Încet, ca un automat, ridică pistolul și îl ațîni asupra ei.

Alice nu îl observase. Era pe jumătate întoarsă

cu, spatele la el. Descură ușa masivă a blocului. În clipa când puse mina pe clanță, el apăsă pe trăgaci...

Ce s-a întâmplat în clipele imediat următoare, nu putea să-și amintească precis. Detunătura îl cutremurase. Văzuse trupul femeii ghemuit pe scările de piatră ale intrării, dîra de sînge curgînd spre rigolă, se speriasă, fugise, apoi brusc se întoarse, îi smulse poșeta din mînă - degetele cu unghii lăcuite o strîngeau încă spasmodic -, fugi iarăși pierzîndu-se în întunericul unor străduțe lăturalnice. Poșeta o aruncă într-un canal și abia mai tîrziu își dădu seama că voise instinctiv să însceneze o crimă obișnuită avînd ca mobil jaful. Nu-și amintea pe unde alergase. Doar la un moment dat, traversînd în fugă o stradă întunecată, nimerise în lumina farurilor unei mașini. Frîna bruscă, în scrisnete acute, îl salvă, dar nu reuși să evite lovitura. Căzu într-o parte pe capotă. Nu simți nici o durere. Văzu prin parbriz figura speriată a șoferului, în spatele lui mai era cineva în haine albe, dar nu le dădu atenție. Sări din nou pe stradă continuîndu-și fuga ușor șchiopătînd. Mai auzi în urmă înjurăturile șoferului și zgomotul mașinii care pornea. Își pierdu urma printre blocurile masive, înegrite de timp.

Își reveni abia la gară. Cumpără un bilet, casierul dormita, nici nu-l privise și se urcă în tren.

Pe fereastră, în zgomotul ritmic al roților, plantațiile albe de bumbac se întindeau pînă la orizontul înroșit de primele raze ale soarelui.

Era încă amorțit și singurul lucru la care se gîndea era dacă nu lășase vreo urmă. Nu găsi nimic neliștitor.

La una dintre măsuțele de pe terasa cafenelei stăteau doi bărbați. Unul fuma privind absent spre forfota serii, celălalt răsfoia preocupat ziarul, sorbind din cafeaua aflată în fața lui.

Deodată, trăsăturile celui cu ziarul se crispară. Chiar și mișca citatrice de pe tîmpla dreaptă i se înroși ușor. În colțul din stînga - jos al ultimei pagini apărea fotografia unei femei cu trăsături delicate, blondă, cu ochii mari și umbroși. Alături, un text telegrafic: „ALICE FAVEL, 31 de ani, a fost împușcată și jefuită azi dimineață pe strada S... de către o persoană rămasă neidentificată. Victima se află internată în stare gravă la Spitalul Central de Urgență. Cei ce pot furniza informații care să permită arestarea criminalului sînt rugați să telefoneze la Inspectoratul General de Poliție, numărul...”

- Ce s-a întîmplat, Vance? - întrebă celălalt bărbat care observase tresărirea prietenului său.

- Femeia asta (Vance îi arătă ziarul bătînd cu degetul peste fotografie), de ea îi vorbisem înainte. Uite, a fost împușcată imediat după ce am lăsat-o în fața imobilului în care locuia.

- Iartă-mă, n-am fost prea atent. Cum spuneai că ai înțîlnit-o?

- Mă întorceam de la serata oferită de Ralf. Luasem un taxi. În dreptul clinicii doctorului Morowitz am văzut-o în stradă făcînd semn insistent. I-am spus șoferului să oprească și am invitat-o înăuntru. M-a întrebat unde merg și a răsufletat ușurată aflînd că avem același drum. M-a rugat să facem un mic ocol pentru a o lăsa acasă, ceea ce, evident, am acceptat. Era foarte supărată. O matusă de-a ei suferise un accident de circulație și fu-

sese operă în noaptea aceea. Ea a stat pînă tîrziu, cînd doctorul de gardă a reușit s-o convingă că bătrîna era în afara oricărui pericol.

Celălalt îl asculta examinînd fotografia.

- E drăguță, chiar foarte drăguță.

- Da. Și fotografia nu este prea reușită. S-o fi văzut în realitate... Am încercat să-i propun o înfîlțire, dar n-a mers. Aproape m-a umilit.

- Ce spui?! zîmbi celălalt surprins. Nu credeam că pe tine te poate umili o femeie.

- Uite că da. Și, să fiu sincer, nu m-a deranjat deloc. Sînt sătul de femeile care abia așteaptă să-ți cadă în brațe. Ea era altfel, înțelegi, mi-ar fi plăcut s-o înfîlesc înainte.

- Înainte de ce?

- Am uitat să-ți spun, era măritată. Aș fi curios să-l văd pe norocosul care i-a sucit capul. Mi-a vorbit despre el aproape tot timpul. Îl iubea foarte mult.

Celălalt nu comentă. Citea textul de lîngă fotografie.

- Și n-ai văzut nimic suspect înainte sau după ce ai lăsat-o acasă?

- Nimic, Mark, strada era pustie.

- Nimic prin împrejurimi, vreun tip dubios?

- Nu (se opri o clipă încruntînd sprîncenele, apoi vorbi febril). Ba da, la citeva străzi mai departe, un tip a țîșnit dintr-o străduță chiar în fața taxiului. L-am lovit zdravăn, dar a scăpat. Șchiopăta ușor.

Mark deveni brusc interesat.

- Cum arăta?

- Nu știu. Nu iam văzut figura. Crezi că ar avea vreo legătură cu crima?

- Sar putea. Cînd s-a întîmplat incidentul?

- La zece minute, maxim un sfert de oră după ce am lăsat-o pe... (se uită în ziar) Alice acasă. Oprisem la localul lui Bernie, de unde am luat niște țigări, apoi am plecat iarăși, cînd, la prima intersecție, l-am lovit pe individ.

Mark tăcea. Privea în gol, îngîndurat. După un timp, rosti convins:

- Vance, cred că l-ai accidentat chiar pe așa-sin.

Vance rîse neîncetător:

- Iar faci pe detectivul, Mark?

Celălalt nu luă în seamă ironia.

- Vorbesc serios. Ar fi bine să anunți poliția.

- Ce să le spun? Nici nu l-am văzut.

- Dar l-a văzut în mod sigur șoferul... Este, ori-cum, un indiciu.

- Nu, Mark. Nu cred că este chiar atît de important. Și, la urma urmei, știi că nu-mi place să am de-a face cu poliția.

Mark nu renunță.

- Fă-o măcar pentru ea, Vance. Am înțeles că o plăci, și chiar foarte mult. După ce va ieși din spital...

- Crezi că am vreo șansă?

- Cu femeile nu se știe niciodată. Nu pierzi nimic dacă încerci. Dar Vance nu era convins. Murmură alb:

- Nu știu, Mark, nu știu cum e mai bine. Măcar dacă l-aș fi văzut...

Deodată însă, ochii îi străluciră.

- Am găsit! Îl avem la mînă!

Mark îl privi derutat. Celălalt continuă febril:

- Amprente! Cum de nu m-am gîndit pînă acum! Cînd l-am lovit a căzut pe capotă sprijinindu-se în mîini. Ampretele lui au rămas imprimate

PIAȚETA CU BĂNCI...

pe taxi. Cred că încă pot fi preluate.

Se ridică grăbit și își făcu loc printre mese îndreptându-se spre cabina telefonică.

Au trecut cinci ani. Îngrozitor de încet.

Acum Clemens Favel îl privea pe omul masiv, spin, cu fața dură, cum soria la birou, completînd formularul în timp ce se ștergea de transpirație cu o batistă mare, în carouri. Cînd termină, iscăli și aplică ștampila.

- Ești liber, Favel, îi spuse întinzîndu-i documentul de eliberare din penitenciar.

Mîna lui Favel tremură cînd luă actul. Directorul se adresă gardianului rămas în picioare la ușa.

- Wilkins, condu-l pînă la ieșire!

Nu era atent pe unde mergea. Se detașase de realitate. Înregistra mecanic culoarul îngust, feaștră din capăt prin care lumina cadea oblic, ușile grele de stejar. Picioarele se mișcau anevoie, tirșuite, hainele cu miros de naftalină păreau incredibil de ușoare și comode, cu toate că deveniseră mult prea largi. Știa că slăbise, că timpurile îi albiseră, că o mulțime de riduri îi brăzdau fața. Avea punși sub ochi, privirea îi era tulbură, se simțea oșbit, la capătul puterilor. Dar îi rămăsese speranța. O speranță nebunească, uneori o credea chiar absurdă, însă ea singură îl menținuse în viață toți acești ani. Știa că Alice divorțase imediat după proces, îl duruse enorm, dar îi dădea dreptate. El singur era vinovat, îngrozitor de vinovat. Cu toate acestea putea spune că avusese noroc. Glonțul o lovise sub omoplat, trecînd la cițiva milimetri de inimă. Nu a ucis-o, dar a ucis iubirea pe care i-o purtase, de care el aflase cînd era mult prea tîrziu, iubirea pe care o dorise, pe care o avusese, dar în care n-a vrut să creadă. A torturat-o pe Alice, s-a torturat pe el însuși cu născocirile creierului său înfierbîntat, a distrus tot ce era frumos, și-a bătut joc de viața lui și a ei. Totul din cauza unei gelozii absurde, ilogice, pe care singur o crease și o amplificase simțînd parcă o voluptate bolnavă a durerii. Chiar și dorămurile acelea ale imaginației lui furibunde se datorau psihicului alterat de bănuiele, forțat să închipuie chiar și în somn ipoteze aberante. Se gîndise mult la toate acestea, cinci ani avusese timp suficient să se analizeze, să-și diseca trairile de atunci, să găsească explicații. Singurul lucru care îl nedumerise întrucîtva era existența reală a bărbatului cu cicatricea din visele lui. Se dovedise la proces că nu avea nici o legătură cu Alice, o cunoscuse întîmplător chiar în seara aceea și totuși îi apăruse obsedant în coșmaruri. Psihiatrul a presupus că îl văzuse cîndva întîmplător, fără să-i acorde o atenție deosebită, dar imaginea lui îi rămăsese în subconștient fiind reactivată în timpul somnului.

Ajunseseră în curtea interioară. Cenușe, pavata cu piatră, înconjurată de pereți înalți cu șiruri suprapuse de geamuri cu gratii. Se îndreptă spre poarta de fier din gangul intrării. Nu-i venea să creadă că va fi iarăși liber. Pulsul i se accelerase,

privirea îi era mai limpede, parcă și mersul îi devenise mai apăsător. Îl privea pe Wilkins, care mergea tacut alături de el și i se părea un prieten vechi, în ciuda uniformei lui de gardian.

Speranța îl înviora mai mult ca oricînd. Cinci ani în care trăise cu ea, cinci ani în care s-a convins de adevărul acela teribil de simplu că singurul lucru de preț în viața asta mizerabilă este iubirea. Iar pentru el, iubirea era Alice. O pierduse odată, dar acum va face tot ce-i va sta în putință să o recucerească. Trebuia să o recucerească. Viața lui n-ar avea nici un sens fără Alice.

Se opri. Wilkins îi arătă subofiterului de serviciu documentele lui, apoi deschise ușa decupată în poarta masivă de fier. Soarele amiezii aproape îl orbi. Leși pe trotuar și se opri, ușor dezorientat. Se dezobișnuise de circulația străzii.

Auzi vocea gardianului și se întoarse spre el.

- Mult noroc, Favel.

În fond, Wilkins era un bărbat de treabă. De ce și-o fi ales tocmai meseria asta?

Privea prin geamul murdar al tramvaiului, evitînd privirile celorlalți călători. Hainele largi, cu miros de naftalină îl făceau să se simtă jenat. I se pare că toți știu de unde vine și îl compătimesc sau, dimpotrivă, îl acuză. Era și puțin derutat. Varietatea de forme și culori a străzii, sunetele mașinilor, vorbele, amestecul de parfumuri, licărul reclamelor erau mult prea contrastante cu lumea cenușie a penitenciarului în care trăise atîția ani.

Se concentra asupra străzii. Tramvaiul se apropia de intersecția cu bulevardul Santaroga.

Dincolo de geam apărură, deodată, piațeta mică, dreptunghiulară, cu alei albe și bănci de marmură. Tresări și miinile i se înclăștară pe bara de susținere. Platanii crescuseră, aleile aveau alte orientări decît cele din amintirea lui, iar în spate apărură un edificiu hexagonal cu o intrare monumentală și fresce uriașe. Singele îi zvăcnea puternic în temple și o ceață ușoară îi acoperi ochii. Simțea din nou gheara aceea, uitată de mult, cuprinzîndu-i inima. Se întoarse spre bătrîna elegantă, cu pantofi și poșetă de lac, de lîngă el. Vocea îi era răgușită și abia reuși să articuleze cele cîteva cuvinte.

- Scuzați-mă... ce clădire este aceea...?

Bătrîna îl privi surprinsă, îl cercetă scurt, din cap pînă la picioare și răspunse distantă:

- Noul teatru al orașului. Se vede că...

Privirea lui sticloasă o întrerupse.

Febril, Clemens se întoarse iarăși spre geam. Cerceta cu aviditate piațeta. Ochii îi erau dilatați la maximum, buzele albe tremurau abia perceptibil, fața îi devenise îngrozitor de palidă. Presimțea... Brusc inima i se opri. Pe banca retrasă în nișa de verdeată, Alice, era ea fără îndoială, aproape neschimbată, stătea lîngă bărbatul brunet cu cicatrice pe tîmplă dreaptă. Se țineau de mîini și ea îl privea zîmbind cu dragoste, detașată de lumea din jur. Bărbatul îi vorbea, dar cînd se opri și o mîngie pe buclele blonde. Încet, ea veni în întîmpinarea sărutului cu buzele întredeschise...

Pentru Clemens Favel, realitatea începu să se estompeze, vocile nu se mai auzeau, privirea îi deveni neclară, totul părea un vis, formele căpătau tente de ceață, ușoare irizări, nu le mai înțelegea,

(Continuare în pag. 289)

IMPOSIBIL

În spatele uși blindate zumaiau înfundat coloanele de sinteză. La fiecare trei minute - de puteai să-ți verifici ceasul - înca perea era zgduia de un zgomot asurzitor: o tranșă proaspătă de petrol era deversată în rezervoare.

Meșterul deschise ușa de bazalt a cabinetului său și înclinându-și capul triunghiular ascultă câteva clipe sunetul uniform. „Ar cam trebui făcută o revizie” - gândi. Dar de asta se va ocupa schimbul lui, care stă probabil tolănit acum în vreun fotoliu la bordul „Vizitatorului 154” și citește instrucțiunile de sinteză albă și neagră. O carte excelentă! Iar cel de al doilea capitol - „Prepararea în condițiile de pe Terra a lichidelor inflamabile viscoase și asigurarea camuflajului necesar” nu este cu nimic mai prejos decât un bun roman polițist.

Diffuzorul emise un sunet melodios. Începea schimbul. Ca de obicei, șeful îi întrebă mai întâi pe cei din grupul de realizare. După ce ascultă datele asupra rezultatelor obținute în ultimele 24 de ore ordonă:

- Luați o parte a producției de pe platforma continentală a Marii Caspice și transferați-o în Marea Nordului, cei de acolo trebuie să-și realizeze angajamentele sponte. Și nu uitați de Venezuela, stocul lor este pe terminate. Grupul de sinteză, ce probleme aveți?

- Sintem nemulțumiți de grupul de materie primă. Ne dau aproape numai sulf, de-abia apucăm să prelucrăm. În ritmul ăsta o să le poluăm toată atmosfera...

- Am notat plângerea, spuse Șeful și comută pe grupul de realizare a prospectărilor.

- În 24 de ore, comunică o voce bucură, au forat în total 3545 de metri. Opt sonde au ajuns la adâncimea de 5 kilometri. Permiteți să le dau pe trele?

- Nu te grăbi, răspuse Șeful, - lasă-i să mai sape vreo două zile. Iar apoi poți să-i dai drumul, dar încet, cum prevăd și instrucțiunile.

Totul decurgea ca de obicei. Cineva nu reușea nici cum să obțină de la bază gazul metan repartizat, un dispecer căscat a trimis în Africa cărbune brun în loc de antracit, în sectorul 8 au sărit peste cal și era cit pe ce să bage în puț benzină cu cifra octanică 98 în loc de petrol...

Meșterul deconectă selectorul și se ocupă de treburile curente. De-abia la amiază mai răsuflă un pic. „Ce bun ar fi un ceai acum”, - gândi el și în aceeași clipă, de parcă ar fi primit un semnal telepatic (ceea ce era exclus în aceste catacombe) intră Programatorul cu o ceașcă aburindă pe tavă. Meșterului îi plăcea de acest băiat. În afara calităților lui profesionale, mai avea o calitate foarte importantă - știa să facă un ceai extraordinar.

Gustînd ceaiul, Meșterul se gândi că a avut o dimineață grea. Și parcă pentru a confirma acest lucru se aprinse din nou semnalul de chemare pe selector. O voce grăbită anunța că s-au dereglat coloanele de sinteză din regiunea Krakatau și aburii au început să iasă la suprafață provocînd panică în rândurile populației locale. Din păcate nu era pentru prima dată. Coloanele din seria BBB-C, montate în regiunea Japoniei, în Islanda și încă în câteva locuri funcționau ca vai de lume, în schimb produceau un zgomot îngrozitor.

Meșterul trimise la Krakatau doi tehnicieni care să remedieze stricăciunile și un agent al serviciului secret, care răspundea de camuflarea instalației. Așteptînd vești de la ei, îl rugă pe Programator să-i mai facă o ceașcă de ceai.

- De mult tot vroiam să te în-

treb Meștere, - zise tinărul umplînd încă o ceașcă, - dar nici cum nu mă hotărăm. Cît ne costă toată această filantropie și la ce ne servește de fapt? Oricum nu avem nici un ciștig și, pe deasupra, ei nici măcar nu cred în existența extraterestrilor...

Desigur, dragul meu. În existența extraterestrilor ei nu vor să creadă. Poți să le furi de sub nas o insulă întreagă, aproape un continent, îți aduci aminte de povestea aia cu Atlantida? Iar dacă noi vom scufunda mîine Australia, știi ce vor face? Se vor porni pe discuții dacă în general a existat un astfel de continent! Dar noi ne aflăm aici nu pentru a primi recunoștința lor...

- Dar pentru ce?

- Din motive de solidaritate. Totuși ne sînt frați într-o rațiune și așa mai departe. Doar nu putem să-i lăsăm de tot fără energie! Pînă vor ajunge la fuziunea termonucleară controlată mai e cale lungă... Iar pînă atunci, trebuie să le fabricăm tot felul de combustibili - și solizi, și lichizi... Și ne costă toate acestea cinci milioane de marafeți pe lună, dar merită! Să-ți vezi numai cînd se string la congresele lor și încep să discute despre originea petrolului... Merită să dai și mai mult numai să-ți auzi!

- Așa o fi Meștere, - spuse tinărul. Și totuși nu m-ați lămurit asupra chestiunii principale: la ce naiba le trebuie această energie afurisită?

- Vezi tu dragul meu, aceste ființe minunate, pe care le simpatizăm atît de mult, cîne știe cînd și-au băgat în cap un lucru îngrozitor, în care cred și astăzi. Au certitudinea că nu se poate realiza un perpetuum mobile!

- Imposibil! - exclamă tinărul.

Traducere de MIRCEA PODINĂ

FANTASTICA LUME A LUI CRISTOBALD

NOVELĂ DISTINSĂ CU PREMIUL UNIUNII SCRITORILOR
LA CONCURSUL DE LITERATURĂ ȘI ARTA
DE ANTICIPIE TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ, EDIȚIA 1985

Ogoarele de pe cealaltă parte a văii dau un aspect de hașurat, arăturile dispuse în toate părțile de un excentric cu imaginație sînt numai aparent fanteziste. Trinidad știe că toponomia cîmpului magnetic al terenului cere acest lucru. Își îngustează pleoapele pentru a putea osebi mai bine siluetele ce se deplasează în lumina portocalie a astrului aflat la apus. Aruncă o privire peste umăr partenerului care se strîmbă tot, figura acestuia cu toți mușchii încordați e poleită de focul stelar, apoi își saltă sacgerul pe umăr și pornește vioaie spre lucrători.

Primul chip care îi apare clar în față este cel al unei femei între două vîrste. Se detașase de grup și le venise în întîmpinare. Trinidad îi remarcă ți-nuta simplă, neglijentă, fața coaptă bine de dogoarea zilei, mîinile oboseite, bătătorite prematur de asprimea muncii, picioarele goale ce calcă cu hotărîre și dezinvoltură arătura, strivind bulgării de țărînă cu talpa groasă și degetele butucănoase, cu unghii înegrite. Îi zimbește prietenos și Trinidad se simte obligată să-i răspundă la fel. Bun venit, le spune simplu, iar Q mormăie ceva de salut în momentul în care observă că partenera lui nu reacționează în nici un fel. Apoi pe lingă cei trei trece și restul grupului, fantomatic, oameni ciudați, cu fețele ridicate și mișcări animalice, aureolei de lumina strălucitoare a apusului, și animalele masive, cu capete mici continueate cu trompe tentaculare, mișcîndu-și picioarele greoaie și brăzdînd solul cu cozile ramificate, precum crengile unui copac. Scot, cînd și cînd, sunete guturale, nesemnînd cu nimic cunoscut și își mișcă spinările cafenii, pătate cu alb, lovindu-le înfundat cu ciliile dorsali, asemenea unor bice blinde. Unul dintre giganți își întoarce la un moment dat capul spre Trinidad, care îi urmărește drumul, și ei îi vine să țipe văzîndu-i ochiul gălbui fixîndu-i silueta. Apoi teama dispare brusc, strălucirea oculară se face nevăzută, as-

cunsă de spinarea ce se mișcă monoton mai departe, lăsînd în urmă brazde adînci în pămînt și dire de îndoială în sufletul fetei.

Glasul lui Q o readuce la realitate, el îi explică în termeni monotoni femeii ce caută ei acolo, mîna lui se ridică desemnînd giberul asolizat ceva mai încolo. Femeia zimbește strîmb, fie că nu înțelege, fie că nu-i convine, le răspunde cu voce clară, cristalină, și îi îndeamnă să o urmeze, iar ei pășesc cu încredere în urma ei, toată povestea fi pare la un moment dat lui Trinidad nefirească, un vis colorat, și i-ar spune și lui Q lucrul acesta dacă n-ar părea caraghioasă, așa că se mulțumește să dea din umeri și să-și continue tertipul în basm.

Așezarea se ivește dintre două coline pline de grădini. Soarele e pe buza orizontului și azvîrle umbre prelungi în spatele fiecărei ridicături. Clădirile, din cele mai surprinzătoare, n-o mai miră pe Trinidad, n-o mai miră nici chiar castelul ce se înalță deasupra tuturor acoperișurilor, apariție insolită, așezată undeva mai spre culmea colinei de sud. Spre el se îndreaptă acum femeia, urmată de cei doi, ceva mai în față se zăresc, ca niște puncte mișcătoare, oamenii și animalele de la cîmp, și ei merg în aceeași direcție de altfel, la baza edificiului un foc mare luminează chipurile strînse în jurul lui.

Aerul se umple de zgomote: mai întîi murmur, apoi voci, exclamații, chiar și risete, Trinidad și Q pătînd firesc în atmosferă, ceilalți se pare că nu se sinchiesc de ei, femeia le explică în puține cuvinte, printre alte lucruri, cine-s noii veniți și ce vor, sînt adoptați tacit, se continuă discuțiile anterioare ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Trinidad e cuprinsă de o stare euforică, privește detașată de persoana ei, de Q, de toți ceilalți, oameni simpli atît la înfățișare cît și ca fel de a fi, își zimbește fericită și se întreabă mirată de cei trei prin cap bănuiala că locul acesta ar fi Paradisul?, că n-ar exista un „în afara lui“, real își amintește

din ce în ce mai vag copilăria, cosmosul întunecos și planeta aceasta care „de afară” îi apăruse ca o portocală rumenă și aromată, bună de mâncat, totul piere apoi în uitare și ascultă fascinată necazurile și bucuriile oamenilor de aici, care și le împrăștie cu o generozitate nețărnută, ca pe niște daruri spirituale.

Ploaia nu cade prea des, aparatul stricat, mulotul bătrîn, femeia ce stă să nască, poznele „ălu mic”, necesitatea mării casei, recolta apropiată, lenșul locului, toate sînt acum parte integrantă a lumii fetei și i se pare că trăiește aici de o viață, că toată existența de pînă acum a fost un scurt intermezzo de vis și, iată!, e aici, cu problemele prietenilor ei, a uitat de Q, de misiune, de tot.

Apoi totul amuțește, oamenii se dau la o parte privind arătarea ivită undeva în spatele lor, Trinidad privește și ea și zărește, la lumina tremurătoare a focului, pentru cîteva clipe, chipul groaznic al fetei fără față, care o fixează cu ochi galbui și dispare în fugă, lăsînd în urmă un zumzet de neliște și de zgust.

Adunarea se destramă. Oamenii se despart fără un cuvînt. Femeia îi atinge ușor pe cei doi, încă buimaci, și îi duce spre o locuință de noapte. Focul se stinge încet. Soarele a apus, de fapt, de mult timp, făcînd loc nopții albicioase ce înconjoară planeta. Niște lumini roșietice țîșnesc, pe alocuri, la orizont, asemenea unor fulgere. Petele pestrice ale cîtorva nori umbresc așezarea amenințătoare.

Sufia o boare de vînt și Trinidad închide ochii, lăsîndu-și fața mișcîată de palmele gazoase ce alungă febra soarelui de amiază, apoi, cînd simte că dezmiardarea a durat destul, lasă lumina să-i picure încet sub pleoape, căutînd imaginea lui Q. Bineînțeles că nu-l vede, unde să-l găsească în lumea dădînd de căldură și culoare? Și apoi, Q e departe, s-a pierdut dincolo de colinele împădurite, dovadă că becul roșu clipește anemic și rar pe servidotul ce-i afirmă în mină. Vrea să se apuce și ea de lucru și chiar întinde mîna spre okobol, dar tije metalice strălucesc prea tare și ea le ghi-

cește emanația de căldură care-i taie orice poftă de a lua contact direct cu ele. Mai bine să stea undeva, la umbră. Hotărît lucru, azi nu are nici un chef de treabă!

- Deranjez?

- Intr-un fel, da, într-un fel, nu. Nu sînt la mine acasă.

- Pesemne te gîndeai la ceva.

- Nu, nu mă gîndeam la nimic. Soarele ăsta îți ia mințile.

- Ai nimerit într-un sezon mai cald.

- Mi-am închipuit. Numai la chilipiruri de astea am baftă!

- Putea fi și mai rău. Peste o săptămînă, spre exemplu, începe vara calendaristică.

- Isuse!...

- Ha!, ha!... Am glumit. Nu-i chiar așa de rău. E vorba de data calendaristică. Soarele nu-i mai puternic, doar biocîmpul crește în valoare, pentru că e poziția cea mai propice de interacțiune cu liniile de cîmp solare. Atunci, vegetația erupe într-un ritm nebun, dacă îți poți imagina. Privește numai cîmpul. Ieri l-au arat oamenii și azi e deja rodit și crescut. Mîine vor strînge recolta.

- Ce fertilitate fantastică!

- Da. E o natură uimitoare. Nu mai există plantă ca asta în Univers.

- Oamenii trebuie să fie fericiți aici...

- Și sînt.

- Și tu?

- Și eu, ce?

- Și tu ești fericit, nu?

- Da, sînt. Sînt și pentru că oamenii sînt buni cu mine.

- Ce faci tu aici?

- Sînt sculptor. Sau pictor, dacă vrei. Poate și scriitor puțin. Cochetez cu muzica... Nu ride! Îmi place viața în general, sub toate aspectele ei artistice. Mă fascinează umanul sub orice înveliș.

- Vorbești doct.

- Uneori. Mă ia gura pe dinainte și încep să filozofez în fața oricui. De fapt, nici măcar nu te cunosc.

FANTASTICA LUME A LUI...

- Sint Trinidad.
- Trinidad? Ciudat nume pentru o fată!
- Ihi!... Fantezie de-a părinților. Așa sint prospectorii - trăzniți.
- Și tu ești prospectoare?
- Bineînțeles. Cum altfel? Sint în misiune aici. Cu fratele meu, Q. El operează acum în zona de est. Eu trebuia s-o fac pe asta, da', n-am nici un chef. Și apoi okobolul frige de nu poți ține mina pe el!...

- Care? Asta?
- Nu pune mina pe el!... Nu te arde?
- Nu. Sint obișnuit. Ce detectează?
- Depinde cum îl programezi. Îi dai valoarea unității în sistemul de cîmp și îți găsește orice. Acum e reglat pentru protiniu.

- Asta căutați?
- Da. Cică ar fi bun în medicină pentru revitalizări de biocîmpuri. Mă ascultă?... La ce te gîin dești?

- Mi-am adus aminte că am treabă. Iartă-mă, mă grabesc! La revedere!

- Unde fugi? Stai puțin! Nici nu mi-ai spus cum te cheamă!

Trinidad urmărește pata albastră a cămășii băiatului pierzîndu-se în verdele crud al recoltei și se lasă cuprinsă din nou de lenea amiezii. Ciudat tipul, gindește. O fi făcut mișto de mine oare? N-arată asta a artist cum nu sint eu caracită!... Ta-dam-dam-ta-da-da-dam!... Becul roșu clipește acum mai des, semn că și Q a abandonat misiunea în fata valului de căldură, și se întoarce.

Seara coboară dupa identicul ritual. Același soare portocaliu, același decor fantastic, același foc imens de la poalele nu mai puțin uriașului castel, aceiași oameni ce au împrumutat cîte ceva din sălbăticia locurilor. Problemele nu sint însă nicio dată aceleași, descoperă cu o oarecare încîntare Trinidad, ori se ivesc unele noi, ori cele vechi au evoluat îngrijorător. Despre cele rezolvate nu se vorbește deloc, toți par să îngroape satisfacția reușitei în cotidian, sau să se bucure în secret de sine, ca și cum fericirea ar fi o blasfemie ce nu trebuie rostită în gura mare.

Sosesc oamenii de la cîmp. Se trîntesc în liniște lîngă ceilalți, în timp ce spinările uriașe ale muloilor dispar în direcția grajdurilor. Noii veniți arată foarte obosiți. Privirile le sint pierdute, tîind încă ceasurile cînd se speteau stringînd abundenta recoltă. Cineva îi explică lui Trinidad cum se face lucrul asta, cum se umblă cu snopii grei de panas, ce e panasul?, întreabă ea, cum?, nu ști?, e pinea noastră, planta roșie cu bulb mare la capăt. Trebuie așezată cu grijă, continuă necunoscutul, uitîndu-se o clipă și la Q, care e absent și pare că nu-l interesează ce se discută, trebuie stocată în așa fel încît greutatea snopului să nu apese bulbii zemoși, și din această cauză se ordonează în niște piramide speciale, cu bulbii în afară, de ce nu înăuntru?, simplu, pentru că înăuntru ar putezi cu toată concentrația de lichid ce o posedă. Panasul se macerează apoi în suc propriu, obținîndu-se o pastă groasă care, uscată, devine turtă

gustoasă din care ai gustat. Trinidadăi nu-i rămîne decît să se minuneze, privindu-l pe omul uscățiv ce-i povestește aceste lucruri, pînă cînd flăcările jucăuse, ațîțate de un bătrîn bărbos, prind contururi pe fețele a doi gemeni ce apar lîngă ei. Se așează și îi șoptesc personajului să treacă și să-și ia rația de baldori a doua zi, sint gata, sint gata?, se miră uscățivul și îi prezintă apoi pe cei doi fetei, uite, vezi, ei sint legumicultorii, Valentin și Armand, au cea mai pe cînte grădină din cîte sint pe planetă, ce zic eu pe planetă?, din Univers, ei rid, ride și Trinidad, chiar și Q zîmbește, dar zîmbește influențat de starea generală, de fapt nu știe nici măcar de ce se ride, el urmărește de cîțva timp miinile muncite, epuizate, ale țaranilor veniți, odihnind ca niște crengi groase, chircite, obosite de atîta rod, căci munca lor e cel mai bogat rod. Q e copleșit și el, în alt registru decît Trinidad, de fericirea și munca ce clocotesc aici, într-adevăr clocotesc într-un ritm epuizant, niciunde în Univers Q n-a mai văzut atîta sete de viață și ajunge și el la concluzia îngrijorătoare cum că aici ar fi Paradisul, dar Paradisul presupune o existență după viață, ori aici ea e cea care guvernează, așa în cît Q rămîne nedumerit, orbecat prin raționalmente aberante. În final întreabă și el, mai mult ca să se afle în treabă, ce sint ăia baldori. Sint legume, răspunde unul dintre gemeni, ce nume, se miră Q, vine de la Cristobald, i se răspunde. De la Cristobald? Da, de ce te miri?, întreabă și celălalt legumicultor, nu-l cunoști pe Cristobald? Nu. Toți îl privesc lung și Q se simte prost și începe să se scobească aierea în nas, iar Armand, sau poate Valentin, îl strigă pe un puști, Emanuel, sau cam așa ceva, nici Trinidad nu-și dă bine seama, și iată că puștiul vine în goană, e un copil slab, desîrat, cu ochi mari, visători, în care flacăra focului joacă inteligent. Du-te la noi și adu niște baldori, spun gemenii, apoi îl privesc iar pe Q, de data asta cu îngăduință, și-i spun ca cel despre care e vorba e Dumnezeu lor, că nu există ființa sau lucru pe planetă care să nu-l știe sau să nu-l iubească pe Cristobald. Trinidad și Q se sperie și mormăie, abia auzit, că ei nu au aflat de religia asta pînă acum, ceilalți pufnesc în rîs, și rid, rid pînă cînd uscățivul, de fapt fetorul coloniei, bine dispus, îi atenționează că nu e vorba de o religie, ce prostie, mai spune pufnind din nou, Cristobald e numai un om ca toți ceilalți, doar că ceva mai deosebit, auzi: religie, ha, ha, ha! Între timp sosește Emanuel și aduce bulgării aurii cu excrescențe roșii, ăștia sint baldorii, i se spune, iar Q și fata gustă, la început cu prudență, apoi cu poftă, din miezul zemos și dulce, zeama cafenie li se prelinge pe bărbie și de acolo pe uniforme, vedeți că pătează, le spune Emanuel, ce mai contează acum, cei doi sint îmbătați de arome, de cînd sint nu au mîncat ceva asemănător, nici pe vine, nici prin alte părți. Vă place? Ihi, rostesc ei cu gura plină. Cristobald ni le-a dat, și nu e singurul lucru pe care ni l-a dăruit. Înțelegeți acum de ce îl asemuiam cu un Dumnezeu? Mai trăiește?, cuvîntă cu greu Q. Din nou veselie generală. Dar bineînțeles, le răspunde unul dintre gemeni, un Dumnezeu nu moare cu una, cu două, apoi toată lumea comentează discuția, lăsîndu-i pe cei doi prospectori să-și termine tihna. Numai puștiul a rămas deoparte, serios, urmărîndu-i cum își termină porțiile. Cum te cheamă?, încearcă Trinidad să lege o discuție. Emanuel, le răspunde el ridicîndu-și bărbia. Cine e

Cristobald ăsta?, îl trage de limbă fata. E cel mai bun prieten al meu, î se răspunde, când o să fiu mare o să mă fac ca el. Ce, Dumnezeu?, ride ea. Puștiul se incurcă. Nu... am să descopăr un aparat care să alunge deșertul de pe restul planetei și o să prefacă locul într-o grădină uriașă, cum e în regiunea asta. Hă!, face Q, dar Trinidad îi alăstește un cot între coaste și îl reduce brutal la tăcere, după care continuă cu voce normală, arătându-i puștiului că e foarte frumos ce vrea să facă el. Trebuie, răspunde acesta, colonia va crește, cu ce o să se hrănească milioanele de locuitori ce vor popula planeta? Ce spui, milioane de locuitori? Păi da, o să facem aici o a doua planetă-mamă, și pentru asta vom scăpa de deșertul ecuatorial. Zău? Păi cum altfel, credeți dumneavoastră că vom rămâne așa, cu el pe cap?, nu, trebuie doar creat o rețea de cimpuri de etalonare, de ce?, de etalonare, care să transfere centrul de greutate epistemologic în concept de simetrie, restul fiind doar o oglindire a părții roditoare din planetă, înțelegeți? Cei doi rămân muți.

Nu e timp de respirație. Se isca o animozitate veselă, iar oamenii prind să se foiască de colo colo, concurând jocul flăcărilor. Toată lumea e în picioare, bineînțeles Trinidad și Q se ridică și ei, curioși. Se aud de peste tot voci „A venit!”, „A venit!” și tocmai când Q se saltă pe virfuri să vadă despre ce e vorba, mulțimea se desface în două părți și spre foc pătrunde o silueta cunoscută care discută în același timp cu toți, dă sfaturi, întreabă, feliță. Se apropie și fata recunoaște albastrul cămăși, iar inima îi bate cu putere, invadată de bucuria regășirii unei vechi cunoștințe, deși n-au trecut decât câteva ore de la despărțire. Zimbește, și Q observă și-o întreabă din ochi cine e, dar Trinidad nu se învrednicește să-i dea lămuriri, ridică din umeri lăsând un confuz înțeles de aiurea. Emanuel sosește cărându-l după el pe noul venit.

- El este Cristobald, face prezentările.

Trinidad rămâne siderată.

- Cred că ne cunoaștem, spune el privind-o în ochi. Bună seara, Trinidad! El trebuie să fie Q. Nôroc Q!

Îi strânge mîna în tăcere. Lumea din jur comentează aprinsă evenimentul. Fata rămâne căutându-i în privirea albastră gemenele de idol care o intrigă. Se dezmeticește abia când îi aude pe gemeni pufnind în ris. Bătrînul ce întreține focul se apropie și-l smulge pe „Dumnezeu” din mijlocul oaspeților planetei.

- Cris, Earthleea se duce, îi spune grav, cuprinzându-i umărul stîng.

- Vreau s-o vad. Acum, răspunde el. Veniți și voi, aruncă celorlaltrei trei.

Pornesc, ciudat alai de toate vîrstele, spre castelul alăturat. Trinidad descoperă abia acum, la lumina înșelătoare a serii, alcătuirea edificiului somptuos, cu ziduri policrome, turnuri și donjonuri fantaziste, înghetate de o imaginație bolnavicioasă. Pătrund în șir indian, bătrînul, Cristobald, Trinidad, Q, și la urmă Emanuel, printr-o poartă imaginînd un ochi, iar senzația e cumplită, fata chiar închide ochii pentru a se regăsi apoi, cînd îi deschide iar, într-un labirint de culoare, scări, săli și camere. Peste tot, constructorul a imaginat zeci de animale fantastice, susținînd boltele în prelungirea arcadelor, motivele zoomorfe se regăsesc chiar și în elementele de mobilier; picioare de caprioară susțin mese, canapelele imită prin forma,

culoare și structură imobile iguane, în timp ce mănunchiuri de șerpi atîrnă din tavan, împietriți în alcătuirea candelabrelor electrice. Peste tot culori vii, explozive, impletite în curcubeie de linii șerpuiind pe toți pereții. Pe Trinidad o obosește decoriul baroc și își pune întrebări asupra funcționalității acestor spații de locuit, cînd, la simpla ei dorință, iată, scările, culoarele, camerele își schimbă cameleonculorile. Zimbește. Recunoaște acțiunea FM-urilor de receptat undele ale optionale. Urcă acum treptele unei săli cafenii cu luciri de argint. Un pat mare, cu baldachin, e singurul mobil existent. Se apropie cu încredință, și Trinidad descoperă în mijlocul cearcașurilor albe figura suferîndă a unei bătrîne.

Cristobald îl prinde mîna osoasă într-a sa.

Matusa Earthleea, cum te mai simți?

Bătrîna deschide ochii, imense cavități întunecate. O pinză deasă de linii îi încețoșează fața în zeci de riduri, aglomerîndu-se în jurul ochilor.

- Cris, spune, cred că am să vă părăsesc în curînd. Prea multe vise îmi dau tîrcoale de la un timp, prea multe amintiri pe care le credeam de mult uitate mă napădesc, Cris, nu credeam că am atîtea. Îmi dau seama că am trăit prea mult, am în spate o viață prea lungă ca s-o mai pot duce...

- Nu vorbi așa, matusă Earthleea...

- Nu-mi pare rău de nimic, Cris. N-a fost o viață trăită în zadar. Am gustat din toate, iar ceata noastră de coloniști e cel mai teribil manunchi uman din cîte am văzut vreodată. Păcat că nu am avut aici și o mare. Da, da. Nu-mi pare rău de nimic, Cris, repetă ea și trasăturile feței îi împietresc deodată.

- Nu vă speriați, îi liniștește bătrînul, a adormit. Își colîndă acum universul interior pentru a putea dori să revină printre noi, mai tîrziu. E tot ce am putut face pentru ea, Cris! Îi faci rău...

Tînărul revine de departe. Descătușează mîna bătrînei, pe care a strîns-o cu putere, inconștient.

- Gudo, nu se poate face nimic pentru ea?

Bătrînul oftează.

- I se destramă biocîmpul, Cris, știi bine...

Cristobald strînge din dinți; bătrînul Gudo îl apuca împăciuitor după umeri, Trinidad e impresionată de tot ce se petrece; Q observă laconic faptul că edificiul nu posedă FM-uri, altminteri încăperea ar fi căpătat, conform climatului emoțional, culori sumbre.

Întinericul se risipește încet, invadat de culoarea roșie. Q deschide ochii. Alături, Trinidad, cu capul sprijinit de genunchii pe care îi ține strîns îmbrățișat, urmărește fulgerele roșii de afară.

- Nu dormi?, o întreabă.

Face semn că nu. O privește în continuare, îi remarcă luciul ciudat al pielii ce izvorăște din părțile neacoperite de maiou, ochii pierdute în clipe trecute.

- Trini, te gîndești la el?

Ea nu răspunde imediat. Își urmărește degetele de la picioare, dîndu-și capul ușor într-o parte, mișcă de cîteva ori din ele, netezind cutelele cearcașului.

- Nu știi. Se întîmplă atît de multe pe planeta asta... Ar fi greu să te gîndești la ceva anume.

Răspunsul ei conține și puțin adevăr, dar și puțină minciună, fapt ce stîrnește zîmbetul lui Q, care o cunoaște bine.

- Da, dar el nu e un ceva oarec...

- Q, nu fi rău!

O explozie tăcută, de o formidabilă intensitate, îl colorează în întregime cu roșu timp de câteva secunde. Cei doi sar din paturi și se apropie de fe-reastră. Ultimele frânturi de roșu se preling de pe zidurile celorlalte case. Pe deasupra așezării trece ceva transparent care le pare, la prima vedere, celor doi, a fi un nor. O irizare roșie îl schimbă însă și acesta dobindește înfașurarea bătrinei Earthleea, foarte clară și afănușată. Cei doi tresar zguduți, privirea neobișnuită a figurii îi atingește deodată, iar gura hidoasă, neagră, locul de destinație a în-tregii rețele de riduri, se deschide monstruos, ca și cum ar vrea să le spună ceva. Apoi contururile își pierd din consistență, pielea i se prelinge pe lângă maxilare, spre gît, în pungi respingătoare. Trinidad se lipește speriată de marginea ferestrei. O nouă explozie o orbește pentru o clipă, iar cînd roșul se destramă, descoperă cu surprindere propriul chip privind-o din locul unde mai-nainte fusese batrina. Senzația e răscolitoare, Q observă și îi apucă mina, ajutînd-o să-și învingă starea de anxietate. Trinidad își privește pentru prima dată chipul astfel mîrit și e tentată să facă aprecieri. N-are o fi-gură din cale afară de frumoasă, își spune, dragă-lasă însă, remarcă în sine Q. Și părul portocaliu, constată fata, cine a mai pomenit așa ceva? E un păr unic, care îi conferă personalitate, răspunde mental el, continuîndu-i parcă gîndurile. Gura îi este mică și nasul dubios, concluzionează ea, în-totdeauna a avut ochi mari, deschiși spre lume cu uimire, decide Q. Figura uriașă, dominînd așeza-rea, pare să se distreze, căci zîmbește fermecător, cu un aer copilăresc, specific vîrstei adolescente a fetei. Și din nou explozie, roșul înghite hulpav chipul, pentru a lăsa în urmă un animal simpatic, jumătate cîine, jumătate ursuleț, un animal care-i smulge Trinidadului câteva exclamații amuzante, în timp ce privește giubșulucurile ghemotocului al-bastru, căci e albastru. Contururile jucăușului ca-pătă dintr-o dată aureole roșii, iar fata se teme de dispariția lui, dar el nu se destramă ca celelalte fi-guri, ci se rostogolește pe cer spre orizont, deven-înd din ce în ce mai mic, pînă cînd privirea nu-l mai poate percepe. Apoi nu se mai întîmplă nimic. Cei doi așteaptă zadarnic. Cîteva luciri roșietice, foarte îndepărtate, clipesc la orizont, după care noaptea albicioasă își reia domnia liniștită și imo-bilă. Pe colina de sud turnurile castelului iradiază o lumină albă, fosforescentă. Amîndoi îl privesc o vreme și surprind la un balcon o mișcare ușoară, ca a cuiva care părăsește locul. Q crede chiar că a remarcat silueta bătrînului Gudo.

Soarele a incendiat pe dealuri tot ce era viu. Se vede după aburii emanații care fac ca imaginea ori-zontului să tremure. Aici, în vale, printre tufele de arayak, parcă e mai răcoare. Asta n-o împiedică, însă, pe Trinidad să transpire abundent; picăturile de sudoare îi înconjoară fața rotundă pentru a se aduna în vîrfurile bărbiei. Își desface fermoarul și își scoate combinezonul, rămîînd doar în maiou. Q, care merge lîngă ea cîrîînd arsenalul de testare,

s-a dezbărac de la bun început pînă la brîu, lăsînd vederii brațele lungi, subțiri, de adolescent, pre-cum și pielea fragilă ce înlînțuie strîns oasele din alcătuire, afit de strîns încît coastele îi pot fi nu-mărate. Soarele îi lovește necruțător, înroșindu-le umerii.

- Mai dă-mi-le să le duc și eu, fiule, cuvîntează Trinidad, scoțînd limba de un cot.

- Lasă, Trini, că mai merge, vine răspunsul for-năit pe nas. Se mai gîndește, apoi adaugă: și ăștia nu au nici o mare pe aici. Dacă ar avea ar fi per-fect, nu crezi?

- Uuuu, ce bună ar fi o apă acum, se schimo-nosește ea patetic.

- Eu sînt tot o apă, răspunde el și ride încet.

- Bancuri răsuflete, i-o taie ea.

Mai face cîțiva pași și se oprește.

- Auzi... spune privind în jur, lasă-le aici. Încep din locul asta.

Cu mare bucurie, Q dă drumul materialului. Okobolul cade cu zgomot metalic.

- Trini...

- Îii...

- ...ne vedem pe la prînz. E bine?

- Îhii...

Q se depărtează încet, abia mișcîndu-și picioa-rele lîngi de cocostîrc.

- Q!

- Ce-i?

- Mi s-a stricat servidotul: nu mai merge!

- Aaaa, firar să fie!

Se întoarce agale, plictisit și deprimat de munța pe care o are de executat în condițiile date. Își alege un bolovan drept scaun și începe să mește-rească la aparat. Trinidad s-a aplecat din mijloc, sprijinîndu-se de genunchi.

- Nu-ți băga nasul aici, mîrîie nemulțumit Q.

- Stai să-ți arăt, fiule, că nu-i de la baterie.

Vezi? Așa merge, dar nu mai poate cortorizează cifrele.

- Și cu ce vrei să-ți fac?, izbucnește el retoric.

O să pierdem și ziua asta!

Desfăcîntul modulelor avansează greu fără scule adecvate, astfel încît fluieratul de pe colină vine salvator pentru el. Se uită amîndoi și-l recunosc după cămașa: e Cristobald. În timp ce se apropie de cei doi remarcă încă o mișcare la picioarele lui, dar nu pot realiza ce e din cauza tufelor de ara-yak.

- Vă căutam! le strigă. De o jumătate de oră umblu după voi!

Sosește, și printre picioarele lui aleargă o ară-tare albastră, jumătate-cîine, jumătate-ursuleț.

- Asta e..., exclamă Q.

- Nimbus, îl prezintă Cristobald.

Trinidad se apleacă tocmai la timp pentru a-l primi în brațe. Nimbus dă dintr-o oarecare codiță și scoate o limbă roșie, de două degete. Fata ride.

- E pentru tine, spune Cristobald, privind-o fix.

Trinidad îl privește nedumerită, chiar neîncreză-toare, de aceea se simte datoră să întrebe pentru verificare:

- Pentru mine?

Cristobald clatină afirmativ din cap. Părul blond i se mișcă ciudat.

- Mulțumesc, spune ea întorcîndu-i privirea și li-pindu-și obrazul de blana moale a animalului.

El o privește lung, zăbovesc puțin cu ochii pe sinii ei proaspăt imbobociți ce se reliefează pre-gnant prin transparența și sensibilitatea maioului, apoi măsoară solul. Q îi explică necazul cu servi-

dotui, în timp ce Trinidad, roșie ca un trandafir, se simte datoare să-și pună iar combinezonul, cu toată căldura existentă. Cristobald o urmărește cu coada ochiului, în timp ce ascultă răbdător pledoaria reparaturului amator.

- Dacă vreți, le propune deodată, haideti pină la mine, am ceva scule pe acasă; s-ar putea să-ți dai de capăt. Nu stau departe.

Invitația e prea tentantă, căldura prea apăsătoare, Nimbus prea nostim și argumentele împotriva misiunii prea multe și mari.

Cristobald insistă să care și el o parte din material, dar Q face pe grozavul și nu-l lasă cu nici un chip. În final, pornesc toți trei spre o colină împădurită. Ghidul e foarte volubil, tot drumul le vorbește despre relief, climă și face ironii subtile asupra meseriei ingrate de prospector pe o căldură ca asta. Cei doi se străduiesc să zîmbească pe măsura glumelor lui, dar nu i-o iau în nume de rău, deoarece înțeleg că acesta este un fel de a fi, glumele lui nu-l cruță nici măcar pe el, iar autoironia este, în fapt, o sinceritate dezarmantă, lipsită de orice substrat rău voitor. Oricum, căldura e mult mai suportabilă cînd drumul se împletește cu discuții, materialul de prospectare pare chiar mai ușor și nici Nimbus nu se mai zbate atît în brațele fetei. Ajung, într-un tirziu, la periferia pădurii; culoarea frunzișului e derutantă - un albastru în cele mai neașteptate nuanțe - iar Trinidad strînge mai tare animalul-jucărie la piept de teamă că percutanta culoare să nu-i dizolve în contextul general.

Reședința lui Cristobald este de fapt o cabană simplă, de lemn, așa cum înțelege ea prin unele poze vechi, dar subtil integrată în natură, aspect ce îi conferă alura cameleonică de inesizabil. Cîteva amănunte ciudate rețin atenția: plăcuțele de pe copaci cu texte de felul: „Bine ai venit, Cris!”, „Ce mai zici că mai faci?” și trunchiul vopsit pînă sus cu inele late multicolore.

- E un copac-curcubeu... îl lămurește Cristobald remarcîndu-le privirile iscoditoare. Hai, intrați înăuntru! Să nu vă speriați de ce-i la mine: n-am decît o singură încăpere și ea îmi servește și de magazie, și de atelier, și de birou, și de bibliotecă, ba chiar... și de cameră! Stați pe unde puteți!

Oaspeții rid. Spațiul e îngust, într-adevăr, dar e răcoros. Cei doi încearcă să-și găsească un loc printre gramezile de casete, cartoane cu desene, benzi, ustensile de pictură, statui, haine, articole de iluminat, lăzi, un terminal video uzat, îmbătrînit moral, un pat și multe, foarte multe cărți. Q răsofoiește cu încinare cîteva, bucuros ca un copil. Cărțile sînt rare în Univers, și cîteva care are o colecție atît de mare nu poate apărea decît în postura de excentric. Trinidad se holbează la pereții pavoazați cu rafturi burdușite, cu holograme colorate, desene, și multe foarte multe studii și schițe. Unele reprezintă animale fabuloase, majoritatea cu trompă, altele studii de complicate corpuri geometrice, analizate în detaliu, iar celelalte, nu puține, figuri umane observate în mișcare. Puncte de fugă, centrii individuali de biocimp, hărți ale repartiției energetice pe corpul uman sînt însoțite de zeci de adnotări și calcule matematice.

- Mă interesează sistemul de cîmp al proporțiilor ideale, se simte obligat să dea explicații Cristobald. Dinamica și estetica materiei. Asta, spre exemplu, reprezintă un studiu de formațiune florală. Plantele, ca toată materia vie, se supun condițiilor de relief ale cîmpului planetar. Structura

formată de liniile de cîmp oferă o canoană, nu foarte depărtat de cel al „secțiunii de aur”, promovată în artele primordiale. Uneori mă joc și creez diverse specimene ce se circumscriu acestui canoan. De cele mai multe ori obțin modele ideale, net superioare celor existente în natură. Trebuie, însă, să fac o precizare: prin model ideal înțeleg, în cazul de față, pe cel ce întrunește în mod armonios forma, structura și estetica raportate la parametrii planetei. Căci există și un model ideal universal.

Ascultătorii par nedumeriți. Limbajul e greu, nou pentru ei. Cristobald se apropie de Trinidad.

- O să înțelegeți mai bine dacă vă explic concret, spuse apucînd-o ușor de bărbie. Uite, de exemplu, capul tău e foarte aproape de modelul ideal universal. Bine proporționat, împărțit în două emisfere egale - părul și fața - nasul menit să ferească de monotonie obrazul rotund și neted, gura și ochii ce îmbogățesc prin culoare și structură întregul, urechile menite să constituie o zonă de tranziție între cele două emisfere. Foarte frumos cap! Mă pui pe gînduri...

Trinidad roșește toată și își coboară privirea spre a-și înfîlî imaginea lui Nimbus ce-i adoarme în brațe.

- Artistul trebuie să caute și să propună modele ideale pentru a înlesni progresul uman, continuă Cristobald, prefăcîndu-se că nu a observat reacția fetei, pentru că eu cred că pornind de la artă se produce schimbarea în om. Nici un proces tehnologic nu poate modifica într-atît structura psihică a individului, cum o face arta. Și e logic să fie așa: mai întîi omul visează, apoi își realizează visele, deci realizările, rețineți, nu sînt decît intruchiparea năzuinței umane. Demult, mă certam cu un coleg de suferință într-ale artei, și el îmi explica cum că arta este sinteza dezvoltării socialului privită prin prisma exponentului său. L-am contrazis. Eu afirmam că arta dă tonul. Inesizabil, dar îl dă. Focarele de dezvoltare a umanului își au originile între artiști. Artistul este un fel de Dumnezeu. Q se fisticăse vizibil și începe să se scobească în nas.

- Crezi în divinitate?

- Desigur, răspunde calm Cristobald, privind-o drept în ochi pe Trinidad, omul este o divinitate prin excelență. Nu ești de părere?

Fata e prea pierdută ca să-i poată răspunde. Q are impresia că întrebarea îi este adresată lui și, după ce mormăie ceva ambiguu căutîndu-și cuvintele, își ia inima în dinți și afirmă:

- Știi, noi nu prea ne pricepem la artă, că n-am prea avut contact. Ca prospector - poate nu ești în temă - noi răcim dintr-un loc în altul, avem tot felul de misiuni din astea, majoritatea destul de timpice, și ne distrăm cum putem. Nu prea ne ajunge din urmă mersul artei. Un unchi bătrîn zicea că noi sîntem „generația video”, că mai mult decît ce vedem pe monitoare și „sportul” asta al muncii noastre, nu facem nimic.

Cristobald îi fixează amuzat.

- Cum fraților, voi n-ați auzit de Fleg, Delhom, Alexis?

Trinidad se rușinează și Q dă jenat din umeri, ca și cum ar spune: „vezi, exact ce ziceam mai înainte!”. Sînt luați în încetșor după umeri, și vocea gazdei continuă, consolatoare de data asta:

- N-am vrut să vă jignesc, și nu mi-o luați în nume de rău. Mie, lumea artei, e o lume, da, da,

FANTASTICA LUME A LUI...

mi-e atât de familiară încât uit mereu că nu e decît o specializare la care ceilalți nu întotdeauna au avut acces. Nu e nici o rușine să nu cunoști unele lucruri. Eu, de exemplu, sînt în pom cu cele mai elementare noțiuni de matematică. Eu cred că asta e mai rușinos.

- Ei, nu, bombane politicos Q.

- Ei, „nu“!

- ...Și pe urma ai dreptate, continuă puștiul cu jumătate de gura, spășit, și din cauză că noi pe navele de prospectare ducem o viață destul de insipidă, nu cred că...

- Stai, stai, acum n-o lua chiar așa, nu sînteți niște primitivi. De fapt, foarte multă lume e în situația voastră, răspindită prin galaxii, muncind și neavînd timp să urmărească tot exhibiționismul artei. Ce spuneam eu mai-nainte se referea la salturile calitative ale societății, iar astea nu au loc toată ziua. E o chestie de mentalitate generală, de optică, dacă vreți, avînd ca precursor modelele oferite de artă. În felul acesta servește omul, e legată de om. Cine spunea că face artă pentru artă, acela era un prost. E făcută de către om, deci, automat, se adresează omului. Cînd eram mai tînr...

Cei doi ascultători rîd.

- Vorba vine „eram mai tînr“, se corectează Cristobald, îmi intrase în cap că ceea ce le-ar fi cel mai de trebuință celor de lingă mine ar fi o artă a realității înconjurătoare, utilizînd elementele strict reale, nedeformate de fantezia omului. Și mă complăcusem eu atunci în niște sculpturi experimentale, „sculpturi vii“ le ziceam, cîteva experimente de pe Sartar și Harfeea au fost destul de populare - poate ați auzit? n-ați auzit - sculpturi în care voiam să dau realității imaginea ei firească. Analizasem solul, studiam condițiile cîmpului de etalonare și dădeam la iveală, transformînd nu numai formele, ci și structurile chimice, reprezentări naturale ale vieții, așa cum ar fi trebuit să arate. Îmi construiseam într-un rînd chiar și o mașină de sculptat care făcea tot travaliu mecanic.

Face o pauză și dă din umeri.

- De fapt, nu rezolvasem nimic, ci, din contră, îmi inhibam scinta creatoare, orientînd munca mea către o direcție elementară, neumană, pe care natura o putea crea la fel de bine, într-un timp mai lung sau mai scurt. Am înțeles mai tîrziu că greșeam, că nu făceam decît o concurență aiuruită naturii. În acel moment, de unde pînă atunci eram contra manifestărilor fanteziei, socotindu-le ca elemente neapartinînd universului real, am descoperit că, de fapt, orice element pe care omul și-l reprezintă, născocit sau descoperit, face parte prin chiar însușirile lui din universul cunoscut. Va plectischar? întrebă deodată.

- Nu, răspunde Trinidad, copleșită de discurs.

- Constat că nici cele mai atroce sau cele mai extraordinare lucruri imaginate nu sînt imposibile. Și de aceea arta pe care o susțin eu e cea a imaginărilor, dar a imaginărilor util omului. Înțelegeți?

Cristobald se oprește aici și își rotește ochii în jur. ca și cum ar face cunoștință cu locul.

- Planeta asta e un mic Rai în Univers. Poate dăruie orice.

Trinidad își aduce aminte de Nimbus, se uită la el cum trîndăvește în brațele ei făcute covrig și îi mîngie cu delicatețe blana albastră.

- Protniul pe care îl căutați voi e darul cel mai de preț al planetei. Personal sînt împotriva risipirii lui în Univers. În fine, e numai un punct de vedere. Subiectiv. Cred că ajută mai mult celor de aici.

- Înțeleg, șoptește vocea cristalină de lingă el, de ce te-ai bosumfla și ai plecat așa de repede cînd ai auzit ce facem noi aici.

- Nu m-am bosumflat, m-am întristat.

Tot aia.

- Nu-i tot aia. E o diferență de nuanță.

Izbucnesc toți în ris. Nimbus se trezește speriat și se agită în brațele fetei care-l alintă jucăuș.

Noaptea albicioasă invadează ca un abur adunătura pestră de case. Feturul coloniei părăsește habitaculul monolit și face cîțiva pași spre dormitoarele globulare ce delimitează granița de nord a așezării. Urmează, cît vezi cu ochii, grădina fermecată a celor doi gemeni. Frunze de toate culorile umbresc nu mai puține specii de fructe și legume, cornul abundenței a prăvălit aici din vremuri imemorale veritabile bijuterii de forme, culoare și gust. Acum dorm, așteptînd dimineața împănată de strigătele oamenilor. Feturul privește gînditor suprafața amorfă și tresare ușor cînd îi descoperă pe cei doi prospectori, nemișcați, cu ochii la cer

- Nu dormiți?

- Nu, răspunde Q, sîntem obișnuiți cu alt biotim.

Dînd din cap înțelegător, feturul își amintește viața de pe nave.

Știu. Am călătorit și eu o vreme. Salturile în transpațiu te obligă la început să adopți o...

- Ce parere, aveți de el? întrebă pe nepusă-masă Trinidad.

Feturul surîde privind figura neliniștită a fetei.

- Despre el? spune după un scurt moment de tăcere, timp în care și-a făcut un plan de discuție. Tînră îi soarbe cuvintele. E un om ca noi toți. Ne aparține și fără el am arăta ca un organism mutilat. Dar el, mai mult decît oricare dintre noi, aparține locului. Cris este un dar făcut planetei, iar planeta este bunul lui cel mai de preț. Unii spun că fiecare lucru, fiecare ființă, își are un loc anume în Univers. Raiul din fiecare îi deschide acolo porțile dobîndind firescul și destrămind entropia. Lumea viselor lui Cris capătă consistență aici. Pentru noi, cei ce îl iubim, este un demiurg. Pentru el e un simplu om, o conștiință bîntuită de indoilei și dominată de o generozitate uriașă. E un artist care încearcă să-și facă utilă arta, nu pentru a o valorifica, ci pentru a-și justifica statutul de om. Ajutorul pe care ni-l dă, noi nu i l-am putea răsplăti niciodată. Pentru el aceste acte sînt mici la scara universului său sufletesc. Cineva spunea că acest titan și-ar sufoca iubita cu dragostea lui.

- Nu are o iubită?

Privirea feturului cuprînde zarea cotropită deodată de fulgere roșii tăcute.

- Omul asta iubește totul în egală măsură. Sentimentul și imaginația lui sînt atât de puternice încît generează în sistemul de cîmp planetar forme noi ce se materializează nemijlocit. Paradoxal, visul

devine materie.

O lumină roșie explodează la marginea grădinii. Q se năpâstă și începe să se agite. Din stînga se aud foșnituri. Feturul le face semn să stea liniștiți.

- Cris viseză acum. Viseză și își va naște visele, sopteste în timp ce-și scoate haina largă de bumbac și o întinde pe jos. Zgomotul din stînga crește. Pe cer apar fantomatic imagini ce reprezintă un tren, câteva decoruri ciudate, o mare. Un val se sparge tăcut de un nor, apoi imaginile dispar înghițite de alte explozii roșii. Acum se aud deslușii pași cuiva. Q vrea să se ridice în picioare dar mina puternică și autoritară a feturului îl ținut iește locului. Trinidad pare foarte liniștită, s-ar spune că imaginile și faptele ciudate n-o mai afectează, de aceea nu se sperie cînd lingă ei apare, din spatele tufelor de arayak, silueta fetei fără față. Q privește hipnotizat figura netedă, perturbată doar de cei doi ochi cu luciri galbene, ochi care tresar și ei speriați în întîmpinarea celor ai prospectorilor. Feturul o apucă cu gingașie de după umeri și o așează încet pe haina lui. O nouă explozie tăcută, foarte apropiată de data asta, îi colorează pe toți patru în roșu. Fetița își îngroapă capul în pieptul feturului care o mîngie delicat. Pe cer se conturează un mînunchi de riduri ce se încropește într-o figură bătrînă cu nas și pomeți ascuțiți, cu două pete negre ca hăul ținînd loc de orbite și ochi, apoi culorile palide ce o pigmentează se descompun laolaltă cu contururile. Trenul de mai-nainte apare din nou, mai clar, trece clătîndu-se, în el se întrezăresc o sumedenie de persoane imposibil de identificat și un copil ce suride din toată inima, făcînd cu mina în zare.

- Cris caută acum prin vise ceea ce dorește, vine, parcă de foarte departe, glasul feturului. Somnul lui e o muncă. Mîntea îi frunzărește amintiri, unele plăcute, altele mai triste, creierul scormonește în biocîmpul planetar după formula dorită.

Fetița se strînge mai tare la pieptul lui. Prin fața lor trece haotic un Cristobald vaporos, transparent. O spaimă uriașă îi însoțește fuga, un nor negru, nedefinit îi urmărește pașii, apoi silueta își încetinește mișcările și paralizază în postura de alergător, în timp ce norul se apropie amenințător. Totul se topește într-o explozie roșie.

- Un coșmar. Și el are coșmaruri. Feturul oftează.

- Materializează tot? întrebă cu o voce străină Trinidad.

- Numai ceea ce dorește cu adevărat. Atunci biocîmpul visului devine entitate separată în cîmpul general și, cu ajutorul emanației de protiniu, generează forma materială.

Trinidad îl privește mirată de explicația ce combatte toate legile materialiste cunoscute. Irizările roșii încetează. Platitudinea alburului îi reia stăpînirea peste noaptea planetei. Cei patru își revin cu greu.

- Înseamnă că oricare din noi..., începe timid Q.

- Nimeni nu posedă forța trăirii în vis și a sentimentelor lui Cristobald. Niciunul de aici nu ar fi putut visa castelul de pe colină, creat anume pentru a fi dăruit bătrînului Gudo cel fără casă, sau muloii cei blînzi ce ne ajută la lucrul pămîntului, baldorii aceștia, cele mai minunate legume din acest loc, care nu primea semințe terrene, și chiar... copila aceasta cu ochi de chihlimbar.

Privirea fetei se ridică spre ochii lui învîlindu-l cu neînmurită dragoste, degetele ei îi prind palma ce-o mîngia pe păr și i-o așează pe obrazul neted. În ochii ei, ca și în ochii lui, lucește pentru o clipă o lacrimă. Q întoarce capul, tulburat, și nu mai tresare cînd aude pașii micuți depărtîndu-se de ei, dispărînd înghițiți de frunzele uriașe ale minunatei grădini.

- Un demiurg. Nu întotdeauna reușește să creze ceea ce vrea, spune feturul revînd în gol direcția în care dispăruse fetița, și atunci nu e decît un om. Un simplu om, pe care noi îl înțelegem, îl ajutam și îl iubim.

Se simt deodată obosiți. Feturul își ia haina și se îndreaptă toți trei spre dormitoare.

Sala cafenie e pătrunsă de răpăitul ploii, iar prin geamul deschis năvălesc valuri de aer umed. Bătrîna tresare abia vizibil. Ridurile din jurul ochilor se mișcă încet, a plîns.

- Mi-ar fi plăcut să mor pe plajă, privind valurile mării cum îmi asaltează ființa, spune ea.

Glasul îi vine de foarte departe, e impresia pe care o resimte atît Trinidad cît și Q. Cristobald strînge mina bătrînei. Pe chipul ei înfloarește un zîmbet.

- Mi-am amintit de locurile copilăriei - de Terra, Cris. Mi-am amintit de foarte multe lucruri. Mă înspăimînt de cît am putut trăi. Velasq, dacă ar mai fi fost în viață, ar fi spus: „Tu ești una din alea care uită să mai moară”. Așa ar fi spus. Scoate o glumă din orice...

Oftează. Bătrînul Gudo închide încet fereastra.

- Sint atît de obosiți... Atît de obosiți..., murmură bătrîna. Mi-ar fi plăcut să mor pe plajă, re-

petă, după care adormi.

Cristobald își lipește obrazul de mina ei uscată și închide ochii. Gudo se apropie încet de prospectorii.

- Earthelea s-a născut pe Terra, la marginea mării, explică. Foetusul și-a format biocîmpul printre valuri, brize și nisip. Biocîmpul ei are ceva din toate acestea, iar cîmpul general al locului conține în structura lui și biocîmpul ei.

- Din cauza asta probabil fiecare jînduiește către ființul natal, sopteste Trinidad. „Fiecare ființă își are un loc anume în Univers!”.

Bătrînul încuviințează.

- Numai noi, cei născuți în spațiu... îndrăznește Q.

Cristobald își ridică privirea.

- Sintem copii ai Universului, spune el, cu privirea strălucitoare.

- Sintem răătăcitorii, cei fără casă, adăugă Gudo, tulburat.

În aer mai plutește izul umed al ploii. Cei patru ramin meditativi, iar nemiscarea lor are ceva din firescul unui tablou flamand.

Se zoresc să țină pasul cu Emanuel. Puștiul stie drumul și picioarele parcă îi zboară, în schimb Trinidad și Q., purtînd și proverbialul arsenal prospector, fac pași nesiguri pe solul îmbibat cu apă, diluat în unele locuri în adevărate noroaie. Q strîvește printre dinți tot timpul ceva despre pisici, destul de ambiguu, deoarece tinărul prospector nu înjură niciodată. Și așa, sora îi aruncă adesea priviri muștrătoare, dar Q nu se poate abține cînd simte cum piciorul drept îi alunecă pe clisa moale, în timp ce okobolul de sub brat îl dezechilibrează

FANTASTICA LUME A LUI...

în partea opusă. Cerul e înnoirat și lumina galbuie a căpătui a nuanță gri, precum a aurului vechi. Trinidad e încântată de schimbare. Prospecțiunile vor putea fi făcute mai ușor. Q e și el de acord, dar nu se împacă cu ritmul, cu povara, cu locul, cu drumul, și lista, pentru el, poate continua. Traseul lor urcă colina și se scurge printr-o vale pentru a descinde, printre tufe și hățușurile albastrii, spre linia albă care e deșertul.

Emanuel ținește peste grohotiș, coborînd coștița, se împiedică deodată pentru că în clipa următoare, cu o surprinzătoare agilitate, să se redreseze și să-și continue drumul. Cei doi ezită în a-i aborda curajul, Trinidad coboară în echilibru, cu brațele întinse lateral, Q clachează și șterge cu fundul solul. Nu zice nimic însă. Se ridică cu demnitate și continuă schiopătînd. Cealaltă par să nu ia în seamă incidentul. Înăută acum printre tufe de arayak ce se constituie într-un adevărat deșeu. Fițiala labirintică e obositoare, de aceea, cînd albastrii dispar brusc, orizontul desfășurat deodată de deșert pare binevenit.

Trinidad își privește servidotul.

- Acum, spune, trebuie să o luăm spre sud. Emanuel scutură din cap.

- Acolo nu merg, șoptește el indispus.

- De ce? întreabă ea cu voce candidă și dulce.

- De aia! se obrăznicește deodată puștiul.

- Explică-te.

- Nu merg și gata! se încapăținează el.

Fata nu insistă. Bănuieste că e ceva grav la mijloc, din moment ce puștiul s-a închis dintr-o dată în el. Salvarea le vine din senin. Lingă ei apare un bărbat solid, cu vestă cafenie petrecută peste un tricou decolorat ce pare că stă de cînd lumea pe el.

- Ce e, Emanuel? Ce te supără? întreabă cu o voce baritală plăcută.

- Vor să meargă la Baldoriu..., răspunde sec.

- Pentru prospecțiuni?

De data asta întrebarea le este adresată celor doi frați.

- Da, răspunde Trinidad.

Îi studiază privirea adumbrită, nasul acvilin, grumazul puternic reliefat de artere pulsind de viață. Își aduce aminte de el. L-a zărit seara, lingă foc. Ceva parcă i-a spus cine e, dar nu mai ține minte. Nu-i ține minte pe toți.

- Vă pot conduce... dacă insistați...

Trinidad nu se simte în apele ei. Q nici atît. Ghicesc amîndoi o bunăvoință ostilă, ascunsă în spațiile ofertei.

- N-am vrea să vă deranjăm. Ne putem descurca și singuri, îndrăznește timid, căci Q, ca de obicei, a băgat clonțu-n pămînt și se face că plouă.

Bărbatul nu răspunde și pornește pe buza deșertului. Cei doi îl petrec din ochi pînă cînd acesta își aruncă privirea peste umăr, se oprește și spune:

- Veniți, ori ba?!

Îl urmează dezorientați; Emanuel a dispărut de lingă ei și-l zăresc tocmai departe, pe creasta colinei, întorcîndu-se în colonie. Pășesc tăcuți pe ur-

mele volutarului ghid. Orizontul deșertului începe să tremure încet, semn că dogoarea va începe curînd.

- Căutați degeaba acolo, se aude deodată vocea ghidului. N-o să găsiți protniu.

- Credeți?

- Sint convins. Am prospectat și eu zona.

- Dumneavoastră? se miră fata.

- Da. Nu v-au spus cealaltă?

- Cum, și dumneavoastră?...

- Ah, nu! Nu sint ceea ce credeți! Înseamnă că cealaltă nu v-au spus nimic.

Zîmbeste amuzat. Un zîmbet nefiresc pentru chipul său.

- Poate că nici nu știți cum mă cheamă!

Urmează o pauză pe care el mizase. Ride.

- Adam mă cheamă. Sint arhitect.

- Și ai făcut prospecțiunile pentru niște clădiri? îndrăznește Q, simțindu-se atras de aroganța și duritatea celui alt.

- Exact. În cincizeci de ani populația va fi de cel puțin zece ori mai mare. N-o să avem unde să-i băgăm, iar utopistul asta de Cristobald n-o să facă fată tuturor cerințelor. El e „artist”, nu meșteșugar, adaugă cu dispreț.

Trinidad îl privește surprinsă. E primul care vorbește așa despre Cris.

- Partea roditoare e mică pe planetă, continuă celălalt, neremarcînd nimic. În blestematul asta de deșert o să trebuiască să ridicăm metropolele. Iar aici e nevoie de știință, nu să stai și să visezi cai verzi pe pereți. Cîmpul gravitațional și cel magnetic cer anumite tipuri de clădiri, altfel se deteriorează repede ce construiești...

- Nu-l prea aveți la inimă pe Cristobald..., constată Q.

- Mă, eu, personal, n-am nimic cu băiatul ăsta, dar prea e cu capul în nori! Aștia-l admiră că e artist, că are suflet mare... Proști! Mie mi-a plac oamenii cu picioarele pe pămînt. De aia mi-am ales arhitectura - să pot face niște lucruri concrete, utile. Căutatul ăsta în coarne nu-mi place. Într-o zi o să i se suie la cap...

- Sint convinsă că nu! aproape se răstește, fără să vrea, Trinidad.

Adam pulăie pe nas, nemulțumit.

- De altfel, o să-i treacă lui, cînd s-o mai maturiza, conchide.

Se așterne o oarecare liniște peste discuția lor. Q găsește utilă chiar și o virtuală pauză. A obosit și s-a săturat. În fața nu se vede decît spatele soră-sii și puțin din Adam, ca pe o linie mediană ce desparte două jumătăți diferite de decor: în stînga, puștiul albicios, în dreapta, vegetația albastră. Element comun rămîne doar cerul cenușiu ce dă o neobișnuită materialitate tuturor elementelor. Simte o neobișnuită flexibilitate sub braț și intuiește că trebuie ca una din tije să se fi rupt. Nu spune nimic. Momentul nu i se pare propice.

- O luăm pe aici, spune deodată Adam și se cufundă în deșeu de arayak.

Cei doi nu întreabă nimic, deși hotărîrea li se pare ilocică.

- Ajungem mai repede, răspunde Adam îndoindu-lor lor intîime, fapt ce-i face să tresară surprîși.

Înaintarea se face mai greu. Nu există poteci și crenguțele pline de frunze albastrii opun tot timpul rezistență, sfîchiindu-le brațele, pieptul, picioarele. Trinidad simte că n-a făcut bine că și-a luat pantalonii scurți, acum gamba le sînt pline de zgî-

putri fine și usturătoare. Se străduiește să țină pasul cu ghidul, pata cafenie a vestei căruia dansează printre tufe cu o mare mobilitate. Urmează un povișneț pe care cei trei îl urcă alene. În vârful lui descoperă o ripă învâluită de albastrul vegetației și de umbra cenușie a peretelui de stîncă, aproape vertical, ce o străjuiește în partea opusă.

Adam privește spre ei, întrebător, în timp ce falca i se plimbă dintr-o parte în alta, ca și cum ar rumega.

- Ei, răbufnește într-un tîrziu, ce așteptați? Acesta este Baldoriul!

- De ce i se spune „Baldoriu”? întrebă încet Q.

- Cerule mare, izbucnește el, pun prinsoare că voi nu știți ce e aici! Așa-i?... M-așteptam! Aveți un talent, voi, ăștia, care veniți în misiuni oficiale.... trimiteți un satelit care face un tur și semnalează zonele de interes general, apoi expediții o echipă de prospectori care, în mare veselie, nu vă uitați nici în stînga, nici în dreapta, ci veniți de-a orba la locul semnalat, fără să vă interesați dacă acolo e o mare, un munte, o zonă radioactivă sau un monument al naturii...

Se oprește minios, privind valea de la picioarele lui.

- E un monument al naturii? întreabă timp Q. Adam îl privește o clipă și pufnește apoi, aruncîndu-și privirea în altă parte.

- „Monument”? E cimitir aici, dragi copii, e cimitirul lui Cristobald!

Se întoarce cițiva pași și se așează pe o piatră, cu spatele la ei. Cei doi vin lîngă el.

- Ne cerem scuze, spune Trinidad. N-am știut. Acum înțelege de ce n-a vrut Emanuel să-i aducă aici.

- Mda... Poate că nu sunteți voi vinovați... Ar fi trebuit să vă spună cineva...

- Trinidad se ciucește lîngă el, îl apucă de braț și-i spune privindu-l în ochi:

- Nu credeți că e cazul să ne spună, în sfîrșit, cineva?

Privirea lui tresare și caută o scăpare în altă parte, dar nu întîlnește decît figura aparent placidă a lui Q.

- Cunoașteți cum iau naștere creațiile lui Cristobald, nu? începe el frecîndu-și rădăcina nasului. Cristobald își imaginează, calculează, desenează, creează... Apoi înfăptuiește prin vise. Palate, plante, animale... Oameni mai puțin. E greu să redai un om cu toate trăirile, calitățile, defectele, amintirile. Ar fi minunat: bătrîna Earthlea și noi toți am fi nemuritori... De încercat, a încercat. Ce-a ieșit? Monstruoziități. Sălbatiche, agresive, fără amintiri sau simțiri... Fără chip uneori... Da, inconstințent îi joacă uneori renghiuri neplăcute lui Cris. Ce era de făcut? Ce putea face cu ele? Un singur lucru: să le omoare! N-am fi putut face nici unul dintre noi lucrul ăsta. Nu știu cum a reușit el. Probabil forțat de întîmplările acelea, petrecute atunci, de mult. Dirî acest punct de vedere, e de admirat. Îmi dau seama ce a simțit. Nu mă întrebați cum a scăpat de ele. Nu știu. Aici sînt îngropate. În „Baldoriu”. Nu vine nimeni niciodată aici; îi respectăm efortul de a fi făcut niște lucruri peste putința lui.

Cîteva clipe tace ca și cum ar simți o oarecare jenă în a continua; pînă la urmă, îndrăznește:

- Mai e și teama. Se întîmplă lucruri ciudate. De obicei, cînd o ființă pierе înainte de timpul ei biologic, biocimpul îi persistă o vreme, supravie-

tuindu-i. Îl menține protniul, suportul material din care s-a născut. Unele nopți sînt un coșmar aici. Ripa și împrejurimile sînt bîntuite de fantome. Numai Cristobald vine ca un bezmetic la întîlnirea cu ele. Susține că trebuie să ispășească. El, echipele de exploatare ce vor veni în urma voastră vor termina probabil în cele din urmă rezervele astea mari de protniu. Vom scăpa naibii de un blestem. Nu de protniu avem noi nevoie, ci de o mare...

Asta dacă ar putea să ne aducă echipele voastre ce vin să găurească planeta, lăsînd în urmă mizerie, gălgăie și desfrîu...

Q ar vrea să spună ceva, să se dezvinovățească.

- Nu e cazul să vă formalizați, i-o taie Adam. Nu deserveți voi e vorba. Voi sunteți niște bieți pâlmași nevinovați. Unde vi se spune, acolo vă duceți. Nu v-ați dorit niciodată cu adevărat ceva pentru care să luptați, să munciți, să sacrificați. Da, să sacrificați, precum Cris... Știți povestea coloniei noastre, povestea noastră, a celor ce trăim pe ea? Nu, bineînțeles. Acum vreo zece ani, am pus toți cei de aici mîna de la mîna și am plătit o taxă fabuloasă pentru ca să ni se cedeze planeta în defavoarea armatei, care o dorea bază militară. Nu ne-a mai rămas nimic. Nici măcar cu ce să ne cumpărăm unelte, aparatură, vehicule utilitare... Ați văzut așa ceva pe aici?

Cei doi negară, dînd din cap.

- Nici n-o să vedeți. Am muncit ca bezmeticii aici ca să ne punem pe picioare. Și ne așteaptă lucruri mari. N-am nimic cu Cris, dar nu e timp de vise, cred eu. Mai trebuie multă muncă pentru ca planeta asta să-și merite un nume. Vom construi o lume mai strînsă, mai sudată. Ar fi și păcat ca în Universul ăsta mare să nu existe loc de variante mai bune ale umanității. Cred că m-am făcut destul de bine înțeles. Iată de ce nu ne mai încîntă ideea că în urma voastră vor mai veni armate de exploratori.

Trinidad și Q își mută pentru o clipă privirea în spire ripă. Adam sesiză gestul.

- O să-mi calc pe inimă și o să recunosc că am fost cam dur cu voi. Îmi cer scuze și vă asigur încă o dată că nu vă învinovătesc de nimic. Nimeni de aici n-ar face lucrul ăsta.

Cei doi sînt atît de puternic marcați de această mărturisire încît nu reușesc să spună nimic. Adam îi lasă și pleacă fără să rostească vreun alt cuvînt. Trinidad rămîne un timp fixînd ripa-cimitir, ripă în care își imaginează îngropate sub copacii albaștri ura, egoismul, minciuna, perfidia, ipocrizia, prostia, aroganța. O lume poate nu întru totul imposibilă, nu întru totul utopică.

- Un tip nemaipomenit, Adam ăsta, aude de lîngă ea vocea lui Q. Pe cuvînt, dacă am să am un copil vreedată, Adam îi voi pune numele... Un om de acțiune, care știe ce vrea și n-are timp de vise...

Trinidad se întoarce brusc:

- Ce aveți toți cu el? Ce rău v-a făcut? Oare nu-l înțelege nimeni pe lumea asta?

- Despre cine vorbești? întreabă nedumerit Q, despre Cris...

- Știi foarte bine despre cine vorbesc, se ră-țioiește mai departe fata, voi nu înțelegeți că o lume nu poate fi mai bună fără oameni ca el!

- Trini, am impresia că simți ceva anume pentru...

- Ba nu simt nimic, i-o taie ea, dar voi vă încă-

păinați să-l priviți ca pe un inutil! E și el un om. Simte, suferă, are nevoie de afecțiune!

Se depărtează cu fața îmbujorată. Q face niște legături în gând, suride cu subînțeles și pornește după ea. De sus începe să picure mărunț.

Se trezește brusc, ca dintr-un vis urît. Nimbus scheună ușor și-i linge minile. Se uită o clipă la el, speriată, apoi îl recunoaște și-l lovește ușor peste boticul albastru. Afară, în noaptea albicioasă, se produc descărcări de un roșu intens. Q doarme dus. Trinidad iese din așternut și se precipită spre fereastră. Printre picioare i se încurcă Nimbus.

Pe cer se succed sumedenie de figuri. Chipul bătrinei apare din nou. Deschide, ca și în noaptea trecută, gura și rostește cuvinte mute. Apoi fața i se topește într-o mare portocalie, iar valurile produse se izbesc tot pe mutește de un zid cenușiu ce pare că delimitează întinderea de apă. O explozie roșie dizolvă imaginea. Silueta lui Cristobald apare din senin și începe să alerge printr-un vagon de tren, deschizând ușa fiecărui compartiment, căutând ceva. Trinidad îl recunoaște după părul blond, deosebit. Scena se decolorează. Dintre nori apare chipul surizător al unui bătrinel care ride, face cu mina și poartă niște fraze. Arată spre o țintă nedefinită. În fața lui se zidește de către o mină nevăzută un zid cenușiu, care în curînd îl ascunde întru totul. Cîteva cărămizi cad și prin spărtura ivită în zid o mină se întinde cerșind. Trinidad se trage înapoi îngrozită. Și din nou valurile portocalii izbesc zidul, acoperindu-l, iar suvițele de apă se prefac în suvițe de păr ce se răsfiră descoperind niște ochi pe care fata îi cunoaște bine; sint ochii ei. Ochii zăbovesc mult timp. În jurul lor totul se liniștește, revine la imobilitate. Imaginea devine încetel cu încetel transparentă și dispare pînă la urmă de tot. O singură strălucire, poate un reflex roșietic, mai mijeste la orizont în noaptea aceea. Așezarea, împietrită în somnul ei, arată ca un cimitir sumbru, dominat de castelul fosforescent. Pe străzi, Trinidad zărește silueta fetei fără chip ce fuge printre casele pustii pînă se pierde în umbra nopții. Pentru cîteva clipe i s-a părut că ochii galbeni au lucit în direcția ei.

- Există un timp pentru viață și unul pentru moarte, spune răgușit bătrîna Earthleea, aruncînd priviri incerte spre cei adunați în jurul patului cu baldachin.

- Eu mi-am trăit viața prea din plin... Mă întreb chiar dacă nu prea din plin..., scoate cîteva sunete ce se vor a fi ris, cred că am furat mulți ani morții..., „ai tras-o în piept, așa cum o tragi acum prin toată ființa ta“, ar fi glumit Velasq...

Izbucnește brusc în plîns. Cîteva hohote fac să tremure păienjenish ridurilor.

- L-am visat azi-noapte, Cris spune, îmi făcea cu mina și mă liniștea... Dacă ar mai fi trăit...

Respirația i se accelerează la efortul depus de plîns.

Am mai visat și o mare... gîfîie... mă scu-

fundam în ea..., era minunat..., și era foarte reală..., zguduitor de reală..., respirația i s-a prefăcut în șuierat, ce să însemne asta, Cris..., ce vor să zică visele... atunci cînd sînt atît de... reale?, răspunde-mi, Cris, unde ești?..., nu te vad... unde ai dispărut cu toții?..., unde... mă..., află?..., o..., marea...

Șuieratul încetează brusc. Chipul bătrinei se eternizează într-o expresie de umire. Rămîn cu toții minute în șir privind-o. Pe obrazul lui Cristobald curg lacrimi grele.

- Este prima noastră pierdere, spune fetei coloniei.

Și atunci se întîmplă ceva ciudat. Sala cafenie își pierde culoarea și zeci de forme și culori încep să alerge nebușeste pe ziduri, iar de afară se aud urletele inumane ale mulurilor.

- Planeta plînge dispariția bătrinei, constată tulburat Gudo, e semn că am fost adoptați.

Și culorile gonesc, mulorii urlă, Cris plînge, în timp ce ființa bătrinei a devenit un simplu nume. Trinidad și Q se strîng unul în celălalt.

Îl găsesc în vîrf dealului. Stă așezat cu falcile proptite în pumni și se gîndește. Părul blond îi flutură cînd și cînd mișcat de brize ușoare. Trinidad îl zărește prima și alergă către el. Q rămîne mai în urmă cîrînd proverbia la aparatură. Cristobald pare că nu-i observă.

- Hei! strigă ea. Unde naiba te-ai ascuns? Te-am căutat peste tot! Ne-am gîndit că trebuie să te simți tare singur acum.

- Mulțumesc, vine răspunsul aspru, n-am trebuință de nimic!

- Nu te îmbufna, îl dojenește fata, știm cu toții ce simți, acum că bătrîna nu mai există...

- N-am nevoie de mila nimănui... Sînt vinovat și gata! Nu-i cazul să mi-o amintii.

- De ce vinovat? se miră ea. N-a murit din cauza ta.

Abia acum Cristobald catadicsește s-o privească.

- Știi foarte bine că da. Îmi dau seama și singur că sînt un incapabil. Dacă aș fi făcut ceea ce trebuie acum era în viață! Trăia! Înțelegi?

- N-am vrut să spun asta, se sperie fata.

- N-ai vrut s-o spui, dar mi-o aduceți aminte tot timpul! țipă el. V-am văzut privirile. Știi că ochii vorbesc mai mult decît cuvintele? Știi că ei sînt deschiderile spre universul intim al omului, spre banca de unde ești judecat, analizat, osîndit?

- Cris! îndrăznește Trinidad.

- Așa e. Știu ce spun. N-am realizat niciodată ceva în viață, ceva despre care poate să spună tot omul: „Uite, uite ce chestie utilă a făcut asta“. Că-mi place arta? Da, îmi place, dar nu am realizat nimic în domeniul ăsta. N-am fost niciodată un artist adevărat. Mi-am pierdut timpul pentru a deveni un mediocru. Tot ceea ce am făcut e socotit plat, creațiile mele sînt tolerate. Spune, dar spune sincer: Ai mai auzit de mine vreodată? Nu, nu-i așa?

- Dar, Cris, ceea ce ai făcut aici pentru colonie..., se revoltă fata.

- Ce-am făcut pentru colonie? spune dînd din umeri. N-am făcut mai nimic! Cîteva capricii și-a-fîit. De altfel, n-am fost cu ei de la început. Eu am venit acum vreo șase ani. M-au primit cu o ospitalitate pe care nu o voi putea răsplăti niciodată. Sînt un străin printre ei. O vad, o simt! Se poarta

foarte frumos cu mine, dar pe undeva cred că mă judecă aspru.

- Nu-i adevărat, intervine Q, te apreciază!

- Mă apreciază pe dracu'! Credeți că nu știu că sint socotit unul care visează cai verzi pe pereți? Spuneți că nu-i așa!

Cei doi tac, luați pe nepregătite.

- Vedeți? continuă el. Și atunci arătați-mi: pentru ce trăiesc? Care e rostul meu în lumea asta? Să vad cum ceilalți trec pe lângă mine progresînd în artă, muncă, omenie, în timp ce eu rămîn singur, inutil, un reziduu al umanității...

- Cris, cineva are totuși nevoie de tine, spune încet Trinidad.

Fața lui se întoarce mirată spre ea. Privirea îi e întrebătoare.

- Eu, scîncește fata, plecîndu-și ochii.

Cristobald schițează un zîmbet amar. Întinde mîna și o apucă de bărbie cu un gest grațios.

- Sărmană copilă, spune. La cei șaisprezece anișori ai tăi...

- Șaptesprezece, șoptește ea.

- La cei șaptesprezece anișori ai tăi ai fost impresionată de o năring ca mine. Nu fi naivă... Mai tirziu vei judeca lucrurile altfel. Ești încă un copil.

Nu sint un copil

- Ce vorbești? Crezi c-am să mă iau după tine și am să-ți nenorocesc viața?! Ești doar un copil care vede lucrurile numai de aici și pînă aici. N-o să-mi dai și lăcți acum...

Trinidad se smulge din mîna lui și o rupe la fugă în vale.

- Ce-i cu tine? întrebă Q privind în urma ei. Nu înțelegi că fata asta te iubește și are nevoie de tine? Iar tu ce faci? O distrugi, asta faci!

Cristobald privește neîncercător cînd la pata portocalie ce aleargă în vale, cînd la figura de o indignare reținută a lui Q.

- Nu mai vorbi prostii, spune la un moment dat, sint numai capricii de fetișcană. Oricum, merită unul mai bun ca mine. Nu vreau să-i devin nîmănu povară pentru mai tirziu.

- Nu înțelegi nimic? se enervă Q. Eu o cunosc și știu - îi sint frate! Tu calci în picioare sentimentele ei față de tine!

- Poate că într-adevăr ai dreptate, răspunde el tulburat.

Se ridică și plecă în direcția opusă. Face cîțiva pași, se oprește și adaugă:

- Cere-i scuze din partea mea. Poate că mă va ierta pînă la urmă. N-am încotro.

- Și continuă drumul agale, împovărat cu griji, vinovații și complexe.

- Ce faci aici? S-a lăsat noaptea... mormăie Q, cînd dă de ea în grădina legumicultorilor.

Ea pare că nu-l bagă în seamă. Mîngieie absentă blănțița moale a nimbusului, cu un aer îmbufnat.

- Hai să te culci, stai de prea mult timp aici.

- Nu merg.

- Altă încăpățînată... Trini, nu fi copil...

- Și tu crezi că sint un copil?

- Nu, dar așa te porți. Așa te-ai purtat și fata de el.

O explozie roșie, chiar deasupra lor, îi orbește pentru cîteva clipe.

- Ce altceva puteam să fac? Tu n-ai văzut cum s-a purtat?

Pe cer prinde să ia contur un chip.

S-a purtat prosteste. Dar să știi că ține la

tine...

- Nu ține! se revoltă ea. Nici măcar nu-i pasă de mine!

Chipul fantomatic capătă încet trăsăturile ei.

- Vorbești prostii, Trini... la spune-mi: pe cine visează el noapte de noapte? Pe mine? Uite-te nu mai. Ești tu sau nu ești tu?

Fata se privește cu un aer neîncercător.

- Atunci de ce a spus tot ce a spus?

- Nu știu. Peșemne își ascunde temerile în spațele vorbelor. În tot cazul, faptele grăiesc mai mult.

Chipul devine din ce în ce mai clar. Rămîn cu privirea ațintită asupra lui. Trinidad începe din nou să suspine.

- Nu-l înțeleg... Mă obosește...

- Nu-i un tip tocmai normal, încearcă s-o liniștească, ofînd, Q. E tare complexat. Din cauza asta e foarte vulnerabil și se apără și el cum poate.

Imaginea de pe cer posedă acum o claritate neobișnuită și începe să se mărească vizibil. Trinidad rămîne gînditoare cîteva clipe, apoi se ridică în picioare.

- Hai la el, spune.

- Acum? Noaptea?

- Da, acum. Mi-e frică să nu facă vreo prostie.

Pornește hotărîtă printre răsădurile de legume spre căsuța din pădure. Puțin surprins, Q o urmează. Merg în liniște pe cîmpul ce succede grădina. Deasupra, portretul ce ocupă jumătate din boltă capătă contururi roșietice. Inima fetei bate puternic și ea zorește pasul. O neliniștește uriașa imagine fără precedent din visul lui Cristobald. Pămîntul începe să se zguduie. E un fel de trepidație care îi dezechilibrează pe amîndoi. Trinidad simte nevoia să plîngă și chiar o face, fără prejudecăți, căci un infern sonor a cuprins întreaga regiune, izvorînd din adîncurile planetei. Fata cade, julindu-și coatele și genunchii, dar se ridică din nou și își reia goana. În față, mult în față, zărește o siluetă cu vestă calenie ce aleargă în aceeași direcție. Îl recunoaște pe Adam, dar nu are timp să se mire. Un nou cutremur o trîntește la pămînt, și rănile lovite iar îi umplu ochii de lacrimi. Pe cer, marginile figurii au început să dispară după orizont, capul imens pare să se apropie de planetă pentru a-i vedea mai bine; Q strigă ceva din spate, dar nu se înțelege nimic; mii de ciocane izbesc gonguri nevăzute. Pe una din coline fetei fără chip își zorește pașii către aceeași destinație. Un nou cutremur, și mai puternic, zgîlție secunde în șir covorul albastru de tufișuri nepermițînd nici o înaintare. Dar, mai mult de-a bușilea, Q își ajunge sora pe care o strînge puternic în brațe; cei doi își găsesc sprijinul de celălalt. În timp ce buzele imense ale figurii cerești cresc mereu deasupra lor, noi imagini se perindă pe lângă ei, la sol: apar grontavari ciudate ce se topecs fantomatic, clădiri neobișnuite se nărnesc pe locuri pe care n-au existat nicînd, un personaj antic calărește un crustaceu caragios, două maimuțe poartă pe sus, grăbite, un copil nou-născut, umbrele aripilor unor păsări preistorice obturează lumina. Cei doi se ridică în picioare. Trinidad aproape că-l trîște pe Q spre pădurea albastră ce se zărește pe virful colinei. Înaintarea este dificilă - solul se zguduie intermitent și imagini haotice circulă în vacarmul general. Fata tipă: o mină uriașă înfripată din neant răsfirea degete, apoi se prăbușește cu încetinitorul. pen

FANTASTICA LUME A LUI...

tru ca un tren ivit de nicunde să o spulbere în toate direcțiile, precum o explozie seacă. Buzele uriașe întinse de la un orizont la altul parcă sărută planeta. Un nou cutremur, neobișnuit de puternic, îi doboară iar. Zgomotul e insuportabil, ca și cum întreaga galaxie ar urla în acel moment, crăpături imense apar în sol, colina împădurită se ridică cu totul, sau restul scoarței coboară, nu se mai poate aprecia, falia de pământ dezvăluie trupul lui Adam agățat de rădăcinile mișcătoare ale copacilor de la marginea pădurii. Universul înnebunește: pământ, arbuști, imagini se rostogolesc sub cerul de un roșu aprins, într-un zgomot infernal. Cei doi își pierd cunoștința.

Cînd își revin constată că n-a trecut mult timp. Se scoală icnind de julturile dobîndite și se grăbesc șchiopătînd spre pădure. Solut e destul de accidentat, dar nu într-afit încît să le facă anevoios drumul. În lumina difuză, albastrul copacilor are un aer bizar. Rătăcesc minute bune printre trunchiuri înainte de a-l descoperi pe Adam. Tocmai își revine și el. Fruntea îi e însingurată, dar se pare că nu acest lucru îl afectează. Îi apucă de brațe pe cei doi și îi zorește spre cabana lui Cristobald. Pe jos, azvîrlită aiurea, o tăbliță cu inscripția: „Bine ai venit, Crist!”, le indică faptul că au ajuns. Cabana pare să nu fi suferit nimic. Cei trei pătrund înăuntru. Totul este vraiste în camera lui, peste tot sînt răspîndite studii și desene de toate mărimile cu chipul Trinitadei. Privirile nu zăresc totuși ceea ce caută, doar patul mai păstrează proaspătă urma unui trup binecunoscut. Adam lovește cu ură, înciudat, în perete și închide ochii, schimonosindu-și hidos fața într-o crispată deznădejde. Trinitad începe din nou să plîngă; Q o apucă de mină și o trage afară. Majoritatea celor din colonie se află în fața cabanei. Fata îi recunoaște, deformați de lacrimile ei, pe fețor, pe cei doi legumicultori, pe bătrînul Gudo... În fața lor, Emmanuel, cu o adîncă seriozitate întipărită pe figură, ține de mină, strîns, pe fata fără chip ai cărei ochi galbeni privesc pierduți spre pămînt. Trinitad simte că ceva i se încurcă în picioare și aude un scheunat cunoscut. Nimbus cere din priviri să fie luat în brațe, ceea ce fata și face. Apoi caută din ochi copacul-curcubeu pe care nu-l găsește. Descopera în schimb panglica multicoloră întinzîndu-se deasupra pădurii, în lumina soarelui ce tocmai răsare.

În momentul cînd se îmbarcă în giber, Trinitad se simte mai legată de oamenii care i-au condus la plecare, de colonia aceea nu foarte numeroasă, dar afît de ospitalieră și simte cum ceva se rupe în ea. Dar de plecat trebuie să plece, protniul a dispărut de pe planetă, căci transformarea ei fizică și cea de cîmp l-a consumat în întregime, așa cum a înglobat nesățioasă și biocîmpul aceluia creator de lumi fără de care ea, fata, s-ar simți neavenită în gigantica lui creație.

Privește cum se depărtează coaja albăstrie a planetei. În contre-jour-ul astrului pitic gogoloiul etalează profilul unui cap rotund, sculptură gigantică cu ochii mari, imense lacuri întunecate, și nas ciudat, și un ocean portocaliu asemeni părului învâpăiat al fetei. O altă Trinitad privește universul de la egal la egal, în chip de planetă. Pierise sau se născuse o lume nouă prin ea? Adevărata Trinitad nu-și poate răspunde întrebării. Simte un gol imens în suflet și începe să plîngă strîngînd puternic în brațe Nimbusul albastru ce mormăie nemulțumit.

HERBERT
FRANKE

CAPCANA DE STICLĂ

Desen de ALEXANDRU ANDRIES

ROMAN

CAPCANA DE STICLĂ

Un singur lucru era cu adevărat important, și acesta fusese stabilit de multă vreme: maiorul trebuia să moară.

Locul pe care se afla cazarma avea forma unei suprafețe pătrate perfect plane. Patru corpuri de clădiri formau cele patru laturi. Numai câteva dintre ele aveau ferestre: clădirile în care se aflau mașinile și magazinele. Toate celelalte, a caror destinație era necunoscută, aveau ziduri oarbe către interiorul cazarmii.

Între aceste ziduri se aflau terenurile de exerciții, pistele de antrenament, aleile, terenurile pietruite și câteva barăci disperate, amplasate ici și colo. Clădirile erau cenușii, iar pământul — galben. Galbene erau și uniformele, și pielea bărbaților, și cerul, un cer acoperit de cețuri atîrînd deasupra cazarmii. Cazarma forma o lume în sine, o lume galbenă și cenușie.

Batalionul se încolonasă pe marele teren central de exerciții. Era ora șase și treizeci — ora apelului de dimineață. Trupa forma un singur bloc compact așezat în fața maiorului. În spate se aflau o mie de soldați încolonați în rînduri de cîte zece. La distanță de trei pași în fața lor erau cei o sută de caporali și, la încă trei pași în fața acestora, cei zece sergenți. Maiorul stătea la distanță mare de ei, perfect drept, imens și singur. Cuvintele lui bubuiau peste platou amplificate de microfonul din gîtlee și, de megafonul portabil. El vorbea despre onoarea soldatului, despre disciplină și despre respectul față de superiori. În fiecare zi spunea asemenea lucruri și trupa asculta cu satisfacție. Își alimenta cu ele credința, bucuria și entuziasmul.

În ele găseau puterea de a înfrunta greutățile serviciului. Și tot din ele izvora curajul necesar pentru exercițiile cu arma, pentru probele de cutezanță. „...Onoarea este lucrul cel mai de preț al soldatului. Acesta este gata întotdeauna să o apere și să lupte pentru ea. El se pregătește permanent pentru a face față tuturor pericolelor care amenință s-o distrugă...”

După apel, fiecare se va dedica sarcinilor zilnice: exerciții de tragere, pregătire teoretică, sport, antrenamente și în ei va răsuna mereu ecoul acestor cuvinte. Serviciul era greu, seara se prăbuseau în paturi extenuați și amorți, dar chiar și înainte să adoarmă amintirea acestor cuvinte îi făcea fericiți.

„...Disciplina este piatra unghiulară a educației soldatului. Fiecare este o verigă dintr-un lanț imens sudat prin forța disciplinei. Soldatul îndeplinește ordinele superiorilor săi imediat și fără ezitări...”

O mie o sută zece bărbați stăteau nemișcați sub cerul galben, atîrînd greu deasupra lor, și maiorul vorbea.

O mie o sută nouă dintre ei ardeau de dorința de a-și demonstra sirguința în serviciu. Unul dintre ei se gindea cum l-ar putea ucide pe maior.

Abel era al șase sute cincizecilea din rîndul al șaptelea. În timp ce părea că ascultă, imposibil, predica maiorului, ca toți ceilalți, elabora de fapt un plan foarte complicat. Traise un timp imemorable în cazarmă, fără ca mintea lui să aibă altceva de prelucrat decît textele cîntecelor de luptă, regulile de curățare a armamentului, legile de baza ale vieții de soldat, predate în timpul orelor de

CAPCANA DE STICLĂ

pregătire teoretică. Acum avea senzația că gândirea lui devia din ce în ce mai mult de la cursul ei obișnuit și se pierdea în spații infinite. Ceva care până acum fusese închis se eliberase brusc și îi era imposibil să păstreze această forță sub control. Totul se învîrte în jurul unui singur punct — moartea maiorului. Moartea acestuia era calculată ca o succesiune riguroasă de mutări de șah care se îndreptau spre matul inevitabil, sau ca un sistem de ecuații cu mai multe necunoscute, care dau de fiecare dată aceeași soluție, indiferent de modalitatea de calcul.

Tensiunea din ființa lui Abel ceda puțin. Observa că maiorul își terminase discursul. Aproape un minut se păstra o tăcere adincă. Apoi veni comanda finală: „Liber pentru împărțirea tabletelor”.

Ca în fiecare zi, sergenții zvăcniră înainte ca un singur om, se întoarșeră stînga împrejur și transmiteră ordinul mai departe. Salva lor de cuvinte trecu peste capetele soldaților. Imobilitatea trupelor se frînse brusc, după care urmă un moment de haos, ghionturi și imbrînceli lipsite de sens, apoi un amestec de deplasări ordonate în pas alergător, în mijlocul cărora rămăsese nemișcat numai maiorul, cu picioarele ușor depărtate și ochii aproape închiși, aparent uitat de toți.

Pentru prima dată după o noapte nedormită și prima oră de serviciu, gândurile lui Abel începuseră să se desfășoare mai liniștite. Încă nu simțea nevoia să identifice cauze sau motivații, dar se miră de lipsa lui de interes față de ceea ce îi determinase schimbarea de atitudine. Această lipsă de interes o simțise dintotdeauna. Acum însă era conștient de resortul care declanșase acest proces, chiar dacă numai pentru faptul că juca un anumit rol în planul lui. Era punctul de legătură de unde spera să obțină ajutor, acea întîmplare nesemnificativă care se petcuse cu o zi înainte în timp ce li se împărțeau tabletele.

Acum stăteau la fel ca ieri, incolonați pe grupe, în fața ghișeelor magaziei de provizii. Se va întîmpla ceva asemănător cu ceea ce se petcuse cu o zi înainte, numai că de data aceasta nu i se va mai întîmpla numai lui.

În zid se deschideau zece găuri rotunde din care ieșeau niște igheaburi scurte de tablă cu capetele în formă de cioc. Bărbații se așezau unul după celălalt în fața lor, puneau mina stîngă cu inelul de control de pe degetul mic pe plăcuța de înregistrare și, după un zornăit sec și scurt, punga de plastic cu tablete le cădea în mina dreaptă întinsă.

Abel stătea la rînd și aștepta. Pe ascuns îi cerceta pe cei doi de lîngă el. Artur se afla în dreapta lui. Cu coada ochiului, Abel observă numai bărbia scurtă și linia aproape continuă formată de frunte și de muchia nasului, care se întindea ca un acoperis peste buze și gură. Nici nu intra în discuție, gîndi el. Se întoarse spre stînga. Austin era cu un centimetru mai mic decît el, iar pielea lui era de o nuanță mai închisă decît a celuilalt. Primul lucru care îi atragea atenția pe fața lui erau ochii negri și strălucirea mată din adîncul lor. Dar acești ochi priveau imobil în gol.

Abel se decise pentru Austin. Atunci cînd grupa lor ajunse la rînd și Abel își primi punga de plastic, făcu aproape același lucru ca toți cei-

lalți. Ieși din rînd, rupse punga și scoase tabletele din ea. Acum se aflau toate în fărîfuria din mîna lui. Două mari și albe, acoperite cu un strat de ceară, care le făcea să alunece mai repede pe gît, una mică maro, care avea un gust dulce, și una neagră ca o bilă, de mărimea unei alice. Abel puse una din cele mari în gură și înghiți. O simți cum aluneca prin esofag în stomac. După aceea, o înghiți și pe a doua, și pe cea mică, maro. Brusc, își dădu seama că nu avea dinți și că nici camraziile lui nu aveau dinți. Numai maiorul avea dinți, care se vedeau strălucind cînd dădea ordine. Dar acest lucru nu avea acum nici o importanță. Se întoarse, momentul era prielnic, toți se ocupau de tabletele lor, caporalul privea în altă parte. Abel închise palma în care se mai afla bila neagră și o introduse neobservat în buzunarul lateral al vestonului. Mai privi o dată în jurul său și... reușită perfectă!

Lucrul cel mai greu urma de-abia acum. Îl urmări pe Austin, care tocmai se îndepărta de lînga ghișeu și se ocupa de punga lui. Neobservat. Abel se așeză lîngă el. Austin tocmai înghițise cele două tablete mari. Acum o luase pe cea neagră. Era evident că o păstra pe cea maro și dulce ca să se poată bucura mai mult de gustul ei. Abel se întoarse brusc și atînce cu cotul mîna lui Austin. Tabletele căzură pe jos. Abel o urmări pe cea neagră. Cînd aceasta se opri, puse piciorul pe ea. Apăsă piciorul cît putu de tare și îl învîrți puțin strîvind-o, așa cum strîvești o insectă supărătoare.

Austin se aplecă după bila maro și o ridică. Speriat, privea pata neagră rămasă pe pîiatră și nu-și putea desprinde privirea de ea. În mod mecanic introduse tableta în gură. În sfîrșit, privi în direcția lui Abel cu aceeași expresie de spaimă neputincioasă. Abel ridică din umeri și îi întoarse spatele. Austin era obligat să raporteze acest incident, dar nu putea să o facă imediat, pentru că nu avea voie să vorbească. Nici unul dintre soldații obișnuiți nu avea voie să vorbească acum. Singura posibilitate era ora unu și zece în timpul apelului de prînz, dar Abel spera că această ocazie va rămîne nefolosită.

Între timp, Abel se putea ocupa de alte detalii ale planului său. Pînă acum fusese prins strîns, ca toți ceilalți, în chingile orarului de desfășurare a serviciului. Îndeplinirea îndatoririlor ce-i reveneau îi umpluse tot timpul și se simțise bine sub invelisul protector al regulamentelor, ordinelor și antrenamentului. Acesta îl apărase de orice influență exterioară perturbatoare care l-ar fi derutat și i-ar fi fost deci dăunătoare. Acum însă descoperi surprins ce multe breșe existau în plasa aceasta protectoare. Se simțea ca și cum pentru prima dată ar fi putut să vadă, să audă și să simtă, ca și cum tot ce i se întîmplase înainte ar fi fost un vis care amărîșe o parte din el, o parte importantă, poate partea esențială din ființa sa. Dar acum era treaz și simțea ceva ce se năpustea de undeva asupra lui: sentimente, cunoștințe, amintiri, toate palide și imprecise. Știa că aceste lucruri straine îl perturbau — dar nu se lăsa în voia lor.

Compania lui mărșăluia pe aleile cenușii de beton printre barăci. Bărbații se identificau total cu compania din care faceau parte. Loveau beto-

CAPCANA DE STICLĂ

nul cu cizmele și mărșăluiau peste platourile de apel, peste curțile pietruite, peste terenurile de sport și de antrenament. Cîntau cîntecele pe care le învățaseră în orele de studiu, de la unsprezece la douăsprezece și de la șaptesprezece la nouăsprezece. Cîntau în ritmul brațelor care se balansau pe lingă corp și al pasului de mars. Cîntau cît de tare puteau textele pe care le învățaseră pe dinafară fără a le înțelege sensul; texte care vorbeau despre disciplină, fidelitate, îndeplinirea datoriei. Despre viața de soldat.

Compania mărșăluia peste aleile cenușii de beton, peste pămîntul galben-cenușiu bătătorit și Abel mărșăluia împreună cu ea. Melodia lui era aceeași cu a celorlalți, numai cuvintele murmurate erau puțin altele: „Maiorul — trebuie să moară. Maiorul — trebuie să moară”. Privi drept înainte în ceafa celui dinaintea sa, Artur 6/56, și văzu mai mult decît de obicei: cîmpul vederii sale era mai larg, colțurile ochilor săi erau curate, ochelarii invizibili și opaci de cal păreau să fi dispărut, iar creierul său înregistra ritmul coloanei, culele din uniforme bine întinse ale soldaților, care își schimbau direcția intersectîndu-se la fiecare pas, dungile palide care apăreau din cînd în cînd între rîndurile mărșăluitorilor, lumina cenușie a cerului fără soare, apărînd dincolo de marginea ascuțită a câștii sale.

El era o parte a acestui trup care mărșăluia, cînta, alerga, se răsplinea în trăgători, se arunca la pămînt, se regrupa, mărșăluia iar, alerga... Acum trăia această experiență din punctul lui nou de vedere, din afară, și totul părea să fie un film-scoală interesant. Adevărata continuare a noii sale existențe extrem de vii începu însă în timpul curățatului armamentului, după tragera de antrenament.

Primiseră pistoale de la magazia de armament și acum le curățau în dormitoare. Fiecare pistol se compunea din douăsprezece piese pe care le puteau demonta și monta la loc cu ochii închiși. La sfîrșitul jumătății de oră prevăzute pentru curățatul armamentului, caporalul verifica dacă pistoalele fuseseră curățate corespunzător și unse cu pastă de bisulfid de molibden. După ce le verifica, le stringea din nou.

Abel avea nevoie de un pistol. Aceasta era partea cea mai complicată a planului său, dar găsisese o soluție. În elul de control al lui Abel avea gravat numărul 7/56. Asta însemna că el era al șaptelea bărbat ca înălțime din grupa a cinczeci și șasea și trebuia să se așeze întotdeauna pe al șaptelea loc cînd grupa lui, care era numeric egală cu ocupația unei camere, se incolona. Dacă caporalul începea apelul de la dreapta, și întotdeauna proceda astfel, atunci Abel era al șaptelea din rînd. După el mai urmau trei oameni. Caporalul verifica armele lor în două minute. Nu era prea puțin pentru planul lui Abel, pentru că avea nevoie de numai treizeci de secunde pentru a demonta și monta pistolul la loc. Și toți trebuia să găsească un mijloc pentru a distra atenția superiorului. Camaradul Allan, numărul 9/56, un tip oblung, dar foarte indemnatic, i se păru cel mai potrivit în acest scop.

Abel nu avea ceas și nici în cameră nu exista ceva de acest gen. Deșteptarea, mersul la WC, începutul și sfîrșitul tuturor îndatoririlor de ser-

vici, precum și stingerea, erau anunțate de sonerie. Un ceas central declanșa soneria prin telecomandă. De acest ceas ațînau și mini-amplificatoarele, pe care caporalii le purtau permanent fixate în ureche, astfel că semnalele și comenzile transmise pe această cale nu puteau fi auzite de trupă. De aceea, Abel se grăbi să-și termine treaba cu pistolul. Șterse cu degetele praful de pe talpa cizmilor sale și unse cu el interiorul țevii și încărcătorul. După aceea îl urmări pe caporal pînă-i observă clipitul brusc al pleoapelor, ceea ce însemna că fusese receptat semnalul pentru încheierea curățării armamentului. Imediat îl auzi strigînd:

— Atențiune!

Majoritatea camarazilor terminaseră operația și ștergeau arma pe dinafară. La comandă „atențiune” fiecare trebuia să se întoarcă către caporal în poziția de drept, cu picioarele întinse și brațele strînse pe lingă corp. O secundă de zvicniri de picioare și de lovitură de cizme, apoi toți încremeniri. Și Abel.

— Prezențați armele la control!

Dar aceea unică secundă îl fusese de ajuns — schimbasesc pistolul său cu pistolul lui Allan, care se afla în spatele acestuia pe placa albă de plastic a mesei. Să sperăm că Allan a lucrat și de această dată curat, gîndi el.

Evident, caporalul trebuia să pedepsească de fiecare dată pe cel puțin unul dintre ei. Putea fi oricine, indiferent dacă pistolul era sau nu curat. Cu atît mai mult pe unul care într-adevăr nu curățase pistolul cum trebuie.

Caporalul stătea în fața lui Abel. Îi luă arma din mină și o cercetă cu atenție. Abel își auzea răsunarea. Irisul alb-cenușiu al ochilor fixa arma. Degetele treceau ușor peste ea și apăsă răgăciul. Șcinteia electrică a aprinzătorului făcîi. Caporalul îi dădu arma înapoi lui Abel. Abel trase neauzit aer în piept. Trebuia să aștepte pînă putea acționa din nou.

Apoi veni rîndul lui Allan.

— Ce ți-ai închipuit?

Caporalul punea această întrebare cu o voce periculoasă de liniștită. Allan se holba la el neajutorat.

Caporalul se apropie de el.

— Nu auzi? Ce ți-ai închipuit?

O mișcare bruscă către comutatorul laringofonului.

— De ce nu răspunzi, nerușinatule? Ești surd, cumva?

Acum cuvintele bubuiau în încăpere.

— Un pas înainte, mars.

Allan sări din rînd și luă poziția dreptă. Caporalul ținea amplificatorul lingă urechea lui Allan.

— Acum mă auzi mai bine? Acum poți răspunde?

— Am fost indisciplinat și rog să fiu pedepsit, spuse Allan.

Încet, încet, caporalul se infurie. Ridică din nou megafonul.

Toți știau ce însemna asta. Era numai o simplă ceremonie, un preludiu al verdictului. Verdictul era dat deja.

— O oră în camera de muzică.

Pedepsitul reîntră în rînd. Fusese condamnat să petreacă ora de odihnă de la trei la patru în

CAPCANA DE STICLĂ

camera acustică a închisorii, care era folosită și pentru educarea rezistenței și a stăpînirii de sine.

Sună soneria. Caporalul intrerupse inspecția.

— Adunarea în fața barăcii, marș!

Bărbații se năpustiră spre ieșire și se incolornară afară.

— Pentru predarea armamentului, înainte marș!

Se opriră în fața magaziei. Era necesar să aștepte. Două grupe ajunseseră înaintea lor și urmau să predea armele. Fiecare soldat își preda arma caporalului, care o introducea în deschizătura zidului. Armele dispăreau una după cealaltă în sala de depozitare însoțite de tăcănitul numărătorului.

— La dormitor, înainte, marș!

Mărșăluiră înapoi.

— În dormitor, marș! Pregătirea pentru antrenamentul sportiv!

Soldatii se repeziră la dulapuri pentru a îmbrăca echipamentul sportiv. În timp ce se schimbau, Abel ascunse ceva sub salteaua din fibre de sticlă de pe patul său. Atunci cînd atenția tuturor fusese concentrată asupra lui Allan, Abel demonstrase și montase la loc pistolul în spatele acestuia. Unul dintre pistoalele care se aflau acum în magazie nu mai era întreg. Îi lipsea bateria și sistemul de aprindere. Dar acest lucru nu putea fi constatat numai privind arma.

2.

La început a fost ceața argintie. Numai ceața argintie lipsită de formă.

Cîteva clipe mai târziu, făcu un asemenea efort ca strălucire subțire al conștiinței pe care se sprijinise pînă atunci se rupse și el căzu din nou în întinericul fără fund.

Mult timp rămase suspendat în golul imponderabil. După aceea, apărură din nou ceața. Și din nou ceva din el se chinui să străpungă informul din jur.

Deodată, arabescurile întunecate și cercurile albe pe fond de dreptunghiuri cenușii dispărură, după aceea, ca și cum o imagine proiectată ar fi fost în sfîrșit reglată cum trebuie, totul reîntră într-o ordine perfectă.

Privea într-un cerc de metal care fixa un geam mat. De la el pleca un braț pe care era înfășurat un fir alb de alimentare. În stînga lui se afla o ramă ca o cuvă cu deschizătura spre el — interiorul fiind străbătut în toate direcțiile de o mulțime de fire.

Era mai conștient de ce se afla în jurul său decît de sine însuși. Acum de-abia apărură primul gînd că persoana sa ar exista și că se afla în fața acestor lucruri, în fața cercului metalic și al ramei dreptunghiulare. Se repezi să se ridice, dar voința i se pierdu în neant. Încercă să-și miște capul. Nu simțea nici o opoziție, dar nu se întîmpla nimic.

Își îndreptă ochii încet spre dreapta...

Acolo se mișca ceva...

În mijlocul unei incîlcici de țevi argintii și de bare atîrna un balon roșu, rotund, care se umfla... și se dezumfla...

Acest fenomen se desfășura într-un ritm foarte regulat. Cînd se umfla, balonul devenea o sferă perfectă, iar cînd se dezumfla se formau falduri care se închideau ca un evantai. În acele momente se auzea, întotdeauna, un șuierat subțire.

Lîngă acest obiect se afla un dispozitiv: un cilindru se deplasa încet în interiorul unei carcase de sticlă în sus și în jos. Un lichid roșu curgea dintr-o țevă laterală în carcasă, iar cilindrul îl presa într-un vas închis, de forma unui castron, din care spumegînd și clipocînd se scurgea printr-un filtru.

Un laborator?

Existau manete, comutatoare, instrumente de măsură și control, conductori, țevi... deci un laborator.

Cum ajunsesese el aici? Ce căuta aici? Ce se întîmpla cu el?

Închise ochii și vag începură să apară amintirile, dar nu-i ofereau nici o explicație. Trecutul începea să pătrundă amenințător în turnul lui de tăcere și apatie. Îl alungă. Orice gînd îl ofosea. Orice gînd îi provoca dureri. Deci: să nu gîndească nimic. Să se lase în voia stărilor plăcute în care se afla. Ținea ochii închiși și, între timp, începură să se trezească celelalte simțuri, care receptau ceea ce li se oferea în mod plăcut din afară: căldura mișcătoare, senzația de plutire pe care o simțea în tot trupul, un miros necunoscut, dar plăcut răspîndit de cine știe ce substanțe chimice aromate, un zumzet slab adormitor și, din cînd în cînd, șuierăturile scurte ale balonului roșu. Ce poți să-ți dorești mai mult? Din amintirile lui nu mai rămase decît un fel de poveste vagă despre o agitație stresantă, senzația subterană de spaimă, o urmărire permanentă; numai adierea unei umbre care reprezenta un motiv suficient pentru a se bucura din plin de situația lui de acum.

Lăsă friu liber gîndurilor. Granița dintre realitate și fantezie era încă destul de stearsă pentru ca gîndurile să-i îndeplinească toate dorințele, fabricîndu-i îmgaini plăcute și lăsîndu-l să simtă ceea ce vroia, să trăiască ceea ce dorea să trăiască — aventuri dintr-o carte captivantă, nu destul de verosimile pentru a-l deprima și nici atît de teatrale încît să-l plictisească. Faptele se invirteau în jurul personajelor și al obiectelor, îl distrau, îi permiteau să savureze bucuria dinaintea atingerii țelului propus, atunci cînd nu mai exista nici o îndoială că acesta va fi totuși atîns. Mai târziu, niște voci înceară să pătrundă în lumea sa — una fermă, poruncitoare, și una înceată, care ceda, dar el refuză să le audă și amuțiră. Starea de semitrezire se transformă în somn și plămîmurile visului puseră stăpînire pe el.

3.

Încet, încet se apropia timpul apelului de prînz. De la unsprezece la douăsprezece era ora pentru fortificarea fizică. Astăzi erau programate curse cu obstacole.

Toate cele zece companii se aflau pe pista terenului de sport, soldații mărșăluiau, alergau, se tirau, se cățarau peste obstacole și săreau peste

CAPCANA DE STICLĂ

gropi. Toți purtau echipamentul complet: cizme grele, harnașamentul de piese, geți cu mâști de gaze, ranițe cu balast, câști din oțel aliat cu platină și iridiu. Caporalii stăteau în dreptul obstacolelor și urmăreau totul cu carnețelele în mână. În centru se aflau sergenții, mișcându-se încet în cerc pentru a ține companiile respective sub observație. Păreau că le dirijează trăgând de sfori invizibile, dar nici măcar funia spinzurătorii nu ar fi putut menține o legătură mai stinsă decît o făceau salвете de comenzi izbucnind din megafone. Oricît de explozive ar fi fost inițial, răcnete se amestecau instantaneu într-un păcănit continuu filtrat de curentul ușor de aer care urca de la suprafața solului, completat de ecourile înăbușite venind dinspre zidurile clădirilor. Din mijlocul acestor melodii gigantice, fiecare distingea numai vocea sergentului său răsunind ca buibuitul unei fanfare și toți reacționau prompt și sincron.

- Drept!
- 'Atențiune!
- Culcat!
- Înainte, marș!
- Tîrî!
- Stai!
- Înainte, marș!
- Înainte, marș!

Compania a cincea, din care făcea parte și Abel, alerga cu măștile de gaze pe figură. Astfel Abel avea ocazia să-l țină sub observație pe Austin, care alerga în stînga lui, privind neobservat prin geamurile rotunde ale măștii. În fiecare pauză, cît de scurtă, dintre perioadele de concentrare maximă, privea în stînga așteptînd cu înfrigurare cel mai mic semn care să indice succesul încercării sale și prin aceasta să constituie un prim pas spre obținerea unui tovarăș.

- Scoateți măștile!

Alergînd, începură să desprindă benzile de cauciuc, le scoaseră din clame, eliberară apoi benzile de contact de pe fețele transpirate, întoarseră măștile peste vent și introduseră ghemul de cauciuc în cutiile cilindrice.

- Caporal, preluați comanda!

Ora de fortificare fizică luase sfîrșit. Companiile se împărțiră în rînduri de cîte zece, care ieșiră de pe pistă și se îndreptară către dormitoare. Lăsa urme de pămînt, noroi și apă în spatele lor. Tot ei aveau să le îndepărteze, seara, în timpul orei de curățenie.

Abel obosise așteptînd. Austin se comporta ca întotdeauna. Ori era prea viclean ca să lase să se observe ceva, ori Abel se înșelase.

Cîntînd, marșăluiau pînă cînd o comandă a caporalului avea să interzică brusc cîntecul. După aceea, fiecare trebuia să se străduiască să ajungă cît mai repede în dormitor, să se dezbrace cît mai repede, cît mai repede...

- Fără cîntec!

Începuese scurțul interludiu între ora de serviciu, care tocmai se terminase, și cea care urma să înceapă.

- Unitate, stai!
- Se opriră la patru metri de poartă.
- Rupeți rîndurile, marș!

Se năpustiră asupra dreptunghiului întunecat și patrunseră în hol. Caporalul îi urma nici foarte

lent, nici foarte repede, dar în orice caz destul de încet pentru a-i lăsa nesupravegheați timp de opt secunde.

Abel îl apucă pe Austin de braț și-i spuse încet dar ferm:

— Să nu iei pastila neagră. Înțelegi? Nu lua pastila neagră!

Austin îl privi lung, timp de un minut. Luminile din ochii lui se aprinseră brusc. După care șuiera:

— Ține-ți gura!

Spuse aceste cuvinte furios și agresiv, dar Abel observa numai că spunea ceva, fără a înțelege ce anume. Chiar dacă nu putea fi sigur că Austin nu-l va reclama, totuși Abel era acum convins că nu se înșelase: pastila neagră era cea care provoca starea de continuă vegetare apatică în care își petreceau viața, euforia obtuza care făcea sa li se pară serviciul o recompensă, comenziile — un izvor de bucurie, cazarma — o patrie, maiorul — un dumnezeu, nedreptatea — dreptate. Erau lipșiți astfel și de puterea și de voința de a lua decizii. Tableta neagră era un preparat chimic care invenina creierul sau paraliza glandele cu secreție internă, perturba echilibrul hormonal sau bloca traseele nervoase. Substanțele nocive erau introduse în corpul lor o dată cu cele nutritive. Pastila neagră purta vina că erau soldați.

Apelul de prînz veni și se duse. Austin nu spuse nimic. În timpul zilei, Abel nu avu ocazia să-i vorbească, spera s-o poată face noaptea. La ora șaisprezece și patruzeci și cinci, în timpul celei de-a doua administrări de pastile din timpul zilei, Abel observa cum Austin ducea pastila neagră la gură și se făcea că o înghite. Apoi cum o ascunde în buzunar. Era mai puțin periculos decît să o lase să cadă.

Trecură și cele două ore de curs, curățenia dormitoarelor și baia de seară. Se făcu ora douăzeci și douăzeci și urmă stingerea. La ora douăzeci și treizeci se stinse lumina. Respirația regulată a unora părea să indice că adormisera deja, deși caporalul nu venise încă pentru a efectua inspecția de seară. Abel nu simțea nici o oboseală. Stătea întins, nemișcat, sub pătura cenușie și aspiră, așteptînd înfrigurat venirea caporalului pentru spectacolul de noapte bună.

Caporalul nu se lăsa așteptat prea mult. Lumina se aprinse și barbații din pături îi auziră pașii. Auziră cum așeza scaunelele ici și colo, cum deschidea cite un dulap și scotea cite o cizma de sub patură. Verifica banda pentru transpirație a căștii lui Albert și perna lui Abraham. Atmosfera din cameră devenea tot mai încărcată. Caporalul avea astăzi timp...

De data aceasta a fost rîndul lui Anton. El a trebuit să-și prezinte picioarele și unghiile, care erau cam murdare.

— Afară din pat, porcule!

Anton sări din pat și luă poziția de drepti. Caporalul îl privea fix.

— Ești obosit, nu-i așa? Înapoi în pat!

— Afară!

— Înăuntru!

— Afară!

— Înăuntru!

— Hopa, nu merge? Te învăț eu să meargă!

Toată lumea afară din paturi, marș! Aveți nevoie

CAPCANA DE STICLĂ

de o învioreare. În curte, adunarea, marș!

Afară domnea un întineric adinc. Ardeau doar câteva lămpi aflate la mare distanță unele de altele. Cerul era cenușiu spre negru, cu o nuanță de galben de sulfat.

— În linie, adunarea, repede!

Era rece. În picioarele goale și îmbracăți cu pijamalele lor subțiri, le era greu să stea drept și să nu tremure de frig.

— Direcția baie, înainte, marș!

Rîndul de umbre se mișcă încet și fantomatic către baraca lungă cu dușuri, robinete, furtunuri și găleți.

— Sub dușuri, înainte, marș!

Caporalul deschise el însuși robinetul. La această oră încălzirea era de mult oprită.

— Unul pentru toți, toți pentru unul!

Apa se scurgea de pe capetele rase pe frunte, ceafă și temple, intra și sub haine, se întindea ca și cum ar fi fost din cauciuc pe pielea înghețată de pe spate, piept și burtă, curgea de-a lungul pulpelor și apoi pe jos.

Băltoacele din jurul picioarelor erau din ce în ce mai mari.

— Un cîntec!

Cîntară un cîntec despre onoare, fidelitate și disciplină.

— Un alt cîntec!

Cîntară, tremurînd de frig, un alt cîntec despre onoare, fidelitate și credință nestrămutată.

— Sînteți curăț!

— Da, domnule caporal!

— Rupeți rîndurile, în paturi, marș!

Alergară: peste dalele de piatră și peste pămîntul gol, biciuți de frigul aspru. Împiedicîndu-se unii de alții, se imbulziră în dormitor. Săriră în paturi, ași uzi cum erau, și traseră păturile pînă la ochi. Lumina mai ardea încă. Pașii caporalului se auzeau înăbușiți.

— Printre noi se află un porc care nu-și spală copitele și pe care nu-l interesează că tot dormitor trebuie să plătească pentru asta. Incepu să urle.

— Trebuie să aveți voi înșivă grijă să nu se mai întîmple așa ceva. Sper că știți ce aveți de făcut! Noapte bună!

— Noapte bună, domnule caporal!

Ușa se închise și lumina se stinse. Timp de o clipă nu se auzi nimic. După care începu o mișcare și un tropăit, lovitură de picioare și trupuri tîrîte prin dormitor, lovituri de pumni, icnete, oftături, gîfiieli, suspiruri și hohcărituri. Își consumară cu furie energia pînă cînd nu mai avură în ce lovi.

Total se liniști

începuse repausul nocturn.

4.

Visul nu fusese cu siguranța la fel de plăcut ca vegetarea în starea de semitrezire, dar nu-și putea aminti nici un amănunt. Deschise ochii și îi închise imediat — soarele incandescent îl orbea. Încercă să-și pună mușchii în mișcare, dar rezultatul nu era deloc promițător. Degetele de la mîini și de la picioare erau singurele care îl as-

cultau. Și ochii.

Respira? Nu simțea nimic de acest fel. Pieptul lui parca împietrit. Și totuși nu se sufoca. Era o stare inexplicabilă.

Mîșcă degetele de la mîini și de la picioare, le îndoi și apoi le întinse la loc. La început nu reușea decît milimetru cu milimetru. Ajunse însă. Încet, încet să le stapinească. Încerca să-și dea seama în ce poziție se afla... Parea să stea întins. Și brațele le simțea trupul, dar picioarele erau întinse. Și brațele le simțea întinse, departe de corp, parca ar fi fost crucificat.

Continuă jocul cu degetele de la mîini și de la picioare și în sfîrșit virtul mijlociului drept se lăsa de un obstacol, atînce ceva. Își dadu mai mult sîlînță, îndoiînd și îndreptînd degetele, și dintr-o dată simți că și arătătorul și inelarul drept atîngeau ceva tare, care se afla însă mai departe decît obstacolul de care se lovea mijlociul. Și acest obiect era tare, dar cedă... Ceva scriși încet.

— V-ați trezit, spuse o voce, a durat foarte mult.

„Să vorbesc, își aduse aminte, pot oare să vorbesc?”

— Stați liniștit. Totul va fi în ordine.

Vocea era caldă și plăcută.

— Cu fiecare nouă zi vă veți simți mai bine. Doctorul va veni imediat să vă vadă!

Era într-un spital. Acum știa unde se afla. Un spital? Era bolnav, sau rănit? Ce se întîmplea cu el?

— Încercați să nu vorbiți! Totul va veni de la sine. Nu trebuie să spuneți nimic. Închideți ochii, dacă mă înțelegeți!

Închise ochii. Înțelesese.

— Vă simțiți bine? Aveți nevoie de ceva? Aveți dureri?

Nu avea dureri.

Nici nu puteai avea dureri, spuse vocea Doctorul Myer se ocupa de asta.

După o scurtă pauză continua.

— Eu sint sora Christine. Toata lumea îmi spune Chris. Dacă mai aveți nevoie de ceva apăsăți din nou butonul. Eu sint aici numai pentru dumneavoastră.

O clipă apărui o față în cîmpul lui vizual. Ochi caprui, o piele sănătoasă, puțin bronzată, strălucind ușor rozaliu pe obraji, o gură feminină, părul blond ondulat ieșind de sub bonetă. Fața dispărui. Se auzi un fîșîit ușor. Tăcere — un zumzet ușor și aceleași fluierături regulate.

Chris. Ea era numai pentru el aici. Acum simțea din nou foarte intens mulțumirea pe care i-o inducea mediul înconjurător.

Era bolnav. Mă rog — asta era, nu putea face nimic. Se va însănătoși. Nu-și dorise să se îmbolnăvească, dar dacă ar fi știut cum va fi și-ar fi dorit-o. De-abia acum putea înțelege bărbații care inspirau voit o gură de aer radioactiv sau își ungeau pielea cu fosfor și îi dădeau foc. Dar ceea ce văzuse și auzise pînă acum despre spitale nu avea nici o legătură cu ceea ce trăia acum. Sigur, dacă ar fi om de stat sau general ar fi altceva! Dar el era numai locotenent — un locotenent în rezervă — și nu reprezenta nici un fel de valoare deosebită. În aceste timpuri, în care mureau mii de oameni în cîteva secunde, sfîrtecați, pulverizați sau arși, unul singur nu mai avea

CAPCANA DE STICLĂ

nici o importanță. Trebuie să se fi întâmplat ceva ieșit din comun în timp ce zăcea fără cunoștință. Dar nu putea fi ceva rău dacă el, un om fără importanță, era tratat cu atâta atenție.

Se gîdea la Chris. Cîteva cuvinte prietenoase. O fată draguță. Era frumos să ai pe cineva în preajmă. Avea mulți cunoscuți și cîteva prieteni, dar nimeni nu-i era în aceste momente mai apropiat decît Chris. Încerca să-și imagineze cum arăta Chris, cum se mișca. Își imagina cum stătea de vorbă cu ea. Dorința de a putea vorbi se întea. Era foarte obosit și trebuia să doarmă. Simțea cum îl doboară oboseala, dar înainte să adoarmă se hotări să învețe din nou să vorbească.

Probabil că zăcuse treaz un timp destul de lung cînd, amintindu-și brusc ce i se întîmplase, își dadu din nou seama unde era. Apoi își reaminti că din cauza sorei voia să poată vorbi din nou. Dorința lui deveni din ce în ce mai puternică pe măsură ce putea să-și miște buzele și limba. Dar din gura lui nu ieșea nici un sunet. Îi lipsea ceva și începu să analizeze ceea ce se numește atît de simplu: „a vorbi”, pînă cînd, concentrîndu-se asupra fiecărui element în parte, descoperi că îi lipsea aerul. Nu avea aer pe care să-l treacă peste corzile vocale pentru a produce vibrații în cavitatea bucală. Nu putea nici inspira, nici expira. Era capabil să-și deschidă nările, dar nu-și putea umfla plămîinii. Ceva nu era încă în ordine în el.

Se gîdea la toate astea și exersa mișcările gurii. Porunca „a” și buzele lui se deschideau formînd un cerc, porunca „e” și buzele se strîngeau puțin în timp ce limba se ridica spre ele... Trecu mai întîi toate vocalele în revistă, apoi consoanele. Atunci cînd va descoperi ceea ce trebuia să facă pentru a trage aer în piept, avea să vorbească imediat. Nu-i era teamă pentru că nu i se putuse întîmpla nimic rău, altfel nu ar fi fost repartizat printre cei care meritau să fie tratați. Probabil că avea o ușoară paralizie, care avea să dispară curînd...

Exersa în continuare și ajunse la concluzia că fiecare literă necesita o anumită poziție a gurii și a limbii. Era ca un alfabet codificat. Oare putea fi înțeles? Sigur că putea fi înțeles, cum de nu-și dăduse seama mai devreme! Încercă precipitat să găsească butonul cu degetele.

— Ceva nu e în ordine? întrebă Chris și fața ei se aplecă spre el. Buzele lui luara forma unor cuvinte.

— Mă înțelegeți?

Ochii ei îl priviră îngrijorați.

— Nu încercați să vorbiți, încă nu merge, spuse ea.

El gîndi: nu vreau să vorbesc, nu vreau să vorbesc normal, dar ea trebuie să mă înțeleagă și așa. Începu din nou:

— Mă înțelegeți?

Îngrijorarea din ochii ei dispăru rapid. În privire nu-i mai rămăsese decît o atenție trează, îi urmărea atentă mișcările buzelor. După aceea, spuse:

— Da, pot înțelege. Pot citi.

O clipă el închise ochii mulțumit. Apoi întrebă în modul lui tăcut:

— Unde sînt? Ce s-a întîmplat?

Ea înțelese i nediat.

— Va voi povesti totui amanunțit, răspunse ea. Dar trebuie să mai aveți puțină răbdare. Va obosește prea tare. Vă promit că va voi povesti totul. Se opri pentru o clipă, privirea îi trecu dincolo de el, ca și cum ar fi avut nevoie de întreaga putere de concentrare pentru a elimina ceva din propriile ei gînduri. „Acum trebuie să fiți foarte liniștiți”.

Acum simțea cît de obosit era de fapt. Cu ultimele forțe formă cuvintele:

— Vă rog să mai rămîneți cu mine!

— Mai rămîn, promise ea. Fața îi dispăru din cîmpul lui vizual. Nu își putea da seama dacă asta se datoră faptului că i se închisese ochii.

— Mă așez aici, spuse fata. Rămîn aici pînă cînd veți dormi adînc.

Chris nu mai era lîngă el cînd se trezi. Nu știa cît dormise, dar se simți mult mai întremat și asta îi făcu plăcere. Ar fi vrut să apese imediat pe buton, dar se stăpîni. În schimb, încercă să vadă dacă făcuse progrese în stăpînirea propriului corp. Acum își putea mișca fără probleme degetele de la mîini și de la picioare, iar mușchii feței tresăreau cînd încerca să-i încordeze. Controlul acestor mușchi l-ar fi ajutat să vadă ceva mai mult din camera de spital în care se afla. Nici măcar nu știa de unde venea lumina, de la un geam sau de la o lampă. După ce încercase fără rezultat să-și ridice capul, reuși în mod neașteptat altceva — la care nici nu se gîndise —, să-l întoarcă: întîi într-o parte, la stînga; aici se aflau o serie de aparate cubice și cilindrice din care ieșeau sîrme, conductori și furtunuri, care veneau spre el. Nu-și putea da seama unde intrau în corpul lui, pentru că unghiul de vizibilitate era prea mic. După cîteva minute, își întoarse capul în partea cealaltă, spre dreapta. Văzu un fel de tablou de comandă așezat, oblic față de el. Pe tablou erau diferite cadrane, pe care se succedau cifre, cîteodată cîte una, altelei mai multe într-un timp foarte scurt, iar pe cîteva ecrane luminate, mici și circulare, se vedeau trecînd rapid fulgere incandescente în formă de valuri. Și de aici porneau cîteva cabluri spre el.

Se auzi un zgomot hîrîtor: în fundal se deschise o ușă.

Întră Chris, pe care o putea vedea acum în întregime; numai picioarele de la genunchi în jos rămîneau ascunse. Ceea ce putea vedea corespondeau într-un totuș așteptărilor sale. Chris era o fată tină, bine făcută, plină de viață, cu mișcări elastice. Nu era o frumusețe, dar era exact înfățișarea pe care și-ar dori-o cineva pentru o soră de spital.

— Puteți deja rîde, spuse ea. Îi luă capul în mîini și îl îndreptă încet cu fața înainte. Trebuie să vă pregătim rapid pentru că șeful va veni imediat.

Chris începu să facă ceva în jurul lui, nu putea vedea exact ce. Deocamdată era prea obosit pentru a întoarce din nou capul într-o parte. Din acest motiv se mulțumi să urmărească ceea ce se întîmpla în cîmpul lui vizual. Mîinile fetei țineau o sticlă; o bucată mare de vată, din care curgeau picături, atîrna într-un fel de clește; picăturile se adunau într-un vas: două mîini își puseră mînuși de cauciuc, dintr-un tub ieși puțină pastă, un spaclu curăță pasta și o întinse pe un obiect care

CAPCANA DE STICLĂ

semăna cu o lingură. După aceea nu mai văzu nimic pentru un timp, numai la picioare simțea din cînd în cînd cîte o mișcare ușoară. Din cînd în cînd se auzea un clinchet slab de sticlă.

Ar fi vrut să aibă o oglindă. Cum mai arăta fața lui? Cum oare îi mai arăta trupul? Era ciopîrțit mai tare decît prevedeau instrucțiunile în legătură cu cazurile tratabile?

În ultimele zile de război, cu nenumărați răniți, se obișnuise repede cu categoria Δ, a celor „ce pot fi vindecați cu mijloacele existente pe cîmpul de luptă”. Dacă ar fi fost însă numai atît, atunci ar fi trebuit să fie de mult restabilit...

Privirea i se fixase pe părțile din metal strălucitor ale tavanului și numai după ce observă în ele o mișcare a soarelui își dădu seama ce posibilități îi ofera acestea. Erau oglinzi, chiar dacă erau curbate și deformatoare, totuși redau ceva din ceea ce se afla sub ele. Căută cea mai mare și mai sfleuită suprafață de metal și își opri privirea asupra unui soi de mîner aflat în mijlocul obiectului rotund de deasupra feței sale, care părea să fie o lampă. Cu mult efort încercă să disocieze spațiile de lumină și de umbră care se reflectau în argintul strălucitor și să descopere, să recunoască în cadrul lor ce era aparat, ce era cameră și ce era el. Era o imagine minuscule a corpului deformat. Tot ceea ce putea vedea și înțelege erau capul și brațele lui, într-adevăr întinse lateral, așa cum simțise mai devreme. Restul trupului său era ascuns sub o carcasă de sticlă, din care ieșeau multe cabluri, ducînd către aparatele din stînga lui. Sub sticlă însă nu putea să vadă din cauza umbrei.

Ar fi vrut să întrebe: „Ce se întîmplă cu mine?”, dar nu reuși să scoată nici un sunet.

Își aminti că nu putea vorbi. Formă cuvinte din buze: „Ce se întîmplă cu mine?”, dar fata nu auzea aceste întrebări tăcute.

— Ce se întîmplă cu mine?

Silabise din nou, dar fără succes. Își încordă toate puterile și își aruncă capul cu o singură mișcare spre dreapta, dar sora se afla probabil la picioarele lui, n-o putea vedea și nici ea pe el. Privirea înlîni unul din ecranele luminoase de pe tablou. Se uită, fără să înțeleagă, cum puncte mici, luminoase ca artițiile, zburau în sus, unde se opreau un moment și apoi se stingeau treptat colorîndu-se într-un verde intens. Închise ochii.

— Soră, pacientul este neliniștit! spuse o voce de bărbat.

Cu mare greutate deschise pleoapele și văzu în fața ochilor o mină și un arătător întins în direcția ecranului pe care se agită scînteile.

Apoi auzi vocea lui Chris:

— Totul este normal, domnule medic șef.

Acum îl vedea pe bărbatul care vorbise. Purta un halat alb de medic, era înalt și stătea foarte drept. Fața îi era severă și nu mai era tînăr, dar pe trăsături se putea citi clar bunăvoința cînd se aplecă pentru a-și cerceta pacientul.

— Arăți foarte bine, Phil Abelsen, spuse el. Să nu ai nici o grijă, te vom coase la loc. Cum te simți, prietene? Întorcîndu-se către soră, întrebă: A reacționat deja la cuvinte?

— A făcut mișcări de vorbire din buze. Am putut citi din ele ce voia să spună.

Mina doctorului Myers apără în fața ochiului

drept al lui Phil și îi deschise pleoapele. Apoi se aprinse o lanternă care îl orbi, dar degetele doctorului nu-i lăsară pleoapele să se închidă.

— Reacția pupilei s-a intensificat puternic, spuse medicul. Putem să renunțăm treptat la Tetralina.

Se întoarse din nou spre tabloul de comandă.

— Mergă foarte bine, băiete, spuse el. Ne-am dat mare silință cu dumneata. Ar fi trebuit să vezi cum arătai cînd te-am cules eu.

— Domnule medic șef, spuse sora, eu nu i-am spus încă nimic pacientului. Ar putea avea un șoc...

— Să nu fim chiar așa de sensibili, domnișoară, spuse medicul și se uită la fata într-un mod oarecum vulgar, care-l făcu pe Phil să simtă imediat un fel de repulsie.

— După luptă arătai ca o vită măcelărită, continuă medicul. Probabil că proiectilul te-a lovit chiar în piept, pentru că nu mai rămăsese mult din partea asta de trup, numai capul mai era atîrnat de șira spinării. Am cusut deja mulți oameni la loc, dar tu ești opera mea de artă. Inima dispăruse, pur și simplu nu era de găsit, plămîinii erau sfrîtecați și să nu mai vorbim despre esofag, diafragmă, stomac și alte cîteva lucruri folositoare. Stors de sînge și de vlagă ca o lămie. Ce mai rămăsese din piele era ruptă, zgîrțită, arsă sau înghețată. Dar să nu-ți fie teamă. Am reușit să te scot din pericol de mult timp. Ceea ce mai lipsește sînt lucruri de rutină. Mă vezi? M-ai înțeles?

Phil dădu din cap aprobator.

— Bine, spuse medicul, încet, încet te voi aduce din nou în formă. Vrei să-ți vezi trupul?

Nu așteptă răspunsul. Cu stînga ridică capul pacientului, în timp ce cu dreapta își sublinia explicațiile. În spate, Phil văzu fata așteptînd. În fața lui se afla capul de sticlă care-l acoperea trupul. Acoperea de fapt un fel de vană plină cu un lichid, închis la culoare. În acest lichid zăcea el însuși, adică corpul său.

— Toate arterele și venele importante le-am cuplat la inima artificială. O vezi, asta este, pompa asta. Arată cilindrul care urcă și coboară ritmic. Și funcțiile plămînilor au fost preluate de către un aparat electric de pompare. Este aparatul acesta, de aici. Mica buclă circulatorie care pleacă din atriul drept în plămîn și de aici în atriul stîng este realizată, bineînțeles, în afara trupului. Tot ceea ce vezi aici — și medicul arăta spre rezervoarele din stînga lui Phil și spre tabloul de comandă din dreapta — îți aparține acum ție, este o parte din corpul tău. Printre altele, pot să-ți spun că funcționează mai precis decît materialul organic.

Rise încet și continuă:

— Aș putea să te las să ai toată viața de această mașinărie. Dar știu bine că această perspectivă nu este îmbucurătoare. Nu trebuie să-ți faci griji. Există destule organe conservate, războiul a avut grijă de asta. În zilele următoare îți vom transplanta un set complet. O inimă puternică, probabil una chiar mai bună decît cea pe care ai avut-o. Și un plămîn bun. L-am căutat astăzi, acum s-a dezghețat deja și se află într-o soluție hrănitoare. Cu o oră în urmă am pus inima să bată puțin pentru a o verifica. Este un lucru

CAPCANA DE STICLĂ

foarte impresionant — luni sau poate ani de zile a fost moartă și acum ajunge să-i trimită un impuls electric și este din nou vie.

Lasă capul bolnavului să cadă din nou pe perna. Phil închise ochii.

— Ești un bărbat puternic, Abelsen, și cred că poți să suporti o lovitură, spuse medicul. Eu sunt pentru sinceritate și adevăr și din acest motiv nu ți-am ascuns nimic. Medicul modern pare a fi pentru pacient adesea un înșir care de dragul progresului experimentează permanent cu materialul care îi este pus la dispoziție și se lasă ispitit de ambiția orărbă de a ține în viață prin tot felul de trucuri oameni din ce în ce mai bolnavi și mai incapabili să funcționeze corect, indiferent dacă viața pe care le-o oferă merita să fie trăită sau nu. Pe mine mă interesează omul în forma sa naturală și folosind libertatea de mișcare, care îi este caracteristică. Eu sunt preocupat de menținerea a ceea ce este mai înalt și mai valoros în speța umană. Îți spun deschis că nu te-as fi tratat, dacă nu aș fi știut că te pot reface complet.

Întoarse puțin capul pentru a manevra un buton de reglaj, urmărind în același timp un indicator.

— Am avut grijă să te simți bine. Dispunem de substanțe chimice cu care putem dirija aproape după placul nostru toate impresiile, sentimentele, fie ele fizice sau emoționale. Nu trebuie deci să-ți fie frică, nu vei simți nici spaima, nici durere. Și îți mai promit încă o dată: vei redeveni un membru deplin al comunității umane.

5.

Abel nu știa cât era de tirziu, dar durase mult. Spera ca de această dată alarma de noapte să nu vină prea repede. El dormea în patul cel mai de sus dintre cele trei suprapuse și era greu de văzut de jos chiar dacă întimplator s-ar fi aprins lumina. Nu era recomandabil să părăsești patul fără un motiv serios, dar începu totuși să îndepărteze salteaua de perete, salteaua din fibre de sticlă, în care făcuse o gaură unde își ținea părți din pistol. Împinse și apăsa pînă cînd realiza un fel de umflătură, un spațiu gol care forma un fel de canal de-a lungul zidului pînă la patul din mijloc. În acest pat dormea Austin.

Cu mișcări scurte și bruste făcute la intervale mari, în care asculta cu atenție dacă nu fusese descoperit, se împinse pînă cînd urechea lui ajunse lîngă spațiul gol de lîngă zid. Mult timp rămase așa și ascultă. Ochii lui larg deschisi priveau în gol. În jur domnea întunericul fără viața al nopții, o lumină palidă se prelingea ca ceața pe lîngă geamuri, umbrele atîrnau ca niște draperii cenușii deasupra paturilor. Formele neclare ale corpurilor întinse sau ghemuite umflau paturile. Respirațiile se auzeau ca niște ventile de pompă care se închid și se deschid succesiv. Și Austin respira liniștit, dar după un timp se întoarse în pat.

— Hei, Austin! Abel șopti cuvintele în spațiul gol. Austin, mă auzi? Jos, respirația deveni mai ușoară și apoi se opri. Austin, răspunde odată!

Abel auzi un hîrșit ușor, după care rasuna

brusc, îngrozitor de tare vocea lui Austin:

— Ce s-a întimplat? Austin se ridicase în pat iar capul lui se afla direct sub canalul de legătură.

Abel se retrase și privi cu atenție împrejur.

De-abia după aceea răspunse:

— Trebuie să vorbesc cu tine!

— Lasă-mă în pace!

Dedesubt se auzi un scîrșit. Foșni pătura. Abel spuse:

— Nu fă pe prostul! Dacă acum e din nou o urmă de judecată în feasta ta, mie, mi-o datorezi. Auzi? Sintem singuri cu mintea clară din grajdul asta de boi. Trebuie să ne aliem!

Tăcu cîteva secunde. Jos nu se mișca nimic. Atunci începu să vorbească din nou în întunericul de nepătruns.

— Fii atent, eu am deja un plan. Nu e simplu, dar e posibil. Înțelegi? Este posibil! Va trebui să moară! Dacă tu mă... Se auzi un zgomot înfundat. Austin se ridicase brusc în pat. Gura lui era din nou la deschizătură.

— Cine va muri?

— Maiorul, bineînțeles, cine altul? Abel nu putea înțelege cum de nu pricepea celălalt despre ce este vorba. Maiorul, evident!

— Ești nebun, spuse Austin.

— Fii atent! spuse Abel. Este într-adevăr posibil. Crede-mă. M-am gândit. O s-o fac cu un pistol. Știu deja și cum voi face rost de un pistol. Piesa cu piesă. Din toate piesele voi face la sfîrșit pistolul.

— Ești nebun! spuse Austin.

— Pst!

În patul de alături unul din cei adormiți se întoarse cu un oftat pe partea cealaltă. Abel și Austin ramaseră incremenți... După aceea sunetele din celălalt pat se pierdură într-un sforăit zgomotos.

— M-am gândit la tot, șopti Abel. Nu se poate întimpla nimic. De muniție voi face rost în timpul exercițiilor de tragere.

— De ce vrei să-l omori?

— De ce? repetă Abel ezitînd. De ce? Ce întrebare ciudată. Totul era de la sine înțeles. Și acum venea unul și puneau întrebarea asta. De ce? Trebuie să moară și eu îl voi omori, spuse el fără convingere.

— Omule, riști totul pentru asta, spuse Austin. Ce ne pasă de maior? Dacă moare sau trăiește, mie îmi este indiferent.

— Ce risc? întrebă Abel.

— Libertatea noastră, ce altceva? Noi trebuie să scăpăm de aici. Cum vrei să scapi dacă faci atîta scandal?

— Sa scap? Eu nu vreau sa scap. Eu vreau sa-l omor pe maior! Eu trebuie sa-l omor pe maior! Eu îl voi omori pe maior!

— Și ce se va întimpla după aceea?

Abel era surprins. Ce va fi după aceea? Nu își pusese încă această întrebare. Erau prea multe de făcut pînă atunci.

— Ascultă, spuse el, poți să faci ce vrei, eu te voi ajuta, dar înainte de asta trebuie să mă ajuti tu pe mine. Gîndurile lui se întoarseră la problemele inițiale. Fii atent, vreau să fac rost de un pistol, unele piese le pot obține fără ca să se bage de seamă, după aceea însă trebuie... noap-

CAPCANA DE STICLĂ

tea.

— Fabulezi, îl interzic Austin. Fă ce vrei cu pistolul tău, dar fără mine. Eu vreau să ies de aici. Vreau afară, înțelegi?

— Ce vrei să faci afară? întrebă Abel.

— Afară... păi omule... ce întrebare. Să vezi Austin se opri.

— Ce este afară, Austin?

Austin începu din nou

— Afară nu este cazarmă, nu există platou de exerciții, nu există superiori, nu există uniforme... Tăcu.

— Ei, ce este afară?

— Foarte simplu: lume normală, viață normală... pur și simplu, libertatea!

— Vorbe, șopti Abel.

— În mintea lui se aprinse o lumină, care însă se stinse fără a-i redeștepta amintiri.

— Ce crezi tu că este afară? întrebă Austin. Și continuă ceva mai tare: Trebuie să fie ceva și afară!

— Niște! șuieră Abel. Mușchii antebrațului pe care se sprijinea începură să-l doară și își schimbă cu grijă poziția jumătate culcat, jumătate ghemuit.

— De ce trebuie să fie ceva afară? întrebă el. Eu cred că afară nu e nimic! Lumea e limitată. Pentru fiecare om lumea e limitată. Există o limită pe care nu o poate depăși. Noi nu putem ieși din cazarmă. Asta e. Trebuie să-ți cauți țelurile lumii tale. Și eu asta fac. Maiorul...

Austin îngenunche pe pat și își lipi gura de marginea saltelei.

— Ceea ce spui acum nu este găselnița ta! Acest lucru trebuie să vină din altă parte. Abel, încearcă să-ți amintești ce a fost înainte de cazarmă. Ce a fost mai înainte?

Din nou pâlpii lumina în mintea lui Abel. Imagini fulgerară și disparură înainte să le poată reține. Încercă să se concentreze, fără să știe ce lucra în el, pentru a reuși să scoată la suprafață ceva care zăcea ascuns undeva în străfundul ființei sale. Transpirația îi curgea de pe frunte.

— Ceva... da... este posibil. Vorbea monoton aproape fără să poată fi auzit. Dar nu afară? Poate în trecut? Se mobiliza brusc și își reveni. Ce sens are? Oricum nu poate fi atins. Ramii aici să mă ajuti să-l omor pe maior. După aceea, totul va fi bine, ai să vezi!

— Abel, se auzi din spațiul gol de lângă perete. Abel, eu știu ce este afară: îngerii vin de afară. Afară trebuie să fie îngeri.

În ființa lui Abel, totul deveni rigid. O coardă nu răsună. O prăpastie adâncă îl despartea acum de camaradul lui. Austin a fost deea odată la ei, la îngeri. El însă, Abel, nu fusese încă. Odată la patru săptămâni, după vizita medicală, erau aleși patru bărbați. Ei erau luați seara și se întorceau numai dimineața. Nimeni nu știa pe ce criterii se făcea selecția. Nu era o recompensă, pentru că nu exista așa ceva. Recompensa era constința de a-și îndeplini datoria. Nu era nici pedeapsa uneori justificată, alteori nu. Era imprevizibilul insus: iraționalul, norocul, dorința, speranța.

Abel nu văzuse încă nici un înger. Dar aleși povestiră despre ei, despre pielea lor albă, despre buzele lor moi, despre tandrețea lor, despre sentimentul matern, despre senzația de a fi

acasă. Despre vâlul moale al părului care acoperea totul...

Soneria sună brusc, ca un trăsnet. Lumina se aprinse albă și palidă. Paturile zburară la o parte. Pijamalele în dungi albe și cenușii săriră din paturi, ușile se deschisera...

În timpul aglomerației din ce în ce mai mari, Austin spuse: Fă ce vrei, eu vreau să ies afară!

Etajul cel mai de sus al patului său îi oferea lui Abel un avantaj deosebit. Lumina lămpilor nu ajungea acolo decât oblic, iar de jos nu se putea vedea ce se întâmpla în pat. Din acest motiv avu destul timp pentru a pune salteaua la loc înainte de a sări jos tocmai în momentul când caporalul deschidea ușa.

— Atenție!

Stătea la fel ca toți ceilalți, cu fața la superior, cu picioarele strînse și brațele întinse pe lângă corp. Pe antebrațe, puțin deasupra încheieturilor, pe care erau strînse legate mincile pijamalei, simțea greutatea metalului dur: era sistemul de aprindere al pistolului pe care îl ascundea acolo. Îi provoca o durere plăcută. Scinteia pornită din acest dispozitiv va propulsa proiectilul fatal care se va infinge în trupul masiv al maiorului.

— Alarmă! Echiparea de mars! Într-un minut toată lumea va fi afară, în tranșee! Executarea!

Se îmbrăcă rapid, încheia cizmele și își pusese centurile.

— Mai repede, ciini leneși ce sînteți!

Se înhamară cu curelele ranțelor și își pusera căștile de protecție pe capetele rase.

— Afară, mai repede!

Caporalul stătea la ușă și controla fiecare om care ieșea. Pe ultimul îl opri. Era Abel.

— Va veți prezenta la apelul de dimineață!

— Am înțeles, domnule caporal!

O clipă, cei doi bărbați se priviră fix, după care Abel lasă ochii în jos. Caporalul îl lasă să iasă și el se grăbi să-și ajungă pe ceilalți din urmă.

De cer atirna un clopot de ceață prin care trecea un fel de lumină difuză. Vîntul rece pulveriza picăturile de apă. Numerele de înregistrare scrise cu culoare fosforescentă pe căștile soldaților se agitău ca licuricii în timp ce ei mișunau ca niște furnici să-și gasească locurile în formație. Tere-nul de antrenament era un cîmp arat de-a lungul și de-a latul de picioarele lor și întrerupt adesea de tranșee. După cîteva secunde agitația se stinse brusc. Nu mai rămăseseră decît zece trupuri negre — sergenții. Ceva mai încolo se afla o siluetă rigidă — maiorul. „La atac, mars!”

Se ridicară din tranșee și se aruncară înainte.

— Aviație inamică din sud!

Se aruncară la pămînt, în clisa imbibată cu apă, înfigindu-și bărbia în piept și rămăseră inerți pentru cîteva secunde, sprijinindu-se însă în coate, gata pentru saltul următor...

— Înainte, mars!

Clisa se întărea pe cizme și atirna în bucați mari și grele de tălpi.

— În tranșee, mars!

Alunecau, se rostogoleau, se aruncau în gropile de înălțimea unui om, pe fundul cărora apa se scurgea printr-un sistem de șanțuri minuscule.

— La atac, mars!

Tranșeele aveau cam jumătate de metru-lățime și arătau ca niște incizii negre în cîmpul cafeniu,

CAPCANA DE STICLĂ

arat de bărbații care alergau, clătîindu-se, în toate direcțiile. Abel cunoștea această imagine. Nu trebuia să se ridice pentru a privi înapoi, din tranșeea în care rămăsese. Zăcea pe fundul tranșeei în apa care se scurgea încet.

— Culcat! Sapați adăposturi individuale!

Camarazii aflați afară deschiseră lopețile rabatabile și le blocară cu piedica prevăzută în acest scop. Din poziția culcat, infipseră lopețile în pământul moale și începură să-l arunce în față, îngropîndu-se aidoma cîrțitelor, adîncindu-se în masa umedă de sub ei, de care nu mai puteau fi deosebiți din cauza strătului gros de clisă întărită pe haine, care îi acoperea ca o cămașă de zale.

Și Abel scormonea pământul. Gusta din satisfacția de a-și realiza planul îndeplinind, de fapt, un ordin. Săpa în zidul lateral, la doi metri de colțul de unde începea tranșeea lui, la jumătate de metru înălțime, o gaură îngustă și plană, adîncă de 30 de centimetri. Își suflecă în grabă mineca uniformei și deschise mineca pijamalei aflate dedesubt.

— Salt înainte! Marș!

Să alege cit vor! gîndi Abel și scoase aprinzătorul din minecă. În punga de plastic pe care o pastrase după ce li se împărțiseră tabletele aprinzătorul avea să rămîna uscat. O legase cu un fir tras din marginea cirpei pentru curățat arma.

— Înapoi, marș!

Cu multă grijă introduse pachetul în gaură și trase firul pînă la ieșire, în așa fel încît să atîrne afară cam trei centimetri. După aceea, începu să îndese pământ cu minile în gaură pînă o umplu la loc.

— Ocupați tranșeele, marș!

Abel întinse cu palmele clisa peste gaură. Se întoarce brusc să vadă ce se întîmplă. Primii camarazi săreau în tranșee ca niște mingi negre pe fundalul galben-albicios al cerului. Abel își încheie mineca de la pijama și o trase pe cea de la uniformă la loc. Camarazii stăteau ghemuiți în tranșee, gîfîind, cu capetele în jos.

Nimeni nu-i acorda vreo atenție.

Nimeni nu observase nimic suspect!

— La atac, marș!

Abel porni brusc, împreună cu ceilalți, alergînd timp de o oră, pînă cînd se extenuă definitiv. Nu mai avea sentimentul datoriei de soldat împlinite, care să-l susțină în continuare, în schimb acum își recupera forțele din beția succesului.

Școala era o baracă cu o singură încăpere. Înăuntru nu se afla decît o tablă și unsprezece bănci, dintre care zece erau puse una după alta în mijlocul camerei pentru soldații obișnuiți, iar una se afla la perete și era destinată caporalilor. Lecțiile erau predate de sergent.

Întrebări nu li se puneau decît celor din prima bancă. Ordinea așezării în bănci se schimba în așa fel încît înaintea fiecărei ore de curs fiecare rînd se muta cu o bancă mai în față. În felul acesta, soldații stăteau pe rînd în prima bancă. Sergentul spunea:

— A purta o armă este o onoare și o îndatorire în același timp. Arma nu este proprietatea noastră, ea ne-a fost încredințată pentru a îndeplini

principala noastră sarcină și anume atacul și apărarea în marele război asupra căruia trebuie să ne concentrăm întreaga atenție. Este deci de datoria noastră să exersăm permanent folosirea armei. În acest scop sînt organizate ședințele de tragere. Este clar, soldați?

Corul bărbaților răspundea la unison: „E clar, domnule sergent!”

— Totodată, este de datoria noastră să îngrijim arma care ne-a fost încredințată. Conform regulamentului, arma trebuie curățată zilnic. Pentru a o putea păstra în perfectă stare, trebuie să cunoaștem foarte bine modul ei de funcționare. Trebuie să cunoaștem toate piesele din care este compusă și să fim capabili să o demontăm și să o montăm la loc cu ochii închiși. Ce parte a pistolului este asta, soldat Daniel?

Sergentul arătă cu indicatorul o figură desenată pe tablă. Daniel se ridică în picioare și rămase în poziția dreaptă. Privea fix desenul de pe tablă, care reprezenta o secțiune transversală a unui pistol.

— Tragaciul, domnule sergent!

— Și ce este asta, soldat Derek?

Un alt bărbat sări în picioare.

— Mecanismul de aprindere.

Vocea sergentului deveni amenințătoare: „Mecanismul de aprindere...”

Fața lui Derek se crispa dureros pentru o secundă, în timp ce în jur domnea o liniște amenințătoare. După aceea, se relaxă și izbucni silitor:

— Mecanismul de aprindere și bateria.

— Exact, mecanismul de aprindere și bateria. Amîndouă reprezintă o singură piesă. La curățarea armei nu se demontează, reține asta, soldat Derek!

— Am înțeles, domnule sergent!

Grupa lui Abel stătea în ultima bancă; ei fuseseră ascultați cu o zi înainte.

„Mecanismul de aprindere cu baterie!” gîndi Abel. Șuruburile. Încărcătorul. Se așeză puțin mai aproape de Austin și așteptă pînă cînd începură din nou să vorbească în prima bancă. Fără să întoarcă capul, șopti:

— Azi după-amiază se curăță armele. Austin nu răspunde imediat. Privea atent la ce se petrecea în față. După aceea, răspunse încet:

— Ei și?

— Astăzi voi face rost de un încărcător.

— Treaba ta.

— Am acum mecanismul de aprindere și bateria, arcul și trei șuruburi. Sînt cinci șuruburi cu totul, dar două dintre ele sînt inutile. Cu ele se fixează minerul și eu nu am nevoie de miner.

— De ce îmi povestești toate astea?

— Nu am nevoie de miner și nici de pirghia de declanșare. Nici de cocoș nu am nevoie. Pentru aprindere voi folosi arătătorul.

— Ce mă privesc pe mine toate astea?

— Vreau să-ți demonstrez că planul este perfect. Vrei să mă ajuti?

— Nu.

Discuția era întreruptă de multe pauze. Uneori tăceau minute întregi.

— Vrei să ajungi afară, nu-i așa? spuse Abel. Austin ridică din umeri. Abel îi șopti mai departe:

— În jurul nostru nu există decît clădiri. Ni-

CAPCANA DE STICLĂ

căieri nu poți arunca o privire afară. Dar există o ușă...

- Unde? întreba Austin.
- Ți-o arăt. dacă mă ajuți!
- Minți!
- Ești sigur?
- O voi găsi și singur!
- Asta ar putea să dureze foarte mult.

Tăcură din nou o vreme. Vocea tunătoare a sergentului bubuia prin sala de clasă:

— Trusa de curățare se folosește la curățarea pistolului. Trusa se compune dintr-o cirpă, o perie rotundă și un tub de pastă de curățat. La ce folosiți cirpă, soldat Donald?

Abel se așază și mai aproape de Austin.

— Dacă nu eram eu nici n-ai fi avut posibilitatea să te gîndești la ce este afară și cum să ajungi acolo. Ai fi fost acum la fel de nauc ca și ceilalți, din cauza tabletelor care ne fac să fim ascultători și să uităm orice altceva. Eu te-am eliberat.

— Nu te-am rugat eu s-o faci.

Abel tăcu din nou timp îndelungat. Apoi spuse:

— Bine. Oricum mă vei ajuta, de bună voie sau nu.

Austin nu-i răspunde și nici Abel nu mai spuse nimic.

6.

Phil se simțea bine, așa cum îi prezisese doctorul Myer. Simțea cum se însănătoșește. În fiecare zi își dădea seama că încet, încet începea să-și recapete controlul asupra unuia sau altuia din mușchii săi. După aceea, veni și ziua marii operații. Căzu într-un leșin adînc și cînd se trezi simți pentru prima dată din nou ceva ce-i lipsise multă vreme: propriul său corp, tresărirea mușchilor cînd se pregătea să facă vreo mișcare, deși nu-și putea mișca încă partea de sus a corpului. Dar chiar dacă nu se mișca încă și nici măcar nu încerca să o facă, simțea pur și simplu din nou existența ființei sale în totalitatea ei. Pistonul urca și cobora în continuare, inima și plămîinii nu lucrau încă, deși se aflau deja în coșul pieptului, format de coastele artificiale și erau deja legate de țesuturile de mușchi și de sistemul arterial și nervos. Mingea roșie se umfla și se dezumfla în continuare. Încă mai ieșeau din piept și din abdomenul lui furtunuri transparente și elastice și fire de platină, dar noile organe începuseră deja să se adapteze. Să-și găsească locul în organism, să reacționeze, să trăiască.

Phil Abelsen era multumit. Îl admira și îl respecta pe doctorul Myer, ca pe cel care-i redase viața, devotamentul său fiind numai rareori umbrit de adierea întînecată a unei spaime imprecise. Sora Chris i se părea un semn care-i anunța un dar minunat. Nu avea nevoie de alți oameni și nici nu apăreau alții.

Își petrecea timpul visînd cu ochii deschiși sau dormind. Nu voia să-și bată capul nici cu trecutul și nici cu viitorul său. Nu uitase nimic, dar nu voia să se gîndească la nimic și alunga orice amintire. Starea de epuizare în care se afla îl ajuta la asta, pentru că cea mai simplă emoție îl obosea îngrozitor. Înainte ca un gînd să poată

atinge suprafața liniștită a conștientului său, adormea. Numai în vis păreau să pătrundă anumite lucruri, dar imediat ce se trezea dispăreau fara urmă.

Starea aceasta neobișnuită de mulțumire absolută și lipsă totală de interes pentru orice dură foarte mult. Era nevoie de un impuls ieșit din comun pentru a trezi acele forțe care stimulează voința și declanșează orice activitate: atenția, nemulțumirea, neîncrederea, capacitatea permanentă de a decide, inclusiv împotriva altora, de a se hotări, fie și pentru a face lucruri neplăcute, de a porni pe un drum pe care alții nu ar fi mers. Impulsul hotărîtor se produse atunci cînd doctorul Myer efectua operația finală pe inima lui Phil.

Doctorul Myer apără la ora fixată.

— Cum îți merge? întrebă el.

— Mulțumesc bine, domnule doctor, spuse Phil. Plămînul său cel nou nu era încă legat de sistemul sanguin, dar activitatea respiratorie începuse deja, chiar dacă foarte slab, în primul rînd pentru a întări mușchii toracelui. Era însă suficient pentru a putea vorbi în șoaptă.

Medicul îi impinse un scaun rotativ lîngă tabloul de comandă și începu să observe instrumentele.

— Urmărind ce se întîmplă pe ecran vă puteți controla toate funcțiile organice, spuse el. Această sinusoidă redă, de exemplu, activitatea electrică a creierului dumneavoastră. Observați aceste devieri în formă de săgeți? Calculați repede 17x29... Vedeți, nici nu trebuie să calculați mai departe, puteți observa deja intensificarea reacției, devierile sînt aproape de trei ori mai mari decît înainte. Se întoarce către un alt instrument. Aici puteți urmări cantitatea de sînge transportată. Este un dispozitiv simplu de înregistrare a cantității de lichid scurse, asemănător cu cel de la stațiile de alimentare. Este cuplat la conducta principală a pompei. Iar aici vă apare la momentul potrivit electrocardiograma.

Apăsă pe o pîrghie și un punct luminos, verde, traversă ecranul. După aceea, apără un punct fix, a cărui intensitate creștea rapid, tremurînd ușor, pînă cînd punctul se transformă într-o linie orizontală.

Chris era din nou undeva în spate. Ca întotdeauna cînd superiorul ei se afla în cameră, părea să dispară aproape complet. Acum însă întrebă:

— Narcoză, domnule medic șef?

— Nu, pentru ce? răspunde acesta. Întinse mîna spre corpul lui Phil, care nu se mai afla în baia de substanțe ca pînă acum, și derulă două sîrme care ieșeau din piele. Le cuplă capetele la bornele dispozitivului de biostimulare electrică. Apoi impinse indicatorul pe 20 microvolți și apăsă pe buton.

Ceva tresări ușor în corpul lui Phil, după care nu se mai întîmplă nimic.

— E în ordine, spuse doctorul Myer. Cu piciorul impinse biostimulatorul mai departe de pat.

— Comutați pe 30, ordonă el.

Chris impinse indicatorul pînă la 30 de microvolți.

Medicul apăsă scurt pe buton și apoi repeta operația la interval de cîteva secunde de mai multe ori. Nu se uita la Phil, ci urmărea ecranul

CAPCANA DE STICLĂ

pe care, la fiecare apăsare, linia părea să se de-zintegreze. Loviturile izbeau pieptul lui Phil ca taieșul unui timpor. Brusc, medicul se opri. Linia verde mai tremură o dată și deveni imobilă.

— 50 de microvolți, spuse medicul.

Degetul său apăsa din nou ritmic butonul. Loviturile scuturau trupul lui Phil. Respirația lui pînă acum regulată, deveni gîfuitoare. Degetul se opri și linia verde deveni din nou imobilă.

— Trebuie să încerc altfel, mormăi medicul și cu voce tare adăuga.

— 200 de microvolți!

Chris învîrti comutatorul modificînd ordinea zecilor și fixînd indicatorul pe cea de-a doua linie.

Degetul apăsa butonul.

Phil se smuci, ridicîndu-se. Mușchii, care fuseseră atîta timp lipsiți de viață, se trezeau încordîndu-se dureros. Curelele cu care era legat de pat îi intrară adînc în carne. Respirația îi deveni galopantă. Degetul nu mai apăsa pe buton, dar în trupul lui Phil se produceau încă spasme și tresăriri, ceva se mișca și se scutura. După aceea se prăbuși inert. Totul trecuse.

— Aproape am reușit! spuse medicul. 400 de microvolți.

Chris fixa indicatorul la 4.

Degetul apăsa scurt, dar hotărît.

Un fulger îl străbătu pe Phil. Ceva explodă în el, un uriaș se zbătea lovînd în jurul lui, după care ceva începu să alerge, la început violent și sălbatic, împiedicîndu-se, dar alergînd în continuare fără a se opri, lovînd întîi bubuitor, apoi din ce în ce mai puțin zgomotos.

Ochii lui Phil urmăreau ecranul. Punctul se de-plasa pe o traiectorie sinuoasă, sari la început peste cîteva mici ridicături, apoi urcă o pantă ce se ridicase brusc în fața lui, cobori dincolo de vîrfurile pantei, se întoarse la punctul de pornire și își începu drumul de la capăt. Ceea ce bătea acum era inima lui. De data aceasta era într-ade-văr inima lui.

Zăcea extenuat pe perna cu aer, cu capul întors într-o parte, transpirația i se scurgea de pe frunte, iar imaginiile din jurul său se scufundau în ceață jucîndu-i în fața ochilor. Un șarpe luminos ca o reclamă străbătea cenușii palid și bejul din jurul său.

— O reușită completă, spuse vocea medicului. Acum bate! Faceți-i o injecție cu Revital! Nu-l scăpați deocamdată din ochi. Dacă bătaia inimii devine mai slabă, chemați-mă. Miine îl voi consulta din nou. La revedere!

Phil îi simți mina pe obraz, apoi văzu halatul alb fluturînd prin ceață din fața ochilor săi.

Medicul părăsise camera.

Îl pusese pe Phil pe picioare, era competent, mai competent probabil decît oricare altul. Acest om făcuse tot posibilul pentru ca Phil să fie din nou un om întreg.

Cu toate acestea, Phil nu-l mai iubea. Brusc, își dădu seama: acum îl ura de moarte.

7.

Abel avea acum și un încărcător. Ca și cele-

lalte piese, era ascuns în tranșee, acoperit cu pămînt, la loc sigur. Începuse deja căutarea? Șase pistoale aveau piese lipsă, cineva trebuie să fi observat acest lucru, și totuși Abel nu putea detecta nici un semn în acest sens. Oare bănuiau deja care era legătura? Probabil că da. Sigur că se putea pierde o piesă sau doua dintr-un pistol, dar un număr atît de mare de pierderi nu mai putea fi considerat întimplator. Oricum era bine că nu se putea face legătura dintre el și disparițiile respective. Observase atent așa cum era organizată acum împărțirea și stringerea armelor, pistoalele erau depozitate în fiecare zi în alt raft și distribuite altor soldați. El putea fi bănuț la fel de mult ca oricare altul.

Zăcea treaz în pat și își trecea, ca de atîtea ori, planul în revistă. Maiorul era ca și mort, un prematur început de satisfacție începuse să i se insinueze în conștiință. Patul era tare, barele care țineau salteaua îi pătrundeau în spinare, dar el nu le simțea. Corpul îi plutea în odihna binefacătoare, era încă încălzit de exercițiul de noapte care îl extenuase complet și se afunda din ce în ce mai mult în pat, de oboseală și căldură. Numai mîntea lui, nesolicitată de serviciu și neatrofiată de otrăvă, era perfect trează și funcționa din plin.

În jurul lui, ca în fiecare noapte, se auzea respirația și sfîrșitul celor care dormeau, numai că, de această dată, ceva părea să pătrundă prin perdeaua deasă a sunetelor cunoscute. Un zgomot, o mișcare? O vibrație ușoară se propaga prin rama patului său. Abel asculta atent, dar nu se mișca. Nu se înșelase: sub el se auzi un zgomot înăbușit... pași care se îndepărtau... scrișul dulapului. Prevăzător, întoarse capul... și privi dincolo de marginea pernei lui. Era ceea ce așteptase. Austin se îmbrăca. Din cînd în cînd se asigură că nu trezise pe nimeni. După aceea se furișă la ușă... o deschise... se furișă dincolo. Ușa se închise.

Abel sări din pat și alergă la fereastră. La început nu văzu nimic. După aceea îl văzu pe Austin care stătea nehotărît în fața ușii. Fugi la dulapul său, își puse mantaua pe umeri, luă bocancii în mînă și, furișîndu-se în picioarele goale, ajunse la ușă.

Acum se afla în holul din care porneau cele zece uși spre cele zece camere ale acestei barăci. Aruncînd o privire pe fereastră, îl văzu pe Austin care se furișă de-a lungul zidului în direcția magaziiilor de alimente. Abel își încălță bocancii, înodă la repezeală șireturile și părăsi clădirea. Îl urmă pe Austin grăbindu-se, dar fără a face nici un zgomot.

Se miră singur de curajul lui și al lui Austin. Probabil că era ceva legat de dispariția efectului otrăvii diurne, pentru că, cu o seară înainte, nu ar fi cutezat să-și părăsească patul în timpul nopții și cu atît mai puțin camera.

Alergînd, Austin traversă un loc deschis și reapăru în umbra clădirii vecine. Abel aștepta pînă îl văzu furișîndu-se mai departe, după care traversa și el locul deschis alergînd aplecat așa cum învățase în timpul antrenamentului și porni în aceeași direcție ca și Austin. Se gîndea la nenumăratele ore de antrenament fizic — acum îi venea în ajutor tot ce învățase. Corpul său reacționa fulgeră-

CAPCANA DE STICLĂ

tor, nici oboseala și nici frigul nu-i împiedicau mișcările. Vântul pătrundea pe sub manta, dar îl simțea înviorator, dându-i o senzație plăcută.

Austin ajunsese la una din magazinele de echipament și se chinuia să deschidă ușa de aceea. Abel îi urmărea mișcările de la colțul următor cu toată atenția de care era capabil. După puțin timp, ușa se deschise și Austin intra înăuntru. Din nou Abel alerga după el. Înainte de a intra prin ușa întredeschisă privea împrejur și se sperie. De-a curmezișul locului deschis din fața casei tocmai trecea cineva echipat cu manta și cască, mergând drept, cu pași liniștiți și siguri. Era încă departe, dar venea exact spre el.

Abel intra înăuntru fără a-l scăpa din ochi. O santinelă! Nu prevăzuse acest lucru! Pur și simplu nu se gândise la asta.

Din interiorul clădirii se auzi un sunet. Abel se întoarse, dar nu văzu nimic, pentru că ochii săi nu se obisnuiseră încă cu întunericul. Un braț venit din spate îl apucă de piept, o mână îl apucă de gît și un genunchi îl lovi în spinare... își pierdu echilibrul și căzu pe spate. Disperat, încerca să-și recapete respirația, dar din gît nu-i ieși decît un oftat de durere.

— De ce mă spionezi? întrebă Austin. Credeai că nu am să te observ?

Abel voia să-i răspundă, dar nu reuși să producă decît un icnet pe care îl înăbuși imediat. Încercă să arate cu mîna înspre afară, dar nu reuși să facă decît niste mișcări dezordonate din care Austin nu putea înțelege nimic.

Prima spaimă trecuse. Mintea lui Abel începu să lucreze normal. Nu-i era frică de Austin, pentru că nu era mai puternic decît el. Numai datorită surprizei reușise să obțină un avantaj asupra lui. Întoarse capul într-o parte pentru a-și proteja gîtlejul și presiunea începu ca se micșoreze. Reuși să articuleze două cuvinte: „Da-mi drumul! Termină!”, dar Austin îl apucă din nou mai strîns și îi sugrumă vocea.

— Ai vrea tu, nu-i așa? îi răspunse.

Abel îl apucă mîna și o îndepărtă centimetru cu centimetru de gîtul lui. Strînsoarea din jurul pieptului începu să cedeze, dar genunchiul îl împinse din nou în spate. O durere puternică îi străbătu șira spinării. Toate astea nu-l enervau prea tare, dar conștiința faptului că în fiecare secundă santinela se mai apropia cu un metru îl făcea să dispare. Picioarele îi erau libere și încercă să ajungă la ușa, dar în timpul luptei se îndepărtase cam un metru de ea. Așa că îl cără și pe celălalt înspre ușa pînă cînd reuși să o împingă cu piciorul. Își încordă toate puterile pentru a-l împiedica pe Austin să-i blocheze picioarele. După aceea împinse ușa încet și fără zgomot pînă cînd o închise. Brosca se bloca automat.

De-abia acum toată furia lui se îndreptă către celălalt. Ridică piciorul sus, deasupra corpului, și lovi puternic în capul lui Austin. Imediat strînsoarea acestuia cedă. Abel ieși de sub el și se întoarse pregătit să mai lovească o dată. Afară se auziră pași.

Austin tocmai încerca să facă o mișcare anemică către Abel cînd primi o lovitură de pumn în fața. Căzu răsturnîndu-se pe spate.

Pașii se auziră în fața ușii...

Abel îl apucă pe camaradul lui de guler. Aler-

gînd aplecat, făcu cîțiva pași în interiorul camerei tragîndu-l pe celălalt după el pînă ajunseră în umbra unor rafturi. După aceea, se arunca lînga el pe jos. Tocmai la timp.

Ușa se deschise și se putea vedea o bucațică de cer negru-cenușiu... apărură silueta... conul de lumină al unei lanterne începu să cerceteze camera, trecu peste un morman de cămăși, peste o ladă cu căști, peste șirurile de cutii metalice, peste raniți, centuri, cizme. Trecu și peste rafturile în spatele cărora se ascundeau cei doi bărbați, se opri pe foile de cort vopsite în culoare de camuflaj, atîrnate ca pieile puse la uscat pe niște stori întinse, se lovi de geamul unei ferestre rezemate de perete din care o rază reflectată lumina podeaua... Lumina se stinse. Silueta dispărură. Ușa se închise cu un zgomot infundat. Abel și Austin rămăseră încă un minut întinși pe jos. După aceea, Abel se duse la fereastra și privi afară. Santinela se îndepărta cu pași siguri și reguțați...

Se întoarse. Austin se ridicase în picioare și își masa bărbia.

— Idiotule, spuse Abel, idiot nenorocit!

— De ce mă spionezi? întrebă Austin.

— Vrei să mă înveți ce am de făcut? răspunse Abel.

Austin făcu o mișcare nedefinită cu mîna.

— Fa ce vrei, dar lasă-mă pe mine în pace, spuse el. Se întoarse și merse la perete. Încet, se deplasa de-a lungul acestuia.

— Cauți ușa, nu-i așa? spuse Abel.

Austin nu se întrerupse. Căuta în continuare. Nu-l interesau obiectele din magazie. îl interesa numai zidul — zidul din fund, zidul care îl despartea de lumea de afară. Era întuneric în cameră și trebuia să folosească degetele pentru a cerceta fiecare adîncitură.

Abel îl observa cu coada ochiului. Atenția lui se îndreptă către obiectele din magazie. Nu era nimic din ceea ce ar fi putut să-i fie de folos. Nu erau nici arme, nici muniții. Oricum, nu avea nevoie să le găsească aici. Sigur că asta l-ar fi scutit de multe probleme și i-ar fi scurtat drumul spre realizarea planului lui, dar era aproape bucurios că nu era așa de simplu. Aici nu erau nici un fel de arme. Nu trebuia să cerceteze depozitul de arme, pentru că se afla chiar în mijlocul terenului de antrenament și nu avea nici un fel de ușa. Distribuirea armelor se făcea automat, de la dînsa de inelele-sigiliu ale caporalilor.

Găsi un raft agățat de perete, pe care se aflau lanterne. Luă două dintre ele. Una o baga în buzunar și una i-o întinse lui Austin, care o luă după o scurtă ezitare.

Peretele din fund nu avea nici o deschizătură. Deoarece nu exista nici o legătură cu clădirea de alături, ieșiră în fața baracii și încercară să deschidă ușa de la sala mașinilor. Niste aceasta nu le opuse vreo rezistență.

În aer se auzi un șuier ușor. Se simțea mirosul slab de ozon. Lumina lanternelor lor camuflată de degetele ținute pe geam se opri asupra unicului lucru în mișcare, la prima vedere — niste pistoane enorme care se deplasau ritmic înainte și înapoi ca niște membre. În schimb marea roată mitoare — o bucată mare de metal neted, șlefuit ca o oglindă —, care provoca șuieratul, părea să stea în schimb pe loc. Numai în centrul ei se ro-

CAPCANA DE STICLĂ

tea un surub.

Austin se repezi la peretele din spate. Abel începu să cerceteze încăperea.

— Aici ai putea să ai noroc, spuse el. Clădirea asta e pe dinafară la fel de mare ca magazia, dar pe dinăuntru e mai mică. În fund trebuie să mai fie o cameră.

Austin îl privi dintr-o parte.

— De ce te interesează problema asta?

— Numai așa, răspuse Abel. Se apropie de un tablou de comandă și încearcă să se orienteze. Pe geamurile care acopereau scalele aparatelor erau trecute niște semne scrise cu culori fosforescente. Sub ele se afla un mare număr de pîrghii și comutatoare.

Abel stătea nedumerit în fața comutatoarelor, ca în fața unui instrument pe care l-ai cunoscut cîndva în trecut și pe care nu-l mai poți stăpîni acum. Acest aparat era un instrument al puterii. Folosit în mod adecvat, ar trebui să-i dea putere asupra tuturor clădirilor și a oamenilor din ele. Gîndul acesta îl îmbătă încet, încet. Ar fi vrut să întoarcă comutatoarele, să tragă de pîrghii și după aceea... Dar reuși să înăbușe această idee nebună. Înainte de a ști exact care este semnificația lor...

Se concentră asupra desenului. Asta ar fi putut să fie schema luminii: cercul cu linia ondulată ar reprezenta sursa de curent, liniile ar reprezenta conductorii... Da, acum înțelegea schema de dirijare a luminii. Era într-o anumită măsură o schemă a cazarmii însăși. Cu un zîmbet amar constată că nici o linie nu ducea afară. Nu exista nici un „AFARĂ”, avea o nouă dovadă în acest sens, dar nu i-o comunica lui Austin.

Lumina nu-l putea ajuta pe Abel. Poate se putea întrerupe emițătorul de aici? Căuta semnele de comutare și le găsi. Îl mincrau degetele să apese pe una din pîrghii și să paralizaze cu o singură mișcare întregul sistem de comunicație al micii comunități. Știa că e important era pentru funcționarea unui grup organizat sistemul de emițătoare și de instalații de comunicare la distanță. Cu toate acestea își înfrînă și această dorință. În schimb, se apropie de o serie de pîrghii care se aflau pe tabloul de comandă lîngă cele ale sistemului de comunicare la distanță. Mult timp studie schema din dreptul lor, dar nu reuși să înțeleagă despre ce era vorba. Nu putea decodifica decît semne disparate: cifrele de la 1 la 12, cîteva linii electrice, potențiale electrice și între ele o roză a vînturilor. În sfîrșit, se hotărî și începu să învîrta puțin cîte puțin un comutator. Privi în jurul său, nu știa ce se va întîmpla, dar trebuia să-și dea seama înainte de a se produce ireparabilul... Într-adevăr: ceva se modificase, dar nu-și putea da seama exact ce. Simțea că e nervos era. Se trezise ceva amenințător. Speriat, se uita împrejur, după care își îndreptă toată atenția asupra unui ac indicator, care începuse să tremure ușor. Acul se mișcă în spațiul de cîteva grade de deasupra unei scale. Asta era tot. Se forță să rîdă de sine însuși. Cu multă atenție, învîrta încă puțin comutatorul și apoi încă puțin. Din nou nu se întîmpla nimic... apoi auzi brusc fereastra zăngănind și înțelese ce se întîmplase fără ca el să-și fi dat seama: vîntul se intensificase. Din nou îi veni să rîdă de starea lui ner-

voasă, dar risul îi stătea ca un dop în gît. Își privi fix mina care se mai afla încă pe comutator. În el se născu o bănuială îngrozitoare. Învîrta din nou butonul în poziția inițială și ascultă. Fereastră mai zăngăni un timp, nu însă la fel de tare și apoi se liniști definitiv. Nu fusese o iluzie.

Mina lui Abel tremura. Vîntul și furtuna, gîndi el. Roza vînturilor. Ploaia, zăpada, căldura, frigul, lumina și întunericul. Din nou îl fulgeră o întrebare: știa caporalii care stăteau de pază...?

Se repezi la fereastră și privi afară. Nu, sântinela ar fi trebuit să fi venit de mult. Nici ei nu știau nimic. Pentru ei, vîntul era vînt și ploaia era ploaie. Și ei luau tabletele zilnice. Era bine așa. Probabil că numai unul singur știa despre ce este vorba: Maiorul. Și el — Abel.

În partea de sus a tabloului de comandă se afla un ceas. Limbile arătau ora trei. Nu era tirziu, exercițiul de noapte avusese loc foarte devreme de această dată.

Abel se întoarse să vadă ce făcea Austin. Se duse în fundul încăperii, acolo unde îl văzuse ultima dată. Print-o ușă glisantă, ușor întredeschisă, pătrundeau o rază albă de lumină. Era o ușă grea de metal masiv. Putea fi asigurată cu ajutorul unor pîrghii, dar acestea fuseseră îndepărtate. Abel intră într-un coridor. Lămpi de siguranță luminau slab drumul, el însă, care venea din întuneric, trebui să închidă ochii. Îl deschise cît putu de repede și constată că Austin nu se afla aici. Lămpile formau un șirag de perle strălucitoare, care se pierdeau în întunericul coridorului. În pereții laterali erau multe uși. Toate, cu excepția celei prin care intraseră, erau închise și toate dădeau spre interior. Peretele exterior era orb, un zid alb cenușiu de beton tencuit rudimentar și acoperit de mii de picături strălucitoare de apă condensată.

Austin trebuia să fi dispărut după vreun colț. Abel porni de-a lungul coridorului. Se opri în fața fiecărei uși și ascultă. Ușile erau neobișnuit de groase. Erau închise cu pîrghii masive fixate pe axe care se întîlneau pe centrul lor, dar aceste măsuri de siguranță nu puteau fi îndreptate împotriva oamenilor, pentru că nu exista nici un dispozitiv care să le împiedice să le deschizi. Abel era înclinat să creadă că ușile nu erau asigurate nici dinăuntru, la fel ca ușa prin care intraseră. Nu era nevoie de siguranțe împotriva oamenilor. Abel se gîndi la tableta neagră. Ea reprezenta o siguranță mult mai eficientă decît oricare alta. Ajunse în dreptul unei uși cu pîrghiile nefixate. Era închisă, dar, cînd Abel împinse de miner, ușa se mișcă fără zgomot pe niște role dîndu-se la o parte.

Mina lui Abel strînse brusc minerul. În camera era o lumină puternică și în lumină stătea cineva cu spatele la el. Părul lung și blond cădea pe spatele îngust acoperit de un pulovăr roșu. O fustă strîmtă de culoare albastră strîngea șoldurile rotunde. De sub fustă ieseau niște picioare maro-roșcate acoperite de nylon. Picioarele se sprijineau pe niște pantofi albaștri strălucitori cu tocuri foarte înalte.

O voce suavă spunea: „... o grădină, trandafiri, caprioare... brazi, un lac. Fragi, mirosul de fin... vița de vie pe zid. Soarele... da, mai ales soarele adevărat...”

CAPCANA DE STICLĂ

Fata stătea în fața unei mașini cromate. În fața ei se afla o construcție din câteva cutii puse una peste alta. Se auzea păcănitul relelor și fișitul unei benzi perforate.

— un cimp, iarbă, mușchi, căldură... clipocitul unei finitini și soarele...

Relele păcăneau și banda perforată fișia în continuare. După aceea, timp de două secunde — liniște. Nu se mișca nimic. Fata aștepta fără să se miște. Brusc, mașina începu să sune. Se deschise o clapă. Fata întinse mina. Dintr-o deschizătură, căzu o punguță de plastic. Cu o mină apucă punga, iar cu cealaltă își ridică rochia... dezvelindu-și picioarele până la clemele portjtierului... punguța dispăru sub ciorap, rochia fu lăsată să cadă și miinile începură să o netezească.

Deodată, fata își ridică capul și ascultă încordată. După aceea sări la ușă și o deschise brusc... Abel îi puse mina pe gura machiată cu roșu înabușindu-i strigătul. Ținea fata într-o strinsoare de fier. Intră și închise ușă, lăsând numai o crăpătură pentru a putea urmări ce se petrece afară.

Pentru prima dată privea o femeie. Era o femeie. Avea o față palidă, speriată, plină de cute. Ochii priveau larg deschiși fața lui Abel. De pleoape atinau gene lungi ușor curbate. Pupilele erau cafenii. În mintea lui Abel începură să apară amintiri. Apăsă femeia de corpul său și simți căldura ei, mirosul părului ei... îi apăsă fata, mătăsoasă și moale...

— își reveni brusc cînd ea îi mușcă de deget. Îi îndepărtă fața de lângă a lui... Expresia ochilor ei era alta decît cea pe care se așteptase să o vadă. Nu era supărată, mai curînd înspăimîntată. Această spaimă venea din încaperea din spatele lui... ochii ei urmăreau crăpătura ușii. Abel privi și el prin crăpătură. În fața lui stătea maiorul, la nici o jumătate de metru. Abel îngheță în poziția în care se afla. Maiorul întinse mina... acum nu o mai putea vedea... Pîrghiile se închiseră. Erau pîrghii care putea fi închise și dinauntru și dinafară. Maiorul închise ușa.

Mina lui Abel nu mai apăsă gura femeii. Culoarea roșie de pe obraji ei se întinse pe toată fața.

— Dă-mi drumul!

Abel o ascultă. Ea se întoarse și plecă. Abel ezită o clipă, apoi porni și el. Ea auzi pași și se întoarse.

— Să nu mă atingi!

Abel alergă lângă ea.

— Ce faci tu de fapt aici? întrebă femeia. Își revenea încet, încet, din spaimă. Cum ai ajuns aici?

Vocea ei era joasă și aspră. Se opri și îl privi pe Abel mai atentă.

— Ai pornit pe cont propriu, micuțule? Re-nunță, nu-ți va folosi la nimic.

Abel nu-și putea desprinde privirea de ochii ei! Văzîndu-i privirea, femeia deveni bănuitoare.

— De ce te holbezi așa? Ai fost vreodată la mine?

Abel nu răspunse în continuare nimic. Ea îl mîngiea pe obraz și spuse:

— Ești un băiat simpatic. Păcat de tine. Te vor termina.

Se opri în fața unei uși și o deschise. Abel văzu

că dincolo se afla o încăpere plină de țevi. Ea intra în încăpere și cînd el încercă să o urmeze îl opri:

— Tu trebuie să rămii aici!

— Așteptați-mă, va rog! se rugă Abel.

— Nu se poate. Oricum astăzi aproape că ai scîrîtit-o. Să nu-ți fie frică, n-am să te denunț. Uită-mă!

Ușa se închise.

Abel rămase un timp locului, nescînd ce sa facă. După aceea, se eliberă de efectul surprizei și își forță gîndurile într-o direcție mai liniștită. Întinse unul din „îngeri” — și ce importanță avea asta?! Nu avea nici o importanță pentru planul lui. Totuși, cîștigase ceva: ultima pietricică care lipsea din mozaicul lui fusese găsită. Acum știa cum se putea apropia de maior. De nenumărate ori își imaginase cum se va întîmpla: se va năpusti în timpul raportului ieșind din rînduri și îl va ciurui, sau va trage din mijlocul rîndurilor care trec în pas de paradă, sau în timpul unui exercițiu de noapte se va furișa pînă la el și îi va pune pistolul în coaste. Toate aceste variante nu erau atît de sigure și mai ales îi lăsau maiorului prea puțin timp. Acest lucru era foarte important: maiorul trebuia să înțeleagă înainte de a muri că există unul care era mai puternic decît el, că nu se întîmpla numai ce voia el, că lumea lui minunată, alcătuită din soldați și armată, se prăbusea ca o construcție din cărți de joc.

Abel nu mai avea nici un motiv să mai rămîna între aceste ziduri. Cel mai mult i-ar fi plăcut să se întoarcă acum, pe drumul cel mai scurt, înapoi în dormitor, la adăpostul sigur al anonimatului. Planul lui nu trebuia pus în primejdie prin nici un pas inutil.

Dar mai exista idiotul asta de Austin. Se întrebă pentru ce avea nevoie de el cînd totul era planuit în așa fel încît sa se descurce singur. Probabil că îi destinase celuilalt de la început numai rolul de martor al faptelor sale. El ar fi trebuit să fie singurul care sa înțeleagă marea lui acestui plan. Dar putea pune totul în pericol în ultimul moment! Abel începu să-l caute. Alergă prin coridor, trecu de două colțuri și se întîlni cu ceea ce nu s-ar fi așteptat niciodată sa vadă: în zidul exterior era deschisă o trapă.

Trecu tirîndu-se prin trapă. Aici nu exista nici o lumină de avarie, așa că își aprinse lanterna. Încaperea în care intrase semăna cu o peșteră. Cîțiva pași continua orizontal, apoi erau niște trepte care duceau în sus. În fața lui auzi niște zgomote infundate. Strigă:

— Austin!

Lumina lanternei dansa în fața lui urcînd treptele înalte din piatra tăiată grosolan. De mult trebuia să fi ajuns la înălțimea unei case cu cinci etaje, deși în apropierea cazarmii nu exista nici un fel de casă de această înălțime. Dar nu se mai mira de nimic. Singura lui dorință era să-l aduca pe Austin înapoi.

Îi găsi după încă cîțiva pași. Aici se terminau treptele. Pe podea zăceau niște bucați mari de piatră și mult pietris. Nu putea vedea decît picioarele lui Austin. Se auzea un zgomot de lovituri și de piatră rostogolită înauntru, după care apăru Austin cu brațele pline de pietre. După ce le dădu drumul, dispăru din nou.

CAPCANA DE STICLĂ

— Hei, Austin! striga Abel și începu să traga de picioarele camaradului.

Din nou partea din corpul lui Austin care se afla afară începu să se miște unduindu-se și tirindu-se pînă cînd Austin ieși cu totul din gaură.

Fața lui Austin stralucea de sudoare amestecată cu murdărie.

— Am găsit! Aici trebuie să fie ieșirea!

— E foarte tîrziu, spuse Abel. E timpul să dispărem de aici!

— Bine, dar asta este ieșirea, nu înțelegi ce-ți spun? Uită-te singur, acolo înăuntru este o ușă!

Abel privi cu neîncredere în deschizătură. Lumina cu lanterna înăuntru, dar nu putea distinge nimic.

— Dacă te bagi înăuntru vei vedea despre ce este vorba! îl îndemna Austin.

Abel întinse mîna cu lanterna înainte și se tîri pe burta înăuntru. Deasupra capului lui se aflau bucăți de piatră aruncate una peste alta. La fiecare mișcare curgea nisip din crăpături. În sfîrșit văzu la ce se referise Austin. Acolo în fața, puțin deasupra, stralucea o suprafață netedă din care ieșea un miner rotund, la fel cu cele folosite la submarine.

Abel se tîri din nou afară. Austin îl apuca de braț.

— Ai văzut?

— Ar putea fi numai o bucată de metal prinsă între pietre, dar este la fel de posibil să ai dreptate. Nu-mi dau seama în orice caz ai avut mult de lucru pînă ai dat la o parte muntele ăsta de piatră. Am impresia ca ieșirea a fost blocată printr-o explozie. Ne întorcăm?

Strălucirea de pe fața lui Austin se stinse.

— Ai dreptate, spuse printre dinți. Să mergem. Dar mă voi întoarce!

Puțin după ora patru se întoarseră în dormitor.

Cînd Abel se întinse din nou sub patură, încă simțea aventura ultimelor ore vibrînd în el, dar nu ca pe ceva ce se întîmplase într-adevăr, ci mai degrabă ca pe un vis. Cîrînd, somnul îl doborî dar gîndurile continuă să rămîna treze. Scenele se derulau în continuare ca într-o piesă de teatru, santinela căuta cu lanterna, lumina lanternei trecu peste el. Acolo unde îl atinsese rămase un petic ars. Fata se afla în brațele lui... după care nu mai ținea în brațe decît o legătură de haine din care cădeau fire de par blond. Maiorul se apropia de el, un maior gigantic, întinzînd către el mîna în care avea o injecție, spunînd: „Afară nu este nimic, numai o prăpastie adîncă. Acum te las să cazi!”

Se auzi soneria. Reacționînd automat, sari din pat, își îmbracă chiloții de sport și alergă împreună cu ceilalți în spălător. Simțea o durere surdă în cap, în spatele ochilor, dar pe măsură ce apa rece i se scurgea pe corp durerea începu să cedeze. Își dadu silința să gîndească clar: Nu trebuia să se relaxeze nici o secundă, trebuia să se concentreze permanent asupra planului lui. Acum avea alt punct de îndeplinit. Nu era ceva foarte greu, dar era foarte important, la fel de important ca toate elementele planului lui care convergeau toate spre același țel.

Interiorul spălătorului se compunea dintr-o încăpere împărțită de o serie de pereți din plastic,

înălți pînă la piept. În fund se aflau toaletele, în mijloc — cabinete înguste ale dusurilor, iar în față erau robinetele și chiuvetele așezate pe patru rînduri lungi, două pe pereții exteriori, două dincoace și dincolo de barierele joase. Pe podea erau o serie de guri de scurgere și totuși podeaua era plină de bălți de apă.

Fiecare om dispunea de un prosop și o bucată de săpun. În fiecare săptămînă schimbau prosopurile murdare cu altele curate. Oricine putea cere săpun în timpul apelului de prînz, dacă i se terminase bucată veche. Caporalii își notau numărul de săpunuri distribuite și numele celor care le primiseră.

Abel avea nevoie de o bucată de săpun. Mai exact avea nevoie de o a doua bucată de săpun. O bucată nouă, încă nefolosită, pe care o primise de-abia ieri, se afla deja în dulap ascunsă într-o cizmă.

Stătea la rînd cu alți soldați, pe care nu-i cunoștea. Făcuse în așa fel încît sa nu ajungă în rînd cu colegii lui de camera. Vecinul lui folosea o bucată nouă de săpun și din acest motiv Abel se așezase lîngă el.

— Grăbiți-vă, războinici de cîrpă!

Strigătele caporalilor dominau zgomotul apei curgătoare, vibrînd în aerul umed, plin de stropi. Abel întinsese bucată de săpun rămasă într-un strat subțire și stralucitor care ascundea interiorul mat.

Trebuia să aștepte momentul potrivit. În sfîrșit, i se păru că-venise. Vecinul părea să fi terminat cu spălătul. Își băga capul și ceafa sub robinet ca să se clătească. Săpunul lui se afla pe fundul chiuvetei. Abel puse bucată preparată lîngă săpunul vecinului și luă bucată acestuia. Privi cu atenție împrejur. Nimeni nu observase nimic. Se întoarse și alergă înapoi în dormitor.

8.

Zăcu mult timp cu ochii închiși, ascultînd ba-ta-ta din piept. De la acest centru porneau barca prin trup undele unui emițător care transmitea următorul mesaj: deșteaptă-te, deșteaptă-te, deșteaptă-te... Se gîndea la valorile sentimentale atribuite inimii din vechime: prietenie, simpatie, dragoste. Atribuire absurdă, dacă ai în vedere ce este inima cu adevărat și ce funcție îndeplinește: un mușchi ce funcționează ca o pompă. Și totuși avea impresia că o dată cu primele bătaii au început să se răspîndească în el felurite senzații, atît placute, cît și stînjitoare, în orice caz senzații ale unei ființe vii.

Deși ținea ochii închiși, simți apropierea lui Chris.

— Cînd voi putea merge din nou? întrebă el.

— Primii pași... probabil în două, trei săptămîni.

Două, trei săptămîni era un timp foarte lung. Aceste săptămîni i se păreau mult mai lungi decît lunile pe care le petrecuse deja aici. Brusc i se părea că nu va mai putea aștepta atît de mult. Acum pusese și nerăbdarea stăpînire pe el. Simțea ceva aproape ca o repulsie cînd privea aparatura fără suflet, extrem de precisă în funcționare.

CAPCANA DE STICLĂ

de care era legat. Pistonul care se mișca încolo și înapoi, mînea care se umfla și se dezumfla periodic.

— De ce mai lucrează toate astea? întrebă el. Acum pot să respir și inima mea bate singură.

— Sigur că inima bate și în curînd totul va fi în ordine. Dar inima nu are încă destulă forță pentru a pompa singură sîngele prin vase, așa că mașina care acționează în locul plămînilor și a inimii trebuie să vă ajute în continuare.

— Este însă o inimă puternică, o inimă care bate, repetă Phil încăpășinat.

— Poate că este deja destul de puternică, dar nu putem risca nimic. În cîteva zile vom opri mașina pentru o perioadă scurtă de timp și apoi pentru perioade din ce în ce mai lungi pînă cînd nu vom avea nevoie de ea. Atunci vă veți putea ridica și mai tirziu veți putea învăța din nou să mergeți.

— Cum adică să învăț să merg, picioarele mele nu au nimic, nu-i așa?

— Mușchii nu sînt tocmai în cea mai bună formă, pentru că v-ați odihnit prea mult.

Phil se gîndi un timp. După aceea spuse:

— Care este situația? Vreau să spun, afară. Cum merge războiul? S-a terminat cumva?

— Da, s-a terminat, răspunse Chris încet.

— Cine a învins? Spune-mi odată!

— Cine putea să învingă într-un asemenea război? N-a cîștigat nimeni.

— Și ce s-a întîmplat? întrebă Phil. Ne aflăm într-un spital militar? Unde sînt ceilalți pacienți?

— Cei mai mulți s-au vindecat de mult, numai patru se mai află încă în tratament. Unul din ei va fi — ezită o clipă ca și cum ar fi căutat cuvîntul potrivit — externat mîine.

— Dar unde sîntem? strigă Phil.

Deschisese de mult timp ochii și încerca cu toate forțele să se ridice pentru a o vedea pe Chris... Era aici lîngă perete, la picioarele lui, într-un scaun metalic acoperit cu piele artificială, de culoare neagră. Ea se ridică și alergă către el, apăsîndu-l ușor, dar ferm, înapoi pe pernă.

— Nu vă enervați! Totul este în ordine! Liniștiți-vă, vă rog!

Phil era prea slăbit pentru a se putea împotrivi. Trebuia să se supună, dar gîndurile lui lucrau în continuare. Și în zilele de pînă acum pusese întrebări, dar numai într-o doară, fără să aștepte de fapt un răspuns real, ba chiar dorindu-și să nu-l primească. Acum însă nu mai înțelegea această atitudine. Cum de putuse fi mulțumit cu atîta?

— Chris, mi-ai promis că îmi vei povesti totul... îi aminti el. Aveți de gînd să-mi povestiți totul?

— Am promis, dar nu am spus cînd o voi face. Trebuie să înțelegeți că acum, după ce ați fost supus acestor eforturi, ar fi momentul cel mai nepotrivit cu putință. Imediat ce vă veți fi refăcut puțin îmi voi ține promisiunea.

— Mă rog, oricum puteți face cu mine ce vreți, spuse Phil, nu mai pun nici un fel de întrebări. Nu mai am nevoie de dumneavoastră acum, soră, mă puteți lăsa singur.

Chris îl privi cu ochii larg deschiși. El privea indiferent tavanul.

— Rămîn aici atîta timp cît este nevoie, spuse, și se întoarse la scaunul ei.

Phil o auzi cum trăgea nervoasă de scaun. O jignise și asta îl bucură. În aceste minute era înversunat, înversunat împotriva tuturor celorlalți. Ceilalți erau doctorul Myer și Chris, care îl tratau ca pe o mobilă.

Închise ochii și încet, încet se liniști. După un timp, spuse:

— N-am vrut, Chris.

— E în ordine, spuse ea.

În aceste zile, în care treptat redevenea o ființă dotată cu voință proprie, slăbiciunea îi era de ne suportat, deși în fiecare oră simțea că o parte înfirmă din ea ceda. Simțea cît se poate de clar și cu satisfacție că putea învăța din nou să-și stapînească mușchii! Lucra sistematic cu corpul său. Era legat cu niște curele de pat și avea din acest motiv foarte puțin spațiu de mișcare, dar îi ajungea ca să simtă cum, încordîndu-se progresiv împotriva lor, putea să le întindă și să le destîndă. Lucra mult și încrențenat, cu grija că nici sora și nici medicul să nu observe ceva. Nu avea nici un motiv să se ascundă, dar o anumită trasătură de caracter îl obliga să o facă. Putea fi și numai dorința de a avea ceva care să-i aparțină numai lui.

La patru zile după ce inima lui începuse să bată reuși să-și scoată brațul stîng din curea care îi fixa încheietura.

O zi mai tirziu putea deja să se miste atît de mult spre stînga încît îndoiînd brațul drept ajungea cu mina pînă la curea care îi fixa pieptul. I-a trebuit mult timp pentru a descoperi cum se putea desface curea și mai mult timp pentru a o putea închide la loc. O închise însă în așa fel încît nimeni nu putea să descopere nimic în legătură cu încercările lui.

După încă o zi reuși să se ridice atît de mult încît putea atinge cu mina dreapta curelele care-i fixau brațul stîng. Le eliberă cu atenție și începu să exerseze întînzînd și îndoiînd brațele.

După alte patru zile reuși să deschidă și curea care îi fixa pieptul și să-și ridice jumătatea de sus a corpului cam doi centimetri.

Libertatea de mișcare pe care și-o cîștigase astfel îi permitea să studieze mult mai atent camera în care se afla. Cufînd, ajunse să cunoască fiecare amănunt: știa că în spatele capului lui se afla un videofon montat pe perete, deasupra lui erau două tuburi luminoase, iar la picioare, lîngă perete, se aflau mai multe aparate medicale, a căror destinație nu le putea descoperi. Lîngă ele exista un dulap din sticlă în interiorul căruia erau așezate o serie de instrumente și recipiente strălucitoare. Spre dezamăgirea lui nu exista nici o fereastră. Nu avea nici o posibilitate să poată stabili unde se afla. De cîteva ori încercă să ajungă la butoanele videofonului, dar patul era prea departe de perete.

Singurul loc unde nu putea privi încă era cel de sub el. Încercă să pipăie cu mina întinsă și simți un fel de cutie cu multe butoane care era fixată pe o bară transversală. Hotărît, apăsă unul din butoane.

Ceva hurui timp de cinci secunde, după care totul se liniști. Pe peretele din stînga lui, ascuns în spatele aparatelor, se întîmplase ceva, dar nu putu descoperi ce anume.

Retrase mina dreaptă de pe butoane și își fixa coatele pentru a se împinge la stînga. Nu reuși.

CAPCANA DE STICLĂ

decît pe o distanță foarte mică, pentru că cureau de pe piept îl împiedica să se tirască mai departe. O deschise grăbit și începu din nou să caute puncte fixe, rezistente, pe care se putea sprijini, împingîndu-se spre stînga. Brusc, ceva cedă, umărul îi alunecă într-o adîncitură, iar capul trecu dincolo de marginea patului. Îl întoarse repede către stînga și privi printre două aparate.

La început nu înțelese nimic. Numai că afara era noapte. Putea recunoaște o parte dintr-un disc mare argintiu slab luminat și citeva fire care veneau spre el. În spatele lor totul era negru, iar niște puncte aruncate ici și colo se mișcau în toate direcțiile: era cerul — sub el era cerul. Brusc, simți că îl apucă amețeala și avu senzația că se prăbușește. Picioarele patului nu se sprijineau pe nimic și se prăbușeau împreună cu el în adîncul negru. Își pierduse cunoștința.

Cînd deschise ochii, văzu o față prietenoasă deasupra lui, o gură întredeschisă și suvite de par blond.

— Chris, murmură el.

Întinse brațele și o trase spre el. Era caldă și moale. Phil închise ochii, degetele lui se cufundară în părul blond. Mina ei îi mingieie parul și templele. După aceea, se ridică, dar ramase încă atît de aproape de el încît o putea vedea ca prin ceață.

— Este... noi sîntem... în spațiul cosmic? se bîlbîi el.

— Fereastra a fost închisă din nou, spuse ea. Nouă nu ni se poate întîmpla nimic. Noi sîntem într-o navă cosmică. Sîntem în siguranță.

— Bine, dar... Pămîntul...?

— Pămîntul este foarte departe de noi. Sîntem la foarte mare distanță de el... de Pămînt.

— Dar ce s-a întîmplat... ce se întîmplat?

— De ce trebuie să întrebîi atîta tot timpul?

Pe fața pe care o vedea ca prin ceață apărura cei doi ochi caprui. O mină îi mingieie fruntea. Privirea lui deveni rugătoare.

— Pămîntul, spuse ea, Pămîntul nostru nu mai există. Ceea ce a mai rămas din el este o mare de cenușă și foc. Șeful zice că deuteriumul a ars. Ce înseamnă asta știți mai bine decît mine. Cîneva a aruncat suprabombă. Nu știm nici măcar cine. Apa a început să ardă. Toată apa de pe pămînt. Piraiele, riurile, lacurile, mările. Oamenii de știință au spus că așa ceva nu se poate întîmpla. Acum sînt probabil toți morți și nimeni nu înțelege ce s-a întîmplat.

Chris își sprijini bărbia în mină și continuă.

— Eu eram aici, sus, în această navă, aflată la 20 000 de kilometri de Pămînt. Am văzut cum se răspîndea. A apărut din spatele globului, din stînga, de pe coasta de est a Canadei. Se răspîndea în mare ca cerneala roșie pe sugativă. Acolo unde ajungea la coastă urca înăuntrul teritoriului, multiplicîndu-se în șerpi de foc, care se desfaceau și se ramificau în suvite din ce în ce mai subțiri și mai fine, de culoare portocalie, cu margini de un verde deschis. Și de-abia după aceea a venit și căldura albă. Nu m-am mai putut uita pentru că era ca un soare. Ferestrele au fost închise și ne-am îndepărtat de Pămînt cît am putut de repede.

Chris tăcea.

— Și ce s-a întîmplat cu mine? întrebă Phil cu

voce slabă.

— Și dumneavoastră erăți aici în navă, fără cunoștință. Bucurați-va.

— Spune-mi din nou tu, o rugă Phil.

— Erăți fără cunoștință. Bucură-te, spuse Chris. După un timp adăugă: N-am să uit niciodată. A fost sfîrșitul. Tot ce urmează după asta este absurd. Mi-a fost frică să-ți povestesc. Phil trase aer în piept. Aerul mirosind ușor a substanțe chimice intră în plămîni care nu-i aparțineau încă întru totul.

— Tăcerea nu ne ajută la nimic.

— Tu nu înțelegi încă despre ce este vorba, spuse Chris.

— Poate că ai dreptate, răspuse Phil.

Chris se ridică de pe scaun.

Trebuie să-ți pun din nou curelele. Doctorul Myer poate apărea din clipă în clipă. Să nu mai faci asta niciodată. Puse brațele subțiri ale pacientului în poziția lor dinainte. Puteai să mori. Capul tău era dincolo de marginea patului. Tubul de alimentare a aortei era îndoit și aproape strivit. Cum ai putut să fi atît de lipsit de judecată? Oamenii sînt acum foarte rari.

Phil ar fi putut întreba acum orice și ar fi primit un răspuns, nu se îndoaia de asta. Dar asimilase destul deocamdată. Fără să se opună, acceptă să se întîmple cu el tot ceea ce trebuia.

— Acum vei fi iradiat cu raze ultraviolete, spuse Chris. Este important. Corpul tău are nevoie de aceste raze pentru a-și reface sistemul de fermenți. Acum ești încă hranit intravenos, dar la un moment dat trebuie să înceapă să lucreze și stomacul. Încet, încet, vei trece la o alimentație normală. Pentru asta te pregătăm acum.

Ea așeză niște ochelari cu lentile groase, de culoare maron închis, pe fața lui Phil, apucă obiectul de metal care atîrna deasupra lui și îl trase citeva palme mai în jos. După aceea puse aparatul în funcțiune și, hîrînd ușor, mama sticloasa din cercul de metal se aprinse, de parcă s-ar fi umplut cu lumină dinăuntru. Lumina cădea ca bruma peste fața și corpul lui Phil, înfășurîndu-l parcă într-o blană, dar fără să-l încalzească.

După cinci minute sora opri aparatul și puse lampa de ultraviolete din nou la locul ei. Se aplecă asupra lui Phil și în treacăt buzele ei le atinseră pe ale lui.

— Acum dorim, îi ordona.

Apoi ieși din camera.

9.

La apelul de dimineața, maiorul spuse:

— Fiecare zi din viața soldatului este o etapă în pregătirea lui pentru marel război. Nu știm cînd va ataca inamicul, dar sîntem oricînd gata. Oricînd va încerca să lovească, noi avem riposta pregătită. Vom lupta pînă la victoria finală sau pînă vom dispărea definitiv. Ne vom face datoria pentru libertate și țară.

Blocurile compacte de rînduri și fețe stăteau nemîșcate. Fețele incremenite erau îndreptate spre maior. Abel stătea lîngă Austin. Nici unul din ei nu clipea.

CAPCANA DE STICLĂ

— Trebuie să ne desăvîrșim pregătirea permanent pentru a fi în cea mai bună formă. Trebuie să luptăm permanent împotriva animalului din noi. Soldații privesc numai înainte. Nu există nimic ce ne-ar putea opri să ne facem datoria. Ascultați soldați: nimic nu ne poate opri.

Pentru prima dată, maiorul se mișcă. Își trase umerii înapoi și se întepeni parcă și mai drept decît pînă acum, singur în mijlocul masei compacte formate din oamenii săi.

— Războiul poate începe în orice zi. Trebuie să fim pregătiți tot timpul. Poate că este chiar mult mai aproape decît ne imaginăm noi. Tăcu. Oamenii așteptau nemișcați comanda următoare.

— Pentru primirea tabletelor, pe loc repaus.

Ca un singur om, cei zece sergenți săriră în fața formației, se întoarseră stînga împrejur și transmisera mai departe comanda Salve de cîvinte trecută peste capetele unității. Rigiditatea se dizolva într-o ruptură bruscă, apoi veni un moment de haos, de ghionțuri și imbrînceli lipsite de sens, după care urmă amestecul de pas alergător intrat în singe și deplasarea spre anumite puncte dinaintea stabilite, care marcau trecerea într-un alt sistem de ordonare — sistemul grupelor incolonate pentru a părăsi platoul.

Fiecare zi începea la fel ca precedenta. Toate comenzile erau identice. Nu exista nici o diferență între ieri, astăzi și mine. Sau poate, totuși?

Abel auzise tremurul din vocea maiorului cînd le spusese că războiul era iminent. Mai vorbise oare despre acest lucru vreodată? Abel nu-și putea aminti. Cu coada ochiului îl urmărea pe maior...

Există o diferență. Maiorul nu era singur. Cei zece sergenți se prezentaseră la raport în fața lui. Le vorbea, însă microfonul din gîtjej era decuplat: maiorul îl ținea în mîna.

Mai exista o diferență. În momentul cînd se apropiară să primească tabletele, lîngă cele zece guri ale magaziei de provizii stăteau sergenții.

În momentul cînd pungața de plastic ieși din deschizătura rotundă, Abel simți privirea sergentului îndreptată asupra lui. Încet, pentru a cîștiga timp de gîndire, deschise pungața și introduse o tabletă după cealaltă în gură, inclusiv pe cea neagră, pe care o ținu sub limba pînă cînd ajunse din nou în rînd. Abia atunci o scuipă.

Aveau deci o bănuială. Nu-i mai rămăsese deci mult timp la dispoziție. De fapt, nici nu mai avea nevoie.

Polygonul de trageri se afla la marginea terenului de antrenament. Țintele erau fixate pe zid, într-un dispozitiv complicat, care le cobora după fiecare împușcătură pentru verificare. După aceea apărea în partea stîngă numărul cerului nimerit cu cifre mari, luminoase, pe un fond negru. La cincizeci de metri în fața țintelor se aflau blocurile de lemn de pe care se efectua tragerea.

Cei zece soldați ai grupei 56 se aflau în fața lor.

— În poziție de tragere, marș!

Se așziră înainte și se aruncară pe priciuri.

— În linie, adunarea!

Caporalul stătea pe aleea de beton uscată. Soldații, pe pămîntul frîmțat de cei dinaintea lor, fiecăruia urmă de picior lăsat în pămîntul moale se umplea imediat de apă.

— În poziție de tragere, marș!

Rupseră rîndul. Apa sărea în toate direcțiile. Zburau și bucăți de clisă. Pantaloni erau cafenii din cauza stropilor. Se auzi un bubuit ca de tun cînd se aruncară toți în același moment pe priciuri.

Va mișcați mult prea încet! În linie, adunarea! Înapoi, fuga, marș! Aviație inamică! Drept! Aviație inamică! Drept! Grupă, înapoi, fuga, marș! Aviație inamică!

Pămîntul era foarte moale. Stăteau bine lungiți pe el. Dar hainele deveneau din ce în ce mai grele pe măsură ce absorbau umezeala. Apa pătrunsese de mult prin stofă la coate și genunchi. Pe fețele lor se întărea un strat de noroi.

— Drept! În poziție de tragere, marș!

Încă în alergare traseră pistoalele din tocuri. În timp ce cădeau pe priciuri, armele erau deja în poziție de tragere.

— Tragem în ținte rotunde, spuse caporalul. Vă dau cinci tocuri de reglaj. Începe Archie 56/1. Eu număr: unu, doi, trei, foc! Atenție, foc! Atenție: unu, doi, trei, foc!

Pocni primul foc. Ținta se aplecă. Aparu cifra luminoasă: trei.

Archie încercă să-și stăpînească respirația gîfitoare. Arma ținti cu atenție și trase. Unu, doi. Următoarele focuri au fost un șapte, un patru și încă un patru.

Caporalul urla:

— Asta este nemeapomenit! Trăgător de bilci! Boule! Archie! Te prezinți la apelul de prinz! S-a înțeles?

Archie sări în picioare.

— Am înțeles, domnule caporal!

— Foarte bine! spuse caporalul și cercetă cu atenție grupa. Bărba lui era ieșită mult înainte. Cu mișcări bruște întorcea capul de la unul la celălalt.

— În poziție de tragere, marș. Cine nu trage mai bine decît asta, și arată cu dispreț spre Archie, are de-a face cu mine! Vă învâț eu minte! Adam! Atenție! Unu, doi, trei, foc!

Adam trase ceva mai bine. Apoi ținti următorul. Împușcăturile rasunau în serii scurte. Încet, încet se apropia rîndul lui Abel, care era al șaptelea.

Abel avea cinci cartușe în încărcător, dar nu intenționa să le tragă pe toate. Avea nevoie de muniție. Două gloanțe erau de ajuns pentru trageri.

— Abel 56/7, e rîndul tău. Arată ce poți!

Abel era un trăgător foarte bun, caporalul aștepta mult de la el. Astăzi însă, Abel nu putea să-și scutească de o mare dezamăgire. Două gloanțe pe lîngă disc, asta îl costa cel puțin două ore de exerciții de tragere suplimentare. Dar le va face cu plăcere.

— Atenție! Unu, doi, trei, foc!

Primul foc îl trase normal. Un zece. Reîncarcă și ținti din nou. Caporalul era detul de departe de el. Acum Abel trebuia să riște...

Linile de tragere se întindeau mult în dreapta și în stînga. Erau în total o sută de linii de tragere. O sută de oameni exersau în același timp, iar în cel mai bun caz zece dintre ei primeau ordinul de tragere în același timp. Se auzeau permanent pocnituri, uneori mai aproape, alteori mai departe. Abel memorase ordinea împușcătu-

CAPCANA DE STICLĂ

rilor. Înainte, cînd nu-și recuperase încă voința, una din plăcerile lui cele mai mari era să-și imagineze, în timpul liber, muzica sacadată a pistoalelor. Îl bucura la fel de mult ca bubuitul coloanelor în marș sau zgomotul ordinelor care se întretaiau. Astăzi nu-și mai putea da seama cum de fusesse posibil.

Cunoștea foarte bine legea succesiunii împușcăturilor. Foarte rar se auzea o singură împușcătură, mai des erau două la mică distanță una de cealaltă și cel mai des erau trei deodată. Patru focuri la rînd se întimplau foarte rar, iar seriile mai lungi de patru focuri erau evenimente excepționale.

Abel aștepta un foc izolat. Imediat ce, după o pauză scurtă, se auzi din nou o împușcătură, miza pe faptul că aceasta era începutul unei mici serii și avu dreptate. Se făcu că trage, smuci brațul înapoi ca și cum l-ar fi împins reculul și încărcă din nou. Apoi trase normal și reuși un nou. La următoarele două focuri simulă din nou.

— Prost, foarte prost, soldat Abel! Ce se pe-trece, ai chiorit, îți tremură mîna, soldat Abel?

Dar Abel nu mai auzea nici răcnetele caporalului, nici împușcăturile camarazilor. Nici măcar nu băga de seamă că — datorită probabil rezultatelor foarte bune de pînă atunci — caporalul nu ordonase totuși o sancțiune. Scosese cele trei gloanțe nefolosite din încărcător și le simțea acum în palmă, reci și dure, cilindri mici de metal care aduceau răni și durere. Ținea moartea în mînă. Pentru prima dată de cînd își putea aduce aminte se simțea fericit.

Cînd se întoarseră înapoi în baraci pentru re-pausul de după-amiază, găsiră o dezordine incredibilă. Toate dulapurile fuseseră deschise și conținutul lor era aruncat pe jos. Mantalele, pantalonii, bonetele uniformei de duminică pe care trebuiau să o poarte cînd se citeau parolele săptămî-nale și apoi în timpul paradei prin fața marelui și a subofițerilor; ranițele, măștile de gaze, bețele de cort, prosoapele, savonierele, lenjeria, chiloții de sport și pijamalele, într-un cuvînt tot ceea ce le aparținea, formînd amarita lor de avere perso-nală.

Cuțiile cu cele necesare pentru curățatul pan-tofilor, al hainelor și armelor erau deschise, iar periile, cirpelle și tuburile erau aruncate peste tot. Pînă și paturile, pernele și saltelele se aflau lîngă ramele metalice, complet goale, ale paturilor.

Sergeții făcuseră o inspecție. Fiecare soldat începu să se concentreze asupra greșelilor posibile și a scăparilor probabile. Fusesse oare totul la locul lui? Fuseseră toate curate? Chiar dacă știau întotdeauna că putea veni o inspecție și atunci cînd puneau lucrurile la locul lor încercau să le pună în așa fel încît să corespundă regula-mentului, totuși fiecare avea sentimentul că ar fi vinovat. Fiecare știa: sergenții pot găsi întotdeauna ceva — un grăunte de praf pe pan-tofi, o urmă de noroi pe haine, o amprentă pe ca-taramă, o pătură prost împăturită, o ușiță care scîrție —, ceva la care nimeni nu se gîndise, dar care era decisiv, pentru că cea mai mică greșală distruge ordinea întregului. Tivul necusut al chi-loțiilor de sport nu distrugea numai ordinea indi-viduală, ci și ordinea grupelor, a plutoanelor, a

întregii unități. Din acest motiv această greșeală trebuia pedepsită corespunzător.

Soldatii se grăbiră să strîngă lucrurile. Aveau zece minute la dispoziție ca să facă ordine. După aceea venea caporalul și trebuia să-și găsească pe ei în paturi, iar uniformele lor, împăturate cu grija și puse pe scaunele.

Nici Abel nu reuși să scape de frica tuturor. Cu toate că făcuse totul în așa fel încît să nu poată fi bănuît, în momentul în care — ca toți ceilalți — începu să treacă în revistă lucrurile care făceau parte din echipamentul lui, sub presiunea spai-meii, a amenințării și a vinei, îi veniră în minte posibile scăpări: o cusătură ruptă, sau fibrele de sticlă care ieșeau din gaura saltelei lui.

Evident, ascunzătoarea era goală. Părțile pisto-lului se aflau de mult în siguranța oferită de imensitatea terenului de instrucție, săpunul furat, acum aplatizat, era în interiorul căștii de pe cap, iar cele trei cartușe — ascunse în haină.

Le putea simți în marginea de jos a căptușelii. Dacă era nevie, dacă se anunța un control al uniformei sau un control corporal le putea în-ghiți. Cu toate acestea, ar fi fost periculos să se găsească gaura din saltea, pentru că s-ar fi putut face diferite legături și banii ce s-a întimplat de fapt. Abel își imagină o situație periculoasă: ca-poralul anunța ceea ce se descoperise și ordona o cercetare foarte riguroasă, o pedeapsă severă, poate chiar închisoare sau un test medical spe-cial cu ajutorul automatelor. Atunci s-ar fi termi-nat tot ceea ce sperase și ceea ce visase el atîta timp. Maiorul ar fi triumfat pînă la urmă. Numai imaginea acestei situații îi strîngea deja stoma-cul. Carotida îi pulsa sălbatic sub guler. Tensiunea devenise de nesuportat.

O clipă simți dorința de a fugi departe de toate, acestea, de a se ascunde undeva și de a trăi de-mascarea într-un colț ascuns al terenului de in-strucție, cit mai departe de locul unde se va pe-trece de fapt. Cu mult efort reuși să-și înăbuse această pornire. Era absurd. Numai între ceilalți putea fi în siguranță. Încercă să depășească teama care se cuibărise în ființa lui, concentrîndu-se asupra unui plan de acțiune. Nu trebuie în nici un caz să cedeze! Acum voința de a se stă-pini în orice împrejurare îi dovedea utilitatea. Capacitatea pe care superiorii săi i-o educaseră se întorcea acum împotriva lor.

Ordinea fusese aproape restabilită, dulapurile fuseseră aranjate din nou, hainele erau agățate în cuier, unii soldați se îmbrăcaseră deja în pijamale și începuseră să-și împăturească hainele pe scaunele. Abel apucă mătura și fărășul și începu să măture. Nu era mult de măturat, erau numai niste gunoaie care tocmai fuseseră aduse înăuntru, dar asta îi dădea posibilitatea să fie singur cîteva clipe. Curăță fărășul în lada de gunoi pe care o duse afară lîngă baracă, unde se aflau tomberoanele. Deschise capacul... împrejur nu se afla nimeni... se aplecă foarte mult, își scoase casca și apăsă pe săpunul care se lipise de par-tea interioară. Săpunul se desprinsese ușor și îl scoase dintre benzile de protecție pentru frunte și temple. Nu trecuseră nici cinci secunde și el se întorcea deja înapoi în cameră cu casca pe cap. Săpunul se afla acum în buzunar.

Pe drumul de întoarcere trebuia să mai rezolve

CAPCANA DE STICLĂ

ceva. Se opri, ascultînd atent în fața ușii unei camere. Pe ea se afla, ca pe oricare alta, o ramă metalică, în fiecare ramă se afla o bucată dreptunghiulară de material plastic de culoare galbenă pe care era scris cu litere negre numărul camerei. Abel trase bucata de plastic din ramă cu o mișcare scurtă și o puse sub braț în haină. Se întoarse în cameră și puse lada de gunoi înapoi la locul ei. După aceea se îndreptă spre dulapul lui, își scoase pantofii, îi curăță atent și îi puse înăuntru. Cutia de cremă de ghetă o păstră mai departe în mină și scoase și bucata de săpun pe care o primise cu o zi înainte. Se făcu că mai are ceva de aranjat la saltea și apoi se urcă în pat. Avea picioarele goale, dar era încă îmbrăcat în uniformă. Avînd grijă să fie în umbra marginii patului ascunse cele două bucați de săpun, crema de ghetă și bucata de plastic sub pătură. Acum era pregătit pentru ultimele puncte din planul său.

Caporalul apară punctual. Se uită puțin prin cameră. Unul din oameni se mișcă sub pătură și caporalul îl observă.

Începu să strige:

— Este repausul de după-amiază! Ai primit ordin să dormi! Nu ești obosit, nu-i așa? Afară din pat. Drepti, Allan! Avînd în vedere că mai ai atîta energie trebuie să-ți ofer posibilitatea să faci mișcare. Cincizeci de ture în jurul casei. Hai, dă-i drumul, moliule!

Trecea printre paturi cu pași apasați.

— Cum ți-ai împăturit hainele, Adam? Deșteptarea, la uită-te cum arată! Ridică piciorul și împinge hainele jos de pe scăunel. Împăturăște-ți hainele cum trebuie! Dar repede, e clar?

Adam îndeplini ordinul.

— Soldați, atenție! spuse subofițerul. Astăzi s-a efectuat un control în camere. Maiorul însuși a efectuat controlul. Știți ce a găsit? Își deschise carnetul de notițe. „Archie 56/11 Sub dulapul tău era o mare cantitate de praf. În afară de asta lipsea o bucată din talpa cizmei. Rămii în pat, vom discuta mai târziu! Allen! Unde este Allen? Ah, aleargă în jurul casei. Anton! Dacă cineva vede masca ta de gaze i se face rău. Vită încălțată ce esti! N-ai mai curățat-o de săptămîni. Vizoarele sînt negre de murdărie. Filtorul pute. Pe lîngă toate astea, lipsește un nasture de la mantaua ta, Albert...”

Era grav, dar Abel se simțea din ce în ce mai în siguranță pe măsură ce nenorocirea se apropia de el. Maiorul fusese exagerat de riguros. Nu scapase nimic din vedere. Îl era frică? Presimțea nenorocirea? În mulțimea greșelilor descoperite trebuiau să dispară și scăpările lui Abel.

— Abel 56/7. Mosmonditule, tu păstrezi săpunul în cizme. Ai înnebunit! La ce folosești săvîrșirea? Idiote! Peria ta de haine este extrem de murdară. În salteaua ta este o gaură. De ce nu anunți toate astea? Auste...

Trecuse. Gaura din saltea fusese o nimică toată. Dar săpunul din cizmele de rezervă... uitase de el, uitase cu desăvîrșire. Își dădea seama, cutremurîndu-se, că putea uita cite ceva. Nu era înalibil. Omul, care redevenise el de cînd nu mai lua tablete negre, făcea greșeli. În viitor trebuia să se protejeze nu numai împotriva celorlalți, ci și împotriva lui însuși.

— Nu am terminat încă, spuse caporalul. Mai am de făcut o comunicare. Din magazie s-a furat o lanternă. A fost găsită ascunsă în burianul de ploaie al baracii vecine. Știe cineva cum a ajuns lanternă acolo? A observat cineva ceva suspect?

Era liniște. Nimeni nu cuteza să se miște. Se întimplase ceva îngrozitor. Sabotaje. Orice miscare făcută acum, după comunicarea subofițerului, ar fi putut deștepta bănueli.

— Nimeni n-a observat nimic?!

Austin. Trebuie să fi fost Austin. Abel își avîrșise lanternă în groapa de gunoi, o groapă adîncă, în fundul căreia plescaia un lichid. Abel se uitase înăuntru în timp ce golea lada de gunoi. Lichidul dizolva orice material în citeva secunde. Șuiera și stropcea, după care nu mai rămînea nici o urmă din ceea ce arunca înăuntru. El îl sfătuisse pe Austin să facă la fel, dar idiotul ăsta nu venise cu el înainte de a se întoarce în baracă. Acum Abel știa ce făcuse în acel timp.

— Maiorul a ordonat ca cea mai mică observație să fie raportată imediat!

Caporalul făcu o pauză. Apoi spuse:

— Cel care s-a făcut într-un fel sau altul vinovat și raportează acum nu va fi pedepsit. Are cineva ceva de spus?

Liniște.

— Maiorul este generos. Dacă cineva a observat ceva ar fi trebuit să raporteze de mult, totuși, nu va fi pedepsit.

Din nou facu o pauză.

— Cine raportează ceva care să ajute la elucidarea întîmplării are dreptul să meargă o dată la ingeri.

Cuvintele rasurării în camera și ecoul lor se prelungi în criere. Nu puteau fi înțelese imediat.

Caporalul se întoarse pe calcie și ieși din cameră.

Astăzi nici un soldat nu va reuși să adoarma imediat. Abel trebuia să lucreze fără nici un zgomot. Din fîcîre nu plînuise nimic care să facă zgomot. Urmezi cele două bucați de săpun cu salivă și le frămîntă sub pătură pînă cînd deveniră destul de elastice pentru a se lăsa reunite într-o singură bucată. Ajungeau pentru o țevă. A doua bucată de ghetă neagră. Pe ascuns, scotea din cînd în cînd bucata de sub pătură pentru a verifica omogenitatea materialului și uniformitatea culorii. Încet, încet masa de săpun începu să aibă forma și culoarea pe care și-o dorea Abel: strălucirea mată a metalului.

Odată reușit acest lucru, frămîntă masa neagră între miini pînă cînd lua forma unui cilindru și o înveli în bucata de plastic. Cu mișcări, rapide, rula în continuare masa învelita în plastic micșorînd diametrul pînă cînd reuși să obțină mărimea dorită — cea a țevii de pistol.

Din nou dadu pătură la o parte și își privi cercetător opera. Era încă prea lungă. Scurtă cu dinții cele două capete și apoi frecă ceea ce rămăsese de marginea patului. Din nou cerceta rezultatul. Privită dintr-o parte, forma pe care o crease nu putea fi deosebită de țevă unui pistol.

Ultimul act al pregătirilor se desfășură în timp ce curățau pistoalele. Cele citeva mișcări erau mai ușor de efectuat decît acțiunea deja de rutină prin care obținuse în celelalte zile cite o piesă de pistol. Țevă falsă nu trebuia ascunsă

CAPCANA DE STICLĂ

prea mult. Acoperită puțin cu mina putea fi una din piesele pistolului. Asemănarea exterioară cu o țevă reală deveni perfectă când Abel o găuri cu vergeaua în jurul căreia se fixa cirpa pentru curățarea pistolului la unul din capete, orificiul de ieșire al glonțului. Fără a avea îndoile privind succesul acțiunii lui, Abel puse copia în buzunar și aștepta controlul final. De data asta nici măcar nu avusese nevoie să se folosească de un camara-rad pentru a abate atenția. Eliberă șurubul țevii ținând pistolul la spate, scoase țevă adevărată și o introduse pe cea din săpun, care nu opuse nici o rezistență.

Caporalul nu observă nimic când lua pistolul și îl introduse în rastel. Adevărata țevă se afla deja în căptușeala hainei lui Abel.

10.

Sigur că povestirea fetei fusese șocantă pentru Phil, dar observându-se pe sine constată că nu-și pierduse pofta de viață din acest motiv. Își continua cu tenacitate exercițiile.

Ca și înainte, îl interesa în mod deosebit caseta cu butoane. Chris nu-i povestise, se pare, nimic medicului șef despre aventurile lui și acest lucru contravenea în mod sigur ordinului lui. Phil nu voia să-i facă greutăți și mai mari, așa că nu o întreba nimic despre destinația butoanelor. Cu următoarea ocazie le încercă pe toate, unul după altul. Cu ajutorul lor putea face o serie de lucruri prin telecomandă: să închidă și să deschidă fereastra, să ridice sau să scadă temperatura, să pornească sau să oprească un ventilator, să intensifice sau să micșoreze lumina, în afară de asta, nimic deosebit însă.

Phil descoperi apoi că patul său se afla pe roți și că putea să elibereze frâna care le fixa. Dacă elibera frâna, atunci putea să se miște înainte și înapoi ca într-un cărucior, chiar dacă numai în limitele impuse de furtunurile și contactele care îl legau de aparate.

Ținta lui cea mai importantă era aparatul video. Încercă de multe ori să-și aducă patul mai aproape de aparat și pînă la urmă reuși, împingînd puțin la o parte tabloul de comandă cu aparatele indicatoare și cu ecranele de control.

Întîi trase spre sine o tablă indicatoare, care atrîna de un cîrlig, lîngă tubul de imprimat. Pe tablă erau înscrise cîteva numere: Centrala — 006, șeful — 011, birou — 283, sora de noapte — 268 și altele, care nu-l interesau, pentru că nu voia să le folosească. După aceea, apăsă pe butonul de pornire și așteptă. Un zbrînnit ușor semnăla că aparatul pornise. Phil alese la întîmplare numărul 631 și învîrți, răsucindu-și cu mare efort mina, discul de alegere a numărului: 6 — 3 — 1. Încerca să vadă cît mai bine ecranul, dar acesta rămase neluminat. Poate că nu existau altele numere.

Încercă cu 531 și apoi cu 431, dar nu reuși să obțină ceva. În sfîrșit, începu să formeze toate numerele începînd cu 431: 432, 433, 434 și așa mai departe. Era aproape gata să renunțe și să înceapă încercările cu numere mai mici cînd ecranul se lumină brusc.

— Da? răspunse o voce de bărbat.

— Cine e la aparat? întrebă Phil.

— Gus Morley, răspunse celălalt serviabil, dar nu apără pe ecran.

— Eu sînt Phil Abelsen, un pacient, răspunse Phil.

— Omule, innebunesc! se auzi din difuzor. Un pacient, este posibil? De mult am renunțat să mă caut vreunul!

— Și dumneavoastră sînteți rănit? întrebă Phil.

— Da, se poate spune că sînt rănit. Ambele picioare mi-au fost tăiate. Acum mi-au pus unele noi. Ce boală aveți dumneavoastră?

— Eu am încasat una în piept. Sînt încă legat de pat și de aceea nu mă pot arăta încă.

— Nici eu nu mă pot ridica încă. Important este că mai există cineva.

— Ce vreți să spuneți cu asta? încercă să afle Phil. Reglase sunetul la nivelul optim și astfel se putea conversa cît se poate de bine lungit în pat.

— Vreau să spun că ceilalți trebuie să fie sănătoși. Nu am mai auzit nimic de ei. Cine se mai gîndește la un om bolnav...

Phil se întrebă dacă celălalt știa și el despre ceea ce se întîmplase. Cu precauție încercă să afle:

— Știți unde sîntem?

— Într-o navă cosmică, nu știati?

— Ba da, spune Phil.

— S-a terminat cu toată mizeria. Aici sîntem în siguranță. Vom începe o nouă viață, undeva, în altă parte.

— Și Pămîntul?

— Ne putem descurca și fără el. Bine că a fost distrus. Toată viața mea a fost nenorocită. Acum este pentru prima dată că-mi merge bine.

— Bine, dar unde sînt ceilalți, cei care sînt sănătoși acum?

— Nu știu. Șeful nu mi-a spus. Uneori vorbește destul de mult. Un tip extraordinar. Sora mea însă — o lămiie ar fi dulce față de poama asta.

— A mea este draguț, spuse Phil.

— Ați avut mare noroc. A mea este sărită. Dacă vrei să stai de vorbă cu ea, imediat începe să se tînguiească în legătură cu ceva de pe Pămînt.

— Trebuie să închid, spuse Phil. Nu știu dacă este voie să telefonezi și nu vreau să mă prindă de prima dată. Nu am ceas, așa că nu știu cînd este noapte. Atunci nu mă deranjează nimeni.

— Este ora patru după-amiază, spuse Gus. Trebuie numai să faceți numărul 222 și veți auzi o bandă de magnetofon care spune ora exactă. Ce număr aveți?

Phil nu se gîndise încă la numărul lui. Acum încerca să-l gasească. Își aminti de tablă și căutînd-o descoperi pe spatele ei numărul 412.

— Cred că este 412, spuse el.

— Al meu este 447. La revedere. Vă mai caut eu.

— Minunat, spuse Phil. Sănătate și la revedere! Putîm mai tirziu, Chris intră în cameră. Adusese o sticlă de plastic din care Phil avea voie să bea cîteva înghițituri. Era o soluție caldă de zahăr. Pentru prima dată, după ce fusese rănit, se hrănea cu ceva. Nici el nu știa cum primise pînă acum substanțele nutritive necesare, probabil că prin furtunurile care se opreau în stomacul lui.

CAPCANA DE STICLĂ

Apa cu zahăr avea gustul celei mai bune bauturi, dar după ce o bau se simți puțin rău. Chris îl curăță și apoi îl pregăti pentru răz.

— Ce se întâmplă cu bărbaii care se însănătoșesc? întrebă el.

— Nu știu, Phil, spuse ea.

— E ceva alt de rău? întrebă el.

— Efectiv nu știu despre ce este vorba, îl asigură ea. Șeful nu prea vorbește cu noi. Pentru el femeile nu sînt ființe întregi. Poate îți spune ție dacă îl întreb.

— Cum o să știu dacă-mi spune adevărul?

Phil se afla sub lampa de ultraviolete, ochii săi erau ascunși de ochelarii de protecție.

— Cîți oameni sînt la bordul navei? întrebă el.

— Cred că aproximativ o mie.

— Toți sînt răniți?

— Majoritatea au fost răniți. Doctorul Myer și cîțiva medici asistenți i-au tratat, iar noi, cele patru surori, i-am îngrijit. Cîțiva bărbai sănătoși, mai ales membrii echipajului, au fost nevoiți să ne ajute.

Phil se întoarse la întrebarea inițială.

— Ce s-a întâmplat cu acești bărbai?

— Sînt într-o altă parte a navei. Noi, surorile, nu avem voie să intrăm în acea parte.

— Nu te-ai întregat niciodată ce s-a întâmplat cu ei? N-ai încercat niciodată să afli?

Chris oftă.

— De ce să mă gîndesc? Aici este spitalul navei și aici este locul meu. Eu sînt soră de spital, nu sînt nici soldat și nici spion. Eu nu mă ocup de cei sănătoși.

— Și cînd voi fi și eu sanatos?

Chris nu-i răspunse.

— Ce se va întâmpla cînd voi fi sanatos? întrebă Phil încapătînat.

— Ce ai vrea să se întîmple? întrebă fata în șoaptă.

Acum Phil nu mai știa ce să răspundă. Chiar, ce și-ar fi dorit să se întîmple? Ce va trebui să se întîmple? Ce era planificat să se întîmple? Ce sens aveau toate astea?

— Sînt peste o mie de oameni la bord, continuă Chris. Sîntem însa numai patru fete. Crezi într-adevăr că aș putea rămîne la tine?

Chris avea dreptate. La asta nu se gîndise. Era o situație ieșită din comun și el nu știa cum putea fi rezolvată. Oare doctorul Myer știa soluția?

— Cine mai este la bord în afara de pacienții mai vechi și mai noi, de cele patru surori și de medicul șef? Vreau să spun, există un comandant al navei, un echipaj?

— Doctorul Myer este comandantul navei. Este una din cele mai moderne construite vreodată. Aproape toate comenzile sînt automate. Doctorul Myer este șeful suprem. În afara lui, nimeni nu are nimic de spus.

Încet începu să realizeze importanța acestui fapt. Cîneva era superiorul absolut a aproape o mie de oameni. Asta nu era nimic deosebit. Numai că acești oameni erau izolați de toți ceilalți. Puteau chiar fi unici oameni care au supraviețuit. Din această perspectivă lucrurile arătau cu totul altfel. el era stăpînul absolut al întregii omeniri, împărțat ei, zeul ei. Și fetele? Phil nu cu-teza să gîndească mai departe. Saltă capul. Chris stătea pe scaunul ei de lingă perete și se uita în

jos. Nu o putea vedea bine prin sticla groasă a ochelarilor, dar i se paru că plînge în tăcere. Lasa din nou capul jos. Toată ființa lui se împotriva gîndurilor care-l bîntuiau. Nu mai întrebă nimic, pentru că nu voia să neliștească fata fără motiv. Ar fi vrut să spună ceva liniștitor, dar nu reuși să găsească nimic de acest fel.

Seara, tîrziu, formă numărul celui alt pacient. Gus Morley... Dar nu răspunse nimeni, deși el aștepta destul de mult. Atunci apăsă butonul care atrîna încă legat de un fir lingă mina sa dreaptă.

Curînd auzi ușa deschizîndu-se și intră Chris.

— Nu te simți bine?

Așteaptă pînă cînd ea închise ușa și apoi întrebă:

— Unde este Gus Morley?

Ea îl privi uimită fără să înțeleagă despre ce este vorba.

— Ce vrei să spui? Cine e persoana despre care întrebî?

— Vreau să știu unde este Gus Morley, spuse Phil. Este un alt pacient, am vorbit astăzi cu el la telefon. Acum nu mai este acolo. Nu mai răspunde nimeni la numărul 447. Unde este el?

— Nu-l cunosc, spuse Chris, și nu știu unde este!

Phil dădu nerăbdător din mină.

— Nu știi nimic. Bine, te cred. Dar de ce accepți totul? Vorbea mult mai tare și încerca să se stăpînească, dar deja următoarele cuvinte trădau din nou enervarea din el. Fă ceva! Caută-! Întreabă-le pe colegele tale! Du-te și spune-mi după aceea ce ai aflat. Auzi, trebuie să te întorci imediat!

Chris nu scoase nici un cuvînt. O parte din neînștiința lui Phil i se transmisese și ei. Se întoarse spre ușa și ieși.

Deși nu a durat decît cinci minute pînă ce Chris se întoarse, Phil abia reuși să-și stăpînească nerăbdarea.

— Ai aflat? Ce s-a întîmplat cu el?

Fata gîfîia. Alergase. Se liniști numai înaintea sa răspundă.

— Nimic secret. Sora Magde l-a îngrijit. A fost externat pentru că se însănătoșise.

— Nu este sanatos, spuse Phil. Astăzi după-amiază nu putea să se ridice din pat. Ce s-a întîmplat cu el?

— Trebuia să se fi întîmplat ceva rău? întrebă Chris. Nimeni dintre noi nu s-a gîndit pînă acum la ceva rău.

Phil vorbea acum stăpînit și superior:

— Chris, nu trebuie să fie ceva rău. Dar trebuie să știm ce se întîmplat. Dacă nu-ți mai pasa ce se întîmplat în jurul tău atunci te-ai abandonat de fapt și pe tine însuși. Nu mai ai nimic de făcut decît să lași capul în jos. De aceea vreau să știu ce s-a întîmplat cu Gus și cu ceilalți. Nu pentru că aș crede că s-a întîmplat ceva rău, ci pentru că vreau să-mi fac o imagine asupra situației.

Chris aprobă în tăcere, dar Phil nu avea impresia că ar fi înțeles.

— Vino aici, spuse el și îi întinse mina dreaptă. Ea îi luă mină și el o trase mai aproape de pat.

— Eu m-am gîndit la situația noastră, continua el. Nu este o situație plăcută, dar nimic nu ne împiedică să o îmbunătățim.

— Dar cum? întrebă Chris.

CAPCANA DE STICLĂ

— Nu știu încă, răspuse Phil. Trebuie însă să facem ceva. Sau tu ești de acord cu tot ce se întimplă?

Chris nega din cap.

— Un barbat care are toată puterea, a cărui voință este atotstăpînitoare, așa ceva nu poate avea un sfîrșit bun. Nu știu ce vrea medicul sef, e prea ascuns ca să-mi dau seama. Nu este un conducător care să ia în considerație dorințele oamenilor săi. Dacă și-a pus ceva în cap atunci va impune acest lucru, indiferent ce se va întimpla.

Faptul că vorbea atât de mult îl obosea pe Phil, dar își dădu toată silința să nu se observe. Fără să se oprească, continua:

— Cine permite ca asemenea lucruri să se întimplă și nu se opune devine și el vinovat. Tu te porți de parcă totul ar fi deja decis sau s-ar fi întimplat deja. Dar deocamdată nu este nimic decis atîta timp cît mai există cineva care se opune tuturor acestor lucruri. Mai sînt și eu aici, Chris. Poate că sună a îngimfăre, pentru că sînt rănit, bolnav și nu mă pot mișca din pat. Dar eu cred în mine însumi și sînt gata. Vrei să mă ajuți?

— Dacă pot, da. Chiar dacă nu folosește la nimic.

— Bine. Știi cumva cînd se duce doctorul Myer la culcare?

Chris nu răspunde imediat. Apoi spuse:

— Către miezul nopții. Uneori chiar ceva mai tîrziu.

— Atunci, fii atentă. Aștepti pînă la trei noaptea. După aceea te duci în acea parte a navei unde stau bărbații. Vezi ce fac și cum le este.

Chris se ridică brusc.

— Dar Phil, nu pot face asta!

— De ce nu? întrebă el hotărît. Sînt cumva camere care sînt închise sau care sînt asigurate în alt fel?

— Nu știu, dar...

— Ai încercat vreodată?

— Nu, dar...

Pentru cîteva secunde, Phil își pierdu controlul. Se ridică cu asemenea putere că rama patului începu să geamă și cîteva sticle din dulap se loviră între ele.

— La dracu, atunci lasă-mă pe mine să mă duc... e totuna ce se întimplă cu mine... dacă ni-meni nu face ceva...

Își eliberase mina dreaptă din legături și începuse să-și desfacă cureaua care-i strîngea pieptul. Chris îl apucă de mină și îl împinse înapoi. Mușchii lui aveau deja o forță surprinzătoare și a fost nevoie de toată forța ei pentru a-l culca la loc. Forța lui nu ținu însă mult timp. După acest consum de energie rămase slabit, tremurînd, deși încerca să se opună în continuare, în timp ce ea îi lega curetele la loc. O vreme zăcu gîndind, cu capul întors. Chris își aranja părul. Apoi spuse:

— O voi face.

Așteptă. Încet, el își întoarse fața către ea.

— O voi face, Phil.

— Bine, spuse el. Atunci, du-te acum. Nu este bine să te găsească cineva aici.

Ea mai ezită o clipă, apoi ieși.

Phil nu putea dormi, deși încerca să se relaxeze. Acum nu i se mai administrau calmante așa că simțea un fel de nervozitate în trup. Inima

ii batea adînc și regulat. Îi făcea bine să asculte această bătaie. Și respirația era foarte regulată. Apoi citeodată simțea o durere tăioasă între coaste. În tot corpul său, însă, se mișca ceva care apoi se liniștea fără nici un motiv. În întes-tine simțea un fel de presiune care se deplasa din cînd în cînd în alt loc. Cîteodată îi amorțeau mușchii, atunci se împingea în curetele care îl țineau legat și îi tăiau pielea și se întorcea pe cealaltă parte. Cel mai greu de suportat era senzația de mincarime. Undeva, de obicei în locurile unde nu ajungea cu minile, începea să simtă o mîncărime care dispărea numai ca să apară în alt loc.

Se gîndea la situația lui, dar nu reușea să traga nici o concluzie. Gîndurile i se mișcau în cerc. Cînd în sfîrșit adormi neliniștit, ușa scîrții și în fața lui apărîu Chris.

— L-ai văzut? Ce ți s-a întimplat? Povestește-mi!

— I-am găsit, spuse Chris. Se așeză, ca de atîtea ori pînă acum, pe taburetul de lingă patul lui.

— Nava cuprinde o parte de mijloc, cilindrică. La unul din capete este un fel de cameră de navigație cu emițătoare, receptoare, radaruri, detectori termici și altele. În partea din mijloc se afla reactorul, după el magazia de rubidum, după care vin cuvele de răcire și instalația de ionizare, iar la celălalt capăt se afla duzele de ionizare.

Într-o pauză de respirație, Phil întrebă ulmit:

— De unde știi toate detaliile astea?

— Foarte simplu, n-am putut să dorm și atunci, pentru că timpul trecea foarte greu, m-am dus la bibliotecă și am căutat un microfilm cu informații despre navă.

Phil aprobă. Sămînta pe care o aruncase încolțea.

— În jurul axei centrale sînt așezate concentric mai multe cercuri. Trei cu totul. Sînt legate între ele de niște spițe. Ele formează împreună construcția de bază a unei pilni care se îngustează spre față. Poți să-ți imaginezi? Împreună cu axa centrală arată ca un titirez.

Phil își aminti de ceea ce văzuse prin fereastră.

— Cercurile conțin încăperile?

— Da. Noi sîntem acum în cercul din mijloc, este cercul în care se afla spitalul. În cel exterior se află locuințele surorilor și șefului. În vremea în care aveam de îngrijit răniți foloseam fiecare cameră pentru bolnavi. Acum toate camerele astea sînt goale. În acest cerc, pe care noi îl numim etajul trei, există un spațiu de agrement cu un bar și un mic ring de dans, cu o sală de televiziune și de cinematograf, o sală de lectură, o baie și o sală de mese. La astea se mai adaugă bucătăria și magazia de alimente. Toate lucrurile de care nu este nevoie imediat sînt stocate la etajul întîi, adică în cercul cel mai apropiat de axă.

— Totul se rotește, spuse Phil, mai puțin ca o întrebare cît ca o constatare.

— Da, se rotește, confirmă Chris. Din acest motiv, în cercul exterior se creează o gravitație normală, în timp ce în cercurile dinspre interior gravitația este micșorată proporțional.

— Am observat destul de tîrziu, spuse Phil, cînd am reușit pentru prima dată să mă ridic într-adevăr.

CAPCANA DE STICLĂ

— Spițele care fac legătura între cercuri sînt goale pe dinauntru. În ele se află niște lifțuri pentru deplasarea între etaje. Nu am fost niciodată mai înainte la etajul întâi, ce era să caut acolo unde sînt magazinele de provizii?

Phil tacu și Chris făcu o pauză în care părea că se gîndește la ceva. Phil avea impresia că prelungia cu bună știință preambulul, de parcă ceva o împiedica să ajungă la esența problemei.

— Acum ai fost însă la etajul întâi, spuse el pentru a o încuraja să povestească mai departe.

— Da. Am fost sus.

Căzută pe gînduri, Chris netezi cîteva cute pe cearșaful întins peste salteaua pneumatică. După aceea continuă povestirea.

— Am urcat cu lifțul. Îți dau un sentiment ciudat să urci cu acest lift. Cînd începe să se ridice simți, ca la fiecare lift, cum te împinge încet în sus. Apoi însă ai senzația că stai pe loc, deși lifțul urcă în continuare, iar atunci cînd se oprește într-adevăr ai impresia că ai început să cazi foarte jos, din ce în ce mai adînc. Această senzație continuă să persiste încă mult timp după ce ai ieșit din lift. Cînd am ieșit din cabina lifțului m-am trezit într-un gang. Toate lucrurile sînt la fel ca la etajul 2 sau 3. Multe uși duc spre lateral, de fapt spre dreapta. În stînga este un rînd de geamuri. Prin ele poți să vezi partea din spate a navei și de aici să te uiți în direcția Pămîntului și a Soarelui. Poți încă să recunoști Soarele foarte bine, este steaua cea mai strălucitoare de pe cer.

Chris își privi ceasul.

— Trebuie să mă grăbesc. Am intrat deci în gang și am deschis cîteva uși. Înăuntru erau provizii, rezervoare de cele mai diferite forme, din carton, plastic și sticlă și chiar lucruri mai mari, piese de schimb pentru mașini, cîteva tractoare și nave pe pernă de aer, care erau împachetate întregi.

— Spune mai departe, o îndemna Phil atunci cînd Chris vru să facă iar o pauză. I-ai găsit acolo jos, la provizii?

— Da, spuse Chris. Este încă ceva... fantomatic... Sînt foarte speriați... dar nu trebuie să fie neapărat ceva rău. Încă nu-mi dau seama.

— Dar ce era? întrebă Phil nerăbdător.

— Am ajuns lîngă o ușă. Cînd am deschis-o am știut că nu era o magazie ca oricare alta. Întîi am văzut cîteva carucioare de bolnavi. Era semi-intuneric și a trebuit să mă obișnuiesc mai întîi cu toate acestea. Brusc am avut senzația că nu eram singură. În intunericul din fața mea se mișca ceva... simțeam aceste mișcări. Poate că am avut senzația asta numai pentru că auzeam ceva, curgea ceva foarte încet... după aceea am văzut... încăperea era prelungă, ca toate încăperile de pe navă. Pe ambele părți erau niște rafturi pe care se aflau cutii de sticlă de mărimea și forma unor sicrie. În acestea zăceau ei, unul lîngă altul, bine împachetați. Nu puteam fi recunoscuți clar pentru că în jurul lor se afla ceva ca un abur. Cîteva picături se lipiseră de sticlă și pareau picături de mușcag. Capetele lor se aflau în măști, care păreau să fie măști de gaze, poate chiar erau măști de gaze, dar nu aveau deschizături pentru ochi. Era îngrozitor, arătau ca și cum ar fi fost toți orbi. Cel mai îngrozitor însă a fost altceva: nu dormeau. Nu, asla nu poate să fie

somn...

Brusc se opri, de parcă ar fi ajuns la limita puterilor ei. Phil puse mina lui peste a ei și îi lăsă cîteva secunde timp ca să-și revină. După aceea spuse:

— Nu pot fi... morți?

— Nu, nu-ți poți imagina, șopti Chris. Ochii ei priveau prin Phil către ceva neliniștitor. Nu erau morți. Se mișcau. Dar nu erau nici treji... Mișcările lor erau rigide, de parcă ar fi din lemn... și total mecanice... de parcă ar fi avut un motor în ei, care îi făcea să se miște ca păpușile pe sîrmă. Da, se mișcau ca și cum ar fi încercat din toate puterile să scape din capcana de sticlă care îi ținea prizonieri. Nu toți odată, dar mulți. După aceea, unii dintre ei se linișteau, de parcă ar fi fost epuizați, iar alții care pînă atunci nu se mișcaseră deloc începeau să tresară, să se miște... nu tare, parcă numai aluziv... de parcă ar fi vrut să pornească să facă un anumit lucru. Ceva îi împingea tot timpul înainte și în același timp ceva îi lega acolo unde erau...

Ea se aplecă înainte și își puse capul pe umărul lui Phil. Construcția stăpînirii ei de sine, ridicată cu atîta efort, se prabusi instantaneu.

— Phil, scînci ea, nu mă pot gîndi la asta, nu rezist... gîndul la ei... gîndul ca tu...

— Fii liniștită, spuse el. Nu prea avea sens să spună altceva, oricum era indiferent ce zice, atîta timp cît era ceva liniștitor.

— Liniștește-te! Nu plînge! Totul va fi bine!

Spuse în continuare vechile cuvinte ale compasiunii și înțelegerii cu care se linișteau copiii atunci cînd sînt disperați. Vorbi în continuare și îi mingiea părul care îl gidila pe obraji. Deși el era bolnavul și ea îl îngrijea, acum el era mai puternic, simțind ca ea caută apărare în brațele lui. Înspira parfumul părului ei blond ca pe ceva prețios. Dorința de a lupta pentru fata care i se încredințase și care era gata să se supuna voinței lui deveni din ce în ce mai puternică. Era un dar, cel mai prețios, dar pe care țîl-l puteai imagina în mijlocul unei lumi îngrozitoare, era victoria definitivă asupra singurătății nemărginite.

Cîteva minute trecură în liniște.

— Trebuie să ne mobilizăm acum, spuse el. Împreună vom găsi un drum care să ne scoată de aici. Chiar dacă totul pare pierdut, atîta timp cît mai există voința de a îndrepta ceva există și speranță. Mă crezi?

— Da, șopti Chris.

— Atunci gîndește-te la asta. Gîndește-te întotdeauna la asta. Și totul va fi mai ușor. Du-te acum în camera ta și nu uita.

Chris încercă să surida, își șterse fața cu o batistă. După aceea se aplecă și îl sărută pe gură și pe obraji.

Îi șopti la ureche:

— Și mai e ceva...

Nu putu să vorbească mai departe. Îl sărută încă o dată și ieși.

Medicul șef îl consultase pe Phil din toate punctele de vedere.

— Ai făcut progrese frumoase, Phil Abelsen, spuse el. Sînt mulțumit de dumneavoastră. Astăzi va veți putea simți pentru prima dată un om liber. Pentru cîteva minute vă decuplez de mașini. Se întoarse către Chris, care stătea ca o umbră în

CAPCANĂ DE STICLĂ

spatele lui. Țineți rezervorul de oxigen pregătit pentru orice eventualitate. Cînd va spun, îi dați oxigen pur.

Mîna lui se mișcă peste tabloul de comandă înaintea lui ca Phil să simtă ceva vîzduchii că mînea cea roșie nu se mai umflă, se zbatu cîteva clipe și apoi rămase atîrnată ca și cum s-ar fi uscat. Pentru un moment simți cum ceva îl sufoca, ceva interior îl făcea să încerce disperat să inspire aer. Tuși și începu să gîfîie, inspiră puternic și își dadu seama că asta îi făcea bine. În momentul în care simți că vine următorul atac inspiră adînc și apoi din nou, și din nou...

Avea senzația că plutește între viață și moarte și spaima îl sufoca. Privirea lui se plimba prin cameră și se opri pe fața fetei, ai cărei ochi cărpui îl priveau fix de parcă ar fi vrut să-l inspire curaj. Această privire atenua spaima din el, îl ajută să se stăpînească și să tragă aerul în mod regulat în piept, apoi să-l expire liniștit, și iar să inspire, și apoi iar să expire...

— N-a fost bine, soră? întrebă doctorul Myer. Încercăm și cu inima tot acum?

Chris îl privi o clipă fără nici o expresie. Apoi spuse într-un ton neutru, de serviciu:

— Cum credeți, domnule doctor.

— Hai, nu fi așa, fato, spuse medicul. Din nou se întoarse spre tabloul de comandă și învîrti ușor de comutator. Phil observă cum pistoanele se mișcau din ce în ce mai încet. După un timp, nu se mai mișca nimic din mașină. În același moment, Phil avu senzația că în pieptul lui se afla o mare greutate. Inima i se zbatea înnebunită, împotrindu-se unei miini de fier care o strîngea nemilos. Se simțea exclus din această înțelegere, deși ea se desfășura, pe viață și pe moarte, în interiorul lui. Nu putea înțelege, nimic nu reacționa la eforturile lui. Miinile i se deschideau și se închideau de parcă ar fi vrut să apuce ceva invizibil, o mîngîie îi presa mușchii maxilarelor, atît de tare că dinții îi scrișeau.

După aceea înțelese că lupta se terminase în favoarea lui. Simțea o slăbiciune tremurătoare în interiorul său, dar era fericit. Toate celelalte lucruri dispăruseră în spatele unui paravan.

Medicul urmărea instrumentele de pe tabloul de comandă.

— Inima se ține bine, spuse el, și nici de plămîni nu ne putem plînge. În cîteva zile nu veți mai avea nevoie de aparate. În cîteva zile sînteți sanatos tun.

Sănatos! Să mergi, să alergi... Dar mai era ceva... Phil se reîntorcea încet, încet la realitate.

— Ce se va întîmpla cu mine cînd voi fi sănatos? întrebă el.

— Veți dormi, spuse medicul. Toți ceilalți pacienți dorm pînă cînd vom ajunge la țintă.

„Pînă vom ajunge la țintă”, gîndi Phil.

— Ce fel de somn e asta, domnule medic șef? întrebă el. Un somn artificial de lungă durată? Un fel de hibernare?

— Exact asta e, băiutule meu, spuse doctorul. Trase cu piciorul taburetul mai aproape și se așeză lîngă pat. Această navă nu are de fapt decît o capacitate de 200 de pasageri. Eu am adus însă peste 1 100 de persoane la bord. Zborul se desfășoară în necunoscut, nimeni nu știe cît va dura. Trebuie să împărțim proviziile, să economi-

sim energia. Cea mai bună soluție este somnul artificial.

Cînd văzu că Abelsen își încrețește fruntea, spuse:

— Nu trebuie să vă fie frică. Toate vechile dezavantaje ale acestei metode sînt depășite, toți se vor trezi la viață. Nu există nici un fel de dispariție a țesutului muscular și nici accese de epilepsie. Problema nici măcar nu a fost atît de greu de rezolvat. Trebuie să ai numai grijă ca organele să rămînă capabile de funcționare, la fel și membrele, și evident creierul. Cu alte cuvinte, nu ai voie să cazi într-o nemișcare totală, trupul trebuie să primească sarcini de îndeplinit. Abelsen, ați văzut vreodată un joc de fotbal? Ați văzut cum spectatorii participă inconștient la joc cînd se pun în situația atacantului aflat în fața porții? Încearcă să dea în minge de parcă ar fi într-adevăr în situația de a da în minge. Cea mai mică mișcare este similară cu cea a jucătorului, dar nu numai mișcarea: observă coechipierii și adversarii, se gîndește dacă nu cumva este cineva liber în propria echipă și ar trebui să-i paseze sau să țină mînea. Ați văzut vreodată așa ceva?

— Da, domnule medic șef, răspunse Phil.

Pe asta se bazează sistemul, continuă doctorul Myer. Nici unul nu are voie să se odihnească complet. Eu transmit direct în creier senzațiile care declanșează acțiunile. Nu sînt mișcări dușe pînă la capăt, ci numai încercări de a face anumite mișcări, dar ajung pentru a ține întregul aparat în stare de funcționare. Cîteva impulsuri simple, transmise în anumite regiuni ale creierului, declanșează asociațiile. Restul îl adaugă fantazia. Eu am realizat un program care ocupă toți mușchii și menține treze toate procesele mentale. Am făcut chiar mai mult. Am conceput programul în așa fel încît cei mai importanți mușchi sînt antrenați permanent și sînt stimulate mai ales acele procese mentale care mobilizează părțile bune ale caracterului unui om, capacitatea sa de a munci bine. Înțelegeți, Abelsen: totul este numai un exercițiu. După somn, fiecare este din punct de vedere al stării fizice și mentale mai capabil decît înainte.

Phil se gîndi la trupurile care tresăreau permanent descrise mai înainte de Chris. Exagerase ea? Îi căută privirea, dar ea ținea capul aplecat. Stătea nemișcată undeva în fundul camerei. Dădea impresia că ar fi transparentă.

— Pot să vă întreb ce aveți de gînd?

Doctorul Myer era într-o dispoziție bună. Zîmbi la întrebarea lui Phil.

— Sigur că da, spuse el. Nu este nici un secret. Pe lîngă asta este ușor de prevăzut. Opera vieții mele va fi supraviețuirea omenirii. Tacu cîteva clipe. Noi am trăit interul, spuse el. Și era de prevăzut. N-a fost prima dată, gîndiți-vă laopot. Întotdeauna a existat o arcă a lui Noe, ca nava noastră. Dar de fiecare dată a fost salvat raul și perpetuat în noua epocă. Gîndiți-vă la ultimele zile ale Pămîntului și la cum s-a ajuns aici. Gîndiți-vă ce erau oamenii: o masă fără nici un fel de simț moral, dezordonată, care se agita încoace și încolo fără nici un rost și fără a putea fi oprită. Fiecare vroia altceva, exista o imensitate de păreri, dorințe, o amestecătură de acțiuni fără sens, o delăsare, un mod de viață parazitar, un

CAPCANA DE STICLĂ

haos de imprecizie, de lipsă a conștiinței datoriei, de lipsă a simțului onoarei. Ce mai era uman în toate acestea?

Privi gânditor la punctul care sărea pe ecranul osciloscopului. După aceea, începu din nou:

— Eu am prevăzut toate astea. Armele erau prea distrugătoare. Devenise lipsit de sens să lupti. Raspindirea morții ajunsese prea cuprinzătoare. Îi lovea pe lași ca și pe cei curajoși, pe cei capabili ca și pe incapabili. Probabil că a fost bine că s-a întâmplat ce s-a întâmplat. Acum, există posibilitatea unui nou început.

— Ce veți începe? întrebă Phil.

Medicul șef nu auzi ce spunea Phil. El vorbea ca pentru sine:

— Eu am amenajat această navă ca spital. Eu am insistat ca această navă destinată unor scopuri militare să fie confiscată. Oamenii de știință o destinaseră unei misiuni mai importante decât adunarea răniților. În timp ce s-a aprins deuteriul eu mă aflam pe o traiectorie între Pământ și Lună. O proiectil distrusese stația noastră orbitală, iar nava era plină de răniți. Erau mai multe cazuri decât de obicei, dar ușoare, majoritatea reușiseră să-și îmbrace costumele spațiale la timp. Îi prinsesem într-o plasă, ca pe pești. Imediat am dat ordin să pornim. Ținta noastră este RZ 11, cel mai apropiat vecin al nostru în spațiul intergalactic. Este mult mai aproape decât Centauri. Astronomii au reușit numai de curind să o cerceteze cu ajutorul laserilor. Planetele din sistemul nostru solar nu sînt destul de sigure din punctul meu de vedere, pentru că nu pot să știu ce fel de urmări va mai avea incendiul de pe Pământ. Poate că acesta va continua și pe alte planete. Poate că întreg sistemul solar se va dizintegra.

— Și stațiile de pe Lună, de pe Marte și de pe Venus? întrebă Phil.

Medicul îl privi gânditor.

— Fuseseră desființate de mult și readuse pe Pământ pentru a fi folosite în serviciul terestru. Stația de pe Lună era ca și distrusă.

— Ce veți face cînd vom ajunge la țință? întrebă Phil mai departe.

— Am tot ce-mi trebuie aici pe navă pentru a putea construi o mică stație, indiferent cum arată planeta pe care vom ajunge. Am bombe termice și pot, dacă este necesar, să evapor lacuri și să mut munți. Toate mijloacele de transport și toate mașinile pot fi conduse cu ajutorul unui sistem instalat pe navă. Magaziile conțin destule piese ale unor case detașabile pentru a-ți adăposti pe toți care este nevoie. Pentru a obține și un oarecare confort avem la dispoziție mobila din navă. Reactorul care propulsează nava poate fi demontat și refolosit pentru orice alt scop. Pe lângă asta, am destulă materie primă pentru Combiplast ca să umplu o întreagă vale dacă este nevoie. Știi că acest material se umflă precum coca dacă se amestecă materiile prime de bază. Pe lângă asta, mai avem și o instalație medicală completă cu aparate pentru diagnostic și terapie. Ce-si poate dori un om mai mult decât atîta?

— Vreți să colonizați planeta? întrebă Phil.

— Eu voi crea un sistem în care să domnească ordinea și disciplina, spuse medicul. Voi avea grija ca mica colonie să funcționeze ireproșabil. Nu am nevoie de progres și nici de transformări

Sistemul meu va fi static. Voi avea grija ca să pornească și să funcționeze și atunci cînd eu voi mai exista. Un mic grup de oameni care vor avea tot ce au nevoie.

Acum îl privi din nou pe Phil, al cărui cap slabit era îngropat în pernă cu aer.

— V-ați gândit vreodată de cite are nevoie omul pentru a exista? întrebă el, dar continua imediat fără să aștepte nici un răspuns. Este o problemă foarte dificilă, poate cea mai dificilă. În primul rînd, trebuie să fie asigurate premisele fizice. Omul nu suportă variații mari ale mediului, cu care este obișnuit. Temperatura, presiunea, forța gravitațională, spectrul luminii, luminozitatea și multe altele la care nici nu ne gîndim trebuie să fie optime. Aceste probleme au fost însă cercetate în amănunt și sînt în esență probleme care țin de energie și formele de transformare ale acesteia. Actualmente noi stăpînim aceste probleme. Și problemele chimice, metabolismul, respirația și nutriția pot fi rezolvate. Aerul consumat poate fi regenerat. La fel și apa. În ceea ce privește nutriția trebuie să ne adaptăm puțin corpul la noile cerințe. El va primi tot ce are nevoie: materii nutritive, adică compuși de carbon, proteine, vitamine, microelemente. Numai în ceea ce privește modul de asimilare va trebui să ne adaptăm la ceva diferit de cel obișnuit. Totul se va administra în forme concentrate, citeva pilule de substanță pură fără balast. Avem la bord o mașină de sintetizat, care poate realiza orice materie nutritivă din orice substanțe de bază, cu condiția ca acestea să conțină elementele necesare. Sigur că acest lucru va produce citeva modificări. Anumite organe vor deveni inutile: sistemul de masticăție, o parte a sistemului digestiv, o parte din funcțiile stomacului și ale intestinului. Dar le vom rezolva pe toate. Aceste limitări vor contribui la îmbunătățirea sănătății generale.

Asta este însă numai prima parte. Cealaltă este mai dificilă și a fost recunoscută mult prea tîrziu. Omul nu este un motor Diesel care funcționează atîta timp cît primește destulă motorină și oxigen. El are nevoie și de un sens al vieții, de un țel.

Care este sensul vieții? Înainte, era obligat să muncească și asta îl satisfăcea integral. Atunci cînd mașinile i-au preluat munca, a început prăbușirea sa spirituală. Nimeni nu a acordat nici un fel de atenție faptului că omul are nevoie de o ocupație și că trebuie să fie convins de sensul și de necesitatea ocupației sale. Astăzi știm că omul nu trebuie să muncească neapărat, este aproape indiferent ce face, atîta timp cît ceea ce face îl satisface și îi solicită energia fizică și spirituală de care dispune. Eu voi da deci un conținut vieții pe care o vom trăi.

Este apoi problema autorității. A fost o vreme cînd se vorbea mult despre libertate. Astăzi știe oricine că libertatea este o iluzie și că fie și numai gîndul la ea este dăunător. Omul are nevoie de cineva care să-i dea ordine și care să încalce orice încercare de nesupunere. Acest lucru îi oferă sprijinul de care să se agațe. Eu voi juca rolul celui care da ordine și va rog să mă credeți: că nu o fac cu plăcere, este rolul cel mai greu. Pe mine nu mă va ajuta nici un fel de educație care obișnuiește oamenii încă din tinerețe să fie

CAPCANA DE STICLĂ

pregătiți să execute ordinele pe care le primesc în anumite situații, pentru că situația aceasta este complet nouă. Eu voi folosi mijloace chimice pentru a obține ascultarea necesară. Există asemenea mijloace și eu dispun de ele. La urma urmelor este indiferent modul în care se pastrează ordinea.

Și acum despre cel de-al treilea element: țelul. Omul este făcut în așa fel încât trebuie să vadă efectul fiecărei cauze. Efectul este sensul cauzei. În ceea ce privește lucrurile fără importanță, acest sistem funcționează fără nici un fel de probleme, dar dificultățile apar la lucrurile cu adevărat importante. Aici sistemul nu mai este valabil. Sensul vieții, sensul umanității! Sensul trebuie creat în mod artificial. Și pentru că foarte puțini pot acest lucru, îl voi face eu pentru ei. Eu voi da vieții noastre viitoare un sens pe baza căruiu fiecare va putea înțelege scopul propriei sale existențe.

Medicul șef vorbise că în fața unui mare public. Acum, când terminase, privi în jurul său. În spate stătea o fată cu capul plecat. În fața lui zăcea un bolnav cu ochii pe jumătate închiși. Medicul șef chema sora.

— Vom cupla din nou mașina. Ajutați-mă!

Urmări cu atenție ecranele și indicatoarele și reglă cițiva parametri.

— Și cum va continua viața? întrebă Phil. Vreau să spun că nu sînt decît patru femei la bord...

— Nu am uitat nici acest lucru, spuse medicul. Patru femei nu este mult. Dar toate sînt tinere. Vor mai fi fertile încă cel puțin douăzeci și cinci de ani. Asta ajunge. Sigur că nu ne putem aștepta de la ele să poarte sarcina singure. Problema maturizării ectogenetice este însă din ferice rezolvată. Avem pe navă un incubator.

Medicul se uită mai întâi la Phil și apoi la sora. Amîndoi priveau pe lingă el.

— Să nu fim suprasensibili, spuse el tăios. În situația noastră nu ne putem permite așa ceva. Gîndiți-vă mai bine la avantajele. În primul rînd femeile sînt scutite de sarcina obositoare. Pe lingă aceasta voi putea controla informația genetică. Următoarea generație va fi și mai capabilă decît cea de acum, vă puteți baza pe asta.

Scoase un carnetel din buzunar și îl rasfoli.

— Mîine vom decupla două ore, pormîine patru, și tot așa mai departe. În cinci zile sînteți sănătoși, Abelsen. Haideți, sora!

Deschise ușa și aștepta pînă cînd Chris ieși. După aceea o urmă.

11.

Venise noaptea în cazarmă, ferestrele clădirilor erau întinse, iar antrenamentele luaseră sfîrșit. Soldații și subofițerii se culcasera. Numai santinela își mai făcea singură rondul. Poate că nici maiorul nu dormea, nimeni nu știa însă exact.

Abel zăcea în patul lui cu capul sprijinit pe brațele strînse sub ceafă. Prin geamuri vedea o bucată pustiie din alea de beton. Ajunsesse la capăt. Astăzi urma să fie noaptea lui. Era sfîrșitul

și în același timp începutul, deși nu știa ce va începe.

Aștepta încă un timp, apoi coborî încet, sprijinindu-se de stîlpul patului. În al doilea pat observa o mișcare. Austin se scula și el.

— Unde te duci?

— Taci, spuse Abel. Își îmbracă pantalonii, haina și cizmele și ieși pe ușă. În spatele lui auzi un zgomet: Austin.

— Ce ai de gînd?

— De ce întrebi, tot nu te interesează!

Abel îl ținea de minecă.

— Nebuniile tale nu mă interesează, dar n-ai voie să-mi distrugi planurile.

— N-am voie?

Abel se apropie de fereastra din hol și începu să pîndească venirea santinelui.

— Nu fi așa de încapățînat, se rugă Austin. Acum știu cum pot scăpa de aici. Ascultă-mă, voi arunca ieșirea în aer.

— Cu ce? întrebă Abel.

— Undeva pe aici trebuie să existe niște explozibil. Dinamită, grenade, bombe, ceva de genul ăsta.

Dinamită, grenade, bombe. Bombe. Abel trebuia să fi auzit aceste expresii undeva, înainte. Oricum știa ce însemnau. Evident. Erau în armată și în armată trebuia să existe explozibil. Explozibile. Proiectile. Rachete. Baze de rachete. Submarine, stații orbitale, bombe, bombardiere, bombe atomice. Erau în armată și în armată există toate acestea. Dar unde le găseai?

— Crezi? întrebă el. Și unde?

— În magazinele de provizii sau în celelalte, undeva trebuie să fie.

— Și cum vrei să ajungi acolo?

— Păi nimic nu este incuât. Unde ne-am lovit de broaște cu siguranță?

— Da, spuse Abel. Uniformele, corturile și lanternele. Și toate celelalte cirpe. Pistoalele sînt însă închise bine. Unde ai văzut tu pînă acum arme?

Santinela apărî departe în stînga, lîngă magazie. Încet, începu să patruleze de-a lungul aleii de beton.

— Voi găsi eu ceva.

Santinela apărî în fața ferestrei. I se auzeau pașii. Abel și Austin își plecară capetele. Pașii deveniră din ce în ce mai slabi și apoi nu se mai auziră deloc.

— Cum poți să fii atît de indiferent? spuse Austin. În vocea lui se auzea ceva care semăna cu un scîncet. Gîndește-te numai la libertatea care ne așteaptă afară. Există posibilitatea să reușim să scăpăm din închisoarea asta. Aici sîntem prizonieri. Sîntem prizonieri! îngropați undeva sub pămînt.

Sub pămînt, gîndi Abel. Ascunzători, buncare. Aer decontaminat. Clima artificială. Prizonieri. Atunci afară ar trebui să fie... Dar el știa că nu era adevărat. Nu era chiar atît de simplu. Austin nu înțelegea.

— Toate astea nu-ți pot fi indiferente! se ruga Austin. Nu poți risca așa ceva! Mai lasă-mi timp, cel puțin cîteva ore!

Abel se duse la ușă și o deschise încet.

— Gîndește-te la imensitatea timpului pe care l-am petrecut aici. Maiorul este vinovat de asta.

CAPCANA DE STICLĂ

Te înșeli, Austin. Tu cauți o stafie. Afară nu poate fi nimic altceva decât abisul. Eu mi-am cautat singurul lucru real care poate fi făcut în condițiile date: eu îl voi ucide pe maior. În această noapte îl voi ucide.

Ieși afară fără să se mai sînchisească de Austin. Porni către tranșee, încercînd să nu se îndeparteze de zidurile clădirilor. Terenul liber dintre ultima baracă și prima tranșee îl străbătu în salturi scurte, după ce se asigură că nu era nimeni prin apropiere.

Se furișă printre tranșee. Cunoștea foarte bine sistemul lor și stia exact cînd trebuia să schimbe direcția și cînd să meargă înainte. Merse prin labirint în direcții aparent lipsite de sens, ba la dreapta, ba la stînga și apoi drept înainte și iarăși înapoi pînă cînd ajunse acolo unde voia să ajungă — în fața ascunzătorii din pămînt. Nu avea nici o lanternă, nici nu avea nevoie de lumină, ar fi găsit lucrurile îngropate chiar dacă n-ar mai fi fost nici firele pe care însă le simți curînd între degete.

Dezgropa piesele pistolului. Erau murdare și unse, dar așa fuseseră de foarte multe ori. Puteau fi curățate. El luase cu sine trusa de curățat armele, inclusiv pasta de bisulfit de molibden necesară pentru ungere. Și încă o dată, ultima dată, începu să curețe piesele componente ale pistolului așa cum o făcuse de atîtea ori pînă acum. Din buzunar scoase țeava și o înșurubă. După cinci minute avea în mînă un pistol adevărat, întrucît în încărcător avea trei proiectile și aceste trei proiectile trebuiau să ajungă.

Aplicîndu-se permanent, alerga înapoi prin tranșee. Aici era acoperit. Numai din cînd în cînd ridica capul și se uita în jur. În noaptea asta patrulea mai mult decît o singură santinela. La un moment dat văzu trei santinelle deodată. Două dintre ele stăteau pe terenul liber dintre barăci în timp ce a treia dispărea după un colț.

Nu avea dreptul să existe mai mult. Nu se mai simțea în siguranță. Oare ușile erau acum închise? Nu fuseseră concepute să fie încuiate și, atît de repede, nu puteau fi modificate altele uși. Abel era convins că erau mult mai multe care duceau în holul privilegiat. Nu le puteau pați pe toate. Pînă acum fusese suficient faptul că soldații nu aveau ce cauta în interiorul clădirii mașinilor și al majorității celorlalte clădiri. În consecință, nu aveau voie să intre nici acolo, asta era clar.

Cu cît gîndurile lui Abel deveneau mai clare, cu atît mai mult i se părea de necrezut cît de simplu se putea organiza aici o răscoală. Totodată îi devenea însă din ce în ce mai clar cît de puternică era aceasta organizație bazată pe manipularea prin intermediul tabletei negre. Atîta timp cît cineva lua tableta neagră nu reușea să ignore vreun ordin. Și atîta timp cît ascultai de ordine trebuia să iei tableta. Un cerc vicios pentru cel care ajungea vreodată să intre în el. Era asigurat de două ori faptul că nimeni nu știa care era efectul drogului.

Ajunsesse la marginea labirintului de tranșee, în alt loc decît cel prin care intrase — mai apropiat de clădirea mașinilor. După ce se uita în jur, sari din tranșee și alergă la ușa. Acum urma o clipă esențială: păzeau ușa? Trase pistolul din buzunar

și respiră de cîteva ori adînc. După aceea deschise ușa, se repezi înăuntru și se aruncă lînga perețele din stînga, lînga un munte de cabluri și izolatori. Așteaptă un timp, ascultînd ce se întîmpla în semituneric.

Cîntecul roții motoare umplea întreaga sală. De la țevile de deasupra capului său veneau niste pocnete ușoare. I se păru că vede flăcări albastre dansînd deasupra țevilor, dar imediat ce își concentră privirea asupra lor acestea dispărură.

Se ridică și începu să cerceteze împrejurimile prin fereastră. Acolo, în spate, unde se afla magazia, se mișca ceva în umbra clădirii. Încercă să străpunga întunericul. Alergînd aplecat, cineva depăși unul din locurile luminate ale zidului. Austin, Austin se învința pe acolo, caînd explozibil. Dacă îl prindeau, se dădea alarma. Abel nu știa dacă această situație i-ar fi fost favorabilă sau nu. Probabil că era indiferent, pentru că dacă totul mergea cum trebuia avea să-și atingă țelul foarte curînd.

Se furișă la zidul din fund și pipăi pereții pentru a găsi o ușă. Și aceasta ușa era neînchisă. O deschise repede, se strecură prin ea și o închise la loc pentru a împiedica lumina lămpilor de avarie să pătrundă afară. Împinse în jos și pîrghia care închidea ușa.

Coridorul se întindea parăsit la stînga și la dreapta. Abel apucă mai strîns în mînă pistolul și porni în aceeași direcție ca la prima sa vizită. Oare putea să întîlnească pe cineva? Pe maior și asta ar fi fost foarte bine. Femeia? Un sergent? Cine avea voie să pătrundă aici?

Știa prea puțin. În mîntea sa apăreau mereu noi întrebări. Ce scop avea toată cazarma? Cum ajunsesse el, Abel, aici? Ce fusese înainte?

Se opri acolo unde, cu o zi înainte, întîlnisese femeia. Ușa era închisă. Mult timp ascultă cu urechea lipită, după care împinse pîrghia încet, încet la dreapta. Apoi trase ușa care aluneca pe role. Lumina care îl întîmpină fu insuportabilă, îl orbi complet.

Aici nu se afla nimeni. Abel intră. Își concentră simțurile pentru a găsi ceva suspect. Marea mașină nu funcționa. La prima vedere părea un amestec de țevi de sticlă mată cu inflexiuni verzi la colțuri, care se largeau în cilindri mari și prin care treceau tuburi cu terminații aurii, înconjurate de inele și garnituri. Partile metalice erau legate între ele prin cabluri rectilinii, care din cînd în cînd se frîngeau în unghiuri drepte în fața acestei mașini se aflau cîteva cutii așezate una peste alta, cea mai mare fiind la bază. Cutiile aveau pereți de plastic, în care fuseseră practicate o serie de găuri mici, rotunde. Ramele erau dintr-un metal negru-cenușiu, în care se distingueau niturile argintii. Cutia de la bază era de mărimea unei mese și de la ea pornea o țeavă groasă, care făcea legătura cu perețele din dreapta, străbătut de un labirint de rame negre și acoperit cu un material artificial de culoare cenușie. O placă fusese scoasă și pusă pe jos, sprijinită de perete. Pe acolo se putea privi înăuntru un grilaj format de sîrme subțiri așezate vertical orizontal și la 45 de grade, locurile unde se intersectau fiind înconjurate de niște cercuri.

Abel se apropie. Se uita scurt înapoi. Lasase ușa deschisă, iar crăpătura văzută de aici părea o

CAPCANA DE STICLĂ

poarta spre noapte. Asta era explicația. Abel încercase să rezolve enigma pe această cale, dar nu fusese sigur. În el se deșteptase o bănuială, ciudată, o spaimă de a nu fi trisat într-un mod care să nu fie accesibil minții sale.

Se întoarse și se apropie din nou de mașina. Lingă turnul format din cutii se afla un microfon așezat pe un trepid. Cablul microfonului pornea dintr-o parte laterală a cutiei de la bază, al cărei capac părea să fie un fel de tablou de comandă. Lingă comutatorul principal erau o serie de butoane pe care erau desenate formule chimice, iar o țevă care pornea din construcția de țevi de sticlă se termina lingă tablou, într-un fel de vas deschis.

Abel simți cum îi urcă în nas un miros ușor înțepător. Trase atent aer în piept și constată că era miros de foc și că venea de jos. Se aplecă și descoperi un fir de fum. Lingă unul din picioarele trepidului pe care se afla microfonul licărea ceva roșu. Un muc de țigară. Închise ochii pentru un moment. Țigări. Coca-cola. Muzica de radio. Televizor. Prăjituri și nuci... Toate acestea existau undeva, sau existaseră cindva. Sau vor exista cindva. Dar el nu putea ajunge la ele.

Restul țigării aprinse însemna ceva. Gîndul îi readuse rapid la realitate. De foarte puțin timp cindva trebuie să fi fost aici. Țigările sînt un lux. Deci, maiorul! Sau o femeie? Ridică chiștocul. Nu avea urme de ruj. Deci, totuși, maiorul...

Abel stătea pe jumătate aplecat. Pistolul se afla în buzunarul lui. Băga mina în buzunar și apucă minerul armei. După aceea se duse la peretele din stînga în care se afla o ușă, o ușă deschisă.

Din nou intră într-un hol. Rămase pironit locului fără să poată înțelege ce se întimpla. În fața lui se afla o garnitură de scaune din țevă de oțel așezate în jurul unei mese joase, cu tăblia din material artificial de culoare neagră. Dintr-un ghiveci imens creștea un arbut, care ajungea cu frunzele sale nenumărate pînă la tavan. La perete se aflau două dulapuri de birou, ale caror rulouri erau ridicate și în care se aflau mai multe corpuri de ordinatoare. Lingă ele era o cutie pentru acte plină cu cartele. Pe o masuță se afla o mașină de scris automată, iar într-un raft de dedesubt se vedea un magnetofon.

Abel se trezi brusc din contemplație cînd auzi un zgomot. Imediat se trase după ușă. Se lungi pe pămînt și privi după colț. În cîmpul lui vizual apără o persoană și apoi încă una. Veneau din aceea parte a încăperii aflată în spatele scaunelor, pe care nu o cercetase încă și pe care nu o putea vedea de unde stătea el. Prima persoană era un soldat îmbrăcat în uniformă de paradă. Avea ochii legați cu o bandă neagră și păsea nesigur prin cameră. Cel care se afla în spatele lui și care îl împingea înainte arătîndu-i drumul era un sergent. Amîndoi disparura în partea cealaltă a gangului. Zgomotul pașilor încetă și atunci auzi bătaia în ușă. Ușa se deschise și Abel auzi vocea unei femei.

— Hai vino, micuțule.

Apoi citeva zgomote neidentificabile. O ușă care se închide. Pași. Sergentul apără din nou în cîmpul lui vizual. Se apropie de dulapul de acte, scoase un volum, îl deschise și începu să caute prin el.

Abel stătea nehotărît la locul său de observație. Încercă să aprecieze distanța de la el la bărbatul din cameră. Erau numai douăzeci de pași. Dacă acesta avea ceva de făcut la mașina putea fi într-o secundă lingă el.

Abel nu voia să riște mai mult decît era absolut necesar. Începu să caute un loc în care să se retragă și să nu poată fi văzut imediat de la ușă. În spatele construcției din sticlă se aflau, pe măsute, lingă perete, mai multe obiecte care pareau să fie agregate electrice. Între ele erau multe nișe și colțuri libere.

Abel se retrase într-una din aceste nișe pentru a aștepta să vadă ce se întimplă. Aici peretele era în formă de amvon și lingă el se afla un scaun rotativ așezat în fața unui tablou de comandă. Cîine stătea pe acest scaun se putea uita printr-un gemuleț mic care permitea să privești afară.

Abel ascultă cu atenție dacă se mișca ceva în camera de alături. Nu se auzea nimic neliniștitor. Se așeză pe taburet și privi prin gemuleț. Acum își dădu seama unde era. Se afla lingă curtea cea mare din fața locuinței maiorului.

Un zgomot brusc îl făcu să se lungească la pămînt. Auzi voci, însă, din cauza ecoului, nu se puteau distinge decît cu greu una de alta. Cu toate acestea, reuși să priceapă destule cuvinte.

— ...era timpul, camarade?
— ...deja în cinci minute să intru. Nu-i așa?
— Ce crezi despre santinelele dublate?
— Este probabil un nou exercițiu, ce altceva ar putea fi?

— Și lanterna care a dispărut?
— ...ca exercițiu de antrenament...
— Mie mi se pare că lucrul asta trebuia luat foarte în serios, pentru că dacă ne gîndim bine este sabotaj... de fapt nu pot înțelege...
— Tocmai de aceea, camarade. Eu am propria mea părere.

Vocea scăzu, dar cuvintele se auzeau acum mai clar decît înainte.

— ...sînt convins că maiorul a pus-o în burlan...
— ...de ce?
— Este evident, camarade. Caporalii au devenit prea comози. Trebuie încălzîți puțin. Să-și dea puțină silință. Să fie mult mai atenți la ce fac soldații. Să facă servicii suplimentare și santinele duble. Vocea devenea din ce în ce mai puternică. Superiorul este modelul de viață al soldaților. El nu are niciodată voie să cedeze... Numai munca neobosită cu sine... pentru asta avem serviciul, exercițiile, învățămîntul. El trebuie permanent... și mai mult decît datorită devotamentului soldatului... onoare...

— Sigur, camarade. Ai dreptate, camarade. Sînt convins, de ceea ce le îndrăgă maiorul, gîndi Abel. Sînt niște amăriți, ca și noi. Oare maiorul...? Un gînd îngrozitor îi trecu prin minte: poate că nici spiritul maiorului nu era liber, era și el un instrument și deci nu putea fi judecat. Dar al cui instrument? Alungă din gînd această idee. Se aflau într-un sistem închis, fără legături cu exteriorul. Maiorul era centrul acestei lumi. El era vinovat de toate. Acum era sigur de asta.

— ...sa fiu punctual. Oare vine și el la schimbarea garzii?
— Astăzi nu. A tras obloanele.

CAPCANA DE STICLĂ

— Totuși, trebuie să păstrăm disciplina. Capul sus, camarade!

— Capul sus!

Pași, uși trîntite...

Unul dintre bărbați părăsise camera. Abel auzi foșnete de hirtii.

Se ridică și privi prin fereastră. Curtea cazarmii nu mai era goală. Zece militari cu căști de oțel pe cap se aflau în formație. Stăteau absolut nemîșcați, de s-ar fi putut crede că sînt morți. Acum intra și un al unsprezecelea în cîmpul vizual. Trebuie să fie un sergent. Probabil era sergentul care făcea schimbul gării. Se opri la aproximativ zece metri în fața gării aflate în poziție de drepti.

Din cealaltă parte venea acum un al doilea rînd de soldați. Mărșăluiră în linie dreaptă pînă ajunseră exact în fața grupei care aștepta. Brusc se opriră.

Deoarece prin fereastră nu pătrundea nici un sunet, spectacolul nocturn din curte părea un joc de marionete. Mișcările măsurate, pașii cadențați, întoarcerile bruste, poziția rigidă a trupurilor. Pașii de lemn trase de sfori. O scenă, cu se. Jocul lipsei de voință.

Cele două rînduri mărșăluiră fiecare în altă direcție. Sergentul rămase pe loc pînă cînd dispărură ambele grupe. După aceea, se întoarse și porni spre clădire.

Se deschise o ușă. Abel se aplecă.

— Totul este în ordine?

— Sigur că da. Totul funcționează perfect.

— Nu ai voie să fii niciodată mulțumit, spuse maiorul.

Vocile tăcură un timp, apoi se auziră din nou.

— Mai ai mult de lucru aici, camarade?

— ...gata.

Se auziră rulourile dulapului pentru acte închizîndu-se.

— Mă duc la corpul de gardă.

— Eu mă duc să mă culc.

— Noapte bună, camarade. Și capul sus.

— Capul sus.

Se auziră pocnind călcîiele cizmelor. Ușile se închiseră. Tăcere.

Abel avu iarăși curajul de a ieși din ascunzătoare. Se duse la ușă. Drumul părea a fi liber. Cu foarte multă precauție, privind permanent înapoi și ascultînd cu atenție, se furișă mai departe. Acum se afla lîngă garnitura de scaune. În spațiile intrîndului care îl împiedicase să vadă ce se întîmpla se afla ușă prin care intraseră și ieșiseră sergenții. În fața lui se afla gangul. Pe perețele din stînga atîrnau tablouri — gravuri, reproduceri și fotografii în culori ale unor bărbați. Bărbați în uniformă: Generalul Wellington, Frederic cel Mare, Generalul Rommel, Comandorul Melisander. De doi drugi fixați cu niște inele atîrnau neagră. Pe un pergament pe jumătate derulat se aflau înscrise cuvintele: lucrul cel mai de preț este onoarea. Onoarea noastră este calitatea noastră de soldați.

În perețele din stînga erau patru uși înguste. În ele erau tăiate niște ferestreuici de care atîrnau perdele. Perdeaua primei uși era complet trasa, acoperînd fereastra. Perdeaua celei de-a doua uși era dată la o parte. Becul unei veioze lăsa un

cerc galben pe o canapea și lumina slab restul camerei. De-abia era loc pentru puțină mobilă dinăuntru: un dulap de metal, o noptieră și un scaun împletit. O masă, fixată cu colțare de fier în zid, era rabatată. Pe masă se afla o cană din sticlă albăstră.

Abel nu întîrzie aici deloc. Din camera alăturată se azeau cuvinte. Perdeaua nu lăsa să se vadă nimic. Abel își lipi urechea de ușă. Voci de femei.

— ...dar nu sînt foarte sigură.

— Ai face-o? Vreau să spun, dacă n-ai fi interzis?

— Da, aș face-o!

— Dar nu este o soluție.

— Sigur că nu.

— Mai ia o bucată de prăjitură. Da, aș face-o.

— Te-ar prinde. Și pe ea o vor prinde.

— Și ce se va întîmpla atunci?

— Prăjitura e bună, trebuie să-mi dai rețeta.

— Ți-o scriu. Ai un pix la tine?

— Ar trebui să mă gîndesc întotdeauna la ceea ce s-ar putea întîmpla atunci.

— Asta este problema. Există un atunci.

Abel se furișă la următoarea ușă. Perdeaua era trasă. De perdele era fixat cu ace de gălalie un bilețel pe care scria: Ocupat. Abel azeaua șoapte și sunete confuze, dar nu putea înțelege nici un cuvînt.

După ce se terminau cele patru uși, gangul făcea un cot și ducea la o ușă mare. De ușă era atîrnată o tablă pe care scria: Intrarea interzisă.

Asta trebuia să fie locul sacru, locuința maiorului. Abel scoase pistolul din buzunar. Simțea cum emoția devine din ce în ce mai puternică. Se apropie cu un pas de ușă. „Intrarea interzisă”. Oare aceasta ușă era închisă? Puțin probabil.

Privirea îl căzu pe propria-i mină. Era foarte liniștită. Pistolul era pregătit. El însuși îl montase și îl încărcase. Brusc, începu să aibă o indoială: oare încărcătorul era pus corect? În fața aprinzătorului se afla un cartuș încărcat sau un spațiu gol? Scoase încărcătorul — pentru asta nici măcar nu trebuia să rabateze minerul, pistolul său nu avea miner. Nu stătea prea bine în mînă din cauza asta, dar stătea destul de bine pentru a putea țînti și trage cu el.

Încărcătorul era pus corect. Cele trei cartușe se aflau în lăcașurile superioare, iar celelalte două lăcașe erau goale. Trei cartușe ajung pentru un singur om. Abel făcu exces de zel și scoase un cartuș din încărcător pentru a-l cerceta cu atenție. Dar totul era în ordine, era un cartuș ca multe altele mi se pare că le trăsese deja, de culoare cenușiu-argintie, ascuțit la vîrf, cu axul străbătut de un canal foarte fin.

Brusc se întoarse, pentru că auzise un zgomet. Tăcere. Poate că venise din camera în care discutau cele două femei. Lui Abel îi veni să ridă de sine însuși. Acum se afla cu pistolul încărcat chiar în fața birlogului leului. Așa că ce mai conta? Cartușul înapoi în încărcător, încărcătorul înapoi în pistol... o secundă, nici măcar o secundă.

Nu mai ezita. Se apropie de ușă. Auzi din nou zgometul de mai înainte... un strigăt, atenuat, sugrumat. Venea dinspre ușă maiorului. Oare maiorul nu era singur?

CAPCANA DE STICLĂ

N-avea importanță. Nimeni nu poate trage mai repede decât un bărbat care are deja pistolul în mână și așteaptă de zile întregi să tragă.

Abel puse mina pe clanța și o trase în jos, încet ca pe minutarul unui ceas. Simți opoziția ușoară a arcului, apoi pe cea puternică, a limbii presate de pîrghie. Începu să împingă și în fața Ușa cedă. Din nou își tempera nerăbdarea și continua să împingă milimetru cu milimetru.

Zgomotele deveniră din ce în ce mai puternice. Abel înțelegea acum: „A doua baterie — foc! Bateria trei — foc! Deschideți clapele de bombe! Atenție, rachete inamice se apropie de la nord! Pregătiți-vă pentru atac! Ulani, pe cai!”

Abel deschisese ușa cît un lat de palmă. Se puteau vedea câteva scaune și o hartă pe perete. „Pregătiți torpilele. Foc! Aruncătoarele de flăcări, pe linia de foc. Atenție! Tancuri inamice de la stînga! Dați drumul la ceață! Atacați baricadele! Folosii gaze de luptă!”

Abel deschise ușa de tot. O cameră goală. Mobile puține. Un pat de campanie. Pe pat se afla maiorul. Ținea ochii închiși și urla „Batalionul de tancuri, înainte! Spargeți zidurile! La atac! La atac!”

Fața maiorului era roșie, broboane mici de sudoare îi straluceau pe frunte.

Abel ridică pistolul și striga:

— Domnule maior!

Maiorul deschise ochii și privi spre Abel fără să-l vadă.

— O lupă minunată, camarade! Ce părere ai?

— Domnule maior! striga din nou Abel. Se apropie cu pistolul pregătit. La colțurile gurii maiorul avea mici baloane de salivă. Părul îi era înspăcat cu fire argintii. Cu mult efort, se ridică în șezut.

— Trebuie să rezistăm. Onoarea noastră este în joc. Acesta este marele război. Soldatul și-a făcut întotdeauna datoria. Acum luptăm în ultimul război.

Abel era disperat. Maiorul trebuia să înțeleagă. Îi ținu pistolul în fața ochilor, îl apucă de umeri și îl scutură puternic.

— Domnule maior, urlă el. Nu sîntem în război. Sîntem în cazarma. Deșteptați-vă! Nu sîntem în război!

Fața roșie, umflată, începu să se balăbănească. Ochii priveau fix, inexpresiv. Abel tăcu și îl lăsă liber. Capul maiorului căzu în fața și lovi bubind placa mesei care se afla lîngă pat.

— Intotdeauna este război, mormăi el. Mîinile strînse pumn se desfăcuseră și degetele tremurau. Păreau ca niște animale mici ce se luptau pentru a supraviețui. Lîngă miinile maiorului se afla o pungă de plastic goală, ruptă.

În ochii lui Abel erau lacrimi. Cu pistolul atîrnîndu-i încă în mînă și împletindu-se porni spre perete și se sprijini de el. Maiorul începu să respire tare și sfîrșitor. Mîna lui Abel încă mai strîngea pistolul, dar acum nu se mai gîndea să tragă. Își marturisă că nu putea. Nu putea atîta timp cît maiorul nu-și recăpata cunoștința.

În el se prăbșise o lume. O lume care se construise singură. Era lumea marelui său plan, mult mai mult decît o războiune sau o pedeapsă, mai degrabă credința lui, religia lui, ceva de neîntîies, ceva care venise în el din afară sau dinainte.

Acum era gol pe dinăuntru și nu știa ce să facă mai departe.

Să se întoarcă înapoi? De ce nu? Nimeni nu-l observase, deci drumul de întoarcere era liber. Se putea furisa înapoi în camera lui, înapoi în pat, putea trage patura peste ochi și ar fi fost ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Dar nu mai avea ceva care să-l susțină. Ura dispăruse, iar indiferența nu este o forță pe care să te sprijini. Fără ură și fără tableta neagră ce mai rămînea?

Sau să aștepte pînă cînd maiorul avea să se trezească? O să aibă oare atunci curajul să tragă? Mai avea oare sens să tragă? Pînă acum nu se întrebese niciodată care era sensul. Probabil că nu mai avea nici un sens. Probabil că nimic nu avea sens.

Tresări brusc. Un sunet strident de sonerie sparse liniștea. Venea de pe noptiera de la capul patului. Acolo se afla un telefon. Soneria suna din nou. Maiorul făcu o mișcare ușoară. Abel se repezi la telefon și ridică receptorul. Știa cum suna vocea maiorului.

— Ce este? întrebă el tăios.

— Aici caporalul de serviciu de la camera de gardă. Domnule maior, vă rog să-mi permiteți să raportez. Am terminat inspecția camerelor, ordonată pentru astăzi. Noi am... în camera 56... domnule maior lipsesc doi oameni. Abel 56/7 și Austin 56/8. Sa dau alarma? Sa încep o acțiune de căutare?

Abel se gîndi repede.

— Nu, urlă el în microfon. Nu acum. Numai după deșteptare.

— Domnule maior... pare a fi vorba de dezertare. Ar trebui să facem ceva acum, imediat...

— N-ați auzit ce am spus? îl intrerupse Abel tăios. Concentrați santinelele asupra dormitoarelor, ca să nu mai dispară și alții. Pînă la deșteptare nu se mai întreprind alte acțiuni. Am terminat.

Puse receptorul la loc.

Acum se decisese. Avea timp pînă la ora șase. În aceste cîteva ore trebuia să se împlină totul. Putea să aștepte aici sau să fugă. Putea să-l împuște pe maior, să se împuște pe sine sau pe alții trei. Putea... ce mai putea?

Parăsi camera, trăgînd ușa după el. Traversă repede gangul și porni pe drumul pe care venise cu o oră înainte, arzînd de nerăbdare să ucidă.

12.

Phil dormise puțin peste noapte. Nu se simțea bine. Asta putea să fie o urmare a emoției din ziua precedentă, sau a emoției care tocmai se re-deșteptase. Sau poate provenea de la activitatea, pentru el încă neobișnuită, a inimii și a plămînilui. La urma urmelor era indiferent de unde provenea.

Chris apărură cu ochii înroșiți de plîns.

— Nu am putut veni mai devreme, spuse ea. Tocmai trecea pe coridor cînd am vrut să vin la tine. M-a... mi-a cerut...

— Ce? întrebă Phil cu voce slabă.

— Oh, Phil ce ne facem?

Se așeză, de data asta nu pe taburet, ci pe

CAPCANA DE STICLĂ

marginea patului. Se aplecă asupra lui și îl săruta. Din nou îl întreba:

— Ce ne facem?

— Ceva o sa găsim noi de făcut.

Phil își dădea seama cât de neconvincător suna vorbele lui. Căutase toată noaptea și nu reușise să descopere nimic. Dar trebuia să spună ceva care s-o consoleze.

— Există arme la pord? Întreabă el. Ai văzut la cineva vreun pistol? Poate în magazii?

— Nu cred... nu am fost atentă. Dar ce vrei să faci cu o armă?

— Poate putem să-l obligăm?

— Dar la ce să-l obligăm?

El nu răspunde.

— Ah, este îngrozitor, este mult mai îngrozitor decât am crezut până acum. Și era și așa destul de rău.

— Tot ceea ce a spus el, spuse Phil, suna atât de rațional.

Ea se ridică brusc.

— Dar este greșit!

— Eu nu am descoperit nici o greșeală, spuse el fără curaj.

— Este greșit, spuse ea încă o dată, de parcă s-ar fi putut apăra spunind-o de mai multe ori: „Este greșit!”

— Dacă nu aș fi atât de neajutorat! mormăi el în barbă.

Trebuia să facă eforturi pentru a rămâne liniștit, dar până la urmă durerea și dezamăgirea îl înviorară: strinse pumnii și își azvirlă capul la stînga și la dreapta.

— Dacă nu aș fi legat de curelele astea... Chris... vreau să fac tot ce se poate...

Ea îl mîngie pe obraz și îl sărută din nou.

— Îți promit Chris... se bîlbîi el. Cînd îmi voi recăpata puterile... voi găsi un drum... îți promit!

— Fii liniștit, spuse ea foarte aproape de fața lui. Știu foarte bine...

Phil îi simțea adierea gurii. Brațele lui erau încă legate de curele, dar trebuia să ridice doar puțin capul pentru a-i atinge fața. Se sărutară din nou, flămînzi unul de celălalt, disperați și fără cîvinte.

— Soră Christine, v-ați pierdut capul, spuse medicul șef.

Stătea în ușa deschisă. Nu auziseră zgomotul pe care îl facuse ușa cînd se deschise. Chris se ridică brusc și merse cu pași mici la peretele din spate.

— Știi că va pot obliga să-mi dați ascultare, spuse doctorul Myer liniștit, dar cred că nu va fi nevoie de așa ceva! Mergeți în camera dumneavoastră! Vom discuta mai tîrziu!

Aștepta pînă cînd fata părăsi camera. Ea nu-i mai arunca lui Phil nici o privire.

— Christine este o fată draguță, spuse doctorul Myer. Fără îndoială ca este cea mai draguță dintre cele patru femei pe care le-am salvat pentru umanitate. Înțeleg, Abelsen, ca va place. Nici măcar nu am ceva împotriva dacă va îndrăgostiți de ea, dar **par distance**, dacă-mi permiteți. Țineți bine minte. Abelsen: ea îmi aparține mie. În vremuri normale as spune că este mica mea mireasă. Dacă... pînă la urmă asta pînă acum, de acum încolo s-o știți în consecință. Porni către ușa.

— Domnule medic șef! strigă Phil.

Doctorul se întoarse pe jumătate și se uită la Phil peste umăr.

— Mai e ceva?

— Nu puteți face asta, spuse Phil, ceea ce v-ați propus. Femeile nu sînt proprietatea dumneavoastră. Și mai ales Chris nu este!

— Deci așa, spuse medicul, deci asta e, sînteți un revoluționar. Unul dintre aceia care nu se stie din ce motiv se ridică împotriva lui Dumnezeu și a lumii. Din cei care seamănă nemulțumire și cu leg haos. Asta-mi mai lipsea. Dar mă voi ocupa de dumneavoastră. Voi face un om folositor din dumneavoastră. Și acum vă ordon: lăsați fata în pace. Nu este pentru dumneavoastră: ați fi ultimul pentru care ea ar fi aici. Sper că ați înțeles!

Încă mai stătea pe jumătate întors. Apoi ieși Phil mai vîzu o clipă o bucată din halatul alb după aceea, ușa se închise fără zgomot.

Și în noaptea următoare Phil dormi foarte puțin. De fiecare dată se trezea din coșmaruri și asculta atent. Dar zgomotul ușii, pe care îl aștepta cu înfrigurare, nu se făcu auzit. Evident că îi era dor de Chris, dar nu se mira că ea nu vine. Probabil că era sub observație, dacă nu cumva era închisă. Ar fi fost însă recunoscător pentru orice întrerupere a singurătății sale, chiar dacă asta ar fi însemnat încă o vizită a medicului. Dintre toate nopțile lungi pe care le petrecuse în patul său de bolnav, aceasta fusese cea mai lungă și cea mai grea.

De-abia spre dimineață apucă să doarmă puțin. Avu un vis care se repeta de multă vreme și din care se trezea mereu scaldat în sudoare: se făcea că zăcea paralizat pe o bancă transportoare și se îndrepta spre o imensă capcană de sticlă, care se închidea în jurul lui.

Cînd se trezea, se simțea foarte obosit, dar era ceva mai liniștit. Așteptarea a ceva ce trebuia să se întimplie, chiar dacă nu știa ce avea să fie, nu i se părea de nesuportat. Într-un fel sau altul totul trebuia să continue, într-un fel sau altul continua de fiecare dată.

După aceea, se deschise ușa și intră o străină, o femeie tînară, care purta uniforma sursorilor medicale. Avea o față cam obtuză, dar părea cumsecade.

— Bună dimineața, spuse ea. Cum ați dormit?

— Unde este... sora Christine?

Sora umezi un burete cu lichid dintr-o sticlă. Mirosul patruzător al detergentului se răspîndi prin cameră.

— Dînsa a preluat o altă sarcină, spuse sora și îi șterse pe Phil pe față cu buretele. Eu îi iau locul. Sînt sora Berthe.

— Ce s-a întimplat cu ea? Unde este?

Sora Berthe nu se opri din munca ei.

— Nu vă agitați, spuse ea.

— Aduceți-o aici! strigă Phil. Imediat!

— Liniștiți-vă odată! îi ordonă sora nerăbdătoare.

Phil își întoarse capul într-o parte pentru a scăpa de buretele care-i ștergea fața și îl împiedica să vorbească.

— Gata cu toate astea! izbucni el. Vreau s-o vad pe Chris!

— Uite ce e, spuse sora. Ce fel de purtare este asta?

CAPCANA DE STICLĂ

Se îndreptă și îl privi pe Phil supărată. El încerca să-și stapinească nerăbdarea.

— Vă rog, soră, spuse el, mergeți la ea. Spuneți-i să vină!

— Nu are voie să vină, spuse ea. Nu înțelegeți asta? Este foarte simplu: nu are voie să vină și nu poate veni!

— Ați văzut-o? întrebă Phil. Astăzi?

— Da, evident, în camera surorilor. M-a și rugat să vă transmit salutarile ei. Vă urează însă-nă-țoșire grabnică.

Phil nu mai zise nimic și sora Berthe continua să-l spele. Din cînd în cînd storcea buretele într-un vas și apoi îl umezea din nou.

— Soră, spuse Phil. Faceți-mi o plăcere, vă rog! Spuneți-mi dacă pot vorbi cu Chris la telefon.

— Da, dar eu nu vă fac legătura.

— Ce număr are?

— De ce să vă spun? Nu aveți voie să vorbiți cu ea. Șeful a interzis acest lucru. Spunea că va agitați prea mult.

— Ascultați, spuse Phil. Trebuie să vorbesc cu ea. Să vină aici oricînd.

— Vă atrag atenția că voi raporta dacă nu va liniștiți imediat!

După o pauză, îl întrebă cu voce caldă:

— V-ați îndrăgostit, nu-i așa? Deoarece Phil nu răspunde, continuă. Nici nu vă închipuiți cît de des se întîmplă ca bolnavii să se îndrăgostească de cele care-i îngrijesc. Asta se întîmplă o dată la două zile, cel puțin. V-aș putea spune o mulțime de povești din astea. Dar pe mine nu mă interesează. Cum v-ați însă-nă-țoșit de tot, voi, bărbații, nu mai vreți să știți nimic de noi. Am avut o dată o prietenă care se numea Ellie. Ea s-a prins rău de tot în cursă. Asta se întîmplă cînd mai lucrăm la Santiago. Într-una din zile au adus...

— Soră, ușați-mi fața, spuse Phil. Ea se conformă. Apoi spuse:

— Nu o luați chiar așa de tragic! Scoateți-o pe Chris din minte. Ceea ce nu se poate schimba nu se poate schimba. I-ați sucit bine de tot capul. Arată de parcă ar plînge tot timpul. Oricum, doctorul îi va da de lucru, îi aruncă lui Phil o privire cercetătoare. Nu va mai faceți iluzii. Trece oricum. Nici unul din noi nu are o situație mai bună. El cîntă și noi jucăm. Ce altceva putem face în condițiile date?

Aruncă buretele în vas, luă spray-ul sub braț și părăsi camera.

Către seară, veni și doctorul. Se așeză lângă patul lui Phil și îl cercetă cu atenție.

— Vești bune, Abelsen, spuse el. Micul soare către care ne îndreptăm poate fi văzut deja cu telescopul. Luminează destul de slab, trebuie să fie o stea rece, dar oricum este un soare. Apăsă pe unul din butoanele de pe tabloul de comandă de sub pat. Geamul se deschise. Se putea vedea peretele argintiu al cerului exterior și dincolo de el se deschidea spațiul infinit. Stelele se mișcau încet, în cerc, în jurul unui centru invizibil. Imediat va apare, spuse medicul. Vezi? Acolo unde cele trei stele mai luminoase formează triunghiul echilateral, acolo este ea, RZ 11... pe latura din dreapta a triunghiului. Nu poaie fi văzută încă cu ochiul liber. Și nu știți lucrul cel mai ferm, are

o planetă, cel puțin una. Am constatat o ușoară descreștere a intensității luminii. Durează trei sferturi de ora. Trebuie să fi fost trecerea unei planete. Acolo vom ateriza în câteva zile vom trece la accelerație negativă. Încă nu am calculat-le exacte.

Cu capul ridicat, privea în adîncul întunecat de afara, de care nu-l despărtea decît un strat subțire de sticlă. Acolo gasise el o insulă pe care viața putea continua.

— Bineînțeles, nu știu cum arată planeta. Poate nu va fi prea prietenoasă. Dar avem tot ce ne trebuie pentru a ne stabili acolo. Nu avem nici o altă posibilitate de alegere. Ne-ar costa prea mult să continuăm drumul într-o direcție necunoscută. Ar însemna prea mult timp și prea multă energie. Apăsă din nou un buton și în fața ferestrei apără un perete opac.

— Apropo, Abelsen, asta este pentru tine, spuse el. Arată spre cutia cu butoane de sub patul bolnavului. Poate că ai deja atîta forță în brațe. Cu degetele, palma brațului lui Phil.

— Încearcă!

Desfăcu curelele de pe brațul drept al pacientului. Phil se prefăcu că face un efort considerabil pentru a ridica mina. Strînse din dinți și mișcă brațul de câteva ori pe pernă încoace și încolo de parcă nu reușea să-și încordeze mușchii.

— Lasă, nu-i nimic. Nu ați ajuns încă în faza asta. Am să vă leg la loc, altfel, face rău, dacă aveți curvă un cercel.

Închise curelele la loc și Phil înregistră recunoscător că nu le strînsese mai tare decît fusese înainte.

— Da, spuse medicul. Deci în curînd vom fi la destinație. Acum trebuie să încep pregătirile. Ce mă fac cu tine? Mi-ar fi plăcut să vă conving. Nu sunteți prînst, ați fost odată locotenent.

— Nu mai sint? întrebă Phil.

— Nu.

Fața medicului exprima de-a dreptul bunăvoință. Stătea în continuare lângă patul lui Phil, ca o statuie, un simbol al destinului.

— V-ați gîndit la ceea ce v-am spus?

Phil dădu din cap.

— Da!

— Ați recunoscut că planul meu este corect? Phil tăcu. Povestea cu Chris, știți, eu vă înțeleg. Dar așa ceva se poate învinge chiar dacă doare înțelegeți, sper, că femeile au de îndeplinit o sarcină, nu-i așa?

— Nu este uman, spuse Phil.

— Deci nu înțelegeți. Pacat. Mi-ar fi plăcut ca cineva să mă înțeleagă, pe mine și importanța planului meu. Pacat. Dar dacă nu sunteți destul de inteligent, atunci trebuie să procedăm fără înțelegere. Sunteți gata să participați voluntar la realizarea marii opere care ne stă în fața? Chiar dacă necesitatea logică nu va este accesibilă? Va supuneți voluntar conducerii mele?

Deoarece Phil tăcea, continuă pe același ton măsurat, dar ferm:

— Mi-ar fi plăcut dacă ați fi fost gata să participați voluntar la ceea ce avem de făcut. Atunci ați fi înțeles, cu timpul. Poate că nu puteți înțelege pentru că toate astea v-au luat prea pe neașteptate. Eu am toată bunăvoința față de dumneata, Abelsen. Mai aveți încă toate șansele.

CAPCANA DE STICLĂ

Deci?

Gura lui Phil era uscată. Lupta cu sine însuși. Problema nu era dacă ar fi fost gata să se supuna dar era oare bine să se opună în mod deschis? Ce putea îndrepta opunându-se?

— Abelsen, hotărâți-vă odată! spuse doctorul. Incepea să-și piardă răbdarea. În vocea lui se simțea furia pe care de-abia și-o stăpânea.

— Eu te rog să-mi faci un serviciu! Pot face ce vreau cu dumneaele. Cu un efort minim te pot obliga să faci tot ce vreau eu! Am mijlocul necesar pentru a realiza asta! Bătu cu palma peste băzunarele halatului. Dar nu-mi doresc să folosesc acest mijloc. Vreau să-mi dai dreptate fără a fi obligat s-o faci!

Phil concepuese un plan privind comportamentul lui pe mai departe.

— Nu este ușor, spuse el.

— Ce nu este ușor? întrebă medicul.

— ...să vă înțeleg pe dumneavoastră, răspunse Phil. Situația este extraordinară de grea. Planul dumneavoastră este foarte complicat. Este un plan gigantic.

— Bine că înțelegi cel puțin atâta lucru, băiete. mormăi medicul. Cu voce tare adăugă:

— Vrei să încerci să meditezi asupra lui?

— Voi încerca, spuse Phil.

Medicul se gîndea.

— Nu te pot lăsa prea mult timp. Accelerația negativă va începe deja mâine. Din cauza creșterii forței de inerție nici unul din noi nu-și poate folosi capacitățile la potențialul lor maxim. Dar voi face totuși o încercare în cazul tău... Se întreprinse și îl privi pe Phil cercetător. Abelsen, nu cumva vrei numai să câștigi timp? Nu încerci cumva să mă trișezi? Ești într-adevăr gata să te supui indicațiilor mele?

— Într-adevăr sînt gata, confirmă Phil.

Spera că suna sincer.

— Ai înțeles că trebuie să renunți la Christine?

— Da, spuse Phil.

Răspunsul suna cam forțat. Precis nu suna sincer.

— Deci așa, spuse medicul. Îl privi pe Phil cu ochi scrutători.

— Nu cred că trebuie să am încredere în tine. Te voi supune la o probă.

Luă butonul din mîna lui Phil și sună. După puțin timp, sora Berthe intra în camera.

— Ajutați-mă, vreau să întorcem patul! spuse el.

Văzînd că sora Berthe îl privea uimită, spuse rece:

— Nu vă zgîiți, mai bine puneți mîna!

Fără menajamente, împinse patul pînă cînd îl aduse lîngă peretele pe care se afla ecranul videofonului. Capul lui Phil se găsea cam la un metru de ecran și era îndreptat direct spre el.

Dr. Myer formă un număr. Se auzi sunetul regulat al soneriei.

— Privește cu atenție ecranul videofonului, spuse el. Cred că te va ajuta să vezi faptele în adevărata lor lumină.

Făcu semn sorei să viină cu el cînd porni spre ușă. Phil rămase din nou singur.

13.

Aproape că Abel nu l-ar fi observat pe Austin Stătea ghemuit, cu picioarele trase sub barbă. lîngă peretele lateral al magaziei de provizii.

— Ce s-a întîmplat cu tine? întrebă Abel.

Austin se întoarse spre el — o pată albă în umbră. Nu spuse nimic.

— Te-am căutat, spuse Abel. Unde-i explozibilul?

Austin ridică din umeri.

— Nu există explozibil. Ai avut dreptate.

— Și ce ai de gînd să faci acum?

— Nimic. Maiorul este mort?

— Nu, spuse Abel. Nu mai are nici un sens.

— Niciodată n-a avut vreun sens.

— Poate că nici înainte nu a avut vreun sens.

Dar eu am crezut cu tărie în asta. Acum însă mă gîndesc: cum am putea ști, de fapt, ce are și ce nu are sens?

Tăcură cîteva secunde. Mai încolo apărură o santinelă, care merse de-a lungul aleii, după care dispărură, din colțul barăcii următoare.

— Nu ne mai putem întoarce, spuse Abel. Au făcut inspecție în camere.

— De unde știți?

— Știu pur și simplu.

— Și ce vei face acum?

— Nimic. Ca și tine.

Austin se ridică în picioare.

— Abel, se rugă el. Hai să încercăm încă o dată. Împreună.

— Ce? întrebă Abel, deși știa deja răspunsul.

— Să evadăm. Prin gaura din coridor. Poate că totuși se poate și fără să o aruncăm în aer. Există acolo un bloc de piatră... un loc îngust. Dacă încercăm împreună să...

— Bine, bine, îl întrerupse Abel. Din partea mea, totul este în ordine. Vin cu tine.

— Un moment, șopti Austin. Așteaptă.

Dispărură în întuneric. După un timp, se întoarse. Avea cu el o bară grea de metal.

— Este stîlpul central al unui cort de zece persoane, explică el. Îl putem folosi ca pirghie. Am luat și două lanterne. Vom avea nevoie de ele. Vîno!

Alergară către clădirea în care se aflau mașinile, pătrunseră în coridor, apoi, trecînd de-a lungul șirului de lumini și prin coridorul întunecat, urcară treptele, fără ca să-i împiedice cineva.

Austin intra în deschizătura dintre blocurile de piatră.

— Dă-mi bara, strigă el.

Abel o împinse spre el, iar Austin o dirijă dinăuntru către locul unde trebuia să ajungă. După aceea ieși din nou afară. Puseră lanternele pe niște pietre în așa fel încît luminau cit de cit locul cu pricina și se lăsară pe bara care ieșea dintre pietre, la înălțimea genunchilor, ușor înclinată în sus, ca o oiște.

— Așa nu merge, spuse Abel. Se uită cercetător în jurul lui, după care se așeză pe pămînt și își sprijini picioarele în zid și în bară. Austin se așeză lîngă el în aceeași poziție.

— Start!

Materialul stîlpului de cort era elastic și foarte rezistent la indoire. Se indoa, revenind apoi în

CAPCANA DE STICLĂ

poziția inițială, se îndoaia din nou... Scrișnete, bufnituri, praf care ieșea dintre blocurile de piatră ca aburul.

Austin vru să intre imediat înapoi în gaură, dar se întoarse tușind și scuipând.

Trebuiau să aștepte.

Abel ridică lanterna și se uită în jurul lui.

— Pare a fi piatră naturală, spuse el și urmări cu lumina venele roșietice și maronii din piatră. Ridică de pe jos o așchie și zgirie cu ea peretele. Roca vulcanică, nu sedimentară, adaugă el.

— Coridorul asta a fost construit prin dinamitare, spuse Austin. Aici este urma unei găuri în care s-a pus exploziv. Urmări cu degetul muchia netedă, rotundă.

Abel se așezase pe o leșitură a stinții pentru a vedea mai bine peretele de sus.

— Am impresia că aici este mai cald, spuse el. Simți și tu asta?

Austin întinse mina și o puse pe suprafața aspră, neagră și cristalină.

— S-ar putea să ai dreptate. Și ce-i cu asta? Dintre-o nișă scoase o casetă de mărimea și forma unei cărămizi obișnuite. Canturile erau acoperite cu un metal negru, iar pereții — cu material plastic. De la un contact pornea un cablu învelit într-o spirală de metal, care ducea la un tub. În rest, caseta nu prezenta nimic deosebit, nici măcar un comutator sau un buton, doar două adâncituri în care se aflau suruburi cu cap îngropat.

— Ce poate să fie? întrebă Abel.

— N-am idee, praful s-a dus, așa ca hai să continuăm!

Din nou încercă să pătrundă în gaura din stincă. Numai că aceasta era obținută de bucați de piatră care trebuiau îndepărtate. Ingenunche și scoase mai întâi pietrele mai mari, după care strinse pietrișul cu miinile și îl trase afară. Imediat ce deschiderea deveni destul de largă ca trupul său să aiba loc înăuntru, intra în gaură și începu să împingă bucați de piatră mai mari pe lângă corp, înspre picioare, de unde Abel le lua și le puneă deoparte. Munciră în acest fel o jumătate de ora, după care Austin ieși gemind.

— Schimbă-mă, trebuie să mă obișnuiesc puțin.

Abel își luă lanterna și se tiri în gaură. Era un tunel strimt, în care de-abia încăpea. Când încerca să ridice capul pentru a privi înainte se lovi rau de o bucată de stincă din tavan. Trebuia să țină capul plecat și putea vedea numai cu mari eforturi în direcția în care trebuia să lucreze. Mai erau multe pietre de îndepărtat. Ajungea greu la bucațile care se aflau la numai câțiva centimetri de nasul lui.

Simțea cum se formează un cucui acolo unde se lovide. La început îl duru, îl dureau și mușchii încordați, coatele și genunchii în care se înfingeau pietre ascuțite. După un timp însă durerea ceda, începu să se încălzească și deveni o mașină care nu mai simțea nimic și care nu se gindea la nimic, săpa și aduna ca un excavator sau ca un plug.

Trebuia să lupte pentru fiecare centimetru, dar înainta. Când îndreptă în fața lumina lanternei — pe care o ținea în gură pentru a avea miinile libere — văzu capacul de metal foarte aproape de

el, întinse mina și îl atinse. După aceea, îl lăsăa puterile și se opri câteva secunde.

— Ce-i cu tine? întrebă Austin.

— Trage-mă de picioare, gemu Abel. Lanterna ții-o las aici.

Austin îl trase afară și Abel se ajută cu miinile atât cât se putea. Trebuia să-și liniștească respirația gîfioare înainte să poată vorbi.

— Nu mai e mult. Am atins capacul... poate încă zece minute de muncă.

Austin era nerăbdător. Se tiri în deschizătură și Abel îl auzi trebuindu înăuntru. Încet, încet își recăpătă forțele. Ingenunchea lângă deschizătură și încerca să recunoască ceva înăuntru. Austin era deja departe.

— Chiar înainte de capac tunelul se lărgeste brusc. Poți să stai jos, strigă el. Mai împing câteva pietre spre ieșire ca să am mai mult loc aici.

Abel se împinse în deschizătură ca să poată primi bucațile de stincă. Austin avea acum mai mult loc pentru a le ridica și în scurt timp accesul se lărgi simțitor.

— Dacă ai oboseit, lasă-mă pe mine!

— Încerc să deschid capacul! Se auzea respirația lui gîfioare, după care se auzi un oftat de ușurare. Se învîrte.

Abel auzi mai întâi un scîrțit ușor, apoi bufnituri și din nou zgomotul metalului.

— Vino după mine, ușa este deschisă!

— Așteaptă! strigă Abel.

Apucă repede lanterna lui Austin și se tiri în tunel. Acum se putea înainta destul de bine, ajunse ușor la deschiderea rotundă... Lumină înăuntru înainte să intre. Capacul desfurat se afla pe pământ. Se sprijini pe coate și pătrunse în încăperea următoare, de forma unei sfere goale, al cărei perete era betonat cu grijă, spre deosebire de coridorul care ducea pînă aici.

— Austin! strigă Abel încă o dată. Așteaptă!

Tocmai îl auzise, dar acum era liniște. Austin parase camera printr-o a doua deschizătură construită la fel ca și prima. În mijlocul capacului desfurat, Abel observa un semn format din trei frunze roșii pe un fond cenușiu deschis.

De afară venea o lumină palidă și un vînt rece, înecacios, care aduse cu sine un strigăt slab de muribund. Abel traversă repede încăperea îngustă. Privi prin deschizătură și văzu marginea de jos a unei scări de fier: Tocmai întindea mina pentru a apuca prima treaptă cînd începu să curgă ceva de sus. Căzură pietre, se auzia bufnituri, mai multe lovituri succesive de treptele scării... corpul lui Austin căzu ca un sac în fața lui Abel. Mai tresări o dată, după care rămase nemîșcat. Abel voia să-l întoarcă, să-l ridice cînd îi văzu fața — era o masă neagră, vitrifiată.

Nu mai pierdu nici o secundă. Știa acum de-a-juns. Ridică capacul și îl înșurubă la loc. Placa de metal era nespus de grea, în mod sigur un aliaj de plumb. Se tiri rapid prin deschiderea din interior, pe care o închise la fel de atent. Se tiri apoi prin tunel și se ridică în picioare. De sus venea un zgomot ușor ca un ticăit. Lumină locul și văzu aparatul pe care îl descoperise Austin.

Abel tremura din tot corpul, dar nu își putea da seama dacă era din pricina efortului, a spaimii sau a senzației de greață. Simțea cum îl cuprinde furia, de data aceasta însă nu mai era o furie ab-

CAPCANA DE STICLĂ

surdă, oarbă și chinuitoare, ci una rece și lucida care îl făcea să tremure. Căuta pistolul în buzunar. Mai era acolo. Scoase încercătorul: gloanțele erau încă la locurile lor. Apăsă declanșatorul mecanismului de aprindere și văzu cum izbucneau scintile. Montă pistolul la loc și porni pe scări în jos. De data aceasta nimic nu-l va împiedica să apese pe trăgaci.

Brusc se lovi de lumina unei lanterne.

— Cine-i acolo?

Era o voce oarecare de bărbat, pe care nu o cunoștea. În orice caz, nu era vocea maiorului.

Abel ținea arma pregătită pentru a trage. Îi dădea senzația că ar fi superior și se simțea atît de sigur că nici măcar nu o folosi.

— Cum vorbiți cu mine? strigă el mergînd în continuare fără să se oprească. Luați poziția de drepti cînd vorbiți cu mine!

Abel nu credea că bărbatul din fața lui îl va lua drept maiorul, dar se baza pe reacția automată a soldatului cînd i se vorbește pe ton de comandă. Trucul avu succes. Pentru o clipă, lumina din fața lui se retrase, omul luase poziția de drepti... dar în același moment Abel era lîngă el și îl lovea cu o laterală de dreapta, care îl făcu să se prăbușească fără zgomot. Pregătirea pentru lupta corp la corp, prin care trecuseră toți soldații, se dovedea utilă. Abel se aplecă puțin asupra celui doborît și îl lumină cu lanterna. Era un sergent. Nu avea nici o arma. Abel se întoarse spre ușa.

Coridorul părea, ca totdeauna în lumina slabă, o săgeată cu virful în depărtare. Lampile de alarmă se succedau rapid pe lîngă Abel. Alergînd, începu să numere ușile și o deschise pe cea care ducea în sala mașinii care făcea vise.

Un bărbat se întoarse, degetul lui Abel tresări, dar se opri la timp, pentru a nu pierde nici acum un cartuș în mod inutil.

Puse pistolul în buzunar și se aruncă asupra celuiualt. Pentru o clipă văzu o față uimită, o gură care voia să se deschidă pentru a striga și pe care o astupă cu mina stîngă, în timp ce pumnul drept se oprea în plexul adversarului. Căzura unul peste altul, o duzină de canistre de material plastic se prăbușiră într-o parte... una dintre ele se deschise. Abel se afla peste adversar, fără să ia mină de pe gura acestuia, în mijlocul a mii de biluțe mici și negre care se răspîndeau pe jos ca niște gîndaci. Abel simțea încercările disperate ale adversarului de a trage aer în piept, cu cea-laltă mînă îi astupase și nările. Cu picioarele fixă trupul care se zbătea, iar cu genunchii îi fixă brațele.

Pe mineca hainei strălucea unghiul argintiu — era un caporal. Se mai zăbuia de cîteva ori... Acum Abel auzea voci.

— ...și cercetați cu oamenii dumneavoastră camera de gardă. Înțeles?

— Am înțeles, domnule sergent!

Atunci, pentru executarea ordinului, marș! Se deschise o ușă. Din nou vorbea cineva, mai încet însă decît data trecută. Apoi auzi tropăitul cizmelor... veneau spre el. Fulgerător, lua o hotărîre. Puse pistolul cu țeava în jos în cizmă și ciocarîni la ușa.

Zgomotul pașilor încetă.

— Întră!

Abel deschise ușa. Un sergent îl privea uimit

— Omule, ce faci aici?

Abel pocni din călcîie și strigă:

— Rog să mi se permită să raportez domnului maior!

— Omule! Cu dumneata ceva nu este în ordine! Vîno înăuntru!

Arătă spre coridor. Abel porni înainte, sergentul îl urmă.

Doi caporali, purtînd uniforma de campanie, apărură pe coridor și îl priviră ca pe un animal ciudat.

— Dă-i drumul! Nu știi că nu ai voie să-ți părăsești dormitorul în timpul repausului de noapte? Nu știi că intrarea în aceste încăperi este interzisă?

Abel încercă să calculeze cît timp va rămîne caporalul din încăperea alăturată fără cunoștință. Trebuia să se grăbească. Spuse:

— Am ceva foarte important de raportat domnului maior. Rog să-i pot raporta domnului maior!

— Vrei să mergi la domnul maior! urlă unul din caporali. Vei merge la închisoare, asta este... sergentul îl întrerupse.

— Omul va fi pedepsit, asta este clar. Se adresă din nou lui Abel. Raportează-mi mie ce ai de raportat. Dă-i drumul!

— Nu pot să raportez decît maiorului însuși și este urgent!

Sergentul le făcu celor doi caporali un semn. — Luați-l la instrucție! Cîteva exerciții de pedepsire îl vor învăța să fie disciplinat.

— Este vorba de lanternă, domnule sergent, strigă Abel. A luat-o Austin 56/8. A dezertat și eu l-am urmărit. Maiorul ne-a asigurat că nu vom fi pedepsiți... dacă spunem ceva despre acest caz. Eu nu mi-am făcut decît datoria.

Sergentul se gîndi puțin.

— Vom vedea, spuse el. Vîno cu mine!

Mergînd în fața lui Abel trecu de cele patru uși ale fetelor. După aceea se opri. Îl privi încă o dată pe Abel cercetător.

— Omule, ce prost arăți! spuse dezaprobator. După aceea, bătî la ușa maiorului. Tăcerea care urmă loviturilor infundate nu dură decît cîteva clipe, dar pentru Abel fu insuportabil de lungă.

— Ce este? se auzi dinăuntru.

— Domnule maior, aici este un soldat care vrea să raporteze ceva în legătură cu faptele care s-au întîmplat recent.

— Să intre!

Sergentul deschise ușa și îl împinse pe Abel înăuntru. Amîndoi luară poziția de drepti și salutară.

Maiorul stătea în fața hărții. Le întoarse spațele. Ei vedeau mina care ținea o bucată groasă de cretă și desena cercuri albastre peste planul de deasupra patului lui — un cerc mai mic, care înconjură un grup de dreptunghiuri, și unul mai mare, care se deschidea înspre partea opusă ca un fel de paranteză.

Lăsă mina jos.

— Bătălia de la Waterloo, spuse. Un exemplu clasic de tactică de război exemplară. De neegalat. W. Wellington a fost un geniu. Lovi cu creta o hirtie. Aici — armata întîi, sub comanda generalului Blucher și aici — armata a doua. Chiar dacă contraatacul s-ar fi produs de aici... Se în-

CAPCANA DE STICLĂ

toarse brusc.

— Ce este, deci?

— Domnule maior, raportă sergentul. Aici este un om...

— Bine, sergent, spuse maiorul.

Pentru prima dată îl privi pe Abel. Fața lui avea expresia de duritate cunoscută. Roșul nesanatos dispăruse. Dinții îi sclieau.

— Ce aveți de spus?

— Nu pot să vă spun decât cînd sintem singuri, răspunse Abel.

Un zîmbet trecu peste fața maiorului. Se uita fix la Abel.

— Ieși afară, sergent. Închideți ușa!

— Am înțeles, domnule maior!

Sergentul ieși din cameră. Abel auzi cum se încheia ușa. Maiorul ridică mina dreaptă ca și cum ar fi vrut să dea un ordin. Cealaltă mină o lăsa în buzunarul hainei. Stătea drept în fața lui Abel, de parcă ar fi vrut să-l provoace. Stînd cu fața la el, îi oferea o țintă excelentă.

Mina lui Abel zbură brusc în jos către picior de unde scoase pistolul. Ținti rapid și arătătorul apăsă pe contact. Se auzi zgomotul împușcării și Abel apăsă repede din nou și mai trase de două ori. Un fir subțire de fum se ridica din țeava pistolului după ce încetară împușcările.

Maiorul stătea în continuare în fața lui Abel care lăsa arma încet în jos. Cît dura oare pînă cînd gloanțele își făceau efectul? Țintise exact în pieptul maiorului și nu vedea nici un fel de rani.

Ușa se deschise brusc.

— Ce s-a întîmplat, domnule maior?

— Ai înnebunit? urlă maiorul. Cum de îndrăznești să dai buzna în camera mea fără să bați la ușă? Afară!

Ușa se închise la loc. Abel nu se întoarse să vadă cine o deschisese. Se holba uimit la fața maiorului.

— Vedeți, spuse maiorul. Era foarte liniștit. Problema cu pistolul... este foarte simplă. Puse creta pe masă, se apropie de Abel și îi luă încet arma din mînă. Apoi scoase un glonte din cartușiera pe care o purta pe centură.

— Acesta este un glonte veritabil. Îl învîrti între degete și apoi i-l întinse lui Abel. Se deosebește de cartușele de exercițiu prin faptul că este compact. Așa cum știți, cartușele de exercițiu au un canal fin care le străbate de la vîrf la capsă. Importanța acestui canal v-o voi explica mai tîrziu. Înainte de aceasta să vă spun ceva despre factorul cel mai important de fapt: materialul. Nici materialul nu este compact, în nici un caz atît de compact pe cît ar trebui să fie. Glonte de exercițiu se compune dintr-un aliaj de mercur, antimôn și din alte cîteva metale. Se topește la căldura exploziei și se evaporă imediat ce a ieșit pe țeavă. Aceasta este de fapt o regulă de protecție elementară, nu numai pentru siguranța mea personală, dar și pentru cea a oamenilor mei. Cît de ușor se poate rătați un glonte! Fiecare din soldați îmi este foarte prețios!

Maiorul mai luă cîteva proiectile din cartușiera, scoase încărcătorul pistolului și le introduse tactic. După aceea, băga încărcătorul la loc. Cîntări arma în mînă și începu să ridă ușor.

— Cum se trage cu asta? întrebă el. E trist să vezi cum arata fără tragaci și fără miner. Aha

— așa se face!

Ținti scurt și apăsă. O baionetă atîrnată de zid căzu jos zdrăganînd. Cureaua de care era legată fusese retezată de glonte.

Maiorul îl privi pe Abel. Privirea lui era prietenoasă.

— Asta numai ca să mă înțelegeți mai bine, observă el. Unde rămasesem? Se gîndi puțin și apoi spuse încet, dar pe un ton cu inflexiuni amenințatoare: Soldat Abel 56/7, v-am întrebât ceva! Deci, unde rămasesem?

Abel tăcea.

— Aha, deci nu vreți. Mă rog. Și așa e bine. Trebuie să vă mai explic importanța canalului axial. Sinteti un tip isteț și vă veți pune acum întrebarea: cum se poate lovi ținta în timpul exercițiului cu un cartuș fără glonte, nu-i așa? Problema este foarte simplă: detonarea prafului de pușcă, care reprezintă o reacție chimică foarte complicată, este însoțită de o emisie luminoasă. Razele de lumină pătrund prin canalul axial și lovesc — dacă ați ochit cît de cît corect ținta. Sigur că efectul luminos este foarte slab, încît să nu poată fi înregistrat decît de celule fotoelectrice. Fiecare cerc al țintei este format din celule fotoelectrice. Impulsul declanșat de fulger este stocat ca potențial energetic, apoi este convertit și transmis mecanismului de numărare a punctelor. Este clar? Mai aveți nelămuriri?

Abel nu răspunde

Maiorul îl privi un timp.

— Va trebui să mai stau de vorbă cu dumneata. De fapt, este de necrezut că ați putut să scăpați din sistemul meu!

Apăsă pe un buton de pe peretele de la capătul patului. După cîteva secunde, se auziră bătăi în ușă.

— Întrați.

Întră un sergent, care luă poziția regulamentară, cu mîinile întinse pe lîngă corp, cu umerii trasi înapoi și cu picioarele așezate parale și ușor depărtate. Abel stătea girbovit, iar mîinile îi atîrnau fără vlagă pe lîngă trup.

— Îl duceți în camera de muzică!

— Am înțeles, domnule maior! Domnule maior, îmi permiteți să raportez? Este ora apelului de dimineață!

— Bine, sergent. Voi veni.

Scoase laringofonul dintr-un sertar al noptierei.

— Deschideți difuzorul din camera de muzică. Să audă apelul din această săptămînă!

— Am înțeles, domnule maior! strigă sergentul.

Maiorul îi luă bascul din cuierul de lîngă ușă. Salutul, ridică mina și ieși.

Sergentul mai stătu un moment increment în salut. După aceea se întoarse spre Abel și spuse:

— Fără cadență, marș!

14.

După-amiază, sora Berthe îl decuplase pentru o oră de inimă și plămînuil automat. Timpul se scursese fără complicații, simțea numai o oboseală de plumb care îi rămăsese în membre. Discriția de seară cu medicul fusese un nou efort

CAPCANA DE STICLĂ

pentru Phil și el se simțea acum incapabil să se opună lucrurilor care i se întâmplau. Zăcea fără vlagă pe salteaua pneumatică și privea ecranul întunecat. Nu se mișcase nimic pe ecran și se auzea în continuare soneria. Cînd închidea ochii, soneria părea să sune mai tare și mai amenințător. Deși de la aparatul video nu putea porni nici un pericol, totuși acesta îi inspira spaimă. Chinul era cu altă mai mare, cu cît Phil nu putea ghici ce intenții avusesse medicul cînd facuse aceste pregătiri. Ar fi vrut să se odihnească cîteva minute, dar nu reușea să-și desprindă privirea de ecranul care îl atrăgea parcă printr-o forță magică. De cîte ori încerca să se uite în altă parte, ceva îl obliga să-și întoarcă privirea către geamul mat de lingă el.

Apoi soneria se stînse brusc și ecranul se lumină. Un punct galben albicios se mări rapid, pînă cînd cuprinsese tot ecranul, culorile spălăcite deveniră din ce în ce mai pregnante, contrastul se îmbunătăți repede și recunoscu o parte dintr-o cameră. Phil cunoștea această cameră la fel de puțin ca pe oricare alta de la bordul navei, cu excepția celei în care se afla. Părea să fie o simplă cameră de dormit și de locuit, poate ceva mai mare decît te-ai fi putut aștepta de la o cabină de pe o navă spațială.

Phil urmărea încordat această scenă de parcă ar fi așteptat ca în clipa următoare să se producă un eveniment dramatic. În cameră se afla o măsăuță mică și lingă ea un scaun simplu. Între aceste două obiecte de mobilier ieșea în evidență o canapea. Pe canapea era întinsă o pătură cenușie și se puteau vedea și niște perne. Dincolo de canapea, pe perete, se vedea ceva, care părea să fie o hartă.

După aceea, cineva trecu prin imagine, dar trebuie să fi trecut foarte aproape de aparat, pentru că Phil nu văzu decît o umbră, deși auzise pașii foarte bine. Scena deveni din nou pustie timp de vreo cinci sau zece minute.

Phil simțea o durere intensă în ochi. Cînd ceva se mișcă din nou, nu fu sigur că nu era o iluzie creată de ochii săi suprasolicitați. În fund, lingă scaun, stătea medicul șef. Era în papuci și își îmbrăcase un halat de baie. Disparu undeva în afara cîmpului vizual. Cînd reveni, avea o țigară în gură. Se aprinse o brichetă. Pe ecran, flacăra brichetei avea o margine neagră. Se stînse. Medicul șef trase din țigară și expiră un nor de fum. Se întoarse spre stînga și veni mai în față. Se auzi un fel de fîșit. Pentru o clipă, Phil avu senzația că îl privea în ochi. Din nou duse țigara la buze.

Se auzi o bătaie.

— Da, strigă el.

Fața îi era foarte aproape de ecran. Ochii ușor închiși erau îndreptați către ceva care se afla undeva în afara cîmpului vizual al lui Phil.

Se auzi un scîrțit.

— Ești punctuală, spuse. Apoi disparu din cîmp vizual. Închide ușa!

Vocea devenise mai înceată, deoarece se depărta de microfon.

Se auziră niște sunete neidentificabile. Un fîșit și o lovitură.

— Ți-a făcut plăcere să vii? întrebă medicul.

— Da, răspunse vocea de femeie.

Phil deveni atent.

— De o săptămînă n-ai mai fost aici.

— Berthe este plicticoasă. M-am săturat de ea.

Acum intrară două persoane în cîmpul vizual. Phil le vedea din spate. Femeia era blondă, cu părul căzîndu-i pe umeri. Era îmbrăcată într-o cămașă de noapte. Medicul șef se interpușe între ea și aparatul de luat vederi, așa că Phil nu mai văzu decît spatele lui lat. Capul său se aplecă, brațele îi erau întinse în fața spre femeie. Părea să o sărute.

— Vino mai aproape.

Vocea femeii răspunse:

— De ce?

Se auzi un ris ușor.

— Așa vreau eu.

Brusc, Phil simți cum ceva ca un taifun îi vijii în urechi. Presimțise că asta se va întîmpla și așteptase cu dinții încleștați să-i fie confirmată această presimțire. Acum avea și confirmarea: fața lui Chris apărură pe ecran, în mărime naturală, în culori reale, atît de aproape că ar fi putut s-o atingă. Vedea fiecare fir din părul el blond care atîrna pe umeri, punctele negre din pupilele caprui, ridurile fine din jurul gurii. O expresie de uimire îi stăruia pe față. Probabil că stătea chiar în fața camerei de luat vederi a videofonului, însă Phil era invizibil pentru ea, deoarece se afla în afara unghiului camerei de luat vederi din camera sa.

Începu să tragă de curele pentru a se ridica și a putea fi văzut de ea, dar nu se întîmplă nimic. — Ce sens are asta? întrebă ea fără să înțeleagă. — De ce ești în legătură cu camera unui pacient?

— Nu te gîndi la asta, draguță, spuse vocea medicului șef. Vino și așează-te!

Cei doi disparură, după care reapărură Chris, care se așeză pe scaun și se lăsă relaxată pe spate. Medicul șef se așeză pe canapea.

— Ce a fost între tine și pacientul acela, stai cum îl cheamă... Abelsen, nu-i așa?

— Abelsen. Da, Phil Abelsen.

Vocile se auzeau încet, dar se putea înțelege trecere cuvînt.

— Ei, cum s-a întîmplat? Este nebun după tine. L-ai provocat cumva?

— Nu.

— Se pare că și el înseamnă ceva pentru tine. Cum ai putut să te incurci cu un pacient?

— Nu știu... nici eu nu-mi pot explica ce s-a întîmplat.

— Te-a convins el? Ți-a împuiat capul cu cine știe ce povești?

— Nu. Nimic. Vocea ei se auzea atît de încet că abia se putea înțelege ce spunea.

— A fost o clipă neplăcută pentru mine cînd v-am surprins pe amîndoi... știi cînd, ieri. Nu te-ai fi crezut în stare de așa ceva. Este evident că meriți să fii pedepsită, nu-i așa?

— Da.

— E bine că îți dai seama. Este întotdeauna bine să fii rezonabil.

Medicul șef ridică puțin privirea și lui Phil i se păru că îi făcea cu ochiul în bătaie de joc.

— Mă rog, să lăsăm ce-a fost. Nu are nici o importanță. A trecut, nu? Pe lingă asta, pot să-ți explic cum te-a impresionat acest om insigni-

CAPCANA DE STICLĂ

fiant. Pur și simplu neajutorarea lui țî-a inspirat milă. În fiecare femeie se află un suflet de mamă. Această coardă a vibrat în tine. Dar mai puternică este într-o femeie dorința de a avea un bărbat puternic, deștept, un om de acțiune. Simți asta, Christine?

— Da, simt. A fost pur și simplu milă.

— Aici sint eu, bărbatul care este puternic, deștept și activ. Ai face orice ți-aș cere. Mă iubesc.

— Aș face orice pentru tine. Te iubesc.

— Atunci totul este în ordine, Christine. Vom sărbători asta.

Se ridică și ieși din imagine. Phil, care zăcea cu o expresie de nebulie pe față, auzi un clinchet ușor. După aceea, medicul șef așeză două pahare pe masă și turnă dintr-o sticlă un lichid roșu.

— Vin de Burgundia. Vin roșu de Burgundia, spuse el. L-am salvat din iad. L-am luat cu mine în spațiul cosmic. Este destinat unei ocazii foarte speciale. Noroc, comoara mea, bea!

Ciocniră paharele și își urară unul altuia noroc. Baură amândoi.

— Hai, așează-te aici, lângă mine, îi ceru bărbatul.

Ea se conformă. Cămașa de noapte i se deschise la piept. Ochii îi erau pe jumătate închiși. Bărbatul o trase spre el. Mina lui se plimba pe spatele ei și pătrunse sub materialul subțire al cămașii de noapte. Apoi se urcă pe umăr, apuca marginea cămașii și o trase în jos.

Phil nu mai putea răbda în el bintuia o furie pe care o recunoștea drept dorința de a ucide, voința de a distruge totul. Își eliberase deja minile și tremura, vrînd să spargă cu pumnul ecranul rece de sticlă. Tot furia însă îl făcu să devină brusc liniștit. Se ridică în capul oaselor și începu să tragă de sirmele care îl legau de tabloul de comandă. Acestea se întinseră o clipă și apoi ieșiră din contacte. Oscilograma se stinse.

Mina și piciorul drept erau acum libere. Partea stînga a capului era încă ținută de furtunurile care duceau la inima și plămînul artificial. Se rostogoli peste marginea din stînga a patului. Deși înălțimea patului nu era mare, totuși lovitură îl făcu să rămînă câteva secunde amețit.

Cînd își reveni, se țîri spre dulapul din perete. Trăgea după sine aparatele de care era legat. Acolo, într-un raft, se afla ceea ce căuta. Sparse cu cotul ușa de sticlă și scoase afară clema pentru artere și foarfece aflată lângă sulul de pansament.

În ultimele două zile observase cu multă atenție modul în care medicul și sora Berthe desprinseseră clemele care îl legau de aparate. Împinse patul la o parte și se țîri trăgînd containerele după el pînă la tabloul de comandă. Era foarte atent să nu intre în unghiul camerei de luat vederi a videofonului. Din cînd în cînd arunca cite o privire spre ecran unde continua scena de dragoste, dar acum acest lucru nu mai reprezenta pentru el decît siguranța că nu e observat.

Învîrti cele două butoane care reglau funcționarea inimii și a plămînilor artificiale pînă ajunseră la zero, unul după celălalt, coborînd încet scala indicatorului. Se observa pe sine în același timp și simți cum se intensifica activitatea propri-

ilor lui organe, precum și greața ușoară care apăruse de cite ori fusese decuplat, dar în rest se simțea bine.

Stînd pe jumătate ridicat, apucă clemele și închise furtunurile de plastic acolo unde ieșeau din piele, după care le tăie imediat deasupra clemelor. Aerul ieși cu un zgomot ușor din furtunul care ducea la plămîn. Din furtunul circuitului sanguin țîșni singe roșu și dens. Tubul care ducea la stomac nu era legat nicaieri și din el se scurse puțin lichid galben, gelatinos.

Cu privirea pierdută, observă partea de sus a corpului său. Nu mai era capabil de nici o reacție sentimentală, nu mai percepea nimic și totul îi devenise egal: situația lui, viața lui, Chris. O singură dorință mai ardea în el: să-l ucidă pe doctor. Ținea foarfece în mina. Îl era frig. Se țîri înapoi în pat. Dintr-o singură mișcare trase cearșaful de pe pat și se înveli în el. Apoi se dădu jos, se sprijini în genunchi și trase de minerul ușii. Se auzi un scîrțit... căzu cu fața în jos...

Zăcea pe burtă. Ceva îl apăsa pe stomac.

Apărui coridorul. Lumina i se părea murdară și cenușie. Se lovea cu un lichid de geamurile ferestrelor. Nimic nu pătrundea dinafară. Era beznă. Lumini... un compartiment de tren...

Nu. O navă spațială. Spațiul cosmic. Medicul șef.

Phil stătea nesigur pe picioarele lui slăbite pe care le mișca ca pe niște picioroașe. Se sprijinea cu minile de pereți. Pereți. Uși. Pereți. Uși.

O lumină verde. Aici trebuia să fie liftul. Apăsă pe buton... nu se mișca nimic... aștepta... apăsă încă o dată... Rise răgușit. Verde: drum liber. Cuplă și apăsă pe acceleratoare. Semne de circulație și claxoane. Parbrizul este semiopac. Lumini de seară, faza lungă. Zăpadă. Confeti. Poliștîl face un semn. Trece mai departe, mai departe. Parcară interzisă, mergi mai departe. Mascota. Ceasul cu pendulă. Accelerator, viteza a treia. Lumini în oglinda retrovizoare. Accelerator, mai repede. Autostradă, șosea, două benzi. Frînă. Centuri de siguranță...

Se împletici spre ușă și aceasta se deschise. Cineva stînsese lumina... Acum era din nou lumină. Un punct luminos: etajul trei. Lovi cu pumnul...

Se chirci pe jos. O forță îl împingea în jos. Zăcea pe o parte, ca și cum ar fi fost lipit de podea... o smucitură. Cabina urca în continuare uniform... Nu se terminase încă urcarea?

Coridorul de afară urca și el. Tot etajul urca. Cît dura urcarea?

Aha, o iluzie! Se țîri afară... voia să se ridice, genunchii îi tremurau, se îndoaiau singuri...

Se țîri de-a lungul coridorului.

Trenul trecea printr-o vale. Luminile coborau și urcau. Săreau scinteie. Aparatul de sudură. Bărbatul cu aparatul de sudură. Masca maya. Ochii din noapte. George Shearing. Ciclonul Dora. Grilajul este închis. Școala spaniolă de călărie. Roagă-te și muncește. Vulpea în capcană...

Îl dureau îngrozitor genunchii. Zăcea de-a curmezișul peste ceva tare. Era podeaua care salta în continuare. Se ridică în genunchi și alunecă mai departe. Îl cauta pe medicul șef.

Pe ușă erau tablîțe: Centrala de calcul. Mai departe! Sala de gimnastică. Mai departe! Baia. Mai

CAPCANA DE STICLĂ

departe!

Un clește îi împingea ceafa în jos. Se lovi cu cotul de podea și se propti în cap pentru a se opune puterii care îl împingea în jos. Acum putea privi din nou destul de sus pentru a citi tăblițele de pe uși.

Camera de lectură. Camera asistentelor. Secretariat. Medic șef.

Îngenunchie în fața ușii. În mîna dreaptă ținea foarfeca. Cu mîna stîngă pipăi suprafața netedă și cenușie din material plastic, încercînd să găsească mineralul. Mîna lui urca din ce în ce mai sus cu mișcări bruște de întindere și destindere. Unghiile zgiriau... mîna aluneca.

În felul acesta nu mergea. Trebuia să se ridice! Puse piciorul drept pe podea și își trecu cu atenție greutatea pe el.

Să întinzi mușchii. Elan. Șapte metri și zece. Trebuie să lăsați toată greutatea în față. Cu triumf pot și eu. Cantitatea de alcool în sînge. Fecioara tăiată în bucați. Școala de tractoriste. Drumul dintre copaci devine mai lung. Scufundat sub gheață.

El trecuse prin...

Stătea parcă pe picioarele altuia. Încercă să-și regăsească echilibrul și reuși. Acum stătea foarte liniștit.

Strînge mîna stîngă în jurul mineralului și se lăsa cu toată puterea pe ușă. Ușa cedă și se deschise încet.

Aproape că își pierduse echilibrul. Se ridică din nou și privi în încăpere, printre nori. Era o cameră mică. Lingă peretele din dreapta se afla o masă de scris și pe jumătate ascuns sub ea un scaun rotativ. Teancuri de hîrtii, un calendar. Un dosar cu acte. Pe partea cealaltă — un cuier, un halat alb de medic. O ușă capitonată...

Norii din fața privirii lui Phil deveniră negri ca înaintea unei furtuni. Se învîrteau. Vîntul îi sufla într-o parte. Ușa. Făcu un pas înainte.

Norii se întoarseră în grupuri negre, violete. Aștepta pînă cînd îi îndepărtă vîntul.

Ușa.

Îndrăzni încă un pas. Se opri. Se reculese. Asculta ce se întimpla înăuntru lui: inima bătea cu lovituri mici, ascuțite. Plămînul lucra ca și mașina cu aburi. Simțea cum se strîngea energia în el. Nu avea nevoie decît de atîta cit să deschidă ușa și să-i bage medicului foarfeca în gît.

Brusc, o pală de vînt îl lovi dintr-o parte și se opuse cu toată puterea. Făcu un pas și apoi încă unul cu capul plecat, trecînd prin ceața întunecată spre peretele moale care venea spre el.

Acum nu mai avea voie să ezite. Ridică mîna cu foarfeca dezinfectată, ascuțită ca o lamă de ras. Tălpile îi erau lipite de podea și nu reușea să le desprindă.

Brusc, se scurse toată energia din el ca printr-o sită. Rămase ca un ambalaj de hîrtie, incapabil de vreo mișcare, întors pe jumătate spre stînga. Îngrozit, își dădu seama că șovăie. Se îndoaia că va reuși să ajungă în cameră. Picioarele îi erau ca sudate de podea.

Nu se poate să fi fost totul degeaba! Gîndurile se zbateau febrile.

Trebuia să facă ceva. Dacă nu putea să ajungă la medicul șef măcar să demonstreze că ceva rămîne întotdeauna treaz, ceva care se apără. Că

acest ceva nu poate fi niciodată ucis definitiv.

Își concentra întreaga forță în piciorul drept pentru a-l putea ridică de pe pămînt. Reuși să-l ridice numai un centimetru, dar era destul pentru a-l mișca înainte. După aceea îl cuprinsese din nou amețeaua și mîna lui stîngă încercă să găsească un sprijin. Rămase agățată în materialul alb al halatului de medic.

O imagine străfulgeră prin mîntea lui Phil. Era una din miile de imagini care plînuiau în jurul lui, îl induceau în eroare, îl chinuiau, încercau să-i abată atenția. Medicul șef spusese atunci cînd se bătuse cu mîna peste buzunarul halatului: „Am mijlocul necesar!” Mîna lui Phil cobori pe nailonul alb pînă ajunse în buzunar. Degetele lui simțiră o fiolă pe care o scoaseră afară.

Trebuia să aștepte pînă cînd dispărea ceața neagră... acum vedea din nou: în cilindrul de sticlă se afla un șir de biluțe negre ca mărgelile de abanos dintr-un șirag. În momentele în care norii se retrăgeau le putea vedea foarte clar.

Fața i se schimonosi de greață. Lăsa fiola din mîna de parcă ar fi fost un șarpe. Fiola alunecă înapoi în buzunar.

Aprecie distanța pînă la ușă. Erau poate încă doi pași...

Din nou scurgerea completă de energie. De data aceasta se scurse pînă jos. Simțea că se prăbușește. Cu ultimele puteri întinse mîna și înfipse foarfeca în materialul cu care era capitonată ușa. După aceea, norul negru îl cuprinsese definitiv.

15.

Abel 56/7 fusese pedepsit de multe ori, ca orice soldat. Printre alte pedepse fusese deja și în camera de muzică. Dar se părea că existau mai multe grade de pedepsire și ceea ce îi făcuseră de data aceasta era în mod sigur cel mai înalt grad al torturii.

Zgomote: zureniul roților, fișuitul frunzelor, bocănitul picioarelor, care alergau. Erau voci și muzică. Foarte tari, neplăcut de puternice, insuportabil de puternice. Astfel trecu o jumătate de oră. Vocea maiorului: insuportabil de puternică. Se învîrteau niște burghie încinse în urechile lui pînă nu mai simțea decît vibrația monotonă și durerea. După aceea se auzi muzică la intensitatea normală și încet, încet urechile lui Abel se obișnuiră din nou să audă. Acum auzeau normal, dar tortura prin care trecuse mai persista încă în ele suprasensibilizîndu-le, astfel că fiecare început brusc, fiecare ridicare de voce avea efectul unei explozii. Și după aceea începu liniștea. Poate fi liniște, foarte liniște și liniște completă. Abel nu mai avusese experiența liniștii. Nu știuse niciodată că tăcerea poate fi insuportabilă. Acum începu să-și dea seama și înțelese și de ce îl trimisese în camera de muzică, care putea părea inofensivă în comparație cu alte pedepse.

Peretii încăperii erau perfect izolați fonic. Nici cel mai mic sunet nu pătrundea de afară înăuntru. Erau capitonăți cu perne mari de cauciuc, iar camera era complet goală, cu excepția difuzoarelor, care atîrnau de tavan ca niște guri deschise la înălțimea de trei metri și a lămpii de neon din

CAPCANA DE ȘTICLĂ

mijlocul ușii. Ușa nu putea fi deosebită pe suprafața pereților capitonati și nici nu avea broască pe dinăuntru.

La început, în mintea lui Abel se mai auzea ecoul vocilor camarazilor, cîntecele pe care ei le cîntaseră, cîntecele cunoscute despre viața de soldat. După aceea tăcura și ele și se făcu liniște. Numai că atunci cînd era deja liniște se făcu din ce în ce mai liniște, apoi liniște, și mai liniște, după care auzi din nou voci: voci care-l chemau, voci care rideau, voci care guîtau, voci care își băteau joc, care ordonau... Veneau de nicăieri și de peste tot, de sus și de jos, dinăuntru, din el însuși... Crezuse că se va putea apăra cu indiferență, dar nu reușea. Își apăsa minile peste urechi, dar urletele nu încetau... și atunci începu să strige el însuși, și striga, și strigă, și strigă...

După aceea se auzi un pocnet în difuzoare. O voce spunea: „Ascultarea este îndatorirea cea mai înaltă a soldatului.”

Vocea repetă, de astă dată mai tare: „Ascultarea este îndatorirea cea mai înaltă a soldatului.”

Vocea repetă încă o dată, și mai tare:

„Ascultarea este îndatorirea cea mai înaltă a soldatului.”

Vocea repetă încă o dată, și încă o dată și, de fiecare dată devenind din ce în ce mai îngrozitoare, scrișnea ca un cuțit care zgîria o farfurie, zgîria ca și cum cineva și-ar pili unghiile, trecea prin piele și oase...

De mult devenise neinteligibilă, dar era același ritm, aceeași succesiune de sunete și trupul lui vibra de fiecare dată cînd bubuiau cuvintele:

„Ascultarea este îndatorirea cea mai importantă a soldatului.”

Atunci cînd se deschise ușa și intra lumina zilei, Abel nu știa cum petrecuse ultimele ore, sau fuseseră numai minute? Totul se învîrtea cu el și fiecare zgomot ajungea ca prin vată la timpanele lui chinute.

Doi sergenți îl duseră pe terenul de antrenament. Nu vedea nici un camarad. Era aproape sigur că-și făceau serviciul în interior. Nu trebuiau să-l vadă.

Doi sergenți pentru a face instrucție cu un singur om.

— Sus, marș, marș! Jos! Sus, marș, marș! Jos! Sus, marș, marș...

Atunci cînd nu mai puteau striga de răgușeală, se schimbau.

— Sus, marș, marș! Jos! Atenție! Înapoi, marș, marș! Atenție! Adăpostire împotriva aviației. Sus, marș, marș...

Unul era permanent lingă el și îl ridica de guler, îl lovea cu genunchiul în spate sau îl împingea cu pumnii înainte dacă nu reușea să se miște destul de rapid.

— Atenție! O sută de flotări! Mai repede!

Sergentul își pusese cizma pe ceafa lui Abel și îi împingea capul în jos.

— Mai repede!

— Sus, marș, marș!

— Atenție!

— Înapoi, marș, marș!

— Atenție!

După o oră, cînd Abel de-abia se mai ținea pe picioare, veni și maiorul și privi un timp.

— Omul mai poate sta în picioare! strigă el.

Abel 56/7, vino încoace! Repaus! Cei doi sergenți, înapoi, marș, marș! Adăpost de aviație! Prea încet! Sus marș, marș! Atenție, adăpost de aviație! Băieți, băgați nasurile în rahat. Atenție! Prea încet! Și voi vreți să-i învățați pe alții. Două săptămîni de corvezi speciale. Liber.

Cei doi sergenți se îndepărtară alergînd

— Oamenii mei mă urăsc, spuse maiorul. Mă iubesc și mă urăsc. Așa este bine. Privea peste curtea cazărni, acum goală, către cerul galben-cenușiu, cețos. Iubirea este prea slabă. Numai ura poate genera forța necesară. Peste toate se află însă ascultarea.

De-abia acum îl privi pe Abel.

— Veniți, îi spuse.

Mergeau unul lingă altul. Maiorul înalt, lat în umeri și drept în uniforma lui modestă și curată, și Abel, care în comparație cu el părea o ființă subumană, prăbușit în sine, nesigur, rupt și murdar. Cu puține gesturi, maiorul îi arătă drumul. Intrară în anticameră printr-o ușă de lingă camera de gardă, sala mică, cu scaune din țevi de oțel, pe care Abel o cunoștea deja. Un sergent care tocmai vorbea în microfonul mașinii de scris sări în picioare cînd îl văzu pe maior intrînd.

— Continuați, îl opri maiorul cînd sergentul încercă să raporteze.

— Am înțeles, domnule maior!

Rămase plin de respect în picioare pînă cînd superiorul și Abel trecură mai departe. Pe Abel îl trată cu o privire plină de dispreț.

Maiorul îl introduce pe Abel în camera sa și apoi închise ușa după el. Apoi arată spre o ușă îngustă aflată în peretele lateral. Abia putea fi văzută, pentru că era acoperită cu același tapet cenușiu ca și restul peretelui.

— Curațați-vă, spuse el. Faceți un dus.

Căută într-un sertar și scoase un prosop. o bucată de săpun și o perie.

Camera cea mică era amenajată pentru dus. Pe peretele din stînga erau montate două robinete metalice, unul cu inel din email roșu, celălalt cu inel din email albastru. Sub ele se afla o chiuvetă, și deasupra ei fusese montat un geam pe care se aflau un pahar cu perie de dinți în el, trei tuburi de culori diferite și un ștergar albastru împăturit. La înălțimea capului se gasea o oglindă, iar deasupra ei era montată o lampă rotundă din sticlă. În fundul camerei se afla un dus în formă de spinzurătoare. Podeaua era adîncită sub dus și pavată cu gresie. În mijloc se afla o gaură de scurgere acoperită de o sită.

Abel se apropiase de oglindă și se privi în ea. Acesta era el. Un gunoi. Fața era mai palidă decît de obicei, atît cît se putea vedea sub crusta de noroi, iar gura lipsită de dinți era o rană deschisă în mijlocul ei. Nasul murdar îl făcea să semene cu un clown. Abel rise în tacere.

Maiorul apară în ușă și îi aruncă un halat de baie.

— Curațați-vă hainele sub dus și agățați-le aici să se usuce. Arată spre elementul unui corp de încălzire aflat în dreapta ușii. Îmbrăcați-vă.

Se retrase din nou. Abel îl auzi umblînd prin cameră.

Pierdut în gînduri, Abel se dezbracă, puse hainele pe podea în adîncitura de sub dus și lăsă apa să curgă peste ele. După aceea intră el în-

CAPCANA DE STICLĂ

suși sub șuvoi. Era apă caldă, aproape fierbinte, care îi făcea foarte bine, dar îi dădea și o senzație de oboseală. Abel avu brusc impresia că nu se mai putea ține pe picioare și ochii i se închiseră. Simți că se clatină și ar fi căzut dacă nu s-ar fi ținut de un robinet pe care-l învîrti involuntar. Apa deveni repede din ce în ce mai rece, trezindu-l. Abel reglă robinetele, astfel încît apă să fie caldută și se apucă să-și spele hainele. O zoaie gălbuie curgea din ele. Abel încercă să stoarcă materialul țearpă și cînd văzu că nu este posibil începu să calce hainele în picioare. Bucățile de pămînt care nu se dizolvau de la sine în apă le frămînta cu picioarele. După aceea ridică fiecare bucată de îmbrăcăminte pe rînd și o ținu sub jetul puternic de apă direct sub sîta dușului. În sfîrșit, mai spălă și pămîntul de pe ghețe. Hainele le întinse apoi pe corpul de încălzit, iar ghețele le puse dedesubt. După aceea, mai intră o dată sub duș și se frecă cu peria pînă cînd pielea i se înroși și începu să-l doară. Închise apa și se uscă. După ce dispăru zgomotul apei, se lăsă o tăcere grea. Pașii maiorului, care se plimba prin cameră, se auzeau tare și înspăimîntător.

— Sinteți gata? striga el.

Deschise ușa. Abel îmbracă halatul de baie, care îl cuprinse moale și cald.

— Aici sînt papucii, spuse maiorul. Se duse la corpul de încălzit și privi hainele cu mare atenție.

— Ghețele ar putea fi mai curate, observă el. Mă rog, veniți.

Mayorul o luă înainte, iar Abel îl urmă în tăcere. Drumul trecea prin cîteva încăperi, care erau folosite ca magazii de materiale. Aici se aflau, învelite în plastic, părți metalice și de sticlă ale unor dulapuri și rafturi, cutii mari de carton stivuite. Pe cutii se aflau inscripții cu litere mari și negre al căror sens Abel nu-l putu ghici.

Mayorul aștepta pînă cînd Abel ajunse lîngă el și, arătînd apoi spre lucrurile depozitate, spuse:

— Pentru a putea menține viața aici am nevoie de multe mașini — mașini de produs energie utilizabilă și de reglare a proceselor. Tot ceea ce ar putea fi necesar vreodată în materie de piese de schimb se află aici, lată, această cameră blindată conține rezerve de energie suficiente pentru zeci de mii de ani.

Se opri în fața unui perete pe care era montat un sistem complicat de pîrghii și articulații. Două dintre ele începeau cu cîte un sistem de cinci taste și dispăreau apoi în perete. Între ele era un fel de coș, care dispărea și el în perete. În fața lor se afla un taburet.

Mayorul se așeză și își îndreptă privirea spre gura buranului.

— Uitați-vă singur, ordonă el și îi făcu loc lui Abel.

Abel se conformă. Buranul era un fel de periscop, cu ajutorul căruia se putea privi dincolo de colțuri, în altă cameră. În dreapta se aflau sute de bare strălucind mat, fiecare cam de un metru cincizeci lungime și cu un diametru cam cît al unei furtunii mici. Fiecare bară se afla într-o adîncitură și fiecare era amplasată la distanță convenabilă de celelalte. Părea că o pădure de metal crește din podeaua de beton.

În stînga se afla un recipient de sticlă în care se putea vedea un lichid asemănător cu apa.

Dacă ar fi fost pești în el ar fi putut fi considerat un acvariu, dar nu erau nici un fel de pești înăuntru.

Peste pădurea de bare se afla o mică macara pe roți, care în loc de cîrlig avea un clește mare. O macara asemănătoare era montată peste recipient, numai că în loc de clește avea o pipetă imensă.

În mijlocul camerei se ridica un monstru din metal, a cărui latură din față era împinșă de diverse indicatoare.

— Sînt bare de uraniu, explică maiorul, un fel de lemne de ars pentru apa grea din recipientul din stînga. Din motive de securitate, sînt despărțite în spațiul reactorului. Este un reactor ESCE, care produce direct energie electrică. Sigur că este un model foarte simplu, dar este și foarte sigur în funcționare. Din cînd în cînd, asta înseamnă cam la doi ani, trebuie să fie reumplut cu combustibil, adică cu apă grea. Dacă va fi vreodată nevoie să fie oprit, atunci poate fi pornit din nou cu ajutorul aprinzătoarelor din uraniu. Toate reparațiile pot fi efectuate cu ajutorul minilor artificiale. Vezi?

Acționă unul din cele două sisteme de pîrghii laterale și din tavan coborî un dispozitiv în forma unui pîianjen cu cinci picioare. Mayorul mișcă degetele și picioarele se îndoaie, se strîng și apoi se întinse în toate direcțiile.

— Există mai multe perechi de miini de acest gen, de mîrimi diferite și care pot fi reglate după cum este nevoie. Mayorul așteaptă puțin și apoi ceru nerăbdător:

— Haideti mai departe. Nu acesta este lucrul cel mai important. Intrară pe o ușă. Acum se aflau din nou în coridorul mare, circular. Se duseră pînă la peretele din față. În sfîrșit, maiorul deschise o ușă și îl împinse pe Abel înăuntru. O adiere caldă și umedă îl lovi în față. Se aflau într-o sală luminată moderat, care arăta ca un laborator chimic cu multe locuri de muncă. La fiecare masă se afla o instalație, care părea, la prima vedere, un frigider imens.

Mayorul se opri lîngă unul din locuri și apăsă pe un buton. Pe ecranul mat apărî o imagine care părea să fie o microfotografie: pe fundalul întunecat se vedea o ființă transparentă, care tresărea uneori și își modifica în acest fel cîte puțin, dar permanent, poziția. Părea un batracian mutilat, cu cioturi de brațe și picioare și o coadă scurtă.

— Se vede bine? întrebă maiorul. Sau să mai măresc luminozitatea?

Învîrti de o pîrghie și luminozitatea se modifică. Tot ceea ce fusese întunecat mai înainte deveni luminos și invers.

— Este un om, spuse maiorul. Sau, mai exact, va deveni un om. Respiră adînc, apoi continuă: Ce ar fi toată munca mea dacă nu aș ști că-mi va supraviețui? Ce sens ar avea ordinea și disciplina, dacă ar dispărea o dată cu generația actuală?

Vocea maiorului căpătase un ton festiv.

— Avem patru femei la dispoziție și asta înseamnă că nu sîntem condamnați la dispariție. Sigur că nu putem aștepta pînă cînd oulul fecundat se maturizează, pentru că nu avem destul timp dar asta nu constituie într-adevăr o pro-

CAPCANA DE STICLĂ

blemă. Aici putem folosi ultimele cuceriri ale medicinei și biofizicii. Eu sper că pot ține materialul uman în incubator până când va putea fi supus unei educații militare sistematice, deci mult mai mult decât în condiții normale. În acest mod, sper să obțin rezultate mult mai bune decât predecesorii mei. Apoi, mai am un avantaj față de ei: eu pot hotărî care bărbați sînt destinați să procreze. Acesta este un punct important al sistemului meu: eu trebuie să am grijă ca în generația următoare să nu mai poată apărea cazuri ca dumneata. Este absolut necesar. Sistemul de conducere, așa cum l-am proiectat eu, se bazează pe o ascultare necondiționată. Dispozitivul medical de diagnostică îmi oferă posibilitatea de a face o asemenea selecție. Fiecare bărbat care ar putea fi folosit în acest sens este testat în privința tuturor înșurșurilor sale, nu numai asupra celor dominante, ci și asupra celor recesive. Eu nu permit să se înmulțească decât materialul de cea mai bună calitate. Este evident că în acest sens acord o atenție deosebită acelor premise fizice și caracteriale care formează cele mai bune puncte de pornire pentru viața de soldat.

— Îl privi pe Abel și adăugă compătimator:

— Mi-e teama că dumneata nu vei fi printre aleși.

— Îl bătu pe umăr.

— Capul sus! Nu este vorba de fiecare individ în parte, de data aceasta totalitatea contează. Important este ca armata să supraviețuiască pentru eternitate.

— Maiorul apăsă pe un buton și imaginea de pe ecran se stinse.

— Sa mergem! spuse.

Se întoarse din nou în camera maiorului. Abel era mort de oboseală și de-abia se mai putea ține pe picioare, dar gândurile lui erau treze într-un mod ciudat, febril. În fața a ceea ce ochii lui vedeau în realitate se așezau de fiecare dată imagini, impresii și străfulgerări din scenele pe care le trăise în ultimele zile și în ultimele ore: barele de uraniu și miinile artificiale, incubatoarele, ființa umană în devenire, care avea să devină cîndva soldat.

Abel stătea în fața mesei și se sprijinea în pumni pentru a nu se prăbuși.

— Maiorul îl observă și spuse:

— Așezați-vă.

Abel se așeză pe taburete. Pentru a se putea sprijini, se trase lângă perete.

— Fumați? întrebă maiorul. Vreți o înghițitură?

— Scoase o sticlă din dulap și turnă un lichid în color într-un pahar pe care îl întinse lui Abel. Acesta duse paharul la gură — lichidul avea un miros înțepător, dar nu neplăcut — și, cînd luă precaut o înghițitură, o simți curgînd ca focul pe gît în jos, dar minunat de vitalizatoare. Lucrurile din jurul lui se depărtară puțin și el simțea o oboseală plăcută. Își simțea capul greu și îl sprijini în miini. Maiorul este totuși un om de treabă, gîndi el împotriva voinței sale. Cine mai spusese oare asta?

— Vreau să stăm puțin de vorbă, spuse maiorul. Aș fi multe să-mi povestești. Cum ați ajuns de fapt la ideea de a mă împușca?

— Fapt l-ar fi răspuns cu plăcere, dar corzie lui vocale nu-l ascultau.

— Luați încă o înghițitură, îl îmbie maiorul și îi puse paharul în mină. Beți pînă la fund!

Abel turnă conținutul paharului în stomac. Simți un frison și apoi lichidul rămase în stomacul lui ca un corp străin. Ardea puțin, dar îl înviora.

— Nu ați luat tabletele cum trebuia, așa s-a întimplat, spuse maiorul. Dar de ce? Acest lucru mă interesează în mod deosebit. Are sistemul meu vreo greșeală? Vorbea parca cu sine însuși. Sistemul meu nu are nici o greșeală! Se așeză în fața lui Abel și spuse: Trebuie să mă ajutați, cum de ați început să nu luați pastila neagră?

Abel i-ar fi răspuns cu plăcere, dar nu putea. Nu cunoștea răspunsul. Ce îl determinase să nu ia pastila? Trebuie să fi fost ceva care se întimplase de atîta timp încît pur și simplu nu-și mai putea da seama ce fusese de fapt.

— Dezvoltați o mare putere de opunere, spuse maiorul. Din păcate nu este cazul. Dar să încercăm altfel: cum ați ajuns aici?

— Prin sala mașinilor, spuse Abel. Ușa era deschisă.

— Ușa era deschisă, repetă maiorul. Sigur că da. De ce să fi fost închisă? Nu aveți ce căuta în sala mașinilor. Cum de ați putut să nu respectați ordinele?

Se așeză pe pat, scoase un port-țigaret din sertar și luă o țigară.

— Fumați și dumneavoastră una? întrebă el și îi oferî lui Abel cutia deschisă.

— Nu, mulțumesc.

— Maiorul puse țigara în gură și aprinse o brichetă. Trase ușor în piept și expiră apoi un inel de fum.

— Ați putut ignora ordinele pentru că nu ați luat pastila neagră. Așa nu ajungem nicăieri. Deci să încercăm altfel. L-am găsit pe prietenul dumneavoastră, Austin. Știți unde? Nu așteptă răspunsul lui Abel. Sigur că știți unde. Dumneavoastră ați fost cel care a închis ușa la loc. Vă dați seama că ați avut un noroc extraordinar, Abel?

Abel aprobă din cap. Da, avusese un noroc extraordinar.

— L-am lăsat pe Austin în camera ușii etanșe. Va fi un exemplu pentru cei care ar mai putea ajunge acolo, dacă se va mai întimpla vreodată un caz la fel de peribil ca cel de ieri... Abel, strigă el. Ordinele au un sens! Nu sînt niște sururi arbitrare pe care și le-a imaginat vreun idiot sugîndu-și degetele. Fiecare ordin l-am gîndit de o mie de ori pînă cînd l-am emis. Nu există nici o comandă care să nu aibă cea mai scurtă și mai precisă formă posibilă. Nu există nici un pas care să nu ducă pe drumul cel mai scurt la țintă dacă este efectuat așa cum prevăd regulamentele. Nimic nu este nejustificat, toate au un sens...

Trăgea febril din țigară.

— Deci, cum s-a întimplat cu Austin? Vorbiți!

— Austin voia să iasă afară. Să plece de aici.

— Afară. De necrezut, mormăi maiorul. Afară! Nu există nici o propoziție în regulamentul care să-i dea soldatului posibilitatea de a ieși afară. Și știți ce înseamnă asta? Asta înseamnă că este greșit să vrei să ieși afară. Asta înseamnă...

Se auzi o bătaie în ușă.

— Ce s-a întimplat? întrebă maiorul.

CAPCANA DE STICLĂ

O voce de femeie întrebă:

— Doriți să serviți ceaiul acum?

— Două cești, răspuse maiorul.

Un moment nu se auzi nimic, după care o voce nesigură întrebă:

— Nu am înțeles... ați spus două cești?

— Ești surdă? strigă maiorul. Două cești! Și rapid! Austin deci voia să iasă afară, continuă el. Bine. Voi învăța din asta. Înseamnă că undeva în voi mai arde încă o scintee de amintire. Cei care nu s-au putut adapta. Vechinii revoluționari. Extremiștii societății. În lumea animală sint cei excluși de ceilalți, dacă nu chiar sfîșiati. Voi stinge și scintea asta. Puteți fi sigur de asta! Bine. Cum de a ajuns Austin să se uite pe sine în halul asta? Vreau să spun: cum de a reușit să acționeze împotriva regulamentelor? L-ați obligat s-o facă? Nici el nu a luat pastila neagră?

— Nu, spuse Abel încet. Eu am distrus-o pe a lui.

— Din greșeală sau voit?

— Voit, spuse Abel.

— Deci, avalanșa a pornit de la dumneavoastră, Abel. Dar cum ați putut... Mă rog pentru că nici dumneavoastră nu ați luat pastila. Ne mișcăm în cerc. Tăcu și începu să se gîndească.

Se auziră bătăi în ușă.

— Ceaiul, domnule maior!

— Da. Intră!

O femeie intră în cameră. Ducea o tavă. Era femeia blondă pe care Abel o cunoștea deja. Nu-și aruncară nici o privire. Cînd ea puse ceștile pe masă, una în fața maiurului și alta în fața lui Abel, maiorul puse mina stîngă pe soldurile ei și o trase spre sine.

— Aber56.7! Nu știți să vă ridicați în picioare cînd intra o doamnă? Urlă și fața îi devenise sta-cojie. Stați aici ca un... Atenție! Drept! Mîinile drept înainte! Cîncizeci de genuflexiuni!

Abel sarise în picioare ca trezit din somn. Stătea în halat de baie și papuci, cu picioarele depărtate și mîinile întinse în față.

— Îndoiiți genunchii!

Abel îndoia genunchii, întindea genunchii, îndoia genunchii...

Maiorul lovi cu palma peste fundul femeii.

— Dispari, spuse el.

Se ridică în picioare și se întoarse spre harta de pe perete. Ochii lui urmăreau liniile roșii și albastre care acopereau ca un sistem de hieroglife harta.

Mai tirziu sună. Sergentului, care apărură după aceea, îi ordonă arătînd cu degetul spre Abel:

— Duceți-l la cinematograful!

Trei strigăte venite de departe. Zacea pe ceva moale și cald.

Deschise ochii. Medicul sef îl privea de sus. În spatele capului acestuia recunoscuse camera de spital, camera lui de spital. Era ca și cum s-ar fi întors acasă.

Simțea o durere ușoară la cot. Sora Berthe îi șterse pielea cu un tampon de vată, după care îi îndoi brațul. Mina îi zăcea pe piept. O privea ca și cum n-ar fi fost mina lui.

Îl privi din nou pe medicul sef.

— Experiența mea a reușit, spuse acesta. Nu a avut un rezultat pozitiv, dar și-a îndeplinit menirea. Nu mai contez pe colaborarea dumitale liber consimțită. De altfel nici nu depind de ea. Probabil că a fost numai un exces de sentimentalism din partea mea și este mult mai bine că s-a întîmplat ce s-a întîmplat.

Se întoarse spre sora:

— Puteți merge. Serviciul dumneavoastră la acest pacient s-a sfîrșit.

Sora Berthe ieși în tăcere.

— Nu pot să nu recunosc că am o oarecare admirație pentru dumneavoastră: ați reușit o performanță uimitoare. Pacat că vă folosiți voința în direcție greșită. Dar poate că și acest lucru este din partea mea numai un exces de sentimentalism. Voința nu poate avea decît unul singur — cel care comandă. Numai el singur știe cit de limitat este spațiul în care se mișcă. Orice altă manifestare de voință perturbă ordinea. Așa a fost întotdeauna. Aici eu sint ordinea. Cine este împotriva mea, dorește haosul.

În fața medicului sef și a lui Phil apărură un geam mat.

— Curînd vom ajunge pe planeta necunoscută. Atunci totul va fi luat de la capăt. Acum vei adormi, Abelsen. Consoleaza-te totuși cu siguranța că în lumea noastră cea nouă fiecare va primi ceea ce îi este necesar. Nu va mai exista un turn al lui Babel, nici potopul și nici fuga. Curînd vom fi la destinație, vom fi ajuns la o țintă care nu a fost niciodată înțeleasă corect: structura puternică a unei ordini, care nu este una a zeilor, ci una a oamenilor.

Stratul lăptos din fața lui Phil deveni din ce în ce mai gros. Nu-l mai vedea pe medicul sef. Lumea se dezmembra în bucăți, ce pluteau care încotro, ca buștenii pe apă, și Phil se dezintegra o dată cu ea. Una după cealaltă, toate bucățile se desprindeau de el. O parte mai vedea ceva difuz, curgător. O parte mai percepea un miros slab, difuz și, în sfîrșit, o altă parte mai vroia să răspundă la ultimele cuvinte care fuseseră spuse. Răspunsul era gata, dar nu mai exista nimic care să-l poată rosti.

Ceea ce mai rămăsese din el era dezgolit pînă la măduvă. Nu mai avea membre, nu mai avea oase și nici carne. Era transparent și lipsit de substanță: un pumn de tristețe dureroasă, o gră-majoară de spaimă mută. Se deplasa pe o bandă transportoare printr-un labirint de pereți de ceață spre un perete din sticlă galbenă în spatele caruia niște ființe oarbe tresăreau într-un lichid. Capcana. Se închise, prinzîndu-l înăuntru.

16.

Se afla în mijlocul unor mase curgătoare prin care nu pătrundea decît din cînd în cînd cite o lumină care dispărea imediat, ca un reflector în ceață murdară. Uneori fețe albe se holbau la el. La urechile lui ajungeau uneori zgomote, dar numai puține dintre ele pătrundeau în spațiul conștiinței adormite. Se simți ridicat, purtat și învelit. Căzu. Uși scîrîiau. Cineva strigă numele lui.

CAPCANA DE STICLĂ

17.

Doi caporali și un sergent îl duseră pe Abel într-o încăpere hexagonală. La început avu impresia că tot ce se afla înăuntru era un geam mat. După aceea își dădu seama că podeaua, tavanul și trei pereți erau oglinzi.

Caporalul îi întoarse brațele la spate și simți un inel care-i cuprindea încheieturile miinilor. Un inel dublu i se închise peste glezne și după aceea auzi zornăitul unui lanț: un caporal lega cele două cătușe între ele. Genunchii lui Abel se îndoiră și el îngenunche pe podea. Atunci unul din bărbați își băgă brațele pe sub brațele lui Abel, le îndoi și i le împreună din nou după ceafă. Abel nu se mai putea mișca. Celălalt scoase dopul de cauciuc al unei sticlețe în care se afla o pensulă mică cu care întinse pe pleoapele lui Abel un lichid transparent și dens.

— Stai liniștit, îi spuse, altfel o să te doară! Cu o mișcare îndemnată ridică pleoapa dreaptă a lui Abel și îi băgă o lamelă care s-o oprească să se închidă. Repetă aceeași operație și la ochiul stâng. Durea, dar nu foarte tare.

— Totu-i în ordine? întrebă sergentul și se aplecă spre Abel. Abel vedea fața sergentului prin lamelele transparente. Foarte clar, dar mărită mult. O mină coborî spre el, din reflex încercă să-și închidă ochii, dar îi fu imposibil. Lamelele erau atât de bombate că pleoapele nu se puteau lăsa peste ochi. Nu avea voie să închidă ochii în fața a ceea ce avea să urmeze.

— Distracție plăcută, își bătu joc caporalul. Pe urma, cei trei bărbați părăsiră camera.

Dupa ce ușa etanșă se închise în spatele lor, se stinse și lumina care se proiectase pînă atunci din spatele ecranului mat. Apărură în întuneric cizme mărșăluind: erau colorate și păreau foarte reale. Veneau din toate părțile spre Abel. Erau și pe tavan și pe podeaua pe care îngenunchease. La început nu era nici îngrozitor nici chinutor. Chinuitoare era numai spaima față de lucrurile îngrozitoare care aveau să urmeze și care nu puteau fi evitate. Abel nu știa ce va fi.

Disparură cizmele și atunci apară din întuneric un cerc luminos care devenea din ce în ce mai strălucitor. Luminozitatea pătrundea prin ochi în creierul lui Abel. Se întoarse, alunecă pe genunchi, căută un colț în care să fie apărât de această lumină îngrozitoare, dar nu exista nici unul. Se aruncă cu fața pe podeaua netedă de sub genunchii lui, se lăsa tare la bărbie, dar și sub el era soarele strălucitor. Părea să se învîrtă într-un ritm amețitor, uneori spre dreapta și alteori spre stînga sau chiar în ambele direcții în același timp. Încercă să se protejeze privindu-și imaginea din oglindă: o mască schimonosită, cu ochi imenși sărind din orbite. Dar lumina îl ataca și aici din toate părțile.

Apoi strălucirea începu să se miște, nu numai pe perete, dar și prin încăpere. Aluneca înainte și înapoi, se rotea în jurul său în spirale din ce în ce mai repezi. Liniile se gravau pe creierul lui Abel, formind o plasă de sirmă arzătoare: sculptura unui nebun. După aceea sosese se stinse, dar imaginea din creier persista fulgerind din cînd în cînd, schimbîndu-și culoarea: deveni

verde, galbenă, albastră și rămase apoi ca o pil-piire violetă.

Apăruseră din nou cizmele în marș, care se mișcau rapid în timp ce se auzea un cîntec: „Este atât de frumos să fii soldat...” izbucnind strident din sute de gîtlejuri de bărbați extenuați.

Cizmele nu mai alergau acum pe un teren orizontal, ci pe pante în sus și în jos, pe pereți verticali și apoi în prăpastii, după care pămîntul se întoarse brusc și începură să mărșăluască pe tavan. Abel simți cum îl cuprinde amețeala. Avea senzația că el însuși se rotea, se împotrivi cu toată puterea, stomacul lui sălta în sus, simțea că se îneca...

După că se făcu din nou liniște... liniștea soarelui arzător. După care apară și un al doilea soare... disparură... sau era tot primul, care își schimbaseră numai locul?... al doilea apară... primul... acum se schimbau foarte repede. Doi sori străluceau intermitent, uneori în același ritm, alteori, în ritmuri diferite... fără sfîrșit. Nu erau în nici un caz la fel de strălucitori ca mingea de foc de mai înainte, dar acum îl chinuia intermitența strălucirii, îl chinuia îngrozitor.

Abel se apăsese mult timp, acum însă renunță. Zăcea lungit pe o parte fără să se gîndească, fără să simtă nimic, fără putere și fără voință. Poate leșinase deja, dar ochii lui erau deschiși și vedeau, vedeau, vedeau...

Soarele vibrînd se stinse.
Veniră din nou cizmele care mărșăluiau. Se auzi din nou cîntecul.

„E atât de frumos să fii soldat...”

Cizmele mărșăluiau în cerc în jurul lui. Abel nu mai putea înțelege ce se întîmplă și ce semnificau acele lucrurile din jurul lui.

Cizmele mărșăluiau într-un cerc închis. Nu erau și trupuri legate de ele, erau numai picioare, care formau împreună un trup uriaș în marș. Un miriapod gigantic cu picioare de soldați mărșăluiau în jurul lui Abel.

Zăcea pe un prici. Două mîini îl masau. Deschise ochii și o durere adîncă îl fulgeră prin cap cînd lumina pătrunse în ei. Involuntar, încercă să se depărteze de lampă, către perete.

Ceva rece îi lovi trupul, peste el curgea apă, zăcea într-o baltă rece și tremura.

— Și-a recăpătat cunoștința, domnule maior! Vocea venea de departe.

— Bine. Lăsați-mă singur.

Abel se întoarse.

Îl vedea pe maior printr-o masă gelatinoasă. Maiorul se afla lîngă o lampă peste care punea o batistă. După aceea îl invelî pe Abel cu halatul de baie.

Erau două gesturi insignifiante, dar Abel simțea o adîncă recunoștință pentru ele. Maiorul era bun.

— Îmi pare rău, Abel, spuse maiorul încet și cald. Auzea ecoul ei: „Îmi pare rău, Abel, îmi pare rău, Abel, îmi pare rău, Abel...”

— A trebuit să fim duri cu tine. Acum nu mai este atât de îngrozitor, nu-ai așa? Acum a trecut. Nu mai trebuie decît să-mi spui cum s-a întîmplat de n-ai mai luat tabletele. Știi că sînt destinate să-i ușureze soldatului supunerea? Ți-a spus cineva acest lucru? Mai există poate cineva care...?

CAPCANA DE STICLĂ

Ți-a spus cineva?

Abel negă din cap.

Maiorul continuă:

— Ar putea fi, bineînțeles, și o întâmplare. O coincidență ciudată de întâmplări adverse. Deși... Dar nu pot să mă mulțumesc presupunând că a fost o întâmplare. Înțelegi asta, nu-i așa, Abel? Trebuie să fii foarte sigur. Trebuie să scot de la tine ce s-a întâmplat. Este ca și cum în tine ar sălășui ceva rău, ascuns undeva înăuntrul tău, iar noi doi trebuie să ne ajutăm acum unul pe altul pentru a descoperi ce este. N-am dreptate?

Abel aproba din cap. Cuvintele maiorului sunau convingător. Acum Abel știa de ce fusese atât de impresionat de toate astea. Maiorul îi spusese „tu”, ca tatăl lui.

— Este greu pentru amândoi. Trebuie să suporti dureri, iar eu trebuie să te chinui. Dar știi că toate acestea nu sînt îndreptate împotriva ta, ci împotriva sălășului răului care se află în tine ca o tumoră. Nu ești un adept al ilegalității și anarhiei. Abel, nu-i așa? întrebă maiorul.

Nu, Abel nu era un adept al... Mă rog, maiorul îl înțelegea oricum.

— Îți dai seama ce consecințe pot interveni dacă scapi din vedere vreun element, care din cine știe ce porniri ascunse și întunecate ar putea duce la opoziție. Tot ceea ce am construit cu atîta trudă s-ar prăbuși. Pastila neagră este un factor esențial al sistemului meu. Fără ea nu pot ține singur în mînă o mie o sută paisprezece oameni. Oamenii sînt atât de proști și imprevizibili. Dacă îi lași de capul lor atunci sînt în stare să se autodistrugă. Au nevoie permanent de o conducere puternică, de o forță care să-i țină. Dacă ar fi raționali, dacă ar fi înțelegători, nu am avea nevoie de un mijloc artificial pentru asta.

Din vocea maiorului răzbătea tristețea. Se așeză la picioarele patului.

— Și apoi este mai ales o problemă care privește viitorul. Nu există nimeni care ar putea să-mi urmeze. De mult, acum foarte mult timp, am visat să am un urmaș. Pentru foarte scurt timp m-am gîndit chiar la tine în acest sens. Dar nici tu nu erai adecvat. Nu există nimeni care să mă poată înlocui. Trebuie să gîndesc sistemul atât de bine încît să poată funcționa de la sine. Eu nu trebuie să dau decît un număr finit de ordine, le voi stoca pe un disc magnetic. La fiecare raport nu există decît un singur ordin rațional, în funcție de împrejurări. Reacțiile în formă de ordine raționale ca răspuns la rapoarte pot fi fixate printr-un program logic. Și acesta va fi stocat într-un disc magnetic. Sistemul de comunicare va fi format din stația de emisie, microfoanele și difuzoarele existente. Prin ele se va raporta și se vor da ordine. Toate deciziile vor fi luate de un computer. Totul a fost gîndit cu precizie. Am început să adun deja cuvîntările mele de duminică dimineață. Acum probabil că nu mai este un secret pentru tine de ce trebuie să descopăr modul cum ai procedat. De ce trebuie să fii dur cu tine.

Abel aprobă tăcut. Maiorul avea perfectă dreptate.

— Este cumva o acțiune inconștientă, spontană, a carei cauză se află în caracterul tău, în creierul tău? Este cumva rezultatul vreunei amintiri din trecut, pe care nu am șters-o încă? Este

vreo greșală în sistemul meu pe care nu am descoperit-o încă? Trebuie să aflu. Dacă toată problema s-ar reduce la tine ar fi simplu; pe tine te pot elimina pentru todeauna. Dar o greșală... nu, așa ceva nu se poate întâmpla. Nu trebuie să existe nici un spațiu pentru o adevărată atitudine de opoziție. O acțiune neprevăzută, poate că deja un ordin neexecutat în mod conștient... urmările ar fi catastrofale. Sigur că voi ține seama de tot ceea ce se poate prevedea. Dar poți să prevezi și ceea ce nu este logic, poți să calculezi haosul? Acesta este singurul lucru de care mi-e frică.

Fața maiorului arăta ca un bloc de piatră.

— Da, mă tem, adăugă el. Nu poți niciodată să te asiguri perfect împotriva dezordinii. Ea ar putea să distrugă opera mea. Trebuie să o elimin pentru todeauna. Deci, Abel, cum a fost? Cum ai ajuns la ideea de a nu mai lua pastilele? Nu una dintre pastilele de alimentație sau de vitamine, ci pe cea decisivă, pe cea hotărîtoare!

Abel l-ar fi ajutat cu plăcere pe maior. Acum înțelegea: în el sălășuia ceva rău. Își bătea capul chinîndu-se. În ochii lui erau lacrimi.

— Nu-mi pot aduce aminte, spuse el.

— Nu-ți poți aduce aminte, spuse maiorul. Sări în picioare și strigă. Nu-ți poți aduce aminte! Nu vrei să-ți aduci aminte! Prefăcutele, mișelule, porcule! Vorbește! Își scoase centura și îl lovi puternic pe Abel cu ea. Hai, spune! Cine te-a instigat? Cum de ai ajuns aici?

Halatul de baie se deschisese și centura lovea pe pielea goală. Maiorul urla în ritmul loviturilor. Hai, spu-ne, hai, spu-ne, hai, spu-ne...

Abel nu se mișcă. Zăcea întors pe jumătate la perete. Leșinase.

Maiorul scoase bărbia în față și privi trupul slab al lui Abel. După aceea, își puse centura la loc. Se așeză din nou la picioarele patului. Închise ochii și rămase acolo un timp, nemișcat.

Afară se auzeau pași.

Maiorul se repezi la ușă și o deschise.

Un sergent raporta în poziție de drept:

— Toți militarii s-au aliniat pentru paradă!

— E în ordine, spuse maiorul. Vin.

Închise ușa și întoarse cheia în broască.

Cîntecul soldaților care așteptau afară pătrundea încet și în celulă.

Abel își reveni din cauza frigului care urca de pe salteaua udă și pătrundea adînc în trupul lui. Își pipăi spatele cu mîna și simți că pielea era rece pe anumite porțiuni. Simțea niște răni care-i brăzdau pielea și cînd le atîngea începeau să ardă.

În mintea lui mai dăinua confuzia. Uneori își dădea seama unde se afla, alteori nu mai reușea și făcea eforturi pentru a se concentra asupra unui punct. În spatele ochilor lui se nășteau imagini care nu puteau fi de pe această lume și sunetele care din cînd în cînd ajungeau la urechea lui proveneau dintr-un spațiu de neînțeles.

Observa că imaginile și sunetele, durerea și greața pătrundeau mai greu în el dacă nu se mișcă. Așa că rămase nemișcat, chiar dacă frigul urca din ce în ce mai mult în el. Auzea bocănitul cizmelor, comenzile și cîntecele, dar nu-și putea da seama dacă era o iluzie sau o realitate.

După aceea îl cuprinsese un val de aur, ceva catifelat îl mîngia pe față, ceva cald îi mîngia trupul.

CAPCANA DE STICLĂ

— Ridică-te! strigă un clopoțel argintiu. Ridică-te și vino cu mine! Mai repede, altfel mă mai prinde cineva pe aici.

Nu era un clopoțel, ci vocea unui om care voia ceva de la el, care voia din nou ceva de la el. Deveni rigid și se întoarse la perete.

— Scoală-te odată! Nu vrei să scapi din gaura asta friguroasă?

Acum simțea din nou umezeala de pe spate. Își trase repede halatul de baie în jurul trupului și această mișcare îl readuse la realitate. Privirea îi era încă încețoșată, dar recunoscuse totuși o față, ochii care îl priveau, o gură...

— Te rog, vino cu mine!

Nu ar fi fost în stare să asculte de nici un ordin, rugăminte înșă reuși să-l ridice de pe pat. Stătea pe marginea patului și mintea îi era amețită de niște valuri negre care veneau din când în când peste creierul lui. Simți cum niște mini îi puneau papucii în picioare și apoi simți un braț care se strecură sub al lui.

— Vino, te rog, vino!

Femeia îl conduse puțin prin coridor, apoi trecu de un colț, coborîră o treaptă și din nou o parte a coridorului. Scaunele, dulapul de acte... aici trebuia să mai fi fost o dată. Patru uși se deschideau una lângă alta în perete.

Clătîndu-se, căzu pe o canapea. Era bine și cald. Lumina era plăcută și slabă. Un lampion roșu împăturit. Un munte de perne. Flori de hirtie într-o ramă de fotografie: fotografia în culori a unei case, a unei case mici în rînd cu altele, care aratau la fel. Doi oameni bătrîni privind în jos de pe un balcon.

Simțea că cineva îl învelește în ceva cald, capul lui afundîndu-se în ceva moale, care mirosea a frunze uscate și a praf. Închise ochii. În jurul lui se auzeau pași ușori și repezi, foșnet de stofă, clinchet de cești, zăngănit de tacîmuri, citeva cuvinte spuse foarte încet.

— Imediat am terminat, mai ai puțină răbdare!

Sigur, el avea foarte multă răbdare. Ar fi putut să zăcă pentru totdeauna aici, pe jumătate scufundat într-o ameteală plăcută, pe jumătate adormit și oferindu-se bunăvoinței care venea din afară.

O mină se strecură ușor pe după ceafa lui și o ceașcă îi apărî în fața gurii. Mirosea a condimente. Bau cu înghițituri mici lichidul fierbinte care răspîndi căldură înăuntrul lui, topind resturile de gheață care mai stăteau ascunse în trup.

Zăcea din nou pe pernă, cu capul ușor aplecat într-o parte și, din perspectiva pe care o avea, tot ceea ce era în jur părea ciudat și foarte plăcut. Ciucurii pernei și lingă ei modelul cu steluțe al feței de masă, franjurile păturii în dungi care se încrucișau cu dungile coperțirii unor cărți, curba nasului lui și peste ea o cană de ceai pînteoasă, un peisaj de munți și dealuri ieșind din paltonul bombat și împăturit care era întins peste picioarele sale.

În acest peisaj minunat trebăluia femeia cu mini mici și albe, se mișca încoașe și încolo, se întindea către o poliță de la perete, se apleca spre podea să ia ceva ce nu putea fi văzut din unghiul din care privea el.

Acum apărî din nou fața dinainte. Vălu prin care o privea el o întinerea, ștergînd liniile amă-

rațiunii, întinzînd pielea ridată, făcînd ca gura să apară plină și moale, aducînd la suprafață o frumusețe de mult dispărută.

— Mai ai dureri? întrebă gura.

Abel negă din cap. Nu mai avea dureri.

— Rămii cu mine, se rugă el.

— Fii liniștit. Totul este bine. Rămîn cu tine.

Nu numai gura vorbea, ci și ochii și miniile.

Abel se lăsă înapoi pe pernă și simți cum îl umple liniștea cea mare. Nu era singur. Pînă acum nu simțise singurătatea. Poate că îl chinuise undeva în adînc, făcînd ca el să o poată exprima sau chiar numai gîndi. Dar acum trecuse totul. Simțea că un alt om era lângă el, foarte aproape de el. Nu trebuia să-l vadă, pipăind îi simțea mult mai bine apropierea, bunăvoința, tandrețea, decît dacă ar fi văzut sau ar fi auzit. Adormi și se destăpă. Ambele stări erau la fel de frumoase. A te lăsa să te scufunzi în sentimentul de protecție și dragoste, sau a te deschide pentru a primi ceea ce era în jurul tău, ceea ce îți se ofera.

Poate că toată neliștea din jur provenise din faptul că știuse prea puțin, că nu fusese încă niciodată la ingeri? Ce mai merita dorit, atîns sau cîștigat prin luptă în comparație cu asta? Încet de tot începura să apară întrebările: cit va dura ceea ce se întîmpla acum, de ce nu putea fi etern, și înainte, și mai tîrziu, și întotdeauna? De ce este nevoie de ochiuri înainte ca totul să se rezolve? Întrebările privind trecutul sau viitorul întuneacă ora fericirii. Întrebările pot deschide prăpastii, pot închide drumuri, pot rupe vraja.

Pentru că era o vrajă. Încercă să îndepărteze gîndurile care îi șopteau, dar auzea prea bine: o vrajă. O vrajă care dispăre ca un nor de fum... ca o adiere de vînt... ca o respirație... zboară... a trecut.

Nu era o vrajă, era realitate, chiar dacă o realitate vrăjitoarească. Lucrul cel mai minunat era tocmai faptul că totul era real, că trăia totul cu adevărat. Simțea moliciunea și căldura pernelor și a păturilor. Simțea femeia lângă el. Deschise ochii. Vedea femeia. Mai era încă aici. Și era frumoasă. Un inger. Era reală. Nu era o vrajă. Prezent. Prezent cu un înainte, cu un simultan și cu un după.

— De ce m-ai adus aici? întrebă Abel.

Femeia se ridică puțin și îl privi îngrijorată.

— Taci. Nu vorbi!

— Te rog. Trebuie să știu. De ce ai făcut-o?

— Nu știu. Nu m-am gîndit la asta. Te-am văzut permanent în fața ochilor, începînd din noaptea aceea... cit a trecut de atunci?

— Foarte mult timp, nemăsurat de mult timp.

Tăcură. Apoi femeia spuse:

— Poate că mi-ai fost mila de tine.

— Milă, repetă Abel în șoaptă. Suna de parcă ar fi trebuit să se gîndească la asta. Milă.

— Atunci cînd te-am întîlnit pe coridor nu știam ce se va întîmpla mai departe, dar știam că se va întîmpla ceva. În același timp însă am prevăzut și sfîrșitul. Sfîrșitul era clar de la început.

— Este aproape sfîrșitul?

— A și început deja.

— Cum va arăta... vreau să spun: cum este sfîrșitul?

— Te rog să nu mă întrebi asta.

CAPCANA DE STICLĂ

— Asta... vreau să spun ce se întâmplă acum...
ora asta aparține și ea sfârșitului?

— Nu, spuse femeia. Ea există în afară, în afară a tot ceea ce poate fi prevăzut. Nimeni nu a putut-o prevedea. Nici eu, nici tu. Nici chiar maiorul nu a putut-o cuprinde în calculele sale. Probabil că asta m-a și hotărât. Vroiam să fac ceva care să fie cu totul în afară a tot ceea ce poate fi prevăzut. Nu putem ști ce urmări are fiecare lucru, dar fiecare are urmări, asta este sigur. Sint urmări care sint imposibil de prevăzut și care la rândul lor au urmări imposibil de prevăzut și tot așa, pentru totdeauna.

— Și tu vrei ca asta să se întâmple?

— Asta vreau să se întâmple. Probabil că eu sint ca tine. Pentru că și tu ai vrut asta, chiar dacă altfel decît mine. Tu vroiai să-l uciți pe maior. La urma urmelor este același lucru.

— Poate împiedica să vină sfârșitul?

— Nu, asta este imposibil.

— Mai are atunci vreun sens?

— Sfârșitul ne privește numai individual — pe tine, pe mine, pe oricare. Ceea ce rămîne să existe în continuare este însă altceva, este speranța.

Tăcură mult timp. Numai respirația lor putea fi auzită. Încet, încet începu să dispară vâlul care învelea totul în mintea lui Abel într-un nor argintiu. Privirea lui deveni mai clară, acum nu mai vedea doar ce se afla direct în fața ochilor. Acum vedea și ce era dincolo de asta: ceea ce îl înspăimînta era răul. Apucă încheietura minii femeii și o ridică puțin — ceasul de mînă arăta ora 11.45.

— Parada s-a terminat, spuse el.

Brusc se simți din nou obosit, fără speranță, pierdut. Mușchii îi dureau, iar în cap simțea cum ceva bătea monoton. Întrebările reveniră din nou, le-ar fi putut formula, dar conștiința din ce în ce mai clară a lipsei de sens a întrebărilor pe care le-ar fi putut pune, a tuturor răspunsurilor pe care le-ar fi putut primi, a tuturor faptelor pe care le-ar mai fi putut face, ridica un zid în jurul licăririi slabe a dorințelor sale. Stătea în fața abisului întunecat al lipsei de speranță.

— Parada se termină curînd, spuse el încă o dată. Mă întorc înapoi în celulă. Știi și tu că asta este lucrul cel mai bun de făcut.

Dădu pătura la o parte și nu lăsă să se vadă cîtă voință îi costa această mișcare simplă.

— Rămii cu bine, spuse el.

Simțea că acum, indiferent de ceea ce se întâmplase, el era cel mai puternic. Legă cordonul halatului de baie și își încălță papucii. Femeia zăcea pe canapea. Se întorsese spre perete și ținea pumnii strînși la gură.

Abel nu privi în direcția ei. Nu putea privi într-acolo. Deschise ușa și ieși.

Nu se afla nimeni în anticameră. Ieși pe coridor. În dreapta, prima ușa, era intrarea în celulă lui. Nu o deschise. Un geam care zăgănea îi atrase atenția. Se apropie de el și privi afară.

Cădrile cenușii stăteau ca stîncile sub cerul gălbui. Ferestrele pareau să fie intrări în peșteri. Aleile betonate, cenușii și ele, tăiau pămîntul galben în dreptunghiuri. Mai în spate, pe marele platou de apel din fața magaziei de arme, întreg batalionul se mișca ca un singur trup — un miriapod mărșăluia bubind pe aleile de beton din

jurul magaziei de arme.

Mărșăluia prin fața celor o sută de caporali, a celor zece sergenți și a maiorului. Maiorul stătea ceva mai sus decît toți ceilalți, pe un podium. Vedea un șir fără sfîrșit de soldați trecînd pe lînga el. Îi vedea oare într-adevăr, sau privea prin ei spre cine știe ce eveniment extraordinar, plin de curaj bărbătesc și de spirit militar? Nimeni nu putea să știe. Stătea prea departe de ceilalți. Își ținea mîna salutînd la boneta, nemîscat, ca o statuie din piatră.

Pămîntul trepida. Abel simțea pînă la el vibrația. Pe rînd, o mîie de picioare stîngi și o mîie de picioare drepte loveau cu tocul cizmelor pămîntul, ca niște ciocane. O mîie. Abel observă de-abia acum: nu o mîie, ci nouă sute nouăzeci și opt. Doi lipseau. Austin și el.

Colțurile ochilor lui Abel începură să tremure, era senmnu unei emoții care nu pătrundea pînă la suprafață. Doi lipseau — și întregul era lovit de absența lor. Nu mai era complet, nu mai era perfect, intrase ceva în el care avea să aibă efecte mai departe, generație după generație, fără a putea fi stîrpit. Era cumva speranța? Trebuia să fie speranța despre care vorbise femeia. Dar nu era o speranță pentru individ, pentru un om.

Abel se întoarse și porni repede, pe lîngă ușa celulei, prin anticamera cu scaunele din țevă de oțel, către sala unde se afla mașinaria. Se îndreptă spre locul din fața tabloului de comandă și puse mîna pe o pîrghie.

Să te afunzi în semiîntuneric. Perne colorate. Pătura în dungii. Tabloul de pe perete... Vorbea monoton, dar tare și clar. Banda găurită ieșea cu un zumzet din fantă.

...căldura. Mirosul de ceai... gustul. Părul blond, fața. Ochi, gura, mîinile. Mîinile ei, ochii ei, gura ei.

Releuri se închideau și banda găurită mergea în continuare. După aceea, totul se liniști.

Mîna lui Abel strîngea minierul pîrghiei. Totul rămase liniștit. Așteptă. Simți brusc că îl apucă spaima că mașina ar putea să-l trădeze...

În sfîrșit, mașina urlă. Se deschise o clapă, după care se auzi un fîșit — o pungață de plastic. Grăbit, întinse mîna și o apucă, punînd-o în buzunar. După aceea, se întoarse înapoi prin anticameră și prin coridor. Nu mai aruncă nici o privire ferestrei. Deschise ușa celulei sale și intră închizînd-o după el. Secunde întregi privi pierdut singura mobilă din celulă, patul de fier. După aceea, puse perna în ordine. O simțea rece. Se așeză pe marginea patului și apoi se lungi în el.

Degetele lui rupseră pungața de plastic în care se afla micul recipient. Cinci tablete i se rostogoliră în palmă. Le puse pe toate cîinci în gură și le înghiți. Simțea cum alunecau încet în stomac. Ridică un braț, pe care îl puse pe pernă, își puse capul pe braț și închise ochii.

Acum puteau veni. El era pregătît.

DOCUMENT 7/12

M (înscrispție la începutul benzii magnetice)

Lupta este izvorul tuturor lucrurilor.

Ați auzit această propoziție de multe ori și totuși nu v-ați dat probabil nicio dată seama de adîncimea înțelepciunii cuprinse în ea.

CAPCANA DE STICLĂ

Lupta este izvorul tuturor lucrurilor.

Acest adevăr începe mult înaintea războaielor cu rachete, a covoarelor de bombe, a exploziilor de grenade, a atacurilor cu topile. A început chiar înaintea mușchetelor, a arbaletelor, a țevilor cu săgeți, a sulitelor, a ghioagelor, a măciucilor. A început înainte să existe pumnul, copita, gheara sau țeapa. A început la rădăcina vieții acesteia, care este a noastră. Este atât de înrădăcinat în noi, că nici nu am putea exista dacă nu ar exista lupta.

Lupta este izvorul tuturor lucrurilor.

Asta înseamnă: cel mai tare câștigă, cel mai slab pierde. Acest lucru sună tare crunt. Dar acesta este adevărul. Este necesar.

În știință are un alt nume. Acolo se numește principiul supraviețuirii.

Eu îi admir pe biologi. Ei nu au încercat nicodată să ascundă un adevăr, oricât de neplăcut ar fi fost. Dar nu trebuie să fii biolog pentru a-l înțelege. Cine nu simte el însuși bucuria de a lupta, plăcerea de a învinge și de a distruge, acela va trebui să-și explice importanța acestui element existențial pe cale logică. Nu știu dacă această demonstrație este mai puternică și dacă o veți înțelege, dar voi încerca.

Este foarte important pentru dumneavoastră să înțelegeți care este forța care dirijează viața noastră și chiar viața dumneavoastră, personală.

Punctul de plecare este evoluția. Mă refer la evoluția speciilor. Acum mult timp părea uimitor faptul că pământul posedă în mod miraculos tot ceea ce le este necesar ființelor — deci aer, apă, bioxid de carbon, sulf, fosfor și metalele, calciu, potasiu, fier, magneziu și toate celelalte. Acestea sînt tocmai elementele din care se compun animalele și plantele. Și acest lucru este valabil și în multe alte privințe: temperatura este cea optimă, presiunea la fel, forța gravitației și așa mai departe. Astăzi știm că nu Pământul s-a adaptat la viață, ci că viața s-a adaptat la condițiile de pe Pământ. Datorită cercetării altor corpuri cerești cu ajutorul sondelor spațiale, dar și în urma unor cercetări de laborator, știm astăzi că ea se poate adapta și la condiții total diferite, repet, la condiții total diferite. Este evident că în acest caz viața alege cu totul alte căi, care duc la cu totul alte forme. Mecanismul acestei adaptări este cel al evoluției.

Acesta se bazează pe faptul că nu toate ființele unei specii — ba nici măcar cele mai strîns înrudite dintre ele — au exact aceleași însușiri. Cum sînt distribuite aceste însușiri depinde de întimplare. Puteți să vă imaginați fără să greșiți că se trage la sorti.

La acestea se adaugă și faptul că natura pune de fiecare dată mai multe ființe la dispoziție decît este nevoie pentru supraviețuirea unei specii, ba chiar mai multe decît pot rămîne în viață, poate și pentru că există prea puține alimente, sau prea puțin spațiu, sau prea puțin din altceva esențial pentru viață. Deoarece însă, pentru a o spune în termeni foarte simpli, fiecare ființă vrea să trăiască, fiecare va încerca să obțină ceea ce are nevoie pentru a supraviețui. Va încerca să se aplece împotriva a ceea ce o împiedică să trăiască. Se apără sau atacă. Pe scurt: luptă. Luptă împotriva condițiilor neprielnice extraordi-

nare, cum ar fi inundațiile și înghețul, luptă împotriva inamicului, împotriva celorlalte ființe. Luptă împreună cu ceilalți, din aceeași specie, sau singură împotriva reprezentanților altor specii, care vor să-i ia ceva esențial pentru a rămîne ei în viață și luptă împotriva celor din aceeași specie, chiar dacă nu direct, prin faptul că îi alungă, le ia hrana și altele de acest gen. Aceasta este legea naturii.

Aș dori să repet: prin faptul că natura produce prea multe exemplare de același fel, o parte dintre ele sînt condamnate la moarte de la început. Dacă o ființă nu vrea să piară, atunci trebuie să lupte. Sper că ați înțeles acum de ce am susținut că lupta ar fi ceva dat de la început. Pînă acum însă nu puteți înțelege din explicația mea de ce ea este esențială pentru viață și ce rol joacă. Un rol fundamental de reglare a existenței.

Deși pare paradoxal, lupta este într-adevăr esențială pentru menținerea vieții. Sigur că nu din punctul de vedere al individului, pe care îl amenință cu distrugerea, ci din punctul de vedere al dezvoltării speciei.

Am vorbit despre diferitele însușiri distribuite întimplător ale ființelor și despre lupta impusă lor: toți împotriva tuturor. Să ne gîndim acum cum se leagă cele două lucruri! Există însușiri care nu joacă nici un rol atunci cînd trebuie să te impui în competiția pentru supraviețuire. Nu trebuie să ne ocupăm de acestea. Există însă altele, care au o importanță hotărîtoare în acest sens: puterea, viteza, istețimea, capacitatea organelor senzoriale, a membrilor, a creierului — acestea sînt cele mai importante. Din cauza marii concurențe, este evident că cel care este înzestrat cu cele mai bune însușiri se impune cel mai ușor. Acesta este și cel care supraviețuiește și care, reproducîndu-se, își reproduce și însușirile. Simplificînd, putem spune: însușirile bune se păstrează, cele proaste dispar. Vă rog însă să aveți în vedere o noțiune corectă a timpului cînd facem aceste constatări. Este, bineînțeles, nevoie de multe, foarte multe generații pînă cînd să poată acționa principiul selecției și asta din cauza nenumeratelor coincidențe posibile. Dacă însă avem destul timp la dispoziție, atunci legea funcționează exact. Este o legată statistică. Matematica statistică este matematica fenomenelor vieții.

Cred că acum înțelegeți cum se poate adapta viața la mediul înconjurător. Prin acțiunea principiului selecției dispar tocmai acele însușiri care nu corespund condițiilor de mediu, care oferă concurenților premise mai slabe. Un grup de eschimoși, care nu suportă bine frigul regiunilor polare, va deveni ușor nu numai victima gheții, dar și a inamicilor umani sau animali.

Această adaptare la situația din spațiul vital ar fi însă posibilă numai într-o măsură foarte mică și s-ar epuiza foarte curînd, dacă natura nu ne-ar oferi de fiecare dată noi însușiri. Marele biolog Darwin, căruia îi datorăm descoperirea principiului selecției, a recunoscut și a formulat acest principiu fără să știe de unde provin noile însușiri, ceea ce reprezintă o realizare remarcabilă. Acest lucru a devenit cunoscut de-abia o dată cu începerea erei biofizicii. Este vorba despre mutații, modificări în structura moleculară a genelor, materia moștenită, în care sînt fixate

CAPCANA DE STICLĂ

toate caracteristicile unei ființe, atât cele fizice, cât și cele psihice. Probabil că este greu să vă imaginați cum se întâmplă acest lucru, cum pot fi fixate toate caracteristicile unei ființe într-un spațiu microscopic. Cel mai mult vă puteți apropia de realitate dacă porniți de la ideea că în gene este conținută, cite o cantitate infimă — din toate substanțele care compun o ființă — și anume, numai o singură moleculă. Atunci când din celula fecundată începe să se dezvolte o ființă, atunci trupul nu trebuie să producă decât destulă materie după modelul gata dat și să o ordoneze după un plan de asemenea dat, care se află tot în gene.

Deoarece cantitățile de substanțe din gene sînt extrem de mici, chiar și influențele minore din mediu sînt îndeajuns de puternice pentru a le modifica. Unul din factorii cunoscuți, care pot produce asemenea mutații, este radiația radioactivă, care este prezentă peste tot. O cantitate de radiație este de ajuns ca să modifice un lanț atomic dintr-o moleculă și astfel s-a născut o nouă însușire. Facind o paranteză, aș dori să relev că aceste însușiri create numai prin intermediul întâmplării sînt în marea lor majoritate negative și dispar în decursul evoluției. Puținele însușiri pozitive sînt însă cele mai importante, pentru că ele se moștenesc și reușesc să se impună în fața altora, care sînt mai puțin favorabile. Natura experimentează, pornind, ca să spunem așa, de la forma de viață existentă, toate formele posibile care se deosebesc de cea inițială și le favorizează pe cele care se dovedesc a fi cele mai bune. Procesul se repetă și în felul acesta celula inițială se transformă în final într-un elefant, o furnică sau un om. Sau una din nenumăratele forme de viață care populează planetele spațiului cosmic, despre care știm că există, dar pe care nu le vom putea întâlni probabil niciodată.

Înțelegem acum sensul luptei vieții? Fără el, fără eliminarea permanentă a ceea ce este mai puțin bun nu ar exista progresul. Se ridică acum întrebarea dacă acest lucru mai este valabil în timpurile moderne.

Problema este în ce măsură putem influența însușirile ce urmează să fie transmise și cum să procedăm. Dacă nu facem acest lucru atunci se răspîndesc toate însușirile negative care ar fi disparut în timpul luptei pentru supraviețuire. Omul s-ar îndepărta astfel din ce în ce mai mult de prototipul său și ar ajunge să nu mai poată exista decât cu ajutorul unor organe de simț artificiale, a unor membre artificiale, a unor creiere artificiale. Normalul ar deveni excepția, iar maladiul ar deveni regula. Omenirea ar fi condamnată la dispariție.

Singura ieșire din această situație este controlul asupra însușirilor care se moștenesc. Aici există două posibilități: în primul rînd se decide menținerea celui tip de om care astăzi este considerat normal. Acest lucru ar elimina fără îndoială toate efectele negative ale unei înmulțiri necontrolate genetic. Dar atunci ar trebui să ne fie clar că renunță voluntar la dezvoltarea pe mai departe, adică la perfecționarea în continuare a omului. O soluție care pe mine nu mă satisface.

A doua posibilitate ar fi să direcționăm conștient această dezvoltare ulterioară. Dar imagina-

ți-va dumneavoastră înșivă ce probleme ar decurge de aici. Cine stabilește în ce direcție trebuie să se dezvolte omul? Politicienii? Medicii? Biologii? Filozofii? Preoții? Care stat? Care rasă? Urmările ar fi haosul total. S-ar face experiențe asupra formei umane de viață. S-ar călca în picioare sensul fundamental al vieții. Monstruoziitatea ar triumfa.

În acest labirint de opinii și contraopinii, foarte puțini au reușit să-și păstreze mintea clară. Bunul simț al omului ne dă el însuși soluția. Vechea metodă este cea mai bună. De ce să modificăm în mod artificial ceea ce este reglat de natură și încă bine reglat? Lupta este izvorul tuturor lucrurilor. Nu avem nevoie de nici o limitare a numărului de nașteri și nici de eugenie. Să lăsăm controlul în seama luptei care a fost întotdeauna și va fi întotdeauna.

Este evident că astăzi nu ne mai pîndim unii pe alții prin copaci înarmați cu măciuci. Dacă ne declarăm de partea naturalului, și acest lucru presupune să ne declarăm de partea luptei, atunci am înțeles această luptă corect numai dacă o purtăm cu cele mai eficiente mijloace care ne stau la dispoziție. De mult timp ne-am dat seama că de fapt nu mijloacele sînt lucrul cel mai important, ci oamenii. Totul depinde de soldați, de însușirile soldatului. Insușirile clasice ale soldatului sînt din acest motiv cea mai bună premisă pentru a supraviețui. Ele sînt cele mai favorabile însușiri în sensul principiului selecției descoperit de Darwin. De aceea, fiecare om cu simțul responsabilității, căruia îi sînt încredințate destinele altor oameni, va considera că este de datoria lui să aducă bărbații pentru a deveni soldați, să le înoculeze disciplina, ordinea, supunerea și conștiința datoriei, rezistența și duritatea față de sine însuși.

Unul din cele mai importante principii pentru educarea soldaților se bazează pe reacția reflexă descoperită de Pavlov. Pavlov a pornit de la faptul că glandele salivare ale ciinilor de experiență, ca și cele ale altor mamifere, își reiau activitatea mai intens atunci cînd se administrează hrană. Ca să spunem așa, le lasă gura apă. Atunci a făcut în așa fel încît să se audă o sonerie o dată cu venirea hranei și a constatat după un timp că numai soneria, fără să le mai dea ciinilor de mincare, ajungea pentru a declanșa reacția glandelor salivare.

Acest comportament reflex a fost folosit de Frederic cel Mare mult înaintea lui Pavlov, în cadrul antrenamentului militar. Din punct de vedere științific, acesta are ca scop să declanșeze o acțiune reflex, la o comandă verbală. Numai atunci cînd soldatul a reușit să fie educat în spiritul acestui comportament, care funcționează fără aportul centrilor gîndirii din creier, el va asculta, la fel ca și cîinele lui Pavlov, orice comandă. Dacă este necesar, va alerga după ce aude comanda verbală în fața focului mitralierelor și va trece prin perdelele de flăcări. Numai astfel poate fi adus la treapta cea mai de sus a capacității sale militare.

Sigur că pot exista și situații care sînt cît se poate de improprietă pentru a construi sisteme guvernate de ordinea militară. Mijloacele chimiei, fizicii, biofizicii, medicinii și tehnicii moderne oferă

CAPCANA DE STICLĂ

insă o soluție peste tot.

Acum veți înțelege de ce spun că lupta este izvorul tuturor lucrurilor. De ce consider că pregătirea pentru luptă este cea mai înaltă datorită a omului și de ce cea mai mare fericire a omului

este să poată fi soldat. A fi soldat înseamnă a purta responsabilitatea pentru o dezvoltare infinită a omului în viitor. A fi soldat este lucrul cel mai înalt pe care îl poate realiza un om!

EPILOG

Patria noastră este un pustiu radioactiv. Un soare tulbure se ridică la fiecare zece zile peste marginea muntelui negru circular și luminează cu razele lui slabe și roșietice marele crater în care ne-am construit așezările. Fără să lase în urmă caldura dispare după trei zile dincolo de orizont și noi rămânem în întuneric.

Nu a fost ușor să eliberăm pământul de crusta de sticlă radioactivă a cărei origine nu o cunoaștem. Oamenii de știință consideră că este posibil ca aici să fi avut loc cîndva o catastrofă asemănătoare cu cea de pe planeta de pe care venim noi și care se numea Pământ. Este adevărat că pînă acum nu am reușit să descoperim aici urme ale vieții, dar nici nu era de așteptat. Procesele fizice ale reacțiilor atomice în lanț sînt deschise în lucrările care ne-au rămas și nu mai conțin necunoscute din punct de vedere principal pentru noi. Mult mai greu de înțeles pentru noi sînt motivele pe care le-au avut cei care le-au declanșat. S-ar putea ca documentul 7/12, reprezentînd un discurs înregistrat pe bandă de magnetofon, să constituie cheia pentru această problemă, dar pînă astăzi el nu a fost interpretat într-o formă definitivă.

Pînă acum am eliberat cinci suprafețe oarecum circulare obținînd astfel locul necesar pentru a ne construi casele. De curînd, toate cinci au fost legate între ele cu teleferice, care se ridică destul de mult peste pământ pentru a oferi o siguranță suficientă fața de radiația radioactivă. Acest lucru reprezintă un progres imens față de situația de mai înainte, cînd nu puteam porni decît în costume de protecție și cu aparate de măsurat radiația, peste cîmpurile infestate. Pe atunci circulam pe poteci inuste, sinuoase, care legau între ele zonele cu radiație minimă. Vai de cel care se pierdea în întuneric! În unele locuri radiația este atât de puternică încît în cîteva secunde arde pielea. Acum pot chiar și femeile noastre să facă vizite în așezarea vecină, nu mai trebuie decît să-și pună masca de oxigen.

Aceste progrese nu trebuie să ne facă să uităm cîte mai avem de făcut pentru a face față timpului în care proviziile noastre se vor fi terminat. Acest lucru este mai puțin valabil pentru aprovizionarea cu energie, deoarece mediul înconjurător ne oferă destul material pentru funcționarea reactorului nostru. De asemenea, nu este valabil nici pentru alimente, pentru că instalația de sintetizare pe care o avem ar putea realiza concentrate pentru 50 000 de persoane, ceea ce reprezintă o populație de zece ori mai mare decît a noastră. Din păcate însă nu mai avem decît zece tone de Combiplast și după părerea chimiștilor noștri nu sînt șanse de a putea găsi în timp util elementele de bază necesare pentru fabricarea lui. O oarecare speranță ne-a dat în schimb ideea unuia dintre constructori, care ne-a propus, de

curînd, să folosim piatra inactivă, care se găsește pe pământul așezării noastre, ca material de construcție. În acest sens ar urma s-o tăiem și să o imbinăm cu un liant. Să sperăm că această idee este realizabilă! Și mai grea este situația aprovizionării noastre cu apă. Deși încercăm prin regenerare să recîștigăm și cele mai mici cantități, cu toate acestea rezerva scade permanent. Asta se întîmplă mai ales datorită evaporării permanente la suprafața corpului omenesc. Vom încerca să producem apă din minerale, dar și acest lucru nu este deocamdată posibil în laborator. La fel de prost stăm și cu aerul. Atmosfera nu conține decît foarte puțin oxigen. Mai avem încă destule provizii, dar trebuie să încercăm să găsim de pe acum o metodă de sinteză, pentru că populația noastră crește continuu. Deja de-abia mai putem face față lucrărilor de curățare și construirii de noi buncăre. Fiecare buncăr are însă o capacitate de cuprindere de 300 de metri cubi de aer și, deși ventilele se îmbunătățesc continuu, totuși un procentaj oarecare din această cantitate se pierde permanent.

Avînd în vedere situația noastră am considerat că este necesar să justific publicarea acestui material, care a necesitat nu numai timp, dar și suport magnetic. Pe lîngă munca mea de tractorist am preluat și sarcina de a scrie istoria comunității noastre, o sarcină care, de cînd a fost inițiată de Gilbert, a fost îndeplinită întotdeauna cu multă seriozitate de mine și de cei cinci predecesori ai mei. Astfel avem astăzi o prezentare a dezvoltării noastre începînd de la Eliberare. Evident că, preocupîndu-ne de această perioadă, uneori ne-am îndreptat atenția și către vremurile dinainte. De fiecare dată se stabileau legături cu acele evenimente ciudate despre care știm foarte puțin și al căror sens ne rămîne inaccesibil.

Cel mai departe în trecut ne duce lucrarea istorică, publicată de predecesorul meu, Ernest, care a descris actul eliberator al lui Gilbert pe baza mărturiilor care s-au păstrat. Vreau să subliniez că în munca mea nu mi-am propus să minimalizez faptele lui Gilbert, care rămîn, ca și pînă acum, punctul de plecare al comunității noastre. El a fost cel care s-a opus într-o zi ordinelor difuzate de stația de emisie, cel care a pătruns în centrală și a distrus discul magnetic care emitea ordinele, cel care a preluat și a distrus proviziile de otrăvă neagră care îi obligau pe barbați să dea ascultare. Știm cu cită înțelepciune vizionară a protejat Gilbert femeile și astfel a asigurat supraviețuirea omenirii. Cunoaștem urmările benefice ale tuturor sfaturilor sale. Lui îi datorăm cea mai mare fericire a noastră: viața pașnică în sinul familiei.

Toate acestea rămîn valabile și chiar sînt subliniate prin intermediul unor informații pe care știința ni le-a făcut accesibile în ultimul timp. Ele se

CAPCANA DE STICLĂ

referă la episoade din viața unui bărbat care se numea Abel sau Phil Abelsen și care a trăit cu o generație înaintea lui Gilbert. Printre actele pe care le-am găsit într-una din lăzi se găsea și un caiet pe care se afla inscripția indescifrabilă BLOC DE STENOGRAFIE și care conținea niște semne ciudate. Ele erau indescifrabile chiar și pentru bărbaiții bătrini, care făceau parte din prima generație, cea care a venit de pe Pământ. De-abia în ultimele luni am reușit să descifram textul. Este cel pe care îl fac cunoscut prin lucrarea mea.

Dacă nu ne înșeala toate aparențele, pare să fie vorba despre niște însemnări ale celui maior legendar care comanda pe vremuri în cazarmă. Se pare deci că este vorba despre o personalitate care are într-adevăr rolul-cheie. Chiar dacă nu este încă sigur că semnele au fost descifrate în toate cazurile corect, totuși documentul are o importanță istorică decisivă. În primul rând, este o relatare autentică despre acele evenimente care s-au petrecut înainte de epoca noastră și despre care nu ne-au mai rămas decât câteva rapoarte ale unor supraviețuitori, care se contrazic în foarte multe puncte. Într-un anumit sens transpune întrebarea numai cu câteva etape mai în urmă. Explica cum au ajuns strămoșii noștri pe această planetă și cum și-au început existența aici, dar nu explică nimic din ceea ce s-a întâmplat înainte de asta. Chiar dacă astăzi ne putem face o imagine din ceea ce a ajuns pînă la noi și din cărți despre viața pe Pământ, totuși motivul pentru fuga aceea în spațiu ne rămân ascunse.

În centrul manuscrisului stă însă o persoană, acel Abel, care a fost deja pomenit. Se pare că maiorul a încercat să-și clarifice motivația umană a evenimentelor pe care le-a notat. Din diferite titluri și comentarii marginale, care nu au fost încă descifrate complet, și nu sînt din acest motiv publicate în ediția de față, mi-am dat seama că maiorul nu știa tot. Descrieri precise nu ne dă decât despre evenimentele la care a participat el însuși, restul se bazează pe niște supoziții.

În acest context mi s-a părut deosebit de important să caut informații complementare. Studiile mele m-au dus la concluzia că Abel este identic cu o persoană a cărei nume nu este spus și care apare în niște manuscrise ce prezintă amintiri personale din primii ani de după Eliberare. Din păcate, este vorba de informații de la a treia mînă, care și-au pierdut din acest motiv o parte din claritate. De aceea, nu le-am dat pînă acum o atenție prea mare. De-abia ultimele cercetări le-au făcut să apară într-o altă perspectivă

Ele se referă la una din cele patru femei care proveneau de pe Pământ și relațiile ei cu un bărbat, care este tocmai acela care, potrivit opiniei mele, trebuie să fi fost Abel. Numai cu puțin înainte de moartea ei pare să se fi confesat unei alte femei. Ea a murit la un an după maior, la sase ani înainte de Eliberare.

Lucrarea publicată acum este riguros preluată după manuscris, iar faptele comunicate de ea nu au fost modificate în nici un fel. Baza pentru tot materialul ne-a oferit-o BLOCUL DE STENOGRAFIE, iar pasajele care lipseau de acolo le-am introdus din mărturisirea femeii despre care am vorbit, atît cît se potriveau. Numai în foarte puține cazuri a trebuit să recur la supozițiile maiorului.

Cronologia este și ea preluată din manuscrisul maiorului, care nu a urmărit faptele în succesiunea lor naturală. Ordinea pe care a preferat-o el părea să fie destinată a clarifica anumite legături. Este evident faptul că ele erau foarte importante pentru maior, chiar și atunci cînd Abel nu mai reprezenta un pericol.

Ceea ce ne interesează în mod deosebit sînt legăturile care se pot face cu lupta de eliberare, care a izbucnit 26 de ani mai tîrziu, poate chiar și cu persoana lui Gilbert. În ceea ce privește aceste aspecte, ele necesită un studiu mai aprofundat. În orice caz, cred că pot cere ca Abel să fie considerat cel puțin un predecesor al lui Gilbert și onorat ca atare, chiar dacă eforturile lui nu au avut succes și el s-a reîntors în masa anonimă a soldaților, unde a dispărut definitiv. Însemnările maiorului se opresc brusc. Nu știm cînd a murit Abel. Deși am căutat foarte intens un astfel de studiu nu am găsit nici o urmă a lui.

Statul lui Gilbert de a ne ocupa de istorie a declanșat destule dispute, pentru că necesită ore de muncă foarte necesare pentru construcții. Cred însă că tocmai rezultatele cercetărilor, cum este și cel de acum, demonstrează ce mare dreptate a avut. Această planetă, pe care o cultivăm, nu ne dăruiește nouă, oamenilor, nimic. Aerul nu poate fi respirat, nu avem căldură și lumină, materii prime și hrană, iar pămîntul emite radiații ucigătoare.

Dar noi acceptăm cu plăcere aceste greutăți pentru că ele nu au nici o importanță față de răul imens reprezentat de oprimarea sub a cărei semn nefast a început istoria noastră. Fără libertate nu există demnitate umană. Numai cei care știu ce este oprimarea și ce reprezintă libertatea pot să se bucure de prezentul nostru și să spere în viitor!

Traducere de LUCIAN HOANCĂ

Mulțumim călduros, pe această cale, doamnei Karin Heinrich de la editura „Wilhelm Goldmann” din München pentru permisiunea de a publica romanul „Capcana de sticlă” a scriitorului Herbert Franke, în limba română.

HERBERT
FRANKE

CAPCANA DE STICLĂ

PIAȚETA CU BĂNCI...

(Urmare din pag. 218)

nu mai judeca. Pașii îl purtară mecanic spre ușă, tramvaiul opri în stație, își făcu loc să coboare imediat la reproșurile celor lezați de gesturile lui brutale, ajunse pe trotuar, mergea fără să se fe-rească, lumea îl privea ca pe un nebun dîndu-se la o parte din calea lui. Abia în fața micului magazin de arme se opri și intră. Zgomotul clopoțelului de deasupra ușii avertiză vinzătorul, un tînăr brunet, cu părul tuns perie, care apără din spatele unei draperii grele de plus.

- Bună ziua, domnule. Cu ce vă putem servi?

Vocea lui Favel era incoloră:

- Un revolver.

- Ce model doriți?

- Indiferent.

- Un „Beretta”.

Vinzătorul se întoarse, luă revolverul din raft, îl verifică și îl puse pe tejghea. Privirea tulbure, absență, a lui Favel, paloarea feței golită de sînge îl

înfiorau, dar meseria lui nu era să pună întrebări, ci să vîndă arme. Oricum erau făcute pentru a ucide. El era un simplu vinzător.

- Cîte cutii de cartușe doriți? Una, două?

Favel nu înțelese imediat întrebarea. Vedea încă privirea plină de dragoste a lui Alice, mîngierile bărbatului cu cicatrice, sărutul acela îngrozitor și definitiv. Răspunse automat, fără să gîndească:

- Una...

Oricum erau prea multe. Dar acum nu mai conta. Nimic nu mai conta. Singurul lucru de care avea nevoie era pistolul acesta și un glonț. Un singur glonț.

Pentru el...

Clemens Favel s-a sinucis la data de 16.09.19. Luind în considerare și celelalte patru cazuri studiate, s-a decis intruparea pe o durată încă neprecizată a experimentelor cu material uman de reactivare genetică a capacității de memonîie. Toate datele existente în această fișă au fost transferate Institutului de Cercetări Temporale. Fișă va fi distrusă imediat după citire.

NE PUTEM REAMINTI...

(Urmare din pag. 214)

o - Cred că avem. McClane încercă să-și aducă aminte. Renunță și consultă diagrama. O combinație, spuse el cu voce tare. Pachetele „optzeci și unu”, „douăzeci și șase”. Scoase pachetele necesare din camera blindată și le duse la birou pentru control. Din „optzeci și unu”, explică el, o baghetă magică vindecătoare primită - de clientul în chestiune, de data asta Mr. Quail - de la ființele din alt sistem solar. O dovadă a gra-titudinii lor.

- Funcționează? întrebă cu-rios polițistul.

- Pe vremuri, îi explică McClane. Dar el, him, vedeți, a folosit-o cu ani în urmă, vinde-cînd în dreapta și în stînga. Acum e doar un suvenir. Dar își amintește că a funcționat spec-taculos. Chicoti, apoi deschise pachetul „douăzeci”. Un docu-ment de la Secretarul general al O.N.U., în care i se mulțu-mește că a salvat Pămîntul. Nu-i prea potrivit, deoarece o parte din fantasmagoria lui Quail arată că nimeni în afară de el nu cu-noaște nimic despre invazie, o să-l vîrîm însă de dragul verosi-militudinii. Apoi inspectă pache-tul „șase”. Ce era în el? Nu-și putu reaminti și, încruntat, sco-toci în punga de plastic, în timp ce Shirley și ofițerul de poliție priveau nerăbdători.

- Inscrisuri, spuse Shirley. Într-o limbă ciudată.

- Astea arată cine sînt ei, zise McClane. Și de unde vin. Inclusiv o hartă stelară care marchează traseul zborului lor pînă aici și sistemul de unde sînt originari. Desigur că e în scrie-rea lor, așa că nu se poate citi. Dar își aduce aminte cum i le-au citit ei în limba lui. Așeză cele trei obiecte în centrul tăblii bi-roului. Astea trebuie duse în apartamentul lui Quail, îi spuse el polițistului. Astfel încît să le găsească cînd va ajunge acasă. Și să-i confirme închipuirea. P.O.S. - procedura operațională standard. Chicoti cu teamă, în-trebindu-se cum merg treburile la Lowe și Keeler.

Interfonul bîî.

- Mr. McClane, îmi pare rău că vă deranjez. Era glasul lui Lowe. Cînd îl auzi, McClane în-ghetă și amuți. A apărut însă ceva, continuă Lowe. Poate că ar fi bine să veniți aici și să su-pervizați. Ca și data trecută, Quail a reacționat bine la narki-drină. Este inconștient, relaxat și receptiv. Dar...

McClane se repezi spre zona de lucru.

Douglas Quail era întins pe un pat steril, răsufînd încet și regulat, cu ochii pe jumătate în-chiși, abia conștient de cei din jur.

- Am început să-l interogăm, zise Lowe alb la față. Vroiam să stabilim cu exactitate locul unde să plasăm amintirea-inchipuire a modului cum a salvat singur Pă-mîntul. Și, destul de straniu...

- Mi-au spus să nu vorbes,

mormăi Douglas Quail, cu o voce ursuză suprasaturată de drog. Asta a fost înțelegerea. Se presupunea că nici măcar nu-mi aduc aminte. Dar cum aș putea uita un eveniment ca ăsta?

„Cred că ar fi greu, reflectă McClane. Dar ai făcut-o... pînă acum”.

- Mi-au dat chiar și un perga-ment, ca semn de grațitudine, mormăi Quail. L-am ascuns în apartamentul meu. O să vi-l arăt.

McClane se adresă ofițerului de poliție care îl urmărea.

- Ei, vă sugerez că ar fi mai bine să nu-l ucideți. Dacă o fa-ceți, se vor întoarce...

- Mi-au dat și o baghetă ma-gică invizibilă care distruge, murmură Quail, cu ochii acum închiși. Așa l-am omorît pe cel de pe Marte la care m-ați trimis. E în sertarul meu, împreună cu cutia cu viermi și plante uscate.

Fără un cuvînt, ofițerul de la Interplan se întoarse și ieși teapăn din zona de lucru.

„Ar trebui să las la o parte și pachetele cu „dovezi”, îi spuse McClane resemnat. Se întoarse încet în birou. Inclusiv scrisoa-rea de la Secretarul general al O.N.U. La urma urmei...

Probabil că cea reală nu va în-tîrzia să sosească.”

Traducere de
GEORGE VENIAMIN

U-GRESIUNEA

1. Când o mașină neagră cu sirenă și escortă oprește către miezul nopții la poartă, când trei per soane grăbite, cu pălării și pardesie cenușii suna insistent la ușa profesorului, acesta, cu ochii ciрпиți de somn, în costumul tras în pripă peste pijama, are toate șansele să audă șoapta vecinei în capot vișiniu, care-i suflă soțului rămas dincolo de ușa de unde pindește cu ochi rotunzi, că „l-au ridicat pe profesor”, fiindcă, într-adevăr, ce poți crede altceva când asisti mai mult sau mai puțin involuntar la asemenea incidente nocturne menite să rămână subiect de birfa zile, săptămîni și chiar luni întregi pentru locatarii liniștitului imobil, oameni de bună-credință care nu și-ar imagina nici în ruptul capului că toată tevatura aceea nu era de fapt decît garda oficială a unui proaspăt reprezentant științific de importanță internațională, imputernicit să se implice cu prerogative speciale consfințite prin mandat guvernamental într-o problemă extrem de dificilă de litigiu major al unei mari puteri militare, care a încălcat tratatul de neproliferare abia semnat cu circa trei luni în urmă.

2. Dinspre Pustia semnelor de exclamație carbonizate înclinate radier față de epicentru, desemnînd liniile de forță după care jungla se spulberase, un punct în mișcare browniană evoluează înfinitesimal în grandoarea fără de sfîrșit a semnelui uriașei rani din trupul planetei atinsă de lepra ruinei, sub trunchiurile goloșe, de cărbune, înclinate înmăruncheat în cel mai uriaș edificiu de artă cinematică de sub întunericul de ev al neașteptatului anotimp ploios dezmișnit de data din calendarele ceasurilor din zona dezastrului, ceasuri ale căror afișaje începuseră să indice, sub fluctuația electromagnetică teribilă, cele mai aberante ore din zi și din noapte, dar ale căror luni și ani rămăseseră încă în conformitate cu luna și anul ceasurilor de pe celelalte meridiane, adunate și mereu împropățate de trimișii Lumii strîngîndu-se în mica așezare improvizată la marginea Pustiei cu cabane din plăci de protecție antiradiante oferite de toate firmele producătoare de echipament de război și echipament pentru explorarea spațiului cosmic, marile puteri arătîndu-se interesate în a-și demonstra prin gesturi „umanitare” neamestecul în tragedia fără precedent abătută asupra planetei, drept pentru care, la fel de contrariate de încălzare, toate se vedeau dispuse să-și exprime dezacordul față de experiența samavolnică, dacă e, într-adevăr, vorba de o experiență, deși, dacă e o experiență, cine a făcut-o? ? și cum? sub permanentul control de pe sol și din spațiu, fără ca nici un observator, fără ca nici un satelit, fără ca nici o navetă să nu semnaleze traiectoria balistică mai înainte ca globul incandescent să se desfășoare criminal deasupra, și aici intervine ceea ce s-ar putea defini drept cel mai mare mister al sinistrului,

deasupra nu numai a unei porțiuni oarecare de junglă, ceea ce nu ar fi avut cine știe ce implicații politice și strategice, ci deasupra chiar a locului unde statul în curs de dezvoltare, cu ajutorul unor subvenții serioase din afară, planificase și proiectase începerea construcțiilor unei viitoare megapole energetice preconizată în dotare cu un plasmatron a cărui putere instalată era menită să acopere în următorul secol circa 85% din necesarul energetic continental. Și, iată, tocmai cînd prospecțiunile se încheiaseră cu succes, nu se știe ce dușman lipsit de scrupule își alege în bătaie de joc tocmai locul acesta pentru o demonstrație de forță, însușind totodată și o deconspirare a tuturor planurilor printr-un serviciu de spionaj năucitor, fiindcă în afara celor cîteva colective implicate în proiect, care nu avuseseră însă acces la sinteza informațiilor, temele vizînd obiectivul fiind codificate, secretul acțiunii fusese păstrat cu mare strictețe; o demonstrație de tehnică militară menită, prin însăși natura incidentului, să îngrijoreze pe toată lumea atît prin sfidarea fără precedent a tratatelor de neproliferare cit, mai ales, prin scăparea totală de sub controlul defensiv a armei folosite, fiindcă fuzeea, cu o încărcătură de peste 50 de megatonne, străbătuse necunoscutul traseu fără a fi depistată, chiar pe sub nasul controlului permanent asigurat de la sol și din spațiu, ceea ce a determinat pe toți deținătorii de armament neconvențional să-și anune fără întîrziere neimplicarea în divergent, febrilitatea denunțului unanim rezonînd mai mult a panică decît a intenții pașnice, drept care, deîndată, cu toții s-au declarat dispuși să susțină un plan de cercetări sub egida ONU în vederea rezolvării neîntîrziere a litigiului, să susțină cu echipament, cu specialiști, cu fonduri, cu orice, în orice condiții, numai să se rezolve cît mai degrabă problema vinovatului și să fie tras fără întîrziere la răspundere, fiindcă era evident că securitatea tuturor este amenințată de o armă depășind cu mult posibilitățile prezente ale oricărui stat. Deci nu-i de mirare de ce elita oamenilor de știință din întreaga lume a pornit în pelerinaj la proaspătul mormînt din junglă și de ce virurile din toate ramurile de cercetare au fost oferite necondiționat de toate statele, micului Centru de cercetări ONU de la marginea Pustiei deferindu-i-se în timp record cele mai moderne și costisitoare instrumente și tehnologii, desprinse parcă dintr-un film despre viitorul secol, și nimeni nu a mai simțit nevoia păstrării de secrete în această cruciadă menită să elucideze tema armei ce revoluționa din temelii toate problemele războiului modern.

3. Un punct viu, în mișcare printr-o lume moartă, un punct evoluînd brownian către laboratoarele scilpitoare, o entitate organică, inexactă și imprecisă, bîjbîind prin labirintul sutoilor și miilor

de kilometri de semne de exclamație carbonizate, o ființă neprotejată de un costum argintiu, antiradiant, o formă învelită în zdrențe cenușii, ude de ploaia neîntreruptă, prăbușindu-se din norii viineții ai cerului scund, o umbră înaintînd lent și oprindu-se adesea, poate pentru a se odihni, poate din cu totul alte motive, la fiecare popas de sub urzeala dezlinată răsărind o mină suavă și albă ca de femeie, să întindă către movila de cenușă adunată la picioare un ciob ca o așchie de cristal ce putea fi o unealtă sau o sculă de preț de vreme ce trezea în scrum pîlpîrile scurte străluminînd sub resturile glugii descompuse chipul uluitor de tînar al efeminării cu ochi nemișcați într-o alungire bulbucată de întineric. Așa l-au înțîlnit pe Delegat pentru prima dată: stînd pe vine alături de movila de cenușă sticlind palid sub cerul violet al anotimpului ploios apăsînd cu mare greutate asupra Pustiei. John Miller avea să repete apoi de nenumărate ori povestea primului contact insistînd mai ales pe senzația neplăcută resimțită de atingerea cu laba părăoasă și groasă „ca de urs”, cum ținea el să precizeze de fiecare dată, că „parcă ar fi fost o viețuitoare pădureană”, spunea Miller, scuturîndu-se înfiorat, „iar laba ce i-am strîns-o sub zdrențe parcă ar fi fost o labă de urs, dar ceea ce m-a contrariat mai ales a fost faptul că nu-i desluseam fața cu toate că nu erau între noi mai mult de cinci inci și glasul hîrîit mă izbea în nas cu un damf de vegetale putrede, atît de hîrîit zgîrîindu-mi urechile cu engleza vorbită că mi-a fost necesar un mare efort de atenție ca să înțeleg că engleza o vorbea. Ne-a refuzat cînd i-am propus să urce în jeep, și deși înțîlnirea se produsese la mai bine de douăzeci de mile de centru, nu a intrîziat nici zece minute față de noi, ceea ce mă face să cred că fuge grozav de repede prin pădure.”

4. „Exagerezi, John”, intervenise Alain, ecologul marocan. „Voi, englezii, aveți o imaginație bolnavicioasă care va joacă adesea feste în receptarea realității, fiindcă, în primul rînd, Delegatul are un trup uscat, numai piele și os, și am constatat acest lucru cînd i-am strîns mina ofilită, cu pielea pergamentoasă și pigmentată. Unghiile vinete mi-au făcut silă, iar cît privește vocea, nu am mai auzit o voce atît de stridentă decît la un vraci saharian, care vorbea tot dialectul ăsta franco-african. Cînd am ajuns m-am interesat la comandament și am aflat că șefii știau de venirea lui și-l așteptau. Fuseseră avertizați, de nu știu cine, probabil de sus de tot, că ne vine încă un ajutor, deși, ca să zic așa, există un punct nedar în toată povestea asta, și anume natura forurilor care ni l-au plasat pe zurlui ăsta, că militarii au primit ordin să-i acorde statut științific, fără a fi prea clar în ce știință anume, în vreme ce noi, cercetătorii, nici nu l-am mai cunoscut niciunul mai înainte, și nici nu am mai auzit de el prin țările de pe unde venim.”

5. „O fi delegatul Sfîntului Scaun”, își dădu cu părerea Andreo, radiologul italian, argumentîndu-și ipoteza prin abundența de citate latinești cu care Delegatul îl potopise în scurtul dialog pe care-l purtaseră. „Senzație dezagrabilă ca aia cînd ne-am strîns minile n-am mai avut decît atunci cînd am cunoscut un pelerin din Ordinul de Malta. Care, tot așa, mi-a lăsat impresia că am apucat din greșeală pe sub zdrențele rasei nu o mină de om ci o gheară solzoasă, lua-l-ar dracu și pe ăla, că ne trimit de la o vreme pe cap toți nebunii! Pe geolo-

gul indian lați văzut? Ei, și de ăla ce să mai vorbim?”

6. Întrucît „Cazul Jungla-Jumping-Jack-flash” avea un antecedent în istorie, era de așteptat să fie acceptată cu ușurință vreuna dintre ipotezele precedente care încercaseră să explice cazul geamăn fenomenalistic, așa-zisul „meteorit Tungus”, despre care se căzuse pînă la urmă de acord că fusese un uriaș fulg de zăpadă, sau un miez de cometă, sau o gaură neagră, ba chiar o navă cosmică extraterestră, dar în nici un caz o fuzee de 50 de megatone, deoarece în 1908 nici nu se putea pune problema experimentelor cu armament neconvențional. E adevărat, dacă ar fi fost să luăm în serios informațiile furnizate de observatorii ocazionali ai fenomenelor, totul semăna pînă la amănunt. Ba pînă și ipotetica traiectorie balistică a celor două obiecte ar fi sugerat cam același loc de lansare, și adepții ipotezei dublului anterior nu înțelegeau de ce se ambiționează forurile militare să interpreteze atît de tendențios cazul drept un litigiu de neproliferare, așa încît, întrucît opinia publică începuse să se lase influențată, a fost necesar, pentru continuarea cercetărilor în direcția corectă de orientare, să se facă public argumentul peste care nu se putea trece, fiindcă dacă în 1908 nu se putea vorbi, desigur, de înregistrări magnetice instantanee din satelit, de astă dată nu se mai interpretau impresiile unor călători cu trenul care se bronzaseră peste noapte urmărind răsăritul de la marginea taigalei. Și nu atît crepusculul continuu de nopți albe ce învaluiseră pămîntul de la cataclism îi deranja pe militarii cît mai ales imaginea certă a fuzeei surprinsă de camerele de luat vederi în fracțiunile de secundă de dinaintea exploziei, dezvăluire evidentînd fără dubiu o superbă rachetă balistică, un adevărat împărat al fuzeeleor pe a cărui burtă scriitoare se deslusea chiar și un semn de cod, dar cod căruia nu-i corespundea în nici un arsenal al lumii. Nimic, deci, nu s-ar fi ajuns nici la deteriorarea situației militare mondiale, putîndu-se presupune eventual că fuzeea ne fusese trimisă cadou de pe Marte sau din nebuloasa din Andromeda, de oriunde – dacă, și acest **dacă** era de fapt cheia de boltă a litigiului – **DACA** în urma reconstituirii pe simulator a traiectoriei balistice nu s-ar fi ajuns, pîntr-o localizare geografică destul de exactă a zonei de lansare – undeva prin Pacific – calculele nelăsînd nici o urmă de dubiu: fuseseră controlate de toți factorii în măsură să le controleze și nu erau contestate de nimeni. Ori, prin cine știe ce nefelicită întîmplare, exact în perimetrul respectiv din Pacific se afla o rampă secretă, sau, mai precis, care fusese secretă, o rampă de lansare a unei mari puteri, lucru pe care marea putere nu l-a negat cînd s-a aflat pusă față-n față cu evidența, numai că, a argumentat ea, de la rampa aceea din Pacific nu se lansase niciodată nimic – era o bază strategică, strict strategică, și care, pe deasupra, nu avusese și nu avea în dotare fuzee din modelul în litigiu, iar pentru a se sustrage definitiv de sub acuzație, marea putere s-a declarat dispusă a se supune benevol la un control total de armament strategic neconvențional al unei comisii ONU internaționale, căreia îi punea la dispoziție orice documente necesare expertizei. Dar în urma cercetărilor pe care comisia desemnată de ONU le-a efectuat la arsenalele militare ale marii puteri s-a stabilit că, într-adevăr, acesta nu dispune de nici o armă analogă

cele în litigiu, numai că, printr-un fenomen greu de explicat, dar sfidător iarăși la adresa secretelor militare și a serviciilor de spionaj, forurile militare ale acelei mari puteri tocmai primiseră investiția bugetară necesară începerii cercetărilor în vederea unui proiect preconizând construirea unor focoașe de 50 de megaton, care însă nu puteau fi considerate realizabile mai devreme de 10-15 ani.

7. Referitor la paralelismul între „Cazul-Jungla-Jumping-Jack-flash” și „Meteoritul Tungus” se adăuga un amănunt care a devenit flagrant la prima cercetare mai amănunțită a celor două fenomene gemene: atît în locul de cădere al „meteoritului”, unde luase ființă mult mai tirziu un mare centru energetic dotat cu un ciclosincro-fazotron, cît și în zona „Jungla-Jumping”, unde era de așteptat că se va construi plasmotronul, dezastrul se lega de un viitor generator de energii înalte, ceea ce a fost interpretat de unii savanți în sensul unei posibile influențe în conexiune inversă între catastrofe și generatoare, sugerind o posibilă intercercare a celor două cazuri sub formula: „o zonă de exces energetic cere ulterior un generator de echivalență”.

8. Cazuri de îmbolnăvire s-au semnalat abia în cursul celei de-a doua perioade a stagiului și anume mai frecvent la primii sosiți sau la cei care petrecuseră sejururi prelungite printre cioturile înclinate ale trunchiurilor carbonizate. Mai întîi o erzie frenetică îi împingea pe cel atins de molimă la polemici scandalose în legătură cu unele sensuri obscure la care avea acces cu predilecție, scăpîndu-le celorlalți, pentru ca mai apoi, foarte repede, să se instaleze halucinații din ce în ce mai intense, cînd bolnavul rătăcea zile și zile în șir prin Pustie căutînd albișoși, ființe a căror descriere îi contraria pe cei lucizi. Psihologii și psihiatrii care au studiat devianța au semnalat imediat caracterul monoton și sistematizat al delirului, halucinațiile prezentîndu-se la toți cei atinși de boală ca și cînd aceștia ar fi avut cu toții acces la o unică lume extrasenzorială, ceea ce îi deruta în egală măsură și pe bolnavi și pe cei sănătoși din centru, impresia cu care rămîneau și unii și alții fiind de verosimil și veridic, nu o dată întîmplîndu-se ca doi-trei bolnavi să stea de vorbă îndelung, susținîndu-se reciproc în comentariile cu privire la o realitate comună, apărîndu-le drept un spațiu fizic inaccesibil vulgarului, dar merit celor aleși să li se dezvăluie ca o charismă, cu legi și fenomene concrete și coerente, încheiate într-o lume altminteri. Pentru aceștia, Pustia înceta să mai fie o monotonă înșurire de semne de exclamație carbonizate, ci își releva o geografie secretă a cărei floră și faună conferea fiecărui loc un specific distinct de o originalitate nefirească. Se vorbea astfel despre „Jacul-cel-mare” și despre „bălțile-cele-mici”, iar cite unii povesteau chiar despre o „măștiță” a cărei floră și faună spectrală trimitea gîndul către basmele și legendele evului jumatate. Furat de iluzie, bolnavul sfîrșea prin a-și scoate combinezonul antiradiant, expunîndu-se inconștient la cumplita moarte ce-l pîndea de incolo de stîlpii înnegriți peste care își proiecta feerile lipsa. Argumentele.

conform cărora cei atinși făceau acest gest, erau dintre cele mai diverse: de la pretenția că astfel se simt mai liberi și speră să prîndă un albinos și terminînd cu convingerea că nu există nici o primejdie de vreme ce Delegatul și Erya nu recurg nicio dată la vreun costum de protecție. Cei mai mulți, pur și simplu, nu se mai interesau de uniformie, pe care le considerau niște „aspecte minore și nesemnificative ale existenței” lor. Pentru a veni în întîmpinarea medicilor, conducerea militară a încercat să-i impună Delegatului programul general de disciplină, respectarea orelor de somn și activitate ale tuturor membrilor micii colectivități, ținuta obligatorie, combinezonul antiradiant și mesele la ore fixe, însă s-au izbit de un refuz încăpățînat, și orice insistență s-a vădit inoportuna, căci imediat au început presiunile de sus, ieșînd în relief pentru prima dată puterea forurilor care îl delegau și caracterul lor meta-administrativ și para-național.

9. Din descrieri, Erya părea să fie o fetiță de 14-15 ani care „se juca” prin Pustiu, la toate relatările despre ea fiind consemnat și albinosul care o însoțea peste tot, imaginea standard din mintea bolnavilor prezentînd-o pe undeva prin preajma oazii din centrul Pustiei unde, printr-un fenomen clasic de paradox al iradiației, pe o arie de circa 20-25 metri, arborii rămăseseră în picioare, neafecți de dezastrul din jur, credința celor „atinși” fiind că în zona respectivă ar fi supraviețuit chiar cîteva forme mutagene ciudate: flori incadescente care i-ar fi sugrumat pe temerarii ce s-ar fi aventurat în apropierea lor, ființe subpămîntene care-i trăgeau pe trecători în adînc și alte minuni de genul ăsta, neconfirmate de cercetările întreprinse la fața locului. „Erya este o micuță indiancă”, afirmase Ormez, chimistul brazilian atins de molimă, în ziua de dinainte de dispariție. „Poartă semnele marelui Inca: un cerc împărțit în patru sectoare, cu semnul semilunei, cu steaua florii, cu săgeata și cei doi ochi ai spiritului”. Cu toate că părea de acord cu descrierea chimistului brazilian, luri, astronom sovietic decedat și el cîteva zile mai tirziu, dădea complet altă interpretare semnelor: „În zona hrănului de nord se folosesc adesea aceste embleme tatuate pe frunțile celor predestinați”, spunea el. „Ceea ce brazilianul credea că e o semilună, este de fapt un R fără codiță, steaua florii trebuie citită S, iar săgeata și ochii sînt alfa și omega, începutul și sfîrșitul. De asemenea, poziția în care stă sugerează cifra 4, și nu este întîmplătoare nici culoarea roșie cu care s-a însemnat zbhghiul de pe fruntea fetei”.

Cît despre albișoși, aceștia au fost descriși cînd ca niște cățeluși albi, flocoși, de o rasă nemaivăzută, cînd ca niște țapi de talie foarte mică, iar escrescența frontală spiralată amintea de o cochilie sau de un tirbușon de chihlimbar. „Cred că este vorba de o mutație genetică indusă de iradiația foarte intensă a vreunui dintre animalele care au supraviețuit în zona de paradox a radiației”, și-a dat cu părerea Du Djîn, specialistul chinez, pierdut la numai o săptămînă de la venire, fie din cauza unei sensibilități deosebite de constituție, fie din cauza exceselor de expunere la care l-a dus entuziasmul cu care s-a lansat în cercetări încă din primul moment al venirii sale.

10. După aceea, cercetările au trecut printr-un punct mort, cînd păreau a se fi împotmolit definitiv. Molima făcea ravagii în rîndul celor adunați în laboratoarele argintii ale centrului. Nimeni nu mai

găsea soluții rezonabile de interpretare. S-a propus o ședință de sinteză, și, după ce, în încheierea lucrărilor, fizicienii și-au expus referatul prin care se atesta fără dubii că Pustia se prezintă ca o zonă supusă unui experiment cu o încărcătură nucleară echivalentă cu 50 de megatone, confirmare care nu aducea însă nici o explicație plauzibilă referitoare la modul în care avusesse loc experimentul și cum fusese transportat până aici focosul care explodase la circa trei kilometri deasupra epicentrului, când peste asistență s-a lăsat liniștea, Delegatul și-a justificat pentru prima și singura dată prezența printr-o intervenție salutară care a răsturnat întreaga problemă, direcționând cercetările în complet alt sens decît fuseseră ele duse pînă atunci. „În urma analizelor efectuate de mine”, a mîrîit el, „semnalele o radiație tahionică de cîteva zeci de mii de ori superioară celei normale. Studiind imaginea din satelit am remarcat pe originalul electromagnetic al înregistrării un bruiat cu particule ultrarapide pe care sînt înclinat să le identific a fi tahioni. Întreaga imagine a înregistrării are o luminozitate anterioară exploziei fuzzei, care nu s-ar justifica decît în cazul în care fuzzeea ar fi fost precedată de alte patru sau cinci focoaase echivalente”. În stupoarea ce se oglindea pe chipurile tuturor, nedoritul personaj s-a îndreptat spre pupitrul central al sălii, depunînd, cu o mină groasă și împlănită de un păr roșu-gălbui, ca de leu, pe claviatura simulatorului, o ființă mică și albă pe care o scosese de sub zdrențe. Animalul pufos iradia o lumină neliștitoare ce îndurera privirile ațintite spre el, și cînd profesorul Verga a întins mîna către ciudața viețuitoare, aceasta a sărit, agresivă și mîndră în sălbăticia ei, să muște, sau, poate, să împungă cu cornul de chihlimbar din frunte. „Acest mutant semnaleză o radiație tahionică echivalentă cu de o sută de mii de ori radiația normală, ceea ce rămîne de calculat nemaifiind decît de cîte încărcături de 50 de megatone simultan este nevoie deasupra unui plasmotron pentru a induce o asemenea radiație”. Acestea fiind zise, Delegatul a părăsit sala fluturîndu-și zdrențele, și după ce a ieșit, prin ușa rămasă o clipă deschisă, asistența a mai putut întrezări silueta celui care, atîns și el probabil de molimă, și-a scos cu un singur gest scurt zdrențele de pe el, lasîndu-le să cadă filînd la pămînt în urmă-i asemenea unor aripi de barză desfașurate, într-un tablou egiptean, aparînd pentru o clipă gol, din spate, ca un uriaș păianjen cu o labă de urs, cu o gheară cu solzi, cu un ciot deformat de fantastice lepre, cu o labă de leu, cu o mină pergamentoasă și ofilită de hooșcă alături de o juvenilită și efeminată mină de codană lascivă. Din cocoșă spatele s-au desfașurat evantaiile străvezi ale razelor ca aripile dintr-o crisalidă pînă la cer, și o voce ca tunetul a sfîrșit în pădurea trunchiurilor carbonizate un ecou de orgă scufundată. Prin ploaia torențială i-a venit în întîmpinare o logodnică strălucind ca soarele ce nu va mai răsări niciodată dureros de roșu dintre norii vineți și rîi deasupra Pustiei scurmdî tot mai adînc în trupul planetei rănite.

11. Președintele, ale cărui distincție și stăpînire de sine erau cunoscute și recunoscute, prestanta sa fiind știută drept una dintre cele mai redutabile arme ale sale în alegeri, erupse pur și simplu de pe locul său, lasîndu-i pe toți cu gura căscată: „Sînt nebuni!”, strigă el, roșu de minie. „Aștia sînt de-a dreptul nebuni!” După momentul penibil de li-

niște, sala izbucni într-o rumoare confuză de aprobare. Ministrul de război se ridică și el, gesticulînd ca un înecat. Treptat, membrii guvernului se potoliră și președintele continuă arătînd spre ecran: „Domnii aceștia: **cei-mai-iluștri-oameni-de-știință-din-întreaga-lume**, își imaginează că adunați aștia la un loc își pot permite orice!” Cîteva voci din jurul mesei rotunde guvernamentale aprobară: „Da, da, așa e!” sau „Da, da, își bat joc de noi!” Ceva mai potolit, președintele urmă: „Să le cerem imediat, telefonic, părerea și celorlalte puteri implicate! Să vedem ce zic englezii de asta! Sînt curios cum au primit germanii ultimatumul! Zău, sînt foarte curios!”

Ar trebui să mințim ca să afirmăm că să privească pe lume bine ultimatumul reprezentanților comisiei de litigiu. Nu, nimeni nu primise bine ideea ca forul științific să preia controlul asupra arsenalelor de arme neconvenționale, obligîndu-se la sondaje ale opiniei publice prin plebiscite înainte de fiecare mișcare cu care va încerca să se achite cît mai prompt de „misiunea sacră ce i s-a încredințat”. „Nu putem da raportul cu concluziile la care am ajuns în urma cercetărilor efectuate decît cu garanția că informațiile cuprinse în acest raport vor parveni imediat și nemijlocit opiniei publice din întreaga lume”, se explicase cu părere de rău parcă, în încheierea ultimatumului, coordonatorul central al comisiei științifice de litigiu. Pe ecranele televizoarelor anexate la circuitul închis din sedile politice și administrative ale puterilor implicate s-au perindat prim-planuri cu figurile oamenilor de știință. Din cauza luminii proaste din laboratorul central, fețele apăreau buhăite și puhave, în culori ale căror degradeuri sugerau oboseala și descompunerea.

„Asta-i tot?”, întrebaseră cancelarul întorcîndu-se către ministrul forțelor armate. „Ce-i cu asta?”, întrebaseră majestatea sa pe mareșalul care ridicase, drept unic răspuns, scurt, din umeri, „Bine, dar aștia sînt nebuni!”, exclamase indignat excelența sa, „complet nebuni!”

„Americani ce spun de asta?”, se mai întrebaseră președintele. Secretarul aplecat, din spate, îi murmură discret la ureche. Pe fruntea de taur a ministrului de război, întoarsă în așteptare, scliceau cițiva stropi. Președintele se răsuci din nou, cu tot trupul, către oficialii tăcuți, cu capetele aplecate.

Cum să anunți miliardele că participă involuntar la un război care se va declara abia peste cîteva sute de ani? Cum să-i convingi să accepte rolul de primi sacrificai ai ultimelor fuzee dintr-un holocaust în care viitorul se face tîndări, viitor în numele căruia prezentul mai supraviețuiește încă, deși a și început, deja, să moară? Cum să mai mobilizezi, cu ce argumente, oamenii să pună umărul la construcția unor orașe menite să atragă, asemenea paratrăznetelor trăznete, armele cumpilate ale unei bătălii care nu a început încă? Ce forță mai poate mobiliza aglomerațiile peste care focoaase de 50 de megatone vor prinde a se abate din ce în ce mai precis?

Deocamdată, armele aruncate prin timp de dezintegrarea viitoare a planetei au căzut departe, doar peste proiectele viitoarelor urbe, dar cîrui centru urban real îi destinează hazardul următoarea încărcătură, zvîrlită la întîmplare, ca o potcoavă de cal mort peste umărul unui superstițios dement? Vecine, cu care azi nu am nimic de împărțit, mă tem că prin cine știe ce ghinion idiot, să

U-GRESIUNEA

nu te lovească tocmai arma la care lucrez, să nu-ți cadă pe casă tocmai când fiica ta, logodnica mea, și-a îmbrăcat, în așteptarea mea, straiul alb de mireasă! Iar eu, unde să mă ascund de acest bumerang? Cine îmi garantează că nu-mi va cade în cap tocmai când intru pe poarta actualului prieten, viitor dușman? Din ce în ce mai des vor veni de dincolo de o cataractă de timp mesagerii de foc ai unei disperate U-gresiuni. Cine pe cine mai apără și atacă?

Uriășul exod în care au pornit marile aglomerații urbane vor feri, oare, miliardele, de războiul teribil? Desființate, armatele, granițele, civilizația. Poate că, astfel, nu va mai fi nici un război! Război cu Troia nu se mai ține!

Dar dacă armele imbecil de deștepte, tocmai scăpate de sub control, vor începe apocalipsul?

Dacă dezastrul va începe în lipsa noastră? Dacă uraganul dis-cronologic, u-gresiunea, a fost/ va fi sfîrșită de o fuzee dintr-asta rătăcită prin timp, de undeva, de dincolo de ultimul om sufocat de ploaia torențială de sub norii vineți ai plane-tei-seră? Războiul paznicilor vigilenți, continuînd să aperse granițele unei lumi din care viața s-a stins de mult în urma ultimelor focuri ale unei conflagrații ulterioare.

Prin oglinda sfîșiată a Istoriei, așchii bezmetice de viitor și de trecut vijii pe la urechile noastre. Erya, copila cu licorn, vine plîngînd prin cenușa Pustiei, sub ploaia torențială. E un potop cu timp căzînd peste Pustia acoperită cu nori vineți. O lume a morții, prin care evoluează brownian un punct viu, neprotejat de combinezonul antiradiant, bijbiind cu o inexactitate organică prin labirintul kilometrilor de semne de exclamație carbonizate, dispuse radiar, într-o înclinăție desemnînd invizibile cîmpuri de forță dispuse dinspre epicentru către limite. Și chiar în mijloc, într-un cerc al cărui diametru nu depășește treizeci de

HOLOGRAMA

RADU HONGA

Domnul P. îmi povestea:

- Acum două seri stăteam în fotoliul meu preferat, perforat de molii, și mă gîndeam să mai dau pe gît și cel de-al cincilea pahar de... n-are importanță cînd, deodată, chiar în fața mea la trei-patru metri, apărui imaginea soției mele, aproape în carne și oase, adică holograma dragei de ea, tocmai în momentul în care numai de dînsa nu aveam nevoie. Am încercat să rînjesc vinovat - zîmbet este impropriu spus, de aceea nici n-am folosit cuvîntul - și am dus paharul la gură „ultimul pahar”, mi-am adus fără să vreau aminte de titlul unei cărți citită cu mulți ani înainte, pe vremea cînd încă mai făceam acest lucru și mi-am văzut în continuare de treabă, adică de băut, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Ea mă privea - mă privea pe dracu', imaginea ei se holba la mine și zîmbea în stilul meu în timp ce se apropia de fotoliu.

Chestia asta cu apropiatul nu mă deranja cu nimic, continuam să sorb cu satisfacție conținutul paharului. Ca să mai treacă timpul am zis: „Ce faci scumpo, cum e pe acolo?”. Nu mi-a răspuns. Am terminat paharul și am pus mîna pe sticlă să-mi mai torn unul, al șaselea. Între timp, ea se apropiase periculos, în zona careului de un metru. M-am gîndit: „Ce-ar putea să-mi facă mie o hologramă?”. Și tot singur mi-am răspuns: „Nimic, băiatule, absolut nimic, așa că poți continua activitatea fără teamă”. Deci mi-am turnat și următorul pahar. Și, în acel moment, dacă vrei mă crezi, dacă nu treaba dumitale, deci în acel moment m-am pomenit cu două palme pe amîndoi obraji, de n-am mai văzut nici o hologramă, ci, ici-colo, cite o steluță; ca la pomul de iarnă. În primul moment am avut impresia că m-a lovit trenul. Prima palmă, aplicată cu dezinvoltură pe

dreapta, m-a făcut să mă ridic în două picioare și să dau onorul, cea de-a doua, m-a repus în poziția de repaus. În acest timp paharul a rămas într-un echilibru perfect, fără să se verse absolut nici o picătură. Ce înseamnă instinctul! Am vrut să zic ceva în legătură cu drepturile omului, dar nu mai aveam cu cine vorbi. Holograma dragei mele soațe s-a întors cu spatele și a dispărut, mormînd ceva despre alcoolici și cîteva dintre ru-dele lor apropiate, respectiv mamele lor.

Acum, își termină povestirea domnul P., stau în casă cu obraji vineți și ochii de aceeași nuanță, stau și mă întreb cum naiba poate o hologramă nenorocită să-ți tragă două palme atît de puternice. Sau poate nu era o hologramă? Dar de dispărut a dispărut, deci era totuși o hologramă, nu? Bine, dar cum Dumnezeu poate o imagine să-ți...?

ION DORU BRANA

Consfătuirea cenacurilor de literatură de anticipație de la Timișoara, din 1980, desfășurată ca vioaie querelle între antici de toate vârstele și moderni, a impus în fandom pe Ion Doru Brana, cel mai vehement critic al nivelului creației noastre S.F. a momentului. Surpriza mea cea mai mare a fost să aflu că Brana, mefistofelul brașovean completat atît de bine de seraficul Leonard Oprea, refuză îndrăjit să se exprime și în scris în legătură cu chestiunile incandescente (arzătoare în literatura clasică) ale domeniului, resemnîndu-se la gradul 0,5 al critică, traducerea. Am citit, cu originalele alături și cu fantasma nodului în papură, mai toate traduceri publicate de el, ca și cîteva texte inedite. De fiecare dată, eram nevoit să compar variantele mai vechi ale traducerilor, aparținînd tot lui Brana, un evident spirit perfecționist. De multe ori, el relua un text doar pentru a scriba detalii foarte mărunte, pasabile altminteri, care probabil sunau strident în urechea sa de connoisseur. Din mărturisirile sale, știu că traduce, de prin 1977: disprețuind el S.F.-ul (din dragoste pentru marea literatură, din pricina ignoranței în ale genului — nu citise mai nimic pînă atunci, cu excepția unor subproduse —, din complexe de filolog — Brana e absolvent al secției de franceză a facultății bucureștene de limbi străine), a tradus totuși după descoperirea, prin 1976, o antologie editată de Asimov. De atunci, Brana citește frenetic, fiind în prezent unul dintre cei mai informați iubitori români de S.F. Dacă nu ar fi excedată de pasiunea autocritică, perspectiva lui asupra domeniului l-ar face și exeget (sădă că Brana îi disprețuiește sincer și pe aceștia!). Cînd traduceri sale vor apărea mai frecvent, iar capodopera sa, legendară deja în fandom (Dune în românește), va fi la cîpătiul nostru, se va observa că multă lume începe să se intereseze de S.F.

SORIN ANTOHI

MIC GHID BIBLIOGRAFIC

PENTRU AMATORUL
DE CĂLĂTORII ÎN TIMP
ȘI
PARADOXURI TEMPORALE

Un mijloc de călătorit în timp proiectează corpul uman, sau conștiința, în trecut sau în viitor. Acest mijloc nu este, în mod necesar, fructificări ale ideii au folosit pentru realizarea deplasării de mijloace dintre cele mai variate. În *L'an deux mille*

quatre cente quatre (Anul două mii patru sute patru, 1771) de Louis-Sébastien Mercier, un om adoarme, pur și simplu, pentru a se trezi în anul 2500, în plină utopie. Același lucru se întîmplă cu Rip Van Winkle, personajul lui Washington Irving, și cu protagonistul din

A Crystal Age (Era de cristal, 1887) de W. H. Hudson. În secolul 19 și la începutul secolului 20, un mijloc popular de transport în viitor era starea de „animație suspendată”, ilustrată în romane ca *Dix mille ans* dans un bloc de glace (Zece mii de ani într-un

ION DORU BRANA

bloc de gheață, 1889) de Louis Boussenard, **When the Sleeper Wakes** (Cînd se va trezi cel care doarme, 1899) de H. G. Wells, **A.D. 2000** (1890) de Alvarado Fuller, **Darkness and Dawn** (Bezna și zorii, 1914) de George Allan England, **The Messiah of the Cylinder** (Mesia din cilindru, 1917) de Victor Rousseau și **Genus Homo** (serial 1941, volum 1950) de L. Sprague de Camp și P. Schuyler Miller. Alte mijloace au fost hipnoza (Edward Bellamy, **Looking Backward — Privire retrospectivă**, 1888) și Visul (Robert Graves, **Seven Days in New Crete — Șapte zile în Noua Cretă**, 1949); ca alternativă, protagonistul se putea pomeni transportat dintr-o epocă în alta și în mod instantaneu (William Hope Hodgson, **The Night Land — Tărîmul nopții**, 1912). În majoritatea cazurilor, scopul călătoriei era de a-l confrunta pe omul contemporan cu o situație utopică sau distopică, deși, în povestirea „Enoch Soames” (1916) de Max Beerbohm, țelul eroului (a cărei călătorie în viitor are loc în urma unui... pact cu avionul) este de a afla dacă poemele sale vor deveni celebre (nu vor deveni!). La John Taine, în **The Time Stream** (Torentul timpului, serial 1931, volum 1946), o „contorsionare involuntară a minții” îi proiectează pe călători în torentul temporal; de altfel, acest roman este una dintre realele narațiuni de la începuturile temei călătoriei în timp al cărei scop principal este meditația (aprofundată) asupra naturii timpului în sine.

Texte mai recente au făcut uz, în mod frecvent, de criotehnică, în scopul deplasării personajelor spre utopii sau distopii viitoare: Frede-

rik Pohl, **The Age of the Pussyfoot** (Era abstenenței, 1968); N. Amosov, **Zapiski iz buduşciogo** (Însemnări din viitor, 1967); Edmond Hamilton, **The Star of Life** (Steaua vieții, 1959); Mack Reynolds, **Locking Backward, from the Year 2000** (Privire retrospectivă din anul 2000, 1973); Larry Nivel, **A World Out of Time** (O lume fără timp, 1976). O serie de romane contemporane și-au transportat protagoniștii în viitor prin mijlocirea unor accidente cauzate de, sau în legătură cu, radiația nucleară (Isaac Asimov, **Pebble in the Sky — O piatră pe cer**, 1950), cîmpurile de stază temporală (Philippe José Farmer, **The Stone God Awakens — Trezirea zeului de piatră**, 1970), utilizarea radiotelescoapelor (James Blish, **Midsummer Century — Un secol într-o vară**, 1972), nefericita proximitate a unei explozii atomice (Robert A. Heinlein, **Farnham's Freehold — Moșia lui Farnham**, 1964). Efectul de dilatare a timpului, în cazul călătoriilor spațiale la viteze apropiate de cea a luminii, poate și el proiecta oameni în viitor, așa cum se petrec lucrurile în romane ca **Return to Tomorrow** (Întoarcerea în mine, 1954) de L. Ron Hubbard, **Seed of Light** (Sămînța luminii, 1959) de Edmund Cooper, **Tau Zero** (1970) de Poul Anderson și **The Forever War** (Războiul etern, 1974) de Joe Haldeman. Pe de altă parte, este posibil să se aducă — sau să se reanimeze — oameni sau ființe extraterestre dintr-un trecut îndepărtat, ca în **World of Ptavvs** (Lumea ptavvilor, 1966) de Larry Niven, al cărui extraterestru ostil se află într-un cîmp de stază temporală, sau ca în **La nuit des**

temps (Noaptea timpului, 1968) de René Barjavel, unde oameni din trecut, aflați în stare de „animație suspendată”, sînt treziți la viață. Cazul călătoriilor din trecut în prezent este relativ rar, cu toate că există un exemplu foarte timpuriu, în „Pausodyne” (Pauzodina, 1884) de Grant Allen, unde un călător în timp, venit din secolul 18, este luat drept nebun de către oamenii secolului 19.

Călătoria în trecut este întrucîtva mai puțin lesne de explicat în mod rațional. În nvela **A Tale of the Ragged Mountains** (Povestea munților colțuroși, 1844) de Edgar Allan Poe, protagonistul trăiește evenimente petrecute cu 65 de ani în urmă, prin intermediul unui vis în care el sălășluiește în corpul unui avatar. Visul este mijlocul folosit și de Jack London, în **Before Adam** (Înainte de Adam, 1906). La William Wallace Cook, în **Marooned in 1492** (Naufragiat în 1492, 1905), drogurile sînt cele care cauzează voiajul în trecut, după cum tot grație acestora Allan Quatermain și Lady Ragnall pot călători, mintal, spre epoci apuse, în **The Ancient Allan** (Vechiul Allan, 1920) și **Allan and the Ice Gods** (Allan și zeii ghețurilor, 1927) de H. Rider Haggard. În fine, simpla deplasare aleatorie a fost metoda întrebuintată de Mark Twain, în **A Connecticut Yankee in King Arthur's Court** (Un iancheu la curtea regelui Arthur, 1889) și, mai târziu, de L. Sprague de Camp, în **Lest Darkness Fall** (De nu s-ar lăsa noaptea, 1941) și de Robin Carson, în **Pawn of Time** (Pionul timpului, 1957).

Importanța nuvelei lui H. G. Wells, **The Time Machine** (Mașina timpului, 1895), în acest context, a

ION DORU BRANA

constat în faptul că a conferit călătorului în timp mobilitate și controlul propriilor acțiuni. Wells a mai efectuat un „salt” de imaginație, ducându-l pe călătorul în viitorul îndepărtat, pentru a asista la sfârșitul lumii, într-un episod ale cărui ecouri se regăsesc cu claritate în povestiri aparținând science fiction-ului ca **The World of the Red Sun** (Lumea soarelui roșu, 1931) de Clifford D. Simak și, cu un considerabil efect ironic, **When We Went to See the End of the World** (Să mergem să vedem „The End of the World”, 1972) de Robert Silverberg. Mașina timpului, invenția lui Wells, a evoluționat narațiunile de călătorie în timp, oferind voiajorului posibilitatea de a se deplasa spre alte ere în mod selectiv și cu un scop bine determinat. Este surprinzător faptul că ideea nu a fost exploatată în mod intensiv de alți autori, înaintea apariției revistelor specializate în SF. Ray Cummings a fost unul dintre cei dintâi scriitori ai vremii sale tentat să trateze cu regularitate noțiuni legate de călătoria în timp, în romane ca **The Man Who Mastered Time** (Omul care a subjugat timpul, 1927), **The Shadow Girl** (Fata din umbră, 1929) și **The Exile of Time** (Exilatul timpului, 1931).

Tot Wells, în **The New Accelerator** (Noul accelerator, 1901), a deschis drumul pentru genul de povestire în care timpul subiectiv al individului este puternic accelerat, în așa fel încât lumea înconjurătoare pare încremenită. Printre variantele notabile de mai târziu sînt de menționat **All the Time in the World** (Tot timpul din lume, 1952) de Arthur C. Clarke și **The Girl, the Gold Watch and Everything** (Fata, ceasul de

aur și toate celelalte, 1962) de John D. MacDonald. Eric Frank Russell, în **The Waitabits** (Întîrziat, 1955), creează o specie extraterestră cu un ritm al timpului subiectiv foarte lent în comparație cu al omului. **Traveller's Rest** (Odihna călătorului, 1965) de David I. Masson descrie o lume divizată în zone cu timp subiectiv diferit. De altfel, operele care tratează despre percepția timpului sînt foarte numeroase. Printre ele se situează și cele în care are loc o reversie a timpului, ca în **Mr. F. Is Mr. F.** (Dl. F e dl. F, 1961) de J.G. Ballard, **Cryptozoici** (Criptozoici, 1967) de Brian W. Aldiss și **Counter-Clock World** (O lume în contratimp, 1967) de Philip K. Dick. Aldiss este și autorul povestirii **Man in His Time** (Toate la timpul lor, 1965), în care intelectul personajului principal există cu 3,3077 minute în viitor. Speculațiile legate de natura timpului apar în mod frecvent în opera lui Ballard, în texte ca **The Garden of Time** (Grădina timpului, 1962), **The Voices of Time** (Vocile timpului, 1960), **The Crystal World** (Lumea de cristal, 1966). În romanul lui Dick, **Ubik** (1969), timpul regresează în jurul protagonistului. De fapt, există un mare număr de proze scurte și romane, în care structura timpului se descompune, în felurite chipuri, printre cele mai interesante numărîndu-se **I'm Scared** (Mi-e frică, 1951) de Jack Finney, **October the First Is Too Late** (Întîi octombrie se lasă așteptat, 1966) de Fred Hoyle, **What We Learned from This Morning's Newspaper** (Ce-am aflat din ziarul de azi-dimineață, 1972) de Robert Silverberg, **Time Storm** (Furtuna timpului, 1977)

de Gordon R. Dickson. În **The Man Who Walked Home** (Întoarcerea acasă, 1972), James Tiptree jr. inversează tema standard a percepției temporale, relatînd povestea suferințelor unui călător în timp, văzută cu ochii unor oameni obișnuiți, care îl observă pe parcursul mai multor secole de timp normal.

În momentul de față, operele care au ca pretext mașina timpului sînt foarte multe și foarte variate. O mare parte din ele includ elemente de paradox temporal, prilejurile pe care le oferă călătoria în timp pentru a da peste cap principiul cauzalității fiind aproape irezistibile. Pe de altă parte însă, există destul de puține texte care încearcă să trateze cu seriozitate problemele practice cu care ar putea fi confruntat un călător în timp. Eseul lui L. Sprague de Camp, **Language for Time Travellers** (Limbaaj pentru uzul călătorilor în timp, 1938), a indicat cîteva dintre problemele lingvistice, care, ulterior, au fost tratate în povestiri ca **Barrier** (Bariera, 1942) de Anthony Boucher și **A Two-Timer** (Omul în doi timpi, 1966) de David I. Masson. Presupunerea că omul modern ar fi cu mult superior oamenilor din epoci mai vechi și că el ar fi capabil să aducă schimbări revoluționare este pusă în discuție de Poul Anderson, în **The Man Who Came Early** (Omul care-a venit prea devreme, 1956), și de Theodore L. Thomas, în **The Doctor** (Doctorul, 1967).

Amplele epoei ale unor batalii și aventuri în timp - echivalentul temporal al spațio-operei - se bazează adesea pe paradox. O Poliție a Timpului devine necesară pentru menținerea unui statu quo istoric. În această

ION DORU BRANA

categorii se încadrează romane ca **The Legion of Time** (Legiunea timpului, serial 1938, volum 1952) de Jack Williamson, **Flight Into Yesterday** (Refugiu în ziua de ieri, 1949) de Charles L. Harness, **The End of Eternity** (Sfârșitul eternității, 1955) de Isaac Asimov, **The Corridors of Time** (Coridoarele timpului, 1965) de Poul Anderson, **Les seigneurs de la guerre** (Seniorii războiului, 1971) de Gerard Klein, **Dinosaur Beach** (Plaja dinosaurilor, 1971) de Keith Laumer.

Dintr-un alt punct de vedere, prozele moderne, având drept temă mașina timpului, s-ar putea clasifica în trei categorii generale: națiuni despre călătorii din prezentul apropiat în viitor; din prezentul apropiat în trecut; din viitor în prezentul apropiat. Prima categorie este cea mai puțin comună, cronică rămânând în continuare un mijloc uzual și relativ plauzibil de realizare a unui asemenea voiaj. În **The Year of the Quiet Sun** (Anul soarelui liniștit, 1970), Wilson Tucker descrie în mod realist un proiect menit să trimită un om în viitorul apropiat. **First Through Time** (Primul în timp, 1962) de Rex Gordon are la bază o idee similară.

Istoriile care aduc oameni sau obiecte artificiale din viitor în prezent sînt, în general, salutare, căci arată că de limitate sînt cunoștințele noastre despre univers, cît de primitivi am putea apărea pentru urmașii noștri. Povestirea **The Twonky** (Mașinăria, 1942), scrisă de Henry Kuttner sub pseudonimul Lewis Padgett, în care un inginer din viitor este adus pentru puțin timp în prezent (printr-o „protuberanță temporală”) și care, pe durata scurtei sale șederi,

construiește o mașină (un „twonky”) ce are un efect devastator asupra încrezătorilor ei utilizatori, a devenit modelul multor texte ulterioare. **Child's Play** (Joc de copil, 1947) de William Tenn, **The Little Black Bag** (Geanta neagră, 1950) de C.M. Kornbluth și **Something for Nothing** (Ceva, pe nimic, 1954) de Robert Sheckley au drept subiect întrebarea eronată de către protagoniști a unor obiecte create de tehnologia viitorului și deplasate din greșeală în timp. În **Vintage Season** (Anotimpul culesului, 1946), C. L. Moore aduce din viitor turiști amatori de senzațional, pentru a asista la declanșarea unei epidemii dezastruoase. Eroii seriei **Dancers at the End of Time** (Dansatorii de la capătul timpului) de Michael Moorcock sînt obsedați de călătoria în timp, deoarece, deși atotputernici, au uitat semnificația morții. Unul din ei se întoarce în timp pentru a redescoperi „etica”, pînă și aceasta reprezentînd o senzație nouă. Turiști sau excursioniști din viitor apar și în **Photojournalist** (Fotoreporterul, 1965) de Mack Reynolds, **Pawley's Peepholes** (Indicreștile lui Pawley, 1951) de John Wyndham și **The Productions of Time** (Producțiile timpului, 1967) de John Brunner. La Robert Silverberg, în **The Masks of Time** (Măștile timpului, 1968), un vizitator dintr-o eră viitoare precipită evenimintele sfîrșitului de mileniu. În sfîrșit, **Hobson's Choice** (Opțiunea lui Hobson, 1952) de Alfred Bester sau **Some Lapse of Time** (O bucată de timp, 1963) și **Quicksand** (Nisipuri mișcătoare, 1967) de John Brunner introduc călători în timp, care se refugiază dintr-un viitor sumbru.

Silverberg, în **The Time Hoppers** (Lăcustele timpului, 1967), prezintă un scenariu asemănător, din perspectiva viitorului, adăugînd însă ingredientul cunoașterii și exploatarea paradoxului.

Posibilitatea paradoxului este aproape omniprezentă în istorisirile de călătorie din prezent în trecut, dat fiind că schimbările introduse în trecut se vor manifesta în prezent, în vreme ce schimbările introduse în prezent nu se vor putea manifesta decît în viitor și, implicit, nu vor mai avea același impact, întrucît vor fi schimbări în ceea ce nu s-a întîmplat încă. De obicei, principalele motive de explorare a trecutului sînt turismul sau înfrîngerea cu personalități istorice. În cadrul primei categorii, voiajele în lumea preistorică s-au bucurat întotdeauna de o deosebită popularitate, mai ales atunci cînd au pus față în față om și dinosaur. **A Sound of Thunder** (Detunătura, 1952) de Ray Bradbury, **A Gun for a Dinosaur** (O armă pentru dinosauri, 1956) de L. Sprague de Camp și **Poor Little Warrior!** (Sărman războinic!, 1958) de Brian W. Aldiss sînt tipice în acest sens; în timp ce povestirea lui Clifford D. Simak, **Small Deer** (Micul cerb, 1965), oferă o explicație inedită subite dispariții a dinosaurilor (sînt răpiți de niște extraterestri) prin mijlocirea unui călător în timp. Acțiunea romanului **Hawksbill Station** (Stațiunea Hawksbill, 1968) de Robert Silverberg se petrece într-un trecut și mai îndepărtat, transformat în colonie penitenciară. Tot Silverberg, în **Up the Line** (În susul liniei, 1969), combină turismul cu paradoxuri temporale dintre cele mai întortocheate. Figuri istorice, care apar în asemenea istorisiri,

ION DORU BRANA

sint Leonardo da Vinci (Manly Wade Wellman, **Twice in Time** — Dublă incursiune în timp, 1940; Kit Reed, **Mister Da V.** — Domnul Da V., 1962), Byron și soții Shelley (Brian W. Aldiss, **Frankenstein Unbound** — Frankenstein eliberat, 1973), Abraham Lincoln (Wilson Tucker, **The Lincoln Hunters** — Vinătorii lui Lincoln, 1957)

Mașini de privit sau de ascultat trecutul apar în **The Dead Past (Trecutul mort)**, 1956) de Isaac Asimov și **E for Effort (E de la efort)**, 1947) de T.L. Sherred. În povestirea lui Sherred, mașina de privit este utilizată pentru înregistrarea de filme artistice. O variantă a aceleiași idei o întâlnim și la Harrison, în **The Technicolor Time Machine (Mașina timpului — versiune tehnicolor)**, 1967), unde se toarnă filme istorice în trecut, pe viu. În plus, romanul lui Harrison este și una din numeroasele opere care exploatează călătoria în timp pentru efecte umoristice. Umorul este prezent și în **Up the Line** al lui Silverberg și în **Something for Everything** de Sheckley, deja menționate. Altele, în același gen, sint **Timescoop (Timpul senzațional)**, 1969) de John Brunner, **The Great Time Machine Hoax (Marea escrocherie cu mașina timpului)**, 1964) de Keith Laumer și **Who Goes Here? (Cine-i aici?)**, 1970) de Bob Shaw.

Tema paradoxului temporal, despre care am pomenit în treacă, este o subdiviziune a temei călătoriei în timp, izvorită din aparenta (reală?) imposibilitate de a pune de acord voiajul în timp cu principiul cauzalității. Dacă se poate călători în timp, înseamnă că există și posibilitatea ca efectul să ge-

nereze cauza. Unul dintre primele exemple ale acestui gen de dificultate, dacă nu chiar cel dintâi, este romanul lui F. Anstey, **The Time Bargain (Tranzacția timpului)**, 1891). Majoritatea operelor de călătorie în timp ori ignorează sau eludează problema, utilizând Poliția Timpului sau alte procedee de dejucare a situațiilor paradoxale, ori susțin că asemenea situații nu există pentru că, pur și simplu, ele nu apar.

Istorisirea de prevenirea-paradoxului reprezintă un aspect interesant al povestirii de paradox, prin aceea că recunoaște posibilitatea paradoxului, dar îl rezolvă, în loc să-l exploateze. Un excelent exemplu este povestirea **The Men Who Murdered Mohammed (Uciagașii lui Mahomed)**, 1958) de Alfred Bester, care sugerează că toți oamenii au un continuum personal, „ca milioane de spaghetti”, astfel încât un călător în timp poate să răvăsească în voie propriu-i trecut, fără a afecta pe nimeni altcineva. Tot ce realizează este să-și elimine propriul continuum. La Poul Anderson, în nuvelele din culegerile **Guardians of Time (Paznicii timpului)**, 1960) și **Time Patrolman (Polițiștii timpului)**, 1983), Patru la Timpului trece prin tot felul de aventuri, pentru a evita paradoxul. Mai multe romane de Barrington J. Bayley, dar în special **The Fall of Chronopolis (Căderea Cronopolisului)**, 1974), au la baza conflictului încercarea de a menține o realitate stabilă, în fața unor forțe ostile care manipulează timpul.

Cea mai simplă formă de paradox temporal este bucla închisă. De pildă: un om găsește planurile pentru o mașină a timpului, o construiește, călătorește în viitor,

studiază mașina, îi execută planurile și le trimite lui însuși, în trecut. Ceva este creat din nimic. Un exemplu clasic este povestirea lui P. Schuyler Miller, **As Never Was (A fost odată ca niciodată)**, 1944), în care un obiect straniu, un cuțit dintr-un material neidentificabil, este descoperit, analizat (fără succes), expus într-un muzeu și, în cele din urmă, transferat înapoi în timp, pentru a fi descoperit. Povestirea are și un substrat metafizic, cuțitul fiind supus unei ușoare modificări în cursul acestui proces, deoarece a fost zgârit cu ocazia tentativei de analizare. O povestire circulară asemănătoare este **The Gadget Had a Ghost (Mașina bintuită)**, 1952) de Muray Leinster, în care descoperirea într-o carte veche a unui mesaj scris de mîna protagonistului generează o înlanțuire de evenimente ce vor duce, în final, la scrierea mesajului. În **Compounded Interest (Dobindă cumulativă)**, 1956) de Mack Reynolds, un om călătorește în trecut pentru a investi cîțiva bănuți, care, acumulînd dobînzî de-a lungul secolelor, devin uriașă avere de care el are nevoie pentru a construi o mașină a timpului și a o trimite în trecut pentru efectuarea investiției.

Cealaltă formă comună de paradox temporal este aceea în care trecutul este schimbat, iar consecința este apariția unor modificări în prezent. Aceasta este o „rudă” apropiată a narațiunii de univers paralel, care înfățișează un prezent unde asemenea modificări au avut loc. Exemplul clasic este **A Sound of Thunder** de Ray Bradbury, menționată mai sus, în care actul aparent minor al uciderii unui fluture din mezozoic se soldează cu o serie de schimbări subtile

ION DORU BRANA

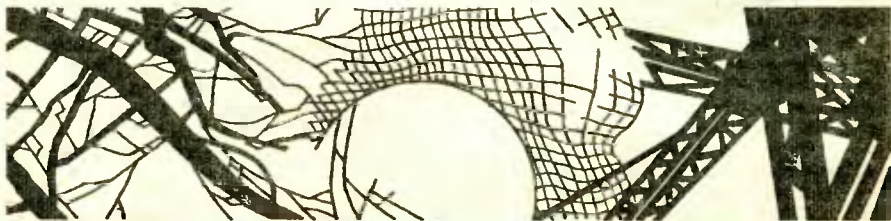
în prezent, schimbări observate cu groază de protagonistul reîntors în epoca din care plecase. Dificultățile percepției unor astfel de schimbări sînt ilustrate, cu umor, de William Tenn, în **Brooklyn Project (Proiectele Brooklyn, 1948)**, unde o serie succesivă de transformări profunde ale prezentului rămîn neobservate, întrucît atît personajele, cit și amintirile lor sînt supuse transformării. **Lest Darkness Fall și Aristotle and the Gun (Aristotel și pistolul, 1958)** de L. Sprague de Camp prezintă situații în care evenimente istorice cunoscute nouă sînt în mod deliberat modificate de călători în timp. Dimpotrivă, la Ward Moore, în **Bring the Jubilee (Trăiască Jubileul, 1953)**, o imixtiune similară distruge o lume paralelă în care statele Confederației au cîștigat Războiul de secesiune, dînd naștere lumii noastre de astăzi. Cea mai impetuoasă operă de acest gen este romanul lui Jack Williamson, **The Legion of Time**, în care lumi paralele viitoare incompatibile se războiesc prin timp, pentru a influența evenimentele ce ar putea duce la existența numai a uneia dintre ele. Alte aventuri avînd la bază paradoxul temporal sînt **Flight Into Yesterday** de Charles L. Harness, ciclul **Change War (Războiul modificărilor)**, din care face parte **The Big Time (Marele joc al timpului, 1961)**, de Fritz Leiber, **The End of Eter-**

nity de Isaac Asimov, **Milenium (Mileniu, 1983)** de John Varley. Romanul lui Wilson Tucker, **The Lincoln Hunters**, sugerează că paradoxul existenței simultane în timp a două variante ale aceluiași individ ar cauza, în mod inevitabil, dispariția uneia dintre ele. Premisa conferă romanului o remarcabilă tensiune a conflictului.

Forma exemplară a povestirii de paradox temporal este cea care se bazează pe bucla închisă, dar o complică. Există două tratări clasice, ambele aparținîndu-i lui Robert A. Heinlein: **By His Bootstraps (Cu propriile-i forțe, 1941)** și **All You Zombies (Voi, zombii, 1959)**. Prima povestire prezintă o situație în care un om e transportat în viitor prin intermediul unei serii de evenimente, generate și dirijate de el însuși într-un moment ulterior, dar transformînd situația, care este relativ simplă, într-un ghem încilcit de complicații. În cea de-a doua se produc evenimente în urma cărora o persoană ajunge să devină propriul ei părinte - o imposibilitate genetică, dacă ar fi vorba de numai unul din părinți, dar care devine realizabilă din punct de vedere practic grație unei strategice schimbări de sex, în așa fel încît protagonistul devine și mama și tatăl lui (sau ei!). Dintre scriitorii de mai tîrziu, Robert Silverberg a utilizat cu cea mai mare regularitate situațiile de paradox temporal. Romanul său mai vechi,

Stepsons of Terra (Fii vitregi ai Terrei, 1958), constituie o abordare oarecum primitivă; în schimb, **Up the Line** este o farsă inteligentă și ingenioasă, bazată pe ineptiile unor curieri ai Timpului, în timp ce **Many Mansions (O multime de case, 1973)** combină cu dibăcie realitate și fantastic, relatînd despre o căsnicie în care soții nu se mai înțeleg și încearcă să scape unul de altul călătorînd în trecut pentru a-și elimina reciproc strămoșii. David Gerrold, în **The Man Who Folded Himself (Omul pliant, 1973)**, încearcă să realizeze recordul absolut al tratării temei paradoxului temporal, introducînd toate variantele ilustrate anterior și multiplicîndu-le la nesfîrșit.

Narațiunea de paradox temporal ocupă o nișă foarte specializată în cadrul temelor SF. Atracția pe care o exercită se bazează pe ingeniozitatea cu care diferiții autori sînt capabili să elaboreze noi variante, în limitele legilor ei destul de severe. Din această privință, ar putea fi considerată ca echivalentul SF al narațiunii polițiste pe tema camerei ferecate. Multe texte de paradox temporal aspiră la statutul de ilustrație mai accesibilă a străvechii dezbateri filozofice cu privire la determinism și libertate de voință, dar, în general, ele rămîn de apreciat mai degrabă pentru rafinamentul lor intelectual, decît pentru profunzimea filozofică a ideilor.

ION DORU BRANA

NODUL

ELISABETH VONARBURG

Elisabeth Vonarburg s-a născut la Paris, în 1947, dar din 1973 trăiește în Canada. Este profesoară de literatură contemporană la Universitatea Chicoutimi din Québec și director literar al revistei Solaris, unul dintre cele mai importante periodice de SF în limba franceză, din Canada. E.V. a publicat numeroase proze scurte, majoritatea aparținând genurilor science fiction și fantasy, și un roman, Le silence de la cité (Tăcerea orașului, 1981), distins, în 1982, cu prestigiosul Grand Prix de la Science-Fiction Française. Succesul acestui roman, publicat în colecția Présence du futur a editurii Denoël, a impus-o pe E.V. ca autor de primă mărime în aria SF-ului de expresie franceză, fapt confirmat ulterior de apariția culegerii Janus (Janus 1984), din care face parte și povestirea „Nodul” (1978). Unul dintre textele recente ale scriitoarei, „La maison au bord de la mer” (Casa de pe țărm, 1985), a fost ales de Judith Merrill pentru a deschide antologia Tesseract (Tesseracturi, 1985), dedicată celor mai reprezentativi autori de SF din Canada.

ION DORU BRANA

Cei de la Centru nu-ți spun nimic. Îți deschid ușa, îți dau de băut, de mâncat (drumul a fost lung). Apoi te conduc într-o cameră: pereți albi, pat îngust și o fereastră spre care te îndrepti imediat, atras de albastrul amețitor al cerului, unde mijește noaptea. Ușa se închide și te întorci: nu ți-au spus nimic, și abia atunci îți dai seama de asta.

În dimineața următoare (sosești întotdeauna seara: de la ultimul popas, toată lumea are nevoie de-o zi întreagă pentru escaladare), te trezești devreme. Nici un zgomot. Tavanul, pereții tac. Nici un pas nu răsună pe coridoare. Cu toate acestea, știi că există lume în jurul tău: locuitorii Centrului sînt destul de numeroși, aspirații-Calători, de asemenea. Dar Calătorii? Deodată, te gîndești la Calători; poate că

s-a întors vreunul azi-noapte, sau chiar adineauri, direct de pe Punte! În momentul acela realizezi că te afli la Centru, LA CENTRU, și un fel de amețală te face să închizi ochii, să-ți înclestezi minile de marginea patului: ți se pare că te prăbușești printre etajele de piatră, aspirat de un gol imens – sala subterană în care se află poarta celorlalte universuri.

N-au spus nimic nici a doua zi dimineață. Zgomote de voci și miros de mâncare m-au călăuzit, la ora micului dejun, către sala de mese. O mină fluturată la intrarea mea m-a călăuzit spre singurul chip pe care-l recunoșteam, un negru înalt cu părul alb, o față netedă, cu doar câteva riduri mucale în colțul ochilor: cel care, îmi deschise ușa. **Ai dormit bine? Ceai sau cafea?** Nici o vorbă în plus. Și,

firește, de fapt, ei n-au de ce să vorbească. Ești aici, venită de pe unul din continente, ai avut forța, curajul, încăpăținarea sau pur și simplu norocul să ajungi la capătul drumului. În ceea ce-i privește, pentru început este o definiție suficientă.

Pe urmă, le vorbești tu, le pui întrebări. Astfel află despre tine tot ce au nevoie să știe. (Și dacă nu vorbești? Dar întotdeauna tu vorbești mai întâi. Ei pot să tacă foarte multă vreme.)

Mai întâi am întrebat: - Peste cît timp?

Și Tiehart – negrul – a dat din cap: începusem să-i vorbesc despre mine.

- Asta va depinde de dumneata.

N-am întrebat de ce, iar el a înțeles că eram la curent cu etapele obligatorii ale pregătirii pentru Calătorie: pleci doar atunci cînd ești pregă-

ION DORU BRANA

tit. Corpul, cel puțin, trebuie pregătit. Spiritul... Ți-l pregătești atât cât se poate și nu-mare lucru. Am întrebat:

- Cînd începe?

A zîmbit, fără să spună nimic: începuse.

La întia mea Călătorie, m-am trezit în lumină. O simțeam prin pleoapele închise, o lumină crudă, acută. M-am silit să nu deschid ochii, să respir calm, să fac toate exercițiile de trezire. **Să Ascult, să Pipăi, să Simt.** Auzeam zgomote îndepărtate de glasuri străine. Undeva, curgea apa. Eram culcată pe o suprafață tare, netedă și călduță. O adiere ușoară aducea miros de mincare. Și această lumină, care-mi străpungea pleoapele.

Calm. Relaxare. Cale liberă reflexelor dobîndite cu trudă, cîmp deschis noilor moduri de percepție, ascuțite în timpul lunilor de perseverent exercițiu. Gravitația mai puternică decît cea terestră. Infraroșii dense. Fără ultraviolete. Sînt sub pămînt? O sală subterană, pe care ecurile vocilor mi-o redau înaltă, rotundă... artificială?

Și scaldată într-o lumină care m-a făcut să clipecesc de mai multe ori cînd am deschis ochii. La început, n-am văzut pereții sălii, erau pierduți în această strălucire orbitoare. Apoi s-a produs adaptarea: lumina venea chiar din pereți, din sol, din boltă. Piatră? Mai degrabă sticlă, oglinzi. Privind la piciorarele mele, mi-am văzut imaginea reflectată într-un abis care mi-a dat amețeală.

M-am ridicat cu gesturi lente de echilibrist și-am mers pînă la peretele cel mai apropiat. Dimensiunile erau înșelătoare în această lumină fără umbră. Am văzut apărînd deodată o siluetă minusculă, care s-a oprit o

dată cu mine... Alți citiva pași și, brusc, era foarte aproape, oacheșă și îndesată, pînă scurt și cîrionțat: eu. Am întins mîna și am atins mîna imaginii mele ogîndite în perete.

Era o lume pașnică, această lume subterană. Cu toate că adăpostea trei rase diferite: una sălășluia în pămînt, la nivelul solului; alta se îngropase mai adînc, în straturile stîncioase; cea de-a treia, descinzînd din aventurieri eretici, se instalase deasupra.

Molcomii mei ckariași din inima stîncii, cum rosteau ei acest cuvînt! **Deasupra.** Un amestec de stupoare, de admirație reținută și de spaimă aproape religioasă. **Deasupra:** în aer liber.

Furtuni gigantice răvășeau neîncetat suprafața acestei planete, făcînd-o de nelocuit: cu mii de ani în urmă, clima de pe Echneng intrase într-un ciclu de instabilitate, silind speciile vie să se adapteze sau să piară. Ckariașii se adaptaseră. Conform tradiției, Deasupra era împărăția demonilor. Dar de ckariașii, ckariașii de Deasupra, săpaseră spre înălțimi, săpaseră, săpaseră, și ajunseră... deasupra tărîmului de Deasupra: într-un munte al cărui vîrf se înalta mai sus de zonele de turbulență. Primii exploratori muriseră asfixiați. Ceilalți, rămași la adăpost între pereții muntelui (unde mai trăia încă majoritatea poporului lor), elaboraseră tehnicile care le-au permis să supraviețuiască la această altitudine.

Sute de ani mai tîrziu, de veniți savanții planetei, ei fuseseră cei care inventaseră un echivalent al Punții. Nu o numeau așa. Pentru ei, ca în numeroase alte universuri, Puntea nu funcționa ca pentru noi: o foloseau doar pentru cercetări spațiale. Da,

lansaseră deja prima lor navă cu echipaj. Da, stabili-seră contacte cu alte forme de viață. Nu, nici una nu-mi semăna.

Nici una?!

Într-adevăr, în **acest** univers, pămînteni nu existau. Pe Marte, acolo se dezvoltase o viață umanoidă, care izbutise să supraviețuiască preschimbării planetei sale într-un pustiu.

Pentru ce mă purtase puntea în **acest** univers?!

Eram încă foarte tinăra.

Cei de la centru nu-ți spun nimic. Sau dacă-ți spun ceva, nu-ți dai seama decît tîrziu, mult mai tîrziu.

Era la cîțva timp după implantarea senzorilor. Încă nu eram obișnuită cu acest suvoi de date și umblam ca beată. Ulterior, creierul ți este antrenat pentru a integra, a tria, a nu traduce totul în percepții delirante. Dar, la vremea aceea, totul era ca un alcool, fiecare gest declanșa unde de senzații care se extindeau, interferînd în moduri dintre cele mai bizare cu percepțiile obișnuite. Trăiam în mijlocul unei sfere vibrante, colorate. Și pline, gata să plesnească.

Unii clachează cu adevărat în acest stadiu. Plesneam și eu, dar ca o cristalidă. Acest corp nou, metamorfozat, era primul meu pas pe Punte, adevăratul prim pas!

Egon (pentru mine, el nu mai era acum Tiehart) și-a clătinat capul (valuri luminoase, foșnete cristaline):

- Pășești de mult timp pe Punte, Mari.

- Dar nu înseamnă nimic să gîndești, să vrei asta! (Propria-mi voce ajungea la mine de la distanțe întesate cu substanțe străni.) Nici măcar să ajungi pînă aici nu înseamnă nimic. Trebuie să suporti încercările, trebuie să treci testele. Abia atunci

ION DORU BRANA

incepe cu adevărat totul!

Oh, știm prea bine, știam tot! Mai întâi, senzorii. pe urmă întreaga muncă asupra materiei trupului: oasele, mușchii, nervii. Și chirurgia, tratamentele, antrenamentele, toate antrenamentele, pentru a face din fiecare Călător o mașină de supraviețuit. Restul e mai puțin spectaculos, dar aici eșuează mulți aspiranți: la remodelarea creierului, pentru a-l transforma într-un înregistrator perfect. Integrarea datelor, memoria eidetică... Călătorii pleacă goi. Drept unic mijloc de înregistrare, ochii și urechile lor. Drept unic calculator, memoria lor, facultatea de a corela și capacitatea de a asimila. De perfecțiunea antrenamentului lor depinde ceea ce vor putea să aducă la Centru, când se vor întoarce.

Cei care se vor întoarce în acest univers, pe această planetă.

Și cei care vor vrea să se întoarcă la centru.

Se spune că unii monitori știu dinainte cine se va întoarce. Egon a zîmbit:

- Nimeni nu poate ști asta. (Ochii i-sau încetșoșat.) Nimeni.

- Dar tu, tu n-ai dorit niciodată să pleci?

Sa întins leneș, ca o pisică, și, prin percepțiile mele metamorfozate, am simțit un fel de neliniște la vederea perfecțiunii curbilor line pe care mișcarea lui le propagașe cu încetineală în spațiu. Nu eram de prea multă vreme amant, și cu senzorii...

- Cîndva, am crezut că doresc. Puntea mi-a arătat că nu.

Un călător, Egon?!

Care nu plecase niciodată. Dorința s-a stins în mine, înlocuită de un fior. Probabil că mi-a citit gîndul în ochi:

- Nu, Mari, nu Puntea este cea care decide. Ci TU.

spiritul tău. Și adevărul este că nu poți să știi pînă ce n-ai încercat Puntea. Eu, în adîncul sufletului meu, aveam îndoieli. N-am fost prea mirat cînd m-am trezit în același loc.

- Nici dezamăgit?

Abia dacă e ezitat:

- Nu.

- Dar ai rămas la Centru.

- Știam unde mi-e locul.

De zece ani era monitor, îi privea pe ceilalți plecînd și nu-i păsa?

Mi-a trebuit timp ca să înțeleg. Egon nu-i privea pe Călători cum pleacă. El aștepta să se întoarcă o Călătoare.

În cursul celor doi ani și jumătate cît a durat pregătirea mea pentru Călătorie, am văzut întorcîndu-se un singur Călător. A sosit pe înserate. Începuse să ningă. Eram în sala comună cînd a răsunat clopotul. Egon și-a îndreptat brusc spatele. Am văzut cum i se albesc minile înleștate de brațele fotoliului. Apoi, cu un suspin, s-a destins și s-a dus să deschidă. Cînd a revenit după un sfert de oră, a spus zîmbind:

- E un Călător, unul vechi.

Un val de înfrigurare a trecut printre aspiranți. Egon și-a reluat lectura. N-am dormit aproape deloc în noaptea aceea.

A doua zi, Călătorul era în sala de mese, la un loc cu toată lumea. Îl sorbeam din ochi. De la distanță. Mă aflam de destul timp la Centru, ca să știu că nu te napustești asupra Călătorilor, reînțorși sau nu. Eram dezamăgită, firește: n-avea aureolă în jurul capului, picioarele-i atingeau pămîntul. Un om normal, oarecare. Apoi privirile ni s-au încrucișat și, cu o stringere de inimă, mi-am plecat ochii asupra farfuriei. Ce trăise el, ce vă-

zuse... poate că aveau să treacă luni pînă să aflăm. (Părea de vreo patruzeci de ani. Călătorii mai vîrstnici au uneori nevoie de ani întregi ca să-și relateze la Arhive Călătoriile.) Dar se întorsesese. Dominase Călătoria.

Marrușii aveau un poet... (De fapt, ei zic „interpret”, „intermediar”. Pe atunci, eram la a treia Călătorie, începeam să cunosc nuanțele. Teoria, la Centru, e una. Realitatea însă... este atît de diversă, atît de infinit de diversă! Cu toate acestea, Puntea ne trimite întotdeauna în universuri care se aseamănă cu al nostru.) Mirn nu cunoștea Puntea decît din auzite. Nu fusese niciodată în Aigna, celălalt continent, unde, cu secole în urmă, o Călătoare arătase strămoșilor lui cum să construiască o mașină de călătorit în universuri. Pe ei însă mașina nu-i făcea să Călătorească, ci le provoca vise stranii. Mirn înțelegea foarte bine Puntea.

Iar eu începam să pricep mai bine pentru ce nu-ți spun nimic cei de la Centru. Oh, funcționarea Puntii în sine nu-i un mister. Toată lumea știe despre cei vorba, înainte chiar de-a ajunge la centru. (Aici, pe Pămîntul nostru, a fost descoperită din întîmplare: un cobai refrigerat la zero absolut, dispărut și regăsit trei etaje mai jos, în cușca lui, mestecîndu-și liniștit grăunțele.) Și ni se prezintă în amănunțime tehnologia Puntii, fiindcă, la nevoie, trebuie să fim capabili să construim una pentru a ne continua Călătoriile. Într-un fel, totul e foarte simplu: sfera în care ne culcăm poartă corpul nostru într-o scurtă călătorie imobilă, în inima frigului, la zero absolut. Dar nu aceasta este Călătoria. Călătoria începe cînd

ION DORU BRANA

mişcarea moleculelor conţineşte şi ceva, denumit spirit (în lipsă de un termen mai bun: după părerea lui Egon, mai potrivit ar fi „matrice”), eliberându-se de spaţiu şi timp, ia după sine, nu se ştie cum, nici de ce, materia organică - pe cât se pare, suportul său indispensabil.

Spiritul eliberat de spaţiu şi timp: de spaţiu nostru şi de timpul nostru, aici, în acest univers. Poate, în alte universuri, timpul e diferit: conform datelor din Arhive, unui Călătorii s-au întors la doar cîţiva ani după plecare, deşi, pentru ei, se scursese o viaţă întreagă. Iar alţii, întorşi după mai mult de o jumătate de veac, nu îmbătrâniseră decât cu cîţiva ani. (Şi Egon o aşteaptă pe Talitha, care a plecat în urmă cu zece ani şi care, poate, nu se va mai întoarce niciodată.)

Nu, mecanismul Punţii nu-i chiar un mister. Cel al Călătoriei însă... **Spiritul nostru ne poartă în alte universuri. Aceste universuri seamănă, în general, cu al nostru. Chiar dacă ne trezim pe o planetă necunoscută, aceasta oferă de regulă posibilitatea de a ajunge la o altă Punte: ea se găseşte chiar pe planetă, sau nivelul ştiinţific şi tehnologic al uneia dintre societăţile planetei permite construirea unei Punţi. Ori, dacă nu, locuitorii planetei stăpinesc călătoria spaţială şi-l pot trimite pe Călător acolo unde va găsi sau va putea să construiască o Punte. În unele universuri, rasa care a construit o Punte n-o poate utiliza cum o utilizăm noi. Dimpotrivă, Călătorii din multe alte universuri au trecut deja pe la noi...**

Şi asta-i aproape tot, aproape tot ce-ţi spun. Experienţa i-a învăţat că orice

cunoaştere mai aprofundată a procesului nu face decât să-l complice şi să facă şi mai nesigură Călătoria. Călătorii trebuie să plece goi şi cu o singură certitudine: Călătoria nu poate fi dirijată în mod voluntar. Cel puţin, nu de la început.

De bună seamă, acesta-i motivul pentru care istoria Punţii este atât de monotonă în universurile în care ea a fost concepută de societăţi rigide, totalitare: singurul chip de a dirija Călătoria este de a-l ucide pe Călător - a-i ucide spiritul, a-l anihila lăsîndu-i trupul în viaţă, a-l reprograma imprimîndu-i imaginea destinaţiei la care trebuie să ajungă. Dar atunci nu se călătoreşte în universuri, ci doar în universul iniţial.

Asta era ceea ce mă îngrozea cel mai mult, cînd consultam Arhivele: gîndul la aceste cadavre vii, lipsite pentru totdeauna de ele însele. Şi totuşi, reveneam mereu la arhive, cu un fel de fascinaţie morbidă.

De altfel, nu eram singura, dar nu ştiam acest lucru. Nimeni nu-mi dezvăluise vreodată că motivul care mă determinase să devin Călătoare era împărtaşit de un mare număr de aspiranţi. Despre motivele care ne îndemnau să plecăm, despre adevăratele noastre motive, nu vorbeam între noi. Cînd vorbeam între noi, discutăm despre antrenament sau despre Arhive. Călătoria este o experienţă solitară, al cărei antrenament începe devreme.

Dar, cu toţii, nutream aceeaşi milă ironică pentru cei care, în alte universuri, voiseră să se folosească de Punte ca să obţină mai multe bogăţii, sau mai multă putere: Puntea (după cum o aflaseră pe spinarea lor) nu este **rentabilă**: nu se poate stoarce din ea nici un benefi-

ciu rapid. Întreţinerea unui Centru este cea mai dezinteresată activitate imaginabilă. Ceea ce aduc Călătorii, în general, sînt idei, idei uneori similare, alteori diferite, provenite din medii diferite. Nu total diferite: universurile Punţii sînt destul de asemănătoare cu al nostru. Dar cîteodată diferite doar într-atîtă încît să înşele generaţii de cercetători. Nu, Centrul este mai degrabă cunoaştere de dragul cunoaşterii. Ba chiar mai puţin (sau mai mult?), este o poartă mereu deschisă: reamintirea faptului că există mereu altceva, altundeva.

Egon mă asculta cum predicam astfel noilor aspiranţi şi zîmbea. Credeam că era un zîmbet aprobator, un pic trist. El ştia bine că, de fapt, nu pentru asta voiam să plec.

La sfîrşitul şederii mele la Centru, schimbam puţin refrenul. Nu se poate să nu înveţi totuşi ceva, în doi ani şi jumate. Acum vorbeam despre cunoaştere de sine, despre controlul total asupra psihicului.

Egon continua să zîmbească.

●
- Spiritul vostru este cel ce vă poartă, mi-a atras atenţia Mirn. Iar voi nu ştiţi cu adevărat ce conţine el. Iată, tu ai ajuns în pădure.

Spre adolescenţă, tinerii marruşi îşi părăsesc familia. Nu este o datină dictată de comunitate, ci o chemare ce vine din străfundurile fiinţei lor şi căreia nici o societate marru n-a putut să i se opună fără să piară. Tinerii se îndreaptă spre mare, apoi se întorc, trecînd pe lângă lacuri, prin pădure. Şi undeva, între mare şi pădure, unii tineri se lasă în patru labe, dinţii şi unghiile încep să le crească. Puful care le aco-

ION DORU BRANA

peră pielea devine o blană deasă, și o familie marru, vâzind că nu i se mai întoarce copilul, clatină din cap și spune: „Băiatul n-a putut să iasă din mare” sau „Fata nu s-a desprins de copacul ei”.

Toate societățile lor sînt organizate în funcție de această călătorie pe care o întreprind tinerii. Un întreg continent, cel mai mic dintre cele patru, adăpostește satele în care părinții adolescenților vor trăi așteptînd întoarcerea sau neîntoarcerea copiilor lor.

Iar eu, la a treia Călătorie, m-am trezit în pădurea acestui continent și am trăit în mijlocul ei ca un animal, săptămîni în șir, fără memorie. Pînă cînd traiul în frumosul meu arbore, cu ale cărui fructe mă hrăneam, nu mi-a mai fost de ajuns. Fără să știu ce căutam, am ajuns într-un sat. Și l-am întîlnit pe Mirm, interpretul, intermediarul, poetul, care m-a învățat limba lor și unde să găseșc o Punte.

În privința tinerilor marruși, credeam că am înțeles repede totul: aveam formule pregătite pentru așa ceva. Regres pubertar, gene latente, recapitulare evolutivă. Mirm și-a clatinat încet capul:

- Nu, nu. E vorba de apă și de pămînt, de pădure, de lacuri sau de mare. Sintem plămădiți din aceeași substanță. Acestea sînt celelalte fete, celelalte voci ale noastre. Trebuie să ne luptăm cu ele pentru a ști cine sintem, pentru a ne consuma visele copilăriei. Cînd visele vechi s-au epuizat, sintem adulți și ne întorcem în satele noastre. Unii rămîn prizonieri vechilor vise, nu-și pot inventa altele noi. Și nu se mai întorc niciodată.

Atunci, pentru noi, fiecare Călătorie era un vis consumat? Și cînd vom fi epuizat

toate visele... aveam să controlăm Călătoria după placul nostru?

La Centru, doar atît ni se spune: **Spiritul vostru este cel ce dirijează Călătoria. Întregul vostru spirit, nu numai voința voastră conștientă. În consecință, Călătoria este diferită pentru fiecare. Și fiecare trebuie să învețe să-și cunoască spiritul, întregul său spirit, pentru ca într-o zi să poată controla Călătoria.**

Și eu, care eram atît de sigură că știu ce vreau să găsesc.

Cînd am plecat, Egon m-a însoțit în sala Punții. Nu din sentimentalism, ci fiindcă în luna aceea el era de serviciu la Punte. (Dar cred că ar fi venit, oricum.) A făcut ultimele verificări, m-a declarat oficial aptă de plecare, m-a ajutat să urc și să mă întind în habitacul sferei.

Cînd totul a fost gata, a rămas nemișcat, deasupra mea. Torsul i se profila în deschizătura alungită. M-a privit lung, ca și cînd i-s-ar fi confirmat ceva, și a zîmbit:

- Să ții ochii deschiși pînă la capăt.

S-a aplecat, buzele lui mi-au atins ușor sinul stîng, apoi s-a retras.

Capacul s-a închis încet, lăsîndu-mă singură în penumbra iluminată de instrumentele de control. N-am ezitat nici o secundă să apăs pe butonul roșu. Întepătura, durerea scurtă... Efectul narcoticului este foarte rapid: fluidul criogenic abia începuse să se reverse în habitacul, dar eu eram deja aproape complet insensibilizată. E foarte ciudat... Ai impresia că ești înghițit de foarte departe, și se pare că te vei sufoca, însă exact în momentul

acela drogul ajunge la creier și totul dispare.

Cu o clipă mai înainte însă, făcînd un efort de voință să țin ochii larg deschiși, am văzut imaginea mea, reflectată printr-un bizar fenomen de refracție, în fluidul de deasupra. Mă privea.

Probabil că Egon aflase de existența acestui efect de la vreun Călător, sau poate că-l traise el însuși, cu ocazia tentativei lui de plecare. În orice caz, era felul său de a-mi spune că știa, că știuse dintotdeauna, ce voiam să caut la celălalt capăt al PUNȚII.

E ca și cum m-aș apropia neîncetat, fără să-mi ating niciodată ținta. După universul ckariașilor, după universul marrușilor, după vreo duzină de alte universuri, în care nave de tot felul m-au purtat spre planete și Pămînturi de tot felul, ajung acum direct la destinație, pe Terra. Citeodată, chiar pe continentul unde se află Centrul. (Uneori este în Tibet, ca pe Pămîntul meu, alteori, în Europa. Altundeva, e pe un continent care nu s-a numit niciodată America.) Și din cînd în cînd, tot mai des, întîlnesc un Egon, mai bătrîn sau mai tînăr. Dar niciodată ochii lui nu se luminează la vederea mea: nu mă cunoaște, nu m-a văzut niciodată. Investigațiile mele nu durează mult: nici pe acest Pămînt, nici în acest univers nu mă voi întîlni.

„Din punct de vedere statistic, e ciudat”, îmi spune unul dintre acești Egoni. Sint la a patruzeci și treia Călătorie. Se află aici tata și mama, sau, mai bine zis, bărbatul și femeia care locuiesc în satul și casa cunoscute de mine. Totul pare să corespundă în acest uni-

ION DORU BRANA

vers. Dar lipsesc dungile trase cu creionul pe peretele bucătăriei, lângă ușa: în această casă n-a crescut nici un copil. (Altundeva, fetița a murit la naștere, sau puțin mai târziu. În altă parte, sint alți copii. Odată, copilul era un băiat, dar nu l-am văzut: se afla undeva, în junglele din Guyana, trimis să moară pentru patrie.)

Au ținut neapărat să mă conducă la Centru - cum au făcut-o de atâtea ori, în alte universuri. Bărbatul acesta, care nu-i tatăl meu, femeia aceasta, care nu-mi este mamă, mă îmbrățișează în pragul Punții. Își iau rămas bun de la femeia obosită care e fiica lor, undeva, într-un alt univers.

Cei de la Centru nu-ți spun nimic. Îți deschid ușa, îți dau de băut, de mâncat - drumul a fost lung. O persoană necunoscută te conduce într-o cameră. Te așezi pe patul îngust. Fereastră-i întunecată, e iarnă, se înnoptează devreme. Ușa se închide și tu te întinzi, cu un suspin. În perspectivă, încă o Călătorie: miine sau peste câteva zile. De mult nu le mai numeri. Și un alt Pământ, de cealaltă parte a Punții, un alt Centru, o altă Călătorie...

Oare?

Te scoli, te duci să-ți despachetezi lucrurile. Oglinjoara rotundă, agățată de perete, se animă la trecerea ta. Faci cale-ntoarsă, te privești cu o expresie puțin batjocoritoare: ridurile acestea noi, privirea dezamăgită... ești tu. Sint eu.

Mă întorc, sting lumina, mă duc să mă culc. Toate aceste universuri neexplorate, toate aceste Pământuri de pe care, fără a privi bine în jur, îmi iau avânt spre alte Pământuri și alte Pământuri... În dreptunghiul întunecat al

fereștrei încep să licărească stelele. Miine, o să-i întreb dacă pot să rămân aici, cu ei.

Dar a doua zi, la micul dejun, un negru înalt se ridică de la o masă și, cu un aer șovăielnic, se apropie de mine. Un Egon, care mă privește lung, și o speranță ne-bună care mă năpădește deodată, exact când credeam că am abandonat orice speranță. Acest Egon m-a mai văzut. A mai văzut o dată o Călătorie cu chipul meu, venită de altundeva, eu însămi, cea pe care-am căutat-o atâta timp în zadar. Dar el spune:

- Te-ai întors, Mari.

Atunci privesc decorul evident familiar dimprejur și mă cuprinde neliniștea: de unde să știu? La asta nu mă gândisem pe vremea când visam la întoarcerea Călătorilor. De unde să știu dacă m-am întors eu sau dacă o altă Mari Călătoare a sosit într-un Centru pe care o altă Mari, Călătoare și ea, l-a părăsit, într-un univers asemănător? Acest Egon, care este poate chiar Egon, pe cine recunoaște?

Înțeleg dintr-o dată două lucruri: practic, n-ai cum să știi. Și asta nu mai are nici o importanță.

Îi zimbesc lui Egon, îmi las mâinile pe umerii lui. N-a îmbătrânit prea mult. Îi sărut și-i șoptesc la ureche:

- Dar Talitha? Sa întors?

Clatină din cap. Știe despre ce vorbesc: o dovadă? Nu! El poate să aștepte o Talitha și în alt univers...

A doua zi, și în zilele următoare, nu mă zorește nimeni să fac relatarea Călătoriilor mele. Faptul nu mă deranjează. Oare mi-e puțin rușine la gândul că nu voi avea mare lucru de relatat? Dar nu sint obligată să povestesc: Călătorul e cel ce decide, Călătorul vorbește. Lenevesc în sala comună,

privind ninsoarea de-afară: un viscol superb învâluie Centrul. Cerul a dispărut, pământul nu se mai vede sub volbură albă.

- Am putea fi oriunde altundeva, nu-i așa? rostește Egon în spatele meu.

Zimbesc imaginii sale ogindite în geam:

- Eu, da. Eu pot fi altundeva.

Mă privește cu o mimică de îndoială. Când î-am povestit cite ceva despre Călătoriile mele, despre absența mea peste tot unde m-am căutat, a spus, ca și alți Egoni: „Din punct de vedere statistic, e ciudat. Sfirșești întotdeauna prin a te întâlni.“ El crede că, într-adevăr, m-am întors. Și eu aș vrea să cred asta. Am vorbit deja cu părinții mei: mă așteaptă în casa în care-am crescut. Așteaptă o copilă Călătoare.

Cei de la Centru nu-ți spun mare lucru, dar îți vorbesc despre universuri. Universurile pe care ni le deschide Puntea sint... ca un arbore. Născut din rădăcini multiple, trunchiul său se divide în ramuri multiple: fiecare nod al cauzalității generează o altă posibilitate, care este un alt arbore cu ramuri multiple, la rîndul lor generînd noduri și ramuri. Este însă un arbore straniu. Fără frunze, fără fructe și fără să crească într-un singur sens. La capătul nenumăratelor sale ramificații poate că sint rădăcinile și astfel se perpetuează el, arborele-nostu-de-universuri, născut din el însuși și închizîndu-se asupra lui însuși: fiindcă, nicio-dată, Călători cu adevărat străini, neumanoizi, nu și-au făcut apariția în Centru. Să nu cunoască, oare, Călătoria? Prefer să gîndesc, asemenea Credincioșilor, că

(Continuare în pag. 320)

Traducere de
ION DORU BRANA

SCURTA CARIERĂ A LUI ANTONIO ROSALES

Desen de LUCIAN POP

Pentru Antonio Rosales, ziua aceasta în care prelua în mod oficial atribuțiile înaltei funcții de director al Agenției Naționale pentru Securitatea Republicii ar fi trebuit să fie cea mai fericită din existența sa. Dar nu era. Și, cum putea să fie, odată ce era silit să înceapă prin a conduce investigațiile care trebuiau să asigure inculparea și, desigur, pînă la urmă, executarea celui pe care-l înlo-

cua, protectorul și maestrul său de pînă acum, Drew Collins. La acestea se mai adăugau și faptul că soția sa, Linda, părea în ultimul timp foarte tulburată, refuzînd cu încăpăținare orice explicație. O observase cu uimire în timpul micului dejun cum își pironise privirea pe eticheta conservei din rația legală de alimentație, pîrînd că citește la nesfîrșit textul oarecum modificat față de cele de

SCURTA CARIERĂ A LUI ANTONIO ROSALES

pină acum: **Rație hrană funcționari guvernamentali, categ. I „A”**, și izbucnind în cele din urmă în hohote de plâns.

Instalat în electromobilul de serviciu ce gonea spre sediul Agenției, privea îngândurat șirurile disciplinate ale oamenilor care se îndreptau spre locurile de muncă. Acum, poate mai mult ca altădată, i se părea că pe trotuare se trăște un miriapod uriaș, care își schimbă din timp în timp culoarea, în funcție de cea a uniformelor obligatorii, distincte pentru fiecare sector al **Orașului Exterior**. Mutindu-și privirea, o fixă pe țeasta rasă a șoferului și gărzii sale de corp, un sergent din legiunea decimatorilor generalului Nimitz pe care îl moștenise de la predecesorul său. Militarul conducea cu exactitatea și indiferența unui mecanism, fără a-și ridica o clipă ochii de pe marcajul fosforescent al liniei energetice. În dreapta lui, pe bordul mașinii, zăceau casca de piele neagră și mănușile de luptă pe care sclipeau mat plăcuțele de oțel. Privind mănușile acestea monstruoase, Antonio simțea că-și începe noua etapă a carierei sale sub semnul implacabilității și cruzimii pe care le sugerau.

Abia ajuns în noul său birou, prin linia guvernamentală de comunicații, Kurt Krüger, membru în Consiliul Părinților Patriei, îi făcu cînstea de a-l felicita pentru numirea sa în fruntea Agenției. „Să nu uiți, domnule Rosales, că prima sarcină, pe care ești dator s-o duci la bun sfîrșit, este elucidarea complotului pus la cale de Drew Collins! Trebuie depistate toate legăturile sale, astfel încît nici unul dintre complici să nu scape, punînd în continuare în pericol dreptele rînduiei făurite prin voința și truda Părinților Patriei. Și nu uita că vom urmări munca dumitale, ajutîndu-te atunci cînd va fi necesar...”

Ștînd în picioare, în fața ecranului verzui, noul director răspunde cu o voce din care răzbătea, împotriva voinței sale, tulburarea ce-l stăpînea:

- Am înțeles, Excelență, dimensiunile onoarei ce mi se face și vă mulțumesc respectuos pentru sprijinul pe care mi-l acordați în îndeplinirea îndatoririlor ce-mi revin!

După încheierea convorbirii, instalat la masa de lucru, Antonio Rosales medită la semnificațiile ei. Desigur, știa și el că va fi supravegheat continuu, dar Kurt Krüger subliniasă acest lucru ca pe un avertisment. Se temeau oare de o influență „prin simpatie”? Tot ce se poate. Oricum, el își va exercita atribuțiile cu seriozitatea și hotărîrea care-l caracterizau.

Sună. Asistentul pătrunse tăcut în cabinet.

- Să fie adus... domnul Drew Collins!

În așteptare, Antonio își imagina ceremonialul scoaterii arestatului din celula de la subsol și măsurile de siguranță care se luau pînă la introducerea sa în ascensorul privat al cabinetului directorial. În cele din urmă, la semnalul luminos al sistemului de avertizare, declanșă deschiderea panoului de acces. Mărunt, cu gesturi repezite și cu părul alb, zburlit ca întotdeauna, Drew Collins pătrunse în încăperea ce-i era atît de familiară.

Garda formată din doi decimatori cu fizionomie severe care, poate și datorită uniformelor, semănau ca două picături de apă, rămase dîncolo de intrarea pe care Antonio Rosales o blocă din nou.

Cei doi bărbați se priviră tăcuți. Collins avea o undă de malîție în ochi, care nu-i scăpă celui alt.

- la loc, Drew!

- Mulțumesc, domnule director...

- Te rog să-mi spui pe nume, ca pînă acum. De altfel, te-am chemat nu pentru un interogatoriu oficial, ci pentru o discuție care să lămurească, dacă e posibil, relațiile dintre-noi, acum cînd au un statut atît de surprinzător.

Bătrînul se instalează mai comod în fotoliu și rîse aproape cu veselie:

- Vrei să mă determini, Antonio, să contribuie cu toată silința la tăierea propriului meu cap? Ei bine, află că nu am nimic împotriva. Pentru că, oricum, nu am nici o șansă să supraviețuiesc judecării bunilor noștri Părinți, intenționez ca măcar să-mi închei existența cu o faptă bună, dîndu-ți posibilitatea să te achiți cu „briou” de prima misiune primită în noua calitate de conducător al Agenției...

Directorul se ridică nervos în picioare și acționă pe o consolă din apropiere sistemul de bruiaj electronic, pentru a împiedica orice eventuală interceptare a convorbirii.

Fostul său șef îl urmărea zîmbind:

- În felul ăsta, îți va fi destul de greu să-ți întocmești mai tîrziu rezumatul discuției, odată ce nici tu nu mai poți face vreo înregistrare...

Fără să răspundă, Antonio Rosales ridică de pe biroul din fața sa un dosar roșu, culoarea pentru „**ultraconfidențial**” și aplicîndu-și amprenta degetului gros al mîinii drepte pe sigiliul magnetic, îl deschise frunzărîndu-i cîteva file.

- Iată Drew... Chestionarul venit din **Orașul Interior**, la care trebuie să răspundă ancheta, sugerează faptul că ai încercat să-ți infiltrezi oameni în sectoare vitale ale sistemului nostru de securitate națională, chiar și acolo unde, dat fiind autonomia lor, prerogativele Agenției încetează... În esență, se consideră că ai cules informații despre existența celor din **Orașul Interior**, că ai exercitat un control și probabil ai și influențat activitatea Oficiului de Control Genetic, iar ca o incununare la toate acestea, ai întreprins tentativa de a distruge însăși inima sistemului nostru de protecție națională, centrala de întreținere a **Marelui Zid Energetic!**... Crede-mă, am lucrat atîta timp alături de tine fără să sesizez ceva din toate acestea, încît acum am sentimentul că locul meu, de fapt, nu e în fruntea unei instituții informative, ci, probabil, undeva între anonimia din fabricile subterane. Uneori, am chiar senzația că cine știe cum, codul meu genetic a fost clasificat eronat, că eu mă mișc în pielea unui personaj care nu mi-e familiar!

Drew Collins se foi puțin, apoi rosti rar, cu ochii spre fereastra de securit fumuriu:

- Da. Într-adevăr, codul tău genetic a fost clasificat și în cadrul greșit!

Directorul încremeni pentru o clipă, apoi se lăsă ușurel în fotoliul său.

- Ce-ai spus?

- Exact ce-ai auzit! Locul tău, după toate legile întocmite de înțelepții Părinți ai Patriei, e într-adevăr într-una din fabricile subterane!...

- Glumești, desigur! Cine ar putea eluda toate

sistemele de securitate ce împiedică accesul la computerele de evidență? Nu, nimeni nu e în stare de una ca asta!...

- Eu am făcut-o! Am să-ți explic cum să verifici... Și va trebui să știi și tu s-o faci pentru altcineva. De fapt, poate e mai puțin important să fie cineva cu suflet mai uman în fruntea Agenției, pe cât de util ar fi să-l înlocuiască, de pildă, pe unul ca generalul Nimitz!...

- Nu! se răzvrăti Antonio. Dacă m-ai pus în afara legii, va trebui să mărturisesc, pînă la urmă, acest lucru!

- Nai decît! În cazul ăsta nu vei mai putea rămîne nici aici, dar avînd în vedere formația ta de pînă acum, nici în subteran nu vei mai ajunge. Ai să mă însoțești probabil în fața plutonului de decimatori care cu înalt profesionalism ne vor încheia cariera!...

Fața smeadă a directorului Agenției își recăpătă trăsăturile hotărîte dintotdeauna, doar ochii albaștri mai păstrau scipurile neliniștii ce-l bîntuiau.

- Spune-mi Drew!... Dacă ai făcut asta, înseamnă că toate celelalte supoziții sînt reale. Ce te-a determinat să încerci să schimbi existența unui milion de oameni, aruncîndu-i în necunoscut?

- Oameni?! Oameni zici? Roboți! Mașini umane condiționate să asigure o cu totul altfel de existență celor cîteva mii din **Orașul Interior!** Iar **Marele Zid Energetic** nu ne izolează doar de ei, ci de **adevărată existență umană** despre care nu avem voie să știm altceva decît că reprezintă o amenințare la adresa „dreptelor noastre rînduiei”!... Știi ce înseamnă de fapt chiar numele Republicii... „**Enclava**”?

- Ce întrebare mai e și asta?! Doar și un copil de școală!...

- Desigur, îl întrerupsese batjocoritor bătrînul. Și un copil de școală ar rosti pe nerăsuflăte refrenul imnului de stat:

**„Cuvîntul cu-nțelesul nepereche
ENCLAVA, piscul însorit
Domnind în limba-ne străveche,
Părinții Patriei l-au zămislit!”**

Collins se ridică și din doi pași fu lîngă seiful îngropat în peretele din spatele consolei pentru comunicații, încercînd să-l deschidă. Ezitînd puțin, succesul său i se alătură și utilizînd noul cifru, îl deschise. Bătrînul extrase dintr-un compartiment mascat, aproape fără să se uite, un volum de o grosime apreciabilă. Tăcut, i-l puse celuiualt în mînă.

Antonio era uluit. Ținea în mînă un **Dicționar enciclopedic** editat cu mai bine de o sută de ani în urmă, într-un loc a cărui denumire nu-i spunea nimic: „**Philadelphia, Pennsylvania**”. Mîna îi tremura încetîndor știind că după distrugerea tuturor cărților vechi, încă înainte de nașterea sa, păstrarea unei asemenea scrieri echivala cu o crimă teribilă, pedepsită în consecință. Știa prea bine că nici chiar lui, șeful unui organ de supraveghere secretă, nu-i era îngăduit să-i cunoască conținutul. Collins îi luă cartea din mînă și deschizînd-o cu precizie într-un anume loc, citi cu voce răgușită: „**ENCLAVA — 1. grup de populație străină izolat în mijlocul masei indigene; 2. teren închis sau cu acces dependent de altă proprietate**”... Ei bine, ce spui?

- Dar asta înseamnă că!...

- Da, înseamnă că sacrul **Cuvînt** nu e de inspi-

rație divină, așa cum ni se sugerează și e mult mai probabil că aceasta-i denumire sub care ne recunoșc cei din jurul nostru, de ochii cărora ne ascundem în spatele **Marelui Zid**, pentru a nu suporta cumva, vreuna din tainicile influențe ale comunismului mondial, despre care de altfel, nici nu știm nimic, decît că există!...

Drew Collins introduse **Dicționarul** în ascunzătoare sa. Se reaseză. După cîteva minute de tăcere apăsătoare, timp în care meditase cu ochii pironiți în gol, Antonio Rosales întrebă:

- În ceea ce privește existența controlului genetic, de ce nu-l accepți, Drew? Nu e oare firesc și util ca societatea să-și utilizeze indivizii conform înzestrării lor naturale, punîndu-i exact acolo unde pot da un randament maxim?

- Oh! Reiei slogane care nu au nimic de-a face cu realitatea cruntă în care ne desfasurăm existența! Desigur că o societate evaluată își va folosi componentele umane cu maximum de eficiență, deosebindu-le însă de mașini și oferindu-le bunul suprem - libertatea de a se bucura de existență, libertatea de a decide asupra lor înșile!... Vezi, Antonio, copiii noștri se pot naște numai dacă funcționarii Oficiului de Control Genetic admit că ei se încadrează în necesarul de muncitori, supraveghetori sau decimatori. Poeților sau muzicienilor le este interzis să se nască! De altfel, probabil nici nu știi ce înseamnă un poet sau un muzician!... Te sfătuesc să utilizezi, totuși, **Dicționarul** din seif.

- Da! Poate că o voi face!... răspuse directorul gînditor. O ultimă întrebare Drew: Ce te determină totuși să-mi vorbești atît de deschis? Crezi cumva că aș nșca viața mea și a Lindei pentru a-ți înlesni o evadare? Te prețuiesc îndeajuns ca să îmi dau singur seama că aș încerca, dacă ai avea vreo șansă. Dar nu ai nici una! Unde te-ai putea ascunde?...

Bătrînul își trecu degetele unei mîini prin păr, ciufulîndu-l și mai mult, apoi se căută prin buzunarele salopetei sale portocalii de deținut. Zise parcă fără legătură, zîmbind unei aduceri amînte:

- Știi, demult, aveam obiceiul de a fuma. În rațiile alimentare ale funcționarilor superiori se aflau și cite o sută de țigarete. Dar cînd înțelepții Părinți ai Patriei au hotărît să amplifice performanțele în înălțime ale **Zidului**, din rațiuni de economisire a energiei, au sacrificat toate întreprinderile considerate inutile într-un angrenaj ce se dorea de maximă eficiență. N-a fost păstrat decît numărul strict necesar de fabrici de hrană sintetică!... Și după atîția ani, iată, parcă aș mai fuma o țigară!

- Nu mi-ai răspuns la întrebare.

- Ce ți-aș putea răspunde? Nu ți-am vorbit nicio dată de toate acestea, tocmai pentru că nu am vrut să te fac părtaş la riscurile pe care mi le-am asumat singur. Am procedat bine, dovadă că ești în locul meu! Nu mi-am căutat colaboratori decît printre cei strict necesari. De aceea i-am ales pe cei doi depanatori care au fost uciși de focul decimatorilor în centrala de alimentare a **Zidului**. Dacă reușeau să arunce în aer generatoarele, **Zidul** se frîngea, sistemele de supraveghere electronică se blocau și rezolvarea venea de la sine. Știi prea bine din sîntezele informative că muncitorii uzinelor subterane, cu toată severitatea cu care le este dirijată existența, găsesc mereu noi forme de rezistență, că nu acceptă cu semnarea viața pe care o duc... În haosul care s-ar fi creat, prin acțiunile lor, **Enclava** ar fi încetat probabil să mai

SCURTA CARIERĂ A LUI ANTONIO ROSALES

existe! Nu mizez deloc pe o evadare, ci doar pe șansa de a lăsa după mine o speranță.

Se priviră în tăcere câteva clipe, după care directorul apăsă pe butonul de glisare a ușii ascensorului. În prag, menționați ca niște statui, stăteau cei doi decimatori, cu armele în mîini. Li chemă scurt:

- Luați deținutul!

Îndată ce ajunse acasă, Antonio Rosales își dădu seama de starea neobișnuită, de profunda tulburare sufletească a soției sale. Plînsese și ochii negri erau adumbriți de cearcane mari, care dădeau și mai multă stranieție chipului ei de creolă.

- Ai plîns? întrebă el ca să zică ceva, în timp ce-o săruta ușor pe frunte.

Linda nu-i răspunse, ci, întorcîndu-se, porni spre mica încăpere care servea de sufragerie. O urmă liniștit. Acolo, ea luă de pe masa pe care așteptau nedesfăcute conservele, un plic cenușiu secționat de o diagonală roșie și i-l întinse.

Bărbatul scoase hîrtia dinăuntru și cu toate că bănuia de-acum conținutul, citi textul încet, pentru a mai cîștiga timp:

Oficiul de Control Genetic
Centrul teritorial de evidență — 16

Către:

cetățeană ROSALES, Linda—Maria

COMUNICARE

Vă facem cunoscut că în urma verificării anuale a codului dv. genetic, în corelație cu cel al soțului (ROSALES, Antonio, funcționar guvernamental, categoria I „A”), coroborate cu necesitățile de continuitate demografică rațională, se impune pentru cuplul dv. interdicția de a concepe un copil în cursul următoarelor 365 de zile de la primirea prezentei.

Drept pentru care, în virtutea prerogativelor și împuternicirilor emenate din voința Consiliului Părinților Patriei

DISPUN :

a) — efectuarea controlului medical în termen de 3 (trei) zile;

b) — întreruperea cursului unei eventuale sarcini și (urmare a încălcării prevederilor precedentei comunicări) sterilizarea obligatorie.

Vă atragem atenția că încercarea de sustragere în orice fel de la îndeplinirea dispozițiilor de mai sus sint sancționate conform Legii Disciplinei Sociale, cu diminuarea rației alimentare și transferarea pentru un an în coloniile miniere de muncă.

Șeful CTE — 16,
Allan Burton

Antonio reintroduse hîrtia în plic, aruncîndu-l pe masă, după care trase mai aproape două taburete metalice, sînd o cu blindete să se așeze lîngă el.

- Trebuie să ai răbdare, Linda! Poate peste un

an vom primi totuși autorizația...

Brusc, ea își aruncă într-o parte pletele întunecate și-l privi cu ochi minioși, scăpători:

- N-am ce să mai aștept! Niciodată! Auzi?! Niciodată nu o voi primi!...

- Liniștește-te, trebuie să înțelegi situația. Nu se poate altfel.

- Dar sînt însărcinată! Înțelegi că de acum nu voi mai avea nici o șansă?! urlă ea printre hohotele de plîns.

- Nu se poate! incremeni Antonio. Doar ai folosit în permanență anticoncepționalul ce ți-a fost repartizat! Glumești, nu-i așa?

- Nu... gemu Linda. N-am mai vrut să-l iau! Am sperat că... Uite, pune mina. Mișcă!...

Antonio Rosales își așeză palma pe pîntecul femeii și deodată un fior necunoscut îl răscoli, tulburîndu-l cu totul. Degetele tremurătoare simțeau mișcările uneori mai lente, alteori mai violente ale fătului. O parte din el însuși se zburciua acolo, parcă simțindu-i apropierea, chemîndu-l.

- Ce putem face, acum? se întrebă el cu voce tare.

- Antonio, ascunde-mă! se auzi ca un răspuns glasul ei tremurător.

- Nu există un asemenea loc... Va trebui, draga mea, să accepți întreruperea sarcinii.

- Și sterilizarea?! Linda sări în picioare cu chipul urîțit de furie și disperare. Pentru ce să mai trăiesc atunci? Tu ai munca ta, dar eu stau zi și noapte între pereții ăștia fără să pot face altceva decît să-ți deschid conservele cu hrană! Mi-e silă de viața asta searbădă! Ce folos că am privilegiul de a nu munci într-o uzină subterană, dacă în calitate de soție de funcționar superior nu-l am pe acela de a-mi naște și crește copilul, măcar pînă la cei cîinci ani, cînd sînt preluați de Stat!... E al meu, Antonio, și nu pot renunța la el!

Izbucnind din nou în plîns, i se așeză bărbatului pe genunchi, înlănțuindu-i gîtul cu brațele. Antonio Rosales îi netezea cu o mîină pletele albastrii într-o mișcare duioasă, în timp ce palma celeilalte mîini aluneca fără voie pe după mijlocul ei, căutîndu-i curbura grațioasă a pîntecului.

- Liniștește-te, iubito! Voi căuta o soluție... îi șopti el, în timp ce simțea din nou zvicnirea neregulate, ca pe un mesaj adresat ființei sale de către o componentă a ei, un mesaj care, venind dintr-un univers misterios, îi deslușea, totuși, însăși sensul existenței...

Pătrunzînd în celula fostului său șef, directorul Agenției scoase grijului dintr-un buzunar un mic dispozitiv de briuere electronică și-l puse în funcțiune. Aflat în picioare, în mijlocul încăperii, de parcă s-ar fi așteptat la această vizită, Drew Collins ridică semnificativ ochii spre obiectivul camerei video care le urmărea silențios mișcările din înaltul tavanului.

- Nu-ți fă griji, Drew! Instalația funcționează parțial, doar pentru uzul computerului, care altfel ar semnala blocarea echipamentului de supraveghere, însă înregistrarea e ștearsă automat de o mică sursă de radiații plasată unde trebuie...

- Dacă-i așa, dă-i drumul, Antonio! Te-aș invita să stai jos, dar în noua mea locuință... și bătrînul își flutură cu dezolare mîinile spre pereții goi, de un cenușiu metalic, care îl înconjurau.

- Lasă-astea, Drew. Linda... Linda e însărcinată

în pofida lipsei de autorizație din partea Oficiului de Control Genetic! În trei zile trebuie să se prezinte pentru control...

- Biata Linda! murmură celălalt consternat. Va trebui să accepte sterilizarea...

- Nu vrea, și... nu vreau nici eu, Drew!

Bătrînul îl privi cu neascunsă uimire:

- Te gîndești să...

- Trebuie să mă ajuti! Singura soluție pentru noi e evadarea dincolo de Zid! Azi noapte am imaginat în linii mari un plan de acțiune. Dacă ai accepta să ne ajuti, am putea spera să reușim... Sint convins că tu mai dispui de citeva atu-uri!

Drew Collins îl cercetă citeva clipe în tăcere, apoi răspunse cu oboseală în glas:

- Dragul meu Antonio, sper să nu mă înșele perspicacitatea de care am fost întotdeauna atît de mîndru, pentru că mi-e greu să cred că procedezi la o simplă manevră informativă menită să răspundă cît mai complet chestionarului lui Kurt Krüger... Curajul de a-ți accepta propunerea mi-dă credința că nu ai fi în stare s-o amesteci pe Linda într-o mașinație atît de scîrboasă, chiar și în contextul lipsei de scrupule în alegerea mijloacelor, specific meseriei noastre... De fapt, care-i scenariul imaginat de tine?

În momentul în care figura colțuroasă a lui Kurt Krüger își făcu apariția pe ecran, orice urmă de nesiguranță pieri din sufletul lui Antonio Rosales.

- Ei bine, domnule director, au apărut elemente atît de senzaționale, încît era necesar să-mi soliciti audiența, ignorînd mijloacele obișnuite?!

- Într-adevăr, Excelență!

Mîgîindu-și distrat bărbuța roșcovană, cu totul neobișnuită pentru un locuitor al **Orașului Exterior**, demnitarul se lăsă pe spate în fotoliul său, invitîndu-l:

- Exponere-le!

- În primul rînd, Excelență, am stabilit că dimensiunile complotului sint mult mai ample decît se putea bănui inițial. Collins a avut în vedere realizarea acțiunii de destabilizare chiar în condițiile demascării și arestării sale...

- Cum? Ce tot spui? exclamă aproape speriat Kurt Krüger. Doar, odată cu cei doi ticăloși de depanatori, au fost recuperate și explozibilul și dispozitivele de detonare!

- Așa este, Excelență! Însă această acțiune a fost dublată de alta și încă într-un mod cît se poate de ingenios.

- Amănunte!

- Alînd că soția mea Linda este însărcinată, în pofida interdicției impuse de Oficiul de Control Genetic, și urmînd să fie supusă sterilizării, pe care dorește să o evite, am imaginat o primă variantă de demascare a trădătorului. Collins a avut întotdeauna o afecțiune neobișnuită pentru soția mea, fapt cu totul nefiresc pentru un funcționar al Agenției, slăbiciune ce demonstrează elocvent descompunerea sa morală. Socotînd că, determinînd-o pe Linda să aducă servicii deosebite orînduirii noastre de stat, va putea beneficia în mod excepțional de clemența **Înțeleptului Consiliu** în privința sterilizării, i-am propus lui Collins evadarea în trei...

- Rosales! Ochii **Înțeleptului** Părinte aruncau fulgere, iar fața i se congestionase. Rosales! Nu cumva faci un joc dublu?

- Nu, Excelență! Alături se află generalul Nimitz pe care l-am pus la curent și care urmărește îndeaproape desfășurarea acțiunii. Doriți să-l vedeți?

- Nu, nu încă! Continuă...

- Așa cum mă așteptam, motivul ofertei mele de colaborare a fost convingător și Collins a acceptat-o. Întrînd în amănunte, am aflat-cu surprindere că situația este mult mai gravă decît puteam bănui, că va trebui cu adevărat să simulăm evadarea în termenii planului imaginat de el. O lovitură pentru mine, Excelență, a fost relevarea adevărului că soția mea a fost recrutată mai demult de trădători și a fost elementul cheie al planurilor sale. În paralel cu acțiunea eșuată din centrala energetică **Beta**, Linda a montat un **inhibitor** electronic pe cablu uneia din rețelele de interconectare a computerelor ce controlează regimul de funcționare al tuturor componentelor sistemului de forță! Cînd se va declanșa, va fi un dezastru general...

Figura lui Kurt Krüger se lungise, buzele subțiri îi tremurau, iar ochii spălăciți iradiau neliștea cel-stăpînea.

- E în funcțiune, Rosales?

- Da, Excelență. L-am pus chiar eu în regim de funcționare, fără s-o știu, printr-un semnal emis automat în momentul anulării vechiului cifru de la seiful instalat în biroul acesta. A fost o măsură de prevedere pe măsura geniului rău care este Drew Collins!

- De necrezut! Cum a putut înfăptui o femeie un lucru care cere competență tehnică și curaj?

- Pînă la căsătorie, Linda a muncit într-o fabrică de montaje electronice, iar în ceea ce privește curajul, acesta izvorăște din refuzul de a accepta sterilizarea, din disperare...

- Bine, bine! Îl interpușe nerăbdător celălalt. Cum a pătruns însă în zona cablurilor magistrale? Doar accesul la rețeaua subterană de transport pneumatic e controlat cu strictețe de gîrzile de decimatori?

- Printr-un puț nesigilat, Excelență. A fost identificat întîmplător, cu ani în urmă, de Collins în magazia de expediție a unei fabrici de țigarete defazectate.

Deodată, Kurt Krüger sări ca ars:

- Cît timp a mai rămas pînă la declanșare?

- Din acest moment, zise Antonio aruncîndu-și în fugă ochii pe ceas, cinci ore și douăzeci și opt de minute.

- Oh! gemu înaltul demnitar. Sint șanse să fie găsit la timp?

- Nici una, Excelență! Ar dura luni de zile o verificare sistematică în păienjenisul acela de cabluri colorate. Aparatul nu poate fi recuperat rapid decît de Linda, dar nu o putem supune la presiuni pentru că, mai mult ca sigur, ar trage de timp pînă la momentul fatal. Tocmai de aceea se impune continuarea jocului bazat pe varianta evadării în trei, favorizată de realizarea unei tranzacții cu **Înțeleptul Consiliu**, care să permită accesul la rețeaua de transport pneumatic. Scenariul lui Collins prevede o nouă reglare a inhibitorului, astfel încît declanșarea să se realizeze chiar în momentul în care am fi la baza **Zidului**. Această nouă reglare îmi va da posibilitatea să acționez în vederea neutralizării dispozitivului. Am expediat deja cabinetului dumneavoastră întreaga documentație privind desfășurarea detaliată a acțiunii, măsurile de siguranță luate împreună cu generalul Nimitz,

SCURTA CARIERĂ A LUI ANTONIO ROSALES

Într-un cuvânt, totul! Cum hotărâți, Excelență?

Kurt Krüger se foi nervos în fotoliu și răspunse în cele din urmă șovăitor:

- Acționează, domnule Rosales! Îndeplinindu-ți misiunea cu bine, vei fi recompensat pe măsură și, cine știe? Poate că împreună cu ceilalți Părinți, vom hotărî în mod cu totul excepțional transferul dumitale aici, în **Orașul Interior**. Acum, cheamă-l și pe generalul Nimitz...

Sala lungă în care cu zeci de ani în urmă se stăteau baloturile de tutun sintetic, sau cutiile transparente cu țigărete scurte și groase, se releva dezolantă în lumina puternică a reflectoarelor. De-a lungul pereților măcinați de umezeală stăteau înșirați, cu armele în mîini, decimatorii.

În mijlocul hălei, cu spatele la platforma deschisă a ascensorului de acces la rețeaua subterană de transport pneumatic, în salopetele portocalii de detenție, Drew Collins și Linda Rosales priveau la desfașurarea de forțe din jurul lor cu o seninătate surprinzătoare.

Bătrînul părea chiar că adulmeca satisfăcut aromele dulcele de tutun care persistau încă după atîta timp, impregnate în porii zidurilor de beton, iar Linda își scutura copilărește pletele negre și suridea atunci cînd ochii ei strălucitori prindeau pentru o clipă privirea soțului.

John Nimitz, urmat de Antonio și decimatorul din garda sa de corp se apropiară. Generalul își privi ceasul, apoi li se adresă celor doi cu voce lipșită de culoare, monotonă, atît de contrastantă în raport cu fizionomia lui aspră:

- Drew Collins! **Consiliul Părinților Patriei** a hotărît să accepte propunerea voastră, dăruindu-vă libertatea supraviețuiri, precum și permisiunea păstrării sarcinii de către Linda Rosales, în schimbul neutralizării inhibitorului electronic. În calitate de martori și garanți, vă vor însoți domnul director al Agenției Naționale pentru Securitatea Republicii și garda sa de corp, sergentul decimator Cole. În cazul în care nu veți respecta înțelegerea încheiată, Cole are ordinul să vă execute pe loc! Porniți...

În tăcere, cei patru urcară pe platforma ascensorului, după care Collins îl puse în mișcare. Cu o lanternă puternică, sergentul lumina peretele circular al puțului. După cîteva minute, la patruzeci de metri adîncime, platforma se opri fără zgomot. Printr-o nișă ovală pătruseră într-o încăpere trapezoidală luminată slab de lămpi verzui de avarie. Bătrînul făcu un gest scurt spre una din ușile masive de oțel:

- Numărul 5!

Se îndreptară într-acolo, în frunte cu sergentul care apăsă pe butonul de chemare a capsulei. În scurt timp, pe panoul de apel apăru pîlpîitoare o lumină albastră a unui avertizor, iar șieratul puternic care se auzise pînă acum încetă, vestind egalizarea presiunii din tubul de ghidaj.

Cole învîrti volantul greu și ușa se deschise.

Capsula, cu portiera gîslată, se afla acolo. Pătrunseră pe rînd, instalîndu-se pe banchetele transversale, față în față, doi cîte doi. Sergentul închise ușa răsucind invers volantul îngropat în blindajul cenușiu și comandă etanșeizarea portierei. Automat, se auzi zgomotul înfundat al turbinelor ce modificau presiunea, iar vehiculul se puse în mișcare.

- Stinge lanternă aia! rosti cu glas poruncitor Collins și spre surprinderea lui Antonio, decimatorul se conformă imediat.

În lumina palidă a plafonierei, chipurile lor căpătau contururi aspre și impersonale. Antonio Rosales simțea cum genunchii Lindei, lipiți de ai săi, tremura ușor. Observa în același timp cum bătrînul îl privea insistenț pe sergentul instalat în fața lui, dar nu cu severitate sau cu suspiciune, ci cu o inexplicabilă blîndețe. Se gîndea în același timp cu febrilitate, încercînd să-și imagineze modul în care va reacționa decimatorul atunci cînd își va da seama că nu există nici un fel de inhibitor electronic de demontat. Se mai întrebă apoi ce cale de evadare hotărîse Collins, pentru că acțiunile următoare refuzase să i le comunice, pentru a-l proteja în cazul unui eșec.

Cele zece minute s-au scurs și capsula ajunsese la capătul traseului. Pătrundînd în incinta stației, Collins se întoarse spre Cole.

- Dă-mi arma, Roger!

Prompt, sergentul scoase de la sold centura cu totul în care se afla pistolul și-o întinse bătrînului. Fără să dea vreo explicație, acesta și-o încinse, după care le făcu semn să-l urmeze. Porniră în șir pe un culoar îngust, la capătul căruia dădura de o ușă blindată care bloca accesul la un ascensor strategic.

Roger Cole trecu în față și cu evidentă îndemnare potrivea cele douăsprezece discuri, pînă ce se auzi un țâcănit, apoi le aduse la zero, după care formă o nouă combinație și ușa se deschise.

În ascensorul ce urca silențios, Collins îi spuse zîmbind lui Antonio:

- Ce crezi că ar spune Nimitz dacă ar ști că-i cunosc cifrele căilor de acces strategice de mai bine de opt ani?

Roger Cole zîmbea privindu-i:

- Sint uluit, Drew! Și înțeleg acum de ce mi-ai cerut să-l aleg ca însoțitor pe sergent. Dar ar fi cazul să-mi spui măcar încotro ne îndreptăm, căci am luat-o într-o direcție cu totul neașteptată pentru mine...

- Exact! Vom pătrunde acum în incinta postului de comandă manuală a centralei energetice, unde vom regla pornirea generatoarelor de rezervă în paralel cu cele aflate în funcțiune, astfel că vor sări în aer exact cînd ne vom afla în apropierea **Zidului...**

- Drew, se smulse Linda din tăcerea ei, dar dacă vom da peste oamenii generalului?

- În interiorul postului de comandă manuală este interzisă cu desăvîrșire chiar și prezența decimatorilor. Acolo nu se pătrunde decît în situații excepționale, de avarie iminentă!...

Ascensorul se opri. Se aflau într-o sală vastă în care instalații compacte se suprapuneau pînă sub tavanul înalt, legate între ele de o infinitate de cabluri de toate culorile și grosimile. Un bîzîit intens, ascuțit, le asedia neîndurător timpenele, iar troznetecele ce însoțeau cuplările și decuplările diferitelor echipamente îi făceau să tresalte involuntar.

- În capatul celălalt! le strigă Collins, indicând direcția cu mâna.

Au pornit prin labirintul viitor, pînă ce au ajuns din nou în fața unei uși masive, de oțel, în mijlocul căreia scliea un vizor cu diametrul de o palmă. Bătrînul privi cu atenție în interior, apoi îi făcu semn militarului. Roger Cole se repezi la dispozitivul de blocare, tastînd lungă combinație de cifre și litere. O făcu o dată, de două ori, de zece ori, apoi se întoarse disperat spre ei:

- Nu merge, citrul a fost schimbat!

Antonio Rosales îl privi semnificativ pe Collins și exclamă cu un zîmbet amar:

- E o măsură de prevedere suplimentară a lui Nimitz, poate sugerată chiar de Kurt Krüger...

- Păcat... Ne-au încurcat socotelile, însă nu-i tot pierdut! Vom încerca altceva...

Drew Collins scoase pistolul din tocul agățat la brîu și începu să lovească insistenț cu țeava în sticla vizorului. În cele din urmă acesta plesni și se fărîmiță în bucățele mărunte. Mai greu cedă ochiul aflat în partea cealaltă. Bătrînul curăță orificiul, privi atent prin el și-l trase de mină pe succesul său.

- Uită-te și tu! Vezi acolo, pe panoul vertical din față, tasta aceea roșie?

- Da, o văd... E cumva declanșatorul manual al grupului de generatoare de rezervă?

- Într-adevăr! Cum nu putem pătrunde pînă acolo pentru a programa intrarea în funcțiune potrivit planului nostru, eu voi rămîne aici și-l voi acționa atunci cînd va fi nevoie.

- Cum ai putea face una ca asta? Pînă acolo sînt cel puțin doisprezece metri!

- Cu un proiectil! zîmbi Collins mîngîindu-și arma. Roger! se întoarse el spre sergent. Cît timp am făcut din stația de transport pneumatic pînă aici?

- Nouă minute.

- Bine... Vă întorceți înapoi și vă imbarcați în capsula liniei 12. În douăzeci și două de minute veți străbate întregul teritoriu al **Orașului Exterior**, ajungînd într-un punct aflat în imediata apropiere a **Zidului**. Ascensorul pentru accesul la suprafață e considerat ca inexistent, l-am pus eu la punct cu cei doi oameni care au pierit... Peste treizeci și cinci de minute, declanșez focurile de artificii. Duceți-vă!

- Trebuie să găsim o altă soluție, Drew! spuse încrîncenat Antonio. E ridicol să pieri, cînd toată viața nu te-ai gîdit decît la ziua asta...

- Am să rămîn eu aici! interveni Roger Cole.

- Nu, băiatule... Tu ai o viață înaintea ta! Eu...

Plecați și nu mai pierdeți timpul! O dată cu explozia se opresc și mijloacele de transport și riscați să rămîneți blocați pe traseu! E un ordin!

Linda îl îmbrățișă cu ochii scăldați în lacrimi, iar soțul ei îi strînse puternic mîna.

- Scurtă carieră ai avut, Antonio! spuse zîmbind Collins. Plecați acum!... Roger, ai grijă...

Cei trei porniră aproape în fugă printr structurile înalte ce trepida neobosite. Întorcîndu-se la clipă, Antonio Rosales îl zări pe bătrîn profilîndu-se subțire, pe fondul cenușiu al ușii metalice, fluturîndu-și o mină într-un gest de îndemn sau poate de adio.

Cu multă greutate reușiră cei doi bărbați să înălțare trapa ce masca gura de acces a ascensorului, îngreunată de stratul de pămînt gălbui acoperit

de o vegetație anemică. Trăgînd-o și pe Linda la suprafață, se întinseră pe burtă, cercetînd împrejurimile. La mai puțin de două sute de metri se înălța, înspăimîntător, **Zidul**.

Șirul scund, alcătuit dintr-o succesiune monotona de emițătoare, electrozi, reflectoare energetice și antene de ghidaj, sprijinea deasupra lor o nesfîrșită cortină care pulsa și se vâlurea roșietică, într-un vuiet asurzitor. Coloane de scînteie argintii o străbăteau din loc în loc, adîmă jerbelor unei fîntîni arteziene.

Antonio simțea cum o amorțeală ciudată începe să-l copleșească, în timp ce capul îl durea deja cu intensitate. Privi spre Linda cu strîngere de inimă, apoi spre Roger Cole, care scruta cu ochii inecți silueta **Orașului** ce se zărea în depărtare.

- Ceasurile nu funcționează, dar cred că nu mai sînt decît trei-patru minute! îi strigă Antonio. Dacă nu reușește, mai mult de zece minute nu rezistăm aici, în raza cîmpului creat de prezența **Zidului**...

- Va reuși! El reușește întotdeauna... răspunse militarul fără să-și întoarcă privirea.

Și deodată, o flămă uriașă se ridică undeva, în centrul **Orașului**, urmată apoi de zgometul unei explozii colosale. În spatele lor, **Zidul** păru înții că erupe într-un flux clocotitor de fulgere albastre, apoi se prăbuși din înălțuri transformat într-un foc mirific de artificii. Și dintr-o dată liniștea, nuanțată și mai mult de îndepărtatele bubuituri ale exploziilor ce se succedau la intervale scurte, se instăpîni nefirească.

Sărînd în picioare, cei doi soți se îmbrățișară. Linda plîngea nestăpînită, dar Antonio Rosales, eliberat de tensiunea ultimelor zile, simți imperios nevoia de a izbucni într-un ris nervos.

- A reușit! A reușit Drew Collins! strigă el printre hohotele nefirești, repezîndu-se spre fostul sergent. Tăcu dintr-o dată vîzîndu-i chipul îndurerat. Niciodată nu și-ar fi putut închipui că din ochii unui decimator se pot scurge lacrimi.

Roger Cole făcu un gest vag cu mîna spre coloanele de fum dens ce sectionau în cîteva locuri orizontul și, în timp ce-și arunca mînușile cu plăci de oțel și casca neagră, spuse:

- Era tatăl meu... Și-acum, să mergem!

Merseseră timp de cîteva ore printr-un tînet desertic, observînd doar arareori cîte un mînunchi de ierburi zdrențuite printre dunele de nisip, apoi trecuseră peste un șir de dealuri sterpe, epuizate de sete și oboseală, cu genunchii răniți de alunecarea prin grohotișuri, pînă cînd, la căderea nopții, au ajuns pe o cîmpie înaltă, acoperită cu pilcure de copaci. Au așteptat ghemuiți trecerea nopții pînă trunși de răcoarea ei, neputînd nici unul să adoarmă, fericiți la gîndul că au scăpat din lumea lor nefericită, dar neliniștiți de necunoașterea celei în care pătrunseseră.

În zori își continuară drumul spre răsărit, de-a lungul unui rîu ce-și purta molcom apele pe sub frunzele uriașe ale unor arbori ciudați. Totul era ciudat pentru ei. Nu mai văzuseră niciodată vreun rîu sau copaci sau ceva asemănător covorului verde și moale pe care călcău, amețiți de efluvii parfumate ale florilor viu colorate. În patria lor de beton și metal, cu vaste teritorii subterane, din care mulți nu ieșeau niciodată, nu exista nimic din toate acestea. Doar cerul decupat de coama **Ma-**

SCURTA CARIERĂ A LUI ANTONIO ROSALES

re lui Zid Energetic părea să aibă aceeași culoare. Însa acolo, cine își îngadua să-l privească?

Cînd soarele se ridicase la zenit, iar riul se pierduse într-un canion îngust, o briză ușoară le aduse în nări răsuflarea sărată și cu miros de alge a Oceanului și țipetele stridente ale goelanzilor. Le-a apărut în față dintr-o dată, de după coama unui meterez de stînci, copleșindu-i cu imensitatea apelor sale verzi-albăstrii, cu fuga neostenită a talazurilor înspumate spre plajele nisipoase, aflate jos, la picioarele lor.

- Măcar pentru a vedea asta și tot merita să încercăm! șopti Antonio, cu privirea împăienjenită de strălucirea reflectată de fațetele de jad ale imensului giuvaier lichid.

Ținîndu-se de mină, coborîră cu dificultate țăr-mul înalt și, ajungînd la poalele lui, o porniră de-a lungul apei, călcînd fericiți prin nisipul umed și fin, amestecat cu scoici de diferite culori și crustacei aduși de valuri.

Pe neașteptate, malul păru că se frînge pentru a face loc unui mic golf ocotit de o plajă foarte lată, în apele cărăuia un grup de copii se zbeugiau zgomotos.

Neîncrezători, priviră joaca lor plină de veselie, pînă ce un glas cristalin răsună în spatele lor.

- Ați venit să faceți baie?

Se întoarseră speriați și văzură o fetiță de vreo șase ani, cu părul scurt și blond, cu trupul suplu și bronzat, purtînd pe ea doar o pereche de chiloți roșii.

- Dacă vrei, vă pot arăta un loc mai grozav ca ăsta, continuă fetița.

- Corina, iar te amesteci!... N-o luați în seamă, așa e ea, se bagă în sufletul oricui! Li se adresă o adolescentă înaltă, armonioasă, cu părul castaniu legat la ceață cu un șnur alb, care apăruse și ea ca din pămînt. Erau în mod evident surori, chiar dacă singura asemănare o constituiau linia dulce a bărbiei și o anume poziție a capului, ușor aplecat spre umărul stîng.

- De ce să nu le arăt locul nostru, Odette? Uite ce frumoasă e, cu părul acest lung și negru! Îmi dai voie să ți-l mîngîi?

Linda se lăsă în genunchi, emoționată, simțînd pentru prima dată în viață cum o inundă fericirea atunci cînd, mîngîindu-i pletele, fetița își ogîndi ochisorii veseli în ochii ei, apropiindu-și nasul mic și pistriuat de obrajii trași de suferință.

Încă buimăcit, Antonio privea fetele, amintindu-și cu durere de chipurile palide și fără expresie ale copiilor încalzarmați din Orașul Exterior. Copii cărora le lipsea însăși noțiunea de joacă cărora le lipsea, în toate manifestările lor, orice urmă de veselie.

Roger Cole îi puse mîna pe umăr, atrăgîndu-i atenția cu voce joasă:

- Acolo, sus pe cer... E ceva care zboară...
- E un elicopter de salvare, interveni Odette,

neînțelegînd uimirea lor. Îi caută pe cei care au putut scăpa din țara aceea ciudată. Oare nu cumva sinteți... de-acolo?!

- Ba da, îngaimă Linda.

- Și nu știi cum arată un elicopter? șușoti Corina la urechea ei, ținîndu-i mîinile pe după gît.

- În țara noastră nu sînt aparate de zbor, ele ar fi constituit pentru oricine o tentație prea mare...

Între timp, la semnalele adolescenței care escaladase faleza, elicopterul făcu un ocol larg, aterizînd în apropiere. Un tînăr blond coborî și se apropiu cu pași mari, fixîndu-i cu multă curiozitate.

- Sinteți din enclavă?

- Da, am evadat din **Republica Enclava**, în cursul zilei de ieri, răspuse Antonio.

- Ei, **Republica Enclava!**... Cine știe cît se va mai numi așa, zise tînărul zîmbitor, mîngîind capul ciufuit al Corinei. Din cîte spun ceilalți fugari, acolo se duc lupte de stradă... Haideți să vă conduc la un centru de întremare.

În timp ce săruta obrajii fetelor, înainte de îmbarcarea în aparatul de zbor, Linda se gîndea fericită că viitorul ei copil va crește și va semăna negreșit cu acestea. Doar Antonio Rosales căzuse pe gînduri și nici nu păru să sesizeze senzația de gol din stomac ce întovărăși înălțarea elicopterului. Roger Cole făcu o vreme semne de rămas bun celor două surori care-și fluturau mîinile, strigînd și topăind, apoi îi spuse ceilualt:

- Cred, domnule Rosales, că ați hotărît să ne întorcem amîndoi **acolo...**

- Da, Roger! Trebuie, totuși, să sfîrșim treaba începută...

Desen de LUCIAN POP

PAȘI PE LUNĂ

Desen de GHIGHI BULEA

De la început trebuie să remarc un fapt aproape evident: titlul nu este prea bine ales! Ar fi fost poate mai bine: „Plimbându-mă pe Lună” sau „O plimbare pe Lună”. Și asta pentru că primul cuvânt din titlu, adică „pași” ar putea fi interpretat exact cum se recomandă: câțiva pași acolo, în sus și-n jos și cu asta gata. Or eu aș dori un voiaj mai lung pe Lună. Dar nici cuvântul „plimbare” n-ar fi tocmai potrivit pentru că nu va fi vorba despre nici o plimbare, după cum veți vedea în cele ce urmează. La urma urmei nu va fi vorba nici despre Lună, căci prin Lună nu înțeleg neapărat acest satelit natural al Pământului, ci mai degrabă un spațiu cu totul iluzoriu, căruia aș fi putut să-i spun oricum. Și atunci, ce rost are titlul ales? Păi ce-ați vrea să mai fac acum? L-am scris așa și nu mă pot întoarce să-l șterg. Adevărul este că cele ce urmează nici n-ar fi trebuit să poarte un titlu, dar cum așa se obișnuiește, cum mi-a plăcut mie acesta la început (apoi am constatat că prezintă inconvenientul!), cum nu pot să mai dau înapoi și să-l șterg, am să-l las acolo unde l-am pus. Putem,

de comun acord, să nu ținem seama de el. Putem deci, să-l uităm. E mai bine așa?

Vă rog să nu considerați că mi-ați făcut o concesie. Asta ar ridica cel puțin două probleme extrem de delicate:

În primul rând, făcându-mi o concesie ar trebui să vă gândiți tot timpul că poate ați creat un precedent pe care eu aș dori eventual să-l speculez, ceea ce ar fi evident în dezavantajul vostru, iar suspiciunea cu care mă veți urmări de aici înainte va fi în dezavantajul tuturor.

În al doilea rând, considerînd eu că mi-ați făcut o concesie, măș simți jenat, eventual ca atunci cînd joci șah cu cineva mai bun decît tine și pentru a echilibra forțele acesta îți dăruiește o figură (asta o simți imediat, chiar dacă se face că o pierde forțat!), sau dacă nu măș simți jenat, poate un demon al perversității m-ar împinge să vă trîșez.

Evident că dacă sînt sigur că nu mi-ați făcut o concesie totul are să fie bine și ne vom ocupa în continuare de ceea ce doream să vă spun.

Nu-mi place să fiu întrerupt din lucru, dar nici

PAȘI PE LUNĂ

nepoliticos nu se cade să fiu. Ce-o mai fi și asta, o să ziceți? Nu seamănă a început de povestire. Așa și este! Tocmai voiam să încep povestirea, când, bunul meu amic P își face apariția, așa cum numai el știe: fără să sune, fără să bată la ușă și foarte încet, la concurență cu pisica. Prezența și-o face simțită abia cînd ajunge în spatele meu și cînd urlă cît îl țin bojocii:

- Salut, bă!

Evident că din politețe eu trebuie să mă ridic de pe scaun (este adevărat că masa la care scriam se rastoarnă, sticla cu cerneală este proiectată în vaza de cristal de pe etajera din colț și, în mod paradoxal, cea care se sparge este vaza; dar nici sticluța nu are o soartă mai fericită, spărgîndu-se în cadere, pe podea, deoarece are inspirația să nimerască singurul obiect metalic aflat atunci pe jos: ciocănelul nichelat pe care-l țin pe masă de obicei, nu știu în ce scopuri). Ridicarea de pe scaun a fost probabil mai bruscă decît trebuia, iar inima a făcut un efort înai mare (am simțit-o cum a stat să se odinească!) așa că stău cîteva clipe să mă reculeg, după ce în prealabil mi-am stăpînit impulsul launtric de a o lua la fugă sau de a mă ascunde undeva. Peste cîteva momente am realizat clar că amicul P se află în cameră, căci numai el zîmbește cu gura pînă la urechi în timp ce printre dinți îi iese un fel de mîrîit de satisfacție.

Tot el este cel care vorbește primul, sesizînd probabil imposibilitatea de a-i răspunde la salut. Are un glas gros, iar vorbele îi sînt tărăgănate. Înțonația este imposibil de redată în scris, dar atît de interesantă, încît vă invit să-l ascultați măcar o dată vorbind.

- Fiule, situația roia în jurul meu, drept care mi-am zis să vin să văd ce mai faci tu, bă! Bănuiau eu că te învîrți așa degeaba înăuntrul civitații și am hotărît să te mai activez eu.

L-am poitit să ia loc, dar nu s-a așezat. Trebuie să vă spun că îi face o deosebită plăcere ca în timpul unei vizite care nu durează decît trei sau patru ceasuri să stea jos cîteva minute. În timpul care îi mai rămîne, se plimbă încolo și înapoi cu minile la spate sau împreunate în față, fie cu o mină gravă, fie rînjind așa cum v-am mai spus.

- Fiule, reluă amicul P, după cum probabil că bănuiești cu certitudine, sînt pe cale să realizez o lucrare grandioasă, care îmi va aduce nemurirea.

- Nu știam că te ocupi cu cercetări biologice, am remarcat eu timid.

- Bă, pîi cum te știu eu așa de tăntălău, numai tu puteai să te gîndești în cu totul alt colț al situației abundente în care mă aflui. Nu-i vorba de medicină ori de biologie, ci de tehnică fiule, de cea mai înaltă tehnică, de filozofie chiar, dacă nu privești așa de obtuz cum ești obișnuit s-o faci.

M-am așezat pe scaunul pe care amicul P îl refuzase, căci mi-am dat seama că trebuie să ascult în continuare lucruri interesante. Am aprins și o pipă, lucru care evident că l-a supărat pe amicul P, căci trebuie să vă spun că este complet lipsit de vicii. Adică vreau să spun că nu fumează, iar de băut nu bea decît cînd este el în vizită la mine, iar nu eu în vizită la el, deoarece în acest ultim

caz se declară abstinent și te convinge că nimic nu-i mai rău pe lume decît alcoolul. Trebuie să anticipez neîtuș și să vă spun că în cursul vizitei sale de acum am reușit amîndoi să epuizăm rezerva de vin pe care mi-o făcusem pentru revelion, adică vreo zece kilograme.

Supărarea față de pipa mea se manifestă nu atît prin vorbe, cît mai ales prin fapte de fiecare dată: se repede la ferestre și le deschide larg. Pe el îl supără fumul, dar nu-l supără frigul, pe mine exact invers, dar nici unul nu vrea să cedeze în fața celuilalt, astfel încît mai bine de jumătate din timpul cît a stat la mine, ferestrele au fost larg deschise spre peisajul polar de afară. E de prisos cred să vă spun că zilele astea au fost frecvent 20° sub zero...

În această atmosferă, de colaborare reciprocă, a început să-mi explice importanta sa contribuție la „ridicarea pe cele mai înalte culmi ale științei”.

- După cum îți povesteam, în mod cu totul și cu totul anterior, sînt pe cale să definitivez o lucrare epocală: un perpetuum stabile de orice speță! spuse amicul P, după ce deschise fereastra și își desfășură un nasture de la cojoc.

- Știi că nu mă pricep la tehnica, dar parcă îmi amintesc numai de „perpetuum mobile”... aruncau eu ironic, între două fumuri de pipă.

- Nu mă surprinde întunecimea minții tale și tocmai de aceea m-am adunat aici, în mijlocul tău, să-ți spun că problema unui perpetuum mobile a fost de mult clasată, ba chiar, francezii, de pildă, refuză de multă vreme să primească lucrări pentru a fi brevetate ca invenții pe această temă și probabil că și alții procedează la fel. Eu construiesc deci un perpetuum stabile și încă unul de orice speță.

Am tăcut ca un școlar în fața elocinței profesorului de geometrie, care îi arată că bisectoarea unui unghi este unică, iar nu așa cum rezultă din teza sărmanului copil.

Acum, că fusesem pus la punct, nu mă mai puteam aventura în ironii, dar curiozitatea mea era atît de afîțată încît, după ce goli paharul cu vin aflat în dreapta mea, mă adresai din nou savantului meu amic:

- Îmi mărturisesc totală neștiință în domeniile pe care mîntea ta le luminează, dar nu mi-o lua în nume de rău dacă, ori de cîte ori nu înțeleg ceva, îmi permit să te tulbur cu o întrebare.

- Prea bine fiule, rînji P satisfăcut, iar după ce-și bău și el paharul pe care-l plimba de la un colț la altul al încăperii, continuă: dar să nu fie prea cretine întrebările. Vezi, numai de la pipa și se trage și de aceea țin eu geamul deschis, cu gîndul să te purifici și să-ți răcesc creierul înfierbîntat. Dă-i drumul!

Încurajat de tonul prietenos și de cuvintele la fel, l-am întrebat:

- Dacă perpetuum mobile înseamnă mișcare perpetuă, probabil că perpetuum stabile vrea să însemne repaus veșnic, nu-i așa?

- Ți-a făcut bine cura de aer curat și rece, combinată cu medicamentul pe care tocmai l-ai sorbit din paharul la fel de gol acum ca și al meu. Și între noi așa de aici, fie vorba, nici mie nu-mi face rău medicamentul așa abrupt, așa că te rog să-mi umpli încă o dată cavitatea pe care ți-o întind.

I-am umplut paharul cu o mină șovăielnică, nu afit din cauza greutății încă mari a damigenei, cât, mai ales din cauza faptului că aproape-mi degese mîna, iar el continuă:

- Bineînțeles" că așa cum nu poate exista un perpetuum mobile nu poate exista nici un perpetuum stabile cu adevărat. Se va mișca și el odată cu Pămîntul, sau prin manipularea din loc în loc, dar în rest... Nu voi intra în detalii tehnice, totuși cum să-ți dau cîteva din caracteristicile lui de bază ca să-ți faci o părere. Ei bine, află fiule că randamentul agregatului meu este zero, ba chiar la o folosire extrem de îngrijită, în conformitate cu instrucțiunile pe care le voi vinde odată cu mașinaria, tînde să devină negativ. Este o performanță uluitoare, care - vezi că paharul meu a devenit o cavitate transparentă - te asigur, că va fi apreciată la justa ei valoare de toate mințile luminate ale tehnicii actuale. Eficiența economică a agregatului meu este de asemenea nulă; el nu produce nimic, nu consumă nimic. Se poate folosi în orice ramură a activității umane - remarcă te rog universalitatea sa, cu rezultate nule dintre cele mai bune. Pot să adaug, de asemenea, că poate funcționa, ceea ce în epoca noastră este fantastic de binevenit, cu orice fel de combustibil, ba chiar mai mult, cu orice substanță, care pentru el va deveni combustibil, deși este de preferat să nu fie alimentat cu nimic, cu absolut nimic. Pricepi?

Am înghițit cu noduri vinul din pahar, i-am mai umplut și lui încă unul, căci tocmai îmi întinsese paharul gol peste umăr, apoi, încă năucit de marea invenție pe care amicul P mi-o prezenta cu mult zel am îngăimăt.

- Pricepi... Nu înțeleg însă ce vrei să spui cu eficiența aceea economică nulă.

- Ei da, nici nu mă așteptam să înțelegi. Fără să intru în esența fenomenului am să te fac să înțelegi, folosind cîteva exemple, absolut la întîmplare. Ia gîndește-te, la ce ar fi bun un pod rulant într-o maternitate? Dar același pod într-o oțelărie? Sau la ce-ar folosi un concasor cu fălci într-o creșă de copii sau într-o alimentară? Dar același concasor

gigant într-o stație de preparare a minereurilor? Și exemple de acest gen aș putea să-ți dau la infinit sau în orice caz, măcar pînă mîine dimineată, dar zici că n-ai decît damigena asta de vin, care și așa s-a golit pe jumătate, astfel încît mă opresc aici cu iluminarea ta. Am să mă opresc în ceea ce privește genul acesta de exemple, dar trebuie să-ți ofer pentru a înțelege mai bine și un alt gen de exemple. Ai mai citit și tu prin ziare, ai mai văzut și tu pe la televizor cum mai zac utilajele prin curțile unor fabrici, fără să fie folosite, pînă ce se fac numai bune de fier vechi. Ei, acum ai priceput ce este cu eficiența economică nulă, corelată cu folosirea agregatului meu în toate activitățile umane?

Am făcut însă o astfel de mutră, de fapt din cauză că nu mai îmi simțeam degetul cel mare de la piciorul stîng de frig, încît P s-a grăbit să mă categorisească drept înapoiat mintal și să-mi explice ceea ce nu pricepusem nici de asta dată:

- Păi, dacă într-o oțelărie un pod rulant este extrem de folositor, apoi într-o maternitate ar fi mai mult decît inutil. La fel și pentru celelalte exemple. De aici, concluzia pe care orice minte luminată, ca a mea, o trage în mod irefutabil, ar fi că utilitatea fiecărui lucru în parte este o constantă ce tînde către zero, deoarece activitățile în care acel lucru se poate utiliza sînt mult mai puțin numeroase decît activitățile în care nu-și găsește locul. De aici pînă la ideea de a face un agregat cu eficiența economică nulă nu-i decît un pas, un pas pe care eu l-am făcut. Este clar că agregatul meu va putea fi folosit peste tot, tocmai din cauza eficienței lui economice, fără să sufere de bruste salturi de utilitate ca podul rulant, concasorul sau mai știu eu ce altă invenție imperfectă a minții omenești.

A urmat o scurtă pauză, de care eu am profitat pentru a închide ferestrele, iar el pentru a-și umple paharul din nou gol. Trebuie să recunosc însă că s-a dovedit extrem de generos, deoarece l-am umplut și pe al meu, ba chiar mai mult decît putea sarmarul pahar să primească, surplusul scurgîndu-se într-un firicel vesel, mai întîi pe masă, apoi pe covorul persan. Aici însă, zglobiul izvorăș s-a liniștit dintr-o dată, căci ceea ce era apăsător în el a înghețat pe loc. Primăvara a venit pentru el abia mai tîrziu, cînd s-a făcut din nou cald în casă, dar a fost prea tîrziu căci covorul l-a înghițit pe nerăsuflăte.

Amicul P și-a continuat descrierea minunatei invenții fără a observa însă nimic:

- Acum că ți-am arătat ce caracteristici are agregatul meu, mai trebuie să-ți spun cîteva cuvinte despre construcția propriu-zisă. Acest perpetuum stabile de orice speță este o construcție în formă de cadru sferoidal, puțin alungit la cele trei colțuri. Alegînd această formă, am avut în vedere o economie substanțială de material, un gabarit redus și o manipulare ușoară, fără riscuri. Cadru sferoidal se va așeza rezemat de orice perete vertical, sub un unghi de treizeci de grade, astfel încît găinile să poată trece pe sub el...

- Găinile!? nu mi-am putut eu reține exclamația de uimire.

- Parcă ai fi picat din Lună direct în cap, mă apostrofă amicul P. Bineînțeles că găinile. Ce ți-am vorbit eu pînă acum? Din moment ce agregatul se poate folosi oriunde, poate fi folosit și într-o crescătorie de păsări. Evident, nu? Iar dacă se va folosi acolo, evident că activitatea găinilor trebuie să rămînă aceeași, drumurile lor de acces nefiind blo-

cate de agregatul meu.

Mărturisesc că nu aveam nici un argument împotriva logicii perfecte a amicului P, astfel încât am tăcut, continuând să sorb din pahar. Desi foarte rece, vinul din pahare și din damigeană nu înghețase, din fericire pentru noi. Sau parcă așa spune că din nefericire, căci poate mi-ar mai fi rămas niște vin pentru Anul Nou. Dar P nu mi-a lăsat prea mult timp să mă gândesc la lucrurile astea, reluând explicațiile și prezentând acum alimentarea agregatului cu combustibil.

- Și acum, ascultă-mă bine fiule, căci urmează o chestiune care prin implicațiile ei multiple va revoluționa multe tehnologii socotite până acum ca imuabile! Și aici ridică paharul închinând probabil pentru gloria eternă a minunatei invenții și pentru implicațiile majore ale ei în știința și tehnica contemporană sau viitoare, apoi reluă:

- Alimentarea cu combustibil a agregatului meu se va face printr-o țevă cu gaură în exterior, a cărei construcție mi-a dat foarte multa bătăie de cap. Tocmai realizarea tehnică a țevii cu gaură în exterior va produce o adevărată revoluție tehnică, exceptând, bineînțeles, revoluția produsă de întregul agregat. Dacă până acum nu am avut nici un fel de dificultate tehnică, ei bine, tocmai acum m-am izbit de prima și trebuie să recunosc de cea mai grea: cum să realizez o țevă cu gaură în exterior? Nu există nici o mașină care să fie în stare să facă așa ceva. Dar, fiule, mintea mea a reușit să rezolve problema! N-a fost de fapt o întimplare fericită, ci, mai degrabă, urmarea firească a unui șir de raționamente și judecăți. Am văzut într-o fabrică cum, cu ajutorul unei mașini de găurit se dădeau găuri într-o placă de metal. Celor de acolo le trebuiau evident găurile, pentru că trebuia să introducă în ele niște buleane. Și dintr-o dată mi-a venit marea idee, văzând acea placă găurită, gaură lângă gaură: de ce ar fi risipă de energie și material pentru acele găuri, când mai simplu ar fi să se asambleze mai multe găuri între ele pentru a reconstitui placa metalică găurită? Iar de aici până la valorificarea ideii la agregatul meu n-a fost mult, căci iarăși am judecat: pe o țevă obișnuită voi înfășura o gaură și iată, am țeva cu gaură în exterior! Magnific, nu!

Eram într-adevăr mut de admirație ascultându-l pe amicul P, iar în timp ce cuvintele lui îmi intrau prin intermediul urechilor în creier luminându-l, vinul îmi intra prin intermediul gurii în stomac, și de aici tot în creier, astfel încât eram transpus.

- Și iată și implicațiile de care îți vorbeam, continuă P. Cunoști probabil că multe din lucrurile ce ne înconjoară sînt de fapt cavități, sau hai să le zicem găuri. Apropo, vezi că am o cavitate abundent de goală în mină... Aceste găuri sînt învelite într-o masă de material. Metoda tradițională de a fabrica aceste lucruri este de a lua o bucată de material și de a practica găurile dorite în ea sau de a turna ori mola materialul într-o formă specială care va realiza găurile în obiect. Prea complicat, nu? Ei bine, de acum înainte se va proceda exact invers și anume se vor alege găurile potrivite și se

vor acoperi cu materialul dorit. Iar dacă nu se vor găsi direct găurile dorite, atunci se vor asambla între ele mai multe găuri pentru a da gaura mai mare și mai complicată de care este nevoie. Vreau să-ți ofer chiar un exemplu concret. Ce este la urma urmei un tramvai?

Aici am ridicat mirat din sprincene, pentru că deși merg adesea cu acest mijloc de transport, recunosc că nu mi-am pus niciodată întrebări filozofice cu privire la dînsul. Amicul P m-a lămurit însă pe dată...

- Nu-i decît o gaură mișcătoare învelită cu cea mai banală tablă. Asta este esența lui, toate celelalte, cum ar fi organizarea interioară, lungimea, culoarea și altele nu sînt decît amănunte. Și dacă am descoperit esența lui, de acum nu ne va fi greu să construim tramvaie alegînd o gaură mișcătoare corespunzătoare ca viteză de deplasare și dimensiuni și învelind-o cu o tablă. La fel se poate proceda și cu trenurile, avioanele, automobilele și cu ce mai vrei tu. De fapt, nu cu ce vrei tu, ci cu ce vor inginerii ce se vor ocupa cu aceste probleme, folosind magnifica mea invenție, pentru că trebuie să-ți spun că voi lăsa și altora posibilitatea de a inova plecînd de la ideile mele. Eu mă voi mulțumi cu o mică notiță care se va afla pe fiecare lucrare: „Datorita ideilor lui P” sau „Plecînd de la ideea lui P”, sau ceva de genul acesta...

În acest moment, dacă făceam abstracție de paharul aproape gol pe care îl țineam în mînă, puteam să-l confund pe amicul P cu întruchiparea desăvîrșită a modestiei.

- Ei bine fiule, cam asta este invenția mea în liniile mari. Mai am de pus la punct niște chestiuni de amănunt. Dar peste cîteva zile totul va fi gata și se va afla pe biroul directorului de la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci.

I-am stîns cu căldură mîna amicului meu, spun cu căldură pentru că între timp ținusem mîna pe sobă și mi se încălzise, apoi am închinat și ultimele pahare cu vin pentru gloria eternă a lui P și a invenției lui, pentru viitorul luminos al științei și tehnicii, viitor datorat în mare măsură acestei invenții. Cînd toasturile și vinul au fost terminate, amicul P a plecat strîgîndu-mi din ușă:

- Bună dimineața, la prînz și seara, bă! Am să te țin la curent cu abundența-situației în care mă aflu. Fiule, își doresc senzații plăcute!

Acum, deoarece amicul P a plecat, așa putea să încep în sfîrșit povestirea noastră, dar vă rog să mă credeți că pendula mea arată miezul nopții, iar timpul pe care-l afectasem scrisurii a fost epuizat. Vă rog să nu începeți să strîmbați din nas pentru că și eu, ca și voi am un timp perfect programat. Nu-i vina mea că amicul P a picat așa peste mine; cel mult am vina că am scos damigeană cu vin, dar ce fel de gazdă mă credeți? La urma urmei vin pentru Anul Nou eu nu mai am, nu voi! În acest fel pagubă avem fiecare, căci eu am să pierd altă dată timpul pentru a vă scrie povestirea programată de fapt pentru astăzi, iar voi o să trebuia să citiți și altă dată - pe timpul vostru desigur, o altă povestire pentru a afla ce vă interesează. Nu puteți însă să vă plîngeți că nu ați aflat nimic. Ba chiar așa putea spune că sînteți foarte norocoși că aflați despre invenția lui P cu mult timp înainte ca ea să fie prezentată publicului.

Nu-mi rămîne decît să vă spun „pe curînd” și să sperăm că la viitoarea înfilnire nimeni nu ne va tulbura dialogul. Nici chiar amicul P.

INCURSIUNE

Mergea fluierînd nepăsător pe drumul prăfos ce șerpuia continuu, însoțind contururile arcuite ale colinelor din preajmă. Sus, pe cer, discul orbitor al soarelui înghițea tot mai mult azurul, pe măsură ce orele se substituiau unele altora, ca picăturile de ploaie dintr-un suvoi de toamnă târzie. Privi în dreapta, aproape de jumătatea pantei, acolo unde începea - năvalnică - împărăția arborilor cu frunze ascuțite ca niște ace, mirosind aromat și puternic: mirosul unei păduri de brad, a cărei viață de o durată aproape imemorială se pierdea în clocotul evenimentelor prelinse peste fața lumii. O scurtă ezitare: privirea nerăbdătoare înregistrează mecanic nuanța de un verde-închis a copacilor, virfurilor - lance lângă lance - înghesuite unele într-altele, ca flamurile pe un câmp de bălăie, și dunga puternic conturată, separînd bolta de relieful cocoșat.

În spatele lui, pe celălalt versant al văii, răsună dintr-o dată, amplificat printr-un ciudat fenomen acustic, sunetul unic, inconfundabil, al unui corn de vânătoare. Se întoarse contrariat într-acolo. Pe pajiștea grasă, împetrită cu flori albastre de nu-mă-uita, un cavaler într-o armură lucitoare, bogat împodobită, urmărea din goana calului un grup de câprioare speriate de moarte, pe care încerca să le săgeteze cu arcul său uriaș. În spaima lor, cu nimic mai puțin grațioase totuși, delicatele animale încercau să scape cu fuga de urmăritorul nemilos, pe care-l simțeau mereu în urmă, la numai o bătaie de săgeată distanță, împărțind locuri în eternitate cu arma lui implacabilă. În cele din urmă, vînătorul reuși să-și atingă ținta și câprioara din coada șirului se rostogoli la pământ, mînjind cu sînge iarba înaltă și foșnitoare. Cîteva spasme violente îi scutură tru-

Desen de MARINA NICOLAEV

pul străpuns, după care înțepeni cu ochii umezi ațintiți către necuprinsul cerului de vară...

Pe neașteptate, drumul făcu o cotitură spre stînga și imaginea cavalerului dispăru. În fața drumetului apărură siluetele zvelte ale unei așezări omenești, înconjurînd cu fidelitate oglinda nemîșcată a unui lac. Coloanele albe și, s-ar fi spus, suple, care susțineau cele mai multe construcții, păreau tot atîtea păsări gata să-și ia zborul la un filfîit de

aripă. Temple, apeducte și băi termale, alături de statui și grădini înfloritoare, dădeau impresia că bogăția se instăpînise pe vecie în acel oraș, la al cărui renume ingenunchease pînă și timpul.

O șosea largă, pietruită, se deschidea dinaintea călătorului, într-o invitație mai mult decît elocventă. Grăbi mersul și după un sfert de oră pași îl purtau pe aleile străjuite de platani înalți și subțiri, ca niște luminări de

nuntă. Imediat se trezi înconjurat de mulțimea gălăgioasă, heteroclită, a locuitorilor așezării. Nu fu surprins de ținuta lor, cu totul neobișnuită: femeile - cu părul strâns într-un coc greu, maestrul lăsat pe ceață - purtau rochii lungi, fără minci, cu faldurile adunate sub sîn; bărbații - tunși scurt, soldățește - purtau togă și cununa de lauri sau, dacă vremurile erau vitrege, tunici scurte din piele de bou, înțarită cu apărători de metal galben și căști de fier. Toți erau veseli și sporovăiau încontinuu, contrazicându-se prin gesturi și vorbe, în lungi dispute filozofice.

Se plimbase o vreme prin oraș, sedus de bucuria redescoperirii mereu înnoite a unor locuri deja cunoscute, locuri în care poezii își ofereau versurile, iar tăraniul marfa, primind în schimb învățătura filozofilor, prin ale căror guri lumea trebuia mai întâi inventată și doar apoi descoperită. Mersese așa, aparent la întâmplare, printre casele albe și platanii maiestuoși, iar pașii lui îl purtasera singuri pe drumul conducând afară din acel veritabil muzeu în aer liber. Sărpele de praf i se ivi iarăși în față, mușcînd orizontul înaintea pașilor obosiți de atîta efort. Nu putea, totuși, să rămîna. Aruncă o privire în zare și porni din nou la drum...

Hoinări astfel, zile în șir, prin lumea aceea ciudată, în care Timpul și Istoria păreau că-și făcuseră culcuș. Casele fabuloase, cu dorjoane sprijinind cerul, cu ziduri fortificate, în spa-

tele cărora domniea purtind brocarturi și dantele își așteptau cavalerii plecați în neștiute cruciade, animale uriașe, cu dinți ascuțiți și puternici, aidoma unor fierăstraie, lupțînd din greu, pe viață și pe moarte, cu hoardele dezlănțuite ale unei omeniri aflate încă în zorii civilizației, piramide gigantice, nascute din trufia unor regi demult uitați, amestecați pur și simplu în țărina timpului, zdrobiți sub povara sutelor de secole pe care voiseră să le sfideze prin înălțarea acelor monumente, orașe tentaculare, înghițind cu lăcomie spațiul celor trei dimensiuni, acoperind fața virgină a naturii cu o mască mortuară din beton, sticlă și oțel, înfrățindu-se în fantastice păduri de zgîrie-nori iviți parcă peste noapte dintre nesfîrșitele riuri de asfalt ale autostrăzilor, clădiri, monumente, orașe, țări - toate se înșirau de-a lungul aceluia drum colbuit, la îndemîna cunoașterii drumetului ce le-ar fi străbătut.

...În sfîrșit, un zid întunecat și masiv, sperînd clipele cu neclintirea lui, îi închise orizontul. Era seara și cerul palid devenise stacojiu, încît apusul părea înecat în sînge. La răsărit, întunericul se instalase deja, cu armata lui de taine, peste contururile arcuite ale coinelor învăluite în manta pădurilor de brad.

Călătorul se opri un moment locului, schimbîndu-și greutatea trupului de pe un picior pe altul, dovedea că era nehotărît. Scrută prin lumina crepusculară drumul pe care mersese pînă atunci, apoi își ațînti ochii asupra zidului de culoarea cărbunelui, căutînd cu înfrigurare din priviri un lucru anume, încă ascuns. Nu-și amintea ce trebuie să facă...

Apoi, un desen luminos se dețasa pe zid și brusc își dădu seama că acolo era **poarta...** Fugi către ea, o deschise și pătrunse în interiorul zidului, care-l înghiți tăcut, cu lăcomie, ca un animal hămesit. Contururile trecerii se estompară, pînă cînd în cele din urmă dispărură cu totul, înghițite și ele de noaptea profundă și rece a ținutului uitat de timp...

Mergea fluierînd nepăsător pe coridoarele înghesuite ce făceau mereu aceleași coturi în unghi drept, însoțind geometria rigidă a cabinelor navei. Sus, pe plafonul nu prea înalt, luminile difuze ale lămpilor electrice strălucneau slab, abia reușind să alunge umbrele de pe pereții cu reflexe metalice. Aerul nu miroase a nimic, era doar aspru și uscat. Pe măsură ce înainta, urcînd spre etajele astronavei, presiunea creștea datorită motoarelor auxiliare.

Ușa întredeschisă a unei cabine i se ivi în față, îmbrîndu-l să intre. Se apropie și o deschise larg, dar nu intră imediat. Rămase cîțva timp în prag, contemplînd aparatele complicate cu care era tixită încăperea. Le cunoștea foarte bine: peste cîteva minute avea să fie cuplat la ele și dezactivat. Memoria urma să-i fie ștersă și pusă la păstrare pînă în momentul în care un nou control anual al navei trebuia îndeplinit. Atunci, venea iarăși reactivarea. Și tot așa, cine știe pînă cînd...

Se apropie de masa de operație aflată în mijlocul cabinei și se întinse pe ea, cu un gest obosit. Încă mai fluiera nepăsător, cînd două brațe mecanice începură să-i desurubeze capul...

(Urmare din pag. 306)

ei. Călătoresc în propriul lor arbore-de-universuri și că într-o zi, poate...

Cum se disting universurile umane? Se pare că eflorescența lor e guvernată de o lege: nodurile cauzalității se situează întotdeauna la nivelul macromolecular. Uneori, deosebirea este evidentă: pe Pămîntul meu (acesta, cel de aici?) nu

există nici înfraterestri, nici omenire acvatică. Dar alteorii e cu neputință să spuie: aceasta este o stîncă, viața sau moartea unui fluture.

- Dar tu nu erai în nici unul dintre universurile pe care le-ai vizitat, observă Egon, calm și îngîndurat. În peste o sută de Călătorii, nu te-ai întîlnit niciodată. Arhivele noastre nu conțin nici un exemplu de acest fel. Nu, Mari, tu te-ai întors.

Îmi mîngîie obrazul și se

duce să-și reia munca lui cu aspirații-Călători. Îmi apăs fruntea pe geamul care, aburit de prezența noastră, nu mai ogîndește nimic. M-am întors. De ce nu. Într-adevăr, de ce n-aș rămîne aici, cu gîndul la această ipoteză secretă: uneori existența unei stînci, viața sau moartea unui fluture este ceea ce face sau desface un univers.

Iar **acest** univers există, pentru că este cel în care m-am întors. Eu sînt nodul.

SUMAR

● Anticipația (Editorial), p. 3 ● Eminescu și anticipația științifică de I.M. Ștefan, p. 5 ● Știința la frontierele cunoașterii, p. 11 ● Bursa ipotezelor temerare, p. 27 ● Arbore cotit de Dănuș Ungureanu, p. 37 ● Medalion Sorin Antohi, p. 39 ● Golful delfinului de Gordon R. Dickson, p. 47 ● Medalion Constantin Cozmiuc, p. 54 ● Timpul și bulevardul trei de Alfred Bester, p. 65 ● Pasărea de cuarț de Bogdan Rusu, p. 69 ● Arbore genealogic de Faur Agachi, p. 71 ● Caleașca din Telios de Dorin Davidanu, p. 73 ● Ancheta fără sfârșit de Gheorghe Păun, p. 74 ● Zărghitul de Tudor Negoită, p. 77 ● Poveste de Mirela Paciuga, p. 84 ● Zece kilograme de uraniu de Mihnea Columbeanu, p. 85 ● Nunta unei flori de Biró László Péter, p. 91 ● Galaxia S.F., p. 97 ● Ultima luptă de Alexandr Kravcenko, p. 131 ● Alma mater de Sorin Tamas, p. 134 ● Medalion Mircea Opriță, p. 135 ● Album

S.F. p. 143 ● Ne vom întoarce pe Herbvue de Alexandru Ungureanu, p. 147 ● Aventurile unui robot de Alexandr Petrin, p. 157 ● Univers SF, p. 159 ● Marile premii internaționale de S.F. ale anului 1985, p. 176 ● Retro S.F., p. 177 ● Medalion Cristian Tudor Popescu, p. 197 ● Ne putem reaminti totul pentru dumneavoastră de Philip K. Dick, p. 207 ● Piațeta cu bănci de marmură de Bogdan Ficeac, p. 215 ● Imposibil de Mihail Crivici și Olghert Olghin, p. 219 ● Fantastica lume a lui Cristobald de Viorel Pirligras, p. 220 ● Capcana de sticlă de Herbert Franke, p. 233 ● U — gresiunea de Mihail Grănescu, p. 290 ● Holograma de Radu Honga, p. 294 ● Medalion Ion Doru Brana, p. 295 ● Scurta carieră a lui Antonio Rosales de Marcel Luca, p. 306 ● Pași pe lună de Paul Spînu, p. 315 ● Incursiune de Ștefan Ghidoveanu, p. 319.

ALMANAH ANTICIPATIA 1987

REALIZAT DE REVISTA „ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ” EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

Redactor șef: IOAN ALBESCU

Redactorul almanahului: VIORICA PODINĂ

Prezentarea grafică: arh. ALEXANDRU ANDRIEȘ

Corectura: ELENA IONESCU

Tehnoredactarea: CORNEL DANELIUC

Coperta: FRANK KELLY FREAS și VINCENT DIFATE

Consultanți: SORIN ANTOHI, ION DORU BRANA, VOICU BUGARIU, MIHAI COMAN, MIHAIL GRĂNESCU, LUCIAN IONICĂ, VIOREL MARINEASA, DAN MERIȘCA, ALEXANDRU MIRONOV, VIOREL PIRLIGRAS, CRISTIAN T. POPESCU, CORNEL SECU.

TIPARUL EXECUTAT LA COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘCINTEII” BUCUREȘTI SUB COMANDA Nr. 60 131
ADMINISTRAȚIA: EDITURA ȘCINTEIA